

Voorlopige agenda van de commissie Ruimte en Wonen van 20 mei 2015

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de commissie Ruimte en Wonen

Datum: woensdag 20 mei 2015
Aanvang: 15:00 - 17.00 uur
Locatie: Oude raadzaal
Voorzitter: mw. K. van Doesen
Griffier: mevr. A. Weiland t.(050) 367 7678

Opening

Bijlage - uitn.brief rek.cies 20 mei (pdf)

Gemeenterekening 2014

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014 (pdf)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind (pdf)

Programma 8 Wonen en paragraaf 7 Grondbeleid

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P (pdf)

Paragraaf 1 Stadsdelen

Sluiting

Bij de inhoudelijke agendapunten kunnen burgers gebruik maken van het inspreekrecht. Men krijgt daarvoor maximaal drie minuten. De totale inspreektijd per vergadering is maximaal een kwartier. Insprekers dienen zich minimaal 24 uur voor de vergadering aan te melden bij de commissiegriffier. De agenda's zijn onder voorbehoud. De definitieve agenda's worden in de vergadering vastgesteld.

U kunt deze vergadering live volgen via www.gemeenteraad.groningen.nl

Bijlage - uitn.brief rek.cies 20 mei

Onderwerp: Uitnodiging rekeningcommissies 20 mei en vragencarrousel 11 mei a.s.

Datum: 7 mei 2015

Geachte commissieleden,

Op **woensdag 20 mei** a.s. vindt de voorbereidende behandeling van de Gemeenterekening 2014 in commissieverband plaats.

Hieraan voorafgaand is er op **maandag 11 mei** een vragencarrousel van 19.00-20.30 uur (in de oude B&W kamer en oude raadzaal).

Het presidium heeft ingestemd met bespreking van de verschillende programma's/paragrafen in 2 uur per commissie. Dit betekent de volgende spreekijdverdeling:

8 minuten per fractie

10 minuten schorsing (voorbereiding beantwoording door college)

25 minuten college

5 minuten voor wisseling van de raadscommissies.

Voor de avondvergadering van de cie. F&V is 2 ½ uur gereserveerd, wat een spreekijdverdeling betekent van

10 minuten per fractie

15 minuten schorsing (voorbereiding beantwoording door college)

35 minuten college

De vergaderingen zijn als volgt gepland (alle in de Oude Raadzaal):

10.00 – 12.00 uur

- Onderwijs en Welzijn (Schroor/De Rook/Gijsbertsen)
  - Progr. 3 Jeugd en onderwijs
  - Progr. 4 Welzijn gezondheid en zorg
  - Progr. 5 Sport en bewegen
  - Progr. 6 Cultuur

13.00 – 15.00 uur

- Werk en Inkomen (Gijsbertsen/Van Keulen/Van der Schaaf / Schroor)
  - Progr. 1 Werk en inkomen
  - Progr. 2 Economie en werkgelegenheid
  - Par. 9 Vernieuwing Sociaal Domein

15.00 – 17.00 uur

- Ruimte en Wonen (Van der Schaaf)
  - Progr. 8 Wonen
  - Par. 1 Stadsdelen
  - Par. 7 Grondbeleid

17.00 – 19.00 uur

- Beheer en Verkeer (De Rook/Van Keulen/Gijsbertsen)
  - Progr. 7 Verkeer
  - Progr. 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte
  - Par. 2 Duurzaamheid

Bijlage - uitn.brief rek.cies 20 mei

- 2 -

20.00 – 22.30 uur

- Financiën en Veiligheid (Den Oudsten/Schroor/Van Keulen)
  - Progr. 10 Veiligheid
  - Progr. 11 Student en Stadjer
  - Progr. 12 Bedrijfsvoering
  - Progr. 13 College en raad
  - Progr. 14 Algemene inkomsten en post onvoorzien
  - Par. 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
  - Par. 4 Onderhoud kapitaalgoederen
  - Par. 5 Financiering
  - Par. 6 Verbonden partijen
  - Par. 8 Lokale heffingen
  - Jaarrekening (financieel perspectief, baten en lasten, balans)
  - Accountantsverklaring

Met vriendelijke groet,

Annemarieke Weiland
Wolbert Meijer
Greet Mulder

raadsadviseurs

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Raadsvoorstel ONDER EMBARGO TOT VRIJDAG 24 APRIL 2015 13.00

Onderwerp **Gemeenterekening 2014**
Registratienr. 4964871 Steller/telnr. Wietske Veenstra - Bokma/ 61 83 Bijlagen 3

Classificatie

Vertrouwelijk

Portefeuillehouder

Wethouder Schroor

Raadcommissie
Alle

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit

- I. De Gemeenterekening 2014 vast te stellen;
- II. Het rekeningresultaat 2014 bestaande uit de bijzondere resultaten en overige resultaten, samen met de vrijval van reserves te bestemmen conform voorstel, zoals opgenomen in bijlage 1 en bijlage 2 van het raadsvoorstel;
- III. Tot het opheffen en instellen van de reserves zoals opgenomen in bijlage 3 van het raadsvoorstel;
- IV. De gemeentebegroting 2015 dienovereenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

Bijgaand ontvangt u de Gemeenterekening 2014, waarin wij verantwoording afleggen over het gevoerde beleid en de financiële resultaten over 2014. Wij vragen u de Gemeenterekening vast te stellen.

Het begeleidende raadsvoorstel bestaat uit drie delen:

1. onze aanbiedingsbrief, waarin we u in hoofdlijnen informeren over de beleidsmatige en financiële resultaten (hoofdstuk 1). Aansluitend hebben we in hoofdstuk 2 een inhoudelijke selectie van de beleidsresultaten opgenomen;
2. een verantwoording en toelichting bij de financiële resultaten en de financiële positie van onze gemeente (hoofdstuk 3);
3. onze voorstellen voor bestemming van het resultaat, alsmede enkele andere voorstellen die we bij deze gelegenheid aan u voorleggen (hoofdstuk 4).

Bij hoofdstuk 4 van het raadsvoorstel treft u een aantal bijlagen aan. In bijlage 1 specificeren we de bestemmingsvoorstellen en lichten we ze toe. Bijlage 2 bevat de voorstellen die betrekking hebben op reserve Extra Beleid en wijzigingen in de reserves. Bijlage 3 geeft een overzicht van de nieuw in te stellen of op te heffen reserves en voorzieningen.

Uw raad wordt gevraagd om de voorstellen in bijlage 1 tm 3 vast te stellen.

B&W-besluit d.d.: 21 - 04 - 2015

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Vaststelling van de gemeenterekening is een verplichting die voortvloeit uit de Gemeentewet. Onder verantwoordelijkheid van het college wordt de gemeenterekening opgesteld. Met de vaststelling van de gemeenterekening 2014 geeft uw raad invulling aan haar controlerende rol ten aanzien van het gevoerde beleid 2014 en de daarbij behaalde resultaten. In de gemeenterekening wordt ingegaan op de behaalde resultaten ten opzichte van de door uw raad vastgestelde begroting.

Door vaststelling van de gemeenterekening wordt het jaar 2014 afgesloten. Door het besluit over de bestemmingsvoorstellen wordt het rekeningsaldo verdeeld.

Kader

Het kader waarbinnen de gemeenterekening tot stand komt, is wettelijk geregeld in de Gemeentewet en in de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Het college legt aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag (artikel 197 Gemeentewet). De raad stelt de gemeenterekening, bestaande uit de jaarrekening en het jaarverslag, vast (artikel 198 Gemeentewet). Behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden ontlast de vaststelling van de gemeenterekening de leden van het college ten aanzien van het daarin verantwoorde financieel beheer (artikel 199 Gemeentewet).

Naast de externe regelgeving gelden de door uw raad vastgestelde kaders zoals deze zijn vastgelegd in verordeningen en raadsbesluiten.

Argumenten en afwegingen

Vaststellen van de gemeenterekening is een verplichting vanuit de Gemeentewet.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De gemeenterekening is het verantwoordingsdocument, waarmee de gemeente verslag uitbrengt van de behaalde beleids- en financiële resultaten over 2014.

Financiële consequenties

De gemeenterekening sluit met een overschot. Het bij dit raadsvoorstel gevoegde bestemmingsvoorstel geeft aan op welke wijze het overschot wordt bestemd.

Blad 2 (van 65)

Afgehandeld en naar archief   Paraaf   Datum

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Overige consequenties

---

nvt

Vervolg

Na vaststelling van de gemeenterekening zal deze worden aangeboden aan de provincie als toezichthouder. Onderdeel van de gemeenterekening is met ingang van vorig jaar ook de rapportage Interbestuurlijk toezicht (IBT). Op 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden. In plaats van het rechtstreekse toezicht op gemeentelijke taken door provincie of Rijk, gebeurt het toezicht op de uitvoering van de taken door het college in eerste instantie door de raad en pas in tweede instantie door de provincie op basis van de informatie van het college daarover aan de raad. Deze informatie is opgenomen in de bijlage Rapportage IBT in de Gemeenterekening 2014. Met het opnemen van deze rapportage in de gemeenterekening sluit de rapportage IBT aan bij de planning en controlcyclus.

Tevens wordt bij het CBS de verantwoording over specifieke uitkeringen (SISA) en de Informatie voor Derden (IV3) aangeleverd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

RAADSVORSTEL REKENING 2014

INHOUDSOPGAVE

1. Aanbiedingsbrief.....	5
1.1 Terugblik op 2014: Gemeente sluit jaar af met positief resultaat.....	5
2. Beleidsresultaten.....	7
3. Financiële resultaten en financiële positie.....	17
3.1 Inkomsten en uitgaven per programma.....	17
3.2 Rekeningresultaten.....	17
3.2.1 Bijzonder resultaat.....	18
3.2.2 Overige Resultaten.....	21
3.3 Afwijking ten opzichte van Voortgangsrapportage 2014-II.....	29
4. Voorstellen.....	36
4.1 Voorstel bestemming rekeningresultaat 2014.....	36
4.2 Voorstel bestemming reserve Extra beleid en overige reserves.....	38
4.3 Voorstel instellen en opheffen van reserves en voorzieningen.....	38
4.4 Begrotingswijziging.....	38
Bijlagen.....	39
1. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming rekeningresultaten.....	39
2. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming reserves Extra Beleid en wijzigingen in de reserves.....	61
3. Overzicht en toelichting nieuw in te stellen en op te heffen reserves en voorzieningen.....	64

stad.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

1. Aanbiedingsbrief

Met deze brief ontvangt u de Gemeenterekening 2014 en daarmee de verantwoording over het afgelopen jaar. Graag nemen wij u mee in de evaluatie daarvan. In het navolgende treft u achtereenvolgens aan:

- Onze terugblik op 2014 (1);
- Een samenvatting van de resultaten per programma (2);
- Een toelichting op de financiële resultaten en positie (3);
- Een samenvatting van de voorstellen ‘bestemming rekeningresultaten’(4), die voorts integraal als bijlage 1 zijn toegevoegd.

1.1 Terugblik op 2014: Gemeente sluit jaar af met positief resultaat

Met Stad gewerkt aan veranderingen

We kijken terug op een bijzonder jaar. Op de eerste plaats brachten de gemeenteraadsverkiezingen begin vorig jaar een opmerkelijke verschuiving in de zetelverdeling van uw raad teweeg. Het voorjaar van 2014 stond vervolgens in het teken van de vorming van ons college en het sluiten van het coalitieakkoord ‘Voor de verandering’. Een belangrijke verandering die ons college beoogde was ruim baan bieden aan initiatieven van burgers, instellingen en bedrijven in Stad door intensief de dialoog te zoeken en meer samen te gaan werken op basis van gelijkwaardigheid. De introductie van het ‘wijkwethouderschap’ en ‘gebiedsteams’ eind vorig jaar vormden daarvan in onze ogen een logische consequentie. Ook het inspiratiefestival Let's Gro past in deze lijn, waarbij we mét Stad hebben nagedacht over de toekomst van Stad.

Vooruitgang ondanks druk op organisatie

Niet al onze inspanningen waren 100% succesvol. Zo stonden de actuele marktverhoudingen de ons ten doel gestelde woningbouwproductie in de weg, hoewel er mede dankzij ons ‘bouwoffensief’ toch nog zo’n 1000 nieuwbouwwoningen, waarvan 560 eenheden voor jongeren, opgeleverd werden. Ook kostte de uitrol van de WIJ-teams ons meer tijd dan voorzien. Eind 2015 zal echter wél het beoogde aantal sociale teams/WIJ teams operationeel zijn in Groningen. Een tegenvaller was verder de teruggave door de organisatoren van de opdracht voor Cultuureducatie met kwaliteit. Hoewel het bereik onder leerlingen desondanks gelijk bleef, kwamen nieuwe projecten mondjesmaat van de grond. Niettemin boekten we op veel belangrijke terreinen vooruitgang. Een kleine bloemlezing:

- we liggen op koers met de uitvoering van het actieplan Jeugdwerkloosheid 2.0;
- we zorgden voor meer banen via social return;
- de woningbouwproductie is op peil gebleven;
- het aantal bijstandsgerechtigden is nagenoeg stabiel, waarmee we het beter doen dan andere grote steden;
- we gaven een belangrijke impuls aan de stedelijke economie met de Economische Agenda 2015-2019 en het Convenant Ondernemend Groningen 2015-2018;
- we behaalden de titel Nationale Onderwijsstad 2014-2015;

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

- effectiever sturen op kwaliteit, profilering en spreiding van evenementen kunnen we nu dankzij de nieuwe beleidskaders van het Strategisch Evenementenbeleid en de evenementen-locatieprofielen;
- 14.000 stadigers verleidden we om met onze faciliteiten hun leefomgeving zélf schoon te maken;
- we stelden meer bewoners tevreden over het gemeentelijke onderhoud van die omgeving en dat voor minder geld;
- het schiet op met de bouw van de Oostelijke Ringweg en de Noordzeebrug;
- voor de Zuidelijke Ringweg ligt er nu een ondertekend Tracébesluit;
- we zorgden voor 1000 extra stallingsplaatsen voor fietsen bij het station en bereidden een nieuwe fietsstrategie voor;
- er waren minder woninginbraken en minder geweldsincidenten;
- de projectorganisatie aardbevingen is operationeel;
- we hebben de best bezochte gemeentelijke facebook-pagina;
- we brachten de Gresco op stoom.

Resultaten die tot stand kwamen ondanks de intensieve voorbereiding op de 'decentralisaties' binnen het Sociaal Domein. Terwijl ook de vorming van ons Shared Service Center en de verdere ontwikkeling van ons Klant Contact Centrum, naast nog andere interne ontwikkelingen, een bijzondere inspanning van onze organisatie vergden.

Financieel gezond

Het voorzichtige herstel van de conjunctuur, waarvan elders sprake was, deed zich hier nog niet voor. Wel konden we meevallers noteren, onder andere op de wet BUIG, de algemene uitkering en de verkoop aandelen Attero.

Maar we moesten ook tegenvallers incasseren. Wij noemen u een nadeel van 14,5 miljoen euro samenhangend met voorzieningen die in de grondexploitatie Meerstad zijn getroffen – uw raad besloot daartoe eind vorig jaar. Bovendien ging de verkoop van het Waterbedrijf niet door, waardoor wij een begrote opbrengst van 15 miljoen euro niet hebben gerealiseerd. Dat we 2014 afsluiten met een positief resultaat van 3,4 miljoen euro en bovendien kans zien ons weerstandsvermogen verder te versterken, mag in dat licht bezien opmerkelijk genoemd worden. De ontwikkeling en inzet van nieuw beleid na de vorming van ons college heeft enige tijd gevegd. Maar we kunnen vaststellen dat een behoedzaam ingezet investeringsbeleid haar vruchten heeft afgeworpen. Dat betekent dat wij u per eind 2014 ook een gunstige financiële stand van zaken kunnen presenteren.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

2. Beleidsresultaten

In dit hoofdstuk presenteren wij u een samenvattend overzicht van de belangrijkste beleidsresultaten, geordend volgens de indeling van de programmabegroting.

Programma 1 Werk en Inkomen

- Het aantal bijstandsgerechtigden is niet of nauwelijks (maar 1%) gestegen. Dit is opvallend in vergelijking met andere grote steden. Het aantal jongeren is zelfs heel licht gedaald. De instroom uit de bijstand is sinds september 2014 behoorlijk gedaald, terwijl er ook nog steeds sprake was van uitstroom uit de bijstand.
- Er zijn bijna 1000 bijstandsgerechtigden uitgestroomd naar werk.
- We hebben ons voorbereid op de invoering van de Participatiewet. We zijn onder andere gestart met de vorming van het regionale Werkbedrijf in de arbeidsmarktregio Groningen. Het regionale Werkbedrijf is een bestuurlijk samenwerkingsverband tussen gemeenten, UWV en werkgevers- en werknemersorganisaties. Het vormt de schakel tussen mensen met een arbeidsbeperking én de extra banen die werkgevers voor de doelgroep hebben afgesproken.
- We hebben afspraken gemaakt over een pakket aan faciliteiten dat we aanbieden aan werkgevers.
- We hebben eind vorig jaar Perspectief, actieplan tegen armoede vastgesteld. Onze aanpak bestaat uit ondersteuning via drie lijnen, Vangnet, Vliegwielen en Verbinding. Zo brengen wij financiële rust in de basis, ondersteunen en stimuleren wij mensen om actief hun situatie te verbeteren én betrekken wij nadrukkelijk zoveel mogelijk partners in onze stad. Hiermee is voor de komende jaren de basis gelegd voor een aanpak die vraaggericht maatwerk levert en in nauwe samenwerking met Groninger minima zelf tot stand is gekomen. Het Kindpakket biedt specifieke aandacht voor armoedebestrijding onder kinderen en is daarmee een belangrijk onderdeel van Perspectief.

Programma 2 Economie en Werkgelegenheid

- De vaststelling door uw raad van de Economische Agenda 2015-2019, waarvan G-Kwadraat en Akkoord 3.0 deel uitmaken, vormde het begin van een intensievere samenwerking met het bedrijfsleven. Eind vorig jaar ondertekenden wij het Convenant Ondernemend Groningen, waarmee gemeente en bedrijvenverenigingen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de economische ontwikkeling van stad en regio Groningen bezegelden en de afspraken voor samenwerking in de periode 2015-2019 vastlegden.
- Een hoogtepunt in de internationale profilering van kennisstad ('Smart City Groningen') was een finaleplaats voor Groningen bij de strijd om de titel meest innovatieve stad van Europa, de ICapitalverkiezing. Groningen eindigde na winnaar Barcelona op de tweede plaats. De finaleplaats leverde de stad belangrijke, internationale contacten op. Het in Europa gevestigde profiel van Groningen als 'Smart User's City', slaat aan en biedt interessante mogelijkheden voor verdere ontwikkeling. De positie van Groningen als samenwerkingspartner binnen Europa is daarmee verstevigd.
- Een ander belangrijk resultaat in de profilering van Groningen als kennisstad was de opening van het International Welcome Center North (IWCN), een nieuwe faciliteit voor

Blad 7 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

internationale kenniswerkers, gevestigd aan het Zuiderdiep. Het IWCN is een resultaat van de samenwerking tussen gemeente Groningen, kennisinstellingen, de IND, noordelijke gemeenten en private partijen.

- Op lokaal niveau behaalden wij goede resultaten met de doorontwikkeling van de Zernike Campus Groningen. Ook behaalden we onze doelstellingen voor de verkoop van bedrijfskavels. Naast enkele kleinere verkopen aan de Oostzijde van de stad boekten we de grootste transactie van bedrijfskavels sinds lange tijd: de verkoop van 5 hectare grond voor de uitbreiding van EnTranCe, de proeftuin voor energie-innovatie. Een ander succes was de opstelling van een stedenbouwkundige visie voor de Zernike Campus Groningen, die begin 2015 door uw raad is vastgesteld. In de visie ligt de nadruk op de verbinding tussen het onderwijscluster en het noordelijker gelegen bedrijventerrein, op de kwaliteit van de entree, een beter functionerend busplein en op vergroening.
- Tot slot was het opstellen van de toekomstvisie Binnenstad en het Bestemmingsplan Binnenstad een belangrijk resultaat in 2014. Uw raad stelde eind 2014 het nieuwe bestemmingsplan voor de binnenstad vast met nadruk op de historische waarde van de binnenstad in combinatie met bredere mogelijkheden ten aanzien van functies in de centrumzones. Daarnaast werkten we onder de titel 'Bestemming Binnenstad' aan een visie op een toekomstbestendige binnenstad; we startten een onderzoek naar de consequenties van het weghalen van de buslijnen over de Grote Markt en door de Brugstraat en naar het invoeren van alternatieve busroutes. Tijdens het inspiratiefestival Let's Gro zijn we met bewoners, bezoekers en ondernemers in debat gegaan over de toekomst van de binnenstad en de betekenis van bereikbaarheid en programmering daarbij. In juni 2015 willen wij met uw raad in gesprek gaan over de toekomstvisie voor de Binnenstad.

Programma 3 Jeugd en Onderwijs

- De doelstelling dat de cito-scores in groep 8 van de basisschool minimaal op het landelijk gemiddelde niveau liggen is in 2014 gehaald. In ons achterstandenbeleid investeren we veel in de kansen voor jonge kinderen. De scores in groep 2 van de basisschool liggen ook in 2014 boven het landelijke gemiddelde.
- We hebben de nieuwe werkwijze rondom de vensterschool ingevoerd en de regie teruggelegd in het onderwijs. Die regie is met verve opgepakt; in 2014 hebben 13 scholen plannen ingediend.
- In 2014 heeft de stichting Nationale Onderwijsweek Groningen uitgeroepen tot Nationale Onderwijsstad 2014 – 2015, met name vanwege de samenwerking tussen de gemeente en het onderwijsveld.
- In 2014 hebben we ons, in samenwerking met Groninger gemeenten, jeugdzorgaanbieders, vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen, intensief voorbereid op de invoering van de nieuwe Jeugdwet die per 1-1-2015 is ingegaan.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Programma 4 Welzijn, gezondheid en zorg

- Wij hebben de ondersteuning voor inwoners van onze stad verbreed en onze sociale teams uitgebreid van twee naar zes (inclusief 1 WIJ team in de wijk Beijum). In de (nog op te zetten) WIJ-teams worden alle bestaande ondersteuningsvormen – de ondersteuning van Multi-probleem gezinnen, de ondersteuning van jeugd, de ondersteuning in het kader van de Wmo – en de in de gebieden aanwezige (preventieve) collectieve initiatieven samengebracht.
Ook hebben we een definitieve planning gemaakt voor de stadsbrede uitrol van de teams, die meer tijd kostte dan voorzien. Eind 2015 zullen er elf sociale teams/WIJ teams operationeel zijn.
- Door nauw samen te werken met de drie noordelijke GGD's op het gebied van preventie hebben we meer en grotere activiteiten kunnen aanbieden voor risicogroepen, zoals homoseksuele jongeren. Via sociale media (Test the Best, Testlab) is het bereik van de doelgroepen bovendien toegenomen.
- We werkten aan de uitvoering van de wijkvisie voor Selwerd, waarin gezondheid en gezondheidsachterstanden ook aan bod komen. Onze aanpak daar is nieuw. Deze wijkontwikkeling is van onderop georganiseerd, in samenspraak met de inwoners van de wijk. De eerste ervaringen zijn vooralsnog positief.
- Het ministerie van VWS besloot tot WE CAN YOUNG (WCY), een project ter bevordering van de seksuele en relationele weerbaarheid van jongeren. Dat betekende dat wij veel jongeren konden bereiken, die WCY actief uitdragen en een verandering teweeg brengen. Een scala aan coalitiepartners werkt enthousiast mee, waaronder hulpverleningsinstanties, GGD, jongerenwerk en scholen.
- We zochten aansluiting bij twee landelijke initiatieven rond huisvesting en cliëntbenadering van dak- en thuislozen: Housing First en de Participatieladder. Housing First is een samenwerking tussen verschillende (welzijns-)organisaties, waarbij onder voorwaarde dat de cliënt persoonlijke begeleiding aanvaardt en zónder aanvullende eisen woonruimte beschikbaar wordt gesteld. De Participatieladder is een meetinstrument, waarmee je kunt vaststellen in hoeverre iemand meedoet in de samenleving. De eerste resultaten zijn volgend jaar te verwachten.
- We hebben ons voorbereid op de overheveling van (rijks-)taken op het gebied van ondersteuning en zorg vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Zorgcontinuïteit was daarbij een bijzonder aandachtspunt.
- We bereidden een regionaal Veilig Thuis voor, dat vanaf 1 januari 2015 het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld samenvoegt. In onze regio zoeken we daarbij nadrukkelijk de verbinding met het Veiligheidshuis om integraal en zo effectief mogelijk te kunnen opereren.
- We hebben een goede start gemaakt met het ontwikkelen van diversiteitsbeleid, gericht op het erkennen en waarderen van verschillen tussen mensen en ter bevordering van integratie en emancipatie.
- Met noodopvang voorkwamen we dat mensen zonder voorzieningen op straat terecht kwamen.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Programma 5 Sport en bewegen

- Wij zijn samen met de Sportkoepel een traject gestart over de thema's die spelen in de verenigingssport. Onderdeel hiervan vormt de financiering van de verenigingssport vanaf het seizoen 2015/2016. De uitkomst van de gesprekken met de verenigingen gebruiken we bij het opstellen van het Meerjarenprogramma Sport (actualisatie sportvisie 2010-2020).
- We hebben sportpark Corpus den Hoorn heringericht en gerenoveerd. FC Groningen zal vanaf augustus 2015 ook met haar senioren-selectieteams op dit sportpark gaan trainen. De herinrichting werd mogelijk nadat sportclub Gronitas verhuisde naar sportpark Stadspark en fuseerde met voetbalvereniging De Vogels tot sportvereniging Stadspark. Op dat sportpark hebben we voor de nieuwe vereniging het natuurgras in de oefenhoek vervangen door kunstgras.
- De renovatie van sportcentrum Kardinge is afgerond met de in gebruikname van een biogasinstallatie. Door diverse maatregelen besparen we naar verwachting tot 50% op energielasten.
- Er is meer gesport in accommodaties: zowel het aantal individuele bezoekers (zwemmen, schaatsen, squash, tennis) als het aantal verhuurde uren aan verenigingen en andere huurders steeg.
- De aanpak "Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond" is in 2014 uitgebreid van twee naar vijf wijken. Met deze aanpak willen we de kwaliteit van het bewegingsonderwijs verbeteren.
- Het aantal Bslim-wijken met een schoolsportvereniging is toegenomen van twee naar vijf. Sportverenigingen bieden op scholen een kennismaking met hun sport aan. Kinderen kunnen later lid worden van de vereniging. Per schoolsportvereniging doen drie tot zes sportverenigingen mee.
- Het aantal combinatiefunctionarissen is uitgebreid met 4,4 fte en is in 2014 op 23 fte gekomen. Combinatiefunctionarissen zijn professionals die met inzet van sport als middel de verbinding leggen tussen sportvereniging en wijk of tussen school en sportvereniging. Ze werken vanuit hun functie als verenigingscoach bij het Huis voor de Sport, als vakdocent bewegingsonderwijs of als trainer bij een RTC.
- We hebben vijf RTC's (Regionale Talent Centra) ondersteund met inzet van combinatiefunctionarissen en subsidie voor gebruik van accommodatie. RTC's zijn trainingscentra van een sportbond, verspreid over het land. Onze ondersteuning betrof de RTC's voor basketbal, roeien, volleybal, atletiek (hardlopen) en schaatsen.

Programma 6 Cultuur

- Onze hoge ambities halen we door bezuinigingen van het rijk op cultuur te compenseren; we reserveerden incidenteel 1 miljoen euro voor 2 jaar.
- Op verzoek van uw raad evalueerde de Kunstraad het 1e jaar van de cultuurnota 2013-2016 en constateerde dat de culturele infrastructuur en de culturele keten nog steeds overeind stond, maar op onderdelen erg kwetsbaar was geworden. We troffen daarom ondersteunende maatregelen voor de duur van de huidige cultuurnota.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

- Met jaarlijkse evenementen als Eurosonic Noorderslag, Noorderzon en WinterWelVaart hebben we Groningen ook in 2014 op de kaart gezet. In 2014 vond daarnaast The Passion plaats in Groningen; een muzikaal televisiespektakel met meer dan vier miljoen kijkers en een behoorlijke economische impuls voor de stad.
- Er is hard gewerkt om het Forum organisatorisch en inhoudelijk voor te bereiden voor de start van het definitieve Forum in 2017/2018. Het Forum ligt nu op koers. Er is één organisatie met één samenhangend programma; een directeur die leiding geeft aan zowel de totstandkoming van het Forum als de start van het Forum in 2017 en een bedrijfsplan voor invulling van het Forum en de organisatorische opzet (inclusief de partners).
- De doelen op het gebied van amateurkunst voor 2014 zijn bereikt. De in 2014 vereenvoudigde subsidieregelingen voor amateurkunst, de 'BAK' en de Plusregeling, konden volledig worden besteed aan geschikte aanvragers en projecten. Vrijdag ging in 2014 van start met één totaalaanbod voor amateurkunst en maakte werk van de door ons gevraagde regiefunctie in de amateurkunst.
- Een tegenvaller was de teruggave van de opdracht voor Cultuureducatie met kwaliteit. De organisatoren bleken niet in staat hieraan goed uitvoering te geven. Dat leidde tot stagnatie van het programma. Dat had overigens geen gevolgen voor het bereik onder leerlingen van cultuureducatie, maar nieuwe projecten kwamen in 2014 mondjesmaat van de grond. Wij zijn daarom op zoek gegaan naar een nieuwe partner om deze regeling verder te coördineren en het programma zo snel mogelijk te hervatten.
- Met de vaststelling van ons strategisch evenementenbeleid hebben wij een goede basis gelegd voor onze 'bruisende stad', waarbij eveneens aandacht is voor de balans met de leefbare stad. Tevens hebben wij elf locatieprofielen voor de meest gebruikte evenementenlocaties in onze stad, opgesteld. Met dit samenhangend pakket van beleid en instrumenten realiseren wij een betere sturing op kwaliteit, profilering en spreiding van evenementen en een goed gebruik van onze belangrijkste evenementenlocaties. Bij de ontwikkeling hiervan is veiligheid een belangrijk thema geweest. Volgens planning zijn vanaf 1 januari 2015 de locatieprofielen beschikbaar.

Programma 7 Verkeer

- Er is met name een enorme slag gemaakt in het verbeteren van onze ringwegen: de bouw van de Oostelijke Ringweg en de Noordzeebrug zijn vergevorderd. Een mijlpaal vormde ook de ondertekening van het Tracébesluit voor de Zuidelijke Ringweg door de minister van Infrastructuur en Milieu. Eind 2014 is de Realisatieovereenkomst tussen de betrokken overheden (rijk, provincie en gemeente) getekend en is de aanbesteding van dit grote project gestart.
- Ook in de Spoorzone Groningen is in 2014 een stap naar uitvoering gemaakt, want met de vaststelling van de voorkeursvariant (B4) voor de sporen bij het Hoofdstation, is ingestemd met de aanleg van de sporen. Hierbij is ook ingestemd met de door provincie en gemeente zeer gewenste toevoeging van bustunnel en fietstunnel en een grote ondergrondse fietsenstalling.
- Om de stad tijdens deze grote en vele andere kleinere projecten bereikbaar te houden is de samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar! (GB!) sinds 2012 bezig met

Blad 11 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

regioveren op planningen en stond 2014 in het teken van communicatie. In 2014 hebben we onder regie van GB! onder andere de voorbereidingen getroffen voor het vervangen van ons Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS), het uitbreiden van het aantal dynamische reis informatie panelen (DRIPS) en voor de toepassing van Dynamisch Verkeersmanagement (DVM) op verkeerslichten. De PRIS en DRIP-systemen worden in 2015 geplaatst.

- Na het vaststellen van de Netwerkanalyse en de visie op Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) is in 2014 hard gewerkt aan de uitvoering van de benodigde maatregelen voor het volledig invoeren van dit HOV-systeem. Het nieuwe systeem is na een jaar als zeer succesvol te typeren. Ook is de voorbereiding gedaan om de kwaliteit van de routes van de bussen verder te vergroten (uitvoering in 2015 en 2016).
- Tot slot blijft Groningen een toonaangevende fietsstad op nationaal en zelfs mondiaal niveau. Dat bleek eens te meer uit de grote aandacht voor het evenement 'de fietsambassade' tijdens inspiratiefestival Let's Gro, die de opmaat naar en voorbereiding op de nieuwe fietsstrategie 2015 vormde. De fiets zal nog prominenter in beeld komen in 2016, als we het 'jaar van de fiets' organiseren. Resultaten over het afgelopen jaar zijn niet alleen de plannen voor een nieuwe ondergrondse fietsenstalling bij het hoofdstation (gekoppeld aan de fietstunnel), maar ook een flinke investering in goede stallingsvoorzieningen rond het station die 1000 extra stallingsplaatsen opleverde.

Programma 8 Wonen

- De woningbouwproductie is in 2014 op peil gebleven.
- Er zijn, ondanks de situatie waarin de woningmarkt zich al een aantal jaren bevindt, ruim 1.000 nieuwe woningen opgeleverd. Iets meer dan de helft hiervan bestaat uit wooneenheden voor jongeren.
- De woningmarkt is begonnen aan een voorzichtig herstel. Dit hebben we gemerkt aan de aantrekkende verkopen van nieuwbouwwoningen in Meerstad en andere projecten, zoals het Eemskwartier en het Hof van Berlage. Ook aan de Oosterhamrikkade zijn nieuwe projecten in verkoop gegaan. Het prijsniveau voor nieuwbouwwoningen staat nog wel onder druk. De dynamiek in de bestaande woningvoorraad blijft goed. Wel zien we een verminderende doorstroming in de huurwoningvoorraad.
- Voor jongeren zijn er ruim 560 wooneenheden gerealiseerd. Minder dan beoogd, maar in het licht van de omstandigheden op de woningmarkt en de veranderde positie van de corporaties zijn we blij met deze toename. Een mooi voorbeeld is het project Hete Kolen op het Europapark. Ook zien we dat private partijen in de stad de stap maken naar het realiseren van hoogwaardige, zelfstandige eenheden voor jongeren door bijvoorbeeld kantoorpanden te verbouwen.
- De corporaties hebben ook in 2014 veel woningen in de bestaande voorraad verduurzaamd. Dit draagt bij aan het betaalbaar houden van de sociale huurwoningen, aangezien door het verduurzamen de (toekomstige) energielasten binnen de perken blijven.
- Na jarenlange planvoorbereiding is gestart met de revitalisering van de woonschepenhaven.

Blad 12 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte

- Voor het onderhoud en beheer van de openbare ruimte hanteerden we in 2014 een lagere BORG ambitie. We realiseerden de eerste 30% van deze bezuiniging op onderhoud en voldeden met een score van 95% in de BORG schouw aan de beoogde onderhoudskwaliteit. De tevredenheid onder bewoners over het onderhoud is blijkens de tweejaarlijkse monitor licht gestegen.
- We hebben goed zicht gekregen op de ontwikkeling van de ecologische kwaliteit, waardoor we onderbouwde keuzes voor de toekomst kunnen gaan maken. De ecologische kwaliteit van de bermen bleek in de afgelopen jaren achteruit te zijn gegaan en vraagt daardoor om een heroverweging van de onderhoudsinzet. In een aantal grote projecten hebben we de ecologische kwaliteit versterkt. Daarmee is de basis gelegd voor een grotere soortenrijkdom. Ook de activiteiten in het kader van de Eetbare stad hebben met 17 nieuwe locaties een positieve bijdrage geleverd aan het woonklimaat van de stad.
- Voor de parken met een stedelijke functie
  - hebben we een plan ontwikkeld voor de versterking van de water- en natuurkwaliteiten in het Stadspark;
  - hebben we extra inzet gepleegd op het schoonhouden van het Noorderplantsoen;
  - zijn in Meerschapsverband verbeteringen in het Paterswoldsemeer gebied gerealiseerd.
- Naast de reguliere activiteiten op het gebied van bewonersparticipatie, zijn we op zoek gegaan naar nieuwe mogelijkheden om bewoners te laten participeren in het beheer van hun woonomgeving. We hebben daartoe samen met bewoners die betrokken zijn bij het participatieproject De Groene Long in Beijum, een succesvol zelfbeheer project in Almere bezocht.
- We hebben diverse sanerings- en verbeteringsprojecten uitgevoerd aan verlichtingskabels, riolering, water en civiele kunstwerken in de stad.
- In het afgelopen jaar hebben we ruim 77.000 ton afval ingezameld. Van dit afval konden we maar liefst 57 % opnieuw gebruiken in andere nuttige toepassingen. De maatregel om bewoners zelf hun grofvuil te laten brengen, heeft hier een positieve bijdrage aan geleverd.
- We hebben zo'n 14.000 Stadgers gefaciliteerd bij diverse acties voor het schoonmaken van hun woon- en leefomgeving.

Programma 10 Veiligheid

- Met een integraal plan van aanpak zagen we kans het forse aantal woningbraken te doen afnemen. Daar gaan we in 2015 mee door.
- We bevorderen veilig uitgaan. De in 2013 ingezette daling van het aantal geweldsincidenten in de binnenstad heeft zich het afgelopen voortgezet. Het aantal meldingen van mishandeling en bedreiging is afgenomen met bijna 6% ten opzichte van 2013 (en 23,2 % ten opzichte van 2011).
- Met de jaarlijks terugkerende publiekscampagne 'Groningen veilig' zetten we in samenwerking met de politie, brandweer, GGD en het servicepunt detailhandel,

Blad 13 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

gedurende een maand (in plaats van een week) in op bewustwording van risico's rond het thema wonen (brand en inbraak), verkeer, ondernemen, vrijen en drinken en de mogelijkheden tot het vermijden daarvan.

- We bereidden de voor 2015 beoogde totstandkoming van de integrale drugsnota en actualisatie van het prostitutiebeleid voor.
- Uw raad stelde eind 2014 de met u, burgers en ondernemers opgestelde kadernota Veiligheidsbeleid 2015-2018 vast. Basis hiervoor is onder meer het veiligheidsbeeld dat we medio 2014 met uw raad hebben besproken. Verder is het - voor het eerst integrale, intern afgestemde - jaarplan Veiligheid (voor 2015) aan u gepresenteerd.
- Aardbevingen:
  - De impact van de aardbevingen in de stad eind september 2014 was dusdanig dat wij een programmadirecteur hebben aangesteld die een organisatie rondom dit onderwerp inrichtte.
  - Veiligheid voor de inwoners van de stad was vanaf het begin onze belangrijkste opgave en daarvoor is een forse vermindering van de gaswinning noodzakelijk. Verder moet het rijk de schade herstellen en de meerkosten vergoeden van de versterking van bestaande en nieuwbouw. Daarnaast is het noodzakelijk dat wij meer inzicht in de risico's van gaswinning krijgen en dat er meer kennis wordt ontwikkeld, zodat we de vraagstukken op dit terrein gestructureerd kunnen aanpakken en beleid kunnen ontwikkelen.
  - Gezien de specifieke situatie van de stad Groningen en de aard en omvang van de opgaven hebben wij bij de minister erop aangedrongen een publieke (rijks)organisatie in te richten die verantwoordelijk is voor het herstel van schade en preventieve versterking van woningen en voorzieningen.
  - Medio december kondigde de minister het definitieve winningsbesluit aan: een kleine stap tot reductie van de gaswinning maar niet voldoende: wij hebben aangegeven dat er meer nodig is om de veiligheid van de burgers te waarborgen en het vertrouwen van de Groningse bevolking te herstellen.

Programma 11 Stadhuis en Stadler

- We bundelden ons klantcontact via loketten en balies op twee gemeentelijke publiekslocaties: Kreupelstraat en Harm Buitenplein. Aan de Kreupelstraatlocatie kwamen in 2014 100.000 bezoekers, het Harm Buitenplein kende een toeloop van 40.000 burgers/bedrijven.
- De basis van het (grotendeels telefonische) Klant Contact Centrum (KCC) is in 2014 gelegd. In 2014 werden hier 200.000 telefonische klantcontacten voor de gemeente Groningen afgehandeld. Ook webcare is onderdeel van de dienstverlening.
- Eind 2014 is de aansluiting op de Landelijke Berichtenbox gerealiseerd. Hierdoor kunnen burgers in hun 'digitale postbus van de overheid' gemeentelijke post ontvangen (in Groningen als eerste de jaarlijkse belastingaanslag van 2015).
- We lieten door Organisatieadviesbureau Berenschot onderzoek doen naar (besparings-) mogelijkheden op organisatiekosten door een eventuele samenwerking met Hefpunt bij

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

het innen van belastingen, waarbij op termijn mogelijk ook andere gemeenten kunnen aansluiten. Berenschot kenschetst die samenwerking als kansrijk.

- We hebben de ontwikkeling naar een kernwebsite voorbereid en ook de realisatie van een gemeentelijke Facebook pagina. Deze staat eind 2014 met 6800 likes bovenaan de lijst van gemeentelijke Facebookpagina's in Nederland!. Het aantal bezoekers op onze website is gestegen tot 2,3 miljoen. Dat betekent ten opzichte van 2011 een stijging van zo'n 50%.

Programma 12 Bedrijfsvoering

- Op 1 februari is het Shared Service Center gestart waarbij alle bedrijfsvoeringstaken van de gemeente Groningen in één organisatie zijn ondergebracht.
- Het Shared Service Center heeft in het laatste kwartaal 30 FTE (ICT, Communicatie etc.) ingezet voor diverse ondersteunende werkzaamheden om de start van de Vernieuwing Sociaal Domein mede mogelijk te maken.
- Het plaats-onafhankelijk werken (Nieuwe Digitale Werkplek) is gerealiseerd. Medewerkers van de gemeente kunnen hierdoor flexibel werken. Door het creëren van meer werkplekken in bestaande gebouwen en het volledig in gebruik nemen van het Harm Buitenplein, zijn de locaties aan de Waagstraat en de Europaweg niet meer in gebruik.
- Personeel: we hebben 98 stageplekken en 16 werkplekken ingevuld. Van de 112 herplaatsers zijn 73 medewerkers tijdelijk geplaatst en 16 medewerkers structureel geplaatst. Om de ontwikkeling van onze medewerkers te stimuleren hebben we een opleidingsweek georganiseerd waaruit vervolgens een enorme hoeveelheid aan opleidingswensen naar boven is gekomen. In 2015 worden deze wensen gerealiseerd.
- De regionale inkoop is sterk gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. We hebben 34,3% van de inkoop in de provincie en stad Groningen gedaan. Ook hebben we afspraken gemaakt over Social Return bij de inkoopcontracten op het gebied van schoonmaak, flexibele inleen en thuiszorg.

Programma 13 College en Raad

- Er is geïnvesteerd in inhoudelijke advisering en ondersteuning van raadsleden.
- De veranderende rol van de overheid als bestuurlijk thema stond prominent op de agenda. Door het samen optrekken van de beleidsunits in de geest van: één gemeente, één organisatie is geïnvesteerd in de integrale besluitvorming en –adviesing. Inhoudelijke onderwerpen die daarbij o.a. zijn opgepakt: de veranderagenda, de integrale gebiedsaanpak en de Agenda Stad/Urban Agenda.

Paragraaf 1 Stadsdelen/Integraal gebiedsgericht werken

- In lijn met Coalitie-Akkoord "Voor de Verandering" is de gemeente Groningen vanaf oktober 2014 gaan werken met gebiedsteams, aangestuurd door wijkwethouders. Dit vormt onderdeel van de gemeentebrede beweging om meer gebiedsgericht, dichterbij de burgers en partijen, te gaan opereren. Met uw raad is afgesproken om 2015 als een oefenjaar te zien en werkendeweg te leren, op weg naar een meer structurele

Blad 15 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

vormgeving. Daarbij willen wij uw raad nadrukkelijk betrekken en samen met u het gebiedsgerichte werken verder vorm te geven. Onderdeel van de doorontwikkeling is ook de zoektocht naar nieuwe rollen van raad, college en ambtenaren als gevolg van de gewenste veranderende verhoudingen in relatie tot de initiatiefnemers, burgers, ondernemers, wijkorganisaties en andere partijen in de samenleving.

- De voorliggende teksten (paragraaf 1 van de jaarrekening) over het gebiedsgerichte werken betreffen nog het stadsdeelprogramma, op oude leest geschoeid. Vanaf 2011 zijn in alle wijkvernieuwingswijken daarnaast NLA-wijkteams aan de slag geweest om in nauwe samenwerking met wijkbewoners per wijk te komen tot een gerichte inzet op maat. Hiervoor zijn met de woningcorporaties (NLA 2.0) gezamenlijke budgetten beschikbaar gesteld. Na 2014 houden deze NLA-budgetten op te bestaan.

Paragraaf 2 Duurzaamheid

- De duurzame warmte- en koude-voorziening (wko) op het Europapark is van start gegaan. De nieuwbouw aan het Harm Buitenplein en studentenhuisvesting Hete Kolen zijn er al op aangesloten.
- We hebben belangrijke stappen gezet met geothermie. Het rijk heeft een langjarige exploitatiesubsidie van 33 miljoen euro toegezegd voor winning en gebruik van aardwarmte. Daardoor kan op afzienbare termijn een besluit over de business-case worden genomen. Deze gaat over de winning van diepe aardwarmte, de aanleg van een warmtenet en de levering van warmte aan op termijn 8000 woningen.
- De GRESKO is na een aanloopjaar echt op stoom gekomen waardoor het energiemanagement van gemeentelijke gebouwen professioneel kan worden aangepakt en de eerste besparingen al ingeboekt kunnen worden.
- De energiebesparingsaanpak van de particuliere woningvoorraad door middel van "Groningen woont SLIM" is van start gegaan en biedt perspectief om de landelijk afgesproken doelstellingen te halen. Dit zal in de woonvisie worden uitgewerkt.

Paragraaf 9 Vernieuwing Sociaal Domein

- In 2014 hebben we ons voorbereid op de overgang van taken op het terrein van jeugd, werk en ondersteuning van rijk en provincie naar gemeenten. Meer hierover leest u onder programma 1 (Participatiewet); programma 3 (Jeugdwet) en programma 4 (WMO).

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

3. Financiële resultaten en financiële positie

In dit hoofdstuk informeren wij u over de financiële resultaten in 2014 en de financiële positie van de gemeente. De rekening 2014 sluit met een voordelig resultaat van 3,4 miljoen euro. In dit raadsvoorstel lichten we de afwijkingen nader toe. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de gemeenterekening 2014.

3.1 Inkomsten en uitgaven per programma

In onderstaand overzicht is de herkomst van de middelen en de lasten per programma weergegeven om een globaal inzicht te geven van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven.

Inkomsten	Rekening 2014
Algemene uitkering	283,9
Specifieke uitkeringen van het Rijk	217,3
Gemeentelijke belastingen	69,7
Rente en dividend	54,6
Leges en heffingen	57,1
Huren en pachten	14,3
Overige inkomsten	246,6
uit/naar reserves	<u>-85,6</u>
Totaal inkomsten	857,9
Uitgaven per programma	
1.Werk en inkomen	279,5
2.Economie en werkgelegenheid	31,0
3.Jeugd en onderwijs	57,6
4.Welzijn, gezondheid en zorg	84,3
5.Sport en bewegen	26,6
6.Cultuur	49,0
7.Verkeer	26,3
8.Wonen	46,9
9.Onderhoud en beheer openbare ruimte	96,4
10.Veiligheid	18,6
11.Stadhuis en Stadje	21,1
12.Bedrijfsvoering	49,7
13.Overig	21,5
14.Algemene inkomsten en post onvoorzien	<u>46,0</u>
Totaal uitgaven per programma	854,5
Saldo	3,4

Bedragen in miljoenen euro's

3.2 Rekeningresultaten

We maken in de Gemeenterekening 2014 een uitsplitsing in bijzondere en overige resultaat. Bijzondere resultaten zijn die resultaten waartoe uw raad in het verleden expliciet besloten heeft. De rest wordt aangemerkt als overige resultaten.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Besteedbaar resultaat

Naast het gerealiseerde resultaat is de besteedbaarheid van dit gerealiseerde resultaat van belang. Onder het besteedbare resultaat verstaan wij het resultaat dat overblijft als alle noodzakelijke bestemmingsvoorstellen verrekend zijn met het gerealiseerde resultaat. Sommige voorstellen tot verrekening hebben een positief effect op het besteedbare resultaat, andere voorstellen een negatief effect. Als bijvoorbeeld een nadeel met een reserve wordt verrekend, heeft dit een gunstig effect op het besteedbare resultaat. Dit wordt groter. Als daarentegen bijvoorbeeld wordt voorgesteld om een (nieuwe) activiteit ten laste van het rekeningresultaat te brengen, wordt het besteedbaar resultaat lager. In hoofdstuk 4 van dit voorstel wordt dit nader uitgewerkt. Voorstellen die aan het besteedbaar resultaat ten goede komen hebben een positief teken. De voorstellen die het besteedbaar resultaat kleiner maken, hebben een minteken.

Het voordelig resultaat van 3,4 miljoen euro is als volgt uit te splitsen

• Bijzondere resultaten	4,2
• Overige resultaten	<u>-0,8</u>
	<u>3,4</u>

3.2.1 Bijzonder resultaat

Het bijzondere resultaat is 4,2 miljoen euro voordelig en is als volgt opgebouwd:

Bijzondere bijstand	1,0	V
Bouwleges	-1,1	N
BORG	1,0	V
Verstrekingenbudget WMO	3,5	V
Maatwerkvoorziening inkomensondersteunende maatregelen	0,5	V
Diverse posten kleiner dan 0,5 miljoen	<u>-0,7</u>	N
	<u>4,2</u>	V

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

TOELICHTING

Bijzondere bijstand

V 1,0 miljoen euro

Het grootste deel van deze afwijking wordt veroorzaakt door de individuele bijzondere bijstand (0,7 miljoen euro) en het resultaat op de stadspas (0,2 miljoen euro). Tevens is er vrijval op de budgetten voor de Tegemoetkoming Ouderbijdrage en verstrekte adviezen door de GGD (0,1 miljoen euro). Het resultaat op de individuele bijzondere bijstand van 0,7 miljoen euro wordt veroorzaakt doordat het budget via de algemene uitkering van het gemeentefonds met ongeveer 0,5 miljoen euro is opgehoogd als gevolg van een verwachte toename van het aantal klanten en uit een vrijval (130 duizend euro) op de uitkering voor de koopkrachttegemoetkoming 2014. Uiteindelijk is het beroep op de regeling vrijwel gelijk gebleven. Het genoemde voordeel is tevens gunstig beïnvloed door de aanscherping van het beleid voor de witgoedregeling. Met ingang van 1 maart 2014 worden binnen de regeling niet langer nieuwe, maar tweedehands apparaten vergoed. Ook zijn de vergoedingen per soort apparaat aan maxima gebonden.

Via het gemeentefonds hebben wij bijna 1,2 miljoen euro ontvangen voor een eenmalige uitkering in het kader van koopkrachttegemoetkoming. Daarvan hebben wij voor 1,1 miljoen euro aan uitkeringen toegekend. Het verschil tussen beide bedragen is toegerekend aan het resultaat op de bijzondere bijstand.

De stadspas is omgebouwd naar een webshop van waaruit bijvoorbeeld vouchers worden verstrekt die kunnen worden ingewisseld voor kortingen. We zien vanaf oktober een duidelijke toename van het gebruik van de webshop. Wellicht hebben de onbekendheid met de website, de aanloopproblemen en het feit dat veel verstrekte vouchers niet zijn ingewisseld ertoe geleid dat 0,2 miljoen euro van het beschikbare budget niet is uitgegeven.

Bouwleges

N 1,1 miljoen euro

Door de huidige economische omstandigheden zijn grote bouwprojecten wegens de crisis deels uitgebleven of zijn de bouwkosten naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van de actuele begroting legesinkomsten bouwactiviteit 2014 van 6,3 miljoen euro is 1,5 miljoen euro minder aan leges gerealiseerd. De afwijking ten opzichte van de raming leges 2014 is als volgt:

Leges projecten tot 50 duizend euro	N 206 duizend euro
Leges projecten 50 tot 200 duizend euro	N 449 duizend euro
Leges projecten 200 duizend euro en meer	N 861 duizend euro
Totaal	N 1,516 miljoen euro

Het totale resultaat bedraagt 1,1 miljoen euro negatief. Met name door het niet invullen van vacatureruimte en minder uitgaven op overige goederen en diensten is een kostenreductie gerealiseerd van 0,5 miljoen euro.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Borg **V 1,0 miljoen euro**

Het resultaat bestaat uit de volgende componenten:

- *Stormschade (V 565 duizend euro)*
Bij het vaststellen van de gemeenterekening 2013 heeft uw raad 0,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het herplanten van bomen als gevolg van de stormschade van oktober 2013. In 2014 is hiervan 35 duizend euro besteed. Door uw raad is op 17 december 2014 besloten het restantbedrag van 565 duizend euro voor de afwikkeling van de stormschade in 2015 beschikbaar te stellen.
- *Beheer openbare ruimte: Overig (V 361 duizend euro)*
Op de bedrijfsvoeringskosten van het beheer op de openbare ruimte is een voordeel ontstaan van per saldo 361 duizend euro. Dit is vooral veroorzaakt door meevallende exploitatielasten (lagere kapitaallasten en lagere brandstofprijzen) op het wagenpark. Ook zijn er extra kosten gemaakt voor het organiseren van verkiezingen en extra inzet was nodig bij het verstrekken van instemmingsbesluiten voor het verleggen van kabels en leidingen. Per saldo een voordeel van 128 duizend euro. Het verstrekken van instemmingsbesluiten en verrichten van werken voor derden hebben extra inkomsten opgeleverd van 233 duizend euro.
- *Overig Borg: (V 116 duizend euro)*
Naast het resultaat op de bedrijfsvoering Stadsbeheer is er een resultaat op de bedrijfsvoering met betrekking tot detachering van iederz-personeel. Het totale bedrijfsvoeringsresultaat met betrekking tot de detachering van iederz personeel voor het groenonderhoud bedraagt 107 duizend. Tot slot bedraagt het resultaat op de reguliere en programmabudgetten 9 duizend euro.

Verstrekkingsbudget WMO **V 3,5 miljoen euro**

De verstrekkingen op Wmo voorzieningen laten per saldo een voordeel zien van 3,5 miljoen euro. Hiervan heeft 1,1 miljoen euro betrekking op huishoudelijke hulp. Daarnaast hebben we een toekenningsbeschikking ontvangen voor een verzameluitkering van 1,8 miljoen euro. Deze uitkering is besteed aan de kosten van collectief vervoer. Deze kosten werden aanvankelijk uit de algemene middelen gefinancierd. Als gevolg van de inzet van de verzameluitkering in combinatie met enkele kleinere afwijkingen valt 1,7 miljoen euro aan algemene middelen vrij. Tenslotte vallen de verstrekkingen van rolstoelen en woonvoorzieningen met respectievelijk 0,3 en 0,4 miljoen euro lager uit.

Maatwerkvoorziening inkomensondersteunende maatregelen **V 0,5 miljoen euro**

In 2014 hebben we de eerste 450 duizend euro ontvangen voor de ontwikkeling van een nieuwe gemeentelijke maatwerkvoorziening. Deze voorziening dient ter compensatie van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Regeling compensatie eigen risico (CER). Voor 2015 en 2016 zijn de beschikbare bedragen respectievelijk 2,2 miljoen euro en 2,7 miljoen euro. Vanwege de complexiteit van de regelingen was de tijd te

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

kort om in 2014 nog een maatwerkvoorziening te ontwikkelen en te implementeren. Als gevolg hiervan ontstaat in 2014 een incidenteel voordeel van 450 duizend euro.

Overige bijzondere resultaten N 0,7 miljoen euro

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadeel van 0,7 miljoen euro.

3.2.2 Overige Resultaten

Het resultaat exclusief het bijzondere resultaat, bedraagt 0,8 miljoen euro nadelig. Dit nadelige resultaat bestaat uit diverse afwijkingen waarvan de volgende afwijkingen het belangrijkste zijn:

Actieplan Jeugdwerkloosheid	0,6	V
Algemene uitkering	1,6	V
Verkoop aandelen Attero	1,7	V
Niet gerealiseerde bezuinigingen	-15,8	N
Btw Compensatiefonds	1,2	V
Overige vrijval extra beleid	13,5	V
Overige vrijval beleidsbudgetten	1,6	V
Armoedebeleid	1	V
Afwikkeling subsidies oude jaren	0,7	V
Vrijval subsidies	1,1	N
Leges en belastingen	-0,5	N
Meerstad*	-14,5	V
Overig gronden	1,5	V
Langmangelden	0,8	N
ISV	-0,4	V
Grondig	0,4	V
Bovenwijkse voorzieningen	3,4	N
Afwaardering deelneming Martiniplaza	-1,3	V
Groot onderhoud Martiniplaza	4,3	N
Zuidelijke Ring	-0,6	N
G Kracht	-0,7	N
Voorziening Huur Europaweg	-4,5	V
Schouwburg, vrijval voorzieningen	1,2	V
Afwaardering Peizerweg	-1,4	N
Kapitaallasten	2,1	V
Onderwijshuisvesting	0,4	V
Overig	1,8	V
	<u>-0,8</u>	

TOELICHTING

Blad 21 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Actieplan Jeugdwerkloosheid

V 0,6 miljoen euro

In 2013 is door het Rijk 1,7 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het tweede Actieplan Jeugdwerkloosheid. Bij de jaarrekening 2013 is hierop een voordeel gemeld van 1,4 miljoen euro. Dit bedrag is overgeheveld naar 2014 via een bestemmingsvoorstel. Het Actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot midden 2015. Niet alle projecten zijn afgerond en lopen nog door in 2015.

Algemene Uitkering

V 1,6 miljoen euro

De algemene uitkering is 1,6 miljoen euro hoger uitgevallen dan we verwachtten. Hiervan wordt 3,0 miljoen euro veroorzaakt door plaatselijke ontwikkelingen. Deze stijging zit voornamelijk in het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid en in mindere mate bij het aantal minderheden en het aantal woonruimten. Het Rijk heeft deze hogere groei deels gecorrigeerd via de uitkeringsfactor. Dit levert een nadeel op dat verwerkt is in het onderdeel landelijke ontwikkelingen van 1,4 miljoen euro. De overige voordelen bestaan uit een nacalculatie van de uitkering uit het gemeentefonds in 2011/2012 en door voordelen op integratie-uitkeringen. Een uitgebreide toelichting op de algemene uitkering treft u aan in programma 14.

Verkoop aandelen Attero

V 1,7 miljoen euro

De aandelen van Attero zijn verkocht voor 1,874 miljoen euro. Na verrekening met de boekwaarde is een opbrengst gerealiseerd van 1,723 miljoen euro.

Nog niet gerealiseerde bezuinigingen

N 15,8 miljoen euro

Van de totale bezuinigingstaakstelling is binnen de jaarschijf 2014 15,8 miljoen euro niet gerealiseerd.

Bezuinigingsperiode 2011-2014

Van het bezuinigingspakket 2011-2014 van 45,1 miljoen euro is bijna 86% structureel (38,6 miljoen euro) gerealiseerd. Van het resterende deel is in 2014 10% (4,6 miljoen euro) incidenteel gerealiseerd. 4% (1,9 miljoen euro) is niet gerealiseerd.

Bezuinigingsperiode 2014-2017

De te realiseren bezuiniging voor 2014 bedraagt 54,9 miljoen euro. Hiervan is bijna 42 miljoen euro incidenteel en bijna 13 miljoen euro structureel. Van de incidentele taakstelling is bijna 27 miljoen gerealiseerd. De niet gerealiseerde taakstelling ad 15 miljoen euro betreft de nog niet verkochte aandelen Waterbedrijf.

De jaarschijf 2014 van de structurele taakstelling bedraagt 12,9 miljoen euro. Hiervan is 93% (12 miljoen euro) structureel gerealiseerd. 5% (0,6 miljoen euro) is incidenteel gerealiseerd. 2% (0,3 miljoen euro) is niet gerealiseerd.

De niet gerealiseerde bezuinigingen uit beide pakketten leiden tot een geprognosticeerd nadeel van 17,2 miljoen euro. Hiervan wordt 15 miljoen euro veroorzaakt doordat de aandelen Waterbedrijf nog niet verkocht zijn. Het nadeel wordt gedempt door een incidenteel

Blad 22 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

voordeel op de bezuiniging op de gemeentelijke bijdrage aan de regio Groningen – Assen à 267 duizend euro. De verlaging van deze bijdrage is met terugwerkende kracht ingegaan, waardoor incidenteel een voordeel is gerealiseerd.

Daarnaast zijn er voordelen op een tweetal taakstellingen waar nog ruimte in zat. Het betreft hier het restant van de taakstelling voor het afboeken van maatregelen uit het pakket 2011-2014 (174 duizend euro) en de ruimte in de taakstelling voor weggeleffecten (973 duizend euro). Per saldo resteert hiermee een geprognosticeerd nadeel in 2014 van 15,8 miljoen euro.

BTW Compensatiefonds

V 1,2 miljoen euro

Dit resultaat ontstaat voor een deel doordat BTW op investeringen in rioleringen kan worden gecompenseerd bij het fonds. De investeringen fluctueren jaarlijks. In 2014 is er een voordeel op riolering ontstaan (0,9 miljoen euro).

Daarnaast is er een afwijking op het participatiebudget (0,3 miljoen euro voordeel). Bij de invoering van het BCF is een reserve BCF ingesteld om jaarlijkse fluctuaties als gevolg van onder andere investeringen op te vangen. Bij de jaarrekening 2013 is besloten om de reserve BCF op te heffen en het restant uit die reserve over te hevelen naar de AER. Hierdoor worden de fluctuaties nu zichtbaar in de exploitatie.

Vrijval extra beleid

V 13,5 miljoen euro

Jaarlijks ontstaat in de rekening een resultaat omdat beschikbare middelen voor extra beleid niet (geheel) worden uitgegeven. In principe dienen de beschikbare middelen extra beleid binnen twee jaar te worden besteed. In 2014 ontstaat een voordeel van 11,7 miljoen euro door vrijval van incidenteel extra beleid. Het gaat om de volgende middelen:

Iederz WSW	1.063	V
Schuldhulp	70	V
Binnenstadmanagement	6	V
G-Kracht	72	V
Akkoord van Groningen	38	V
Wmo	300	V
Cultuur	188	V
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025	65	V
GR Meerstad	70	V
Herewegviaduct tijdelijke maatregelen	9	V
Veiligheid. wijk-/stratenaanpak	56	V
Financiering BBZ	159	V
Tekort wet BUIG	5.895	V
Leerlingvervoer	130	V
Tekort parkeerbedrijf	680	V
Groot onderhoud kinderboerderijen	150	V
Tekort Stadtoezicht variant 1	70	V
Basisregistraties	200	V
Tekort bedrijfsvoering ROEZ	62	V
Friciekosten nwe bezuinigingen 2014-2017	2.143	V
Computers voor minima	10	V
O-DB Norm	212	V
Bezoekerscentrum Beijum	42	V
	<u>11.681</u>	V

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Daarnaast is ook sprake van incidentele vrijval van structureel beschikbaar gesteld extra beleid. Wanneer structurele beschikbare middelen nog niet zijn ingezet, kunnen deze in het jaar vrijvallen. Structureel blijven de middelen beschikbaar voor het betreffende project. In 2014 is 1,8 miljoen euro van het structureel beschikbare extra beleid nog niet ingezet. Het gaat om:

Uit 2006	Investeringsbijdrage programma fysiek	220
Uit 2007	Lokaal akkoord - fysiek en sociaal	11
Uit 2007	Terreinwinst	13
Uit 2008	Terreinwinst	62
Uit 2008	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	209
Uit 2009	Project oud en nieuw	20
Uit 2010	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	209
Uit 2010	Budget verkeersmaatregelen-reconstructies	23
Uit 2010	Woningbouwproductie	24
Uit 2010	Herhuisvesting SoZaWe	300
Uit 2011	Wijkcentrum Lewenborg	4
Uit 2014	Risicobuffer	125
Uit 2014	Extra kosten parkeerautomaten Card-Only	72
Uit 2014	Ruil incidenteel/structureel	507
		<u>1.799</u>

Waar mogelijk betrekken we de vrijval bij de voorbereiding op de begroting 2016.

Overige vrijval beleidsbudgetten

V 1,6 miljoen euro

De overige vrijval op beleidsbudgetten bestaat uit een tiental posten. De belangrijkste posten worden hieronder toegelicht:

- *Sociale wijkteams (V 259 duizend)*
De uitrol van sociale wijkteams heeft pas in de tweede helft van het jaar plaatsgevonden. Daarnaast vielen de ICT kosten lager uit en verschuiven deels naar 2015.
- *Apparaatskosten (N 548 duizend)*
In de loop van 2014 is het experiment sociale teams uitgebouwd van 2 naar 6 teams. De deelnemende partners, waaronder de gemeente Groningen, plegen personele inzet in de teams vanuit de reguliere formatie. Deze inzet is in 2014 niet financieel verrekend waardoor een tekort van 150 duizend euro ontstaat in 2014. Daarnaast heeft eind 2014 een project herindicatie HH2 plaatsgevonden met als doel te beoordelen of huidige cliënten, met een indicatie HH2 voor huishoudelijke hulp, deze duurdere zorg nog (volledig) nodig hebben en mogelijk voor goedkopere zorg in aanmerking komen. De inzet van tijdelijk personeel hiervoor bedraagt 0,3 miljoen euro.
- *Gidsgelden (V 352 duizend)*
In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (Gids) hebben we met de meicirculaire 354 duizend euro ontvangen. Vanwege de korte periode waarin beleid kon worden ontwikkeld is hiervan slechts een klein deel toegekend.
- *Transitiebudget Decentralisaties (V 245 duizend)*

Blad 24 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Op de transitiebudgetten voor de decentralisaties is een voordeel gerealiseerd. Dit voordeel is ontstaan door een bijdrage van de VNG voor de regiosecretaris, vrijval op ict inzet, beschermd wonen en diverse overige vrijval op implementatiebudgetten.

Diverse overige resultaten op beleidsbudgetten tellen op tot een voordeel van 0,2 miljoen euro.

Armoedebeleid **V 1,0 miljoen euro**

Naast de bestaande middelen hebben wij extra middelen ontvangen van het Rijk voor het armoedebeleid. Dit geld is gedeeltelijk bij raadsbesluit in februari beschikbaar gesteld (0,6 miljoen euro) en voor een deel in juli (1,2 miljoen euro). Wij zijn in 2014 gestart met diverse nieuwe armoedeprojecten. Doordat het grootste deel van de extra middelen later in het jaar beschikbaar is gesteld, hebben we hiervan slechts 850 duizend euro kunnen besteden aan meerdere projecten. Een deel van deze projecten loopt door in 2015.

Afwikkeling Subsidies oude jaren **V 0,7 miljoen euro**

De afwikkeling van subsidies voorgaande jaren heeft op diverse beleidsvelden geleid tot een voordelig resultaat van 0,7 miljoen euro.

Vrijval Subsidies **V 1,1 miljoen euro**

Er zijn budgetten voor subsidies geparkeerd in verband met de bezuinigingen op de subsidies van 10 %, om een 'zachte landing' voor instellingen mogelijk te maken. Hiervan is tot nu toe geen gebruik gemaakt. Daarnaast zijn er met de gemeentefondscirculaires in de loop van 2014 extra middelen beschikbaar gekomen die niet meer weggezet zijn.

Leges en belastingen **N 0,5 miljoen euro**

Dit nadeel bestaat uit een nadeel op de ontvangen Gemeenteleges (0,6 miljoen euro), uit een nadeel op Onroerendzaakbelasting (0,3 miljoen euro) en voordelen op Logiesbelasting (0,2 miljoen euro) en Precariorechten (0,2 miljoen euro).

Meerstad **N 14,5 miljoen euro**

Op 17 december 2014 heeft uw raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vastgesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen. Dit leidt tot een afwijking bij de Gemeenterekening. De bijdrage wordt gedekt uit de beschikbaar gestelde middelen in de begroting 2015, een verlaging van het benodigde weerstandsvermogen en het rekeningresultaat 2014.

Overige Gronden **V 1,5 miljoen euro**

Dit resultaat bestaat uit een 5-tal onderdelen:

- *Grondzaken (V 125 duizend euro)*

Dit betreft een resultaat op plankostencomplexen van 125 duizend euro voordeel in relatie tot de reserve Grondzaken.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

- *Erfpacht (V 399 duizend euro)*
Binnen de exploitatie van de erfpachterreinen is een nadeel 531 duizend euro in de lasten (rente) en een voordeel van 930 duizend euro in de baten (pachten en verkoop), per saldo een voordeel van 399 duizend euro.
- *NIEGG (V 133 duizend euro)*
De exploitatie van "Nog in exploitatie te nemen gronden", beheer, huuropbrengst, OZB, onderhoud etc, levert in 2014 een voordeel op van 133 duizend euro.
- *Alo-locatie (voordeel 243 duizend euro)*
Het resultaat op de exploitatie Alo-locatie is in 2014 begroot op 400 duizend euro. Door hogere huuropbrengsten is het werkelijke exploitatie-resultaat 157 duizend euro negatief. Per saldo levert dit dus een voordeel op van 243 duizend euro.
- *Bouwrijpe kavels (voordeel 567 duizend euro)*
Het betreft hier de winst op verkoop stukjes tuingrond en de winst op verkoop van kavels van reeds afgesloten grondexploitaties.

Langmangelden **V 0,8 miljoen euro**

Op 17 december 2014 heeft uw raad de nacalculaties van de verkeersprojecten: aansluiting P+R Europapark (P3) op Europaweg, Zuidelijke ringweg Langmanmaatregelen, Busbaan Europaweg UMCG en Aanpak Schoolomgevingen vastgesteld. De nacalculaties hebben geresulteerd in een positief resultaat van in totaal 0,8 miljoen euro. Conform het besluit van uw raad wordt dit toegevoegd aan de algemene middelen (rekeningresultaat 2014).

ISV **N 0,4 miljoen euro**

Het totale resultaat bedraagt 0,4 miljoen euro nadelig. Het nadelige resultaat bestaat uit een groot aantal onderdelen, verdeeld over meerdere programma's. In de programmarekening komt dit uitgebreid aan bod.

Grondig **V 0,4 miljoen euro**

Uw raad heeft in 2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig zal op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen worden onderzocht. Conform door uw raad goedgekeurde bestemmingsvoorstel Gemeenterekening 2013 is de resterende 685 duizend euro aan de exploitatiebegroting 2014 toegevoegd. In 2014 is een aanvullend onderzoek ten behoeve van fase II uitgevoerd, kosten 317 duizend euro. Het restant van 368 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

Bovenwijkse voorzieningen **V 3,4 miljoen euro**

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is ook aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,4 miljoen euro.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Afwaardering deelneming MartiniPlaza **N 1,3 miljoen euro**

In 2014 heeft een afwaardering van de aandelen van MartiniPlaza plaatsgevonden van 1,3 miljoen euro. Dit leidt tot een nadeel van 1,3 miljoen euro. Deze afwaardering is gedaan naar aanleiding van een afwaardering van het vastgoed bij MartiniPlaza.

In 2014 heeft MartiniPlaza een nadelig rekeningresultaat van 830 duizend euro. Er zijn maatregelen getroffen om MartiniPlaza weer renderend en toekomstvast te maken. In het najaar van 2014 hebben wij aangegeven dat een tekort bij Martiniplaza zou kunnen leiden tot een afwaardering van de waarde van onze aandelen Martiniplaza. Dat is het geval als er sprake is van een duurzame waardevermindering van de aandelen. Onze inschatting is, dat van een duurzame waardevermindering vooralsnog geen sprake is. In afwachting van de op te stellen meerjarenbegroting en het op te stellen reorganisatieplan, is het voorstel om eventuele financiële vraagstukken die hieruit voortvloeien, te betrekken bij de rekening 2015 en de begroting 2016.

Groot onderhoud Martinipaza **V 4,3 miljoen euro**

Uit het rekening resultaat 2013 is door uw raad een extra bijdrage van 6,75 miljoen euro incidenteel toegezegd aan de Martiniplaza voor het jaar 2014. Het betreft 6,6 miljoen voor achterstallig onderhoud, welke gefaseerd in de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt uitgevoerd en een bedrag van 150 duizend euro, bedoeld voor onderzoek naar een andere locatie en een kostendekkende bedrijfsvoering. In 2014 is de eerste termijn van 2,4 miljoen voor het achterstallig onderhoud uitbetaald. Het verschil van 4,2 miljoen euro zal in de komende jaren door Martiniplaza worden gedeclareerd. Van het onderzoeksbudget van 150 duizend euro is in 2014 een bedrag van 59 duizend euro besteed, wat een voordeel van 91 duizend euro oplevert.

Zuidelijke Ring **N 0,6 miljoen euro**

De gemeente Groningen verricht werkzaamheden voor het projectbureau ZRW. In de afgesloten samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Deze afspraak heeft over de afgelopen jaren geleid tot een nadeel van 600 duizend euro.

G-Kracht **N 0,7 miljoen euro**

In de deelprogramma's 2.1 tot en met 2.4 ontstaat in totaal een nadeel van 0,7 miljoen euro (G-kracht). Dit betreft het deel van de kosten dat jaarlijks uit de incidentele vrijval van structurele extra beleidsmiddelen wordt gedekt.

Voorziening huur Europaweg **N 4,5 miljoen euro**

Omdat de locatie aan de Europaweg met ingang van 1 september 2014 niet meer in gebruik is, moet vanuit verslagleggingsregels voor de resterende huurverplichtingen een voorziening worden getroffen (analoog aan de voorzieningen voor de Eendrachtskade en de Waagstraat bij de gemeenterekening 2013). Het huurcontract loopt nog tot 1 augustus 2018 door. De totale huurverplichting over de periode 2015 - 1 aug 2018 bedraagt 4,5 miljoen euro.

Blad 27 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Stadsschouwburg **V 1,2 miljoen euro**

Uw raad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de stadsschouwburg. Wij hebben de procedure van extra subsidie doorlopen om aanvullende activiteiten met het onderhoud te combineren maar de aanvraag is afgewezen. Dit heeft nodige tijd gekost. Het onderhoud wordt begin mei 2015 gestart nadat de aanbestedingsprocedure is afgerond.

Afwaardering Peizerweg **N 1,4 miljoen euro**

De boekwaarde van dit gebouw per 31 december 2014 bedraagt 4,4 miljoen euro. Door de verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg kunnen wij voor 1,6 miljoen (netto opbrengst) de huidige boekwaarde verlagen naar 2,8 miljoen. Op de andere voor iederz resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor iederz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Echter, deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. De schatting van de reële marktwaarde ligt in de orde van 1,4 miljoen euro. De resterende boekwaarde is 2,8 miljoen euro en ligt dus aanzienlijk hoger dan de geraamde restwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro zodat de boekwaarde komt op 1,4 miljoen.

Kapitaallasten **V 2,1 miljoen euro**

Het resultaat op kapitaallasten wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat het project nieuwbouw Harm Buitenplein nog niet financieel is afgerond (V 0,6 miljoen euro). Verder is de vrijval op kapitaallasten ICT (V 0,7 miljoen euro). Het voordeel uit de korte mismatchfinanciering (V 0,4 miljoen euro) is lager dan vorig jaar omdat reeds 1 miljoen euro in de begroting was opgenomen. Omdat de marktrente wederom onder de begrote rente lag was er een rentevoordeel op nieuwe leningen (V 0,4 miljoen euro) Tegenover bovengenoemde posten staat een nadelig resultaat op kort geld. Dit ontstaat door de lage marktrente (N 0,4 miljoen euro).

Tenslotte resteert een beperkt voordeel aan overige afwijkingen van 0,4 miljoen euro.

Onderwijshuisvesting **V 0,4 miljoen euro**

De verkoop van het onderwijsgebouw Schouwstraat 6 heeft geresulteerd in een voordeel van 0,2 miljoen euro. Daarnaast is er sprake van vrijval op de verplichting programma onderwijshuisvesting oude jaren van 0,2 miljoen euro. In de programma's onderwijshuisvesting hadden we aan schoolbesturen voorzieningen toegekend. De schoolbesturen hebben afrekeningen ingediend over de afgelopen jaren. Hieruit bleek dat enkele voorzieningen niet uitgevoerd hoeven te worden. En bij enkele voorzieningen zijn de werkelijke uitgaven lager dan de toegezegde bedragen. De opgevoerde verplichting kan daarom vervallen.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Diverse posten kleiner dan 0,5 miljoen euro V 1,8 miljoen euro

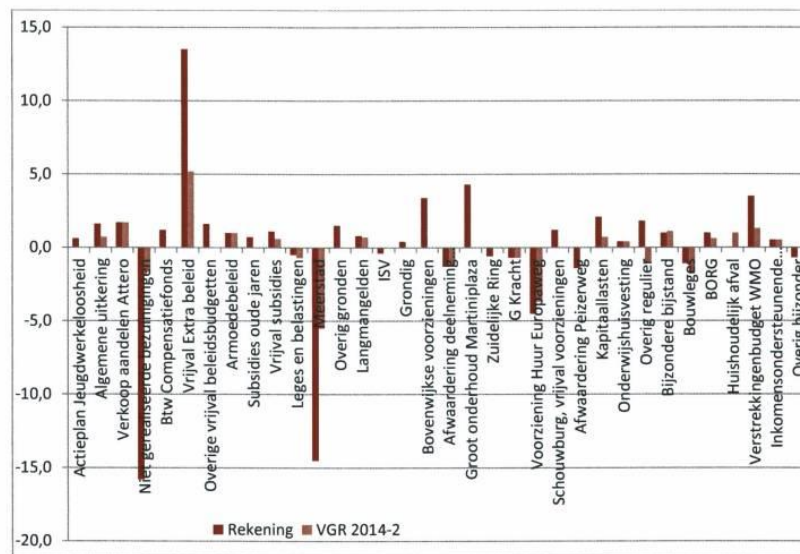
Een groot aantal posten telt op tot een voordeel van 1,8 miljoen euro. Deze voordelen hebben nagenoeg allemaal het karakter van bedrijfsvoeringbudgetten. Te denken valt aan vrijval van afdelingsbudgetten en overige budgetten voor uitvoeringskosten.

3.3 Afwijking ten opzichte van Voortgangsrapportage 2014-II

In Voortgangsrapportage 2014-II (VGR 2014-II) verwachtten we een nadeel van 1,0 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2014 ten opzichte van de prognose in de voortgangsrapportage 4,4 miljoen euro voordeliger. In onderstaande grafiek zijn deze resultaten ten opzichte van de VGR2014-II weergegeven. Gerelateerd aan het lastentotaal in de actuele begroting van 846 miljoen euro is dat een afwijking van 0,5%.

Afwijkingen per onderdeel

In onderstaande grafiek zijn de belangrijkste verschillen in resultaten tussen de rekening 2014 en de VGR 2014-II weergegeven.

Hieronder worden de afwijkingen groter dan 0,3 miljoen euro ten opzichte van de VGR 2014-II toegelicht, evenals de voorzienbaarheid hiervan.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Actieplan Jeugdwerkloosheid (V 0,6 miljoen euro)

Het Actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot midden 2015. Niet alle projecten zijn afgerond en lopen nog door. In de prognose bij de VGR2014-II is ervan uitgegaan dat de middelen volledig ingezet zouden worden in 2014. Dit is niet het geval. Dit resultaat was ten tijde van de VGR 2014-II niet voorzienbaar.

Algemene uitkering (V 0,9 miljoen euro)

Bij VGR 2014-II werd uitgegaan van een resultaat op de algemene uitkering van 0,7 miljoen euro. In januari van dit jaar werd echter bekend dat het Gemeentefonds 1,2 miljoen hoger uitkomt, totaal op 1,6 miljoen. Gezien de datum van bekendmaking is deze afwijking niet voorzienbaar.

Niet gerealiseerde bezuinigingen (N 14,1 miljoen euro)

De gemelde verkoop van de aandelen van het Waterbedrijf is nog niet gerealiseerd. Bij VGR 2014- II is dit al wel als onzekerheid gemeld en daarmee als niet voorzienbaar aangemerkt. Van de totale jaarschijf in 2014 is, naast de 15 miljoen in verband met het Waterbedrijf, 0,8 miljoen euro niet gerealiseerd. Bij de VGR 2014- II werd nog uitgegaan van 1,7 miljoen. Onderbouwing en toelichting hiervan vindt plaats in de Gemeenterekening, hoofdstuk Financieel perspectief.

BTW Compensatiefonds (V 1,2 miljoen)

Het voordeel is ontstaan doordat de BTW over rioleringsinvesteringen kunnen worden gecompenseerd via het BTW compensatiefonds. Ten tijde van de VGR 2014-II was dit nog niet administratief verwerkt. Het resultaat was echter wel voorzienbaar.

Vrijval extra beleid (V 8,3 miljoen)

Het resultaat op de inkomensvoorziening BUIG valt 3,4 miljoen hoger uit ten opzichte van de VGR 2014-II. Dit wordt veroorzaakt doordat het definitieve budget 2014 hoger is uitgevallen. Bij de VGR 2014- II is dit als onzekerheid gemeld voor een bedrag van 1 a 2 miljoen euro.

Naast de vrijval op BUIG is er sprake van in totaal 7,5 miljoen euro vrijval op extra beleid.

Bij de VGR 2014-II was de prognose nog een vrijval van 2,7 miljoen euro.

Een aantal grote posten extra beleid die bij de VGR 2014-II nog niet als vrijval zijn aangemerkt zijn:

- *Frictiekostenbudget (V 2,1 miljoen)*

De mutaties in het frictiekostenbudget worden bepaald door het saldo van enerzijds de voorzienbare salarislasten van herplaatste medewerkers en anderzijds door de mutatie in de voorziening als gevolg van het bepalen van de omvang. Ten tijde van de VGR 2014- II is dat nog niet bepaald. Het resultaat was echter wel deels voorzienbaar.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

- *Iederz /WSW (V 1,1 miljoen)*
Het voordelige verschil kunnen we splitsen in een aantal grotere onderdelen, namelijk:
  - een hogere omzet en hogere productiekosten 0,2 miljoen euro N
  - een hogere gerealiseerde subsidie op de loonkosten 0,9 miljoen euro V
  - hogere loonkosten en overige kosten wsw personeel 0,1 miljoen euro N
  - lagere loonkosten ambtelijk personeel 0,3 miljoen euro V
  - overige oorzaken, gezamenlijk 0,1 miljoen euro V

Bij de VGR 2014-II zijn deze resultaten niet in de prognose opgenomen.

- *Parkeerbedrijf (V 0,3 miljoen)*
Het rekeningresultaat bedraagt 0,7 miljoen euro positief. Het resultaat wordt veroorzaakt door een voordeel op de kapitaallasten (lagere ROP en geen kapitaallasten voor Card Only), een voordeel op diverse budgetten en een nadeel op de omzet Damsterdiep. Bij de VGR 2014- II was een resultaat geprognoseerd van 0,4 miljoen euro positief. In verband met de vele onzekerheden is er een voorzichtigte prognose afgegeven en als niet voorzienbaar aangemerkt.
- *Overige vrijval extra beleid (V 1,4 miljoen)*
Verschillen ten opzichte van de VGR 2014 -II bij diverse overige vrijval extra beleidsbudgetten tellen op tot 1,4 miljoen euro. Hier zitten onder andere de posten met betrekking tot Leerlingvervoer (V 130 duizend euro), vrijval basisregistraties (V 200 duizend euro), groot onderhoud kinderboerderijen (V 150 duizend euro), O db norm kamerverhuur (V 212 duizend euro). In het raadsvoorstel en in de gemeenterekening komen we hier uitgebreider op terug. De resultaten zijn als niet voorzienbaar aangemerkt.

Overige vrijval beleidsbudgetten (V 1,6 miljoen)

De overige vrijval op beleidsbudgetten bestaat uit een tiental posten waarvan deels pas bij het opmaken van de jaarrekening de resultaten bekend waren. De belangrijkste posten worden hieronder toegelicht:

- *Sociale wijkteams (V 259 duizend)*
De uitrol van sociale wijkteams heeft pas in de tweede helft van het jaar plaatsgevonden. Daarnaast vielen de ICT kosten lager uit en verschuiven deels naar 2015. Bij het opmaken van de jaarrekening werd dit pas zichtbaar, echter deels (129 duizend) wel voorzienbaar.
- *Apparaatskosten (N 548 duizend)*
In de loop van 2014 is het experiment sociale teams uitgebouwd van 2 naar 6 teams. De deelnemende partners, waaronder de gemeente Groningen, plegen personele inzet in de teams vanuit de reguliere formatie. Deze inzet is in 2014 niet financieel verrekenend waardoor een tekort van 150 duizend euro ontstaat in 2014. Daarnaast heeft eind 2014 een project herindicatie HH2 plaatsgevonden met als doel te beoordelen of huidige cliënten, met een indicatie HH2 voor huishoudelijke hulp, deze duurdere zorg nog (volledig) nodig hebben en mogelijk voor goedkopere zorg in aanmerking komen. De

Blad 31 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

inzet van tijdelijk personeel hiervoor bedraagt 0,3 miljoen euro. Het resultaat HH2 was ten tijde van de VGR 2014-II niet voorzienbaar.

- *Gidsgelden (V 352 duizend)*
In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (Gids) hebben we met de meicirculaire 354 duizend euro ontvangen. Vanwege de korte periode waarin beleid kon worden ontwikkeld is hiervan slechts een klein deel toegekend. Dit resultaat was ten tijde van de VGR 2014-II niet voorzienbaar.
- *Transitiebudget Decentralisaties (V 245 duizend)*
Op de transitiebudgetten voor de decentralisaties is een voordeel gerealiseerd. Dit voordeel is ontstaan door een bijdrage van de VNG voor de regiosecretaris, vrijval op ict inzet, beschermd wonen en diverse overige vrijval op implementatiebudgetten. Bij het opmaken van de jaarrekening werd dit pas zichtbaar. Het resultaat was deels voorzienbaar.

Afwikkeling subsidies oude jaren (V 0,7 miljoen)

De afwikkeling van subsidies voorgaande jaren heeft op diverse beleidsvelden geleid tot een voordelig resultaat van 0,7 miljoen euro. Dit was ten tijde van de VGR 2014-II nog niet afgerond (onvoorzienbaar).

Vrijval subsidies (V 0.5 miljoen)

Er zijn budgetten voor subsidies geparkeerd in verband met de bezuinigingen op de subsidies van 10 %, om een 'zachte landing' voor instellingen mogelijk te maken. Hiervan is tot nu toe geen gebruik gemaakt. Bij de VGR 2014-II is dit voorzichtig geprognosticeerd. Daarnaast zijn er met de gemeentefondscirculaires in de loop van 2014 extra middelen beschikbaar gekomen die niet meer weggezet zijn. Dit resultaat was niet voorzienbaar.

Meerstad (N 9,0 miljoen)

Naar aanleiding van de herziening grex Meerstad is een voorziening getroffen (raadsbesluit 17-12-2014). Op 17 december 2014 heeft uw raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vast gesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen. Dit leidt tot een afwijking bij de rekening. In de VGR II was rekening gehouden met een nadeel van 5,5 miljoen euro. De bijdrage wordt gedekt uit de in de begroting 2015 beschikbaar gestelde middelen, een verlaging van het benodigde weerstandsvermogen en het rekeningresultaat. Bij de VGR 2014-II was dit resultaat onvoorzienbaar en als onzekerheid gemeld.

Overig Gronden (V 1,5 miljoen)

Dit resultaat bestaat uit een 5-tal onderdelen welke bij de VGR 2014- II niet in de prognose zijn opgenomen:

- Grondzaken: plankosten complexen 125 duizend V
- Grondzaken: Erfpacht 399 duizend V
- NIEGG 133 duizend V

Blad 32 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

- Alo-locatie 244 duizend V
- Bouwrijpe kavels 567 duizend V

ISV (N 0,4 miljoen)

Het totale resultaat bedraagt 0,4 miljoen euro nadelig. Het nadelige resultaat bestaat uit een groot aantal onderwerpen, verdeeld over meerdere programma's. In de programmarekening zal dit uitgebreid aan bod komen. Bij de VGR 2014-II zijn deze resultaten niet gemeld, echter wel deels voorzienbaar.

Grondig (V 0,4 miljoen)

De raad heeft in 2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig zal op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen worden onderzocht. Conform goedgekeurde bestemmingsvoorstel jaarrekening 2013 is de resterende 685 duizend euro aan de exploitatiebegroting 2014 toegevoegd. In 2014 aanvullend onderzoek uitgevoerd, kosten 317 duizend euro. Het restant van 368 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven. Bij de VGR 2014-II is dit resultaat niet in de prognose opgenomen, het was echter wel voorzienbaar.

Bovenwijkse voorzieningen (V 3,4 miljoen)

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is ook aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,4 miljoen euro. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden na de VGR 2014-II en daarom was het resultaat niet voorzienbaar.

Groot onderhoud MartiniPlaza (V 4,3 miljoen)

In 2014 is uit het rekeningresultaat 2013 incidenteel 6,75 miljoen euro toegevoegd aan het toegestaan negatief saldo van de MartiniPlaza, in verband met het achterstallig onderhoud. Deze bijdrage van 6,6 miljoen euro wordt in de periode van 2014 tot en met 2016 in drie termijnen uitgevoerd. In 2014 is een eerste termijn uitbetaald van 2,4 miljoen euro. Het saldo van 4,2 miljoen euro wordt uitbetaald in twee termijnen na het indienen van een declaratie die door de gemeente wordt gecontroleerd.

De overige 150 duizend euro is bestemd voor onderzoek naar een nieuwe locatie en een kostendekkende bedrijfsvoering. Hiervan is in 2014 59 duizend euro besteed. Voor het totale bedrag 4,291 miljoen euro wordt een bestemmingsvoorstel ingediend voor storting in een bestemmingsreserve. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden na de VGR2014-II. Het resultaat was niet voorzienbaar ten tijde van de VGR 2014-II.

Zuidelijke ring (N 0,6 miljoen)

De gemeente Groningen verricht werkzaamheden voor het projectbureau ZRW. In de afgesloten samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Deze afspraak heeft over de afgelopen jaren geleid tot een nadeel van 600 duizend euro. Deze afwijking was bij de VGR 2014-II voorzienbaar.

Blad 33 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Voorziening huur Europaweg (N 0,8 miljoen euro)

Voor de huur van het pand aan de europaweg moet volgens verslagleggingsregels een voorziening worden opgenomen voor de huurverlichting tot het einde van de looptijd van het huurcontract. De einddatum van de huurverplichting was bij de VGR II abusievelijk genomen op 31 december 2017 maar de huurverplichting loopt tot 1 augustus 2018. Dit resulteert in een voorzienbaar nadeel ten opzichte van de VGR 2014-II van 0,8 miljoen euro.

Stadsschouburg, vrijval voorziening (V 1,2 miljoen)

De gemeenteraad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van de Stadsschouburg. Omdat uitvoering hiervan niet eerder dan mei 2015 plaats gaat vinden ivm aanbestedingstraject en vergunningen, is dit bedrag in een voorziening gestopt. Volgens verslagleggingsregels is dit echter niet toegestaan. Het bedrag valt daarom vrij en wordt via een bestemmingsvoorstel overgeheveld naar 2015. Dit resultaat was daarom niet voorzienbaar.

Afwaardering peizerweg (N 1,4 miljoen)

De boekwaarde van dit gebouw per 31 december 2014 bedraagt 4,4 miljoen euro. Door de verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg kunnen wij voor 1,6 miljoen (netto opbrengst) de huidige boekwaarde verlagen naar 2,8 miljoen. Op de andere voor lederen resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor ledersz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Echter, deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. De schatting van de reële marktwaarde ligt in de orde van 1,4 miljoen euro. De resterende boekwaarde is 2,8 miljoen euro en ligt dus aanzienlijk hoger dan de geraamde restwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro zodat de boekwaarde komt op 1,4 miljoen. De verkoop heeft plaatsgevonden na de VGR 2014-II en daarom was dit resultaat niet voorzienbaar.

Kapitaallasten (V 1,4 miljoen)

Het resultaat op kapitaallasten wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat het project nieuwbouw Harm Buitenplein nog niet financieel is afgerond (V 0,6 miljoen euro). Bij de VGR2014-II is dit resultaat niet meegenomen in de prognose. Daarnaast is de rente op de reserve grondzaken pas laat in het jaar geboekt (V 0,1 miljoen). Verder is de vrijval op kapitaallasten ICT wel voorzien bij de VGR 2014-II, maar netto gepresenteerd met enkele niet gerealiseerde bezuinigingen. Ten opzichte van de VGR 2014- II levert dit een voordeel op (V 0,7 miljoen). Dit was deels voorzienbaar.

Diverse overige posten reguliere resultaten (2,2 miljoen)

Een groot aantal posten telt op tot een voordeel van 1,1 miljoen euro. Bij de VGR 2014-II was dit nog een nadeel 1,1 miljoen. De voordelen bij de rekening hebben nagenoeg allemaal het karakter van bedrijfsvoeringsbudgetten. Te denken valt aan afdelingsbudgetten en overige budgetten voor uitvoeringskosten. Deze resultaten waren deels voorzienbaar.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Bouwleges (V 0,7 miljoen euro)

Bij de VGR II was een negatiever resultaat geprognosticeerd. Uiteindelijk zijn meer aanvragen binnengekomen voor een omgevingsvergunning dan bij de VGR 2014-II was voorzien.

Borg (V 0,4 miljoen euro)

De afwijking betreft een lagere doorbelasting van de bedrijfsvoeringskosten dan bij de VGR2014-II was geraamd. Net name vanwege lagere exploitatiekosten van het wagenpark veroorzaakt door de lage brandstofprijzen in de 2e helft van het jaar en door het later vervangen van vervoermiddelen, heeft er minder doorbelasting plaatsgevonden.

Huishoudelijk afval (N 1,0 miljoen euro)

Het resultaat op huishoudelijk afval is 0,7 miljoen euro voordelig. Het voordeel komt echter, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet tot uiting in het resultaat over 2014. Dit is het gevolg van aangepaste BBV-regelgeving. Met ingang van 2014 worden resultaten op de afvalstoffenheffing toegevoegd aan de nieuw gevormde voorziening afvalstoffenheffing. Ook de bestaande bestemmingsreserve afvalstoffenheffing is omgezet naar deze voorziening. Bij de VGR 2014-II is hiermee nog geen rekening gehouden en is het resultaat op huishoudelijk afval gepresenteerd als bijzonder resultaat.

Ter vergelijking met de VGR 2014-II: het resultaat op huishoudelijk afval is 0,7 miljoen euro voordelig. Het voordeel bestaat uit een aantal onderdelen. Het stoppen met gratis ophalen van grof vuil heeft een extra voordeel van 0,1 miljoen euro opgeleverd, bovenop de in de begroting opgenomen besparing. Daarnaast is er door een hoger aantal aanslagen met betrekking tot de afvalstoffenheffing en door een lager bedrag aan oninbaarverklaringen een voordeel van 0,3 miljoen euro gerealiseerd. Verder zijn op diverse afvalstromen de opbrengsten 0,2 miljoen euro hoger dan begroot. Diverse overige verschillen leiden tot een voordeel van 0,1 miljoen euro. Bij de VGR 2014 – II werd nog uitgegaan van een voordeel van 1 miljoen euro. Er was bij de VGR 2014 II uitgegaan van een hogere doorbelasting van bedrijfsvoeringskosten.

Het voordeel op huishoudelijk afval van 0,7 miljoen euro wordt gedoteerd aan de voorziening afvalstoffenheffing. Daardoor komt het uiteindelijke resultaat uit op nul.

Verstrekkingenbudget WMO (V 2,2 miljoen euro)

Eind oktober hebben we als gemeente Groningen onverwachts een toekenningsbeschikking ontvangen voor een verzameluitkering van 1,8 miljoen euro. Deze uitkering is gebruikt om deels de uitgaven van collectief vervoer te financieren. Deze waren reeds door gemeentelijke middelen afgedekt. Daarnaast vallen de verstrekkingen van Wmo-voorzieningen 0,4 miljoen euro lager uit dan eerder was voorzien rekening wat grotendeels veroorzaakt wordt door het uitblijven van groei in verband met de extramuralisering. Ten tijde van de VGR 2014 II was dit resultaat niet voorzienbaar.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

4. Voorstellen

4.1 Voorstel bestemming rekeningresultaat 2014

In bijlage I vindt u onze voorstellen voor de bestemming van het rekeningresultaat. In deze paragraaf geven wij een samenvatting.

Onze voorstellen hebben we geformuleerd op basis van de volgende besluiten en overwegingen:

- A. Over een deel van het in 2014 vrijgekomen geld c.q. tekorten heeft uw raad reeds bij vorige gelegenheden (met name bij de Begroting 2015) bestemmings- respectievelijk dekkingsbesluiten genomen.
- B. Bij eerdere besluiten van uw raad zijn delen van het resultaat bestemd. Hieronder valt eveneens de tussentijdse resultaatbestemming;
- C. Resultaten vanwege Extra Beleid 2014 blijven grotendeels bestemd voor het oorspronkelijke doel;
- D. Resultaten met betrekking tot een product of programma waarvoor een bestemmingsreserve is ingesteld, worden verrekend met de betreffende reserve. Hieronder vallen ook de meeste reguliere bijzondere resultaten;
- E. Met betrekking tot de overige voorstellen zijn de voorstellen gehonoreerd die veelal noodzakelijk zijn gezien de aangegane verplichtingen, gemaakte afspraken en overeenkomsten.
- F. Noodzakelijke aanvulling weerstandsvermogen tot 0,8
- G. De verwerking van de voorstellen onder A tot en met E leidt uiteindelijk tot een besteedbaar resultaat. Voor een uitleg hierover zie hoofdstuk 3.1 van dit raadsvoorstel. Op basis van afspraken met uw raad uit het Coalitieakkoord 2014-2018 doen we ook hiervoor een voorstel.

Een en ander leidt tot de volgende verdeling:

Voordelig resultaat	3.412
A. Rekeningresultaat ingezet of gedekt bij begroting 2014	1.200
B. Raadsbesluiten	-5.787
C. Extra beleid	-2.394
D. Reservemutaties	11.122
E. Overige voorstellen	-7.473
F. Aanvulling weerstandsvermogen tot 0,8	0
G. Besteedbaar resultaat	-80
Totaal bestemmingsvoorstellen	-3.412
Tekort / overschot	-

Het saldo van het voordelige resultaat en de onderdelen A tm D (7,553 miljoen euro) is de beschikbare ruimte van het college om te besluiten welke overige bestemmingsvoorstellen (E) ter vaststelling worden voorgelegd aan uw raad.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

TOELICHTING

A. Rekeningresultaat ingezet/afgedekt bij begroting 2015

B. Raadsbesluiten

In december 2014 heeft uw raad bij tussentijdse resultaatbestemming een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro bestemd. Achter het betreffende voorstellen staat 'TR' tussen haakjes. De datering en inhoud van de overige besluiten van uw raad zijn in de betreffende voorstellen toegelicht.

C. Extra Beleid

Niet alle ingezette extra beleidsmiddelen worden gedurende het jaar besteed. Bij de begrotingswijzigingen 2^e kwartaal wordt het geprognosticeerde overschot toegevoegd aan de reserve Extra Beleid zodat de middelen voor het doel waarvoor uw raad de middelen heeft toegekend, beschikbaar blijven. Verder zijn er middelen waarvan we voorstellen om deze voor het doel te behouden.

D. Reserve mutaties

Dit betreft het saldo van stortingen en onttrekkingen in verband met een resultaat behaald op een product of programma waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is ingesteld. Als een reservemutatie een minteken heeft, gaat het om een toevoeging aan een reserve. Een reservemutatie met plusteken betreft dekking van een nadeel uit een reserve (onttrekking dus).

E. Overige voorstellen

Tot slot is een aantal overige voorstellen opgenomen die veelal noodzakelijk zijn omdat reeds verplichtingen zijn aangegaan, afspraken zijn gemaakt of overeenkomsten zijn gesloten.

F. Noodzakelijke aanvulling weerstandsvermogen tot 0,8

Op basis van afspraken met uw raad uit het Coalitieakkoord 2014-2018 is uw raad afgesproken dat we ons weerstandsvermogen versterken tot minimaal een ratio van 0,80. De ratio weerstandsvermogen komt bij de rekening 2014 uit op 0,87. Hierin is meegenomen een toename van de stille reserve aandelen Enexis.

De ontwikkeling van de ratio naar 0,87 is een tussenstand in relatie tot de begroting 2016. Dan zullen we opnieuw moeten bezien of we dit percentage kunnen handhaven gelet op toekomstige ontwikkelingen en risico's rond bijvoorbeeld de grondexploitaties, het sociaal domein en het gemeentefonds.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

G. Bestedbaar resultaat 2014

Na aftrek van deze voorstellen onder A tot en met F, resteert een overschot van 80 duizend euro. Hiervoor wordt een voorstel gedaan dit toe te voegen aan de concernbuffer.

4.2 Voorstel bestemming reserve Extra beleid en overige reserves

Naast de voorstellen voor de bestemming van het rekeningsaldo, doen wij een voorstel ten aanzien van de reserves extra beleid. Zie hiervoor bijlage 2.

Doorlichting reserves

Twee keer per jaar actualiseren we het gemeentelijk weerstandsvermogen: bij de gemeenterekening en bij de gemeentebegroting. Hierbij houden we alle risico's en reserves tegen het licht. Bij de doorlichting van de reserves blijkt er uit een aantal reserves middelen te kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene egalisatiereserve of dat een andere overboeking noodzakelijk is. Ook deze voorstellen vindt u in bijlage 2.

4.3 Voorstel instellen en opheffen van reserves en voorzieningen

In bijlage 2 in de gemeenterekening is een gedetailleerd overzicht opgenomen van alle reserves en voorzieningen binnen onze gemeente. In bijlage 3 van dit raadsvoorstel is een overzicht opgenomen van alle in te stellen en op te heffen reserves. Daarnaast is te zien welke voorzieningen in 2014 zijn ingesteld.

4.4 Begrotingswijziging

De begrotingswijziging die hoort bij de bestemmingsvoorstellen die in dit raadsvoorstel zijn opgenomen, sturen wij in juni aan uw raad.

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Bijlagen

Bijlage 1.

1. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming rekeningresultaten

OVERZICHT

Binnen de deel-overzichten zijn de voorstellen gegroepeerd en met letters aangeduid als volgt:

- A. Rekening resultaat ingezet/gedekt bij begroting 2015
- B. Raadsbesluiten
- C. Beschikbaar voor extra beleid
- D. Reservemutaties
- E. Overige voorstellen
- F. Aanvulling weerstandsvermogen tot 0,8
- G. Besteedbaar resultaat

Achter een aantal voorstellen staat tussen haakjes 'TR'. Dit zijn voorstellen waarover uw raad bij het voorstel over de Tussentijdse Resultaatbestemming al heeft besloten.

Een negatief bedrag in onderstaande tabel betreft een voorgestelde bestemming waardoor het besteedbaar resultaat wordt verlaagd. Een positief bedrag betekent een verhoging van het besteedbaar resultaat, bijvoorbeeld doordat voorgesteld wordt een nadeel te verrekenen met een bestemmingsreserve.

A	Nr	Directie	Rekening resultaat ingezet/gedekt bij begroting 2015	
	1	SSC1	Voorziening huurverplichting Europaweg	1.200

B	Nr	Directie	Raadsbesluiten	
	2	Maatschappelijke Ontwikkeling	Achterstallig onderhoud Martiniplaza	-4.291
	3	Maatschappelijke Ontwikkeling	Swinging Groningen	-30
	4	Concernstaf	Afwaardering deelneming Martiniplaza	1.300
	5	Concernstaf	Veiligheidshuis	-47
	6	Concernstaf	Integraal digitaal systeem besluitvorming	-108
	7	Iederz/SoZaWe	Werk in Zicht (TR)	-641
	8	Iederz/SoZaWe	Implementatie Wwb Maatregelen-Participatiewet (TR)	-105
	9	Iederz/SoZaWe	Implementatie regionaal Werkbedrijf	-100
	10	Iederz/SoZaWe	Stadterspas	-70
	11	Publieke dienstverlening	Meeropbrengst logiesbelasting tgv sporttarieven	-160
	12	ROEZ	Project Grondig	-368
	13	Stadsbeheer	Stormschade najaarsstorm 2013 (TR)	-565
	14	Stadsbeheer	Uitvoering beheerplannen begraafplaatsen	-125
	15	Stadsbeheer	Herplant bomen	-477

Blad 39 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

		Totaal Raadsbesluiten	-5.787
C	Nr Directie	Extra Beleid	
	16 Concernstaf	Hafengeburstag Hamburg	-37
	17 ROEZ	Duurzame ontwikkeling / energieneutraal	-65
	18 ROEZ	G Kracht	-72
	19 SSC2	Frictiekosten Reorganisatie	-1.800
	20 SSC 3	Budget programma basis- en kernregistraties	-200
	21 Stadsbeheer	Groot onderhoud kinderboerderijen Beestenborg en Stadspark	-150
	22 Stadstoelicht	Extra beleidsmiddelen Stadstoelicht - uniformen stadswachten	-70
		Totaal Extra Beleid	-2.394
D	Nr Directie	Reservemutaties	
	23 Alle	Ten Boer resultaat ten gunste van concernreserve TenBoer	-47
	24 Maatschappelijke Ontwikkeling	Compensatie instellingen	220
	25 ROEZ	Cofinanciering kennisprojecten	108
	26 ROEZ	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	-260
	27 ROEZ	Grondzaken *incl 5500	13.251
	28 ROEZ	Bovenwijkse voorzieningen	-2.120
	29 ROEZ	ISV	414
	30 Publieke dienstverlening	Reserve verkiezingen	-190
	31 SSC2	HR21	17
	32 Stadsbeheer	Riolering	-160
	33 Stadsbeheer	Exploitatie begraafplaatsen	-111
		Totaal Reservemutaties	11.122
E	Nr Directie	Overige voorstellen	
	34 Maatschappelijke Ontwikkeling	Eigen Kracht	-30
	35 Maatschappelijke Ontwikkeling	LHBT Emancipatiebeleid	-10
	36 Maatschappelijke Ontwikkeling	Reparatie Cultuurnota	-271
	37 ROEZ	O-db norm kamerverhuur	-212
	38 SSC 1	Onderhoud Stadsschouwburg	-1.200
	39 Maatschappelijke Ontwikkeling	Noodfonds transitie beheer accommodaties	-100
	40 ROEZ	Wonen op water	-136
	41 Maatschappelijke Ontwikkeling	Nieuwe Impuls Vensterscholen	-100
	42 Maatschappelijke Ontwikkeling	Collectiebudget Forum Bibliotheek	-100
	43 Maatschappelijke Ontwikkeling	Vorbereiding Cultuurnota 2017-2020	-65

Blad 40 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

44	Contractering & Backoffice	VSD Integraal jeugdbeleid (GIDS & CJG)	-700
45	Contractering & Backoffice	VSD ICT kosten	-300
46	Contractering & Backoffice	Sociale / WIJ teams	-288
47	Contractering & Backoffice	Herindicaties Schakelunit in 2015	-805
48	Contractering & Backoffice	VSD WMO implementatiebudget	-64
49	SSC2	VPB	-700
50	Maatschappelijke Ontwikkeling	Bijdrage realisering wijkfiliaal in MFC De Wijert	-800
51	Iederz/SoZaWe	Afbouw Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding	-48
52	Iederz/SoZaWe	Armoedebeleid	-977
53	Stadsbeheer	Routebureau Groningen	-20
54	Maatschappelijke Ontwikkeling	Plankosten huisvesting culturele instellingen Ebbinge kwartier	-50
55	Maatschappelijke Ontwikkeling	Knelpunten huisvesting culturele instellingen	-43
56	ROEZ	Continuering spaarregeling ringwegen na 2016	-454
		Totaal overige voorstellen	-7.473
	Totaal	Totaal ingediende voorstellen	-3.332

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

TOELICHTING BESTEMMINGSVOORSTELLEN

	Nr.	Directie	Bestemmingsvoorstel	Bedrag
A	1.	SSC 1	<p>Programma Algemene Ondersteuning- Deelprogramma Algemene Ondersteuning</p> <p>Voorziening huurverplichting Europaweg</p> <p>Als gevolg van herhuisvesting staat het pand dat wij als gemeente huren aan de europaweg leeg. Het huurcontract loopt nog door tot 1 augustus 2018. De waarde van het huurcontract is in een voorziening gestort. Voor de kosten die nu middels deze voorziening afgedekt worden, is in de begroting 2015 al rekening gehouden in het huurbudget.</p> <p>Het nadeel voor 2014 brengen we deels ad 1.200 duizend euro ten laste van het budget 2015. De budgetten 2016 tot 1 augustus 2018 betrekken we bij de begroting 2016.</p>	1.200
B	2.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele Infrastructuur</p> <p>Achterstallig onderhoud Martiniplaza</p> <p>In de gemeentebegroting 2014 is 6,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor achterstallig onderhoud Martiniplaza. Hiervan is in 2014 2,4 miljoen uitgegeven. Er resteert nog 4,291 miljoen euro. Het resterende bedrag wordt volgens het vastgestelde declaratieprotocol beschikbaar gesteld aan Martiniplaza.</p>	-4.291
	3.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Cultuur – Deelprogramma Overig Cultuur</p> <p>Swinging Groningen</p> <p>In 2014 is het muziekfestival Swingin' Groningen niet doorgegaan wegens het uitblijven van co-financiering. Het beschikbare budget in 2014 van 30 duizend euro valt daarmee vrij en wordt toegevoegd aan het rekeningresultaat 2014. Inmiddels is er voldoende zekerheid over de co-financiering voor 2015 (via de provincie), dat het festival in het voorjaar van 2015 kan plaatsvinden. Op een tussentijds bestemmingsvoorstel heeft uw raad op 18 februari 2015 besloten 30 duizend euro over te hevelen naar 2015.</p>	-30
	4.	Concernstaf	<p>Programma College en Raad - Deelprogramma College en Raad</p> <p>Afwaardering Deelneming Martiniplaza</p> <p>Aan het gebouw Martiniplaza is achterstallig onderhoud vastgesteld. Uw raad heeft in mei 2014 hiervoor geld ter beschikking gesteld. Martiniplaza B.V. heeft vanwege het achterstallig onderhoud de waarde van het activum (het gebouw) afgewaardeerd. De Gemeente Groningen is enig aandeelhouder van de B.V. Door de afwaardering die de B.V. heeft gedaan, achten wij een afwaardering van de financiële activa (de deelneming) noodzakelijk. Deze afwaardering bedraagt 1,3 miljoen euro. Tegenover de waarde van de deelneming staat een reserve. We stellen uw raad voor om de afwaardering ten laste van de reserve te brengen. Het effect hiervan op het weerstandsvermogen is meegenomen bij de opstelling van de gemeentebegroting 2015.</p>	1.300

Blad 42 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

5.	Concernstaf	<p>Programma Veiligheid - Deelprogramma Integriteit en veiligheid</p> <p>Veiligheidshuis Groningen</p> <p>Het Veiligheidshuis Groningen is een ketensamenwerkingsverband tussen het Openbaar Ministerie, diverse instanties en de 23 Groninger gemeenten voor een persoonsgerichte aanpak voor complexe of hardnekkig onveilige situaties. Het wordt gedekt vanuit rijksmiddelen (40%) en gemeentelijke bijdragen (60%). Daarnaast brengen samenwerkingspartners formatie in als hun ketenbijdrage.</p> <p>Vanaf 2013 ontvangt de gemeente Groningen als centrumgemeente de rijksbijdrage. Omdat de gemeente Groningen de financiële administratie uitvoert voor het Veiligheidshuis wordt een resultaat ook bij de gemeente Groningen zichtbaar. In 2014 is een onderuitputting van 47 duizend euro. In 2014 zijn de personele lasten lager uitgevallen o.a. door gunstige inkoop van personeel. Een aantal "om- niet-detacheringen" loopt echter af in 2015. Ontwikkelingen in het jeugdveld en Veilig Thuis, de aansluiting bij ZSM en de uitrol van de PGA aanpak maken dat er in de periode vanaf september 2015 tot 1 januari 2017 het belangrijk is om de formatie informatiemakelaars op peil te houden. Wij stellen voor het saldo van 2014 in te zetten om de formatie informatiemakelaars tot en met 2016 op peil te houden.</p>	-47
6.	Concernstaf	<p>Programma Bedrijfsvoering- Deelprogramma Innovaties</p> <p>Integraal digitaal systeem besluitvorming</p> <p>Bij de gemeenterekening 2013 heeft uw raad 108 duizend euro beschikbaar gesteld voor onder andere ontwikkelkosten voor digitalisering. In 2015 moet de invoering van een integraal systeem voor digitale ondersteuning van de besluitvorming zijn uiteindelijke beslag krijgen. De incidentele kosten van voorbereiding en implementatie worden geraamd op 105 duizend euro. Daarnaast is er in 2014 een pilot met de vergaderapp van iBabs van start gegaan. De pilot is dermate succesvol dat er vanuit meerdere kanten aanvragen komen om hiermee te mogen werken. Deze aanvragen betreffen onder meer Mt's, DO SSC, OR en overleggen vanuit het aardbevingsdossier. Om de kosten voor het gebruik van iBabs tot eind 2015 te kunnen dekken is naar schatting 15 duizend euro nodig. Voorgesteld wordt om de resterende middelen uit 2014 in te zetten voor verder ontwikkeling van de bestuurlijke dienstverlening.</p>	-108
7.	Werk	<p>Programma Werk en Inkomen - Deelprogramma Werk</p> <p>Actieplan Jeugdwerkloosheid</p> <p>Via het gemeentefonds is in 2013 1,76 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Actieplan Jeugdwerkloosheid. Groningen is hiervoor centrumgemeente. Het geld is bestemd voor de arbeidsmarktregio Groningen. Uw</p>	-685

Blad 43 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			raad heeft bij de gemeenterekening 2013 het restant bedrag uit 2013 van 1,4 miljoen ter beschikking gesteld voor 2014. Het actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot halverwege 2015. Dat is ook de reden dat niet alle projecten zijn afgerond. Op een tussentijds bestemmingsvoorstel heeft uw raad al besloten 1.262 duizend euro over te hevelen naar 2014. Het werkelijk resultaat blijkt nu 685 duizend euro te zijn.	
8.	Inkomensdienstverlening	Programma Werk en Inkomen - Deelprogramma Werk Uitvoeringskosten Implementatie Wwb Maatregelen – Participatiewet De middelen voor uitvoeringskosten Implementatie Wwb Maatregelen zijn via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. Er is geen sprake van vertraging in de uitvoering. Er is overgangsrecht tot 1 juli 2015 (kostendelersnorm). In dit kader moet het recht van enkele duizenden bijstandsonvangers opnieuw worden beoordeeld. Daarnaast zijn in de nieuwe wet de mogelijkheden om bijstandsonvangers vrij te stellen van de arbeidsplicht beperkt. De gemeente Groningen heeft enkele duizenden bijstandsonvangers met een vrijstelling. Ook zij moeten voor 1 juli 2015 worden benaderd. Hiervoor is ook scholing van medewerkers vereist. Op een tussentijds bestemmingsvoorstel heeft uw raad al besloten 105 duizend euro over te hevelen naar 2015.	-105	
9.	Werk	Programma Werk – Deelprogramma Werk en Inkomen Implementatiekosten regionaal Werkbedrijf De invoering van de Participatiewet brengt met zich mee dat we mensen met een arbeidsbeperking zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers aan het werk moeten krijgen. Als gemeenten zijn we verplicht daarvoor te komen tot een regionaal Werkbedrijf. Hoe die banen tot stand komen en hoe de koppeling wordt gemaakt tussen banen en werkzoekenden wordt geregeld in het Werkbedrijf. Onder een Werkbedrijf moet worden verstaan een bestuurlijk samenwerkingsverband van vertegenwoordigers van gemeenten, UWV en sociale partners (werkgevers(organisaties) en vakbonden). De staatssecretaris heeft aangegeven in de transitiefase voor de ondersteuning van deze regionale aanpak per arbeidsmarktregio 1 miljoen euro te reserveren. De middelen zijn voor 2014, 2015 en 2016. In 2014 is de eerste tranche van 0,1 miljoen euro via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. Bedoeling is dat dit geld in 2015, samen met de middelen voor dat jaar (0,5 miljoen euro) wordt besteed aan de vorming van het Werkbedrijf.	-100	
10.	Inkomensdienstverlening	Programma Inkomen – Deelprogramma Werk en Inkomen Stadjerspas In december 2013 heeft uw raad besloten de Stadjerspas om te vormen naar een webshop. Omdat dit op korte termijn moest	-70	

Blad 44 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			gebeuren was er sprake van diverse aanloopproblemen en tijdelijke oplossingen. Dit, samen met een ontoereikende PR-campagne, heeft er toe geleid dat het gebruik van de webshop achterbleef. Vanwege de kosten voor de structurele verbetering van de infrastructuur van de webshop verwachten we 40 duizend euro nodig te hebben. We willen de webshop verbeteren met een platform waarmee initiatieven en verbindingen beter kunnen worden gefaciliteerd. Daarnaast willen we de gebruiksvriendelijkheid voor de abonnees en de instellingen verbeteren. Vanwege het ophogen van de inkomensnorm naar 120% (raadsbesluit d.d. 17-12-2014) en een nieuwe PR-campagne (30 duizend euro) verwachten wij meer middelen nodig te hebben dan dat er beschikbaar zijn in 2015. Voorgesteld wordt om het bedrag van 70 duizend euro aan overgebleven middelen beschikbaar te stellen voor 2015.	
11.	Publieke dienstverlening/KCC	Programma Sport en Beweging - Deelprogramma Sportieve Infrastructuur Meeropbrengst logiesbelasting tgv sporttarieven Bij de behandeling van de tarievennota 2015 heeft u raad de motie 'Geen tariefsverhoging sport' aangenomen. Daarin verzoekt u ons het besluit tot verhoging van de tarieven op de sportaccommodaties in te trekken en de gevolgen van deze intrekking voor 2015 te verwerken in een begrotingswijziging waarin het tekort van 160 duizend euro wordt gedekt uit de incidentele meeropbrengst logiesbelasting 2014. Naar aanleiding van de aangenomen motie stellen wij u voor om van de incidentele meeropbrengst logiesbelasting (231 duizend euro) 160 duizend euro in te zetten als alternatief voor de tariefsverhoging voor de sportverenigingen in 2015.	-160	
12.	RO/EZ	Programma Onderhoud & beheer Openbare Ruimte – Deelprogramma Overig Onderhoud & Beheer Openbare Ruimte GRONDIG Uw raad heeft op 26-1-2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig wordt op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen onderzocht. In 2013 hebben we de pilot afgerond. We hebben u hierover bij brief van 19 december 2013 geïnformeerd. In deze brief geven we aan dat we op basis van de uitkomsten van de pilot de rest van de groen gevoelige gemeentelijke eigendommen willen onderzoeken. Bij de gemeenterekening 2013 heeft uw raad besloten het resterende bedrag over te hevelen naar 2014. In de brief van 19 december 2013 is reeds aangegeven dat fase 2 van het project GRONDIG halverwege 2015 zou worden uitgevoerd. Van het beschikbare budget in 2014 (685 duizend euro) is 317 duizend euro uitgegeven. Voorgesteld wordt het resterende budget (368 duizend euro) over te hevelen naar 2015 voor de afronding van het project.	-368	
13.	Stadsbeheer	Programma Onderhoud en Beheer - Deelprogramma Kwaliteit Leefomgeving	-565	

Blad 45 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			<p>Stormschade najaarsstorm 2013</p> <p>Uw raad heeft, bij de jaarrekening 2013, 600 duizend euro beschikbaar gesteld voor de herplanting als gevolg van de storm in oktober 2013. Hiervan is 35 duizend euro in 2014 besteed. Bij de behandeling van de tussentijdse resultaatbestemmingen 2014, heeft uw raad in december 2014 besloten de restant middelen ad. 565 duizend euro in 2015 te bestemmen voor hetzelfde doel.</p>	
14.	Stadsbeheer	<p>Programma Onderhoud en Beheer - Deelprogramma Kwaliteit Leefomgeving</p> <p>Uitvoering beheerplannen begraafplaatsen</p> <p>Uw raad heeft op 28 mei 2014 een budget beschikbaar gesteld van 357 duizend euro voor de uitvoering van de beheersplannen begraafplaatsen. De uitvoering vindt plaats over 3 jaren. In 2014 is hiervan 232 duizend euro besteed. De verwachting is dat in 2015 de restant middelen van 125 duizend euro wordt uitgegeven. Voorgesteld wordt om de restant middelen van 125 duizend euro in 2015 toe te voegen aan de onderhoudsbudgetten van begraafplaatsen.</p>	-125	
15.	Stadsbeheer	<p>Programma Onderhoud en Beheer - Deelprogramma Kwaliteit Leefomgeving</p> <p>Herplant Bomen</p> <p>Door de storm in oktober 2013 zijn in totaal 700 bomen in de stad gesneuveld of zodanig beschadigd dat ze moeten worden verwijderd. De kosten voor herplant van bomen, om vanuit groenoptiek een aantrekkelijke stad te blijven, zijn geraamd op ongeveer 1,83 miljoen euro. Dit bedrag gaat ervan uit dat 490 van de 700 verloren bomen worden herplant. Uw raad heeft bij de jaarrekening 2013 besloten om 600 duizend euro te besteden aan de herplant van bomen op de meest urgente locaties. Hiervan is 300 duizend euro bestemd voor de Kraneweg. Van de 600 duizend euro is in 2014 35 duizend euro besteed. 565 duizend euro wordt in 2015 besteed, hiertoe heeft uw raad besloten bij de tussentijdse resultaatbestemming in december 2014. Voor de resterende 1,23 miljoen euro zijn geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Herplant van omgewaaide bomen zal uit het onderhoudsbudget voor bomen moeten worden betaald. Omdat er binnen dit budget weinig ruimte is voor extra herplant zullen de gesneuvelde bomen langzaam worden vervangen. De plekken waar oorspronkelijk bomen stonden zullen langer kaal blijven (de verwachting is dat het minimaal 10 jaar duurt voordat op alle lege plekken weer een boom staat) en dat geeft een minder aantrekkelijke uitstraling. Daarnaast zijn er veel lege plekken vanwege kap van zieke kastanjes, waar herplant noodzakelijk is.</p> <p>We stellen voor om het resultaat van 477 duizend euro op de onderhoudsbudgetten voor het beheer van de openbare ruimte te</p>	-477	

Blad 46 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			bestemmen voor de herplant van bomen die zijn gesneuveld tijdens de storm in combinatie met het versterken van de bomenstructuur. Met de inzet van deze middelen kunnen we de bomenstructuur voor een deel weer compleet maken en dragen we bij aan de ambitie van het college dat Groningen aantrekkelijk en groen moet zijn.	
C	16.	Concerntaf	<p>Programma Economie en Werk - Deelprogramma Groningen Kennisstad</p> <p>Akkoord van Groningen, Hafengeburtstag Hamburg</p> <p>Uw raad heeft voor de uitvoering van het programma Akkoord van Groningen in 2014 een bedrag van 344 duizend euro ter beschikking gesteld. Daarnaast leveren kennisinstellingen (RUG,UMCG en Hanzehogeschool Groningen) ieder een bedrag van 75 duizend euro aan de campagne City of Talent waar mee het totale budget in 2014 569 duizend euro bedroeg. Van het gemeentelijk deel van het budget resteert een bedrag van 37 duizend euro.</p> <p>Het Akkoord van Groningen heeft de intentie uitgesproken een bijdrage van 50 duizend euro aan de Hafengeburtstag te leveren voor de profilering van Groningen als City of Talent, bovenop de al door het college gereserveerde bedrag van 150 duizend euro. Wij stellen voor de resterende middelen van 2014 hiervoor te bestemmen om zo meer ruimte te houden in de begroting voor de uitvoering van <i>Akkoord 3.0</i> in 2015.</p>	-37
	17.	RO/EZ	<p>Programma Wonen - Deelprogramma Nieuwbouw</p> <p>Duurzame ontwikkeling/energieneutraal</p> <p>Voor het uitvoeren van het Masterplan Groningen Energieneutraal zijn vanuit extra beleid door uw raad middelen beschikbaar gesteld. In werkelijkheid is ten opzichte van de actuele begroting 2014 65 duizend euro minder uitgegeven. . Voorgesteld wordt dit bedrag beschikbaar te houden voor de ambities op het gebied van duurzaamheid.</p>	-65
	18.	RO/EZ	<p>Programma Economie en Werkgelegenheid - Deelprogramma Diversen</p> <p>G Kracht</p> <p>Vanuit middelen extra beleid is door uw raad een bedrag van 425 duizend euro beschikbaar gesteld voor G-kracht. Deze middelen zijn verdeeld over verschillende deelprogrammas. Per saldo is er sprake van een voordeel van 72 duizend euro. Voorgesteld wordt dit bedrag opnieuw beschikbaar te stellen in 2015.</p>	-72
	19.	SSC 2	<p>Programma Bedrijfsvoering - Deelprogramma Personeel</p> <p>Friciekosten reorganisatie</p> <p>In 2014 is een frictiekostenbudget beschikbaar gesteld voor huidige en toekomstige reorganisaties. Via het programma 'Van Werk naar Werk' wordt gestuurd op de interne- en externe</p>	-1.800

Blad 47 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			<p>mobiteit van herplaatsers. In 2014 is een aantal herplaatsers tijdelijk geplaatst op vacante functies. Ten behoeve van de kosten van herplaatsing is een voorziening getroffen ten laste van het frictiekostenbudget.</p> <p>Na verrekening met de voorziening reorganisatiekosten resteert een budget van 2,143 miljoen euro hetgeen verklaard wordt door vertraging in de uitvoering van een aantal reorganisaties. Een deel van dit bedrag zal de komende jaren nodig zijn om de kosten hiervoor alsnog te dekken. Voorgesteld wordt een bedrag van 1,8 miljoen euro toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve Frictiekosten.</p>	
20.	SSC	<p>Programma Bedrijfsvoering - Deelprogramma Algemene Ondersteuning</p> <p>Programma basis- en kernregistraties</p> <p>Voor het programma basis- en kernregistraties is door uw raad een bedrag van 500 duizend euro uit middelen extra beleid voor 2014 beschikbaar gesteld. Door wisseling van programmaleiding en een herijking van het programma, heeft het programma vertraging opgelopen. Daardoor konden in 2014 niet alle beoogde (deel-)projecten worden uitgevoerd, met name het onderzoek naar het integraal bronbeheer en de procesimpactanalyse. In 2014 is hierdoor slechts 300 duizend euro besteed. In 2015 zal de opgelopen achterstand voor een gedeelte weer worden ingehaald en is het begrootte bedrag van 500 duizend euro in 2015 niet voldoende. Voorgesteld wordt om de resterende middelen uit 2014 beschikbaar te stellen voor 2015.</p>	-200	
21.	Stadsbeheer	<p>Programma Onderhoud en beheer openbare ruimte - Deelprogramma Kwaliteit van de leefomgeving</p> <p>Onderhoud en renovatie kinderboerderijen Beestenborg en Stadspark</p> <p>Uw raad heeft voor 2014 250 duizend beschikbaar gesteld aan extra beleidsmiddelen voor grootonderhoud en renovatie van de kinderboerderijen Beestenborg en stadspark. Het groot onderhoud aan de kinderboerderij Beestenborg is in 2014 uitgevoerd. Voor het onderhoud aan de kinderboerderij Stadspark is de verwachting dat dit pas in de 2^e helft van 2015 wordt gerealiseerd in verband met vertraging in de planvorming. Voorgesteld wordt om de restant middelen in 2015 toe te voegen aan de exploitatie van directie Stadsbeheer.</p>	150	
22.	Stadstoezicht	<p>Programma Onderhoud en Beheer openbare ruimte - Deelprogramma Kwaliteit van de leefomgeving</p> <p>Extra beleidsmiddelen Stadstoezicht</p> <p>In 2014 heeft uw raad een bedrag van 250 duizend euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het verbeterplan en een bedrag van 140 duizend euro voor de dekking van de kosten baangarantie stadswachten. Een bedrag van 70 duizend euro is niet uitgegeven in 2014. Dit bedrag is grotendeels bestemd voor</p>	70	

Blad 48 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			de nieuwe landelijke Boa-uniformen. De levering heeft langer geduurd dan gepland. Met een bestemmingsvoorstel wordt uw raad voorgesteld deze middelen opnieuw beschikbaar te stellen in 2015.	
D	23.	Diversen	<p>Programma divers - Deelprogramma divers</p> <p>DVO Ten Boer</p> <p>De onderverdeling van dit resultaat per directie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • BUMO 9 V • SB 25 V • WSR -5N • PD -15N • RO/EZ 33 V <p>We stellen voor het voordeel van 47 duizend euro conform de richtlijnen te verrekenen met de daarvoor bestemde reserve.</p>	-47
	24.	Maatschappelijke Ondersteuning	<p>Programma Welzijn, Gezondheid en Zorg - Deelprogramma Sociale Samenhang en Participatie</p> <p>Compensatie Instellingen</p> <p>Door het concern is een korting op de loon-en prijscompensatie toegepast in 2014. Deze correctie was niet verwerkt in Dafinci. Binnen de directie Maatschappelijke Ontwikkeling is een deel van de korting op de compensatie, te weten 220 duizend euro, toe te rekenen aan de gesubsidieerde instellingen. Dit bedrag zou normaliter met een begrotingswijziging onttrokken worden aan de reserve. Dit was in 2014 technisch niet meer mogelijk, waardoor een tekort is ontstaan. De reserve is ingesteld omdat de compensatie aan de instellingen op basis van de t-2 systematiek wordt toegekend aan de gesubsidieerde instellingen. Voorgesteld wordt om het bedrag van 220 duizend euro te verrekenen met de daarvoor bestemde reserve.</p>	220
	25.	RO/EZ	<p>Programma Economie en Werkgelegenheid – Deelprogramma Groningse Kennisstad</p> <p>Cofinanciering Kennisprojecten</p> <p>In 2014 zijn er eerder dan gepland voorschotten opgehaald door betreffende instellingen. Voorgesteld wordt dit nadeel te verrekenen met de reserve cofinanciering.</p>	108
	26.	RO/EZ	<p>Programma Wonen - Deelprogramma Doelgroepen</p> <p>Stimuleringsfonds Volkshuisvesting</p> <p>Het voordelige resultaat op het stimuleringsfonds VHV bedraagt 260 duizend euro. We stellen voor het voordelige resultaat met de daartoe bestemde reserve stimuleringsfonds VHV te verrekenen. In lijn met de bestemmingsvoorstellen van afgelopen jaren. Toevoeging aan het fonds is noodzakelijk om de toekomstige te verstrekken onderhoudsleningen aan eigenaren van monumenten en aan starters op de woningmarkt mogelijk te blijven maken.</p>	-260
	27.	RO/EZ	<p>Programma Diversen - Deelprogramma Diversen</p> <p>Grondzaken</p>	-13.251

Blad 49 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

		<p>Voorgesteld wordt de volgende resultaten te verrekenen met de reserve grondzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage Meerstad 14,5 miljoen euro (raadsbesluit 17 december 2014 Herziane grondexploitatie Meerstad) • Bouwrijpe kavels 567 duizend euro voordeel • Alo Locatie 243 duizend voordeel • Rente reserve grondzaken 131 duizend euro voordeel • Nog Niet in Exploitatie Genomen Gronden 133 duizend euro voordeel • Exploitatie binnenbezittingen 155 duizend euro nadeel • Suikeruni 210 duizend euro nadeel • Exploitatie erfpacht 399 duizend euro voordeel • Plankostencomplexen 125 duizend euro voordeel <p>Per saldo bedraagt het nadelig resultaat op grondzaken 13.251 miljoen euro. Verrekening met de reserve is conform de hiervoor ontwikkelde bestendige gedragslijn.</p>	
28.	RO/EZ	<p>Programma Divers - Deelprogramma Divers</p> <p>Bovenwijkse voorzieningen</p> <p>Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur.</p> <p>De omvang van de activering is vastgesteld op 85.573 miljoen euro. De structurele kapitaallasten 4,9 miljoen euro (rente en afschrijving) moeten worden gedekt uit de begroting 2014. In 2014 ontstaat er een tekort van 2,4 miljoen euro omdat de kapitaallasten van de investeringen ad 42,4 miljoen euro - die pas in 2015 worden geruild tegen structureel geld- in de bekleemde reserve bovenwijkse voorzieningen zijn gestort. Het rente bedrag in de kapitaallasten is wel gedekt, omdat er ook rente wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 mln (afschrijvingslasten).</p> <p>In het raadsvoorstel is ook aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3.263 mln (voordeel)</p> <p>Voorgesteld wordt het saldo (2,120 mln euro) toe te voegen aan de bekleemde reserve "bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties".</p>	-2.120
29.	RO/EZ	<p>Programma Divers- Deelprogramma Divers</p> <p>Niet bestede ISV middelen 2014</p> <p>Het resultaat betreft deels technisch resultaat en deels niet</p>	414

Blad 50 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			uitgegeven gelden. Zie de bijlage7 in de Gemeenterekening 2014) voor de onderbouwing om welke posten het gaat. Voorgesteld wordt het resultaat deels ten laste te brengen van de reserve ISV (1.138 miljoen euro) en voor de niet bestede middelen 2014 van de lopende projecten toe te voegen aan de exploitatie 2015 (724 duizend euro).	
	30.	Publieke Dienstverlening / KCC	<p>Programma Stadhuis en Stadjes- Deelprogramma Publieke Dienstverlening</p> <p>Reserve Verkiezingen</p> <p>In 2014 heeft een onttrekking uit de reserve verkiezingen plaatsgevonden in verband met het organiseren van de gemeenteraadsverkiezing en de verkiezing van de leden van het Europees Parlement.</p> <p>De uitvoeringskosten van deze verkiezingen zijn lager uitgevallen dan begroot. Deze vrijval ontstaat met name doordat veel voorbereidingen zijn gecombineerd waardoor er efficiencyvoordelen zijn ontstaan. Voorgesteld wordt deze vrijval terug te laten vloeien naar de reserve verkiezingen.</p>	-190
	31.	SSC 2	<p>Programma Bedrijfsvoering – Deelprogramma Personeel</p> <p>H21</p> <p>In de Begroting 2014 hebben we aangegeven dat we de werkbegeleiding gaan verbeteren door te gaan sturen op resultaten, competenties en persoonlijke ontwikkeling, met als eerste stap daarin een onderzoek naar de consequenties van de invoering van het generieke systeem voor functiebeschrijvingen van de VNG (HR21). We zijn dit onderzoek in 2014 daadwerkelijk gestart. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van extern inhuur (10 duizend euro) en externe deskundigheid (7 duizend euro). We stellen voor deze kosten ten laste te brengen van de reserve Personeel in Balans.</p>	17
	32.	Stadsbeheer	<p>Programma Onderhoud en Beheer openbare ruimte - Deelprogramma Kwaliteit leefomgeving</p> <p>Riolering</p> <p>Er is sprake van een positief resultaat van 160 duizend euro. Riolering kent een gesloten financieringssysteem. Afspraak is dat resultaten op riolering worden verrekend met de bestemmingsreserve Riolering. We stellen voor 160 duizend euro toe te voegen aan de reserve riolering.</p>	-160
	33.	Stadsbeheer	<p>Programma Onderhoud en Beheer openbare ruimte - Deelprogramma Kwaliteit leefomgeving</p> <p>Exploitatie begraafplaatsen</p> <p>We stellen voor het voordelig resultaat van de kostendeckende exploitatie begraven toe te voegen aan de reserve afkoopsommen begraven.</p>	-111
E	34.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Welzijn, gezondheid en zorg – Deelprogramma Integratie en Emancipatie</p> <p>Eigen Kracht</p> <p>Met de decembercirculaire 2014 heeft het Rijk voor 2014 30</p>	-30

Blad 51 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			duizend euro toegekend. Het programma Eigen Kracht heeft betrekking op het activeren van vrouwen met een afstand tot de arbeidsmarkt richting werk. Groningen heeft zich aangemeld om dit programma uit te voeren. Het rijk heeft de aanvraag gehonoreerd en keert voor de uitvoering van dit programma in 2014 en in 2016 ieder jaar incidenteel 30 duizend euro uit.	
35.	Maatschappelijke Ontwikkeling	Programma Welzijn, gezondheid en zorg - Deelprogramma Integratie en Emancipatie LHBT-Emancipatiebeleid Met de decembercirculaire 2014 heeft het Rijk voor 2014 10 duizend euro toegekend. In oktober 2014 hebben we samen met een aantal andere gemeenten, ook wel de regenboogsteden genoemd, de intentieverklaring lokaal LHBT-emancipatiebeleid (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen en Transgenderpersonen) met de minister van OCW ondertekend. Via de decentralisatie uitkering LHBT-emancipatiebeleid ontvangen 29 gemeenten (waaronder Groningen) in 2014 elk 10 duizend euro voor de start en de uitrol in 2015. Zowel in 2016 als in 2017 ontvangen deze gemeenten elk 20 duizend euro. Met deze middelen zetten deze gemeenten zich in voor de gezamenlijke doelstelling "de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBT verder te bevorderen in Nederland en waar mogelijk ook internationaal". In overleg met het COC Groningen-Drenthe en de gemeente Assen wordt een bestedingsplan opgesteld.	-10	
36.	Maatschappelijke Ontwikkeling	Programma Cultuur – Deelprogramma Overig Cultuur Reparatie cultuurnota i.v.m. evaluatie eerste jaar cultuurnota 2013-2016 Knelpunten aanpakken en daarmee investeren in het zoveel mogelijk conform oorspronkelijke intentie uitvoeren van de lopende cultuurnota, nieuwe impulsen om de cultuursector dynamisch te houden, en indien nodig harde keuzes maken voor onze nieuwe cultuurnota 2017-2020. Voor deze nieuwe cultuurnota wordt het traject reeds ingezet in 2015, met de presentatie van onze kadernota cultuur 2017-2010. In 2015 worden onder andere 6 Mbanen overeind gehouden. Voorgesteld wordt uit het rekeningresultaat 2014 271 duizende euro te bestemmen voor het oplossen van knelpunten zoals deze uit de evaluatie van het eerste jaar van de cultuurnota naar voren zijn gekomen.	-271	
37.	RO/EZ	Programma Wonen – Deelprogramma Bestaande woningvoorraad 0 DB norm kamerverhuur Het subsidieproject geluidreducerende maatregelen is in 2014 van start gegaan. Dit in navolging van het handhavingsproject 0 dB/geluidreducerende maatregelen bij kamerverhuurpanden. Voor het afronden van de handhavingstrajecten en om subsidie te verstrekken was aan het begin van 2014 een exploitatiebudget van 250 duizend euro beschikbaar. In 2015 is hiervan 212	-212	

Blad 52 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			<p>duizend euro over.</p> <p>Halverwege 2014 is de subsidiemogelijkheid bekendgemaakt. De aanvragen beginnen te lopen en de verwachting is dat dit in 2015 zal doorzetten. Voorgesteld wordt om dit bedrag ter beschikking te stellen voor 2015 om het subsidieproject te kunnen blijven uitvoeren.</p>	
38.	SSC 1	<p>Programma Algemene Ondersteuning – dieepprogramma Algemene Ondersteuning</p> <p>Achterstallig onderhoud Stadsschouburg</p> <p>Bij de behandeling van de jaarrekening 2013 heeft uw raad een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de Stadsschouburg. Om aanvullende werkzaamheden in dit monumentale gebouw uit te kunnen voeren hebben wij een subsidie bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed aangevraagd. Helaas is de aanvraag afgewezen. Dat zullen wij in 2015 opnieuw proberen. Dit proces van de subsidie vertraagde het proces. Wij hebben pas in oktober een omgevingsvergunning aangevraagd en de verwachting is dat dit medio april 2015 zal worden verleend. Anticiperend hierop zijn wij in december 2014 gestart met het traject aanbesteding. Wij zijn bezig met de procedure en wij verwachten dat wij eind april de aanbesteding te kunnen gunnen waardoor wij begin mei 2015 starten met de renovatie. Door de genoemde procedure zijn wij nog niet gestart met de renovatie en daarmee hebben wij ook nog geen uitgaven gedaan uit het door uw raad beschikbaar gestelde bedrag van 1,2 miljoen.</p> <p>Wij stellen uw raad voor dit bedrag opnieuw beschikbaar te stellen in 2015 om het achterstallig onderhoud weg te werken.</p>	-500	
39.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Cultuur- Deelprogramma Culturele Infrastructuur</p> <p>Noodfonds transitie beheer accommodaties</p> <p>In december jl. is besloten tot het instellen van een Noodfonds ter hoogte van 200.000 euro om de grote teruggang in beheer bij sociaal culturele accommodaties per 1 januari jl. op te vangen. Als dekking daarvoor is aangegeven de budgetten van de vijf wijkwethouders. Aangegeven is ook dat zo mogelijk de wijkbudgetten bij de bestemming van het rekening resultaat 2014 weer zullen worden aangevuld.</p> <p>Omdat de uitputting van het noodfonds nog niet helder is, is het exacte bedrag nog niet te noemen.</p> <p>Naar verwachting zal dit maximaal 100.000 euro zijn.</p>	-100	
40.	RO/EZ	<p>Programma Wonen - Deelprogramma Bestaande woningvoorraad</p> <p>Wonen op water</p> <p>Begin 2014 is afgesproken om na onderbreking van een jaar weer in gesprek te gaan met het woonschepcomité en te verkennen op welke onderwerpen we elkaar kunnen vinden.</p>	-136	

Blad 53 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

		<p>Vervolgens zijn in 2014 een aantal constructieve gesprekken geweest en is de vertrouwensbasis hersteld.</p> <p>Zowel in de proces rond de woonvisie als de binnenstadsvisie is aangekondigd dat wonen op het water een onderwerp van gesprek is de komende tijd.</p> <p>Naast een aantal gesprekken met het WCG is er ook de nodige wrijving geweest, onder andere over het wel of niet toestaan van een terras op een boot bij café de Toeter, dit illustreert de behoefte aan een afwegingskader voor water. Op 13 november is een ontwerpsessie over water in de stad geweest met ondernemers, bewoners, kennisinstellingen en medewerkers van de Gemeente Groningen als eerste stap om te komen tot een afwegingskader voor het ruimtelijk gebruik van water. Tot slot zijn er een aantal bewonersinitiatieven rond wonen op het water/ruimtelijk gebruik van water die door de gemeente worden gefaciliteerd, hiervoor en voor het ontwikkelen van een ruimtelijk kader is het beschikbare budget nodig.</p>	
41.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Jeugd en Onderwijs - Deelprogramma Integraal jeugdbeleid</p> <p>Nieuwe Impuls Vensterschool</p> <p>In het ambitiedocument nieuwe impuls vensterscholen is afgesproken dat iedere school vensterschool kan worden. Een school die vensterschool wil worden (of blijven) kan daarvoor een plan indienen. Voor de uitvoering van de plannen stelt de gemeente middelen beschikbaar. De subsidie wordt beschikt op basis van advies van de Stuurgroep Nieuwe Impuls Vensterscholen. Daarnaast wordt een deel van de middelen ingezet voor activiteiten in het kader van Groningen Onderwijsstad 2014-2015.</p> <p>De subsidieaanvraag geldt voor de periode van twee jaar. De uitbetaling van de subsidie vindt echter op jaarbasis plaats. Elk jaar wordt 50% van de aangevraagde subsidie uitgekeerd. Het aantal plannen dat er jaarlijks wordt ingediend en het bedrag aan subsidie dat wordt aangevraagd wisselt. De uitbetaling loopt vervolgens over jaargrenzen heen.</p> <p>Omdat subsidieaanvragen een periode van twee jaar beslaan ligt er voor het beschikbare subsidiebudget van 287 duizend euro voor 2015 al een verplichting van 208 duizend euro. Het resterende budget is onvoldoende voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het subsidiëren van aanvullende en nieuwe aanvragen van Vensterscholen; - de afwikkeling van activiteiten Groningen Onderwijsstad 2014-2015; - de financiering van het symposium Vensterschool, dat we met de partners organiseren in het kader van Groningen Onderwijsstad 2014-2015 en 20 jaar Vensterschool. 	-100
42.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele Infrastructuur</p> <p>Collectiebudget Forum bibliotheek</p>	-100

Blad 54 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			<p>In 2014 is het subsidiebudget Forum met ca. 100 duizend euro verminderd vanwege een onttrekking uit het gemeentefonds omdat de koninklijke bibliotheek de e-books landelijk gaat inkopen en daarmee de stadsbibliotheek die taak en kosten niet meer heeft. Deze kosten lagen echter lager dan het gekorte bedrag.</p> <p>Wij hadden echter al budgetafspraken met Forum en Biblionet gemaakt bij de ontleding over het budget voor de gehele collectietaak. Bovendien hebben wij de bibliotheek opgedragen om meer in de fysieke collectie te investeren vanwege de verplichtingen binnen het provinciale netwerk. De afweging om de onttrekking in 2015 door te geven was niet met de Forumorganisatie gecommuniceerd; Het tekort bij het Forum zou hierdoor verder oplopen. Voorstel is om de vermindering voor 2015 te compenseren door het subsidiebudget alsnog met 100 duizend euro te verhogen.</p>	
43.	Maatschappelijk Ontwikkeling	<p>Programma Cultuur – Deelprogramma Overig Cultuur</p> <p>Voorbereiding Cultuurnota 2017-2020</p> <p>We bereiden de kadernota cultuur voor en maken daarbij kosten voor raadplegen van het veld en publiek/burgers. We vragen de Kunstraad te adviseren over de ontwerp kadernota cultuur 2017-2020 (halverwege 2015) en over de meerjarige beleidsplannen van instellingen die in aanmerking willen komen voor de periode 2017-2020 te beoordelen (beleidsplannen worden ingediend 1 december 2015-1 januari 2016). We willen de Kunstraad daarvoor in 2015 opdracht verstrekken ivm de voorbereidingswerkzaamheden. Het advies voor de cultuurnota 2017-2020 wordt verwacht op 1 april 2016. Deze advisering is onderdeel van de voorbereiding van de cultuurnota en daarmee onvermijdelijk . De kosten zijn lager dan adviestrajecten in voorgaande cultuurnota's omdat we dit keer voor het eerst samen met de provincie één advies vragen over instellingen die door gemeente en provincie gezamenlijk worden gesubsidieerd.</p>	-65	
44.	VSD	<p>Programma Diversen – Paragraaf VSD</p> <p>Integraal Jeugdbeleid</p> <p>De versterking van de taken toegang en basisondersteuning in het kader van de nieuwe Jeugdwet kosten 700 duizend euro extra. We stellen voor om de vrijval op integraal jeugdbeleid (GIDS 352 en CJG 200) hiervoor in te zetten en de rest (148 duizend euro) aan te vullen uit de vrijval van de implementatiebudgetten.</p>	-700	
45.	VSD	<p>Programma Diversen – Paragraaf VSD</p> <p>ICT Kosten</p> <p>De uitgestelde ICT kosten voor de sociale/WIJ teams worden in 2015 gemaakt. Daarnaast is het noodzakelijk om in 2015 de ICT-infrastructuur te verbeteren, onder andere door het verbinden van de 'voorkant', waar nu 3 systemen worden gebruikt. Hiervoor worden reeds begrote kosten van 2016 naar</p>	-300	

Blad 55 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			voren gehaald. De kosten in 2015 vallen daardoor 300 duizend euro hoger uit dan eerder ingeschat. Voorgesteld wordt om het restant bedrag van 300 duizend euro uit het 2014 beschikbaar te stellen voor de noodzakelijk te maken kosten in 2015.	
46.	VSD		<p>Programma Diversen – Paragraaf VSD</p> <p>Sociale/WIJ teams</p> <p>We willen meer investeren in de vorming en opleiding van de sociale / WIJ teams, een eerste inventarisatie van de noodzakelijke opleidingen leidt tot een benodigd bedrag van 288 duizend euro. Voorgesteld wordt om uit het rekeningresultaat 2014 een bedrag van 288 duizend euro beschikbaar te stellen voor de noodzakelijke opleidingen.</p>	-288
47.	VSD		<p>Programma Diversen – Paragraaf VSD</p> <p>Herindicatie Schakelunit in 2015</p> <p>We hebben de definitieve lijst ontvangen van alle cliënten met een AWBZ indicatie die dit jaar opnieuw moeten worden gesproken, omdat de indicatie afloopt of omdat deze na 31 december 2015 afloopt.</p> <p>We gaan niet iedereen zien in 2015, maar wel degenen waarbij we de “meeste” winst denken te behalen. We starten medio maart en eindigen medio december 2015 met herindiceren. In de prognoses (formatieberekening Schakelunit/TTT juni 2014) zijn we uitgegaan van 15 fte voor 4800 AWBZ aanvragen en herindicaties. Er is toen uitgegaan van 4 uur per indicatie. Het blijkt echter dat we gemiddeld voor de herindicaties begeleiding 8 uur nodig hebben. Totaal nog nodig aan extra personeel 13,41 fte a (9/12 x 80.000) = € 804.600</p>	-805
48.	VSD		<p>Programma Diversen – Paragraaf VSD</p> <p>VSD Programma 2014</p> <p>Er zijn onontkoombare verplichtingen ten laste van het resultaat VSD programma, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regiosecretaris HLZ 49,5 duizend euro - Overloop ICT-inzet voor RIGG 14,1 duizend euro <p>Voorgesteld wordt om het restant bedrag van 64 duizend euro uit 2014 beschikbaar te stellen voor de onontkoombare verplichtingen in 2015.</p>	-64
49.	SSC 2		<p>Programma Algemene Ondersteuning – deelprogramma Algemene Ondersteuning</p> <p>Invoering Vennootschapsbelasting plicht overheden vanaf 2016</p> <p>De wet op de Modernisering VpB-plicht overheidsinstellingen wordt in het voorjaar 2015 definitief door de 1ste kamer vastgesteld. Dit impliceert dat de gemeente Groningen vanaf het boekjaar 2016 VpB-plichtig zal worden voor resultaten uit zogenaamde ondernemingsactiviteiten. De eerste aangifte zal in 2017 moeten worden gedaan.</p> <p>Ter voorbereiding op de invoering van de VpB-plicht is sinds eind 2014 een programmamanager aangesteld met als opdracht de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe wet voor de gemeente. Conform het daartoe opgestelde programmaplan wordt de implementatie momenteel concreet voorbereid. Met deze voorbereiding zijn kosten gemoeid die onontkoombaar zijn.</p>	-700

Blad 56 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			<p><i>Programma VPB</i> De kosten betreffen de voorbereidingskosten van het programmateam om in samenwerking met het primair proces binnen de gemeente Groningen de VpB-plichtige deelgebieden te identificeren. De voorbereidingskosten bedragen 100.000 euro en betreffen externe deskundige advisering bij de invoering.</p> <p>Uitgangspunt hierbij is dat binnen het primair proces van de gemeente Groningen gebruik wordt gemaakt van eigen, en indien noodzakelijk ingehuurde expertise voor rekening van het primair proces. Dat is conform de huidige werkwijze, zoals opgenomen in het programmapl. Wel wordt zekerheidshalve een aanvullend budget gevraagd van 75.000 euro als centraal budget wanneer dat in het uiterste geval toch nodig zal zijn. Ter bewaking van de integraliteit van de gemeentebrede aanpak worden in alle gevallen zowel opdrachtformuleringen aan, als offertes van externe deskundigheid ten dienste van het primair proces, voorgelegd aan het programmateam ter accordering door de stuurgroep VpB.</p> <p><i>Project SSC</i> Naast genoemde programmakosten van totaal 175.000 euro is het noodzakelijk om via een projectmatige aanpak eveneens concernbreed vanuit de financiële kolom (SSC) een budget beschikbaar te hebben voor de voorbereiding en invoering van de inrichting van de administratie en werkwijze/werkprocessen. Op grond van ervaringscijfers bij de invoering van de VpB-plicht voor woningcorporaties kan worden uitgegaan van een extra noodzakelijke administratieve en inrichtingscapaciteit van 10-15%. Voor de gemeente Groningen gaan we vooralsnog uit van een extra noodzakelijke inhuur van capaciteit van 5 formatieplaatsen, aangevuld met externe projectleiding voor projectplan en implementatie.</p> <p>De inzet van extra capaciteit zal voornamelijk plaatsvinden door eigen mensen in het projectteam in te schakelen vanuit de diverse geledingen binnen de F-kolom en deze waar mogelijk (deels) vrij te stellen van hun reguliere taken. Daarmee borgen we behoud van kennis rondom de invoering van de VpB-plicht. De geschatte kosten van de aanvullende formatie bedragen afgerond 325.000 euro. Dit is gebaseerd op inzet van juni 2015 tot april 2016 van gemiddeld 5 medewerkers a 80.000 euro op jaarbasis. Voor projectleiding gaan we vooralsnog uit van een bedrag van 150.000 euro. Dit is gebaseerd op een analyse van Financiën in samenwerking met onze adviseurs Caraad en Deloitte en mede ingegeven door de noodzaak tot het aantrekken van stevige projectleiding gelet op het ontbreken van voldoende VpB-kennis in onze eigen organisatie.</p> <p>Met het beschikbaar stellen van genoemde bedragen kan gedurende een periode van een jaar (tot april 2016) extra noodzakelijke capaciteit worden ingehuurd. Voor de periode daarna is mogelijk nog extra capaciteit noodzakelijk. Daarvan is op dit moment geen goede inschatting te maken. Zo nodig zal daartoe tijdig een aanvullend voorstel worden gedaan. Daarbij zullen we ook de structurele consequenties betrekken.</p> <p>Tenslotte zal voor de begeleiding van de VpB-plicht (communicatie/opleidingen en dergelijke) in de loop van 2015 en begin 2016 eveneens sprake zijn van noodzakelijk te maken kosten. Vooralsnog gaan we daarbij uit van een noodzakelijke stelpost van maximaal 50.000 euro.</p> <p>Samenvatting benodigde (incidentele) middelen (700.000):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorbereidingskosten centrale externe fiscale expertise programmateam (100.000) - Stelpost inzet fiscale deskundigheid primair proces (75.000) - Projectleiding inrichting administratie 2015 ter voorbereiding VpB-plicht (150.000)
--	--	--	---

Blad 57 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

			<ul style="list-style-type: none"> - Extra inzet capaciteit inrichting administratie tot april 2016 (325.000) - Stelpost communicatie/opleidingen (50.000) 	
50.	Maatschappelijke Ondersteuning	Programma Cultuur – Deelprogramma Culturele Infrastructuur Bijdrage realisering wijkfiliaal in MFC de Wijert In 2011 is door de raad een motie aangenomen met het verzoek om op korte termijn het wijkfiliaal in De Wijert te revitaliseren. Door bezuinigingen op het bibliotheekwerk was dit niet mogelijk. De Wijert is het best bezochte filiaal en heeft een groot verzorgingsgebied. Met de overgang van de stadsbibliotheek naar het Forum is het filiaal De Wijert overgenomen door de gemeente. Ondertussen ligt er een ontwerp klaar voor de bouw van een nieuwe multifunctionele accommodatie in De Wijert. Het is wenselijk om de bibliotheek hierin te integreren. Dit zal op een flexibele wijze plaatsvinden zodat op langere termijn deze ruimte ook anders kan worden ingezet. Dit jaar vindt de verdere uitwerking van dit plan plaats waarna in 2016 zal worden gestart met de nieuwbouw. Het huidige huurbedrag voor het filiaal is op jaarbasis 4.000 euro. Het huurbedrag in het MFC zal circa 90.000 euro bedragen. Hierdoor worden de huurlasten voor het Forum onacceptabel hoog. Ook is er in het ontvlechtingdocument afgesproken om de huur voor de filialen niet te verhogen. Bij het Forum is echter de bereidheid om een huur van circa 35.000 euro te betalen. Voorgesteld wordt om een bedrag van circa 800.000 euro te reserveren voor de bekostiging van de onrendabele top van de integratie van het bibliotheekfiliaal in het MFC De Wijert.	-800	
51.	Inkomensdienstverlening	Programma Werk en Inkomen – Deelprogramma Inkomen Afbouw Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding (RCF) De rijksoverheid heeft besloten om de negen verschillende RCF's op te laten gaan in één landelijke organisatie. Dit betekent dat de rijkssubsidie t.b.v. het in standhouden van een regionaal coördinatiepunt fraudebestrijding per 1 januari 2015 eindigt. Gevolg hiervan is dat de betreffende functies worden opgeheven. Voor de afbouw in de komende vier maanden is nog circa 48 duizend euro nodig. Aangezien 2014 is afgesloten met een positief resultaat en er nog een reserve RCF beschikbaar is stellen wij voor 48 duizend euro van het resultaat te bestemmen voor de afbouw in 2015.	-48	
52.	Inkomensdienstverlening	Programma Werk en Inkomen – Deelprogramma Inkomen Armoedebeleid In 2014 hebben we met uw raad afspraken gemaakt over de uitvoering van diverse armoedeprojecten (raadsbesluit 3 juli 2014). Door de late start hebben we het grootste deel van het geld nog niet uitgegeven. Wij stellen daarom voor om deze middelen te oormerken voor besteding aan de doelgroep.	-977	
53.	RO/EZ	Programma Verkeer – Deelprogramma Divers	-20	

Blad 58 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

		<p>Routebureau Groningen</p> <p>Er ligt al enige tijd (sinds eind 2013) een verzoek tot cofinanciering van het zgn. Routebureau Groningen: een stichting die alle wandel-fiets-autoroutes in de provincie gaat beheren. De provincie betaalt 50% en de gezamenlijke 23 gemeenten de andere 50%. Dit zou bij ons neerkomen op 16.000 per jaar voor de jaren 2014 t/m 2017 (totaal dus 64.000). We zijn het echter niet eens met de verdeelsleutel en bovendien is er geen noodzaak omdat we het beheer goed geregeld hebben.</p> <p>Wethouder Van Keulen heeft in bestuurlijk overleg op 16/2 met burgemeester Dijkstra van Grootegast en wethouder Usmany van Appingedam toegezegd dat wij 5.000 euro per jaar cofinanciering leveren voor 2014-2017, totaal 20.000 euro. Dit vanuit de gedachte om eruit te komen en vanuit onze verantwoordelijkheid richting de andere gemeenten.</p>	
54.	Maatschappelijke Ontwikkelingen	<p>Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele Infrastructuur</p> <p>Plankosten Ebbingekwartier</p> <p>De plankosten huisvesting Ebbingekwartier betreffen de kosten die gemaakt moeten worden om de haalbaarheidsstudie die binnenkort ter besluitvorming wordt voorgelegd, uit te werken.</p>	-50
55.	Maatschappelijke Ontwikkeling	<p>Programma Cultuur - Deelprogramma Culturele Infrastructuur</p> <p>Knelpunten huisvesting culturele instellingen</p> <p>De gemeente Groningen heeft de verantwoordelijkheid richting de landelijke fondsen om bij te dragen aan huisvesting van landelijke gefinancierde instellingen. Door honorering van dit knelpunt kunnen we tijdelijke huisvestingsknelpunten in 2015 verhelpen.</p>	-43
56.	ROEZ	<p>Programma Verkeer – Deelprogramma Auto</p> <p>Continuering spaarregeling Ringwegen na 2016</p> <p><i>Motivering bestemmingsvoorstel</i></p> <p>Groningen heeft de kans om in één keer niet alleen de financiering van het ongelijkvloers maken van het laatste stuk Westelijke Ringweg te regelen, maar ook die van het Oosterhamriktracé en de nieuwe zuidelijke ontsluiting van het stationsgebied. Daarmee verbetert de bereikbaarheid van de stad en krijgen zowel de economische ontwikkeling (werkgelegenheid) als een aantal wijken een stevige impuls.</p> <p>Daarvoor is nodig dat de stad de spaarregeling ringwegen ook na 2016 voortzet.</p> <p><i>Tot nu toe sparen stad en provincie samen voor de verbetering van de Noordelijke, Oostelijke en Westelijke Ringweg, in de verhouding 2/7 stad en 5/7 provincie. De helft van de gemeentelijke bijdrage financieren we met een structurele bijdrage van €454.000,- in de begroting, die wordt verdubbeld met een subsidiebijdrage uit de BDU. Samen is dat 2/7 deel. Nu stopt onze financiering na 2016.</i></p> <p>De provincie heeft ons onlangs een aanbod gedaan. Als de stad de spaarregeling ook na 2016 voortzet, is de provincie bereid deze regeling uit te breiden tot de rechtstreekse ontsluiting vanaf de Oostelijke ringweg via de Oosterhamrikzone (waar de stad al geruime tijd aan werkt) én de nieuwe zuidelijke ontsluiting van het stationsgebied.</p> <p>Continuering van de spaarregeling Ringwegen na 2016 kost binnen de huidige</p>	-454

Blad 59 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

		<p>afspraken €454.000 (s). Het Verplaatsingsbudget biedt daarvoor geen ruimte.</p> <p>Voorstel is daarom een deel van de vrijval 2014 uit het raadsvoorstel 'Activering bovenwijkse voorzieningen in grondexploitaties' te reserveren als intentie om de discussie met de provincie te kunnen voeren over een mogelijk pakket aan maatregelen voor de westelijke ringweg, in afwachting van een definitief besluit van de gemeente over een (structurele) bijdrage.</p> <p>Een definitief besluit kan volgen bij de Begroting 2016-2019. Dan is er meer duidelijkheid over de inhoud en kosten van deze drie projecten en over de afspraken met de provincie.</p> <p>De belangrijkste argumenten op een rij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We verbeteren de bereikbaarheid van drie belangrijke dynamo's van de stad: het UMCG (m.n. de noordpunt, met de gebiedsontwikkeling Healthy Ageing Campus van ca. 120.000 m2), de binnen-stad (rechtstreekse aansluiting Oostelijke Ringweg op P-garage Boterdiep) en het stationsgebied. Dat schept voorwaarden voor economische groei en werkgelegenheid. - De wijken rond de Oosterhamrikzone krijgen niet alleen een betere stadsdeelontsluiting, ook de openbare ruimte in de zone wordt heringericht. Dat verbetert de vestigingsvoorwaarden voor wonen en werken in deze wijken. - De gemeentelijke investering leidt tot een multiplier van 7 op investeringsniveau. - Hiermee kunnen we de continuïteit in de (grotendeels externe) financiering van de bereikbaarheid van de stad veilig stellen, ook na de RSP-periode die loopt tot ca. 2020. - De interne dekkingsbron (bovenwijkse voorzieningen) sluit perfect aan bij het bestedingsvoorstel. <p>Instemming met dit aanbod bevestigt de goede samenwerking met de provincie rond het thema bereikbaarheid. Het moment is belangrijk i.v.m. de vorming van een nieuw college van GS.</p>	
57.	Concern	<p>Programma College en Raad - Deelprogramma College en Raad</p> <p>Bestemming positief saldo Rekening 2014 na bestemming</p> <p>We stellen voor het resterende positieve saldo van de jaarrekening 2014 na het honoreren van de bestemmingsvoorstellen te gebruiken voor aanvulling van de concernbuffer.</p>	-80

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Bijlage 2

2. Overzicht en toelichting voorstellen bestemming reserves Extra Beleid en wijzigingen in de reserves

Het geld dat in de begroting 2014 (en voorgaande jaren) is bestemd voor extra beleid is in 2014 nog niet allemaal besteed. Dit niet-bestede geld rekenen we niet bij het resultaat 2014, omdat afgesproken is dat extra beleidsgeld twee jaar beschikbaar blijft voor het gestelde doel. Conform die afspraak willen we nu een deel van het nog niet besteed extra beleidsgeld 2014 opnieuw bestemmen voor het oorspronkelijke doel. In onderstaand overzicht is te zien om welke posten en bedragen het gaat.

Uit de doorlichting van reserves die wij twee keer per jaar doen blijkt dat middelen uit reserves kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene egalatiereserve of dat een andere overboeking noodzakelijk is.

Reserves Extra beleid BD, OCSW, ROEZ en SOZAWE

Dienst	Reserveposten extra beleid	In REB
58 BD	Bestuurlijke dienstverlening	205
59 OCSW	Bezoekerscentrum Beijum	38
60 RO/EZ	Cofinanciering Kennisprojecten	260
61 RO/EZ	Duurzame ontwikkeling / ambitie energieneutraal 2025	991
62 SOZAWE	Computers voor de minima	136
63 Concernstaf	Friciekosten bezuinigingen 2014-2017	6.500
	Totaal Extra Beleid in reserve	8.130

Overige mutaties in Reserves

Dienst	Reserveposten	Bedrag
64 SSC 2	Reserve WGA	30
	Overige reservemutaties	30

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

TOELICHTING

58.	BD	<p>Programma College en Raad - Deelprogramma College en Raad Bestuurlijke dienstverlening (REB) Het project Organisatieontwikkeling en daarmee ook het project Bestuurlijke dienstverlening loopt langer door dan oorspronkelijk was gepland. Doordat de jaarlijkse exploitatiebudgetten, verkregen uit extra beleid, eerst worden aangewend hoefde het saldo van 205 duizend euro van de in 2012 in de reserve gestorte bedrag van 400 duizend euro nog niet volledig te worden verbruikt. Dit bedrag zal in 2015 worden aangewend voor verdere ontwikkeling van de bestuurlijke dienstverlening onder meer door een nieuwe ronde opleidingen, het ontwerpen van e-learning en ontwikkeling van een schrijfcursus voor newbies.</p>	205
59.	OCSW	<p>Programma Jeugd en Onderwijs - Deelprogramma Integraal Jeugdbeleid Bezoekerscentrum Beijum (REB) De boerderij in Beijum is in 2008 herbouwd door de Huismeesters en in april 2009 opgeleverd. Een van de activiteiten die vanuit de herbouwde boerderij plaats vindt, is het bezoekerscentrum Beijum. Anders dan voorheen vindt er een bundeling van de activiteiten plaats van het bezoekerscentrum. De nieuw gevormde organisatie NDE (Natuur- en Duurzaamheid Educatie) is in het voorhuis van het bezoekerscentrum gehuisvest. Het extra beleid is voor tien jaar ter beschikking gesteld voor de exploitatie van het bezoekerscentrum en is ook als zodanig meegenomen in de begroting van het NDE zoals deze is vastgesteld door uw raad in de Kadernota 'Groei en Bloeien'.</p>	38
60.	RO/EZ	<p>Programma Economie & Werkgelegenheid – Deelprogramma Groningen Kennisstad Cofinanciering kennisprojecten (REB) Bij de vaststelling van de Gemeentebegroting 2011 heeft uw raad besloten een fonds van 1 miljoen euro in het leven te roepen voor de cofinanciering van kennisprojecten. Ultimo 2014 zijn alle middelen uit het fonds voor kennisprojecten geheel verplicht door subsidietoekenningen. Uitbetalingen zullen in de komende tijd plaatsvinden op basis van voortgangsrapportages over de projecten. Uw raad heeft op 24 januari 2014 een brief ontvangen over de projecten waaraan het cofinancieringsfonds is besteed. Voorgesteld wordt de middelen in de reserve extra beleid beschikbaar te houden voor dit doel.</p>	260
61.	RO/EZ	<p>Programma divers - Deelprogramma divers Duurzame ontwikkeling / energieneutraal (REB) Voor het uitvoeren van het Masterplan Groningen Energieneutraal zijn vanuit extra beleid middelen beschikbaar gesteld. In de reserve extra beleid is nog een bedrag van 904 duizend euro beschikbaar. Daarnaast is er vanuit een eerdere jaarschijf nog 87 duizend euro beschikbaar. Voorgesteld wordt het totale bedrag (991 duizend euro) beschikbaar te houden voor de ambities op het</p>	991

Blad 62 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

		gebied van duurzaamheid (lopende verplichtingen en het nieuwe programma Groningen geeft energie 2015-2018)	
62.	Werk en Inkomen	<p>Programma Werk en Inkomen - Deelprogramma Inkomen</p> <p>Computers voor de minima (REB)</p> <p>In de reserve kinderfonds en armoede zit ultimo 2014 nog 136 duizend euro vanuit de regeling Pc's voor minimagezinnen. De PC minima regeling is medio 2013 gestopt. Het saldo in de reserve is nodig om de verplichtingen voor internet aansluitingen voor minima aan wie een PC is verstrekt te voldoen. Deze verplichting loopt door tot medio 2017.</p>	136
63.	Concern staf	<p>Programma College en Raad- Deelprogramma College en Raad</p> <p>Friciekosten bezuinigingen 2014-2017</p> <p>De reserve extra beleid is bedoeld voor extra beleidsmiddelen die zijn toegekend maar nog niet beschikbaar gesteld. In 2014 is voor frictiekosten in verband met reorganisaties 13,6 miljoen euro beschikbaar gesteld. Hieruit is een reorganisatievoorziening gevormd. Het restant is in de exploitatie opgenomen ter dekking van niet voorziene frictiekosten. Bij de VGR-II is gebleken dat hiervan 6,5 miljoen euro niet benodigd was hetgeen aan de reserve extra beleid is toegevoegd. Voorgesteld wordt dit bedrag beschikbaar te houden voor de frictiekosten van toekomstige reorganisaties. Daarom wordt voorgesteld om deze middelen te onttrekken aan de reserve Extra beleid en toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve Friciekosten.</p>	6500
64.	SSC2	<p>Programma College en Raad - Deelprogramma College en Raad</p> <p>Reserve WGA</p> <p>Uw raad heeft het maximum van de bestemmingsreserve WGA bepaald op 1 miljoen euro. Per 31 december 2014 bedraagt de reserve 1,03 miljoen euro. We stellen voor om 30 duizend euro uit de reserve WGA over te hevelen naar de AER.</p>	30

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

Bijlage 3

3. Overzicht en toelichting nieuw in te stellen en op te heffen reserves en voorzieningen.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

1. Reserves, nieuw in te stellen
2. Reserves, op te heffen
3. Voorzieningen, ingesteld in 2014

1. Reserves nieuw in te stellen

Directie	Nieuwe Reserve	REDEN
SSC	Friciekosten	In de reserve extra beleid is een bedrag van 6,5 miljoen euro opgenomen voor frictiekosten. Om dit bedrag beschikbaar te houden voor de frictiekosten van toekomstige reorganisaties wordt voorgesteld om deze middelen te onttrekken aan de reserve extra beleid en toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve Friciekosten.
SSC	Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Vastgoed tbv bezuinigingen	In het bezuinigingspakket 2015-2018 is een taakstelling van 2 miljoen euro in verband met accommodaties opgenomen. In de eerste jaren zal deze taakstelling niet structureel ingevuld kunnen worden. Incidentele invulling kan onder andere door opbrengsten van het afstoten van vastgoed aan deze taakstelling toe te rekenen. Om opbrengsten in enig jaar toe te kunnen rekenen aan een bezuinigingstaakstelling van een volgend jaar willen we een bestemmingsreserve instellen om deze opbrengsten tijdelijk te reserveren

2. Reserves, op te heffen

Dienst	Op te heffen reserves	Reden
Maatschappelijke Ontwikkeling	NASB	NASB wil burgers meer aan het sporten en bewegen krijgen. De middelen zijn gedurende de periode 2010 t/m 2014 ingezet. De middelen uit de reserve zijn ingezet, de stand van de reserve ultimo 2014 is nihil.
Iederz/SoZaWe	Minimabeleid GKB	De reserve was ingesteld om een eventueel nadelig resultaat binnen de bedrijfsvoering van de GKB op te vangen. Omdat er geen aparte reserves meer voor bedrijfsrisico's per directie zijn, kan de reserve worden opgeheven. Het restant saldo van 75 duizend euro kan worden overgeboekt naar de AER.
SSC	Saneringskosten asbest	De reserve is ingezet voor het bestemde doel, de stand van de reserve is ultimo 2014 nihil.
SSC	Huisvesting Sommelweisstraat	De reserve is ingezet voor het bestemde doel, de stand van de reserve is ultimo 2014 nihil.

Blad 64 (van 65)

Raadsvoorstel inzake gemeenterekening 2014

SSC	Marktplaats Lewenborg	De reserve is ingezet voor het bestemde doel, de stand van de reserve is ultimo 2014 nihil.
OCSW	Huisvesting Semmelweisstraat	Dit was een bekleemde reserve ter dekking van kapitaallasten. Deze reserve is in 2013 vrijgevallen en hiervoor zijn structurele middelen beschikbaar gesteld.

3. Voorzieningen, ingesteld in 2014

Dienst	Ingestelde voorzieningen	Doel
Stads beheer	Afalstoffenheffing	Het opvangen van prijsschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. De voeding van deze voorziening komt vanuit overdekking van meer dan 100% in enig jaar van de afvalstoffenheffing. Het eindsaldo van de reserve afvalstoffenheffing is in 2014 overgeboekt naar deze nieuw ingestelde voorziening. De BBV schrijft voor dat hiervoor geen reserve mag worden ingesteld, maar een voorziening.
SSC	Groot Onderhoud Harm Buitenplein	De voorziening dient ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan.

GEMEENTEREKENING 2014

stad.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	5
KERNGEGEVENS EN SAMENSTELLING COLLEGE EN RAAD EN LEESWIJZER	6
LEESWIJZER	12

JAARVERSLAG

PROGRAMMAVERANTWOORDING.....	16
PROGRAMMA 1 Werk en inkomen.....	18
PROGRAMMA 2 Economie en werkgelegenheid	44
PROGRAMMA 3 Jeugd en onderwijs	78
PROGRAMMA 4 Welzijn, gezondheid en zorg	94
PROGRAMMA 5 Sport en bewegen.....	120
PROGRAMMA 6 Cultuur.....	134
PROGRAMMA 7 Verkeer	156
PROGRAMMA 8 Wonen	183
PROGRAMMA 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte	210
PROGRAMMA 11 Stadhuis en Stadje	250
PROGRAMMA 12 Bedrijfsvoering.....	268
PROGRAMMA 13 College en Raad.....	288
PROGRAMMA 14 Algemene inkomsten en post onvoorzien	298

PARAGRAFEN	304
Paragraaf 1 STADSDELEN	306
Paragraaf 2 DUURZAAMHEID	318
Paragraaf 3 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING.....	325
Paragraaf 4 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	352
Paragraaf 5 FINANCIERING.....	356
Paragraaf 6 VERBONDEN PARTIJEN	363
Paragraaf 7 GRONDBELEID.....	372
Paragraaf 8 LOKALE HEFFINGEN	379
Paragraaf 9 VERNIEUWING SOCIAAL DOMEIN.....	388

JAARREKENING

FINANCIEEL PERSPECTIEF	395
Hoofdstuk 1 FINANCIEEL BEELD	396
Hoofdstuk 2 FINANCIELE KN	410
Hoofdstuk 3 BEZUINIGINGEN	421
HOOFDSTUK 4 INVESTERINGEN	427

OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING	432
Hoofdstuk 1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING.....	434
Hoofdstuk 2 TOELICHTING OP HET OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING.....	438
Hoofdstuk 3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA.....	460
Hoofdstuk 4 WET NORMERING TOPINKOMENS	462

BALANS.....	464
BALANS 31-12-2014	466
TOELICHTING OP DE BALANS	469

OVERIGE GEGEVENS.....	489
CONTROLEVERKLARING	489

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

BIJLAGEN	490
Bijlage 1 Verloopoverzicht reserves en voorzieningen.....	491
Bijlage 2 Toelichting reserves en voorzieningen.....	494
Bijlage 3 Subsidies en inkomensoverdrachten.....	508
Bijlage 4 Overzicht investeringen.....	516
Bijlage 5 Overzicht begrotingsoverschrijdingen.....	523
Bijlage 6 Staat P.....	525
Bijlage 7 Totaal overzicht -extra-beleid	528
Bijlage 8 Onderhoudsgegevens gemeentelijke gebouwen	534
Bijlage 9 Sisa-bijlage.....	535
Bijlage 10 Overzicht kapitaallasten	538
Bijlage 11 Staat B.....	539
Bijlage 11.b Personeel van derden.....	540
Bijlage 12 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	541
Bijlage 13 Interbestuurlijk toezicht.....	542
Bijlage 14 Lijst met afkortingen.	554

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

INLEIDING

Voor u ligt de Gemeenterekening 2014. In deze rekening verantwoorden wij het gevoerde beleid en de financiële resultaten over 2014. De basis voor ons beleid vormde de Gemeentebegroting 2014.

We kijken terug op een bijzonder jaar. De gemeenteraadsverkiezingen brachten begin vorig jaar een opmerkelijke verschuiving in de zetelverdeling van uw raad teweeg. Het voorjaar van 2014 stond vervolgens in het teken van de vorming van ons college en het sluiten van het coalitieakkoord 'Voor de verandering'. Een belangrijke verandering die ons college beoogde was ruim baan bieden aan initiatieven van burgers, instellingen en bedrijven in Stad. De introductie van het 'wijkwethouderschap' en 'gebiedsteams' zijn daarvan in onze ogen een logische consequentie. Ook het inspiratiefestival Let's Gro past in deze lijn.

Niet al onze inspanningen waren 100% succesvol. Zo stonden de actuele marktverhoudingen de ons ten doel gestelde woningbouwproductie in de weg, hoewel er mede dankzij ons 'bouwoffensief' toch nog zo'n 1.000 nieuwbouwwoningen opgeleverd werden. Ook kostte de uitrol van de WIJ-teams ons meer tijd dan voorzien.

Niettemin boekten we op veel belangrijke terreinen vooruitgang. Een kleine bloemlezing:

- we liggen op koers met de uitvoering van het actieplan Jeugdwerkloosheid 2.0;
- we zorgden voor meer banen via social return;
- het aantal bijstandsgerechtigden is nagenoeg stabiel, waarmee we het beter doen dan andere grote steden;
- we gaven een belangrijke impuls aan de stedelijke economie met de Economische Agenda 2015-2019 en het Convenant Ondernemend Groningen 2015-2018;
- we behaalden de titel Nationale Onderwijsstad 2014-2015;
- effectiever sturen op kwaliteit, profilering en spreiding van evenementen kunnen we nu dankzij de nieuwe beleidskaders van het Strategisch Evenementenbeleid en de evenementen-locatieprofielen;
- 14.000 stadgers verleidden we om met onze faciliteiten hun leefomgeving zelf schoon te maken;
- voor minder geld waren meer bewoners tevreden over het gemeentelijke onderhoud van die omgeving;
- het schiet op met de bouw van de Oostelijke Ringweg en de Noordzeebrug;
- voor de Zuidelijke Ringweg ligt er nu een ondertekend Tracébesluit;
- we zorgden voor 1000 extra stallingsplaatsen voor fietsen bij het station en bereidden een nieuwe fietsstrategie voor;
- er waren minder woninginbraken en minder geweldsincidenten;
- de projectorganisatie aardbevingen is operationeel;
- we hebben de best bezochte gemeentelijke facebook-pagina;
- we brachten de Gresco op stoom.

Resultaten die tot stand kwamen, naast de voorbereiding op de decentralisaties in het Sociaal Domein en ontwikkelingen zoals de vorming van ons Shared Service Center en de verdere ontwikkeling van ons Klant Contact Centrum.

We sluiten 2014 af met een positief financieel resultaat van 3,4 miljoen euro. Bovendien zijn we er in geslaagd om ons weerstandsvermogen verder te versterken. De ontwikkeling en inzet van nieuw beleid na de vorming van ons college heeft enige tijd geveerd. Maar we kunnen vaststellen dat een behoedzaam ingezet investeringsbeleid haar vruchten begint afwerpt.

Met vriendelijk groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

**KERNGEGEVENS EN SAMENSTELLING COLLEGE EN
RAAD**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

KERNGEGEVENS

Bedragen in euro's	Rekening 2013	Begroting 2014	Rekening 2014
A. Sociaal			
Aantal inwoners			
Jongeren (0 t/m 19 jaar)	36.387	37.883	38.603
Middengroep (20 t/m 64 jaar)	136.756	135.330	138.076
Ouderen (65 jaar en ouder)	23.252	23.166	23.773
Leeftijd onbekend			7
Totaal	196.395	196.379	200.459 *
Aantal bijstandsgerechtigden (ultimo jaar)	9.897	11.250	10.007
Aantal gesubsidieerde banen	593	400	114
Aantal WSW-ers iederz	1.230	1.149	1.162
B. Fysiek			
Oppervlakte gemeente (in ha.)	8.369	8.369	8.369
Waarvan binnenwater	458	458	458
Historisch stads- of dorpskern	112	112	112
Lengte van de wegen (in km.) binnen de gemeentegrens	597	594	603
Woonruimten	93.652	113.185	98.628 **
C. Financieel			
Totaal lasten	769.433.000	817.869.000	854.483.000
Totaal lasten per inwoner	3.918	4.165	4.252
Investerings (excl. grondexploitatie)	72.615.000	62.963.000	54.417.000
Investerings per inwoner	370	321	271
Opbrengst belastingen	66.954.000	69.805.000	69.742.000
Opbrengst belastingen per inwoner	341	355	348
Algemene Uitkering Gemeentefonds	275.432.000	281.078.000	283.900.000
Algemene Uitkering Gemeentefonds per inwoner	1.402	1.431	1.416
D. Personeel			
Totaal aantal FTE	2.945	2.885	2.794

*) Het aantal inwoners in de kolom Rekening 2014 is gebaseerd op de stand per 1 januari 2015.

**) De afname van het aantal woonruimten wordt veroorzaakt door een gewijzigde registratie van de kamerverhuurpanden. Voorheen werden de kamers in deze panden apart geregistreerd. Nu worden alleen de panden als woonruimte geregistreerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

BURGEMEESTER & WETHOUDERS

Burgemeester Peter den Oudsten

Algemeen Bestuurlijke Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Externe betrekkingen & Stedenbanden, Regionale Samenwerking, Gemeentearchief, Aardbevingen, Coördinatie Akkoord van Groningen, Stadstoezicht

Ton Schroor (D66)

Onderwijs (inclusief passend onderwijs), Zorg, Welzijn, Financiën, Publieke dienstverlening & ICT

Roeland van der Schaaf (PvdA)

Arbeidsmarkt & Aanpak Jeugdwerkloosheid, Gebiedsgericht werken (sociaal & fysiek), Maatschappelijk vastgoed, Stadsontwikkeling, Wonen, Monumenten, Grondzaken, Ouderen

Mattias Gijbbertsen (GroenLinks)

Sociale Zaken & Jeugdzorg, Duurzaamheid, Groenparticipatie & Ecologie, Integratie & Emancipatie, Dierenwelzijn

Joost van Keulen (VVD)

Economie & Innovatie, Internationale handel & Samenwerking, Personeel & Organisatie, Stadsbeheer & Reiniging, Toerisme & Recreatie, Evenementen, Marktwezen, Coördinatie Binnenstad

Paul de Rook (D66)

Verkeer & Vervoer, Cultuur, Grote Markt Oostzijde & Groninger Forum, Sport

Peter Teesink

Gemeentesecretaris

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Peter den Oudsten

Burgemeester

Peter Teesink

Gemeente-
secretaris

Ton Schroor

Wethouder
D66

**Roeland van der
Schaaf**

Wethouder
PvdA

Mattias Gijsbertsen

Wethouder
GroenLinks

Joost van Keulen

Wethouder
VVD

Paul de Rook

Wethouder
D66

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

GEMEENTERAAD

Jasper Honkoop

VVD

Sabine Koebrugge

VVD
Fractievoorzitter

Max Blom

VVD

Herman Pieter Ubbens

CDA

René Bolle

CDA
Fractievoorzitter

Anne Kuik

CDA

Edward Koopmans

Christen Unie

Fleur Woudstra

D66

Arend Jan Wonink

D66

Emile Zirkzee

D66

Koosje van Doesen-Dijkstra

D66

Koen Castelein

D66

Marjet Woldhuis

Stadspartij

Amrut Sijbolts

Stadspartij
Fractievoorzitter

Berndt Benjamins

D66

Wieke Paulusma

D66

Jetze Luhoff

D66 -
Fractievoorzitter

Carlo Schimmel

D66

Gerjan Kelder

Partij voor de Dieren
Fractievoorzitter

Wim Koks

SP

Peter den Oudsten
Burgemeester

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Inge Jongman-Mollema

Christen Unie
Fractievoorzitter

Suzanne Klein Schaarsberg

Student & Stad
Fractievoorzitter

Mark van den Anker

Student & Stad

Kris van der Veen

GroenLinks

Glimina Chakor

GroenLinks

Benni Leemhuis

GroenLinks
Fractievoorzitter

Martijn van der Glas

GroenLinks

Anna Riemersma

Stadspartij

Bea Enting

PvdA

Diederik van der Meide

PvdA

Maarten van der Laan

PvdA

Carine Bloemhoff

PvdA

Sebastiaan Ruddijs

PvdA

Jan Pieter Loopstra

PvdA

Daan Brandenburg

SP

Mechteld van Duin

SP

Jimmy Dijk

SP
Fractievoorzitter

Rosita van Gijlswijk

SP

Bob de Greef

SP

Toon Dashorst

Griffier

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

LEESWIJZER

Deze Gemeenterekening bestaat uit zes delen:

- Programmaverantwoording
- Paragrafen
- Financieel perspectief
- Programmarekening
- Balans
- Bijlagen

De Programmaverantwoording en de Paragrafen vormen samen het Jaarverslag. De onderdelen Financieel perspectief, Programmarekening, Balans en Bijlagen vormen samen de Jaarrekening.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording vormt de inhoudelijke verantwoording over het afgelopen jaar. In de programmaverantwoording staat wat we wilden bereiken en welke activiteiten we daarvoor in 2014 hebben uitgevoerd. Vervolgens geven we aan wat we per deelprogramma aan lasten en baten hebben gehad. Deze programmaverantwoording is de 'spiegel' van wat we in de begroting 2014 in het programmaplan als beleidsvoornemens hadden vastgelegd.

Herkenbaarheid Wijkgericht werken en Duurzaamheid

Wijkgericht werken en Duurzaamheid zijn onderwerpen die we beschrijven in paragraaf 1 Stadsdelen en paragraaf 2 Duurzaamheid. Beide onderwerpen staan echter niet op zich zelf. Ze zijn verweven in alle werkzaamheden die we uitvoeren. Om deze verwevenheid zichtbaar te maken in de verschillende programma's, markeren we de thema's door middel van een symbool in de tekst:

icoon voor Wijkgericht werken

icoon voor Duurzaamheid

Paragrafen

In de rekening moeten een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidsverantwoording is vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om hier de onderwerpen (zoals weerstandsvermogen) die verspreid in de jaarrekening staan, gebundeld weer te geven. Naast de verplichte paragrafen heeft uw raad ervoor gekozen om paragrafen toe te voegen over stadsdelen, duurzaamheid en de vernieuwing sociaal domein.

Financieel perspectief

In het financieel perspectief wordt onder meer beschreven uit welke onderdelen het financiële resultaat 2014 is opgebouwd en wat de verschillen met de prognoses uit de tweede voortgangsrapportage van 2014 zijn. Tevens wordt ingegaan op de reden van de afwijkingen tussen de gemeenterekening en de voortgangsrapportage.

Programmarekening

De programmarekening heeft ten doel om alle baten en lasten per deelprogramma plus de toelichtingen hierop gebundeld te presenteren. Deze afwijkingen en toelichtingen vindt u overigens ook in de programmaverantwoording onder 'wat heeft het gekost' terug.

Balans

De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en de samenstelling van het vermogen. De balans is een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De balans bestaat uit twee zijden die altijd met elkaar in evenwicht zijn. Op de linkerzijde van de balans staan de bezittingen (de activa), op de rechterzijde het vermogen (de passiva).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlagen

In de bijlagen treft u een aantal volgens het Besluit Begroting en Verantwoording verplichte bijlagen aan. Tevens vindt u hier de rapportage Interbestuurlijk Toezicht. Tot slot is een overzicht van financiële begrippen en afkortingen die u in deze Gemeenterekening tegenkomt, opgenomen.

JAARVERSLAG

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

ONDERDELEN

- 1. PROGRAMMAVERANTWOORDING**
- 2. PARAGRAFEN**

PROGRAMMAVERANTWOORDING

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA'S

1. **Werk en inkomen**
2. **Economie en werkgelegenheid**
3. **Jeugd en onderwijs**
4. **Welzijn gezondheid en zorg**
5. **Sport en bewegen**
6. **Cultuur**
7. **Verkeer**
8. **Wonen**
9. **Onderhoud en beheer openbare ruimte**
10. **Veiligheid**
11. **Stadhuis en stadjer**
12. **Bedrijfsvoering**
13. **College en Raad**
14. **Algemene inkomsten en post onvoorzien**

PROGRAMMA 1

Werk en inkomen

Met het programma Werk en inkomen werken we gezamenlijk zoveel mogelijk aan een stad waar niemand aan de kant hoeft te staan, waar niemand onder het bestaansminimum hoeft te komen en waar sociale uitsluiting niet voorkomt.

Veel mensen doen dat op eigen kracht: ze hebben een baan, gaan naar school, doen vrijwilligerswerk of zijn lid van een sportclub. Maar soms lukt dat niet. Door ziekte, handicap, achterstand of persoonlijke omstandigheden doen mensen noodgedwongen een beroep op onze dienstverlening. Door de bezuinigingen is onze capaciteit beperkt. Daarom organiseren we onze dienstverlening de komende jaren duurzamer en tegen veel lagere kosten.

We hebben ons ook in 2014 ingezet om zoveel mogelijk Stadgers actief te laten meedoen aan onze maatschappij. Met de houtskoolschets werk en participatie zijn we in 2013 begonnen met het formuleren van een gezamenlijke ambitie SOZAWE/iederz. In 2014 hebben we voor elke specifieke groep klanten een eigen dienstverleningslijn georganiseerd. We hebben onze schaarse uitvoeringscapaciteit hoofdzakelijk ingezet voor de groep klantondersteuning. De dienstverlening aan de 2 andere groepen, maatschappelijke participatie en zelfdoeners, hebben we op een andere manier georganiseerd.

Het centrale doel van ons re-integratie- en activeringsbeleid was ook in 2014 om aan zoveel mogelijk mensen kansen te bieden om actief deel te nemen aan de Groninger samenleving. Het liefst via regulier werk al dan niet gedetacheerd bij een werkgever. Mensen die niet in staat waren om zelfstandig regulier te werken, hebben we begeleid naar vrijwilligerswerk of maatschappelijke participatie.

Relevante beleidsnota's

Invoering Participatiewet in de gemeente Groningen (2014)
Nota maatschappelijke participatie 'Meedoen maakt het verschil' (2014)
Handhavingsbeleidsplan sociale zekerheid 2014 (2014)
Dienstverlening Werk & Participatie (2013)
Beleidsregels terug- en invordering WWB, IOAW en IOAZ (2013)
Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive (2013)
(Re)-visie zicht op werk & participatie in Stad (2012)
Samen Sterk in Stad, meerjarenkader WMO 2012 – 2015 (2012)
Groningen voor elkaar (2012)
Samen actief tegen armoede, visienota voor het nieuwe armoedebeleid (2012)
Beleidsplan Schuldhulpverlening Gemeente Groningen 2012 – 2015 (2012)
Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio, kadernota arbeidsmarktbeleid (2011)
Actief in Goede Banen, kadernota re-integratie/ participatie 2012 – 2015 (2011)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1. Werk

2. Inkomen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

In 2014 hebben we de meeste van onze doelen gerealiseerd. Door ons re-integratie- en arbeidsmarktbeleid hebben we mensen, die het zonder hulp niet redden op de arbeidsmarkt, op weg kunnen helpen naar een stage of een baan. Mensen voor wie de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt te groot was konden actief zijn in een Participatiebaan, vrijwilligerswerk of op een beschutte werkplek werken. Ter voorbereiding op de invoering van de Participatiewet zijn we in 2014 gestart met de oprichting van het regionale Werkbedrijf. Dit werkbedrijf vormt de schakel tussen mensen met een beperking en de extra banen die werkgevers voor deze doelgroep hebben afgesproken. Het aantal bijstandsgerechtigden is niet of nauwelijks gestegen in 2014. Het aantal jongeren is zelfs heel licht gedaald.

Van de inkomensondersteunende regelingen is in 2014 meer gebruik gemaakt dan we ten tijde van de begroting hadden verwacht. Daarnaast hebben er veel activiteiten op het gebied van armoede plaatsgevonden. Om de maatschappelijke participatie van kinderen uit minimagezinnen te stimuleren hebben we in 2014 bijvoorbeeld het Kindpakket ingevoerd.

Op het gebied van schuldhulpverlening hebben we ondersteuning geboden aan degenen die dat nodig hadden. We hebben wachtlijsten kunnen voorkomen en voldaan aan de wettelijke normtijden.

Door ons handhavingsbeleid hebben we er ten slotte voor gezorgd dat de sociale zekerheid betaalbaar en toegankelijk blijft voor degenen die echt zijn aangewezen op een WWB uitkering.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

WERK

Mensen kansen bieden mee te doen in de samenleving betekent dat we eerst kijken of iemand aan het werk kan. Bestaanszekerheid, maatschappelijke participatie en persoonlijk welbevinden worden het beste bereikt via (betaald) werk. Dit uitgangspunt betekent dat we ervoor willen zorgen dat alle klanten die kunnen werken – al is dat parttime – aan het werk gaan.

Wij hebben belang bij een goed werkende arbeidsmarkt waarbij vraag en aanbod met elkaar in balans zijn, nu en in de toekomst. Een goed functionerende arbeidsmarkt is primair de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. De overheden hebben een beperkte invloed op de werking van de arbeidsmarkt. Vanuit de regierol op het gebied van regionale samenwerking, onze rol als investeerder en onze faciliterende rol wilden we wel een bijdrage leveren aan een stijging van werkgelegenheid, een daling van de werkloosheid en het op peil houden van de werkende beroepsbevolking. Wij hebben ons arbeidsmarktbeleid zowel op de stad als op de regio gericht.

Als mensen niet op eigen kracht een plek op de arbeidsmarkt vinden kan dat allerlei oorzaken hebben. Van belang is te weten of die oorzaak tijdelijk is of permanent, dan wel (zeer) langdurig. Is het eerste het geval, dan dient onze ondersteuning erop gericht te zijn de arbeidsbelemmeringen zo snel mogelijk weg te nemen. In het tweede geval is de opgave voor betrokkenen passend (vrijwilligers)werk te vinden, eventueel met de noodzakelijke begeleiding, zodat hij of zij wel zinvol maatschappelijk actief kan zijn.

Wij wilden zoveel mogelijk klanten in het kader van de Wet werk en bijstand (Wwb) en in het kader van de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw) aan werk helpen. We hebben hierbij gekozen voor verschillende benaderingen voor verschillende groepen klanten, afhankelijk van hun arbeidsvermogen.

In 2014 hebben we e-dienstverlening ingezet voor de groep klanten waarvan wij verwachten dat ze met een beetje ondersteuning zelf de weg naar de arbeidsmarkt zullen vinden. Klantmanagement hebben we hoofdzakelijk ingezet voor klanten met een benutbaar dan wel ontwikkelbaar arbeidsvermogen. Voor de groep klanten met een beperkt arbeidsvermogen hebben we ons geconcentreerd op maatschappelijke participatie, te organiseren via de maatschappelijke organisaties in de stad. Zij zijn op een andere manier actief dan via (betaald) werk.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 1.1 Werk is 82,1 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit Rijksmiddelen voor flexibel re-integratiebudget, de Rijkssubsidie voor de WSW, de omzet uit de werk/keerbedrijven bij iederz een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Arbeidsmarktbeleid
- Werk en activering
- Maatschappelijke participatie

Beleidsveld

Arbeidsmarktbeleid

De ontwikkeling van de werkgelegenheid is één van onze belangrijkste opgaven voor de komende jaren. Om een stad te kunnen zijn waar iedereen meedoet en waar iedereen tot zijn recht komt is het belangrijk dat we zo veel mogelijk mensen het perspectief bieden op regulier werk. Om hieraan uitvoering te geven in een economisch moeilijke tijd, is samenwerking meer dan eens noodzakelijk. Voor de ontwikkeling van mensen verwijzen we naar de doelen in het beleidsveld 1.2 Werk en activering. In dit beleidsveld staan de activiteiten in regionaal verband centraal.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Naast G-kracht (zie programma 2 Economie en Werkgelegenheid) stimuleren we als gemeente ook zelf als opdrachtgever de werkgelegenheid. De komende jaren zal een aantal grote projecten als het Forum en de zuidelijke ringweg zorgen voor werk in de bouwsector. Behalve het stimuleren van de vraag willen we ook dat het beschikbare arbeidspotentieel voldoet aan wat werkgevers zoeken. Dit doen we in samenwerking met andere partners in het veld om zoveel mogelijk stages/werkervaringsplekken en uiteindelijk ook vacatures op te halen. Ons streven is om samen met de onderwijsinstellingen het beschikbare arbeidspotentieel via scholing en training zo veel mogelijk geschikt te maken voor wat de arbeidsmarkt vraagt.

Om succesvol te zijn in het ontwikkelen van werkgelegenheid is het van belang dat we binnen onze eigen organisatie focus aanbrengen, prioriteren, sturen en waar nodig faciliteren. Wij hebben er daarom voor gekozen om in onze organisatie een tijdelijk programma Economie en Werk in te richten met een verbindende en sturende rol gericht op het versterken van de werkgelegenheid.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In de kadernota 'Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio' hebben we prestatie indicatoren opgenomen. Ook is er met uw raad afgesproken dat we in 2012 zouden beginnen met het meten van de effecten van deze indicatoren. Hieronder geven we van deze indicatoren de resultaten weer die we in 2014 hebben bereikt.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Het aantal bedrijfsbezoeken	▪ 1.000	▪ 1.000	▪ 605	▪ -395
▪ Het aantal opgehaalde vacatures per 100 bedrijfsbezoeken	▪ 50	▪ 50	▪ 75	▪ +25
▪ Het aantal plaatsingen per 100 bedrijfsbezoeken	▪ nvt	▪ 35	▪ 68	▪ +33
▪ Vervullingsgraad binnen 4 weken(%)	▪ 80%	▪ 70%	▪ 91%	▪ +21
▪ Het aantal gerealiseerde BBL en BOL plekken	▪ 40/20	▪ 50 en 30	▪ 32 en 24	▪ -18 en -6
▪ Het totale aantal banen/ werkplekken gerealiseerd door social return*	▪ 1.081	▪ 400-500	▪ 1.200	▪ +750
▪ <i>Waarvan in de thuiszorg</i>	▪ 476	▪ 50	▪ 650	▪ +600
▪ <i>Waarvan in overige sectoren</i>	▪ 505	▪ 250-350	▪ 550	▪ +250
▪ <i>Waarvan geplaatst via het matchloket</i>	▪ 100	▪ 100	▪ nvt	▪ nvt
▪ Werkschool: het aantal deelnemers dat is uitgestroomd of door is naar een vervolgopleiding	▪ 5	▪ Pilot	▪ 3	▪ nvt

*Dit aantal heeft betrekking op de arbeidsmarktregio Groningen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Social Return – De pioniersfase voorbij!

Ook in 2014 hebben we via Social Return aantal aansprekende resultaten weten te behalen voor de doelgroep aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Via de gemeentelijke inkoop zijn er in de schoonmaak bij een schoonmaakbedrijf 75 fte extra plekken vervuld. Het flexibele contract met Randstad heeft in 2014 309 plaatsingen opgeleverd. Opvallend is dat er via 5 gecontracteerde thuiszorgorganisaties 650 mensen geplaatst konden worden in de zorg. Dit heeft te maken met de continuïteit in de financiering van de thuiszorg. Eerder

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
beëindigde arbeidsovereenkomsten in de zorg werden alsnog weer ingevuld. Los van de thuiszorg hebben we ook in de overige sectoren meer plaatsingen gerealiseerd via Social Return. Intensieve voorlichtingsrondes in de gemeentelijke organisatie en duidelijke werkafspraken met de afdeling Inkoop en het IGG hebben gezorgd voor meer bekendheid met dit instrument, waardoor Social Return ook vaker kon worden toegepast. In 2014 is er organisatorisch geen sprake meer geweest van een apart Matchloket. Alle plaatsingen zijn gerealiseerd door Bureau Social Return.

..... **Kansrijke sectoren en de vraaggerichte werkgeversbenadering**

Sectoren die ook de komende jaren kansrijk zijn en blijven zijn vooral de innovatieve bedrijven, ICT, de techniek, de commerciële dienstverlening, de topsectoren Energie, Healthy Ageing en de creatieve sector. Naar verwachting zit nieuwe werkgelegenheid vooral in de innovatie en de dwarsverbanden tussen de sectoren. Van deze sectoren verwachten we dat als de economie eenmaal weer groeit, ze de komende jaren voor een groot deel van de nieuwe werkgelegenheid zullen zorgen. We blijven ons ook richten op de regio. Dit doen we binnen de arbeidsmarktstructuur van Werk in Zicht! waarin we werkzoekenden in onze regio koppelen aan beschikbare vacatures in de regio.

In 2014 hebben we ons constructief opgesteld in het ondersteunen en faciliteren van werkgevers die te maken hebben met personeelsvraagstukken. In 2014 heeft ons werkgeversteam wederom onze contacten met werkgevers gebruikt voor acquireren van vacatures. De resultaten die dat heeft opgeleverd staan in voorgaande tabel. Ten gevolge van een trainingstraject en onderbezetting hebben we minder bedrijfsbezoeken afgelegd dan waar we in de begroting van uit gingen. Per bedrijfsbezoek hebben we echter wel meer vacatures opgehaald en plaatsingen gerealiseerd. Daarnaast zijn er ook nog ongeveer 650 bedrijfsbezoeken afgelegd in het kader van Social Return. Wat de BBL-plekken betreft valt op dat we in de eerste helft van 2014 moeite hadden mensen op een BBL-plek te kunnen plaatsen. In de tweede helft hebben we hierop meer capaciteit in de vorm van een jobhunter ingezet en kwamen er meer plaatsingen op gang. Dit heeft het jaar niet meer kunnen goedmaken.

..... **Werk in Zicht!**

Werk in Zicht is de benaming van de arbeidsmarktregio Groningen. Dit samenwerkingsverband bestaat uit 27 gemeenten en het UWV. Samenwerking vindt plaats op het gebied van werkgeversdienstverlening en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Bovendien wordt gezamenlijk gewerkt aan actieplannen en projecten en daarvoor wordt gezamenlijk financiering verworven uit lokale, provinciale, rijks en Europese subsidiebronnen. Allemaal met als doel de werkloosheid te bestrijden en te voorkomen.

Het Actieplan Jeugdwerkloosheid 2.0 loopt door in 2015. In 2014 hebben we een tussenrapportage uitgebracht waaruit blijkt dat we behoorlijk op koers zitten. Hieronder een cijfermatig overzicht van de resultaten in 2014 voor de hele arbeidsmarktregio:

MEETBAAR RESULTAAT

..... Realisatie 2014

▪ Banen	▪ 120 (einddoel na 2 jaar: 200)
▪ BBL/BOL	▪ 160 (einddoel na 2 jaar: 200)
▪ Werkervarings- of stageplaatsen	▪ 110 (einddoel na 2 jaar: 200)
▪ Opleiding- of werkvoorbereidingstrajecten	▪ 300 (einddoel na 2 jaar: 400)

De pilot Werkschool is afgerond en we zijn gestart met de implementatie van de Route Arbeid zoals we de werkwijze om de groep jongeren van PRO/VSO onderwijs aan werk te helpen, noemen. Dat is sinds eind 2014 extra belangrijk vanwege de inwerkingtreding van de Participatiewet waardoor onder andere veel minder jongeren uit deze onderwijsinstellingen in een Wajongtraject terecht komen en bij de gemeente aankloppen voor werk of een uitkering.

Het loket leren en werken heeft een vervolg gekregen met inzet van provinciale en landelijke middelen. Voor de arbeidsmarkt is het van belang breder te kijken dan onze eigen grenzen en ook verder dan de grenzen van de arbeidsmarktregio of zelfs het land. Er is daarom ook meer dan daarvoor ingezet op Noord-Nederlandse schaal en we kijken naar de Duitse arbeidsmarkt.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Voorbereiding invoering Participatiewet en vorming Regionaal Werkbedrijf</p> <p>In 2014 hebben we ons voorbereid op de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015. De Participatiewet heeft als belangrijk doel om meer mensen met een arbeidsbeperking te begeleiden naar regulier werk. In de arbeidsmark regio Groningen hebben we afspraken gemaakt over de ondersteunende faciliteiten die we werkgevers bieden om plaatsing van mensen met een arbeidsbeperking mogelijk te maken. Met de partijen die deel uit gaan maken van het Regionale Werkbedrijf (werkgevers, werknemers, UWV en gemeenten) zijn we in gesprek gegaan om afspraken te maken over de invulling van 935 garantiebanen in onze regio tot en met 2016. Deze regionale aanpak brengen we onder bij Werk in Zicht en daarvoor wordt het bestuur uitgebreid met vertegenwoordigers van werkgevers en vakbonden.</p>																								
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>In 2014 hebben we een forse inspanning geleverd voor de doelgroep aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Door intensief contact met werkgevers en door goed gebruik te maken van onze inkoopkracht, hebben we mensen die het zonder hulp niet redden op de arbeidsmarkt op weg kunnen helpen naar een stage of een baan. We zijn gestart met de voorbereiding van de invoering van de Participatiewet. De komende jaren zal in dat kader extra aandacht uitgaan naar mensen met een arbeidsbeperking. In onze organisatie hebben we sterker de verbinding aangebracht tussen de thema's werk en economie. Dit bouwen we in 2015 verder uit.</p>																								
Beleidsveld	<p>Werk en activering</p> <p>De beschikbare middelen om mensen te begeleiden richting de arbeidsmarkt of maatschappelijke participatie nemen de komende jaren behoorlijk af. Om optimale ondersteuning te kunnen bieden aan mensen die het nodig hebben, hebben we onze dienstverlening daarom anders ingericht. Hierbij zijn we afgestapt van het bieden van dezelfde vorm van ondersteuning aan iedereen die zich bij ons meldt. We willen burgers het best en het snelst die vorm van dienstverlening aanbieden die voor hen noodzakelijk is om stappen te zetten richting werk of (maatschappelijke) participatie.</p> <p>We verdelen onze klanten onder in 3 groepen: Zelfdoeners, Klantondersteuning en Maatschappelijke participatie. Elke groep kent een eigen dienstverleningslijn waarlangs we onze ondersteuning organiseren. Bij het beoordelen tot welke groep mensen behoren, hebben we gebruikt gemaakt van een Entreevragenlijst. Mensen kunnen zich altijd ontwikkelen waardoor ze in de loop van de tijd van de ene groep overgaan naar de andere.</p>																								
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>In 2014 wilden we zoveel mogelijk mensen (al dan niet met ondersteuning) aan het werk helpen.</p> <p>MEETBAAR RESULTAAT</p> <p>.....</p> <table><thead><tr><th>indicator</th><th>Begroting 2014</th><th>Realisatie 2014</th><th>Vershil</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ Totaal aantal klanten dat (met minimale ondersteuning) zo veel mogelijk regulier werkt</td><td>▪ 1.835</td><td>▪ 2000</td><td>▪ +165</td></tr><tr><td>▪ waarvan regulier uitgestroomd naar werk</td><td>▪ 800</td><td>▪ 959</td><td>▪ +159</td></tr><tr><td>▪ waarvan extern gedetacheerd</td><td>▪ 440</td><td>▪ 432</td><td>▪ -8</td></tr><tr><td>▪ waarvan intern gedetacheerd</td><td>▪ 430</td><td>▪ 398</td><td>▪ -32</td></tr><tr><td>▪ waarvan werkzaam op een begeleid werken plek</td><td>▪ 185</td><td>▪ 211</td><td>▪ +26</td></tr></tbody></table>	indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil	▪ Totaal aantal klanten dat (met minimale ondersteuning) zo veel mogelijk regulier werkt	▪ 1.835	▪ 2000	▪ +165	▪ waarvan regulier uitgestroomd naar werk	▪ 800	▪ 959	▪ +159	▪ waarvan extern gedetacheerd	▪ 440	▪ 432	▪ -8	▪ waarvan intern gedetacheerd	▪ 430	▪ 398	▪ -32	▪ waarvan werkzaam op een begeleid werken plek	▪ 185	▪ 211	▪ +26
indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil																						
▪ Totaal aantal klanten dat (met minimale ondersteuning) zo veel mogelijk regulier werkt	▪ 1.835	▪ 2000	▪ +165																						
▪ waarvan regulier uitgestroomd naar werk	▪ 800	▪ 959	▪ +159																						
▪ waarvan extern gedetacheerd	▪ 440	▪ 432	▪ -8																						
▪ waarvan intern gedetacheerd	▪ 430	▪ 398	▪ -32																						
▪ waarvan werkzaam op een begeleid werken plek	▪ 185	▪ 211	▪ +26																						
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>e-dienstverlening</p> <p>Voor klanten met de relatief kortste afstand tot de arbeidsmarkt, de zelfdoeners, zetten we e-dienstverlening in. Deze dienstverlening bieden we bijvoorbeeld aan hoogopgeleide jongeren en aan klanten die na een (korte)</p>																								

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
periode van WW in de bijstand komen. Het contact verloopt via internet en e-mail. Hiermee verwachten we het merendeel van de vragen af te vangen die door klanten met een korte afstand van de arbeidsmarkt worden gesteld. Mocht dit in de praktijk niet blijken dan is er telefonisch contact mogelijk en eventueel een gesprek op het Werkplein. Zelfdoeners kunnen niet alleen digitaal communiceren met e-coaches, maar krijgen ook een digitaal aanbod dat hen moet helpen actief te blijven en een baan te bemachtigen. We organiseren maandelijks samen met het UWV en werkgevers branchegerichte banenmarkten. Daarnaast verzorgt Randstad maandelijks een collectieve workshop voor zelfdoeners die nog een kleine steun in de rug nodig hebben. Ten slotte biedt e-dienstverlening ons de mogelijkheid om de naleving van de arbeidsverplichtingen door klanten te handhaven. We hebben in 2014 geconcludeerd dat deze manier van dienstverlening geschikt is voor de Wwb doelgroep en dat de systemen van het UWV WERKbedrijf hierbij voldoende ondersteuning bieden.

Klantondersteuning

De middelste groep klanten bestaat uit mensen die beschikken over arbeidsvermogen, maar (nog) niet zelfstandig in staat zijn om dat te benutten. Voor deze groep klanten hebben we uitstroombanen en werkervaringsplekken ingezet. Ook hebben we bij de matching van deze klanten samengewerkt met Randstad (Baanbrekend). Vanuit de Wsw hebben we mensen gedetacheerd of zijn ze werkzaam geweest op een begeleid werken plek.

Als blijkt dat een bijstandsgerechtigde tot de groep Klantondersteuning behoort, gaat hij 16 uur per week aan de slag in het Centrum naar werk. Dit is een fysieke locatie van waaruit we de werkzoekende de eerste weken begeleiden. Klanten krijgen bijvoorbeeld individuele gesprekken en collectieve workshops. Daarnaast gaat de klant een aantal dagdelen aan het werk. Deze werkcomponent functioneert als diagnose instrument. De periode in het Centrum naar werk duurt maximaal 6 weken. Aan het einde van deze periode is het duidelijke wat de klant nog moet leren voordat hij/zij aan het werk kan. In juni 2014 zijn de eerste groepen gestart in het Centrum naar werk.

Uitstroombanen en werkervaringsplekken

In 2014 hebben we werkervaringsplaatsen ingezet om mensen verder te begeleiden naar een reguliere baan. Tijdens een werkervaringsplek werkt de klant aan persoonlijke leerdoelen (werknemersvaardigheden, vakvaardigheden) en wordt er eventueel aanvullende training ingezet. Ook neemt de klant deel aan workshops in het Centrum naar werk (de terugkomdagen). Daarnaast kunnen werkervaringsplaatsen gebruikt worden om mensen arbeidsfit te houden (bijvoorbeeld Sw-ers die tussen twee detacheringen inzitten). Uitstroombanen zijn werkervaringsplekken waarbij er een intentie is om de klant voor minimaal een half jaar in dienst te nemen. (Dit is gezien de economische recessie de afgelopen jaren steeds moeilijker gebleken.) Vaak zijn de uitstroombanen gecombineerd met een stukje scholing. Van de klanten verwachten we dat ze gemotiveerd zijn en basale werknemersvaardigheden al in huis hebben.

Samenwerking met uitzendbureau

Medio juni 2013 zijn we een pilot gestart met Randstad Nederland volgens het concept Baanbrekend. Deze pilot liep door tot 1 oktober 2014. Het primaire doel van deze pilot was om ervaring op doen in de publiek-private samenwerking. In 2014 hebben we deze pilot voortgezet. Uit de pilot hebben we geconstateerd dat een publiek-private samenwerking een toegevoegde waarde heeft voor de arbeidsbemiddeling van de Wwb-doelgroep. Het biedt aanvullende plaatsingsmogelijkheden (bredere ontsluiting arbeidsmarkt), geeft extra slagkracht en houdt onze eigen interne organisatie scherp. Bovendien biedt het ons de mogelijkheid om flexibiliteit in te bouwen in onze organisatie. In 2014 zijn er via Baanbrekend 245 mensen geplaatst (inclusief doorplaatsingen). Op basis van de pilot zijn we gekomen tot een structureel model van samenwerking met uitzendbureaus voor de komende jaren. Hiervoor heeft een aanbesteding plaatsgevonden.

Detacheringen

We bieden werknemers met een Sw-indicatie en beschikken over arbeidsvermogen de mogelijkheid van detachering. Dit betekent dat een Sw-er in dienst blijft van iederz maar zelfstandig werkt bij een reguliere werkgever. De externe partij betaalt aan iederz een detacheringvergoeding. In 2014 hebben we in totaal ongeveer 432 Sw-medewerkers gedetacheerd bij externe werkgevers. Daarnaast hebben we 398 mensen intern gedetacheerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

..... **Begeleid werken**

Begeleid werken is er voor werknemers met een Sw-indicatie en arbeidsvermogen die (nog) niet in staat zijn om zelfstandig een taak en/of functie uit te voeren. De werknemer werkt op een werkplek bij een reguliere werkgever. De werkgever ontvangt een subsidie bedrag voor het bieden van een werkplek en de juiste begeleiding op de werkvloer. Naast de begeleiding op de werkplek, krijgt de werknemer ook begeleiding door de jobcoaches van iederz. In 2014 hebben we 211 plekken gerealiseerd bij reguliere werkgevers waar Sw-medewerkers onder begeleiding kunnen werken.

..... **Afbouw gesubsidieerd werk**

In dit laatste jaar van de afbouw gesubsidieerde arbeid ('Actief in goede banen', november 2011) is het aantal gesubsidieerde voormalige ID-banen als gevolg van de gefaseerde subsidieverlaging verder afgenomen. Daarnaast zijn per 1 mei 2014 de dienstverbanden van de werknemers bij Thermiek B.V. en Stichting Weerwerk Groningen (ex ID) opgezegd. Deze groepen werknemers hebben ondersteuning en begeleiding ontvangen. De groep ex-banenpoolers is in dienst gebleven bij de gemeente. In 2014 is het aantal gesubsidieerde dienstverbanden gedaald naar 114.

..... **200 banenplan**

Dit plan bestond eruit dat 200 maatschappelijke banen tot 1 januari 2015 buiten de afbouw van de gesubsidieerde arbeid zijn geplaatst. Daarmee hebben we werkgelegenheid behouden en een oplossing geboden voor de knelpunten die ontstonden in de sociaal-maatschappelijke infrastructuur. Het ging vooral om activiteiten in de sectoren sociaal buurtbeheer, kringloopgoederen, fietsstallingen maatschappelijke (dag)opvang en specifieke cultuuractiviteiten. Bij aanvang van het plan in juli 2012 zijn er 195 banen gerealiseerd, waaronder 32 banen die regulier zijn gemaakt door toepassing van de stimuleringsregeling. De kosten van het 200 banenplan bedroegen in 2014 3,2 miljoen euro (dat is inclusief de post 500 duizend euro extra beleidsmiddelen, zoals vastgesteld bij 'Actief in goede banen'). In 2014 is definitief besloten om het 200 banenplan niet voort te zetten. In samenspraak met de betrokken instellingen, zijn er per 1-1-2015 een aantal banen 'regulier' voortgezet met deelfinanciering uit verschillende beleidsvelden. Dat is opgenomen in de begroting van 2015.

..... **Onderzoek Nazorg**

In 2014 hebben we onderzoek gedaan waarom een deel van onze klanten binnen een jaar opnieuw instroomt in de Wwb. We hebben verschillende klanten geïnterviewd. Uit alle verzamelde kwantitatieve en kwantitatieve informatie hebben we de volgende conclusies getrokken:

- Het ontbreken van sociaal kapitaal (een sociaal netwerk) is een belangrijke verklarende factor voor terugkeer in de uitkering.
- De prestaties van de gemeente Groningen verschillen niet met die van andere gemeenten.
- Klanten geven aan dat ze nazorg prettig vinden. Niet aan elke klant die is teruggekeerd bieden we nazorg.
- Door focus op werk is werk stromen klanten uit naar werk onder hun niveau. Hierdoor komen met name hoger opgeleide jongeren sneller terug in de uitkering. Dit komt doordat er in de arbeidsregio Groningen relatief minder banen zijn op HBO/ Universitair niveau.

We hebben de ervaringen vanuit het onderzoek meegenomen in de inrichting van de dienstverlening aan onze klanten. Hierbij sluiten we aan bij het in 2014 ontwikkelde dienstverleningsconcept. Zo gaan onze medewerkers in het centrum naar werk zich richten op nazorg.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we onze doelstelling op het gebied van werk ruimschoots behaald. We hadden als doel om 1835 Wwb-ers en Sw-ers met minimale ondersteuning regulier te laten werken. Eind 2014 waren dit er zelfs 2000. Dit positieve verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de uitstroom van Wwb-ers naar werk. Ook het aantal mensen op een begeleid werken plek is hoger dan beoogd in de begroting. Het aantal detacheringen ligt iets lager.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Maatschappelijke participatie

Groningen wil een stad zijn waarin alle Stadgers actief deelnemen aan de samenleving. Dat gaat niet voor iedereen vanzelf. Omdat we willen dat iedereen echt meedoet, zetten we niet alleen stevig in op werk, maar willen we ook dat zoveel mogelijk mensen naar vermogen maatschappelijk actief zijn in onze Stad. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten. Actief bezig zijn is nuttig, leidt tot hogere betrokkenheid bij wat er leeft in de stad en kan daarnaast bijdragen aan een goede gezondheid en ontwikkeling. Bovendien kan vrijwilligerswerk of deelname aan maatschappelijke activiteiten in wijk of buurt een eerste stap zijn om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 wilden we beschutte werkplekken bieden aan Sw-medewerkers die dit echt nodig hebben. Daarnaast wilden we Wwb-ers actief laten zijn op een participatiebaan. Ook wilden we de groep klanten die nu geen vrijwilligerswerk doet maar dit wel graag zou willen, stimuleren om maatschappelijk actief te worden.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Activering van klanten (Participatiebanen)	▪ 330	▪ 300	▪ 400	▪ +118
▪ Aantal beschutte werkplekken (inclusief werken op locatie)	▪ 552	▪ 500	▪ 458	▪ -42

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Participatiebanen

Participatiebanen zijn voor Wwb-klanten die beschikken over gering arbeidsvermogen, mensen die om wat voor reden dan ook voorlopig nog niet toe zijn aan regulier werk. Voor deze mensen is het belangrijk dat ze actief worden en blijven om zo uiteindelijk (parttime) aan het werk te gaan. Mensen kunnen maximaal twee jaar actief zijn in een Participatiebaan. Een Participatiebaan kan ook tijdelijk zijn als blijkt dat een klant zich weet te ontwikkelen. De activiteiten die deze mensen verrichten zijn maatschappelijk nuttig. Het gaat dan bijvoorbeeld om groenbeheer, assistent in de zorg en onderhoud van en toezicht op accommodaties. Klanten die minimaal 16 uur per week werken op een Participatiebaan ontvangen een premie van 600 euro per half jaar. Eind 2014 waren er ongeveer 400 mensen actief op een Participatiebaan.

Vrijwilligerswerk

Er is een digitaal stedelijke aanbod via de vrijwilligersvacaturebank waaruit de klant een keus kan maken. Vrijwilligerswerk wordt ook wijkgebonden aangeboden door diverse organisaties en maatschappelijke instellingen. We onderscheiden:

- normaal vrijwilligerswerk: toegankelijk voor elke burger
- vrijwilligerswerk voor de kwetsbare burger. Er is extra inzet van de gemeente Groningen op deze doelgroep door financiering aan te bieden op de begeleiding (voorbeeld Samen Actief). Kwetsbare burgers zijn mensen die graag willen meedoen in de samenleving en een vrijwillige bijdrage willen leveren, maar (nog) niet in staat zijn dat zelfstandig te doen. Ze hebben tijdelijk, vaak langdurig, extra begeleiding nodig.

Samen Actief: begeleid vrijwilligerswerk voor kwetsbare mensen; in 8 wijken.

Samen Actief is sinds 2007 een project dat Wwb-deelnemers en wijkbewoners activeert om samen vrijwilligerswerk in hun eigen buurt te gaan doen. De MJD biedt daarbij intensieve persoonlijke en groepsbegeleiding. De inzet voor de deelnemer is vanaf 5 uur per week. Voorbeelden van invulling: zwerfvuilteam, welkom in de buurt, wereldkeuken, tuinwerkzaamheden, bewonersbeheerteam.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Pilot Maatschappelijke participatie

In de pilot Maatschappelijke Participatie hebben we gekeken hoe we verschillende regelingen (Wwb, Wsw en AWBZ) die we nu nog verkokerd uitvoeren op een behendige manier kunnen samenbrengen. In de pilot hebben we deelnemers en begeleiders gemixt en is de infrastructuur gedeeld. Het gaat om mensen met een Participatiebaan (Wwb), de onderkant van de Sw en mensen die zijn aangewezen op arbeidsmatige dagbesteding (AWBZ). De pilot is uitgevoerd door Werkpro, NOVO en iederz met gesloten beurzen. De gemeente Groningen had een faciliterende en begeleidende rol. Er is gestart in en rondom de vensterscholen van Paddepoel en Hoogkerk met diverse activiteiten in bijvoorbeeld de groenvoorziening, horeca en buurtcentra. Startdatum was 1 oktober 2012. De pilot liep tot eind 2014. In deze periode zijn 67 deelnemers gestart.

Wij(k)werken

De pilot Wij(k)werken is ontstaan vanuit de pilot Maatschappelijke Participatie. WerkPro, Novo, iederz en nieuwe partner Lentis hebben gezamenlijk een subsidieaanvraag gedaan voor het wegzetten van wijkbedrijven in SPT, Beijum/Lewenborg en Oosterpark. Deze subsidie is gehonoreerd en vanuit de doelstelling en werkwijze pilot maatschappelijke participatie, is er een start gemaakt in september 2014. Wij(k)werken is er voor alle bewoners in deze wijken maar is speciaal bedoeld voor wijkbewoners die geen werk op de reguliere arbeidsmarkt verrichten (zoals werkzoekenden, mensen met psychiatrische, lichamelijke of verstandelijke beperking.) Zij verrichten werkzaamheden ter bevordering van een schone, veilige, gezonde, sociale en vitale wijk.

Ateliers Museumtechnische werken

Ateliers Museumtechnische Werken (MTW) is er voor mensen die graag actief zijn of betaald willen werken, maar dit door mentale of psychische factoren zelf niet voor elkaar krijgen. Deelnemers krijgen de kans om de grenzen van hun belastbaarheid te verkennen en toekomstperspectieven te ontwikkelen. Met ondersteuning en begeleiding van ervaren werk- en trajectbegeleiders oefenen deelnemers in de werkwijze van Ateliers MTW de vaardigheden die nodig zijn voor een baan of opleiding, zoals arbeidsritme, discipline en samenwerking.

Beschut werken

Beschut werken is er voor werknemers met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Zij kunnen met diverse werkzaamheden onder begeleiding aan de slag op een beschutte werkplek binnen de werkbedrijven van iederz: bijvoorbeeld op het gebied van de woonconfectie of de industrie. Om voor een beschutte werkplek in aanmerking te komen is een Sw-indicatie van het UWV WERK bedrijf nodig. Wij bieden nog Beschut werken voor de doelgroep die het echt nodig heeft. Eind 2014 waren 458 mensen werkzaam op een beschutte werkplek, zowel binnen het productiebedrijf van iederz als op locatie (Niemeyer). Daarmee heeft iedereen die in aanmerking kwam een plek gekregen.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we onze activeringsdoelstelling ruimschoots behaald. Er waren meer mensen actief op een Participatiebaan dan waar we in de begroting van uit gingen. Daarnaast waren er mensen, al dan niet onder begeleiding, actief als vrijwilliger (in hun wijk). Het aantal mensen op een beschutte plek is wat lager uitgevallen dan waar we in de begroting van uitgingen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

INKOMEN

In het deelprogramma Inkomen gaat het primair om de verstrekking van uitkeringen op basis van de Wet Werk en bijstand (Wwb), IOAW, IOAZ en de Bbz. Sinds 1 januari 2010 zijn de middelen voor deze inkomensvoorzieningen gebundeld in de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen (BUIG). Van belang bij de uitvoering is dat we tijdig en correct de juiste uitkering verstrekken aan die burgers die er recht op hebben.

Behalve de verstrekking van de uitkering voeren we binnen het beleidsveld armoede en minimabeleid diverse inkomensondersteunende maatregelen uit zoals de bijzondere bijstand en de langdurigheidstoelage. Armoede is in onze visie méér dan een tekort aan geld alleen. Het gaat om een combinatie van problemen (langdurig laag inkomen, niet of onvoldoende kunnen meekomen in de samenleving, slechte gezondheid, enzovoort) dat leidt tot een gebrek aan perspectief. Niet iedereen kan deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Een gebrek aan financiële middelen en de aanwezigheid van schulden spelen daarbij vaak een rol.

In Groningen pakken we (problematische) schuldproblematiek aan door een laagdrempelige, integrale schuldhulpverlening. De Groningse Kredietbank (GKB) functioneert binnen de gemeente als centraal meldpunt en biedt diverse producten van schuldhulpverlening. In de integrale aanpak van schuldenproblematiek werken we in onze dienstverlening aan de klant nauw samen met onze ketenpartners, in het bijzonder met het maatschappelijk werk en de hulp- en vrijwilligersinstellingen. We proberen te voorkomen dat (problematische) schulden ontstaan (preventie) en terugkeren (nazorg). We zetten schuldhulpverlening in ter ondersteuning van re-integratie.

We willen voorkomen dat inwoners fraude plegen. Dit doen we door ze bij de uitkeringsaanvraag en gedurende de periode dat ze een uitkering ontvangen voor te lichten over rechten, plichten en de regels die bij de uitkering horen. Daarbij informeren we ze ook over de gevolgen van het plegen van fraude en hoe ze dit kunnen voorkomen. Verder voeren we thema-controles uit en maken we gebruik van signalen van het Inlichtingenbureau om fraude zo snel mogelijk te detecteren. Als we fraude hebben opgespoord, vastgesteld en gedetecteerd vorderen we het ten onrechte verstrekte (deel) van de uitkering zo spoedig mogelijk terug.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 1.2 Inkomen is 197,3 miljoen euro. De dekking komt uit rijksbijdragen, inkomsten van derden en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Uitkeringen
- Armoede- en minimabeleid
- Handhaving
- Schuldhulpverlening

Beleidsveld

Uitkeringen

We verstrekken uitkeringen op basis van de Wet Werk en bijstand (Wwb), IOAW, IOAZ en de Bbz. Sinds 1 januari 2010 zijn de middelen voor deze inkomensvoorzieningen gebundeld in de wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen (BUIG).

Bijstandsvolume

Mensen die om wat voor reden dan ook zonder betaald werk komen te zitten, hebben onder bepaalde voorwaarden recht op een bijstandsuitkering. Al tijdens de aanvraagperiode dient een klant aan te tonen dat hij voldoende activiteiten heeft ondernomen om aan (ander) werk te komen. Personen in de leeftijd tot 27 jaar hebben een

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

verplichte zoektijd van 4 weken, voordat zij een aanvraag om een uitkering kunnen indienen. In die tijd moeten zij zoeken naar werk, of naar mogelijkheden om een opleiding te volgen. Bij nieuwe klanten wordt binnen 8 weken na de aanvraag beoordeeld of een klant daadwerkelijk recht heeft op een uitkering. Indien nodig kan men in die periode een voorschot ontvangen.

Op basis van de meerjarenprognose zijn we er in de begroting van uit gegaan dat het aantal bijstandsgerechtigden in 2014 met 850 zou stijgen. We verwachtten in 2014 op 11.250 klanten uit te komen. Per 1 januari 2014 bedroeg het aantal bijstandsgerechtigden 9.897. Per 1 januari 2015 was het aantal bijstandsgerechtigden 10.007. Dat betekent een toename van 110 bijstandsgerechtigden (= 1%). Dat is dus veel minder dan waar we in de begroting van zijn uitgegaan. Het bijstandsvolume is het resultaat van mensen die instromen in de bijstand en mensen die uitstromen uit de bijstand. In het eerste halfjaar was er sprake van een toename van het aantal klanten. In het tweede halfjaar is dat weer gedaald. De instroom uit de bijstand is sinds september 2014 behoorlijk gedaald, terwijl er ook nog steeds sprake was van uitstroom uit de bijstand. Landelijk was er in 2014 sprake van een stijging van de werkloosheid. Dat vertaalt zich niet direct in meer mensen die op de bijstand zijn aangewezen. Men ontvangt eerst een werkloosheidsuitkering. Ook in Groningen neemt het aantal WW-uitkeringen toe. Dat kan ertoe leiden dat het aantal bijstandsuitkeringen weer zal toenemen.

Bij de begroting gingen we ervan uit dat in 2014 het aantal jongeren dat een beroep doet op een uitkering nog licht zou toenemen ten opzichte van 2013. Dat is niet uitgekomen. Het aantal jongeren in de uitkering is gedurende 2014 zelfs heel licht gedaald. Per 1 januari 2015 ontvingen 1.110 jongeren een uitkering. De benchmark met grote steden van oktober 2014 is het algemene beeld sinds begin 2014 een gemiddelde toename van het bijstandsvolume met 4%. In Groningen is de toename 1%.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal Wwb klanten stand per 31/12 (< 27 jaar)	▪ 1.500	▪ 1.110	▪ -390
▪ Aantal Wwb klanten stand per 31/12 (> 27 jaar)	▪ 9.750	▪ 8897	▪ -853
▪ Totaal aantal klanten t/m 65 jaar	▪ 11.250	▪ 10.007	▪ - 1.243

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Wij willen de mensen die zijn aangewezen op een uitkering, op tijd de juiste uitkering verstrekken. Klanten moeten zo snel mogelijk duidelijkheid hebben over het recht op een uitkering. Hiervoor geldt een wettelijke termijn van 8 weken. Ons streven is om 100 procent binnen 8 weken af te handelen. Als norm voor rechtmatigheid wordt landelijk een foutpercentage van maximaal 1 procent aangehouden. Overschrijding van deze norm leidt tot financiële risico's voor de gemeente.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Het percentage aanvragen dat binnen 8 weken is afgehandeld	▪ 100%	▪ 94%	▪ 6
▪ Foutpercentage BUIG	▪ <1%	▪ 0,62%	▪ 0,5

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Uitkeringen tijdig en rechtmatig verstrekken

Het percentage aanvragen dat binnen 8 weken is afgehandeld is op 94% uitgekomen. Daarmee is de doelstelling niet gehaald. Er zullen altijd situaties blijven waarin het niet lukt om het recht op een uitkering binnen 8 weken vast te stellen. Dat betreft situaties waarbij de termijn door de aanvrager zelf wordt overschreden doordat hij niet op tijd gevraagde aanvullende informatie om het recht op een uitkering vast te

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
stellen, aanlevert.

In 2014 is het werkproces anders ingericht om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en om de preventie te verbeteren. We blijven kritisch kijken naar de meerwaarde van de stappen in het proces. In 2015 komt er een directe koppeling tussen systemen van de gemeente en het UWV (Werkplein). Dit zal leiden tot een kortere doorlooptijd.

Voor wat betreft de rechtmatige verstrekking werken we volgens de uitgangspunten van Hoogwaardig Handhaven. Dit betekent onder meer dat er op verschillende momenten en op verschillende onderdelen van de organisatie aandacht is voor handhaving. Dit gebeurt ook bij de poort op het moment dat mensen een uitkering aanvragen. Informatie over activiteiten die we daarin hebben ontplooid het afgelopen jaar treft u aan onder het beleidsveld Handhaving.

Informatie over controles op kwaliteit en rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking en de manier waarop we als gemeente reageren op geconstateerde fraude, treft u ook aan bij het beleidsveld Handhaving.

Incasso en verhaal

Door invoering van de Wet aanscherping handhaving is het debiteurensaldo gestegen. De wet brengt namelijk met zich mee dat bij schending van de inlichtingenplicht naast de terugvordering ook een boete ter hoogte van deze terugvordering moet worden opgelegd. Aangezien er rekening moet worden gehouden met de beslagvrije voet kan er per debiteur niet meer worden teruggevorderd dan de inkomsten boven de beslagvrije voet. Ook al zijn er meerdere vorderingen bij dezelfde debiteur en wij zijn niet altijd preferent. Als gevolg hiervan laat de invorderingsquote ook een daling zien.

Bij *verhaal* wordt de uitkering die aan klanten wordt verstrekt teruggevorderd van ex-partners van deze klanten. Dit wordt de Verhaalsbijdrage genoemd.

In 2014 zien we de landelijke trend ook in Groningen doorvertaald in de inkomsten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de recessie en toepassing van de beslagvrije voet.

MEETBAAR RESULTAAT (x 1.000)

Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Debiteuren saldo incasso	▪ 10.500	▪ stijging	▪ 10.881	▪ +381
▪ Ontvangsten incasso	▪ 1.550	▪ 1.500	▪ 1.477	▪ -23
▪ Invorderingsquote	▪ 14,8%	▪ daling	▪ 13,6%	▪ -1,2
▪ Saldo verhaal	▪ 1.302	▪ stabiel	▪ 1.381	▪ +79
▪ Ontvangsten	▪ 414	▪ 500	▪ 408	▪ -92

Vergoeding eigen bijdrage Wet kinderopvang Wwb deelnemers re-integratie

Ouders die meedoen aan een re-integratietraject Wwb of ouders die naast de Wwb-uitkering gedeeltelijk werkten konden in aanmerking komen voor een vergoeding van kinderopvangkosten op basis van de Wet Kinderopvang (WKO, 2005). De vaststelling en uitbetaling van de reguliere kinderopvangtoeslag is per 1 januari 2013 volledig bij de Belastingdienst/Toeslagen komen te liggen. Deze wijziging had geen gevolgen voor de bevoegdheid die gemeenten hebben om de eigen bijdrage voor kinderopvang te vergoeden. Daarnaast hebben we de regeling Kinderopvang op grond van Sociaal Medische Indicatie uitgevoerd. Met ingang van 2014 loopt de indicatiestelling daarvoor meer gestroomlijnd en wordt als richtsnoer gewerkt met een maximum aantal te declareren uren voor kinderopvang.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We mogen redelijk positief zijn over de ontwikkeling van de omvang van het aantal mensen dat is aangewezen op een bijstandsuitkering. Laat duidelijk zijn dat wij dit aantal nog altijd veel te hoog vinden. Maar ondanks dat er nog sprake is van een voorzichtig herstel van de economie, is het aantal bijstandsgerechtigden maar met 1% toegenomen. Het aantal jongeren in de uitkering is gedurende 2014 zelfs heel licht gedaald. Het budget dat wij als

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

gemeente krijgen om alle uitgaven voor inkomensvoorzieningen mee te financieren (BUG-budget) heeft voor onze gemeente gunstig uitgepakt. Het verwachte tekort is daardoor aanmerkelijk lager dan waar we in de begroting van uitgaven.

Beleidsveld

Armoede en minimabeleid

Groningen wil een sociale stad zijn en blijven. Een stad waarin iedereen telt en iedereen meedoet; een solidaire stad. We hebben in 2014 ondanks de overige bezuinigingen binnen het sociaal domein alles op alles gezet om te voorkomen dat meer mensen in een armoedesituatie terecht komen. In 2014 zijn er in totaal 1,835 miljoen euro aan extra rijksmiddelen voor de bestrijding van armoede beschikbaar gekomen. De raad heeft in juni besloten om deze middelen in te zetten voor intensivering van het armoedebeleid onder andere op het gebied van re-integratie, ondersteuning aan zelfstandigen, de verbinding met het onderwijs en uitbreiding van het Kindpakket.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Als wij kijken naar de inkomensondersteunende maatregelen en het gebruik ervan, kunnen wij het volgende constateren:

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	▪ > 6.702	▪ 6.725	▪ 23
▪ waarvan in het kader van de witgoedregeling	▪ n.v.t.*	▪ 641	▪ n.v.t.
▪ aantal verstrekte LDT's**	▪ 3.774	▪ 4.361	▪ 587
▪ aantal gehonoreerde TOS*** (schooljaar 2013-2014)	▪ 2.121	▪ 2.229	▪ 108
▪ aantal deelnemers collectieve aanvullende zorgverzekering	▪ stijging	▪ stabiel	▪ n.v.t.

* Per 1 maart 2014 is de pilot tweedehands witgoed en computers van start gegaan. Deze is in de plaats gekomen van de eerdere witgoedregeling, waarbij mensen een nieuw goed konden aanschaffen. Dat is de reden dat in de begroting geen doelstelling is opgenomen.

** LDT = langdurigheidstoelage

*** TOS = tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De kadernota 'Samen actief tegen armoede' is vastgesteld door de raad in december 2012 voor de jaren 2013 en 2014. Dit beleid is mede bepaald door de Groninger minima, ervaringsdeskundigen, en de professionals en vrijwilligers uit het maatschappelijk veld. Het armoedebeleid bestond uit de twee belangrijke pijlers:

- eigen kracht
- financiële rust in de basis

Deze pijlers zijn onderverdeeld in speerpunten, waar we vanaf 2013 mee aan de slag zijn gegaan en waar we in 2014 mee zijn verder gegaan. Speerpunten waren:

- het inzetten van ervaringsdeskundigen
- het stimuleren van informele ontmoetingen
- het stimuleren en ontwikkelen van lichtere vormen van taalondersteuning
- anders communiceren
- inzetten op de maatschappelijke participatie van kinderen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- blijven inzetten op een goede dienstverlening van de GKB
- blijven inzetten op goed toegankelijke inkomensondersteunende maatregelen
- inzetten op kostenbesparing energie en wonen

Inzetten van ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen kunnen bij uitstek een inspiratiebron zijn voor mensen die iets willen veranderen aan hun armoedesituatie. Bovendien kunnen zij als geen ander deze mensen ondersteunen. Projecten die hieraan hebben bijgedragen zijn onder andere inspiratiegroepen en individuele coaching. Sinds eind 2013 deden 182 mensen mee aan een inspiratiegroep of volgden individuele coaching. Hun doel was hun talenten te ontdekken en iets te doen aan hun armoedesituatie. Van hen zijn 22 mensen uitgestroomd uit de uitkering. Ook binnen de dienstverlening van de GKB zijn meer ervaringsdeskundigen en professionals uit het bedrijfsleven ingezet bij het aanleren van financiële vaardigheden.

Het stimuleren van informele ontmoetingen

Door het ontmoeten van andere mensen - al dan niet in dezelfde situatie - komen nieuwe ideeën tot stand. Door minima uit een isolement te halen, willen wij inspiratie bieden om armoedeproblematiek aan te pakken. Projecten die hieraan hebben bijgedragen zijn: Toentje – voedselproductietuin voor de Voedselbank – en de minimamarkt. De eerste oogst van Toentje kon in 2014 bij de Voedselbank bezorgd worden. Dit is mogelijk gemaakt door een gemengde groep van 30 vrijwilligers: buurtbewoners, minima, mensen met een participatiebaan. In 2014 hebben we twee keer een buurtmarkt georganiseerd. In februari in Selwerd, georganiseerd door de gemeente en partners uit de wijk en eind november in De Hoogte georganiseerd door een Wajongere. De markt in De Hoogte had als thema 'er leuk uitzien met een klein budget'.

Lichtere vormen van taalondersteuning

Uit ons onderzoek bleek dat veel minima lichtere vormen van taalondersteuning nodig hebben om op eigen kracht hun armoedesituatie te verbeteren. Gezien de forse beperking van educatiegelden vanaf 2013 is het belangrijk gebleken dat we de krachten bundelen. In 2014 hebben we de samenwerking tussen ROC's, Humanitas en de bibliotheken voortgezet. Door samen te werken is het mogelijk om met beperkte middelen tot een completer pakket van ondersteuning aan laaggeletterden te komen. De vrijwillige taalcoaches van Humanitas hebben ook in 2014 mensen geholpen taalvaardiger te worden. En in Selwerd vindt wekelijks het Taalcafé+ plaats.

Anders communiceren

In 2014 hebben we door middel van het minimaloket de communicatie met onze doelgroep willen verbeteren. Dit minimaloket is een digitaal centraal loket waar we alle voorzieningen voor minima hebben gebundeld en waar we een start hebben gemaakt met een uitgebreid digitaal overzicht van het ondersteuningsaanbod voor minima in de stad. In 2014 is het minimaloket door 6500 unieke bezoekers bekeken. Het onderdeel 'kindpakket' biedt een overzicht van alle regelingen voor kinderen in arme gezinnen en kent een apart deel voor professionals, die met kinderen werken. Het overzicht van regelingen voor kinderen in arme gezinnen werd in 2014 door 4528 unieke bezoekers bekeken. Om het kindpakket meer bekendheid te geven, hebben we voorlichting gegeven aan professionals en vrijwilligers. Ook zijn we in november 2014 een pilot gestart waarbij we gezinnen met een laag inkomen bellen om hen te informeren. Meer informatie over deze pilot staat hieronder bij 'maatschappelijke participatie kinderen'.

Maatschappelijke participatie van kinderen

Wij wilden de maatschappelijke participatie van kinderen op twee manieren stimuleren. Door te investeren in ouders, om ervoor te zorgen dat de situatie van hun kinderen verbetert. Maar natuurlijk ook door in te zetten op de kinderen zelf. Dit hebben wij in 2014 gedaan via het Kindpakket. Het Kindpakket bestaat uit een bundeling van het bestaande aanbod van alle voorzieningen voor kinderen in minimagezinnen, de webshop Stadspas voor kinderen en het nieuwe ondersteuningsmaatwerk op het gebied van de primaire levensbehoeften. Zo hebben wij het in 2014 opnieuw financieel mogelijk gemaakt dat kinderen kunnen meedoen via de bestaande kanalen zoals het Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld en T'Win. Hier hebben wij extra mogelijkheden aan toegevoegd via de webshop Stadspas. Het nieuwe ondersteuningsmaatwerk op het gebied van de primaire levensbehoeften hebben wij ontwikkeld naar aanleiding van een pilot in de wijken Selwerd, Paddepoel,

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
Tuinwijk, die wij vanaf april 2014 gefaseerd hebben uitgebreid over de hele stad. Tijdens die pilot hebben we vanuit 80 gesprekken met professionals uit het onderwijs en van welzijnsorganisaties en vooral ook met ouders met een laag inkomen een aanbod opgebouwd. Zo hebben we basisscholen voorzien van setjes gymkleden, we zijn gestart met het verstrekken van fruit op peuterspeelzalen, basisscholen en bij naschoolse activiteiten in wijken waar veel gezinnen met een laag inkomen wonen. We hebben tweedehands kleding en kinderfietsen ingezameld en we hebben ervoor gezorgd dat het 'zwemvangnet' (gratis zwemlessen voor kinderen in arme gezinnen nu er geen schoolzwemmen meer is) geen wachtlijst hoefde in te stellen.
Om ervoor te zorgen dat ouders beter op de hoogte zijn van het bestaan van alle regelingen voor kinderen zijn we op 1 november 2014 gestart met een bijzondere pilot. Een team van 12 mensen met een uitkering - ervaringsdeskundigen - is getraind om gezinnen met een laag inkomen te bellen. Deze 'bellers' geven informatie over (gemeentelijke) regelingen voor kinderen en gezinnen. Deze pilot loopt door tot juni 2015. Daarnaast zorgen we vanuit het Integraal jeugdbeleid samen met de maatschappelijke organisaties in de stad voor een binnen- en buitenschools aanbod voor leerlingen uit het basis, speciaal en voortgezet onderwijs.

..... **Ontwikkelen van een website ter vervanging van de Stadjerspas**

Per 1 januari 2014 moest de webshop Stadjerspas operationeel zijn. Dit is gelukt, hoewel we de eerste periode nog wel te maken hadden met technische problemen. Team Stadjerspas heeft zo goed mogelijk alle burgers met inlogproblemen en vragen geholpen. In de webshop Stadjerspas werden tot en met november 2014 5.400 'producten' voor volwassenen besteld en 1.700 'producten' voor kinderen. We zagen vanaf oktober 2014 een duidelijke toename in het gebruik van de webshop: zowel in het aantal bestellingen als het aantal gebruikers. Er zijn ten opzichte van 2013 1100 accounts voor de Stadjerspas bijgekomen.

..... **Kostenbesparing energie en wonen**

Rust en zekerheid op het gebied van grote kostenposten zijn van belang bij het bevorderen van de zelfredzaamheid en het activeren van mensen. We zetten in 2014 in op zoveel mogelijk kostenbesparingen op de gebieden energie en wonen. Bijvoorbeeld door in samenwerking met de woningcorporaties het energieverbruik van minima te reduceren. We zijn in 2014 gestart met onderzoek hoe we het beste kunnen zorgen dat minima hun energieverbruik beperken. In 2015 gaan we met de uitkomsten aan de slag.

..... **Verstrekken bijzondere bijstand**

Het volgende valt op bij de uitgaven bijzondere bijstand. In de eerste plaats zijn dat de hoge uitgaven voor de kosten bewindvoering. In 2014 is voor een totaalbedrag van 925 duizend euro uitgegeven aan de kosten van bewindvoering. Dat is 21% van de totaaluitgaven individuele bijzondere bijstand in 2014. De rechter wijst een bewindvoerder aan. De bewindvoerder brengt voor zijn werk kosten in rekening. Wanneer de betrokkene deze kosten niet of niet volledig kan voldoen, kan hij bijzondere bijstand aanvragen. De stijging van de kosten van bewindvoering doet zich bij veel gemeenten voor. Het ministerie van SZW heeft dit onderzocht. Geconstateerd is een stijging van het aantal aanvragen beschermingsbewind en van de stijging in de kosten bijzondere bijstand voor beschermingsbewind. De VNG is een vervolgonderzoek gestart naar de beheersbaarheid van deze kosten.

In de tweede plaats vallen de lagere uitgaven voor de witgoedregeling op. De uitgaven in 2014 bedragen 160 duizend euro, in 2013 310 duizend euro, dus de uitgaven zijn bijna gehalveerd ten opzichte van 2013. Oorzaak is invoering van de tweedehands witgoedregeling. Er zijn minder aanvragen ingediend en de uitgaven zijn, omdat het met uitzondering van koelkasten, om tweedehands goederen gaat, uiteraard ook lager.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Met het de inzet op het versterken van de eigen kracht wilden we realiseren dat meer mensen hun armoedesituatie zelf gaan aanpakken. Hiervoor hebben wij verschillende projecten en activiteiten opgezet, waarmee we steeds grotere aantallen minima bereiken. Door onze vraaggerichte manier van werken in nauwe samenwerking met de doelgroep en het maatschappelijk veld, zijn wij in staat geweest om een dynamisch aanbod te ontwikkelen dat continu mee-evolueert met de behoefte van de doelgroep. Binnen een groeiend aantal projecten ontwikkelen deelnemers zich en gaan in steeds meerdere mate maatschappelijk en economisch participeren. Ondanks dat ons aanbod slechts ondersteunend is aan het reguliere re-integratiebeleid stromen er maandelijks rechtstreeks deelnemers uit vanuit een uitkeringssituatie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Wanneer we kijken naar het onderdeel minimabeleid (bijzondere bijstand en inkomensondersteuning) dan valt op dat er meer beroep op de bijzondere bijstand, de langdurigheidstoelage en de tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds is gedaan dan we bij de begroting hadden verwacht. Op alle drie onderdelen zijn de doelstellingen zoals opgenomen in de begroting meer dan gerealiseerd. De enige uitzondering is de collectieve aanvullende zorgverzekering. Deze is bijna stabiel gebleven.

Beleidsveld

Handhaving

Bij ons beleid op het gebied van inkomen en inkomensondersteuning hoort ook het voorkomen en bestrijden van uitkeringsfraude. Handhaving draagt bij aan het maatschappelijk draagvlak van ons sociale zekerheidsstelsel. Het niet naleven van de (uitkerings)regels mag niet lonen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen met ons handhavingsbeleid een optimale naleving van wetten en regels door burgers bereiken. We richten ons met het beleid in de eerste plaats op het voorkomen van misbruik van sociale voorzieningen. Daar waar toch sprake is van misbruik streven we een snelle detectie na en vervolgens beëindiging van de fraude. Hierbij hoort dan ook het wegnemen van het genoten voordeel (terugvordering en incasso) en bestraffen via een bestuurlijk boete of aangifte bij het Openbaar Ministerie. Zo zorgen we ervoor dat de sociale zekerheid betaalbaar en toegankelijk blijft voor degenen die echt zijn aangewezen op een Wwb-uitkering.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Beëindigde uitkeringen	▪ >140	▪ 216	▪ +76
▪ Aantal boetes	▪ n.n.b.	▪ 605	▪ n.v.t.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Preventie

Wij informeren zowel klanten die een uitkering aanvragen als bij bestaande klanten over rechten, plichten, regels, pakkans, controles en andere handhavingsacties. We communiceren zowel schriftelijk als mondeling zodat we ook laaggeletterden bereiken. Belangrijk is dat klanten zich ervan bewust zijn dat een wijziging in hun persoonlijke situatie (erfenis, samenwonen en bijverdiensten) gevolgen heeft voor het recht op een uitkering. Wij bieden de mogelijkheid om een melding bij ons te doen als iemand kennis heeft van een situatie waarin sprake is van fraude.

Hoogwaardig handhaven en controle aan de poort

Hoogwaardig handhaven betekent onder meer dat er op verschillende niveaus en op verschillende onderdelen van de organisatie inhoud wordt gegeven aan handhaving. Daarom hebben wij dit onderwerp in voorgaande jaren steeds onder de aandacht gebracht van medewerkers die werkzaam zijn in het proces van uitkeringsverstrekking en re-integratie/participatie. Wij hebben in 2014 een groot deel van onze handhavingspecialisten ingezet ter ondersteuning aan de poort. Zij adviseren en ondersteunen de medewerkers die de aanvragen voor een Wwb-uitkering beoordelen. Wij zijn er op deze manier in geslaagd om vaker onrechtmatige aanvragen aan de poort te herkennen en af te wijzen.

Controle en opsporing van fraude

Wij hebben ons niet uitsluitend gericht op het tegengaan van fraude bij het aanvragen van de uitkering. Om uitkeringsfraude door bestaande klanten uitkeringen zo snel mogelijk op te sporen maken, vergelijken we onze gegevens systematisch met die van ketenpartners. Hierdoor krijgen we zicht op inkomsten (uit loon, studiefinanciering of uitkering) en vormen van vermogen die mogelijk niet bij ons zijn opgegeven. Ten slotte ontvangen wij ook signalen langs andere wegen, bijvoorbeeld via tips van burgers en/of instanties.

Volgens een inschatting van Bureau Berenschot zal een doorlichting van ons bestand in 3% van de gevallen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
leiden tot een constatering van een voorliggende voorziening en in 2% van de gevallen tot een constatering van fraude. In 2015 zetten wij extra handhavingsspecialisten in voor een screening van ons bijstandsbestand op rechtmatigheid.

Themacontroles

.....
Wij hebben in 2014 een aantal themacontroles uitgevoerd waarbij we ons hebben gericht klanten met een verhoogd risico op fraude. Wij hebben daarbij onder andere een bestandsvergelijking aangebracht tussen gegevens van het waterbedrijf en ons bijstandsbestand. Als klanten een ongebruikelijk hoog of laag waterverbruik hebben kan dit een indicatie zijn voor woonfraude of woonvormfraude. In een bijna een derde van de gevallen bleek inderdaad sprake te zijn van fraude en is de uitkering beëindigd. Dergelijke controles zijn zowel effectief als klantvriendelijk. Deze manier van werken draagt er aan bij dat niet alle klanten standaard worden belast met een intensieve controle.

Boetes

.....
De Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving is op 1-1-2013 in werking getreden. Daarmee is de bestuurlijke boete bij bijstandsfraude opnieuw ingevoerd. De boete bedraagt in principe 100% van het netto benadelingsbedrag. Een Wwb-uitkering kost gemiddeld 15 duizend euro per jaar. De boete kan dus behoorlijk oplopen.

Boetes onder de 340 euro

De wet bepaalt dat als er sprake is van een benadelingsbedrag onder de 340 euro, er geen hoorgesprek over de boete hoeft plaats te vinden. Wij hebben in die gevallen standaard een boete opgelegd. Het gaat hier om 255 gevallen.

Boetes boven de 340 euro

Als we voornemens zijn een boete op te leggen boven de 340 euro bieden we de (ex-klant) de mogelijkheid tot het voeren van een gesprek hierover.

Wij hebben in 2014 in totaal 128 "boetegesprekken" gevoerd. Wij hebben op basis van die gesprekken 95 keer een boete ter hoogte van 100% van het benadelingsbedrag. In de overige gevallen hebben wij naar aanleiding van de mate van verwijtbaarheid besloten geen boete of een lagere boete op te leggen. Daarnaast zijn er mensen die geen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid tot een gesprek. In die gevallen hebben we standaard een boete opgelegd. In totaal hebben we 350 boetes boven de 340 euro opgelegd.

De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft in december 2014 een belangrijke uitspraak heeft gedaan in een zaak waarin een bestuurlijke boete is opgelegd. De CRvB oordeelt dat overheidsorganen bij de vaststelling van de boete een betere toets op het evenredigheidsbeginsel moeten toepassen. Dit betekent in de praktijk dat de hoogte van de boete in ieder individueel geval beter moet worden afgestemd op de ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de schending van de inlichtingenplicht heeft plaatsgevonden. Wij gaan meten welke gevolgen de nieuwe richtlijnen in de uitspraak van de CRvB hebben voor de wijze waarop wij sanctioneren bij fraude.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben ons doel met betrekking tot het te beëindigen aantal uitkeringen wegens fraude ruimschoots gerealiseerd. Dit heeft een aantal oorzaken:

- wij hebben aanzienlijk minder omvangrijke strafrechtelijke fraudeonderzoeken verricht en de capaciteit die daardoor vrijkwam ingezet voor bestuursrechtelijke fraudeonderzoeken.
- de sociaal rechercheurs zijn beter ingewerkt op hun nieuwe taken (bestuursrechtelijke aanpak), waardoor de productiviteit is gestegen.
- betere en strengere selectie van fraudesignalen, waardoor het rendement van de fraudeonderzoeken is gestegen.
- succesvolle themacontroles
- meer efficiency als gevolg van het gebruik van video-observaties bij fraudeonderzoeken.
- door bevordering van de alertheid op fraude binnen de organisatie hebben meer medewerkers fraudesignalen gemeld bij de handhavingsspecialisten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Schuldhelpverlening

In Groningen pakken we (problematische) schuldproblematiek aan door een laagdrempelige, integrale schuldhelpverlening. De Groningse kredietbank (GKB) functioneert binnen de gemeente als centraal meldpunt en biedt diverse producten van schuldhelpverlening. In de integrale aanpak van schuldproblematiek werken we in onze dienstverlening aan de klant nauw samen met onze keten-partners, in het bijzonder met het maatschappelijk werk en de hulp- en vrijwilligersinstellingen, maar ook met relevante schuldeisers als de woningcorporaties.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden schuldhelpverlening bieden aan degenen die dat nodig hadden. In 2014 wilden we (problematische) schuldsituaties van burgers stabiliseren en zo veel mogelijk oplossen. Doordat we in 2014 ondanks de verwachte toestroom van klanten niet meer middelen hadden, wilden we instroom-beperkende en uitstroom-bevorderende maatregelen nemen. We wilden blijven inzetten op het voorkomen van schulden bij burgers (preventie). Verder wilden we blijven voldoen aan de eisen van de NEN, de Schuldhelpverlening NVVK, de Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening en het Plan Schuldhelpverlening.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aanvragen binnen de wachttijd afgehandeld	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%	▪ 0
▪ Aantal aanmeldingen schuldhelpverlening	▪ 2.597	▪ 2.600	▪ 2.291	▪ -309
▪ Aantal crisisinterventies	▪ 190	▪ 250	▪ 214	▪ -36
▪ Aantal inschrijvingen schuldregeling	▪ 512	▪ 425	▪ 469	▪ +44
▪ Aantal klanten in budgetbeheer	▪ 2.632	▪ 2.700	▪ 2.420	▪ -280
▪ Aantal klanten in beschermingsbewind	▪ 662	▪ 700	▪ 682	▪ -18
▪ Aantal aanvragen sociale kredieten	▪ 1.280	▪ 1.250	▪ 1.064	▪ -186
▪ Aantal WSNP-zaken	▪ 118	▪ 250	▪ 0*	▪ -250

*Begin 2014 is de laatste bewindvoerder WSNP van de GKB vertrokken en is de GKB feitelijk met de uitvoering van de WSNP gestopt. Voor de dienstverlening aan klanten heeft dit geen nadelige gevolgen. De GKB blijft wel de minnelijke schuldregeling uitvoeren.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Reguliere dienstverlening

De afdeling Intake van de GKB heeft burgers met financiële problemen zo goed mogelijk geholpen met gerichte informatie, advies, bemiddeling, cursus of crisisinterventie. Burgers met achterliggende (psychosociale) problematiek zijn voor zover nodig doorverwezen naar het maatschappelijk werk of de hulpverlening. Indien burgers werden geïndiceerd voor een schuldregeling (schuld bemiddeling of saneringskrediet), budgetbeheer, duurzame financiële dienstverlening, budget-coaching of beschermingsbewind dan werden ze doorgeleid naar de betrokken afdelingen van de GKB. We wilden blijven voldoen aan de door de wet gestelde normtijden en geen wachttijsten laten ontstaan. Door de verwachte toestroom van klanten en de gelijkblijvende formatie dachten we het risico te lopen niet in alle gevallen aan de (wettelijke) eisen te kunnen voldoen. We wilden daarom in 2014 maatregelen nemen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen. Aangezien minder burgers zich voor schuldhelp melden dan verwacht, bleek het niet nodig om nadere regels op te stellen die de toegang tot schuldhelpverlening beperken. Wel hebben we duidelijke voorwaarden en termijnen gesteld aan

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
schuldhulptrajecten. Verder hebben we voor jongeren met schulden de eurocoach (speciale consultant voor aanpak van jongerenproblematiek) ingezet en ter bevordering van de zelfredzaamheid van klanten budget-coaching aangeboden. Ook zijn we gestart met de inzet van een screeningsinstrument om klanten gerichte schuldhulp (maatwerk ter voorkoming van uitval en recidive) te bieden. De GKB werkte samen met én in de sociale teams, waardoor burgers eerder hulp zochten en voor nieuwe klanten vaak slechts één aanmeldgesprek voldoende was. De GKB heeft in 2014 de kwaliteitsaudit van de landelijke koepelorganisatie voor schuldhulpverlening NVVK met goed gevolg doorstaan. Deze audit is meeromvattend en komt in de plaats van de NEN-audit.
.....

Preventie

Preventie (waaronder voorlichting) is een belangrijk onderdeel van de integrale schuldhulpverlening. We wilden schulden bij burgers voorkomen en hun financiële vaardigheid bevorderen. We zochten daarbij succesvol de samenwerking met scholen, vrijwilligers, maatschappelijke en hulpinstellingen, maar ook met schuldeisers zoals deurwaarders en woningcorporaties. We kozen nadrukkelijk voor drie speerpunten: wijkgericht werken, kinderen/jongeren en hun ouders en het structureel inbedden van bestaande activiteiten. Op basis van ontwikkelingen en behoeften ontplooiden we nieuwe activiteiten en sloten we aan op lokale programma's. In 2014 zijn we begonnen met nieuwe methodieken toe te passen in het onderwijs. In november is een geslaagd congres georganiseerd voor onze keten-partners in stad en regio in het kader van 10 jaar schuldpventie in Groningen. Naast de Koningin en de staatssecretaris waren daarbij ook wethouders uit het hele land aanwezig om het belang van schuldpventie te onderstrepen en in het bijzonder dat van financiële educatie.
.....

Koppeling van re-integratie en schuldhulpverlening

Schulden vormen een belemmering voor re-integratie en participatie van burgers. In 2014 zijn we doorgegaan met het zoveel mogelijk combineren van re-integratie en schuldhulpverlening. Een tijdige gerichte verwijzing van klanten met schuldproblemen door de klantondersteuners naar de schuldhulpverlening was daarom een belangrijk aandachtspunt.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De vraag naar schuldhulpverlening is in 2014 afgenomen ten opzichte van 2013. Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening is met 13% gedaald. Het aantal crisisinterventies ligt lager dan verwacht, onder andere door een preventieve, op vroeg-signalering en persoonlijke benadering gerichte samenwerking met de woningcorporaties, de energiebedrijven en het waterbedrijf. Door een pro-actieve benadering van burgers, na door de deurwaarder aangekondigde huisuitzetting, hebben we 105 woningontuimingen voorkomen. Het aantal inschrijvingen voor een schuldsregeling is 10% hoger dan verwacht, onder andere door succesvolle stabilisatie van financiële huishoudens. Het aantal klanten in budgetbeheer is met 8% gedaald, met name door meer aandacht te geven aan mogelijke zelfredzaamheid van klanten. Het aantal klanten in beschermingsbewind ligt iets minder hoog dan begroot; dit heeft te maken met de (lange) afhandelingstermijn bij de rechtbank van de verzoeken. Het aantal aanvragen voor sociale kredieten is zonder aanwijsbare reden licht gedaald. De druk op de schuldhulpverlening bleef groot vanwege de toegenomen complexiteit van dossiers (door een toename van multi-problematiek, grotere schuldenpakketten en meer klanten met een eigen woning). We hebben geen wachtlijsten laten ontstaan en ons gehouden aan de wettelijke normtijden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Werk en inkomen				
Deel- progr. Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten				
1.1 Werk	80.705	82.175	82.107	68
1.2 Inkomsten	193.223	194.858	197.346	-2.488
Totaal lasten	273.928	277.033	279.453	-2.420
Baten				
1.1 Werk	62.096	65.371	66.788	1.417
1.2 Inkomsten	150.922	150.915	161.251	10.336
Totaal baten	213.018	216.286	228.039	11.753
Totaal saldi voor bestemming	-60.910	-60.747	-51.414	9.333
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	24	24	24	0
Totaal onttrekkingen	20	20	20	0
Totaal saldi na bestemming	-60.914	-60.751	-51.418	9.333

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

In dit hoofdstuk worden de deelprogramma's afzonderlijk toegelicht. Omdat de baten en lasten van het Participatiebudget over verschillende deelprogramma's zijn verdeeld, geven we eerst een overzicht van en een toelichting op het totale Participatiebudget.

Participatiebudget

2014 is het laatste jaar dat de participatiemiddelen binnen komen via een doeluitkering van het rijk. Vanaf 2015 komen deze middelen binnen via het gemeentefonds als algemene integratieuitkering. De inkomsten en uitgaven van het participatiebudget moeten in principe in evenwicht zijn. In principe, omdat er tot 2014 nog verschuivingen kunnen plaatsvinden tussen opvolgende jaren. Dit wordt ook wel de meeneemregeling genoemd. In 2013 hebben we middelen naar voren gehaald uit 2014 ter hoogte van 1,1 miljoen euro. In 2014 halen we 700 duizend euro naar voren uit 2015. Dit bedrag is 400 duizend euro lager dan waar we in de begroting 2015 rekening mee hebben gehouden. Dit wordt veroorzaakt door het lager uitvallen van de loonkosten gesubsidieerde banen (V 500 duizend euro), het nog niet volledig benutte deel van het budget voor intensivering van de begeleiding bij de afbouw van de gesubsidieerde banen (V 200 duizend euro), de hogere rijksvergoeding (V 100 duizend euro), meer inkoop van trajecten (N 600 duizend euro) en het nog niet benutte deel voor de cofinanciering van projecten Werk in Zicht (V 200 duizend euro).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Participatiebudget 2015			
Bedragen x 1.000 euro	Begroting	Rekening	Vershil
Baten			
Rijksbijdrage re-integratie	18.665	18.774	109
Meneemregeling 2014 naar 2013	-1.101	-1.101	0
Meneemregeling 2015 naar 2014	1.141	707	-434
Bijdrage concern 20-banenplan	500	500	0
Budget volwasseneneducatie	766	766	0
Totaal baten	19.971	19.646	-325
Lasten			
Overige kosten gesubsidieerd werk	7.940	7.200	740
Gesubsidieerd werk	1.420	1.691	-271
<i>I actief in goede banen</i>	<i>8.200</i>	<i>8.399</i>	
<i>II werkgeversteam</i>	<i>995</i>	<i>1.015</i>	
Trajecten, scholing en re-integratie	9.195	9.414	-219
Overige kosten	450	250	200
Volwasseneneducatie	766	761	5
Zelfstandigen	200	330	-130
Totaal lasten	19.971	19.646	325
<i>I actief in goede banen</i>	<i>8.200</i>	<i>8.399</i>	
<i>II werkgeversteam</i>	<i>995</i>	<i>1.015</i>	

1.1 Werk V 1,5 miljoen euro

Participatiebudget (geen afwijking)

Zie hierboven

Actieplan Jeugd Werkloosheid (V 600 duizend euro)

In 2013 is door het Rijk 1,7 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het tweede Actieplan Jeugdwerkloosheid. Bij de jaarrekening 2013 is hierop een voordeel gemeld van 1,4 miljoen euro. Dit bedrag is overgeheveld naar 2014 via een bestemmingsvoorstel. Het Actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot midden 2015. Niet alle projecten zijn afgerond en lopen nog door in 2015.

Overige bedrijfsvoering (N 200 duizend euro)

De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door kosten van boventallig /gedetacheerd personeel. Voor lopende reorganisaties heeft uw raad een frictiekostenbudget ter beschikking gesteld. Deze kosten hebben geen relatie met de lopende reorganisatie en kunnen daarom niet ten laste komen van het budget voor frictiekosten. In de begroting is onvoldoende ruimte om deze kosten te dekken.

Iederz (V 1,0 miljoen euro)

Het voordelige verschil kunnen we splitsen in een aantal grotere onderdelen, namelijk:

een hogere omzet en hogere productiekosten	N 0,2 miljoen euro
een hogere gerealiseerde subsidie op de loonkosten	V 0,9 miljoen euro
hogere loonkosten en overige kosten Wsw personeel	N 0,1 miljoen euro
lagere loonkosten ambtelijk personeel	V 0,3 miljoen euro
overige oorzaken	V 0,1 miljoen euro

Dit voordeel leidt tot een vrijval van de extra beleidsmiddelen à 700 duizend euro die beschikbaar gesteld zijn bij de begroting 2014.

We zien een hogere omzet maar ook hogere kosten als gevolg van het feit dat we bij het opstellen van de begroting al rekening hebben gehouden met de verkoop van Business Post per 1 januari 2014. In werkelijkheid is de verkoop pas aan het begin van het 4e kwartaal bekrachtigd. Ook op het gebied van de individuele detachering, begeleid

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

werken en beschut werk is meer omzet gegenereerd dan begroot. Echter aan de hogere omzet zijn ook hogere productiekosten verbonden.

Per saldo zien we een nadeel van 200 duizend euro op het totaal van omzet en productiekosten. Dit komt onder meer omdat een aantal activiteiten is afgebouwd. Ook is extra geïnvesteerd in het behouden van een aantal grote klanten. Dit brengt extra kosten met zich mee maar ook de zekerheid dat contracten met afnemers kunnen worden behouden.

Voor wat betreft de afrekening van de subsidie zijn er 16 subsidie-eenheden meer zijn gerealiseerd dan waarmee in de begroting is gerekend. In de begroting is uitgegaan van 1168 subsidie-eenheden terwijl in werkelijkheid 1184 subsidie-eenheden zijn gerealiseerd. De meeropbrengst hiervan is ongeveer 400 duizend euro. Daarnaast is de rijksbijdrage geïndexeerd. Dit leidt tot een meeropbrengst van bijna 200 duizend euro.

Tenslotte hebben we over 2012 een bonus begeleid werken ontvangen van bijna 300 duizend euro. Met deze opbrengst was in de begroting geen rekening gehouden.

De hogere realisatie van subsidie-eenheden dan begroot heeft een gering effect op de loonkosten van het Sw-personeel. Dit komt doordat de gemiddelde loonkosten lager uitvallen dan verwacht. We schrijven dit toe aan de effecten van uitstroom van medewerkers met een hoger salaris en instroom van medewerkers met een lager salaris. Daarnaast zien we meer verhaalde loonkosten Sw-personeel en minder studiekosten. Per saldo resulteert dit in een nadeel van ongeveer 100 duizend euro.

Tenslotte resteert per saldo een incidenteel voordeel van 300 duizend euro op de loonkosten van ambtelijk personeel. Het voordeel is onder meer een gevolg van het feit dat medewerkers zijn vertrokken en de betreffende plekken in verband met de lopende reorganisatie niet weer zijn opgevuld.

Overige resultaten tellen op tot een voordeel van 100 duizend euro.

1.2 Inkomen

V 7,8 miljoen euro

BUIG (V 5,9 miljoen euro)

De financiering van een viertal inkomensvoorzieningen (wet werk en bijstand (Wwb), inkomensondersteuning oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW) respectievelijk gewezen zelfstandigen (IOAZ) en het besluit bijstandsverlening zelfstandigen – starters (BBZ - starters)) is gebundeld in de wet bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG). In 2014 is op deze inkomensvoorzieningen een afwijking van per saldo 5,9 miljoen euro voordelig gerealiseerd. De stijging van de baten (9,9 miljoen euro) komt vooral door een hoger ontvangen budget van het rijk. De verklaring hiervoor is dat ten opzichte van de begroting het macrobudget en het aandeel van de gemeente Groningen daarin ten opzichte van de begroting fors zijn gestegen, onder meer op grond van de realisatiecijfers over 2013. De stijging van de lasten (4,0 miljoen euro) wordt veroorzaakt door hogere uitgaven in verband met een hogere gemiddelde jaaruitkering per Wwb-klant (5 miljoen euro), door een toename van de uitgaven voor de overige inkomensvoorzieningen IOAW en Bbz (2 miljoen euro) en door een meevallend gemiddeld aantal klanten Wwb (ruim 200 minder dan geraamd). Dit lagere gemiddelde aantal klanten heeft een positief effect op de uitgaven van 3 miljoen euro.

Inkomensvoorziening Bbz (V 160 duizend euro)

De terug-ontvangsten van zelfstandigen worden sinds 1 januari 2013 genormeerd op basis van een landelijk gemiddelde. Komen we met onze terug-ontvangsten boven dit gemiddelde uit dan mogen we die extra inkomsten behouden. Komen we lager uit dan komt het verschil tussen de norm en de werkelijke inkomsten voor rekening van de gemeente. Wij hebben aangegeven nog niet aan de landelijke norm te kunnen voldoen. Daarvoor is 440 duizend euro extra beleidsgeld toegekend. Wij zijn er in geslaagd om meer inkomsten binnen te halen dan eerder geraamd. Het verschil tussen de norm en de werkelijke inkomsten blijft beperkt tot 280 duizend euro. Dit betekent dat een bedrag van 160 duizend euro kan vrijvallen.

GKB (V 100 duizend euro)

Het resultaat van de GKB bestaat uit 176 duizend euro nadeel in verband met lagere opbrengsten en 273 duizend euro lagere lasten. Deze lagere lasten worden veroorzaakt doordat twee medewerkers van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) zijn vertrokken. Ook worden de werkzaamheden op het gebied van deze wet niet meer door ambtenaren van de gemeente uitgevoerd. Hierdoor ontstaat vacaturruimte die niet is opgevuld. Daarnaast is sprake van vrijval binnen de overige uitvoeringskosten (waaronder vorming en opleiding).

De lagere opbrengsten worden grotendeels veroorzaakt doordat met het vertrek van de medewerkers van WSNP ook de bijbehorende inkomsten zijn komen te vervallen (170 duizend euro). Door het voordelige resultaat kan de incidentele bijdrage extra beleid van 70 duizend euro komen te vervallen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijzondere Bijstand (V 1,0 miljoen euro)

Het grootste deel van deze afwijking wordt veroorzaakt door de individuele bijzondere bijstand (700 duizend euro) en het resultaat op de stadspas (200 duizend euro). Tevens is er vrijval op de budgetten voor de Tegemoetkoming Ouderbijdrage en verstrekte adviezen door de GGD (100 duizend euro). Het resultaat op de individuele bijzondere bijstand van 700 duizend euro wordt veroorzaakt doordat het budget via de algemene uitkering van het gemeentefonds met ongeveer 500 duizend euro is opgehoogd als gevolg van een verwachte toename van het aantal klanten en uit een vrijval (130 duizend euro) op de uitkering voor de koopkrachttegemoetkoming 2014. Uiteindelijk is het beroep op de regeling vrijwel gelijk gebleven. Het genoemde voordeel is tevens gunstig beïnvloed door de aanscherping van het beleid voor de witgoedregeling. Met ingang van 1 maart 2014 worden binnen de regeling niet langer nieuwe, maar tweedehands apparaten vergoed. Ook zijn de vergoedingen per soort apparaat aan maxima gebonden.

Via het gemeentefonds hebben wij bijna 1,2 miljoen euro ontvangen voor een eenmalige uitkering in het kader van koopkrachttegemoetkoming. Daarvan hebben wij voor 1,07 miljoen euro aan uitkeringen toegekend. Het verschil tussen beide bedragen is toegerekend aan het resultaat op de bijzondere bijstand.

De stadspas is omgebouwd naar een webshop van waaruit bijvoorbeeld vouchers worden verstrekt die kunnen worden ingewisseld voor kortingen. We zien vanaf oktober een duidelijke toename van het gebruik van de webshop. Wellicht hebben de onbekendheid met de website, de aanloopproblemen en het feit dat veel verstrekte vouchers niet zijn ingewisseld ertoe geleid dat 200 duizend euro van het beschikbare budget niet is uitgegeven.

Wet Kinderopvang (N 200 duizend euro)

Het nadeel op de kinderopvang valt volledig toe te rekenen aan de kinderopvang op basis van sociale medische indicatie. Op begrotingsbasis is hiervoor 500 duizend euro beschikbaar. In 2014 hebben we ruim 700 duizend euro uitbetaald aan vergoedingen. Bij voortgangsrapportage 2014-2 gingen we nog uit van een nadeel van 300 duizend euro. Met ingang van 2014 loopt de indicatiestelling meer gestroomlijnd via de gemeente-arts en wordt als richtsnoer gewerkt met een maximum aantal te declareren uren voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie.

Nieuw armoedebeleid (V 1 miljoen euro)

Naast de bestaande middelen hebben wij extra middelen ontvangen van het Rijk voor het armoedebeleid. Dit geld is gedeeltelijk bij raadsbesluit in februari beschikbaar gesteld (600 duizend euro) en voor een deel in juli (1,2 miljoen euro). Wij zijn in 2014 gestart met diverse nieuwe armoedeprojecten. Doordat het grootste deel van de extra middelen later in het jaar beschikbaar is gesteld, hebben we hiervan slechts 850 duizend euro kunnen besteden aan meerdere projecten. Een deel van deze projecten loopt door in 2015.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA 2

Economie en werkgelegenheid

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en economische groei en dragen daarmee in grote mate bij aan welvaart en welzijn. Samen met werkgevers, werknemers en samenwerkingspartners in de regio werkt de gemeente Groningen dan ook intensief aan een goed vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat er voldoende geschikte ruimte is voor bedrijvigheid, dat projecten van derden worden gefaciliteerd die een impuls geven aan de regionale economie en dat de dienstverlening richting het bedrijfsleven goed is. Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat kunnen we hoogwaardige bedrijvigheid naar onze regio trekken en bestaande bedrijvigheid en talenten hier houden. Daarmee leveren we een bijdrage aan het behoud van bestaande, maar ook aan de totstandkoming van nieuwe werkgelegenheid. Daarbij past dat we werken aan een aantrekkelijke binnenstad, die bezoekers, toeristen en talenten aantrekt.

Relevante beleidsnota's

Contourennota Internationalisering 2013-2016
Innovatienota 2013
Marktanalyse bedrijventerreinen (juni 2012)
Kadernota arbeidsmarktbeleid 'Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio' (2012-2015)
Fonds Ondernemend Groningen (november 2011)
Masterplan Groningen Energieneutraal 2011-2015
Terreinwinst (maart 2011)
Structuurvisie detailhandel 2011-2020
Structuurvisie Kantoren 2010-2020
G-kracht; economisch meerjarenprogramma 2010-2014
Marktreglement 2010
Binnenstad.nu 2009-2015
Structuurvisie Stad op Scherp (2009)
Terrein in Bedrijf 2008-2015
Visie Ebbingekwartier (2008)
Oog voor nieuwe Detailhandel (2012)
Akkoord van Groningen 2.0 (2009)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Ruimte voor bedrijvigheid**
- 2. Binnenstad en toerisme**
- 3. Groningen kennisstad**
- 4. Overige acquisitie**
- 5. Overige economie en werkgelegenheid**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

Ten opzichte van het economisch herstel dat zich in 2014 landelijk voorzichtig heeft ingezet, is de conjunctuur in het Noorden iets achtergebleven. Enerzijds heeft de afnemende gasproductie invloed op de groeicijfers, anderzijds speelt de aanwezigheid van de niet-groeiende sectoren zorg en overheid een rol. Na lastige jaren hebben veel bedrijven het nog steeds niet makkelijk. De financiële situatie wordt wel minder kwetsbaar.

Toch is het onderliggende groeiperspectief goed, constateert ING Economisch Bureau. De "groei-as" Groningen/Eemshaven kende een prima groeidynamiek. De bedrijvigheid is toegenomen, er zijn veel starters en grote internationale bedrijven investeren in de regio (Google, Siemens en eerder IBM) vanwege duurzame energie, een goed geschoolde beroepsbevolking en innovatieve samenwerkingsverbanden tussen universiteit en hogescholen en bedrijfsleven.

In de stad nam het aantal werkzame personen licht af met 1,3 procent tot iets minder dan 132 duizend (peildatum 1 april 2014). De economische crisis vertaalt zich de laatste twee jaren in een daling van de werkgelegenheid, hoewel de daling in 2014 lager was dan in 2013. In de sectoren horeca, onderwijs en beveiliging is de werkgelegenheid toegenomen in 2014. Andere sectoren die qua aantal werkzame personen en/of aantal bedrijfsvestigingen een gunstiger ontwikkeling lieten zien dan gemiddeld waren de energiesector en de ICT-sector. Het aantal startende ondernemers daalde met 1,4 procent. En het aantal bedrijfsvestigingen nam heel licht af met 0,3 procent ten opzichte van 2013.

We hebben in 2014 mooie resultaten behaald waar het gaat om het vergroten van de bekendheid van Groningen als *City of Talent*. Bij de verkiezing tot 'Innovatiehoofdstad van Europa' van de Europese Unie is Groningen op een prachtige tweede plek geëindigd van de 57 deelnemende steden. Ook de opening van het International Welcome Center North was een mijlpaal in 2014. Hierdoor kunnen internationale kenniswerkers en hun werkgevers sneller bediend worden met allerlei formaliteiten en papierwerk. De 200 duizendste inwoner en de 30 duizendste student voor de Rijksuniversiteit bleken beiden uit het buitenland afkomstig. De groei van de stad vond voor een belangrijk deel plaats dankzij de toename van het aantal (ook buitenlandse) studenten.

Het aantal bedrijfsvestigingen binnen de diepen bleef gelijk. Na een paar jaar zwaar weer en dalende cijfers voor ondernemers in de binnenstad is deze status quo goed nieuws. Het aantal toeristische overnachtingen steeg met bijna 25 duizend tot meer dan 400 duizend - een toename met maar liefst 6,2 procent. Verder stelde uw raad het nieuwe bestemmingsplan voor de binnenstad vast. Meest in het oog springend zijn de onbeperkte mogelijkheden voor horeca die overdag geopend is. Ook hebben we in 2014 gewerkt aan voorbereidingen voor de toekomstvisie van de binnenstad.

De prognose voor de uitgifte van bedrijfskavels is grotendeels gehaald. Naast enkele kleinere transacties aan de oostzijde van de stad, vond de grootste transactie van bedrijfskavels plaats op de Zernike Campus Groningen. Hier is vijf hectare verkocht voor de uitbreiding van EnTranCe, de proeftuin voor energie-innovatie. In de doorontwikkeling van de Zernike Campus zijn forse stappen gezet, waaronder de totstandkoming van een stedenbouwkundige visie

Ook in 2014 is de Vastgoedmonitor weer opgesteld en bediscussieerd met marktpartijen. De belangrijkste conclusies zijn dat het leegstandspercentage in alle geanalyseerde markten is afgenomen, maar dat we daarbij nog niet durven te spreken van een zich herstellende markt. Mede daarom zijn we het afgelopen jaar aan de slag gegaan met voorbereidingen voor een campagne om Groningen als vestigingslocatie op de kaart te zetten. Samen met andere partijen informatie, stadswandelingen en vestigingsbegeleiding aangeboden aan organisaties die (mogelijk) interesse hadden in Groningen als vestigingsplaats. Mede daardoor zijn circa 40 nieuwe, vooral kleine, winkels in de binnenstad van start gegaan, alsook een aantal start-ups in de kennissectoren. Met een bouwmarkt en twee hotelketens zijn voorbereidingen getroffen voor het openen van een vestiging. We hebben ongeveer 20 bedrijven met verhuisplannen weten te behouden voor de gemeente.

En *last* maar zeker *not least*: in 2014 zijn we gestart met een heel andere manier van samenwerken met het regionale bedrijfsleven en onze kennisinstellingen. We geven onze samenwerking voor de komende jaren vorm vanuit het gedeelde besef dat wij gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het stimuleren van de economie en de werkgelegenheid in Groningen. Dat heeft geleid tot drie programma's die de komende jaren de Economische Agenda voor de stad vormen: het Convenant Ondernemend Groningen, Het Akkoord van Groningen 3.0 en G-kwadraat 2015-2019. We geven al werkende weg uitvoering aan deze programma's met concrete projecten en initiatieven vanuit de markt.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

RUIMTE VOOR BEDRIJVIGHEID

Met het deelprogramma 'Ruimte voor bedrijvigheid' zorgen we voor een goed ondernemersklimaat in onze gemeente. Want als we willen dat er in onze gemeente meer banen komen, dan moeten we er ook voor zorgen dat bedrijven en instellingen hier een goede plek hebben of krijgen en goed worden geholpen door de gemeente. Zo kunnen bedrijven zich richten op ondernemen en groei realiseren. Dat is weer goed voor de werkgelegenheid.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 2.1 Ruimte en bedrijvigheid bedraagt 4,1 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Werklocaties
- Bevorderen ondernemerschap
- Bedrijvigheid in de wijken
- Creatief ondernemerschap
- Duurzaam ondernemen en innoveren
- Vergunningverlening en handhaving
- Detailhandel/markt

Beleidsveld

Werklocaties

Met werklocaties bedoelen we plekken in de stad waar werkgevers geconcentreerd zijn: bedrijventerreinen, kantorenparken en locaties voor (grootschalige) detailhandel. Op die plaatsen bevindt zich meer dan de helft van onze werkgelegenheid. In nauwe afstemming met de ondernemers en de regio werken we aan de juiste hoeveelheid duurzame werklocaties en aan het beheer ervan.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Met nieuwe locaties en/of herstructurering en revitalisering van oudere kantorenparken en bedrijventerreinen willen we het voor ondernemers mogelijk maken zich in Groningen te vestigen en hier gevestigd te blijven. Samen met ondernemers(verenigingen) willen we het vestigingsklimaat verbeteren, dan wel zo optimaal mogelijk maken.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Terreinwinst: bedrijventerreinen gerevitaliseerd

Behaalde resultaten:

- In 2014 zijn de laatste onderdelen van de revitalisering Bornholmstraat fase 2 uitgewerkt en/of opgestart. Zo is de kadeverhoging voltooid en is gestart met de aanleg van het laatste deel van de weg die in de eerste helft van 2015 opgeleverd zal worden. De aanleg van de weg over het oude Vervoerscentrum is inmiddels gereed. Met deze onderdelen is het gehele revitaliseringproject Winschoterdiep voltooid.
- De revitalisering van bedrijventerrein Hoendiep is in 2014 afgerond. In de revitalisering is aandacht geweest voor onder andere parkeerproblematiek, groen, duurzame led-verlichting en faciliteiten voor glasvezelkabel.
- Voor bedrijventerrein De Hoogte is een onderhoudsplan, met daarin specifieke aandacht voor riolering, opgesteld waarbij de uitvoering in 2015 gepland staat.
- In 2014 zijn diverse Fonds-projecten gefinancierd, zowel op werklocaties als daarbuiten. Specifiek voor werklocaties zijn circa tien projecten gefinancierd, die een duidelijke relatie hebben met het terrein of de aldaar aanwezige bedrijvigheid. Voorbeelden zijn de plaatsing van elektrische laadpalen op de verschillende terreinen, de Groninger Ondernemers Courant en ondersteuning van de opstart van de Groninger Kredietunie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Terreinwinst: nieuwe terreinen ontwikkelen

Behaalde resultaten:

- In 2014 is de marktanalyse bedrijventerreinen geactualiseerd. Daarbij is de aanwezige hoeveelheid nieuw bedrijventerrein vergeleken met de toekomstige markt vraag. Op basis daarvan is besloten om het aantal hectare actuele uitgifbare terreinen in stand te houden, maar met name in de grondexploitatie Meerstad een voorziening te treffen die een buffer vormt wanneer hectares bedrijventerreinen Meerstad in de toekomst niet worden uitgegeven. Er wordt hierbij voor Meerstad gekozen, omdat uitgifte van de bedrijventerreinen hier in de verre toekomst (na 2030) gepland staat en niet alle kosten hier al gemaakt zijn.
- Medio 2014 heeft uw raad de beleidsnotitie Westpoort vastgesteld. Met deze beleidsnotitie geven we invulling aan een onderdeel van de Rode Loper, de visie op werklocaties, namelijk het werken aan maximale gastvrijheid en flexibiliteit op bedrijventerrein Westpoort. Zo is het aantal bedrijven dat zich hier kan vestigen verbreed, zijn welstandseisen simpeler ingericht en is er meer flexibiliteit in de aankoopvoorwaarden (kavelgrootte, financiering).
- Voor een andere ambitie uit de Rode Loper, het werken aan gestructureerde profilering van Groningen en haar werklocaties, zijn duidelijke stappen gezet. Marketing Groningen heeft in 2014 de opdracht gekregen om een campagne op te zetten om Groningen als vestigingslocatie onder de aandacht te brengen waarbij zowel aandacht is voor de kwaliteiten van de stad en haar arbeidsmarkt als voor de aanwezige werklocaties. Daarbij wordt in boodschap en beeldmerk aangesloten bij de lopende campagnes 'City of Talent' en 'Er gaat niets boven Groningen'.
- In 2014 is een stedenbouwkundige visie opgesteld voor Zernike Campus Groningen. Zie deelprogramma 3, beleidsveld Akkoord van Groningen. Op de Zernike Campus Groningen vond in 2014 de grootste transactie van bedrijfskavels plaats: 4 ha voor de uitbreiding van EnTranCe. Dit naast enkele kleinere verkopen aan de oostzijde van de stad. Hiermee hebben we in 2014 onze prognose om 5 ha uit te geven grotendeels behaald. Het feit dat dit met name te danken is aan verkoop voor één individueel initiatief laat zien hoe grillig de markt voor bedrijventerreinen is.
- De ambitie om aan een nieuw profiel voor bedrijventerrein Roodehaan te werken is in 2014 nog niet ingevuld vanwege de focus op bovenstaande prioriteiten.

Aandacht voor kennis- en kantoorlocaties

Behaalde resultaten:

- In kantorengedebied Corpus den Hoorn hebben wij de initiatieven van marktpartijen ondersteund. In de praktijk blijkt dat het uitwerken van projecten met diverse vastgoedeigenaren complex is en veel tijd vergt. De voorbereiding van een project om Corpus den Hoorn te vergroenen en beter te laten aansluiten op de Piccardthofplas is in 2014 afgerond en lijkt begin 2015 uitgevoerd te kunnen worden. Bij het project om het kantorenvastgoed op Corpus Den Hoorn energieneutraal te maken (project 'Kantoor vol Energie') is vanuit een gezamenlijke ambitie gestart, maar worden verbetermaatregelen nu vooral op individueel niveau uitgewerkt. De ambitie om het bestemmingsplan Corpus Den Hoorn te actualiseren is niet uitgevoerd omdat prioriteit bij de projectuitvoering is gelegd.
- Ook in 2014 is de Vastgoedmonitor opgesteld en bediscussieerd met marktpartijen. Belangrijkste conclusies zijn dat in alle geanalyseerde markten (kantoren-, bedrijfs- en detailhandelsvastgoed) het leegstandspercentage is afgenomen, maar dat we daarbij nog niet durven te spreken van een herstellende markt. Het opnamepercentage en het aantal transacties is immers nog altijd relatief laag. In de kantorenmarkt en detailhandelsmarkt is het leegstandspercentage positief beïnvloed door een aantal grote transacties, terwijl de situatie in het bedrijfsvastgoed (met name op bedrijventerreinen) verslechterd is.
- De ontwikkeling van het Europapark gaat gestaag door. Nadat eind 2013 het gemeentekantoor aan het Harm Buitenplein in gebruik is genomen, is eind 2014 het oranjeleuige woon- en kantorencomplex Hete Kolen in gebruik genomen. Het Europapark is meer en meer een plek waar diverse functies (werken, wonen, recreatie) bij elkaar komen. De voorbereidingen voor nieuwbouw van een sportcentrum van het Noorderpoortcollege zijn in volle gang. Ook de ontwikkeling van het systeem voor Warmte-Koude-Opslag in het Europapark is gecontinueerd, waarbij onder andere met gebruikers van Hete Kolen contracten zijn afgesloten.
- Op het Martini Trade Park wordt al enige tijd gewerkt aan een business case voor een verbeterde parkeersituatie. Nadat het proces enige tijd heeft stilgelegen, onder andere door de ontwikkelingen bij

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
MartiniPlaza, zijn de gesprekken eind 2014 weer opgestart om tot twee uitgewerkte business cases te komen, waarin ondernemers en de gemeente zich zouden moeten kunnen vinden.
.....

Tijdelijk gebruik en transformatie

- Op verzoek van uw raad hebben wij eind 2013 op de website ruimteinstad.nl een platform opgericht waar leegstaande panden en braakliggende grond op een kaart zichtbaar zijn. In 2014 blijkt de website goed te functioneren met gemiddeld enkele tientallen bezoekers per dag. De site trekt vooral bezoekers die op zoek zijn naar leegstaand vastgoed of braakliggende grond, veelal vanuit kostenoverwegingen. Helaas blijft het aanbod van (commercieel) leegstaand vastgoed en braakliggende grond achter. Naast de site zijn vanuit het platform verscheidene activiteiten geïnitieerd rondom leegstand zoals tijdens de dag van de stadslandbouw, de 'Ruimte in Stad Hub' tijdens Let's Gro met onder andere een fototentoonstelling rondom tijdelijkheid en een Ruimte in Stad-krant.
- We moeten concluderen dat de matching via Ruimte in Stad tot nu toe niet succesvol is. De ervaring leert dat de initiatieven die ruimte zoeken dit veelal doen omdat zij weinig tot geen huur wensen te betalen. Het gaat hier regelmatig om partijen die niet in staat zijn een succesvolle business case te ontwikkelen, terwijl het erop lijkt dat de meer kansrijke concepten een plek vinden binnen de reguliere vastgoedmarkt. Toch menen wij met Ruimte in Stad een concept opgebouwd te hebben dat we niet willen weggooien. Wij zullen dan ook onderzoeken in hoeverre we het platform kunnen inzetten om de initiatieven en ambities binnen het wijkgericht werken te ondersteunen.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Op bestaande bedrijventerreinen is revitalisering gecontinueerd: in het zuidoosten en westen wordt revitalisering afgerond, in het noorden (De Hoogte) juist opgestart. We werken hierin, via het Fonds, steeds meer met ondernemers samen. Hetzelfde geldt voor de kantoreengebieden.

Voor nieuwe bedrijventerreinen hebben we in 2014 gewerkt aan betere facilitering en profilering, met als doel bestaande terreinen beter te benutten voor geïnteresseerde bedrijven. Dynamiek vindt vooral plaats op de Zernike Campus Groningen, met enkele grote ontwikkelingen en een nieuwe toekomstvisie.

Beleidsveld

Bevorderen ondernemerschap

We werken aan het creëren van een gunstig klimaat voor ondernemende mensen die een bedrijf hebben of die een bedrijf willen oprichten.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden het aantal startende ondernemers en het aantal bedrijfsvestigingen laten stijgen ten opzichte van 2013.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ Aantal bedrijfsvestigingen ¹	▪ > 15.796	▪ 15.754	▪ -42
▪ Aantal startende ondernemers ²	▪ > 1.856	▪ 1.830	▪ -26
▪ Aantal bedrijfsbezoeken ³	▪ 800	▪ 780 ⁴	▪ -20
▪ Aantal adviesgesprekken startende ondernemers ³	▪ 120	▪ 170	▪ +50

¹ Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.

² Bron: Kamer van Koophandel Noord-Nederland, via Onderzoek en Statistiek Groningen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het aantal ondernemers dat gestart is met ondernemen, dus niet ondernemers die zijn uitgebreid of die naar de stad zijn verhuisd.

³ Bron: Eigen registratie.

⁴ Tellen we de bedrijfsbezoeken voor de horeca mee, dan zijn ongeveer 1.400 bedrijfsbezoeken gerealiseerd in 2014.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Diensten op maat verleend

- We hebben ongeveer 780 bedrijven en andere werkgevers bezocht om in te spelen op ontwikkelingen en vragen zoals personele vraagstukken, huisvesting, subsidieregelingen, netwerkvorming en vergunningaanvragen. Tellen we de horecabezoeken mee, dan hebben we ongeveer 1.400 bezoeken gerealiseerd.
- In samenwerking met het Werkplein en bedrijfsmakelaars hebben we een twintigtal bedrijven actief begeleid naar een andere bedrijfslocatie. Zo hebben we deze bedrijven voor de stad weten te behouden. Samen met andere partijen hebben we ook informatie, stadswandelingen en vestigingsbegeleiding geboden aan organisaties die (mogelijk) interesse hadden in Groningen als vestigingsplaats. Mede daardoor zijn 40 nieuwe, vooral kleine winkels in de binnenstad van start gegaan, alsook een aantal start-ups in de kennissectoren en een vestiging van een onderneming op medisch-technologisch gebied. Met een bouwmarkt en twee hotelketens zijn voorbereidingen getroffen voor vestiging in 2015.
- Via het Servicepunt Detailhandel zijn informatiebijeenkomsten specifiek voor winkeliers georganiseerd.
- Verder is de samenwerking tussen de organisatieonderdelen economie en arbeidsmarkt geïntensiveerd en zijn afspraken gemaakt over de verdeling van bedrijfsbezoeken.

Startende ondernemers gestimuleerd

- Naast de 170 adviesgesprekken die wij voerden tijdens onze spreekuren voor startende ondernemers, zijn verschillende projecten uitgevoerd om starters te stimuleren. Via de Ondernemersacademie hebben we bijgedragen aan het stimuleren van ondernemerschap voor MBO-studenten niveau 3/4. Ook leverden we een actieve bijdrage aan BusinessMatch Groningen, het studentenplatform voor het stimuleren van ondernemerschap op de Hanzehogeschool. We hebben innovatief ondernemerschap in de schijnwerpers gezet door bij te dragen aan de Anner Award 2014 voor dé Noordelijke studentondernemer. Ook droegen wij bij aan de Jonge Ondernemers Prijs.
- We hebben vier ondernemersbijeenkomsten georganiseerd. In oktober faciliteerden we samen met Rabobank en het Jonge Bedrijven Netwerk een startersbijeenkomst voor 80 ondernemers die ongeveer een jaar geleden waren gestart met hun bedrijf en die dagelijks tegen praktische ondernemersproblemen aanlopen. Uit de later gehouden enquête bleek de bijeenkomst erg succesvol. Ook vonden drie MKB-ondernemersavonden plaats met gemiddeld 200 á 250 bezoekers uit de stad en in mindere mate ook de regio.
- Tot slot hebben we de Kredietunie Groningen helpen opzetten in Groningen door het beschikbaar stellen van vergaderruimte en subsidie. De coöperatie is opgericht door (oud-)ondernemers die zagen dat de groei van het Groningse MKB lastig van de grond kwam omdat banken terughoudend zijn op het verstrekken van lagere kredieten aan (startende) ondernemers.

Stichting OTP ondersteund

We hebben ook in 2014 bijgedragen aan de continuering van Stichting OTP, die als doel heeft de aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven te verbeteren. In 2014 heeft de stichting via projecten als ChecktheBizz en Carrousel meer dan duizend leerlingen vanuit het voortgezet onderwijs kennis laten maken met 45 bedrijven. De stichting heeft 122 stage opdrachten opgehaald, waarvan 75 tot 80 procent is ingevuld. Vraag en aanbod sluiten nu eenmaal niet 100 procent bij elkaar aan: de vraag naar HBO-stagiairs is groot, terwijl er een tekort is aan MBO-stageplaatsen. Daarnaast speelt mee dat de opleidingen niet alle aangeboden stages goedkeuren. Verder heeft de stichting themabijeenkomsten en docentstages georganiseerd, alsook andere activiteiten om de verbinding tussen het onderwijs en het bedrijfsleven te verstevigen. In 2014 verhuisde Stichting OTP naar Seats2Meet/050Groningen aan de Eemsgolaan.

Incubatorvoorziening gefaciliteerd

In 2014 hebben we de opening van Games Incubator Groningen 'Indietopia' ondersteund. Dat is een broedplaats voor zelfstandige start-ups die games ontwikkelen, met een focus op serious games. Het voorziet in een duidelijke behoefte: op dit moment zijn er circa 20 bedrijfjes gevestigd en het is de bedoeling dat er over vijf jaar 40 developers gevestigd zijn die internationaal hits scoren. De start-up community in Groningen ontwikkelt zich sterk. Initiatieven die in 2014 en/of eerder vanuit de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>gemeente zijn ondersteund en die erg goed lopen zijn onder andere het Launch Café, FabLab en Cube050. Hieruit zijn innovatieve bedrijven voortgekomen. Eén van hen maakte deel uit van de 'Rising Stars' van de Deloitte Fast 50. De Energy Academy en EnTranCe zijn er specifiek voor het bevorderen van energieke bedrijvigheid.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>In plaats van de beoogde toename is het aantal bedrijfsvestigingen heel licht gedaald met 0,3 procent en ook is het aantal startende ondernemers licht gedaald met 1,4 procent. Onze dienstverlening aan het bedrijfsleven heeft er evenwel toe bijgedragen dat we ongeveer 20 bedrijven hebben weten te behouden voor de gemeente en dat er tientallen winkels en start-ups zijn bijgekomen.</p>
Beleidsveld	<p>Bedrijvigheid in de wijken</p> <p>De wijkwinkelcentra, bedrijven/winkels in de wijken en ondernemers die vanuit huis werken, bieden werkgelegenheid aan duizenden mensen in onze gemeente.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>We willen de economie in de wijken stimuleren met goede kansen om te groeien. Daarmee leveren we een bijdrage aan de leefbaarheid in de wijken.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Wijkwinkelcentra ondersteund</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Via het Servicepunt Detailhandel zijn onder andere in Helpman, Hoogkerk, Overwinningplein en Paddepoel projecten opgezet die bijdragen aan het ondernemersklimaat in het betreffende winkelcentrum. Hierbij valt te denken aan reclame- of marketingplannen, lokale activiteiten en veiligheid. Nog niet in alle wijkwinkelcentra zijn projecten gerealiseerd. Dit heeft er mee te maken dat het Servicepunt Detailhandel pas in 2014 is begonnen met het opstarten van dergelijke projecten en (nog) niet alle wijkwinkelcentra behoefte hebben aan ondersteuning. ▪ In oktober en november heeft de wethouder van Economische Zaken een bezoek afgelegd aan acht winkelcentra. Doel van deze bezoeken was aandacht geven aan de opgaven waar de winkelcentra voor staan en de detailhandel in de wijken meer te verbinden, zowel onderling als met de detailhandel in de binnenstad. ▪ In winkelcentrum Paddepoel is de herontwikkeling van de Zonnelaan-zijde afgerond. De gesprekken over de herontwikkeling van het winkelaanbod in Oosterhogebrug zijn in het voorjaar van 2014 opnieuw opgestart. Door voortdurende onduidelijkheid over investeringsbeslissingen bij betrokken partijen zijn er nog geen verdere stappen gezet. Op het Overwinningplein heeft de openbare ruimte een impuls gekregen met de toevoeging van bomen en plantenbakken. Aan de Verlengde Hereweg is in december een blauwe parkeerzone ingesteld om lang parkeren tegen te gaan, zodat consumenten meer parkeermogelijkheden hebben bij winkelbezoek. <p>.....</p> <p>Ondersteuning van Ondernem 't voortgezet</p> <p>In 2014 heeft de gemeente samen met <i>Ondernem 't</i> een project opgezet, waarbij de kennis en het netwerk van <i>Ondernem 't</i> specifiek op armoedebestrijding worden ingezet. Het gaat hierbij om een groep van ruim duizend zelfstandigen, die hun ambitie als ondernemer willen verwezenlijken, maar daar op dit moment onvoldoende in slagen en zodoende moeten rondkomen van een minimaal inkomen. Enerzijds werken we via coachingtrajecten aan het verbeteren van de marktpositie van deze ondernemers en anderzijds laten we de groep actief deelnemen in de bestaande leefomgeving van ZZP-ers. Hierbij is de verbinding tussen deze groep en bestaande organisaties, wijkinitiatieven en netwerken cruciaal. Het project is in de tweede helft van 2014 opgestart en heeft een looptijd van minimaal 16 maanden.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Door diverse fysieke en niet-fysieke projecten in wijkwinkelcentra te faciliteren en te ondersteunen werken we permanent aan levendige wijkwinkelcentra met een goed ondernemersklimaat. Via <i>Onderneem 't</i> hebben we in 2014 een koers ingezet waarin we ons minder focussen op wijkconomie en meer op begeleiding van de groepen zelfstandigen die in armoede leven.</p>												
Beleidsveld	<p>Creatief ondernemerschap</p> <p>Innovatie is een belangrijk middel om de werkgelegenheid op peil te houden. Innovatie-nieuwe-stijl heeft toekomst: daar waar creatieve en technische bedrijven nauw samenwerken en vanaf het begin samen nieuwe producten, diensten, concepten en processen ontwikkelen. Ook in Groningen zijn hiervoor kansen. We hebben het Ebbingekwartier bijvoorbeeld aangewezen als zone voor de creatieve industrie, hebben geïnvesteerd en zien daar nu een creatief netwerk ontstaan. De creatieve sector bestaat uit de deelgroepen kunsten, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening.</p> <p>Zie ook: Deelprogramma 2 (Binnenstad en toerisme), beleidsveld Talent en Kenniswerkers. Programma 6 (Cultuur), deelprogramma 3, beleidsveld Kunst & Economie.</p>												
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Een aantrekkelijk (vestigings)klimaat creëren voor de creatieve industrie en daarmee het aantal bedrijfsvestigingen en arbeidsplaatsen laten groeien.</p> <p>MEETBAAR RESULTAAT</p> <table><thead><tr><th>Indicator</th><th>Beoogd 2014</th><th>Behaald 2014</th><th>Vershil</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ Aantal werkzame personen</td><td>▪ Meer dan 5.778</td><td>▪ 5.502</td><td>▪ -276</td></tr><tr><td>▪ Aantal bedrijfsvestigingen</td><td>▪ Meer dan 2.791</td><td>▪ 2.830</td><td>▪ +39</td></tr></tbody></table> <p>Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.</p>	Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil	▪ Aantal werkzame personen	▪ Meer dan 5.778	▪ 5.502	▪ -276	▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ Meer dan 2.791	▪ 2.830	▪ +39
Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil										
▪ Aantal werkzame personen	▪ Meer dan 5.778	▪ 5.502	▪ -276										
▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ Meer dan 2.791	▪ 2.830	▪ +39										
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Ebbingekwartier groeit door</p> <p>Het Ebbingekwartier ontwikkelt zich meer en meer als trekpleister voor stadgers en creatieve ondernemers. Diverse ondernemers en organisaties hebben zich in 2014 op het terrein gevestigd. Het stadsstrand en de speelweide worden volop gebruikt en het aantal activiteiten groeit, van 46 in 2013 naar 72 in het afgelopen jaar (combinatie van activiteiten op het terrein en in de paviljoenen). Dit alles leidt tot meer bezoekers. Het evenemententerrein is verplaatst in verband met voorgenomen bouwwerkzaamheden voor de aanleg van de derde ingang van parkeergarage Boterdiep en de vestiging van een jongerenhotel. Hierdoor heeft een aantal evenementen gekozen voor een andere locatie. Restaurant Oberland opende begin maart haar deuren en het Infoversum werd in juni geopend. De lichtkrant werd in november geïnstalleerd en het laatste paviljoen, het 'Lighthouse Muziekclub' waar muziekles en muziekworkshops worden gegeven, opende in december. Ook is er een huurder gevonden voor het Regulateurshuisje waar in 2015 een koffiëcafé zal worden gevestigd. House of Design in mei naar de gerenoveerde Watertoren aan de Noorderbinnensingel.</p> <p>Kennis en innovatie gestimuleerd</p> <p>Voor een toelichting verwijzen wij naar de activiteit 'Kennis en innovatie gestimuleerd' onder beleidsveld Talent en kenniswerkers in deelprogramma 2.</p>												
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het aantal bedrijfsvestigingen in de creatieve sector is in 2014 toegenomen met 1,4 procent. Dat is een guntiger resultaat dan de gemiddelde ontwikkeling van het aantal bedrijfsvestigingen in de stad als geheel (-0,3 procent). Toch is het aantal werkzame personen in de sector afgenomen met bijna 10 procent. De oorzaak is deels een</p>												

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

administratieve. Personeel van De Oosterpoort en Stadsschouwburg zijn geteld bij de hoofdvesting gemeente Groningen (overheid). Daarnaast is er sprake van een afname bij de steunfondsen.

Beleidsveld

Duurzaam ondernemen en innoveren

Als onderdeel van het Masterplan Groningen Energieneutraal richten we ons op energiebesparing bij bedrijven, het zuinig omgaan met grondstoffen en het sluiten van kringlopen. Daarnaast stimuleren we eerlijke handel (FairTrade) in samenwerking met diverse partners.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- We willen (technische) innovaties en de ontwikkeling van bedrijvigheid stimuleren die zich specialiseert in duurzame producten en productiemethoden.
- We streven ernaar bestaande en nieuwe bedrijventerreinen duurzamer in te richten.
- Met 'Groningen geeft Energie' richten we ons op Groningen energieneutraal in 2035; in 2025 zijn we halverwege. Ook willen we onze positie als 'Energy City' uitbouwen en versterken aansluitend op de ambities van de Energy Valley-regio.
- Door aan de FairTrade-campagne mee te doen, wil de gemeente de koop en verkoop van FairTrade-producten stimuleren in het kader van armoedebestrijding.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Energiebesparing bij bedrijven

In het kader van het Masterplan Groningen Energieneutraal hebben we in 2014 aandacht besteed aan energiebesparing bij (vooral grotere) bedrijven via een aantal initiatieven:

- Clean Groningen is een samenwerkingsproject tussen de Energy Valley Topclub, Natuur & Milieufederatie Groningen, provincie Groningen en de gemeente gericht op het beperken van energieverbruik en het stimuleren van verduurzaming van bedrijven. Voor de inspanningen op het gebied van duurzaamheid worden bedrijven beloond met extra exposure. In 2014 hebben 22 deelnemers zich aangemeld. Deze bedrijven hebben een scan laten uitvoeren. Er is aandacht besteed aan de campagne van de wedstrijden van FC Groningen (reclameborden en naam op shirts).
- In 2014 hebben via een branche- en themagewijze benadering en individueel maatwerk gewerkt aan het realiseren van energiebesparing bij bedrijven. Het uitgangspunt is vrijwillige medewerking van ondernemers. Eventueel kunnen bedrijven verplicht worden maatregelen te treffen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Als dat nodig is kan handhavend opgetreden worden. In 2014 zijn circa 45 controles uitgevoerd bij grote energieverbruikers.
- In 2014 zijn we gestart met een project in samenwerking met Koninklijke Horeca Nederland om horecabedrijven te verduurzamen. Dat doen we door het actief informeren van de Groningse horeca-ondernemers en het inzichtelijk maken van besparingen via het uitvoeren van scans. Vervolgens krijgen zij advies hoe ze door slimme investeringen kunnen vergroenen en verdienen. Tot nu toe zijn 83 scans uitgevoerd.

Activiteiten

Duurzame productontwikkeling

Contactennet Duurzame Innovatie Noord-Nederland (CODIN) is sinds 2013 overgegaan in de Vereniging Noorden Duurzaam. De gemeente Groningen is lid geworden van deze vereniging en we hebben in 2014 deelgenomen aan twee projecten: duurzame mobiliteit en duurzame verketen.

Stimuleren van duurzame inrichting van bedrijventerreinen

In 2014 vond het project 'Stimulering Aanschaf Elektrische Oplaadpunten' plaats voor bedrijven en instellingen. Daarin werkte de gemeente samen met de bedrijvenverenigingen VBZO, VBGW en VBNO. Naast een gemeentelijke stimuleringsregeling droegen ook de bedrijvenverenigingen financieel bij aan de aanschaf van elektrische oplaadpunten door ondernemers. In totaal zijn er 85 oplaadpunten gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

FairTrade

Ook in 2014 hebben voldoende winkels, supermarkten en horecagelegenheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties geparticipeerd om de titel van FairTrade-gemeente te kunnen prolongeren. Daarmee zijn we koploper in Nederland. De landelijke jury is jaarlijks erg positief over de activiteiten en ambitie in Groningen. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met de inkoop van lokale én FairTrade food-producten. De kerngroep wordt gefaciliteerd met ambtelijke ondersteuning, een budget voor publieksactiviteiten en PR. Via de sociale media is ruimschoots aandacht besteed aan Fair Trade.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Via een brede aanpak hebben we energiebesparing bij bedrijven gepromoot. Dit leidt tot meer bewustwording en concrete acties. Specifiek hebben we in 2014 ingezet op de horecasector. Ook hebben we de vorming van duurzame productieketens onder de vlag van Vereniging Noorden Duurzaam gepromoot. We hebben duurzaamheid op bedrijventerreinen gestimuleerd door de installatie van Elektrische Oplaadpunten te stimuleren. We hebben FairTrade blijvend onder de aandacht gehouden en daarmee bijgedragen aan het duurzame imago van de stad.

Beleidsveld

Vergunningverlening en handhaving

We beschermen de kwaliteit van de leefomgeving door het reguleren en legaliseren van bedrijfsmatige activiteiten en toezicht op de milieubelasting van bedrijven. Binnen de aspecten van de wet milieubeheer zien we toe op de naleving van regels en stimuleren energiebesparing bij bedrijven. We werken aan integrale vergunningverlening, integraal toezicht en handhaving, op een manier die bijdraagt aan efficiency- en kwaliteitsverbetering en die resulteert in administratieve lastenverlichting voor bedrijven.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Verlenen van vergunningen en afhandelen meldingen binnen de wettelijke termijnen.
- Het behouden van de kwaliteit van dienstverlening aan burgers door klachten adequaat af te handelen.
- Het behouden van en daar waar nodig verbeteren van de leefomgevingskwaliteit in de Stad door het reguleren van en toezicht houden op de milieubelasting door bedrijven. Dit doen we volgens het handhavingsprogramma.
- Het tijdig inzichtelijk maken van en verantwoording geven over de activiteiten van de handhaving.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Wettelijke termijnen vergunningverlening en meldingen behalen	▪ 100%	▪ 100%	▪ 0
▪ Klachten afhandelen binnen 6 weken	▪ 100%	▪ 90%	▪ 10
▪ Volledig uitvoeren handhavingsprogramma	▪ 100%	▪ 80%	▪ 20
▪ Handhavingsprogramma per 1 januari en handhavingsverslag per 1 april aanbieden aan de raad	▪ ja	▪ nee	

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Diverse activiteiten

Behaald resultaat:

- We geven uitvoering aan de Wabo (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht). Procedures worden in het algemeen binnen de geldende termijnen afgerond. Vergunningverlening en handhaving hebben in 2014 niet geleid tot beroepszaken.
- Het aantal klachten over de milieubelasting door bedrijven was in 2014 hetzelfde als voorgaande jaren. Die klachten betreffen in hoofdzaak geluidhinder door horeca-inrichtingen. De klachten over bedrijven

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>waar de Omgevingsdienst Groningen (ODG) de uitvoering verzorgt zijn niet allemaal binnen zes weken afgewikkeld.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De naleving van de milieuregels bij de gecontroleerde bedrijven met een aanmerkelijke milieubelasting, waar we jaarlijks komen, is op orde. Bij de bedrijven waar we minder frequent komen, is het naleefgedrag redelijk op orde. Bij de uitgevoerde bedrijvencontroles is energiebesparing, daar waar relevant, beoordeeld en zijn afspraken met ondernemers gemaakt over energiebesparende maatregelen. ▪ Een gedeelte van de toezichtsactiviteiten wordt uitgevoerd door de ODG. Van de opdracht 2014 aan de ODG is circa 50 procent uitgevoerd. De oorzaak van het niet volledig uitvoeren van de opdracht is te herleiden tot opstartproblemen (te weinig personele capaciteit en procesmatige tekortkomingen). Met de ODG zijn afspraken gemaakt voor verbetering. ▪ Het handhavingsprogramma 2014 is op 1 januari 2014 vastgesteld. Het Handhavingsverslag 2013 is op 25 juni 2014 aangeboden aan de raad.
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De doelen van het programma 2014 zijn grotendeels gerealiseerd. De milieubelasting van de in 2014 gecontroleerde bedrijven is op orde.</p>
Beleidsveld	<p>Detailhandel/markt</p> <p>Een goed functionerende warenmarkt speelt een belangrijke rol in de aantrekkingskracht en levendigheid van onze binnenstad. Daarnaast zorgen de wijkmarkten voor een gevarieerd aanbod aan levensmiddelen in de buurt. Diversiteit, kwaliteit en continuïteit zijn hierbij de sleutelbegrippen. De markt moet kostendekkend zijn. Mede door de teruglopende economie lopen de inkomsten uit de markt echter terug. Ook de bouw van het Forum heeft impact op de Grote Markt en de beschikbaarheid ervan voor de markt. Dit onderschrijft het belang van een duidelijk toekomstperspectief.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het professionaliseren en het verbeteren van de kwaliteit van de warenmarkt. ▪ Een toekomstbestendige warenmarkt voor Stadgers, regionale bezoekers en toeristen. ▪ Een markt die een bijdrage levert aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad.
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige warenmarkt</p> <p>Er is veel geïnvesteerd in onze relatie met de warenmarkt. Daardoor is ons overleg met de vertegenwoordiging van de warenmarkt verbeterd en bewerkstelligen wij een efficiëntere uitvoering en naleving van het marktreglement. Ook hebben wij de warenmarkt beter geïntegreerd door de verbinding tussen de warenmarkt, Economische Zaken en Binnenstadmanagement te versterken.</p> <p>Op 8 december 2014 sloten ons college en de Centrale Vereniging voor Ambulante Handel (CVAH) een convenant. Daarin staan uitgangspunten en afspraken tussen de gemeente en de warenmarkt ter verbetering van de samenwerking in het algemeen, met name bij evenementen. Belangrijkste uitgangspunt is dat beide partijen belang hebben bij een aantrekkelijke binnenstad waar bezoekers graag verblijven. Ter uitwerking van dit convenant hebben wij in samenwerking met de CVAH een Draaiboek Markt & Evenementen opgesteld, waarin deze samenwerkingsafspraken concreet worden uitgewerkt.</p> <p>.....</p> <p>Tekort Stadtoezicht</p> <p>Zie Programma 9, deelprogramma 9.1, beleidsveld Toezicht en handhaving openbare ruimte.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De professionaliteit en de kwaliteit van de warenmarkt zijn in 2014 nagenoeg gelijk gebleven. Wij hebben in 2014 vooral een basis gelegd voor het bereiken van onze doelstellingen voor de warenmarkt. De verbeterde verstandhouding met de vertegenwoordiging van de warenmarkt en de marktondernemers, het convenant en het draaiboek Markt & Evenementen vormen hierin belangrijke elementen. De toekomstvisie voor de Binnenstad is nog in ontwikkeling. In afwachting van deze visie werken wij verder aan de professionalisering en de verbetering van de kwaliteit van de warenmarkt.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

BINNENSTAD EN TOERISME

Met dit deelprogramma zorgen we voor een binnenstad waar mensen graag naartoe komen. Een binnenstad die gastvrijheid uitstraalt, die goed bereikbaar is en waar wat te beleven valt qua koopmomenten en programmering. Dat is wel zo plezierig voor de Stadgers. Met een levendige, aantrekkelijke stad trekken we ook bezoekers, toeristen, studenten, kenniswerkers en binden wij het bedrijfsleven aan de stad. Dat vertaalt zich in meer bestedingen, maar ook in nieuwe kennis en nieuwe bedrijvigheid. Dat is noodzakelijk voor meer economische groei en meer werkgelegenheid.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 2.2 Binnenstad en toerisme bedraagt 1,4 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Binnenstadontwikkeling
- Bevorderen toerisme
- Versterken bedrijfsleven binnenstad
- Talent en kenniswerkers

Beleidsveld

Binnenstadontwikkeling

De binnenstad van Groningen is aantrekkelijk door een goede mix van winkels, horeca, cultuur, evenementen en wonen. Dit zorgt ervoor dat jaarlijks een groot aantal bezoekers naar de binnenstad komt. Dit willen we zo houden en daarin investeren we, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van het Forum en de nieuwe Oostwand. Tegelijk denken we na over hoe we de binnenstad ook de komende decennia aantrekkelijk kunnen houden. Dit doen we samen met betrokkenen in de binnenstad.

Zie ook Paragraaf 1 Stadsdelen, onderdeel Binnenstad. We beperken ons hier tot activiteiten die te maken hebben met het bevorderen van de economie en de werkgelegenheid.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Een bruisende en bereikbare binnenstad met een stabiele bezoekersstroom.
- De binnenstad als motor van de economische en culturele ontwikkeling van stad en regio waarin ruimte is voor ondernemerschap en omzet en werkgelegenheid op peil blijven.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014
▪ Aantal binnenstadbezoekers	▪ 19-22 miljoen	▪ 23-25 miljoen
▪ Gerealiseerde omzet (in miljoen euro's)	▪ 710-740	▪ 630-683
▪ Bezoekerswaardering binnenstad	▪ 6,7 of hoger	▪ 6,8

Bron: Uitkomsten detailhandelsmonitor 2014, Broekhuis Rijs Advisering.

Vanwege de indirecte berekeningswijze (die bovendien gebaseerd is op redelijk gedateerde basisgegevens uit het Koopstromenonderzoek 2010) zijn deze cijfers slechts indicatief en erg fluctuerend. Eind 2014 hebben we het initiatief genomen om permanente passantenmeting te introduceren, wat moet leiden tot realistischer gegevens.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Bruisende binnenstad en jaarprogramma Binnenstad Management [Extra beleidsmiddelen]

In 2014 hebben we het evenementenprogramma uitgevoerd. Zie beleidsveld Bevorderen toerisme.
In 2014 hebben wij samen met onze stakeholders in de binnenstad weer gewerkt aan uitvoering van het jaarprogramma Binnenstad Management (BIMA). In 2014 is het BIMA-overleg uitgebreid met de Centrale Vereniging Ambulante Handel en Koninklijke Horeca Nederland.

Informatievoorziening

In 2014 hebben we de informatievoorziening aan bewoners en bezoekers van Groningen over de ontwikkeling van Oostwand en Forum gecontinueerd, via het informatiecentrum op de Grote Markt, via digitale informatie, nieuwsbrieven en klankbordgroepen

---

Opstellen toekomstvisie binnenstad en bestemmingsplan binnenstad

Onder de titel 'Bestemming Binnenstad' werken we aan een visie op een toekomstbestendige binnenstad. Op basis van het coalitieakkoord 'Voor de Verandering' hebben we in 2014 een onderzoek opgestart wat de consequenties zijn van het weghalen van de buslijnen en het invoeren van alternatieve busroutes betekent. Tijdens Let's Gro zijn we met bewoners, bezoekers en ondernemers in debat gegaan hoe de toekomst van de binnenstad eruit ziet en welke rol bereikbaarheid en programmering daarin spelen. In juni willen wij met uw raad het gesprek voeren over de toekomstvisie voor de binnenstad.
Eind 2014 heeft uw raad het nieuwe Bestemmingsplan Binnenstad vastgesteld. Daarin wordt nadrukkelijk aandacht geschonken aan de historische waarde van de binnenstad. Op het gebied van functies wordt juist meer vrijheid geboden, met bredere mogelijkheden in de centrumzones. Meest in het oog springend is daarbij de onbeperkte mogelijkheid voor daghoreca (horeca die zich focust op dagopening en daarmee sluitingstijden heeft binnen de grenzen van de Winkeltijdenwet) in de centrumzones.

Duurzame bevoorrading

In november 2014 heeft ons college de 'Green Deal Binnenstadsdistributie' ondertekend.
Groningen heeft hierbij aangegeven de komende jaren als proeftuin te willen fungeren voor alternatieve en schonere vormen van binnenstad distributie. Hierbij is ook de aanzet gegeven voor een 'koplopersgroep' met bedrijven die duurzaam willen bevoorraden.

Grote Markt/Forum

Uw raad heeft in september 2014 ingestemd met de partiële herziening van het bestemmingsplan en het aangepaste beeldkwaliteitsplan van de nieuwe Oostwand. De wijzigingen in deze plannen waren nodig om tegemoet te komen aan de wens van de raad en van de markt: maak de indeling van de nieuwe oostwand flexibeler zodat ook grotere winkelvolumes daar een plek kunnen krijgen.
Voor wat betreft de Nieuwe Markt Zuidzijde heeft uw raad een partiële herziening van het bestemmingsplan vastgesteld. Dit om een grotere ontwikkeling mogelijk te maken. De ontwerpwerkzaamheden voor de Nieuwe Markt, het nieuwe stadsplein, zijn in 2014 weer opgestart.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Met het vaststellen van het Bestemmingsplan Binnenstad en het voorbereiden van de toekomstvisie Binnenstad hebben we forse stappen gezet richting een toekomstbestendige binnenstad, ook op de lange termijn. Via goede samenwerking met ondernemers en andere stakeholders hebben we een aantrekkelijke evenementenprogrammering tot stand gebracht. Met het ondertekenen van de Green Deal Binnenstadsdistributie hebben we een eerste aanzet gedaan tot schonere binnenstadbevoorrading.

Het aandeel 'stadse bezoekers' aan de binnenstad neemt toe. Van alle bezoekers aan de binnenstad is nu ruim 70 procent afkomstig uit de stad zelf. Er komen dus relatief minder bezoekers uit het bovenregionale gebied naar de binnenstad. Daardoor verblijft de bezoeker minder lang en dat heeft ook effect op de bestedingen.
De bezoekers zijn weer een heel klein beetje tevredener dan in 2013. Zij zijn nog altijd het meest tevreden over de sfeer en de gezelligheid van de stad, gevolgd door winkelaanbod en -kwaliteit en de schoonheid/netheid van de stad. De parkeertarieven worden nog steeds als onvoldoende beoordeeld.

Veruit de belangrijkste reden om de binnenstad te bezoeken is nog steeds shoppen/winkelen. Daarbij worden genoemd: het grotere aanbod dan elders, sfeer en gezelligheid en de handige combinatie van winkels en voorzieningen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Bevorderen toerisme

Groningen is een levendige stad met een onderscheidend profiel en veel aantrekkingskracht. Een gevarieerd aanbod aan evenementen draagt daaraan bij en werkt bovendien versterkend voor de economie en de werkgelegenheid. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het aantal overnachtingen in onze toeristische accommodaties. Daarom werken wij samen met onze partners aan een gevarieerd activiteiten- en evenementenaanbod.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden het aantal toeristische overnachtingen laten stijgen. Hogere toeristische bestedingen moeten leiden tot meer banen die vooral geschikt zijn voor het onderste en middensegment van de arbeidsmarkt.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ Aantal toeristische overnachtingen ¹	▪ > 397.359	▪ 422.054	▪ 24.695
▪ Aantal werkzame personen leisure ²	▪ > 8.615	▪ 8.483	▪ -132
▪ Aantal bedrijfsvestigingen leisure ²	▪ > 1.159	▪ 1.143	▪ -16

¹ Bron: Afdeling Belastingen, gemeente Groningen.

² Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Publiektrekkende initiatieven ondersteund

We ondersteunden verschillende publiektrekkende evenementen om de positionering van Groningen als jonge, eigenzinnige cultuurstad te versterken en daarmee meer bezoekers te trekken. Via het Fonds Ondernemend Groningen hebben de bedrijvenverenigingen in de stad financieel bijgedragen aan Eurosonic Air; de gemeente zorgde voor cofinanciering. Naast de 38,5 duizend bezoekers komen er jaarlijks ruim drie duizend mensen naar Eurosonic Noorderslag die werkzaam zijn in de popsector.

Ook hebben we een brug geslagen tussen het evenement The Passion en onze winkeliers en horeca. Met ruim 20 duizend bezoekers en 3,2 miljoen mensen die op 17 april naar de televisie-uitzending keken, is Groningen flink gepromoot. Daarnaast ondersteunden we verschillende evenementen uit het Evenementenprogramma binnenstad.

Overige activiteiten

Eind 2014 besloot de gemeenteraad alle winkeliers in de gemeente de mogelijkheid te bieden op zon- en feestdagen open te gaan. De aftrap van deze verruiming werd begin december gemarkeerd met diverse activiteiten en de lancering van de nieuwe binnenstadcampagne van Marketing Groningen. Onder het motto 'Alle dagen welkom' wordt publiek uit de regio en Noord-Duitsland uitgenodigd om in Groningen te komen winkelen, te recreëren of cultuur te bezoeken. In de programmering van activiteiten en evenementen wordt nauw samengewerkt met de Groningen City Club en Marketing Groningen.

Ook online was er volop aandacht voor de toeristische mogelijkheden in Groningen. De gemeente heeft een actieve rol gespeeld bij het bijeen brengen van partijen ten behoeve van de City Guide App. De app is in twee jaar tijd 17 duizend keer gedownload. Ten tijde van The Passion was deze trending in de top twintig van de Appstore. Verder zijn de nieuwe bewegwijzeringsborden voor voetgangers in de binnenstad in februari onthuld.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Groningen is op een gedeelde tweede plek geëindigd bij de landelijke verkiezing van 'Evenementenstad van het Jaar / Grote gemeenten'.

Het aantal toeristische overnachtingen die we in het voorjaar van 2014 ontvingen over 2013, is toegenomen met bijna 25 duizend ten opzichte van 2012, ofwel met 6,2 procent. Dit voorjaar hebben we de aangiften toeristenbelasting over 2014 verstuurd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Het aantal bedrijfsvestigingen en het aantal werkzame personen in de sector leisure zijn in 2014 afgenomen: het aantal vestigingen daalde met 1,4 procent en het aantal werkzame personen met 1,5 procent. De afname tussen 2013 en 2014 is deels van administratieve aard, waarbij personeel van de Stadsschouwburg en De Oosterpoort nu tot de overheid zijn gerekend.

Beleidsveld

Versterken bedrijfsleven binnenstad

De horeca en de detailhandel zijn belangrijke smaakmakers van de binnenstad. Bijna de helft van de horecaondernemingen en bijna 40 procent van de detailhandel is in de binnenstad gevestigd. Het gaat hier om economisch belangrijke sectoren met veel werkgelegenheid. Daarom stimuleren we deze sectoren.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Een goed functionerende horeca en detailhandel moet leiden tot extra banen die vooral geschikt zijn voor het onderste en middensegment van de arbeidsmarkt. In hoeverre deze sectoren goed functioneren, lezen we af aan de ontwikkeling van het aantal werkzame personen en het aantal bedrijfsvestigingen binnen de diepenring.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ Aantal werkzame personen binnenstad (binnen diepen)	▪ > 17.353	▪ 17.305	▪ -48
▪ Aantal bedrijfsvestigingen binnenstad (binnen diepen)	▪ > 2.132	▪ 2.132	▪ 0

Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ondernemerschap ondersteund

In de afgelopen jaren hebben we als gemeente flink geïnvesteerd in onze relatie met het bedrijfsleven in de binnenstad. Niet zozeer met middelen, maar vooral met inzet, actief meedenken, knelpunten oplossen en advisering. Samenwerken komt hierbij steeds meer centraal te staan: tussen winkeliers onderling, maar ook tussen winkeliers en gemeente, winkeliers en makelaars etc. met als resultaat dat winkelstraten weer tot leven beginnen te komen.

Zoals we beoogden zijn minstens vijf bijeenkomsten voor ondernemers georganiseerd in 2014. We hadden aangegeven dat wij de binnenstadondernemers wilden informeren over specifieke thema's, maar de winkelstraten namen steeds vaker zelf initiatief voor deze bijeenkomsten.

Met het Servicepunt Detailhandel en de Kamer van Koophandel organiseerden wij op 1 oktober een gezamenlijk seminar voor 50 deelnemende webwinkels uit Noord-Nederland. Aanleiding was een landelijk onderzoek onder webwinkeliers waaruit bleek dat ruim twee derde deel interesse heeft in een (tijdelijke) stenen winkel. Hierop volgde een rondgang door de binnenstad waaraan 200 winkeliers deelnamen.

In 2014 is de Groninger Ondernemers Courant van start gegaan als opvolger van de nieuwsbrief Terreinwinst. Als gemeente hebben wij hieraan bijgedragen door aan te jagen, te faciliteren en te zorgen voor cofinanciering. De krant heeft inmiddels een oplage van negen duizend exemplaren met daarnaast de website groc.nl en een digitale nieuwsbrief.

Servicepunt Detailhandel ondersteund

In 2014 hebben de ondernemersverenigingen en de gemeente bijgedragen aan de continuering van het Servicepunt Detailhandel. In 2014 heeft het servicepunt zich niet alleen op de winkeliers in de binnenstad gericht, maar ook op ondersteuning van de detaillisten in de wijkwinkelcentra. Daarnaast organiseerde het Servicepunt workshops, bijeenkomsten en evenementen zoals de Winkelverkiezing050.

Groningen City Club (GCC) ondersteund

In 2014 hebben we financieel bijgedragen aan het platform van en belangenbehartiger voor binnenstadondernemers.

In februari hebben we samen met het verenigde bedrijfsleven, waaronder de GCC, een intentieverklaring

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
ondertekend waarin wij verklaarden gezamenlijk verantwoordelijk te zijn voor de economische ontwikkeling van de stad. Deze verklaring is vervolgens uitgewerkt in het Convenant Ondernemend Groningen dat in november is ondertekend. De partners hebben afgesproken de komende jaren gezamenlijk zeven thema's tot ontwikkeling te brengen, waaronder betere samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven en bedrijvigheid breed stimuleren met aandacht voor maatschappelijke context en doelgroepen. De convenantpartners werken met een open agenda die volop ruimte biedt voor ideeën en initiatieven uit de markt.
We hebben actief samengewerkt met de citymanager van de GCC en het Servicepunt Detailhandel bij het stimuleren van winkelstraten om zich beter te organiseren. In 2014 zijn drie nieuwe straatverenigingen opgericht (Nieuweweg, Steentilstraat en Carolieweg) en zijn drie slapende verenigingen weer actief geworden. Onder de vlag van de GCC heeft het Servicepunt Detailhandel ondernemersuitwisselingen over en weer georganiseerd tussen Groningen en Leeuwarden. Dat heeft er onder meer toe geleid dat een kledingontwerpster uit Leeuwarden een verkooppunt heeft geopend in de Folkingestraat.

Aanvalsplan detailhandel uitgevoerd

In 2014 zijn we verder gegaan met het uitvoeren van 'Oog voor nieuwe detailhandel'. We beoogden drie nieuwe winkels of winkelformules te acquireren. Kooistra Feenstra Bedrijfsmakelaars maakt melding van 40 nieuwkomers in de binnenstad in 2014, waarbij we als gemeente in een aantal gevallen hebben gefaciliteerd. We zien veel lokale ondernemers die hier iets beginnen. Daarnaast zien we vooral kleine (dag)horecazaken al dan niet op biologische leest ontstaan. Voorbeelden daarvan zijn Het Bakkerscafé, brasserie Midi, Griekse traiterie De Olijfbom en patisserie/restaurant Smaeck.
We zijn verder gegaan met het toestaan van experimenten in winkelstraten met als doel deze levendiger te maken en meer bezoekers te trekken. We hebben uw raad eerder geïnformeerd over de resultaten van deze pilot. In 2014 hebben we gestimuleerd dat ook buiten de aangewezen experimenteerzones initiatieven ontstaan. We zien dat het Fonds Ondernemend Groningen goed wordt benut voor deze experimenten en de gemeentelijke financiële bijdrage zeer beperkt blijft.

Monitor detailhandel uitgevoerd

De Detailhandelsmonitor is ook in 2014 weer uitgevoerd. De resultaten zijn opgenomen in deelprogramma 1, beleidsveld Binnenstadontwikkeling.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Een opvallende ontwikkeling is dat er in 2014 vrij weinig ketens in de stad zijn bijgekomen. Het overgrote deel van de nieuwe winkels bestond uit kleine zaken. Het aandeel kleding/mode/schoenen blijft in zwaar weer en was in 2014 lager dan in voorgaande jaren.

Met een respectievelijke ontwikkeling van -0,2 procent en 0 procent zijn het aantal werkzame personen en het aantal bedrijfsvestigingen in de binnenstad binnen de diepen min of meer gelijk gebleven ten opzichte van 2013. Bij de subsector handel en horeca in het centrum was, ondanks de economische crisis, zelfs sprake van groei: het aantal werkzame personen en het aantal vestigingen groeiden beide met 1,6 procent. Daardoor is de totale werkgelegenheid in het centrum veel minder afgenomen dan in de rest van de stad. Na meerdere jaren zwaar weer voor deze branches is dit verheugend nieuws.

Beleidsveld

Talent en kenniswerkers

De ontwikkeling naar een kenniseconomie leidt tot een steeds grotere behoefte aan hoogopgeleide talenten en kenniswerkers die kunnen bijdragen aan de economische groei bij instellingen en bedrijven in onze kennissectoren. Ook het MKB kan meer profiteren van het hier aanwezige kennispotentieel.

Zie ook deelprogramma Groningen Kennisstad en programma 1, deelprogramma Arbeidsmarktbeleid.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Bijdragen aan een innovatief ondernemersklimaat dat nieuwe creatieve en innovatieve bedrijvigheid aantrekt.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

.....
Kennis en innovatie gestimuleerd

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....

We faciliteerden innovatieve starters en zorgden in een aantal situaties voor cofinanciering. We organiseerden de Masterclass Innoveren voor 20 innovatieve ondernemers uit de vier grootste Noordelijke steden. Na afronding van het traject bleken de deelnemers zeer tevreden over de aangereikte theorie, de toepasbaarheid van de kennis en de netwerkvorming. Ook organiseerden we samen met partners het i3-event voor startende en bestaande Groningse ondernemers met innovatieve plannen op zoek naar financiering. De ondersteuning was erop gericht nieuwe Groningse producten en/of diensten op de markt te brengen met marktwaarde en groeipotentie voor de regio. Van de 16 deelnemers hebben 8 de financiering rond gekregen, 4 zijn afgehaakt en 4 zijn nog in ontwikkeling.

We hadden voor ogen een agenda te ontwikkelen samen met de creatieve industrie in het Noorden. Dat is uitgesteld vanwege het ontbreken van een duidelijk aanspreekpunt namens de sector. Intussen is wel gewerkt aan profilering en huisvesting. In januari organiseerden we een mini-symposium voor de creatieve industrie (in mei een follow-up in Leeuwarden) en ook hebben we de oprichting van een broedplaats voor start-ups in de gaming sector ondersteund (Indietopia). In Noordelijk verband zijn we begonnen met het opstellen van een innovatieagenda waarbij de muziekindustrie vaandeldrager is van de creatieve industrie in het Noorden. En gezamenlijk hebben we de eerste voorbereidingen getroffen in de aanloop naar Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018.

In het kader van 'smart cities' hebben we met onze partners een strategie uitgewerkt hoe we innovatie kunnen doorontwikkelen en meer focus kunnen aanbrengen. Daarbij is besloten ons te richten op de innovatie die nuttig is voor eindgebruikers die hun eigen leven of leefomgeving willen verbeteren. We zijn begonnen met het uitwerken van een programma waarin we meer projecten gaan opstarten en profileren op de terreinen 'smart energy systems', 'smart healthy ageing' en 'smart facilities'.

We hebben meer profileringsactiviteiten gefaciliteerd dan de twee á drie die we beoogden:

- Op ons aandringen was innovatie een prominent thema tijdens de Promotiedagen voor het bedrijfsleven Noord-Nederland in november. Er was een Innovatieplein ingericht en innovatieve ondernemers konden zich presenteren in de gemeentelijke stand.
- We ondersteunden de zogeheten *helpathon* 'Hack of a City' in november, waarbij een aantal vooraanstaande creatieve ondernemingen in Groningen vanuit een sociaal-maatschappelijke in steek samenwerkten. Zij ontwikkelden apps, innovatieve producten, games en nieuwe toegepaste concepten.
- We ondersteunden de Smart Energy Challenge, voorheen NRG Battle. Hierbij streden getalenteerde teams van jonge innovators uit Europa tegen elkaar bij met het vinden van innovatieve oplossingen voor echte energie-uitdagingen.
- Voor 'Stadskracht' zie deelprogramma 3, beleidsveld Akkoord van Groningen.
- Met onze steun zijn voorbereidingen getroffen voor het omvangrijke IT-congres 'Holland Web Week' dat in september 2015 plaatsvindt.

In navolging van 2007 en 2011 hebben we in 2014 weer gemonitord hoe het ervoor staat met de innovatie van het Groningse bedrijfsleven. In de Vestigingenenquête van Onderzoek en Statistiek Groningen hadden we vier vragen over innovatie opgenomen. Bij de presentatie van de werkgelegenheidscijfers in het voorjaar is uw raad geïnformeerd over de uitkomsten.

..... Arbeidsmarkt en talent aan elkaar gekoppeld

We ondersteunden verschillende congressen van onze kennisinstellingen, waarbij we het bedrijfsleven uitnodigden om (business) cases in te dienen. Studenten en bedrijven konden op deze manier laagdrempelig met elkaar kennismaken en recente kennis toegankelijk maken voor het bedrijfsleven. Voorbeelden zijn het grootste Nederlandse congres voor Marketing-studenten (MARUG), de HBO Talentenprijs en EBF Conference.

Met steun van de gemeente organiseerde een aantal ondernemers samen met het Alfa College een bezoekronde langs de creatieve industrie in Groningen en gaf Nick Stevens een symposium over ondernemerschap tijdens Let's Gro.

Ook faciliteerden wij NL Innovators. Studenten van de Hanzehogeschool werkten innovatieve vraagstukken uit die betrekking hadden op de haalbaarheid van vermarkten.

Begin februari organiseerde Stichting OTP met onze steun 'ChecktheBizz'. Tijdens dit evenement maakten HAVO 3- en VWO 3-leerlingen uit de stad kennis met het bedrijfsleven ter voorbereiding op hun profielkeuze.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
'De Javaan' is een project waarbij werkzoekende (ICT-)talenten worden opgeleid om in de ICT-sector te gaan werken. Het project is ontstaan vanuit de behoefte in de markt aan ICT-geschoold personeel.
.....

Ebbingekwartier gestimuleerd

Voor een toelichting verwijzen we naar de activiteit 'Ebbingekwartier' bij beleidsveld Creatief ondernemerschap (Programma 2, deelprogramma 1).

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben veel activiteiten geïnitieerd en ondersteund om kennis en innovatie te stimuleren en (jong) talent in contact te brengen met het bedrijfsleven. Naast de zzp-ers en andere mensen die kiezen voor zelfstandig ondernemerschap, zien we vooral ook veel jonge mensen vanuit een creatief of innovatief idee een onderneming starten, onvermoede verbindingen aangaan of vanuit diversiteit mooie cross-overs en samenwerkingsverbanden smeden. In dat verband zien we nieuwe vormen van samenwerking, verzamelplaatsen of collectieven ontstaan zoals Saus en Stichting Brug 7.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

GRONINGEN KENNISSTAD

Met dit deelprogramma stimuleren we de kenniseconomie. De gemeente Groningen wil een levendige, innovatieve en internationale kenniseconomie stimuleren en huisvesten. Door de aanwezigheid van vooraanstaande kennisinstellingen, de vele studenten en de vele innovatieve bedrijven hebben we een veelbelovende uitgangspositie. We zetten in op het verder ontwikkelen en krachtig profileren van onze kennisintensieve sectoren. Daarmee willen we onderzoeksinstituten, bedrijven en kenniswerkers aantrekken. Dat moet leiden tot meer bedrijvigheid en meer werkgelegenheid.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 2.3 Groningen kennisstad bedraagt 1,4 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten, specifieke rijksbijdragen, onttrekking reserves en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Het Akkoord van Groningen
- Energie
- Healthy ageing
- Innovatieve ondersteunende technologie (ICT)

Beleidsveld

Het Akkoord van Groningen

Het Akkoord van Groningen is een structureel, strategisch samenwerkingsverband tussen de Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de gemeente Groningen. Door als gelijkwaardige partners op te trekken en te investeren in innovatie en kennisinfrastructuur, wil de stad uitgroeien tot een knooppunt van kennis. Een stad met een sterk kennis-, innovatie- en ondernemersklimaat. Kortom: een City of Talent. Om Groningen als kennisstad te profileren hebben de Akkoordpartners twee speerpunten benoemd: energie en healthy ageing.

In 2014 hebben de Akkoordpartners de in *Akkoord 2.0* vastgelegde afspraken opgefrist. Dit leidde tot een nieuw *Akkoord (3.0): Groningen, City of Talent 2020*. Dit nieuwe akkoord is onderdeel van de Economische Agenda voor de periode 2015-2019 die eind september door uw raad werd vastgesteld.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Met een scherp kennisprofiel willen we een bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van energie en healthy ageing en een stijging van het aantal hoogwaardige arbeidsplaatsen realiseren.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Akkoord van Groningen [Extra beleidsmiddelen]

Voor 2014 was er 344 duizend euro beschikbaar voor de uitvoering van het Akkoord van Groningen. Daarnaast leverden de Akkoordpartners ieder een bijdrage van 75 duizend euro aan de campagne 'Groningen City of Talent'. In totaal was er in 2014 dus een bedrag van 569 duizend euro beschikbaar. De hierna genoemde activiteiten werden uit dit budget gedekt.

Campagne Groningen City of Talent

De jaarplannen voor de imagocampagne kenden de laatste jaren een aantal vaste onderdelen, zoals de Nacht van Kunst & Wetenschap, de Groningen Talent Group, de STER-spots en de gezamenlijke landelijke arbeidsmarktcommunicatie. In 2014 was er vanwege gemeentelijke bezuinigingen 100 duizend euro minder beschikbaar voor de uitvoering van de campagne. Een aantal campagneonderdelen kwam te vervallen. De

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
meest succesvolle onderdelen bleven overeind: de Nacht van Kunst & Wetenschap, de website City of Talent en er trad een nieuwe lichter van de Groningen Talent Group aan. Tot slot werd de ceremonie rondom de 200 duizendste inwoner van Groningen onder de vlag van de campagne georganiseerd.

Landelijke arbeidsmarktcommunicatie

In 2013 startten de Akkoordpartners met een nieuwe vorm van landelijke arbeidsmarktcommunicatie waarin de algemene *branding* van stad en regio als aantrekkelijke plaats om te werken en te wonen centraal staat. Gezien de goede resultaten in 2013 (een bovengemiddeld 'click through ratio' dat tot een verdubbeling van de bezoekers van de website leidde) werd de nieuwe stijl in 2014 gecontinueerd.

Website City of Talent

De website fungeerde als vlag voor de succesvolle deelname van de stad Groningen aan de Europese ICAPital-verkiezingen (Groningen behaalde een finaleplaats), de promotie van 'Groningen Onderwijsstad' werd aan de website toegevoegd en ook de uitzendingen van 'Stadskracht' waren op de website te zien: door gemeente Groningen en OOG-tv geïnitieerde filmpjes over innoveren en ondernemen in Groningen.

Het aantal websitegebruikers groeide van 45.582 in 2013 naar 50.259 in 2014. Dit is te relateren aan het gebruik van relevantere content op de website en op LinkedIn, Twitter en Facebook. Op LinkedIn verdrievoudigde het aantal volgers van 539 in 2013 naar 1.502 in 2014. Het aantal volgers op Twitter groeide van 1.987 in 2013 naar 2.524.

Groningen Talent Group

De Groningen Talent Group kreeg in 2014 de beschikking over een vaste ruimte in het stadhuis die in mei met een feestelijke start in gebruik werd genomen. De Talent Group fungeerde als ambassadeur voor kennisstad Groningen en werkte mee aan een reeks activiteiten, waaronder de Nacht van Kunst en Wetenschap en Let's Gro, en initieerde eigen projecten. De Talent Group haalde de pers met de imagocampagne voor de Voedselbank en met het project Geocache, een bijzondere speurtocht door de stad (Radio 1 en Binnenlands Bestuur).

Nacht van Kunst & Wetenschap

De Nacht van Kunst & Wetenschap vond plaats op 24 mei en stond geheel in het teken van het lustrum van de Rijksuniversiteit Groningen (For Infinity). De Nacht trok met 13,5 duizend bezoekers iets minder belangstellenden dan voorgaande jaren. Oorzaken waren wellicht het naar voren halen van de datum en de concurrentie van dit evenement met de vele andere lustrumactiviteiten van de universiteit. Over de toekomst van de Nacht in 2015 hebben de Akkoordpartners in 2014 afspraken gemaakt met de directie van het Groninger Forum.

Energie (zie ook beleidsveld Energie)

Binnen de Akkoord-samenwerking ligt de nadruk op het benutten van dit speerpunt voor valorisatie en het realiseren van onze maatschappelijke ambities op het terrein van duurzaamheid en energie. In dit kader is de profilering van energie op de Zernike Campus Groningen een belangrijk thema. Zie Zernike Campus Groningen hieronder.

Healthy ageing (zie ook beleidsveld Healthy ageing)

De samenwerking binnen het Akkoord concentreerde zich in 2014 op de uitvoering van de door de Akkoordpartners vastgestelde projectplan *Healthy Cities. De leefomgeving als medicijn*. Centraal hierin staat de relatie tussen de invloed van de fysieke omgeving op gezondheid. Voortvloeiend uit de deelname van de Akkoordpartners aan het European Innovation Partnerschip on Active and Healthy Ageing (EIP/AHA), waarin overheden, bedrijven en kennisinstellingen worden gestimuleerd om op Europees niveau gezamenlijk innovatieve projecten te realiseren op het gebied van gezond ouder worden, heeft de stad Groningen samen met de andere Akkoordpartners aangegeven een proeftuin te willen zijn op het gebied van het bevorderen van een gezondheid-bevorderende omgeving. Zo kunnen we als stad, met zichtbare projecten voor de burgers van Groningen, direct invulling geven aan de rol die Noord-Nederland als voorbeeldregio op het gebied van gezond ouder vervult.

In 2014 ging de gemeentelijke regiegroep Healthy Ageing van start om ook vanuit de gemeente een grotere en meer gestructureerde bijdrage te kunnen leveren aan de versterking van het profiel van Groningen als Healthy

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Ageing City binnen Europa. De regiegroep bestaat uit een brede vertegenwoordiging vanuit de diverse beleidsvelden die zich met dit speerpunt bezighouden.
In opdracht van de Akkoordpartners is in 2014 in nauwe samenwerking met de gemeentelijke regiegroep Healthy Ageing, UMCG Bewegingswetenschappen en de Rijksuniversiteit een pilotproject ontwikkeld voor een proeftuin in de wijk Selwerd.

Voortvloeiend uit de behaalde finaleplaats bij de strijd om de meest innovatieve stad van Europa (de ICapital-verkiezingen), werd het profiel van Groningen als Smart Users' City verder ontwikkeld onder de paraplu van het merk Groningen City of Talent. Naast het speerpunt energie kreeg ook healthy ageing een belangrijke plaats in de communicatie-uitingen.

Zernike Campus Groningen

Op basis van een gezamenlijke visie voor Zernike Campus Groningen ontwikkelen de Akkoordpartners de Zernike Campus tot één van de belangrijkste kennisdynamo's van stad en regio. In december 2014 heeft de stuurgroep Zernike Campus (bestaande uit RUG, Hanzehogeschool, UMCG, provincie en gemeente Groningen) een ambitieuze stedenbouwkundige visie voor het gebied vastgesteld. De door West8 gemaakte visie (voor een periode van tien tot twintig jaar) geeft op hoofdlijnen de koers van de ontwikkeling van de Zernike Campus Groningen aan. De samenwerkende partijen zien volop mogelijkheden om de campus te laten uitgroeien tot een onderwijs- kennis en ontwikkelingscentrum van nationaal en internationaal formaat. Naast de nieuwe stedenbouwkundige visie ligt de sleutel tot succes in een verregaande samenwerking en een goede acquisitie van de campus. In dat kader kreeg het parkmanagement in 2014 verder gestalte: er werd een huisstijl ontwikkeld, er is gestart met een digitale nieuwsbrief, er vonden netwerkbijeenkomsten plaats. Verder is er gestart met het gezamenlijk groenonderhoud, is de bewegwijzering naar de campus verbeterd en is gestart met een plan voor de bewegwijzering op de campus zelf.

In 2014 heeft de proeftuin EnTranCe voor energie-innovatie van kennisinstellingen en bedrijfsleven zich sterk uitgebreid en verder ontwikkeld, onder andere dankzij de verkoop van 4 hectare gemeentegrond aan de Hanzehogeschool. De plannen voor de Energy Academy Europe zijn in een afrondende fase en naar verwachting wordt komend jaar gestart met de bouw. Hetzelfde geldt voor de proeffabriek rond groene economie, Zernike Advanced Processing (ZAP), waar de RUG, Hanzehogeschool en Noorderpoortcollege samenwerken met het bedrijfsleven. Daarnaast is de RUG gestart met een grootschalig nieuwbouwplan voor Nijenborg 4 (Faculteit Wis- en Natuurkunde). De plannen voor Geothermie zijn in een vergevorderd stadium.

Jongerenhuisvesting

Voor de activiteiten in 2014 verwijzen wij naar het programma Wonen, deelprogramma Doelgroepen, beleidsveld Jongeren.

Stimuleren van Ondernemerschap

Het stimuleren van ondernemerschap is één van de doelstellingen van het Akkoord van Groningen. Rijksuniversiteit, Hanzehogeschool, UMCG, Stichting Business Generator en andere partners werken samen in het Consortium voor Ondernemerschap en Valoriatie (CVO). Het CVO werd in 2014 verder ontwikkeld met behulp van de expertise van het VentureLab uit Twente. De samenwerking met Energy Academy Europe/proeftuin EnTranCe droeg bij aan een betere profilering van energie op Zernike Campus Groningen.

Internationalisering

Op initiatief van Het Akkoord van Groningen is het International Welcome Center North (IWCN) op 1 november van start gegaan aan het Gedempte Zuiderdiep. Het IWCN biedt dienstverlening aan buitenlandse werknemers uit Noord-Nederland. Hiermee worden procedures voor verblijfsvergunningen, inschrijving bij de gemeente en burgerservicenummers versneld. Dat is van belang voor versterking van onze (kennis)economie. Partners in deze samenwerking zijn de Stichting Connect International, de Rijksuniversiteit, de Immigratie- en Naturalisatiedienst en de gemeente Groningen.

In 2014 is de nieuwe Europese periode begonnen. De subsidieprogramma's kregen vorm, voor Noord-Nederland heeft Groningen daar volop input aan gegeven. Een aantal lopende projecten in het kader van Interreg B Noordzee is in 2014 is succes afgerond. Groningen heeft als City of Talent volop aandacht gekregen, door deelname aan de prijsvraag rond de meest

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
innovatieve stad van Europa. Groningen eindigde als tweede in de strijd, na Barcelona. De prijsvraag leverde vele internationale contacten op en deelname met Barcelona aan een Europese call Smart Cities. Daarnaast hebben 300 buitenlandse studenten in november 2014 deelgenomen aan de eerste editie van Experience Groningen, een uniek evenement tijdens het Inspiratiefestival Let's Gro, waarin de studenten twee dagen lang kennismaakten met alle facetten van stad en provincie Groningen. Een belangrijk deel van het programma was de integratie met de stad. Voor informatie over de relatie met focusgebied Noord-Duitsland en de missie naar zusterstad Tianjin in China: zie deelprogramma 4, beleidsveld Internationalisering.

..... **Lustrum Rijksuniversiteit Groningen**

Extra activiteit in 2014 was de grote bijdrage van de gemeente (zowel financieel, inhoudelijk als faciliterend/logistiek) aan het lustrumprogramma in het kader van het 400-jarige bestaan van de Rijksuniversiteit (For Infinity), dat plaatsvond van april tot en met juni.

Let's Gro

Het Akkoord van Groningen, inclusief Groningen Talent Group, leverde zowel in organisatorische als inhoudelijke zin een bijdrage aan het Inspiratiefestival Let's Gro.

Stad & Toga

In het kader van *Akkoord 3.0* besloten de Akkoordpartners in 2014 om de lezingen in de huidige vorm niet te continueren. De laatste Stad & Toga-lezing vond plaats in maart en werd georganiseerd door de Hanzehogeschool. De Stad & Toga-bijeenkomsten zullen vanaf 2015 in een nieuwe vorm en onder een andere naam, worden georganiseerd. De Groningen Talent Group ontwikkelt hiervoor een voorstel.

Cofinancieringsfonds kennisprojecten

Bij de vaststelling van de Gemeentebegroting 2011 had uw raad besloten een fonds in het leven te roepen voor de cofinanciering van kennisprojecten op het gebied van energie en healthy ageing. Zowel in 2011 als in 2012 stelde u 500 duizend euro beschikbaar. In totaal was daarmee 1 miljoen euro beschikbaar voor de periode tot en met 2014. Ultimo december 2013 waren de middelen geheel besteed. In totaal is het budget besteed aan acht omvangrijke kennis- en innovatieprojecten met een totale omvang van ruim 21,7 miljoen euro. In december 2013 informeerden wij u over de projecten en de werkgelegenheidseffecten ervan.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Opening van het International Welcome Center in november 2014.
Met de campagne 'City of Talent' hebben we de bekendheid van Groningen als kennisstad vergroot. Er werd een groter publiek bereikt.
Het bereiken van een finaleplaats in de strijd rond de ICapitalverkiezing leverde een bijdrage aan de internationale bekendheid van Groningen als City of Talent.
In 2014 verwelkomde de stad haar 200.000ste inwoner, een internationale kenniswerker. Dit feestje werd gevierd onder de vlag van Groningen City of Talent en kreeg veel aandacht van de pers.
De proeftuin EnTranCe voor energie-innovatie van kennisinstellingen en bedrijfsleven breidde zich sterk uit dankzij de verkoop van 4 hectare gemeentegrond aan de Hanzehogeschool. De proeffabriek rond groene economie, Zernike Advanced Processing, ging van start.
Het totale studentenaantal van Rijksuniversiteit en Hanzehogeschool steeg licht met ruim twee procent ten opzichte van studiejaar 2013-2014. Het aantal internationale studenten steeg met bijna drie procent.
Een uitstekende pers voor de viering van het 400-jarig bestaan van de Rijksuniversiteit Groningen. Mede door de grote inhoudelijke, organisatorische en financiële bijdrage van de gemeente aan de festiviteiten werd het lustrum een groot succes.

Beleidsveld

Energie

Groningen heeft een stevige positie op het gebied van energiekennis. We willen die kennis plus de energiebedrijvigheid verder ontwikkelen zodat Groningen uitgroeit tot dé duurzame energiestad van Europa.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Daarmee dragen we bij aan het oplossen van duurzaamheidsvraagstukken en kunnen we ons internationaal bovendien onderscheiden als concurrerende regio. Dat moet leiden tot economische groei en meer arbeidsplaatsen. Zie ook beleidsveld Het Akkoord van Groningen, activiteit Energie.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Toename van het aantal arbeidsplaatsen en het aantal bedrijfsvestigingen in de energiesector.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ > 367	▪ 377	▪ +10
▪ Aantal werkzame personen	▪ > 4.945	▪ 5.014	▪ +69

Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Projectinitiatieven kennissectoren ondersteund

Om de kennissectoren in onze gemeente verder te versterken hebben we vanuit G-kracht verschillende projectinitiatieven ondersteund. Daarmee bedoelen we het volledige pakket van aanjagen, adviseren, andere partijen aanhaken, advisering, contact leggen met kennisinstellingen, netwerken en/of financiële ondersteuning. Het ging om de volgende projectinitiatieven in 2014:

- 050-ZON: een samenwerking tussen Grunneger Power, GasTerra en de gemeente met als doel het stimuleren van de toepassing van zonneboilers en onderzoek te doen naar de hoeveelheid aardgasbesparing die een zonneboiler oplevert.
- ZeefGOUD: hierbij wordt cellulose uit afvalwater gezeefd en vervolgens als grondstof gebruikt voor onder andere board, isolatiemateriaal en bitumen.
- De uitbreiding van het project PowerMatching City met honderd extra huishoudens in samenwerking met Energy Sense, dat grootschalig onderzoek uitvoert naar het energiegebruik van huishoudens.
- We hebben FlexiForFuture en FlexiGrow mede mogelijk gemaakt. Deze projecten zijn gericht op flexibele energiesystemen en -diensten.
- GrasPersen: een project van de gemeente, een loonbedrijf en een kartonproducent waarbij het sap en de vezels uit bermgras als grondstof worden gebruikt voor karton.

Energy Valley gefinancierd

Ook in 2014 hebben we Energy Valley ondersteund. Het werkplan 2014 is uitgevoerd zoals overeengekomen. Daarnaast pakten Energy Valley en de gemeente verschillende zaken gezamenlijk op zoals de Hannover Messe (zie ook Internationale handelscontacten Energie, deelprogramma Overige acquisitie) en de New Energy Business Community (NEBC). Deze community helpt bij het ontwikkelen en naar de markt brengen van energie gerelateerde innovatieve producten en diensten. Ook heeft Energy Valley bijgedragen aan de uitvoering van 'Groningen geeft Energie' (het uitvoeringsprogramma bij het Masterplan Energieneutraal).

Energieke MKB-ers gestimuleerd

We hebben in 2014 twee à drie start-ups begeleid die actief zijn in de energiesector, dit in nauwe samenwerking met de Energy Academy Europe. Ook is een aantal energiebedrijfjes naar Groningen gekomen die vanwege hun deelname aan kennisprojecten gebonden zijn aan de stad. Zij zijn voor een deel gevestigd op EnTranCe. Ook is het gelukt een bedrijfje van buiten de regio naar Groningen te halen. Dit bedrijf houdt zich bezig met slimme energietechnologie en telt vooralsnog vijf medewerkers.

Internationale promotie en handelscontacten Energie

Zie deelprogramma 4, beleidsveld internationalisering.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie **Wat hebben we bereikt?**
In 2014 is het aantal bedrijfsvestigingen en het aantal werkzame personen toegenomen in de energiesector. Daarmee zijn de doelen gerealiseerd.
Het aantal bedrijfsvestigingen nam toe met 2,7 procent, tegenover een stadsbrede ontwikkeling van -0,3 procent. Het aantal werkzame personen in de sector steeg met 1,4 procent ten opzichte van 1 april 2013. Voor de stad als geheel was er sprake van een daling met 1,3 procent.

Beleidsveld **Healthy ageing**
Het aantal ouderen neemt snel toe. Dat vraagt om nieuwe, slimme oplossingen om de kwaliteit van het leven te vergroten en de maatschappelijke lasten voor de gezondheidszorg te verkleinen. We willen het kenniscluster Healthy Ageing verder versterken om zo bij te dragen aan die maatschappelijke oplossingen en tegelijkertijd bij te dragen aan de economische ontwikkeling van Noord-Nederland.
Zie ook beleidsveld Akkoord van Groningen, activiteit Healthy Ageing, en programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg.

Doelen **Wat wilden we bereiken?**

- Vergroten van de samenwerking, de bedrijvigheid en de werkgelegenheid in de kennisintensieve bedrijfssectoren van Groningen.
- Grotere zichtbaarheid van het Noordelijk Healthy Ageing-cluster in Den Haag en Brussel.
- Toename van het aantal vestigingen en het aantal werkzame personen in de Healthy Ageing-sector in Groningen.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ >340	▪ 314	▪ -26
▪ Aantal werkzame personen	▪ >22.168	▪ 21.821	▪ -347

Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.

Activiteiten **Wat hebben we hiervoor gedaan?**
Healthy Ageing Campus gefinancierd
We hebben het afgelopen jaar niet bijgedragen aan de clusterorganisatie Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland. We hebben besloten de middelen in te zetten voor de verdere ontwikkeling van de Healthy Ageing Campus bij het UMCG, om de sector op die manier directer te ondersteunen bij het ontwikkelen van bedrijvigheid en het omzetten van kennis in waarde. In 2014 is de oprichting van de Healthy Ageing MKB Coöperatie voorbereid. Verder heeft Siemens in augustus besloten een vestiging te openen op de campus. Naast de vestiging in Assen worden vooralsnog 30 extra medewerkers gestationeerd in het R&D-gebouw.

Projectinitiatieven gefaciliteerd

Nadat Noord-Nederland in 2013 door de Europese Unie was benoemd tot 3-sterren-voorbeeldregio op het terrein van Active & Healthy Ageing, was het in 2014 zaak goed zichtbare projecten op te starten zoals de regensensor bij fietsersstoplichten. In 2014 hebben we de pilot Smart Cycling actief gefaciliteerd. Binnen het project werken we nauw samen met bedrijven en kennisinstellingen, voornamelijk uit de noordelijke regio. Met Smart Cycling beogen de samenwerkingspartners anonieme data over fietsbewegingen openbaar toegankelijk te maken, zodat fietsen makkelijker, sneller en leuker wordt. Hierbij valt te denken aan slimme fietsrouteplanners en beloningsprogramma's voor fietsers. Er zijn Europese subsidies binnengehaald voor het aanstellen van een procesbegeleider.

Internationale promotie en handelscontacten Healthy Ageing

Zie deelprogramma 4 Overige acquisitie, beleidsveld Internationalisering.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Vergeleken met andere steden heeft Groningen veel banen in de gezondheidszorg en welzijn. Het is in 2014 niet gelukt groei te realiseren. Het aantal werkzame personen in de sector daalde met 1,6 procent, hetgeen iets minder is dan de gemiddelde ontwikkeling in de stad van -1,3 procent. Het aantal vestigingen in de sector daalde met 7,6 procent tegenover een gemiddelde daling van 0,3 procent in de stad. Inkrimping en verschuivingen waren vooral aan de orde bij de jeugdgezondheidszorg, kraamzorg en een aantal verzorgings- en verpleeghuizen. Met bijna 22 duizend werkzame personen blijft healthy ageing de grootste sector in de stad.</p>												
Beleidsveld	<p>Innovatieve ondersteunende technologie (ICT)</p> <p>Hoogwaardige ICT-voorzieningen en -infrastructuur vormen een belangrijke voorwaarde voor economische groei. Daarnaast beschikt Groningen over een sterke kennispositie op het gebied van ICT, waardoor nieuwe ontwikkelingen makkelijker toegankelijk zijn. Deze positie willen we behouden en versterken.</p>												
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>De positie van Groningen als ICT-stad versterken en daarmee de ontwikkeling van andere economische (kennis)sectoren extra stimuleren. Die versterking meten we af aan het aantal bedrijfsvestigingen en aan het aantal werkzame personen in de ICT-sector.</p> <p>MEETBAAR RESULTAAT</p> <table><thead><tr><th>Indicator</th><th>Beoogd 2014</th><th>Behaald 2014</th><th>Vershil</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ Aantal werkzame personen</td><td>▪ >9.497</td><td>▪ 9.819</td><td>▪ +322</td></tr><tr><td>▪ Aantal bedrijfsvestigingen</td><td>▪ >1.294</td><td>▪ 1.287</td><td>▪ -7</td></tr></tbody></table> <p>Bron: Vlugschrift ontwikkeling werkgelegenheid 2014, Onderzoek en Statistiek Groningen.</p>	Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil	▪ Aantal werkzame personen	▪ >9.497	▪ 9.819	▪ +322	▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ >1.294	▪ 1.287	▪ -7
Indicator	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil										
▪ Aantal werkzame personen	▪ >9.497	▪ 9.819	▪ +322										
▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ >1.294	▪ 1.287	▪ -7										
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Digitale infrastructuur versterkt</p> <p>Draadloos Groningen levert de infrastructuur voor wifi in de Groninger binnenstad en op de Zernike Campus. Nadat Draadloos Groningen in juni 2013 een commerciële doorstart had gemaakt, hebben we in 2014 onderzoek gedaan naar mogelijke toekomstscenario's voor Draadloos Groningen. Inmiddels zijn we in gesprek over doorontwikkeling met diverse ondernemers, onder wie binnenstadondernemers.</p> <p>ICT-bedrijvigheid geacquireerd</p> <p>We beoogden twee tot drie nieuwe ICT-bedrijven of datacenters te acquireren samen met de NOM en andere samenwerkingspartners. We hebben meerdere interessante, ook internationale contacten gelegd en deze hebben in 2014 tot één vestiging in Groningen geleid. We hebben in 2014 ook aandacht besteed aan het reeds gevestigde ICT-bedrijfsleven in de stad. Op de Voorwaarts Voorwaarts hebben we de bedrijven gevraagd hoe de gemeente (de groei van) het ICT-bedrijfsleven beter kan faciliteren. We hebben vervolgens afspraken gemaakt over een gezamenlijke beleidsagenda en samenwerking in diverse kennisprojecten. Ook hebben we de oprichting van de IT Academy Noord-Nederland ondersteund. Samen met 23 andere (semi)publieke organisaties sloegen wij daarvoor gezamenlijk de handen ineen. De IT Academy biedt studenten, onderzoekenden en zij-instromers de mogelijkheid een IT-opleiding te volgen en werk te vinden in het Noorden.</p>												
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>In 2014 is het aantal bedrijfsvestigingen in de ICT-sector gedaald. Met een daling van 0,5 procent was deze ontwikkeling vergelijkbaar met het gemiddelde in de stad. Des te opvallender is de toename van het aantal werkzame personen in de sector. Met een toename van 3,4 procent was het aantal werkenden hoger dan het stadse gemiddelde</p>												

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

van -1,3 procent. De groei komt voornamelijk voor rekening van de call centers in de stad, Webhelp SNT in het bijzonder.

Deelprogramma 4

OVERIGE ACQUISITIE

Met dit deelprogramma onderhouden we stelselmatig contacten op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau. Dankzij die contacten zien we relevante beleidsvoornemens tijdig aankomen vanuit Europa en het Rijk, kunnen we onze economische topsectoren effectiever promoten, vergroten we de kansen op externe subsidies en investeringen, kunnen we meer bezoekers en toeristen aantrekken en zijn we beter in staat ons regionale bedrijfsleven te versterken. Investeren in samenwerken is dus de kern van dit deelprogramma.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 2.4 Overige acquisitie bedraagt 529 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Actief netwerken
- Internationalisering

Beleidsveld

Actief netwerken

Het regionale schaalniveau vormt steeds meer de basis voor het economische beleid. Het gaat daarbij om het verbinden van mensen en bedrijven uit de stad met de regio waarbij kennis en innovatievermogen de verbindende factoren zijn. Ook over de grens neemt het belang toe van samenwerking met onze Duitse partnersteden. Zie ook deelprogramma 3, Het Akkoord van Groningen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Meer aansluiting zoeken bij grotere economische regionale kernen om de regionale economie te versterken.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Regionale en (inter)nationale samenwerking versterkt

We hebben de regio nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van onze nieuwe Economische Agenda 2015-2019. In Noordelijk verband wilden we de samenwerking met Assen, Emmen en Leeuwarden uitbreiden en drie gezamenlijke projecten opstarten. Dat is gerealiseerd:

- In oktober zijn we als de vier grootste Noordelijke steden (NG4) op excursie geweest naar de Amsterdam Economic Board. De opzet en het functioneren van deze board kan als voorbeeld dienen voor de vraag hoe wij de samenwerking in onze eigen regio kunnen bevorderen.
- We hebben in gezamenlijkheid een vervolg gegeven aan de Masterclass innovatie.
- In 2014 hebben we voorbereidingen getroffen voor de werving van een gezamenlijke EU-projectenverwerfer in Brussel.
- De besluitvorming van de vier Noordelijke steden binnen het SNN is beter op elkaar afgestemd.
- Er hebben verschillende personele uitwisselingen plaatsgevonden.
- Gezamenlijk zijn voorbereidingen getroffen voor Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Relatiemanagement uitgevoerd</p> <p>Ook in 2014 hebben we weer veel samengewerkt en kennis uitgewisseld met instanties die van belang zijn voor het functioneren van de Groninger economie, zoals de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel, bedrijfsmakelaars en de NOM. Onze account managers onderhielden ook afgelopen jaar relaties in specifieke branches, waardoor we snel konden inspelen op actuele ontwikkelingen bij werkgevers.</p> <p>.....</p> <p>Groningen Confucius Institute (GCI) gefinancierd</p> <p>Ook in 2014 hebben we bijgedragen aan de continuering en aan de activiteiten van het GCI, dat activiteiten heeft ontplooid om de wederzijdse banden tussen China en Nederland op taal-, cultureel en zakelijk gebied te versterken.</p> <p>.....</p> <p>Bijgedragen aan Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)</p> <p>Sinds 2007 zijn de vier grootste steden in Noord-Nederland (Emmen, Leeuwarden, Assen en Groningen) adviserend lid van het Dagelijks Bestuur van het SNN. Daarnaast is de stad vertegenwoordigd in de verschillende bestuurscommissies van het SNN. Vanaf 2008 dragen de steden daarom ook financieel bij aan de organisatiekosten. Het gaat om de kosten voor bestuurssecretariaten en uitvoeringskosten. Vanaf 2014 is dit bedrag structureel begroot op 112 duizend euro.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>We hebben in de afgelopen periode, ook in regionaal verband, intensief samengewerkt met ons bedrijfsleven en onze kennispartners. Dat was onder andere het geval bij de totstandkoming van de Economische Agenda, bestaand uit het Convenant Ondernemend Groningen, het nieuwe economische programma G-kwadraat 2015-2019 en het vernieuwde Akkoord van Groningen 3.0.</p> <p>Deze nieuwe vorm van samenwerking waarbij het bedrijfsleven meer (project)initiatieven neemt en de gemeente een meer faciliterende rol aanneemt, heeft de toon gezet voor de wijze waarop de deelnemende partijen de komende jaren gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de ontwikkeling van de Noordelijke economie.</p>
Beleidsveld	<p>Internationalisering</p> <p>De aanwezigheid van vooraanstaande kennisinstellingen en de vele kennisintensieve, innovatieve bedrijven kan Groningen een voorsprong geven in het Europa van nu en straks. Dat vraagt wel om meer internationaal georiënteerde activiteit en scherpe profilering.</p> <p>Zie ook deelprogramma 3, beleidsveld Het Akkoord van Groningen.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verder versterken en actief uitdragen van Groningen als internationale kennisstad. ▪ Externe investeringen in het Noorden bevorderen.
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>International Welcome Center North (IWCN) geopend</p> <p>Zie deelprogramma 3, beleidsveld Akkoord van Groningen.</p> <p>.....</p> <p>Internationale promotie en handelscontacten Energie</p> <p>In 2014 hebben we onze internationale activiteiten voortgezet om Groningen te profileren als dé duurzame energiestad van Europa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ We wilden deelnemen aan tenminste één internationaal energieproject. In 2014 is uitvoering gegeven aan het Interreg-project 'Smart Regions North'. Binnen het project dragen de projectpartners uit Duitsland en Nederland oplossingen aan voor typisch stedelijke problemen op het terrein van onder andere klimaatverandering en energie. Daarnaast hebben we voorbereidingen getroffen voor het project 'Smart Energy Hub', dat we in het voorjaar van 2015 zullen indienen voor Interreg A-subsidie. In het projectvoorstel werkten we samen met Oldenburg aan het ontwikkelen van nieuwe energiediensten die passen bij een veranderende energiemarkt.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- We hebben deelgenomen aan internationale evenementen om Groningen te promoten. Op 10 en 11 maart namen we deel aan de Innovation Convention in Brussel. In april zijn we op ons initiatief met een Noordelijke delegatie naar de Hannover Messe gegaan. In het Holland Energy House profileerde een breed consortium van 12 grote en kleine innovatieve en energierijke bedrijven uit onze regio zichzelf en demonstreerden hun duurzame en/of slimme producten. Wij boden hen standruimte, business-to-business matchmaking en meet&greet met bestuurders. Dat heeft geleid tot interessante contacten en leads waaraan nu een vervolg wordt gegeven.
- We hebben de Energy Convention op 18/19 november 2014 in Groningen mede mogelijk gemaakt. Dit congres is een internationaal platform voor toonaangevende energie-experts uit onderzoek en ontwikkeling, het bedrijfsleven en overheden. Het congres groeit qua omvang en belang, met ongeveer duizend bezoekers vorig jaar.
- Verder fungeerde de stad Groningen als finishplaats van een etappe van de Dong Energy Solar Challenge. Rndom dit evenement hebben we een business-to-business meeting georganiseerd.
- De beoogde handelsmissie naar Moermansk met als thema Energie is niet doorgedaan. Met het oog op de handelsboycot nemen wij voorlopig geen initiatieven tot handelscontacten en missies richting Rusland.

Internationale promotie en handelscontacten Healthy ageing

In 2014 hebben we het lidmaatschap aangevraagd van het Forum voor Economische Ontwikkeling van Eurocities. Per april 2015 worden Brussel en Europese subsidies daarmee eenvoudiger toegankelijk voor Groningen.

Zoals we ons hadden voorgenomen, hebben we deelgenomen aan verschillende internationale profileringsactiviteiten:

- Van 18-20 november namen we deel aan de Smart City World Congress 2014 in Barcelona. Tegelijkertijd vond in Barcelona de City Innovation Summit plaats, waar de wethouder van Economie en Innovatie de presentatie 'Groningen, a smart users' city' heeft verzorgd. Daarbij richten we ons op de innovatie die nuttig is voor eindgebruikers, waaronder projecten onder de noemer 'smart healthy ageing'. Projecten als slimme fietsstad, slimme verkeerslichten, LifeLines en het 'Quantified Self Institute' van de Hanzehogeschool passeerden de revue.
- Onder de titel 'Groningen, smart users' city' hebben we tevens een Engelstalige folder ontwikkeld om Groningen met name in het buitenland te profileren.
- Verder zijn we begonnen ons voor te bereiden op een groot congres van de Europese Unie in de eerste helft van 2016. In die periode is Nederland voorzitter van de EU.

We wilden één nieuw Interreg-project ondersteunen op het gebied van healthy ageing. Hoewel we hiervoor wel middelen hadden gereserveerd is dat niet gelukt, omdat de regeling op een later tijdstip is opgesteld. Twee projectvoorstellen die we hadden ingediend bij de Europese Unie zijn niet gehonoreerd wegens over-inschrijving. Voor het project 'Healthy Cities - De leefomgeving als medicijn' verwijzen we naar deelprogramma 3, beleidsveld Akkoord van Groningen.

Naar aanleiding van het bezoek dat de wethouder van Economie en Innovatie samen met het UMCG eind 2013 heeft afgelegd naar Tianjin (China), zijn in 2014 drie á vier samenwerkingsprojecten van start gegaan op het gebied van oral health, mental health en women's health. Ook heeft een hoge bestuurlijke delegatie uit Xi'an (onder wie de directeur van het Xi'an Public Health Bureau) in augustus een bezoek gebracht aan Groningen met als doel samenwerking met het UMCG verder te verkennen op het gebied van healthy ageing. Ook heeft game bedrijf 'Happy Fish' uit Tianjin besloten een vestiging te openen in Groningen onder de naam 'Serious Fish'. Met voorlopig twee medewerkers is de samenwerking met het UMCG verdiept ten aanzien van het ontwikkelen van serious games.

Internationale focusgebieden

Naast internationale activiteiten gericht op versterking van onze kennissectoren, hebben we onze contacten met China en Duitsland in 2014 voortgezet.

China:

- Tijdens de '2014 China International Friendship Cities Conference' in Beijing op 29 november ontvingen wij uit handen van de nationale Chinese overheid een *Award* en een *Certificate of Honor* voor 's werelds beste zusterstadrelatie van China.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- Eind november vond een uitgaande missie met gerichte bedrijfsbezoeken plaats naar Tianjin en Xi'an. Deze missie heeft meerdere waardevolle contacten opgeleverd voor het UMCG op het terrein van healthy ageing en ook zijn voorbereidingen getroffen met de Tianjin Economic-Technical Development Area (TEDA) voor twee handelsmissies over en weer en de viering van onze 30-jarige stedenband in 2015.
- In 2014 zijn contacten gelegd met meerdere partijen, zoals de Tianjin Water Company, een telecombedrijf en een fabrikant van zonnepanelen. Dit heeft vooralsnog niet tot concrete investeringen geleid in 2014.

Duitsland:

- Samen met Oldenburg, Bremen, Assen, de Metropolregion Bremen-Oldenburg en de Regio Groningen-Assen, hebben wij het Interreg-project 'Smart Regions North' opgestart in 2014. Binnen het project dragen de partners oplossingen aan voor typisch stedelijke problemen op het terrein van bijvoorbeeld mobiliteit, klimaatverandering, energie en gezondheidszorg.
- Onze contacten met Duitsland stonden grotendeels in het teken van het verdiepen van onze relaties met de regionale netwerken in Duitsland. Doel daarvan was het creëren van een grensoverschrijdende infrastructuur voor toekomstige EU-projecten in het kader van Horizon 2020. We hebben onder andere het tegenbezoek van de 'Metropolregion Bremen-Oldenburg im Nordwesten' voorbereid en samen met Oldenburg een presentatie verzorgd over Smart Regions North.
- Een ander majeur project in 2014 was het acquireren en het treffen van voorbereidingen voor de Hafengeburtstag Hamburg in augustus 2015, waarbij Groningen partnerstad is. We zien de Hafengeburtstag als belangrijk platform en vertrekpunt voor de verdieping van de (bestuurlijke, politieke en economische) relaties met Hamburg.
- Besloten is het vernieuwen van de Letter of Intent met Hamburg te verbinden aan de Hafengeburtstag in 2015. Het vernieuwen van de Letter of Intent met Oldenburg is in 2014 wel voorbereid, maar zal wegens de wisseling van de wacht van zowel de Oldenburgse als de Groningse burgemeester doorschuiven naar 2015. Het tekenen van een bilateraal contract met Bremen is wegens ziekte uitgesteld.
- In samenwerking met VNO-NCW en de provincie zijn meerdere werkbezoeken georganiseerd met bedrijven uit onze topsectoren Energie en Healthy ageing.
- Met Groningen-Assen en Oldenburg-Bremen wilden we twee werkconferenties organiseren gericht op het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Alle vier de steden waren trekker van een werkconferentie overeenkomstig het stappenplan van Smart Regions North.
- Samen met de Kamer van Koophandel, SNN en EDR wilden we deelnemen aan één bedrijvenbeurs. We hebben samen met het Groningse bedrijfsleven deelgenomen aan de Hannover Messe en ook hier een presentatie gehouden over Smart Regions North. De presentatie kreeg veel positieve aandacht. Zie ook Internationale promotie en handelscontacten Energie.
- Als bijzondere vorm van city marketing opende de 'Botschaft Groningen' (Groningse Ambassade) tussen 11 april en 21 juni de deuren in het centrum van Oldenburg. Het bevorderen van toerisme was een belangrijke doelstelling, evenals het organiseren van kennismaking en uitwisseling tussen diverse groepen uit de economische sector, het onderwijs en de wetenschap. Gedurende de openingsweken kwamen circa 3,5 duizend bezoekers langs. Het project is met Interreg A-middelen tot stand gekomen.
- In november namen we deel aan het Fachtreffen in Oldenburg.

Rusland:

We hadden ons voorgenomen verschillende activiteiten te initiëren in samenwerking met Moermansk en Kaliningrad. Met het oog op de handelsboycot zijn de plannen bevroren en nemen wij tot nader order geen initiatieven tot handelscontacten en missies richting Rusland.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we hard gewerkt aan het verder versterken en het actief uitdragen van Groningen als internationale kennisstad. Bij al onze activiteiten stond de samenwerking met ons bedrijfsleven en onze kennisinstellingen centraal. Bij tal van gelegenheden verzorgden we presentaties over 'Groningen, smart users' city'. Dat is goed ontvangen. We eindigden als tweede in de prijsvraag van de Europese Unie voor de titel 'Innovatiehoofdstad van Europa' en lieten daarmee 56 steden achter ons.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 5

OVERIGE ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Dit deelprogramma is voornamelijk financieel-technisch van aard. De kapitaallasten en resultaten van diverse investeringen, zoals grondaankopen bij projecten en de resultaten van de reserve Grondzaken, worden uit dit deelprogramma gefinancierd. Ook de bijdrage aan het Regiofonds van de Regio Groningen-Assen en de urencapaciteit voor de afdeling Economische Zaken worden hieruit betaald.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 2.5 Overige economie en werkgelegenheid bedraagt 23,7 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door opbrengsten uit verhuurde kavels en binnenbezittingen, grondverkoop, overige inkomsten, reserves mutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Overige economie en werkgelegenheid

Beleidsveld

Overige Economie en werkgelegenheid

Activiteiten

Wat hebben we gedaan?

Ontsluiting Suikerunieterrein [Extra beleidsmiddelen]

Medio 2014 zijn twee tijdelijke bruggen (één voor voetgangers en één voor fietsers) over het Hoendiep richting het voormalig terrein van de Suikerunie in gebruik genomen. Met deze bruggen is het terrein nu vanaf de noordzijde goed bereikbaar en is bereikbaarheid voor fietsers en voetgangers gegarandeerd zodra de spoorwegovergang aan de Verlengde Van Heemskerckstraat door ProRail in het voorjaar uit veiligheidsoverwegingen wordt gesloten. Met de nieuwe ontsluiting is een betere facilitering van initiatieven op het terrein mogelijk.

Herinrichting Boterdiep [Extra beleidsmiddelen]

Eind 2013 zijn schetsontwerpen voor herinrichting van zowel de Bloemstraat als het Boterdiep met bewoners en ondernemers besproken. Na brede bezwaren over het weghalen van parkeermogelijkheden en het gebrek aan uitstraling van het Boterdiep is er in gezamenlijkheid tussen ondernemers, bewoners en gemeente een alternatief plan opgesteld met alternatieven voor parkeren en oog voor de historie van het Boterdiep. De plannen voor Bloemsingel en Boterdiep zijn in oktober 2014 door uw raad vastgesteld en kunnen in het voorjaar van 2015 uitgevoerd worden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Economie en Werkgelegenheid					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Vershil
Lasten					
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	3.836	3.918	4.115	-197
2.2	Binnenstad en toerisme	1.523	1.353	1.350	3
2.3	Groningen kennisstad	555	880	1.353	-473
2.4	Overige acquisitie	541	541	529	12
2.5	Overig	22.379	24.152	23.675	477
	Totaal lasten	28.834	30.844	31.022	-178
Baten					
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	1.236	42.719	42.832	113
2.2	Binnenstad en toerisme	185	185	27	-158
2.3	Groningen kennisstad	205	265	363	98
2.4	Overige acquisitie	103	103	51	-52
2.5	Overig	4.282	8.429	9.097	668
	Totaal baten	6.011	51.701	52.370	669
	Totaal saldi voor bestemming	-22.823	20.857	21.348	491
	Reserve mutaties				
	Totaal toevoegingen	388	20.499	20.499	0
	Totaal onttrekkingen	3.200	3.539	3.539	0
	Totaal saldi na bestemming	-20.011	3.897	4.388	491

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

2.3 Groningen kennisstad N 375 duizend euro

Cofinancieringsfonds (N 108 duizend euro)

Een aantal voorschotten die ten laste van het Cofinancieringsfonds komen en gepland stonden in 2015 zijn, in verband met de voortgang van het project, reeds in 2014 uitbetaald. Hierdoor ontstaat een nadeel van 108 duizend euro in 2014

G-kracht (N 80 duizend euro)

Vanuit middelen extra beleid is een bedrag van 425 duizend euro beschikbaar gesteld voor G-kracht. Deze middelen zijn verdeeld over verschillende deelprogramma. Op dit deelprogramma is er sprake van een nadeel van 80 duizend euro. Per saldo is er sprake van een voordeel op G-Kracht van 72 duizend euro.

G-kracht- dekking vrijval kapitaallasten (N 185 duizend euro)

Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. De vrijval kapitaallasten is verantwoord onder de deelprogramma's 2.5, 7.6 en 8.5. Uit deze vrijval wordt een deel van het programma G kracht gedekt. In totaal gaat het om een bedrag van 680 duizend euro, waarvan 185 duizend euro in deelprogramma 2.3. Aangezien de baat niet daadwerkelijk wordt geboekt ontstaat er een administratief nadeel in dit deelprogramma van 185 duizend euro.

Overige resultaten (N 2 duizend euro)

De overige resultaten leveren een tekort op van 2 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

2.5 Overige Economie en Werkgelegenheid V 1,1 miljoen euro

Kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (N 536 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. De omvang van de activering is vastgesteld op 85,573 miljoen euro. De structurele kapitaallasten (rente en afschrijving) moeten worden gedekt uit de begroting 2014 (2,463 miljoen euro) en de begroting 2015 (2,438 miljoen euro). In 2014 ontstaat er een tekort, omdat het volledige bedrag is geactiveerd.

De rente is gedekt, omdat er ook rente wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 miljoen (afschrijvingslasten), waarvan 536 duizend euro in het deelprogramma 2.5.

Kapitaallasten extra beleid (V 739 duizend euro)

Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt 1.137 miljoen euro voordeel. Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gefinancierd: G-kracht, structuurplan, en taakstelling meerjarenbeeld. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's overig verkeer (7.6) en overig wonen (8.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma overig economie bedraagt 739 duizend euro voordeel.

Regio Groningen Assen (V 267 duizend euro)

In de geactualiseerde Regiovisie is een verlaging opgenomen van de jaarlijkse bijdrage van 30%. De verlaagde bijdrage is opgenomen in de begroting 2014. Omdat de verlaging met terugwerkende kracht ingaat, wordt het in 2013 teveel bedrag verrekend met de bijdrage voor 2014. Per saldo leidt dit tot een voordeel van 267 duizend euro.

Oosterboog (N 125 duizend euro)

De kosten behorend bij de huurgarantie aan het ABP betreffende Oosterboog, de kantorenlocatie aan de Oosterstraat, kunnen tot maximaal 205 duizend euro worden opgenomen als resultaat ten laste van het concern. Voor 2014 bedraagt het nadeel 125 duizend euro.

Exploitatie gemeentelijk bezit (N 155 duizend euro)

In 2014 heeft er een correctie plaatsgevonden van de exploitatiebaten over de jaren 2008 t/m 2011 van een tweetal bezittingen waarvan de opbrengsten ten gunste van gemeentelijk bezit waren geboekt, maar waarvan de grond in een grondexploitatie was ingeboekt. Deze correctie levert nu een tekort van 140 duizend euro op. Daarnaast zijn de beheerkosten van gemeentelijk bezit 15 duizend euro hoger dan begroot.

NIEGG (V 133 duizend euro)

De exploitatie van "Nog in exploitatie te nemen gronden", beheer, huuropbrengst, OZB, onderhoud etc., levert in 2014 een voordeel op van 133 duizend euro.

Suikerunie (N 210 duizend euro)

De prognose was dat er een tekort op de exploitatie Suikerunie terrein in 2014 zou zijn van 1,6 miljoen euro. Het werkelijke tekort op de exploitatie bedraagt 1,810 miljoen euro. Per saldo levert dit een nadeel op van 210 duizend euro.

Alo locatie (V 243 duizend euro)

Het resultaat op de exploitatie Alo-locatie is in 2014 begroot op 400 duizend euro. Door hogere huuropbrengsten is het werkelijke exploitatie-resultaat 157 duizend euro negatief. Per saldo levert dit dus een voordeel op van 243 duizend euro.

Bouwrijpe kavels (V 567 duizend euro)

Het betreft hier de winst op verkoop stukjes tuingrond en de winst op verkoop van kavels van reeds afgesloten grondexploitaties.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Rente reserve grondzaken (V 131 duizend euro)

In de primitieve begroting is de rente over de reserve Grondzaken begroot op 265 duizend euro. Door resultaatbestemming bij de jaarrekening 2013 is de stand van de reserve Grondzaken hoger uitgevallen. Hierdoor is de werkelijke rente ook hoger (396 duizend euro). Dit levert een voordeel op van 131 duizend euro.

Resultaat bovenwijkse voorzieningen (V 429 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3.263 miljoen, waarvan 429 duizend euro in deelprogramma 2.5 (Europapark).

Structuurplan – dekking vrijval kapitaallasten (N 253 duizend euro)

Jaarlijks valt er structureel extra beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. De vrijval kapitaallasten is verantwoord onder de deelprogramma's 2.5, 7.6 en 8.5. Uit deze vrijval worden de middelen structuurplan gedekt. In totaal gaat het om een bedrag van 253 duizend euro. Aangezien de baat niet daadwerkelijk wordt geboekt ontstaat er een administratief nadeel in dit deelprogramma.

Overige resultaten (N 151 duizend euro)

De overige resultaten leveren een nadeel op van 151 duizend euro.

PROGRAMMA 3

Jeugd en onderwijs

Gezond en veilig opgroeien en je talenten ontwikkelen.

Het programma Jeugd en onderwijs bundelt al ons beleid gericht op kinderen/jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders. Het heeft verbinding met verschillende andere programma's: werk en inkomen, welzijn gezondheid en zorg, sport en bewegen, cultuur en veiligheid.

Wij willen dat kinderen in Groningen gezond en veilig opgroeien en, ongeacht hun sociaaleconomische of etnische achtergrond, allemaal voldoende kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen en hun plek vinden in onze samenleving als vrije en verantwoordelijke burgers. Dat betekent dat we extra aandacht besteden aan kinderen en gezinnen in achterstands- en/of risicosituaties. Als kinderen of ouders in de knel komen, willen we zo vroeg mogelijk een helpende hand bieden.

Ook streven we er naar om Groningen - 'City of Talent' - dé onderwijsstad van Nederland te maken. Dat betreft alle onderwijs, dus ook dat voor de jongste kinderen. Daarvoor hebben we met het brede onderwijsveld in Groningen, van voorschoolse instellingen tot universiteit, een onderwijspact gesloten. Vanuit de gezamenlijke ambitie en de geformuleerde opgaven hebben we via het pact het Gronings College van Onderwijs opgericht. Dit College van Onderwijs fungeert als een gezamenlijke denktank waarin inspireren, van elkaar leren, versterken van verbindingen en ontwikkelen van nieuwe initiatieven centraal staan.

Relevante beleidsnota's

Schets voor een Groninger functioneel model nieuw jeugdstelsel (2013)
Beleids- en Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal domein (2014)
Contouren Jeugdinstelling Groningen 2015-2018
Notitie inrichting en inkoop jeugdinstelling Groningen (2014)
Integraal huisvestingsplan Onderwijs 2012-2015
Nota Maatschappelijke stagen 2012-2015
'Stad om op te groeien' – Kadernota Integraal Jeugdbeleid Groningen 2011-2014
'Nieuwe verhoudingen, nieuwe dynamiek' – evaluatie Vensterscholen Groningen (2012)
'Groningen voor elkaar' - visie en uitgangspunten voor de uitvoering van de decentralisaties (2012)
'Jeugd: ieders zorg' - Kaders decentralisatie jeugdzorg Groningen (2012)
Kadernota 'Op naar schoolgebouwen van de toekomst!' (2012)
Kadernota 'Kansen voor jonge kinderen' (2010)
Aanvalsplan Laaggeletterdheid 2010-2014 (2010)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1.Integraal jeugdbeleid

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

In ons kansenbeleid zetten we in op een goede start in het onderwijs: leerlingen in groep 2 scoren ruim boven het landelijk gemiddelde. De doelstelling om ook in groep 8 minimaal het landelijk gemiddelde te scoren is in 2014 gehaald.

We hebben de nieuwe werkwijze rondom de vensterschool ingevoerd en de regie teruggelegd in het onderwijs. Het is gelukt om in samenwerking met het onderwijs het aantal voortijdig schoolverlaters verder terug te dringen.

De bestaande voorzieningen hebben we gecontinueerd, zoals het CJG, NDE en verschillende voorzieningen die bijdragen aan het opgroeien van kinderen en het tegengaan van overlast.

In 2014 hebben we ons, in samenwerking met Groninger gemeenten, jeugdzorgaanbieders, vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen, voorbereid op de invoering van de nieuwe Jeugdwet die per 1-1-2015 is ingegaan. Dit heeft veel inzet gevraagd van alle betrokken partijen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

INTEGRAAL JEUGDBELEID

Wij willen dat Groningen één van de aantrekkelijkste steden van Nederland is om in op te groeien. In Groningen staat talent centraal. Wij sluiten aan bij de kracht van elk kind en hebben een breed en aansprekend aanbod dat ieder kind prikkelt en verder laat ontwikkelen.

Wij vinden dat ieder Gronings kind recht heeft op kwalitatief goed onderwijs. We willen dat Groningen wordt beschouwd als de onderwijsstad van Nederland.

Wij herkennen dat opvoeding lastig kan zijn en geloven in de kracht van positief opvoeden. Daarom zetten we in op versterking van de opvoedkracht van ouders en hun sociale omgeving. De Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) vervullen een centrale positie hierin. Een grote opgave voor de komende jaren is de decentralisatie van de jeugdzorg. Helaas blijven er kinderen die het moeilijk hebben. Deze kinderen geven we de ondersteuning die ze nodig hebben. Als ze dreigen te ontsporen nemen we ze snel op in ons vangnet zodat ze weer in staat zijn positief deel te nemen en bij te dragen aan de Groningse maatschappij.

Speciale aandacht besteden we aan kinderen in armoedesituaties. We willen zo veel mogelijk voorkomen dat armoede in het gezin kinderen belemmert in hun ontwikkeling.

We willen dat de Groningse jeugd optimale kansen heeft op de arbeidsmarkt en uiteindelijk een goede levensstandaard kan hebben.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 3.1 Integraal jeugd beleid bedraagt 57,6 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit bijdragen van de PG&Z-gemeenten, specifieke rijksbijdragen, doeluitkeringen, diverse opbrengsten, onttrekking reserves en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Talentontwikkeling
- Opvoedkracht
- Actieve gezonde leefstijl
- Maatschappelijke participatie
- Veilig opgroeien

Beleidsveld

Talentontwikkeling

In dit beleidsveld staat het ontwikkelen van talent centraal. We willen dat iedere jongere in Groningen uiteindelijk – passend bij zijn of haar eigen niveau – optimaal voorbereid op de arbeidsmarkt komt.

Het beleidsveld Talentontwikkeling heeft een relatie met de programma's Sport en bewegen, Cultuur, Werk en inkomen en Economie en werkgelegenheid.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We hebben ons ten doel gesteld dat:

- jongeren in Groningen opgroeien tot zelfredzame burgers die een positieve bijdrage leveren aan onze samenleving.
- iedere jongere de ruimte krijgt om zijn of haar talenten te ontdekken en zo goed mogelijk te ontwikkelen.
- iedere jongere in Groningen - passend bij zijn of haar eigen niveau - goed voorbereid de arbeidsmarkt betreedt.

In 2014 wilden we:

- de gemiddelde Cito-toetsscore op niveau van het landelijke gemiddelde brengen;
- het percentage doelgroepkinderen 2 t/m 4 jaar dat gebruik maakt van het aanbod vve verhogen van 61% in 2011 naar 85% in 2015;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- het aantal doelgroepkinderen dat gebruik maakt van het aanbod voor- en vroegschoolse educatie (vve) verhogen van 630 in 2012 naar 660 in 2014;
- de taalprestaties van leerlingen in groep 2 minimaal op het landelijk gemiddelde houden.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014*	Resultaat 2014	
Gemiddelde Cito-toets score				
Groningen	534,4	Minimaal landelijk gemiddelde	534,8	
Landelijk	535,0	Minimaal landelijk gemiddelde	534,8	
Aantal kinderen 2 t/m 4 jaar dat gebruik maakt van het basis-ontwikkelingsprogramma	506	88%	551	*
Aantal doelgroepkinderen dat gebruik maakt van het vve-aanbod	312	660	353	**
Taalprestaties leerlingen groep 2 basisscholen				
D of E score (laagste niveau) Groningen	17,3%	Minimaal landelijk gemiddelde	14,7%	
De of E score landelijk	25%		25%	
Gemiddelde vaardigheidsscore taal algemeen Groningen	66,1	Minimaal landelijk gemiddelde	66,1	
Landelijk	61,5		62,8	
Aantal voortijdig schoolverlaters 12 tot 23 jaar	326	nvt	295	
Deelname buitenschoolse kinderactiviteiten				
Kinderen in de leeftijd 4-12 jaar	48%	nvt	44%	
Doelgroepkinderen 4- 12	15%	nvt	40%	

* Over het percentage kinderen dat gebruik maakt van het basisontwikkelingsprogramma ten opzichte van het aantal kinderen dat daarvoor in aanmerking komt zijn geen eenduidige cijfers beschikbaar. Daarom is er voor gekozen het aantal kinderen dat gebruik maakt van een gesubsidieerde basisontwikkelingsplaats weer te geven. Het gepresenteerde aantal is een voorlopig cijfer, dat bij de subsidieverantwoording definitief wordt vastgesteld.

** De doelgroepdefinities worden strakker toegepast dan in de periode van het opstellen van de begroting 2014, waardoor de gerealiseerde aantallen niet vergelijkbaar zijn met de beoogde aantallen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren aanpak achterstanden in het onderwijs

Voor jonge kinderen met taalachterstanden hebben we in 2014 middelen ingezet voor schakelgroepen (waar kinderen intensieve taalondersteuning krijgen), de verlengde schooldag en zomerscholen. Voor jonge kinderen (groep 1 en 2 basisonderwijs) is het aantal schakelgroepen volgens planning verder uitgebreid van 21 naar 22 groepen. Het aantal schakelgroepen in groep 3 is uitgebreid naar 7 groepen.

Ook de leerprestaties voor de leerlingen in de hogere groepen willen we verbeteren. In 2014 zijn 9 verlengde schooldaggroepen bestemd voor leerlingen in de groepen 5, 6 en 7. In deze groepen wordt extra ondersteuning en extra leertijd geboden (tussen de middag en na schooltijd). Tot slot zijn er 2 zomerscholen gestart voor doelgroepkinderen bedoeld om de 'zomerdip' op te vangen.

Voor leerlingen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, subsidiëren we in het primair onderwijs 2 schakelgroepen voor nieuwkomers.

In verband met de doorgevoerde bezuinigingen op subsidies zijn de subsidies voor schoolmediatheken en de leerlingbegeleiding stopgezet m.i.v. januari 2014. Dit is in 2013 besproken met het onderwijsveld.

Subsidiëren binnen- en buitenschoolse activiteiten op de talentgebieden sport & bewegen, kunst & cultuur, wetenschap, natuur & techniek

Om leerlingen uit het basis, speciaal en voortgezet onderwijs kennis te laten maken met diverse talentgebieden hebben we in 2014 het volgende binnen- en buitenschools aanbod op het gebied van sport & bewegen, kunst & cultuur en wetenschap, natuur- en techniek gesubsidieerd.

- Bslim-2 voor leerlingen van het basisonderwijs en het VMBO;
- lees bevorderende activiteiten in het primair onderwijs;
- muzikale vorming in het basisonderwijs;
- buitenschoolse kinderactiviteiten voor kinderen van 4-12 jaar;
- een buitenschools aanbod techniek voor kinderen van 4-12 jaar;
- sport- en spelcontainers voor kinderen van 4-12 jaar.

Samen met schoolbesturen uitvoeren Groninger Onderwijs Pact

In 2014 hebben we met het onderwijsveld invulling gegeven aan het Onderwijs Pact. Via het College van Onderwijs zijn verschillende thema's gezamenlijk besproken.

De samenwerking met het onderwijsveld heeft er toe geleid dat Groningen door de stichting Nationale Onderwijsweek is uitgeroepen tot Nationale Onderwijsstad 2014-2015, met name vanwege de samenwerking met het onderwijsveld. In het kader van die titel hebben we in het najaar van 2014 samen met het onderwijsveld verschillende bijeenkomsten georganiseerd, met name tijdens de nationale onderwijsweek eind september 2014.

Inkopen, financieren en toetsen leerlingvervoer [Extra beleidsmiddelen]

Om de overschrijding op het budget leerlingvervoer terug te dringen is de regeling voor vergoeding van leerlingvervoer versoerd. Dit is ingegaan per 1 januari 2014 voor nieuwe gevallen en per 1 augustus voor bestaande gevallen. Mede dankzij een uitgebreid communicatietraject en een ruimhartige toepassing van de hardheidsclausule heeft de versoering van de regeling niet geleid tot een toename van bezwaarschriften. Daarnaast hebben we na een Europese aanbesteding in juni 2014 een nieuw contract gesloten voor het leerlingvervoer.

Met de genomen maatregelen is de overschrijding op het budget leerlingvervoer conform doelstelling weggevoerd.

Uitvoeren en subsidiëren taken voorkomen voortijdig schoolverlaten

In 2014 hebben we onze wettelijke taken op het gebied van handhaving van de leerplicht uitgevoerd, inclusief de regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Naast de wettelijke taken hebben we veel aandacht besteed aan preventie van uitval. We hebben onder meer gesprekken gehouden op het VO en werken op het MBO met een gezamenlijk Toekomstteam (eerder werd dit het Traject voor de toekomst genoemd).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....

Om het aantal voortijdig schoolverlaters verder terug te dringen hebben we in samenwerking met het onderwijs uitvoering gegeven aan het convenant 'aanval op de schooluitval 2012-2015'. Dat is gelukt; het aantal voortijdig schoolverlaters is ten opzichte van 2013 verder gedaald. Het percentage vsv'ers is afgenomen van 2,3% in 2013 naar 2,0% in 2014. Ondanks de afname van het aantal vsv'ers blijft de uitval in onze regio wel iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Daarom zijn we eind 2014 gestart met het opstellen van een plan voor een regionale intensivering van de aanpak, met name gericht op MBO-niveau 1 en 2. De maatregelen uit dit plan worden in 2015 ingevoerd.

Vanuit de regionale aanpak voor jeugdwerkloosheid 'Werk in Zicht' hebben we verschillende voorzieningen geboden om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. Onder meer verschillende Gildeprojecten en de Werkschool. (zie programma 1, deelprogramma arbeidsmarktbeleid)

.....

Uitvoeren onderwijshuisvestingsprogramma 2014 [Extra beleidsmiddelen]

De beleidsvoornemens uit het Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2012-2015 "Fris en Duurzaam" hebben wij uitgevoerd. Bij een groot deel van de basisscholen zijn maatregelen genomen om het binnenklimaat aan te pakken en zijn verschillende duurzaamheidsmaatregelen genomen. In het jaar 2015 worden nog eens 8 scholen aangepakt, waarna in 2016 de laatste paar scholen volgen.

Tot 1 januari 2015 was de gemeente verantwoordelijk voor de kosten van het groot onderhoud, conform de verordening onderwijshuisvesting. Na 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen niet alleen inhoudelijk, maar ook financieel verantwoordelijk voor het onderhoud en de aanpassing van de schoolgebouwen. Vanaf 1 januari 2015 zullen geen gemeentelijke uitgaven voor het onderhoud, aanpassing en renovatie van schoolgebouwen meer hoeven te worden gedaan. De rijksvergoedingen daarvoor (in Groningen 2,1 miljoen euro) gaan niet meer via de gemeente, maar van het rijk rechtstreeks naar de schoolbesturen. Ter uitvoering van de wettelijke taak blijft de gemeente wel verantwoordelijk voor de investeringen in nieuwbouw en uitbreiding en voor de kosten van verzekering, gymaccommodaties, schades en dergelijke. Het programma onderwijshuisvesting bevat de jaarlijks door de schoolbesturen ingediende aanvragen, voor huur, capaciteitsuitbreiding of nieuwbouw van scholen.

In 2014 is gestart met de ontwikkeling van het IHP 2015 – 2018. Dit zal rond de zomer van 2015 aan u worden voorgelegd.

.....

Subsidiëren wijkgerichte aanpak taal- en ontwikkelingsachterstanden kinderen

Om te bereiken dat alle (doelgroep)kinderen deelnemen aan een voorschoolse voorziening hebben we ook in 2014 een passend aanbod per wijk gesubsidieerd. In 2014 voerden we, evenals in 2011, 2012 en 2013, een geplande bezuiniging van 200 duizend euro door op de voorschoolse voorzieningen (nota Kansen voor jonge kinderen).

In 2014 hebben gemiddeld 353 doelgroepkinderen deelgenomen aan een VVE-programma, dat is 85% van de totale doelgroep. Kinderen die voor een VVE-programma in aanmerking komen worden hiervoor geïndiceerd via het CJG. In 2014 heeft een striktere toepassing van de doelgroepdefinitie plaatsgevonden waardoor het aantal VVE-doelgroepkinderen lager uitvalt dan het aantal dat oorspronkelijk is begroot. Daarnaast zijn procesafspraken gemaakt over het non-bereik van VVE- doelgroepkinderen en de hierop te ondernemen actie. Verder hebben we een logopedische screening in de onderbouw van het basisonderwijs laten uitvoeren. Op grond daarvan krijgen kinderen op school extra ondersteuning of wordt bijvoorbeeld doorverwezen naar een logopedist.

Onderwijs, voorschoolse voorzieningen en jeugdgezondheidszorg hebben in de plannen per wijk afspraken gemaakt over de inrichting van de doorgaande leerlijn en de overdracht van informatie. Het gaat om de wijken: Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk, Vinkhuizen, Hoogkerk, Beijum, Lewenborg, De Wijert/Zuid, Indische Buurt/De Hoogte, Oosterpark. We hebben de uitvoering van de wijkplannen voor de aanpak van achterstanden van jonge kinderen financieel en inhoudelijk ondersteund. Verdere concretisering hiervan is opgenomen in de Vensterschoolplannen die zijn ontwikkeld.

Om de doorgaande lijn tussen school en gezin te bevorderen, subsidieerden we de uitvoering van ouderactiviteiten op veertien voorschoolse locaties en twaalf schoollocaties met minstens 50% doelgroepkinderen. Verder subsidiëren we de ontwikkelings-stimuleringsprogramma's Opstapje en Opstap

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
voor ouders van kinderen die aan de voor- en vroegschoolse educatie deelnemen.
Daarnaast hebben we het project Brugfiguren gesubsidieerd. In 2014 heeft een eindevaluatie van het project plaatsgevonden. Het project is gecontinueerd op 2 basisscholen.
.....

Ondersteunen en subsidiëren uitvoering Ambitiedocument Nieuwe Impuls Vensterscholen

In 2014 hebben we samen met organisaties voor onderwijs en opvang uitvoering gegeven aan het Ambitiedocument Nieuwe Impuls Vensterscholen. Basisscholen hebben samen met hun partners plannen gemaakt waarmee ze hun vensterschool vorm willen geven. In deze plannen lag de focus op:

- ouderbetrokkenheid,
- een doorgaande ontwikkelingslijn 0 tot 13 jaar,
- ondersteuning en zorg.

De plannen sluiten aan bij datgene wat kinderen en ouders nodig hebben voor zover onderwijs en opvang dat kunnen bieden. In 2014 zijn 16 vensterschoolplannen ingediend en geaccordeerd door de Stuurgroep Vensterscholen. De gemeente subsidieert deze plannen op basis van cofinanciering.

Naast de gemeente zijn drie onderwijsbesturen en twee voorschoolse voorzieningen vertegenwoordigd in de Stuurgroep Vensterscholen. Het lectoraat Integraal Jeugdbeleid is als adviseur verbonden aan de stuurgroep.
.....

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

- Wat betreft het kansenebeleid en de aanpak van achterstanden in het onderwijs zien we dat de scores van de leerlingen in groep 2, conform onze doelstelling, boven het landelijk gemiddelde niveau blijven. Voor het eerst sinds vele jaren ligt nu ook de citoscore in groep 8 op het landelijk gemiddelde niveau. In 2013 nam het verschil tussen de landelijke en de Groningse score al iets af. In 2014 hebben we de doelstelling om op het landelijk gemiddelde niveau te scoren daadwerkelijk bereikt.
- Afgelopen jaar hebben we de werkwijze rondom de Vensterscholen, gebaseerd op het Ambitiedocument 'Nieuwe impuls Vensterscholen' daadwerkelijk doorgevoerd. Dit is een intensief proces geweest dat we samen met de schoolbesturen hebben doorlopen. De regie is teruggelagd bij het onderwijs en de scholen hebben dat voortvarend opgepakt, getuige de 16 plannen die het afgelopen jaar zijn ingediend.
- Het is gelukt om het aantal voortijdig schoolverlaters verder terug te dringen.
- De voorgenomen wijzigingen in het leerlingenvoer zijn zonder veel problemen doorgevoerd.
- De aanpak van het binnenklimaat op scholen is volgens planning uitgevoerd.
- De samenwerking met het onderwijsveld heeft er toe geleid dat Groningen voor het schooljaar 2014-2015 de titel Nationale Onderwijsstad mag voeren.

Beleidsveld

Opvoedkracht

We hebben ons ten doel gesteld dat:

- kinderen zich ontwikkelen tot evenwichtige volwassenen die verantwoording kunnen dragen voor zichzelf en voor anderen.
- er in de directe leefwereld van het kind - in het gezin en in de sociale omgeving - voldoende 'opvoedkracht' is.
- er goede interventies en oplossingen zijn wanneer het niet goed gaat.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 wilden we:

- 8 Centra voor Jeugd en Gezin bieden in de stad van waaruit diensten worden verleend;
- het percentage inwoners vanaf 18 jaar dat tevreden is over het dienstenpakket van de Centra voor Jeugd en Gezin handhaven op minimaal 70%.

In 2014 zijn 8 Centra voor Jeugd en Gezin operationeel. Zij voeren het dienstenpakket uit voor ouders en jeugdigen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator*	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal afgegeven signalen in de stad in de verwijsindex Zorg voor jeugd waarvan	▪ 2.812	▪ -	▪ 2.584	▪ -228
▪ Ketensignalen	▪ 1801	▪ -	▪ 1.471	▪ -330
▪ Signalen met lage urgentie	▪ 875	▪ -	▪ 982	▪ +107
▪ Signalen met hoge urgentie	▪ 19	▪ -	▪ 67	▪ +48
▪ Overige signalen*	▪ 87	▪ -	▪ 64	▪ -23
▪ Aantal verwijzingen in verwijsindex Zorg voor Jeugd die tot zorgcoördinatie leiden	▪ 884	▪ -	▪ 749	▪ -135
▪ Percentage tevreden inwoners vanaf 18 jaar over CJG's (2 jaarlijkse meting)	▪ nb	▪ 70%	▪ 77%	▪ +7

De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor de meeste indicatoren is, aan de hand van een nulmeting, een beoogd eindresultaat voor 2014 vastgesteld. Dit is niet gedaan voor de indicator over de verwijsindex zorg voor Jeugd. Streven is dat kinderen die bij hulp gebaat zijn gesignaleerd worden. Omdat we niet weten hoeveel potentiële hulpvragen er zijn kunnen we geen streefwaarde over het aantal signalen geven. Voor de tussenliggende jaren zijn geen streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen.

*Overige signalen zijn signalen van jongeren die ingeschreven staan buiten de provincie en/of op een geheim adres.

* De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor de indicatoren over de verwijsindex Zorg voor Jeugd zijn geen streefwaarde voor 2014 geformuleerd omdat op voorhand niet voorspelbaar is hoeveel signalen er binnen zullen komen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Uitvoeren dienstenpakket Centra voor jeugd en gezin (CJG's)

In 2014 hebben we de CJG's verder ontwikkeld, voortbouwend op bestaande uitgangspunten en in lijn met de ontwikkelingen in het sociaal domein. We hebben veel activiteiten ontwikkeld om ons voor te bereiden op de taken die we per 1-1-2015 in het kader van de nieuwe jeugdwet uitvoeren. Een belangrijk deel van deze taken hebben we voorbereid in samenwerking met de andere Groninger Gemeenten.

We benoemen hier de belangrijkste stappen die gezet zijn:

- Samen met de jeugdzorgaanbieders en vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties zijn de contouren van de het nieuwe jeugdstelsel verder uitgewerkt.
- De Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) is geïnstalleerd binnen de gemeenschappelijke regeling Publieke gezondheid en Zorg (GR PG&Z).
- RIGG heeft alle contracten met de jeugdhulpaanbieders in december 2014 afgesloten.
- Er zijn voor de inkoop van de jeugdhulp in 2015 kader stellende transformatie-afspraken gemaakt, waarbinnen we als gemeenten verdere afspraken maken voor de inzet in de CJG's, sociale teams en Wij-teams.
- De noodzakelijke samenwerkingsafspraken met de Raad voor Kinderbescherming en Veilig Thuis zijn gemaakt.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

-
- Medewerkers van Bureau Jeugdzorg Groningen, onderdeel Toegang Groningen zijn in dienst getreden van de GGD.
  - In 2014 hebben we de CJG's voorbereid op de invoering van de nieuwe jeugdwet die per 1-12-2015 is ingegaan. Onderdeel van deze voorbereiding is de uitvoering van de taken voor de toegang tot jeugdhulp.

Daarnaast hebben we de bestaande functies van het CJG gecontinueerd en de volgende innovaties en activiteiten ontwikkeld:

- De werkprocessen en de kwaliteit van de dienstverlening van het CJG zijn verbeterd door de invoering van een methodisch Signalerings- & Afstemmingsoverleg in elk CJG, het Doorbraakproject en de invoering van aanpak Elkander.
- Handvatten voor professionals voor het outreachend en omgevingsgericht werken zijn in twee CJG's ontwikkeld en toegepast met het project: 'CJG, een stap naar voren'.
- De samenwerking met de CJG's, Buurtwelzijn en de sociale teams is, in het kader van de vernieuwing sociaal domein, versterkt en uitgebreid.
- Ter voorbereiding op de invoering van de jeugdwet hebben we diverse verkenningen uitgevoerd gericht op effectieve samenwerking met nieuwe partners. De samenwerking met de jeugdzorg en de J-GGZ hebben we voortgezet en uitgebouwd.
- Er is een zorgroute gemeente en onderwijs ontwikkeld. De rollen en taken zijn omschreven en er zijn contactpersonen gemeenten-onderwijs benoemd die op casusniveau de verbinding maken tussen Passend Onderwijs en Vernieuwing sociaal domein, ook wijk- en gemeente-overstijgend.
- Het CJG en jongerenvoorziening Jimmy's werkten meer samen in 2014. Dit leidde onder andere tot wederzijdse verwijzingen.
- De verwijsindex Zorg voor jeugd is voor een jaar gecontinueerd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we de bestaande functies (ondersteunen opgroeien en opvoeden) van de acht CJG's gecontinueerd. Het CJG speelt daarmee een belangrijke rol bij het versterken van de opvoedkracht in de directe leefwereld - het gezin en de sociale omgeving - van het kind. Daarnaast hebben we, in samenwerking met Groninger gemeenten, jeugdzorgaanbieders, vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen, de CJG's voorbereid op de invoering van de nieuwe jeugdwet die per 1-1-2015 is ingegaan. Dit heeft veel inzet gevraagd van alle betrokken partijen. Ook de samenwerking van de CJG's en met andere partijen in de wijk zijn verder geïntensiveerd. Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van de bewoners (77%) tevreden is over de CJG's. De verwijsindex Zorg voor jeugd is voor een jaar gecontinueerd.

Beleidsveld

Actieve gezonde leefstijl

Ook in 2014 willen we kinderen en jongeren stimuleren tot een actieve en gezonde leefstijl. Voor de beschrijving van de meeste activiteiten verwijzen we naar het programma Sport en Beweging en het programma Welzijn, Gezondheid en Zorg. We beperken ons hier tot die activiteiten die we bekostigen uit het programma Jeugd & Onderwijs.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen dat de gezondheid van de Groningse jongeren verbetert. Ook willen we dat in Groningen onze kinderen actief en gezond opgroeien. En dat voor hen en hun ouders gezond eten en voldoende bewegen de norm is. Daarbij voldoen ze minimaal aan de Nederlandse norm voor beweging. Ongeacht hun sociale of etnische achtergrond. Groningen moet een aantrekkelijke stad zijn om te sporten en te bewegen.

In 2014 wilden we:

- stimuleren dat ieder kind in de stad Groningen een zwemdiploma haalt;
- een gezond binnenmilieu bij alle voorschoolse voorzieningen stimuleren.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor het beleidsveld

---

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Actieve gezonde leefstijl is in de meeste gevallen een beoogd eindresultaat voor 2012 vastgesteld, omdat gegevens daarover in 2012 beschikbaar waren. Het gaat om gegevens van het gezondheidsonderzoek die om de vier jaar worden verzameld. Voor de overige jaren zijn geen streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen.

Indicator	Realisatie 2012	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
Overgewicht percentage 5-jarigen	13%	14%	13%	-1
Overgewicht percentage 10-jarigen	25%	23%	24,3%	+1,3
Percentage tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over speelgelegenheden in de buurt	73%	70%	73%	+3
Percentage kinderen groep 6 met zwemdiploma	nb	nb	92%	-

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren vangnet zwemonderwijs

In 2014 hebben we het zwemonderwijs verzorgd volgens de nieuwe opzet per schooljaar 2013/2014. Via een jaarlijkse voorlichtingscampagne hebben we ouders gestimuleerd om hun kinderen naar zwemles te laten gaan. Met deze voorlichtingscampagne hebben we ouders ook gewezen op hun verantwoordelijkheid en op het belang van leren zwemmen. Wanneer geld een belemmering was kon een beroep gedaan worden op de gemeente.

Advisering gezonder maken binnenklimaat

Op verzoek van voorschoolse voorzieningen en scholen hebben we bij klachten onderzoek uitgevoerd naar het binnenmilieu. Ook hebben we geadviseerd bij (ver)nieuwbouw.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het streven de gezondheid van de Groningse jeugd te verbeteren door ze actief en gezond op te laten groeien, vraagt om een constante inzet. Overgewicht bij kinderen is een hardnekkig probleem dat moeilijk terug te dringen blijkt. Nog steeds is bij bijna een kwart van de 10-jarigen sprake van overgewicht. Speelmogelijkheden in een buurt bieden kinderen de mogelijkheid om te bewegen. Het merendeel van de inwoners van 18 jaar en ouder (73%) is tevreden over de speelgelegenheden. De nieuwe opzet van het zwemonderwijs lijkt succesvol aangezien bijna alle kinderen van groep 6 (92%) een zwemdiploma hebben.

Beleidsveld

Maatschappelijke participatie

In dit beleidsveld staat de actieve deelname van de jeugd aan de maatschappij centraal. De ambities van dit beleidsveld hebben een relatie met het programma Werk en Participatie en het programma Welzijn Gezondheid en Zorg.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden bereiken dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen tot betrokken en verantwoordelijke burgers die een bijdrage leveren aan een duurzame en democratische samenleving.

We wilden bereiken dat ook kinderen die opgroeien in armoede volop mee kunnen doen. We wilden kinderen en jongeren stimuleren deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten, ze betrekken bij hun leefomgeving en ze leren welke invloed zij kunnen uitoefenen op hun leefomgeving.

In 2014 wilden we:

- het percentage kinderen in het basisonderwijs dat werkt op kinderwerkruinen verhogen van 46% in 2010 naar 60%;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- het percentage deelnemende basisscholen aan het scholennetwerk natuur- en duurzaamheidseducatie verhogen van 76% in 2010 naar 80%;
- het percentage scholen basis- en voortgezet onderwijs dat gebruik maakt van de leskisten natuur- en duurzaamheidseducatie verhogen van 36% in 2010 naar 60%.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
Aantal deelnemende jongeren 10-19 jaar jeugd- en jongerenwerk (gemiddeld per week)	833	2.400*	788	-
Percentage basisscholen dat werkt op een kindertuin	66%	60%	65%	+5
Percentage deelnemende scholen aan scholennetwerk natuur- en duurzaamheidseducatie	84%	80%	80%	-
Percentage scholen basis- en voortgezet onderwijs dat gebruik maakt van leskisten natuur- en duurzaamheidseducatie	31%	60%	35%*	-25

*In de begroting 2014 is voor deelname jongeren een streefgetal van 2.400 opgenomen gebaseerd op realisatie 2012 (1.132). Dit streefgetal is, ook gezien de realisatie in 2013 (833) veel te hoog gebleken. Mogelijke reden voor afname deelname jongeren aan activiteiten tussen 2012 en 2013/2014 zijn: bezuinigingen; leeftijdsverlaging van 23 naar 18 jaar; jongerenwerkers investeren meer in het signaleren en toeleiden van jongeren naar zorg/CJG, in de aanpak van problematische jeugdgroepen en in samenwerking (onderwijs, politie, CJG, ouders, jongeren).

*De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Het streven dat 60% van de scholen gebruik maakt van de leskisten is niet gehaald omdat voor scholen het halen en brengen van de kisten een drempel is.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bekostigen en uitvoeren Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie

We hebben de kennis van de jeugd van de natuur en van mogelijke bijdragen aan een duurzame wereld bevorderd via het Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie (NDE). Het Centrum voor NDE heeft voor het basisonderwijs voorzien in:

- lessen op de kinderwerktuinen,
- uitlenen onderwijsmateriaal,
- leerkrachtenbijeenkomsten,
- excursies.

Voor het voortgezet onderwijs heeft het Centrum voor NDE voorzien in:

- onderwijsmateriaal,
- expertisecentrum.

Sinds schooljaar 2013-2014 beschikt het Centrum voor NDE over vier kinderwerktuinen (in plaats van drie). In 2014 heeft 96% van de scholen in het basisonderwijs gebruik gemaakt van één of meerdere diensten van NDE. De klanttevredenheid van scholen over de dienstverlening van NDE was ook in 2014 hoog (8,5).

De uitleen van lesmateriaal aan scholen blijft sterk achter bij het streefcijfer. Scholen geven aan dat het halen en terug brengen van het lesmateriaal een drempel is maar de inzet van een fietskoerier heeft niet geleid tot stijging van het gebruik.

Subsidiëren wijkgerichte uitvoering Jeugd- en Jongerenwerk en Urban House

Voor het stimuleren van deelname van jongeren aan maatschappelijke activiteiten hebben we activiteiten van Urban House en het Jeugd- en Jongerenwerk gesubsidieerd in de wijken Hoogkerk, Selwerd, Paddepoel,

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Tuinwijk, Vinkhuizen, De Wijert, Corpus den Hoom, Beijum, Lewenborg, De Hoogte, Indische Buurt en Oosterpark. In 2014 hebben we de kinderactiviteiten en het jongerenwerk geïntegreerd. Ze werken voortaan vanuit één jeugdteam in de wijk. Deze nieuwe werkwijze was onder andere ingegeven door een bezuiniging van 250 duizend euro.</p>																																													
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie bevordert kennis over de natuur bij kinderen en jongeren en stimuleert hen bij te dragen aan een duurzame samenleving. De belangstelling bij de scholen voor natuur- en duurzaamheidseducatie is groot, zo blijkt uit het groot aantal deelnemende scholen. Ook hun tevredenheid over de dienstverlening van het Centrum van Natuur- en Duurzaamheidseducatie is hoog.</p> <p>Urban House en de Jeugdteams in de wijken organiseren activiteiten met en voor jeugdigen om ze te stimuleren actief deel te nemen aan een duurzame en democratische samenleving. Het werken vanuit één jeugdteam in de wijk voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 4-18 jaar wordt door alle betrokkenen als positief ervaren.</p>																																													
Beleidsveld	<p>Veilig opgroeien</p> <p>Het beleidsveld Veilig opgroeien, richt zich op het bevorderen van een veilige omgeving voor kinderen/jongeren. Een ander aspect van dit beleidsveld is het voorkomen en bestrijden van overlast door jongeren. De ambities en maatregelen in dit beleidsveld hebben een relatie met het programma Veiligheid.</p>																																													
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>We willen dat onze kinderen en jongeren opgroeien in een veilige omgeving, thuis en daarbuiten. We willen kinderen en jongeren in Groningen in hun leefwerelden beschermen tegen negatieve invloeden. Jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd, bieden we nieuw perspectief.</p> <p>In 2014 wilden we dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het percentage bewoners dat vindt dat 'overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk' niet toeneemt; ▪ het aantal hinderlijke jeugdgroepen niet groeit; ▪ er geen overlast gevende of criminele jeugdgroepen zijn; ▪ de jaarwisseling rustig verloopt. <p>MEETBAAR RESULTAAT 2014</p> <table border="0"> <thead> <tr> <th>Indicator</th> <th>Realisatie 2013</th> <th>Begroting 2014</th> <th>Realisatie 2014</th> <th>Verskil</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>▪ Percentage bewoners dat vindt dat overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk</td> <td>▪ nb</td> <td>▪ <11%</td> <td>▪ 12%</td> <td>▪ +1</td> </tr> <tr> <td>▪ Aantal hinderlijke jeugdgroepen</td> <td>▪ 7</td> <td>▪ max. 14</td> <td>▪ 5</td> <td>▪ -9</td> </tr> <tr> <td>▪ Aantal overlast gevende jeugdgroepen</td> <td>▪ 0</td> <td>▪ 0</td> <td>▪ 0</td> <td>▪ -</td> </tr> <tr> <td>▪ Aantal criminele jeugdgroepen</td> <td>▪ nb</td> <td>▪ 0</td> <td>▪ 0</td> <td>▪ -</td> </tr> <tr> <td>▪ Aantal gehoorde jeugdige verdachten 12-17 jaar*</td> <td>▪ nb</td> <td>▪ 522</td> <td>▪ 531</td> <td>▪ +9</td> </tr> <tr> <td>▪ Aantal gehoorde jeugdige verdachten 18-24 jaar*</td> <td>▪ nb</td> <td>▪ 1.232</td> <td>▪ 920</td> <td>▪ -312</td> </tr> <tr> <td>▪ Aandeel hiervan in Centrum*</td> <td>▪ nb</td> <td>▪ 622</td> <td>▪ 506</td> <td>▪ -116</td> </tr> <tr> <td>▪ Aantal Haltverwijzingen door politie</td> <td>▪ nb</td> <td>▪ 176</td> <td>▪ 155</td> <td>▪ -21</td> </tr> </tbody> </table> <p>*De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Het beleven van overlast is subjectief</p>	Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Verskil	▪ Percentage bewoners dat vindt dat overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk	▪ nb	▪ <11%	▪ 12%	▪ +1	▪ Aantal hinderlijke jeugdgroepen	▪ 7	▪ max. 14	▪ 5	▪ -9	▪ Aantal overlast gevende jeugdgroepen	▪ 0	▪ 0	▪ 0	▪ -	▪ Aantal criminele jeugdgroepen	▪ nb	▪ 0	▪ 0	▪ -	▪ Aantal gehoorde jeugdige verdachten 12-17 jaar*	▪ nb	▪ 522	▪ 531	▪ +9	▪ Aantal gehoorde jeugdige verdachten 18-24 jaar*	▪ nb	▪ 1.232	▪ 920	▪ -312	▪ Aandeel hiervan in Centrum*	▪ nb	▪ 622	▪ 506	▪ -116	▪ Aantal Haltverwijzingen door politie	▪ nb	▪ 176	▪ 155	▪ -21
Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Verskil																																										
▪ Percentage bewoners dat vindt dat overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk	▪ nb	▪ <11%	▪ 12%	▪ +1																																										
▪ Aantal hinderlijke jeugdgroepen	▪ 7	▪ max. 14	▪ 5	▪ -9																																										
▪ Aantal overlast gevende jeugdgroepen	▪ 0	▪ 0	▪ 0	▪ -																																										
▪ Aantal criminele jeugdgroepen	▪ nb	▪ 0	▪ 0	▪ -																																										
▪ Aantal gehoorde jeugdige verdachten 12-17 jaar*	▪ nb	▪ 522	▪ 531	▪ +9																																										
▪ Aantal gehoorde jeugdige verdachten 18-24 jaar*	▪ nb	▪ 1.232	▪ 920	▪ -312																																										
▪ Aandeel hiervan in Centrum*	▪ nb	▪ 622	▪ 506	▪ -116																																										
▪ Aantal Haltverwijzingen door politie	▪ nb	▪ 176	▪ 155	▪ -21																																										

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

en fluctueert afhankelijk van het wel/niet voorkomen van overlastgroepen op het moment van meting.

*Het aantal gehoorde jeugdigen verdachten en het aantal Haltverwijzingen in de kolom *Begroting 2014* betreft cijfers uit de jaarrekening 2012

* Bij de aantallen 'Verdachten gehoord', wordt er een telling verricht van alle personen waarvan een Proces-verbaal van verhoor als verdachte is opgenomen. Dit leidt niet in alle gevallen tot een Proces Verbaal die naar Justitie wordt ingezonden.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ondersteunen uitvoering handelingsprotocol huiselijk geweld en kindermishandeling

We wilden graag dat het protocol kindermishandeling en huiselijk geweld werd toegepast door instellingen. Daarom hebben we instellingen die deelnemen aan de verwijzindex Zorg voor Jeugd ondersteund en geadviseerd bij de invoering van het handelingsprotocol huiselijk geweld en kindermishandeling.

Subsidieren naschoolse opvang voor kinderen tot 12 jaar met risicovolle thuissituatie en intensief aanbod uithuisgeplaatste jeugdigen

Voor kinderen tot 12 jaar met een risicovolle thuissituatie hebben we naschoolse opvang (huiskamers) gesubsidieerd in de wijken Oosterpark en Beijum. Voor jongeren tussen 18 en 27 jaar die al dan niet te vroeg van school zijn gegaan en die te kampen hebben met een problematiek waar ze zelf niet meer uitkomen, hebben we Campus Diep gesubsidieerd. Campus Diep is gericht op het brengen van structuur en toekomstperspectief in hun leven gesubsidieerd. Het aanbod heeft aandacht voor wonen, werken en leren.

Subsidieren hulpaanbod jeugd die in aanraking is geweest met de politie

Om te voorkomen dat jongeren opnieuw in aanraking komen met de politie hebben we een hulpaanbod gesubsidieerd dat gericht is op het voorkomen van herhaling.

Subsidieren voorzieningen ter voorkoming risicogedrag jeugdigen

We hebben preventielessen (over waarden en normen, groepsinvloed, gevolgen van gedrag, veilig online, overlast en respect) gesubsidieerd in het basis, speciaal en voortgezet onderwijs. Hiermee hebben we beoogd om risicogedrag door jeugdigen te voorkomen. Ook hebben we vuurwerkvoorlichting in het basis, speciaal en voortgezet onderwijs bekostigd.

Subsidieren straathoekwerk

We hebben de inzet van het straathoekwerk gesubsidieerd. Politie, straathoekwerk en jongerenwerk werken samen om het aantal problematische jeugdgroepen terug te dringen. We werken met een integrale aanpak van de jeugdgroepen, met inzet op individueel, groeps- en buurtniveau. De gemeente Groningen heeft hierbij de regie.

Subsidieren project Oud en Nieuw

Met het oog op een rustige jaarwisseling hebben we een programma in de binnenstad en in verschillende wijken van de stad gesubsidieerd. De jaarwisseling is rustig verlopen met uitzondering van Hoogkerk en Lewenborg.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Om te bereiken dat onze kinderen en jongeren opgroeien in een veilige omgeving en om overlast door jongeren te voorkomen en te bestrijden hebben we verschillende preventieve en curatieve instrumenten ingezet. Hierbij werken meerdere partijen zoals onderwijs, Veilig Thuis, jeugdwerk, straathoekwerk en politie integraal samen. Met de inzet van dit brede scala aan instrumenten hebben we de gestelde doelstellingen (het percentage bewoners dat vindt dat overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk neemt niet toe; het aantal hinderlijke jeugdgroepen groeit niet; er zijn geen overlast gevende of criminele jeugdgroepen; en de jaarwisseling verloopt rustig) grotendeels behaald. Verder zien we dat het aantal gehoorde jeugdige verdachten tussen 18-24 jaar sinds 2011 (1378) is gedaald (920 in 2014).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Jeugd en Onderwijs					
Deel- progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Vershil
Lasten					
3.1	Integraal jeugdbeleid	58.963	57.863	57.634	229
	Totaal lasten	58.963	57.863	57.634	229
Baten					
3.1	Integraal jeugdbeleid	22.171	22.345	23.480	1.135
	Totaal baten	22.171	22.345	23.480	1.135
	Totaal saldi voor bestemming	-36.792	-35.518	-34.154	1.364
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	50	50	50	0
	Totaal onttrekkingen	242	582	582	0
	Totaal saldi na bestemming	-36.600	-34.986	-33.622	1.364

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014

(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

3.1 Integraal jeugdbeleid **V 1,4 miljoen euro**

Accres subsidies instellingen (V 113 duizend euro)

We hebben het accres voor subsidies aan instellingen in 2014 niet ingezet. Dit budget was bedoeld om eventuele negatieve effecten van de korting op de instellingen te verzachten. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

CJG Budget (V 223 duizend euro)

In 2014 hebben we ons, in samenwerking met Groninger gemeenten, jeugdzorgaanbieders, vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen, voorbereid op de invoering van de nieuwe Jeugdwet die per 1 januari 2015 is ingegaan. Doordat de voorbereidingen op deze nieuwe Jeugdwet alle tijd en aandacht vroegen en nieuwe initiatieven wel moeten passen in de lijn van na 1 januari 2015, hebben we ervoor gekozen vanaf medio 2014 geen extra nieuwe ontwikkelingen uit het CJG-budget te bekostigen.

Leerlingenvervoer (V 227 duizend euro)

Als gevolg van de wijziging van de verordening en de nieuwe aanbesteding van het leerlingenvervoer is een voordelig resultaat behaald van 227 duizend euro. De opdracht van uw raad in 2013 om de overschrijding op het budget leerlingenvervoer terug te dringen is daarmee ruimschoots behaald.

Vanuit de extra beleidsmiddelen heeft uw raad in 2014 incidenteel 130 duizend euro beschikbaar gesteld om het verwachte tekort op te vangen. Dit budget valt nu vrij, als onderdeel van het behaalde voordelige resultaat.

Nieuwe impuls Vensterscholen (V 100 duizend euro)

Voor de Nieuwe Impuls Vensterscholen verstrekken we het grootste deel van het beschikbare budget via subsidies aan vensterscholen. De subsidie kan worden aangevraagd voor vensterschoolplannen die een periode van twee kalenderjaren beslaan. Elk jaar wordt 50% van de aangevraagde subsidie uitgekeerd. Het aantal plannen dat jaarlijks wordt ingediend en hoeveel subsidie er wordt aangevraagd wisselt. In 2014 valt incidenteel 100 duizend euro vrij op het totale budget voor Vensterscholen.

Basis Ontwikkelingsgericht Programma (BOP) voor peuters (V 139 duizend euro)

In 2013 zijn minder BOP-plaatsen voor peuters bezet geweest dan waarvoor in eerste instantie subsidie is toegekend. Het bedrag aan teveel verstrekte subsidie is in 2014 teruggevorderd.

Subsidies voorgaande jaren Jeugd (V 79 duizend euro)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Dit incidentele voordeel betreft de afwikkeling van diverse subsidies uit voorgaande jaren.

Verkoop onderwijsgebouw Schouwstraat 6 (V 240 duizend euro)

De verkoop van het onderwijsgebouw Schouwstraat 6 heeft geresulteerd in een voordeel van 240 duizend euro. Dit is de eerste opbrengst van een kleine serie verkopen gebouwen. Aanleiding hiervoor is dat uw raad heeft besloten een aantal gebouwen te verkopen en de opbrengst daarvan te gebruiken als dekking voor de kapitaallasten van de VMBO-scholen.

Vrijval verplichting programma oude jaren (V 158 duizend euro)

In de programma's onderwijshuisvesting hadden we aan schoolbesturen voorzieningen toegekend. De schoolbesturen hebben afrekeningen ingediend over de afgelopen jaren. Hieruit bleek dat enkele voorzieningen niet uitgevoerd hoeven te worden. En bij enkele voorzieningen zijn de werkelijke uitgaven lager dan de toegezegde bedragen. De opgevoerde verplichting kan daarom vervallen.

Energielasten onderwijsgebouwen (N 271 duizend euro)

Gebouwen die niet meer worden gebruikt als schoolgebouwen hebben wij in beheer gegeven aan Carex. Carex vergoedt een deel van de energielasten. Het resterende deel aan energielasten levert een nadeel op bij de rekening 2014 van 271 duizend euro. Wij trachten die gebouwen een andere bestemming te geven of te verkopen.

Kapitaallasten onderwijshuisvesting (V 102 duizend euro)

Doordat een aantal geplande investeringen in onderwijshuisvesting nog niet is afgerond in 2014, ontstaat er een voordeel van 102 duizend euro op de begrote kapitaallasten. De afronding hiervan voorzien we in 2015.

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel 254 duizend euro.

PROGRAMMA 4

Welzijn, gezondheid en zorg

Zelfstandig actief zijn en blijven!

Met ons programma Welzijn Gezondheid en Zorg willen we er aan bijdragen dat mensen in onze gemeente actief- en zo lang mogelijk zelfstandig- aan de samenleving meedoen en blijven meedoen. Ook als lichamelijke of geestelijke beperkingen dat lastiger maken. Om actief en zelfstandig aan de samenleving mee te kunnen doen, is het van belang dat er voldoende voorzieningen in de directe omgeving zijn. In een veilige en levendige buurt. Met mensen die zo nodig een helpende hand toesteken, en – voor als dat nodig is – toegankelijke en toereikende professionele ondersteuning en zorg. Belangrijke steunpunten hierin zijn de Steun- en Informatiepunten (STIP's) en de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) in de wijken. In ons deelprogramma Integratie en Emancipatie richten we ons met dezelfde doelen op groepen Stadlers die om andere redenen minder gemakkelijk meedoen aan onze samenleving.

Gezondheidsproblemen willen we in een zo vroeg mogelijk stadium opsporen en waar mogelijk proberen te voorkomen. We investeren in factoren die van invloed zijn op gezondheid en scheppen voorwaarden die onze Stadlers uitnodigen tot gezond gedrag.

Voor een belangrijk deel geven we aan het programma Welzijn Gezondheid en Zorg uitvoering via het beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

Relevante beleidsnota's

Samen Sterk in Stad (2012-2015)
Uitvoeringsplan Wmo, bouwen aan Samen Sterk in Stad 2012-2013
Groningen voor elkaar, visie en uitgangspunten voor de uitvoering van de decentralisaties (2012)
Evaluatie accommodatiebeleid (2012)
Nota Maatschappelijke stages 2012-2015
Kadernota Actief in Goede Banen, re-integratie/participatie 2011
Van zorg naar participatie, VNG & G32 (2011)
Nieuw Lokaal Akkoord 2.0, Mensen Maken Stad!" (2011-2014)
Samen Gezond in Stad 2012-2015
Samen Gezond in Stad Uitvoeringsprogramma 2012-2015
Stad om te groeien, kadernota integraal jeugdbeleid Groningen 2011-2014
Uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014
Beleidsprogramma (2006) en samenwerkingsovereenkomst Zorgen voor Morgen (2010)
Programma Regionaal Kompas "Onder Dak" (2009-2013)
Groninger aanpak multiprobleemgezinnen (2011)
De Groninger aanpak van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties (2010)
Versterking van de consulente functie (2010)
Emancipatienota 2010-2013 Kansen bieden, kansen pakken (2010)
Uitvoeringsnota Antillianenbeleid 2010-2011 (2009)
Wmo in Vitale Buurten (2009)
Vrijwilligerswerk, VWS (2008-2011)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Sociale samenhang en leefbaarheid**
- 2. Preventie en zorg**
- 3. Integratie en emancipatie**
- 4. Overige Welzijn, gezondheid en zorg**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

Ontwikkeling WIJ-teams

De ontwikkeling van de WIJ-teams is in 2014 verder voortgezet. Daarmee is de samenwerking tussen een groot aantal welzijnsorganisatie en zorgaanbieders tot stand gebracht. Door deze samenwerking hebben we een bijdrage geleverd aan het versterken van collectieve preventie. Activiteiten van Stip's, CJG's en het buurtwelzijn worden in de context van de WIJ-teams meer en meer in samenhang uitgevoerd.

Groter bereik risicogroepen soa's

De nieuwe aanpak van het voorkomen van verspreiding van infectieziekten en SOA's met triage, diverse soorten spreekuren en de uitgebreide digitale mogelijkheden hebben er toe geleid dat meer cliënten geholpen werden en dat mensen die het nodig hebben sneller werden gezien. Door de nieuwe vormen via sociale media (Test the Best, Testlab) is een groter deel van de doelgroepen bereikt.

Wijkontwikkeling Selwerd

In Selwerd hebben we de wijkvisie uitgevoerd, waarin ook aandacht is voor gezondheid en gezondheidsachterstanden. Selwerd is een proeftuin om te onderzoeken of deze aanpak succesvol kan zijn. Na een jaar zijn we voorzichtig positief over deze aanpak. In het voorjaar van 2015 ontvangt de Raad een eerste evaluatie.

Voortzetting We Can Young

In 2014 is door het ministerie van VWS besloten tot continuering WE CAN YOUNG (WCY), een project ter bevordering van de seksuele en relationele weerbaarheid van jongeren. VWS heeft gekozen om nog 2 jaar te co financieren vanwege het succes van de campagne. De betrokken scholen zijn ook enthousiast over dit project.

Houding First en Participatieladder: Nieuwe manier van werken rondom huisvesting en cliëntbenadering

In het land worden nieuwe manieren van werken uitgetoond rond huisvesting en cliëntbenadering van dak- en thuislozen zoals Housing First en de Participatieladder. Housing First is een samenwerking tussen verschillende (welzijns)organisaties waarbij de cliënt eerst een eigen woning krijgt zonder dat vooraf aan allerlei voorwaarden moet zijn voldaan. De Participatieladder is een meetinstrument waarmee je kunt vaststellen in hoeverre iemand meedoet in de samenleving. Daarmee worden de resultaten van het participatiebeleid transparant. We zijn met deze instrumenten c.q. activiteiten aan de slag gegaan.

Diversiteit

Wij geven uitvoering aan diversiteitsbeleid dat is gericht op alle stadgers, jong en oud, heteroseksueel en homoseksueel, allochtoon en autochtoon en man en vrouw. Hierbij ligt de nadruk meer op het erkennen, waarderen en vieren van verschillen tussen stadgers, in plaats van het benadrukken ervan.

Door het bieden van noodopvang aan vreemdelingen die rechtmatig in Nederland verblijven, maar niet meer in aanmerking komen voor opvang van het Rijk, voorkomen we dat mensen zonder voorzieningen op straat terecht komen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID

We willen dat Stadgers mee kunnen doen in onze stad. In dit deelprogramma staat meedoen voor:

- Meedoen door de zelf- en samenredzaamheid en het zelfplossend vermogen van mensen te vergroten, door voorzieningen toegankelijker te maken of door individuele voorzieningen te verstrekken;
- Meehelpen door vormen van respijtzorg (ontlasten mantelzorger door degene die mantelzorg ontvangt, tijdelijk elders te laten verblijven) verder te ontwikkelen met inzet van vrijwilligers en mantelzorgers;
- Meedenken door ook in beleid burgerparticipatie te stimuleren, bijvoorbeeld door Wmo adviesraden, bewonersorganisaties, klankbordgroepen en overige vormen van interactieve beleidsvorming te ontwikkelen.

De participerende burger is een terugkerend beleidsstreven, op het vlak van rehabilitatie, integratie en re-integratie. Om mensen die aan de kant (dreigen te komen) staan weer bij de samenleving te betrekken, is een krachtige sociale structuur nodig. Een sociale structuur, waarin zelforganisatie en maatschappelijke binding een belangrijke plaats innemen en met elkaar zijn verbonden.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 4.1 Sociale samenhang en leefbaarheid bedraagt 46,7 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit integratie uitkeringen WMO, specifieke rijksbijdragen, doeluitkeringen, diverse opbrengsten, onttrekking reserves en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Sociale samenhang en leefbaarheid wijken
- Individuele voorzieningen WMO (voor mensen met beperkingen)
- Laaggeletterdheid

Beleidsveld

Sociale samenhang en leefbaarheid wijken

We willen dat de mensen in de Groninger wijken en dorpen met plezier wonen en dat ze zich opgenomen en geaccepteerd voelen. Dit geldt ook voor mensen met een hoge leeftijd, met een beperking of een niet-Nederlandse achtergrond. In de Groninger wijken en dorpen hebben bewoners aandacht voor elkaar en ze helpen naar vermogen mee aan de leefbaarheid van de wijk.

Goede informatievoorziening en een ondersteuningsstructuur zijn belangrijk om preventief te werken en een beroep op langdurige en zware zorg te voorkomen. Het is daarom van belang dat er op wijk- en buurtniveau laagdrempelige informatie en ondersteuning beschikbaar is. Burgers en organisaties kunnen hier terecht met hun vragen en aanbod. Ook kunnen we hier de vroegsignalering in buurten en wijken vormgeven en goed op elkaar afstemmen. Tevens kan via deze voorziening een 'match' plaatsvinden van de vraag naar lichte ondersteuning en begeleiding en het aanbod van vrijwillige inzet in buurten en wijken. De vrijwillige- en mantelzorginzet van Stadgers levert een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke infrastructuur. Het bevordert de sociale samenhang en voorkomt uitsluiting van Stadgers. Vrijwilligers en mantelzorgers dragen in belangrijke mate bij aan het beantwoorden van ondersteuningsvragen. We gebruiken de maatschappelijke stages (scholieren doen vrijwillige inzet) om het vrijwilligers werk te versterken, te verjongen en om te komen tot nieuwe vormen van vrijwillige inzet. In het beleidsveld 'sociale samenhang en leefbaarheid wijken' hebben we onze activiteiten op dit terrein gebundeld. Het gaat hierbij vooral om de vertaling van het WMO-beleid naar de wijk.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 wilden we:

- het gemiddelde cijfer voor de sociale samenhang handhaven op een 6,0 (L&V monitor);
- het percentage bewoners dat actief is in de buurt verhogen naar 25% (L&V monitor);

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- het percentage bewoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de buurt verhogen naar 87% (L&V monitor);
- steun- en informatiepunten (Stip's en CJG's) bieden in 14 wijken;
- het experiment Stip La Place in het centrum verder ontwikkelen;
- verdere vernieuwing en innovatie van het welzijnswerk stimuleren;
- de vijf basisfuncties van de WMO: informatie & advies, ontmoeting en participatie, activering en ondersteuning, signalering en de hulpverlening, begeleiding en coördinatie van zorg in de wijken faciliteren en verder ontwikkelen;
- samen met bewoners en netwerkpartners in twee wijken, Beijum en Lewenborg, een wijkgericht uitvoeringsplan realiseren;
- "gezond" mantelzorgen stimuleren;
- een uitdagend en inspirerend aanbod aan maatschappelijke stages stimuleren;
- ontmoeting en participatie van wijkbewoners stimuleren en versterken.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Faciliteren van 15 wijkteams in het kader van het Nieuw Lokaal Akkoord

Er zijn gedurende de looptijd van het Nieuw Lokaal Akkoord (NLA) 15 wijkteams actief geweest in de wijken Beijum, Corpus den Hoorn, De Hoogte, De Wijert-Noord, Grunobuurt, Hoogkerk, Korrewegwijk, Kostverloren, Lewenborg, Oosterhoogeburg-Ulgersmaborg, Oosterparkwijk, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk en Vinkhuizen. Via de wijkteams zijn er door bewoners plannen bedacht om de leefbaarheid van hun buurt of wijk te verbeteren. Ook is er budget beschikbaar gesteld en/of ondersteuning geregeld voor de uitwerking van het idee. NLA liep tot en met 2014. De opgedane ervaringen en de opbrengsten gebruiken we voor zowel de verdere vormgeving en uitwerking van het gemeentelijk gebiedsgericht werken als de gebiedsgerichte aanpak voor de vernieuwing van het sociaal domein.

Subsidieren Buurtwelzijn

In 2014 hebben we Buurtwelzijn gesubsidieerd om aan de uitvoering van de Wmo functies in de wijken een vervolg te geven. Aansluiting bij de visie en uitvoering van het programma Vernieuwing Sociaal Domein is daarbij leidend geweest. Buurtwelzijn, waar ook het opbouwwerk deel van uitmaakt, werkt samen met bewoners, vrijwilligers, professionals en organisaties. Daarbij werkt ze volgens de principes van Welzijn Nieuwe Stijl. De verbinding en integratie van deze welzijnsfunctie met gebiedsgebonden aanpak en de sociale (wijk)teams is belangrijk. Buurtwelzijn is onderdeel geworden van de 6 sociale teams (WIJ-teams) die in 2014 zijn gestart. In de overige gebieden heeft Buurtwelzijn aan de hand van een ontwikkelagenda gewerkt aan de voorbereiding daarvan.

Stimuleren wijkgerichte samenwerking van instellingen

Naar aanleiding van gedeelde analyses, vraagstukken en thema's voor de wijk is samen met bewoners, vrijwilligers en netwerkpartners in Beijum en Lewenborg gewerkt aan een gezamenlijk uitvoeringsplan. Dit onder leiding van de teamleiders van de WIJ (sociale wijk) teams. Vooral de inhoudelijke samenwerking tussen welzijn en zorgaanbieders binnen de WIJ-teams en de wijkpartners is hiermee te verbeteren. Resultaat zijn wijkgerichte uitvoeringsplannen voor het sociaal maatschappelijk domein waarbij netwerkpartners samenwerken met vrijwilligers en wijkbewoners.

Subsidieren onderhoud, verbouw, exploitatie en beheer accommodaties

Onze gesubsidieerde wijkorganisaties staan in dienst van ons Wmo beleid. Ze leveren een bijdrage om de doelstellingen op het gebied van leefbaarheid, sociale cohesie en participatie te realiseren. Prettige wijkaccommodaties werken uitnodigend voor bewoners om binnen te lopen en gebruik te maken van het activiteitsaanbod en functies. In ons nieuwe accommodatiebeleid richten we ons op een inhoudelijke bijsturing en het oplossen van een aantal financiële knelpunten binnen het beleidsbudget. De voorgestelde maatregelen zullen grotendeels ingaan per 2015. In 2014 hebben betrokken partijen zich voorbereid op de beleidswijzigingen en de generieke bezuiniging van 10%. Wijktafels met partners, gebruikers en bewoners waren onderdeel van deze voorbereiding. Gezien het lage percentage van bewoners dat gebruik maakt van wijkaccommodaties is vernieuwing en ontwikkeling wenselijk.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

In stand houden Meldpunten Overlast & Zorg in de vijf stadsdelen [Extra beleidsmiddelen]

Voor het in stand houden van de Meldpunten Overlast & Zorg hebben we dit jaar opnieuw extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. De meldpunten vervullen een belangrijke rol in de signaleringsstructuur voor de wijken van onze stad. Door burgers en medewerkers beter te informeren en toe te rusten op meldingen die zorgvragen betreffen investeren we in een preventieve aanpak en een signaleringsstructuur. Meerwaarde van de meldpunten is de directe verbinding met de politie.

Subsidiëren steun- en informatiepunten (Stip's) in 14 wijken

Binnen Stip komen de functies informatie, advies, ontmoeting, activering, participatie, hulp, begeleiding, ondersteuning en verwijzing bijeen. In 2014 maakten meer dan 9.000 mensen gebruik van Stip. Dit is een stijging ten opzichte van 2013. Achter Stip staat een samenwerkingsverband van meer dan dertig Groninger organisaties. Dat helpt bij het gericht verwijzen naar vervolghulp in de buurt. We hebben MJD gevraagd de exploitatie en uitvoering van de Stip's te verzorgen. Ook hebben we deze organisatie opdracht gegeven haar eigen dienstverlening te integreren in de front- en backoffice van Stip. Daarnaast heeft Buurtwelzijn de opdracht gekregen om vanuit Stip de wijkgerichte Wmo functies verder gestalte te geven. Door al deze inhoudelijke verbindingen wordt de relatie met het programma VSD nadrukkelijk gezocht. Verder subsidieerden we Stip La Place. Vanuit de V&D locatie aan de Grote Markt wordt Stip als 'meeting point' gezien. Er wordt op basis van thema's zoals wonen, sociale media, veiligheid met partners samengewerkt om zo bewoners uit de binnenstad op diverse manieren te bereiken.

Participeren in netwerksamenwerking

We werken aan een passende samenwerkingsstructuur tussen gemeente en het maatschappelijk middenveld. Uitgangspunten daarbij vormen de visie en doelen uit ons beleids- en uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein. We houden daarbij rekening met de invoeringsstrategie van de WIJ-teams en de gebiedsgerichte aanpak. De verandering en vernieuwing van het sociaal domein vraagt om een herziening van de aanwezige en wenselijke samenwerkingsstructuren. Als gemeente participeren en veranderen we geleidelijk en stapsgewijs. In 2014 waren we onder meer actief in het bestuurlijk overleg Zorgen voor Morgen, de 4 plangroepen in de stadsdelen en het bestuurlijk overleg voor de sociale (wijk)teams.

Subsidiëren wijkgerichte uitvoering mantelzorgondersteuning

We hebben Humanitas subsidie verleend voor de uitvoering van mantelzorgondersteuning en vrijwillige thuishulp in de stad en in de wijken. Daarvoor is gericht gewerkt aan het uitbreiden van de dienstverlening in de gebieden die onderdeel zijn van de gebiedsgerichte aanpak. Er is contact gemaakt met meer en nieuwe mantelzorgers. Juist vanwege de decentralisaties is het versterken van het voorliggend veld (de zogenaamde 0-de lijn) belangrijk. Er is hard gewerkt aan het uitbreiden en vernieuwen van ondersteuningsmogelijkheden in de wijken. Dit in de vorm van wijkwerkers, activiteiten, projecten en vrijwillige inzet.

Subsidiëren wijkgerichte uitvoering maatschappelijk werk en sociaal raadsliedenwerk

In 2014 hebben we de MJD opnieuw gesubsidieerd voor de uitvoering van sociaal maatschappelijke dienstverlening. Bijna 12.000 stadjes maakten hiervan gebruik. Opnieuw was de toename van financiële problematiek opvallend en zorgelijk. In 2014 is specifiek gewerkt aan de integratie van de spreekuurfunctie binnen Stip. Hiermee heeft de samenwerking tussen beroepskracht en vrijwilliger in de praktijk vorm gekregen. Ook is er daarmee een professionele achterwacht bij Stip aanwezig. Verder vormden de samenwerking met de WIJ-teams en de vrijwilligersprojecten in de wijk een aandachtspunt.

In 2014 zijn MJD en Stiel gefuseerd waarmee een bredere welzijnsbenadering in de wijken aanwezig is. De functie opbouwwerk is geïntegreerd binnen de functie buurtwerker. De dienstverlening en uitvoering op het terrein van vrijwilligersbeleid heeft meer wijkgerichte accenten gekregen. Alhoewel de middelen voor het uitvoeren van maatschappelijke stages in 2014 zijn beëindigd is via projecten als Jong Goud het aanboren van vrijwilligers potentieel bij jongeren gecontinueerd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Uit de voorlopige uitkomsten van de L&V monitor blijkt dat het gemiddelde cijfer voor sociale samenhang van 6 naar 5,9 is gegaan. Helaas een lichte daling. Ook het percentage bewoners dat zich actief voor de buurt inzet (van 25% naar 20%) en zich verantwoordelijk voor de buurt voelt (van 87% naar 79%) is gedaald. Daarentegen is het

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

percentage burgers dat vrijwilligerswerk doen (van 25% naar 30%) en mantelzorg geven (van 15% naar 21%) gestegen. Een verklaring daarvoor kent vele nuances, per wijk zijn er verschillen. In de bovengenoemde activiteiten, die gericht zijn op sociale samenhang en leefbaarheid in wijken, zijn verbindingen gelegd met het beleids- en uitvoeringsplan voor de Vernieuwing van het Sociaal Domein. Dit is van groot belang omdat ze een wezenlijk onderdeel vormen van de invoeringsstrategie (tot en met 2017) voor de gebiedsgebonden aanpak en de ondersteuning vanuit de WIJ-teams.

Beleidsveld

Individuele voorzieningen Wmo

De Wmo (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) gaat over meedoen, mogelijkheden van burgers met een beperking of tijdelijke kwetsbaarheid, kwaliteit van leven en in de eigen woonomgeving kunnen blijven wonen. De gemeente Groningen ondersteunt burgers hierbij vanuit wijkgericht werken, initiëren van en deelname aan sociale teams en de gedachte van de Kanteling. Onder andere via zogenaamde 'keukentafelgesprekken' (door middel van huisbezoek) worden burgers gestimuleerd om oplossingen te zoeken in (het vergroten van) hun eigen kracht, eigen netwerk, informele zorg en algemene voorzieningen. Betaalbaarheid van ondersteuning voor onze meest kwetsbare inwoners is hierbij in toenemende mate een belangrijke factor voor de gemeente. Bij algemene voorzieningen wordt rekening gehouden met 'inclusief beleid': algemene voorzieningen worden waar nodig (sociaal en fysiek) toegankelijk gemaakt voor kwetsbare burgers. In bepaalde situaties hebben burgers geen of onvoldoende beschikking over eigen kracht, informele zorg of algemene voorzieningen; dan bieden we een individuele Wmo-voorziening aan zoals huishoudelijke hulp, een hulpmiddel, vervoersvoorziening, een woningaanpassing of dagopvang.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Grotere zelf- en samenredzaamheid van burgers, waardoor minder gebruik van individuele Wmo-voorzieningen nodig is. Dit wordt uitgedrukt in het aantal aanvragen als percentage van het aantal meldingen van individuen die een voorziening nodig denken nodig te hebben. We wilden dat maximaal 50% van het aantal meldingen uitmond in een aanvraag voor een Individuele Wmo-voorziening. Verder wilden we dat minimaal 50% van het aantal onderzoeken in de vorm van een huisbezoek wordt gedaan, 80% van de meldingen is afgehandeld binnen 8 weken, en minimaal een 7,2 als cijfer voor cliënttevredenheid over individuele voorzieningen Wmo. Daarnaast wilden we de landelijke en lokale ontwikkelingen op het gebied van decentralisaties, extramuralisering ZZZP's, maatwerkvoorziening en huishoudelijke hulp op een goede manier uitwerken in de uitvoering Wmo.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ontwikkelen nieuwe dienstverleningsvormen voor huishoudelijke hulp

We hebben er in samenwerking met zorgaanbieders voor gezorgd dat cliënten bemiddelde hulp konden gaan gebruiken. Daar is door een aantal cliënten gebruik van gemaakt. Bemiddelde hulp is een vorm van PersoonsGebonden Budget (PGB). Met de invoering van het trekkingsrecht voor PGB's in de nieuwe Wmo 2015 kwam de mogelijkheid van bemiddelde hulp te vervallen. De verwachting was dat de gemeente, naast (individuele) begeleiding, verantwoordelijk zou worden voor persoonlijke verzorging. Een combinatie met huishoudelijke hulp als nieuwe dienstverleningsvorm ligt dan voor de hand. In 2014 werd echter duidelijk dat persoonlijke verzorging niet naar de gemeente overgeheveld werd. Ook werd duidelijk dat voor individuele begeleiding in 2015 continuïteit van zorg geldt. In de afspraken met zorgaanbieders is de zorg voor nieuwe cliënten meegenomen. Voor het wassen en strijken binnen de huishoudelijke hulp is een algemene voorziening ontwikkeld, waar cliënten in 2015 gebruik van kunnen maken.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Onder meer door gekantelde gespreksvoering hebben we meer aandacht gehad voor het benutten van de zelf- en samenredzaamheid van burgers, en beter gekeken naar de oplossingen waar zij zelf voor kunnen zorgen. Hierdoor zien we een dalend gebruik van de individuele Wmo voorzieningen. In 2014 zien we dan ook een (soms verdere) daling van aantallen en kosten van verstrekte individuele voorzieningen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Laaggeletterdheid Laaggeletterdheid is een maatschappelijk probleem. Het leidt tot verminderde deelname aan de samenleving, verminderd welbevinden en tot onderbenutting van talent. Via volwasseneneducatie willen we zoveel mogelijk burgers ondersteunen bij het ontwikkelen van taal- en rekenvaardigheden.
Doelen	Wat wilden we bereiken? We wilden bereiken dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. Hierbij speelt lezen en schrijven een grote rol. De inschatting is dat 12% van de Stadlers laaggeletterd is en dus moeite heeft met lezen en schrijven. Met de educatiemiddelen die we in 2014 hebben ontvangen, hebben we laaggeletterdheid in onze stad aangepakt.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Ten tijde van de begroting gingen we er van uit dat het budget voor volwassenen educatie slechts 241 duizend euro zou bedragen. Het daadwerkelijke budget bedroeg echter 761 duizend euro. Door dit hogere bedrag hebben we ook in 2014 vol kunnen inzetten op het ondersteunen van laaggeletterdheid onder volwassenen via taalcursussen. Daarnaast hebben we vanuit het armoedebeleid bijgedragen aan lichtere vormen van taalondersteuning zoals het Taalcoach project van Humanitas en het Taalcafé.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? De beschikbare middelen zijn ingezet voor cursussen Nederlandse taal en rekenen en Nederlands als tweede taal. De lessen worden verzorgd door de ROC's, zowel centraal (op de ROC's) als ook op diverse locaties in de wijken. In 2014 zijn 523 nieuwe deelnemers met een cursus gestart.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

PREVENTIE EN ZORG

Het deelprogramma Preventie en Zorg beslaat verschillende beleidsvelden. We willen preventief werken, oftewel problemen rondom gezondheid en welzijn zoveel mogelijk voorkomen. En dat is nodig, met de vergrijzing en veranderingen in de arbeidsmarkt waardoor mogelijke zorgtekorten ontstaan. Gezond ouder worden is voor de gemeente Groningen een belangrijk thema, en we hebben ons daarom dan ook aangesloten bij het netwerk Healthy Ageing Noord Nederland dat door het UMCG is gestart. Het netwerk met vele deelnemers is gericht op langdurig onderzoek en ontwikkeling van kennis en innovatie rondom dit onderwerp. Leefstijl is één van de kernonderwerpen. Het geeft ons onder andere de kans om het effect te laten onderzoeken van ons beleid op het gebied van beïnvloeden van leefstijl. Bij onze preventieaanpak richten wij ons op alle Stadlers, maar leggen wij de nadruk op risicogroepen. Juist bij mensen met een lage sociaaleconomische status is er sprake van stapeling van problemen. We willen ook problemen binnen de kwetsbare groepen in de stad en in de regio voorkomen en oplossen. Hiermee bedoelen we onder meer dak- en thuislozen, verslaafden en multi-probleemgezinnen. We willen voorkomen dat deze mensen aan de zijlijn staan. Met vroegsignalering en herstelprogramma's willen we deze groepen in staat stellen de regie over hun eigen leven te voeren. Een ander beleidsveld betreft de terugdringing van relationeel geweld waarvoor onder andere de instrumenten Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld en de wet Tijdelijk Huisverbod worden ingezet.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 4.2 Preventie en zorg bedraagt 34,3 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit decentralisatie uitkeringen via gemeentefonds, bijdragen V&GR gemeenten, diverse opbrengsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Maatschappelijke opvang, verslavingszorg en OGGz
- Vrouwenopvang/Geweld in afhankelijkheidsrelaties
- Infectieziektebestrijding
- Lokaal gezondheidsbeleid
- Openbare gezondheidszorg

Beleidsveld

Maatschappelijke opvang, verslavingszorg en OGGz

In de nota Regionaal Kompas "Actief onder Dak" 2014-2017 hebben we ons beleid, als onderdeel van de Wmo, vastgelegd ten aanzien van maatschappelijke opvang, de problematiek van dak- en thuisloosheid in de breedste zin, verslavingszorg en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). We willen dat ook kwetsbare groepen in de stad en in de regio zo gelijkwaardig mogelijk kunnen participeren in onze samenleving. Het gaat hier om mensen met ernstige beperkingen in hun zelfredzaamheid en in hun sociaal netwerk. Armoede, werkloosheid, detentie, verslaving, gedrag- en relatieproblemen zijn dominante kenmerken. Doelgroepen zijn onder meer dak- en thuislozen, verslaafden, ex-gedetineerden en multi-probleemgezinnen. We willen voorkomen dat deze mensen aan de zijlijn staan en verder afglijden. De mensen die toch dakloos raken proberen we zo snel mogelijk weer terug te brengen in de maatschappij. Met vroeg-signalering en herstelprogramma's stellen we deze groepen in staat de regie over hun eigen leven te voeren. Ook willen we ter bescherming van de bevolking overlast en criminaliteit voorkomen en bestrijden. We zetten ons in om zoveel mogelijk terugval te voorkomen. De gemeente Groningen is voor dit programma centrumgemeente voor de gehele provincie. Dit houdt in dat Groningen middelen ontvangt voor de problematiek in de gehele provincie en deze middelen in overleg met de 22 regiogemeenten zo efficiënt en doelmatig mogelijk ten behoeve van de totale doelgroep inzet. In het derde kwartaal 2014 is een extern bureau de opdracht gegeven de Maatschappelijke opvang door te lichten. Welke middelen worden besteed en wat is de doelmatigheid

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

van deze besteding. Eerste kwartaal 2015 verwachten we de uitkomsten van deze doorlichting. Deze uitkomsten zullen het kader vormen voor wat we subsidiëren. Er kan een verschuiving van activiteiten plaatsvinden in dit veld.

Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>In 2014 wilden we dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> het aantal personen in de maatschappelijke opvang lager is dan 800; 80% van de mensen die instromen in de MO succesvol wordt doorgeleid naar een vervolgvoorziening.
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Subsidiëren van voorzieningen voor dak- en thuislozen</p> <p>We subsidieerden instellingen als Het Kopland, Lentis, VNN en Werkpro voor de opvang en begeleiding van onze doelgroepen. Afgelopen jaar hebben we meer dan voorheen de nadruk gelegd op individuele trajecten en wederkerigheid.</p> <p>.....</p> <p>Ontwikkelen nieuwe interventiemogelijkheden</p> <p>In het land worden nieuwe manieren van werken geprobeerd rond huisvesting en cliëntbenadering. Denk hierbij aan Housing First en de Participatieladder. Housing First is een samenwerking tussen verschillende (welzijns)organisaties waarbij de cliënt eerst een eigen woning krijgt zonder dat vooraf aan allerlei voorwaarden (bijvoorbeeld clean zijn) moet zijn voldaan. De enige afspraak: de cliënt is bereid begeleiding te accepteren. De Participatieladder is een meetinstrument waarmee je kunt vaststellen in hoeverre iemand meedoet in de samenleving. De ladder is onderverdeeld in zes treden: van sociaal geïsoleerd tot werkend zonder ondersteuning. Door dit twee keer te meten, (bijvoorbeeld voor en na inzet van een voorziening uit het Participatiebudget) wordt zichtbaar of de mate van participatie is verhoogd. Daarmee worden de resultaten van het participatiebeleid transparant. We zijn met deze instrumenten c.q. activiteiten aan de slag gegaan.</p> <p>.....</p> <p>Stimuleren samenwerking instellingen</p> <p>Onze instellingen voeren elk een klein deel van de keten uit. Door zo optimaal mogelijke samenwerking willen we voorkomen dat cliënten kunnen "shoppen" en zo efficiënt mogelijk geholpen worden tegen zo laag mogelijke kosten. In 2014 hebben we de instellingen intensief betrokken bij de doorlichting van de Maatschappelijke Opvang.</p> <p>.....</p> <p>Uitvoeren centrumgemeente taak</p> <p>In het kader van onze centrumgemeente taak ondersteunen we het bestuurlijk en ambtelijk OOGO (het Op Overeenstemming Gericht Overleg). Verder voeren we de afspraken binnen het Regionaal Kompas uit: er wordt geen zware hulpverlening meer ingezet als het lokale sociale team en het eigen netwerk voldoende zijn. Er is een ombuiging van zorg en overnemen naar activering en wederkerigheid. De verbindingen tussen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Participatiewet -en de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) zijn in het nieuwe programma vastgelegd.</p> <p>We hebben in 2014 veel energie gestoken in de 3 decentralisaties. Duidelijk is geworden dat de doelgroep van beschermd wonen een grote overlap heeft met die van de MO. In 2014 is gekozen voor een praktische oplossing voor het uitgeven van indicatiebesluiten voor Beschermd Wonen. In 2015 gaan we verder met het ontwikkelen van de Toegang. We kijken of dit ook de toegang tot de MO zou moeten zijn.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Volgens verwachting zijn het aantal dak- en thuislozen vrijwel gelijk gebleven. De meeste cliënten hebben een indicatie voor begeleiding of een andere vorm van hulpverlening. Wel verwachten we dat we onze middelen efficiënter in kunnen zetten. Een doorlichting van het gehele veld is gestart.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Vrouwenopvang/Geweld in afhankelijkheidsrelaties

Wij hebben de ambitie om het geweld in afhankelijkheidsrelaties terug te dringen. Daarin worden we gesteund door het ministerie van VWS met het beleidsprogramma "Beschermd en Weerbaar". In 2009 is de Wet Huisverbod van kracht geworden. De gezamenlijke Groninger gemeenten hebben in 2014 de regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling Vaailig Thoes vastgesteld, waarin met alle ketenpartners is afgesproken welke activiteiten worden uitgevoerd ter bestrijding van huiselijk geweld. Hierin spelen verschillende organisaties een rol, waaronder Kopland/Vrouwenopvang, het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling / Veilig Thuis, de politie, de lokale wijkteams, het maatschappelijk werk, de reclassering en de Ambulante Forensische Psychiatrie Noord-Nederland (AFPV).

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- geweld in afhankelijkheidsrelaties blijvend stoppen;
- direct veiligheid bieden voor slachtoffers van huiselijk geweld.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal opnames vrouwenopvang	▪ 344	▪ <300	▪ 257	▪ -43
▪ Ambulante begeleiding	▪ nvt	▪ nvt	▪ 43	▪
▪ Aantal meldingen huiselijk geweld provincie	▪ 823	▪ 700	▪ 2.351	▪ 1.651
▪ Aantal meldingen stad	▪ 307	▪ nvt	▪ 888	▪ nvt
▪ Aantal huisverboden provinciaal	▪ 107	▪ 120	▪ 117	▪ -3
▪ Aantal huisverboden stad	▪ 33	▪ nvt	▪ 45	▪ nvt
▪ Aantal vervolgmeldingen zelfde slachtoffer/ pleger	▪ nvt	▪ <30%	▪ 29%	▪ -1

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren Vrouwenopvang en Steunpunt Huiselijk Geweld

Deze voorzieningen hebben een regionale functie voor alle Groninger gemeenten. De vrouwenopvang biedt 25 plaatsen crisisopvang. Daarnaast zijn 44 plaatsen beschikbaar voor vrouwen die binnen drie maanden tot een jaar begeleid worden naar zelfstandig wonen.

Uitvoeren Wet tijdelijk huisverbod voor de stad en de provincie Groningen

De wet huisverbod is in de hele provincie uitgevoerd en in 2014 zijn er 117 huisverboden opgelegd.

Uitvoeren centrumgemeente taak

Wij zijn centrumgemeente voor de vrouwenopvang/aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties. In 2013 zijn we in opdracht van het ministerie van VWS gezamenlijk met de Groninger gemeenten aan de slag gegaan met de regiovisie Vaailig Thoes. Deze regiovisie hebben we in 2014 afgerond. In de regiovisie besteden we onder meer aandacht aan de nieuwe organisatie Veilig Thuis (samenvoeging Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld, de afstemming met lokale netwerken en de samenwerking met het gedwongen kader (OM/Reclassering).

In bovenstaand kader was 2014 ook het jaar van de voorbereidingen om met ingang van 1 januari 2015 het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld samen te voegen tot een regionaal Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, genaamd Veilig Thuis. Veilig Thuis

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	..... is een samenwerkingsverband tussen Stichting Kopland en Jeugdbescherming Noord en we hebben hierbij een sterke verbinding gelegd met het Veiligheidshuis.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Het aantal meldingen huiselijk geweld is ten opzichte van 2013 fors gestegen. Dit komt omdat de politie het instemmingsformulier heeft afgeschaft: aan betrokken partijen wordt geen toestemming meer gevraagd om de gegevens van de melding door te geven aan de hulpverlening. Dus alle politiemeldingen worden nu doorgeleid naar Veilig Thuis. Eind 2013 was nog niet duidelijk welke gevolgen dit zou hebben voor het aantal meldingen, maar nu blijkt dat met name het aantal meldingen met code groen en oranje (geen lichamelijk letsel) erg is gestegen. Het aantal huisverboden is ongeveer gelijk gebleven. We leiden hieruit af dat huiselijk geweld nu in een eerder stadium gesignaleerd en opgepakt wordt.
Beleidsveld	Infectieziektebestrijding Op basis van de Wet publieke gezondheid hebben we een belangrijke rol in de bestrijding van infectieziekten. We zijn zowel verantwoordelijk voor preventieve maatregelen als voor bestrijding van (een epidemie van) infectieziekten, zoals tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen (soa).
Doelen	Wat wilden we bereiken? We willen voorkomen dat infectieziekten zich verspreiden. We willen seksuele gezondheid behouden/beschermen en bevorderen en soa terugdringen. Doelgroepen (o.a. jongeren, diverse risicogroepen zoals asielzoekers, homoseksuele mannen, Antillianen/Arubanen etc.) weten de GGD te vinden voor soa-onderzoek en vragen over seksualiteitsproblemen en risicogedrag, waardoor er afname is van soa en andere gezondheidsproblemen (bijvoorbeeld seksueel geweld en abortus). Met de ingevoerde triage (met duidelijke vraagstelling naar juiste spreekuur doorverwijzen) houden we wachttijden beperkt. Door nieuwe vormen van seksuele hulpverlening via sociale media verwachten we dat het aantal digitale contacten toeneemt en dat het aantal consulten op de spreekuren af zal nemen, met een groter bereik van de doelgroepen.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? ..... Houden van spreekuren <ul style="list-style-type: none"> ▪ We voerden geïntegreerde soa/seksualiteitshulpverlening spreekuren uit. Bijvoorbeeld een wekelijks jongerenspreekuur uitsluitend voor cliënten die jonger zijn dan 25 jaar en daarnaast zijn spreekuren bij het UMCG gehouden. Ook voor risicogroepen zijn soa/seksualiteitspreekuren gehouden. ▪ We hebben de digitale hulpverlening uitgebreid met TestTheBest voor jongeren en Testlab voor de mannen die seks hebben met mannen. Vrijfijn.nl heeft in 2014 doorgang kunnen vinden. Een 'digitaal loket' waar jongeren terecht kunnen met hun seksualiteitsvragen. ▪ Om de diverse doelgroepen op de juiste spreekuren te kunnen plaatsen werken we met een duidelijke vraagstelling, waarmee we beter kunnen prioriteren en we de wachttijden beperken. ▪ Wekelijks is er in de huiskamer op de tippelzone van het Straat Prostitutie Project een medisch spreekuur en een verpleegkundig spreekuur. Ook is er op de donderdagavond een inloospreekuur voor de prostituees uit stad en provincie. ▪ Het landelijk hepatitis B vaccinatieprogramma voor homomannen en voor prostituees werden gecontinueerd. In 2014 voerden we actief preventieactiviteiten uit en pasten meer e-hulpverlening toe in combinatie met de spreekuren; via internet kunnen soa-testen worden aangevraagd, thuiswerkende prostituees worden per email uitgenodigd voor een consult bij GGD Groningen. .....

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Uitvoeren van preventieactiviteiten</p> <p>We continueerden de volgende preventieactiviteiten in 2014:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Risicogroepen (heteroseksuelen met wisselende onveilige sekscontacten, jongeren, Antillianen/Arubanen, asielzoekers, homoseksuele mannen, prostitueés, HIV-positieven) gericht voorlichten; Nauw samengewerkt met de drie noordelijke GGD'en, waardoor er meer en grotere gezamenlijke activiteiten plaatsvonden gericht op risicogroepen. ▪ De Tour of Love-bus bezocht scholen, jongerencentra en festivals om diverse thema's waaronder seksualiteit/soa, alcohol-&drugsverslaving en huiselijk geweld aan de orde te stellen; ▪ Project Liefde en Genot (voornamelijk VMBO- en leerwegondersteunende scholen) is voor het 10e jaar uitgevoerd op diverse scholen. Dat gaat over seksuele vorming, drugsgebruik, grenzen stellen, groepsdruk, anticonceptie en homoseksualiteit. ▪ Diverse activiteiten vonden plaats vanuit het project Seksuele Gezondheid Allochtonen (netwerkontwikkeling en voorlichting o.a. over vrouwenbesnijdenis) ▪ Actief betrokken bij ketenaanpak mensenhandel vanuit het conventant 'Ketensamenwerking bestrijding mensenhandel' ▪ Actief betrokken bij We CAN YOUNG Groningen, die wil de seksuele en relationele weerbaarheid verhogen van kwetsbare jongeren tussen de 14 en 18 jaar die het VMBO, praktijkonderwijs of MBO volgen. Er zijn workshops ontwikkeld over het thema weerbaarheid en daarmee zijn 900 leerlingen bereikt.
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De nieuwe aanpak met triage, diverse soorten spreekuren en de uitgebreide digitale mogelijkheden hebben er toe geleid dat meer cliënten geholpen werden en dat mensen die het nodig hebben sneller werden gezien. De wachttijden van het jongerenspreekuur zijn door de triage teruggelopen tot de norm.</p> <p>Door de nauwe samenwerking met de drie noordelijke GGD'en op preventiegebied, hebben er meer en grotere gezamenlijke activiteiten plaatsvonden gericht op risicogroepen.</p> <p>Door de nieuwe vormen via sociale media (Test the Best, Testlab) is een groter deel van de doelgroepen bereikt.</p>
Beleidsveld	<p>Lokaal gezondheidsbeleid</p> <p>We willen een stad zijn waar onze kinderen opgroeien tot gezonde volwassenen en waarin volwassenen gelijke kansen hebben op gezondheid en een gezonde levensloop. Hoe we dit willen doen staat beschreven in het uitvoeringsprogramma Samen Gezond in Stad. Dit is opgebouwd uit drie programmasporen Gezonde Stad, Gezonde Wijk en Gezonde Jeugd. Het laatst genoemde spoor heeft een nauwe relatie met het integraal jeugdbeleid en is ook afgestemd op de activiteiten in het CJG. Op het niveau van Groningen stad streven wij – met voortdurende aandacht voor de parallelle van belangen- naar een stedelijke omgeving die positief is voor de gezondheid en die burgers uitnodigt tot gezonde keuzes. Tussen de Groninger wijken bestaan substantiële verschillen qua leefwijze en leefstijl, die mede samenhangen met de sociaaleconomische situatie van de bewoners. Om deze reden investeren wij ook het komende jaar extra in de Groninger wijken met de grootste gezondheidsachterstanden. In het kader van gezonde jeugd willen wij een actieve en gezonde leefstijl onder jongeren stimuleren.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gezondheid en gezondheidsaspecten vaste criteria laten vormen bij het ontwikkelen van beleid op het vlak van participatie, armoede, onderwijs, sport en ruimtelijke ordening; ▪ de verbinding tussen preventie, cure en care tot stand brengen/bevorderen; ▪ inzetten op het verkleinen van gezondheidsachterstanden op wijkniveau waarbij de bewoners worden betrokken bij de ontwikkeling van wijkvisies en andere projecten; ▪ voorwaarden creëren die jongeren stimuleren en uitdagen om een actieve en gezonde leefstijl aan te nemen; ▪ ouders stimuleren en ondersteunen om hun kinderen een gezonde leefstijl aan te leren.
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Investeren in een Gezonde Stad</p> <p>Leefstijlinterventies blijken onvoldoende effect te hebben op het aanleren van een gezonde levenswijze. Daarom investeren we structureel in factoren die op gezondheid en gezond gedrag van invloed zijn zoals werk,</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
participatie, fysieke en sociale leefomgeving. In 2014 hebben we ingezet op:

- het betrekken van de individuele gezondheidssituatie bij het activeren van inwoners die onder de Participatiewet vallen. Zie verder hoofdstuk 1, deelprogramma werk en participatie.
- vergroten expertise op het gebied van gezond opgroeien, gezond oud worden en een gezonde levensloop. Dit door meer gebruik te maken van de expertise van kennisinstellingen (Healthy Ageing), het organiseren van kennisateliers en onderhouden van contact met onze partners van Healthy Ageing.

..... **Investeren in een Gezonde Wijk**

In de wijken Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk, Korrewegwijk/De Hoogte en Vinkhuizen nemen we extra maatregelen om de gezondheidsachterstanden tegen te gaan. Hierbij werken we samen met de bewoners en de beroepskrachten in de wijk. In 2014 lag het accent op:

- Het uitvoeren van de wijkvisie Selwerd waarin ook aandacht is voor gezondheid en gezondheidsachterstanden. Selwerd is een proeftuin om te onderzoeken of deze aanpak succesvol kan zijn. Na een jaar kan voorzichtig gezegd worden dat het lijkt te werken. Voorjaar 2015 ontvangt de Raad een eerste evaluatie.
- Het project "Dik Doun in Grunn" in de wijk Vinkhuizen. Dit is een integrale aanpak van overgewicht, gericht op het verbinden van curatie, preventie en het verbeteren van de ketenaanpak. Het programma Dik doun in Grunn is in de zomer van 2014 afgerond. Er is een eindrapportage geschreven, waarin staat weergegeven wat de behaalde resultaten zijn. Deze rapportage is aangeboden aan portefeuillehouder en college en is vervolgens naar de commissie van ZonMW, de subsidiegever verstuurd. Deze zal op basis van de rapportage en vele bijbehorende stukken en producten het programma beoordelen. In het voorjaar wordt het eindoordeel van ZonMW verwacht.
- In de wijk Lewenborg is, in het kader van het convenant met Menzis, samen met het GezondheidsCentrum Lewenborg in 2014 de voorbereiding ter hand genomen van een pilotproject 'Welzijn op Recept'. Dit project is bedoeld om de afstemming van zorg en welzijn vorm te geven. De start zal zijn in februari 2015. Doelgroep zijn patiënten van het Gezondheidscentrum waarbij sprake is van problematiek waarvoor geen directe oplossing in de eerstelijns gezondheidszorg kan worden geboden, maar waarbij een welzijnsactiviteit mogelijk wel een verbetering van hun kwaliteit van leven betekent. Met hulp van een welzijnscoach wordt bekeken welke welzijnsinterventies het meest geschikt zijn. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de ontwikkeling van de gebiedsgerichte aanpak in de wijken in Groningen.
- Opstarten JOGG in Selwerd
- In zeven Groninger wijken is een Nait Soezen-wijkverpleegkundige actief. De manier van werken van deze wijkverpleegkundige nieuwe stijl grijpt terug op die van de vroegere wijkzuster: doortastend en wars van bureaucratie, 'nait soezen moar doun'. De Nait Soezen-verpleegkundige vormt de schakel naar de huisartsen met zijn of haar team. In de pilot sociaal team in de Korrewegwijk/De Hoogte neemt de wijkverpleegkundige ook deel aan het sociaal team. Dit experimentele project is inmiddels afgerond. Vanaf januari 2015 is via de Zorgverzekeringswet de wijkverpleegkundige niet-toewijsbare zorg beschikbaar in gemeenten. Over de wijze van inzet en de verbinding met het sociale (WIJ-)team zijn met Menzis afspraken gemaakt.

..... **Investeren in een Gezonde jeugd**

Ook in 2014 investeren we in de Groninger jeugd, omdat een gezonde jeugd zichzelf en de samenleving de beste toekomstperspectieven biedt. Aandacht gaat opnieuw uit naar de thema's gezond gewicht, psychosociale problemen, overmatig alcoholgebruik en perinatale sterfte. Dit betekent dat de volgende maatregelen zijn uitgevoerd/opgestart:

- Aanpakken overgewicht op een integrale manier met behulp van de JOGG-methodiek. Op 27 oktober 2014 is JOGG Groningen van start gegaan met een geslaagde startbijeenkomst op het Stadhuis. Een intensieve samenwerking met het lokale bedrijfsleven, met sportorganisaties en met onderwijs-, zorg-, en welzijnsinstellingen maakt de kern uit van JOGG. JOGG is dus geen project met een projectmatige aanpak (vooraf geformuleerd resultaat) maar een beweging, waarin het proces centraal staat. Ook werken we nauw samen met het Healthy Ageing Netwerk. De komende zes maanden staan in het teken van een goede worteling in de pilotwijk Selwerd. Parallel daaraan werken we aan een verdere stedelijke uitrol. Een plan van aanpak voor de komende jaren is in de maak en zal in de zomer aan de raad worden voorgelegd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitvoeren maatregelen uit het uitvoeringsprogramma "De maat is vol" (Alcohol en jongeren 2013-2016). In de zomer van 2015 wordt de Raad geïnformeerd over de voortgang. ▪ Bevorderen psychosociale gezondheid van de jeugd. De aanknopingspunten uit het feitenblad "Psychosociale gezondheid van de jeugd in de Gemeente Groningen" zijn in 2013 omgezet in concrete maatregelen en in 2014 gecontinueerd. Dit betreft het "Consultatieteam Pesten" en "Plezier op school". In het Consultatieteam Pesten werken verschillende professionals van BIZ, GGD, Lentis, Jonx en MEE samen bij de aanpak van pestincidenten. ▪ Continuering WE CAN YOUNG (WCY), een project ter bevordering van de seksuele en relationele weerbaarheid van jongeren. Het ministerie van VWS heeft in 2014 besloten WCY voor nog 2 jaar te cofinancieren vanwege het succes van de campagne. Er worden veel jongeren bereikt die WCY actief uitdragen en een verandering teweeg brengen. Er wordt lokaal samengewerkt door een scala aan coalitiepartners (hulpverlening, GGD, jongerenwerk enz.). Betrokken scholen zijn enthousiast. ▪ Voortzetten samenwerking met betrokken partners (verloskundigen en kraamzorg) voortvloeiend uit het project Gezond Zwanger om de perinatale sterfte terug te dringen. In 2013-2014 zijn er met behulp van subsidie van ZonMw een vijftal cursusgroepen 'Gezond Zwanger' verzorgd in verschillende CJG's. Evaluatie van deze groepen liet een (klein) effect op leefstijlonderwerpen zien. De cursus droeg vooral bij aan het bevorderen van de sociale contacten tussen de, vaak sociaal geïsoleerde, zwangere vrouwen. Helaas werden er niet veel vrouwen bereikt, dit is voor het vervolg een aandachtspunt. ▪ Voortzetten uitvoering Healthy Pregnancy 4All samen met het ErasmusMC Rotterdam gericht op het terugdringen van de perinatale sterfte. In 2014 zijn de Voorlichters Perinatale Gezondheid die in het kader van HP4ALL zijn opgeleid, aan de slag gegaan. In het CJG Beijum en Lewenborg werden bijeenkomsten georganiseerd waarin aandacht werd besteed onderwerpen gerelateerd aan 'gezonde zwangerschap' (o.a. voeding, leefstijl, maar ook de inrichting van de gezondheidszorg). Deelnemers waren afkomstig uit het netwerk van de voorlichters. Het preconceptiespreekuur kwam minder goed uit de verf; de doelgroep werd onvoldoende bereikt.
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Gezondheid en gezonde leefstijl zijn steeds meer geïntegreerd in andere beleidsterreinen zoals bij de ontwikkeling van het nieuwe armoedebeleid. Ons eerste doel hebben we hiermee grotendeels behaald. De verbinding tussen preventie cure en care blijft aandacht vragen, maar ook daar worden stappen gezet zoals de inzet van de welzijnscoach. In Selwerd en andere wijken lopen diverse projecten die zorgen dat de gezondheidverschillen verkleinen en jongeren een gezondere leefstijl aanleren zoals JOGG en Healthy Pregnancy 4All. In 2015 gaan we daarom voort op de ingeslagen weg.</p>
Beleidsveld	<p>Openbare gezondheidszorg</p> <p>De gemeente Groningen neemt samen met 22 gemeenten in de provincie deel aan de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen (PG&Z). We geven uitvoering aan taken die aan deze regeling in het kader van de openbare gezondheidszorg zijn opgedragen.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>We willen de openbare gezondheidszorg effectief en efficiënt organiseren.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Uitvoering taken PG&Z</p> <p>We hebben continue aandacht voor de cijfers en het verhaal achter de cijfers en bedienen ons daarbij waar mogelijk van nieuwe inzichten op de taakvelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeugdgezondheidszorg; ▪ Forensische geneeskunde; ▪ Epidemiologie; ▪ Technische hygiënezorg (waaronder inspecties kinderopvang); ▪ Milieugezondheidszorg; ▪ Infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding, seksuele gezondheidszorg;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

-
- Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen in de regio;
  - Crisisdienst.

Taken die GGD Groningen alleen voor de gemeente Groningen uitvoert, worden in andere onderdelen van deze gemeenterekening benoemd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Per 2014 zijn er twee afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen: een gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen (GR VR) en een gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z). Dit vanwege de verplichte regionalisering van de Brandweer. De verbinding tussen veiligheid en gezondheid is formeel geregeld, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 is een nieuw bestuur PG&Z samengesteld. De gemeente Groningen vervult de voorzittersfunctie in dit bestuur. De wijzigingen in het sociale domein en de rol van de gezondheidsdienst hebben in 2014 centraal gestaan. Dit heeft tot gevolg gehad dat de gemeenten GGD Groningen hebben gevraagd het werkgeverschap op zich te nemen van de voorheen Bureau Jeugdzorg-medewerkers op het gebied van triage en casemanagement.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

INTEGRATIE EN EMANCIPATIE

Het deelprogramma Integratie en Emancipatie bundelt ons beleid gericht op:

- Integratie van allochtone vrouwen, Caribische Nederlanders en Somaliërs;
- Emancipatie van (allochtone) mannen en homoseksuele en biseksuele mannen en vrouwen en transgenders.

We willen hun ontwikkelingskansen vergroten en verschillen in kansen en keuzemogelijkheden wegwerken.

GELD

Het lastentotaal deelprogramma 4.3 Integratie en emancipatie bedraagt 3,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit doeluitkeringen en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Diversiteit en integratie
- Vluchtelingen en asielzoekers
- Emancipatie

Beleidsveld

Diversiteit en integratie

Met het vaststellen van de integratienota Nu Ritsen! in 2017 hebben wij de keuze gemaakt om integratiebeleid voortaan in te bedden in alle gemeentelijke beleidssectoren en daarmee al deze sectoren medeverantwoordelijk te maken voor het bevorderen van de zelfredzaamheid van etnisch culturele groepen in de stad Groningen. De keuze voor dit zogenaamde integratie-inclusief denken werd mede ingegeven door de beheersbare integratieproblematiek van kleine groepen minderheden in de stad.

Integratie-inclusief denken houdt onder meer in dat onze voorzieningen moeten zijn ingericht en zich in toenemende mate moeten richten op de groeiende diversiteit van de Groningse bevolking. Alle Stadters, ongeacht etniciteit, seksuele geaardheid, geslacht, of beperking moeten gebruik kunnen maken van het aanbod van laagdrempelige en algemeen toegankelijke lokale voorzieningen. Mocht dit reguliere beleid niet voldoende zijn om bepaalde Stadters te kunnen bereiken of te bedienen dan kunnen wij ervoor kiezen om specifieke maatregelen in te zetten.

Door het inclusief maken van het integratiebeleid treden begrippen als compassie en diversiteit meer op de voorgrond. Geen specifiek beleid meer gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid van niet-westerse culturele groepen in de stad. Maar generiek beleid bedoeld voor alle Stadters. Onder het motto "Iedereen is anders en in Groningen is ruimte voor iedereen".

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- alle daarvoor in aanmerking komende zelforganisaties de subsidiemogelijkheden geven om de eigen culturele identiteit van de achterban te versterken en de integratie van deze achterban in de Groninger samenleving te versoepelen;
- een bijdrage leveren aan een voorziening waar burgers met discriminatieklachten gehoord en geholpen worden;
- de afspraken die gemaakt zijn met inburgeraars over het volgen en afronden van hun inburgeringstraject wanneer dat traject nog doorloopt in 2014 handhaven;
- Somaliërs met ernstige problematiek in beeld krijgen, ondersteuning bieden op de leefgebieden wonen, werk, inkomen en dagbesteding en de ervaren overlast in buurten van Somaliërs verminderen;
- de maatschappelijke positie van Antillianen en Arubanen in de gemeente Groningen versterken;
- uitvoering geven aan een plan van aanpak Diversiteit, met daarin maatregelen die wij de komende jaren gaan nemen om ervoor te zorgen dat Groningen een stad blijft van en voor iedereen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal zelforganisaties dat gebruik maakt van de subsidieregeling voor zelforganisaties.	▪ 30	▪ 30	▪ 30	▪ 0
▪ Aantal meldingen en informatieverzoeken bij het discriminatie Meldpunt Groningen	▪ -	▪ 240	▪ 246	▪ +6
▪ Aantal en percentage niet-werkende werkzoekenden Antillianen en Arubanen	▪ 282 ▪ 11,1%	▪ Afname tot <10%	▪ *	▪
▪ Aantal en percentage bijstandsgerechtigden Antillianen en Arubanen	▪ 570 ▪ 22,4%	▪ Afname tot <15%	▪ *	▪
▪ Aantal en percentage Antilliaanse en Arubaanse voortijdig schoolverlaters	▪ 27 ▪ 7,8%	▪ Afname tot <5%	▪ *	▪
▪ Percentage gehoorde Antilliaanse en Arubaanse verdachten	▪ 6,4%	▪ Afname tot <5%	▪ *	▪

* De landelijke monitor Maatschappelijke positie van Antillianen is in 2013 voor het laatst uitgevoerd.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ontwikkelen diversiteitsbeleid

Samen met het werkveld is in 2014 een begin gemaakt met het ontwikkelen van een Diversiteitsagenda. Deze agenda is bedoeld om de diversiteit en de samenwerking in de stad te bevorderen. De agenda komt onder meer tot stand op basis van gesprekken met sleutelfiguren en versnellingsessies met betrokken professionals, raadsleden en burgers. De agenda betreft een breed scala aan activiteiten en legt verbinding tussen verschillende thema's op het gebied van integratie, emancipatie, educatie en participatie. De agenda is voor de zomer 2015 gereed.

Subsidiëren zelforganisaties van etnisch culturele groepen

De uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014 was ook in 2014 nog van toepassing op de subsidiëring van de zelforganisaties van en voor etnisch culturele groepen in de stad. Dit betekende dat zelforganisaties op grond van een aantal criteria aanspraak kunnen maken op een basis- en activiteitsubsidie. Per 1 januari 2013 is in nauw overleg met het Platform Zelforganisaties Groningen een structurele taakstelling van 40 duizend euro op dit budget gerealiseerd. Vooral nog lijkt dit geen gevolgen te hebben voor het activiteitsaanbod van de zelforganisaties.

Subsidiebijdrage leveren aan provinciale antidiscriminatie voorziening

Wij continueerden onze bijdrage aan het Discriminatie Meldpunt Groningen voor de niet-wettelijke taken voorlichting en advies. Voor de wettelijke taken registratie en afhandeling klachten ontvingen wij een rijksbijdrage op basis van het aantal inwoners van de stad. Het werkgebied van de antidiscriminatievoorziening is de provincie Groningen. De generieke korting die wij het Meldpunt hebben opgelegd heeft tot gevolg dat er minder uren voor registratie, klachtenafhandeling en voorlichting beschikbaar zijn. Vanaf 2013 zijn zes Groninger gemeenten, mede vanuit het oogpunt van bezuinigingen, gestopt met het financieren van het meldpunt. De gevolgen hiervan voor het Discriminatie Meldpunt Groningen zijn in het najaar van 2014 besproken in VGG-verband.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Inburgering

Vanaf 1 januari 2013 is de nieuwe Wet inburgering van kracht. Dat betekent dat inburgeringsplichtigen zelf verantwoordelijk zijn voor het volgen van een inburgeringstraject. Gemeenten hebben hierin geen taak meer. De gemeente heeft een taak ten aanzien van inburgeraars die vóór 1 januari 2013 met hun inburgeringstraject zijn begonnen en/of inburgeringsplichtig zijn geworden. Op 1 januari 2014 waren 440 nog bezig met hun inburgeringstraject. Per 1 januari 2015 bedraagt het aantal inburgeraars op traject nog 150. Met andere woorden: in 2014 hebben veel inburgeraars hun traject kunnen afronden en hun inburgeringsdiploma behaald.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ aantal nog lopende inburgeringstrajecten	▪ 440	▪ 150	▪ -290
▪ aantal handhavers	▪ 552	▪ 341	▪ -211

We willen bereiken dat iedereen met succes het inburgeringstraject afrondt en dat daarmee de eerste voorwaarden zijn geschapen voor een actieve deelname aan de samenleving. We volgen de afspraken die gemaakt zijn met inburgeraars over hun inburgeringstraject wanneer dat traject nog doorloopt in 2014 en de jaren daarna. En we gaan na of de inburgeringsplichtige aan wie we geen traject aanbieden, maar wel een beschikking hebben toegezonden, met daarin aangegeven de termijn waarbinnen ze aan hun verplichting moeten voldoen, al dan niet aan hun verplichting hebben voldaan. In 2014 hebben we alle inburgeringsplichtigen die hun inburgeringsdiploma nog niet hebben gehaald, schriftelijk gewezen op het belang van inburgering en het halen van het inburgeringsdiploma. Tevens hebben we aangegeven dat we als gemeente zullen nagaan of zij aan hun verplichtingen voldoen en zo niet dat wij verplicht zijn een boete op te leggen.

Subsidiëren activiteiten voor Caribische Groningers [Extra beleidsmiddelen]

Voorkomen van overlast, het vergroten van de zelfredzaamheid en het versterken van de maatschappelijke positie van Caribische Groningers zijn de centrale doelstellingen van het Antillianenbeleid. In 2014 heeft het accent gelegen op de 'vinden-en-binden' functie van het Straatteam en Prospero. Activiteiten die zich voornamelijk richten op contactlegging en toeleiding naar hulp en ondersteuning voor die groepen Antillianen die moeite hebben de aansluiting bij de Nederlandse samenleving te vinden. Voor de uitvoering van sociaal-culturele activiteiten is de ruimte Ambiente in wijkcentrum het Trefpunt beschikbaar. Ook hebben wij ondersteuning geboden aan het Antilliaans beraad Brisa, dat een brugfunctie vervult tussen de gemeente, uitvoeringsorganisaties en de Antilliaanse gemeenschap in Groningen. Voor de uitvoering van deze activiteiten was in 2014 een bedrag van 262 duizend euro beschikbaar.

Enkele overige activiteiten zoals de hulp aan probleemmeiden, de Antilliaanse gezinscoach en het casusoverleg, zijn in 2014 uitgevoerd vanuit regulier beleid (jeugd- en jongerenwerk, CJG en Veiligheidshuis).

Subsidiëren aanpak problematische Somaliërs

Het in 2010 gestarte activeringsproject Somalische Groningers is bedoeld om de situatie van een groep overlast veroorzakende Somalische Groningers in de stad op een aantal leefgebieden te verbeteren. De succesvolle aanpak heeft ertoe geleid dat het project in 2013 inclusief financiering in het reguliere hulpverleningsaanbod van de MJD is opgenomen. Ook voor 2014 is deze aanpak voortgezet.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben de omslag gemaakt van integratiebeleid naar het meer generieke diversiteitsbeleid dat zich op alle Stadgers richt in plaats van alleen etnisch-culturele groepen. De overlast van Somalische Groningers is opnieuw afgenomen en ondanks de generieke korting op het budget van het Discriminatie Meldpunt is het uitvoeren van de wettelijke taken registratie en afhandeling klachten op peil gebleven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Vluchtelingen, asielzoekers en asielgerechtigden

Asielbeleid en de uitvoering ervan is primair een rijks-verantwoordelijkheid. Het is dan ook niet aan de gemeente om opvang van asielzoekers te organiseren. Echter, waar rijksbeleid tekort schiet en de gemeente met de consequenties daarvan wordt geconfronteerd, ondersteunen we particuliere initiatieven die hulp bieden aan (uitgeprocedeerde) asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven. Vanwege de aanwezigheid van kinderen geldt dit ook voor de ondersteuning van gezinnen zonder rechtmatig verblijf. Iedere gemeente in Nederland krijgt een taakstelling van het rijk om vluchtelingen die een verblijfsvergunning hebben gekregen (zogenaamde vergunninghouders) in hun gemeente te huisvesten. In Groningen doen we dat al gedurende vele jaren in goede samenwerking met de woningbouwverenigingen / woningcorporaties.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- voorkomen dat asielzoekers en vluchtelingen zonder middelen van bestaan op straat belanden, met criminaliteit in aanraking komen en/of een gevaar voor de volksgezondheid vormen;
- er voor zorgen dat we voor deze zeer kwetsbare groepen op een constructieve manier kunnen blijven werken aan een zinvol toekomstperspectief.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Huisvesten vergunninghouders * taakstelling 1e half jaar 2015	▪ 131	▪ 166	▪ 152	▪ -14
▪ Aantal personen in noodopvang	▪ 35	▪ Afname	▪ 36	▪ -
▪ Verstrekkingen kindersteun	▪ 11	▪ Afname	▪ 7	▪ -
▪ Alleenstaande minderjarige vreemdelingen met leefgeld	▪ 21	▪ Afname	▪ 29	▪ -

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Fonds knelpunten noodopvang [Extra beleidsmiddelen]

Asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven maar niet in aanmerking komen voor opvang door het Rijk, bieden wij materiële ondersteuning via het fonds knelpunten noodopvang. Ook mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven, maar wel actief meewerken aan het verkrijgen van (reis)documenten, komen voor ondersteuning in aanmerking. Begin 2014 kregen 36 personen ondersteuning vanuit het fonds knelpunten noodopvang.

Vanaf 1 februari 2014 vergoeden wij de eigen bijdrage voor medicatie van onverzekerbare vreemdelingen. Het gaat om een eigen bijdrage van vijf euro per medicijnregel. Dit bekostigen wij uit het fonds knelpunten noodopvang. Per maand maken tussen de 100 en 140 personen gebruik van de regeling.

Via het fonds Kindersteun bieden wij ondersteuning aan kinderen van mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven. In voorkomende gevallen bieden we personen in een kwetsbare positie (ouders met minderjarige kinderen of mensen die afhankelijk zijn van medische zorg) maatschappelijke opvang in het kader van de Wmo. Begin 2014 kregen 7 minderjarigen -behorende tot vijf gezinnen- verstrekkingen uit het fonds Kindersteun.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Subsidieering ondersteuning ex-AMV's</p> <p>Wij subsidiëren Vluchtelingenwerk Noord Nederland voor het bieden van maatschappelijke- en juridische ondersteuning aan ex-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (ex-AMV's), gericht op ofwel het verkrijgen van een verblijfsstatus, dan wel het realiseren van terugkeer naar het land van herkomst. Ex-AMV's die actief meewerken aan het verkrijgen van een helder toekomstperspectief komen tevens in aanmerking voor materiële ondersteuning in de vorm van leefgeld. Medio 2014 kwamen 29 ex-AMV's in aanmerking voor verstrekking van leefgeld.</p> <p>.....</p>										
	<p>Realiseren van de taakstelling huisvesting vergunninghouders</p> <p>In samenwerking met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de woningbouwverenigingen en woningcorporaties in Groningen zorgen we voor het huisvesten van vergunninghouders. In de 1ste helft van 2014 hebben wij 59 vergunninghouders gehuisvest, in de 2de helft van 2014 waren dat er 93. Eind 2014 hadden wij een beperkte achterstand van 14 te huisvesten vergunninghouders ten opzichte van de taakstelling.</p>										
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Door het bieden van noodopvang en leefgeld aan vreemdelingen zonder opvang van het rijk, voorkomen we dat mensen zonder voorzieningen op straat terecht komen. De taakstelling huisvesting statushouders hebben wij in 2014 nagenoeg gehaald.</p>										
Beleidsveld	<p>Emancipatie</p> <p>Het beleidsveld Emancipatie is vormgegeven rond het model van de ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt en richt zich op (allochtone) vrouwen en (allochtone) mannen. De keten bestaat uit een uitgebreid aanbod van cursussen, activiteiten en projecten van de veelal samenwerkende maatschappelijke organisaties in de stad. Door van het aanbod gebruik te maken kunnen vrouwen en mannen zich de noodzakelijke vaardigheden eigen maken om zo een volgende stap in hun emancipatieproces te nemen. Net als bij het integratiebeleid staat ook hier de sociale, educatieve, culturele en economische zelfredzaamheid centraal. De ketenaanpak en de gemeentelijke regie op dit terrein is geborgd in de emancipatienota 'Kansen bieden, kansen pakken' uit 2010. Daarnaast valt ook de emancipatie van homoseksuele en biseksuele mannen en vrouwen en transgenders onder dit beleidsveld.</p>										
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de keten taal, participatie en arbeidsmarkt faciliteren; ▪ meer aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en de (verbetering) van de maatschappelijke positie van vrouwen én mannen; ▪ het bereik van het vrouwen centrum houden op het niveau van 2013; ▪ de sociale acceptatie van homoseksuelen en transgenders verhogen en hun zichtbaarheid vergroten.										
	<p>MEETBAAR RESULTAAT</p> <p>.....</p> <table><thead><tr><th>indicator</th><th>Realisatie 2013</th><th>Beoogd 2014</th><th>Realisatie 2014</th><th>Vershil</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ vrouwen centrum</td><td>▪ n.v.t</td><td>▪ 1.000</td><td>▪ 1.481</td><td>▪ 481</td></tr></tbody></table>	indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil	▪ vrouwen centrum	▪ n.v.t	▪ 1.000	▪ 1.481	▪ 481
indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil							
▪ vrouwen centrum	▪ n.v.t	▪ 1.000	▪ 1.481	▪ 481							
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Subsidieren van een stedelijk vrouwen centrum en een activiteiten aanbod voor vrouwen</p> <p>In 2014 heeft Multicultureel Vrouwen centrum Jasmijn de ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt versterkt via een cursusaanbod op de gebieden ontmoeting, vorming en cultuur en via de afstemming hierover met ketenpartners op stedelijk- en wijkniveau. Daarnaast heeft Jasmijn bij de uitvoering van haar activiteiten en de bedrijfsvoering vrijwilligers ingeschakeld en een toegankelijke en veilige omgeving voor de deelnemers aan het cursusaanbod gerealiseerd.</p>										

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Subsidiëren platform Lesbian Gay Bisexual Transgender Groningen (LGBT)

Het Platform LGBT Groningen voerde in de periode 2012-2014 vanuit de rijksbijdrage lokaal emancipatiebeleid LGBT een tweetal activiteiten voor ons uit die de zichtbaarheid en sociale acceptatie van de LGBT-gemeenschap in de stad moet bevorderen. Het ging om de jaarlijks terugkerende Regenboogweek en een lespakket voor basisscholen over seksuele diversiteit. Daarnaast hebben wij in het kader van het internationaal aandacht vragen voor de emancipatie van de LGBT-gemeenschap een tweetal uitwisselingen met onze stedenbanden San Carlos en Moermansk op dit terrein tot stand gebracht. Eind 2014 is bekend geworden dat wij ook in de periode 2015-2017 weer kunnen rekenen op een rijksbijdrage voor de emancipatie van de LGBT-gemeenschap.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De keten taal, participatie en arbeidsmarkt is versterkt, onder meer door het aanbieden van specifieke activiteiten voor laagopgeleide vrouwen via het landelijke project Eigen Kracht. Door het inzetten van rijksmiddelen voor de homo-emancipatie is ook in 2014 extra aandacht besteed aan het verhogen van de sociale acceptatie en zichtbaarheid van de LGBT-gemeenschap in Groningen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 4

OVERIG WELZIJN, GEZONDHEID EN ZORG

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 4.4 Overig welzijn, gezondheid en zorg bedraagt 56 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Welzijn Gezondheid en zorg					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
4.1	Sociale samenhang en participatie	48.763	50.549	46.746	3.803
4.2	Preventie en zorg	34.215	34.211	34.306	-95
4.3	Integratie en emancipatie	3.067	3.203	3.231	-28
4.4	Overig	56	56	56	0
	Totaal lasten	86.101	88.019	84.339	3.680
Baten					
4.1	Sociale samenhang en participatie	4.744	7.513	8.284	771
4.2	Preventie en zorg	11.751	12.090	13.560	1.470
4.3	Integratie en emancipatie	990	990	1.064	74
4.4	Overig	56	56	56	0
	Totaal baten	17.541	20.649	22.964	2.315
	Totaal saldi voor bestemming	-68.560	-67.370	-61.375	5.995
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	979	1.154	1.154	0
	Totaal onttrekkingen	501	514	514	0
	Totaal saldi na bestemming	-69.038	-68.010	-62.015	5.995

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

4.1 Sociale samenhang en leefbaarheid V 4,6 miljoen euro

Vervoersvoorzieningen (V 1,7 miljoen euro)

Eind oktober hebben we van het Rijk een verzameluitkering van 1,8 miljoen euro ontvangen. Deze uitkering dient als compensatie voor het budget AWBZ-begeleiding in 2015.

De verzameluitkering is besteed aan de kosten van collectief vervoer. Deze kosten bedragen in totaal 2,8 miljoen euro en werden aanvankelijk uit algemene middelen gefinancierd.

Als gevolg van de inzet van de verzameluitkering in combinatie met enkele kleinere afwijkingen bij vervoersvoorzieningen valt 1,7 miljoen euro aan algemene middelen vrij.

Huishoudelijke Hulp, Zorg in natura en Persoonsgebonden budget (V 1,7 miljoen euro)

Het financiële voordeel in 2014 op Huishoudelijke hulp (HH), Zorg in natura (ZIN) en het Persoonsgebonden budget (PGB) bedraagt 1,4 miljoen euro. Hierdoor kan de incidentele bijdrage uit de extra beleidsmiddelen van 0,3 miljoen euro achterwege blijven. Het voordeel kunnen we verklaren aan de hand van de volgende oorzaken:

In 2014 hebben we gestuurd op een daling van het aantal cliënten, een verschuiving naar goedkopere zorgvarianten (HH1 voor HH2, PGB laag voor PGB hoog) en een daling van het aantal verleende uren huishoudelijke hulp. Zoals bij de voortgangsrapportages al gemeld zien we deze ontwikkelingen zich bij de rekening verder manifesteren.

Bijvoorbeeld het aantal uren verleende uren huishoudelijke hulp is met 6 procent gedaald ten opzichte van 2013. Bij de begroting verwachtten we hier nog een groei in verband met de extramuralisering van enkele lichte zorgzwaartepakketten. Tot slot heeft voor 2014 de aanbesteding in lagere uurtarieven geresulteerd.

Inkomensondersteunende maatregelen (V 450 duizend euro)

In 2014 hebben we de eerste 450 duizend euro ontvangen voor de ontwikkeling van een nieuwe gemeentelijke maatwerkvoorziening. Deze voorziening dient ter compensatie van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Regeling compensatie eigen risico (CER).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Voor 2015 en 2016 zijn de beschikbare bedragen respectievelijk 2,2 miljoen euro en 2,7 miljoen euro. Vanwege de complexiteit van de regelingen was de tijd te kort om in 2014 nog een maatwerkvoorziening te ontwikkelen en te implementeren. Als gevolg hiervan ontstaat in 2014 een incidenteel voordeel van 450 duizend euro.

Sociale teams (V 259 duizend euro)

In 2013 zijn we gestart met het opzetten van de sociale teams in de stad Groningen. In 2014 zijn we van 2 sociale teams uitgegroeid naar 6 sociale teams. Daarnaast hebben we in de wijk Beijum het allereerste WIJ-Groningen team opgestart. Hierbij ontstaat een voordeel van 259 duizend euro onder andere doordat de uitrol van enkele teams later heeft plaatsgevonden dan waar we in de begroting rekening mee gehouden hebben. Ook vielen de kosten voor ICT-voorzieningen lager uit.

Wonen (V 435 duizend euro)

Al gedurende een aantal jaren dalen de uitgaven voor woonvoorzieningen. In de tweede helft van 2011 werd deze ontwikkeling versterkt door de invoering van eigen bijdragen. De dalende uitgaven verklaren we als volgt. Steeds meer woningen bevatten al aanpassingen. Daarnaast blijkt uit de keukentafelgesprekken dat we samen met de cliënten goedkopere oplossingen vinden. Tot slot is er de landelijke trend dat de doelgroep minder vaak verhuist.

Apparaatskosten (N 400 duizend euro)

De inzet van WMO-consulenten binnen de sociale teams ging ten koste van de reguliere werkzaamheden. Dit is met tijdelijk personeel opgevangen waardoor een tekort van 100 duizend euro is ontstaan in 2014. Daarnaast hebben we eind 2014 een project herindicatie Huishoudelijke Hulp (HH2) uitgevoerd. Het doel van dit project was om te beoordelen of huidige cliënten, met een indicatie HH2 voor huishoudelijke hulp, deze duurdere zorg nog (volledig) nodig hebben en mogelijk voor goedkopere zorg in aanmerking komen. De inzet van tijdelijk personeel hiervoor bedraagt 300 duizend euro.

Rolstoelen (V 302 duizend euro)

Het aantal verstrekte rolstoelvoorzieningen blijft ongeveer gelijk maar de gemiddelde kosten per voorziening dalen. Het lijkt erop dat er meer een beroep wordt gedaan op alternatieve, goedkopere oplossingen. Zo zien we een verschuiving van elektrisch- naar handmatig bewogen rolstoelen. Dit leidt ook tot lagere onderhoudskosten.

Transitiebudget decentralisaties (V 245 duizend euro)

Op het transitiebudget voor de invoering van de decentralisaties werk, zorg en jeugd realiseren we een incidentele vrijval van 245 duizend euro. We hebben minder uitgegeven aan vorming en opleiding (60 duizend euro voordelig). Daarnaast is er vrijval opgetreden bij een aantal specifieke implementatiebudgetten, onder meer voor de inzet van een regiofunctionaris Hervorming Langdurige Zorg (HLZ), ICT-kosten, Beschermd Wonen. In totaal levert dit een voordeel op van 185 duizend euro.

Nominale compensatie (N 246 duizend euro)

We hebben een korting op de loon- en prijscompensatie toegepast in 2014. Deze was nog niet verwerkt in de begroting. Het gaat hier om een korting op salarissen van 26 duizend euro en een korting op de compensatie aan instellingen van 220 duizend euro.

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van 129 duizend euro.

4.2 Preventie en zorg

V 1,4 miljoen euro

GIDS-gelden (V 352 duizend euro)

Voor het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (GIDS) hebben we bij de meicirculaire 354 duizend euro ontvangen. Vanwege de korte periode waarin beleid kon worden ontwikkeld is hiervan slechts een klein deel toegekend.

Inkomensoverdrachten (V 457 duizend euro)

Dit voordeel ontstaat onder meer door een aantal extra ontvangen uitkeringen via de gemeentefondscirculaires en het niet aanspreken van het ontwikkelbudget.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Subsidies voorgaande jaren (V 426 duizend euro)

De afwikkeling van subsidies uit voorgaande jaren heeft geleid tot een voordelig resultaat. Diverse toekenningen zijn lager vastgesteld. Deze subsidies hebben betrekking op de beleidsvelden Maatschappelijke opvang, verslavingszorg, OGGZ en Vrouwen in afhankelijkheidsrelaties.

Balanspost Beilen (V 103 duizend euro)

Jaarlijks stelden we 125 duizend euro beschikbaar voor begeleiding van een groep overlastgevend in Beilen. Deze aanpak is in 2013 stopgezet en geïmplementeerd in de reguliere hulpverlening.

Het jaarlijks resterende bedrag is vanaf 2010 op de balans opgenomen in verband met een verwachte nog uit te betalen vergoeding aan de zorgverzekeraar. De zorgverzekeraar heeft geen aanspraak gemaakt op een vergoeding. Hierdoor ontstaat een voordeel van 103 duizend euro.

Ambulancezorg (V 185 duizend euro)

De salariskosten en kosten in verband met het FLO-overgangsrecht van de medewerkers van de voormalige gemeentelijke ambulancedienst worden in beginsel volledig gedeclareerd bij de Regionale Ambulancevoorziening Groningen en bij het ministerie van VWS. In 2014 is bovendien eenmalig sprake van een incidentele voordelige afwijking doordat de Belastingdienst de in voorgaande jaren te veel afgedragen loonheffing in 2014 met ons heeft verrekend.

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadeel van 148 duizend euro.

PROGRAMMA 5

Sport en bewegen

Iedereen in beweging

In ons programma 'Sport en bewegen' richten we ons op alle Groningers, van jong tot oud. Want sporten en bewegen is goed voor iedereen. We streven ernaar om zoveel mogelijk mensen aan het sporten te krijgen en te houden. Sporten is een doel op zich. Het heeft over het algemeen een positief effect op hoe men zich voelt. Daarnaast waarderen we sport als een middel. Als middel om overgewicht te bestrijden, integratie te bevorderen en sociale samenhang te vergroten. Sporten kan het risicogedrag van jongeren helpen ombuigen en het zelfbeeld van mensen positief beïnvloeden. Sport en spel zijn belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen.

Groningen is City of Talent. We willen kinderen de kans geven hun sporttalenten te ontdekken. De zeer talentvolle sporters willen we de mogelijkheden bieden hun talent verder te ontwikkelen.

Relevante beleidsnota's

De bewegende stad, inspiratienota, januari 2014

Sportaccommodatiebeleid, najaar 2013

Drie punten plan sport, informatie en discussie, juli 2013

Talent voor Topsport, april 2013

Sportmonitor 2010, februari 2012

Meer ruimte voor Sport en Bewegen, de sportvisie 2010 – 2020, september 2009

Sturen en vereenvoudigen, naar een nieuw tarieven- en subsidiestelsel voor de sport, februari 2008

Sport op Orde, februari 2008

Sport in Beeld, Gronings sportbeleid weer in vorm, september 2005

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Sportieve infrastructuur**
- 2. Deelname aan sport**
- 3. Overige sport en bewegen**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

In 2014 hebben we de meeste doelen bereikt. We hebben onderhoud en renovaties van de accommodaties volgens planning uitgevoerd en de grote renovatie van sportcentrum Kardingse is afgerond. Sportpark Corpus Den Hoorn is heringericht en gerenoveerd, zodat FC Groningen ook met de seniorenteams daar kan trainen. Sportclub Gronitas verhuisde naar sportpark Stadspark en fuseerde met voetbalvereniging De Vogels tot sportclub Stadspark.

Op het gebied van duurzaamheid hebben we flinke stappen gezet. De renovatie van Kardingse (isolatie, biogasinstallatie, ledverlichting) levert een besparing van 50% op de energielasten op. In sporthal Hoogkerk hebben we ledverlichting aangebracht. Op drie sportparken kunnen de verenigingen met een pasje zelf de veldverlichting aan- en uitdoen. Dit zal leiden tot minder onnodig gebruik en lagere lasten voor de verenigingen.

Het gebruik van de accommodaties is toegenomen, zowel het verenigingsgebruik als het aantal individuele bezoekers. Uit de klanttevredenheidsonderzoeken blijkt dat onze klanten in grote lijnen tevreden zijn over de accommodaties en de dienstverlening.

In verband met ons streven de kostendekkendheid te verhogen hadden we besloten tot een tariefsverhoging per 1 augustus 2015. Uw raad verzocht ons in november om de tarieven niet te verhogen en met een andere oplossing te komen. We zoeken in overleg met de sportkoepel naar alternatieven.

In januari hebben we de nota De Bewegende Stad vastgesteld, een inspiratienota om bewegen in de openbare ruimte te stimuleren. Op basis van ons coalitieakkoord heeft uw raad in de begroting 2015 structureel 300 duizend euro beschikbaar gesteld voor voorzieningen in de openbare ruimte.

Het beweegaanbod voor kinderen in de Bslim wijken is toegenomen. Het programma "Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond" voeren we in zes wijken uit. In vijf wijken hebben we een intensieve aanpak in de vorm van schoolsportverenigingen.

Het aantal combinatiefuncties is volgens planning uitgebreid tot 23 fte.

Het topsportbeleid heeft meer focus gekregen met de uitvoering van de topsportnota 2013. We subsidieerden in 2014 vijf topsport-talentevenementen: evenementen die (mede) zijn gericht op sporttalenten. We hebben vijf Regionale Trainingscentra (RTC's) ondersteund met de inzet van combinatiefunctionarissen en subsidie op de huur van accommodaties.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

SPORTIEVE INFRASTRUCTUUR

We willen dat zoveel mogelijk Stadgers in beweging komen en plezier beleven aan sporten en bewegen. Er zijn veel mensen die graag zouden willen sporten en bewegen. Om te bewerkstelligen dat interesse wordt omgezet in concreet gedrag richten we ons op het geven van prikkels aan sportaanbieders om deze groep te stimuleren tot sporten en bewegen.

Het effect van het beleid is namelijk het grootst als we inzetten op het stimuleren van de aanbodzijde. We zetten in op een laagdrempelig aanbod om te bewegen, letterlijk en figuurlijk: van openbare ruimte en sportaccommodaties tot sterke sportverenigingen en andere sportorganisaties voor alle Stadgers. Met laagdrempelige voorzieningen om te sporten en te bewegen, met sportorganisaties en met sport- en beweegprojecten versterken we de kwaliteit van de leefomgeving. Lage drempels voor iedereen betekent extra aandacht voor de kwetsbare ouderen en minderheden, mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 5.1 Sportieve infrastructuur bedraagt 24,3 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit bezoekers- en huuropbrengsten, diverse opbrengsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Accommodaties
- Verenigingen en subsidies
- Openbare ruimte

Beleidsveld

Accommodaties

Het beleidsveld is er op gericht om goede aantrekkelijke sportaccommodaties aan te bieden waardoor zoveel mogelijk Stadgers in beweging kunnen komen. We willen de accommodaties duurzamer maken en zo efficiënt mogelijk benutten.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen dat zoveel mogelijk Stadgers plezier beleven aan en genieten van sport door hen accommodaties aan te bieden die in goede staat zijn en voldoen aan de vraag.

- Minimaal een 7 scoren op het klanttevredenheidsonderzoek onder individuele gebruikers en verenigingen die gebruik maken van de gemeentelijke accommodaties.
- Het percentage tevreden jongeren 9-17 jaar over sportvoorzieningen minimaal op het niveau houden van 2010 (68%). Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2013	Beoogd 2014	Resultaat 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Klanttevredenheid verenigingen (alle accommodaties)	▪ 7	▪ 7	▪ 7	▪ 7
▪ Klanttevredenheid individuele gebruikers sportparken	▪ nvt	▪ 7	▪ 7	▪ 7
▪ Klanttevredenheid individuele gebruikers Kardinges en zwembaden	▪ 7	▪ 7	▪ 7	▪ 7

Toelichting:

De klanttevredenheid van de besturen van sportverenigingen en scholen meten we sinds 2013 jaarlijks voor alle accommodaties. De klanttevredenheid van individuele gebruikers van de sporthallen, gymlokalen en sportparken meten we elk jaar voor een andere groep accommodaties. In 2012 voor de sporthallen; in 2013 voor de gymlokalen; in 2014 voor de sportparken; daarna in 2015 weer voor de sporthallen et cetera. De klanttevredenheid van individuele gebruikers van sportcentrum Kardinges en de zwembaden meten we al veel langer.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Exploiteren en beheren gemeentelijke sportaccommodaties

De subsidies voor het huren van gemeentelijke sportaccommodaties werden vanaf 2014 met 10% gekort, evenals de subsidies voor alle andere instellingen, voor zover het subsidies boven de 10 duizend euro zijn. Dit heeft niet geleid tot minder verhuur van de accommodaties.

Klanttevredenheidsonderzoeken

We hebben klanttevredenheidsonderzoeken gedaan onder de individuele gebruikers van de sportparken, sportcentrum Kardinges en de zwembaden. En we hebben een klanttevredenheidsonderzoek gedaan onder de besturen van sportverenigingen, voor alle accommodaties. We krijgen een rapportcijfer 7. De klanten zijn in het algemeen tevreden over de kwaliteit en de dienstverlening. Er is behoefte aan online contactgegevens over de afkeuring van velden, contactgegevens en tarieven. De nieuwe website www.sport050.nl voorziet voor een deel hierin. De site is in 2014 verder ontwikkeld.

Uitvoeren nota sportaccommodaties

We hebben de sportaccommodatienota 2013, waarin we ons sportaccommodatiebeleid hebben vastgelegd, voor een deel uitgevoerd. De sportaccommodaties zijn verder verduurzaamd. En we zijn begonnen met het doorberekenen van gebruikerslasten aan de gebruikers van buitensportaccommodaties.

Herstructurering sportpark Corpus Den Hoorn en verbetering sportpark Stadspark

We hebben sportpark Corpus Den Hoorn heringericht en gerenoveerd. Dat werd mogelijk nadat sportclub Gronitas verhuisde naar sportpark Stadspark en fuseerde met voetbalvereniging De Vogels tot sportvereniging Stadspark. Voor de nieuwe vereniging werd het natuurgras in de oefenhoek van sportpark Stadspark vervangen door kunstgras.

Een belangrijk onderdeel van de plannen op sportpark Corpus was de vestiging van het trainingscomplex van FC Groningen. De jeugdteams van de FC spelen al jaren op het sportpark. Vanaf augustus 2015 -als de natuurgrasvelden klaar zijn- gaan ook de senioren daar trainen. Daarnaast zijn drie nieuwe kunstgrasvoetbalvelden aangelegd en een kunstgrascombinatieveld voor rugby/American football/voetbal.

Aanleg kleedkamers stadion Esserberg

We zijn begonnen met de uitbreiding van de was- en kleedaccommodatie van stadion Esserberg. Onder de hoofdtribune gaan we vier kleedkamers maken door de oude vervallen kleedkamers te renoveren. Dit is een re-integratieproject, met inzet van langdurig werklozen (social return, zie programma 1).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
De tribune zelf wordt gerenoveerd door sportvereniging Be Quick. Het project is een goed voorbeeld van cocreatie. Be Quick en de gemeente hebben samen de plannen ontwikkeld.

.....
Uitvoeren jaarschijf 2014 van het Meerjarig Investerings- en Onderhoudsprogramma (MIP/MOP)
We hebben de geplande vervangingsinvesteringen en regulier onderhoud uitgevoerd. Enkele grotere projecten waren de vervanging van het kunstgrasvoetbalveld op sportpark Corpus Den Hoorn (als onderdeel van de herstructurering van het sportpark); de renovatie van het dak van sporthal Vinkhuizen en het vervangen van de inventaris van diverse sporthallen.

.....
Subsidiëren zwembad Hoogkerk

Het openluchtzwembad Hoogkerk wordt geëxploiteerd door de stichting zwembad Hoogkerk. De gemeente vindt het zwembad een belangrijke voorziening voor het westelijke deel van de Stad en geeft een jaarlijkse exploitatiesubsidie. Ook deze subsidie werd met 10% gekort vanaf 2014. De stichting heeft dit binnen de begroting kunnen opvangen.

.....
Afronden renovatie sportcentrum Karding: duurzaam bewegen

De renovatie van sportcentrum Karding werd in 2014 afgerond met het ingebruikstellen van de biogasinstallatie. Door betere isolatie, LED-verlichting en verwarming met houtsnippers besparen we 50% op de energielasten. Daarmee dekken we een deel van de investeringslasten. Het andere deel van de investeringslasten konden we betalen met het geld dat daarvoor gereserveerd was.

.....
Overige duurzaamheidsmaatregelen

We willen de sportaccommodaties zoveel mogelijk duurzaam maken. Bij elke onderhouds- en renovatiemaatregel bekijken we welke duurzaamheidsmaatregelen we daarbij kunnen toepassen. We onderzoeken samen met de GRESCo (Groningse Energie Service Compagnie) hoe we duurzame investeringen kunnen koppelen aan het onderhoudsplan van alle accommodaties.

We hebben LED-verlichting aangebracht in sporthal Hoogkerk en het dak van sporthal Vinkhuizen beter geïsoleerd. Op de sportparken Westend, Corpus den Hoorn en Karding kunnen de verenigingen sinds augustus veldverlichting aan/uit doen door in/uit te loggen met een pasje. Het elektriciteitsverbruik wordt zo exact doorberekend aan de gebruiker en het zal naar verwachting flink afnemen. Dit systeem willen we geleidelijk ook invoeren op de andere sportparken. De verenigingen zijn erg enthousiast.

Versillende sportaccommodaties zijn inmiddels uitgerust met een zogenaamd gebouw beheer systeem (GBS). Door te werken met een dergelijk systeem, in combinatie met afgestemde installatietechniek, zijn besparingen mogelijk tot 35% op het energieverbruik. Door een koppeling te maken met het reserveringssysteem is het mogelijk de sportaccommodatie te laten weten wanneer de verwarming aan moet.

.....
Wijkgericht werken: sporthal Europapark en sportzaal De Wijert

We zijn gestart met de voorbereidingen van de bouw van sporthal Europapark, samen met het Noorderpoortcollege. We onderzoeken samen met de gymnastiekverenigingen in de stad of het mogelijk is een turnaccommodatie toe te voegen aan het project. De sporthal komt op de locatie van het huidige oefenveld van FC Groningen. De sporthal zal de verouderde sporthal De Wijert vervangen. Na de sloop van sporthal De Wijert willen we daar starten met de bouw van sportzaal De Wijert.

Uw raad heeft in november het huisvestingsplan onderwijs 2015 vastgesteld. Daarin is geld gereserveerd voor twee gymlokalen voor het Gomarcollege. De school kan met dit geld, samen met eigen geld, een eenvoudige schoolsporthal bouwen die buiten de schooluren verhuurd kan worden aan sportverenigingen

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben de doelen bereikt. De gebruikers zijn in grote lijnen tevreden over de accommodaties. We hebben de geplande onderhouds- en renovatie werkzaamheden uitgevoerd. De renovatie van sportcentrum Karding is klaar en we hebben sportpark Corpus den Hoorn verbeterd. Op het gebied van duurzaamheid hebben we flinke stappen gezet. Tenslotte zijn we begonnen met de voorbereidingen van sporthal Europapark.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Verenigingen en subsidies Voor het aanbod van sporten zijn we grotendeels afhankelijk van de sportverenigingen. In de stad zijn 315 sportverenigingen die ongeveer 70 verschillende sporten aanbieden. We ondersteunen sportverenigingen omdat zij een belangrijke basis vormen voor de sportinfrastructuur in de stad. Hiermee versterken we de mogelijkheden voor sportverenigingen om mensen mee te laten doen in de samenleving door middel van sporten, maar ook als vrijwilliger.
Doelen	Wat wilden we bereiken? Op accommodatiegebied willen we duidelijke afspraken maken met de verenigingen en die ook handhaven. Wij willen sportverenigingen versterken en stimuleren zich om te vormen tot "moderne" verenigingen. Dit zijn verenigingen die samenwerking zoeken met andere partners, meer kwaliteit bieden, zich maatschappelijk extra inzetten, speciale aandacht hebben voor de jeugd, voor leden met een beperking of voor duurzaamheid. In 2014 wilden we: <ul style="list-style-type: none"> ▪ per 1 augustus 2014 het nieuwe subsidie- en tarievenstelsel invoeren; ▪ de criteria voor het "predicaat" moderne vereniging vaststellen; ▪ dat in 5 wijken een moderne sportvereniging functioneert
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? ..... Uitvoeren subsidie- en tarievenstelsel In ons coalitieakkoord 2014-2018 hadden we aangekondigd dat we de sporttarieven meer kostendekkend wilden maken door de tarieven te verhogen in 2015. Een groot aantal sportverenigingen -verenigd in de Sportkoepel- protesteerde daartegen. Bij de begrotingsbehandeling heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college verzocht wordt dit besluit in te trekken en met een andere oplossing te komen. We zijn een traject gestart om samen met de sportverenigingen te komen tot een beter verenigingsbeleid, waarbij we de genoemde taakstelling betrekken. Daar hoort ook een nieuw subsidie- en tarievenstelsel bij. Omdat er per 1 augustus 2014 nog geen nieuw subsidiebeleid ingevoerd is, werd het subsidiebudget overschreden, net als in voorgaande jaren. We konden de overschrijding opvangen door een onttrekking uit de AER. ..... Faciliteiten voor de moderne vereniging We wilden de criteria vaststellen waaraan de "moderne" sportvereniging moet voldoen en de moderne vereniging belonen met extra subsidie en voorrang bij de toewijzing van accommodaties. De criteria hebben we niet vastgesteld, omdat dat een onderdeel zou worden van het nieuwe subsidiebeleid. We hebben in 2014 drie nieuwe schoolsportverenigingen opgezet. In totaal zijn er nu vijf. Deze zijn te beschouwen als een vorm van een moderne vereniging: het is een samenwerking tussen scholen en sportverenigingen in de wijk. Zie ook deelprogramma 5.2
Conclusie	Wat hebben we bereikt? We hebben onze doelen in 2014 voor een deel bereikt. We hebben geen nieuw tarieven- en subsidiestelsel ingevoerd en daarom nog geen criteria voor de moderne sportvereniging vastgesteld. De gezamenlijke herijking van het subsidiestelsel en het verenigingsbeleid had prioriteit. Wel hebben we intussen vijf schoolverenigingen, die in feite een vorm van een moderne vereniging zijn.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Openbare ruimte
	Sporten en bewegen vindt niet alleen plaats in sportaccommodaties. Steeds meer sport- en beweegactiviteiten spelen zich af in de openbare ruimte. De openbare ruimte moet meer uitnodigend en beter geschikt worden voor sport en spel. Daarnaast willen we de sportparken meer openbaar maken.
Doelen	Wat wilden we bereiken? In 2014 wilden we: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dat minimaal 70% van de inwoners van 18 jaar en ouder tevreden is over de speelmogelijkheden in de buurt; ▪ dat minimaal 78% van de jongeren 9-17 jaar tevreden is over speel- en klimtoestellen; ▪ dat het percentage tevreden jongeren van 9-17 jaar over voorzieningen buiten spelen groeit van 63% in 2010 naar 67% in 2014. ▪ beginnen met de uitvoering van maatregelen uit de visie kerngebied Kardinging. Van de inwoners van 18 jaar en ouder is 73% tevreden over de speelmogelijkheden in de buurt. Dit blijkt uit de wijkenquête 2014. De enquête wordt elke twee jaar gehouden. Voor de jongeren als aparte groep meten we geen cijfers meer.
Activiteiten	 Wat hebben we hiervoor gedaan? Uitvoeren maatregelen Inspiratienota sportieve openbare ruimte In januari 2014 hebben we de nota "De Bewegende Stad" vastgesteld, de nieuwe naam voor de inspiratienota sportieve openbare ruimte. De nota is bedoeld als inspiratiebron en geeft voorbeelden van uitdagende speelplekken en beweegroutes. In ons coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we extra geld willen investeren in voorzieningen die het bewegen in de openbare ruimte stimuleren. Met de vaststelling van de begroting 2015 heeft uw raad hiervoor structureel 300 duizend euro beschikbaar gesteld. In De Hunze hebben we een begin gemaakt met de uitvoering. We zijn samen met de bewoners een verkenning gestart naar de mogelijkheden om de wijk beweegvriendelijker is te maken. Uitvoeren maatregelen Visie Kerngebied Kardinging In onze visie noemden we maatregelen als: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uitbreiden parkeren van 900 naar 1150 plaatsen (vooralsnog eerst kwaliteitsverbetering); ▪ aanleg nieuw fiets- en voetpad langs zuidelijke Kardingingmaar; ▪ aanleg nieuwe toegang naar het sportcentrum; ▪ uitbouw zuidelijke Kardingingmaar tot volwaardige boulevard. Van deze maatregelen is alleen de nieuwe toegang naar het sportcentrum aangelegd. De andere maatregelen worden voorlopig niet uitgevoerd, omdat er geen geld voor is. De maatregelen zouden deels gefinancierd worden door de komst van de tram, maar die gaat niet door. Onderhoud en beheer Meerschapp Paterswolde Onderhoud en beheer van het Paterswoldsemeergebied vallen onder het Meerschapp Paterswolde, een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Haren, Tynaarlo en Groningen. Voor de activiteiten verwijzen wij naar het programma 9, deelprogramma 1, beleidsveld Stadsparken. Onderhoud en beheer recreatiegebieden Zie programma 9, deelprogramma 1.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? De inwoners zijn tevreden over de sport en speel voorzieningen in de openbare ruimte. We hebben een begin gemaakt met de uitvoering van de nota De Bewegende Stad. Van de maatregelen uit de visie Kerngebied Kardinging hebben we de nieuwe toegang naar het sportcentrum aangelegd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

DEELNAME AAN SPORT

De kern van ons sportbeleid is dat iedere Stadjer het plezier in sport en bewegen kan of heeft ervaren en te allen tijde de keuze voor sport en bewegen kan maken. Daarnaast willen we dat in onze stad de vele talentvolle sporters hun talenten verder kunnen ontwikkelen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 5.2 Deelname aan sport bedraagt 1,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten, reserves en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Stimulering sportdeelname
- Topsport en talentontwikkeling

Beleidsveld

Stimulering sportdeelname

In dit beleidsveld hebben we onze activiteiten op het gebied van het stimuleren van sportdeelname gebundeld. We geven prioriteit aan de jeugdigen tot 15 jaar. Het is onze ambitie dat de jeugd tot 15 jaar de sportieve basis meekrijgt om op vroegere of latere leeftijd zijn talent voor sporten en bewegen te ontdekken. Daarmee vergroten we de kansen op een leven lang plezier in sporten en bewegen, op een actieve en gezonde leefstijl en op versterking van de sociale ontwikkeling en de schoolprestaties.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Het aantal bezoekers aan sportcentrum Karding en de zwembaden handhaven op het huidige niveau;
- Het aantal uren verhuur van de sporthallen, gymlokalen en sportparken handhaven op het huidige niveau;
- Minimaal vijf scholen met het predicaat "Sportieve school";
- Het aantal fte combinatiefunctionarissen uitbreiden tot 23 fte;

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2014	Resultaat 2014	Vershil
▪ Bezoekers ijs Karding	106.000	105.000	130.000	+25.000
▪ Bezoekers zwembad Karding	180.000	180.000	190.000	+10.000
▪ Bezoekers overige zwembaden	286.000	275.000	300.000	+25.000
▪ Uren verhuur gymlokalen	33.000	30.000	37.000	+7.000
▪ Uren verhuur sporthallen	26.000	26.000	27.000	+1.000
▪ Uren verhuur sportparken	40.000	39.000	36.000	- 3.000
▪ Uren verhuur zwembaden	4.700	5.500	6.500	+1.000
▪ Uren verhuur ijsbanen	2.100	1.900	2.500	+ 600
▪ Aantal schoolsportverenigingen	1	5	5	0
▪ Aantal scholen met predicaat "Sportieve school"	0	5	2	-3
▪ Aantal fte combinatiefunctionarissen	18,6	23	23	0

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

* De middellange termijn doelen zijn een vergelijking met 2012

** Vanaf 2014 werken we op de sportparken met een seizoenstarief in plaats van facturering per uur. Sindsdien worden de wedstrijden niet meer geregistreerd. Het aantal geregistreerde uren nam daardoor af, terwijl het feitelijke gebruik gelijk bleef.

We hebben geen cijfers voor 2013 gegeven, omdat sportcentrum Karding in 2013 een periode gesloten was in verband met de renovatie. Het aantal bezoekers en het aantal verhuurde uren is in bijna alle accommodaties toegenomen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Coördineren en stimuleren sportstimulering algemeen

Het sportstimuleringsprogramma is voor alle Stadjers, waarbij we prioriteit geven aan de jeugdigen tot 15 jaar. De sportstimulering bestond uit stadsbrede activiteiten op het gebied van sporten & bewegen, fair play en een gezonde voeding, het verstrekken van subsidie aan sport- en beweegactiviteiten en ondersteuning bij het breedtesportprogramma rond topsportevenementen.

Cofinancieren en coördineren uitvoering Bslim2

We hebben Bslim2 voortgezet. Doelen zijn de jeugd elke dag minstens één uur in beweging te krijgen (Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen) en te laten kennismaken met sport en sportaanbieders. De Bslim-teams hebben vrijwel dagelijks een beweegaanbod aangeboden op basisscholen in de acht Bslimwijken: minimaal 2 uur per week binnenschools en 1 uur per week buitenschools. Ook op en rond de VMBO-scholen en op de Cruyff Courts en de Krajicek Playgrounds was vrijwel dagelijks een beweegaanbod.

Realiseren uitbreiding combinatiefuncties

We hebben op verschillende terreinen combinatiefuncties ingezet. Eind 2016 moeten alle 26 fte combinatiefuncties ingevuld zijn om te voldoen aan de voorwaarden van het Rijk. We hebben het aantal met 4,4 fte uitgebreid, waarmee het totaal in 2014 op 23 fte is gekomen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Uitvoeren maatregelen Visie op Bewegingsonderwijs

Veel scholen ondervinden knelpunten om binnenschools bewegen in de vorm van bewegingsonderwijs goed te organiseren. We werken daarom sinds 2013 met een nieuwe aanpak van het bewegingsonderwijs: "Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond". Met deze aanpak willen we het bewegingsonderwijs en de naschoolse activiteiten op een efficiënte en structurele manier regelen en de kwaliteit verbeteren. In 2013 begonnen we met pilots in drie wijken: Hoogkerk, Lewenborg en Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk. In 2014 hebben we de aanpak in deze wijken voortgezet en uitgebreid met drie andere wijken: Vinkhuizen, Beijum en Oosterpark.

Speciaal voor de aandachtsgebieden (B-slim wijken) hebben we schoolsportverenigingen opgezet. Een schoolsportvereniging is een laagdrempelige manier om kinderen (en ouders) te introduceren bij een sportvereniging. Sportverenigingen gaan naar scholen en bieden een kennismaking met hun sport aan. Een deel van de kinderen die meedoen, wordt later lid van een sportvereniging. Per schoolsportvereniging doen drie tot zes sportverenigingen mee.

Er waren al schoolsportverenigingen in Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk en Indische buurt/de Hoogte. Daar zijn in 2014 schoolsportverenigingen in Vinkhuizen, Beijum en Lewenborg bijgekomen.

Sportieve school en Gezonde school

We streven ernaar dat de scholen actief beleid gaan voeren op het gebied van sport, bewegen en een actieve en gezonde leefstijl. Twee scholen werden in 2013 'sportieve school': Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk en Indische buurt/de Hoogte. Het aantal is niet uitgebreid, omdat we onze eigen aanpak hebben ontwikkeld met Bewegen voor kinderen en de schoolsportverenigingen.

Scholen die daaraan meedoen zijn in feite sportieve scholen. We hebben ons doel wel gehaald, maar met een ander middel.

Bovendien is Groningen in oktober 2014 aangewezen als JOGG-gemeente. JOGG staat voor: jongeren op gezond gewicht. Met deze campagne wil de rijksoverheid een gezonde en actieve leefstijl van jongeren

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
stimuleren. Het Kompas in Lewenborg heeft in 2014 het predicaat "Gezonde school" gekregen, omdat er extra bewegingsonderwijs wordt gegeven en er "actieve pauzes" zijn (aanbod sport en spel in de pauzes). Zie verder programma 4, beleidsveld lokaal gezondheidsbeleid.
.....

Subsidiëren activiteiten actieve gezonde leefstijl voor specifieke groepen

In 2014 subsidieerden we in het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) activiteiten gericht op Stadgers van hoge leeftijd, Stadgers met een psychiatrische of verstandelijke beperking en allochtone jeugd. Bij de uitvoering sloten we aan bij bestaande initiatieven en betrokken we sportverenigingen uit de omgeving. Het NASB begon in 2010 en liep in 2014 af.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben de gestelde doelen bereikt. Het gebruik van de accommodaties is toegenomen, het aantal combinatiefunctionarissen is toegenomen tot 23 fte, het beweegaanbod voor kinderen in de Bslimwijken is toegenomen en het aantal schoolsportverenigingen is gegroeid van twee tot vijf. Het programma "Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond" hebben we uitgebreid van drie tot zes wijken. Met dit programma hebben we vooral de kwaliteit van het bewegingsonderwijs verbeterd.

Beleidsveld

Topsport en talentontwikkeling

Topsport en breedtesport horen bij elkaar. Topsport stimuleert Stadgers om zelf te gaan sporten en heeft zo een stimulerend effect op de breedtesport. Topsport is een instrument voor citymarketing. Topsport heeft ook betekenis voor de economie van de stad: de verkoop van sportmaterialen en –kleding en de bestedingen van deelnemers en toeschouwers van evenementen. Groningen heeft veel kennis op het gebied van topsport en talentontwikkeling en veel talentvolle sporters en sportopleidingen. Groningen wil City of Talent zijn, ook voor de sport. Stadgers moeten de kans krijgen hun sporttalenten te ontdekken en vervolgens te ontwikkelen. Dat geldt vooral voor de zeer talentvolle sporters. We richten ons vooral op de talenten die de stap naar topsporter nog moeten maken, niet op topsporters die al aan de top zitten.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat talenten in 2020 gemiddeld een hogere talentstatus (volgens de criteria van hun sportbond) hebben dan in 2010, dat sportkennis tussen partners* nóg beter wordt uitgewisseld en toegepast en dat talenten optimale begeleiding krijgen bij het ontwikkelen van hun sporttalent.

* Partners zijn: regionale trainingscentra, topsporttalentscholen, Hanzehogeschool en RUG.

In 2014 wilden we:

- minimaal twee topsportevenementen subsidiëren die een podium bieden voor talenten;
- 3,8 fte aan combinatiefunctionarissen inzetten voor de topsport en onderwijs;
- Regionale Trainingscentra*, Topsporttalentscholen** en individuele toptalenten voorrang geven bij de toewijzing van uren, voor zover dat wettelijk mogelijk is;
- een sportstimuleringsprijs en sportpenningen uitreiken.

* Regionale Trainingscentra zijn trainingscentra van een sportbond, verspreid over het land. Zie hieronder bij Activiteiten.

** Een Topsporttalentschool is een VO-school waar kinderen met sporttalent extra faciliteiten krijgen (flexibel rooster, vrijstelling bepaalde vakken, spreiding eindexamen). In Groningen is het Werkmancollege aangewezen als topsporttalentschool.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2013	Beoogd 2014	Resultaat 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal topsport-talent-evenementen	▪ n.v.t.	▪ 2	▪ 5	▪ 2
▪ Aantal fte combinatie-functionarissen topsport	▪ 3,8	▪ 3,8	▪ 3,8	▪ 3,8
▪ Sporttalenten met een talentstatus	▪ 200	▪ n.v.t.*	▪ 200	▪ 220 (in 2020)

* De nota "Talent voor topsport" formuleert alleen een einddoel voor 2020.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Gericht subsidiëren van topsportevenementen

Vanaf 2014 subsidiëren we uit het topsportbudget alleen "topsport-talentevenementen". Dit zijn topsportevenementen die een podium bieden voor talenten uit de regio met een nationale of internationale talentstatus. Het gaat dan om evenementen die (mede) gericht zijn op sporttalenten en niet om sportevenementen voor alleen senioren. We hebben de volgende evenementen gesubsidieerd als "topsport-talentevenement": het Holland Nordic Basketbaltoernooi, het Schaakfestival, de Vier Mijl, de Martiniregatta (roeien) en de Meerstadregatta (roeien). De deelnemers aan het eerste evenement waren allemaal talenten, bij de andere evenementen bestond een deel van het deelnemersveld uit talenten. Een wijziging ten opzichte van vorig jaar is dat de Vier Mijl in 2014 een lagere bijdrage uit het topsportbudget kreeg. We subsidieerden de Vier Mijl in 2014 deels vanuit City Marketing.

Subsidiëren inzet combinatiefunctionarissen bij Regionale Talent Centra

We hebben 3,8 combinatiefunctionarissen ingezet als trainers bij de RTC's. Begin 2014 ondersteunden we hiermee drie RTC's: voor basketbal, roeien en volleybal. Daar zijn in 2014 de RTC's voor atletiek (de loopacademie) en schaatsen bijgekomen. Er zijn ook RTC's voor voetbal (dames- en heren). Die ondersteunen we niet, omdat dat niet nodig is.

Subsidiëren RTC's

RTC's kunnen –als ze aan de subsidievoorwaarden voldoen- subsidie krijgen voor de kosten van accommodaties en materialen. De vijf erkende RTC's hebben daar gebruik van gemaakt.

Voorranggeven aan sporttalenten in gemeentelijke sportaccommodaties

We geven Regionale Trainingscentra, Topsporttalentscholen en individuele toptalenten zoveel mogelijk de gevraagde uren in de accommodaties. Voor het RTC basketbal hebben we uren vrij geroosterd in verschillende accommodaties. Voor de andere RTC's was dat niet nodig.

Uitreiken sportstimuleringsprijs aan jonge topsporttalenten en uitreiken sportpenningen

De sportstimuleringsprijs 2013 voor een jong sporttalent werd in januari 2014 uitgereikt aan golftalent Dewi Weber. Ze kreeg een geldbedrag van 1250 euro en een beeld van beeldhouwer Jan Steen. Twaalf sporters kregen een sportpenning omdat ze in 2013 1e, 2e of 3e waren geworden bij een EK of WK (individueel) of als team Nederlands kampioen waren geworden.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben de doelen bereikt. We hebben vijf topsporttalent-evenementen gesubsidieerd, we ondersteunden vijf erkende RTC's en we hebben 3,8 fte combinatiefuncties ingezet bij de RTC's.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

OVERIG SPORT EN BEWEGEN

Het deelprogramma Overig sport en bewegen betreft diverse activiteiten die niet aan de overige deelprogramma's zijn toe te rekenen. Het gaat onder meer om uitvoeringskosten Ten Boer.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 5.3 Overig sport en bewegen bedraagt 490 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Sport en bewegen					
Deel- progr	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Vershil
Lasten					
5.1	Sportieve infrastructuur	24.040	23.656	24.318	-662
5.2	Deelname aan sport	1.839	1.876	1.778	98
5.3	Overige	492	477	490	-13
	Totaal lasten	26.371	26.009	26.586	-577
Baten					
5.1	Sportieve infrastructuur	7.779	7.584	8.055	471
5.2	Deelname aan sport	181	181	207	26
5.3	Overige	122	122	164	42
	Totaal baten	8.082	7.887	8.426	539
	Totaal saldi voor bestemming	-18.289	-18.122	-18.160	-38
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	26	74	74	0
	Totaal onttrekkingen	229	229	229	0
	Totaal saldi na bestemming	-18.086	-17.967	-18.005	-38

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

5.1 Sportieve infrastructuur N 191 duizend euro

WSR (N 206 duizend euro)

Het resultaat van de werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR) is 206 duizend euro nadelig: naast hogere lasten (676 duizend euro) waren ook de baten hoger dan geraamd (470 duizend euro).

Er is een nadeel op de loonkosten van 177 duizend euro onder meer als gevolg van ziektevervangende en de negatieve compensatie op de loonkosten. Op onderhoud van gebouwen is een nadeel van 109 duizend euro ontstaan door het aanpassen van de gladde vloer in zwembad Karding en noodzakelijke legionella-aanpassingen. De kapitaallasten laten een vrijval zien van 304 duizend euro als gevolg van vertraging en uitstel van projecten, zoals bijvoorbeeld de camping en het sportpark Esserberg. Tijdens de uitvoering van het project 'Herinrichting sportpark Corpus den Hoorn' is besloten om een extra kunstgrasveld in het Stadspark te realiseren om de verhuizing van Gronitas mogelijk te maken. De gemeente nam de helft van de betaalde afkoopsom aan Gronitas (100 duizend euro) voor haar rekening. Verder moest voor de uitvoering van dit project externe deskundigheid worden ingehuurd, waarmee een bedrag van 58 duizend euro was gemoeid. Deze eenmalige extra kosten zijn ten laste van de exploitatie 2014 gebracht, de volledige afrekening van het project zal in 2015 plaatsvinden.

Basis- en Jeugdsportsubsidies (N 49 duizend euro)

Bij Voortgangsrapportage 2014-II was er nog sprake van een overschrijding van 230 duizend euro. Dit is inmiddels opgelost door het tekort te dekken uit de algemene egaliseringsreserve. Na de 2^e Voortgangsrapportage bleek echter dat de overschrijding van 230 duizend euro nog 49 duizend euro te laag was ingeschat.

Overige resultaten tellen op tot een voordeel van 64 duizend euro.

PROGRAMMA 6

Cultuur

Tegen de stroom in

De Groningse culturele infrastructuur is oorspronkelijk, divers en van hoge kwaliteit. Centraal staat onze ambitie om top 5-cultuurstad van Nederland te zijn. Groningen is culturele hoofdstad van het Noorden en geografisch kernpunt binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur. Er is een complete culturele keten die zich over de disciplines uitspreidt. Stadgers worden aangemoedigd deel te nemen aan kunst en cultuur om zich te verrijken, ontwikkelen en vermaken. Kinderen en jongeren krijgen voldoende culturele bagage om op de toekomst in onze samenleving te zijn voorbereid. Cultuur creëert een economische spin-off. Met dit alles dragen we bij aan een goed geïnformeerde stedelijke samenleving en een levendig cultureel klimaat, waarin het voor iedereen prettig is om te wonen, werken, studeren, verblijven en ondernemen.

Conform onze cultuurnota zetten we in de periode 2013-2016 in op de volgende drie doelstellingen:

- Kwaliteit en authenticiteit
- Vergroten van cultuurbereik, participatie en waarde voor de stad
- Talentontwikkeling

De hoofdlijnen van ons cultuurbeleid liggen vast in de cultuurnota 2013-2016: *Cultuurstad Groningen. Tegen de stroom in*. De cultuurnota beschrijft het cultuurprogramma voor vier jaar. We zetten onze gelden in op basis van artistieke kwaliteit, waarbij we prioriteit geven aan een goede culturele infrastructuur. Het oordeel over de artistieke kwaliteit besteden we uit aan de Kunstraad Groningen.

Relevante beleidsnota's

Volgende verdieping! Uitgangspuntenplan Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit provincie en gemeente Groningen (dec. 2012)

Cultuurnota 2013-2016: *Cultuurstad Groningen. Tegen de stroom in.* (2012)

Beleidsplan Fonds voor Cultuurparticipatie 2013-2016 (2012)

Bibliotheekvisie 2011 - 2016

Omroepnota Mediabeleid 2011 - 2015

Popvisie *No Guts No Glory* (2011)

Forumvisie (2011)

Feesten in Balans II (2010)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Culturele infrastructuur**
- 2. Deelname aan cultuur**
- 3. Overige cultuur**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

Begin 2014 evalueerde de Kunstraad het eerste jaar van de cultuurnotaperiode 2013-2016 om de effecten van bezuinigingen te onderzoeken. Hieruit bleek dat de cultuursector de bezuinigingen goed heeft opgevangen maar dat een aantal instellingen kwetsbaar zijn. Verschillende instellingen hebben stappen gezet en zijn intensiever gaan samenwerken. In de praktijk blijkt dit vaak nog weerbarstig. We verhoogden de cultuurbegroting voor 2015 en 2016 om dringende knelpunten te repareren en innovatie en cofinanciering mogelijk te maken. Ook is het wegvallen van de maatschappelijke banen bij een aantal instellingen gecompenseerd voor de periode tot 2017. In 2014 beleefde Simplon een doorstart onder leiding van Vera. In november is de overgang van de stadsbibliotheek naar het Groninger Forum afgerond. Door deze ontwikkeling en het nieuwe bedrijfsplan ligt het Forum inhoudelijk op koers voor de opening. Er is in 2014 besloten dat verdere verzelfstandiging van de werkmaatschappijen OPSB en CBK voorlopig niet aan de orde is. Kunst op Straat heeft extra geld uit de cultuurmiddelen gekregen om het wegvallen van de ISV gelden te compenseren. Ook is in 2014 gestart met het zoeken naar oplossingen voor de huisvestingsproblemen waar veel culturele instellingen mee kampen. Binnen alle beleidsvelden zijn goede resultaten geboekt en zijn veel succesvolle activiteiten gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

CULTURELE INFRASTRUCTUUR

Cultuur – in brede zin – is de voedingsbodem voor vele sociale en economische activiteiten van onze stad. Groningen bruist! En dat moet zo blijven. Een aantrekkelijk, boeiend en verrassend cultuurklimaat draagt bij aan het imago van Groningen als kennisregio en centrum voor creativiteit en cultuur. Centraal staat onze ambitie om top 5-cultuurstad van Nederland te zijn. Groningen is culturele hoofdstad van het Noorden en geografisch kernpunt binnen de landelijke culturele basisvoorziening. Dit willen we blijven.

De culturele infrastructuur in onze stad zien wij als een keten van de functies leren (educatie en talentontwikkeling), produceren en presenteren. Idealiter krijgen deze functies in alle disciplines en op verschillende artistieke niveaus vorm. Aan de top staan de (inter)nationale manifestaties en instellingen. Deze worden gevoed met kennis, talent en innovatie door een middensegment. Aan de basis staan de cultuurdeelnemers, variërend van amateur tot professioneel (ook: scholen, verenigingen, wijkorganisaties). De kunstvakopleidingen leiden op tot professionele kunstenaars. De keten ontleent zijn kracht aan samenwerking en samenhang. De segmenten staan in voortdurende wisselwerking met elkaar en met de 'buitenwereld'. Hoe breder de basis, hoe groter:

- de kans op ontdekking en doorstroming van nieuw talent;
- het draagvlak voor manifestaties en gezelschappen;
- de kans op nieuwe impulsen voor de stedelijke economie.

Andersom draagt de top weer bij aan belangstelling, draagvlak, bereik en economische spin-off als het gaat om kunst en cultuur. In Groningen streven wij waar mogelijk complete ketens na voor alle verschillende disciplines, zoals voor bijvoorbeeld de podiumkunsten. Kortom: op elk gebied de drie basisfuncties en een doorstroming van basis naar top.

Begin 2014 evalueerde de Kunstraad het eerste jaar van de cultuurnotaperiode 2013-2016 om de effecten van bezuinigingen tot dan toe te peilen. We verhoogden de cultuur begroting voor 2015 en 2016 om dringende knelpunten te repareren en innovatie en cofinanciering mogelijk te maken.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 6.1 Culturele infrastructuur bedraagt 43,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit bezoekers- en huuropbrengsten, diverse opbrengsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Podiumkunsten
- Letteren
- Beeldende kunst
- Erfgoed materieel en immaterieel
- Media
- Groninger Forum

Beleidsveld

Podiumkunsten

De stad kent een gevarieerd en uitgebreid aanbod aan podiumkunsten. Theater, dans en muziek in alle soorten en verbindingen: Groningen heeft het. Voor de podiumkunsten willen we:

- een positie in de landelijke top 5, met voldoende en gevarieerd aanbod;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- Doelen
- dat instellingen door samenwerking effectiever worden op het gebied van marketing, kaartverkoop en publieksbereik;
  - de productiefunctie voor theater behouden;
  - een goed en compleet educatief aanbod.
- Wat wilden we bereiken?**
- opnieuw een top 5 positie in de cultuurindex van de Atlas voor Gemeenten;
  - met de Oosterpoort en De Stadsschouwburg een bereik behalen van tussen de 200.000 en 250.000 bezoekers;
  - naar aanleiding van het boekenonderzoek 2013 een eventuele verzelfstandiging van de Oosterpoort en De Stadsschouwburg per 2017 nader voorbereiden;
  - de uitreiking van de EBBA's veilig hebben gesteld voor de periode 2015-2018;
  - efficiëntere bedrijfsvoering van de poppodia en de financiën op orde;
  - het activiteiten niveau binnen de popsector handhaven en daar waar mogelijk uitbreiden.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Positie Gemeente Groningen in Atlas voor Gemeenten	▪ 2e (2012)	▪ Top 5	▪ 4e	▪ 2012/2deplek
▪ Aantal bezoekers Oosterpoort & Stadsschouwburg	▪ 269.186	▪ 202.890	▪ 217.229	▪ +14.339

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren vastgestelde podia voor de presentatie- en/of de productiefunctie

In 2014 heeft De Oosterpoort & de Stadsschouwburg, samen met de andere podia in de stad, de hiervoor al ingezette marketingstrategie verder uitgewerkt.

Op ons verzoek evalueerde de Kunstraad het eerste jaar van de Cultuurnota 2013-2016. Uit deze evaluatie bleek dat de culturele keten en het bijbehorende activiteiten aanbod het eerste jaar vrijwel ongeschonden heeft doorstaan. Wel is een aantal knelpunten in de cultuursector geconstateerd. We stelden extra budget beschikbaar voor de aanpak van deze knelpunten. Hiermee willen we de uitvoering van de cultuurnota op peil houden, nieuwe prikkels geven om de cultuursector in beweging te houden en samenwerking tussen verschillende instellingen bevorderen. De meest kwetsbare instellingen kregen een extra bijdrage, onder andere om het wegvallen van maatschappelijke banen op te vangen.

Na het faillissement van Simplon eind 2013 zijn in maart 2014 de activiteiten in Het Nieuwe Simplon opnieuw opgestart. Simplon vormt sinds dat moment een personele unie met poppodium Vera, waardoor schaalvoordelen zijn te behalen op onder meer het gebied van personeel, inkoop en administratie. De evaluatie van de activiteiten in Simplon en de nieuwe organisatiestructuur is uitgesteld tot het tweede kwartaal van 2015; pas dan wordt de opbrengst van de programmering in het vierde kwartaal van 2014 en het eerste kwartaal van 2015 zichtbaar. Reden is dat de programmering na het faillissement tot stilstand kwam en opnieuw moest worden opgestart.

Culturele instellingen met een huisvestingsprobleem hebben we ondersteund bij het zoeken naar passende huisvesting. Een aantal instellingen heeft nieuwe huisvesting gevonden. Ook zijn we een haalbaarheidsonderzoek (financieel en ruimtelijk) gestart naar de huisvesting van een aantal podiuminstellingen op het Ebbingekwartier.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Subsidiëren vastgestelde festivals

In 2014 waren er weer er weer edities van onze beeldbepalende festivals Eurosonic/Noorderslag, Noorderzon en Noorderlicht. Deze festivals hebben een internationale uitstraling en trekken veel aandacht van pers en publiek.

Exploiteren en programmeren van de podia Oosterpoort en Stadsschouwburg

Begin 2014 boden we uw raad het boekenonderzoek aan naar onze werkmaatschappijen, waaronder De Oosterpoort en Stadsschouwburg (OPSB). Aanleiding was onder meer de voorgenomen verzelfstandiging van OPSB per 2017 als onderdeel van ons toenmalig collegeakkoord. Op basis van het onderzoek besloten we dat verzelfstandiging voorlopig geen goed idee is. Hoewel hier zeker voordelen aan zijn verbonden, achtten we verzelfstandigen in deze tijd van crisis en bezuinigingen een onverantwoord dure keuze. Wel besloten we toe te werken naar de best mogelijke uitgangspositie voor verzelfstandiging door het zo helder mogelijk in kaart brengen van de kosten, rechten en plichten die aan de OPSB zijn verbonden. Ook namen we in 2014 maatregelen om de exploitatie van de OPSB op orde te krijgen en hebben we plannen gemaakt om het achterstallig onderhoud van de Stadsschouwburg aan te pakken. Zo werkt de OPSB intensiever samen met Martiniplaza, zijn besparende maatregelen genomen voor de bedrijfsvoering en is het vastgoed van OPSB overgedragen aan onze gemeentelijke afdeling Vastgoed Management binnen het Shared Service Center.

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor de educatiefunctie

In 2014 is verder gewerkt aan kwaliteitsverbetering, samenwerking en afstemming binnen de podiumkunsten op het gebied van cultuureducatie. De OPSB, Het Houten Huis en het Grand Theatre kwamen samen tot een cultuurmenu voor de Groninger podiumkunsten.

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor talentontwikkelingsfunctie

In 2014 is verder gewerkt aan samenwerking en afstemming binnen de podiumkunsten op het gebied van talentontwikkeling.

Faciliteren bij het vinden van passende huisvesting voor culturele organisaties

We inventariseren en prioriteren de meest prangende huisvestingsknelpunten van culturele instellingen en faciliteren indien gewenst en noodzakelijk bij het zoeken naar oplossingen hiervoor.

Veilig stellen EBBA's voor de periode 2015-2018

We hebben de uitreiking van de European Border Breakers Awards (EBBA's) als vast onderdeel van Eurosonic/Noorderslag kunnen behouden.

Grote zaal Oosterpoort

De Grote zaal van de Oosterpoort is gerenoveerd, waarmee de akoestiek voor zowel symfonische muziek als popmuziek sterk is verbeterd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Ondanks de korting van 10 procent die we in 2014 hebben moeten doorvoeren voor een groot aantal instellingen, hebben we onze doelen gehaald. Zo hebben we onze positie in de top vijf in de cultuurindex kunnen behouden (vijfde stad op gebied van podiumkunsten, vierde popstad) evenals de productiefunctie voor theater. De OPSB heeft nog steeds een zeer divers en uitgebreid aanbod podiumkunsten op het gebied van theater, dans en muziek. Het exploitatietekort van OPSB is met een pakket maatregelen aangepakt en voor het achterstallig onderhoud van de Stadsschouwburg is een plan van aanpak geformuleerd. Een aantal instellingen heeft nieuwe huisvesting gevonden. We zijn in een gevorderd stadium van het haalbaarheidsonderzoek naar huisvesting van een aantal podiuminstellingen op het Ebbingekwartier.

De samenwerking tussen instellingen om zo nog effectiever te worden op het gebied van marketing, kaartverkoop en publieksbereik kan nog worden verbeterd. Om hier een impuls aan te geven hebben we stimuleringsbudgetten beschikbaar gesteld.

In 2014 is verder gewerkt aan het versterken van het cultuureducatieve aanbod door meer samenwerking in de podiumkunsten. In samenwerking met de steuninstellingen voor cultuureducatie ontwikkelden de grootste aanbieders

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

van podiumkunsten een cultuurmenu, gebaseerd op een doorlopende leerlijn. Dit cultuurmenu is al door veel scholen omarmd.

In 2014 is een start gemaakt met een efficiëntere bedrijfsvoering van de poppodia en het op orde brengen van de financiën. De samenwerking tussen de verschillende poporganisaties is langzaam op gang gekomen met bijvoorbeeld het samengaan van Simplon en Vera en het aantrekken van een nieuwe popprogrammeur, die stedelijk kan worden ingezet.

Beleidsveld

Letteren

Bij de discipline letteren zijn alle onderdelen van de culturele keten aanwezig: instellingen geven invulling aan productie, presentatie, talentontwikkeling en educatie. We stimuleren de literaire keten verder als opdrachtgever, bijvoorbeeld de stadsdichter. De meeste productie gebeurt echter zonder gemeentelijke steun, door de inzet van uitgevers. Wij willen op het gebied van letteren in de stad:

- behoud van onze positie in de top vijf van letterensteden;
- een complete keten met een betere onderlinge samenwerking;
- realisering van de beleidsdoelen uit de bibliotheeknota.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Dat het aantal leden van de bibliotheek met niet meer dan 5% daalde ten opzichte van 2013;
- het aantal uitleningen van de bibliotheek stabiel bleef;
- het aantal gebruikers van de website 'mijneigenbibliotheek.nl' met 5% steeg ten opzichte van 2013;
- alle scholen in de stad werden bereikt door de projecten van Biblionet;
- minimaal 20% van de kinderen in de leeftijd 0-4 jaar werd bereikt door de bibliotheek;
- de Stadsdichter minimaal 8 gedichten maakte over actuele thema's in de stad.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal uitleningen bibliotheek	▪ 1.650.000	▪ 1.500.000	▪ 1.499.071	▪ -919
▪ Aantal leden bibliotheek	▪ 43.307	▪ 42.000	▪ 43.906	▪ 1.906
▪ Aantal unieke bezoekers bibliotheekwebsite	▪ 317.608	▪ 336.000	▪ 349.240	▪ 13.240
▪ Bereik Biblionet onder scholen	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%	▪ -
▪ Bereik bibliotheek onder kinderen 0-4 jaar	▪ >25%	▪ >20%	▪ >25%	▪ -

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidieren centrale bibliotheek en familiebibliotheek in de wijken

Handhaving van een sterke Centrale Bibliotheek, die zich voorbereidt op de komst van het Groninger Forum. In november is het overgangsdokument van de stadsbibliotheek vastgesteld waardoor de stadsbibliotheek met ingang van 1-1-2015 deel uitmaakt van het Groninger Forum. Het huidige, brede pakket van programmering en collecties wordt gehandhaafd. De spreiding van de vestigingen over de rest van de stad blijft zoveel mogelijk in stand, vooral om de dienstverlening voor kinderen en de samenwerking met het onderwijs te kunnen garanderen. Ook blijven we deel uitmaken van het provinciale bibliotheeknetwerk.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Subsidieren leesbevorderingsprojecten

Biblionet stelt een centraal team jeugdactiviteiten in voor de dienstverlening aan kinderen en jongeren. Met ingang van 2014 is de subsidie voor het schoolbibliotheekwerk stopgezet. Hierdoor is de dienstverlening aan scholen verminderd.

Subsidieren vastgestelde instellingen voor organisatie literaire activiteiten, op gebied van productie, presentatie en talentontwikkeling.

In 2014 was Joost Oomen voor het tweede jaar stadsdichter. In 2014 is er weer een nieuwe kinderdichter aangesteld voor één jaar. We blijven SLAG en het Poëziepaleis subsidiëren voor het organiseren van literaire festivals zoals Dichters in de Prinsentuin en de Poëziemathon.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben onze positie in de top vijf van letteren steden behouden. Tevens zijn we er in geslaagd om kwalitatief goed bibliotheekwerk in stand te houden. De cijfers van de bibliotheek zijn conform landelijke trends en steken positief af ten opzichte van de cijfers van andere gemeenten in de provincie Groningen. Met name de ledecijfers zijn gunstig. Het Groninger Forum heeft een nieuw beleidsplan gemaakt en de overgang van de bibliotheek naar het Forum is in 2014 afgerond. De letteren instellingen werken vaker en beter met elkaar samen.

Beleidsveld

Beeldende kunst

Op beeldend kunstgebied heeft Groningen veel potentie. Er is een volledige keten, met schakels op het gebied van presentatie, productie en talentontwikkeling. Mede door het kunstvakonderwijs telt Groningen relatief veel beeldend kunstenaars, wat de stad levendig en interessant maakt. Wij willen dat Groninger zich effectiever profileert als beeldende kunststad. Dat willen wij doen door de samenhang en zichtbaarheid van de beeldende kunstsector te vergroten en door het klimaat voor de beeldende kunstenaars verder te verbeteren.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- voor het Groninger Museum minimaal 200.000 bezoekers;
- minimaal vier Kunst op Straat projecten en de ontwikkeling van alternatieven voor de ISV-bijdrage;
- beheer en toewijzing van de (tijdelijke) ateliervoorraad door CareX.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Bezoekers Groninger Museum	▪ 197.517	▪ 200.000	▪ 173.113	▪ -26.887
▪ Aantal projecten Kunst op Straat	▪ 2	▪ 4	▪ 4	▪ -

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Exploiteren en uitvoeren programma Centrum Beeldende Kunst

Het wegvallen van de landelijke ISV-gelden (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) per 2015 was een knelpunt voor Kunst op Straat, het programma van het CBK rond de kunst in onze openbare ruimte. In 2014 besloten we dit deels op te vangen met een bijdrage van 80.000 euro in 2015. Net als voor OPSB werd in 2014 het boekenonderzoek gepresenteerd naar onze werkmatschappij CBK. De conclusie was dezelfde: ook voor het CBK is verzelfstandiging vanwege de hoge kosten voorlopig niet aan de orde. Wel willen we werken aan het zo transparant mogelijk maken van de kosten, rechten en plichten die zijn verbonden aan het CBK. In 2014 werkte het CBK verder aan het organiseren van meer afstemming, samenwerking en professionalisering in de beeldende kunstsector. Zo werd een symposium georganiseerd rond cultureel ondernemerschap.

Subsidieren CareX voor beheer website beschikbare tijdelijke ateliers en de toewijzing ervan

Tijdens Let's Gro presenteerde CareX de nieuwe atelierwebsite www.ateliersgroningen.nl. Deze site maakt per

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
pand de organisatie van gebruikers inzichtelijk en maakt centrale inschrijving mogelijk. In de backoffice van de site hebben de Huurdersvereniging voor Kunstenaars, Art Ineed en CareX één aanspreekpunt georganiseerd voor kunstenaarsateliers.
.....

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor talentontwikkeling Beeldende Kunst

De sector werkte verder aan het organiseren van meer afstemming en samenwerking, onder meer op het gebied van talentontwikkeling. Zo presenteerden het Groninger Museum en NP3 het programma Young Grunn Artist II, waarin 3 lokale kunsttalenten een jaar lang werden begeleid. Onder aanvoering van het CBK werd in 2014 verder gewerkt aan een in 2015 te presenteren website rond de beeldende kunstsector in Groningen. Besloten is het beheer van het Wall House per 2016 over te dragen aan het Groninger Museum. Daarmee wordt de stichting Wall House ontlast van een moeizame exploitatie. Het Wall House blijft gemeentelijk eigendom.
.....

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor integraal aanbod cultuureducatie

Instellingen op het gebied van beeldende kunst werkten verder aan het ontwikkelen van aanbod op het gebied van cultuureducatie. Een aantal, zoals het CBK en het Tschumi Paviljoen, deed dit gezamenlijk.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Er is verder gewerkt aan het samen optrekken in de beeldende kunstsector. Partnerschappen zijn aangegaan of verder uitgediept. Het Groninger Museum trok minder bezoekers dan beoogd voor de tentoonstelling *Natural Beauty*. De betrokkenheid van het Groninger Museum bij de talentontwikkeling van lokale kunstenaars is verder verstevigd. Dat uitte zich niet alleen in het programma Young Grunn II, maar ook in het voornemen om per 2016 beheerder te worden van het Wall House. Het Museum wil het Wall House inzetten als podium en speelplek voor jong talent. De samenwerking in de beeldende kunstsector moet culmineren in een gezamenlijke website waaraan in 2014 de laatste hand is gelegd. Het toevoegen van cultuurgeld aan Kunst op Straat borgt de continuïteit voor dit in onze stad zo belangrijke programma per 2015.

Beleidsveld

Erfgoed materieel en immaterieel

Wij vinden het belangrijk dat Stadgers de stadsgeschiedenis kennen en zich bewust zijn van hun eigen identiteit in relatie tot het verleden van hun directe leefomgeving. Naast presentatie, productie en educatie is het beheer van de eigen collectie hierbij kerntaak en talentontwikkeling juist weer niet. Daarmee verschilt de erfgoedsector wezenlijk van andere disciplines. Erfgoed staat voor alles wat is overgeleverd uit het verleden. Bij immaterieel erfgoed gaat het om levend erfgoed: de gewoonten, gebruiken, tradities en rituelen uit het verleden, die voor mensen van nu betekenis hebben. Door het gezamenlijk vieren van bijvoorbeeld Gronings Ontzet en Sinterklaas is Groningen een aantrekkelijke stad voor iedereen. Op het gebied van erfgoed willen we in de stad:

- verregaande inhoudelijke en organisatorische samenwerking tussen de erfgoedinstellingen van de stad;
- onze historische collectie vaker en meer in samenhang tonen;
- vrij toegankelijke volksfeesten mogelijk maken voor alle Stadgers waarbij we streven naar een nieuw evenwicht tussen programma, publieksbereik, veiligheid en budget.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden in 2014:

- bij het Noordelijk Scheepvaartmuseum (NSM) een bereik van minimaal 30.000 (In de begroting 2014 staat foutief aangegeven dat dit 55.000 zou moeten zijn. Dit is een te hoog streefcijfer. In de 2013 staat als ambitie voor 2016 een streefcijfer van 30.000 bezoekers);
- een groot gezamenlijke erfgoedactiviteit om de samenwerking binnen de erfgoedsector te versterken;
- implementatie van het project Professionalisering evenementen;
- meer afstemming in het activiteitenaanbod van de diverse volksfeesten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal bezoekers Noordelijk Scheepvaartmuseum	▪ 26.344	▪ 30.000	▪ 29.052	▪ -948

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëring vastgestelde erfgoedinstellingen

In 2014 werd meer samengewerkt tussen de verschillende erfgoedinstellingen in de stad. Hiertoe is vanuit de cultuurnota extra incidenteel geld verstrekt. Vanuit deze samenwerking organiseerden de erfgoedinstellingen in 2014 het festival 'Drama achter de gevel'. Dit project was iedere avond uitverkocht en kreeg lovende kritieken. Hiermee is het een interessant voorbeeld van vernieuwing binnen de erfgoedsector. Het GR-ID trok echter nog minder bezoekers dan in 2013 en liet een daling zien tot 4400 bezoekers.

Subsidiëren vastgestelde volksfeesten

Het project Professionalisering evenementen heeft geleid tot een nieuwe nota Strategisch Evenementenbeleid. Er is een begin gemaakt met het op elkaar afstemmen van de diverse volksfeesten in de stad om ons evenementenprogramma te versterken.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum heeft inhoudelijk en qua bezoekers een goed jaar gedraaid. Ze hebben 10% meer bezoekers getrokken. Er is een begin gemaakt met het verbeteren van de samenwerking tussen erfgoedinstellingen.

Beleidsveld

Media

We willen een lokale publieke omroep die dagelijks (cross mediale) uitzendingen verzorgt van hoge kwaliteit. We willen dat de omroep een functie vervult voor de lokale democratie en deelname en binding aan de lokale samenleving bevordert. De lokale omroep OOG verzorgt dagelijks 24 uur per dag radio en tv-uitzendingen van een half uur met nieuws, achtergrondinformatie en een culturele en maatschappelijke programmering. Daarnaast onderhoudt OOG de website www.oogtv.nl en werkt deze dagelijks bij.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden in 2014:

- behoud van het wekelijkse en dagelijkse bereik van OOGTV onder Groningers van 13 jaar en ouder op 31% respectievelijk 9%;
- behoud van het wekelijkse en dagelijkse bereik onder Groningers van 13 jaar en ouder van OOGRadio op 7% respectievelijk 3%;
- minimaal een waarderingscijfer van 6,6 voor de tv-uitzendingen van OOG;
- minimaal een waarderingscijfer van 6,2 voor de radio-uitzendingen van OOG;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator*	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014**	Vershil
▪ Percentage Groningers dat wekelijks kijkt naar OOGTV	24%	31%	nb	-
▪ Percentage Groningers dat dagelijks kijkt naar OOGTV	7%	9%	nb	-
▪ Percentage Groningers dat wekelijks luistert naar OOGTV	8%	7%	nb	-
▪ Percentage Groningers dat dagelijks luistert naar OOGTV	2%	3%	nb	-
▪ Gemiddeld rapportcijfer voor tv-uitzendingen OOG	6,5	6,6	nb	-
▪ Gemiddeld rapportcijfer voor Radio uitzendingen OOG	6,5	6,2	nb	-

* Gaat om kijkers en luisteraars van 13 jaar en ouder.

** We houden één keer per twee jaar een kijk en luisteronderzoek. In 2014 heeft dit niet plaatsgevonden.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren lokale omroep OOG

In 2014 hebben we de omroepnota Mediabeleid 2011-2015 verder uitgevoerd. Deze is gericht op handhaving van het activiteitsniveau en ontwikkeling van de wijkgerichte berichtgeving. In 2014 had OOG nog zeven maatschappelijke banen. Bezuinigingen en het verdwijnen van zes maatschappelijke banen per 1 januari 2015 maakten aanpassing van ons omroepbeleid en het Programma van Eisen noodzakelijk.

We zijn in gesprek met OOG over een nieuwe invulling van StadgersTV, waarmee beter wordt ingespeeld op ontwikkelingen en over een toekomstplan, waarmee de omroep met minder middelen en mensen probeert haar functie en activiteiten op peil te houden.

Het Kijk- en Luisteronderzoek vindt eens per twee jaar plaats (eerstvolgende in december 2015). We hebben daarom geen recente gegevens over bereik en waardering van de programmering van OOG op TV, radio en internet.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

OOG heeft in 2014 kunnen voldoen aan de doelen. De ontwikkeling in bereik in 2014 is niet bekend. De lokale omroep is te ontvangen via Ziggo, Telfort en XS4ALL en sinds december 2014 ook weer via de KPN, wat goed is voor het bereik. OOG heeft via Ziggo bereik in de helft van de provincie, via KPN in de gemeente Groningen en alle aangrenzende gemeenten.

OOG was genomineerd als beste lokale omroep van Nederland. Ook was OOG met de Wabbesch Wabbesch Kerstshow genomineerd voor beste radioprogramma.

Beleidsveld

Groninger Forum

Het Groninger Forum wordt een bruisende, laagdrempelige plek waar cultuur, vermaak en een goed gesprek voor iedereen binnen handbereik liggen. We willen met het Groninger Forum:

- activiteiten integraal aanbieden en verder ontwikkelen;
- ontwikkelingen voor een breed publiek toegankelijk maken
- een blik op ondernemerschap hanteren die past bij de uitdagingen van deze tijd;
- de 'place-to-be' creëren voor iedereen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

In 2017 is de opening beoogd van het Groninger Forum. Tot die tijd opereert het Groninger Forum vanuit Forum Images in de voormalige Camera-bioscoop aan het Hereplein. Voor de bouw van het Groninger Forum verwijzen we naar programma 2 (Economie en werkgelegenheid) deelprogramma 2, beleidsveld Binnenstadontwikkeling. In dit beleidsveld gaan we in op de activiteiten van het Groninger Forum

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- uitwerking en implementatie van het plan Nijdam op basis van de wensen van de raad;
- startklaar maken van de integratie van de Forumpartners, te realiseren per 2015.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal bezoekers Groninger Forum	▪ 125.000	▪ 137.000*	▪ 12.000

*waarvan 112.000 op de hoofdlocatie aan het Hereplein en 25.000 met activiteiten elders

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren Stichting Groninger Forum

Eind 2013 presenteerde de interim-directeur van het Groninger Forum zijn koers aan uw raad. In 2014 is gewerkt aan het omzetten van deze koers in een bedrijfsplan. Onderdeel van de koers is de implementatie van het Nederlands Stripmuseum in het Forum. Het dienstverband van de interim-directeur werd in 2014 omgezet in een vaste aanstelling. De integratie van activiteiten is verder vormgegeven door het samengaan van Stadsbibliotheek en Forum per 1 januari 2015. Uw raad heeft het voorstel voor de hiervoor benodigde ontvlechting van de Stadsbibliotheek uit Stichting Biblionet in november 2014 goedgekeurd. Het Groninger Forum biedt vanaf 2015 een integraal pakket aan activiteiten, waarvan de voormalige activiteiten van Forum Images en de Stadsbibliotheek onderdeel zijn. Dit alles is in 2014 geformaliseerd in een geïntegreerd Programma van Eisen en de subsidievoorwaarden.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 zijn opnieuw belangrijke stappen gezet in de definitieve vormgeving van het Forum. De laatste hand is gelegd aan het komen tot één organisatie met één samenhangend programma. Er is een directeur aangesteld die leiding geeft aan zowel de totstandkoming van het Forum als de start van het Forum in 2017. Er is gewerkt aan een bedrijfsplan dat duidelijkheid geeft over zowel de invulling van het Forum als de organisatorische opzet (inclusief de partners). Het Forum ligt met dit alles inhoudelijk op koers voor de start van het definitieve Groninger Forum in 2017.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

DEELNAME AAN CULTUUR

Groningen is een stad die bruist van cultuur, *City of Talent*, waar iedereen meedoet en in staat is zijn of haar creatieve talent te ontwikkelen. Want kunst en cultuur prikkelen, vermaken, verbinden, zetten aan tot kritische meningsvorming en dragen bij aan begrip van jezelf en van de samenleving. Kennismaken met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd, op school én in de vrije tijd.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 6.2 Deelname aan cultuur bedraagt 3,6 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit reserves en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Amateurkunst
- Cultuureducatie

Beleidsveld

Amateurkunst

In Groningen kan iedereen zich cultureel ontwikkelen. Kennismaking met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd. Het beoefenen van kunst kan op school en in de vrije tijd. Voor de amateurkunst willen we in de stad inzetten op meer regie, structurering en samenwerking, en op verbetering van de kwaliteit.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 wilden we:

- centrale regie voor het amateurveld en één totaalaanbod vanuit Vrijdag (voorheen Centrum voor de Kunsten Groningen);
- voldoende samenwerking, deelname en kwaliteitsverbetering in de amateurkunst.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Gehonoreerde projecten Plusregeling amateurkunst	▪ 25	▪ 35	▪ 10

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren amateurkunstverenigingen

In 2014 konden amateurverenigingen zoals gebruikelijk subsidie aanvragen voor een bijdrage in de huur van de repetitieruimte en de kosten van een dirigent bij de Basisregeling Amateurkunst (BAK). Het beschikbare budget van 130.000 euro werd in 2014 in zijn geheel aangesproken door ruim 100 aanvragers.

Subsidiëren muziek- en kunstonderwijs

Conform planning kwam de fusie-instelling van Kunstencentrum en Muziekschool in het seizoen 2014-2015 voor het eerst met één totaalaanbod. Dat deed zij onder de nieuwe naam Vrijdag. Het nog nader uit te werken bedrijfsplan van Vrijdag werd positief bevonden door de Kunstraad. Vrijdag geeft hierin ook aan hoe zij vorm wil geven aan de regiefunctie op het gebied van de amateurkunst. In 2014 zijn hiervoor reeds stappen gezet door het aanstellen van een teamleider amateurkunstondersteuning, het verbinden van het verenigingsleven en het invoeren van een wekelijks spreekuur voor amateurverenigingen. Ook is aanvragers bij de BAK gevraagd een profiel aan te maken in de openbare database voor amateurkunst bij Vrijdag (www.knakgroningen.nl).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

..... Beschikbaar stellen Stimuleringsbudget amateurkunst

Nieuw in 2014 was de Plusregeling Amateurkunst. Dit projectbudget is ondergebracht bij de Kunstraad en richt zich op vernieuwing, samenwerking en kwaliteitsverbetering in de amateurkunst. Ook dit budget, groot 61.500 euro, werd in zijn geheel aangesproken in 2014.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 zijn onze subsidieregelingen voor amateurkunst vereenvoudigd van start gegaan. Van de vier voorgaande regelingen resteren nog de 'BAK' en de Plusregeling. Beide budgetten konden volledig worden besteed aan geschikte aanvragers en projecten. Het budget bij de Kunstraad was daarbij per 2014 verhoogd van 45.000 naar 61.500 euro, wat de toename verklaart in het aantal gehonoreerde projecten. De Kunstraad tekent wel aan dat 2014 een overgangsjaar was en daardoor aanvragen voor de Plusregelingen nog iets minder streng zijn beoordeeld. Vrijdag ging in 2014 van start met één totaalaanbod voor amateurkunst en maakte werk van de door ons gevraagde regiefunctie in de amateurkunst. Met dit alles zijn de doelen op het gebied van amateurkunst voor 2014 bereikt.

Beleidsveld

Cultuureducatie

In Groningen kan iedereen zich cultureel ontwikkelen. Het concept van de culturele loopbaan past bij de filosofie van een leven lang leren. Kennismaking met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd. Het beoefenen van kunst kan op school en in de vrije tijd. Op het gebied van cultuureducatie willen we dat in de stad:

- de structuur en kwaliteit verbeteren;
- scholieren cultuur-educatieve activiteiten ondernemen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 wilden we dat:

- tenminste 24 basisscholen, 1050 leerlingen, 4 cultuurinstellingen en 2 kennisinstellingen uit de stad deelnamen aan Cultuureducatie met Kwaliteit;
- tenminste 12 scholen en 9.500 scholieren uit het voortgezet onderwijs (VO) de Cultuurkaart gebruikten.

MEETBAAR RESULTAAT 2014

Indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
Cultuureducatie met Kwaliteit				
Aantal deelnemende:				
▪ Leerlingen	1.120	1.500	1.457	-53
▪ Basisscholen	18	28	21	-7
▪ Cultuurinstellingen	9	8	15	+7
▪ Kennisinstellingen	2	3	4	+1
▪ Aantal scholen VO	12	12	9	-3
▪ Aantal scholieren VO met Cultuurkaart	10.045	9.500	9.941	+441

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Uitvoeren Rijksprogramma Cultuureducatie met kwaliteit

In 2014 werkten we verder aan Cultuureducatie met kwaliteit, ons programma voor het verbeteren van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs. De uitvoering in Groningen lag bij een samenwerkingsverband van de stedelijke en provinciale steuninstellingen voor cultuureducatie (Vrijdag, Cultuurclick Groningen, Erfgoedpartners). In de loop van 2014 constateerden we, samen met onze medeopdrachtgevers provincie Groningen en het landelijke Fonds voor Cultuurparticipatie, dat het programma te weinig voortgang kende. Mede op basis van constateringen van de Kunstraad zagen we dat de projecten in Cultuureducatie in kwaliteit onderling te weinig samenhang vertoonden. Ook was de instroom van nieuwe

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
projecten te beperkt (6 in 2014 tegen 8 startprojecten in 2013, overigens dóór lopend in 2014). Tot slot bleef de betrokkenheid van het onderwijs achter bij de verwachting. Diverse kritische gesprekken met de uitvoerende instellingen leidden niet tot het gewenste resultaat. Daarop gaven deze instellingen ons eind 2014 de opdracht terug. Sinds die tijd werken we met onze partners (provincie en Fonds voor Cultuurparticipatie) aan een doorstart van Cultuureducatie met kwaliteit. De genoemde steuninstellingen voor cultuureducatie dragen zo lang zorg voor de lopende projecten.

.....
Subsidiëren scholen voortgezet onderwijs (VO) voor deelname Cultuurkaart

Met de Cultuurkaart kunnen VO-scholieren zich ontwikkelen als cultuurdeelnemer. Op de Cultuurkaart staat een bedrag dat zij kunnen besteden aan kunst en cultuur. Ook in 2014 vulden we als gemeente dit bedrag aan tot de 15 euro die het Rijk hiervoor oorspronkelijk beschikbaar stelde. Voorwaarde voor een gemeentelijke bijdrage was dat ook scholen bijdragen aan de Cultuurkaart.

.....
Subsidiëren Vrijdag voor structureren en verbeteren cultuureducatie

Sinds schooljaar 2013-2014 opereert Cultuur Educatie Stad, destijds onderdeel van de Kunstencentrum Groep, onder de naam Vrijdag Cultuureducatie. De taken bleven ongewijzigd. Wel is het takenpakket sinds het inleveren van de opdracht voor Cultuureducatie met kwaliteit beperkt tot duidelijk is welke vorm de doorstart van Cultuureducatie met kwaliteit krijgt. Bedoeling is de activiteiten van Vrijdag Cultuureducatie hierop te laten aansluiten.

.....
Subsidiëren inzet combinatiefunctionarissen in basisonderwijs

Sinds schooljaar 2013-2014 zijn de combinatiefuncties cultuur (1,7 fte), voorheen onderdeel van de Stedelijke Muziekschool, ondergebracht bij Vrijdag.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het teruggeven van de opdracht voor Cultuureducatie met kwaliteit leidde in 2014 tot stagnatie van het programma. Het beoogde aantal leerlingen werd weliswaar bereikt, maar nieuwe projecten kwamen in 2014 onvoldoende van de grond en de gewenste 'olievlekwerking', waarbij steeds meer scholen bij het programma aanhaken, was onvoldoende. Nieuwe projecten worden ook niet toegevoegd tot er duidelijkheid is over de doorstart van het programma. Met het vormgeven hiervan zijn we in 2014 direct begonnen. Uitgangspunt is de reguliere ondersteuning vanuit Vrijdag Cultuureducatie op een doorstart van Cultuureducatie met kwaliteit te laten aansluiten. De deelname aan de 'Groninger Cultuurkaart' (andere gemeenten dragen meestal niet zelf bij aan de Cultuurkaart) groeide wederom in 2014. Het aantal deelnemende scholen daalde wel, maar dit is vooral toe te schrijven aan de formele uitsluiting van het Speciaal Onderwijs. Tot 2014 konden deze scholen een beroep doen op de rijksregelingen cultuureducatie voor zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Nu kan dat alleen nog voor het basisonderwijs.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

OVERIG CULTUUR

Onder het deelprogramma Overige cultuur vallen diverse activiteiten die niet aan de overige deelprogramma's zijn toe te rekenen. Het betreft hier onder andere de Kunstraad.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 6.3 Overig cultuur bedraagt 1,5 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Kunstraad
- Kunst en economie
- Evenementen (incidentele activiteiten)

Beleidsveld

Kunstraad

We willen onafhankelijke en deskundige advisering over kunst- en cultuurbeleid in Groningen, evenals een goed werkend verdelingssysteem voor incidentele culturele activiteiten op basis van uitgangspunten zoals vastgesteld in de cultuurnota. Wij laten ons daarom bij ons cultuurbeleid adviseren door een deskundige adviesraad: de Kunstraad Groningen. De Kunstraad trekt daarvoor experts aan op de diverse onderdelen van de kunst- en cultuurwereld, zowel landelijk als specifiek voor de Groningse situatie.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 wilden we:

- het jaar beginnen met een visitatie van culturele instellingen met als kader de cultuurnota 2013-2016 en de actuele bezuinigingen;
- starten met de Plusregeling amateurkunst (zie hoofdstuk Cultuurdeelname, Beleidsveld Amateurkunst);
- de Kunstraad het Groninger platform voor crowdfunding een vervolg laten geven.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Subsidiëren Kunstraad

In 2014 vervolgde de Kunstraad zijn gebruikelijke activiteiten: het beoordelen en beschikken van aanvragen voor de incidentele cultuurbudgetten. Naast het Incidentenbudget ging het in 2014 om de Plusregeling Amateurkunst, als vervanger van het Stimuleringsbudget amateurkunst. De pilot van het platform voor crowdfunding werd conform afspraak door de Kunstraad verlengd.

Organiseren visitatie

In de cultuurnota 2013-2016 *Tegen de Stroom in* kondigen wij een visitatie van cultuurinstellingen aan, halverwege de cultuurnotaperiode uit te voeren door de Kunstraad. Gezien de bezuinigingen in 2014 en de gevolgen daarvan voor de sector, gaven wij op verzoek van uw raad de Kunstraad opdracht het 1e jaar van de cultuurnota 2013-2016 te evalueren, met inbegrip van de korting van 10% op de subsidies voor cultuur per 2014. Op basis van de evaluatie hebben wij een aantal voorstellen ter versterking van de culturele infrastructuur gedaan voor de jaren 2015 en 2016. Daarbij gaat het om een bijdrage in de exploitatie van club Guy&Roni, Het Houten huis, Kunst op Straat, De Steeg en Jonge Harten, en om het compenseren van 6 weggevalen gesubsidieerde banen in 2015 en 3 in 2016. Voorts stelden we budget beschikbaar voor meer samenwerking in verschillende disciplines.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie **Wat hebben we bereikt?**
Op basis van een evaluatie door de Kunstraad van de pilot in 2013 voor crowdfunding werd deze pilot nog eens met 2 jaar verlengd (voor de resultaten 2014 zie Kunst & Economie). Met het opvangen van de grootste knelpunten zoals geconstateerd in de evaluatie van het 1e jaar van de cultuurnotaperiode 2013-2016 hebben we ervoor gezorgd dat de culturele infrastructuur voldoende kan functioneren om de doelen die we ons hebben gesteld te bereiken.

Beleidsveld **Kunst & Economie**

Een groot en gevarieerd cultuuraanbod maakt steden een aantrekkelijke vestigingsplaats voor hoger opgeleide, creatieve professionals. De culturele sector en de creatieve industrie zijn belangrijke economische sectoren in de stedelijke economie die zorgen voor werkgelegenheid en economische spin off. Mensen wonen graag in de buurt van culturele voorzieningen. Bezoekers van culturele instellingen en evenementen geven geld uit in de stad. Investeren in cultuur is investeren in de economie. Dat geldt zeker voor Groningen. Op het gebied van Kunst & Economie wilden we bereiken dat:

- Groningen aantrekkelijk is als vestigingsplaats voor creatieve hoger opgeleiden en als toeristische hotspot;
- instellingen minder afhankelijk worden van subsidie;
- de stedelijke samenleving en het bedrijfsleven investeren in cultuur.

Doelen **Wat wilden we bereiken?**
In 2014 wilden we:

- het culturele klimaat van de stad behouden en verstevigen door de werkomstandigheden te optimaliseren;
- de creatieve industrie versterken en verder ontwikkelen ten bate van een optimaal vestigingsklimaat, werkgelegenheid, het bevorderen van innovaties en verdienvermogen.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal activiteiten Kunst & Economie	▪ 4	▪ 4	▪ 0
▪ Aantal projecten crowdfunding	▪ 10	▪ 14	▪ 4
▪ Totaalopbrengst crowdfunding (in euro's)	▪ 50.000	▪ 54.861	▪ 4.861

Activiteiten **Wat hebben we hiervoor gedaan?**

Reserveren budget voor activiteiten op het gebied van Kunst & Economie
We ondersteunden CareX en HaViK in het ontwikkelen van een website die vraag en aanbod van ateliers koppelt en inzicht geeft wat in broedplaatsen gebeurt. (www.ateliersgroningen.nl) Creatieven en kunstenaars namen deel aan een samen met Leeuwarden georganiseerde CINN bijeenkomst ter stimulering van de creatieve industrie Noord Nederland. Samen met Academie Minerva organiseerden we een internationale bijeenkomst in het kader van het Europese project CCC reloaded: CREALAB, en uitwisseling met partnersteden. House of Design organiseerde een workshop gericht op kennisuitwisseling tussen producenten, ontwerpers, kennisinstellingen en bedrijven over de mogelijkheden van natuurlijke pigmenten in biobased producten. Culturele instellingen namen in 2014 niet deel aan de Promotiedagen. Een betere strategie leek een gecoördineerde benadering om particulieren op de mogelijkheden van de Geefwet te wijzen. We ondersteunden daartoe de oprichting van het Cultuurpakt Noord door het Groninger Forum, waaraan 12 cultuurinstellingen meedoen. Doel is aandacht voor de Geefwet onder (potentiele) donateurs en vrienden vergroten, een betere 'geefrelatie' opbouwen met donateurs en vrienden, en meer donateurs/vrienden werven. Bij de start waren twaalf culturele organisaties betrokken. De scheidend voorzitter van VNO/NCW richtte een Cultuurfonds op voor Noord Nederland.

Subsidiëren crowdfunding

Met ingang van 2014 verlengden we de pilot voor het Groninger platform voor crowdfunding met twee jaar. De Kunstraad was, samen met het Amsterdamse Voordekunst, opnieuw uitvoerder. Crowdfunding is een

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
alternatieve manier van het financieren van cultuur, door het inzamelen van geld voor cultuurprojecten bij het publiek. We willen hiermee de subsidieafhankelijkheid van cultuur verminderen.

Conclusie **Wat hebben we bereikt?**
Het Groninger platform voor de crowdfunding van cultuurprojecten zette in 2014 de stijgende lijn door. Zowel het aantal projecten als de totale opbrengst groeide ten opzichte van het voorgaande jaar. Het platform lijkt daarmee een succes. Pas na de evaluatie in 2016 zal blijken of dit succes ook duurzaam is. Ook is de bijdrage aan het totale cultuurbudget in de stad Groningen relatief beperkt. Crowdfunding levert kortom wel een aandeel in het financieren van kunst en cultuur, maar is vooralsnog geen volwaardig alternatief. Ter stimulering van de creatieve industrie zijn diverse activiteiten opgezet, is kennis gedeeld en het netwerk uitgebreid. In 2014 richtten 12 cultuurinstellingen gezamenlijk Cultuurpakt Noord op om de mogelijkheden van de Geefwet onder de aandacht te brengen en gezamenlijk tegenprestaties aan te kunnen bieden.

Beleidsveld **Evenementen (incidentele activiteiten)**
Groningen wil een bruisende, aantrekkelijke en economisch vitale stad zijn voor haar bewoners, ondernemers en bezoekers. Een gevarieerd aanbod aan evenementen levert hier een belangrijke bijdrage aan. Het evenementenbeleid is er daarnaast op gericht een goede belangenafweging te maken tussen een bruisende en leefbare stad. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de belangen van de bezoekers van het evenement als van de omwonenden en ondernemers.

Doelen **Wat wilden we bereiken?**
We wilden in Groningen afwisselende evenementen met een aantrekkelijke uitstraling voor de stad. Daarbij zochten we naar een balans tussen een bruisende stad en een stad waarin je prettig kunt wonen, werken en leven.

MEETBAAR RESULTAAT
.....

indicator	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Verskil
▪ Aantal grote evenementen	▪ 29	▪ 31	▪ 2
▪ Aantal middelgrote evenementen	▪ 235	▪ 254	▪ 19
▪ Aantal kleine evenementen	▪ 144	▪ 128	▪ -16

Activiteiten **Wat hebben we hiervoor gedaan?**
.....

Vergunningverlening en afhandeling meldingen van evenementen
In 2014 is het strategisch evenementenbeleid en de onderliggende beleidsregel voor evenementenvergunningen vastgesteld. Tevens hebben wij elf locatieprofielen voor de meest gebruikte evenementenlocaties in onze stad, opgesteld. Met dit samenhangend pakket van beleid en instrumenten realiseren wij een betere sturing op kwaliteit, profilering en spreiding van evenementen en een goed gebruik van onze belangrijkste evenementenlocaties.

Daarnaast zijn wij gestart met de professionalisering van de gemeentelijke evenementenorganisatie:

- wij werken aan de optimalisatie van ons vergunningsverleningsproces, zo treden wij eerder in overleg treden met een organisator,
- wij werken aan de verbetering van de samenwerking met zowel interne als externe betrokkenen in het vergunningsverleningsproces,
- wij werken aan een betere communicatie met evenementenorganisatoren, bewoners en andere belanghebbenden.

Dit proces zal in 2015 worden voorgezet.

Tevens is er veel geïnvesteerd in onze relatie met de warenmarkt. Daardoor is ons overleg met de vertegenwoordiging van de warenmarkt verbeterd. En hebben wij in samenwerking met de Centrale

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
Vereniging voor Ambulante Handel een Draaiboek Markt & Evenementen opgesteld, waarin samenwerkingsafspraken met betrekking tot de samenloop van de markt met evenementen concreet worden uitgewerkt.

Voor grote en middelgrote evenementen is een vergunning nodig. Voor kleine evenementen (tot 200 bezoekers) buiten de Diepenring volstaat een melding met vaste spelregels.

..... **Voorbereiding en houden van toezicht op grotere evenementen**

In het kader van het Verbeterplan Stadtoezicht 2014-2016 hebben wij gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van onze toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Hiertoe is gewerkt aan het vergroten van de kennis en de verbreding van het handelingsrepertoire van onze handhavers. Toezicht en handhaving bij evenementen is in sterke mate gericht op preventie, bijvoorbeeld door bij de opbouw van een evenement al te controleren. Toezicht tijdens het evenement is vooral gericht op de handhaving van de geluidsnormen en eindtijden van een evenement. Toezicht en handhaving bij evenementen ligt in het verlengde van onze hoofddoelstelling, namelijk een bijdrage leveren aan een schone, hele en veilige stad.

..... **Stimuleren en verdere verduurzaming lokale evenementen (Noorderzon, Kei-week, 4-mijl)**

We hebben ons georiënteerd op de mogelijkheden voor verdere verduurzaming van evenementen. Daarbij hebben we geconstateerd dat veel evenementenorganisaties uit zichzelf en elk op een eigen manier aandacht besteden aan duurzaamheid. Het verplichten van (specifieke) duurzaamheidsmaatregelen vinden wij daarom niet passend en niet nodig. Wij nemen als gemeente een actief faciliterende rol aan. In overleg met organisatoren zullen wij hen stimuleren en ondersteunen bij verduurzaming van hun evenement. We verwachten dat deze benadering de meeste duurzaamheidswinst kan opleveren.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Met de vaststelling van het strategisch evenementenbeleid, de onderliggende beleidsregel voor evenementenvergunningen en de locatieprofielen hebben wij in 2014 een goede basis gelegd voor onze 'bruisende stad', waarbij eveneens aandacht is voor de balans tussen de leefbare stad en evenementen. Met jaarlijkse evenementen als Eurosonic Noorderslag, de 4Mijl van Groningen en Noorderzon hebben we Groningen ook in 2014 op de kaart gezet. In 2014 vond The Passion plaats in Groningen; een muzikaal televisiespektakel met meer dan vier miljoen kijkers en een behoorlijke economische impact op de stad. Wij zien steeds meer initiatieven van burgers en ondernemers die bijdragen aan onze bruisende stad. Zo hebben wij naast The Passion in 2014 de WK-schermen en het Oud & Nieuwfeest op de Grote Markt gefaciliteerd. Door reeds in 2014 meer regie te nemen op (de spreiding) van evenementen hebben wij eraan bijgedragen dat Groningen een levendige stad is, maar ook een stad waarin het fijn is om te wonen en werken. Daarnaast hebben wij belangrijke stappen gemaakt in de professionalisering van de gemeentelijke evenementenorganisatie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Cultuur					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
6.1	Culturele infrastructuur	42.040	48.721	43.826	4.895
6.2	Deelname aan cultuur	3.397	3.689	3.624	65
6.3	Overig	1.749	1.663	1.544	119
	Totaal lasten	47.186	54.073	48.994	5.079
Baten					
6.1	Culturele infrastructuur	9.506	8.982	10.391	1.409
6.2	Deelname aan cultuur	0	35	11	-24
6.3	Overig	378	333	267	-66
	Totaal baten	9.884	9.350	10.669	1.319
	Totaal saldi voor bestemming	-37.302	-44.723	-38.325	6.398
	Reserve mutaties				
	Totaal toevoegingen	486	486	486	0
	Totaal onttrekkingen	638	926	926	0
	Totaal saldi na bestemming	-37.150	-44.283	-37.885	6.398

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

6.1 Culturele Infrastructuur V 6,3 miljoen euro

Martiniplaza (V 4,3 miljoen euro)

Uit het rekening resultaat 2013 is door uw raad een extra bijdrage van 6,75 miljoen euro incidenteel toegezegd aan de Martiniplaza voor het jaar 2014. Het betreft 6,6 miljoen voor achterstallig onderhoud, welke gefaseerd in de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt uitgevoerd en een bedrag van 150 duizend euro, bedoeld voor onderzoek naar een andere locatie en een kostendekkende bedrijfsvoering. In 2014 is de eerste termijn van 2,4 miljoen voor het achterstallig onderhoud uitbetaald. Het verschil van 4,2 miljoen euro zal in de komende jaren 2 jaren door Martiniplaza worden gedeclareerd. Van het onderzoeksbudget van 150 duizend euro is in 2014 een bedrag van 59 duizend euro besteed, wat een voordeel van 91 duizend euro oplevert.

Groninger Museum (V 429 duizend euro)

In 2014 zijn de onderhoudskosten ten behoeve van het Groninger Museum 250 duizend euro lager dan in het onderhoudsplan is opgenomen. Voor het Groninger Museum gold een uitzondering op de 10% generieke korting op de subsidies van culturele instellingen. Op het budget 2014 is 103 duizend euro nominale compensatie niet aangevraagd en verstrekt. Daarnaast is in de cultuurnota 2013-2016 een bedrag van 76 duizend euro opgenomen voor het geval dat de sanering van het Groninger Museum niet goed zou verlopen. Inmiddels blijkt dat dit budget niet meer nodig is, wat een voordeel van 76 duizend euro oplevert.

Groninger Forum (V 100 duizend)

Bij de collegeonderhandelingen in 2013 is, ten aanzien van het Groninger Forum, een structurele bezuiniging van 100 duizend euro afgesproken. Bij de subsidieaanvraag en de subsidietoekenning is hier al rekening mee gehouden, maar de taakstelling was nog niet in de begroting verwerkt. Voor 2014 geeft dit een voordeel van 100 duizend euro.

De Oosterpoort en de Stadsschouwburg (V 1,2 miljoen euro)

In 2014 waren er meer inkomsten bij zowel de programmering (V 1,2 miljoen euro) als de zakelijke evenementen (V 180 duizend euro). De inkomsten uit horeca vielen tegen (N 230 duizend euro). Tegenover de extra inkomsten staan extra programmeringskosten en inhuur tijdelijk personeel. Bij de programmering wordt zowel gestuurd op een

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

veelzijdig cultureel aanbod als op het totaal saldo van de entreegelden en inkoopkosten. Bij de horeca zijn maatregelen genomen om de kosten te verlagen. Het netto resultaat van bovengenoemde activiteiten was circa 3 duizend euro negatief.

Uw raad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de Stadsschouwburg. Wij hebben de procedure van extra subsidie doorlopen om aanvullende activiteiten met het onderhoud te combineren, maar de aanvraag is afgewezen. Dit heeft de nodige tijd gekost. Het onderhoud wordt begin mei 2015 gestart nadat de aanbestedingsprocedure is afgerond (V 1,2 miljoen).

Geparkeerde subsidies (V 266 duizend euro)

Het budget van het accres 2014 voor instellingen die in 2014 een bezuiniging van 10% hebben gekregen, is apart gezet. Dit om eventueel een zachte landing voor instellingen mogelijk te maken. Hiervan is in 2014 geen gebruik gemaakt, waardoor er een voordeel van 266 duizend euro ontstaat.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA 7

Verkeer

Binnen het programma verkeer werken we aan een goed bereikbare stad met een aangename, veilige en gezonde leefomgeving. Uitgangspunt daarbij is "met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet". Veel Stadjes gaan dan ook met de fiets in onze compacte stad, en voor het gebruik van openbaar vervoer - al dan niet in combinatie met het gebruik van P+R - is veel draagvlak. Wanneer inwoners en bezoekers van onze stad toch de auto pakken, willen we dat ze vlot door kunnen rijden; zowel in de stad als op onze ringwegen. Een voor de automobilist betaalbare parkeerplaats in één van onze garages hoort daarbij.

Onze stad vervult in regionale zin een centrumfunctie voor werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg. In de geactualiseerde Netwerkanalyse en Regiovisie 2013 van de Regio Groningen-Assen is deze regionale functie opnieuw bevestigd en het belang ervan voor de stad Groningen en haar omgeving nog meer onderstreept. Op het gebied van OV, fiets en auto zijn concrete maatregelen afgesproken met de regiopartners om de bereikbaarheid van regio en stad te vergroten.

Relevante beleidsnota's

Meerjarenprogramma Verkeer 2015-2018 (dec 2014)
Netwerkanalyse Regio Groningen-Assen (2013)
Regiovisie Groningen-Assen (2013)
Parkeren met Perspectief (2012)
Beleidsregels Gehandicapten parkeren 2012-2022 (2012)
De Groninger Fietsenstandaard (2011)
Nota Duurzame Mobiliteit, geactualiseerde beleidsnota Verkeer en Vervoer 2011-2020 (2011)
P+R-nota 2011-2020 (2011)
Parkeren in Stad: Duurzaam Bereikbaar 2010-2020 (2010)
Bestuurlijke Voorkeursvariant Zuidelijke Ringweg Groningen (2010)
Eindbeeld oostelijke ringweg (2009)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Fiets**
- 2. Openbaar vervoer**
- 3. Auto**
- 4. Parkeren**
- 5. Verkeersveiligheid**
- 6. Overig verkeer**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

In 2014 is met name een enorme slag gemaakt in het verbeteren van onze ringwegen: men is ver gevorderd met de bouw van de Oostelijke Ringweg en de Noordzeebrug. Andere mijlpaal in 2014 is de ondertekening van het Tracébesluit voor de Zuidelijke Ringweg dat op 29 september is ondertekend door de minister van Infrastructuur en Milieu. Inmiddels is eind 2014 de Realisatieovereenkomst tussen de betrokken overheden (rijk, provincie en gemeente) getekend en is de aanbesteding van dit grote project gestart.

Ook in de Spoorzone Groningen is in 2014 een stap naar uitvoering gemaakt, want met de vaststelling van de voorkeursvariant (B4) voor de sporen bij het Hoofdstation, is ingestemd met de aanleg van de sporen. Hierbij is ook ingestemd met de door provincie en gemeente zeer gewenste toevoeging van bustunnel en fietstunnel plus grote ondergrondse fietsenstalling.

Om de stad tijdens deze grote en vele andere kleinere projecten is de samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar! (GB!) sinds 2012 bezig met regievoeren op plannen en stond 2014 in het teken van communicatie. In 2014 hebben we onder regie van GB! onder andere de voorbereidingen getroffen voor het vervangen van ons Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS), het uitbreiden van het aantal dynamische reis informatie panelen (DRIPS) en het mogelijk maken om DVM toe te passen op verkeerslichten. De PRIS- en DRIP-systemen worden in 2015 geplaatst.

Na het vaststellen van de Netwerkanalyse en de visie op Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) is in 2014 hard gewerkt aan de uitvoering van de benodigde maatregelen voor het volledig invoeren van dit HOV-systeem. Het nieuwe systeem is na een jaar als zeer succesvol te typeren! In 2014 is ook de voorbereiding gedaan om de kwaliteit van de routes van de bussen verder te vergroten (uitvoering in 2015 en 2016).

Tot slot blijft Groningen een toonaangevende fietsstad in Nederland en zelfs de wereld. Dat bleek eens te meer uit de grote aandacht voor het evenement 'de fietsambassade' tijdens inspiratiefestival Let's Gro. Dit als opmaat naar en voorbereiding op de nieuwe fietsstrategie die begin 2015 klaar moet zijn. Concreet is in 2014 naast de plannen voor een nieuwe ondergrondse fietsenstalling bij het hoofdstation (gekoppeld aan de fietstunnel) ook in de huidige situatie al een flinke investering gedaan in goede stallingsvoorzieningen. Rond het station zijn in 2014 namelijk 1000 extra stallingsplaatsen gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

FIETS

Groningen is en blijft een echte fietsstad. Meer dan de helft van alle verplaatsingen binnen de gemeente Groningen is op de fiets. Omdat fietsen gezond en duurzaam is, willen we dit hoge aandeel van de fiets in de stedelijke mobiliteit vergroten. Dit doen we in de eerste plaats door een compleet, comfortabel en veilig fietsnetwerk aan te leggen. Daarnaast zorgen we voor goede, voldoende en veilige stallingmogelijkheden aan het einde van de fietsrit.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 7.1 Fiets bedraagt 858 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Fietsinfrastructuur
- Stallingen

Beleidsveld

Fiets

Binnen het beleidsveld fietsinfrastructuur werken we aan de aanleg van nieuwe fietspaden en-bruggen en aan de kwaliteitsverbetering van ons bestaande netwerk.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Het fietsgebruik in en naar de stad maximaliseren.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ aantal fietsers op binnencordon	▪ 132.881	▪ 133.000	▪ 137.940	▪ +4.940
▪ aandeel fietsers in modal split binnen de gemeente Groningen	▪ n.v.t.	▪ n.v.t.	▪ 61%	▪ -

* binnencordon

Het binnencordon is een denkbeeldige lijn binnen de stad Groningen (gebied tussen spoorlijn Groningen-Sauwerd, Westelijke Ringweg, Zuidelijke Ringweg, Winschoterdiep, Eemskanaal, Van Starckenborghkanaal en Noordelijke Ringweg). Op alle wegen en fietspaden die deze lijn kruist worden jaarlijks het auto- en het fietsverkeer geteld. Zodoende weten we hoeveel verkeer op een gemiddelde werkdag deze lijn kruist.

** verkeersmodel/modal split

Elke vier à vijf jaar bouwen we samen met onze partners in de regio een nieuw gemeentelijk verkeersmodel. Dit is een instrument dat aan de hand van allerlei ontwikkelingen (woningbouw, arbeidsplaatsen, etc.) berekent hoeveel verkeer ergens in de toekomst gaat rijden. Het huidige verkeersmodel genaamd GroningenPlus heeft als toekomstjaar 2030. Om een betrouwbare prognose te kunnen maken, wordt altijd eerst een verkeersmodel gemaakt van de bestaande situatie (in dit geval is het basisjaar 2012). Aan de hand van feitelijke gegevens (inwoners, arbeidsplaatsen, etc.) en beschikbare verkeersstellingen (auto, fiets, bus en trein) worden de verkeersstromen bepaald zoals deze zich daadwerkelijk voordoen op straat. In 2014 is gewerkt aan een nieuwe versie (update) van het verkeersmodel GroningenPlus. Met behulp van het gemeentelijke verkeersmodel kunnen we onder andere de modal split binnen de gemeente Groningen bepalen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Fietspaden aanleggen tussen Stad en Ommeland (Fietsroutes Plus) Samen met de provincie Groningen en de Regio Groningen-Assen stimuleren wij het gebruik van de fiets. Daarom realiseert de provincie, in samenwerking met ons, de zogenaamde Fietsroutes Plus tussen Stad en Ommeland. Deze fietsroutes zijn breder en comfortabeler dan een gewoon fietspad waardoor het fietsen veiliger en prettiger wordt. Daardoor verwachten we dat op afstanden tot vijftien kilometer meer mensen voor de fiets kiezen in plaats van de auto. In 2014 zijn we verder gegaan met de planvorming van de Fietsroutes Plus Groningen-Ten Boer en Groningen-Winsum. Voor beide fietsroutes is het voorkeurs tracé bepaald en deze zijn verder uitgewerkt. Daarnaast zijn we met de provincie en de gemeenten Noordenveld en Leek begonnen met de planvorming van de Fietsroute Plus Groningen-Leek.</p> <p>Aanleg fietspad De Verbetering In 2014 is de planvorming van het fietspad De Verbetering, een ontbrekende schakel in het fietsnetwerk tussen Hoogkerk en Groningen, van start gegaan. In 2014 zijn diverse onderzoeken uitgevoerd, waaronder het archeologisch onderzoek waarbij een veenwierde werd aangetroffen. En er zijn diverse overleggen geweest met omwonenden, de Vereniging Wijkopbouw Hoogkerk en de politie. Op basis van deze gesprekken is een vraagspecificatie voor de aannemer opgesteld en heeft de aanbesteding en gunning inmiddels plaatsgevonden. Uitvoering start begin 2015.</p> <p>Optimalisatie van het regionale fietsnetwerk Eind 2013 is de Netwerkanalyse Groningen-Assen geactualiseerd en vastgesteld. Hierbij is 3,2 miljoen euro gereserveerd voor de optimalisatie van de regionale fietsstructuur in de stad. Dit budget hebben we ingezet voor de aanleg van een nieuw fietspad langs de Noordelijke Ringweg, een nieuw fietspad parallel aan de spoorlijn Groningen-Sauwerd tussen de Pegasusstraat en de Klaas de Vriezestraat, het verbeteren van de Slimme Routes naar Zernike en verbeteringen van de P+R-locaties voor fietsers. Eind 2014 zijn de verschillende deelprojecten opgestart.</p> <p>Fiets tunnel en ondergrondse fietsenstalling Hoofdstation Groningen staat aan de vooravond van een ingrijpend infrastructureel project om de stad per trein beter bereikbaar te maken: Groningen Spoorzone. De meest in het oog springende ingrepen daarvoor vinden plaats op het Hoofdstation. In 2014 is nut en noodzaak van een spookruijende fietstunnel onderzocht, evenals de financiële haalbaarheid, de (ontwerp)technische maakbaarheid en de samenhang met de overige opgaven in het stationsgebied. Daarbij is ook de kans aangegrepen om de stallingsproblematiek op het Hoofdstation fundamenteel aan te pakken met de aanleg van een ondergrondse fietsenstalling voor 5.000 fietsen aan de zuidzijde van het Hoofdstation, gekoppeld aan de fietstunnel. In totaal gaat hiermee een investering gemoeid van 28,5 miljoen euro.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt? Net zoals in de afgelopen jaren het geval was, is ook in 2014 het aantal fietsers op het binnencordon in absolute zin toegenomen, tot ruim 137.000 fietsers. Uit het verkeersmodel blijkt bovendien dat het aandeel fietsers ook in de modal split licht is toegenomen tot 61%.</p>
Beleidsveld	<p>Stallingen Binnen het beleidsveld stallingen werken we aan voldoende, goede en veilige stallingsmogelijkheden voor de fiets.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken? We willen het fietsgebruik in de stad maximaliseren, fietsers service en comfort bieden en de overlast van gestalde fietsen op straat beperken. Het beoogde resultaat voor 2014 hebben we vrijwel behaald.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
■ aantal gebruikers van fietsenstallingen in de binnenstad	■ n.v.t.	■ 180.000	■ 178.000	■ -2.000

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Fietsparkeerders in de Binnenstad

Om de ruimte in de binnenstad optimaal te benutten en alle gebruikers ervan (fietsers én voetgangers) een prettig verblijf te garanderen, zijn in 2014 fietsparkeervakken aangelegd in de Brugstraat en de Oosterstraat. De exacte locatie van de fietsvakken is bepaald in nauw overleg met de betreffende ondernemers in de straat. De fietsparkeervakken moeten ervoor zorgen dat fietsers hun fiets stallen op plaatsen waar anderen er geen overlast van hebben.

Fietsenstalling Groninger Forum

De werkzaamheden aan het nieuwe Groninger Forum zijn in volle gang. Onder het Forum wordt een fietsenstalling aangelegd met een capaciteit van circa 1.400 stallingsplaatsen. In 2014 zijn de funderingspalen en de vloer van deze nieuwe fietsenstalling gestort. Daarnaast is een ontwerp gemaakt voor de in-/uitgangen van de fietsenstalling. Naast bezoekers van het Groninger Forum is de stalling ook bedoeld voor binnenstadbezoekers en het uitgaanspubliek in het gebied rond de Poelestraat. Naar verwachting opent deze stalling zijn deuren in 2017.

Fietsparkeerders bij stations, bushaltes en P+R-terreinen

In het kader van het landelijke programma Beter Benutten hebben we in 2014 ingezet op de realisatie van kwalitatief hoogwaardige stallingsvoorzieningen op het Hoofdstation bij twee belangrijke bushaltes en op de P+R-terreinen Hoogkerk, Haren en Karding. In totaal gaat het om een investering van ruim 1 miljoen euro in de stad. In 2014 is in het stationsgebied de Fietsflat uitgebreid met 370 stallingsplaatsen en zijn langs het Van Hallpad bovendien nog eens 630 stallingsplaatsen gerealiseerd. Ook de fietsenstallingen bij de bushaltes Europaweg en Laan Corpus den Hoorn en op de P+R-terreinen Hoogkerk en Karding zijn eind december opgeleverd. Vanwege leveringsproblemen bij OV fiets zijn de fietskluizen en OV fietsvoorzieningen op de P+R-terreinen Hoogkerk en Karding en op het Noorderstation nog niet in bedrijf genomen. De aanleg van stallingsvoorzieningen op de P+R Haren wordt meegenomen met de uitbreiding van deze P+R-voorziening.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het aantal fietsers dat in 2014 gebruik heeft gemaakt van de binnenstadsstallingen bedroeg 178.000. Op dit moment hebben we geen inzicht in het aantal stallers de jaren daarvoor. Vanwege wijzigingen in het beheer van de binnenstadsstallingen (cameratoezicht) is er namelijk geen inzicht in de bezetting van de fietsenstallingen in de periode voor 2014.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

OPENBAAR VERVOER

Groningen is een aantrekkelijke stad. Je kunt er goed wonen, werken, winkelen en ontspannen. Dat geldt niet alleen voor onze Stadgers, ook inwoners uit de regio en de rest van Nederland weten onze stad te vinden. Er is dan ook een sterke pendel van en naar de stad. We ontwikkelen daarom een hoogwaardig regionaal openbaarvervoersysteem, met onze stad als knooppunt en met uitstekende aansluitingen naar de belangrijkste bestemmingen in de stad.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 7.2 Openbaar vervoer bedraagt 765 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten.

Beleidsvelden

- Spoor
- Bus

Beleidsveld

Spoor

Binnen het beleidsveld spoor werken we aan treinverbindingen en –stations. Hoogwaardige openbaar vervoerknooppunten waarbij overstappen tussen trein-trein en trein-bus worden gefaciliteerd zijn een belangrijk onderdeel van het netwerk. Het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar vervoer is daarbij cruciaal om de groeiende vervoersbehoefte te faciliteren. Als gemeente hebben wij een belangrijke rol bij inpassingsvraagstukken om de spoorse ambities te realiseren.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen een hoogwaardig en betaalbaar openbaar vervoersysteem bieden, dat bijdraagt aan de bereikbaarheid en daarmee de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze stad.

indicator	Behaald 2012	Behaald 2013	Behaald 2014	Vershil
▪ Aandeel OV (bus en trein) in modal split binnen de gemeente Groningen	▪ 3% *	▪ 3%	▪ 3%	▪ 0%
▪ Klanttevredenheid regionale treindiensten Groningen	▪ 7,4	▪ 7,5	▪ 7,4	▪ 0,1
▪ Reizigerskilometers op de Groningse regionale spoorlijnen (in miljoenen)	▪ 255	▪ 260	▪ **	▪ **

* Elke vier à vijf jaar bouwen we samen met onze partners in de regio een nieuw gemeentelijk verkeersmodel. Dit is een instrument dat aan de hand van allerlei ontwikkelingen (woningbouw, arbeidsplaatsen, etc.) berekent hoeveel verkeer ergens in de toekomst gaat rijden. Het huidige verkeersmodel genaamd GroningenPlus heeft als toekomstjaar 2030. Om een betrouwbare prognose te kunnen maken, wordt altijd eerst een verkeersmodel gemaakt van de bestaande situatie (in dit geval is het basisjaar 2012). Aan de hand van feitelijke gegevens (inwoners, arbeidsplaatsen, etc.) en beschikbare verkeersstellingen (auto, fiets, bus en trein) worden de verkeersstromen bepaald zoals deze zich daadwerkelijk voordoen op straat. In 2014 is gewerkt aan een nieuwe versie (update) van het verkeersmodel GroningenPlus. Met behulp van het gemeentelijke verkeersmodel kunnen we onder andere de modal split binnen de gemeente Groningen bepalen.

** Deze cijfers zijn nog niet bekend.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Spoorlijn Groningen – Leeuwarden (inclusief tunnel Paterswoldseweg)

Om te kunnen voldoen aan de vervoersvraag tussen Groningen en Leeuwarden is het nodig om elk uur een extra sneltrein tussen deze steden te laten rijden. Deze extra sneltrein past in het lange termijnbeeld HOV en draagt bij aan het efficiënter maken van het openbaar vervoer.

Om deze sneltrein te kunnen laten rijden is zowel verdubbeling van het spoor tussen Zuidhorn en Hoogkerk als het ongelijkvloers maken van overwegen (o.a. Paterswoldseweg) noodzakelijk. De provincies Groningen en Fryslân, de gemeenten Leeuwarden, Groningen en Zuidhorn, ProRail en de overige gemeenten aan het spoor werken in dit project samen. De verwachting is dat de trein tijdens de dienstregeling 2018 rijdt. In Hoogkerk worden de sporen zo aangelegd dat hier een station past.

Met het in 2014 ondertekenen van de bestuursovereenkomst Landelijk Verbeterprogramma Overwegen - spoorwegovergang Paterswoldseweg tussen de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, de provincie Groningen en gemeente Groningen zijn de investeringskosten voor het in 2014 vastgestelde voorkeursontwerp voor de tunnel Paterswoldseweg financieel gedekt. Naar de juiste verdeling van de kosten van beheer, onderhoud en vervanging is in 2014 gekeken.

Ook het Ontwerp Tracébesluit is in 2014 op alle andere onderdelen zoveel als mogelijk voorbereid c.q. afgerond voor publicatie. Naast de tunnel Paterswoldseweg is daarbij relatief de meeste tijd aan een tunnel in Hurdegaryp besteed.

Spoorlijn Groningen – Assen - Zwolle

Tussen de regio en de NS is afgesproken om in 2016 in de spitsen met extra sprinters te rijden tussen Groningen en Assen. Dit is alleen mogelijk als de infrastructuur hiervoor geschikt is. De maatregelen die binnen onze gemeente voor de pendel nodig zijn, zijn opgenomen in de in 2014 vastgestelde spoorconfiguratie B4. Zie verder hiervoor het project Groningen Spoorzone.

Daarnaast zijn in 2014 mede naar aanleiding van een in de Tweede Kamer aangenomen motie de mogelijkheden verkend om de reistijd tussen het noorden en de randstad te verkorten. Ook zijn de mogelijkheden voor het uitbreiden van het nachtnet van de brede randstad naar het noorden verkend.

Groningen Spoorzone (voorheen: Knoop Groningen (Stationsgebied))

In 2014 is de voorkeursvariant (B4) voor de spoorse aanpassingen en de onderliggende ontwerpverantwoording vrijgegeven voor de actieve dialoog. Tevens is het voornemen tot aanleg van een spoorkruisende bustunnel met aansluitende infrastructuur op de HOV-as West en het busstation noordzijde en de aanleg van een fietstunnel vrijgegeven voor de actieve dialoog. Met de (voorgenomen) aanleg van deze onderdelen is in 2014 ingestemd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het aandeel OV (bus en trein) in de modal split in de gemeente Groningen is afgenomen. Een reden hiervoor is dat de modal split alleen betrekking heeft op verplaatsingen met het openbaar vervoer waarvan de herkomst en bestemming binnen de gemeente is. Treinreizigers vanuit Hoozezand die overstappen op de bus naar Zernike worden dus binnen deze modal split niet meegerekend.

Exacte cijfers over de reizigerskilometers in 2014 zijn nog niet bekend. Wel is met zekerheid te zeggen dat het aantal treinreizigers in 2014 verder is gestegen. Ook de capaciteit van het in te zetten materiaal is hier op aangepast. Zo rijden er in de spitsen per september 2014 drie extra 'tussenbakken' en per december 2014 nog eens drie extra 'tussenbakken' op de regionale spoorlijnen. De totale zitcapaciteit van één 'tussenbak' is 59.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Bus

Binnen het beleidsveld bus werken we aan busverbindingen en –stations. Hoogwaardige openbaar vervoerknooppunten waarbij het overstappen tussen trein-bus en bus-bus wordt gefaciliteerd zijn een belangrijk onderdeel van het netwerk. Het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar vervoer is daarbij cruciaal om de groeiende vervoersbehoefte te faciliteren.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Een betaalbaar en hoogwaardig openbaar vervoersysteem, dat bijdraagt aan de bereikbaarheid en daarmee de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze stad.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Behaald 2013	Beoogd 2014	Behaald 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal busreizigers in de stad (in miljoenen reizigers)	18,9	≥21	21,3	≥21
▪ Aantal P+R-busreizigers (in miljoenen reizigers)	1,57	≥2,1	1,65	3
▪ Totaal aantal toegankelijke bushaltes binnen de gemeente Groningen	335	420	355	420
▪ Totaal aantal DRIS-(overzichts)panelen binnen de gemeente Groningen*	7	150	91	226
▪ Gemiddelde snelheid (km/u) op buslijnen in de gemeente	18,8	≥18,7	23,4 **	≥18,7
▪ Punctualiteit bussen	79%	≥77%	77% **	≥77%
▪ Waardering busvervoer door OV-reizigers ***	7,5	≥7,5	7,7	≥7,5

* Aantal toegankelijke haltes en DRIS-(overzichts)panelen zijn cumulatief

** Door een grote wijziging in het buslijnenet van 2014 t.o.v. 2013 zijn de jaren 2013 en 2014 m.b.t. deze indicatoren niet goed te vergelijken.

*** Betreft het gemiddelde van de concessie HOV-lijnen Groningen/Drenthe en de Groningen / Drenthe

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

HOV-as Peizerweg

Om een hoogwaardige openbaar vervoer (HOV)verbinding te maken tussen P+R Hoogkerk en het Hoofdstation moeten we nog één deel van het tracé aanleggen. Deze laatste (3e) fase betreft het tracédeel Paterswoldseweg-Hoofdstation. Met het oog op de verkeersveiligheid maken we een ongelijkvloerse kruising van het spoor en de Paterswoldseweg. In 2014 zijn de werkzaamheden voor de daadwerkelijke aanleg gegund aan de aannemer. De uiterste opleverdatum is 1 april 2016. De verwachting is dat de werkzaamheden in januari 2016 zijn afgerond. De afronding komt daarmee in de buurt van in de begroting 2015 geschetste verwachte planning.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bus toe- en afrit Hoogkerk

In het op 29 september 2014 door de Minister van Infrastructuur en Milieu genomen Tracébesluit voor de zuidelijke ringweg in Groningen, fase 2 zijn de bustoe- en afrit Hoogkerk opgenomen. Door de aanleg van de bus toe- en afrit mee te nemen bij de ombouw van de Zuidelijke Ringweg kan het project fors goedkoper worden uitgevoerd. Het betekent wel dat het project later dan tot nu toe werd verwacht klaar zal zijn. Daarom is eind 2014 is gekeken of de bustoe- en afrit als onderdeel van de aanleg van het project tunnel Eemsglolaan kon worden meegenomen. De gesprekken en afspraken hiervoor zijn nog niet afgerond.

Halteplan toegankelijkheid

Het toegankelijk maken van bushaltes, in combinatie met de inzet van lagevloerbussen, maakt het openbaar vervoer in de stad beter toegankelijk voor ouderen, gehandicapten en reizigers met kinderwagens. In overeenstemming met het provinciale halteplan werd vóór 2015 van ons verwacht dat wij 420 toegankelijk maken. In 2014 hebben we 20 haltes toegankelijk gemaakt. De overige 65 haltes die gepland waren om in 2014 toegankelijk te maken, worden in 2015 toegankelijk gemaakt. Reden hiervoor is dat het toegankelijk maken van deze haltes onderdeel is van grotere projecten waarbij wij participatie en draagvlak belangrijker vonden dan snelheid. Van de provincie hebben wij hier uitstel voor gekregen.

DRIS (Dynamische Reizigersinformatie) op bushaltes

Op belangrijke, drukke en overstaphaltes komen dynamische reizigersinformatiepanelen. Het doel was om eind 2014 150 panelen opgeleverd te hebben. Eind 2014 waren er in totaal 91 panelen opgeleverd. In totaal komen er in de gemeente Groningen 226 dynamische reizigersinformatiepanelen bij bushaltes. Reden voor de verschillen in de geprognosticeerde en gerealiseerde doelen m.b.t. plaatsing van DRIS-panelen is hoofdzakelijk dat plaatsing van DRIS onderdeel is van grotere projecten waarbij wij participatie en draagvlak belangrijker vonden dan snelheid.

Bijdrage OV bureau [Extra beleidsmiddelen]

Bij de oprichting van het OV Bureau is bepaald dat de oprichters van het OV Bureau jaarlijks een financiële bijdrage leveren aan het OV Bureau. Dit is vooral bedoeld voor het uitvoeren van werkzaamheden die door de oprichters aan het OV Bureau zijn uitbesteed. In 2014 werd dit net als in 2013 incidenteel gedekt. Vanaf 2015 is de bijdrage van 159 duizend euro in het meerjarenbeeld opgenomen en daarmee structureel geregeld.

Noodzakelijke maatregelen om HOV-visie uit te voeren

Onderdeel van de actualisatie Netwerkanalyse is een nieuwe visie op het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). De maatregelen voor het openbaar vervoer zijn te onderscheiden in maatregelen die noodzakelijk zijn om de dienstregeling 2014 te kunnen rijden (1^e tranche), maatregelen die noodzakelijk zijn om de snelheid en betrouwbaarheid van de dienstregeling te vergroten (2^e tranche) en maatregelen die noodzakelijk zijn om het HOV goed te laten functioneren tijdens de aanleg van de zuidelijke ringweg en het openbaar vervoer betaalbaarder maken (3^e tranche).

Afronding van de maatregelen uit de eerste tranche is voor een groot deel in 2014 gebeurd. De maatregelen uit de 2e en 3e tranche zijn in 2014 verder uitgewerkt en er zijn belangrijke keuzes voor het vervolg gemaakt.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Per busdienstregeling 2014 is de HOV-busformule Q-link geïntroduceerd. Bij het begin van de dienstregeling bestond deze uit vier verbindingen tussen regio, P+R-terreinen, dynamo's en de bediening hoogfrequent en dagdekkend. In de zomer van 2014 is dit concept uitgebreid met een vijfde lijn tussen het Hoofdstation via o.a. de binnenstad, UMCG, Station Noord en Zernike naar Zuidhorn. De reizigersgroei op deze lijnen is groot. Zo is de reizigersgroei in de stad 8% in 2014 ten opzichte van 2013 waarbij de groei op de Q-linklijnen 11% en op de overige lijnen 2% is. In de buurten waar de bus door de wijk is verdwenen en waar reizigers een hoger frequent alternatief aan de rand van de buurt als alternatief hebben, is een stijging van het aantal reizigers te zien. Opvallend is een daling van het gebruik van lijn 6 met 11%. Ook is met de introductie van Q-link het aantal bussen over de Grote Markt verminderd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Reden voor de verschillen in de geprognosticeerde en gerealiseerde doelen m.b.t. het toegankelijk maken van bushaltes en plaatsing van DRIS-panelen is hoofdzakelijk dat het toegankelijk maken van deze haltes/plaatsing van DRIS onderdeel is van grotere projecten waarbij wij participatie en draagvlak belangrijker vonden dan snelheid.

Reden voor de fluctuaties m.b.t. punctualiteit en gemiddelde snelheid is voor een groot deel de verandering van het lijnennet. Zo betekende de introductie van Q-link dat ook de routedelen naar Leek/Roden en Zuidhorn worden meegerekend en daarmee de gemiddelde snelheid omhoog wordt gehaald. Op de buslijnen binnen de gemeente Groningen is het beeld dat de punctualiteit in 2014 t.o.v. 2013 gedaald. Daarentegen is de gemiddelde snelheid in 2014 t.o.v. 2013 van de buslijnen in de gemeente Groningen juist toegenomen. Deze verandering van punctualiteit en snelheid hangen met elkaar samen en zijn deels het gevolg van een bewuste keuze. Er is namelijk voor gekozen om op trajectdelen waar bussen hoogfrequent rijden minder speling in de dienstregeling in te bouwen. Punctualiteit is hier vanwege de hoge frequentie minder van belang, terwijl de toegenomen snelheid het openbaar vervoer efficiënter maakt en meerwaarde voor de reiziger heeft. Andere redenen voor de afgenomen punctualiteit zijn o.a. een toename van het aantal reizigers (waardoor vaker en langer gehalteerd wordt) en toename van het overige verkeer (waardoor eerder en vaker vertraging ontstaat). Daarnaast weegt bij sommige keuzes het bredere belang (o.a. de totale doorstroming) zwaarder dan de doorstroming van de bus. Overigens zijn bij de Parkweg, Stationsweg en Laan Corpus den Hoorn/Groningen Zuid (waar de doorstroming van de bus in met name de spitsen vaak slecht is) infrastructurele verbeteringen gepland die de snelheid en punctualiteit van het busverkeer verbeteren.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

AUTO

In ons Ommeland is sprake van een lage mate van verstedelijking. De auto is dan ook een belangrijk vervoersmiddel voor het sociaal en economisch functioneren van Stad en regio. Om de stad ook in de toekomst goed bereikbaar te houden, zijn aanpassingen aan de autostructuur nodig. Niet alleen voor de economie van de stad, maar ook om te voorkomen dat er alternatieve autoroutes ontstaan op plekken in de stad waar dat ongewenst is.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 7.3 Auto bedraagt 4,5 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Regionale ontsluiting en ringwegen
- Stedelijke hoofdstructuur
- In de wijken

Beleidsveld

Regionale ontsluiting en ringwegen

Het beleidsveld regionale ontsluiting en ringwegen richt zich op de wegen die onze stad met de regio en de rest van Nederland verbinden.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

De komende jaren neemt de druk op het wegennet toe. Een goede balans vinden in oplossingen voor de doorstromingsproblemen en het behouden van een leefbare stad is voor ons een uitdaging. Voor de hoofdwegen (ring) zetten we in op uitbreiding van de capaciteit en verbetering van de doorstroming. Daarnaast zetten we in op vijf procent minder autokilometers tijdens de spits door toepassing van mobiliteitsmanagement en op het beter benutten van de capaciteit van de wegen met behulp van verkeersmanagement.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2013	Beoogd 2014	Behaald 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal auto's op het binnencordon (werkdag)	▪ 244.300	▪ 240.000	▪ 240.000	▪ 238.000
▪ Aandeel van de auto in de modal split binnen de gemeente Groningen*	▪ 36,0%	▪ -*	▪ -*	▪ 30-35%

* Elke vier à vijf jaar bouwen we samen met onze partners in de regio een nieuw gemeentelijk verkeersmodel. Dit is een instrument dat aan de hand van allerlei ontwikkelingen (woningbouw, arbeidsplaatsen, etc.) berekent hoeveel verkeer ergens in de toekomst gaat rijden. Het huidige verkeersmodel genaamd GroningenPlus heeft als toekomstjaar 2030. Om een betrouwbare prognose te kunnen maken, wordt altijd eerst een verkeersmodel gemaakt van de bestaande situatie (in dit geval is het basisjaar 2012). Aan de hand van feitelijke gegevens (inwoners, arbeidsplaatsen, etc.) en beschikbare verkeersstellingen (auto, fiets, bus en trein) worden de verkeersstromen bepaald zoals deze zich daadwerkelijk voordoen op straat. In 2014 is gewerkt aan een nieuwe versie (update) van het

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

verkeersmodel GroningenPlus. Met behulp van het gemeentelijke verkeersmodel kunnen we onder andere de modale split binnen de gemeente Groningen bepalen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Zuidelijke Ringweg Groningen

In 2014 is het Tracébesluit voorbereid en op 29 september 2014 is dit besluit ondertekend door de Minister van Infrastructuur en Milieu. Het Tracébesluit zal naar verwachting medio 2015 onherroepelijk zijn. Verder is in 2014 gestart met de voorbereiding van de realisatiefase. De Realisatieovereenkomst tussen de drie betrokken overheden is ondertekend. Eind 2014 is de aanbesteding gestart met de publicatie van de aankondiging. In 2015 wordt het proces van aanbesteding doorlopen en via een concurrentiegericht dialogo wordt de uiteindelijke aannemer geselecteerd (begin 2016).

Opwaarderen Oostelijke Ringweg

Samen met de provincie Groningen verbeteren we de doorstroming en verkeersveiligheid op de Oostelijke Ringweg. Dit doen we door alle kruisingen op de Oostelijke Ringweg ongelijkvloers te maken. Verkeerslichten zijn dan niet meer nodig. Het verkeer stroomt hierdoor beter door. In 2013 zijn de kruispunten Lewenborg/Ulgersmaborg en Beijum Zuid/De Hunze afgerond. In 2014 is de kruising Kardingse/Ulgersmaborg opgeleverd en is hard gewerkt aan Beijum Noord/Groningerweg. Deze werkzaamheden worden in 2015 afgerond. In 2014 is ook gestart met de uitvoering van het groenplan. In de zomer 2015 wordt gestart met de fietsviaducten, waarvoor uw raad in 2014 extra krediet beschikbaar heeft gesteld.

Noordzeebrug vervangen en kruising Bedumerweg/Noordelijke ringweg ongelijkvloers maken

De provincie Groningen vervangt in samenwerking met ons de Noordzeebrug over het Van Starckenborghkanaal. De nieuwe brug wordt hoger om hem geschikt te maken voor het vervoer van meerdere lagen containers op de vaarweg Lemmer-Delfzijl. De bestaande brug wordt volledig gesloopt en vervangen door een nieuwe vaste brug. In 2014 is tot oktober gewerkt aan de westzijde van de Noordzeebrug en het viaduct Bedumerweg. Vanaf oktober 2014 tot medio 2015 wordt aan de oostzijde gewerkt. Door het separaat in uitvoering brengen van de twee helften kan het autoverkeer rijden over de helft waaraan niet wordt gewerkt. Alle werkzaamheden zijn klaar in 2015. Na afronding van de werkzaamheden is niet alleen de brug vervangen en zowel verhoogd als verbreed, maar ligt er ook een nieuw fietspad aan de oostkant van de weg. Daarnaast is de kruising van de Noordelijke ringweg met de Bedumerweg ongelijkvloers gemaakt, waardoor de verkeerslichten weg kunnen.

Reitdiepplein (tweede fase en verdubbeling op- en afritten)

Om de doorstroming en verkeersveiligheid van de ringwegen te verbeteren, wordt het Reitdiepplein (knooppunt Westelijke en Noordelijke ringweg) gereconstrueerd. De tweede fase bevat het vloeiender maken van de afslag noordelijke ringweg-westelijke ringweg en een aangepaste oprijmogelijkheid vanaf de Hoogeweg. Daarnaast is geconstateerd dat tijdens de ombouw van de zuidelijke ringweg de verbindingbogen tussen de westelijke en noordelijke ringweg meer capaciteit nodig hebben. De verdubbeling van deze op- en afritten vormt een apart project maar wordt in planvorming en uitvoering zoveel mogelijk gecombineerd met de tweede fase.

In 2014 heeft de provincie het voorlopig ontwerp aan de bewoners voorgelegd. Tijdens deze bijeenkomst zijn veel opmerkingen gemaakt over het extra verkeer dat door de wijk komt als gevolg van het laten vervallen van de verkeerslichten ter plaatse van de aansluiting van de Hoogeweg. Dat heeft ertoe geleid dat het ontwerp is aangepast. In het nieuwe ontwerp komt een nieuw kruispunt met een nieuw verkeerslicht. Daarmee komt er minder extra verkeer door de wijk. Dit ontwerp en de meerkosten zijn aan uw raad gemeld en uw raad heeft hiervoor extra geld beschikbaar gesteld.

Groningen Bereikbaar! houden

Om de stad bereikbaar te houden tijdens de uitvoering van de grote projecten is de samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar! in 2012 van start gegaan. Doel is om regie te voeren op de planning van de werkzaamheden, een goede communicatie te verzorgen, alternatief vervoer te bieden én gedragsveranderingen bij reizigers teweeg te brengen. We werken samen met het Rijk, de regio Groningen – Assen en de provincie. Het bedrijfsleven is betrokken via een adviescommissie. In 2014 heeft Groningen Bereikbaar de afstemming

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
met en tussen projecten verder geïntensiveerd, bijvoorbeeld tussen Aanpak Ring Zuid en de spoorzone over buitendienststellingen. Door Groningen Bereikbaar wordt blijvend gecommuniceerd via onder andere de bereikbaarheidskranten, website en twitter. In 2014 is tevens een start gemaakt met een plan voor 1-loket voor alle bereikbaarheidsvragen. Voor mobiliteitsmanagement en dynamisch verkeersmanagement staan de activiteiten in 2014 hieronder apart beschreven.

Dynamisch verkeersmanagement (DVM)

In 2012 hebben we de eerste stappen gezet op het gebied van dynamisch verkeersmanagement. In de komende jaren, zowel tijdens de uitvoering van de grote projecten als daarna, groeit de noodzaak om verkeersstromen goed te kunnen sturen. DVM helpt ons hierbij en zorgt ervoor dat de beschikbare capaciteit op onze wegen beter wordt benut.

Vanaf 2013 tot en met 2020 investeren we samen met de provincie, regio en Rijk 14 miljoen euro in verkeersmanagement. In 2014 hebben we de voorbereidingen getroffen voor het vervangen van ons Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS), het uitbreiden van het aantal dynamische reis informatie panelen (DRIPS) en het mogelijk maken om DVM toe te passen op verkeerslichten. De PRIS en DRIPsystemen worden in 2015 geplaatst. Op de gehele ring Groningen wordt een glasvezelnet gelegd waardoor de te plaatsen Incidentmanagement-camera's kunnen worden aangestuurd. De verschillende systemen worden aangesloten om de verkeerscentrale noord- oost Nederland (VCNON).

Vanaf juli 2015 is het dan mogelijk DVM in te voeren in (de regio) Groningen.

Mobiliteitsmanagement

Met het regionaal convenant Mobiliteitsmanagement Regio Groningen- Assen nemen we samen met werkgevers, de landelijke Taskforce Mobiliteitsmanagement, de provincies Groningen en Drenthe, de Regio Groningen-Assen en de gemeente Assen maatregelen om de mobiliteit in het woon-werkverkeer met tien procent terug te dringen. De maatregelen moeten ertoe leiden dat het totale autoverkeer tijdens de spits met vijf procent afneemt. Deze werkgeversgerichte aanpak wordt in ieder geval gecontinueerd en geïntensiveerd tot en met 2017. Deze werkzaamheden zijn in 2014 ondergebracht bij Groningen Bereikbaar en zijn onderdeel van een groter programma op het gebied van Mobiliteitsmanagement. In dit programma zitten ook maatregelen gericht op de weggebruiker en het openbaar vervoer. In 2014 is een werkplan ontwikkeld, zijn gesprekken met bedrijven gestart en is een vooronderzoek uitgevoerd naar "spitsmijden" (stimuleren of belonen van weggebruikers om niet/anders te reizen dan met de auto tijdens de spitsuren tijdens de Aanpak Ring Zuid).

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Om de doorstroming op de ringwegen te verbeteren, zijn we een flink eind op weg: in 2014 is gebouwd aan de oostelijke ringweg en de Noordzeebrug en het tracébesluit voor de Aanpak Ring Zuid is ondertekend. Om de stad bereikbaar te houden tijdens al deze werkzaamheden is Groningen Bereikbaar nu vol in bedrijf.

Beleidsveld

Stedelijke hoofdstructuur

Het beleidsveld stedelijke hoofdstructuur richt zich op de belangrijkste en drukste wegen in onze stad. Deze wegen verbinden onze dynamo's met elkaar en via de regionale ontsluitings- en ringwegen met de regio.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

De doorstroming van de auto op onze stedelijke hoofdstructuur verbeteren

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Sontwegtracé / Sontbrug

We leggen de Sontbrug en het Sontwegtracé aan om Meerstad te ontsluiten en te verbinden met de bestaande stad. De Sontbrug krijgt een gescheiden infrastructuur voor fiets, auto en bus over het Winschoterdiep. De kruispunten en de Sint Petersweg zijn in 2014 heringericht. Ook al is begonnen met de Sontweg. Deze wordt in een 2-tal fasen uitgevoerd. Voor fase 1 zijn de kabels en leidingen inmiddels verlegd en wordt binnenkort gestart met de herinrichting. Medio zomer is dit klaar. Fase 2 (bij de panden Sontweg 13,15,17 en 19) wordt daarna opgestart. Deze werkzaamheden zijn klaar in juli 2016. Begin 2014 is gestart met de aanleg van de brug. We zijn momenteel vergoederd met de bouw. De planning is dat de brug in september 2015 gebruikt kan gaan worden voor het verkeer.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
We willen het tracé klaar hebben voordat aan deze kant van de stad met de ombouw van de Zuidelijke Ringweg wordt begonnen. Het Sontwegtracé kan dan dienen als alternatieve route tijdens de werkzaamheden.
.....

Boerhaaverotonde

De doorstroming tussen de rotonde Boerhaavelaan en de rotondes bij de aansluiting met de A7 is onvoldoende. Files zorgen ervoor dat ambulances en bussen langer onderweg zijn naar het Martiniziekenhuis. Deze nu al ongewenste situatie verslechtert tijdens de ombouw van de Zuidelijke Ringweg, omdat de druk op deze rotonde zal toenemen.

In 2014 hebben wij een integraal en robuust plan gemaakt bestaande uit een samenhangend pakket aan verkeersmaatregelen, waarbij de doorstroming in het gebied en de bereikbaarheid van het Martiniziekenhuis wordt geoptimaliseerd/verbeterd. Daarnaast is het pakket dermate robuust dat het ook blijft functioneren tijdens de ombouw van de Zuidelijke Ringweg. Het pakket bestaat ondermeer uit de volgende maatregelen: een by-pass vanaf de A7 langs de Boerhaaverotonde, een knip in de Van Swietenlaan, een linksaffer op de kruising Paterswoldseweg/Laan Corpus de Hoorn en het voor het autoverkeer doortrekken van de busbaan tussen Van Swietenlaan en de Paterswoldseweg. Naar verwachting zullen de maatregelen tijdens de zomervakantie 2015 worden uitgevoerd.

Vervangen Herewegviaduct

Op basis van een verkenningstudie verricht in 2012/2013, is het afgelopen jaar nader onderzoek verricht naar de wijze waarop vervanging van het Herewegspoorviaduct plaats kan vinden. De reden voor dit onderzoek is de huidige staat van het viaduct en het eerder beoogde moment van vervanging (2016).

Parallel aan dit onderzoek is ook onderzocht of vervanging nog een aantal jaren kan worden uitgesteld, door het nemen van levensduur verlengende maatregelen. Dit onderzoek is ingezet om ongewenste samenloop met andere grote infrastructurele projecten in de stad te voorkomen (Paterswoldsewegtunnel, ARZ) en ingezet in samenwerking met Groningen Bereikbaar. Op basis van verkeerskundige modelstudies adviseert Groningen Bereikbaar om de vervanging van het Herewegspoorviaduct uit te stellen tot na 2020.

Uit het verrichte technisch onderzoek blijkt dat het mogelijk is om de vervanging van het Herewegspoorviaduct uit te stellen door het nemen van levensduur verlengende maatregelen. Belangrijk element hierbij is de ontstane helderheid over de spoorlay-out in het kader van het project Groningen Spoorzone (zogenaamde B4 variant). Deze spoorconfiguratie maakt het mogelijk om de bestaande steunpunten van het Herewegspoorviaduct te handhaven. Dit is een belangrijke voorwaarde om de vervanging van het Herewegspoorviaduct uit te kunnen stellen. De investeringen in levensduur verlengende maatregelen tot en met 2028 (ca. 1,4 miljoen euro) zijn verantwoord, afgezet tegen het aantal extra jaren levensduur dat hiermee wordt 'gekocht'.

Op basis van de verrichte studie heeft uw raad op 26 november besloten om de vernieuwing van het Herewegspoorviaduct uit te stellen tot 2028 door het verrichten van groot onderhoud in 2016 (en daarnaast jaarlijks beperkt bijzonder onderhoud).

Maatregelen ter verbetering van de autodoorstroming tijdens ombouw Zuidelijke Ringweg

Om de stad en vooral de dynamo's bereikbaar te houden tijdens de uitvoering van de grote infrastructurele projecten in de stad, zijn binnen het maatregelenpakket dat hoort bij de Netwerkanalyse de volgende maatregelen benoemd:

- doorstroming verbeteren van de Oostelijke ringweg met de aansluiting op Driebond/Sontweg
- doorstroming verbeteren van de Noordelijke Ringweg met de aansluiting op de Zonnelaan
- doorstroming verbeteren op de Rotondes A7 met de aansluiting op Hoogkerk
- doorstroming Laan Corpus den Hoorn verbeteren
- doorstroming kruising Bedumerweg-Sumatralaan verbeteren
- doorstroming carré Europaweg-Sontweg-Berlagebrug-Damsterdiep verbeteren
- doorsteek Pop Dijkemaweg-Oostersluis

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Het project aansluiting Zonnelaan op de noordelijke ringweg is in 2014 gestart, daarvoor heeft uw raad op 29 oktober 2014 een krediet voor beschikbaar gesteld. Doorstroming Laan Corpus den Hoorn is onderdeel geworden van het project Boerhaaverotonde. Voor de overige maatregelen zijn we in 2014 begonnen met het nader onderzoeken en uitwerken van de maatregelen. Hiervoor heeft de raad op 29 oktober 2014 een onderzoeksbudget beschikbaar gesteld. Op basis van de resultaten en rekening houdende met het beschikbare budget, selecteren en prioriteren we de uit te voeren projecten en oplossingen. We willen alle maatregelen voor de start van werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg hebben afgerond.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Er zijn stappen gezet in het verbeteren van de stedelijke bereikbaarheid: het Sontwegtracé en -brug is in uitvoering. Daarnaast is in de planvorming gewerkt aan diverse maatregelen in de stad, die voor de aanpak van de zuidelijke ringweg gereed moeten zijn en tijdens de ombouw een bijdrage leveren aan de bereikbaarheid van de stad.</p>
Beleidsveld	<p>In de wijken</p> <p>In het beleidsveld "in de wijken" hebben we oog voor relatief kleine verkeersproblemen die zich in woonwijken voordoen. Het gaat daarbij vooral om maatregelen die de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de wijk verbeteren.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Verbeteren van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in onze wijken.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben hiervoor gedaan?</p> <p>Diverse kleine verkeersmaatregelen en reconstructies</p> <p>Tot en met 2015 is een jaarlijks budget beschikbaar van 175 duizend euro om gehoor te kunnen geven aan verzoeken van Stadlers. In 2014 hebben we met dit budget ruim 50 verzoeken om kleine ingrepen uitgevoerd, zoals het aanbrengen van een zebraad, het verbeteren van een looproute, het verbeteren van de parkeersituatie in de wijk of bijvoorbeeld het plaatsen van een verkeersbord of hekje. Bij deze onvoorziene infra-projecten gaat het om een maximale investering van 10 duizend euro (het merendeel van de opdrachten bedraagt overigens maximaal 500 euro), die minder dan 8 uur planuitwerking vergen en een zo breed mogelijk publiek belang dienen. In 2014 hebben we ook één groter project (>10 duizend euro) uit het budget betaald. Het gaat om de reconstructie van het fietspad op de kruising Leegeweg en De Held (school-thuisroute).</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>We komen aan veel verzoeken van Stadlers tegemoet en leveren op deze manier een snelle bijdrage aan de verbetering van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de wijken.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 4

PARKEREN

In ons parkeerbeleid maken we onderscheid tussen kort en lang parkeren. Met kort parkeren bedoelen we bezoekers van de stad die bijvoorbeeld gaan winkelen, naar het museum gaan of op bezoek komen in het ziekenhuis. Deze doelgroep faciliteren we, liefst in parkeergarages, dicht bij de plaats van bestemming. Met lang parkeren richten we ons vooral op de grote groep forenzen van onze stad. Hiervoor hebben en realiseren we P+R-terreinen aan de randen van de stad.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 7.4 Parkeren bedraagt 13,9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit exploitatie van parkeerbedrijf, vergoeding politie, reservemutatie en overige inkomsten.

Beleidsvelden

- Parkeervoorzieningen
- Parkeerbedrijf

Beleidsveld

Parkeervoorzieningen

In de stad bieden we verschillende vormen van parkeren aan. Parkeren op straat en in garages dicht bij het centrum voor kortparkeerders, in buurtstallingen voor inwoners van onze schilwijken en op P+R-terreinen aan de randen van de stad voor langparkeerders.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Bezoekers en gebruikers van onze stad goede parkeervoorzieningen bieden.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2013	Beoogd 2014	Behaald 2014	Middellang termijndoel 2016
▪ Gemiddelde bezetting P+R-terreinen op werkdagen	▪ 59%	▪ 70%	▪ 64%	▪ 80%
▪ Gemiddeld rapportcijfer P+R	▪ 7,6	▪ 8	▪ 7,6 *	▪ 8
▪ Gemiddeld rapportcijfer parkeergarages	▪ 7,5	▪ 8	▪ 7,5 *	▪ 8

* Resultaten uit 2-jaarlijks onderzoek 2013, in 2014 is geen meting uitgevoerd

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Parkeergarages

De parkeergarage onder het Forum is in aanbouw. Op dit moment wordt de mogelijke impact van de aardbevingen op de bouw en de constructie van de parkeergarage onderzocht. Hierdoor is de bouw van de garage voor 4 maanden stilgelegd. Naast het faciliteren van binnenstadbezoek zal deze garage gebruikt worden door bezoekers aan de bovenliggende voorzieningen in het Forum.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

P+R Terreinen

Het realiseren van P+R-voorzieningen is een speerpunt in ons eigen en het regionale beleid. Op strategische plaatsen aan de randen van de stad realiseren wij P+R-terreinen zodat we de druk op het wegennet in de stad verminderen. De voorbereidingen en aanbesteding van de uitbreiding van de P+R Haren met 500 parkeerplaatsen zijn nu afgerond. De locatie komt in de tweede helft van 2015 beschikbaar. Verder zijn we in 2014 gestart met de ontwerpfase van twee nieuwe locaties P+R Meerstad (voorheen Driebond) en P+R Reitdiep (voorheen Zermike). Planning is dat beide locaties beschikbaar zijn medio 2016, voor de start van de Aanpak Ring Zuid. Voor P+R Kardinge gaan we niet meer uit van een capaciteitsuitbreiding, maar zetten we in op een flinke kwaliteitsverbetering.

Het gebruik is toegenomen naar 64% van de totale parkeer capaciteit. De P+R Hoogkerk vertoont een sterke groei, onder andere door het nieuwe HOV-bussysteem en is in absolute omvang van het aantal geparkeerde auto's nu vergelijkbaar met P+R Haren.

Kwaliteitsverbetering P+R-terreinen

Onze P+R terreinen bieden goede mogelijkheden voor ketenmobiliteit (overstappen van auto op openbaar vervoer of fiets). In de in 2010 vastgestelde parkeernota "Parkeren in Stad: Duurzaam Bereikbaar" is een budget opgenomen voor kwaliteitsverbetering op onze P+R-terreinen. In 2014 zijn bij P+R Kardinge en Hoogkerk al fietsvoorzieningen (stallingen, kluizen) aangebracht en daarnaast is het onderzoek gestart naar deze noodzakelijke en mogelijke verbeteringen van andere voorzieningen, zoals betere en actuele verwijsinformatie voor het parkeren, extra toezicht, goede verlichting en toiletvoorzieningen.

Parkeerregulering oude wijken

Samen met de bewoners van de Oranjewijk is in 2013 een Parkeerplan ontwikkeld, dat na inspraak heeft geleid tot de invoering van betaald parkeren in het resterende deel van de Oranjebuurt en de Noorderplantsoenbuurt per 1 januari 2015.

Mogelijk gemaakt door inzet van het rekeningresultaat 2013, is in 2014 een vergelijkbaar traject opgestart voor de Oosterparkwijk, Korrewegwijk en de Hoogte. Doel is een Parkeerplan te ontwikkelen in nauwe samenspraak met bewoners en belanghebbenden.

Activiteiten

Specifieke duurzaamheidsmaatregelen parkeren

De genoemde aanleg, uitbreiding en kwaliteitsverbetering van P+R terreinen zijn in zichzelf al maatregelen met een sterk duurzaam karakter, omdat daarmee de mogelijkheden voor automobilisten vergroten en verbeteren om over te stappen op duurzame vormen van vervoer, zoals OV en fiets. Ter stimulering van het gebruik van elektrische voertuigen zijn in 2014 extra laadpalen geplaatst in garages (8 laadpunten er bij) en op P+R-terreinen (14 laadpunten).

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het gebruik van P+R blijft gestaag toenemen, maar wat minder snel dan gewenst. Er zijn veel voorbereidingen in gang gezet om de capaciteit P+R verder uit te breiden met het oog op de werkzaamheden Aanpak Ring Zuid die naar verwachting een sterke impuls voor het P+R-gebruik gaan geven. Verder is de parkeeroverlast door forensen in de Oranje- en Noorderplantsoenbuurt verminderd door de invoering van een parkeerregime.

Beleidsveld

Parkeerbedrijf

Het beleidsveld parkeerbedrijf richt zich hoofdzakelijk op bedrijfsmatige aspecten die horen bij het parkeren op straat, in garages, in fietsstallingen en op P+R-terreinen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Bezoekers en gebruikers van onze stad goede parkeervoorzieningen bieden op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Resultaat Parkeerbedrijf [Extra beleidsmiddelen]

Het resultaat van het Parkeerbedrijf is voor 2014 uitgekomen op +/- 120 duizend euro. In 2014 is in de begroting een bedrag van 800 duizend euro beschikbaar gesteld. Er blijft nu 680 duizend euro over aan middelen extra beleid.

Ondanks dit meevallend resultaat blijft de exploitatie van het Parkeerbedrijf zich kenmerken door een hoog risico profiel en ook voor 2015 wordt een negatief exploitatie resultaat verwacht.

Op landelijk niveau staan de omzetten en de bezettingsgraden van parkeervoorzieningen onder druk en dat effect is in gemeente Groningen ook voelbaar. Dit komt voor een belangrijk deel door de macro-economische ontwikkelingen, trends en beleidskeuzes. Ook de commerciële parkeereexploitanten hebben last van deze ontwikkelingen en zien hun omzetten dalen. Een kentering is vooralsnog niet te verwachten.

Het gevolg is dat de groei van de inkomsten uit de gemeentelijke parkeergarages afvlakt. Hiermee komt ook de meerjarenprognose onder druk te staan. Dat is hoofdzakelijk te wijten aan de bovengenoemde ontwikkelingen en een andere planning en invulling van beoogde programma's (onder andere CiBoGa en Europapark).

Bij het straatparkeren stijgt de omzet uit de parkeerautomaten licht maar het is afwachten of het beoogde groeipad van de omzet uit de handhaving de komende jaren wordt gerealiseerd. Naast de mogelijk lagere inkomsten uit de parkeerhandhaving, kent de exploitatie van het Parkeerbedrijf nog een aantal forse risico's: de achterblijvende bezettingsgraad van onder andere de Damsterdiepgarage, de onzekerheid over de bijdrage van het OV-bureau (150 duizend euro) en de ingroeiperiode van parkeergarage Forum (terugval resultaat in 2017).

Exploitatie straatparkeren

In de gemeente Groningen staan 292 parkeerautomaten. Deze automaten hebben in 2014 een jaaromzet gerealiseerd van ruim 3,4 miljoen euro (inclusief het mobiel-parkeren). Dit is een stijging ten opzichte van 2013 en wordt veroorzaakt door het feit dat de muntgeldautomaten in de schilwijken vervangen zijn door nieuwe Card-Only automaten. Aan de inkomstenderving door inbraken in muntgeldautomaten in de schilwijken is dan ook een einde komen.

Mede door de problemen met de nieuwe automaten in het najaar van 2014 is het beoogde ingroeipad van de omzet uit de parkeerhandhaving niet volledig gerealiseerd. De verwachting is dat de geplande ingroei voor 2015 wel gerealiseerd gaat worden.

De omzet van de productgroep Straatparkeren zal de komende jaren vooralsnog een stabiel beeld laten zien, indien het eerdergenoemde risico van lagere inkomsten uit de parkeerhandhaving zich niet voordoet.

Met de uitbreiding in 2014 van het aantal aanbieders van mobiel-parkeren van 2 naar 4 zijn de 4 grootste aanbieders actief binnen de gemeente Groningen.

In 2015 wordt het huidige parkeervergunningensysteem vervangen. Met de ingebruikname van het nieuwe systeem zal de digitalisering van de parkeerproducten en processen verder vormgegeven worden.

Project parkeerautomaten Card-Only

In 2014 is gestart met het plaatsen van de nieuwe card-only automaten. In de schilwijken zijn alle 230 stuks vervangen. Eind 2014 is besloten het implementatieplan te wijzigen voor de resterende 60 parkeerautomaten voor de binnenstad en te verplaatsen naar begin 2015. De reden voor deze implementatie wijziging is dat bij de tot nu toe geplaatste parkeerautomaten zich diverse storingen voordoen, waarbij tot op heden geen onomstreden oorzaak is vastgesteld, en (nog) geen adequate oplossing voorhanden is. Op dit moment wordt samen met de leverancier gekeken naar een realistisch implementatie moment voor de binnenstad onder voorwaarde dat het percentage storingen op een acceptabel niveau zit.

Exploitatie parkeergarages

Het Parkeerbedrijf is verantwoordelijk voor het beheer, het onderhoud en de exploitatie van de gemeentelijke parkeergarages. Sinds de ingebruikname van de parkeergarage Station Europapark (voorheen SOZAWE-garage) is het Parkeerbedrijf de grootste exploitant in de gemeente Groningen. In 2014 is het beheer (de bemensing) van de gemeentelijke Europees aanbesteed en dit heeft geresulteerd in een daling van de jaarlijkse beheerkosten vanaf 2015.

Op verschillende momenten in het jaar wordt door middel van marketing- en communicatie-uitingen getracht de gemeentelijke parkeergarages extra onder de aandacht te brengen en zodoende de bezettingsgraden te verhogen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Beheer P+R terreinen

Het Parkeerbedrijf is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de P+R-terreinen in de Gemeente Groningen. De komende jaren zal geïnvesteerd worden in uitbreiding (Haren) en kwaliteitsverbetering (o.a. bebording, fietsstallingen en verlichting) van de bestaande P+R-terreinen (P3/Europapark, Kardinge, Hoogkerk en Haren).

Stadstoezicht

Handhaving is een belangrijke schakel voor de effectiviteit van het parkeerbeleid. Wij hebben een meer effectieve inzet van het parkeertoezicht gerealiseerd door enerzijds meer uren parkeertoezicht op straat en anderzijds door deze ureninzet gericht te verdelen over de locaties en tijdstippen. Daarnaast hebben wij gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van onze toezicht en handhaving in de openbare ruimte in het algemeen, waaronder ook onze parkeerhandhaving. Hiertoe is gewerkt aan het vergroten van de kennis, verbetering van de kwaliteit van de processen verbaal en de verbreding van het handelingsrepertoire van onze handhavers.

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit en efficiency van het huidige Parkeertoezicht. Het adviesbureau Spark geeft in het rapport adviezen die tot verbetering van het financieel resultaat van parkeerhandhaving kunnen leiden. Een aantal van deze adviezen zijn reeds overgenomen. Zo zijn er extra, ingehuurd handhavers ingezet, meer uren parkeerhandhaven op straat gerealiseerd en wordt er ook gehandhaafd op andere tijden.

Tekort Stadstoezicht [Extra beleidsmiddelen]

Zie Programma 9, deelprogramma 9.1, beleidsveld Toezicht en handhaving openbare ruimte.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het Parkeerbedrijf heeft 2014 afgesloten met een tekort van 120 duizend euro. Dit lagere tekort is tot stand gekomen door middel van kostenbesparingen en een lichte stijging van de omzetten (parkeerautomaten, parkeergarage Euroborg). Ook is het beheer van de gemeentelijke parkeergarages succesvol aanbesteed. De positieve financiële effecten worden vanaf 2015 merkbaar.

Ook is in 2014 een effectievere inzet van parkeertoezicht gerealiseerd door meer uren parkeertoezicht op straat en door deze ureninzet gericht te verdelen over de locaties en tijdstippen. En is de kwaliteit van onze parkeerhandhaving verbeterd, onder andere doordat de kennis is vergroot en het handelingsrepertoire van onze handhavers is verbreed.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 5

VERKEERSVEILIGHEID

In onze stad moeten inwoners zich, ook in het verkeer, veilig voelen. Verkeersveiligheid speelt dan ook een belangrijke rol bij onze verkeersprojecten. Om verkeersveiligheid succesvol te kunnen bevorderen, is afstemming van maatregelen op het gebied van infrastructuur en handhaving noodzakelijk. Dit vraagt om een integrale benadering en nauwe samenwerking met politie, schoolbesturen, ouders en bewoners.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 7.5 Verkeersveiligheid bedraagt 4 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit specifieke rijksbijdragen.

Beleidsvelden

- Verkeersveiligheid

Beleidsveld

Verkeersveiligheid

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Een verkeersveilige stad.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Afronden 30 km/u gebieden

De uitvoering van het vierde 30 km/u gebied aan de Vechtstraat is vertraagd in verband met het ontbreken van een deel van de benodigde financiering. Aanvullende financiering is bij de begroting 2015 geregeld en uitvoering vindt in 2015 plaats.

Verkeerseducatie

Voor 2014 waren er geen middelen beschikbaar voor educatie. Met nog resterende middelen uit 2013 zijn de verkeersexamens op de basisscholen doorgegaan. Verder hebben we met de provinciale acties mee kunnen liften zoals "Fiets Wijs" waarbij ouderen geattendeerd worden op de snelheid en reactievermogen op elektrische fietsen.

Samen met de provincie en omliggende gemeenten werken we aan de opzet van een provinciaal programma voor Verkeerseducatie.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Door middel van fysieke maatregelen (zie ook Kleine verkeersmaatregelen bij deelprogramma 7.3 In de wijken) hebben we een impuls aan de verbetering van de verkeersveiligheid kunnen geven en ondanks bezuinigingen op de post Verkeerseducatie hebben we toch de verkeersexamens op basisscholen kunnen ondersteunen. Sinds 2010 worden de ongevallen met (zwaar) letsel niet meer goed geregistreerd. Dit is een landelijk probleem. Als gevolg van deze gebrekkige registratie kunnen er vanaf 2011 geen ongevalanalyses meer worden gemaakt, op basis waarvan richting gegeven kan worden aan beleidskeuzes die we maken op het gebied van inzet van verkeerseducatie en het aanpassen van infrastructuur. Vanaf 2015 wordt de registratie weer verbeterd door deelname van de verzekeringsmaatschappijen die letsels gaan melden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 6

OVERIG VERKEER

In het deelprogramma "overig verkeer" komen de aspecten lucht, geluid en duurzaamheid aan bod.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 7.6 Overig verkeer bedraagt 6,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Luchtkwaliteit
- Geluid
- Commerciële dienstverlening
Overig verkeer

Beleidsveld

Luchtkwaliteit

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonde leefomgeving. De voornaamste bron van luchtverontreiniging in Groningen is het wegverkeer. Grote ruimtelijke en verkeersprojecten moeten worden getoetst aan luchtkwaliteitsnormen. Waar mogelijk leveren wij met verkeersmaatregelen en de inzet van schonere voertuigen een bijdrage aan het verminderen van (de blootstelling aan) luchtverontreiniging.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Een gezonde woon- en leefomgeving.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Luchtverontreiniging verminderen

De luchtkwaliteit in onze stad voldoet al jaren aan de Europese luchtkwaliteitsnormen voor stikstofdioxide en fijn stof. Zie hiervoor het 'Verslag luchtkwaliteit 2011 gemeente Groningen' met de bijbehorende luchtkwaliteitskaart op [groningen.nl/luchtkwaliteit](http:// groningen.nl/luchtkwaliteit)

In april 2013 hebben wij de 'Beleidsnotitie schoon en duurzaam vervoer gemeente Groningen' vastgesteld. Om het gebruik van elektrische auto's te bevorderen, hebben wij sindsdien zwaar ingezet op de plaatsing van elektrische oplaadpalen. Op ons initiatief zijn er tot eind 2014 in totaal 28 oplaadpalen gerealiseerd in de openbare ruimte. Hiervan staan er 14 in parkeergarages (Damsterdiep, station Europapark en Boterdiep) en 14 op de P+R terreinen (Hoogkerk, Zernike, P3 Europapark en Karding). Daarnaast hebben wij de plaatsing van elektrische oplaadpalen op private terreinen tot ultimo 2014 gestimuleerd met een gemeentelijke subsidieregeling. Hiermee zijn in totaal 85 laadpunten gerealiseerd. Een groot aantal hiervan is ook beschikbaar voor openbaar gebruik. De subsidie per laadpunt bedroeg 500 euro (als het alleen beschikbaar is voor privé gebruik) of 1.000 euro (als het ook door anderen kan worden gebruikt) waarbij de subsidie per aanvrager was gebonden aan een maximum van 1.000 euro respectievelijk 2.500 euro. Voor de 85 oplaadpunten hebben wij in totaal 61.000 euro aan subsidies verstrekt.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In totaal zijn in 2014 113 oplaadpunten voor elektrische auto's gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Geluid <p>Een gezonde leefomgeving is gebaat bij zo min mogelijk geluidsoverlast. Een oorzaak van geluidsoverlast in Groningen is het wegverkeer. Het treffen van maatregelen tegen geluidsoverlast staat centraal in dit beleidsveld.</p>
Doelen	Wat wilden we bereiken? <p>Een gezonde woon- en leefomgeving</p>
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? <p>.....</p> Actieplan wegverkeerslawaaï 2013-2018 uitvoeren <p>Bij groot wegonderhoud op 50 km/u-wegen (waarlangs veel woningen staan) passen wij in principe 'stiller' asfalt toe met een reductie van circa 1 dB ten opzichte van 'gewoon' asfalt. Dit lijkt weinig, maar het positieve effect is duidelijk waarneembaar (zoals op de Wilhelminakade en Edelsteenlaan kan worden waargenomen). Dit type asfalt heeft als voordeel dat het net zo sterk en dus net zo lang meegaat als een wegdek van 'gewoon' asfalt en dus nauwelijks meerkosten met zich meebrengt. Als dat civieltechnisch mogelijk is, wordt op wegen met een relatief hoge geluidbelasting 'stil' asfalt toegepast met een geluidreductie van ruim 3 dB. Omdat dit type asfalt relatief kwetsbaar is, gaat het minder lang mee waardoor het duurder is dan 'gewoon' asfalt.</p> <p>Woningen die al sinds 1986 blootstaan aan een hoge geluidbelasting door verkeerslawaaï, staan op de landelijke saneringslijst. Op grond van de Saneringsregeling van de Wet geluidhinder komen deze woningen zo nodig in aanmerking voor extra gevelisolatie. In 2014 hebben wij voor zes wegen/projecten met in totaal 612 woningen een subsidieaanvraag ingediend bij het Bureau Sanering Verkeerslawaaï (ofwel BSV, onderdeel van het ministerie van Infrastructuur en Milieu). De zes aanvragen zijn voorlopig gehonoreerd, zodat wij hiervoor saneringsprogramma's kunnen uitwerken met maatregelen om het wegverkeerslawaaï te beperken. Eén van de zes projecten heeft betrekking op een deel van de Kerkstraat en het aansluitende deel van het Hoendiep in Hoogkerk. Het voornemen is om hiervan een 30 km/u-gebied te maken. Om de herinrichting van het Hoendiep te combineren met de vernieuwing van de kade (werk-met-werk-maken) is de uitvoering van het project Hoendiep/Kerkstraat uitgesteld tot 2016.</p> <p>Meer informatie over de geluidkaarten, het Actieplan wegverkeerslawaaï en de uitvoering van de Saneringsregeling van de Wet geluidhinder in Groningen is te vinden op groningen.nl/geluid.</p> <p>In het Actieplan is vastgelegd, dat wij eind 2015 tussentijds verantwoording zullen afleggen aan de raad over de uitvoering van de maatregelen. Hierbij zullen wij meer uitvoerig ingaan op de voortgang in de uitvoering.</p>
Conclusie	Wat wilden we bereiken? <p>In 2014 hebben wij voor zes wegen/projecten met in totaal 612 woningen een subsidieaanvraag gedaan.</p>
Beleidsveld	Commerciële dienstverlening/verduurzamen wagenpark <p>We gaan al het gemeentelijk materieel centraal inkopen en onderhouden (of het onderhoud regelen). We richten ons daarbij op de verschoning van ons wagenpark en verduurzaming van onze brandstoffen.</p> <p>Daarnaast bieden we medewerkers, collega-buurgemeenten en overheidsinstellingen de mogelijkheid voor onderhoud van voertuigen, gebruik van tankvoorzieningen (waaronder duurzame brandstoffen) en ondersteuning en advies bij inkoop/huur van (lease)voertuigen. Uitgangspunt is een hoge kwaliteit tegen een redelijke prijs.</p>
Doelen	Wat wilden we bereiken? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verdere verduurzaming van ons wagenpark door inkoop schone voertuigen en toepassing schone, duurzame brandstoffen (totale gemeentelijke wagenpark: 94%). ▪ Uitbreiden van de dienstverlening naar collega-overheidsbedrijven en/of andere gemeenten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Behaald 2013	Begroot 2014	Behaald 2014	Vershil
■ Schoon wagenpark*	■ 90%	■ 94%	■ 96%	■ +2%

* Een voertuig wordt als schoon gekenmerkt als het - binnen technische en financiële randvoorwaarden - op het moment van aanschaf als de meest duurzame variant die op dat moment (standaard) leverbaar was en aan de strengst geldende emissienormering voldeed/voldoet.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderhoud en keuringen van voertuigen voor derden

De gemeente onderhoudt naast het eigen materieel ook voertuigen voor derden (collega-gemeenten en overheidsinstellingen).

Daar waar mogelijk en gewenst zijn met collega-gemeenten en overheidsinstellingen afspraken gemaakt voor onderhoud aan materieel. Door uitbreiding van de Veiligheidsregio zijn in 2014 meer voertuigen uit omliggende gemeenten in onderhoud gekomen. In 2014 hanteerden we het veiligheidskeurmerk Com voor alle soorten materieel naast de huidige wettelijk verplichte APK keuringen

Proeven met / uitbreiding duurzaam materieel

In 2014 is waar mogelijk elektrisch aangedreven klein materieel aangeschaft in plaats van brandstof (benzine) aangedreven materieel. In 2014 zijn een elektrisch aangedreven veegauto en een hybride voertuig aangeschaft voor o.a. leging prullenbakken / wasteliften in de binnenstad

Verkoop van (duurzame) brandstoffen

Per 2014 rijden nagenoeg alle motoren van machines en voertuigen die op diesel draaien (98%) van de gemeente op de schonere brandstof GTL. Duurzame brandstoffen zoals groengas en GTL zijn voor derden verkrijgbaar op het tankstation bij Stadsbeheer.

Verschonen eigen wagenpark

In 2014 vormde bij de aanschaf/vervanging van voertuigen de hoogste energielabels en schoonste motoren (in 2014 EEV/Euro-6) het uitgangspunt. Daarbij wordt een afweging gemaakt tussen duurzame brandstof, inzetbaarheid, stallingsmogelijkheden en kosten (Total Cost of Ownership). In toenemende mate is er bij vervanging van voertuigen gekeken naar mogelijkheden voor hergebruik van onderdelen. Hierbij kan gedacht worden aan vervanging van slechts het (versleten/afgeschreven) chassis van een veegauto, maar hergebruik van de opbouw (mits in kwalitatief afdoende staat).

In 2014 is de wasplaats zodanig aangepast dat er voortaan oppervlaktewater gebruikt wordt voor reiniging van gemeentelijke voertuigen in plaats van leidingwater.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we het doel inzake verduurzaming van het wagenpark gerealiseerd. Zo valt eind 2014 96% voertuigen als schoon te bestempelen. Door toepassing op grote schaal van GTL in diesel aangedreven materieel is tegen beperkte kosten een wezenlijke verduurzamingslag gemaakt.

Beleidsveld

Overig verkeer

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Plankosten Zuidelijke Ringweg en spoorse projecten [Extra beleidsmiddelen]

Voor onze grote infrastructurele investeringsprojecten maken we plankosten. Die kunnen we niet altijd uit de reguliere middelen bekostigen. In 2014 was 375 duizend euro benodigd ter dekking van de plankosten Zuidelijke Ringweg en 100 duizend euro voor de plankosten die samenhangen met de spoorse projecten. Uw raad heeft besloten deze bedragen toe te voegen aan de beschikbare investeringskredieten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Verkeer					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
7.1	Fiets	901	807	858	-51
7.2	Openbaar vervoer	132	732	765	-33
7.3	Auto	1.751	4.251	4.498	-247
7.4	Parkeren	15.246	15.285	13.913	1.372
7.5	Verkeersveiligheid	0	0	4	-4
7.6	Overig	8.621	7.162	6.225	937
	Totaal lasten	26.651	28.237	26.263	1.974
Baten					
7.1	Fiets	0	0	400	400
7.2	Openbaar vervoer	4	17.349	19.938	2.589
7.3	Auto	776	3.276	2.926	-350
7.4	Parkeren	16.260	29.695	29.118	-577
7.5	Verkeersveiligheid	0	0	201	201
7.6	Overig	2.657	3.817	4.075	258
	Totaal baten	19.697	54.137	56.658	2.521
	Totaal saldi voor bestemming	-6.954	25.900	30.395	4.495
	Reserve mutaties				
	Totaal toevoegingen	1.500	14.934	14.934	0
	Totaal onttrekkingen	800	800	800	0
	Totaal saldi na bestemming	-7.654	11.766	16.261	4.495

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

7.1 Fiets **V 349 duizend euro**

Fietsbrug ACM (V 400 duizend euro)

Op 16 december 2012 heeft uw raad de ncalculatie fietsbrug ACM vastgesteld. In 2014 is een overeenkomst afgesloten met Lefier over de financiële afwikkeling van een aantal projecten. Hierin was onder andere een bijdrage in de fietsbrug door Lefier opgenomen. Dit leidt in 2014 tot een bijdrage van 400 duizend euro voor de fietsbrug over het Reitdiep ter hoogte van de ACM-locatie.

Fietsparkeren (N 66 duizend euro)

In het kader van de begroting 2014 is voorgesteld te stoppen met het wekelijks plaatsen van de spitsrekken in de binnenstad en tevens het beheer van de fietsenstalling bij station Europapark terug te brengen. Op 20 februari 2014 is uw raad geïnformeerd dat deze bezuiniging niet kan worden gerealiseerd in 2014. In totaal gaat het om 94 duizend euro. Op de overige budgetten is een voordeel gerealiseerd van 28 duizend euro. Per saldo bedraagt het nadeel 66 duizend euro.

Overige resultaten (V 15 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een voordeel van 15 duizend euro op.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

7.2 Openbaar Vervoer V 2,5 miljoen euro

Resultaat bovenwijkse voorzieningen (V 2,6 miljoen euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,263 miljoen euro, waarvan 2,581 miljoen euro in deelprogramma 7.2 (Station Europapark).

Overige resultaten (N 37 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een nadeel van 37 duizend euro op.

7.3 Auto N 597 duizend euro

Werken derden Zuidelijke Ringweg (N 600 duizend euro)

De gemeente Groningen verricht werkzaamheden voor het projectbureau ZRW. In de afgesloten samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Een verschil in de gehanteerde tarieven van gemeente Groningen en projectbureau ZRW heeft over de afgelopen jaren geleid tot een nadeel van 600 duizend euro.

Overige resultaten (V 3 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een voordeel van 3 duizend euro op.

7.4 Parkeren V 795 duizend euro

Kapitaallasten parkeergarages (V 670 duizend euro)

Het rentepercentage (ROP) was in de meerjarenprognose parkeerbedrijf uit 2013 geschat op 3,45%. De uitgangspunten uit deze meerjarenprognose zijn verwerkt in de begroting 2014. Het rentepercentage voor 2014 bedraagt in werkelijkheid 3%. Zoals toegelicht in de Voortgangsrapportage 2014-II leidt dit tot lagere kapitaallasten.

Straatparkeren – Card only (V 350 duizend euro)

In 2014 zijn de nieuwe Card only parkeerautomaten grotendeels uitgerold. Aangezien het project nog niet is afgerond vallen de kapitaallasten lager uit. Dit leidt tot een voordeel van 350 duizend euro.

Parkeerbedrijf algemeen (V 240 duizend euro)

Er zijn minder kosten gemaakt voor externe deskundigheid, voorlichting en uitbestede werkzaamheden. Per saldo levert dit een voordeel op van 240 duizend euro.

Parkeergarage Damsterdiep (N 393 duizend euro)

De omzet van de Damsterdiepgarage valt in 2014 393 duizend euro lager uit dan begroot. De begroting is gebaseerd op de meerjarenprognose uit 2013 van het parkeerbedrijf. In de geactualiseerde meerjarenprognose 2014 is toegelicht dat er een tussenstap is gemaakt in de ingroei van de Damsterdiepgarage. Dit komt nu tot uitdrukking in de realisatie.

Resultaat bovenwijkse voorzieningen (V 93 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,263 miljoen euro, waarvan 93 duizend euro in deelprogramma 7.4 (Damsterdiep).

Overige resultaten (N 165 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een nadeel van 165 duizend euro op.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

7.6 Overig Verkeer

V 1,2 miljoen euro

Kapitaallasten extra beleid (V 442 duizend euro)

Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt 1,1 miljoen euro voordeel. Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gefinancierd: G-kracht, structuurplan, en taakstelling meerjarenbeeld. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's overig economie en werkgelegenheid (2.5) en overig wonen (8.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma overig verkeer bedraagt 442 duizend euro voordeel.

Kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (N 353 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. De omvang van de activering is vastgesteld op 85,573 miljoen euro. De structurele kapitaallasten (rente en afschrijving) moeten worden gedekt uit de begroting 2014 (2,463 miljoen euro) en de begroting 2015 (2,438 miljoen euro). In 2014 ontstaat er een tekort, omdat het volledige bedrag is geactiveerd.

De rente is gedekt, omdat er ook rente wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 miljoen (afschrijvingslasten), waarvan 353 duizend euro in het deelprogramma 7.6.

Nacalculatie verkeersprojecten (V 782 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad de nacalculaties van de verkeersprojecten: aansluiting P+R Europapark (P3) op Europaweg, Zuidelijke ringweg Langmanmaatregelen, Busbaan Europaweg UMCG en Aanpak Schoolomgevingen. De nacalculaties hebben geresulteerd in een positief resultaat van in totaal 782 duizend euro. Conform het besluit van uw raad wordt dit toegevoegd aan de algemene middelen (rekeningresultaat 2014).

Balanspost werken derden (V 421 duizend euro)

In de voorjaarsbrief 2013 zijn de balansposten doorgelicht. De uitkomsten zijn betrokken bij de gemeenterekening 2013. Inmiddels is duidelijk dat er nog een balanspost kan vrijvallen. De balanspost heeft betrekking op het aanbrengen van geluidwerende voorzieningen. Het project is afgesloten. Dit leidt tot een voordeel van 421 duizend euro.

Overige resultaten (N 96 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een nadeel van 96 duizend euro op.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA 8

Wonen

Een stad waar je wilt wonen

We willen een stad zijn met een voortreffelijk woonklimaat waar voor iedereen plek is. We streven daarom naar een gevarieerd woningaanbod in aantrekkelijke wijken die ruimte bieden aan alle bevolkingsgroepen en leefstijlen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat we kwaliteit belangrijker vinden dan kwantiteit.

Eenzijds werken we aan deze doelstelling door nieuwe woningen te bouwen. We willen goede en duurzame woningen bouwen voor verschillende doelgroepen, in een mix van koop en (sociale) huur, in de bestaande stad en in de nieuwe woongebieden. Hierdoor creëren we doorstroming op de woningmarkt en evenwichtige wijken. Om de nieuwbouw te realiseren maken we afspraken met woningcorporaties en andere ontwikkelende partijen.

Daarnaast hebben we veel aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad en woonomgeving. Samen met de bewoners in de wijken maken we hiervoor plannen. Een belangrijke opgave in dit verband is het besparen van energie in bestaande woningen. Met de stedelijke corporaties hebben we hier afspraken over gemaakt.

In ons programma 'Wonen' werken we ook aan zorgvuldig beheer en instandhouding van ons cultuurhistorisch erfgoed, zowel boven als onder het maaiveld.

Relevante beleidsnota's

Monitor Jongerenhuisvesting (2013)
Bouwoffensief, bouwen aan Groningen (2013)
Meerjarenprogramma Wonen 2013 (januari 2013)
Jaarprogramma Archeologie (2013)
Bestedingsprogramma's ISV-Monumenten (2012)
Regionale Woningbouwafspraken (2012)
Samen Sterk in Stad (meerjaren beleidsvisie Wmo 2012)
Het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 (2011)
Beleidsregels Archeologie (2011)
Masterplan Groningen EnergieNeutraal (2011)
Notitie 'Particuliere Kamerverhuur' (2011)
Voortgangsnotitie 'BOUW/JONG!' (2011)
Erfgoedverordening (2010)
Structuurvisie Kwaliteit van Wonen (december 2009)
Akkoord van Groningen 2.0 (2009)
Samenwerkingsovereenkomst Zorgen voor Morgen (2007, 2009)
Sturen op snelheid (2006)
Starters op de woningmarkt (2006)
Zorgen voor Morgen 1 en 2 (2004, 2006)
Toen voor Straks, beleidsnota archeologie (2000)
Nota Watergang (1999)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1. Doelgroepen
2. Nieuwbouw
3. Bestaande woningvoorraad
4. Cultuurhistorie en archeologie
5. Overig wonen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

2014 stond in het teken van een voorzichtig herstel van de woningmarkt. Het aantal verkopen van zowel bestaande als nieuwbouwwoningen is toegenomen ten opzichte van de jaren ervoor. Zo zijn er in Meerstad in 2014 ruim 80 woningen verkocht. Ook andere projecten zoals het Eemskwartier en het Hof van Berlage hebben profijt van de aantrekkelijke markt. Maar de vraag is nog lang niet op het niveau van voor de crisis en ook het prijsniveau voor nieuwbouwwoningen staat nog onder druk.

In 2014 zijn ruim 1.000 woningen (inclusief 564 wooneenheden voor jongeren) in de stad opgeleverd. Dit past binnen de daarvoor gemaakte afspraken met de Regio Groningen – Assen. Ook in 2014 bleef de nieuwbouwproductie voor jongeren achter bij de verwachtingen; er waren 900 eenheden beoogd. Maar een aantal grote projecten staat op stapel; zo is een private partij gestart met de transformatie van een bestaand kantoorpand naar ruim 200 zelfstandige jongereneenheden. Voor de ouderen in onze stad geldt dat er voldoende woningen beschikbaar zijn. Het aantal gezinnen is in 2014 licht toegenomen. De starters op de woningmarkt hebben het nog steeds lastig. Met de starterslening hebben we 60 starters op weg geholpen. Zoals ook in de voorgaande jaren is gebleken, werkt dit instrument goed en brengt het de verhuisketen op gang.

De corporaties zijn goed op weg om tot 2014 de beoogde verduurzaming van 3.500 tot 4.500 woningen te realiseren. Ook is in 2014 na jarenlange planvoorbereiding gestart met de revitalisering van de woonschepenhaven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

DOELGROEPEN

Het gemeentelijk woonbeleid is gericht op het bereiken van een goed evenwicht tussen vraag en aanbod op de woningmarkt voor alle doelgroepen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Als dat evenwicht er niet (voldoende) is, proberen we daar wat aan te doen. Via nieuwbouw willen we kwaliteiten toevoegen die er nog onvoldoende zijn. Maar ook via maatregelen in de bestaande voorraad kunnen we doelgroepen beter bedienen. Voorbeelden zijn de startersleningen of ons beleid op het gebied van kamerverhuur. Evenwicht in het aanbod én het op gang blijven houden van de doorstroming op de woningmarkt zijn de belangrijkste doelstellingen. De basis voor ons woonprogramma is onze structuurvisie Kwaliteit van Wonen en het jaarlijks te actualiseren Meerjarenprogramma Wonen. In onze structuurvisie constateren we dat de meeste aandacht nodig is voor drie doelgroepen: jongeren, gezinnen en ouderen. Bij jongeren verwachten we een nadrukkelijke groei in aantallen en zien we een veranderende kwalitatieve vraag (meer behoefte aan zelfstandig wonen). Bij gezinnen en ouderen zetten we vooral in op een betere doorstroming. Zo ontstaat er in de bestaande woningvoorraad ruimte voor de andere doelgroepen (zoals starters en tweepersoonshuishoudens).

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 8.1 Doelgroepen bedraagt 1,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Jongeren
- Gezinnen
- Ouderen
- Sociale huurders
- Starters

Beleidsveld

Jongeren

Groningen is de jongste stad van Nederland. De belangrijkste reden hiervoor is dat ruim 55.000 jongeren in de stad wonen. Het overgrote deel hiervan is student. Daarvan wonen er, inclusief studenten uit het buitenland circa 35.000 in de stad.

Jongeren zijn van groot belang voor de economie van de stad en daarnaast komt de groei van het inwonertal van de stad Groningen vrijwel in zijn geheel door de instroom van jongeren. We vinden het daarom van belang dat jongeren ook goed en snel huisvesting kunnen vinden in onze stad. We doen dit door in een aantal gebieden kwalitatief hoogwaardige nieuwbouw te realiseren. Met de corporaties en andere partijen werken we aan de realisatie van deze plannen.

Daarnaast bieden we ruimte voor kamerverhuur in de particuliere woningvoorraad. Om verhuur van onzelfstandige kamers in de particuliere voorraad mogelijk te maken heeft een huiseigenaar een onttrekkingsvergunning nodig. We hanteren een grens van maximaal 15% onttrekkingsvergunningen per straat. Met de raad is daarnaast afgesproken dat we handhavend optreden tegen illegale kamerverhuur.

In 2014 is aangekondigd dat wij onze woonvisie uit 2009 gaan actualiseren en ons beleid voor particuliere kamerverhuur gaan herijken. In 2014 is daar een start mee gemaakt. Bij het kamerverhuurbeleid is de vraag gesteld naar meer maatwerk op wijk-, buurt- en straatniveau.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Elke jongere kan binnen drie maanden een goede woonruimte vinden in onze stad.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Behaald 2013	Beoogd 2014	Behaald 2014	Vershil
▪ Aantal gerealiseerde eenheden jongerenhuisvesting	▪ 550	▪ 900	▪ 564	▪ -336
▪ Aantal geplaatste fietsklemmen	▪ 726	▪ 500	▪ 640	▪ +140

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Toevoegen van kwalitatief hoogwaardige jongerenhuisvesting

Met de campagne Campus Groningen (voorheen: BouwJong!) willen we grootschalige jongerenhuisvesting realiseren in voornamelijk vier zones: Eendrachtsskade, de Reitdiepzone, het Bodenterrein/UMCG en het gebied rond winkelcentrum Paddepoel. In 2014 zijn verscheidene grote projecten opgeleverd met in totaal circa 550 nieuwe eenheden. We hadden 900 eenheden beoogd. We zien echter dat de bijdrage van corporaties hierin door de rijksmaatregelen flink is afgenomen. Commerciële ontwikkelaars ontplooiën nog wel initiatieven. Met het Bouwoffensief Groningen proberen we projecten te stimuleren en te faciliteren. De financiering van projecten blijft echter de uitdaging.

Om de vraag en het aanbod op de particuliere kamerverhuurmarkt goed in beeld te krijgen is een kwalitatief onderzoek verricht. Hieruit blijkt dat de markt ontspannen is en dat jongeren op de bestaande particuliere kamerverhuur markt binnen 1 tot 2 weken en maximaal 1 maand voor het centrum een kamer kunnen vinden. Voor de zelfstandige eenheden ligt de wachttijd tussen de 4 en 5 maanden.

Verspreiding particuliere kamerverhuurpanden over de stad

In februari 2011 is het kamerverhuurbeleid vastgesteld. We continueerden ons beleid. In de gehele stad mag maximaal 15% van de zelfstandige woningvoorraad worden omgezet in kamerverhuur. Voor de binnenstad geldt daarbij geen normering. De tijdelijke maatregel om in Selwerd geen onttrekkingsvergunningen te verlenen is in 2014 tijdelijk verlengd. De discussie over Selwerd wordt meegenomen in de actualisatie van de woonvisie.

De aanpak van de illegale kamerverhuur

Uw raad heeft op 16 februari 2011 besloten te willen handhaven op illegale kamerverhuur. Wij zijn hier in september 2011 mee begonnen. Het project handhaving is in mei 2014 afgerond en overgegaan naar een beheerfase. Vanwege de dynamiek op de kamerverhuurmarkt blijven we controleren op nieuwe gevallen van mogelijke illegale kamerverhuur door periodiek een uitdraai te maken uit de Basis Registratie Personen (BRP).

Campagne 'leven in stad'

Met de bewustwordingscampagne 'Leven in stad' wijzen we studenten en Stadlers op elkaars verantwoordelijkheden en we zetten in op meer begrip voor de verschillende leefstijlen in onze stad. Via micro-campagnes en communicatie hierover via Abri-posters, website, Twitter en Facebook is daar de aandacht op gevestigd. We hebben in 2014 een aantal micro-campagnes gesteund. Een aantal daarvan zijn gehouden in verband met het lustrum van de RUG. Tijdens dit lustrum is een oude traditie in ere hersteld, de Maskerade: een optocht vanuit diverse buurten in de stad, waarbij studentenverenigingen samen met buurtbewoners hebben gebouwd aan een kunstproject, onder begeleiding van een kunstenaar. Daarnaast hebben we via Leven in Stad ook gecommuniceerd over mooie voorbeelden die niet per se via micro-campagnes zijn ondersteund, maar die wel duidelijk bijdragen aan het doel van deze campagne. Het straatfeest in de Jozef Israëlsstraat is daarvan een mooi voorbeeld.

Ook in de Keiweek hebben we de nieuwe studenten die in de stad komen studeren en grotendeels wonen, geattendeerd op onze campagne. Elke Keiloper heeft een koffiemok ontvangen om te stimuleren het contact met de burensnel te leggen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
In 2014 hebben we 640 fietsklemmen geplaatst. Dit zijn er 140 meer dan beoogd. We proberen binnen het beschikbare budget een zo groot mogelijk aantal fietsklemmen te plaatsen. De aantallen lopen echter terug doordat de kosten per klem stijgen door noodzakelijke infrastructurele aanpassingen en omdat de 'gemakkelijke' locaties inmiddels al zijn voorzien van fietsklemmen. De meer gecompliceerde plekken blijven over en daarover is vaak meer overleg met de omgeving noodzakelijk, omdat de oplossing dan vaak ten koste gaat van autoparkeren. Desondanks hebben we in 2014 meer fietsklemmen weten te plaatsen dan beoogd. Dit komt omdat we hebben kunnen meeliften in een aantal onderhouds- en herinrichtingsprojecten, waardoor we hebben kunnen besparen in de kosten.

Subsidiëren van geluid reducerende maatregelen bij kamerverhuurpanden / 0db norm

.....
In 2014 hebben we de regeling geluidsreducerende maatregelen omgezet in een subsidieregeling. Dit hebben we gedaan omdat het aanschrijven van eigenaren om geluidsreducerende maatregelen te nemen te weinig respons kreeg. Door het beschikbaar stellen van een subsidie (20 euro per gerealiseerde m2 met een maximum van 1.000 euro per adres) worden pandeigenaren gestimuleerd om geluidsreducerende maatregelen toe te passen in kamerverhuurpanden. Alle pandeigenaren die bij de voorgaande regelingen al maatregelen hebben uitgevoerd komen in ieder geval in aanmerking voor de subsidie en zijn daarvoor benaderd. In 2014 is aan 16 eigenaren in totaal 15.000 euro uitgekeerd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De realisatie van jongerenhuisvesting staat al jaren onder druk door de crisis en de rijksbezuinigingen. Desondanks zijn sinds de start van Campus Groningen (voorheen Bouwjong!) circa 2.000 nieuwe eenheden opgeleverd. Hoewel dit minder is dan gepland leidt dit niet tot kamernood in onze stad. In 2013 zagen we al de eerste tekenen dat de druk op de bestaande particuliere kamerverhuur markt is afgenomen. Deze lijn heeft zich in 2014 doorgezet en we kunnen concluderen dat er voldoende aanbod is aan kamers, maar dat er behoefte blijft bestaan aan kwalitatief grotere veelal zelfstandige eenheden. Om te bepalen of elke jongeren op tijd geschikte woonruimte kan vinden is in 2014 een kwalitatief onderzoek verricht. Dit onderzoek bevestigt dat de markt ontspannen is en jongeren over het algemeen binnen 3 maanden woonruimte kunnen vinden in de vorm van kamers. Alleen de wachttijd voor zelfstandige eenheden ligt hoger met tussen de 4 en 5 maanden. Dit bevestigt de vraag naar meer kwaliteit en de noodzaak om met het bouwoffensief de realisatie van kwalitatief hoogwaardige jongerenhuisvesting te blijven stimuleren.

Beleidsveld

Gezinnen

Het behoud van gezinnen is één van onze belangrijkste doelstellingen in het woonbeleid. Zeker in een stad met veel alleenstaanden, zoals Groningen, is het van belang om voldoende gezinnen te blijven huisvesten. Gezinnen zijn het cement van wijken en buurten. De ouders zijn vaak actief op de arbeidsmarkt en de kinderen zijn de toekomstige bewoners van onze stad. We willen daarom blijven zorgen voor voldoende aantrekkelijke gezinswoningen en in de behoefte aan meer (grote) grondgebonden woningen voorzien.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen gezinnen binden aan de stad. Conform ons Meerjarenprogramma 'wonen' streven we ernaar dat het percentage gezinnen dat naar de regio verhuist afneemt ten opzichte van 2007.

Het aantal gezinnen neemt al een aantal jaren geleidelijk toe. In onderstaande tabel is het aantal huishoudens met kind(eren) weergegeven op 1 januari van het betreffende jaar.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2010	2011	2012	2013	2014
▪ Met kinderen samen	▪ 14.476	▪ 14.732	▪ 14.827	▪ 14.835	▪ 14.559
▪ Eenoudergezinnen	▪ 6.057	▪ 6.162	▪ 6.269	▪ 6.449	▪ 6.573
▪ TOTAAL huishoudens met kinderen	▪ 20.533	▪ 20.894	▪ 21.096	▪ 21.284	▪ 21.132

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan? Realiseren van woningen in groenstedelijk segment. Zie ook deelprogramma 2 Nieuwbouw, beleidsveld Stadsuitbreidingen.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt? Groen stedelijk wonen en binnenstedelijk In 2014 zijn 121 grondgebonden woningen gerealiseerd. Deze woningen zijn alle gerealiseerd in binnenstedelijk gebied. Projecten waar de meeste woningen zijn opgeleverd zijn; Noorderkroon in Paddepoel (32), Reviusstraat in De Wijert (21), Curacaostraat in de West Indischebuurt (16), Exprezzo in Helpermaar (14) en Touwbaan op het Ebbingekwartier (13). In de uitleggebieden zijn geen woningen gerealiseerd (met uitzondering van Meerstad, zie deelprogramma 8.2 Nieuwbouw).</p>
Beleidsveld	<p>Ouderen</p> <p>We vinden het belangrijk dat ouderen en hulpbehoevenden zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Ons beleid hieromtrent is terug te vinden in <i>Zorgen voor Morgen</i>, een samenhangend programma op het gebied van wonen, welzijn en zorg.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>We willen ouderen en mensen met een beperking goede woonruimte bieden en hen zo lang mogelijk zelfstandig laten wonen. Ouderen die wonen in ongeschikte woningen willen we stimuleren de woning aan te (laten) passen of om de stap te zetten naar een andere geschikte woning.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>In 2007 is het programma <i>Zorgen voor Morgen</i> gestart op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor ouderen en mensen met een beperking.</p> <p>Uitvoering programma <i>Zorgen voor Morgen</i></p> <p>In 2014 zijn er circa 230 appartementen gerealiseerd die geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. Onderdeel van deze appartementen is het project aan de Curacaostraat van Lefier waarin 11 mantelzorgwoningen (22 appartementen) zijn opgenomen. De slaagkans voor ouderen op Woningnet voor een geschikte sociale huurwoning is al jaren hoog en ligt op ongeveer 80%.</p> <p>In 2014 is er op het gebied van verzorgings- en verpleeghuizen veel veranderd doordat er nog maar heel weinig indicaties voor verzorgingshuizen worden gegeven. De bestaande verzorgingshuizen krijgen daardoor een andere functie. In 2014 is de bouw gestart van een nieuw Huize Patrimonium in Selwerd. Het verpleeghuis Coendershof wordt geheel vernieuwd en geeft in 2015 plaats aan de cliënten van het Menno Lutterhuis. De plannen voor Innersdijk in Beijum zijn in 2014 ingetrokken voor nader beraad. De Zorggroep Groningen overweegt het plan in het licht van de nieuwe zorgsituatie.</p> <p>Om ouderen bewust te maken van hun woonsituatie is er, als thema van Let's Gro, een aantal lezingen gehouden tijdens de tentoonstelling van het Huis van Morgen in de bibliotheek in de Oude Boteringestraat. In samenwerking met de RUG is er een gevarieerd aantal lezingen aangeboden die ouderen en organisaties prikkelen om het wonen voor ouderen veiliger en comfortabeler te maken.</p> <p>Nota ouderen- en zorghuisvesting</p> <p>Begin 2014 is besloten de nota ouderen- en zorghuisvesting op te nemen in de op te stellen Woonvisie.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>In kwantitatieve zin zijn er voldoende woningen voor ouderen in de stad. Vanuit het sociaal domein is er een goed welzijnsaanbod. Daardoor kunnen veel ouderen lang zelfstandig in hun eigen wijk blijven wonen. Op het gebied van mantelzorg zijn door woningcorporatie Lefier 22 nieuwe mantelzorgwoningen aan de Curacaostraat gerealiseerd. Er is veel vraag naar deze woningen zodat er een wachtlijst is ontstaan. De zorgaanbieders en de corporaties hebben vanwege de wijzigingen in de zorgwereld plannen gemaakt voor continuering van de intramurale zorg. Initiatieven van particulieren die in hun tuin een mantelzorgwoning willen plaatsen worden niet geregistreerd, er zijn daarover dan ook geen gegevens bekend. Wel hebben we de indruk dat van deze mogelijkheid weinig gebruik wordt gemaakt.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Sociale huurders
	We willen dat iedereen een woning kan vinden in de stad. Ook de mensen die zijn aangewezen op een sociale huurwoning. De slaagkans ligt ongeveer op 30%, dat wil zeggen dat van alle honderd mensen die actief op zoek zijn naar een sociale huurwoning er ongeveer 30 woningen worden toegewezen.
Doelen	Wat wilden we bereiken? We willen dat de slaagkans voor mensen die op zoek zijn naar een sociale huurwoning omhoog gaat.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 afspraken gerealiseerd Corporaties zouden 150 tot 250 nieuwe sociale huurwoningen realiseren. In 2014 zijn 303 nieuwe sociale huurwoningen opgeleverd en daarnaast nog eens 211 jongeren eenheden. Daar tegenover staat de sloop van 58 corporatiewoningen in De Wijert en Selwerd. Daarnaast is geïnvesteerd in de kwaliteit en duurzaamheid van bestaande sociale huurwoningen door renovatie en verduurzaming.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? De slaagkans voor sociale huurwoningen is daarmee niet gestegen. In 2014 is de slaagkans gedaald naar 25%. We zien aan de ene kant dat de doorstroom binnen de sociale voorraad stagneert. Mensen blijven langer zitten in hun huidige woning en vertonen risicomijdend gedrag. De uitstroom naar koopwoningen is ook minder groot dan jaren geleden. Aan de andere kant zien we dat de vraag naar sociale huurwoningen de afgelopen jaren wel wat is gestegen. Het aantal actief woningzoekenden is licht gestegen en ook het aantal mensen dat zich heeft ingeschreven bij Woningnet is licht gestegen.

Beleidsveld	Starters
	Groningen is een hele jonge stad. Dit komt onder andere door de jongeren die hier studeren maar ook omdat Groningen een aantrekkelijke vestigingsplaats blijkt voor jonge, startende huishoudens.
Doelen	Wat wilden we bereiken? We wilden een substantieel deel van de aanvragen van startersleningen kunnen honoreren.

MEETBAAR RESULTAAT

Startersleningen 2014	Algemene leningen	Leningen Meerstad
▪ Ingediend	▪ 84	▪ 9
▪ Toegekend	▪ 56	▪ 4
▪ Ingetrokken	▪ 22	▪ 5
▪ Gemidd. verwervingskosten bestaand/nieuw	▪ 135.000/163.000	▪ 177.000
▪ Gemiddeld leenbedrag	▪ 24.000	▪ 30.000

* De beoordeling van een indiening duurt soms een langere periode, waardoor de jaargrens wordt overschreden (bijvoorbeeld in 2013 ingediend, in 2014 toegekend). Hierdoor zijn de cijfers van indiening, toekenning en intrekking niet herleidbaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>In 2014 is er door startende huishoudens op de koopmarkt een groot beroep gedaan op de startersleningen. Met behulp van de cofinanciering van het Rijk kon nagenoeg de volledige vraag worden gehonoreerd. Het aantal toegekende leningen is gelijk gebleven aan die van 2013. Dit geldt ook voor de gemiddelde verwervingskosten voor bestaande woningen en het gemiddelde leenbedrag (zie schema). Van de toegekende leningen wordt circa 10% gebruikt voor nieuwbouw.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Met behulp van de cofinanciering van het rijk kon nagenoeg de volledige vraag worden gehonoreerd.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

NIEUWBOUW

Hoofddoelstelling van ons nieuwbouwbeleid is het toevoegen van woningen, zodat we de doorstroming op de woningmarkt op gang brengen en we de kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod het hoofd bieden. Daarbij besteden we specifieke aandacht aan woonmilieus en woningen die aantrekkelijk zijn voor de in deelprogramma 1 beschreven doelgroepen. De komende jaren zien we, naast kwalitatief hoogwaardige woonmilieus voor jongeren, vooral een markt voor de woonmilieus 'Samen in de Stad' en 'Ruim en Buiten', zoals beschreven in het onderzoek naar woonmilieus dat we in 2011 hebben uitgevoerd. In de stadsuitbreidingen willen we vooral de grote vraag naar groen stedelijke woonmilieus ('Ruim en Buiten') bedienen om daarmee onder meer gezinnen aan de stad te binden.

In 2011 hebben we met de regio Groningen-Assen afgesproken dat alle nieuw te ontwikkelen woningbouwplannen met elkaar moeten worden afgestemd. Onze woningbouwprogrammering sluit aan op de kwantitatieve en kwalitatieve afspraken die we hiervoor in regionaal verband hebben gemaakt. Nieuwbouw kan een bijdrage leveren aan onze doelstelling om in 2025 een energieneutrale stad te worden. Daarnaast leveren de wettelijke kaders voor bedrijvigheid, bodem-, geluid- en luchtkwaliteit en externe veiligheid de basis voor een goede en duurzame leefomgeving.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 8.2 Nieuwbouw bedraagt 28,3 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit opbrengsten van grondverkoop, opbrengsten uit leges & heffingen, diverse opbrengsten, reservemutatie en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Versnellen en faciliteren nieuwbouw
- Bouwen in de bestaande stad
- Stadsuitbreiding
- Kwaliteitsbewaking en dienstverlening

Beleidsveld

Versnellen en faciliteren nieuwbouw

De essentie van ons nieuwbouwbeleid hebben we vastgelegd in de Structuurvisie Kwaliteit van Wonen uit 2009. De nadruk ligt niet meer uitsluitend op het versnellen en faciliteren van de nieuwbouw. De veranderende marktomstandigheden hebben aangetoond dat een meer kwalitatieve benadering voor de komende jaren noodzakelijk is. In de Regio Groningen-Assen hebben we in 2012 afgesproken uit te gaan van 600 nieuwe woningen per jaar, exclusief jongerenhuisvesting, met daarbovenop een herstructureringsopgave van minimaal 350 woningen per jaar.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We streven jaarlijks, dus ook in 2014, naar een nieuwbouwproductie van tussen de 950 en 1350 woningen (inclusief jongerenhuisvesting) in de juiste segmenten.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Meerjarenprogramma Kwaliteit van Wonen

Via het Meerjarenprogramma Kwaliteit van Wonen houden we continu de vinger aan de pols en we stellen daar waar nodig het (kwalitatieve) woningbouwprogramma bij. Ook in 2014 is het Meerjarenprogramma geactualiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Kwalitatieve afstemming in de Regio

In 2014 zijn voor het tweede jaar de regionale woningbouwafspraken toegepast, nadat deze in december 2012 zijn ondertekend. Voor ons betekent dit een taakstelling van gemiddeld 600 woningen per jaar, exclusief jongerenhuisvesting. In 2014 zijn alle woningbouwplannen binnen de regionale afspraken gebleven en is het niet nodig geweest instemming te vragen voor nieuwe bouwplannen. We hebben met de regio de afspraak gemaakt dat kleinschalige binnenstedelijke inbreidingslocaties niet separaat hoeven te worden voorgelegd als deze binnen het totaal passen.

In 2014 zijn we gestart met het Regionaal Woningmarktonderzoek. Dit onderzoek is gestart naar aanleiding van de groei van de stad, die sneller gaat dan verwacht. Het onderzoek moet inzicht geven in de woningbehoefte voor de komende jaren en zal ook worden gebruikt bij de Woonvisie.

Reserve grondzaken [Extra beleidsmiddelen]

De reserve grondzaken wordt aangehouden om een toereikende buffer te hebben voor het opvangen van schommelingen in exploitatieresultaten van grondexploitaties en kosten die samenhangen met het grondbezit. De stand van de reserve grondzaken per 1 januari 2014 was 15,4 miljoen. In 2014 is de reserve aangevuld met 21,1 miljoen euro. Daarnaast is het begrote resultaat 2014 en het nadelige rekeningresultaat 2013 van 2,8 respectievelijk 5,0 miljoen euro ten laste van de reserve gebracht. De omvang van de reserve grondzaken en grondbank per 31 december 2014 is 30,7 respectievelijk 4,1 miljoen euro. Het resultaat op het grondzaken bedraagt 13,3 miljoen negatief en wordt met name veroorzaakt door een aantal bijzondere posten zoals nagekomen bijdrage grondexploitatie Meerstad-bedrijventerreinen, resultaat verkoop erfpacht en bouwrijpe kavels van 567 duizend euro respectievelijk 627 duizend euro extra kosten.

De omvang van de risico's die verband houden met grondexploitaties en het grondbezit bedraagt circa 180,3 miljoen euro per 31 december 2014. In de paragraaf weerstandsvermogen kijken we naar de verwachte ontwikkeling van het risico in de jaren 2015 tot en met 2018. We houden hier rekening met een risico tussen de 178 miljoen euro (jaarschijf 2015) en 193 miljoen euro (jaarschijf 2017). De risico's concentreren zich vooral in de sleutelprojecten Meerstad, Ciboga, Westpoort, Europapark, Grote Markt en de nog in exploitatie te nemen gronden. Het benoemde risicobedrag beweegt zich in een zekere bandbreedte. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen is groter dan het aanwezige weerstandsvermogen. Het verschil per 31 december 2014 bedraagt 145,5 miljoen euro. Hiermee is er sprake van een tekort van het benodigde weerstandsvermogen. Dit tekort wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal benodigde weerstandsvermogen van de gemeente.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We zien dat de economische teruggang, die in het najaar van 2008 manifest is geworden, een groot effect heeft gehad op de verkoop van nieuwbouwwoningen. De gevolgen van de slechte marktomstandigheden op de daadwerkelijke woningbouwproductie zijn de laatste jaren merkbaar geworden. In 2014 zijn ruim 1000 woningen (inclusief 564 wooneenheden voor jongeren) opgeleverd. Voor 2015 blijven we inzetten op de realisatie van projecten in de genoemde woonmilieus en hopen we met de inzet van de middelen van het bouwoffensief te kunnen starten met een aantal grootschalige complexen voor jongerenhuisvesting.

Beleidsveld

Bouwen in de bestaande stad

Veel mensen willen in de stad, dicht bij het centrum, wonen. Niet alleen in een appartement, maar ook in een grondgebonden eengezinswoning. Daarmee kunnen we ook gezinnen aan de stad binden. We willen nieuwe woonconcepten ontwikkelen, waarbij we dichtheid en grondgebondenheid combineren. Zo blijft Groningen een compacte stad. We zien dat juist projecten in de bestaande stad (zoals de ontwikkelingen in Paddepoel-zuidoost) ondanks de verslechterde economische en financiële omstandigheden relatief goed verkopen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We blijven streven naar het realiseren van een gevarieerd aanbod aan nieuwbouwwoningen in de bestaande stad. Voor 2014 wilden we dat minstens de helft van de nieuwbouwproductie binnen de bestaande stad wordt gerealiseerd, zoals in Paddepoel, het Oosterhamriktracé en de Helpermaar. Vooral voor projecten in het woonmilieu 'Samen in de Stad' zien we kansen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Intense Laagbouw

Met de woningbouwmanifestatie Intense Laagbouw hebben we aangetoond dat het goed mogelijk is om grondgebonden woningen te bouwen in hoge dichtheden op inbreidingslocaties in de stad. In 2014 zijn de woningen op de Intense Laagbouwlocaties langs het Oosterhamriktracé in de verkoop gegaan. Voor het Engelse Kamp vinden nog steeds onderhandelingen met de beoogde ontwikkelaar plaats.

Oosterhamrikzone

De Oosterhamrikzone is één van onze sleutelprojecten. De ambitie is om het gebied de komende jaren te transformeren tot een aantrekkelijk woonmilieu langs een van de belangrijke radialen van de stad. Met de oplevering van de nieuwbouw aan het Wielewaalplein en De Stadsverf is een duidelijk begin gemaakt. De transformatie van de zone is in 2014 verder doorgezet door de herontwikkeling van het voormalige UMCG distributiecentrum, ontwikkeling van 'locatie B', locatie Kooi en de 'Oude Taxicentrale'.

Bereikbaarheid UMCG & Planstudie vervanging Gerrit Krolbrug

In 2014 is de planstudie vervanging Gerrit Krol brug gestart. In deze studie worden ook de mogelijkheden verkend voor een nieuwe stadsdeelontsluiting in de Oosterhamrikzone voor de ontsluiting en de ontwikkelingsmogelijkheden van het UMCG en de binnenstad.

Eemskanaalzone

De Eemskanaalzone is een van onze sleutelprojecten. Na de succesvolle realisatie van de Kop van Oost fase I, is in 2014 gestart met de verkoop en bouw van fase II (Eemskwartier). Ook is de revitalisering van de woonschepenhaven gestart. Daarnaast zijn we in overleg met marktpartijen in de zone over het bestaande woningbouwprogramma, waar al bestemmingsplancapaciteit voor is. We kijken hoe we dit kunnen omzetten naar meer marktconforme woonmilieus.

Waardering gronden Suikerunie [Extra beleidsmiddelen]

Volgens de in 2012 aangescherpte landelijke richtlijnen mogen we de jaarlijkse kosten bij gronden alleen activeren als we in de nabije toekomst starten met de exploitatie (het daadwerkelijk bebouwen). Naar verwachting starten we pas na 2025 met de Suikerunie. Daarmee voldoen we waarschijnlijk niet aan het criterium van 'nabije toekomst'.

In 2012 hebben wij in afwijking van deze landelijke regels besloten om de boekwaarde te handhaven op 39,4 miljoen euro. Wij vinden dit goed te verdedigen op basis van de voorlopige grondexploitatie Suikerunie. Wel moeten de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten van 1,6 miljoen euro per jaar op een andere manier worden gedekt. Deze kosten kunnen niet meer worden opgeteld bij de boekwaarde omdat de lange termijn tot de start van de exploitatie daarvoor te veel onzekerheden biedt. Uw raad heeft in 2014 besloten om jaarlijks 1,6 miljoen euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen. Daarnaast heeft uw raad 400 duizend euro beschikbaar gesteld om in 2014 een betere ontsluiting van het terrein te realiseren voor langzaam verkeer. Deze is in augustus gereedkomen middels een tijdelijke brug van steigermateriaal, de zogenaamde Bietenbrug.

In 2014 heeft een overschrijding van 210 duizend euro plaatsgevonden. Deze werd veroorzaakt door:

- Een afwaardering van nog openstaande plankosten en uren vanuit de prijsvraag De Campagne (ongeveer 160 duizend euro).
- Een extra uitgave van ongeveer 50 duizend euro ten behoeve van de reparatie van de lift in het zeefgebouw. Daarmee is het gebouw ook voor minder validen beter toegankelijk.
- Een budgetoverschrijding van 11 duizend euro voor de aanleg van de brug.

Hiermee kunnen we voor 2015 met een schone lei beginnen.

Boterdiepgarage / grondexploitatie CiBoGa [Extra beleidsmiddelen]

In 2012 is besloten de parkeergarage Boterdiep voor de periode 2012-2021 onder te brengen in de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>grondexploitatie CiBoGa. De gedachte hierachter is dat de ontwikkelingen in het gebied kansen bieden voor de exploitatie van de parkeergarage. Ter compensatie van de verliezen van het Parkeerbedrijf hebben we de afgelopen jaren middelen beschikbaar gesteld (10 miljoen euro verdeeld over 3 jaarschijven). Voor de jaarschijf 2014 hebben we hier 1,4 miljoen euro aan toegevoegd.</p> <p>Verder is in de grondexploitatie rekening gehouden met een storting vanuit het Parkeerbedrijf van 4,25 miljoen euro in de jaren 2012 tot en met 2016. Uit de actualisatie van de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf voorjaar 2013 blijkt dat het parkeerbedrijf een tekort heeft. Hierdoor zal er de komende jaren geen afdracht plaatsvinden en is jaarlijks tot en met 2021 een aanvullende bijdrage aan de grondexploitatie nodig van 510 duizend euro nodig ter compensatie. Dit bedrag is toegevoegd aan de grondexploitatie.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Conform de doelstellingen is op een aantal locaties in de bestaande stad gestart met de verkoop van woningen. De planvorming voor de bereikbaarheid van het UMCG en de vervanging van de Gerrit Krolbrug ligt op schema.</p>
Beleidsveld	<p>Stadsuitbreiding</p> <p>De focus bij de stadsuitbreiding ligt voornamelijk op de ontwikkeling van Meerstad. Deze uitbreiding valt onder de gemeente Slochteren. Conform regionale afspraken bedient deze uitbreiding vooral huishoudens uit de stad Groningen.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Vasthouden van gezinnen door op de vraag afgestemde nieuwbouw in de stadsuitbreidingen.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Meerstad</p> <p>De nieuwe ontwikkelingsstrategie van Meerstad gaat niet meer uit van een vastgelegd eindbeeld. Veel meer zal Meerstad stapsgewijs en organisch worden ontwikkeld in kleinere eenheden of eilanden die elk op zichzelf alle basiskwaliteiten van Meerstad in zich hebben. In 2014 begon deze strategie zich uit te betalen. De verkoop van woningen in Meerstad liet een stijgende lijn zien en uiteindelijk zijn er ruim 80 woningen verkocht. De vaarverbinding en sluis zijn tot stand gebracht en de werkzaamheden aan het landschappelijk raamwerk zijn in volle gang.</p> <p>.....</p> <p>Bijdrage GR Meerstad [Extra beleidsmiddelen]</p> <p>In de nu afgeslankte vorm kost de GR organisatie 320 duizend euro en bedraagt onze bijdrage daarvoor 112 duizend euro. In het verleden werden de kosten gedekt uit de reserve voorzieningen Meerstad. In 2014 is hiervoor 112 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld.</p> <p>.....</p> <p>Reitdiep fase 3/4</p> <p>De belangstelling van gezinnen en jonge huishoudens voor eengezinswoningen in groen-stedelijke woonmilieus is onverminderd groot. Met de ontwikkeling van het deelplan Reitdiep 3-4 wordt het aanbod in dit woonmilieu verbreed. In 2014 is de voorbereiding van dit deelplan gestart. Het uitwerkingsplan is inmiddels in procedure gebracht.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De woningverkoop in Meerstad liggen op schema en de planvorming voor Reitdiep is gestart.</p>
Beleidsveld	<p>Kwaliteitsbewaking en dienstverlening</p> <p>Kwaliteit is een breed begrip, dat uit meer aspecten bestaat. Het gaat naast het realiseren van een nieuwbouwprogramma dat aanvullend is op de bestaande voorraad in de stad, ook om de ruimtelijke kwaliteit en om de kwaliteit van de woning zelf. In dat kader voeren we een aantal activiteiten uit, stimuleren we particulier opdrachtgeverschap en hebben we aandacht voor duurzaamheid in de (particuliere) woningvoorraad.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>We willen een optimale kwaliteit in iedere nieuw opgeleverde woning. Het betreft dan enerzijds de fysieke kenmerken van de woningen, zoals duurzaamheid, toegankelijkheid en veiligheid. Anderzijds gaat het om het vergroten van de invloed van bewoners bij de totstandkoming van projecten, zodat hun woonwensen zo goed als mogelijk kunnen worden gerealiseerd.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Nota Ruimtelijke Kwaliteit</p> <p>Ruimtelijke kwaliteit is van ons allemaal. We hebben daarom ons bestaand ruimtelijk kwaliteitsbeleid tegen het licht gehouden. We willen meer meedenken en initiatieven faciliteren. In 2014 hebben we daarom de Nota Ruimtelijke Kwaliteit vastgesteld. We hebben daarin onze ambities en kaders vastgelegd voor het ruimtelijk kwaliteitsbeleid in de stad. Ook hebben we vastgelegd welke gebieden en welke thema's prioriteit hebben.</p> <p>In 2014 hebben we besloten onze Welstandsorganisatie aan te passen op de nieuwe werkwijze uit de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. We voeren de Welstandstoets in de eigen organisatie uit. De organisatie komt hiermee dichterbij de burgers te staan. We steken al bij de aanvraag een helpende hand toe zodat het totale proces van vergunningverlening transparanter, sneller en minder ingewikkeld verloopt. De Welstandstoets wordt uitgevoerd onder leiding van de nieuwe Stadsbouwmeester die per 1-1-2015 is benoemd.</p> <p>.....</p> <p>Groninger Woonkwaliteit</p> <p>In het Bouwbesluit is wettelijk geregeld aan welke eisen nieuwbouwwoningen moeten voldoen. Wij gaan een stap verder en willen dat alle nieuwbouwwoningen in de stad extra kwaliteit hebben. Hierover hebben we met corporaties, belangenorganisaties en ontwikkelaars afspraken gemaakt onder de noemer Groninger Woonkwaliteit (GWK). Het instrument wordt vooral ingezet bij grootschalige nieuwbouw van voornamelijk appartementen. Het instrument GWK heeft in 2014 geen prioriteit gehad.</p> <p>.....</p> <p>NLA 2.0</p> <p>Corporaties hebben zich flink ingespannen om hun voorraad te verduurzamen. De doelstelling die in 2011 werd geformuleerd in NLA 2.0 is ruimschoots gehaald. Tussen 2011 en 2014 is het energielabel van bijna 6.000 woningen met tenminste 2 labelsprongen verbeterd tot tenminste label C.</p> <p>Woningcorporatie Lefier realiseerde in 2014 in de Voermanstraat de eerste portieketagewoningen met nul op de meter. Een pilot die in de komende jaren een vervolg krijgt. Corporaties maken plannen voor de nieuwbouw van energie-neutrale woningen.</p> <p>.....</p> <p>Groene daken</p> <p>Particulieren, instanties en bedrijven kunnen een beroep doen op een subsidie voor het realiseren van een groen dak. Het doel daarvan is het filteren van fijn stof uit de lucht, waterregulering (een groen dak kan voorkomen dat het rioelstelsel overbelast raakt bij stortbuien) en isolatie (vooral in de zomer zorgt een groen dak voor meer verkoeling). In 2014 zijn er 42 woningen voorzien van groene daken, dit aantal is iets hoger dan verwacht (35).</p> <p>.....</p> <p>Duurzaamheidsprogramma [Extra beleidsmiddelen]</p> <p>Duurzaamheid is een thema dat in alle programma's terugkomt. In dit programma is in het bijzonder aandacht voor het stimuleren van duurzaam bouwen. In de paragraaf duurzaamheid tonen wij een overzicht van alle duurzaamheidsdoelen en activiteiten.</p> <p>In 2014 is het programma Groningen geeft energie geëvalueerd (Terugblik 2011 - 2013 / vooruitblik 2014 - 2018). Daaruit kwam naar voren dat de afgelopen jaren goede stappen zijn gezet om de slag te gaan met de ambitie energieneutraal 2035. Alhoewel we tevreden zijn over de bereikte resultaten realiseren we ook dat we nog een lange weg hebben te gaan. Belangrijke mijlpalen waren de oprichting van Grunneger Power, het sterk stijgende aantal zonnepanelen op daken, de oprichting van Warmtestad BV en daaraan gekoppeld het collectieve warmtenet op het Europapark en de ontwikkeling van geothermie in het noordwesten van de stad.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
Het college heeft in 2010 een bedrag van 6 miljoen euro beschikbaar gesteld. Er is een klein resultaat van 65 duizend euro.

.....
(Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap

Via CPO willen we de consument meer ruimte bieden voor eigen inbreng in de woningbouw. Zo kunnen mensen via CPO niet alleen een nieuwe woning realiseren maar ook nog eens een woning realiseren die helemaal aan hun wensen voldoet. Met KUUB hebben we in Groningen al ruim 10 jaar ervaring met CPO. In 2012 hebben we campagne gevoerd om CPO onder de aandacht te brengen. Dit heeft tot veel belangstelling geleid en uiteindelijk tot 3 locaties waar het CPO-proces is gestart (Meerstad, Oosterhamrikkade en Europapark). In Meerstad is de verkoop in 2014 gecontinueerd en aan de Oosterhamrikkade is de verkoop gestart. De planontwikkeling op het Europapark is in 2014 verder uitgewerkt.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Op het gebied van de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad zijn er in 2014 goede resultaten geboekt. Ook zien we blijvende belangstelling voor CPO projecten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

BESTAANDE WONINGVOORRAAD

De bestaande woningvoorraad in de stad bestaat uit woningen (corporatief en particulier bezit) en niet-woningen zoals woonschepen en woonwagens. Ook de wijkvernieuwing speelt zich voor een groot deel af in de bestaande woningvoorraad, evenals een groot deel van de bescherming van onze cultuurhistorische waarden.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 8.3 Bestaande woningvoorraad bedraagt 6,6 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit opbrengsten van verhuur onroerende goederen, opbrengsten uit leges & heffingen, diverse opbrengsten, reservemutatie en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Woningen
- Woonschepen
- Woonwagens
- Wijkperspectieven/Evenwichtige wijken

Beleidsveld

Woningen

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen de bestaande woningvoorraad in een goede staat van onderhoud houden en deze daar waar mogelijk verduurzamen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderhoud particuliere voorraad

In het Meerjarenprogramma Wonen 2014 is de uitkomst gerapporteerd van het signalerend onderzoek naar de staat van onderhoud van particuliere woningen in 2013.

We hebben ons tot doel gesteld de onderhoudsstaat van de particuliere voorraad minimaal op hetzelfde niveau te houden. Om dat vast te stellen monitoren wij periodiek woningen van 30 jaar en ouder. Het totaalbeeld van de staat van onderhoud van particuliere woningen in 2013 was overwegend "normaal tot goed". Deze uitkomst is vergelijkbaar met die van het onderzoek uit 2009. Gelet op het overwegend positieve resultaat is de gemeentelijke betrokkenheid niet veranderd. We kunnen volstaan met het periodiek monitoren van de onderhoudsstaat.

Energiebesparing in sociale woningvoorraad (Hoogspringers)

In het NLA hebben corporaties en gemeente afspraken gemaakt over het verbeteren en verduurzamen van sociale huurwoningen. De doelstelling die in 2011 werd geformuleerd in NLA 2.0 is ruimschoots gehaald. Tussen 2011 en 2014 is het energielabel van bijna 6.000 woningen met tenminste 2 labelsprongen verbeterd tot tenminste label C

Daarnaast wordt er op diverse fronten naar mogelijkheden gezocht om de verduurzaming te versnellen. Vanuit het landelijke innovatieprogramma Energiesprong, dat door Platform 31 wordt uitgevoerd in opdracht van het ministerie van BZK, wordt gewerkt aan het op grote schaal laten ontstaan van vraag naar en aanbod van energie neutrale woningen.

In Groningen nemen we deel aan het programma Hoogspringers. Met de woningcorporaties onderzoeken we of het haalbaar is om in vijf jaar tijd 1.000 woningen te renoveren tot energierekening nul woningen. Kern van het plan bestaat uit de uitruil van energielasten naar woonlasten, waardoor investeringsruimte ontstaat. Dit

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	..... moet beheersbare woonlasten en toekomstbestendige woningen opleveren.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? De bestaande stad staat er goed bij. De corporaties hebben in 2014 veel woningen in hun bezit verduurzaamd.
Beleidsveld	Woonschepen Op dit moment wonen er ongeveer 1000 mensen op het water in 500 woonboten/schepen. Het grootste gedeelte van deze boten heeft een vaste ligplaats. Door ruimtelijke ontwikkelingen in de stad staat het aantal ligplaatsen continu onder druk. Functies zoals bedrijvigheid en recreatie maken aanspraak op de schaarse ruimte op het water. Daarnaast gaat het creëren van nieuwe liggebieden moeizaam. Dit komt enerzijds doordat de gemeente ligplaatsen niet kostenneutraal kan ontwikkelen. Anderzijds komt dit doordat woonschepen door omwonenden niet altijd als toegevoegde ruimtelijke kwaliteit worden gezien.
Doelen	Wat wilden we bereiken? We willen wonen op het water als een reguliere woonvorm beschouwen, met inachtneming van de verschillen tussen wonen op het water en wonen op de wal. Daarbij streven we naar een systeem van vraag en aanbod van ligplaatsen, dat tegemoet komt aan de wensen van de bewoners en de gemeente. We willen starten met de uitvoering van de revitalisering van de woonschepenhaven.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? We wilden een door gemeente en bewoners gedragen plan van aanpak in 2014 ter besluitvorming aanbieden. Dit is niet gelukt. Wel zijn constructieve gesprekken hervat met verschillende partijen waaronder het woonschepencomité. Tevens is er een workshop gehouden met al deze partijen als start voor een ruimtelijk kader voor gebruik van het water in de stad. Afgesproken is dat we het beleid voor wonen op het water meenemen in de te actualiseren woonvisie. Het project revitalisering woonschepenhaven is in uitvoering. In 2014 is er voor één woonboot een onderhoudslening verstrekt.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Zoals hierboven beschreven is het niet gelukt om een plan van aanpak ter besluitvorming voor te leggen.
Beleidsveld	Woonwagens De gemeente bezit, beheert en verhuurt woonwagens, woonwagenstandplaatsen en woonwagenterreinen op 12 locaties in de stad.
Doelen	Wat wilden we bereiken? Het gemeentelijk Bureau Woonwagenzaken draagt zorg voor verhuur, beheer en exploitatie. We voeren geen actief programma wat woonwagens betreft maar richten ons op de exploitatie en het zo goed mogelijk beheren van onze woonwagenvoorzieningen. Anders dan bij veel andere gemeenten in ons land is de Groninger situatie, wat zowel beleid als beheer en exploitatie betreft, al jarenlang positief te noemen.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Naast het reguliere beheer en onderhoud hebben we in 2014 gewerkt aan de realisatie van de bezuinigingstaakstelling en de kostendekkendheid van de tarieven. De werkzaamheden hiervoor liggen op schema.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Zie hierboven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Wijkperspectieven/Evenwichtige wijken In het kader van het Nieuw Lokaal Akkoord zijn er in 2011 wijkperspectieven vastgesteld voor 15 NLA-wijken. Deze perspectieven zijn opgesteld samen met de wijkbewoners en de corporaties. In NLA-wijkteams is gewerkt aan deze wijkperspectieven; buurt- en wijkinitiatieven stonden centraal bij deze inzet. Het afgelopen jaar vormde het laatste uitvoeringsjaar van het programma NLA 2.0. Per 2015 zijn de NLA-wijkteams opgeheven. In een aantal wijken is afgesproken de tot stand gekomen samenwerking te continueren.
Doelen	Wat wilden we bereiken? We willen leefbare en evenwichtige wijken.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Heroriëntatie wijkvernieuwingsaanpak gaande We werken al jaren met veel partijen aan leefbare wijken in de stad. Deze aanpak heeft in vele wijken successen opgeleverd. Deze successen zijn zichtbaar in de 42 wijkcompassen die we voor Groningen in 2013 hebben opgesteld. En in de landelijke Leefbaarometer (Ministerie van Binnenlandse Zaken) en de monitor Leefbaarheid en Veiligheid die we eens in de 2 jaren in de wijken in de stad afnemen. Het afgelopen jaar is gesproken over de doorontwikkeling van de wijkvernieuwingsaanpak. Recente ontwikkelingen in de economie en op de (woning)markt, maar ook de beëindiging van het Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing (ISV) zorgen ervoor dat we onze manier van werken moeten aanpassen. Het begrip Wijkvernieuwing op Uitnodiging is geïntroduceerd en zal de komende tijd richting geven aan onze nieuwe aanpak. Voor verschillende wijken in de stad is de fysieke wijkvernieuwing (nagenoeg) afgerond. Dit betreft o.a. de Tuinwijk, Paddepoel, Oosterparkwijk en Lewenborg. Voor Selwerd is een wijkvernieuwingsplan in uitvoering. Voor de Wijert en Oosterhoogebrug werken we aan een wijkvernieuwingsplan.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Met de NLA-inzet op de wijkperspectieven hebben we richting gegeven aan de aanpak in de verschillende wijken. Er zijn talloze projecten gerealiseerd door de wijkteams met de inzet van bewoners. Ook in de nieuwe wijkcompassen is deze inzet voor meerdere wijken zichtbaar in positieve ontwikkelingen op meerdere beleidsterreinen. De leefbaarheid in de wijken is zichtbaar toegenomen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 4

CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Met het monumenten- en archeologiebeleid willen we ons cultuurhistorisch erfgoed zo goed mogelijk beschermen en (laten) beheren. Daarnaast streven we naar een zo breed mogelijke integratie van de cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening. Enerzijds willen we dus zorgvuldig omgaan met wat eerdere generaties Groningers ons nalieten en anderzijds ervoor zorgen dat de cultuurhistorie bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving van vandaag en morgen.

We richten ons daarbij op:

- Eigenaren van monumenten en concrete projectontwikkelingen (onder meer door het stellen van randvoorwaarden bij verlening van omgevingsvergunningen en het stimuleren van instandhouding door middel van een bescheiden financiële ondersteuning);
- De inbreng van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening, onder meer bij stedenbouwkundige en bestemmingsplannen, en ontsluiting van informatie over cultuurhistorie door middel van de Cultuur Waarden kaart (CWK) op internet.

Een en ander gebeurt op basis van archeologisch, bouw- en stedenbouw historisch en historisch geografisch onderzoek. Het werkterrein beslaat het gehele gemeentelijke grondgebied.

Tot slot vinden we het belangrijk, zoveel mogelijk bekendheid te geven aan monumenten en cultuurhistorie in de gemeente. Daarom organiseren we jaarlijks de Open Monumentendag (15 duizend bezoekers) en geven we 'Hervonden Stad, jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie' uit.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 8.4 Cultuurhistorie en archeologie bedraagt 1,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Monumenten
- Archeologie

Beleidsveld

Monumenten

Het totaal aantal rijksmonumenten in de gemeente bedraagt 680 (+ 32 archeologische rijksmonumenten). Daarnaast heeft Groningen 8 van rijkswege beschermde stadsgezichten. Sinds 2010 bedraagt het totaal aantal gemeentelijke monumenten 528 (+ 22 gemeentelijke archeologische monumenten).

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Bescherming, instandhouding en zorgvuldig beheer van het cultuurhistorische erfgoed zowel boven als onder het maaiveld.
- Een zo goed mogelijke integratie van cultuurhistorie in stedenbouwkundige en bestemmingsplannen, om de cultuurhistorische waarden te behouden en de daaruit voortvloeiende identiteit en de herkenbaarheid van plekken, locaties en gebieden in de gemeente te vergroten.
- Goede digitale ontsluiting van bij de gemeente beschikbare informatie over cultuurhistorie ten behoeve van burgers en bedrijfsleven. Binnenkort ook via het Klant Contact Centrum.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Advisering vergunningaanvragen van rijks- en gemeentelijke monumenten

We hebben ruim 200 aanvragen van advies voorzien en aanvragers begeleid om tot een te vergunnen plan te komen. Dit is 50 meer dan begroot. Als gevolg hiervan zijn capaciteitsproblemen ontstaan. Omdat wettelijke taken altijd voor gaan, is dit ten koste gegaan van onder meer het project Bouwhistorische verkenningen van alle panden in de stad ouder dan 1850.

Bij circa 50 vergunningaanvragen is de aanvraag en de realisatie daarvan wel bouwhistorisch begeleid.

Uitvoeren van bestedingsprogramma ISV-monumenten 2014.

Dit betreft merendeels 'probleemgevallen', monumentale gebouwen die niet op eigen kracht in stand gehouden kunnen worden. Daarnaast is er in het bestedingsprogramma financiële ruimte voor onder andere 'beter verbeteren', bouwhistorisch onderzoek, onderzoek voor een reconstructie van kleurige afwerking van monumenten en een bijdrage aan de instandhouding van kerken en molens. Ieder jaar wordt het college hiervoor een programma voorgelegd.

Advisering bij stedenbouwkundige en bestemmingsplannen.

Het Rijk heeft bepaald dat cultuurhistorie per 1/1/2012 in elk bestemmingsplan een plaats moet krijgen. Daarop hebben we geanticipeerd bij de actualisaties van bestemmingsplannen. Daarnaast is veel tijd en energie gestoken in het eind 2014 vastgestelde nieuwe bestemmingsplan Binnenstad. Daarvoor is onder meer een Cultuurhistorische Verkenning van de binnenstad gemaakt, met een karakterschets per straat, die gebruikt kan worden voor 'het in de context bouwen' bij de Welstandsbeoordeling.

Monumentenleningen uit Stimuleringsfonds Wonen & Monumenten (SWM)

Er is vanuit het Stimuleringsfonds Wonen & Monumenten een aantrekkelijke financieringsmogelijkheid voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten opgezet. In 2014 zijn hieruit 4 laagrentende leningen verstrekt.

Promotionele activiteiten.

- De Open Monumentendag 2014 had als thema 'op reis'. In dat kader zijn er in samenwerking met Gras allerhande activiteiten op touw gezet, waaronder een kaart met monumentale fiets-, boot-, trein- en wandelroutes. Ruim 18.000 mensen hebben hieraan deel genomen of hebben één van de ruim 30 open gestelde gebouwen bezocht.
- De 19e jaargang van Hervonden Stad, ons jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie, zag het licht op 27 november 2014 in de herbestemde Dubbele Bedrijfshal op het CiBoGa-terrein. Tijdens een bijeenkomst met monumenteigenaren, geïnteresseerden en mensen die zich vakmatig met Erfgoed bezig houden, werd het eerste exemplaar door wethouder Van der Schaaf aangeboden aan Stadshistoricus Beno Hofman.
- Verder zijn diverse lezingen gegeven en andere publicaties verschenen, waaronder twee boeken over de Groninger architecten Egbert Reitsma en Gerrit Nijhuis.

Overige/eenmalige activiteiten.

- Parallel aan de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan Binnenstad is door het college een besluit genomen over de aanwijzing van circa 250 panden als Monument-light. Dit kunnen voorgevels zijn, of waardevolle bouwhistorische onderdelen van gebouwen. Deze gedeeltelijke bescherming van gebouwen heeft de werknaam Monument-light gekregen om daarmee aan te geven dat slechts een onderdeel van het gebouw beschermd is. Hiermee kan de cultuurhistorische (beeld)kwaliteit van panden in beschermd stadsgezichten beter beschermd worden. De bescherming zal in 2015 geformaliseerd worden.
- **Project bouwhistorische verkenningen.** Bij dit project horen de rapportages van alle gebouwen met uiterlijke kenmerken van vóór 1850. In totaal circa 1250 panden, hiervan is inmiddels circa 80% gerealiseerd. Het aantal bouwhistorische verkenningen en rapportages in 2014 is vanwege capaciteitsgebrek bij plantoetsing ver achter gebleven bij de begroting.
- **Gemeentelijk kanjerplan.** Met de feestelijke heropening van Watertoren-noord op 14 mei 2014 is het gemeentelijke kanjerplan in principe afgerond. Als gevolg van bezuinigingen is er binnen het bestedingsprogramma Monumenten geen budget meer voor. Voor nieuwe kanjers moet budget ergens anders vandaan komen.
- **Uitbouw en vulling van de Cultuur Waarden Kaart (CWK) op internet.** De CWK op internet functioneert goed en wordt goed bezocht. Met de voorgenomen uitbouw en nadere vulling met

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>informatie is in 2014 een forse slag gemaakt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Groninger Monumentenfonds NV (GMF). Met de revitalisering van het Prinsenhof tot Hotel-Restaurant, de restauratie en herbesteding van de Dubbele Bedrijfshal en Watertoren-noord, heeft het GMF bewezen een goede partner voor de gemeente te zijn bij revitalisering en herbesteding van monumentaal erfgoed. Wij zijn al geruime tijd in gesprek met het GMF over haar toekomst.
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>We hebben onze doelen ten dele bereikt omdat er meer adviesaanvragen zijn binnengekomen dan was voorzien. Hierdoor zijn andere taken in de knel gekomen.</p>
Beleidsveld	<p>Archeologie</p> <p>Het beleidsveld Archeologie heeft tot doel het bodemarchief te beschermen door behoud ter plekke of door documentatie (opgraven) en publicatie.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bescherming en instandhouding van het archeologische bodemarchief. ▪ Archeologische aspecten zo goed mogelijk verweven en laten landen in (gemeentelijke) projecten. ▪ Het (laten) documenteren van het bodemarchief waar dat door werkzaamheden verloren gaat. ▪ Publicatie in woord, beeld en expositie van de resultaten van archeologisch onderzoek.
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Beleidsmatig</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaarprogramma archeologie 2014 vastgesteld ▪ Maken en uitvoeren van afspraken met betrekking tot basisrapporten; er is aan twee forse rapporten geschreven (Ebbingekwartier/CiBoGa en Europapark/Harm Buitenplein), die beide begin 2015 verschijnen in de digitale reeks Stadse Fratsen. ▪ Geslaagde aanbesteding van de uitwerking opgravingen Grote Markt-Oostzijde/Groninger Forum ▪ Inspanningen voor een vroegtijdiger inbreng van cultuurhistorische en archeologische waarden beter te beschermen en de kosten voor onderzoek daardoor te drukken. ▪ Invoeren data en uitvoering/vormgeving archeologische beleidskaart die deel uitmaakt van de CWK. ▪ Voorbereidingen overzichtswerk in 2015. ▪ Extra inspanningen in het depot door externe inhuur te realiseren voor het depot aan de Westerbinnensingel om een digitaliseringslag tot stand te brengen en het depot up-to-date te houden. <p>.....</p> <p>Uitvoering</p> <p>Onderzoek en opgravingen</p> <p>We hebben diverse archeologische opgravingen in en buiten de stad begeleid, waaronder aanvullend onderzoek aan de Grote Markt-oostzijde en de toekomstige locatie van het Groninger Forum. Voor de Aanpak Ring zuid werd een zestal locaties onderzocht door middel van boringen en proefsleuven, en werden de archeologische verwachtingen meegegeven in de uitvoeringsspecificaties van de Zuidelijke Ring.</p> <p>In gemeentelijke projecten werd steeds vaker gezamenlijk opgetrokken met het gemeentelijk ingenieursbureau (IGG) om de archeologische waarden goed te beschermen. Dit werd gerealiseerd door de verplichting tot archeologisch onderzoek in bestekken mee te nemen of door in een vroeg stadium zelf onderzoek te (laten) verrichten en mee te nemen in de planvorming. Een tijdige inbreng van het archeologisch aspect en een betere samenwerking tussen IGG en de afdeling projecten resulteerde vaak in een beter resultaat en een soepeler verloop (zoals gelijktijdig laten uitvoeren van saneringen en opgravingen).</p> <p>Cultuur Waardenkaart- archeologische laag</p> <p>Voor de gemeentelijke Cultuur Waardenkaart hebben we nagenoeg alle opgravingslocaties digitaal in beeld gebracht en wordt er gewerkt aan de koppeling van kaart met rapporten, afbeeldingen en andere</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
data. Ook uit het pre-Malta tijdperk.

Ruimtelijke ordening

Een tiental bestemmingsplannen werd voorzien van een archeologische paragraaf met betrekking tot de te verwachten en te beschermen waarden. Rond de vijftig vergunningen werden beoordeeld op hun impact op archeologische waarden en zo nodig van voorwaarden (archeologisch onderzoek) voorzien. In 2014 werden verder twee archeologische locaties 'ingepast', waardoor de waarden beter behouden bleven en archeologisch onderzoek vermeden werd: te weten een veenterp bij het fietspad 'de verbetering' en (in samenwerking met buurgemeente Haren) een bijzondere steentijdvindplaats onder de P en R te Haren.

Promotie

Aan het eind van 2013 verscheen de archeologische verhalenbundel Lagen in Stad, die in het Noordelijk Scheepvaartmuseum in 2014 zichtbaar werd in de gelijknamige expositie.

Op 27 november werd de 19^e jaargang van Hervonden Stad (ons jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie) uitgereikt aan Beno Hofman, alwaar verslag is gedaan van de archeologische onderzoeken het voorafgaande jaar.

Voor de archeologie werd eind van het jaar een twitter-account aangemaakt en benut, waarmee de gemeentelijke archeologie de komende tijd beter voor het voetlicht komt. Afronding van de lokale onderzoeksagenda is niet gelukt en schuift door naar een volgend jaar.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het vastgestelde jaarprogramma archeologie 2014 is grotendeels uitgevoerd. De geplande expositie in het NSM is gerealiseerd binnen het budget; de aanbesteding van de uitwerking van de opgravingsgegevens Grote Markt-Oostzijde/Forum is geslaagd en vindt in 2015 haar afronding.

In (gemeentelijke) projecten werd steeds vaker gezamenlijk opgetrokken en een vroegtijdige inbreng van het archeologisch aspect zorgde voor een soepeler procesgang. Steeds vaker is de archeologie een 'normale' kostenpost binnen de projecten, zoals ook geformuleerd sinds de monumentenwet in 2007 is vastgesteld.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 5

OVERIG WONEN

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 8.5 Overig wonen bedraagt 9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit opbrengsten van verhuur onroerende goederen, opbrengsten grondverkoop, specifieke rijksbijdragen, reservemutatie en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Overig wonen

Beleidsveld

Overig wonen

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Revolverend Fonds

Het revolverend fonds wordt gebruikt voor de financiering van een drietal typen leningen: startersleningen, monumentenleningen en onderhoudsleningen voor woonschepen.

Voor de financiering van het budget voor startersleningen is besloten zoveel mogelijk de beschikbare middelen in het revolverend fonds te benutten. De bezuiniging van 450 duizend euro kon worden opgevangen door maximaal gebruik te maken van de rijksbijdrage (50% cofinanciering in 2013 en 2014). Het budget is aangevuld met 150 duizend euro uit teruggevoelde middelen. Hierdoor kon nagenoeg de volledige vraag naar leningen worden gehonoreerd.

In 2014 is een start gemaakt met de correctie van een aantal hertoetsen die niet conform onze verordening van 2007 waren uitgevoerd. Het betreft compensatie van te hoog vastgestelde maandtermijnen. In 2013 is de verordening geactualiseerd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we vanuit het revolverend fonds verstrekt:

- 66 startersleningen (bestaande woningen),
- 5 startersleningen (Meerstad),
- 4 monumentenleningen en
- 1 onderhoudslening voor een woonschip.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Wonen					
Deel- progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
8.1	Doelgroepen	663	913	1.175	-262
8.2	Nieuwbouw	12.608	12.919	28.285	-15.366
8.3	Bestaande woningvoorraad	4.275	9.021	6.639	2.382
8.4	Cultuurhistorie en archeologie	931	1.981	1.802	179
8.5	Overig	6.024	7.822	8.998	-1.176
	Totaal lasten	24.501	32.656	46.899	-14.243
Baten					
8.1	Doelgroepen	163	613	1.285	672
8.2	Nieuwbouw	7.662	17.209	15.898	-1.311
8.3	Bestaande woningvoorraad	3.874	3.643	3.291	-352
8.4	Cultuurhistorie en archeologie	190	190	236	46
8.5	Overig	3.529	3.919	3.201	-718
	Totaal baten	15.418	25.574	23.911	-1.663
Totaal saldi voor bestemming		-9.083	-7.082	-22.988	-15.906
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	4.824	40.902	40.902	0
	Totaal onttrekkingen	125	10.821	10.821	0
Totaal saldi na bestemming		-13.782	-37.163	-53.069	-15.906

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

8.1 Doelgroepen

V 410 duizend euro

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (V 281 duizend euro)

Het voordelige resultaat van per saldo 281 duizend euro op het stimuleringsfonds volkshuisvesting is ontstaan door een administratieve verwerking in 2014 van de gerealiseerde bezuiniging 2013 op het fonds.

ISV - Jongeren & studentenhuisvesting (V 150 duizend euro)

In 2011 heeft uw raad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bijdrage van 1 miljoen euro (verdeeld in jaarschijven van 250 duizend euro voor de jaren 2011 t/m 2014) vanuit ISV-III voor jongerenhuisvesting (BOUWJONG! En kamerverhuurbeleid). In 2014 is hiervan 100 duizend euro uitgegeven. Het restant van 150 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een nadeel van 21 duizend euro.

8.2 Nieuwbouw

N 16,7 miljoen euro

Leges bouwactiviteit (N 1,1 miljoen euro)

Door de huidige economische omstandigheden zijn grote bouwprojecten wegens de crisis deels uitgebleven of zijn de bouwkosten naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van de actuele begroting legesinkomsten bouwactiviteit 2014 van 6,2 miljoen euro is 1,5 miljoen euro minder aan leges gerealiseerd. De afwijking ten opzichte van de raming leges 2014 is als volgt:

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Leges projecten tot 50 duizend euro	N 206 duizend euro
Leges projecten 50 tot 200 duizend euro	N 449 duizend euro
Leges projecten 200 duizend euro en meer	N 861 duizend euro
Totaal	N 1,516 miljoen euro

Het totale resultaat bedraagt 1,1 miljoen euro negatief. Met name door het niet invullen van vacatureruimte en minder uitgaven op overige goederen en diensten is een kostenreductie gerealiseerd van 455 duizend euro.

Rechtszaak bouwleges (N 936 duizend euro)

Door een uitspraak van de Hoge Raad is de Gemeente Groningen in twee bouwlegeszaken op formele gronden in het ongelijk gesteld. Dit betekent dat 936 duizend euro aan leges moet worden terugbetaald. Voor het risico rechtszaken is een bedrag gereserveerd binnen het weerstandsvermogen.

Meerstad (N 14,5 miljoen euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vastgesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen. Dit leidt tot een afwijking bij de Gemeenterekening. De bijdrage wordt gedekt uit de beschikbaar gestelde middelen in de begroting 2015, een verlaging van het benodigde weerstandsvermogen en het rekeningresultaat 2014.

Masterplan Groningen Energieneutraal - extra Beleid (V 65 duizend euro)

Een bedrag van 65 duizend euro is niet uitgegeven.

ISV bouwlocaties (N 50 duizend euro)

De kosten in relatie tot ISV projecten bouwlocaties zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit levert een nadeel op van 50 duizend euro.

Resultaat werken derden (N 72 duizend euro)

In 2014 zijn meer opdrachten werken voor derden uitgevoerd dan begroot. Hierdoor is 257 duizend euro meer aan inkomsten en uitgaven gerealiseerd. Echter waren voor aantal opdrachten de in rekening gebrachte uurtarieven lager dan de interne uurtarieven. Dit resulteert in een nadeel van 72 duizend euro.

Boom effect analyses (N 61 duizend euro)

Ten opzichte van de begroting zijn minder kosten voor de begeleiding van Boom Effect Analyses (BEA's) ten laste van gemeentelijke projecten gebracht. Dit leidt tot een nadeel van 61 duizend euro.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een nadeel van 62 duizend euro.

8.3 Bestaande woningvoorraad

V 2,0 miljoen euro

ISV wijkvernieuwing (V 1,3 miljoen euro)

In 2014 is voor het uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van ISV projecten wijkvernieuwing 2,7 miljoen euro begroot. Hiervan is 1,4 miljoen euro uitgegeven. Het gaat om diverse wijken in de Stad zoals Lewenborg, Corpus den Hoorn en Paddepoel Zuid-Oost.

Wonen op het water (V 136 duizend euro)

De beschikbare middelen zijn in 2014 niet uitgegeven. In 2014 zijn verschillende gesprekken gevoerd met het Woonschepen Comité Groningen (WCG). Op 13 november is een ontwerpessie over water in de stad geweest met ondernemers, bewoners, kennisinstellingen en medewerkers van de Gemeente Groningen als eerste stap om te komen tot een afwegingskader voor het ruimtelijk gebruik van water. Tot slot zijn er een aantal bewonersinitiatieven rond wonen op het water/ruimtelijk gebruik van water die door de gemeente worden gefaciliteerd. Hiervoor en voor het ontwikkelen van een ruimtelijk kader zijn de middelen in de begroting nodig.

0-db norm kamerverhuur (V 212 duizend euro)

Het subsidieproject geluidreducerende maatregelen is in 2014 van start gegaan. Dit in navolging van het handhavingsproject 0 dB/geluid reducerende maatregelen bij kamerverhuurpanden. Voor het afronden van de handhavingstrajecten en om subsidie te verstrekken was in 2014 in de exploitatiebegroting 250 duizend euro

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

opgenomen. Hiervan is 212 duizend euro over. Halverwege 2014 is de subsidiemogelijkheid bekend gemaakt. De aanvragen beginnen te lopen en de verwachting is dat dit in 2015 zal doorzetten.

Vrijval voorziening volkshuisvesting (V 372 duizend euro)

In het verleden zijn niet geborgde leningen verstrekt aan woningbouwcorporaties. Voor het risico is een voorziening gevormd. Aangezien de leningenportefeuille afloopt kan een deel van de voorziening vrijvallen. In totaal gaat het om een bedrag van 372 duizend euro.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 22 duizend euro.

8.5 Overig wonen

N 1,9 miljoen euro

ISV Stadsdelen (V 187 duizend euro)

Op ISV stadsdelen is 92 duizend euro meer uitgegeven dan begroot. Daarnaast zijn 279 duizend meer baten gerealiseerd dan begroot door met name bijdragen van derden.

Erfpacht (V 399 duizend euro)

Binnen de exploitatie van de erfpachtterreinen is een nadeel 531 duizend euro in de lasten (rente) en een voordeel van 930 duizend euro in de baten (pachten en verkoop), per saldo een voordeel van 399 duizend euro.

Grondzaken (V 125 duizend euro)

Betreft een resultaat op plankostencomplexen van 125 duizend euro voordeel in relatie tot de reserve Grondzaken.

Kapitaallasten extra beleid (N 45 duizend euro)

Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt 1,1 miljoen euro voordeel. Jaarlijks valt er structureel extra beleidsgeld vrij door het later uitvoeren van projecten. Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gedekt: G-kracht, structuurplan en taakstelling meerjarenbeeld. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's overig verkeer (7.6) en overig economie en werkgelegenheid (2.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma overig verkeer bedraagt 45 duizend euro nadeel.

Kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (N 253 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. De omvang van de activering is vastgesteld op 85,6 miljoen euro. De structurele kapitaallasten (rente en afschrijving van de investeringen) moeten worden gedekt uit de begroting 2014 (2,5 miljoen euro) en de begroting 2015 (2,4 miljoen euro). In 2014 ontstaat er een tekort op de kapitaallasten omdat het volledige bedrag is geactiveerd.

De rentelasten van de investeringen worden gedekt uit de rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 miljoen euro op de afschrijvingslasten waarvan 253 duizend euro in het deelprogramma 8.5 wordt verantwoord.

Bezuiniging onderhoudssubsidie (V 82 duizend euro)

Bij de voorjaarsbrief 2013 is een bezuiniging op genomen van 82 duizend euro op het verbeterplan wonen op het water. Door de subsidieregeling voor onderhoud aan woonboten te beëindigen kan een bezuiniging van 82 duizend euro worden gerealiseerd. In 2014 is de subsidieregeling beëindigd. De bezuiniging wordt daarmee gerealiseerd.

Bezuiniging ISV (N 2,5 miljoen euro)

Conform door uw raad destijds is besloten moet er vanuit ISV middelen worden bijgedragen aan de concernbezuinigingen 2011 t/m 2014. Een bedrag van 2,5 miljoen euro moet nog worden onttrokken aan de reserve ISV.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 111 duizend euro.

PROGRAMMA 9

Onderhoud en beheer openbare ruimte

Duurzaam schoon, heel, mooi, groen

In het programma Onderhoud en beheer werken we aan een buurt, wijk en stad waar het prettig is om te verblijven. Een stad die schoon, heel, mooi en groen is. Luisteren naar en samenwerken met bewoners is bij onderhoud en beheer in Groningen een goede gewoonte. Duurzaamheid is in alle onderdelen van dit programma richtinggevend.

Relevante beleidsnota's

Groninger Water- & RioleringsPlan 2014-2018
Stad Verdiept (2012)
Een graf in Stad (2012)
Meerjarenplan vervangingsinvesteringen en aanvullend langcyclisch onderhoud 2012 – 2016
Borgrapportage (2012)
Evaluatie hondenbeleid (2012)
Evaluatie boombeheer 2012
Evaluatie ecologisch beheer 2012 en planning ecologisch beheer 2013
Afvvalbeheerplan 2011-2015
Bladgoud (2010)
Kapvergunningenbeleid (2010)
Onkruidbestrijding verhardingen (2010)
Groenparticipatie 2010
Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014
Nota Bodembeheer (2009)
Groenstructuurvisie Groene Pepers (2009)
Convenant Bewonersparticipatie (2008)
Bodemnota 'Gebruik Centraal' (2005)
Bladwijzer (2002)
Beheer Openbare Ruimte Groningen (2001)
Nota De Levende Stad (1994)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1. **Kwaliteit van de leefomgeving**
2. **Afvalinzameling en –verwerking**
3. **Overig onderhoud en beheer openbare ruimte**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

In het kader van bezuinigingen is per 2014 het ambitieniveau BORG voor de openbare ruimte verlaagd. In 2014 voldeed 95% van de waarnemingen in de openbare ruimte aan deze verlaagde doelstelling. Uit de Leefbaarheidsmonitor blijkt dat bewoners, ondanks de verminderde ambitie en inzet op het gebied van BORG, de woonomgeving in 2014 waarden met gemiddeld een 7,5. De tevredenheid over het onderhoud is gemiddeld genomen gelijk gebleven aan het voorgaande jaar. De maatregel om met ingang van 2014 grof vuil niet meer gratis aan huis op te halen is succesvol geïmplementeerd. De beoogde bezuinigingen op het gebied van het onderhoud en beheer openbare ruimte zijn gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING

In het deelprogramma 'kwaliteit van de leefomgeving' zijn alle activiteiten ondergebracht die samenhangen met het onderhoud van de openbare ruimte en de infrastructuur in Groningen. Goed onderhoud draagt in belangrijke mate bij aan ons doel om de aantrekkelijkheid van Groningen te behouden en versterken. We streven daarbij naar het realiseren van vooraf bepaalde kwaliteitsdoelen en een blijvend functioneren van de voorzieningen in de openbare ruimte. Speciale aandacht schenken we aan het optimaliseren van de ecologische kwaliteit en de parken met een stedelijke functie.

De inbreng van bewoners bij het onderhoudsprogramma is van groot belang voor de kwaliteit van de leefomgeving. Een deel van de activiteiten in dit deelprogramma is dan ook vooral gericht op het betrekken van bewoners bij (keuzes in) het onderhoud van de stad. We brengen daarbij bestaande bewonersinitiatieven in het beheer onder de aandacht van burgers en organisaties en staan open voor nieuwe initiatieven. De gezamenlijke inzet van bewoners draagt ook bij aan het versterken van de samenhang in de buurt.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 9.1 Kwaliteit van leefomgeving bedraagt 58,9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit opbrengsten van rioolrechten, begraafrechten, precariorechten, opbrengsten uit leges & heffingen, diverse opbrengsten, een reservemutatie en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
- Ecologie
- Stadsparken
- Bewonersparticipatie bij onderhoud van de leefomgeving
- Onderhoud infrastructuur
- Toezicht en handhaving openbare ruimte

Beleidsveld

Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

Dit beleidsveld betreft het schoon en heel houden van alle verhardingen, verkeersvoorzieningen, groen en speelvoorzieningen. Een schone en hele openbare ruimte is van groot belang voor het aantrekkelijk houden van de leefomgeving in de stad. Het gaat over alle onderhoudsmaatregelen waarmee we de in BORG (Beheer Openbare Ruimte Groningen) vastgestelde kwaliteitsdoelen in het beheer nastreven. We willen dat de burgers tevreden zijn over hun woonomgeving en het onderhoud daarvan. We realiseren dit door tijdig klein en groot onderhoud uit te voeren waar dat nodig is. We baseren ons daarbij op de gedefinieerde kwaliteitsdoelen, de professionele inspecties en de jaarlijks door burgers uitgevoerde Borgschouw.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Wij hebben ons in 2014 opnieuw ingespannen om de stad schoon en heel te houden. We ontkwamen er echter niet aan om onze BORG ambities voor het onderhoud van de stad naar beneden bij te stellen. Voor de binnenstad en het Noorderplantsoen hebben we het oorspronkelijke hoge onderhoudsniveau gecontinueerd. Op de hoofdstructuren en in de wijken en bedrijfsterreinen kozen we voor een lagere ambitie bij met name de kort cyclische maatregelen (groenonderhoud en schoonhouden). Deze bezuiniging voeren we gefaseerd over twee jaar (2014 en 2015) in. We verwachten dat dit eind 2015 resulteert in een minder verzorgd beeld van de openbare ruimte, maar dat we in de toekomst het oorspronkelijke niveau relatief eenvoudig weer kunnen herstellen. Met beperktere middelen willen we met plaatselijke inzet maatwerk leveren om concentraties van verrommeling en vervuiling aan te kunnen pakken. We houden er rekening mee dat deze bezuiniging zal leiden tot een (beperkte) daling van de tevredenheid van bewoners over het onderhoud in hun woonomgeving.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Met ingang van 2012 hebben we extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een gefaseerde vervanging van een aantal versleten voorzieningen in de openbare ruimte en voor aanvullend lang cyclisch onderhoud. We streefden er in 2014 naar om met deze inzet in combinatie met het reguliere onderhoud de technische kwaliteit van de voorzieningen in de stad op peil te houden.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Voldoet aan BORG	▪ 92 %	▪ 90 %	▪ 95 %	▪ + 5
▪ Bewoners tevreden over onderhoud:				
▪ Schoon	▪ 69	▪ 68	▪ 67	▪ - 1
▪ Groen	▪ 75	▪ 74	▪ 75	▪ + 1
▪ Speelvoorziening en	▪ 74	▪ 73	▪ 75	▪ + 2
▪ Wegen	▪ 81	▪ 80	▪ 82	▪ + 2
▪ Fietspaden	▪ 83	▪ 82	▪ 84	▪ + 2
▪ Trottoirs	▪ 67	▪ 66	▪ 66	▪ -
▪ Algemeen waarderingscijfer	▪ 7,6	▪ >7,0	▪ 7,5	▪ + 0,5

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Vervangen voorzieningen en aanvullend onderhoud

Een aantal voorzieningen in de stad is aan vervanging toe. Daarnaast voorzagen we het onderhoudsbudget niet in alle benodigde groot onderhoud. In 2012 hebben we daarom een structureel budget aan de onderhoudsbegroting toegevoegd. Met dit budget wordt vanaf 2012 een aantal voorzieningen vervangen en wordt aanvullend onderhoud gepleegd. Het gaat dan om de vervanging van versleten verlichtingskabels, maar we realiseren ook vervanging en groot onderhoud van houten bruggen, kademuurs, speelvoorzieningen en asfaltwegen. In 2014 zijn we onverminderd door gegaan met de vervanging van oude verlichtingskabels, omdat deze al regelmatig oorzaak waren van uitval van de openbare verlichting. Daarnaast hebben we aanvullend onderhoud aan de Pleiadenbrug en de Helperzoom uitgevoerd. De vervanging van andere onderdelen hebben we een jaar uitgesteld, waardoor de uitvoering van het totale vervangingsprogramma doorloopt tot 2017. Op deze manier realiseerden we een deel van de bezuinigingsopgave voor de komende jaren.

Schoonhouden

In 2014 hebben we een blijvende inzet gepleegd in het schoonhouden van de binnenstad en het Noorderplantsoen. De binnenstad is het visitekaartje van de stad en daarom hebben we daar een dagelijkse schoonmaak uitgevoerd, ook op zaterdag. Het huiskamerteam van de binnenstad zorgde hierbij voor een extra plus in het schoonhouden van het winkelgebied tijdens de drukste openingstijden. Daarnaast leverde ook de uitvoering van het handhavingsprogramma een bijdrage aan het schoonhouden van de leefomgeving. Bij het schoonmaken van de hoofdstructuren, de wijken en bedrijventerreinen hanteerden we in 2014 een lagere BORG ambitie dan voorheen. Met een gerichte aanpak van de meer vervuilde plekken zijn we er in 2014 in geslaagd om de gevolgen van de lagere onderhoudsinzet te beperken. Bij het schoonhouden van de stad tellen niet alleen onze eigen inspanningen. We hebben diverse schoon-initiatieven van bewoners ondersteund en gestimuleerd. Daarbij hebben we onder andere gebruik gemaakt van de subsidie uit 'Nederland Schoon'.

Uit de BORG schouw blijkt dat we in 98% van de waarnemingen voldoen aan de doelstelling voor 2014.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Onderhouden van verhardingen

Ook in 2014 hebben we onderhoud uitgevoerd aan diverse asfaltwegen, klinkerwegen, fiets- en voetpaden. Voorbeelden zijn de asfaltering van het Hoendiep, Zuiderpark en diverse wegen in Paddepoel en Vinkhuizen. Volledige vervanging van een aantal asfaltwegen, die aan het eind van de levenscyclus zijn, hebben we in het kader van de bezuinigingsopgave met 1 jaar uitgesteld. Synergie effecten hebben we behaald door af te stemmen op bijvoorbeeld werkzaamheden aan het riool in de Westerhavenstraat en de Helperoostsingel. Om dergelijke combinaties ook bij bedrijventerrein De Hoogte mogelijk te maken, hebben we het onderhoud aan verharding daar uitgesteld.

De verhardingen voldoen in 89% van de waarnemingen aan de BORG ambitie voor 2014.

Onderhoud verkeersvoorzieningen

Het onderhoud aan verkeersborden, belijning, markering en verkeerslichten is op dezelfde wijze voortgezet als in 2013. We hebben in 2014 bezuinigd binnen deze activiteit door minder verkeersregelininstallaties te vervangen. In 2014 heeft dat niet geleid tot een toename van het aantal storingen.

De BORG score voor verkeersvoorzieningen is in 2014 95%.

Onderhoud groen

Het groenonderhoud bestaat voor het overgrote deel uit de frequente maatregelen zoals maaien en onkruidbeheersing. In 2014 hebben we de BORG-ambities voor deze kort cyclische werkzaamheden naar beneden bijgesteld (BORG-niveau "Laag") voor de hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen. Op een aantal plekken hebben we in 2014 groot onderhoud aan de bomen en het groen uitgevoerd. De afgelopen jaren zijn veel kastanjes aangetast door de kastanjeziekte. Inmiddels hebben we in Groningen van de ruim 2.050 kastanjes al zo'n 450 moeten vellen. We zijn in 2014 begonnen met een gefaseerde herplant van andere boomsoorten op de door de kastanjeziekte opgevalen plekken op de Singels en de Berlageweg. Verder hebben we in 2014 de voorbereiding gestart van de herplant van bomen in een aantal straten die door de najaarsstorm in 2013 ernstig waren aangetast. De uitvoering hiervan zal in 2015 plaatsvinden.

Het groenonderhoud haalt in 2014 een BORG score van 96%.

Onderhoud speelvoorzieningen

Naast het verzorgingsonderhoud hebben we ook in 2014 een aantal oudere speeltoestellen vervangen. Bij het vervangen van toestellen bekijken we gelijktijdig of aanpassing van de speelplek nodig is.

De BORG score voor dit onderdeel is in 2014 95%.

Huiskamer Binnenstad

De inzet vanuit het huiskamerproject is ook dit jaar weer effectief geweest. Dit blijkt onder andere uit een meting van Nederland Schoon waar Groningen op het gebied van schone en veilige winkelgebieden zevende wordt van 25 ondervraagde gemeentes. Verder hebben we diverse proeven met fietsparkeren gedaan met als doel de binnenstad schoon, heel, veilig te houden, maar ook toegankelijk en bereikbaar. De resultaten van deze proeven worden in 2015 geëvalueerd.

Onderhoud en exploitatie begraafplaatsen

In 2014 hebben we de renovatie van de aula op Selwerderhof afgerond waarna deze weer in gebruik kon worden genomen. In 2015 leggen we nog de laatste hand aan het opknappen van de omgeving van de aula. We zijn begonnen met de maatregelen uit de meerjarige beheerplannen voor begraafplaatsen, onder andere door de uitvoering van een uitgebreid asfalteringsprogramma voor de paden op diverse begraafplaatsen. We hebben in 2014 bezuinigd op het onderhoud van het parkgedeelte op Selwerderhof door een deel daarvan op een lager BORG niveau uit te voeren en door een efficiëntere manier van werken te hanteren.

Areaaluitbreiding beheer en onderhoud

Door nieuwe aanleg, maar ook door veranderingen in de inrichting van de bestaande stad, neemt het onderhoudsareaal ieder jaar toe. Vanzelfsprekend leidt dat ook tot extra onderhoudsinspanningen en bijbehorende kosten. Doordat de toename van het onderhoudsareaal momenteel lager is dan voorheen, konden we in 2014 volstaan met een kleinere verhoging van het onderhoudsbudget dan in de voorgaande jaren.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Aanvulling budget onderhoud gestopt

Vanaf 2011 hadden we minder geld beschikbaar voor lang cyclisch onderhoud in de stad. We hebben daarom in de afgelopen jaren incidentele middelen beschikbaar gesteld om toch de basis op orde te kunnen houden. Met de uitvoering van het Meerjarig programma vervangingsinvesteringen en aanvullend groot onderhoud is het lang cyclisch onderhoud de komende jaren weer op peil en hebben we de incidentele aanvulling met ingang van 2014 laten vervallen.

Groot onderhoud kinderboerderijen [Extra beleidsmiddelen]

In 2014 hebben we de visie op de kinderboerderijen nader geconcretiseerd en dit heeft geleid tot afspraken over subsidie en subsidievoorwaarden. De kinderboerderijen hebben een gezamenlijk overleg opgericht voor afstemming en synergie. Ook zijn we begonnen met het onderzoek naar de vraag of de exploitatie van kinderboerderij Stadspark binnen vijf jaar buiten de gemeente gebracht zou kunnen worden. Dit onderzoek loopt nog en naar verwachting zal dit in 2015 leiden tot een conclusie. Voor 2014 en 2015 is in totaal 500 duizend euro beschikbaar voor groot onderhoud aan de kinderboerderijen Stadspark (400 duizend euro) en Beestenborg (100 duizend euro). Het groot onderhoud bij de Beestenborg is vrijwel afgerond, het groot onderhoud aan kinderboerderij Stadspark hebben we uitgesteld zodat we dit kunnen afstemmen met de toekomstige exploitant van de kinderboerderij.

Verwerking snoei- en maaiafval

Bij de verwerking van snoei- en maaiafval streven we naar het toepassen van duurzame verwerkingsmethodes. De biomassa installatie bij Sportcentrum Kardinge is medio november gereed gekomen, waarna we daar zijn begonnen met het verbranden van snoeiafval. Het gebruik van de installatie is op dit moment nog in de opstartfase en we werken aan een verdere optimalisatie van het proces. De bedrijfsvoering van Kardinge komt daarbij niet in gevaar, omdat we kunnen terugvallen op een adequaat backupsysteem. Voor de verwerking van maaiafval tot vezels en grassap hebben we onderzoek gedaan naar het mogelijke inzetten van een graspers. Dit bleek echter technisch niet haalbaar te zijn. Daarentegen hebben we in 2014 wel een duurzamere verwerking van het maaiafval kunnen realiseren door biovergisting.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Voor de stad als geheel hebben we onze BORG ambitie in 2014 met 95% ruimschoots gehaald. Hierbij merken we op dat dit hoge percentage mede wordt veroorzaakt door de lagere kwaliteitseisen die we sinds 2014 hanteren. Als we de gerealiseerde BORG kwaliteit afzetten tegen de oorspronkelijke kwaliteitseisen dan is de score in 2014 met 1% gedaald naar 91%.

Hoewel we rekening hielden met een beperkte daling van de tevredenheid onder bewoners over het onderhoud, blijkt uit de laatste trendrapportage monitor leefbaarheid en veiligheid (2014) dat deze gemiddeld genomen gelijk is gebleven. Het gemiddelde waarderingscijfer voor de woonomgeving lag in de trendrapportage uit 2014 op een 7,5. De technische kwaliteit van de voorzieningen in de stad is op peil gebleven.

Beleidsveld

Ecologie

Onze doelstelling bij het ecologiebeleid, het vergroten van de biodiversiteit in het stedelijk gebied en de stadsranden, wordt van steeds groter belang. De intensivering van de landbouw leidt tot verschraving van de natuur in het landelijk gebied. Daarnaast zullen de gevolgen van het rijksbeleid zichtbaar worden. De Ecologische Hoofdstructuur wordt niet volledig gerealiseerd en er zullen geen nieuwe natuurgebieden meer worden aangelegd.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Een optimaal functionerende stadsnatuur met een grote soortenrijkdom in het stedelijk gebied en met goede verbindingen naar een kwalitatief hoogwaardig landschap rond de stad, waar het goed werken en plezierig toeven is. De groenste stad van Nederland.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Natuurlijke inrichting en beheer

Naast het jaarlijkse onderzoek naar doelsoorten in een aantal gebieden van de SES onderzochten we ook de effecten van de bezuinigingen op het ecologisch maaibeheer vanaf 2010. De negatieve effecten - in de vorm van een afnemende soortenrijkdom - bleken groter dan verwacht. Doordat we berm- en slootmaaisel goedkoper kunnen verwerken, ontstaat financiële ruimte binnen dit deelprogramma. Deze middelen gaan we inzetten om de negatieve trend te stoppen en verder te werken aan een verbetering van de kwaliteit van de stadsnatuur. In een aantal grote herinrichtingsprojecten zoals de Oostelijke ringweg en Groene Long is de kwaliteit van de ecologische inrichting versterkt. Door de aanleg van onder andere natuurlijke oevers, bloemrijke bermen, bosranden en de aanleg van faunapassages heeft de stadsnatuur een belangrijke impuls gekregen.

Voedselbeleid en eetbare Stad

In 2014 is Groningen met 17 nieuwe gerealiseerde projecten de grootste Eetbare Stad van Nederland geworden. In totaal zijn nu al meer dan 60 locaties in gebruik en de groei gaat nog steeds door. Er dienen zich ook regelmatig nieuwe initiatieven op het gebied van stadslandbouw, streekproducten en lokaal voedsel aan. De ruimtelijke, financiële en praktische consequenties zijn daarbij complex wanneer het om permanente functies gaat. In veel gevallen passen deze niet namelijk goed in bestaande procedures, regels en afspraken. De belangstelling voor het onderwerp blijkt ook uit succesvolle evenementen: Damned Food Waste, tijdens Let's Gro en diverse acties voor de Voedselbank. Over de voortgang van het voedselbeleid hebben we uw raad ook separaat geïnformeerd.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we een aantal belangrijke stappen gezet in het optimaliseren van de Groninger stadsnatuur. We hebben goed zicht gekregen op de ontwikkeling van de ecologische kwaliteit, waardoor we onderbouwde keuzes voor de toekomst kunnen gaan maken. In een aantal grote projecten hebben we de ecologische kwaliteit versterkt en daarmee de basis gelegd voor een grotere soortenrijkdom. Ook de activiteiten in het kader van de Eetbare Stad hebben met 17 nieuwe locaties een positieve bijdrage geleverd aan het woonklimaat van de stad.

Beleidsveld

Stadsparken

Bij dit beleidsveld beschrijven we hoe we willen omgaan met de parken in de stad die van betekenis zijn voor alle stadjes of zelfs voor bezoekers uit de regio. Deze parken vervullen een belangrijke recreatieve en ecologische functie voor de stad als geheel en leveren daardoor een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijke leefomgeving in de stad. Het gaat hierbij om het Stadspark, het Noorderplantsoen, het Westpark, het Paterswoldsemeer en het Stadsgeestpark Kardinge. Elk van deze parken wordt gekenmerkt door een eigen thema: in het Noorderplantsoen is dat cultuur, Kardinge staat voor 'actief', Westpark wordt een 'mozaïek', het Stadspark is: 'Engels klassiek' en het Paterswoldsemeer staat voor 'natuurlijk'.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen deze verschillende accenten zoveel mogelijk versterken en benutten en streven daarbij naar een goede afstemming tussen de verschillende belangen die daarbij een rol spelen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Stadspark

Afgelopen jaar is hard gewerkt aan het waterplan Stadspark. Met diverse specialisten op het gebied van water, bomen en ecologie is gewerkt aan de uitwerking van een concreet plan om de water- en natuurkwaliteit in het natuurpark van het Stadspark te versterken. In 2015 wordt begonnen met de uitvoering van dit plan.

Noorderplantsoen

Het Noorderplantsoen wordt de laatste jaren steeds intensiever gebruikt voor recreatie, met als gevolg meer overlast en klachten. We hebben daarom ook in 2014 extra aandacht besteed aan het schoonhouden van het park. Het realiseren van een kiosk met toiletvoorzieningen bleek niet haalbaar. Er zijn geen partijen die

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>geïnteresseerd zijn om dit te financieren en exploiteren. We zullen daarom voorlopig doorgaan met de tijdelijke toiletten.</p>
	<p>Westpark In 2013 zijn de laatste onderdelen van het Westpark gerealiseerd en daarmee is het Westpark als project afgerond. De komende tijd kunnen nog een aantal parkkamers worden ingevuld met functies die passen binnen de voor het Westpark vastgestelde visie. Initiatieven daartoe zijn er echter in 2014 niet geweest.</p>
	<p>Meerschop Paterswolde Onderhoud en beheer van het Paterswoldsemeergebied vallen onder het Meerschop Paterswolde, een gemeenschappelijke regeling van Haren, Tynaarlo en Groningen.</p> <p>Het project TRIP (Toeristisch en Recreatieve Infrastructuur Paterswoldsemeer) is in 2014 afgerond met het uitdiepen van de zuidkant van het meer en de renovatie van de sluis tussen het Hoornsediep en het Noord-Willemskanaal. Na overleg met gebruikers is gekozen voor een verruiming van de sluis-openingstijden. De gemeente Haren had de regie over de aanpak van de Meerweg-west. Ook dit project is in 2014 afgerond. De drie deelnemende gemeenten verlaagden hun bijdrage aan het Meerschop vanaf 2014 met 20%. Om dit te kunnen opvangen is bezuinigd op de bezetting van het secretariaat en op de inhuur externen voor maaiwerk.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt? Met de activiteiten in 2014 hebben we de basis gelegd voor een verdere verbetering van de natuur- en waterkwaliteit in het Stadspark en hebben we de extra inzet voor het schoonhouden van het Noorderplantsoen kunnen continueren. Met de maatregelen rondom het Paterswoldsemeer zijn de recreatieve voorzieningen in 2014 versterkt.</p>
Beleidsveld	<p>Bewonersparticipatie bij onderhoud van de leefomgeving</p> <p>Dit beleidsveld beschrijft de wijze waarop we bewoners uitnodigen om mee te doen aan en mee te denken over het onderhoud van hun leefomgeving. Daarmee vergroten we ook de betrokkenheid bij het onderhoud van de stad, waardoor de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en bewoners voor de openbare ruimte meer vorm krijgt. Dit zal naar verwachting leiden tot minder vernielingen en vervuiling en zo bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken? Onze ambitie is de daling van de tevredenheid over het onderhoud als gevolg van lagere onderhoudsbudgetten zoveel mogelijk te beperken door zo goed mogelijk aan te sluiten op de vraag van bewoners en door de betrokkenheid van bewoners bij hun directe leefomgeving te vergroten. De gezamenlijke inzet van bewoners draagt ook bij aan het versterken van de samenhang in de buurt.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Participatie in het schoonhouden van de stad We hebben ook in 2014 gebruikers van de (semi) openbare ruimte ondersteund en gestimuleerd in het zelf schoonhouden van de eigen woon- of leefomgeving. We deden dit onder andere door milieueducatielessen en de voorjaarsactie LenteKriebels te organiseren. Daarnaast hebben we gedurende het hele jaar diverse bewoners- en ondernemersinitiatieven op dit gebied ondersteund. Een voorbeeld hiervan zijn de vijftig bewoners-zwerfafvalteams die in verschillende wijken actief zijn. In totaal zijn in 2014 zo ruim 14.000 mensen actief betrokken bij het schoonhouden van de stad. Ongeveer 4.500 hiervan deden mee aan de grote (voorjaars)actie en de overige met kleinere acties in de rest van het jaar.</p> <p>Borgschouw In 2014 heeft een groep van maar liefst 135 bewoners in het voorjaar een schouw gedaan van hun woonomgeving om te beoordelen of de beoogde BORG kwaliteiten worden gerealiseerd. Uit de analyse van de schouwresultaten blijkt dat we stad breed in 95% van de waarnemingen voldoen aan de beoogde Borg kwaliteit. We hadden ons ten doel gesteld om minimaal 90% te halen. Het goede resultaat ontstaat deels</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
doordat we vanaf 2014 een lagere BORG doelstelling hanteren en doordat een belangrijk deel van de bezuiniging pas in 2015 wordt geëffectueerd.

Tijdens de evaluatie van de schouw hebben we de resultaten en ervaringen met de betrokken bewoners besproken. Ook hebben we daarbij afspraken gemaakt over accenten in het onderhoud voor het komende jaar. Uit de reacties van de bewoners blijkt dat deze zeer tevreden zijn over deze vorm van participatie.

Groenparticipatie

Via de gemeentelijke website nodigen we bewoners uit om mee te helpen in het beheer van het groen in hun woonomgeving. Ook publicaties over andere succesvolle projecten op dit gebied leiden vaak tot nieuwe bewonersinitiatieven. In 2014 zijn zo 15 nieuwe bewonersinitiatieven voor de adoptie en aanpassing van kleinschalig groen ontstaan en gerealiseerd met onze ondersteuning. .

Bedrijventerreinen

We betrekken ook ondernemers meer bij het onderhoud en beheer van de openbare ruimte op bedrijventerreinen. In 2014 hebben we daartoe een overeenkomst opgesteld voor het bedrijventerrein Westpoort en een samenwerkingsovereenkomst gesloten op de Zernike Campus. Samen met de Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost (VBZO) hebben we een nieuw plan opgesteld voor de rotondes waarna we deze in beheer en onderhoud hebben overgedragen aan de VBZO. Ook zijn de bedrijvenverenigingen in 2014 betrokken bij de jaarlijkse BORG-schouw.

De afspraken over lopende samenwerking op het gebied van aanpak zwerfvuil op het Hoendiep (tussen VBGW, McDonalds en gemeente) hebben we verlengd tot 2017.

Zelfbeheer

We zijn in 2014 op zoek gegaan naar nieuwe mogelijkheden om bewoners te laten participeren in het beheer van hun woonomgeving. We hebben daartoe samen met bewoners uit Beijum een succesvol zelfbeheer project in Almere bezocht. In 2015 gaat de bewonersorganisatie Beijum samen met ons kijken of een pilot met zelfbeheer in Beijum mogelijk is. Daarnaast is er door het AOC Terra een initiatief gestart voor buurtsamenwerking in stadsdeel Zuid. Het AOC terra wil hierbij bewoners en andere belanghebbenden betrekken. Het gaat daarbij om zowel initiatieven op het gebied van het beheer en ontwikkeling van de openbare ruimte, als het organiseren van zelf- en samen redzaamheid van de bewoners in het stadsdeel.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De reacties die we krijgen van deelnemers aan de verschillende activiteiten op dit gebied zijn zonder uitzondering positief en laten zien dat deze aanpak door bewoners goed wordt gewaardeerd. Samenwerking met bewoners in het onderhoud en aansluiten bij hun vragen leidt tot een grotere betrokkenheid bij - en verantwoordelijkheid voor de woonomgeving bij bewoners. De cijfers uit de tweejaarlijkse leefbaarheid enquête laten zien dat de tevredenheid over het onderhoud gemiddeld genomen gelijk is gebleven.

Beleidsveld

Onderhoud infrastructuur

Een belangrijk deel van het onderhoud is gericht op het in stand houden van een goed functionerende infrastructuur. Dit minder zichtbare onderhoud betreft in het bijzonder het functioneren van de riolering en civiele kunstwerken (zoals bruggen en zware beschoeiingen). Het spreekt voor zich dat een goed functioneren van deze voorzieningen voorwaarde is om een aantrekkelijke stad voor onze inwoners te kunnen zijn. In het Groninger Water- en Rioleringsplan beschrijven we hoe we invulling geven aan onze zorg voor oppervlaktewater, hemelwater, grondwater en de inzameling en transport van het stedelijk afvalwater. Voor de jaren 2014 tot en met 2018 is een nieuw plan gemaakt. Een nieuwe ontwikkeling daarin is de integratie van het gemeentelijke beleid met beleid en maatregelen die de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's uitvoeren in de gemeente Groningen (Waterakkoord).

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Bij de riolering streven we ernaar dat de vuilast en wateroverlast bij regenbuien binnen acceptabele normen blijft. Verder willen we alle ongezuiverde lozingen opheffen. Ons waterbeleid is gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit en het voorkomen van waterkwantiteitsproblemen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Daarnaast willen we de veiligheid en werking van alle beweegbare bruggen en andere civiele kunstwerken voortdurend kunnen garanderen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Rioleringsprojecten

In 2014 hebben we het project Waterslag 2 afgerond, de aanleg van een grote rioolpersleiding tussen Selwerd en het Damsterdiep. Hierdoor vinden onder andere minder riooloverstorten plaats in de stadsvijvers. Het riool in de Zonnelaan, Eikenlaan en Kastanjelaan hebben we voorzien van een nieuwe binnenwand (relinen). Bij het riool onder Turfsingel en Schuitediep zijn we ook met deze aanpak begonnen, we ronden dit daar af in de loop van 2015.

Het inspraakproces bij de rioolsanering in de Oosterparkbuurt en de Hortusbuurt vergde meer tijd dan verwacht, waardoor de uitvoering in 2015 start.

Water

We hebben in 2014 samen met bewoners plannen ontwikkeld voor een natuurlijker inrichting van vijvers in Beijum en Lewenborg. In 2015 worden deze projecten gerealiseerd.

Verder hebben we in samenwerking met waterschap Noorderzijlvest een nieuw waterstructuurplan voor Noorddijk ontwikkeld. Met dit plan verbeteren we de algehele water- en natuurkwaliteit en realiseren we een grotere waterberging.

Ook hebben we in 2014 het meetnet voor het grondwater voltooid. Daardoor kunnen we nu in de hele stad de grondwaterstand monitoren en problemen beter voorkomen en oplossen. We hebben een plan ontwikkeld voor een pilot om het waterpeil op afstand te monitoren.

De monitoring van het innovatieve sanitatieproject in Drielanden, waarbij het grijze en zwarte water lokaal wordt behandeld, loopt nog door tot maart 2015, daarna zullen we dit project evalueren.

Voor de verbetering van de waterkwaliteit in het Stadspark hebben we in 2014 samen met waterschap Noorderzijlvest een plan ontwikkeld. Uitvoering van dat plan start in 2015.

Verder hebben we slibsanering uitgevoerd op diverse locaties, waaronder sloten in Beijum en stadsdeel Zuid en de ringsloot bij Selwerderhof (eerste deel).

Waterakkoord

In 2014 hebben we een akkoord gesloten over samenwerking op het gebied van water en riolering met alle Groninger gemeenten, vier Noord Drentse gemeenten, de waterbedrijven in Groningen en Drenthe en de beide waterschappen. Dit akkoord heeft tot doel om de toename van kosten te beperken, de kwetsbaarheid van beheerorganisaties te verminderen en de kwaliteit en duurzaamheid op dit gebied te verbeteren.

Oeverbeschoeiing

In 2014 hebben we het herstel van de kade en de groene oevers van het Oude Winschoterdiep afgerond. Ook de aanpak van de monumentale kade van de Kleine der A hebben we voltooid. Op twee locaties in de Diepenring hebben we de kwaliteit van de kade nader onderzocht. De resultaten gaven geen aanleiding tot extra onderhoudsmaatregelen. Herstel van de keermuur van de Emmabrug hebben we in het kader van de bezuinigingsopgave een jaar uitgesteld.

Bruggen

In 2014 hebben we bij de diverse bruggen regulier onderhoud uitgevoerd. Ook hebben we 5 houten bruggen vervangen door een duurzamere stalen uitvoering. Mede door de uitvoering van deze onderhouds- en vervangingswerkzaamheden hebben zich geen problemen voorgedaan in het functioneren van de bruggen en andere civiele kunstwerken

Brugbediening

Wij hebben in 2014 ongeveer 5500 schepen begeleid door onze gemeentelijke kanalen. Doordat Groningen een knooppunt is in de scheepvaart, maken veel schepen gebruik van onze waterwegen. Wij dragen er zorg voor dat deze schepen met zo weinig mogelijk oponthoud - voor zowel het weg- als het waterverkeer - door onze

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

stad heen kunnen varen.
Sinds februari 2014 zijn de bruggen over het Noord-Willems kanaal en de Vierverlatenbrug in Hoogkerk op afstand bedienbaar. In 2015 worden nog enkele kleine aanpassingen aan deze bruggen gerealiseerd en wordt de financiële afwikkeling afgerond.

Havenwezen

Wij hebben in het kader van de Verordening Openbaar Vaarwater (VOV 2009) voornamelijk gehandhaafd op illegaal afmeren. Bij grote evenementen in de stad zoals Eurosonic Noorderslag hebben wij gezorgd dat de hotelschepen een goede ligplaats krijgen in de stad. Bij evenementen op het water hebben wij de aanvraag voor de evenementenvergunning getoetst en hebben wij tijdens het evenement toezicht op het water gehouden. Stadjes kunnen op een aantal plaatsen -onder andere bij De Linie, de Oosterhavenbrug en een proeflocatie aan de Van Goghstraat- in de stad een kleine boot afmeren. De evaluatie van deze proeflocatie wordt begin 2015 afgerond.

Herewegviaduct [Extra beleidsmiddelen]

Het Herewegsviaduct vertoont al geruime tijd tekenen van slijtage. Omdat de oorspronkelijk geplande vervanging samenvalt met een aantal andere infrastructurele werken, kan de bereikbaarheid van de stad in het gedrang komen. Om die reden hebben we in 2014 besloten het viaduct eerst (in 2015) te gaan renoveren en de vervanging uit te stellen tot 2028. Een uitgebreidere toelichting hierop vindt u in programma 7, deelprogramma 3, beleidsveld stedelijke hoofdstructuur.

In 2014 hebben we extra inspecties uitgevoerd en onderzoek gedaan om de veiligheid van het viaduct te kunnen monitoren. De oorspronkelijk voor 2014 geplande extra maatregelen aan de staalconstructie nemen we mee in de algehele renovatie in 2015.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Met de uitgevoerde maatregelen hebben we de doelen in 2014 voor dit beleidsveld gerealiseerd.

Beleidsveld

Toezicht en handhaving openbare ruimte

Alle gemeentelijke toezicht- en handhavingstaken in de openbare ruimte zijn binnen één organisatieonderdeel (Stadtoezicht) ondergebracht. Handhavers leveren vanuit dit onderdeel een bijdrage aan een schone, hele en veilige stad. We beogen hiermee vorm te geven aan het integraal toezicht samen met het handhaven op de kleine ergernissen in de openbare ruimte, die niet langer door de politie als prioriteit worden beschouwd.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Een integraal toezicht en handhaving gericht op het naleven van afgesproken regels, het inperken van hinderlijk gedrag en het aanpakken van kleine ergernissen. En dat in balans met de daarvoor beschikbare middelen.

indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Aantal bejegeningklachten tegen Boa's	▪	▪ -	▪ 16	▪ -

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Toezicht en handhaving openbare ruimte.

In ons Uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving Stadtoezicht 2014 hebben wij concreet inzichtelijk gemaakt op welke wijze de beschikbare capaciteit voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte is verdeeld over de verschillende prioriteiten. Deze prioriteiten zijn gebaseerd op het Jaarplan veiligheid 2014 en het Verbeterplan Stadtoezicht 2014-2016.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....

In het kader van dit plan hebben wij gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van onze toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Hiertoe is gewerkt aan het vergroten van de kennis, verbetering van de kwaliteit van de processen verbaal en de verbreding van het handelingsrepertoire van onze handhavers. Daarnaast is een start gemaakt met het opstellen van protocollen. De focus voor onze toezicht en handhavingsinzet lag op overlastmeldingen, hotspots, evenementen en illegaal afval. Daarnaast fungeren onze handhavers als gastheer van de stad; mensen op straat spreken hen aan met vragen en meldingen en kunnen bij hen terecht.

Begin september 2014 zijn wij voor onze toezicht en handhaving overgegaan op het werken in drie stadsdelen: noord, centrum en zuid. Hiermee sluiten wij aan op de wijkindeling zoals die door de politie gehanteerd wordt, waardoor de samenwerking tussen de agenten en onze toezichthouders en handhavers 'in de wijk' verbetert. Vanuit deze stadsdelen borgen wij onze aansluiting bij de vijf wijken in het kader van gebiedsgericht werken en dragen wij bij aan de vergroting van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Tevens hebben wij uw raad onze visie op integraal toezicht en handhaving gepresenteerd. In 2015 krijgt dit vervolg.

In 2014 was er sprake van 15 agressie-incidenten tegen Boa's, variërend van belediging en bedreiging tot aan fysiek geweld. Waar de afgelopen jaren met enige regelmaat sprake was van agressie- en geweldsincidenten zijn deze in het laatste half jaar van 2014 sterk afgenomen.

.....

Tekort Stadstoeyicht [Extra beleidsmiddelen]

Omdat de aannames ten tijde van de oprichting van Stadstoeyicht niet reëel zijn geweest heeft uw raad structureel extra beleid van 540 duizend euro in 2014 oplopend tot 620 duizend euro vanaf 2016 beschikbaar gesteld voor:

- teruglopende inkomsten van de kermis (recessie en minder vierkante meters verpacht);
- tekort op de Warenmarkt;
- minder inkomsten uit Wet Mulder overtredingen;
- minder vergoedingen uit bestuurlijke strafbeschikkingen;
- het niet behalen van de opgelegde efficiëncykorting op het onderdeel parkeerhandhaving.
- in 2014 is het extra beleidsgeld van 540 duizend euro besteed.

Daarnaast heeft uw raad vanaf 2014 drie jaar lang 250 duizend euro incidenteel extra beleid beschikbaar gesteld. Dit bedrag is bedoeld om het verbeterplan uit te kunnen voeren. Vooral voor tijdelijke versterking van de organisatie maar ook voor extra opleidingen en de realisatie van de overige verbeterpunten indien dat niet kan binnen de huidige budgetten. In 2014 is 180 duizend euro besteed voor de versterking van de organisatie van de evenementen, voor verbetering van de organisatie van toezicht en handhaving en de uitvoering van het verbeterplan. We presenteren een resultaat van circa 70 duizend euro. Dit bedrag is onder andere bestemd voor de nieuwe landelijke Boa-uniformen. De levering van deze uniformen duurde iets langer dan van te voren gepland en heeft in februari 2015 plaatsgevonden.

Baangarantie huidige Stadswachten

Voor dekking van de kosten van de baangarantie tot 1 september 2014 van de stadswachten is extra beleidsgeld beschikbaar gesteld van 140 duizend euro incidenteel. Dit geld is in 2014 besteed.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben in 2014 16 bejegeningklachten tegen Boa's van burgers ontvangen. Hiervan betroffen 13 klachten 'bezwaren' tegen ons handhavingsbeleid. Deze moeten eigenlijk niet worden beschouwd als bejegeningklachten. 3 Klachten raakten aan de bevoegdheden van de BOA (opsporingsmogelijkheid, identificatie en cautie).

Onze toezicht- en handhavingstaken hebben wij gerealiseerd binnen het beschikbare financiële kader. Wij richtten ons hierbij met name op overlastmeldingen, hotspots, evenementen en illegaal afval. Zo leveren wij een belangrijke bijdrage aan Schoon, Heel en Veilig en zijn wij de 'ogen en oren van de stad'. In 2015 werken wij verder aan de implementatie van het integraal toezicht en handhaving en aan onze samenwerking met de politie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Dierenwelzijn Dierenwelzijn raakt zowel dieren als mensen in onze stad en is daarmee een lokaal politiekonderwerp. Wij willen ons inzetten om dierenleed, dierovriendelijk beleid en dierovriendelijke activiteiten in Groningen te voorkomen. We stimuleren diervriendelijk handelen.
Doelen	Wat wilden we bereiken? In 2014 hebben we besloten om met ingang 2015 te bezuinigen op de subsidie voor het Dierenopvangcentrum Groningen. We streefden er in 2014 naar om de samenwerking tussen de drie betrokken dierenopvang-organisaties dusdanig te verbeteren dat de kwaliteit en kwantiteit van de opvang, ondanks deze bezuiniging, op orde blijft. We beoogden daarbij alle zorg voor dierenopvang en transport in één contract met de betrokken organisaties onder te brengen.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Gesprekken dierenopvangorganisaties. We hebben in 2014 diverse gesprekken gevoerd met de betrokken organisaties om de mogelijkheden voor verbeteringen in de samenwerking te onderzoeken en vervolgens stappen daarin te zetten.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Ondanks onze inzet in gesprekken met de betrokken organisaties moesten we eind 2014/begin 2015 helaas concluderen dat verdere stappen in het samenwerkingsproces niet haalbaar zijn. In 2015 onderzoeken we op welke wijze we in de toekomst invulling geven aan onze wettelijke taak voor het opvangen van zwerfdieren.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

AFVALINZAMELING EN VERWERKING

In dit deelprogramma beschrijven we op welke wijze we het huishoudelijk afval en bedrijfsafval in Groningen inzamelen en verwerken. We streven daarbij naar een optimaal hergebruik van grondstoffen tegen acceptabele kosten.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 9.2 Afvalverzameling en verwerking bedraagt 33,3 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit opbrengsten van afvalstoffenheffing en reinigingsrecht, werken voor derden, onttrekking aan reserves en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Inzamelen en verwerken

Beleidsveld

Inzamelen en verwerken

Dit beleidsveld betreft de inzameling van huishoudelijk en bedrijfsafval op een milieutechnisch en economisch verantwoorde wijze. Bij het huishoudelijk afval is het uiteindelijke doel de beperking van de hoeveelheid te verbranden restafval door een zo groot mogelijk scheidingspercentage te realiseren, tegen de laagst mogelijke kosten en met een acceptabel serviceniveau.

In 2012 is de afvalstoffenheffing gedifferentieerd naar één- en meerpersoonshuishoudens. Bewustwording van burgers door middel van communicatie en participatie zijn belangrijke aandachtspunten.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Beperken van de hoeveelheid afvalstoffen, optimalisatie van de gescheiden inzameling, betere scheiding van deelstromen en optimaal hergebruik van afvalstoffen. En dat alles binnen de randvoorwaarden van een financieel haalbare afvalstoffenheffing.
- Een verlaging van de verwerkingskosten door contractuele en organisatorische aanpassingen in de relatie Gemeente-ARCG-Attero.
- De kosten die we maken voor het huishoudelijke afval dekken we geheel uit de afvalstoffenheffing.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Nuttige toepassing huishoudelijk afval				
- Brongescheiden ingezameld	▪	▪ >41%	▪ 41%	▪ -
- Nuttige toepassing (incl. nascheiding)		▪ >53%	▪ 57%	▪ + 4
▪ Scheidingspercentage grof huishoudelijk afval	▪	▪ 66%	▪ 72%	▪ + 6
▪ Restafval (incl. zwerfafval, kg/inw/jr)	▪	▪ 220	▪ 209	▪ -11
▪ Papier (kg/inw/jr)	▪	▪ 60	▪ 42	▪ -18
▪ Glas (kg/inw/jr)	▪	▪ 21	▪ 18	▪ -3
▪ Nagescheiden kunststoffen (ton/jr)	▪	▪ >3.000	▪ 5.250	▪ +2.250

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Afvalinzameling en –verwerking

In 2014 is ongeveer dezelfde hoeveelheid huishoudelijk afval ingezameld als in het voorgaande jaar (77.300 ton, -0,1% t.o.v. 2013). De mate van bronscheiding is in 2014 verbeterd. Dit komt met name doordat er meer grofvuil via de afvalbrengstations gescheiden is ingezameld als gevolg van de maatregel om grofvuil in 2014 niet meer gratis aan huis op te halen.

De ingezamelde hoeveelheid oud papier is in 2014 verder gedaald (-8%). De aanhoudende daling is het gevolg van de matige economische omstandigheden en een voortschrijdende digitalisering van de maatschappij (minder drukwerk). Ook de hoeveelheid glas is licht gedaald. Door verdere optimalisatie van het bedrijfsproces door Attero is de hoeveelheid nagescheiden kunststof verpakingsafval in 2014 daarentegen sterk gestegen (+ 23%). Wanneer de effecten van nascheiding worden meegewogen dan is de totale mate van nuttige toepassing van huishoudelijk afval in 2014 gestegen tot 57%. De doelstelling van minimaal 53% is daarmee in 2014 gerealiseerd.

In de tweede helft van 2014 zijn alle bestaande inzamelroutes voor restafval en GFT opnieuw tegen het licht gehouden door Stadsbeheer. Nadere routeoptimalisatie zal in de loop van 2015 zijn beslag krijgen. Mede met het oog daarop is in 2014 terughoudend geïnvesteerd in vervangend materieel.

In 2014 hebben we - mede in ARCG-verband - overleg gevoerd met Attero over de verwerking van huishoudelijk restafval en eventuele gevolgen voor de verwerkingstarieven. Deze gesprekken zijn nog gaande.

Uitbreiden voorzieningen voor afvalscheiding

Per 2014 wordt grofvuil niet meer gratis aan huis opgehaald. Bewoners die van deze service gebruik maken moeten hiervoor een kostendekkend tarief betalen. De maatregel stimuleert bewoners om grofvuil naar de afvalbrengstations te brengen waar het gescheiden wordt en daardoor tegen lagere kosten verwerkt kan worden. De kostenbesparing die de maatregel oplevert is vertaald in een lagere afvalstoffenheffing in 2014. Begin 2014 zijn bij circa 7.000 huishoudens minicontainers voor oud papier uitgezet. De containers vergemakkelijken de inzameling en dragen bij aan een betere bronscheiding voor oud papier.

Bewustwording

We hebben in 2014 doorlopend gecommuniceerd over afvalinzameling en -scheiding onder andere via advertenties in lokale media, de gemeentelijke website en stickers op de huisvuilwagens (o.a. campagne "Minder afval dankzij ..."). De Milieustewards hebben een groot aantal (80) educatieve acties op scholen uitgevoerd.

Acties ten behoeve van minder (huishoudelijk) zwerfafval

In het kader van burgerparticipatie hebben we - ondermeer via de Milieustewards - een groot en groeiend aantal initiatieven van bewoners en/of wijkorganisaties ondersteund, waaronder:

- deelname van 9 basisscholen aan het project Minder Afval Dankzij Mij;
- 13 tijdelijke Milieustraten op locaties in de wijken;
- ruim 50 geregistreerde en actieve zwerfafval-/snoeprouteteams;
- 135 zwerfafvalacties;
- 115 Lentekriebelacties;
- 75 Winterkriebelacties.

In totaal zijn zo'n 14.000 bewoners op enigerlei wijze bij de ondersteunde acties betrokken geweest.

Handhaving afval

In 2014 zijn diverse thema's in het kader van controle op afval opgepakt. Zo zijn controles uitgevoerd op het plaatsen van afval naast ondergrondse huisvuil- en papiercontainers en op het dumpen van (grof) afval in de openbare ruimte. Daarnaast zijn - mede in het kader van educatieve acties met scholen - controles uitgevoerd op routes tussen scholen en verkooppunten van etenswaren (snoeproutes).

Een en nader heeft geleid tot ongeveer 350 bestuurlijke strafbeschikkingen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
Tarief afvalstoffenheffing

In 2014 is de afvalstoffenheffing met circa 8% verlaagd ten opzichte van 2013.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we vrijwel alle doelen op het gebied van afvalinzameling en -verwerking kunnen realiseren. De hoeveelheid afval per inwoner is gedaald, we hebben meer afval gescheiden kunnen inzamelen en ook de nascheiding van afval is verbeterd. Met een totaal nuttig hergebruik van 57% zaten we zelfs ruim boven de beoogde 53%. Alle kosten die hiermee gemoeid waren, konden worden gedekt uit de opbrengsten van de afvalstoffenheffing.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

OVERIG ONDERHOUD EN BEHEER OPENBARE RUIMTE

Onder het deelprogramma "overig onderhoud en beheer openbare ruimte" hangt het beleidsveld Bodem.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 9.3 Overig onderhoud en beheer openbare ruimte bedraagt 4,1 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten, vrijval voorzieningen, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Bodem

Beleidsveld

Bodem

Het beleidsveld bodem is gericht op het duurzaam ontwikkelen, benutten en beheren van de bodem. Hierbij zijn de Wet bodembescherming, het Besluit bodemkwaliteit en het convenant "bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties" de belangrijkste landelijke kaders. Die zijn waar nodig uitgewerkt in Groningse beleidskaders. Ook de interne advisering op ruimtelijke plannen, uitvoeringsprojecten, bouwvoorvragen en aan- en verkopen draagt bij aan het duurzaam ontwikkelen, benutten en beheren van de bodem.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

De bodem wordt duurzaam benut en draagt bij aan een optimale kwaliteit van de leefomgeving. De kwaliteit van de bodem moet geschikt zijn voor het beoogde gebruik; er mogen geen risico's aanwezig zijn voor de gezondheid, het bodemleven en voor verspreiding van verontreiniging via het grondwater. Die locaties waar deze risico's zich wel voordoen, noemen we spoedlocaties. We streven naar duurzaam (her)gebruik van grond en benutten van de mogelijkheden die de ondergrond biedt voor duurzame energie.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Uitvoering wettelijke taken (Wet bodembescherming, Besluit Bodemkwaliteit)

Uitvoeren activiteiten conform het uitvoeringsprogramma Bodemsanering 2010-2014

Behaalde resultaten

- beschikkingen zijn binnen het daarvoor geldende kader afgegeven.
- meldingen zijn binnen het daarvoor geldende kader behandeld.
- toezicht en handhaving zijn uitgevoerd en vanaf 1 november 2013 uitbesteed aan de Omgevingsdienst Groningen.
- lopende (na)zorg verplichtingen bodemsanering worden uitgevoerd
- de actualisatie Nota Bodembeheer is vastgesteld en in werking getreden.

Bodemadvies

Interne advisering bodem (begeleiden gemeentelijke bodemsaneringen, grondaankopen, bestemmingsplannen etc.)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Behaalde resultaten

- relevante projecten, omgevingsvergunningaanvragen en aan- en verkopen zijn voorzien van een bodemadvies
- de grondwatermonitoring op diverse nazorglocatie, waaronder de Beckerweg, hebben we kunnen afsluiten.

Aanpak spoedlocaties

Aanpak spoedlocaties conform planning

Behaalde resultaten

- Voor de humane spoedlocaties zijn alle risico's beheerst en daarmee is de aanpak op schema afgerond;
- De overige spoedlocaties zijn voortvarend opgepakt en de aanpak ligt op schema.

Project Grondig

Uitvoeren fase 2 van project Grondig (bodeminformatie van gemeentelijke eigendommen in beeld)

Behaalde resultaten

Het bodemonderzoek voor fase 2 ligt op schema. In februari 2015 worden de resultaten van het project verwacht.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De doorlopende activiteiten leveren een continue bijdrage aan duurzaam bodembeheer. De projecten Spoed en Grondig liggen op schema.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
9.1	Kwaliteit van de leefomgeving	59.939	59.314	58.890	424
9.2	Afvalinzameling en -verwerking	30.671	32.164	33.322	-1.158
9.3	Overig	3.287	4.417	4.147	270
	Totaal lasten	93.897	95.895	96.359	-464
Baten					
9.1	Kwaliteit van de leefomgeving	22.778	22.774	24.290	1.516
9.2	Afvalinzameling en -verwerking	32.438	33.938	35.282	1.344
9.3	Overig	894	3.757	4.039	282
	Totaal baten	56.110	60.469	63.611	3.142
	Totaal saldi voor bestemming	-37.787	-35.426	-32.748	2.678
	Reserve mutaties				
	Totaal toevoegingen	568	4.208	4.208	0
	Totaal onttrekkingen	1.487	1.844	1.844	0
	Totaal saldi na bestemming	-36.868	-37.790	-35.112	2.678

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

9.1 Kwaliteit van de leefomgeving V 1,9 miljoen euro

Beheer openbare ruimte (V 361 duizend euro)

Op de bedrijfsvoeringskosten van het beheer op de openbare ruimte is een voordeel ontstaan van per saldo 361 duizend euro. Dit is vooral veroorzaakt door meevallende exploitatielasten (lagere kapitaallasten en lagere brandstofprijzen) op het wagenpark. Ook zijn er extra kosten gemaakt voor het organiseren van verkiezingen en extra inzet was nodig bij het verstrekken van instemmingsbesluiten voor het verleggen van kabels en leidingen. Per saldo een voordeel van 128 duizend euro. Het verstrekken van instemmingsbesluiten en verrichten van werken voor derden heeft extra inkomsten opgeleverd van 233 duizend euro.

Stormschade (V 565 duizend euro)

Bij het vaststellen van de gemeenterekening 2013 heeft uw raad 600 duizend euro beschikbaar gesteld voor het herplanten van bomen als gevolg van de stormschade van oktober 2013. In 2014 is hiervan 35 duizend euro besteed. Door uw raad is op 17 december 2014 besloten het restantbedrag van 565 duizend euro voor de afwikkeling van de stormschade in 2015 beschikbaar te stellen.

Groen- en speelvoorzieningen (V 150 duizend euro)

Voor onderhoud en renovatie van de kinderboerderijen Stadspark en Beestenborg heeft uw raad 250 duizend euro extra beleidsgeld beschikbaar gesteld. Het onderhoud van de kinderboerderij Stadspark is in 2014 niet volledig uitgevoerd in verband met vertraging in de planvorming. Er resteert nog een bedrag van 150 duizend euro.

Riolering (V 159 duizend euro)

Op de activiteit riolering is een voordeel van 159 duizend euro ontstaan. Dit resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kapitaallasten (rente en afschrijving op investeringen riolering).

Resultaat begraven (V 236 duizend euro)

In 2014 heeft uw raad besloten de totale kosten voor de eenmalige beheermaatregelen van de begraafplaatsen te bepalen op 585 duizend euro. De uitvoering hiervan vindt over meerdere jaren plaats. In 2014 is hiervan 460 duizend euro uitgegeven. Daarnaast zijn er meer inkomsten ontvangen uit afkoopsommen onderhoud graven van 113 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Precario (V 151 duizend euro)

De inkomsten precariorechten (652 duizend euro) zijn 125 duizend euro hoger dan begroot door met name een toename van de inkomsten precario gebruik gemeente grond. Handhaving middels controles op straat dragen direct en indirect bij aan de opbrengst van de precario. Door minder ureninzet handhaving en externe kosten is tevens een voordeel op de lasten ontstaan van 26 duizend euro.

Reclame dragend straatmeubilair (V 204 duizend euro)

In 2014 zijn de kosten van de ureninzet contractbeheer en handhaving lager dan begroot. Dit geldt tevens voor de onderhoudskosten abri's omdat deze rechtstreeks ten laste van het desbetreffende project zijn gebracht. Totaal voordeel van 228 duizend euro. Verder zijn in 2014 wegens een afname van het aantal geplaatste reclameobjecten minder inkomsten gerealiseerd uit reclame dragend straatmeubilair (nadeel 24 duizend euro).

Verkeersmaatregelen (N 110 duizend euro)

De kosten voor de ureninzet coördinatie van verkeersregelaars en verkeersbrigadiers bij voornamelijk (inter)regionale evenementen zijn aan het product APV verkeer toegerekend. Aangezien deze kosten een groot raakvlak hebben met het product evenementen is in het tarievenonderzoek van Deloitte geadviseerd om een deel/het merendeel van deze kosten toe te rekenen aan het product evenementen.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 197 duizend euro.

9.2 Afvalinzameling en -verwerking V 186 duizend euro

Afvalinzameling en -verwerking heeft betrekking op de activiteiten bedrijfsafval en huishoudelijk afval.

Voor huishoudelijk afval geldt: nadere regelgeving vanuit de BBV leidt tot een omzetting van de reserve Afvalstoffenheffing in een Voorziening afvalstoffenheffing. Voor- en nadelen op product huishoudelijk afval worden nu rechtstreeks vanuit de exploitatie ten gunste van de Voorziening gebracht, en niet meer als resultaat in de rekening gepresenteerd. Voor 2014 gaat het om een voordeel van 0,7 miljoen bestaande uit de volgende onderdelen: Het stoppen met gratis ophalen van grof vuil heeft een extra voordeel van 0,1 miljoen euro opgeleverd, bovenop de in de begroting opgenomen besparing. Daarnaast is er door een hoger aantal aanslagen met betrekking tot de afvalstoffenheffing en door een lager bedrag aan oninbaarverklaringen een voordeel van 0,3 miljoen euro gerealiseerd. Verder zijn op diverse afvalstromen de opbrengsten 0,2 miljoen euro hoger dan begroot. Diverse overige verschillen leiden tot een voordeel van 0,1 miljoen euro.

Voor bedrijfsafval geldt:

De opbrengsten van het bedrijfsafval zijn lager dan begroot doordat er minder afval is aangeboden. Dit resulteert in een nadeel van 171 duizend euro. Ook heeft er een herijking plaatsgevonden van het vereiste niveau van de voorziening dubieuze debiteuren (V 168 duizend euro). Tevens is er een voordeel op de bedrijfsvoeringskosten (inzet personeel en wagenpark) van 73 duizend euro.

Diverse andere voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 168 duizend euro, zodat per saldo een voordelig resultaat van 186 duizend euro wordt gemeld.

9.3 Overig V 552 duizend euro

Grondig (V 368 duizend euro)

Uw raad heeft in 2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig zal op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen worden onderzocht. Conform door uw raad goedgekeurde bestemmingsvoorstel Gemeenterekening 2013 is de resterende 685 duizend euro aan de exploitatiebegroting 2014 toegevoegd. In 2014 is een aanvullend onderzoek ten behoeve van fase II uitgevoerd, kosten 317 duizend euro. Het restant van 368 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

ISV Bodem (V 183 duizend euro)

In de actuele begroting is een bedrag van 300 duizend euro opgenomen voor ISV-bodem projecten. 183 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA 10

Veiligheid

Veilige stad voor alle Stadgers

Zorgen voor veiligheid is een belangrijke overheidstaak. Groningen is een veilige stad, we willen dat dit zo blijft en ook, dat bewoners en bezoekers ervaren dat de stad veilig is.

In dit programma Veiligheid bundelen we de inzet van betrokken organisaties en instellingen.

Werken aan een veilige stad doen en kunnen we niet alleen. Politie en openbaar ministerie zijn daarom belangrijke partners. Veiligheid begint natuurlijk niet met handhaving, maar met preventie en zorg, kortom met: welzijnsinstellingen, zorgaanbieders, onderwijs, woningcorporaties, (andere) partners uit de justitieketen en maatschappelijke instellingen. Wij werken gezamenlijk aan een stad waar iedereen zich veilig voelt. Betrokkenheid van burgers, inwoners en bezoekers, bij elkaar, bij hun buurt en hun wijk is cruciaal en die betrokkenheid proberen we te versterken.

Relevante beleidsnota's

Verordening Brandweezorg en Rampenbestrijding (2003)
Regionaal Repressief dekkingsplan (in regionale context vastgesteld in 2005)
Beleidsplan Brandweezorg en rampenbestrijding 2008-2011, nieuwe in de maak
Kaderconvenant integrale handhaving overheidsregelingen (2008)
Onder Dak Regionaal Kompas Groningen 2008-2012 (2009)
Aanpak multiprobleemgezinnen krachtwijken (2009)
Nota nazorg ex-gedetineerden (2010)
Nota Groninger aanpak van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties (2010)
Beleidsregel Externe Veiligheid gemeente Groningen (college 2010)
Regionaal convenant aanpak zware georganiseerde misdaad (2010)
Regionaal convenant ketenaanpak mensenhandel (2010)
Regionaal Risicoprofiel regio Groningen 2010-2013
Beleidsplan Handhaving Wabo 2010-2013
Gemeentelijk Rampenplan (2011)
Regionaal Crisisplan (2011)
Samen werken aan veiligheid – kadernota Veiligheidsbeleid 2011-2014
Stad om op te groeien – kadernota integraal jeugdbeleid 2011-2014
Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Groningen 2011-2014
Horecanota 2011-2015
Brandbeveiligingsverordening (2012)
Activiteitenplan brandweer Stad 2014

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Veilige woon- en leefomgeving**
- 2. Bedrijvigheid en veiligheid**
- 3. Jeugd en veiligheid**
- 4. Integriteit en veiligheid**
- 5. Fysieke veiligheid**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

Groningen is een veilige stad. Dit blijkt onder andere uit het veiligheidsbeeld dat in juni 2014 is gepresenteerd. In 2014 hebben we een aantal structurele beleidsterreinen en de daarin opgenomen veiligheidsaanpak voortgezet en hebben we extra inzet gepleegd op bijvoorbeeld het terrein van woninginbraken.

Uit de beschikbare gegevens blijkt o.a. dat in 2014 het aantal woninginbraken daalt. Ook het aantal geweldsincidenten in het uitgaansgebied laat wederom een dalende trend zien.

Het aantal woninginbraken is in 2014 (licht) gedaald, vanwege een gerichte integrale aanpak woninginbraken en een gerichte inzet in een aantal wijken. De in 2013 ingezette daling van het aantal geweldsincidenten in de binnenstad zet zich ook in 2014 voort. We zien een daling van 6%.

Verder is in 2014 het Strategisch Evenementenbeleid en de Beleidsregel Vergunningen Evenementen ontwikkeld.

Dit is een belangrijke stap in de professionalisering van het evenementenproces. Onderdeel hiervan is de ontwikkeling van locatieprofielen, waarin voor de belangrijkste locaties in de stad de mogelijkheden van op het gebied van evenementen beschreven zijn. Bij de ontwikkeling van de locatieprofielen is veiligheid een belangrijk thema geweest.

In 2014 hebben een nieuwe kadernota Integraal Veiligheidsbeleid gemaakt, waarin de beleidsprioriteiten tot en met 2018 zijn vastgelegd. Dit beleid is in samenspraak met Stadlers, ondernemers en verschillende veiligheidspartners tot stand gekomen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

VEILIGE WOON EN LEEFOMGEVING

Essentie van dit thema is de borging van de sociale veiligheid in wijken en buurten. Het gaat daarbij om het voorkomen en aanpakken van overlast, verloedering en criminaliteit, inzetten op beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het vasthouden en waar nodig verbeteren van het veiligheidsgevoel van de buurtbewoners.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 10.1 Veilige woon- en leefomgeving bedraagt 495 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Beheer woonomgeving- kwaliteit
- Veilige thuissituatie; aanpak huiselijk geweld
- Veilige en leefbare wijken en buurten
- Veilig uitgaan en veilige evenementen

Beleidsveld

Beheer woonomgeving-kwaliteit

Het schoon en heel houden van de stad draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid van diezelfde stad. Dit geldt ook voor het toezicht op en handhaven van activiteiten en evenementen in de openbare ruimte. Het aantal evenementen in de stad neemt nog steeds toe. Dat willen we ook, want we willen Groningen aantrekkelijk houden.

Zie verder programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte, deelprogramma 1 Kwaliteit van de leefomgeving, beleidsveld onderhoud en beheer openbare ruimte.

Beleidsveld

Veilige thuissituatie; aanpak huiselijk geweld

Wij willen geweld in afhankelijkheidsrelaties stoppen en slachtoffers van huiselijk geweld veiligheid bieden. Hiervoor subsidiëren we Veilig Thuis, de Stichting Kopland (vrouwenopvang) en zetten waar dit kan de Wet Tijdelijk Huisverbod in. Bij een huisverbod wordt direct hulpverlening voor alle betrokken partijen ingezet, ook voor kinderen die daarvan getuige zijn geweest. In bovenstaand kader was 2014 het jaar van de voorbereidingen om met ingang van 1 januari 2015 het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld samen te voegen tot een regionaal Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, genaamd Veilig Thuis. Veilig Thuis is een samenwerkingsverband tussen Stichting Kopland en Jeugdbescherming Noord en we hebben hierbij een sterke verbinding gelegd met het Veiligheidshuis.

Zie verder programma 4 Welzijn Gezondheid en Zorg, deelprogramma 2 Preventie en Zorg, beleidsveld Vrouwenopvang/Geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Beleidsveld

Veilige en leefbare wijken en buurten

We willen de veiligheid en leefbaarheid in al onze wijken verbeteren, voor alle stadgers. Voor de gebiedsgerichte aanpak van veiligheid in de wijken stellen we middelen beschikbaar uit het programma Veiligheid.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen de criminaliteit en overlast in buurten en wijken verminderen en voorkomen.

Wij zetten de (persoonsgerichte) aanpak van overlastveroorzakers voort. Bij de Meldpunten Overlast en Zorg kunnen Stadgers overlast en zorg melden. Via onze ketenaanpak voor dak- en thuislozen en de inzet van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg blijven we hulp bieden aan kwetsbare burgers. In wijken en buurten plegen we inzet op overlastlocaties.

In het kader van de aanpak A-kwartier wordt samen met het Veiligheidshuis ingezet op notoire overlastplegers in deze buurt. Ook voor de rest van de stad wordt via persoonsgerichte aanpak ingezet op hardnekkige en/of onveilige overlastsituaties.

De inzet op de aanpak van hinderlijke en overlast gevende jeugdgroepen gaat onverminderd door. De meeste groepen zijn op grond van deze inzet snel in beeld en snel als groep niet meer actief. Op individuele leden van deze groepen blijft langere persoonsgerichte aanpak nodig om ontwikkeling richting een criminele ontwikkeling te voorkomen.

Er wordt onverminderd ingezet op de re-integratie van ex gedetineerden. Naast het inzetten op de terugkeer van problematische gedetineerden wordt ook sterk ingezet op het voorkomen van terugval bij alle gedetineerden door inzet op wonen en werken. Onder meer heeft extra inzet op de arbeidstoeleiding geleid tot een verhoogde instroom vanuit detentie bij Werken na Detentie en Werkpro.

Vanuit het Veiligheidshuis is veel aandacht voor de overlastplegers en plegers van strafbare feiten. Het gaat zowel om plegers van High Impact Crime (huiselijk geweld, woninginbraken, overvallers) als ook om de veel voorkomende criminaliteit (veelplegers). Onderstaande trendcijfers geven aan dat de persoonsgerichte aanpak van veelplegers werkt. De meeste volwassen veelplegers verblijven in de stad Groningen. Vooral de resultaten op de 'zeer actieve veelplegers' hebben een positief effect op de veiligheid in de stad.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2010	2012	2014
▪ Overlast (indicator score op schaal 1-10; hoger is meer)	▪ 3,1	▪ 3,5	▪ 3,4
▪ Drugsoverlast (%)	▪ 7%	▪ 8%	▪ 9%
▪ Overlast door omwonenden (%)	▪ 10%	▪ 12%	▪ 12%
▪ Verloedering (indicatie score; hoger is meer)	▪ 3,7	▪ 3,4	▪ 3,2
▪ % bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt	▪ 19%	▪ 20%	▪ 21%
▪ Aantal mishandelingen per 1000 bewoners	▪ 4,8	▪ 4,5	▪ 4,7
▪ aantal inbraken per 1000 woningen (woonruimten)	▪ 13,5	▪ 13,4	▪ 12,1

NB: de woonruimten komen sinds 2012 uit de BAG, daarom zijn de aantallen anders, minder, waardoor het aantal per 1000 hoger is. BAG is op adresniveau, zonder afzonderlijke studentenkamers)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Trend 2007 - 2013 Provincie Groningen	Jeugdige veelplegers 12-17 jaar	Volwassen veelplegers 18 jaar en ouder	Zeergeactive veelplegers 18 jaar en ouder	Jeugdige veelplegers per 10.000	Volwassen veelplegers per 10.000	Zeergeactive veelplegers per 10.000
2013	20	567	134	5,2	15	2,8
2012	20	552	169	5,2	15	3,6
2011	18	505	142	4,7	14	3,0
2010	31	621	172	8,2	17	3,7
2009	46	630	204	12	18	4,4
2008	63	622	221	16	18	4,8
2007	52	639	239	14	19	5,2

Cijfers voor 2014 nog niet beschikbaar

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Verminderen overlast

Wij zetten de (persoonsgerichte) aanpak van overlastveroorzakers voort. Via onze ketenaanpak voor dak- en thuislozen en de inzet van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg blijven we hulp bieden aan kwetsbare burgers. In wijken en buurten plegen we gerichte inzet op overlastlocaties (o.a. extra inzet stadswachten in stadsdeel Oude Wijken, voor toezicht bij winkelcentra en pleisterplaatsen voor daklozen/(ex-)verslaafden).

Verminderen criminaliteit

De aanpak van veelplegers is belangrijk. Veelplegers zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de vermogenscriminaliteit. Zo zetten wij in op de aanpak en begeleiding van veelplegers om recidive te voorkomen (o.a. project Noorderslag basiseenheid Noord). We bouwen door aan het coördinatiepunt ex-gedetineerden en we werken hierbij nadrukkelijk samen in en met het Veiligheidshuis Groningen.

Leefbare wijken

Wij zijn doorggegaan met de wijkgerichte aanpak van veiligheid in die wijken waar veiligheid hoog op de agenda staat. Met een integrale aanpak van veiligheidsproblemen bevorderen we de samenwerking tussen betrokken partijen. De stratenaanpak in stadsdeel Oude wijken en de Heerdenaanpak in Beijum zijn hiervan voorbeelden. Ook werken we sinds kort aan een plan van aanpak voor het A-kwartier. Stedelijk hebben we de samenwerking op het terrein van inbraakpreventie versterkt en werken we aan een pilot buurtpreventie. Ook blijven we ons richten op specifieke groepen in wijken; bijv. de aanpak van problematische jongeren waar deze in buurten voor jongerenoverlast zorgen.

Woninginbraken

We hebben de bestaande hotspotgerichte aanpak geïntensiveerd en er is gewerkt aan een betere integrale coördinatie van de aanpak. Daarbij hebben we preventieve taken in de aanpak uitgevoerd. Er zijn voorlichtingsavonden georganiseerd en voorlichtingscampagnes georganiseerd. In de aanpak bestaat bijzondere aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van de burger m.b.t. het voorkomen van woninginbraken. Er is bijzondere aandacht voor drie "focuswijken" waar de laatste jaren relatief veel is ingebroken en voor de doelgroep studenten. In de aanpak worden o.m. de volgende structurele activiteiten verricht:

- De politie zet structureel het Woninginbraakteam in
- Uitgangspunt is dat de politie bij elke woninginbraak een Burgernetmail verstuurt
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor het implementeren van een Digitaal Opkopersregister
- In de drie focuswijken en de hotspots zijn preventie-adviezen en verspreid;
- Er zijn meerdere gerichte, stadsbrede voorlichtingscampagnes geweest
- Er is een competitie opgezet tussen 'studentenhuizen', om de titel 'het leukste studentenhuus van Groningen'
- Er is een start gemaakt met een integraal Plan van Aanpak woninginbraken.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De geïntensiveerde aanpak heeft er in geresulteerd dat het aantal woninginbraken ten opzichte van 2013 is gedaald met ongeveer 14%.

Groningen Veilig, Oktober de Maand van de Veiligheid

In oktober vond de campagne 'Groningen Veilig, Oktober de Maand van de Veiligheid' plaats. Dit was een vervolg op de in voorgaande jaren georganiseerde Week van de Veiligheid. De gemeente Groningen heeft tijdens deze campagne extra aandacht besteed aan de thema's Veilig Wonen (brandpreventie, inbraakpreventie en veilig verkeer), Veilig Ondernemen, Veilig Vrijen en Veilig Drinken. Daarvoor zijn een groot aantal activiteiten georganiseerd in samenwerking met onder meer de politie, brandweer, GGD en het servicepunt detailhandel, waarbij de veiligheid van de bewoners centraal stond. Doel van de campagne is om inwoners van de stad zich bewust te maken van hun mogelijkheden om de eigen veiligheid te vergroten.

De campagne heeft als motto 'Groningen Veilig'. De campagne is uitgevoerd in samenwerking met de afdeling communicatie onder regie van de gemeente. Om de campagne te kunnen uitvoeren is (tijdelijk) extra capaciteit ingezet. Deze capaciteit is met name ingezet op het neerzetten van een programma en de daarbij behorende intensieve afstemming met onder meer de afdeling communicatie, politie, brandweer en bestuur.

Beleidsveld

Veilig uitgaan en veilige evenementen

Groningen kent een rijk aanbod van horeca en evenementen. Dit brengt de stad en de Stadjes veel gezelligheid en inkomsten. Zo combineren we levendigheid en een positieve sfeer met een impuls voor de lokale economie. Vanuit veiligheids oogpunt dragen we graag bij aan een goede sfeer in de stad en aan soepel lopende evenementen.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Wij willen dat er in het uitgaansgebied van Groningen minder openbare ordeverstoringen en geweldsincidenten plaatsvinden en dat het aantal meldingen verder zal afnemen. Verder willen we dat evenementen veilig verlopen en brengen daartoe van te voren de risico's in beeld.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	2013	2014
Aantal meldingen geweldsincidenten BE Centrum (mishandeling en bedreiging)	746	672	633

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Veilig uitgaan

De gemeentelijk toezichthouders horeca hebben toezicht uitgeoefend op naleving van de Drank- en Horecawet conform handhavingsprotocol. De prioriteit lag daarbij op het verbod van verkoop van alcoholhoudende drank aan 18-minners. In het eerste kwartaal van 2014 is in dat verband ook een campagne gevoerd waarin de burgemeester nadrukkelijk aandacht heeft gevraagd voor de gevaren van (overmatig) alcoholgebruik door jongeren en het verkoopverbod. Er zijn in 2014 geen boetes uitgedeeld voor overtreding van het verkoopverbod.

Er is een evaluatie uitgevoerd van het Convenant Veilig Uitgaan en op basis van de resultaten daarvan is een geactualiseerd convenant ontwikkeld dat in 2015 zal worden ingevoerd.

Het cameratoezicht in het uitgaansgebied is evenals het Panel Deurbeleid in 2014 voortgezet.

Er zijn verblijfs- en gebiedsverboden opgelegd aan recidiverende overlastveroorzakers en geweldplegers. Tijdens uitgaansavonden en grote evenementen zijn door de politie structureel de zgn. openbare orde teams ingezet.

Voor alle grootschalige evenementen is een multidisciplinaire Risico Analyse uitgevoerd.

Het zogenaamde Veilige Publieke Taak-traject is toegepast bij geweld tegen hulpverleners (medewerkers politie, ambulancevervoer en brandweer).

Veilige evenementen

Volgens planning is in 2014 het Strategisch Evenementenbeleid en de Beleidsregel Vergunningen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
Evenementen ontwikkeld.

Daarmee is een grote stap gezet in de professionalisering van het gemeentelijk evenementenproces.

Belangrijke verandering in het nieuwe evenementenbeleid is de ontwikkeling van locatieprofielen. In de locatieprofielen beschrijven we voor de belangrijkste locaties in de stad de mogelijkheden van de locatie op het gebied van evenementen. Bij de ontwikkeling hiervan is veiligheid een belangrijk thema geweest. Volgens planning zijn vanaf 1 januari 2015 de locatieprofielen beschikbaar. De professionalisering van de gemeentelijke evenementenorganisatie wordt in 2015 verder ontwikkeld.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De in 2013 ingezette daling van het aantal geweldsdelicten in de binnenstad heeft zich voortgezet in 2014. Een afname van 6% ten opzichte van 2013 (en 23,2% ten opzichte van 2011 (was 823)). Het evenementenproces is in 2014 verder geprofessionaliseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

BEDRIJVIGHEID EN VEILIGHEID

In winkelgebieden kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal en vernieling naast de inrichting en het onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid.

GELD

Op deelprogramma 10.2 Bedrijvigheid en veiligheid zijn geen lasten verantwoord.

Beleidsvelden

- Veilig winkelgebied, bedrijfsterreinen

Beleidsveld

Veilig winkelgebied, bedrijfsterreinen

Invulling geven aan veilig ondernemen in de brede zin. Dit betreft de aspecten schoon, heel en veilig, in het winkelgebied in de binnenstad en op bedrijfsterreinen in Groningen. Dit doen we door samen te werken met de ondernemers, de politie en de brandweer.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Wij willen winkelgebieden en bedrijfsterreinen die schoon, heel en veilig zijn. Wij trekken hiertoe samen op met ondernemers.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

.....
Bedrijvigheid

Voor 3 bestaande bedrijventerreinen zijn business cases uitgevoerd voor de mogelijke realisatie van cameratoezicht. Daarnaast is voor het bedrijventerrein Westpoort cameratoezicht concreet voorbereid (incl. besluitvorming college). De samenwerking tussen gemeenten, politie, brandweer en ondernemersverenigingen is in 2014 gecontinueerd. Op enkele bedrijventerreinen is in dat kader een schouw uitgevoerd waarbij ook gekeken wordt naar de veiligheid in brede zin van de werklocaties. Tevens is op deze terreinen een enquête onder de ondernemers gehouden waarbij gevraagd is naar de beleving van schoon, heel en veilig. Op basis van deze enquête worden nog vervolgstappen gezet. Door continuering van de samenwerking wordt gewerkt aan veilige werklocaties.

.....
Servicepunt Detailhandel

De doelstelling is behaald. Het afleggen van bedrijfsbezoeken is steeds meer vanuit projecten benaderd. In oktober 2014 is in het kader van de Maand van de Veiligheid door het Servicepunt Detailhandel een aantal specifieke veiligheidsacties georganiseerd, waaronder een veiligheidsscan in een aantal straten, ervaringen met mysterie shoppers die een proef hebben gedaan met winkeldiefstal en bijeenkomsten met politie en brandweer.

.....

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

JEUGD EN VEILIGHEID

We willen dat onze kinderen/jongeren opgroeien in een veilige omgeving, thuis en daarbuiten. We willen kinderen en jongeren in Groningen in hun leefwerelden beschermen tegen negatieve invloeden. Jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd, bieden we nieuw perspectief.

Zie verder bij programma 3 Jeugd en Onderwijs, deelprogramma Integraal Jeugdbeleid, beleidsveld Veilig opgroeien.

GELD

Op het deelprogramma 10.3 Jeugd en Veiligheid zijn geen lasten verantwoord.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 4

INTEGRITEIT EN VEILIGHEID

Handel in drugs, witwassen van zwart geld en uitbuiting zijn voorbeelden van criminele (economische) activiteiten die de samenleving en de rechtsorde kunnen ondermijnen. De onderwereld kan verweven raken met de bovenwereld. Wij willen de verbinding tussen onder- en bovenwereld aanpakken en voorkomen dat de overheid criminaliteit faciliteert. We willen de samenleving beschermen tegen deze vorm van criminaliteit door in te zetten op de bestuurlijke aanpak en het samen met onze partners “doorpakken” in het aanpakken van criminele infrastructures.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 10.4 Integriteit en veiligheid bedraagt 735 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad
- Drugs/aanpak cannabisketen
- Mensenhandel/prostitutie

Beleidsveld

Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad

Georganiseerde criminaliteit kenmerkt zich door: samenwerking en logistiek (“systeem”), het streven naar criminele winst, en het niet primair belang stellen in legale bedrijfsuitoefening. Vormen van georganiseerde criminaliteit zijn productie van en handel in drugs, mensensmokkel/-handel, internetcriminaliteit, wapenhandel.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Voorkomen dat georganiseerde criminaliteit misbruik maakt van de gemeentelijke dienstverlening.
- Verbetering informatiepositie gemeente/samenwerking met het RIEC - Noord

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Op alle vergunningaanvragen die op grond van de daarvoor geldende beleidslijn in aanmerking kwamen is de BIBOB-intake toegepast (Wet BIBOB=Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur). Dat leidde regelmatig tot het niet doorzetten van de vergunningaanvraag omdat de aanvrager de gevraagde informatie over bijvoorbeeld financiering van het bedrijf of financieel verleden niet wilde verschaffen. Het bleek in 2014 niet nodig adviezen bij het landelijk Bureau BIBOB aan te vragen. De in 2013 gestarte juridische procedure over de intrekking van de exploitatievergunning van een coffeeshop is nog niet afgerond. In 2014 is in samenwerking en afstemming met de politie, het OM, de Belastingdienst en het RIEC een groot onderzoek gestart naar mogelijke vastgoedfraude en witwaspraktijken in de stad Groningen. Het betreft een voor alle partijen nieuwe, intensieve wijze van samenwerking waarbij meer informatie gedeeld mag worden op basis van het “convenant aanpak georganiseerde misdaad”.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De Wet BIBOB hebben we consequent toegepast. De nieuwe wijze van samenwerking met politie, OM en Belastingdienst is “op de rails” gezet.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Drugs/aanpak cannabisketen						
	<p>De problematiek is veelomvattend en complex. Aspecten zijn in elk geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Productie van en handel in drugs door criminele netwerken (een vorm van georganiseerde criminaliteit); ▪ Overlast van grow-, smart- head- en coffeeshops en daarachter schuilgaande illegale hennepteelt; ▪ Aanpak van de overlast uit drugs panden.						
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Vermindering van drugs criminaliteit en drugsoverlast.</p> <p>MEETBAAR RESULTAAT</p> <table><thead><tr><th>indicator</th><th>2013</th><th>2014</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ Aantal gesloten panden (woning of bedrijfspand) op basis van Damoclesbeleid</td><td>▪ 9</td><td>▪ 14</td></tr></tbody></table>	indicator	2013	2014	▪ Aantal gesloten panden (woning of bedrijfspand) op basis van Damoclesbeleid	▪ 9	▪ 14
indicator	2013	2014					
▪ Aantal gesloten panden (woning of bedrijfspand) op basis van Damoclesbeleid	▪ 9	▪ 14					
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Toepassen Damoclesbeleid</p> <p>Het in 2013 ingevoerde Damoclesbeleid Groningen, waarin (behoudens de in het beleid genoemde uitzonderingen) handhavingsschakels zijn vastgelegd voor het sluiten van lokalen en woningen waar soft- en/of harddrugs worden/zijn verhandeld en/of hennepkwekerijen worden aangetroffen, is in 2014 voortgezet. Om het Damoclesbeleid adequaat te kunnen handhaven en het beleid te evalueren, hebben we in 2014 (tijdelijk) extra capaciteit ingezet. Verder zijn de procesafspraken en de informatie-uitwisseling met de politie verbeterd. De burgemeester kan daardoor sneller en adequater optreden in vervolg op de door de politie gesignaleerde drugs panden.</p>						
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De samenwerking met politie en andere ketenpartners is bepalend voor een succesvolle integrale aanpak. Dit proces krijgt steeds meer vorm. Het sluiten van een pand is een bestuurlijke maatregel als onderdeel van de integrale aanpak. De positie van kwetsbaren is bij de sluiting van panden uitdrukkelijk in beeld.</p>						
Beleidsveld	Mensenhandel/prostitutie						
	<p>Mensenhandel betreft een vorm van georganiseerde criminaliteit waarbij mensen, veelal met list en bedrog, worden “verleid” arbeid te verrichten binnen bepaalde economische branches, waardoor zij echter geen sturing meer kunnen uitoefenen op hun eigen werk- en leefsituatie. Deze vorm van georganiseerde criminaliteit komt in Groningen vooral voor binnen de prostitutiebranche. De stad Groningen kent twee raamprostitutiegebieden, met in totaal 62 panden en 146 ramen. Het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden gebeurt door de bestuurlijk toezichthouders van de gemeente in samenwerking en afstemming met de politie.</p>						
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Terugdringen van mensenhandel, door het vroegtijdig oppakken van signalen en het inzetten van de ketenaanpak. Het verbeteren van de werkomstandigheden van de prostituees, het voorkomen van vrouwenhandel en andere misbruiksituaties door een strikte handhaving van de vergunningsvoorwaarden en het tegengaan van illegale prostitutie.</p>						
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>In 2014 is door de gemeentelijk toezichthouders, in samenwerking met de Vreemdelingenpolitie, strikt toezicht gehouden op naleving van de vergunningsvoorwaarden van de prostitutieinrichtingen.</p> <p>De ketenaanpak mensenhandel is voortgezet. Er zijn initiatieven genomen om te komen tot een eenduidige aanpak van mensenhandel op het niveau van Noord-Nederland.</p> <p>Er is een begin gemaakt van de ontwikkeling van nieuw prostitutiebeleid op basis van de evaluatie van het geldende beleid en de komende nieuwe landelijke wetgeving. Het nieuwe beleid zal er vooral op gericht zijn</p>						

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
om de tewerkstelling van slachtoffers van mensenhandel in de vergunde prostitutiebranche zo veel mogelijk te verhinderen. De inwerkingtreding van de nieuwe landelijke wetgeving is vertraagd en zal niet eerder dan medio 2015 aan de orde kunnen zijn. Dat vertraagt helaas ook de lokale beleidsontwikkeling.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het aantal bij de ketenregiseur mensenhandel binnengekomen meldingen over mogelijke gevallen van mensenhandel is vergelijkbaar met 2013. Zoals ook in voorgaande jaren is aangegeven vormt dit echter geen indicatie voor de omvang van de problematiek en/of het bereikte resultaat. Er is namelijk geen of nauwelijks zicht op de werkelijke omvang van deze vorm van criminaliteit.

Bij het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden zijn geen overtredingen geconstateerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 5

FYSIEKE VEILIGHEID

Fysieke veiligheid omvat het voorkomen en beperken van risico's van ongevallen, branden en rampen, incidenten waarbij mensen gewond kunnen raken of kunnen overlijden of waarbij (grote) schade ontstaat. De gemeente Groningen wil zorgen voor een veilige woon- en leefomgeving, voor Groningers en bezoekers van de stad. Dit betekent in de eerste plaats dat we waar mogelijk risico's willen wegnemen of beperken, door onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast moeten de hulpdiensten klaar staan als er toch iets mis gaat, goed voorbereid zijn en voorzien van de juiste middelen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 10.5 Fysieke veiligheid bedraagt 17,4 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door vergoedingen aangenomen werk en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Rampenbestrijding: Gemeentelijke Kolom Groningen
- Brandweer
- Externe veiligheid
- Aardbevingen

Beleidsveld

Rampenbestrijding; gemeentelijke kolom Groningen

De 23 gemeenten van de Veiligheidsregio Groningen hebben in 2014 hun wettelijke taken voor de Bevolkingszorg in de vorm van een verlengd lokaal bestuur zoveel mogelijk regionaal gebundeld in een samenwerkingsorganisatie "Gemeentelijke Kolom Groningen" (GKG). De GKG is een van de acht samenwerkingspartners binnen de Veiligheidsregio Groningen. De gemeentesecretarissen van Hoogezand-Sappemeer en Stadskanaal vormen samen de directie van de Gemeentelijk Kolom.

Bevolkingszorg omvat taken als:

- crisiscommunicatie;
- evacuatie en opvang van mens en dier;
- zorg voor primaire levensbehoeften;
- coördinatie van de zorg voor milieubeheer, ruimtebeheer en bouwbeheer;
- registratie van schade;
- slachtofferinformaties;
- juridische en financiële zaken; en
- de voorbereiding op de gemeentelijke nazorg.

De GKG omvat drie groepen:

- een klein regionaal netwerkteam dat het voortouw heeft bij de voorbereiding van bevolkingszorg - met inbegrip van gezamenlijke plannen met de andere samenwerkingspartners;
- dag en nacht op piket staande regionale expertteams; en
- bij alle gemeenten een klein lokaal team.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We wilden een efficiënte en effectieve organisatie die tijdens en na een ramp of crisis de gemeentelijke taken bevolkingszorg goed uitvoert.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>Vorming Gemeentelijke Kolom Groningen (GKG)</p> <p>Na jaren van voorbereiding is op 1 januari 2014 het Regionale Netwerkteam daadwerkelijk van start gegaan. Via een detachering neemt de gemeente Groningen daar in deel met 1 ambtenaar. Op 6 maart 2014 zijn de regionale expert-teams Bevolkingszorg van start gegaan. De ruim 300 experts zijn beschikbaar gesteld door de politie, brandweer, waterschappen, de eigen organisatie van de veiligheidsregio en alle 23 Groningse gemeenten. De gemeenten leveren daarbij het leeuwendeel: meer dan 90%. De gemeente Groningen heeft bijna 90 ambtenaren ingebracht in die expert-teams. Die ambtenaren bleven en blijven in dienst van de gemeente, maar vervullen daarbij wel piketdiensten. De regionale expert-teams worden daarbij ingezet, ongeacht waar in onze regio zich een crisis of calamiteit voordoet, en ongeacht uit welke organisatie de experts afkomstig zijn. Stad-Groninger ambtenaren worden dan ook in andere gemeenten ingeschakeld; en medewerkers van andere organisaties kunnen in onze gemeente worden ingezet.</p> <p>De gemeentesecretaris van Groningen is in onze regio een van de zes gemeentesecretarissen die bij een grote crisis of ramp gemeentegrenzen overschrijdende bevoegdheden heeft gekregen.</p> <p>Nadat op 31 maart 2014 de regionale expert-teams operationeel werden zijn eind 2014 de "oude" eigen gemeentelijke crisisteams opgeheven.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De vorming van de GKG is in 2014 tot stand gebracht. Het Netwerkteam kwam op 1 september 2014 op de vooraf afgesproken sterkte van 7,5 fte; op enkele nog niet vervulde vacatures na zijn alle expertteams en de lokale teams bemenst. Eind 2014 kwam ook de planvorming voor Bevolkingszorg gereed. Kwalitatief heeft de GKG in 2014 nog niet de niveaus kunnen bereiken die we eind 2015 wilden en willen bereiken. De GKG moet eind 2015 voldoen aan de landelijk afgesproken kwaliteit: "Bevolkingszorg op orde 2.0". Vooraf was al bekend dat de GKG wel eind maart 2014 operationeel kon worden, maar in 2014 nog niet voldeed aan die kwaliteitsnormen. Via een uitgebreid regionaal programma van opleiden, trainen en oefenen moet dat eind 2015 wel zijn bereikt.</p>
Beleidsveld	<p>Brandweer</p> <p>Op grond van de wetswijziging heeft het bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio besloten om per 1 januari 2014 een volledige regionalisering van de brandweer door te voeren. Als onderdeel van dit traject heeft het bestuur transitieafspraken gemaakt, is een Bijzondere Ondernemingsraad ingesteld en is een projectplan tot stand gekomen. Formeel is de Veiligheidsregio Groningen per 15 november 2013 opgericht en per 1 januari 2014 feitelijk van start gegaan.</p> <p>In 2014 heeft de Veiligheidsregio Groningen een geheel zelfstandige organisatie opgezet waarbij zo veel mogelijk gebruik gemaakt is van personeel van de 23 deelnemende gemeenten.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>De voornaamste doelstelling van de brandweer is om met preventieve maatregelen de directe oorzaken van onveiligheid te voorkomen en de gevolgen hiervan zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast om zo snel en veilig mogelijk brand te bestrijden en hulp te verlenen bij incidenten. Hiervoor is een professionele organisatie opnieuw opgebouwd en in stad gehouden. Dit doen we door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oefenen en opleiden; ▪ Toetsen op brandveiligheidsvoorschriften bij aanvragen omgevingsvergunning en hierover te adviseren; ▪ Toezicht van de brandveiligheidsvoorschriften bij bouwactiviteiten en gebruiksactiviteiten; ▪ Preparatief voorbereiden op daadwerkelijk repressief optreden; ▪ Verder implementeren van het project 'Brandveilig Leven'; ▪ Gewenste opkomsttijden behalen; ▪ Inbedden van de bestaande gemeentelijke organisatie in nieuwe regionale organisatie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

In het overdrachtsdocument is vastgelegd dat de brandweer, zolang er nog geen andere afspraken gemaakt zijn, globaal dezelfde taken uit gaat voeren als in 2013. Om die reden zijn er in de begroting 2014 ook geen exacte indicatoren vastgesteld. Hieronder zijn de resultaten van een aantal onderdelen opgenomen aan de hand van het overzicht in de rekening van 2013.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

indicator	Behaald 2013	Behaald 2014
▪ Kamerverhuurcontroles	▪ 717	▪ 747 ***
▪ Reguliere controles GBV/GM*	▪ 978	▪ 621
▪ Evenementen	▪ 94	▪ 80
▪ Controles nieuwbouw en verbouw**	▪ 561	▪ 481
▪ Toetsen nieuwbouw en verbouw	▪ 729	▪ 807

In de opgave van de resultaten van de veiligheidsregio worden naast deze indicatoren ook een aantal andere resultaten benoemd die we hieronder weergeven:

▪ Thema controles	155
▪ Vrijwillige brandveiligheid checks	201
▪ Brandveilig Leven Projecten****	55
▪ Adviezen evenementen	305
▪ Adviezen gebruiksvergunningen en gebruiksmeldingen	186
▪ Adviezen voor PVE's	53

* GBV = Gebruiksvergunningen; GM = Gebruiksmeldingen

** Het aantal controles is 'aanbod-afhankelijk'; gelet op de crisis – ook in de bouwsector – is elk 'beogen' daarmee relatief.

*** Door de VRG zijn 513 panden gecontroleerd, door VTH 234 panden.

**** Vele projecten binnen brandveilig leven hebben een relatie met het verhogen van het veiligheidsbewustzijn van studenten. Door hier meer energie op te zetten willen we het bewustzijn verhogen.

Beleidsveld

Externe veiligheid

Wij willen zorgvuldig omgaan met de risico's die samenhangen met de productie, de opslag, het transport en het gebruik van gevaarlijke stoffen. We werken nauw samen met de provincie, regionale brandweer en regio's in het kader van het nieuwe 'Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2011-2014'. De gemeente is het bevoegde gezag (op grond van de Wet Milieubeheer) voor 18 risicobedrijven, waaronder de LPG-tankstations. Wij zien erop toe dat deze voldoen aan het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI), zowel bij de vergunningverlening als bij de handhaving.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Groningen kent haar veiligheidsrisico's. Alle risicovolle inrichtingen en modaliteiten voldoen aan de grenswaarden van het plaatsgebonden risico zoals opgesteld door het Rijk. Zowel alle nieuw opgestelde ruimtelijke plannen als actualisatieplannen voldoen aan de actuele wetgeving voor externe veiligheid en bevatten een paragraaf Externe Veiligheid (EV). De veiligheidssituatie binnen onze gemeente kan in grote lijnen als 'gunstig' worden omschreven.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Het externe veiligheidsbeleid beoogt risico's die productie, opslag, transport en het gebruik van gevaarlijke stoffen met zich meebrengen, zoveel mogelijk te verkleinen en te beheersen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) in acht nemen.

Op basis van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) zijn bij de vergunningverlening aan bedrijven

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	..... en in ruimtelijke plannen veiligheidszones rond risicovolle activiteiten beoordeeld en vastgelegd.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Het BEVI passen we systematisch toe bij vergunningverlening aan bedrijven. Waar nodig nemen we voorschriften op tekening de veiligheidsrisico's voor de omgeving te verminderen. Bij bestemmingsplannen en ruimtelijke plannen nemen we normen op het gebied van Externe Veiligheid in acht. Voor alle bestemmingsplannen voeren we risico-inventarisaties uit in een aantal gevallen maken we ook risicoberekeningen. Bij alle nieuwe ontwikkelingen in de stad is het aspect externe veiligheid in een vroeg stadium (initiatiefase) volwaardig meegenomen in de planvorming. Hiermee zijn saneringssituaties voorkomen. Het uitvoeringsprogramma 2014 is vastgesteld. Vanaf november 2013 zijn de EV-taken belegd bij het IGG en deze zijn in gesprek met de Omgevingsdienst Groningen voor eventuele overdracht van deze taak.
Beleidsveld	Aardbevingen De belangrijkste ontwikkelingen op dit gebied waren de gevolgen van de aardbeving in de stad eind september 2014.
Doelen	Wat willen we bereiken? Veiligheid voor de inwoners van de stad was vanaf het begin onze belangrijkste opgave en daarvoor is een forse vermindering van de gaswinning noodzakelijk. Verder moet het rijk de schade herstellen en de meerkosten vergoeden van de versterking van bestaande en nieuwbouw). Daarnaast is het noodzakelijk dat wij meer inzicht in de risico's van gaswinning krijgen, dat er meer kennis wordt ontwikkeld, zodat we de vraagstukken op dit terrein gestructureerd kunnen aanpakken en beleid kunnen ontwikkelen.
Activiteiten	Wat gaan we hiervoor doen? ..... De impact van de aardbeving van eind september was dusdanig dat wij een programmadirecteur hebben aangesteld die een organisatie rondom dit onderwerp inrichtte. Gezien de specifieke situatie van de stad Groningen en de aard en omvang van de opgaven hebben wij bij de minister aangedrongen een publieke (rijks)organisatie in te richten die verantwoordelijk is voor het herstel van schade en preventieve versterking van woningen en voorzieningen.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Medio december 2014 kondigde de minister het definitieve winningsbesluit aan: een kleine stap tot reductie van de gaswinning maar niet voldoende: wij hebben aangegeven dat er meer nodig is om de veiligheid van de burgers te waarborgen het vertrouwen van de Groningse bevolking te herstellen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Veiligheid					
Deel- progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	1.347	361	495	-134
10.2	Bedrijvigheid en veiligheid				0
10.3	Jeugd en Veiligheid				0
10.4	Integriteit en veiligheid	470	737	735	2
10.5	Fysieke veiligheid	18.145	18.169	17.374	795
10.6	Overig				0
	Totaal lasten	19.962	19.267	18.604	663
Baten					
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	0	0	197	197
10.2	Bedrijvigheid en veiligheid				0
10.3	Jeugd en Veiligheid				0
10.4	Integriteit en veiligheid	134	134	202	68
10.5	Fysieke veiligheid	2.589	2.588	1.999	-589
10.6	Overig				0
	Totaal baten	2.723	2.722	2.398	-324
	Totaal saldi voor bestemming	-17.239	-16.545	-16.206	339
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	0	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
	Totaal saldi na bestemming	-17.239	-16.545	-16.206	339

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

10.5 Fysieke veiligheid

V 206 duizend euro

In 2014 is er een voordeel van 206 duizend euro op FLO/levensloop. Bij de ontvlechting van de brandweer naar de Veiligheidsregio Groningen werd in eerste instantie nog uitgegaan dat de FLO bij de Gemeente Groningen zou blijven, dit is later bijgesteld en toch overgegaan naar de Veiligheidsregio Groningen. Doordat de lasten en baten wel begroot waren levert dit op lasten en baten een voordeel op.

Bij de ontvlechting van de brandweer naar de Veiligheidsregio Groningen is op het materieel een boekwinst gerealiseerd.

De overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van 339 duizend euro.

PROGRAMMA 11

Stadhuis en Stadjer

Klantcontacten en informatie voor burgers organiseren

Het programma Stadhuis & Stadjer is gericht op de verbetering van de dienstverlening vanuit het perspectief van de burger, ondernemers en instellingen.
Belangrijk daarbij is dat de burgers, ondernemers en instellingen 'de gemeente' ervaren als één geheel, en niet als afzonderlijke diensten, afdelingen en loketten.

In onze mondelinge, schriftelijke en elektronische contacten met de burger zijn we vriendelijk, correct, vlot en volledig. En bij alles werken we efficiënt. Informatie hoeft maar één keer aan ons doorgegeven te worden.

We willen burgers, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. Om dat te kunnen doen, streven we naar transparantie en spelen we proactief in op hun informatiebehoefte. Adequate informatievoorziening is een voorwaarde voor het creëren van betrokkenheid. Daarnaast zorgen we ervoor dat we als gemeente openstaan voor signalen uit de samenleving en maken we gebruik van digitale monitoring.

Bij het realiseren van onze ambities maken we gebruik van moderne ICT-toepassingen (internet). Als een dienst of product wordt aangevraagd, is de status van de aanvraag online in te zien. Afspraken over servicenormen zijn vastgelegd in een kwaliteitshandvest.

Relevante beleidsnota's

Sociale media in Groningen, aanzet tot een sociale mediastrategie voor de gemeente (2013)
Ontwikkelplan KCC (2012) en GMT nota KCC 2.0 (2014)
Visie Publieke dienstverlening 2010-2014 (2009)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1. Contact met de burger
2. Beleidscommunicatie
3. Publieke dienstverlening
4. Overige stadhuis en stadjer

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

Dienstverlening

Afgelopen jaar hebben we veel ontwikkelingen gezien op het terrein van publieke dienstverlening. Het KCC is gevormd en op de nieuwe locatie Harm Buitenplein zijn diverse gemeentelijke loketten gebundeld. Verder hebben we één ingang gerealiseerd voor burgers en bedrijven op het gebied van telefonie (het 14 050 nummer). We zien dat deze inspanningen hebben geleid tot een verbeterde bereikbaarheid en een hoge klantwaardering, het KCC staat in de basis en kan verder worden uitgebreid. Webcare is al sinds voorjaar 2014 integraal onderdeel van het KCC. Eind 2014 is de aansluiting op de Landelijke Berichtenbox gerealiseerd. Hierdoor kunnen burgers in hun 'digitale postbus van de overheid' gemeentelijke post ontvangen (in Groningen als eerste de jaarlijkse belastingaanslag van 2015).

De ontwikkeltaken, innovatie en regie op het gebied van publieke dienstverlening zijn vanaf 2015 ondergebracht bij de vakdirectie Publieke Dienstverlening. Komende jaren blijven we ons inzetten voor betere dienstverlening voor burger en bedrijven. Vanuit de visie (één gemeente, één organisatie) zetten we daarbij met name in op onderlinge samenwerking en afstemming.

Beleidscommunicatie

In 2014 is de communicatiefunctie samengevoegd in het Shared Service Center. Er is een start gemaakt met het professionaliseren en standaardiseren van de communicatie-ondersteuning. De highlights hier zijn: het voorbereiden van de ontwikkeling naar een kernwebsite, het realiseren van een gemeentelijke Facebook pagina (de Facebookpagina van Groningen staat (met 6800 likes) bovenaan de lijst van gemeentelijke Facebookpagina's in Nederland!), communicatieve ondersteuning van de decentralisaties in de zorg. Wat opvalt, is dat het aantal bezoekers aan de website gestegen is tot 2,3 miljoen (stijging van zo'n 50% ten opzichte van 2011).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

CONTACT MET DE BURGER

Contact met de burger gaat over de verbeteringen in de gemeentelijke dienstverlening. De focus ligt hierbij op het gebundeld afhandelen van klantcontact in één gemeentelijk Klant Contact Centrum (KCC). Het KCC heeft een makkelijke en eenduidige entree voor alle burgers die vragen hebben aan de gemeente. Telefonie is hierbij het kanaal met het meeste volume aan klantcontact, de meeste eerstelijns telefoonnummers van de gemeente Groningen zijn ondergebracht onder 14 050. 14 050 is de telefonische hoofdingang van de gemeente Groningen. Het KCC heeft de regie op klantcontact en is opgericht als efficiënte en resultaatgerichte unit volgens de principes van de organisatieontwikkeling.

Eind 2014 liep het programma Stad & Stadhuis ten einde. De ontwikkeltaken, innovatie en regie op het gebied van publieke dienstverlening zijn vanaf 2015 ondergebracht bij de directie Publieke Dienstverlening.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 11.1 Contact met de burger bedraagt 81 duizend euro. Deze lasten worden gedekt door een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Loketten en balies
- Telefoon en post
- Internet
- Kanaalsturing

Beleidsveld

Loketten en balies

2014 kenmerkt zich door verdere bundeling van klantcontact op de twee gemeentelijke publiekslocaties Kreupelstraat en Harm Buitenplein. Loketten en balies die eerder verspreid over de stad gehuisvest waren, zijn nu samengevoegd op de twee genoemde locaties.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In 2014 richtten we ons op het verder werken op afspraak (voor meer producten) en op het steeds beter meten van het gemeentelijk klantcontact.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ wachttijd vrije inloop	▪ 80%	▪ 80%	▪ -
▪ wachttijd afspraak (binnen 5 min geholpen)	▪ 95%	▪ 95%	▪ -
▪ klanttevredenheid balie	▪ 7,7	▪ 8,1	▪ 0,4

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De pilot 'vrije inloop bij publieksloketten' is geëvalueerd eind 2014, de uitkomsten hiervan zijn positief te noemen en de gekozen mix tussen het maken van afspraken versus vrije inloop zetten we voort.

Zo'n 64% van de bezoekers aan de Kreupelstraat kwam in 2014 op afspraak (totaal meer dan 100.000 bezoekers).

Aan het Harm Buitenplein ligt dit percentage rond de 15% (op een totaal van 40.000 bezoekers). Aan het Harm Buitenplein zijn diverse loketten gebundeld: sociale zaken, bouwen en wonen, parkeren, belastingen, een gedeelte

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

van economische zaken en de GKB. Het managen van de klantstromen op deze locatie wordt in 2015 verder verbeterd.

Conclusie **Wat hebben we bereikt?**
Het managen van de klantstromen bij de gemeentelijk locaties is verbeterd. We beschikken over steeds meer meetgegevens waardoor de kennis rondom ons klantcontact is vergroot.

Beleidsveld **Telefoon en post**

Het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid van de gemeentelijke organisatie is een belangrijk onderdeel van ons dienstverleningsconcept. Telefonie is qua omvang een veelgebruikt kanaal voor dienstverlening. Het nieuwe telefoniesysteem is 2014 in gebruik genomen. De meetgegevens die het telefoniesysteem oplevert, gebruiken we om periodiek onze bereikbaarheid te monitoren. De gedachte achter het concentreren van het eerstelijns telefoonverkeer met onze burgers en bedrijven is dat men belt naar één bekend centraal nummer, 14 050, en dat we in het KCC regelen dat in 80% van de gevallen het juiste antwoord in één keer wordt gegeven. Voor de resterende 20% van de vragen hebben we de juiste backoffice nodig, die dan ook bereikbaar moet zijn voor burger en bedrijf.

Doelen **Wat wilden we bereiken?**
Gemeentebreed is het streven om grip te krijgen op het klantcontact over alle kanalen van dienstverlening. Hiermee bedoelen we dat we beter willen kunnen sturen op wat zowel voor de burger als voor de gemeentelijke organisatie het beste dienstverleningskanaal is per product. Voor vele producten en diensten kan de stadjer al op internet terecht, maar voor andere producten is het telefoniekanaal geschikter.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Begroting 2014	Realisatie 2014
▪ opnemen binnen 30 sec	▪ 80%	▪ 80%
▪ doorverbinden max 45 sec (*)	▪ 80%	▪ - (*)
▪ beantwoorden 1ste contact/inclusief terugbelafpraak backoffice	▪ 80%	▪ 80%
▪ inhoudelijk juist beantwoord 1ste lijn	▪ 90%	▪ - (*)
▪ inhoudelijk juist beantwoord 2de lijn	▪ 90%	▪ - (*)

(*) Deze indicatoren zijn als gevolg van de overgang naar nieuwe telefonietechniek niet vanuit het systeem beschikbaar.

Activiteiten **Wat hebben we hiervoor gedaan?**
Om grip te krijgen op klantcontact is het KCC gevormd. Het KCC is vanaf mei 2014 geïntegreerd op de locatie Harm Buitenplein. Klantcontact is hier gebundeld volgens de uitgangspunten van het multi-channel KCC. Losse eerstelijns telefoonnummers zijn opgegaan in 14 050. Door optimalisering van de informatievoorziening worden steeds meer klantcontacten in één keer afgehandeld. In 2014 heeft het KCC 200.000 telefonische contacten afgehandeld. Met de verschillende backoffices zijn afspraken gemaakt over de afdelingsbereikbaarheid en werkprocedures. Ook webcare is in het KCC ondergebracht. Gedurende openingstijden reageert de gemeente op vragen van burgers via Twitter (@stadsbeheer050 en @stadsnieuws) en Facebook. Via webcare worden 19 vragen per week beantwoord.

Conclusie **Wat hebben we bereikt?**
Het KCC is gevormd om meer grip te krijgen op gemeentelijk (telefonisch) klantcontact. Door de optimalisering van de informatievoorziening is het mogelijk dat steeds meer klantcontacten in één keer op één plek worden afgehandeld

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Internet <p>Internet is voor de dienstverlening een belangrijke pijler. Het uitbreiden van selfservice, het geautomatiseerd leveren van producten aan burger en bedrijf, staat voorop. Ook de rijksoverheid vindt dat burgers en bedrijven in 2017 het gros van de zaken met de gemeente digitaal moeten kunnen afhandelen. De ICT ontwikkeling is hierbij van groot belang. We zien ICT dan ook als strategisch middel dat nodig is voor de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. De in 2013 door de raad vastgestelde ICT visie getuigt daarvan.</p>						
Doelen	Wat wilden we bereiken? <p>Het niveau van selfservice op internet willen we verhogen, zodat onze burger zelf zijn zaken met de gemeente vanuit huis kan regelen. We willen mogelijk maken dat de statussen van lopende aanvragen zijn in te zien voor burgers. We willen de informatie op internet actueel hebben en houden om burgers en bedrijven adequaat te informeren over onze producten.</p>						
	MEETBAAR RESULTAAT						
	<table><thead><tr><th>indicator</th><th>Norm visie 2014</th><th>Realisatie 2014</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ oordeel gemeentelijke website</td><td>▪ 6,8</td><td>▪ 7,7</td></tr></tbody></table>	indicator	Norm visie 2014	Realisatie 2014	▪ oordeel gemeentelijke website	▪ 6,8	▪ 7,7
indicator	Norm visie 2014	Realisatie 2014					
▪ oordeel gemeentelijke website	▪ 6,8	▪ 7,7					
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? <p>Eind 2014 is het programma “zaakgericht werken” gestart. Zaakgericht werken is een manier van werken binnen de hele organisatie over afdelingsgrenzen heen. Het draagt bij aan de verbetering van de bedrijfsvoering en dienstverlening van de gemeente. Dat maakt generiek zaakgericht werken gemeentebreed op termijn (vanaf 2015) mogelijk. Klantcontact processen kunnen zaakgericht worden ingericht en burgers hebben o.a. daardoor vaker de mogelijkheid om zelf zaken via internet te regelen. De aansluiting op de landelijke Berichtenbox is eind 2014 gerealiseerd.</p>						
Conclusie	Wat hebben we bereikt? <p>Het oordeel over de gemeentelijke website is met een 7,7 ruim voldoende. Het cijfer is gebaseerd op een continue digitale meting in 2014 onder gebruikers van de site.</p>						
Beleidsveld	Kanaalsturing <p>Kanaalsturing betekent dat de gemeente bewust stuurt op het gebruik van de verschillende kanalen van dienstverlening. Dat impliceert dat we, om te kunnen sturen, ook moeten weten op welke wijze en hoe er nu van de kanalen gebruik wordt gemaakt. Via het KCC verkrijgen we vele gegevens rondom de organisatie van ons klantcontact en het kanaalgebruik. “Digitaal tenzij”, in navolging van uitspraken door de minister van Binnenlandse Zaken (‘in 2017 kan de burger alles digitaal bij de gemeente afhandelen’) staat voorop in de verdere groei naar de professionalisering van ons klantcontact.</p>						
Doelen	Wat wilden we bereiken? <p>We voeren de kanaalstrategie voor dienstverlening verder uit. In concrete zin betekent dit dat we 20% meer klantcontact willen via internet, minder baliebezoek (10% daling, balie is een relatief duur kanaal), 12,5% minder telefonie door bundeling van nummers en minder herhaalverkeer. Voor post voorzien we in ieder geval een autonome afname maar sturen daarnaast op een daling van het volume met 5%.</p>						
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? <p>We sturen actief om onze doelstellingen op gebied van kanaalsturing te bereiken. Naast de doorontwikkeling van e-dienstverlening en stappen op het gebied van generiek zaakgericht werken zien we dat het KCC steeds meer een structurerende rol heeft bij de organisatie van het gemeentelijk klantcontact. De concentratie van klantcontact in het KCC leidt tot verdere intensivering van het contact met de diverse gemeentelijke backoffices over wijze van klantbenadering, bereikbaarheid en dergelijke. De concentratie van gemeentelijke loketten op twee publiekslocaties maakt dat we steeds beter inzicht krijgen in onze klantstromen. Voor de kanalen op sociale media (Twitter en Facebook) voert het KCC de dialoog met burgers. De zogenaamde webcare is structureel ingebed in het KCC.</p>						

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie

Wat hebben bereikt?

De vorming van het KCC, het in gebruik nemen van 14 050 als centraal telefoonnummer en de toepassing van webrichtlijnen op de website hebben een forse aanzet gegeven tot sturing op gemeentelijk klantcontact. We zien dat een bundeling plaats vindt in het KCC (voor de kanalen telefonie en sociale media). Eind 2014 is de koers ingezet naar een regiemodel, het KCC voert de regie over gemeentelijke klantcontactprocessen. Het integrale beeld voor het kanaalgebruik gemeentebreed is nog in ontwikkeling (het regiemodel geeft daar straks veel helderder inzicht in). Voor het kanaal website zien we dat het bezoek gestegen is met 19% ten opzichte van 2013. Post en baliebezoek lijken overall af te nemen ten gunste van digitaal klantcontact.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

BELEIDSCOMMUNICATIE

We willen dat burgers, ondernemers en instellingen tijdige, volledige en juiste informatie van ons ontvangen. Omgekeerd willen we als gemeente open staan voor signalen vanuit de stad. Dit stelt ons in staat om participatief beleid te maken, in samenspraak met betrokken burgers en partijen. Leidende principes hierbij zijn de informatiebehoefte van de doelgroepen en het maken van 'communiceerbaar beleid'. We voldoen hierbij aan de (wettelijke) vereisten die aan overheidscommunicatie worden gesteld, zoals openbaarheid, begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Ook streven wij naar het aanbieden van informatie 'op maat'. Soms is dat massamediaal, steeds vaker is dat wijkgericht of zelfs individueel.

Steeds meer informatie-uitwisseling gebeurt digitaal via de gemeentelijke website, de Groningen portal, elektronische nieuwsbrieven en sociale media. Met name deze laatste zorgen voor een verdere verschuiving naar het kunnen en willen aangaan van dialogen en vragen een groter(re) luistervaardigheid van de organisatie en haar medewerkers. Aan 'de achterkant' plaatsen de vele gemeentelijke 'informatie-eigenaren' in toenemende mate hun informatie zelf op het net. Met een goede structuur en vormgeving moet het voor burgers en andere doelgroepen gemakkelijker worden de door hen gewenste informatie te vinden en erop te reageren. Efficiency en gebruikersvriendelijkheid zijn de sleutelwoorden bij de inzet en ontwikkeling van de gemeentelijke digitale voorzieningen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 11.2 Beleidscommunicatie bedraagt 700 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Faciliteren van informatieoverdracht (actief en passief) tussen gemeente en doelgroepen
- Faciliteren van (burger)participatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid
- Ontwikkelen en beheren van een passende (digitale) communicatie-infrastructuur

Beleidsveld

Faciliteren van informatieoverdracht (actief en passief) tussen Gemeente en doelgroepen

De gemeente informeert burgers en overige betrokkenen actief en passief over het gemeentelijke beleid. Beleidsinformatie wordt rechtstreeks vanuit projecten gegeven aan de relevante doelgroepen, maar ook wordt gemeente-breed informatie aangeboden via bijvoorbeeld de gemeentelijke website, de gemeentelijke nieuwsbrief of de wekelijkse persconferentie. In toenemende mate zetten we social media in. Naast het aanbieden van informatie wordt daardoor het kunnen voeren van een betekenisvolle dialoog, het luisteren naar Stadgers en het terugkoppelen van de verwerking van de geleverde inbreng steeds belangrijker.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen 'communicatief beleid maken'. Dat wil zeggen dat we in alle fases van het beleidsproces de vraag stellen welke inwoners van onze stad er op welke manier mee te maken krijgen. Waar mogelijk willen we hen bij het beleid betrekken. Dat begint bij het adequaat informeren van betrokkenen, vervolgens met hen het gesprek aan te gaan, luisteren naar deze input, deze te verwerken en tot slot hierover weer terug te koppelen. Bijzondere aandacht is er voor het informeren en betrekken van burgers op wijkniveau.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten	 Wat hebben we hiervoor gedaan? ..... Communicatief beleid maken In 2014 is de communicatiefunctie uit de diensten samengevoegd in het Shared Service Center. Er is een start gemaakt met het professionaliseren en standaardiseren van de communicatie-ondersteuning. Tegelijkertijd is de nodige aandacht geschonken aan communicatieve ondersteuning van de decentralisaties in de zorg. Hiervoor is een aparte website ontwikkeld om recht te doen aan de nieuwe samenwerkingsverbanden die samen met de gemeente de zorg voor hun rekening gaan nemen. Voor verschillende interne opdrachtgevers is gewerkt met de 'factor C-methode' zoals ontwikkeld door de Academie voor Overheidscommunicatie. Doel is het slaan van bruggen tussen (gemeente)beleid en de mening en houding van burgers. ..... Website als voorkeurskanaal Bij ons mediagebruik willen we waar mogelijk de gemeentelijke website als voorkeurskanaal voor informatieverstrekking gebruiken en de inzet van social media verder uitbouwen. Hiermee willen we het voeren van gesprekken en gesprekjes versnellen en vereenvoudigen. ..... Wijkcommunicatie [Extra beleidsmiddelen] 42 wijkpagina's zijn beheerd en gevuld met specifieke wijkgerichte informatie. De bewoners van de wijken die de pagina's samenstellen zijn hierbij ondersteund. Gestart is met het voorbereiden van de aanpassingen van de wijkpagina's om ze tevens geschikt te maken als communicatiekanaal, voor de wijkwethouders en de gebiedsgerichte teams. De eerste aanzetten zijn gemaakt om te komen tot gerichte stad- en wijkmonitoring op de sociale en digitale media.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? De wijkgerichte informatie op de website is ingericht met de wijkpagina's. Onze kennis over stad en wijken is verdiept door het regelmatig monitoren van digitale media (webmonitoring).
Beleidsveld	Faciliteren van (burger)participatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid Waar in het verleden bij problemen snel naar 'de overheid' werd gekeken, is de (landelijke) trend steeds meer dat in veel gevallen burgers zelf - samen met de mensen in hun sociale omgeving - als eerste aan zet zijn. Het collegeprogramma 2014-2018 benadrukt het belang van deze ontwikkeling.
Doelen	Wat wilden we bereiken? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Handen en voeten geven aan de strategische visie op burger- en overheidsparticipatie en de 'DOE-democratie'. We komen tot een 'Groningse werkwijze' die vernieuwend is, maar past bij onze historie en voortbordurt op de succesvolle wijkontwikkeling. ▪ Bundelen, beoordelen en samenhang brengen ten aanzien van de bestaande initiatieven en inzet (instrumentarium). We borgen successen in de organisatie en waar nodig gaan we versnellen, verbeteren, innoveren of stoppen met een initiatief. ▪ Dialoog binnen en buiten de gemeente organiseren en beweging creëren. De nota 'Gebiedsgericht' geeft de ingrediënten om aan te sluiten bij initiatieven vanuit de wijken.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Burgerparticipatie [Extra beleidsmiddelen] Over beleid en besluitvorming gericht op burgerparticipatie is elders in deze rekening geschreven. Hetzelfde geldt voor de opzet en uitvoering van bijvoorbeeld 'Let's Gro' in november 2014. Binnen de gemeentelijke website is het siteonderdeel StadDoetMee onder meer voorzien van links naar initiatieven vanuit de stad. In 2014 heeft uw raad voor Burgerparticipatie 50 duizend euro extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Zie ook paragraaf 1 stadsdelen.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? Voor de resultaten op het gebied van de 'Groningse werkwijze' wijzen we op het succes van het innovatiefestival 'Let's Gro, verder zie paragraaf 1 stadsdelen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Ontwikkelen en beheren van een passende (digitale) communicatie-infrastructuur We willen inwoners van onze stad kunnen bereiken en open staan voor hun signalen. We communiceren vraaggericht. Efficiëntie willen we nastreven door onze digitale kanalen tot voorkeurskanaal te maken. De inhoud van onze site zal moeten voldoen aan de landelijke webrichtlijnen.
Doelen	Wat wilden we bereiken? In 2014 wilden we het plaatsen en beheren van gemeentelijke web-inhoud professionaliseren en de vindbaarheid van gemeentelijke informatie vergroten. We willen dat inwoners de gemeente als afzender herkennen, onafhankelijk van welk communicatiemiddel gebruikt wordt. Zo veel mogelijk willen we niet als een verzameling organisatieonderdelen, maar als één gemeente naar buiten treden. Tot slot willen we de functionaliteit van het gemeentelijke intranet vergroten.
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? Internet In 2014 is, in voorbereiding op het vormen van een <i>kernwebsite</i> (vraaggerichte site) in 2015, de huidige website gemeente.groningen.nl opgeschoond. Meer dan 2000 niet meer actuele pagina's zijn verplaatst naar het in 2014 aangeschafte archiefsysteem. Google Translate is toegevoegd als optie op de site om meer pagina's te kunnen laten vertalen. Diverse teksten zijn herschreven in begrijpelijk Nederlands. Op verzoek van o.a. de raad zijn pagina's toegevoegd. In het kader van de verplichte <i>webrichtlijnen</i> van het Rijk (vergroten toegankelijkheid van de website) zijn veel aanpassingen aan de website gedaan zodat deze beter bereikbaar is voor mensen met een visuele handicap of die de Nederlandse taal niet goed begrijpen, ongeacht invoerapparaat (PC, mobiel, tablet). Tevens is een toegankelijkheidsverklaring volgens de richtlijn van het Rijk op de site geplaatst. Hierin staat in hoeverre en in welke mate we voldoen en gaan voldoen aan de webrichtlijnen Met het in 2014 vanuit het nieuwe gevormde SSC vormen van een centrale Webredactie hebben we een impuls kunnen geven aan de gewenste integrale benadering van de website en overige gemeentelijk kanalen. ..... Social Media In maart 2014 is de gemeente gestart met een gemeentelijk Facebookpagina. De opbouw hiervan is in een rap tempo gegaan. Het aantal volgers van onze twitteraccounts is gestegen, zeker nu structureel aan webcare wordt gedaan. Wekelijks is de digitale nieuwsbrief 'Stadsnieuws' verspreid onder 1.500 abonnees. ..... Intranet Intern heeft het GMT het plan 'optimalisatie intranet' vastgesteld. Alle verbeteringen in het plan zijn ingevoerd en doorgevoerd. Zo zijn er meer nieuwsitems gekomen op een prominentere plaats. De rubriek 'mededelingen' is toegevoegd, en verschijnt een wekelijkse intranet-nieuwsbrief om collega's zonder vaste werkplek of PC te wijzen op de verschenen informatie op intranet. Inactieve groepen zijn opgeruimd of aangeschreven. Functionaliteiten en de vindbaarheid van informatie zijn verbeterd. Er zijn afspraken gemaakt over het beter ontsluiten van informatie. Verder hebben we gewerkt aan het stimuleren van het gebruik van intranet door medewerkers. Eind 2014 heeft een eerste intranet gebruikersonderzoek plaats gevonden. Ruim 850 medewerkers hebben deelgenomen. De resultaten komen in 2015 en vormen de input voor de doorontwikkeling van intranet.
Conclusie	Wat hebben we bereikt? De Facebookpagina van Groningen staat (met 6800 likes- stand van zaken dec 2014) bovenaan de lijst van gemeentelijke Facebookpagina's in Nederland. Twitter (@stadsnieuws) heeft 4.600 volgers, @stadsbeheer050 kent 3490 volgers. De twitteraccounts kennen in 2014 37% meer volgers dan het jaar er voor. Communicatie werkt hierbij nauw samen met het KCC dat de dagelijkse webcare verzorgt. Het aantal bezoekers aan de website is gestegen tot 2,3 miljoen (stijging van zo'n 50% ten opzichte van 2011).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

PUBLIEKE DIENSTVERLENING

Het KCC (Klant Contact Centrum), Burgerzaken en Belastingen maken deel uit van de vakdirectie Publieke dienstverlening.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 11.3 Publieke dienstverlening bedraagt 20,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door leges Burgerzaken, Perceptiekosten Belastingen, opbrengsten interne dienstverlening, specifieke rijksbijdrage, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- KCC
- Burgerzaken
- Belastingen
- Rechtsbescherming

Beleidsveld

Klant Contact Centrum

In het KCC (inclusief het Gemeentelijk Informatie Centrum) kunnen burgers en bedrijven terecht met hun (telefonische) vragen aan de gemeente. Meerdere telefonische ingangen zijn nu gecentreerd in één ingang met het makkelijk herkenbare nummer 14 050.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- verbetering van de gemeentelijke bereikbaarheid;
- terugbrengen van het aantal doorverwijzingen door 50% van de vragen direct af te handelen;
- terugbrengen van het aantal telefoontjes door het verbeteren van de digitale informatieverstrekking;
- terugbrengen van het aantal publieksnummers en e-mail adressen.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Concern Klant Contact Centrum (=KCC)

- onderhouden van het kennismanagementsysteem
- professionaliseren van het KCC
- verbreden kennis binnen het KCC

Kanaal- en kennismanagement passen we toe als basis voor een verbeterde dienstverlening.

Vragen worden zoveel mogelijk direct in de eerste lijn beantwoord. Het KCC streeft naar uniforme vraagbehandeling (zelfde vraag = zelfde antwoord) door middel van optimaal kennismanagement.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De gemeentelijke bereikbaarheid is met komst van het KCC verbeterd. De burger wordt daar waar dat kan direct geholpen of doorverwezen naar de juiste backoffice. In totaal heeft het KCC in 2014 200.000 telefoontjes afgehandeld in de eerste lijn. Meer dan 50% van de telefonische vragen wordt in de eerste lijn in één keer afgehandeld. Het beeld is dat verbeterde informatie over diensten en producten op de website leidt tot minder telefonisch klantcontact.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld	Burgerzaken <p>De taken binnen het beleidsveld Burgerzaken bestaan hoofdzakelijk uit het registreren van rechtsfeiten van personen en de afgifte van persoonlijke documenten. De meeste frontofficetaken die hier worden uitgevoerd hebben een directe relatie met de registratie van de handelingen in de Basisregistratie Personen (BRP). Bij de dienstverlening aan de balies en via de overige kanalen worden de kwaliteitsnormen gehanteerd die in deelprogramma contact met de burger worden beschreven. We ontvangen onze klanten op diverse locaties: Kreupelstraat (Prefectenhof), de wijkservicecentra Hoogkerk en Lewenborg, het geboorteloket in het Martini Ziekenhuis en sinds 2013 de loketten voor Registratie van Niet-Ingezetenen (RNI) aan de Kreupelstraat en in de Eemshaven.</p>
Doelen	Wat wilden we bereiken? <p>We voeren onze taken tijdig, juist en rechtmatig uit, waarbij we de kwaliteit minimaal op het landelijk voorgeschreven niveau houden.</p>
Activiteiten	Wat hebben we hiervoor gedaan? <p>.....</p> Uitvoering van de Wet Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) <p>Hieronder vallen onder andere verhuizingen, vestigingen uit het buitenland, emigratie, kwaliteitscontrole en diverse bijzondere wetten. Maar ook de Burgerlijke Stand met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aangiften van geboorte en overlijden ▪ Huwelijksaangiften ▪ Inschrijving van echtscheidingen en overige rechterlijke vonnissen <p>.....</p> Afgifte Identiteitsdocumenten (60.000 in 2014) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Reisdocumenten ▪ Rijbewijzen ▪ Afschriften ▪ Verklaringen omtrent het gedrag ▪ Overige persoonsdocumenten <p>.....</p> Het organiseren van verkiezingen, referenda en het uitvoeren van noodwetgeving <p>In 2014 zijn twee verkiezingen georganiseerd, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeenteraadsverkiezing op 19 maart 2014 ▪ De verkiezing van het Europese Parlement op 22 mei 2014 <p>.....</p> Basisregistraties [Extra beleidsmiddelen] <p>In een bestuursakkoord (i-NUP) tussen rijksoverheid, gemeenten, provincies en waterschappen zijn resultaatverplichtingen afgesproken waaraan Rijk en gemeenten in 2015 moeten voldoen. Het i-NUP, is een verzameling van 24 concrete voorzieningen om de overheid efficiënter te maken, lasten te verminderen en de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren.</p> <p>Wij hebben in 2008 besloten tot de inrichting van een binnengemeentelijk stelsel van basis- en kernregistraties, in aansluiting op het landelijk stelsel. De kernregistraties en kerngegevens moeten de gemeentelijke bedrijfsvoering efficiënter maken.</p>
Conclusie	Wat hebben we bereikt? <p>Publieke dienstverlening<p>In 2014 is de pilot verruiming openingstijden en uitbreiding van het werken op afspraak geoperationaliseerd. Het IWCN (International Welcome Centre North) is er als locatie bijgekomen en wordt (onder andere) door medewerkers van Burgerzaken bemand.</p><p>De baliedienstverlening aan de Kreupelstraat is in 2014 gewaardeerd met een 8,1. Dit is iets hoger dan het gemiddelde van gemeentes van vergelijkbare grootte. De twee hoogst scorende aspecten aan de Kreupelstraat zijn de vriendelijkheid van medewerkers (8,7) en de bereidheid om te helpen (8,7).</p></p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

In 2014 zijn er ruim 100.000 bezoekers aan de Kreupelstraat locatie geweest. In oktober 2014 werd de 200.000ste inwoner welkom geheten in de stad.

Basisregistratie personen

Met ingang van 2014 is het zelfevaluatie-instrument BRP, ter vervanging van de driejaarlijkse GBA-audit, ingevoerd. Voor het proces gedeelte voldoet de gemeente Groningen over 2014 met 'goed' aan de gestelde norm. Voor het inhoudelijk gedeelte scoort de gemeente Groningen over 2014 beter dan de landelijk vastgestelde norm voor gegevenskwaliteit.

Verkiezingen

In 2014 zijn er twee verkiezingen geweest: de gemeenteraadsverkiezing op 19 maart en de verkiezing van het Europees Parlement op 22 mei. Beide verkiezingen zijn goed verlopen

Beleidsveld

Belastingen

De werkzaamheden van de afdeling Belastingen zijn:

- het opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingaanslagen in Groningen, DAL gemeenten (Delfzijl, Appingedam en Loppersum) en Ten Boer.
- het behandelen van daartegen ingediende bezwaar- en verzoekschriften
- het vaststellen van de waarde van alle woningen en bedrijven in de stad (uitvoering Wet WOZ) in Groningen, DAL gemeenten (Delfzijl, Appingedam en Loppersum) en Ten Boer.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- het rechtmatig en tijdig uitvoeren van onze taken.
- het realiseren van de begrote belastingopbrengsten.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2014 zetten we het lopende beleid voort met daarnaast een oriëntatie op verdere belastingssamenwerking in de regio.

Heffen belastingen

We hebben in januari 2014 de aanslagbiljetten en WOZ-beschikkingen voor Groningen, de DAL-gemeenten en Ten Boer verstuurd. Conform de dienstverleningsovereenkomst met de DAL-gemeenten hebben we de belastingtaken voor die gemeenten uitgevoerd. Verder zijn we begonnen met een onderzoek naar belastingssamenwerking met Hefpunt, het belastingkantoor van de drie noordelijke waterschappen. Aan het eind van 2014 is een aansluiting op de BerichtenBox gerealiseerd, dit maakt het mogelijk dat burgers die aangesloten zijn op mijnoverheid.nl hun belastingaanslag in hun digitale postbus ontvangen.

Kostendekkendheid

In 2014 heeft Deloitte onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke tarieven. Het algemene beeld dat uit het onderzoek van Deloitte naar voren komt, is dat onze tarieven rechtmatig zijn. In 2014 is het lopende beleid t.a.v. de tarieven gecontinueerd. Dat betekent dat we in beginsel de volledige kostprijs in rekening brengen voor onze producten en diensten voor zover deze via een heffing worden bekostigd.

Kwijtschelding

In 2014 hebben we het lopende beleid voortgezet dat wil zeggen dat we aan mensen op het sociale minimum kwijtschelding verlenen van de hondenbelasting (60% van belastingaanslag) en de afvalstoffenheffing. Mensen die vijf jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van het aanslagbedrag kwijtgescholden. In 2014 is voor het eerst ook kwijtschelding verleend van de leges voor de gehandicaptenparkeerkaart, de huwelijksleges en de leges voor aanvraag van een reisdocument die bij de aanvrager thuis afgehandeld wordt. Twaalf mensen hebben in 2014 kwijtschelding gehad van deze leges.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Proceskostenvergoeding belastingen [Extra beleidsmiddelen]</p> <p>We hebben in 2014 wederom te maken gehad met een stijging van de proceskostenvergoedingen voor no-cure-no-pay bureaus. Deze bureaus werken gratis. Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten. De regeling van de proceskosten in het Besluit proceskosten bestuursrecht is in 2014 weliswaar aangepast maar deze aanpassing biedt geen oplossing voor de bovenmatige toekenning van proceskosten.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Eind 2014 is aansluiting op de landelijke Berichtenbox gerealiseerd, Burgers die aangesloten zijn kunnen digitaal hun post van de gemeente verkrijgen. Verder is in 2014 de business case voorbereid om verdere samenwerking in de regio mogelijk te maken.</p>
Beleidsveld	<p>Rechtsbescherming</p> <p>De volgende werkzaamheden worden uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ advisering aan ons college over bovengenoemde bezwaren; ▪ bepleiten van het gemeentelijk standpunt bij (hoger) beroepsprocedures bij de bestuursrechter; ▪ overleg met burgers en met de gemeentelijke organisatie om te onderzoeken of een oplossing voor het geschil mogelijk is; ▪ ondersteuning van de algemene commissie voor bezwaarschriften en van de (bezwaar)commissie voor algemene rechtspositionele aangelegenheden.
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Advisering en ondersteuning over rechtspositionele zaken aan diensten en concern, behandeling van algemene en personele bezwaarprocedures, regievoering procedures bij de bestuursrechter, communicatie met burgers en indieners van bezwaar.</p> <p>Een steeds belangrijker onderdeel van de werkzaamheden is het onderzoeken van mogelijkheden om het geschil op te lossen, hetzij doordat de betreffende afdeling het bestreden besluit herziet ofwel doordat partijen in onderling overleg tot een oplossing komen.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Afhandeling bezwaarprocedures en geschillenbeslechting</p> <p>In 2014 zijn 521 algemene bezwaren en 51 personele bezwaren afgehandeld. Daarvan is ca. 40% ingetrokken door de indiener omdat het bestreden besluit is herzien of omdat de indiener om een andere reden heeft afgezien van verdere behandeling van het bezwaar.</p> <p>.....</p> <p>Afhandeling beroepsprocedures bij de bestuursrechter</p> <p>De bestuursrechter heeft 75 maal een uitspraak gedaan over een ingesteld beroep. In 17% van de gevallen heeft de rechter de indiener gelijk heeft gegeven, dit betekent dat het genomen besluit in 83% van de gevallen in stand is gebleven.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Door overleg en communicatie met indieners is ca. 40% van de bezwaarprocedures voortijdig ingetrokken.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 4

OVERIGE STADHUIS EN STADJER

Binnen dit deelprogramma worden salarislasten voor het programma Stadhuis en Stadjer verantwoord. Er is geen specifiek beleidsveld.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 11.4 Overige stadhuis en stadjer bedraagt 306 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Stadhuis en Stadjer					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
11.1	Contact met de burger	90	90	81	9
11.2	Beleidscommunicatie	773	773	700	73
11.3	Publieke dienstverlening	19.939	20.187	20.053	134
11.4	Overig	280	281	306	-25
	Totaal lasten	21.082	21.331	21.140	191
Baten					
11.1	Contact met de burger	37	37	5	-32
11.2	Beleidscommunicatie	350	350	350	0
11.3	Publieke dienstverlening	8.499	9.479	9.053	-426
11.4	Overig	190	190	179	-11
	Totaal baten	9.076	10.056	9.587	-469
	Totaal saldi voor bestemming	-12.006	-11.275	-11.553	-278
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	567	567	567	0
	Totaal onttrekkingen	1.035	1.035	1.035	0
	Totaal saldi na bestemming	-11.538	-10.807	-11.085	-278

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

11.3 Publieke dienstverlening

N 292 duizend euro

Salarissen/ inhuur/ opbrengsten personeel (V 296 duizend euro)

Het voordeel op de post salarissen betreft met name vacaturevrijval bij de afdelingen Publiekszaken, Belastingen en KCC. In verband met de ontstane vacatures is personeel ingehuurd. Tevens is er personeel gedetacheerd waar een vergoeding voor wordt ontvangen.

Proceskostenvergoeding belastingen (N 245 duizend euro)

Het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures voert neemt toe. Deze bureaus werken gratis. Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt van ons de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten.

Rijksleges / Gemeenteleges (N 623 duizend euro)

Er zijn minder gemeenteleges ontvangen in verband met:

- De verplichte tariefsverlaging per 1 januari 2014 van het rijbewijstarief;
- Afschaffing leges bij reisdocumenten voor vermissingen, ongeldig maken, gevonden documenten en wettelijke tariefsverlaging identiteitskaarten. Bij deze tariefsverlaging is het gemeentelijk aandeel verlaagd en het rijksaandeel verhoogd;
- Lagere afgifte GBA- en BS-afschriften;
- Minder huwelijksleges doordat er een verschuiving is van het "duurdere stadhuiswelijk" naar de goedkopere administratieve huwelijken aan de balie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Dwanginvordering (V 236 duizend euro)

Voor het versturen van aanmaningen en dwangbevelen brengt de gemeente kosten in rekening bij de belastingplichtige. De opbrengst van de invorderingskosten in 2014 ligt aanmerkelijk hoger dan in de jaren ervoor. De reden hiervan is dat de doorlooptijd aanmerkelijk is verkort van het dwanginvorderingstraject. Dit jaar werd er dus meer geïnd aan kosten op aanslagen 2014.

De overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van 44 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA 12
Bedrijfsvoering

Efficiënt, samenwerkend, verantwoord

We streven naar een efficiënte en op samenwerking gerichte organisatie die zoveel mogelijk integraal werkt.

Als grote werkgever en opdrachtgever wil de gemeente het goede voorbeeld geven. We hechten veel waarde aan modern werkgeverschap, duurzaamheid en sociale verantwoordelijkheid.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Innovaties**
- 2. Personeel**
- 3. Facilitaire dienstverlening**
- 4. Overige bedrijfsvoering**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

Op 1 februari is het Shared Service Center gestart. Hiermee zijn alle bedrijfsvoeringstaken van de gemeente Groningen in één organisatie ondergebracht. Het Shared Service Center heeft in het laatste kwartaal van 2014 30 fte ingezet voor diverse ondersteunende werkzaamheden om de start van de Vernieuwing Sociaal Domein mede mogelijk te maken.

We hebben het plaatsonafhankelijk werken gerealiseerd. Door het volledig in gebruik nemen van het Harm Buitenplein en het creëren van meer werkplekken, hebben we de locaties Waagstraat en Europaweg niet meer in gebruik.

We hebben 198 stageplekken en 16 werkplekken ingevuld. Van de 112 herplaatsers zijn 73 medewerkers tijdelijk geplaatst en 16 medewerkers structureel geplaatst.

We hebben in al onze aanbestedingen duurzaamheidseisen opgenomen. We hebben afspraken gemaakt over Social Return op het gebied van schoonmaak, flexibele inleen en thuiszorg.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

INNOVATIES

Het deelprogramma Innovaties heeft vooral betrekking op de innovaties binnen de bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling. Personeel en organisatie hebben we ondergebracht in een afzonderlijk deelprogramma. Dat geldt eveneens voor de Facilitaire dienstverlening.

De gemeente Groningen beschikt vanaf 2014 over een Shared Service Center voor alle bedrijfsvoeringstaken (PLJOFACH-taken) dat werkt voor de gehele gemeentelijke organisatie. Onze ambitie is te komen tot een efficiënte en effectieve samenwerking binnen de bedrijfsvoering en met de andere directies van de gemeente Groningen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 12.1 Innovaties bedraagt 4,9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Nieuwbouw Harm Buitenplein
- Samenvoeging SOZAWE/iederz
- Informatisering en automatisering
- Financiën en control
- Inkoop

Beleidsveld

Nieuwbouw Harm Buitenplein

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Met de nieuwbouw op het Harm Buitenplein willen we een betere, klantvriendelijke dienstverlening aan klanten en bezoekers bieden. Daarnaast moet het gebouw op een meer eigentijdse manier plaats bieden aan de medewerkers waardoor hun werkplezier wordt vergroot. Bij de totstandkoming van de kantoorconcepten maken we gebruik van flexibele werkplekken en zal de nieuwe werkomgeving zijn ingericht volgens de principes van het nieuwe werken.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Nieuwbouw Harm Buitenplein

We hebben de locatie Harm Buitenplein in gebruik genomen. Het beschikbare krediet bedraagt 66 miljoen euro. Door het gerealiseerde aanbestedingsvoordeel van het casco gebouw, de lagere financieringskosten, een scherpere inkoop van het inbouw pakket en het organiseren van een sobere opening hebben we uiteindelijk ongeveer 3,6 miljoen euro niet uitgegeven.

De definitieve invulling van het gebouw heeft in de loop van 2014 zijn beslag gekregen.

Nieuwbouw en duurzaamheid

Het nieuwe gebouw sluit aan bij de ambitie van uw raad om in 2035 een energieneutrale stad te zijn. Al bij het ontwerp is nagedacht over het duurzame karakter van het gebouw. Hierbij is gekeken naar energiebesparing, de te gebruiken materialen en de flexibiliteit. De composietgevel is volledig geïsoleerd, het drievoudige glas biedt een optimale (geluids-)isolatie. Ten behoeve van de verwarming en koeling van het gebouw wordt gebruik gemaakt van een Warmte Koudeopslag (WKO) systeem. Het gebouw krijgt een groen dak en op het dak staat een groot aantal zonnepanelen. Het gebouw (met een staalconstructie) is demontabel. Bij de inrichting van het gebouw is gebruik gemaakt van duurzame materialen.

De locatie van de nieuwbouw vlakbij treinstation Europapark en het busstation draagt bij aan het gebruik van openbaar vervoer.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De locatie Harm Buitenplein is in gebruik genomen. De werkomgeving is ingericht met flexibele werkplekken. De klanten waarderen de dienstverlening bij de loketten van het Harm Buitenplein in 2014 met een 7,7.</p>
Beleidsveld	<h3>Samenvoeging SOZawe/iederz</h3>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Zowel de kadernota Wmo, de kadernota 'Groningen voor elkaar' als de '(Re-)visie Zicht op uitvoering sociale zekerheid in Stad' beschrijven de omslag die nodig is in het maatschappelijk domein. Dit nieuwe beleid stelt ook eisen aan de inrichting van de organisatie en de medewerkers. Het doel is een uitvoeringsorganisatie te bouwen waarin de dienstverlening voor de verschillende doelgroepen efficiënter is georganiseerd, op basis van het te behalen resultaat. De dienstverlening onderscheidt de resultaatgebieden 'werk', 'inkomen' en 'maatschappelijke participatie'. Deze resultaatgebieden worden organisatorisch vertaald in drie uitvoeringsunits, waar SOZawe en iederz in op gaan.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Inrichten nieuwe directies Werk, Inkomen en Maatschappelijke participatie</p> <p>De besluitvorming en het traject van medezeggenschap hebben in het voorjaar van 2014 plaatsgevonden. We zijn aan de slag gegaan met de verdere inrichting van de nieuwe units Werk, Inkomen en Maatschappelijke participatie. Werkenderwijs zijn veel mensen op een nieuwe plek aan het werk gegaan. In nauwe afstemming met de ondernemingsraad hebben we besloten dat we door middel van een inventarisatie gaan toetsen of er een passend formatieplaatje ontstaat.</p> <p>De werkprocessen voor de dienstverlening zijn uitgewerkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ E-dienstverlening voor burgers die eigen regie kunnen voeren. ▪ ondersteuning van burgers met te ontwikkelen arbeidsvermogen (Klantondersteuning). ▪ ondersteuning van organisaties die burgers maatschappelijk actief maken (Maatschappelijke Participatie).
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het afgelopen jaar hebben we werkenderwijs ervaring opgedaan met de dienstverleningslijnen rondom de zelfdoeners (E-dienstverlening) en de ondersteuning van de burgers met de te ontwikkelen arbeidsvermogens (Klantondersteuning onder andere in het Centrum naar Werk). We zijn ook gestart met de dienstverlening rondom Maatschappelijke Participatie waarin we de toeleiding naar maatschappelijke organisaties en instellingen organiseren. De organisatie inrichting nadert haar voltooiing.</p>
Beleidsveld	<h3>Informatisering en automatisering</h3>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Vanuit het besef dat ICT een essentiële factor is voor de innovatie van de gemeentelijke dienstverlening, de organisatie en het bestuur, streven we de volgende doelen na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ innovatie van de dienstverlening en de samenwerking met partners en andere overheden. ▪ digitalisering van de bedrijfsvoering. ▪ modernisering van de digitale werkomgeving. ▪ een betere rolverdeling tussen de interne I&A-organisatie en externe partijen.
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>De nieuwe directie I&A is in het kader van de SSC reorganisatie in 2014 van start gegaan. De aanbevelingen vanuit het doelmatigheidsonderzoek naar de I&A-functie heeft onder andere geleid tot het collegebesluit in 2014 om ICT te gaan outsourcen. Hiertoe hebben we in 2014 een programma-opdracht opgesteld en zijn de voorbereidingen getroffen om te starten met een greenfield-analyse voor de toekomstige I&A functie. Mede op basis van het coalitie akkoord zijn we gestart met de voorbereidingen om zaakgericht werken (Track and Trace) verder vorm te geven.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>We hebben de digitalisering van de bedrijfsvoering en de modernisering van de digitale werkomgeving verder doorgevoerd door Track and Trace vorm te geven. We hebben onze aandacht gericht op de maatregelen naar aanleiding van ons collegebesluit om de ICT te gaan outsourcen.</p>
Beleidsveld	Financiën en control
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>De gemeente Groningen wil informatie op de juiste momenten met een goede kwaliteit, op basis waarvan de juiste besluiten genomen kunnen worden.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Doorontwikkeling controlfunctie</p> <p>Begin 2014 is het team Control gestart als onderdeel van de Concernstaf. De controllers vallen onder de verantwoordelijkheid van de Concerncontroller. Bij ieder organisatieonderdeel van de gemeente en enkele grote programma's (bijvoorbeeld de Vernieuwing van het Sociaal Domein) is vanuit het team Control een controller geplaatst. We werken volgens het principe 'control aan de voorkant'. Dit betekent dat er in afstemming met de adviseurs van het SSC wordt gewerkt aan het verstrekken en borgen van juiste, tijdige en volledige informatievoorziening. Zowel voor management, directie en bestuur. Daarnaast hebben we het risicomangement verder ontwikkeld, een aantal risicoanalyses uitgevoerd met het nieuwe instrument RiskID en afspraken gemaakt over de samenwerking tussen controllers en de auditfunctie binnen de organisatie. De accountant heeft in de managementletter aangegeven dat de positionering van concerncontrol op deze wijze waarborgt dat er een onafhankelijke toetsing kan plaatsvinden.</p> <p>.....</p> <p>Doorontwikkeling Financiën</p> <p>In 2014 hebben we een forse stap gezet in het financiële besturingsmodel van de gemeente. Op basis van het besturingsmodel "één gemeente, één organisatie" hebben we een nieuwe kostenverdeelstaat ontworpen en geïmplementeerd. De nieuwe kostenverdeelstaat komt in de plaats van de verschillende kostenverdeelstaten die tot nu toe binnen het dienstenmodel van de gemeente werden gehanteerd. Hiermee hebben we een vereenvoudiging aangebracht in de wijze waarop we kosten verdelen en toerekenen naar tarieven. De nieuwe manier van kosten verdelen is een belangrijk onderdeel van het voeren van een concernadministratie die het besturingsmodel van de gemeente ondersteunt.</p> <p>.....</p> <p>Ontwikkeling managementinformatievoorziening</p> <p>We hebben een gemeentebrede licentie voor de business intelligence applicatie Cognos aangeschaft. Hiermee hebben we de techniek in handen om managementinformatie op digitale wijze beschikbaar te stellen aan de diverse doelgroepen. Met deze applicatie hebben we vervolgens gewerkt aan het realiseren van een uniforme financiële maandrapportage voor elke directie. Dit is bedoeld om inzicht te geven in de financiële uitputting per directie en de (deel)programma's waar zij aan bijdraagt. Voor een aantal directies zijn daarnaast managementdashboards beschikbaar, waarmee we ook de niet-financiële prestaties op de diverse beleidsterreinen kunnen volgen.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De maatregelen die we in 2014 hebben genomen bij het inrichten van de concernadministratie en het introduceren van een nieuwe kostenverdeelstaat dragen bij aan de basis die nodig is voor juiste, tijdige en volledige informatievoorziening. In 2014 hebben we een volgende stap gezet in de inrichting van de concernadministratie, het verstrekken en borgen van juiste, volledige en tijdige sturingsinformatie en het positioneren van de controlfunctie binnen de gemeentelijke organisatie.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Beleidsveld

Inkoop

Inleiding

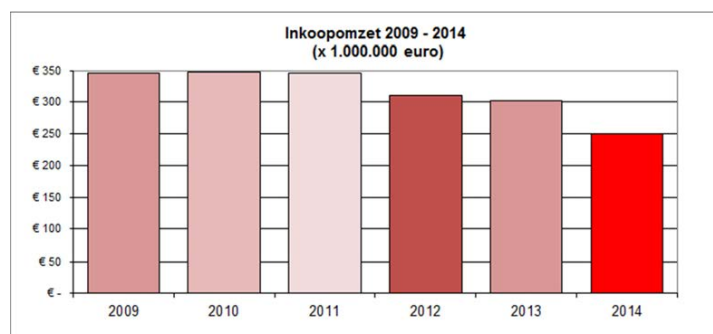
In de inkoopparagraaf 2014 blikken we terug op de resultaten van de Inkoop. De paragraaf is opgedeeld in een cijfer- en beleidsmatig deel.

Conclusie

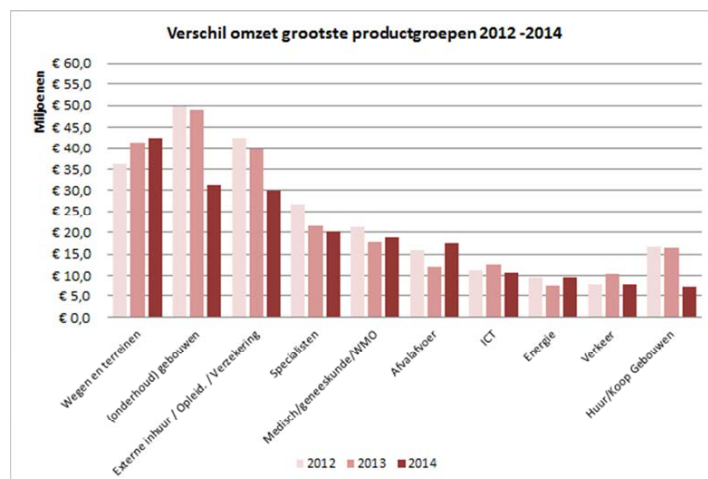
Wat hebben we bereikt?

Cijfermatig inkoopverslag

In 2014 is er een inkoopomzet van 255 miljoen euro gerealiseerd. Dit is 10 miljoen euro minder dan begroot en een daling van 47 miljoen euro ten opzichte van 2013. Daarmee daalt de inkoopomzet voor het vierde jaar in rij, zie grafiek 1. De daling is grotendeels te verklaren door minder uitgaven aan (onderhoud) gebouwen, daling van externe inhuur, opleidingen en verzekeringen en huur en koop van onroerend goed. De verschillen van de grootste productgroepen zijn in grafiek 2 weergegeven.

Grafiek 1: Ontwikkeling inkoopomzet per jaar

Grafiek 2: Verschil omzet tussen de jaren 2012-2014

Nieuw Inkoopbeleid

In december 2014 is nieuw inkoopbeleid vastgesteld door ons college. Bij de totstandkoming zijn diverse stakeholders betrokken onder andere een afvaardiging van het lokale bedrijfsleven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Het inkoopbeleid is gebouwd op vijf pijlers: bedrijfsvoering, duurzaamheid, innovatie, social return en lokale economie en MKB. Deze pijlers dienen in alle aanbestedingen meegenomen te worden, de mate waarop verschilt. Door deze aanpak dragen de aanbestedingen –meer dan eerder- bij aan het realiseren van de gemeentelijk doelen.

Realiseren inkoopbesparingen

In het bezuinigingspakket 2011-2014 is een taakstelling van 3,5 miljoen euro voor besparingen op inkoop opgenomen. Van deze taakstelling is in totaal 2,9 miljoen gerealiseerd. Het totaal van besparingen is aantoonbaar hoger, maar door weglekeffecten niet altijd realiseerbaar.

Beleidsmatig inkoopverslag

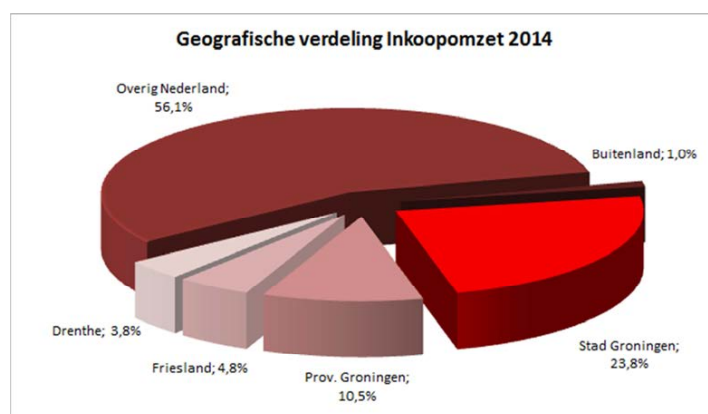
Duurzaam inkopen

Bij alle aanbestedingen hebben we duurzaamheid toegepast. Hieronder volgt een aantal voorbeelden van bereikte resultaten:

- Op de St. Petersburgweg wordt als proef openbare verlichting geplaatst die werkt op zonne-energie.
- Bij het project HOV-as (Hoogwaardig Openbaar Vervoer) West fase 3 is bij het doorrekenen van de ingediende offerte, een methode gebruikt die de gehele levenscyclus van het werk meeneemt in de berekening.
- Voor de aanleg van P+R Haren, 2^e fase zijn waterdoorlatende betonstraatstenen voorgeschreven en verwerkt in het werk.
- Bij de Kombuis in Lewenborg zijn licht reflecterende betonstraatstenen toegepast. Door lichtreflectie van het wegdek hoefde er minder openbare verlichting (tot 57% minder) opgesteld te worden. Hierdoor is het energieverbruik lager en de CO2 uitstoot minder.
- Bij de selectie van aannemers in openbare aanbestedingen wordt, daar waar mogelijk, het criterium de CO2-prestatieladder toegepast. De inschrijver dient aan te geven hoe hij binnen één jaar de eerstvolgende trede van de CO2-prestatieladder gaat bereiken.

Stimuleren Lokaal Bedrijfsleven

Het versterken van het lokale bedrijfsleven is een speerpunt van Inkoop binnen de gemeente Groningen. In onderstaande grafiek is de verdeling tussen stad Groningen en omliggende provincies weergegeven. De inkoopomzet in de stad Groningen is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2013. De procentuele verdeling van de inkoopomzet voor de noordelijke provincies is gelijk gebleven in vergelijking met 2013. Tussen de noordelijke provincies is een sterke stijging te zien van het aandeel van de provincie Groningen. In de verdeling kan vervuiling optreden doordat in voorkomende gevallen de overeenkomst met het hoofdkantoor wordt gesloten, terwijl de inzet vanuit de regio wordt gepleegd.

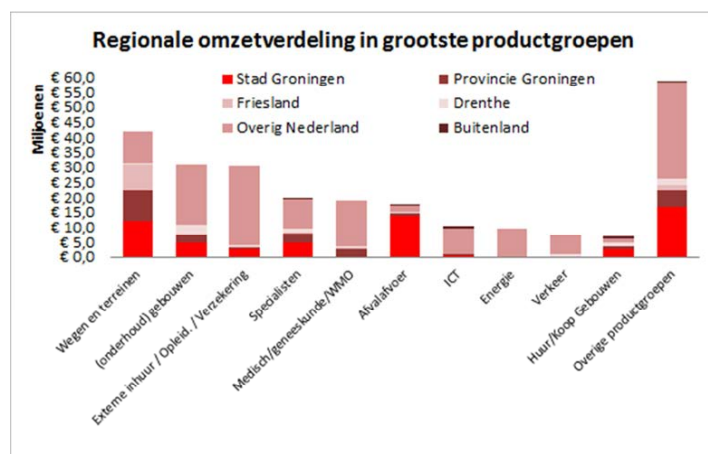
Grafiek 3. regionale inkoopomzet

We zetten sterker in op regionale contractering, een voorbeeld hiervan is de aanbesteding van persoonlijke beschermingsmiddelen. In deze aanbesteding is ervoor gekozen om met meerdere percelen te werken en per perceel

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

verschillende eisen te stellen aan de leverancier. Hierdoor is deze aanbesteding volledig gegund aan regionale MKB ondernemingen.

Om beter zicht te krijgen op onze regionale inkoopomzet is in grafiek 4 een combinatie gemaakt van de grootste productgroepen en de regionale verdeling van de inkoopomzet. Opvallend zijn de grote verschillen tussen de regionale inkoopverdeling per productgroep. De oorzaak hiervan ligt er onder andere in dat er voor sommige productgroepen grote landelijke spelers zijn (bijvoorbeeld energie). Door middel van de maatwerkbenadering van het nieuwe inkoopbeleid, kunnen we beter sturing geven aan de regionale verdeling van de inkoopomzet.

Grafiek 4, regionale inkoopomzet van de grootste productgroepen

Samenwerken met andere organisaties

Het Inkoop Platform Groningen (IPG) is in samenwerking met de Hanzehogeschool gestart met een meerjarig onderzoek naar de inkoopuitgaven van de bedrijven en instellingen die zijn aangesloten bij het IPG. Het onderzoek richt zich op hoe de inkoopuitgaven kunnen bijdragen aan de maatschappelijke doelen van de leden. De gemeente Groningen participeert hierin.

Inzetten van social return

Op het gebied van Social Return zijn, als voorbeeld, de volgende resultaten behaald:

- De samenwerking tussen Iederz en Visschedijk schoonmaak resulteerde in het plaatsen van 75 fte via detachering bij diverse opdrachtgevers in de stad Groningen.
- In het contract met Randstad Nederland voor inleen flexibel personeel is een verplichting opgenomen dat Randstad 25% van de omzet op jaarbasis in zet op social return. Er zijn 309 plaatsingen gerealiseerd wat gelijk is aan 29,30% van de omzet op jaarbasis.
- Bij 5 gecontracteerde thuiszorgorganisaties zijn 650 kandidaten geplaatst in de zorg die voldoen aan het social return profiel.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 2

PERONEEL

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 12.2 Personeel bedraagt 246 miljoen euro. Deze lasten zijn gedekt door toe te rekenen aan de andere deelprogramma's. In bijlage 13 treft u een overzicht aan de personele sterkte en personeelslasten.

Beleidsvelden

- Organisatieontwikkeling
- Personeelsontwikkeling
- Inhuur derden
- ARBO en verzuim

Beleidsveld

Organisatieontwikkeling

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Het doel van de organisatieontwikkeling is dat de gemeentelijke organisatie blijvend waarde toevoegt aan de Groningse samenleving. Dit gebeurt vanuit de gedachte één gemeente, één organisatie. We willen een dienstbare en efficiënte organisatie zijn. Alle medewerkers denken en handelen vanuit deze gezamenlijkheid en samenhang waarbij ze actief samenwerken in netwerken dwars over de organisatiegrenzen heen. Het aanpassen van houding en gedrag is hierbij cruciaal.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

.....
Integraal ontwikkeltraject gebaseerd op leiderschapsprogramma, medewerkersprogramma en startprogramma.

In 2014 hebben we alle organisatieontwikkelingsactiviteiten 2010- 2014 geanalyseerd. Ook hebben we alle lopende en afgeronde reorganisaties op een rij gezet en de dwarsverbindingen ertussen aangebracht. Het gemeentelijk organogram is bijgewerkt. We hebben startprogramma's voor nieuwe organisatieonderdelen georganiseerd en alle leidinggevende binnen de gemeente hebben eind 2013 en begin 2014 een leiderschapstraject doorlopen. In 2014 hebben we de Groninger A3 (GA3)-systematiek geïntroduceerd in de organisatie. Het GA3 is een jaarplan volgens een vast format in A3 formaat. We gebruiken deze methode voor resultaatsturing per organisatie-eenheid.

.....
Het organiseren van verbindingssateliers waarin concernbrede thema's aan de orde komen.

In 2014 hebben we masterclasses (onder andere storytelling, zinvol leiderschap, zeven bouwstenen van organisatie) en creatiesessies voor medewerkers georganiseerd. Ook zijn veel medewerkers gaan kijken bij andere gemeenten en organisaties hoe zij omgaan met vergelijkbare vraagstukken.

.....
Naar aanleiding van het nieuwe coalitieakkoord 2014- 2018 'Voor de verandering' waarin een andere rol van de ambtenaar wordt gevraagd, hebben we ons vooral geconcentreerd op concreet houding en gedrag en hoe dit er in de praktijk uitziet.

We hebben goede verhalen opgehaald uit de organisatie, deze uitvergroot en daar rode lijnen uit getrokken als opmaat voor 2015. We hebben onze organisatie ontwikkeld door te doen en te leren. Doen, door verbinding te zoeken met initiatieven in de stad en leren door het plan 'Opleiden en Ontwikkelen' uit te voeren. We zijn bezig met het opzetten van Veranderlab's in de stad en we hebben een bijeenkomst met de raad georganiseerd

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>over veranderende rollen van ambtenaren, college- en raadsleden. Het verder uitwerken en borgen van meervoudige sturing en het uitlijnen van de daarbij horende besturingselementen en het verder verdiepen en inbedden van programmamanagement heeft daarom minder prioriteit gekregen in 2014.</p>
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt</p> <p>Medewerkers voelen zich meer verbonden met de gemeente als een organisatie. Medewerkers met een diverse achtergrond hebben in workshop elkaar leren kennen en werken nu veel meer samen.</p>
Beleidsveld	<p>Personeelsontwikkeling</p> <p>De ontwikkeling van de organisatie is in volle gang. We bouwen aan een <i>andere organisatie</i>, waarin medewerkers meer eigen verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen en in staat zijn hun bijdrage te leveren vanuit het belang van de gehele organisatie. Deze ontwikkeling heeft alleen kans van slagen wanneer de mensen in onze organisatie mee willen en kunnen in de verandering. Mensen die open staan voor vernieuwing. Bereid om ingesleten patronen los te laten. Flexibel in denken en doen. Mensen die hun verantwoordelijkheid durven te nemen en bereid zijn om te delen. Altijd gericht op het resultaat maar wel open en samen met anderen. Om toe te groeien naar dit type medewerker, hebben we een Human Resource-strategie ontwikkeld, die de organisatieontwikkeling versterkt en die ook richting geeft aan de ontwikkeling van onze medewerker.</p>
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>De HR-strategie kent geen eigenstandige doelstellingen maar ondersteunt de doelstellingen van de organisatie. In de context van de ontwikkeling van de organisatie en de Human Resource Management-ontwikkelingen, zoals hiervoor beschreven, en de bezuinigingen, zetten we de komende jaren in op:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stimuleren eigen verantwoordelijkheid loopbaan ▪ professionalisering en ontwikkeling van medewerkers ▪ optimale flexibiliteit ▪ maximale mobiliteit <p>Wij zijn nog in gesprek met de ondernemingsraad over de Human Resource-strategie.</p>
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>Mobiliteitsprogramma</p> <p>Het programma 'Van werk naar werk' is opgezet om de mobiliteit te bevorderen. De interne arbeidsmarkt van de gemeente is enorm in beweging. Er zijn 291 aanvragen voor werk gemeld, waarvan 70 structureel en 221 tijdelijk. Er waren 112 herplaatsers. Daarvan hebben we 16 medewerkers structureel geplaatst, 73 tijdelijk en 12 zijn niet geplaatst. Er zijn 11 herplaatsers uitgestroomd. Voor 100, vooral tijdelijke, functies hadden we geen interne kandidaten. Deze functies zijn voornamelijk via externe inhuur ingevuld. In totaal is ongeveer 10% van de gemeentelijke medewerkers, al dan niet vrijwillig, actief bezig met mobiliteit. We hebben de belemmeringen die in de organisatie aanwezig zijn voor interne mobiliteit geïnventariseerd en een aanpak ontwikkeld die deze belemmeringen wegneemt.</p> <p>.....</p> <p>Centraal opleidingsaanbod en gedeeltelijke centralisering opleidingsbudget</p> <p>In 2014 is de nadruk gelegd op de eigen verantwoordelijkheid van de medewerker voor zijn loopbaan. Hiertoe hebben we een drietal gebieden initiatieven genomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de invoering van het Individueel Loopbaanbudget. ▪ de organisatie van een opleidingsweek. ▪ de inventarisatie van de opleidingswensen van iedere medewerker.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Analyse van de opleidingswensen

In totaal is er een bedrag van 5,7 miljoen euro aan opleidingswensen geïnventariseerd. Deze hebben we opgenomen in de opleidingsplannen voor 2015.

De geïnventariseerde opleidingswensen zijn onder te verdelen in vier categorieën:

- wettelijk verplichte opleidingen (0,3 miljoen euro).
- functie / vakgerichte opleidingen (2,1 miljoen euro).
- individueel Loopbaanbudget (1,5 miljoen euro).
- persoonlijke ontwikkeling (0,3 miljoen euro). Dit budget is lager uitgevallen, omdat veel persoonlijke ontwikkelingstrajecten vallen binnen het Individueel Loopbaanbudget.
- organisatieontwikkeling / teamontwikkeling (1,3 miljoen euro).

Werkbegeleiding

Kwantitatief

In 2014 hebben we met 2.627 werknemers een functioneringsgesprek gevoerd. Dit is 86% van het totaal. Tevens hebben we 1.484 beoordelingsgesprekken gevoerd. Dit is 49%. In het kader van de werkbegeleidingscyclus wordt met iedere medewerker jaarlijks een functioneringsgesprek gevoerd. Er zijn enkele uitzonderingen:

- medewerkers die langdurig ziek zijn;
- medewerkers die in de loop van het jaar uit dienst treden; met hen wordt wel een exitgesprek gevoerd, maar geen functioneringsgesprek meer;
- medewerkers die in de loop van het jaar in dienst treden; met hen worden in het kader van de werkbegeleiding van begin af aan diverse gesprekken gevoerd. Dat zijn echter nog geen functioneringsgesprekken.

Voor beoordelingsgesprekken is de norm eenmaal per 2 jaar.

Kwalitatief

In 2014 zijn we gestart met het onderzoek naar de consequenties van de invoering van het generieke systeem voor functiebeschrijvingen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (HR21). Dit onderzoek neemt meer tijd in beslag dan verwacht.

Strategische personeelsplanning en personeelschouw

In 2014 is inzichtelijk gemaakt in welke functies er de komende vijf jaar personeel uitstroomt op basis van pensioen en welke functies er de komende jaren ingevuld moeten worden. Dit is gebeurd aan de hand van gesprekken met het management.

Het beoogde effect is om zo tijdig mogelijk te anticiperen op de vervangingsvraag (wat we als organisatie nodig hebben) door te weten welke kwaliteiten we in huis hebben.

Stages en werkplekken

In 2014 is om structurele jonge instroom mogelijk te maken een regeling "Generatiepact" afgesloten voor medewerkers van 55 jaar en van 60 jaar. In totaal hebben 59 medewerkers deelgenomen. De helft van de vrij gekomen middelen wordt ingezet voor de bezuinigingen en de andere helft voor structurele instroom van jongeren. In totaal leverde dit voor 6 jongeren een structurele baan op. Het traineeprogramma "Stadstalent" is gestart. Dit traineeprogramma biedt pas afgestudeerde jongeren de kans om werkervaring op te doen. In 2014 hebben 10 jongeren aan het traineeprogramma deelgenomen. Daarnaast zijn, net zoals voorgaande jaren, weer een aantal stage- en werkplekken ingevuld. Bij een werkplek gaat het zowel om jongeren die nog in opleiding zijn (Beroeps Begeleidende Leerweg trajecten) als om mensen die hun opleiding al dan niet hebben afgerond en die een uitkering ontvangen. In 2014 hebben we 226 stage- en 16 werkplekken gerealiseerd.

Integriteit

Integriteit wordt bij alle nieuwe medewerkers onder de aandacht gebracht. Voor wat betreft de meldingen van nevenwerkzaamheden is dit in het jaar 2014 niet op een centrale plek geregistreerd. Er is een viertal disciplinaire procedures geweest. In 2014 is er geen melding van een misstand geweest bij de gemeentelijke vertrouwenspersoon in het kader van de Regeling Klokkeluiders.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....

In 2014 is in het kader van de "Aanpak traject integriteit" geïnventariseerd wat de gemeente al in huis heeft als het gaat over integriteit en wat we hier precies onder verstaan; integriteit is een lastig begrip. Er zijn voorstellen en aanbevelingen voor een actueel integriteitsbeleid binnen de werkorganisatie gemaakt en er is aandacht voor de implementatie van dit beleid.

Dit is opgepakt aan de hand van een zevental thema's die per organisatieonderdeel worden uitgewerkt. Inmiddels heeft Stadsbeheer de aftrap gedaan. De thema's zijn: sociale media, klachten, personeel, bedrijfsvoering, financiële belangen en nevenwerkzaamheden, goed ambtenaarschap en kwetsbare functies/handelingen.

.....

Formatie financiën [Extra beleidsmiddelen]

Over de periode 2012 tot en met 2014 waren extra beleidsmiddelen beschikbaar voor concern financiën. Concern financiën is in 2014 opgegaan in het nieuw opgerichte Shared Service Center en de Concernstaf.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben het verantwoordelijkheidsgevoel van de medewerkers voor de eigen loopbaan en de professionaliteit van de medewerkers vergroot met de inzet van het Individueel Loopbaanbudget en het organiseren van de opleidingsweek. Daarna hebben we de opleidingswensen van de medewerkers geïnventariseerd. Uiteindelijk hebben de medewerkers voor 5,7 miljoen euro aan opleidingen aangevraagd. De flexibiliteit en mobiliteit hebben we verbeterd door in het programma 'Van werk naar werk' in te zetten op inzet van eigen medewerkers op structurele en tijdelijke functies. Dit heeft tot goede resultaten geleid. Ongeveer 10% van de medewerkers is actief bezig met mobiliteit.

Beleidsveld

Inhuur derden

Onder externe inhuur verstaan we personen die:

- werkzaamheden verrichten voor de gemeente Groningen én,
- geen (vaste of tijdelijke) ambtelijke aanstelling hebben én,
- werkzaam zijn binnen de organisatie én,
- werken onder aansturing van een lijnfunctionaris van de gemeentelijke organisatie.

Dit betekent dat een ieder die in opdracht van de gemeente werkzaamheden verricht in het kader van bijvoorbeeld een uitbesteding of een opdracht, maar die niet werkzaam is binnen de organisatie, niet tot de externe inhuur wordt gerekend (bijvoorbeeld advocaten, notarissen en accountants, maar ook de stratenmakers, externe coaches, werkervaringsplaatsen en personeel van schoonmaakbedrijven).

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We continueren de huidige doelstelling: de externe inhuur bedraagt in 2014 niet meer dan 12 % van de loonsom.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil
▪ Omvang externe inhuur als percentage van de loonsom van het voorgaande jaar	▪ 11,8%	▪ 12%	▪ 10,8%	▪ -1,2

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Inzet internen in plaats van externen

- we hebben één loket ingericht voor alle externe inhuur.
- we hebben daar waar het kon, zoveel mogelijk interne medewerkers (bovenformatieven, vrijwillig mobiele medewerkers) ingezet, in plaats van externen. Dit is ook in lijn met de motie 'Intern in plaats van extern' die uw raad bij de behandeling van de Rekening 2012 heeft aangenomen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	<p>.....</p> <p>Continuering maatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ we hebben de eerder genomen maatregelen om de externe inhuur terug te dringen gecontinueerd.															
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De loonsom was in 2014 substantieel lager dan in 2013, dit kwam grotendeels door de overgang van het brandweerpersoneel naar de Veiligheidsregio. Als we de externe inhuur zouden vergelijken met de loonsom 2013 zou er een vertekend beeld ontstaan. Daarom hebben we de inhuur afgezet tegen de loonsom van 2014. De externe inhuur is dan 10,8%. Dit is 1,2 lager dan de streefwaarde van 12%.</p>															
Beleidsveld	<p>ARBO en verzuim</p>															
Doelen	<p>Wat wilden we bereiken?</p> <p>Het gemiddelde streefcijfer voor ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) ligt voor 2014 op 5,6% van het totale aantal medewerkers. We streven naar een verzuimfrequentie van maximaal 1,4.</p> <p>MEETBAAR RESULTAAT</p> <table><thead><tr><th>indicator</th><th>Realisatie 2013</th><th>Beoogd 2014</th><th>Realisatie 2014</th><th>Vershil</th></tr></thead><tbody><tr><td>▪ Ziekteverzuim</td><td>▪ 5,4%</td><td>▪ 5,6%</td><td>▪ 5,5%</td><td>▪ -0,1</td></tr><tr><td>▪ Meldingsfrequentie</td><td>▪ 1,4</td><td>▪ 1,4</td><td>▪ 1,3</td><td>▪ -0,1</td></tr></tbody></table>	indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil	▪ Ziekteverzuim	▪ 5,4%	▪ 5,6%	▪ 5,5%	▪ -0,1	▪ Meldingsfrequentie	▪ 1,4	▪ 1,4	▪ 1,3	▪ -0,1
indicator	Realisatie 2013	Beoogd 2014	Realisatie 2014	Vershil												
▪ Ziekteverzuim	▪ 5,4%	▪ 5,6%	▪ 5,5%	▪ -0,1												
▪ Meldingsfrequentie	▪ 1,4	▪ 1,4	▪ 1,3	▪ -0,1												
Activiteiten	<p>Wat hebben we hiervoor gedaan?</p> <p>.....</p> <p>In 2014 hebben we er veel aandacht geschonken aan de medewerkers die betrokken waren bij de vele reorganisaties. Dit ter voorkoming van uitval.</p> <p>Eind 2014 is de OR akkoord gegaan met het voorstel voor een gemeentebrede Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). We verwachten, dat een integrale RI&E aanpak een positief effect zal hebben op de inzetbaarheid van de medewerkers.</p> <p>We hebben een actieplan Arbo gemeente Groningen 2015-2016 geschreven. Hierin staan onder andere enkele acties ten behoeve van Arbo en het omlaag brengen van het verzuim. Onder andere RI&E, beleids- SMT's, stresspreventie en het omgaan met agressie en geweld komen hierin terug.</p>															
Conclusie	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De dalende trend in ziekteverzuim is in 2014 voortgezet, ondanks de reorganisaties die hebben plaats gevonden. De werkelijke ziekteverzuimcijfers zijn, hoe klein dan ook, lager dan de beoogde cijfers voor 2014.</p>															

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 3

FACILITAIRE DIENSTVERLENING

Binnen dit deelprogramma valt de dienstverlening aan de gehele gemeentelijke organisatie. Het Shared Service Center (SSC) voert alle bedrijfsvoeringstaken uit op het gebied van Human Resource Management, Financiën, Inkoop, Informatisering & Automatisering, Facilitaire Services, Huisvesting, Documentaire Informatie Voorziening, Communicatie, Juridische zaken, Vastgoedmanagement, Projectmanagement & procesinnovatie, Bureau Onderzoek & Statistiek en het Bedrijfsbureau.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 12.3 Facilitaire dienstverlening bedraagt 37,7 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door opbrengsten interne dienstverlening, opbrengsten werken voor derden, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Facilitaire dienstverlening

Beleidsveld

Facilitaire dienstverlening

De gemeente Groningen beschikt vanaf februari 2014 over een Shared Service Center (SSC).

Met het SSC beogen we:

- verhoging kwaliteit interne dienstverlening.
- professionalisering van organisatie.
- verhoging efficiency/versobering.
- verbetering dienstverlening aan burgers en bedrijven en realisatie van beleid.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

We willen de servicekwaliteit verbeteren en besparen op de kosten. Wij streven daarbij naar buitengewoon goede dienstverlening: goede servicekwaliteit in combinatie met efficiënte bedrijfsvoering.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Shared Service Center

Sinds februari 2014 is het Shared Service Center van de gemeente operationeel. Zij verricht de bedrijfsvoeringstaken. De start betrof een grote operatie (bundeling van circa 650 fte). Het formele plaatsingstraject is in 2014 afgerond. De medewerkers zijn gehuisvest op 5 locaties. Tijdens de transitiefase hebben we kritische bedrijfsprocessen gemonitord en waar nodig direct bijgestuurd om te voorkomen dat er een daling zat in de kwaliteit van de dienstverlening. In het najaar 2014 hebben we een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder medewerkers van de gemeente Groningen. Resultaat was een gemiddelde score van 6,6.

ICT [Extra beleidsmiddelen]

De door uw raad beschikbaar gestelde extra beleidsmiddelen zijn benut voor de realisatie van de nieuwe digitale werkplek binnen de gemeente. Hiermee hebben we een inhaalslag gemaakt in onze ICT voorzieningen en zijn we in staat in een groot deel van de gebouwen het flexibel werken te faciliteren, zowel op kantoor als thuis. Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereidingen om gemeentebreed ICT voorzieningen te realiseren om "Bring Your Own Device" te faciliteren.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

De klanten waarderen de dienstverlening van het Shared Service Center met een 6,6. Aangezien dit het startjaar van het Shared Service Center is, zijn we tevreden met dit cijfer. We zijn in staat het flexibel werken in een groot deel van onze gebouwen te faciliteren.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 4

OVERIGE BEDRIJFSVOERING

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 12.4 Overige bedrijfsvoering bedraagt 6,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door diverse opbrengsten, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Resultaat organisatiekosten
- Ombudsman

Beleidsveld

Resultaat organisatiekosten

Bedrijfsvoering RO/EZ [Extra beleidsmiddelen]

De afgelopen jaren is steeds meer capaciteit nodig voor reguliere producten en wettelijke taken, zonder financiële compensatie. Als gevolg van de economische crisis kunnen we dit niet meer compenseren met opbrengsten vanuit projecten. Het terugbrengen van de formatie in de flexibele schil levert onvoldoende op om het tekort op te lossen. Het totale structurele tekort bedraagt 3,2 miljoen euro en bestaat voor 1,2 miljoen uit frictiekosten. Uw raad heeft voor de resterende kosten in 2014 2,0 miljoen euro beschikbaar gesteld uit de extra beleidsmiddelen.

De ondernemingsraad heeft inmiddels een positief advies over de inhoud van het principebesluit Stadsontwikkeling en over de vervolgstappen richting het reorganisatieplan gegeven. Vervolgstap is vaststelling door ons college.

Beleidsveld

Ombudsman

Inleiding

De gemeentelijke ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van uw raad klachten van burgers over de gemeente Groningen. De gedragingen van de gemeente worden getoetst aan normen van behoorlijkheid. De ombudsman heeft oog en oor voor de burgers die er met de gemeente niet meer uitkomen en is onafhankelijk en onpartijdig.

Sinds 1 maart 2014 is er een nieuwe ombudsman. De overige aangesloten gemeenten, Ten Boer en De Marne hebben, evenals voorgaande jaren ook in dit jaar gebruik gemaakt van het Groninger ombudsinstituut. Datzelfde geldt voor enkele gemeenschappelijke regelingen, te weten PG&Z, Meerstad en ARCG. De werkzaamheden worden verricht door drie medewerkers: de ombudsman, een juridisch onderzoeker en een managementassistente, allen 0,8 fte.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Evenals voorgaande jaren zal de inzet van het ombudsinstituut vooral gericht zijn op herstel van het verstoorde evenwicht tussen burgers en gemeente. Dit gebeurt via een zogenoemde interventie waarbij de ombudsman zo snel als mogelijk weer op afstand gaat staan.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2014 hebben 452 mensen zich tot de ombudsman gewend. Dit is een stijging van 4%. Daarvan zijn 152 personen verwezen naar andere instanties zoals bijvoorbeeld het Juridisch Loket. Er zijn 161 personen naar de gemeente verwezen, waaronder 40 keer naar de klachtenfunctionarissen. Er bleven 139 zaken over die inhoudelijk door de ombudsman in behandeling zijn genomen. Dit is een stijging van 4%. Vier daarvan zijn doorgeschoven naar 2015 omdat die zich aan het einde van het jaar aandienen. Ruim 100 behandelde zaken zijn met een interventie afgedaan. Er zijn, net als in 2013, 12 rapporten uitgebracht. Vijf zaken zijn afgedaan met een bemiddeling.

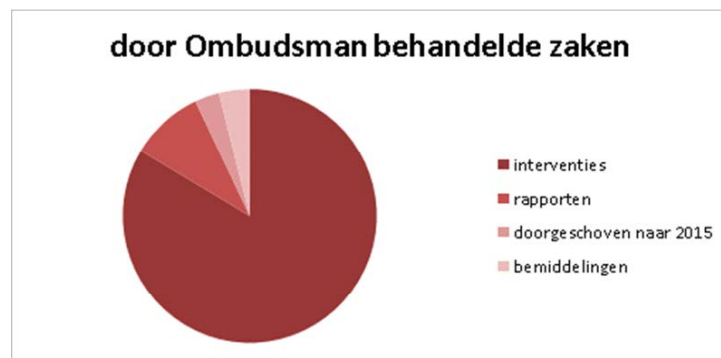
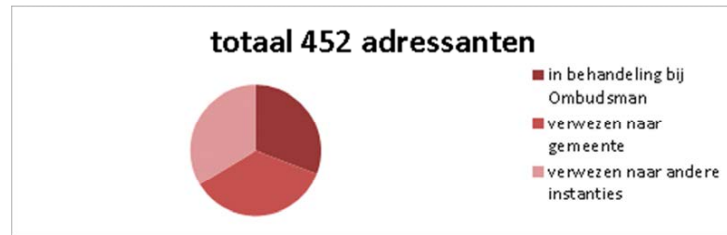

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Het aantal mensen dat zich tot de ombudsman heeft gewend is gestegen met 4%. Ook het aantal zaken dat de ombudsman uiteindelijk inhoudelijk heeft behandeld, is gestegen met 4%.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Bedrijfsvoering					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
12.1	Innovaties	3.875	4.385	4.919	-534
12.2	Personeel	0	2.268	1.029	1.239
12.3	Facilitaire dienstverlening	39.213	38.758	37.729	1.029
12.4	Overig	54	544	6.009	-5.465
	Totaal lasten	43.142	45.955	49.686	-3.731
Baten					
12.1	Innovaties	52	52	901	849
12.2	Personeel	0	0	905	905
12.3	Facilitaire dienstverlening	33.289	32.367	31.289	-1.078
12.4	Overig	-15	55	1.108	1.053
	Totaal baten	33.326	32.474	34.203	1.729
	Totaal saldi voor bestemming	-9.816	-13.481	-15.483	-2.002
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	30	31	31	0
	Totaal onttrekkingen	0	18	18	0
	Totaal saldi na bestemming	-9.846	-13.494	-15.496	-2.002

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

12.1 Innovaties

V 314 duizend euro

Transitiebudget SSC (N 142 duizend euro)

Voor de vorming en (door) ontwikkeling van het SSC is uit de BOSS-middelen een zogenaamd transitiebudget gereserveerd voor 1 miljoen euro. Dit budget was bedoeld voor diverse doeleinden, zoals doorontwikkelen I&A-functie (serviceplein, kernregistratie HRM, implementatie Dafinci 2.0 etcetera), het versterken van de financiële functie en de verdere uitrol van de digitale postkamer. Deze kwaliteitsverbeteringen hebben geleid tot een uitgave van bijna 1,1 miljoen euro. Per saldo leidt dit tot een nadeel van 0,1 miljoen euro.

KCC (V 205 duizend euro)

Het programma Stad en Stadhuis loopt in 2014 af. Hiervoor wordt een (aparte) evaluatie opgesteld. Niet alle activiteiten zijn afgerond. In het kader van de doorontwikkeling van de dienstverlening zullen nog voorstellen worden gedaan voor invulling van jaarschijven 2015 en 2016.

Ureninzet projectmedewerkers (N 180 duizend euro)

Dit betreft de inzet van projectleiding ten behoeve van de doorontwikkeling van het project DaFinci 2.0. Deze kosten worden gedekt uit een bijdrage van het BOSS-budget.

I&A-kosten (N 191 duizend euro)

Deze kosten omvatten ICT-uitgaven zoals hardware en hosting voor het DaFinci 2.0 project.

Bijdrage BOSS (V 500 duizend euro)

Ten behoeve van het project DaFinci 2.0 is een bijdrage van 0,5 miljoen euro uit het BOSS-budget beschikbaar gesteld. De bijdrage is binnen dit deelprogramma verantwoord.

Overige baten en lasten (V 122 duizend euro)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

12.2 Personeel

V 2,1 miljoen euro

Budget frictiekosten ter dekking van salarissen en sociale lasten (V 1,2 miljoen euro)

Als uitvloeisel van een aantal organisatiewijzigingen is een budget voor frictiekosten geraamd ter overbrugging van de periode waarin medewerkers uitstromen dan wel herplaatst worden. Van het geraamde frictiekostenbudget resteert een bedrag van 1,2 miljoen euro dat wordt verklaard doordat een deel van de frictiekosten via de reorganisatievoorziening is afgewikkeld. Daarnaast is er minder aanspraak gemaakt op de reorganisatievoorziening dan begroot.

Onttrekking aan de voorziening (V 0,9 miljoen euro)

De voordelige afwijking is het gevolg van de vrijval op salarislasteren die werden voorzien en waarvoor uiteindelijk geen beroep op de voorziening reorganisatiekosten hoefde te worden gedaan. Door een betere herplaatsbaarheid dan verwacht is dit bedrag ten gunste van de exploitatie vrijgevallen.

12.4 Bedrijfsvoering overig

N 4,4 miljoen euro

Vrijval vacatureruimte (V 108 duizend euro)

Als gevolg van vacatures die niet zijn ingevuld hebben wij een voordeel ten opzichte van de begroting. Deze post heeft een relatie met personeel derden.

Personeel derden (N 372 duizend euro)

Wij hebben overschrijding op personeel van derden als gevolg van tijdelijke aanvulling van de aanwezige capaciteit.

Kapitaallasten, energie en onderhoud (V 1,4 miljoen euro)

Dit voordeel wordt mede veroorzaakt doordat het project nieuwbouw Harm Buitenplein nog niet financieel is afgerond. Daarnaast hebben wij het onderhoud van kernvastgoed beperkt tot alleen correctief onderhoud. Wij hebben 2014 gebruikt om meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) van oude diensten te harmoniseren. Vanaf 2015 zal het onderhoud conform de MOP's worden uitgevoerd.

Overige goederen en diensten (V 478 duizend euro)

Dit is een verzameling van meevallers van diverse beheerkosten. Het gaat hier bijvoorbeeld om: reis- en verblijfkosten, representatie, werving- en selectie, arbo en overige personeelskosten.

Afwaardering Peizerweg (N 1,4 miljoen euro)

De boekwaarde van dit gebouw per 31 december 2014 bedraagt 4,4 miljoen euro. Door de verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg kunnen wij voor 1,6 miljoen (netto opbrengst) de huidige boekwaarde verlagen naar 2,8 miljoen. Op de andere voor Iederz resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor Iederz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Echter, deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. De schatting van de reële marktwaarde ligt in de orde van 1,4 miljoen euro. De resterende boekwaarde is 2,8 miljoen euro en ligt dus aanzienlijk hoger dan de geraamde restwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro zodat de boekwaarde komt op 1,4 miljoen.

Huurverplichting Europaweg (N 4,5 miljoen euro)

Omdat de locatie aan de Europaweg met ingang van 1 september 2014 niet meer in gebruik is, moet vanuit verslagleggingsregels voor de resterende huurverplichtingen een voorziening worden getroffen (analoog aan de voorzieningen voor de Eendrachtskade en de Waagstraat bij de gemeenterekening 2013). Het huurcontract loopt nog tot 1 augustus 2018 door. De totale huurverplichting over de periode 2015 tot 1 augustus 2018 bedraagt 4,5 miljoen euro.

Overige baten en lasten (N 100 duizend euro)

PROGRAMMA 13
College en raad

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1. College en raad

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Evaluatie 2014

In maart 2014 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats, werd een nieuw College geïnstalleerd en is de procedure opgestart voor de installatie van de nieuwe burgemeester. Het is de taak van de Griffie en de Concernstaf om hierin de Raad en het College optimaal te ondersteunen. De introductie en begeleiding van de nieuwe raadsleden is begeleid door de Griffie en naar tevredenheid verlopen. Vanuit haar rol als regisseur en facilitator heeft de Concernstaf rond de collegewisseling bijgedragen aan de portefeuilleoverdrachten, de collegeonderhandelingen en het inwerken van het nieuwe College. De ondersteuning van de Griffie rondom de procedure van de nieuwe burgemeester is zorgvuldig verlopen.

Er is zowel door de Griffie als de Concernstaf nadrukkelijk geïnvesteerd in inhoudelijke advisering. De Griffie is gegroeid in de rol van inhoudelijk adviseur in de ondersteuning richting raadsleden. De begin 2014 gevormde Concernstaf heeft als hoofddoel het bieden van een goede ondersteuning en advisering richting het Bestuur, GMT en concern. In samenwerking met de beleidsunits is de strategische (en integrale) advisering richting het College verzorgd, waarbij de veranderende rol van de overheid een centraal thema uit het collegeprogramma was.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

COLLEGE EN RAAD

In dit deelprogramma wordt de ondersteuning beschreven die de Griffie en Concernstaf bieden aan Raad en College.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 13.1 College en Raad bedraagt 21,5 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door renteopbrengsten, overige opbrengsten, vrijval voorzieningen, reservemutaties en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Raad en Griffie
- College, ondersteuning en besluitvorming
- Concernstelposten

Beleidsveld

Raad en Griffie

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De Griffie heeft eind 2013 een griffieplan 2014 opgesteld. Dit is vervolgens door het presidium vastgesteld. In dat plan zijn de doelstellingen vastgelegd ten aanzien van de eigen werkzaamheden. Gedurende het jaar is teruggekeken naar de voortgang en realisatie van de geformuleerde doelstellingen. Op deze wijze zijn er concrete afspraken gemaakt met de raad en kan er teruggekeken worden naar de mate waarin de doelstellingen zijn gehaald.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Voor 2014 wilden we bereiken dat de Griffie in 2014 meer aandacht zou besteden aan het meer inhoudelijk ondersteunen van de raad op allerlei manieren. Uitgangspunt daarbij was wel dat de basis op orde moest blijven: de raadsstukken dienden tijdig en volledig te worden aangeleverd bij de raad. Verder wilden we de overgang van de oude naar de nieuwe raad in maart 2014 soepel laten verlopen en de nieuwe raadsleden een gedegen raad-introductie aanbieden voor een vliegende start.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Naar het eigen oordeel en die van diverse raadsleden is de Griffie in 2014 gegroeid in de rol van inhoudelijk adviseur en ondersteuner van de raad. Deze rol uit zich bijvoorbeeld in een goede begeleiding van voorzitters bij vergaderingen en de voorbereiding daarvan, individueel advies geven bij moties en amendementen en meer in het algemeen; maatschappelijke ontwikkelingen volgen en deze al dan niet vertalen in voorstellen voor de raad. De basis was ook in 2014 goed op orde. Er is gezocht naar mogelijkheden om dit verder te verbeteren, soms heel praktisch en soms wat meer uitgebreid zoals met het inrichten, vullen en aanbieden van een module met de belangrijkste dossiers van de afgelopen jaren in het raadsinformatiesysteem. De gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 hebben geleid tot een forse vernieuwing in de raad. De Griffie heeft de raad zo goed mogelijk ondersteund en in samenwerking met de ambtelijke organisatie een zeer uitgebreide introductie georganiseerd. Raadsleden kregen zo in relatief korte tijd een goed beeld van de actuele zaken die spelen in de gemeente en de tevredenheid hierover was groot, zo bleek uit navraag.

Ook allerlei andere thema's heeft de Griffie in 2014 opgepakt:

- Aan het thema integriteit is de nodige aandacht besteed met o.a. een heisessie voor de raads- en collegeleden, die in augustus heeft plaatsgevonden.
- De procedure voor een nieuwe burgemeester heeft in 2014 veel aandacht gevraagd en is op zorgvuldige wijze verlopen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- De voorbereidingen op de decentralisaties hebben veel tijd in beslag genomen, niet alleen van de organisatie maar ook van de raad met oog op het besluitvormingstraject. De Raad heeft besloten om hiervoor een begeleidingscommissie in te stellen, die eind vorig jaar van start is gegaan.

Naast de reguliere gang van zaken, zoals de organisatie van de vergaderingen van de raadscommissies en de raad, de administratieve ondersteuning daarbij en de vraagbaakfunctie van de griffie, heeft de griffie:

- een nieuwe module dossiers opgenomen in het raadsinformatiesysteem,
- zijn er diverse groepen op het stadhuis ontvangen voor een nadere kennismaking met de lokale politiek, al dan niet in het kader van het programma 'Gast van de Raad',
- is in de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen veel aandacht besteed aan de opkomstbevordering door het uitbrengen van een verkiezingskrant en een digitale stemwijzer, waar veel gebruik van is gemaakt.

Beleidsveld

Ondersteuning college en besluitvorming

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De Concernstaf heeft als hoofddoel het bieden van een goede ondersteuning en advisering aan het Bestuur, GMT en concern bij beleid en bedrijfsvoering. De Concernstaf is een staf die dienstbaar is en bijdraagt aan het concern als geheel. Het is de staf van College en GMT.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

De ambitie om de kwaliteit van de ondersteuning en advisering van het College hoogwaardig te laten zijn en aan te laten sluiten op de behoefte van het College en de afzonderlijke bestuurders heeft in het eerste halfjaar van 2014 extra aandacht gevraagd. Dit in verband met de gemeenteraadsverkiezingen en daarmee de vorming van een nieuw College. De Concernstaf heeft de rol van regisseur en facilitator van een effectieve overdracht en inwerkprogramma, in nauwe samenwerking met de organisatie en de (nieuwe) bestuurders.

Het tweede hoofddoel van de Concernstaf is de verdere verbetering van de kwaliteit van de besluitvorming. De Concernstaf ondersteunt ons College onder andere door inhoudelijke advisering over diverse dossiers en door het begeleiden en beheren van het proces van de bestuurlijke dienstverlening, gericht op het versterken van de kwaliteit en effectiviteit van de besluitvorming. Een praktisch onderdeel daarbij is een geoliede stukkenstroom voor optimale voorbereiding en nazorg van de collegevergaderingen en het inbrengen van besluitnota's voor de gemeenteraad. De ambitie is om dat proces te optimaliseren en "papierloos" te maken, in de vorm van een effectief digitaal ondersteund proces.

Als uitwerking van het collegeprogramma legt de Concernstaf een accent op de strategische advisering. Zij fungeert als strategische beleidsunit en draagt bij aan integraal beleid in nauwe samenwerking met de (te vormen) beleidsunit op sociaal-maatschappelijk en ruimtelijk terrein. De integrale beleidsvorming en -adviesing krijgt vorm door het goed samen optrekken van de drie beleidsunits, geheel in de geest van het motto: één gemeente, één organisatie.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De Concernstaf is na het afronden van de reorganisatie en de verhuizing naar de Kreupelstraat begin 2014 van start gegaan. Alle functies zijn in de loop van 2014 ingevuld en daarmee kon de Concernstaf "op sterkte" invulling gaan geven aan de gevraagde meerwaarde voor de organisatie. Met een zich ontwikkelend concern: beleidsunits, SSC, VSD, KCC en een bestuur dat door de gemeenteraadsverkiezingen en burgemeesterswisseling in beweging was, was het ook zoeken voor alle betrokkenen naar de beste manier om deze meerwaarde te leveren.

- Rond de collegewisseling heeft de Concernstaf bijgedragen aan de portefeuilleoverdrachten, de collegeonderhandelingen en het inwerken van het nieuwe College. In de stafondersteuning voor de collegeleden is hernieuwd en naar ieders tevredenheid het één op één koppelen van een bestuursadviseur aan een collegelid weer ingevoerd. Het gaf en geeft focus en rust voor zowel de collegeleden als de stafmedewerkers en stellers.
- Voor het proces ondersteuning bestuurlijke besluitvorming is de basis gelegd voor de daadwerkelijke integrale digitalisering in 2015. Eén aansluitend digitaal werkproces, waar dat nu nog versnipperd is en met veel papier van steller tot en met raadsbesluitvorming, in drie losse deelprocessen wordt gefaciliteerd met de software De Zaak, Spotdog en Notubiz.
- Het centrale thema bij de strategische (en integrale) advisering vanuit de Concernstaf is de veranderende rol van de overheid, dat ook het centrale thema in het collegeprogramma is. Inhoudelijke onderwerpen die daarbij

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

onder andere zijn opgepakt, zijn: de veranderagenda van het College in de volle breedte, ook in relatie tot het inspiratiefestival Let's Gro, de integrale gebiedsgerichte aanpak en Agenda Stad/Urban Agenda. Hierbij is nadrukkelijk samengewerkt met de andere beleidsunits.

Beleidsveld

Concern stelposten

Op dit beleidsveld stonden bij de begroting 2014 allerlei stelposten die nog niet direct toegerekend konden worden aan de overige deelprogramma's. Hieronder vielen bijvoorbeeld de nog te verdelen concernbezuinigingen en extra beleidsmiddelen. Gedurende het jaar zijn deze stelposten verdeeld over de verschillende programma's. Alle posten die niet verdeeld konden worden (bijvoorbeeld doordat er geen aanspraak is gemaakt op extra beleidsmiddelen) maken onderdeel uit van het resultaat op dit programma. Een specificatie van dit resultaat staat weergegeven in de toelichting op het financiële resultaat van dit programma (zie het volgende onderdeel).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

College en Raad					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Verschil
Lasten					
13.1	College, Raad en overig	17.889	20.377	21.501	-1.124
	Totaal lasten	17.889	20.377	21.501	-1.124
Baten					
13.1	College, Raad en overig	19.001	20.187	7.946	-12.241
	Totaal baten	19.001	20.187	7.946	-12.241
	Totaal saldi voor bestemming	1.112	-190	-13.555	-13.365
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	6.984	42.722	42.722	0
	Totaal onttrekkingen	416	19.648	19.648	0
	Totaal saldi na bestemming	-5.456	-23.264	-36.629	-13.365

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

13.1 College, raad en overig **N 13,4 miljoen euro**

Mobiliteit topkader (V 282 duizend euro)

In 2014 was voor Mobiliteit topkader een budget van 504 duizend euro beschikbaar voor de kosten van werving en selectie, opleiding en assessment, trainingsprogramma's en interimmanagement. Hiervan is 282 duizend euro niet besteed.

Afwaardering Martiniplaza (N 1,3 miljoen euro)

In 2014 heeft een afwaardering van de aandelen van Martiniplaza plaatsgevonden van 1,3 miljoen euro. Dit leidt tot een nadeel van 1,3 miljoen euro.

Extra beleid (V 1,1 miljoen euro)

Jaarlijks wordt Extra beleidsgeld beschikbaar gesteld voor nieuwe projecten en initiatieven. Indien de plannen nog niet concreet zijn uitgewerkt worden de beschikbare middelen tijdelijk geparkeerd bij de Concernstaf. De volgende bij de concernstaf geparkeerde structurele middelen zijn niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel. In 2014 leidt dit tot een resultaat van 315 duizend euro. De structurele vrijval is ingezet in de begroting 2015.

▪ Uit 2006: Investeringsbijdrage programma fysiek	V 220
▪ Uit 2007: Terreinwinst	V 13
▪ Uit 2008: Terreinwinst	V 62
▪ Uit 2009: Project Oud & Nieuw	<u>V 20</u>
	V 315

Het Extra beleidsgeld -dat beschikbaar is gesteld voor projecten die door de concernstaf zelf worden uitgevoerd of waar ze de regie op heeft- is in 2014 niet geheel besteed.

Voor de ruil incidenteel/structureel is structureel 900 duizend euro beschikbaar gesteld. Bij de ruil incidenteel voor structureel geld is in 2014 een structureel voordeel ontstaan van 507 duizend euro (zie hieronder voor structureel resultaat ruil 2013 en incidentele resultaat ruil 2014).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Uit de risicobuffer van structureel 2,5 miljoen euro zijn diverse projecten gedekt. Doordat bij de projecten met lagere rentepercentages is gerekend dan bij de risicobuffer (4%) ontstaat een structureel voordeel in de risicobuffer van 125 duizend euro.

Voor de bijdrage aan de GR Meerstad is 112 duizend euro beschikbaar. De bijdrage was in 2014 19 duizend euro lager en daarnaast is een bedrag van 51 duizend euro ontvangen in verband met een positieve afrekening over 2013. Voor het Akkoord van Groningen was 300 duizend euro beschikbaar. Hiervan is 38 duizend euro niet besteed.

▪ Uit 2014: Ruil incidenteel/ structureel	V 507
▪ Uit 2014: Risicobuffer	<u>V 125</u>
	V 632
▪ Gr Meerstad	V 70
▪ Akkoord van Groningen	<u>V 38</u>
	<u>V 108</u>

Ruil incidenteel/structureel (N 122 duizend euro)

In 2013 was meer structureel geld nodig voor de ruil incidenteel voor structureel geld dan in de begroting 2013 beschikbaar was. Dit resulteert ook in 2014 tot een structureel nadeel van 160 duizend euro.

Bij de ruil 2014 incidenteel voor structureel geld is naast het hiervoor genoemde structurele voordeel van 507 duizend euro een incidenteel voordeel ontstaan van 38 duizend euro.

▪ Structureel resultaat ruil structureel/incidenteel 2013	N 160
▪ Incidenteel resultaat ruil structureel/incidenteel 2014	<u>V 38</u>
	N 122

Stelposten begroting (V 161 duizend euro)

In de begroting staan concernstelposten die niet zijn verrekend of waar geen beroep op is gedaan. De volgende posten vallen vrij ten gunste van het resultaat:

▪ Afschrijving nieuwbouw SZW	V 65
▪ Centra voor jeugd en gezin	V 66
▪ Concerneffecten meicirculaire	V 10
▪ LHBT emancipatiebeleid	<u>V 20</u>
	V 161

Nog niet gerealiseerde bezuinigingen (N 14,8 miljoen euro)

Onderstaande zes bezuinigingsmaatregelen zijn in 2014 nog niet gerealiseerd. Dat leidt tot een nadeel 15,980 miljoen euro.

▪ Verkoop aandelen Waterbedrijf	N 15.000
▪ Gebiedsgericht werken	N 120
▪ Versobering inkoop- afval en vervoer	N 150
▪ Investeren in KCC	N 660
▪ Drafbaan/evenemententerrein	<u>N 50</u>
	N 15.980
▪ Weglek	V 973
▪ Afboekingsruimte	<u>V 174</u>
	V 1.147

In het bezuinigingspakket 2011-2014 is structureel 4,1 miljoen euro opgenomen voor de compensatie van de weglek van bezuinigingsmaatregelen naar tarieven. Hiervan is tot en met 2014 3,1 miljoen euro besteed. In 2014 ontstaat daardoor een voordelig resultaat van 973 duizend euro.

Uw raad heeft structureel 7,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de afboeking van niet te realiseren bezuinigingsmaatregelen. Hiervan resteert nog 174 duizend euro. In totaal een voordeel van 1,1 miljoen euro.

Zie voor meer informatie over de bezuinigingen hoofdstuk 3.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

BTW-compensatiefonds (V 1,2 miljoen euro)

Het resultaat op het BTW-compensatiefonds bedraagt 1,2 miljoen euro voordelig. Dit resultaat ontstaat doordat BTW op investeringen in rioleringen ad 2,1 miljoen euro en BTW op activiteiten uit het participatiebudget ad 289 duizend euro kunnen worden gecompenseerd bij het BTW compensatiefonds. Voor deze terug te vorderen BTW is 1,174 miljoen euro begroot. Resteert een resultaat van 1,2 miljoen euro.

Pensioenen/wachtgeld wethouders (V 201 duizend euro)

Ten behoeve van de pensioenvoorziening van wethouders die ingaande 2006 politiek ambtsdrager zijn/waren is een verzekeringspolis afgesloten. We kiezen ervoor indien een wethouder met pensioen gaat zelf de pensioenen uit te betalen. In 2014 zijn 2 wethouders met pensioen gegaan. We hebben 415 duizend euro aan opgebouwd kapitaal vanuit de verzekeraar ontvangen wat is doorgestort naar de voorziening pensioenen wethouders. Er heeft een herrekening van de benodigde actuariële waarde van de pensioenen voor wethouders plaatsgevonden. Dit leidt tot een vrijval van 53 duizend euro uit de voorziening wachtgeld wethouders. Daarnaast heeft een herrekening van de benodigde waarde van de wachtgeld voor wethouders plaatsgevonden. Dit leidt tot een vrijval van 148 duizend euro uit de voorziening wachtgeld wethouders omdat een aantal wethouders ander werk heeft gevonden.

Overige afwijkingen (V 174 duizend euro)

De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 174 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PROGRAMMA 14
ALGEMENE INKOMSTEN
EN POST ONVOORZIEN

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat we de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien afzonderlijk zichtbaar maken. Dat gebeurt in dit programma.

Het deelprogramma algemene inkomsten en post onvoorzien bestaat uit de volgende onderdelen:

- onroerende zaakbelasting;
- roerende zaakbelasting;
- hondenbelasting;
- logiesbelasting;
- saldo van de financieringsfunctie;
- algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- rente reserves;
- dividend;
- post onvoorzien.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

DEELPROGRAMMA'S

1. Algemene inkomsten en post onvoorzien

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma 1

ALGEMENE INKOMSTEN EN POST ONVOORZIEN

Het gemeentefonds is een fonds op de Rijksbegroting waaruit de gemeenten jaarlijks een algemene uitkering krijgen. Met dat geld moeten gemeenten hun algemene taken vervullen, minimaal op het niveau zoals door de wet voorgeschreven. Ook houden zij met dit geld hun bestuurlijk en ambtelijk apparaat in stand. In de besteding van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is de gemeente vrij. Over de besteding ervan hoeft de gemeente geen verantwoording af te leggen aan Den Haag. Het Rijk voedt het gemeentefonds vanuit de rijksbelastingen. In 2014 gaat er ongeveer 16 miljard euro in het gemeentefonds om. De omvang van het gemeentefonds daalt en stijgt jaarlijks met de rijksuitgaven mee (decreas/krimp resp. accres/groei), en wordt bovendien beïnvloed door veranderingen in taken van gemeenten. Bij de verdeling van het totale bedrag staan twee uitgangspunten centraal, globaliteit en kostenoriëntatie. Deze uitgangspunten zijn uitgewerkt in ongeveer 60 verdeelmaatstaven. Deze maatstaven houden verband met een scala aan karakteristieken, zoals de eigen draagkracht, de omvang, de sociale structuur, de fysieke structuur en met de centrumfunctie van de gemeente. Naast de algemene uitkering ontvangen gemeenten uit het gemeentefonds nog de zogenaamde integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Dat zijn aparte geldstromen binnen het gemeentefonds, die niet via de normale verdeelmaatstaven worden verdeeld. Een integratie-uitkering heeft een aparte verdeling en kan een eigen groei hebben. De mei- of juni-circulaire informeert gemeenten over de ontwikkeling van de uitkering uit het gemeentefonds, gebaseerd op de Voorjaarsnota van het Rijk. Bij het verschijnen van de Miljoenennota van het Rijk in september wordt een septembercirculaire opgesteld, waarin gemeenten worden geïnformeerd over eventuele veranderingen die na de Voorjaarsnota van het Rijk zijn opgetreden en die gevolgen hebben voor de ramingen van gemeenten. Gemeenten hebben informatie over omvang en verdeling van het gemeentefonds nodig om voor het volgende jaar hun eigen uitkering te kunnen bepalen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma 14.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien bedraagt 46,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door rente opbrengsten, overige opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Algemene inkomsten en post onvoorzien

Beleidsveld

Algemene inkomsten en post onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen				
Deelpr. Dekkingsmiddelen				
		Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014
14.1	Onroerende zaakbelasting	59.937	59.767	59.459
14.1	Roerende zaakbelasting	70	70	86
14.1	Hondenbelasting	825	825	873
14.1	Logiesbelasting	1.055	1.055	1.286
14.1	Saldo financieringsfunctie	1.589	2.590	3.809
14.1	Algemene uitkering	278.064	282.278	283.900
14.1	Post onvoorzien	100	15	15
14.1	Rente reserves	3.537	3.537	3.430
14.1	Dividenden	2.023	2.023	1.836
Saldo dekkingsmiddelen		347.200	352.160	354.694

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In totaal is in 2014 een bedrag van 283,9 miljoen euro ontvangen vanuit het gemeentefonds. Dit levert een voordeel op van 1,6 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2014. Een toelichting op dit resultaat is gegeven aan het einde van dit programma.

Dividend

Dit betreft de begrote dividendopbrengst van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en aandelen Enexis.

Post Onvoorzien

Post onvoorzien is in 2014 aangesproken voor het volgende:

- Fietspad Engelbert 80 duizend euro
- Serious Ambtenaar 5 duizend euro

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAT HEEFT HET GEKOST?

Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien					
Deel-progr.	Deelprogramma	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2014	Vershil
Lasten					
14.1	Algemene inkomsten en post onvoorzien	49.362	48.191	46.003	2.188
	Totaal lasten	49.362	48.191	46.003	2.188
Baten					
14.1	Algemene inkomsten en post onvoorzien	393.544	397.588	399.312	1.724
	Totaal baten	393.544	397.588	399.312	1.724
	Totaal saldi voor bestemming	344.182	349.397	353.309	3.912
Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	0	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
	Totaal saldi na bestemming	344.182	349.397	353.309	3.912

Toelichting van het verschil tussen de rekening van 2014 en de actuele begroting van 2014 (alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

14.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien V 3,9 miljoen euro

Algemene uitkering (V 1,6 miljoen euro)

Algemene uitkering 2012 (V 82 duizend euro)

Uit de meicirculaire 2014 blijkt dat de integratie-uitkering Wmo over 2012 42 duizend euro lager uitvalt. Dit nadeel is doorgegeven aan de sector en leidt daardoor niet tot een concernresultaat. De hogere uitbetaling over 2012 wordt veroorzaakt door een bijstelling van de verdeelmaatstaf OZB.

Algemene uitkering 2013 (N 255 duizend euro)

Op basis van de mei- en septembercirculaire 2013 en het meest recente specificatie overzicht ontvangen van het rijk, blijkt de algemene uitkering over het jaar 2013 255 duizend euro lager uit te vallen. Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt door een neerwaartse bijstelling van het aantal lage inkomens.

Landelijke ontwikkelingen 2014 (N 1,4 miljoen euro)

Op basis van de decembercirculaire 2014 blijkt dat de uitkeringsfactor voor 2014 met 8 punten wordt verlaagd ten opzichte van de begroting 2014. Dit levert een nadeel op van 1,4 miljoen euro voor Groningen. Deze verlaging van de uitkeringsfactor 2014 wordt grotendeels veroorzaakt door onderuitputting op de rijksbegroting. Via de normeringssystematiek leidt dit tot een lager accres.

Plaatselijke ontwikkelingen 2014 (V 3,0 miljoen euro)

De plaatselijke ontwikkelingen zijn geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de begroting 2014. Op basis van actuele informatie vanuit onder andere het CBS zijn de standen van de verdeelmaatstaven geactualiseerd voor 2014. Uit deze actualisatie blijkt dat de stad op een aantal onderdelen in de afgelopen periode sneller is gegroeid dan waar we rekening mee hebben gehouden. Deze stijging zit voornamelijk in het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid en in mindere mate bij het aantal minderheden en het aantal woonruimten. Het rijk heeft deze hogere groei deels gecorrigeerd via de uitkeringsfactor, dit zit verwerkt in het onderdeel 'landelijke ontwikkelingen' (zie hierboven).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deze ontwikkelingen leiden er toe dat we per saldo een hogere uitkering verwachten van 3,021 miljoen euro over 2014.

Integratie-, decentralisatie- en suppletieuitkeringen (V 129 duizend euro)

In totaal hebben we in 2014 voor 49,8 miljoen euro aan integratie-, decentralisatie- en suppletie- uitkeringen ontvangen (verspreid over 22 verschillende uitkeringen). De grootste uitkeringen betreffen de Wmo middelen (16,8 miljoen euro), de uitkering voor Maatschappelijke opvang (13,5 miljoen euro) en de ISV middelen (6,4 miljoen euro). Deze uitkeringen zijn ingezet op de betreffende beleidsterreinen. In de decembercirculaire zijn bij drie decentralisatie uitkeringen extra middelen beschikbaar gesteld die vanwege het tijdstip waarop deze middelen beschikbaar zijn gekomen niet meer verrekend konden worden met de sector. Het betreft extra middelen voor de implementatie van de participatiewet (100 duizend euro), extra middelen voor het programma 'Eigen kracht' (30 duizend euro) en extra middelen voor het LHBT-emancipatiebeleid (10 duizend euro). Deze verhogingen vallen in het concernresultaat van de algemene uitkering. Indien noodzakelijk zullen voor deze extra uitkeringen bestemmingsvoorstellen worden gedaan bij de jaarrekening 2014 om deze middelen alsnog te verrekenen met de sector.

Aandelen Attero (V 1,7 miljoen euro)

De aandelen van Attero zijn verkocht voor 1,9 miljoen euro. Na verrekening met de boekwaarde is een opbrengst gerealiseerd van 1,7 miljoen euro.

Rente reserves & voorzieningen (N 501 duizend euro)

Uit de reserve Regio Specifiek Pakket is in 2013 32 miljoen onttrokken. Als gevolg hiervan bedroeg het gemiddelde saldo van de reserve in 2014 63,3 miljoen euro en was de vergoeding 226 duizend euro lager dan in de begroting is aangenomen (N 226 duizend euro). De compensatie naar het programma College en Raad van de bekleemde reserve heeft niet plaatsgevonden. Hierdoor resulteert er bij dit deelprogramma ten onrechte een voordeel van 196 duizend euro en hier een nadeel van 196 duizend euro. Overige kleine afwijkingen N 79 duizend euro.

Onroerende zaakbelasting (N 308 duizend euro)

In 2014 is minder onroerende zaakbelasting ontvangen dan geraamd. De minderopbrengst bedraagt 308 duizend euro. De opbrengstderiving door bezwaren is iets hoger dan geraamd. Daarnaast is er een toename van oninbare vorderingen.

Logiesbelasting (V 231 duizend euro)

In 2014 zijn de aanslagen 2013 opgelegd. In 2013 zijn er meer overnachtingen geweest dan begroot. Hierdoor vertoont de logiesbelasting een meeropbrengst van 231 duizend euro.

Saldo financieringsfunctie (V 1,2 miljoen euro)

Het voordelige resultaat op de financieringsfunctie is 1,2 miljoen euro. Dit bestaat voornamelijk uit een resultaat als gevolg van het activeren van de bovenwijkse voorzieningen (voordeel 1,3 miljoen euro). Hierdoor kon meer rente worden toegerekend.

Het voordeel uit de korte mismatchfinanciering (voordeel 0,4 miljoen euro) is lager dan vorig jaar omdat reeds 1 miljoen euro in de begroting was opgenomen. Omdat de marktrente wederom onder de begrote rente lag was er een rentevoordeel op nieuwe leningen (voordeel 0,4 miljoen euro) Tegenover bovengenoemde posten staat een nadelig resultaat op kort geld. Dit ontstaat door de lage marktrente (nadeel 0,4 miljoen euro).

Volumeverschillen kunnen ontstaan omdat er meer of minder geld nodig is voor kapitaalverstrekking dan in de begroting aangenomen of omdat er een andere verhouding is tussen eigen vermogen en leningen. De gemiddelde omvang van de reserves en voorzieningen is 9,2 miljoen euro lager dan de begrote omvang. Omdat er minder eigen vermogen beschikbaar is, hebben we meer leningen afgesloten dan we in de begroting hebben aangenomen (nadeel 0,2 miljoen euro). Tenslotte resteert een beperkt nadeel aan overige afwijkingen (nadeel 0,3 miljoen).

Overig (N 55 duizend euro)

Diverse overige posten tellen op tot een nadeel van 55 duizend euro.

PARAGRAFEN

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

PARAGRAFEN

- 1. Stadsdelen**
- 2. Duurzaamheid**
- 3. Weerstandsvermogen**
- 4. Onderhoud kapitaalgoederen**
- 5. Financiering**
- 6. Verbonden partijen**
- 7. Grondbeleid**
- 8. Lokale heffingen**
- 9. Vernieuwing Sociaal Domein**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 1

STADSDELEN

Tot het begin van dit jaar hebben wij jaarlijks in de paragraaf Stadsdelen een aanvullend programma opgesteld voor de wijken en de binnenstad. Samen met wijkbewoners, wijkorganisaties en werkers in de wijken is dit programma in de voorgaande jaren ontwikkeld. De middelen zijn met voorrang ingezet in de wijkvernieuwingswijken, waarvoor in 2011 wijkperspectieven zijn vastgesteld.

Vanaf 2011 zijn in alle wijkvernieuwingswijken NLA-wijkteams aan de slag geweest om in nauwe samenwerking met wijkbewoners per wijk te komen tot een gerichte inzet op maat, waarvoor in het kader van afspraken met de woningcorporaties (NLA 2.0) budgetten beschikbaar zijn gesteld.

Het stadsdeelprogramma maakt het mogelijk om snel en flexibel te kunnen investeren in wijken waar dat nodig is en te kunnen anticiperen op bewoners- en particuliere initiatieven uit de wijken. Per 2015 zijn er zowel voor het stadsdeelprogramma als het NLA geen financiële middelen meer beschikbaar. De gebiedsgerichte inzet, waarvoor oorspronkelijk de paragraaf Stadsdelen werd geformuleerd, is in de Gemeentebegroting 2015 opgenomen in paragraaf 1: Integraal Gebiedsgericht Werken. We zijn in oktober 2014 gestart met wijkwethouders, die ondersteund worden door gebiedsteams in de vijf stadsdelen.

Onderdelen:

- Algemeen
- Centrum
- Oude Wijken
- Zuid
- Oost
- West

Onderdeel 1

Algemeen

Het stadsdeelprogramma vormt een aanvulling op de reguliere programma's die in de stad worden uitgevoerd. De investeringen zijn wijk- en gebiedsgericht en betreffen extra fysieke, sociale, economische en veiligheidsmaatregelen. Daarnaast worden de middelen ook ingezet om bewonersparticipatie te stimuleren, buurtinitiatieven mogelijk te maken en gemeentelijke informatie wijkgericht te ontsluiten (via www.mijnwijk.groningen.nl). Tenslotte is er gewerkt aan het opstellen van wijkanalyses voor alle wijken in de stad.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Het verbeteren van de samenwerking in de wijken en de binnenstad;
- Het stimuleren van bewonersinitiatieven en initiatieven van overige partijen;
- Het versterken van het programmatisch gebiedsgericht werken in de wijken.

Activiteiten

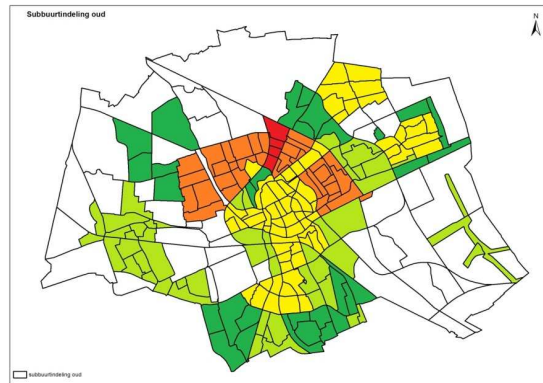
Wat hebben we hiervoor gedaan?

Het maken en opstellen van wijkanalyses

We zijn in 2014 doorggegaan met het maken van wijkanalyses. Ten behoeve hiervan hebben wij voor 42 wijken wijkkompassen ontwikkeld in 2013 die inzicht geven in de situatie in de wijken (per 2012) en de ontwikkelingen in de periode 2006-2012. Met de wijkkompassen zijn we in staat om stadskarten te maken van de thematische opgaven voor de wijken. Momenteel zijn de nieuwe wijkkompassen beschikbaar, die inzicht geven in de stand van zaken per 2014. En aangeven hoe de wijken zich hebben ontwikkeld in de periode 2008-2014. De nieuwe wijkkompassen zijn beschikbaar op de website van het gemeentelijke bureau Onderzoek en Statistiek (www.os-groningen.nl) en zullen op korte termijn in te zien zijn op de website www.mijnwijk.groningen.nl.

Stadskaart Wijkkompassen 2014 (optelsom alle indicatoren demografie, fysieke omgeving, sociaaleconomische kwaliteit en sociale leefomgeving; groen = positief t.o.v. stedelijk gemiddelde, geel = rond stedelijk gemiddelde, rood = ongunstig t.o.v. stedelijk gemiddelde)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Stadskaart Sociale Leefomgeving 2014 (groen = positief t.o.v. stedelijk gemiddelde, geel = rond het stedelijk gemiddelde, rood = ongunstig t.o.v. stedelijk gemiddelde)

Het maken van gebiedsvisies

In de afgelopen jaren hebben we met onze partners gewerkt aan het opstellen van gebiedsvisies voor o.a. de Rivierenbuurt/Herewebuurt en Groningen-West. Ook hebben we een wijkplan voor Selwerd ontwikkeld. In 2014 hebben we co-creatielijnen in gang gezet voor het gebied Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt/Grunobuurt/Laanhuizen, Paddepoel en de Schildersbuurt.

Het verder ontwikkelen van de gemeentelijke wijkpagina www.mijnwijk.groningen.nl

We zijn momenteel bezig om de gemeentelijke wijkpagina www.mijnwijk.groningen.nl te updaten. Deze update is actueel in verband met de beëindiging van de NLA-aanpak en de komst van wijkwethouders in de stad. Ook willen we de diverse afdelingen stimuleren om wijk- en gebiedsgerichte informatie voor de wijken een plek te geven op de webpagina.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Het versterken van de samenwerking in maatschappelijke ontwikkeling

Met de decentralisaties van Wmo, Jeugdzorg en Werk en Participatie werken we aan versterking van de samenwerking op deze werkgebieden. Inmiddels zijn in meerdere wijken sociale teams aan de slag, die zich op termijn zullen doorontwikkelen tot WIJ-teams. Voor alle wijken in de stad zijn er 12 GGA-gebieden (gebiedsgebonden aanpak) aangewezen waarbinnen de uitvoering van de vernieuwing in het sociale domein wordt vorm gegeven. Voor alle 12 gebieden zullen in de komende jaren centrale locaties worden gerealiseerd waar wijkbewoners zich voor vragen op dit terrein kunnen verwoegen.

StadDoetMee

We richten ons als gemeente op lokaal maatwerk. Per situatie, gebied en/of thema willen we de zich aandienende kansen, ontwikkelingen en initiatieven mogelijk maken. Hiermee geven we ruimte aan initiatief van burgers en ondernemers. We zien deze weg als een 'georganiseerde zoektocht'. In het afgelopen jaar zijn meerdere initiatieven ontwikkeld die bijdragen aan burgerparticipatie in de stad. Op deze weg willen we de komende jaren verder gaan.

Geld

Financiën Algemeen, stadsdeelbudget

(Bedragen x 1.000 euro)	uitgaven begroting 2014	uitgaven budgetten voorgaande jaren	Totaal uitgaven 2014	Totaal verplichtingen/ reserveringen	
Totaal algemeen	100	26	114	140	196

Onderdeel 2

Centrum

De binnenstad van Groningen is aantrekkelijk door een goede mix van winkels, horeca, cultuur, evenementen en wonen. Dit zorgt ervoor dat jaarlijks een groot aantal bezoekers naar de binnenstad komen. Dit willen we zo houden en daarin investeren we, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van het Forum en de nieuwe Oostwand, maar ook op het gebied van bijvoorbeeld veiligheid en infrastructuur. Tegelijk denken we na over hoe we de binnenstad ook de komende decennia aantrekkelijk kunnen houden. Dit doen we samen met betrokkenen in de binnenstad.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- Een bruisende en bereikbare binnenstad met een stabiele bezoekersstroom;
- Een veilige binnenstad;
- Goed wonen in een leefbare binnenstad;
- De binnenstad als motor van de economische en culturele ontwikkeling van stad en regio waarin ruimte is voor ondernemerschap en omzet en werkgelegenheid op peil blijven.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bruisende binnenstad en jaarprogramma Binnenstadmanagement (BIMA)

In 2014 hebben we het Evenementenprogramma Binnenstad 2014 uitgevoerd, met als hoogtepunten Eurosonic Air en de invulling van het jubileumjaar 400 jaar Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast is er in de Winterprogrammering voor het eerst sinds jaren weer een ijsbaan op de Grote Markt gerealiseerd.

In 2014 hebben wij samen met onze stakeholders in de binnenstad weer gewerkt aan uitvoering van het jaarprogramma Binnenstad Management (BIMA), waarin wij onze individuele activiteiten delen, afstemmen en waarin we waar mogelijk samen optrekken. In 2014 is het BIMA-overleg uitgebreid met de Centrale Vereniging Ambulante Handel en Koninklijke Horeca Nederland.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

---

Informatievoorziening

In 2014 hebben we de informatieverschaffing aan bewoners en bezoekers van Groningen over de ontwikkeling van de Oostwand en het Forum gecontinueerd, via het informatiecentrum op de Grote Markt, via digitale informatie, nieuwsbrieven en klankbordgroepen. Dit om het draagvlak voor het Forum en de nieuwe Oostwand te versterken. Het Informatiecentrum, en dan met name de trap aan de westzijde blijkt meer en meer een ontmoetingsplek te worden voor bezoekers van deze stad.

Opstellen toekomstvisie Binnenstad

Onder de titel Bestemming Binnenstad werken we aan een visie op een toekomstbestendige binnenstad. Op basis van het coalitieakkoord 'Voor de Verandering' hebben we in 2014 een onderzoek opgestart wat de consequenties zijn van het weghalen van de buslijnen via de Grote Markt en de Brugstraat en wat het invoeren van alternatieve bus-routes betekent. Tijdens het inspiratiefestival Let's Gro zijn we met bewoners, bezoekers en ondernemers in debat gegaan over de toekomst van de binnenstad. In juni willen wij met uw raad het gesprek voeren over de toekomstvisie voor de Binnenstad.

Eind 2014 heeft uw raad het nieuwe Bestemmingsplan Binnenstad vastgesteld. In dat bestemmingsplan staat de historische waarde van de binnenstad centraal, met aandacht voor maximale bouwhoogtes en bescherming van binnenplaatsen en binnentuinen. Functioneel wordt juist meer vrijheid geboden, met meer mogelijkheden in de centrumzones (voor o.a. daghoreca).

Betere bereikbaarheid Groningen/Binnenstad

In 2014 heeft het projectbureau Groningen Bereikbaar de coördinatie tussen de verschillende bouwstromen en werkzaamheden uitgevoerd.

In november 2014 heeft ons college een Green Deal Binnenstaddistributie ondertekend, samen met het rijk, andere gemeenten en betrokken organisaties en bedrijven uit de logistieke sector. Groningen heeft aangegeven als proeftuin te willen fungeren van alternatieve en schonere vormen van binnenstaddistributie

---

Beheer en onderhoud

In 2014 hebben we het BORG-niveau in de binnenstad op niveau gehouden. Een verzorgde en nette binnenstad is belangrijk voor bewoner en bezoeker van de stad, vooral tijdens de bouwwerkzaamheden. Het huiskamerteam heeft hier in 2014 aan bijgedragen.

Veiligheidsplannen uitvoeren

In 2014 hebben wij het 10-puntenplan A-Kwartier opgesteld en uitgevoerd. In dit 10-puntenplan was onder andere aandacht voor het plaatsen van politiecamera's. Ook is een deel van het A-Kwartier enkele maanden aangewezen tot veiligheidsrisicogebied. Voorlopige conclusie is dat de maatregelen er in 2014 toe hebben geleid dat de overlast niet geheel is verdwenen maar wel duidelijk is teruggebracht.

In 2014 hebben we onze inzet in het Veiligheidshuis gecontinueerd. Ook hebben we inzet gepleegd op Veilig Uitgaan, Veilig Ondernemen en Veilige Evenementen.

Grote Markt/Forum

Na het afgraven en leegpompen van de bouwput van het Groninger Forum kon in het voorjaar van 2014 worden gestart met de bouw van de ondergrondse parkeergarage. De nieuwbouw van Vindicat is eind februari 2014 opgeleverd en begin maart 2014 ceremonieel geopend en overgedragen aan de studentenvereniging. Inmiddels is het oude pand van Vindicat gesloopt. Uw raad heeft in september 2014 ingestemd met de partiële herziening van het bestemmingsplan en het aangepaste beeldkwaliteitsplan van de nieuwe Oostwand. Ook voor de Nieuwe Markt Zuidzijde is een partiële herziening van het bestemmingsplan vastgesteld

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

In 2014 hebben we flinke stappen gezet die het aanzien van de binnenstad hebben veranderd. Ook hebben we gewerkt aan een visie voor de toekomst. Dit alles om de binnenstad leefbaar en veilig te maken. En om ervoor te zorgen dat ook in de toekomst de binnenstad aantrekkelijk blijft voor bezoekers.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Geld

Financiën Centrum, stadsdeelbudget					
(Bedragen x 1000 euro)	begroot 2014	uitgaven begroting 2014	uitgaven budgetten voorgaande jaren	Totaal uitgaven 2014	Totaal verplichtingen/ reserveringen
Totaal algemeen	180	4	288	292	146

Onderdeel 3

Oude wijken

Het stadsdeel Oude Wijken omvat de oudere woonwijken die ten westen, noorden en oosten van het centrum liggen. Een belangrijk deel van de goedkope (huur)woningvoorraad in de stad treffen we aan in dit stadsdeel. De wijken hebben een hoge bebouwingsdichtheid en huisvesten relatief veel 1- en 2-persoonshuishoudens, waaronder vele studenten. De bewoners in alle wijken in dit stadsdeel ervaren relatief veel overlast vergeleken met overige wijken in de stad. Ook (on)veiligheid is in dit stadsdeel een belangrijk thema.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Wijken:

- waar het voor oude en nieuwe bewoners goed wonen en werken is;
- waar het voorzieningenniveau past bij de behoefte van de wijkbewoners;
- waar een pedagogisch klimaat en -aanbod voor kinderen is;
- Waar de openbare ruimte schoon, heel en veilig is;
- Waar we samen met wijkbewoners werken aan de leefbaarheid.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Succesvolle projecten continueren

In de periode van de Krachtwijkenaanpak hebben we een aantal succesvolle projecten tot stand gebracht in de Korrewegwijk en De Hoogte. Vanuit de inzet van de NLA-wijkteams hebben we deze projecten kunnen doorzetten en overbrengen naar andere wijken in het stadsdeel.

Dit betreft o.a.:

- het verder verbeteren van de veiligheid in het stadsdeel (de stratenaanpak);
- het versterken van studentenbetrokkenheid en -inzet in de wijken (o.a. Professorenbuurt en Schildersbuurt);
- het versterken van de sociale samenhang in de wijken in het stadsdeel.

Impuls wijkactiviteiten en inzet sociale teams in De Hoogte, Korrewegwijk en Oosterparkwijk

We werken aan het verbeteren van de samenwerking tussen de scholen, de CJG's, Stips en de buurtaccommodaties. Deze samenwerking is recent versterkt door de inzet van de sociale teams.

Ontwikkelen nieuwe initiatieven van buurtbewoners

We werken mee aan nieuwe initiatieven van buurtbewoners en ondernemers. We hebben in de Korrewegwijk de laatste Wijkstemdag gehouden en betrekken ondernemers uit de Korrewegwijk/De Hoogte bij ontwikkelingen in de wijken.

Voorzieningen

In de Korrewegwijk is het gebouw van de speeltuinvereniging gesloopt en het nieuwe gebouw van de kerken, samen met de ruimte van de speeltuin, in de zomer van 2014 geopend. De plannen voor sloop en nieuwbouw van het Floreshuis zijn nagenoeg in kannen en kruiken. In de nieuwbouw wordt tevens de centrale toegang

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
voor de gebiedsgebonden aanpak van de zorg gehuisvest. Met de sloop van het oude Floreshuis zal naar verwachting in het voorjaar van 2015 worden gestart.
In De Hoogte is de (oude) Borg gesloopt en is de uitbreiding van het gebouw van de speeltuinvereniging voor de speeltuin- en buurtvereniging, het Cortinghuis, in de zomer van 2014 geopend.
Voor de accommodaties in de Oosterparkwijk wordt gewerkt aan een nieuwe ontwikkeling van het Treslinghuis (bouw basisschool), waarbij tevens de toekomstige ontwikkeling en huisvesting van buurtwelzijns-accommodaties wordt betrokken.
.....

Concluse

Wat hebben we bereikt?

Met de maatregelen hebben we in meerdere wijken vooruitgang geboekt. Dit geldt met name voor de Oosterparkwijk, waar op meerdere beleidsterreinen resultaten zichtbaar zijn. Wel moet worden geconstateerd dat er voor de Hoogte en de Indische buurt op onderdelen terreinverlies waarneembaar is. De wijkcompassen voor deze wijken maken dit zichtbaar.

Ook zijn er nieuwe maatschappelijke voorzieningen gekomen en is er vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van de Floreshuis- en Treslinghuislocaties.

Geld

Financiën Oude wijken, stadsdeelbudget					
(Bedragen x 1000 euro)	uitgaven begroting 2014	uitgaven begroting 2014	uitgaven budgetten voorgaande jaren	Totaal uitgaven 2014	Totaal verplichtingen/reserveringen
Totaal algemeen	180	5	210	215	176

Onderdeel 4

Zuid

Stadsdeel Zuid omvat de wijken die ten zuiden liggen van de spoorlijn Assen-Groningen-Leeuwarden. Het stadsdeel kent een gevarieerde samenstelling van wijken, oud en nieuw, sociaal sterk en zwak. De wijkvernieuwingswijken in het stadsdeel zijn de Grunobuurt, Corpus den Hoorn en de Wijert.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- leefbaarheid in de Rivierenbuurt/Herewegbuurt vergroten door samen met bewoners en ondernemers verder te werken aan de doelen die wij in het wijkperspectief hebben vastgesteld;
- een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving in De Wijert realiseren;
- een (verkeers)veiligere stadsdeel;
- bewonersbetrokkenheid bij de wijken stimuleren.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Co-creatief visieproces Rivierenbuurt-Herewegbuurt

.....
Uit het co-creatief visietraject zijn diverse burgerinitiatiefgroepen ontstaan rond de thema's duurzaamheid, ontmoeting, herinrichting Dinkelpark en speelplekken. In 2014 is een deel van de herinrichting van het Dinkelpark gerealiseerd. Dit proces loopt door naar 2015. Rond het thema duurzaamheid zijn door bewoners diverse initiatieven genomen die onder andere geleid hebben tot het planten van fruitbomen aan de Rivierenhof. Hierbij is nadrukkelijk de samenwerking gezocht met Vrije School. Ook dit loopt door in 2015. Het Multi Functioneel Centrum de Stroming (vm Talmahuis) heeft zich met de ondersteuning van de Christelijke Woningbouwvereniging Patrimonium en de gemeente in de loop van 2014 tot een centrum voor ontmoeting, initiatief en actie in de wijk ontwikkeld. MFC de Stroming biedt ook plaats aan stichting Doedertoe, werkplaats voor blijdschap en verbeelding die zich richt op de armsten in onze samenleving.
.....

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Ontwikkelingen in de Wiert

De verbouw van het Zuidoost kwadrant van Huismeesters is voor 90% afgerond. Het door ons samen met bewoners en professionals gestarte participatietraject heeft geleid tot een nieuw bewonersplatform dat zich richt op de communicatie in en met de wijk, platform voor initiatieven wil zijn en actieve wijkbewoners bijeen wil helpen brengen om zo de leefbaarheid te vergroten.

Semmelweisslocatie

Op de Semmelweisslocatie is gestart met de bouw van de tweede fase met daarin ook ruimte voor een nieuw Buurtcentrum voor Hoornse wijken. Samen met het bestuur van de Buurt Speeltuin Vereniging Corpus is een start gemaakt om tot een brede programmatische invulling te komen.

Verkeersveiligheid

In de wijk Piccardthof hebben wij samen met de gemeente Tynaarlo, de bewoners en de school het Jan Evenhuis bruggetje mogelijk gemaakt. In de wijken Rivierenbuurt, Herewegbuurt en Helpman zijn knelpunten opgelost.

Herinrichting Allendeplein

In 2014 is overeenstemming over de herinrichting bereikt met de bewoners van de aanliggende flat, de ondernemers en andere gebruikers van het plein. In het voorjaar van 2015 zal de herinrichting worden gerealiseerd.

Inbraakpreventie

Op het terrein van veiligheid is er samen met Politie, Veiligheidszorg Noord-Nederland, de corporaties en de gemeente een project opgezet om het aantal inbraken terug te dringen. In de Rivierenbuurt is samen met de bewoners, politie een preventie-avond georganiseerd en een veiligheidsschouw met de wijkwethouder. We hebben de samenwerking met de politie geïntensiveerd middels een uitvoerend en strategisch overleg.

Samenwerking met Terra-college en Radar

In 2014 zijn we een buurtsamenwerking gestart met het Terra-college en Radar die erop gericht is dat de school meer naar buiten treedt. Terra wil daarbij bewoners- en ondernemersinitiatieven in de openbare ruimte ondersteunen met kennis, kunde en de inzet van studenten. Radar richt zich op de sociaal-economische versterking van deelnemers aan projecten.

Co-creatie Vier wijken

Samen met actieve bewoners uit de wijken Badstratenbuurt, Zeeheldenbuurt, Grunobuurt en Laanhuizen is er gestart met co-creatie in de vier wijken. De eerste resultaten, een vijftiental initiatieven, zijn op een initiatievenmarkt in en aan de geïnteresseerden gepresenteerd. Bewoners hebben aangegeven dat zij willen komen tot een thematische, dynamische wijkagenda die invloed moet gaan hebben op de programmalijnen van de gemeente.

Cofinanciering diverse maatregelen in samenspraak met de wijk

Op diverse plekken in stadsdeel Zuid zijn er verkeersmaatregelen en additionele speel- en veiligheidsvoorzieningen in de openbare ruimte gerealiseerd. Dit is gebeurd in overleg, in samenwerking met en op initiatief van bewoners en ondernemers.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

We hebben in de loop van 2014 meer en meer gestalte kunnen geven aan de invloed van bewoners op directe maatregelen in hun fysieke en sociale leefomgeving. In de Rivierenbuurt is er een Multifunctioneel Centrum voor en door de wijk ontstaan. Verkeersvragen als de Jan Evenhuisbrug zijn samen met bewoners en scholen opgelost. Met co-creatietrajecten hebben we voor de wijken maatwerk kunnen leveren waarbij wijkbewoners een stevige inbreng

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

hebben gehad. En we hebben gewerkt aan veiligheid en de daarbij behorende samenwerking en afstemming tussen politie, bewoners en wijkprofessionals. Hierbij is gefocust op de aanpak van woninginbraken.

Geld

Financiën Zuid, stadsdeelbudget					
(Bedragen x 1000 euro)	begroot 2014	uitgaven begroting 2014	uitgaven budgetten voorgaande jaren	Totaal uitgaven 2014	Totaal verplichtingen/reserveringen
Totaal algemeen	180	126	123	249	147

Onderdeel 5

Oost

Stadsdeel Oost omvat de grote woonwijken Beijum en Lewenborg, de daaromheen liggende dorpen en kleinere nieuwbouwwijken. In dit stadsdeel wordt de nieuwe wijk Meerstad ontwikkeld. Voor Beijum, Lewenborg en Oosterhoogebrug zijn wijkperspectieven vastgesteld.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- verbeteren van het wonen en de woonomgeving
- senioren blijven in eigentijdse woningen
- buurtvoorzieningen op peil houden (Beijum/Lewenborg)
- wijkvernieuwing Lewenborg verder uitvoeren
- voor kwetsbare groepen het netwerk verbeteren en ontwikkelen,
- perspectief, scholing en dagbesteding voor de jeugd
- het versterken van de verkeersveiligheid in het stadsdeel
- veilige, schone, groene onderhoudsvriendelijke wijken, waarin participatie van wijkbewoners centraal staat
- het versterken van de wijk economie en het netwerk van ZZP'ers
- de aanpak van drugsgebruik ontwikkelen en uitvoeren; afronden in 2015, vergt blijvende aandacht
- het verminderen van jongerenoverlast
- het verstevigen van de sociale samenhang, participatie en integratie

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Heerdenaanpak Beijum en herinrichting Plein Beijum Oost

In 2014 is de herinrichting van de Doornbosheerd en Barmaheerd afgerond (de Heerdenaanpak). De woonomgeving is overzichtelijker, schoner en veiliger. Parkeren is verbeterd, de speelplek vernieuwd, onderdoorgangen beveiligd, opgeruimde tuinen met groene afscheidingen gemaakt. Een rustig en overzichtelijk straatbeeld. Wat blijvende aandacht nodig heeft, is de multiprobleem-problematiek achter de voordeur. Continuïteit en structurele aanpak van de sociale problemen vanuit het WIJ-team Beijum is noodzakelijk. Daarnaast is in 2014 een eerste aanzet gedaan om een vervolg te geven van de Heerdenaanpak in de Atensheerd. De nieuwe methodiek om voor resultaten te zorgen is ontwikkelend beheer: door diverse stakeholders wordt samengewerkt om directe resultaten te behalen. De herinrichting en aankleding van Plein Beijum Oost als waterplein met grotere bomen is gerealiseerd.

Participatie

In de wijken Lewenborg en Beijum zijn de sociaal wijkteams vol aan het werk (per 1 januari 2015 is WIJ Beijum aan de slag). Het NLA 2.0 heeft in 2014 mooie projecten opgeleverd in Beijum, Lewenborg en Oosterhoogebrug/Ulgersmaborg is eind 2014 afgerond. Deze wijkteams waarin wordt samengewerkt tussen professionals, woningcorporaties en bewoners wordt voortgezet, waarbij ingezet wordt op een breder

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
draagvlak van bewoners. Bewoners krijgen meer zeggenschap en verdergaande verantwoordelijkheid om eigen initiatieven te ontplooiën.
.....

Af ronding wijkvernieuwing Lewenburg

De extra wijkvernieuwingmiddelen zijn ingezet voor een mooie inrichting van de ACL-locatie vanuit een plan dat samen met bewoners, Mercator, de Oude Bieb is gemaakt. De zwembadlocatie in Lewenburg (Atlantis)

Wonen voor senioren

Patrimonium gaat inzetten op meer seniorenwoningen in Beijum. De ontwikkeling van het wijkcentrum (woonzorg, winkels, school en Schakel) in Oosterhoogebrug/Ulgersmaborg is in een beslissende fase gekomen in 2014. Steeland heeft zich uit de ontwikkeling teruggetrokken. Begin 2015 wordt duidelijk of er daadwerkelijk gestart wordt met de realisatie van de plannen. Innersdijk komt terug in Beijum. Er vindt onderzoek plaats naar het maatschappelijk vastgoed in Beijum.

Aanpak problematische jeugdgroepen en aanpak drugsoverlast

In 2014 heeft de nieuwe aanpak van problematische jeugdgroepen, de samenwerking politie, jongerenwerk en gemeente resultaten opgeleverd. Het plan van aanpak voor het terugdringen van drugsoverlast en drugsgebruik door jongeren is ingebed in de werkwijze en samenwerking van de diverse professionals.

Veiligheid

Voor Lewenburg (Centrumzone) en Beijum-Oost is een aanpassing gemaakt in de APV. Voor deze gebieden is een samscholingsverbod opgenomen om de overlast van jeugdgroepen tegen te gaan. De aanpak voor Oud en Nieuw 2014/2015 in Beijum is goed verlopen. Dit door goede voorbereiding en samenwerking met het sociale wijkteam, MJD, jongeren, winkeliers, politie en Prohost op het winkelcentrum Beijum West. Het toenemend aantal criminele incidenten in Lewenburg en Beijum in 2014 is zorgelijk te noemen.

Sociaal-maatschappelijke initiatieven uit de wijken

Vanuit de wijken zijn sociaal maatschappelijk initiatieven genomen. Zo is de Oude Bieb in Lewenburg beschikbaar voor diverse bewonersinitiatieven voor en door Lewenburgers. Ontmoeting en onderlinge hulp door de doelgroep is georganiseerd. Dit idee is voortgekomen uit het project "De kunst van het rondkomen" waarvoor een "huiskamer" in de Oude Bieb is ingericht. Er wordt nagedacht over nieuwe manieren om mensen met problematische schulden en werkloosheid uit hun isolement te halen. Er zijn diverse initiatieven als mountainboarden en het pedal park in de Groene Long voor jongeren. Ook is er een pilot gestart rond bewegen in De Hunze.

Kinderen en jeugd

De Schatkamer voor kinderen in Beijum is doorgegaan. Zorg, opvoeding en begeleiding voor jonge kinderen vinden daar plaats. In Lewenburg is het huiskamerproject voor jongeren in afgeslankte vorm voortgezet. In Lewenburg is een kinderraad voor Vreedzame wijk geïnstalleerd. Het WIJ-team in Beijum stuurt nu ook het kinder/jongerenwerk aan. Het blijft moeilijk een goed antwoord te geven op de problemen van en de ervaren overlast door jongeren. Eind 2014 is besloten hierop meer te focussen en op zoek te gaan naar nieuwe oplossingen.

Groenparticipatie in Beijum/Lewenburg

Groenparticipatie in de Groene Long van Beijum en het onderhouden van LeRoy in Lewenburg is een blijvend initiatief van en door bewoners. De buurtconciërgeprojecten zijn afgesloten. Voor 2015 is het op orde houden van deze onderhoudsintensieve wijken een doorgaande uitdaging. Gezien de ontwikkelingen in het beheer, is het een uitdaging het onderhoud op orde te houden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Verkeersmaatregelen Meerdorpen

Diverse verkeersaanpassingen in de Meerdorpen rond de 30km-inrichting zijn gerealiseerd. Er is een prachtig initiatief van ouders, scholen en dorpsvereniging gerealiseerd om met het dorp een veilig, educatief fietspad aan te leggen tussen Engelbert en de hoofdweg tussen beide schoollocaties van de Driebondschool. Dit fungeert ook als lokale verbinding voor Meerstad.

In 2014 is gestart door Meerstad met planvorming voor de parallelweg langs de A-7 i.v.m. de zandwinning en de aansluiting van Kuil BV. De belangenvereniging is betrokken bij het ontwerp van de route.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Door de inzet in het afgelopen jaar is de leefbaarheid en veiligheid in dit stadsdeel op peil gebleven. Bewonersbetrokkenheid en participatie heeft de ruimte gekregen en dat is op diverse plekken in de wijken zichtbaar. Groenparticipatie in Beijum en Lewenborg en een hoge vrijwilligersinzet in Lewenborg zijn daarvan voorbeelden.

Geld

Financiën Oost, stadsdeelbudget					
(Bedragen x 1000 euro)	begroot 2014	uitgaven begroting 2014	uitgaven budgetten voorgaande jaren	Totaal uitgaven 2014	Totaal verplichtingen/reserveringen
Totaal algemeen	180	0	259	259	72

Onderdeel 6

West

In stadsdeel West kennen we een grote diversiteit tussen de verschillende woonwijken. Het voormalige dorp Hoogkerk, de nieuwe Vinex-wijken en de naoorlogse stempelwijken Selwerd, Vinkhuizen en Paddepoel tonen deze diversiteit aan. In de laatste twee wijken is de afgelopen periode gewerkt aan de wijkvernieuwing. Ook in Hoogkerk-Zuid en Tuinwijk is de wijkvernieuwing uitgevoerd.

Doelen

Wat wilden we bereiken?

- werken aan de uitvoering van het wijkontwikkelingsplan Selwerd;
- een integrale aanpak van de leefbaarheid in Paddepoel;
- het bevorderen van leefbaarheid en veiligheid in Vinkhuizen;
- het vasthouden van de wijkvernieuwingsresultaten in Tuinwijk;
- uitvoering geven aan de gebiedsvisie Groningen West;
- het vasthouden van de door de wijkvernieuwing bereikte resultaten in Hoogkerk.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Selwerd

Het Wijkontwikkelingsplan telt 3 opgaven:

- voor de wijk relevante projecten starten en
- deze projecten inbedden in reguliere programma's voor de wijk
- de eigen kracht van de wijk opzoeken en ontwikkelen door middel van een wijkbedrijf.

Met de aanpak zoeken we naar nieuw vormen van wijkvernieuwing. Minder gepland en geprogrammeerd door de gemeentelijke overheid, maar meer van onderop gaan we de energie en kansen in de wijk zelf opzoeken en stimuleren en vergroten. Het betekent dat grote en kleinere initiatieven uit de wijk de kans, tijd en mogelijkheid krijgen om te groeien. Met de gestarte projecten is er voor de wijk een divers pallet van initiatieven en activiteiten ontstaan, die ingaan op de dynamiek en energie in de wijk. We zien wij dat deze aanpak "uitnodigend" werkt voor nieuwe partijen waarmee tijdelijke of duurzame coalities worden gesmeed.

Zo werken we in de wijkontwikkeling Selwerd inmiddels samen met verschillende voor de wijkaanpak, nieuwe, partners waaronder ZINN, Alfacollege, RUG/UMCG en (lokale-) ondernemers. Het wijkbedrijf neemt taken in de wijk op zich waaraan wijkbewoners zelf een bijdrage kunnen leveren. Vanuit "de Bottelroos" zijn diverse wijkactiviteiten door bewoners/vrijwilligers in gang gezet. Het sociale team voor Selwerd is na de zomervakantie van start gegaan. Op sociaal gebied zijn er projecten gestart die zich richten op armoedebestrijding, opvoeding en gezondheid.

Paddepoel en Vinkhuizen Met een meer gebiedsgerichte aanpak wordt in de wijken Vinkhuizen en Paddepoel geëxperimenteerd om op kleinschalig niveau (in de deelbuurten Paddepoel-Zuid en Vinkhuizen-Zuid) door het verbeteren van de samenwerking hardnekkige leefbaarheidsproblemen aan te pakken. De wijk Paddepoel heeft zelf het initiatief genomen om met ca. 20 betrokken partijen een co-creatietraject te starten waarin veiligheid, leefbaarheid en wijkontwikkeling centraal zullen staan. Onder andere in het project brugfiguren en de vreedzame wijk wordt extra aandacht besteed aan omgangsvormen op school, in de buurt én in de thuisituatie van leerlingen.

Gebiedsvisie Groningen West/Hoogkerk

In 2014 is op een aantal terreinen gewerkt aan de uitvoering van maatregelen uit de gebiedsvisie Groningen West. Een voorbeeld daarvan betreft de realisatie van een recreatievoorziening bij de Ruskenvense plas, waarbij wordt gezocht naar een manier waarop bewoners de realisatie en exploitatie voor hun rekening nemen. Ook een lang gekoesterde wens voor een fietsverbinding tussen Hoogkerk en de stad (Johan van Zwedenlaan-Peizerweg) is in afstemming met de wijkorganisatie gehonoreerd en wordt uitgevoerd. In de karakteristieke Suikerbuurt is samen met bewoners en de corporatie gewerkt aan een toekomstplan.

Tuinwijk

In 2013 is de wijkvernieuwing en renovatie in Tuinwijk afgerond. De wijk is door deze aanpak getransformeerd van een voormalige probleemwijk tot een prachtwijk met een heel goed toekomstperspectief. In het wijkkompas voor Tuinwijk is deze ontwikkeling goed zichtbaar. In het Bessemoerpark is een nieuwe buurtaccommodatie, Tuinpad, gerealiseerd. Gelegen midden in het gerenoveerde park. Beheer en onderhoud van Tuinpad wordt uitgevoerd door vrijwilligers. Samen met de wijk wordt een op de toekomst gerichte, evenwichtige exploitatie gezocht.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Met de uitvoering van het wijkontwikkelingsplan Selwerd en de maatregelen uit de gebiedsvisie Groningen West is in dit stadsdeel gericht gewerkt aan het vanuit een nieuw overheidsperspectief verbeteren van de leefbaarheid. Daarbij staat de participatie van wijkbewoners en ondernemers centraal. Voor "sterkere wijken" als Reitdiep, Gravenburg en de Buitenhof betekent dit dat wij een meer faciliterende rol zijn gaan spelen. Voor de corporatieve wijken Vinkhuizen, Paddepoel en Selwerd is het zaak om de vinger goed aan de pols te houden. De wijkcompassen voor deze wijken geven daar alle aanleiding toe.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Geld

Financiën West, stadsdeelbudget					
(Bedragen x 1000 euro)	begroot 2014	uitgaven begroting 2014	uitgaven budgetten voorgaande jaren	Totaal uitgaven 2014	Totaal verplichtingen/ reserveringen
Totaal algemeen	180	0	538	538	189

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 2

DUURZAAMHEID

Inleiding

In de begroting 2014 stonden drie uitgangspunten centraal: we streven naar een duurzame samenleving in de volle breedte. Daarnaast willen wij duurzame ontwikkeling van het bedrijfsleven en initiatieven van bewoners ondersteunen en stimuleren, in plaats van reguleren, en ten derde: we willen duurzaamheid een belangrijke plek geven in het gehele gemeentelijke beleid. Deze uitgangspunten vormden de basis voor twee hoofdlijnen: een focus op het thema energie, via het uitvoeringsprogramma Groningen Geeft Energie en daarnaast is duurzaamheid uitgewerkt in vijf programma's van de begroting. Hieronder worden de activiteiten en resultaten beschreven van het energieprogramma en wordt een samenvatting gegeven van de overige thema's, zoals die in de programma's te vinden zijn.

I. Activiteiten en resultaten van het energieprogramma

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Het doel van het energieprogramma was en is nog steeds grote stappen te zetten met duurzame energie en met energiebesparing, gericht op een energieneutrale stad in 2035 en 'halverwege in 2025'. Dit via vijf inhoudelijke sporen: minder energie verbruiken door besparen en efficiencyverbetering en energie duurzaam opwekken door wind, zon, warmte en biomassa. De gemeente kiest daarbij bewust voor drie rollen, te weten: faciliteren, actief communiceren, en het goede voorbeeld geven.

Het energieprogramma is gestart in 2011. De strategische keuze was om allereerst op gang te komen met projecten die de potentie hebben om een grote bijdrage te leveren. Begin 2014 is een tussentijdse evaluatie uitgevoerd ("Terugblik 2011-2013, Vooruitblik 2014-2018"). In deze evaluatie is de inzet tot en met 2013 getypeerd als een goed begin van de route om een energieneutrale stad te worden. Geconcludeerd is dat met het programma Groningen geeft energie al veel bereikt is en dat we goed inspelen op de maatschappelijke beweging waarbij initiatieven van onderop ontstaan. Tegelijk moesten we ook constateren dat met het huidige programma de ambitie 'energie-neutraal in 2035' niet wordt gehaald. In het coalitieakkoord 2014-2018 is de doelstelling herbevestigd, zodat een herbezinning op de strategie nodig is. Met de raad is afgesproken het energieprogramma "Groningen geeft energie" voort te zetten volgens de eerder vastgestelde sporen van zon, wind, warmte, biomassa en energiebesparing en een intensief traject te doorlopen om dit begin 2015 opnieuw op het doel energieneutraal in 2035 te richten. Dit proces is eind 2014 gestart.

Hieronder worden per spoor de activiteiten en resultaten tot en met 2014 benoemd en wordt een overallconclusie getrokken. Dit vormt het vertrekpunt van de heroriëntatie van het programma die in het eerste kwartaal van 2015 is gepland.

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Spoor Zon

- Half 2014 lagen er 22.300 panelen op 1.800 gebouwen. Het rendement op zonnepanelen is nu hoger dan wat de rente op het eigen vermogen op de bank oplevert.
- Een schatting van het aantal panelen eind 2014 is ruim 30.000 stuks. Dat betekent ongeveer 8 megawatt aan opwekkingsvermogen. Dit is het streefgetal voor 2015 dat in 2011 was opgenomen in het Masterplan Groningen Energieneutraal.
- Er is nog steeds veel potentieel in voornamelijk de huursector, bij bedrijven en bij mensen met woningen zonder een eigen dak. Er is een grote groep huizenbezitters die graag zonnepanelen willen maar voor wie de aanschaf van een zonne-installatie een te grote uitgave in één keer is.
- De landelijke postcoderoosregeling biedt aan mensen zonder eigen dak de mogelijkheid toch (collectief) te investeren én financieel te profiteren van zonne-energie.
- Er zijn nog geen zonneweides gerealiseerd in Groningen. Wel is voor 5 projecten SDE-subsidie aangevraagd. Hierbij werken we samen met de coöperatie Grunneger Power.
- De grote potentie voor zon wordt tot dusver niet vertaald in grootschalige uitrol. Overwogen moet worden om een visie op te stellen waarin in kaart wordt gebracht hoe strategische stappen kunnen worden gezet.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Spoor Besparen

In 2014 is gewerkt aan:

- energiebesparing bij particuliere woningen (Eerste Hulp Bij Energiebesparing, inmiddels "Groningen woont SLIM");
- bij huurwoningen (via het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0), deelname aan landelijke energiebesparingsprojecten (Groningen koplopergemeente);
- energiebesparing bij bedrijven (Campagne Clean Groningen, Green Key voor hotels, Subsidieregeling Energiescan MKB);
- uitvoering Wet milieubeheer;
- bedrijveninitiatief Energieneutraal Corpus den Hoorn.
- gebiedsgerichte verduurzaming van woningen, samen met bewoners en andere partijen;
- verschuiving naar een meer faciliterende rol van de gemeente: inspelen op steeds meer initiatieven vanuit burgers en bedrijven en een groeiende groep bewust kiezende consumenten die waarde hechten aan duurzaamheid en de behoefte hebben om in hun eigen energie te voorzien en daarmee minder afhankelijk te worden van de grote energiebedrijven.
- Het integreren van de sporen Energiesparing, Zon en Warmte. Dit past bij een gebiedsgerichte verduurzaming van de woningvoorraad.
- Een speciale categorie binnen het spoor besparing is de eigen bedrijfsvoering van de gemeente door middel van de GRESKO:
- In 2013 is de Groninger Energieservice Compagnie opgericht en 2014 was te beschouwen als opstartjaar. Via de GrESCo voeren we integraal energiemanagement van het gemeentelijke vastgoed. Besparingen op de energierekening zetten we in voor extra investeringen in energiebesparende maatregelen. Zo kunnen we zonder extra begrotingsmiddelen toch investeren in verduurzaming van ons vastgoed.
- Het GrESCo-programma beoogt de circa 250 gemeentelijke gebouwen voor 2035 energieneutraal maken. De komende jaren wordt energiebeheer integraal onderdeel van het vastgoedmanagement van de gemeente. Per gebouw of groep gebouwen zal GrESCo een business case maken en voorleggen aan de raad. Als de GrESCo-systematiek goed draait, zullen we proberen te versnellen.

Inzichten en ervaringen uit de opstartfase van de Gresco zijn:

- Het huidige energieverbruik kan al structureel worden teruggebracht zonder dat hiervoor forse investeringen nodig zijn, n.l. door de basis op orde te brengen: gaat 's avonds de kachel een graadje lager, kloppen de facturen, zijn de aansluitwaardes correct?
- Het werken met de GrESCo vraagt andere financiële kaders. Voor de gemeentelijke panden die meer dan 10.000 kWh verbruiken is de energieprijz zo laag dat de benodigde investeringen niet terugverdiend kunnen worden uit de energiebesparing. Toch is verduurzaming van deze grootverbruikers van energie goed mogelijk. Dit door niet alleen te rekenen met de besparing op het energieverbruik maar ook de besparing op de onderhoud- en beheerkosten tijdens de exploitatie mee te nemen in de rekensom. Een voorbeeld daarvan is dat bij de vervanging van de huidige verlichting door led in het gemeentelijk vastgoed nog maar 1x per 10 jaar een lamp vervangen hoeft te worden. Nu is dat nog eens in de 2 ½ jaar. Door een integrale werkwijze en uit te gaan van de totale kosten van gebruik van het vastgoed in plaats van de huidige sectorale benadering valt nog veel winst te behalen.
- De GrESCo houdt zich nu nog alleen bezig met het integraal energiemanagement van het gemeentelijke vastgoed. De overige energieverbruikers zoals de verlichting van de sportvelden, kunstwerken, bruggen en de openbare verlichting vallen nog niet onder de paraplu van de GrESCo. Onderzocht moet worden of het efficiënter en kostenverlagend is de coördinatie en monitoring van dit gebruik bij de Gresco onder te brengen.

Spoor Warmte

- In 2014 is het bedrijf 'WarmteStad' opgericht, een samenwerking tussen het waterbedrijf Groningen en de gemeente Groningen.
- De duurzame warmte- en koudevoorziening (wko) op het Europapark is van start gegaan, en hebben we een aantal belangrijke stappen gezet met geothermie.
- Voor geothermie is een langjarige exploitatiesubsidie van maximaal 33 miljoen euro (SDE) voor winning en gebruik van aardwarmte toegezegd door het Rijk. Dit is mede mogelijk geworden door enkele jaren van beleidsontwikkeling op basis van een warmtevisie. Voorjaar 2015 moet een belangrijk go-no go besluit worden genomen over winning van warmte uit de diepe ondergrond en de exploitatie hiervan. De aanleg van een eerste warmtenet maakt hiervan deel uit.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- Het aan te leggen warmtenet is in 2014 al vergaand ontworpen. Dit wordt aanbesteding-gereed gemaakt. Voor onderdelen wordt vooruit gelopen op dit net: zwembad De Parrel en het nieuwe Trefkoelcomplex worden eerst met biomassa verwarmd, met de intentie deze later op het warmtenet aan te sluiten.
- De businesscase voor Groningen-noordwest is in 2014 grotendeels gereed gekomen. Dit gaat in de beginfase om aansluiting van minimaal 3500 woningequivalenten met doorgroei naar 8000. De initiële investering is 45 miljoen euro. Er is een intentieovereenkomst gesloten tussen gemeente, corporaties, RuG en Hanzehogeschool voor afname, voor potentieel 100 grotere gebouwen. Er is sprake van een kritisch tijdpad in verband met exploitatiesubsidie, boorvergunning en vervanging verouderde verwarmingsinstallaties. Exploitatie wordt voorzien door WarmteStad.
- Er is regie gevoerd op warmte-koude-opslag in diverse gebieden, onder andere door het maken van Masterplannen. Lopende projecten, zoals WKO Oostwand Grote Markt worden overgedragen aan WarmteStad.
- Riothermie: een plan voor benutting van warmte uit de riolering is uitgewerkt. Door de reconstructie van de Zuidelijke Ringweg bestaat de mogelijkheid om warmte uit het te verleggen persriool te gebruiken voor het verwarmen van zwembad de Papiermolen. Dit systeem heeft capaciteit over om tevens scholen, kantoren of woningen aan te sluiten. In 2015 moet duidelijk worden of dit haalbaar is.
- Beleidsontwikkeling: warmte lijkt steeds meer een hoeksteen van het beleid te worden om tot energieneutraliteit te komen. Daarom is doorgaande beleidsontwikkeling nodig, vooral door integratie van warmtesystemen: geothermie, benutting restwarmte, WKO. Hiermee verbonden: aanleg van warmte-opslagsystemen die de discontinuë warmtevraag kunnen opvangen. Benutting van kennisontwikkeling op het gebied van warmte bij de Rijksuniversiteit, Hanze Hogeschool en Energy Academy (programma Flexiheat: smart grids voor warmte). Dit zal in het geactualiseerde energieprogramma worden opgenomen

Spoor Wind

- Substantiële ontwikkelingen binnen onze gemeentegrenzen worden vooralsnog tegengehouden door het verbod op grote windturbines in de Provinciale Omgevingsverordening.
- De provinciale beperking geldt niet voor kleine windmolens, met een ashoogte tot maximaal 15 meter. Met inzet op alleen kleine windmolens zullen minder gemakkelijk grote vermogens ontstaan. Toch zijn er in de markt doorgaande innovaties van kleine windturbines gaande. Wij hebben ons voorgenomen om innovaties op het gebied van kleine windmolens naar Groningen halen door gunstige plaatsingscondities te scheppen, maar in 2014 heeft dit nog niet tot uitgevoerde plannen geleid. We maken de randvoorwaarden zo gunstig mogelijk voor initiatiefnemers om op eigen terrein energie voor eigen gebruik op te wekken. Net als bij zonneweides onderzoeken wij of dit vergunnings- en legesvrij kan. Dit neemt de drempel weg en kan de opkomst van kleine windmolens in een versnelling brengen.

Wij blijven de ontwikkelingen volgen, ook in relatie tot gebiedsgerichte energieplannen.

Spoor Biobased Economy

- In de in 2013 vastgestelde visie "Op weg naar een groene kringlooeconomie" is de inzet van biomassa als duurzame energiebron verbreed naar een "biobased economy". Daarin gaat het om vervanging van fossiele grondstoffen naar biomassa als grondstof of brandstof. In de visie zijn drie sporen geïdentificeerd: afval en stadsbeheer, ecobeleid en kennis. De gemeente neemt deel in een netwerk rond het thema biobased economy.
- De verbrandingsoven voor biomassa bij Kardingje waarin gemeentelijk snoeihout wordt benut is in gebruik genomen.
- Gemeentelijk bermgras wordt ingezet voor energieproductie door vergisting. Met de markt loopt overleg voor de benutting van andere biomassastromen uit de stad.
- We hebben in 2014 op gemeentelijke grond 15 ha. wilgentenen aangeplant in samenwerking met marktpartijen.
- Groningen is al enige tijd koploper als producent van groen gas (Attero en Suikerunie).
- We hebben geparticipeerd in een aantal pilots en haalbaarheidstudies die gericht zijn op het benutten van reststromen die tot nu toe geen waarde of een negatieve waarde hebben.
- In de waterketen zijn diverse kansen voor kringloopsluiting en benutting van restromen. In 2014 is een pilot gestart op het gebied van innovatieve sanitatie.
- De eerder vastgestelde visie wordt bevestigd: als overheid kunnen we goed inspelen op ontwikkelingen om in Groningen voorop te lopen in de transitie naar een biobased economy. Te weten door eigen biomassa en

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

kerntaken in te zetten voor de transitie om zodoende als voorbeeld en aanjager van de transitie te fungeren. En verder door bij te dragen aan het ontsluiten van de beschikbare kennis over de biobased economy en het creëren van de randvoorwaarden, en ten derde door direct bij te dragen aan het aantrekken van nieuwe biobased bedrijvigheid.

- Lopende en studieprojecten zijn: Urban mining, Groningen als schakel in de voedselkringloop, Graspers, Vergisting bermgras en slootafval, Chemie CCC – Koolhydraten, Chemie BioBTX – Chemische bouwstenen, Chemie BioTRIP – Bio-afbreekbare plastics, KNN, BioCAB, Miscanthus, Zwammerij, Algen, Waardappelen, Biogas (provincie), Wilgentenen, Attero droogvergist, Suikerunie bioraffinage, Eetbare stad, BioBTX, Westpoort.

Spoor Groningen Smart Energy City

Hoewel aanvankelijk niet als zodanig opgenomen in het energieprogramma, werken we ook gericht aan het versterken van de kennispositie van Groningen op energiegebied. Dit is goed voor een innovatieve economie, maar ook proberen we deze kennis toe te passen in ons eigen energieprogramma. Doel hiervan is: Groningen als internationale kennisstad die tevens een voedingsbodeme is voor een innovatief, energiek MKB.

In 2014 is gewerkt aan de verdere uitbouw van de 'Smart Energy City Groningen'. De sectoren Energie en ICT zijn sterk vertegenwoordigd en verankerd in de Groningse economie. Projecten zijn:

- De uitbouw van PowerMatchingCity (smart grids)
- De uitbouw van uitwisseling van energiedata (meer slimme huishoudens, onderzoekslijn EnergySense en energydataplatform).
- Uitbouw van energiekennis via de Energy Academy Europe en faciliteiten die business development versnellen, bv. EnTranCe, bedrijsvennetwerken, incubators en valorisatieprogramma's.
- De bovengenoemde voorbeelden onder biobased economy.

Noordelijke samenwerking

De gemeente Groningen participeert al 10 jaar in de Energy Valley regio, een samenwerkingsverband van vier provincies en zes grote gemeenten. In april 2014 heeft het Noorden de noordelijke energieagenda "Switch" aangeboden aan de minister van Economische Zaken. Dit is het antwoord op het landelijke energieakkoord. Met Switch biedt Noord-Nederland aan een meer dan proportionele bijdrage te leveren aan de nationale doelen op het gebied van duurzame energie. De gemeente levert met het eigen programma daaraan een bijdrage, maar ook door aan de vier programma's van Switch mee te werken.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Bij alle sporen van het energieprogramma zijn resultaten geboekt. Dit type beleidsinzet en de resultaten ervan behoorden tot voor kort nog niet tot de gemeentelijke kerntaken. De energietransitie zal nog geruime tijd een zoektocht betekenen naar de juiste aanpak en rol voor de gemeente. Hoewel we goed op gang zijn gekomen mag niet worden aangenomen dat we op eigen kracht het lange termijn doel 'Groningen energieneutraal' halen door alleen het vasthouden van de huidige koers. Een heroriëntatie op het programma als geheel is aan de orde. Deze is in het najaar van 2014 gestart. In een nieuw programma zullen naast voortzetting van het lopende programma ook verdergaande opties per spoor moeten worden verkend. Daarnaast kunnen nieuwe opties worden onderzocht, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, mobiliteit, afvalverwerking. Bij de start van de heroriëntatie is al onderkend dat samenwerking nodig is met andere overheden, marktpartijen, kennisinstellingen, (coöperaties van) burgers, woningcorporaties, netwerkbeheerders, financiële instellingen. Deze worden daarom ook betrokken bij het proces om tot een geactualiseerd programma te komen. Tevens worden hierbij de kansen benut die ontstaan door investeringen om schade van aardbevingen te herstellen en te voorkomen.

II. Activiteiten en resultaten in de programma's

Doelen

Wat wilden we bereiken?

Naast het specifiek ingerichte energieprogramma was duurzaamheid in de begroting 2014 benoemd als uitgangspunt bij alle toekomstige stedelijke ontwikkelingen. Als algemene noemer gold daarbij: 'duurzaamheid' verbinden met de gemeentelijke organisatie, met de grote (infrastructurele) projecten en met initiatiefnemers in de Groningse samenleving.

In de programma's Wonen, Verkeer, Onderhoud en beheer openbare ruimte, Economie en werkgelegenheid, en Bedrijfsvoering zijn specifieke activiteiten opgenomen met het oog op een duurzame stad. Deze zijn gemarkeerd met het logo. Een samenvatting daarvan is hieronder opgenomen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Activiteiten

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Programma 8 Wonen

Tussen 2011 en 2014 is het energielabel van bijna 6000 woningen met tenminste 2 labelsprongen verbeterd tot tenminste label C. Woningcorporatie Lefier realiseerde in 2014 in de Voermanstraat de eerste portieketagewoningen met nul op de meter. In de periode 2011-2014 worden 3.500 tot 4.000 corporatiewoningen met energielabel D of slechter duurzaam verbeterd tot minimaal energielabel C. We liggen op koers om deze afspraak te realiseren. Corporaties maken plannen voor de nieuwbouw van energie-neutrale woningen. Vanuit het landelijke innovatieprogramma Energiesprong wordt gewerkt aan het op grote schaal laten ontstaan van vraag naar en aanbod van energie neutrale woningen. In Groningen nemen we deel aan het programma Hoogspringers. Met de woningcorporaties onderzoeken we de haalbaarheid van een sluitende business case voor de renovatie van 1000 woningen tot energierekening nul woningen in vijf jaar tijd. Kern van het plan bestaat uit de uitruil van energielasten naar woonlasten, waardoor investeringsruimte ontstaat. Dit moet beheersbare woonlasten en toekomstbestendige woningen opleveren.

In 2014 zijn er 42 woningen voorzien van groene daken, dit aantal is iets hoger dan verwacht (35).

Programma 7 Verkeer

Duurzame mobiliteit vindt zijn vertaling in bevorderen van fiets en openbaar vervoer, een zorgvuldige inpassing van (nieuwe) infrastructuur met het oog op luchtkwaliteit en geluid, en het bevorderen van duurzamere brandstoffen. In 2014 is gewerkt aan nieuwe fietsverbindingen tussen stad en ommeland (Fietsroutes Plus), fietspad De Verbetering, optimalisatie van het regionale fietsnetwerk, de fietstunnel en fietsenstallingen bij het Hoofdstation, bij stations, bushaltes en P+R-terreinen, bij het Groninger Forum in aanbouw en elders in de binnenstad. Voorbereidingen zijn gemaakt voor een nieuwe fietsstrategie.

De ontwikkeling van een hoogwaardig regionaal openbaarvervoersysteem met onze stad als knooppunt is een continue taak. Het aantal treinreizigers is in 2014 verder gestegen. De capaciteit van het in te zetten materiaal is hier op aangepast.

Per busdienstregeling 2014 is de HOV-busformule Q-link geïntroduceerd. De reizigersgroei op deze lijnen is groot. De reizigersgroei in de stad was 9%, waarbij de groei op de Q-linklijnen 11% en op de overige lijnen 2% is. Met de introductie van Q-link is het aantal bussen over de Grote Markt verminderd. In april 2013 hebben wij de 'Beleidsnotitie schoon en duurzaam vervoer gemeente Groningen' vastgesteld. Om het gebruik van elektrische auto's te bevorderen zijn op gemeentelijk initiatief tot eind 2014 in totaal 26 oplaadpalen gerealiseerd in de openbare ruimte. Hiervan staan er 12 in parkeergarages (Damsterdiep, station Europapark en Boterdiep) en 14 op de P+R terreinen (Hoogkerk, Zernike, P3 Europapark en Kardinge). Daarnaast hebben wij de plaatsing van elektrische oplaadpalen op private terreinen in 2014 gestimuleerd met een gemeentelijke subsidieregeling. Hiermee zijn in totaal 85 laadpunten gerealiseerd. Voor de 85 oplaadpunten hebben wij in totaal 61 duizend euro aan subsidies verstrekt.

Geluidhinder: bij groot wegonderhoud passen wij in principe 'stiller' asfalt toe met een reductie van circa 1 dB ten opzichte van 'gewoon' asfalt. Als dat civieltechnisch mogelijk is, wordt op wegen met een relatief hoge geluidbelasting het duurdere 'stil' asfalt toegepast met een geluidreductie van ruim 3 dB. In 2014 hebben wij voor zes wegen/projecten met in totaal 612 woningen een subsidieaanvraag ingediend bij het Bureau Sanering Verkeerslawaai. In het Actieplan wegverkeerslawaai is vastgelegd, dat wij eind 2015 tussentijds verantwoording zullen afleggen aan de raad over de uitvoering van de maatregelen. Eigen wagenpark: in 2014 is waar mogelijk elektrisch aangedreven klein materieel aangeschaft in plaats van brandstof (benzine) aangedreven materieel. In 2014 zijn een elektrisch aangedreven veegwagens en een hybride voertuig aangeschaft voor onder andere. leging van prullenbakken en wasteliften in de binnenstad. Per 2014 rijden nagenoeg alle motoren van machines en voertuigen die op diesel draaien (98%) van de gemeente op de schonere brandstof GTL. In 2014 vormde bij de aanschaf/vervangings van voertuigen de hoogste energielabels en schoonste motoren (in 2014 EEV/Euro-6) het uitgangspunt.

Programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte

Natuurlijke inrichting en beheer:

Naast het jaarlijkse onderzoek naar doelsoorten in een aantal gebieden van de SES onderzochten we ook de effecten van de bezuinigingen op het ecologisch maaibeheer vanaf 2010. De negatieve effecten bleken groter dan verwacht. We zoeken naar mogelijkheden om de kwaliteit van het ecologisch beheer weer op peil te brengen en de negatieve trend te stoppen. Hiervoor is inmiddels budget binnen Stadsbeheer gevonden.

In een aantal grote herinrichtingsprojecten zoals bijvoorbeeld de Oostelijke ringweg en Groene Long is de kwaliteit van de ecologische inrichting verstevigd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Voedselbeleid en eetbare Stad:

In 2014 is Groningen met 17 nieuwe gerealiseerde projecten de grootste Eetbare Stad van Nederland geworden. In totaal zijn nu al meer dan 60 locaties in gebruik en de groei gaat nog steeds door. Er dienen zich ook regelmatig nieuwe initiatieven op het gebied van stadslandbouw, streekproducten en lokaal voedsel aan. De ruimtelijke, financiële en praktische consequenties zijn daarbij complex wanneer het om permanente functies gaat. In veel gevallen passen deze namelijk niet goed in bestaande procedures, regels en afspraken. AOC Terra heeft een deel van het Suikerunieterein tijdelijk in bruikleen gekregen van de gemeente. Deze mbo-school wil het terrein inrichten als praktijk- en educatiecentrum voor voedsel en groene leefomgeving.

De belangstelling voor het onderwerp blijkt ook uit succesvolle evenementen: Damned Food Waste, tijdens Lets Gro en diverse acties voor de Voedselbank.

Over de voortgang van het voedselbeleid is ook separaat aan de Raad gerapporteerd.

Afvalinzameling en –verwerking:

In 2014 is ongeveer dezelfde hoeveelheid huishoudelijk afval ingezameld als in het voorgaande jaar (77.300 ton, - 0,1% t.o.v. 2013). De mate van scheidings is in 2014 verbeterd. De ingezamelde hoeveelheid oud papier is in 2014 verder gedaald (-8%). Ook de hoeveelheid glas is licht gedaald. Door verdere optimalisatie van het bedrijfsproces door Attero is de hoeveelheid nagescheiden kunststof verpakkingsafval in 2014 daarentegen sterk gestegen (+ 23%). Wanneer de effecten van nascheiding worden meegewogen dan is de totale mate van nuttige toepassing van huishoudelijk afval in 2014 gestegen tot 57%. De doelstelling van minimaal 53% is daarmee in 2014 gerealiseerd.

Voorbereidingen zijn gestart voor een nieuw afvalbeheerplan. Uit een voorlopige evaluatie blijkt dat wij het als stad met meer dan 50% hoogbouw goed doen. We scheiden 57% van alle huishoudelijke afval zodat dit afval hoogwaardig kan worden hergebruikt. Het gemiddelde voor deze stedelijkheidsklasse is 32%. Dit goede resultaat komt doordat we zowel aan de bron als via nascheiding ons afval laten scheiden en door een hoog serviceniveau richting burgers.

Programma 2 Economie en werkgelegenheid

Energiebesparing bij bedrijven:

In 2014 is aandacht besteed aan energiebesparing bij (vooral grotere) bedrijven via een aantal initiatieven. 'Clean Groningen' is een samenwerkingsproject tussen de Energy Valley Topclub, Natuur & Milieufederatie Groningen en de provincie en gemeente Groningen gericht op het beperken van energieverbruik en het stimuleren van verduurzaming van bedrijven. In 2014 hebben 22 deelnemers zich aangemeld. Deze bedrijven namen deel aan de clean campagne door een scan te laten uitvoeren. Er is aandacht besteed aan de campagne via de wedstrijden van FC Groningen (reclameborden en naam op shirts). Daarnaast is via een branchegewijze (bijvoorbeeld supermarkten) en themagewijze benadering (bijvoorbeeld open gevels) en met individueel maatwerk getracht om energiebesparing bij bedrijven te realiseren. Het uitgangspunt is de vrijwillige medewerking van ondernemers. Indien deze vrijwilligheid niet aanwezig is kunnen bedrijven verplicht worden volgens de Wet milieubeheer om maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar te treffen. Indien noodzakelijk kan hier handhavend tegen opgetreden worden. In n 2014 zijn circa 45 controles uitvoeren bij grote energieverbruikers. In 2014 is gestart met een project energiebesparing in de horeca, in samenwerking met Koninklijke Horeca Nederland. Bedrijven krijgen een advies hoe ze door slimme investeringen kunnen vergroenen en verdienen. Binnen het project zijn tot nu toe 83 scans uitgevoerd.

Duurzame productontwikkeling:

Het Contactnet Duurzame Innovatie Noord-Nederland (CODIN) is sinds 2013 overgegaan in de Vereniging Noorden Duurzaam. De gemeente Groningen is lid geworden van deze vereniging en we hebben in 2014 deelgenomen aan twee projecten: duurzame mobiliteit en duurzame verketen.

Stimuleren van duurzame inrichting van bedrijventerreinen:

In 2014 heeft een project 'Stimulering Aanschaf Elektrische Oplaadpunten' plaatsgevonden voor bedrijven en instellingen. Daarin werkte de gemeente samen met de bedrijvenverenigingen VBZO, VBGW en VBNO. Naast een gemeentelijke stimuleringsregeling droegen ook de bedrijvenverenigingen financieel bij aan de aanschaf van elektrische oplaadpunten door ondernemers. In totaal zijn er 85 oplaadpunten gerealiseerd.

Fairtrade:

Ook in 2014 hebben in Groningen voldoende winkels, supermarkten en horecagelegenheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties geparticipeerd om de titel van Fair Trade gemeente te kunnen prolongeren. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met de inkoop van lokale én FairTrade foodproducten. De kerngroep wordt

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

gefaciliteerd met ambtelijke ondersteuning, een budget voor publieksactiviteiten en PR. Via de sociale media is ruimschoots aandacht besteed aan Fair Trade.

Naleving van milieuregels:

Gecontroleerde bedrijven met een aanmerkelijke milieubelasting, waar we jaarlijks komen, zijn op orde bevonden. Bij de overige bedrijven waar we minder frequent komen, is het naleefgedrag redelijk op orde. Bij de uitgevoerde bedrijvencontroles is energiebesparing, daar waar relevant, beoordeeld en zijn afspraken met ondernemers gemaakt over energiebesparende maatregelen. Een gedeelte van de toezichtactiviteiten wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Groningen (ODG). Van de opdracht 2014 aan de ODG is circa 50 % uitgevoerd. De oorzaak van het niet volledig uitvoeren van de opdracht zijn te herleiden tot opstartproblemen (te weinig personele capaciteit en procesmatige tekortkomingen). Met de ODG worden afspraken gemaakt voor verbetering.

Bedrijfsvestigingen in de energiesector:

In 2014 is het aantal bedrijfsvestigingen en het aantal werkzame personen toegenomen in de energiesector. Daarmee zijn de doelen gerealiseerd. Het aantal bedrijfsvestigingen nam toe met 2,7 procent, tegenover een stadsbrede ontwikkeling van -0,3 procent. Het aantal werkzame personen in de sector steeg met 1,4 procent ten opzichte van 1 april 2013. Voor de stad als geheel was er sprake van een daling met -1,3 procent.

Programma 12 Bedrijfsvoering

De nieuwbouw Harm Buitenplein is opgeleverd. Al bij het ontwerp is nagedacht over het duurzame karakter van het gebouw. Hierbij is gekeken naar energiebesparing, de te gebruiken materialen en de flexibiliteit. Ten behoeve van de verwarming en koeling van het gebouw wordt gebruik gemaakt van een Warmte Koudeopslag (WKO) systeem. Het gebouw heeft een groen dak en op het dak staat een groot aantal zonnepanelen. Het gebouw (met een staalconstructie) is demontabel. Bij de inrichting van het gebouw wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen. Bij alle aanbestedingen hebben we duurzaamheid toegepast. Zoals:

- Op de St. Petersburgweg is als proef Openbare Verlichting geplaatst die werkt op zonne-energie.
- In het project HOV-as West fase 3 is als criterium meegenomen het doorrekenen van de ingediende constructie met een methode die de hele levenscyclus van een Grond- Weg- en Waterbouwwerk meerekent. Voor de aanleg van P+R Haren, 2e fase zijn waterdoorlatende betonstraatstenen voorgeschreven en verwerkt in het werk.
- Bij de Kombuis in Lewenborg zijn licht reflecterende betonstraatstenen toegepast. Door lichtreflectie van het wegdek hoeft er minder openbare verlichting (tot 57% minder) opgesteld te worden. Hierdoor is het energieverbruik lager en de CO2 uitstoot minder.
- Bij de selectie van aannemers in openbare aanbestedingen wordt, daar waar mogelijk, het criterium de CO2-prestatieladder toegepast. De inschrijver dient aan te geven hoe hij binnen één jaar de eerstvolgende trede van de CO2-prestatieladder gaat bereiken.

Ook is in 2014 een geheel nieuwe beleidsnota opgesteld over inkopen en aanbesteden. Duurzaamheid is hierin een belangrijk criterium.

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Uit het bovenstaande blijkt dat op het thema duurzaamheid binnen de programma's op zeer veel terreinen resultaten zijn geboekt. Zowel als aspect van de hoofddoelen, als ook door op zichzelf staande inspanningen (bijvoorbeeld Fair Trade en voedselbeleid). Vastgesteld kan worden dat dit is geschied zonder sturing vanuit een algemeen beleidskader voor duurzaamheid, anders dan de begroting zelf. Dit is op zichzelf verheugend, maar beoordeling vanuit tevoren gestelde (achterliggende) doelen is daarmee niet mogelijk. Het in het najaar 2014 gestarte proces om tot actualisering van het duurzaamheidsbeleid te komen zal behalve over energie ook duurzaamheid in bredere zin omvatten. Met de raad is afgesproken dat het daarbij zal gaan om de leefomgevingskwaliteit van stadjes, biodiversiteit, grondstoffen-schaarste, economische innovatie, stedelijke ontwikkeling, mobiliteit, sociale aspecten van duurzaamheid en voedsel.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 3

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken lopen wij risico's. Om de mogelijke financiële effecten van deze risico's op te kunnen vangen, is het noodzakelijk over voldoende weerstandsvermogen te beschikken. Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de financiële risico's van de gemeente Groningen zoals bekend bij de opstelling van de rekening. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om de risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd, dus zonder schadelijke gevolgen voor andere projecten en taken.

Weerstandsvermogen en Risicomanagement

Het kader voor het risicomanagement is vastgelegd in de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011 (BD11. 2618757). Hierin is aangegeven op welke wijze wij de risico's in beeld brengen en beheersen en op welke momenten wij uw raad hierover informeren. Bij de begroting en de rekening rapporteren we integraal over de risico's in het weerstandsvermogen en belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het weerstandsvermogen. In de tussentijdse rapportages maken we melding van belangrijke ontwikkelingen en/of wijzigingen in het weerstandsvermogen gedurende het boekjaar.

Onze grootste risico's doen zich voor bij de woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. We herzien elk jaar de exploitatieopzetten van de belangrijkste projecten en rapporteren tweemaal per jaar over de voortgang, risico's en financiën van de sleutelprojecten. De overige grondexploitaties worden om het jaar herzien. Gezien de onzekere omstandigheden volgen wij de marktontwikkelingen nauwgezet en zorgen we voor tijdige bijsturing waar nodig. Om eventuele risico's bij grondexploitaties op te kunnen vangen, kan een beroep worden gedaan op het gemeentelijk weerstandsvermogen. Onderdeel van het gemeentelijk weerstandsvermogen is de reserve Grondzaken. De verwachte omvang van de reserve grondzaken eind 2015 bedraagt ongeveer 35 miljoen euro. In 2016 willen we het weerstandsvermogen verder aanvullen met 14,4 miljoen euro. De aanvulling voegen we toe aan de reserve grondzaken.

Risicomanagement

In de 2014 hebben we binnen de vernieuwing sociaal domein een eerste risicoanalyse uitgevoerd. Bij het inventariseren en wegen van de risico's zijn ook externe partners betrokken geweest. Daarmee is een zo breed mogelijk beeld gekregen van de risico's en de mogelijke impact daarvan. De analyse heeft inzicht gegeven in de 10 belangrijkste strategische risico's. Deze risico's zijn voorzien van één of meer beheersmaatregelen. De resultaten van de uitgevoerde risicoanalyse vormen de basis voor de verdere aanpak en borging van risicomanagement binnen de "Vernieuwing Sociaal Domein".

In 2015 gaan we verder op de ingeslagen weg om risicomanagement in onze organisatie verder te versterken met als doelen:

1. het verbeteren van de wijze waarop risicomanagement in onze organisatie wordt uitgevoerd. Gericht op een eenduidige en consistente aanpak van het identificeren en beheersen van risico's, aansluitend op de organisatieveranderingen ("één Groningen, één organisatie")
2. het verder ontwikkelen van strategisch risicomanagement waarbij risico's integraal onderdeel zijn van de strategie en de besluiten van ons college en uw raad.

Het versterken van risicomanagement in de organisatie willen we realiseren door middel van het organiseren van (interne en externe) tegenkracht en het houden van risicosessies bij strategische onderwerpen bij het management en in ons college.

We nemen deel aan een Veranderlab in het sociaal domein. Dit is een opvolger van het Veranderlab waaraan we samen met tien andere gemeenten, onder begeleiding van het Zijlstra Centre en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement hebben deelgenomen. In het Veranderlab in het sociaal domein wordt nader vorm gegeven aan de ontwikkeling van sturing en risicomanagement in het sociaal domein door middel van cases en praktijk uitwisselingen.

We gaan in 2015 verder aan de slag met ons gemeentebrede instrumentarium. We maken hierbij gebruik van de ervaringen van de in 2014 uitgevoerde pilots over risico inventarisatie binnen het ruimtelijk en sociaal domein.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Tenslotte willen we risicomanagement expliciet(er) koppelen aan de sturing op resultaten en prestaties. De sturing en verantwoording zal vanaf 2015 meer uniform plaatsvinden door middel van jaarplannen waarin de programmadoelstellingen worden doorvertaald naar alle niveaus in de organisatie. Hierin zal ook nadrukkelijk aandacht zijn voor risico's en de beheersing hiervan.

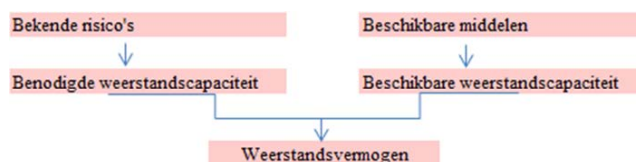
Ondanks de inspanningen op het gebied van risicomanagement kunnen zich risico's blijven voordoen die we als gemeente Groningen moeten opvangen. Dit doen we met ons weerstandsvermogen. We gaan in het vervolg van deze paragraaf verder in op dit weerstandsvermogen.

Dynamisch weerstandsvermogen

In deze rekening presenteren we voor de tweede keer een dynamisch ontwikkeling van het weerstandsvermogen. We laten de ontwikkeling van het weerstandsvermogen zien als gevolg van wijzigingen in de risico's en de reserves in de periode 2015-2018. Hiermee ontstaat een beter beeld van ons weerstandsvermogen in meerjarig perspectief. Het dynamisch weerstandsvermogen is een groeimodel. Bij de begroting 2015 hebben we ons gefocust op de grootste risico's en reserves. In deze rekening hebben we ons daarnaast met name gericht op de verwachte reservemutaties in de komende jaren.

Definitie weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de ingeschatte risico's - en de beschikbare weerstandscapaciteit - de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. In schema is dit als volgt weergegeven:

Onderdelen

- Berekening weerstandsvermogen
- Benodigde weerstandscapaciteit
- Beschikbare weerstandscapaciteit
- Risico's
- Ontwikkelingen

Onderdeel 1

Berekening weerstandsvermogen

In de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011 is de methodiek en de berekeningswijze van de afzonderlijke delen van het weerstandsvermogen vastgelegd. De benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit drukken wij uit in een ratio.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, dient te worden vastgesteld welke ratio de gemeente Groningen nastreeft. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Tabel uit nota "integraal risicomangement in Groningen"

Voor de lange termijn streven wij ernaar dat het beschikbare weerstandsvermogen ten minste gelijk is aan het benodigde weerstandsvermogen (1,0). Voor de korte termijn willen we een score van 80% realiseren. Dit staat gelijk aan een ratio van 0,8.

In de gemeentebegroting 2015 is het weerstandsvermogen aangevuld met bijna 22 miljoen euro tot een ratio van 0,8. In deze gemeenterekening 2014 vergelijken we het weerstandsvermogen met het weerstandsvermogen uit de gemeentebegroting 2015.

Weerstandsvermogen	rekening 2014	begroting 2015
Benodigde weerstandscapaciteit (A)	191.257	200.302
Beschikbare weerstandscapaciteit (B)	165.968	160.242
Ratio weerstandsvermogen	87%	80%
Weerstandsvermogen B - A	25.289	40.060

Op basis van de actuele inschatting van de risico's en reserves in het weerstandsvermogen in deze rekening komt het weerstandsvermogen uit op een ratio van 87%. Dit ligt boven de ratio in de begroting 2015 van 80%. Deze verbetering ontstaat door een verlaging van de risico's (9 miljoen euro) en een verhoging van het beschikbare weerstandsvermogen (5,7 miljoen euro).

Om een score van 1,0 te realiseren is een aanvulling van ruim 25,3 miljoen euro nodig.

Dynamisch weerstandsvermogen

Voor een aantal risico's kan een meerjarige inschatting van de ontwikkeling van het risicobedrag worden gemaakt. Het gaat bijvoorbeeld om de risico's bij grondexploitatie, het parkeerbedrijf en groot onderhoud en vervangingen openbare ruimte. Zodra we voor nieuwe of bestaande risico's een meerjarige inschatting kunnen maken voegen we deze toe aan de berekening van het weerstandsvermogen. In de overige gevallen houden we rekening met een constante waarde van het risico voor de periode 2015-2018.

In het geval reservemutaties voor de komende jaren bekend zijn, houden we hier rekening mee. Het gaat onder andere om mutaties in de Algemene Egalisatie reserve, en de gereserveerde middelen voor aanvulling van het weerstandsvermogen in de komende jaren. Ook de structurele toevoeging aan de reserve Forum garage van 700 duizend euro, de per saldo structurele toevoeging aan de reserve bodemsanering van 407 duizend euro en een structurele onttrekking van 3,2 miljoen euro uit de reserve grondzaken zijn meegenomen bij het bepalen van het dynamisch weerstandsvermogen.

Deze gegevens zijn verwerkt en leiden tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen voor de jaren 2015 tot en met 2018.

Weerstandsvermogen	rekening		Begroting	
	2014	2016	2017	2018
Benodigde weerstandscapaciteit (A)	191.257	197.313	205.693	199.964
Beschikbare weerstandscapaciteit (B)	165.968	172.955	176.441	175.220
Ratio weerstandsvermogen	87%	88%	86%	88%
Weerstandsvermogen B - A	25.289	24.357	29.252	24.744

Dit meerjarig overzicht geeft het dynamisch weerstandsvermogen weer.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De conclusie is dat in het meerjarig perspectief zowel de benodigde – als de beschikbare weerstandscapaciteit tot en met 2017 groeit. In 2018 daalt het risico weer, vooral door de verwachte ontwikkeling van het risico bij grondexploitaties. De ratio weerstandsvermogen ligt, behalve in 2017, redelijk constant op 87%.

Op langere termijn blijven we streven naar een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,0. Gelet op het bovenstaande overzicht is daarvoor een aanvulling van circa 25 miljoen nodig. In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat bij een besteedbaar resultaat bij de jaarrekening deze voor de helft wordt ingezet voor een verdere versterking van het weerstandsvermogen naar 1,0. Bij deze rekening is het besteedbare resultaat nul. In 2015 gaan we de kadernota weerstandsvermogen uit 2011 actualiseren. Hierin zullen we ook ingaan op de verdere aanvulling van het weerstandsvermogen op langere termijn.

In de volgende paragrafen lichten we de afwijkingen in de risico's en reserves nader toe.

Bij het bepalen van het weerstandsvermogen houden we rekening met lopende projecten, waar uw raad een besluit over heeft genomen en waar een uitvoeringskrediet voor is vastgesteld. Achterliggende gedachte is dat we bij nieuwe projecten risico's kunnen vermijden door het project niet uit te voeren. In het kader van de aanscherping van het risicomangement anticiperen we bij de berekening van het weerstandsvermogen wel op de effecten van nieuwe (grote) projecten op het weerstandsvermogen.

De wijze van bepalen van het risico van verkeer- en vervoersprojecten is gewijzigd ten opzichte van de begroting 2015. We hebben u hier in het meerjarenprogramma verkeer en vervoer over geïnformeerd. In deze rekening heeft dit nog niet geleid tot een aanpassing van het risicobedrag. Wel houden nu rekening met een buffer voor nieuwe te starten verkeersprojecten, zodat bij het starten van een nieuw verkeersproject niet direct een beroep op algemene middelen hoeft te worden gedaan voor de aanvulling van het weerstandsvermogen.

Voor het project Zuidelijke Ringweg is geen risico in het weerstandsvermogen opgenomen. Het beschikbare budget voor dit project bestaat uit Rijksmiddelen (200 miljoen euro prijspeil 2007) en een bijdrage uit de RSP middelen (424 miljoen euro prijspeil 2007). Aan de hand van de geïdentificeerde risico's, zijn beheersmaatregelen genomen. Daarnaast is binnen het projectbudget een post onvoorzien opgenomen, waarmee de geïnventariseerde projectrisico's kunnen worden opgevangen.

Het uitgangspunt bij de uitvoering van het project is dat het budget taakstellend is. Eventuele meerkosten moeten dus in eerste instantie worden opgevangen binnen het beschikbare budget. Dit kan ten koste gaan van bepaalde wensen binnen het project. In het geval dat dit niet (meer) mogelijk is, komen eventuele extra kosten ten laste van het RSP convenant.

Om goed grip te krijgen op de gemeentelijke risico's bij de realisatie van de zuidelijke ringweg, is begin 2014 een uitgebreide risico-inventarisatie uitgevoerd.

Voor de aardbevingen hebben we geen risico opgenomen. In onze brief van 10 februari 2015 hebben we uw raad geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de gevolgen van de aardgaswinning voor de regio Groningen. De bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot de gaswinning zijn bij wet belegd bij het Rijk, als wetgever en vergunningverlener, en NAM als vergunninghouder. Dat laat onverlet dat andere (rechts)personen, waaronder gemeenten, verhuurders en instellingen op grond van het Burgerlijk Wetboek aansprakelijk gesteld kunnen worden voor risico's en schades die voortkomen uit door gaswinning geïnduceerde bevingen en bevingsrisico's. In een aanvullend bestuursakkoord is afgesproken dat de gevolgen van de aansprakelijkheid van de provincie, gemeenten of derde partijen zoals woningcorporaties en schoolbesturen niet voor hun rekening en risico kunnen komen indien aardbeving-gerelateerd en onverlet latend de normale zorgplicht van deze partijen. De kosten van de aansprakelijkheid worden in dat geval gezien als kosten voor schadeherstel. De financiële huishouding van gemeenten, waterschappen en de provincie wordt beïnvloed door de effecten van de gaswinning. Dat manifesteert zich in hogere kosten door de inzet van menskracht alsmede in wijzigingen in de inkomsten en lasten verschuivingen in de belastingen die zijn gegrondvest op de WOZ-waarde. Daarom is in het aanvullend bestuursakkoord opgenomen dat een gezamenlijk onderzoek zal worden verricht naar de effecten van de gaswinning op de financiële huishouding van gemeenten, provincie en waterschappen in het gebied, dat moet leiden tot aanbevelingen en maatregelen om optredend nadeel voor deze overheden weg te nemen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Onderdeel 2

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. Bij het inschatten van risico's wordt gewerkt met bandbreedtes (intervallen). Het risico wordt in euro's aangegeven in vier intervallen, per interval wordt een kans aangegeven. Deze inschatting geeft aan wat de kans is dat het risicobedrag binnen het interval valt. Vervolgens is een schatting gemaakt van de kans van optreden van het risico. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag. In de praktijk zien we dat deze manier van inschatten van de risico's ook tot onduidelijkheid kan leiden. Bij de actualisering van het weerstandsvermogen zullen we daarom ook kijken naar de wijze van het bepalen de risico's.

De risico's van de grondexploitatie worden volgens de risicoboxmethode berekend en integraal in de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen. Binnen de risicoboxmethode is een verfijning aangebracht met betrekking tot aanbestedingsrisico's, grondprijzenrisico's, boekwaarden en alternatieven binnen een project. Zie hiervoor de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement in 2011.

Omdat de kans klein is dat als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaalstelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

	Risico's incidenteel		Risico's structureel		
	risico	kans schatting	risico	kans	schatting
1. Grondexploitatie incl Meerstad	177.931	100%	177.931		
2. Sontwegtracé	800	100%	800		
3. Lening Euroborg	8.400	25%	2.100		
4. Verkeer en vervoerprojecten	2.800	50%	1.400		
5. Bodemsanering	2.075	75%	1.556		
6. Groot onderhoud/verv. openb. ruimte	4.444	25%	1.111		
7. Parkeerbedrijf	4.900	100%	4.900		
8. Bezuinigingen			6.000	75%	4.500
9. Vernieuwing sociaal domein			10.000	50%	5.000
10. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen			1.750	25%	438
11. Fusie stedelijk museum/Kunstencentrum			1.500	25%	375
12. Loonstijging waw			450	50%	225
13. Overige risico's	2.705	divers	1.060	650	divers
Totale risico's			190.858		10.825
Structureel maal factor 2					21.650
Waarschijnlijkheidsfactor 90%			171.772		19.485
Benodigde weerstandscapaciteit (afgerond)					191.257
benodigde weerstandscapaciteit					191.257
beschikbare weerstandscapaciteit					165.968
Ratio weerstandscapaciteit					87%

De benodigde weerstandscapaciteit is 191,3 miljoen euro en neemt ten opzichte van de risico's in de begroting 2015 af met 9 miljoen euro.

De belangrijkste veranderingen zijn:

- daling risico grondexploitatie inclusief Meerstad met 9,1 miljoen euro
- daling risico Sontwegtracé met 2,3 miljoen euro
- stijging risico vernieuwing sociaal domein met 2,2 miljoen euro
- overige veranderingen verklaren de rest (-0,2 miljoen euro).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2015 opgenomen of vervallen:

Opgenomen:

- BTW sport (vanaf 2016);
- Exploitatie Groninger Forum (p.m. vanaf 2018).

De risico's die zijn vervallen zijn:

- Verdwijnen vergoeding bestuurlijke strafbeschikking en fiscale boetes;
- Uitvoeringsrisico werkleerbedrijven;
- Incidentele financiering van structurele lasten

Naast de risico's worden in deze paragraaf ook belangrijke ontwikkelingen toegelicht. De volgende ontwikkelingen waren opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van de gemeentebegroting 2015, maar worden nu niet meer opgenomen omdat ze niet meer relevant zijn of zijn opgenomen als (onderdeel van) een risico.

- Welcome center expats;
- Gecombineerde verkiezingen provinciale staten en waterschappen in 2015;
- Terugloop beroepsvaart.

De volgende ontwikkelingen zijn toegevoegd:

- Samenwerkingsverband belastingen;
- Doorontwikkeling nieuw verdeelmodel BUIG.

Zie voor de specifieke toelichting de uitwerking van de afzonderlijke risico's (onderdeel 4).

Onderdeel 3

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen, zijn:

- Algemene Egalisatie reserve;
- Bestemmingsreserves, waarvan de besteding door de raad kan worden gewijzigd;
- Post onvoorzien in de begroting;
- Stille reserves.

Vrij aanwendbare (bestemmings-) reserves	rekening 2014	begr 2015
1. Algemene Egalisatie Reserve (AER)	34.077	30.629
2. Grondzaken en grondbank	39.641	47.392
3. Risicobuffer in grondexploitatie Meerstad	1.500	1.500
4. Risicobuffer in exploitatie Sontwegtracé	800	3.126
5. Bodemsanering	5.054	5.055
6. Stimuleringsfonds VHV	14.172	13.912
7. Stille reserve (aandelen Enexis)	50.000	35.000
8. Martiniplaza	3.916	3.916
9. Kunst CBK	1.647	1.647
10. Exploitatierisico forum	1.862	3.500
11. WGA	1.030	1.090
12. Rente egalisatie reserve	1.750	1.750
13. Overige reserves	10.519	11.725
Beschikbare weerstandscapaciteit	165.968	160.242

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De beschikbare weerstandscapaciteit is 166 miljoen euro. Dit is 5,7 miljoen euro hoger dan in de begroting 2015. Deze verhoging wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- toename Algemene Egalisatie reserve van 3,5 miljoen euro
- afname reserve grondzaken met 7,8 miljoen euro. Bij de begroting 2015 verwachtten we een onttrekking van 5,5 miljoen euro als gevolg van het verwachte tekort bij de herziening van de grondexploitaties. Bij deze rekening doen we een voorstel om per saldo 13,3 miljoen euro te onttrekken aan de reserve;
- afname reserve WMO met 1,3 miljoen euro;
- afname reserve exploitatie Forum met 1,6 miljoen;
- afname risicobuffer grondexploitatie Sontwegtracé met 2,3 miljoen euro;
- toename reserve onderwijshuisvesting met 1 miljoen euro. De reserve is niet daadwerkelijk toegenomen maar de toerekening aan het weerstandsvermogen is verhoogd naar 100% (het doel van de reserve is voor egalisatie van de lasten);
- toename stille reserve aandelen Enexis met 15 miljoen euro. In 2014 is een waardering van de aandelen Enexis uitgevoerd. Op basis van de waardering hebben we 15 miljoen euro extra mee in ons weerstandsvermogen. De stille reserve Enexis komt daarmee op 50 miljoen euro;
- diverse mutaties leiden per saldo tot een afname van 0,8 miljoen euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Onderdeel 4

RISICO'S

De risico's worden gepresenteerd op volgorde van de programma's in de begroting. De risico's die betrekking hebben op diverse programma's worden als eerste opgenomen.

Programma	Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties
Omschrijving	Diversen
	<p>Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitatie in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgifte tempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc.</p> <p>De risico's zijn met behulp van de boxenrisicomethode gekwantificeerd. De minimale omvang van de risico's die verband houden met grondexploitatie en nog in exploitatie te nemen gronden per 31 december 2014 bedraagt 180,329 miljoen euro. Dit risico heeft betrekking op alle lopende grondexploitatie inclusief Meerstad. De uitkomst van de risicoboxsystematiek nemen we, conform de kadernota, geheel mee in onze bepaling van het benodigde weerstandsvermogen, vandaar dat de kans op 100% wordt gesteld. Ten opzicht van de gemeentebegroting 2015 is het risico verlaagd. In de gemeentebegroting 2015 hielden we rekening met een risico van 187 miljoen euro. De verlaging ontstaat voornamelijk door het treffen van een voorziening voor de afzet van bedrijventerreinen in Meerstad bij de herziening van de grondexploitatie eind 2014.</p>
Risicobedrag 2015	177.931
Kans 2015	100%
Risicobedrag 2016	183.994
Kans 2016	100%
Risicobedrag 2017	193.080
Kans 2017	100%
Risicobedrag 2018	185.915
Kans 2018	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
le signaleringsmoment	2004
Actie	De risicoboxmethode is gebaseerd op het boxenmodel van de lopende grondexploitatie. Voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van de equalisatie-reserve zijn de in box III aangegeven risico's van de lopende grondexploitatie relevant. Box III geeft inzicht in de risico's van het project welke niet opgenomen zijn in de projectbegroting/grondexploitatie. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.
Programma	Niet halen bezuinigingen
Omschrijving	Diversen
	<p>Om ons tekort in het meerjarenbeeld 2014-2018 op te lossen hebben we een pakket aan bezuinigingsmaatregelen opgesteld van gemiddeld 30 miljoen euro. We moeten er rekening mee houden dat we niet alle voorgenomen bezuinigingen volledig in het gewenste tempo realiseren. Op basis van de bevindingen van de realisatie van het bezuinigingspakket 2011-2014 houden we rekening met een realisatie van 80%.</p>
Risicobedrag 2015	6.000
Kans 2015	75%
Risicobedrag 2016	6.000
Kans 2016	75%
Risicobedrag 2017	6.000
Kans 2017	75%
Risicobedrag 2018	6.000
Kans 2018	75%
Structureel/Incidenteel	Structureel

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

1e signaleringsmoment	Begroting 2014
Actie	We sturen nauwgezet op de bezuinigingstaakstelling en rapporteren hierover in de voortgangsrapportages. Bij de begroting 2016 zullen we de risico inschatting actualiseren.
	Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsbedrijven
Programma	.....
Omschrijving	<p>Diversen</p> <p>Vennootschapsbelasting is een belasting die wordt geheven over de fiscale winst welke door een onderneming is behaald.</p> <p>De reden dat overheidsbedrijven Vpb-plichtig worden is de concurrentievervalsing die ontstaat doordat de overheid tot nu toe is vrijgesteld van Vpb terwijl in sommige gevallen dezelfde activiteiten worden ontplooid door private partijen die wel Vpb-plichtig zijn.</p> <p>Het wetgevingsproces hiervoor is gestart vanwege het verzoek van Europese Commissie om maatregelen te nemen, tegen dit in haar ogen, ongelijke 'speelveld'. (mei 2013) In het wetsontwerp wordt geregeld dat gemeenten integraal onder de wet Vpb zullen vallen, waarbij een aantal uitzonderingen is gedefinieerd.</p> <p>Het wetsvoorstel is inmiddels door de Tweede Kamer aangenomen en ter goedkeuring doorgestuurd aan de Eerste Kamer. De stand van zaken ultimo maart 2015 is dat de Eerste Kamer een tweede commissie vergadering heeft gepland eind april. Vervolgens zal de plenaire behandeling kunnen plaatsvinden. Het is nog niet bekend of dit geagendeerd is voor, of na installatie van de nieuwe Eerste Kamer. Desondanks is de verwachting dat het wetsvoorstel aangenomen zal gaan worden en per 1 januari 2016 in werking zal treden.</p> <p>Daar waar binnen de gemeente sprake is van het drijven van een onderneming, zal de Vpb-plicht gaan gelden. Het gaat dan om economische activiteiten waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt. Van die gemeentelijke onderdelen zal dan de fiscale winst moeten worden bepaald. Het handelen als ondernemer moet daarom gescheiden worden van het handelen als overheid. De inschatting is dat de gevolgen hiervan administratief en organisatorisch groot zullen zijn en strategisch van aard. Daarnaast zal invoering gepaard gaan met aanzienlijke invoeringskosten. Bij de bestemmingsvoorstellen doen we daarom een voorstel voor de invoeringskosten 700 duizend euro beschikbaar te stellen.</p> <p>We schatten in dat de invoering van de Vpb voor de gemeente Groningen vooral van invloed zal zijn op de grondexploitaties, het parkeerbedrijf en de commerciële dienstverlening van Stadsbeheer. De financiële effecten kunnen groot zijn, met name voor de grondexploitaties. Bij ondernemingsactiviteiten waar fiscale winsten worden behaald, dient 25% vennootschapsbelasting te worden afgedragen. Omdat er nog veel onduidelijkheden zijn rondom waardering en toerekening van kosten, kunnen we op dit moment hiervan nog geen inschatting maken.</p> <p>Tot slot kan de Vpb heffing mogelijk een argument worden bij strategische keuzes om als gemeente taken voortaan wel of niet uit te voeren en raakt daarmee de (in gang gezette) kerntakendiscussie.</p>
Risicobedrag 2015	0
Kans 2015	n.v.t.
Risicobedrag 2016	p.m.
Kans 2016	p.m.
Risicobedrag 2017	p.m.
Kans 2017	p.m.
Risicobedrag 2018	p.m.
Kans 2018	p.m.
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Begroting 2014
Actie	<p>Vanaf medio 2014 is een traject ingezet in de vorm van een programma om te komen tot tijdige implementatie van de Vpb-plicht in de volle breedte van gemeentelijke processen. De eerste stap in de vorm van een inventarisatie heeft plaatsgevonden. Als uitkomst van de inventarisatie, is een eerste lijst met activiteiten opgesteld die in eerste instantie aangemerkt zijn als Vpb plichtig.</p> <p>Daarnaast proberen we samen met een externe fiscalist zicht te krijgen op de mogelijke consequenties voor de grondexploitaties en het parkeerbedrijf op basis waarvan vervolgcacties en eventuele keuzes in beeld kunnen worden gebracht. Deze activiteiten worden vervolgens geanalyseerd om tot een uiteindelijk oordeel te komen. Vervolgens start de strategiefase met als doel oplossingen voor de Vpb</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

problematiek te realiseren. Enerzijds gericht op fiscale optimalisatie, anderzijds gericht op het voorkomen van administratieve lastenverzwaring voor de gemeentelijke organisatie. De besluitvorming over de bijbehorende (strategische) verwachten wij rond de zomer 2015 te initiëren. Vervolgens worden de gekozen oplossingen geïmplementeerd. Gelijktijdig daaraan loopt het implementatietraject om de onder de wet vallende processen, activiteiten en organisatieonderdelen te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen en de financiële administratie daarop in te richten.

Niet realiseren rijks-bezuinigingen VSD

Programma Diverse programma's (Paragraaf Vernieuwing Sociaal Domein)

Omschrijving

De gemeente is per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de taken in de nieuwe Wmo en de Jeugdwet. Deze decentralisaties gaan gepaard met omvangrijke bezuinigingen van het rijk. In het Beleidsplan en het Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein 2014-2015 (oktober 2014) is vastgelegd hoe we deze rijks-bezuinigingen willen opvangen. Er zijn echter onzekerheden, waardoor mogelijk de bezuinigingen (deels) niet kunnen worden gerealiseerd.

De Jeugdwet en de WMO-AWBZ bevatten een overgangsrecht (continuïteit van zorg) voor alle geïndiceerden op 31-12-2014. Dit betekent dat het merendeel van het beschikbare budget 2015 vastzit en pas in de loop van het jaar vrij kan komen, door aflopende zorgindicaties óf herindicaties.

Zorg in natura

We hebben in regionale continuïteitarrangementen afspraken gemaakt met de zorgaanbieders over het realiseren van de zorgcontinuïteit en de nieuwe instroom in 2015. We gaan er vanuit dat hiermee het grootste risico is afgedekt. Er is echter een risico dat zorgaanbieders in de loop van het jaar géén budget meer hebben voor het aanbieden van voorzieningen. De keuze die de opdrachtgever (i.c. de gemeente) dan heeft, is óf wachtlijsten accepteren, óf extra budgetten beschikbaar stellen. In het risico is tevens het effect van de aangekondigde WLZ korting verwerkt.

PGB

Daarnaast heeft een aanzienlijk deel van de cliënten in de Wmo en de Jeugdwet een PGB, terwijl de wettelijke mogelijkheden om de bezuiniging te realiseren in 2015 beperkt zijn. We hebben een inschatting gemaakt van de PGB-kosten en verwachten daarop een tekort voor de Wmo-AWBZ en de Jeugd. Vanwege de ontoereikende gegevensoverdracht van het Rijk beschouwen we beiden vooralsnog als een risico.

Beschermd wonen

Als centrumgemeente zijn we tevens verantwoordelijk geworden voor de functie van Beschermd wonen. We hebben u in de loop van 2014 geïnformeerd over de problematiek op dit dossier. Het gaat hierbij met name om een te laag ontvangen rijksbudget, waarvoor wij een risico opnemen. Met het ministerie van VWS zijn we, samen met de VNG, in overleg om tot een oplossing te komen. Daarnaast is er een risico op het innen van de eigen bijdrage Beschermd wonen. Het totale risico op 'Beschermd wonen' nemen we voor 50% mee in de berekeningen, omdat het risico wordt gedeeld met de overige gemeenten van de provincie Groningen.

We berekenen het risico in totaal op circa 10,0 miljoen euro. Dit is een verhoging ten opzichte van de begroting 2015. Dit is veroorzaakt door met name het risico Beschermd wonen, waar we destijds nog geen inschatting van konden maken.

Risicobedrag 2015	10.000
Kans 2015	50%
Risicobedrag 2016	10.000
Kans 2016	50%
Risicobedrag 2017	10.000
Kans 2017	50%
Risicobedrag 2018	10.000
Kans 2018	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Maart 2014

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Actie In het Beleidsplan Vernieuwing sociaal domein (raad februari 2014) is vastgesteld hoe we de rijksbezuinigingen willen opvangen. Via regionale continuïteitarrangementen voor de Jeugdwet en de Wmo 2015 maken we afspraken met de zorgaanbieders over zorgcontinuïteit en het opvangen van de bezuinigingen. Er zijn voor de jaren 2016 t/m 2018 verdere rijksbezuinigingen gepland op de budgetten van de overgekomen Wmo en Jeugdtaken. Bij de inkoop 2016 van de voorzieningen wordt hier nader rekening mee gehouden. Tevens worden (geleidelijk) de objectieve verdeelmodellen ingevoerd en het lijkt er op dat de invoering voor Groningen een positief herverdeeldeffect heeft. Een nadere risicoberekening voor de jaren 2016 t/m 2018 is echter moeilijk te maken vanwege de dynamiek op het sociale domein, daarom gebruiken we vooralsnog het risico van 2015 voor deze jaren.

Bedrijfsrisico werkmaatschappijen

Programma	Diversen
Omschrijving	De werkmaatschappijen van de gemeente (OPSB, Kardingse en CBK) kennen een afhankelijkheid van de economische conjunctuur. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van ca. 10% van de omzet. De totale omzet van de werkmaatschappijen is circa 17 miljoen euro.
Risicobedrag 2015	1.750
Kans 2015	25%
Risicobedrag 2016	1.750
Kans 2016	25%
Risicobedrag 2017	1.750
Kans 2017	25%
Risicobedrag 2018	1.750
Kans 2018	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	
Actie	Het blijvend stimuleren van het gebruik van de voorzieningen.

Incidentele financiering van structurele lasten

Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	Een groot deel van de personele lasten van de directie Werk wordt gedekt met middelen uit het Participatiebudget. Hiermee is een bedrag gemoeid van ongeveer 6 miljoen euro. Vanaf 1 januari 2015 zijn de voorschriften ten aanzien van de uitkering komen te vervallen omdat de rijkssubsidie onderdeel is geworden van de uitkering aan het Gemeentefonds. Het is dus geen specifieke uitkering meer. Ook voor 2014 verlangt het Rijk geen afrekening meer. Het risico komt hiermee te vervallen.
Risicobedrag 2015	nihil
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	November 2001
Actie	het risico kan vervallen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma	Terugvordering BTW op reïntegratietrajecten
Omschrijving	Werk en Inkomen
	De btw op kosten voor re-integratietrajecten is vanaf de instelling van het btw-compensatiefonds verrekend met de Belastingdienst. Naar aanleiding van een uitspraak van de rechtbank van 13 juli 2011 over de verrekenbaarheid van btw op individuele re-integratieactiviteiten is de aandacht van de Belastingdienst op deze problematiek gevestigd. In juni 2012 hebben wij informatie ontvangen dat de verrekening van btw wellicht niet mogelijk is voor individuele re-integratietrajecten voor het deel dat aan de individuele klant is verstrekt. Het onderdeel van het traject (bijvoorbeeld de kosten van intake) dat direct aan de opdrachtgever wordt geleverd is wel compensabel. Als uiteindelijk blijkt dat de btw ten onrechte is verrekend met het btw-compensatiefonds, kan dit betekenen dat een deel van de btw op individuele re-integratietrajecten over de jaren 2011-2014 moeten worden terugbetaald. Het gaat in genoemde periode om een bedrag van circa 2,6 miljoen euro. Hierbij gaan wij er vanuit dat 70% van de verrekende btw betrekking heeft op individuele trajecten en daarvan heeft 20% van de geleverde dienst betrekking heeft op onderdelen die direct aan de opdrachtgever worden verstrekt (activiteiten op het gebied van intake en rapportage). Risico voor 2015 is 2,6 miljoen euro*70%*80%. In 2016 komt daar het btw bedrag van 2015 bij en is het risico iets hoger. In het land tekent zich het beeld af dat terugvordering waarschijnlijk niet aan de orde zal zijn omdat de belastingdienst daarvoor onvoldoende grond heeft. Dit wordt door de fiscalisten bevestigd.
Risicobedrag 2015	1.456
Kans 2015	25%
Risicobedrag 2016	1.600
Kans 2016	25%
Risicobedrag 2017	nihil
Kans 2017	
Risicobedrag 2018	nihil
Kans 2018	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	September 2012
Actie	Wij wachten het onderzoek van de Belastingdienst af. We verwachten de uitkomsten uiterlijk in 2016.
	Uitvoeringsrisico werkleerbedrijven
Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	In de nota "(Re)visie zicht op werk en participatie in Stad" is beschreven hoe de uitvoering van de sociale werkvoorziening binnen de gemeente wordt aangepast: de werkleerbedrijven worden omgevormd tot Beschut werken voor degenen die daarop aangewezen zijn en de focus op detacheringen neemt toe. Dit betekent dat de werkleerbedrijven deels worden afgebouwd. Hieruit vloeit het risico voort dat de afbouw van de werkleerbedrijven zich qua tempo niet verhoudt tot de beoogde instroom tot detacheringen. Het tempo van de afbouw van de werkleerbedrijven is niet alleen intern te bepalen; ook externe factoren spelen een rol zoals keuzes van afnemers betreffende het wel of niet verlengen van bepaalde afnemerscontracten. Het tempo waarop de afbouw plaats vindt heeft echter gevolgen voor zowel de omzet bij de werkleerbedrijven als de omzet uit detacheringen.
Risicobedrag 2015	0
Kans 2015	50%
1e signaleringsmoment	2012
Actie	Geen actie. Risico dat bij de begroting 2015 is genoemd vervalt in 2015.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Risico loonstijgingen SW	
Werk en Inkomen	
Omschrijving	Betreft het risico dat ontwikkelingen m.b.t. WW-premie en/of CAO-onderhandelingen gaan leiden tot hogere loonkosten voor de SW.
Risicobedrag 2015	450
Kans 2015	50%
Risicobedrag 2016	450
Kans 2016	50%
Risicobedrag 2017	450
Kans 2017	50%
Risicobedrag 2018	450
Kans 2018	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2012
Actie	Inzet Cao-onderhandelingen vanuit VNG blijft hantering 0-lijn

Lening Euroborg	
Economie en Werkgelegenheid	
Omschrijving	De Euroborg NV heeft één huurder, waardoor het risico bestaat dat de Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen. Het risicobedrag is gebaseerd op de omvang van de lening aan NV Euroborg en een inschatting van de waarde het gebouw (bij alternatieve invulling). Het risico neemt in de komende jaren af als gevolg van aflossingen op de lening.
Risicobedrag 2015	8.400
Kans 2015	25%
Risicobedrag 2016	7.950
Kans 2016	25%
Risicobedrag 2017	7.477
Kans 2017	25%
Risicobedrag 2018	6.979
Kans 2018	25%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2006
Actie	In 2011 heeft Ernst en Young een rapport uitgebracht over het risicoprofiel. Op basis hiervan is het bedrag en de kans aangepast.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Verkoop panden voor dekking kapitaallasten VMBO Noordoost/West	
.....	
Programma	Jeugd en onderwijs
Omschrijving	<p>Uw raad besloot op 29 september 2010 vijf percelen te verkopen en de opbrengst (geraamd op 6,1 miljoen) in te zetten voor de dekking van kapitaallasten van de nieuw gerealiseerde VMBO-scholen. Wij hebben in 2011 één van de percelen verkocht, één pand kreeg een voortgezet onderwijsgebruik. Het alsnog benutten van dit pand voor onderwijshuisvesting is gedaan om vanuit een breed perspectief de mogelijkheden optimaal te benutten en kosten te besparen. De opbrengsten van de overige drie gebouwen (Travertijnstraat, Star Numanstraat en Heinsiusstraat) van 5,1 miljoen euro zijn tot dusver niet gerealiseerd. De hiermee samenhangende kapitaallasten bedragen jaarlijks 284 duizend euro.</p> <p>Het gebouw aan de Heinsiusstraat hebben wij in 2014 niet kunnen verkopen vanwege monumentale procedure. Gesprekken zijn in een gevorderde fase. Wij verwachten dat in de eerste helft van 2015 de verkoop doorgang kan vinden. De geschatte verkoopopbrengst is 2,5 miljoen euro. Deze opbrengst kan circa 150 duizend euro aan kapitaallasten dekken. Daarmee verwachten wij dat we per ultimo 2015 de helft van het risico weggenomen hebben.</p> <p>Het gebouw aan de Star Numanstraat krijgt opnieuw een onderwijsbestemming. In dit gebouw wordt een dislocatie van de Michael-school (KOC) gehuisvest. Het pand aan de Travertijnstraat kan naar verwachting niet eerder worden verkocht dan 2019. Dit pand is voor 2 tot 5 jaar verhuurd aan Carex (beheer) voor onder meer de huisvesting van Backbone. De huuroopbrengst wordt gebruikt voor de instandhouding van het gebouw. De kapitaallasten zijn niet gedekt en de huuroopbrengst levert de komende 5 jaar geen bijdrage aan de dekking van de kapitaallasten van de investering in de nieuwe VMBO-scholen.</p> <p>Het totale risico bedraagt 284 duizend euro structureel. Indien het gebouw aan de Heinsiusstraat wordt verkocht vervalt ongeveer de helft van het risico. Dekking van de kapitaallasten wordt momenteel gevonden binnen het budget onderwijshuisvesting. Dat kan alleen zolang er nog reserve is. De reserve staat wel onder druk.</p>
Risicobedrag 2015	284
Kans 2015	75%
Risicobedrag 2016	140
Kans 2016	75%
Risicobedrag 2017	140
Kans 2017	75%
Risicobedrag 2018	140
Kans 2018	75%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Augustus 2014
Actie	Wij trachten de verkoop van het gebouw aan de Heinsiusstraat zo snel als mogelijk in 2015 te realiseren. Naar verwachting kan het gebouw aan de Travertijnstraat pas in 2019 bijdragen in de dekking van de kapitaallasten VMBO-NO. Tot die tijd moet dekking gevonden worden binnen het budget Onderwijshuisvesting c.q. de reserve Onderwijshuisvesting.
Wijziging in btw-regelgeving en sport	
.....	
Programma	Sport en bewegen
Omschrijving	Het Rijk is van plan het Sportbesluit aan te passen. Een van de aanpassingen is waarschijnlijk de btw-vrijstelling op investeringen en onderhoud van (sport)accommodaties. Toelichting wordt nog uitgebreid
Risicobedrag 2015	0
Kans 2015	0%
Risicobedrag 2016	1.400
Kans 2016	50%

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Risicobedrag 2017	1.400
Kans 2017	50%
Risicobedrag 2018	1.400
Kans 2018	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2014 VGR 2 en Begroting 2015
Actie	We hebben de financiële gevolgen aangeleverd bij het VNG. VNG en VSG pleiten er nog steeds voor om af te zien van de voorgenomen wetswijziging. We volgen de ontwikkelingen op rijksniveau.

Fusie Kunstencentrum / Muziekschool

Programma	Cultuur
Omschrijving	Het gemeentelijke personeel van de Muziekschool, dat overgaat in de nieuw te vormen fusie-instelling met het Kunstencentrum, krijgt een bovenwettelijke inkomenswaarborg voor een periode van maximaal 5 jaar. In geval van faillissement en/of liquidatie wordt een eventueel verschil in uitkeringsrechten tussen het sociale plan van de fusie-instelling en garanties volgens de uitkeringsrechten ingevolge de arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Groningen (ARG) aangevuld.
Risicobedrag 2015	1.500
Kans 2015	25%
Risicobedrag 2016	1.500
Kans 2016	25%
Risicobedrag 2017	1.500
Kans 2017	25%
Risicobedrag 2018	1.500
Kans 2018	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Begroting 2013
Actie	Het risico kan in beginsel worden afgedekt door het gemeentelijk weerstandsvermogen. Indien de situatie van faillissement / liquidatie zich voordoet kan worden overwogen om niet de algemene egalisatie reserve aan te spreken, maar de vrijval van subsidie aan de fusiecombinatie in te zetten (in de periode 2015-2016 jaarlijks 2,940 duizend euro).

Exploitatie Groninger Forum

Programma	Cultuur
Omschrijving	Door de verwachte latere opening van het gebouw ontstaat een risico voor tekorten in de exploitatie van het Groninger Forum. Het risico treedt pas op na opening. Verwachte opening op dit moment is 2018 of later.
Risicobedrag 2015	0
Kans 2015	0%
Risicobedrag 2016	0
Kans 2016	0%
Risicobedrag 2017	0
Kans 2017	0%
Risicobedrag 2018	pm
Kans 2018	0%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Rekening 2014
Actie	Samen met het Groninger Forum worden de ontwikkelingen in de exploitatie gevolgd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Parkeerbedrijf
Programma	Verkeer
Omschrijving	<p>In de meerjarenprognose 2012 is een eerste aanzet gegeven voor een gevoeligheidsanalyse om inzicht te krijgen in de omvang van de risico's en het benodigde weerstandsvermogen. Het tijdig onderkennen van deze risico's vinden wij van groot belang. Door de toename van de omvang van de vastgoedportefeuille nemen de risico's ook navent toe.</p> <p>Voor de meerjarenprognose 2014 hebben wij het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekend en de risicosystematiek verder uitgewerkt. Daarbij is gebruik gemaakt van de suggesties en bevindingen van de Rebelgroup en Ernst & Young uit 2013. Er is een risicoanalyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, OV-bijdrage, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren.</p> <p>Het risico is gekwantificeerd op 5,4 miljoen euro. Rekening houdend met de kans van optreden komen wij op een benodigd weerstandsvermogen van 4,9 miljoen euro. Voor de totale looptijd (2024) bedraagt het risicobedrag 18,2 miljoen euro. Rekening houdend met de kans van optreden komt dit neer op een benodigd weerstandsvermogen van 16,8 miljoen euro.</p> <p>De kans van optreden is per onderdeel bepaald. Voor de rente en de OV-bijdrage is deze bepaald op 100%, voor de overige onderdelen (opbrengsten en kosten, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren) schatten wij de kans van optreden in op 75%.</p>
Risicobedrag (x € 1.000)	4.900
Kans 2015	100%
Risicobedrag 2016	5.500
Kans 2016	100%
Risicobedrag 2017	6.300
Kans 2017	100%
Risicobedrag 2018	6.800
Kans 2018	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
Kans	100%
1e signaleringsmoment	Al jaren in P&C documenten
Actie	Wij zullen jaarlijks het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekenen.
	Verkeer en vervoersprojecten
Programma	Verkeer
Omschrijving	<p>Op 17 december 2014 heeft uw raad het meerjarenprogramma verkeer en vervoer 2015-2018 vastgesteld. In dit meerjarenprogramma is aangegeven hoe wij in het vervolg omgaan met risico's verkeersprojecten. Voor projecten met een investeringsbedrag van meer dan 5 miljoen euro blijven we uitgaan van de bestaande systematiek (10% van de investeringskosten). Voor projecten kleiner dan 5 miljoen euro wordt geen risicobuffer meer aangehouden omdat uit het verleden blijkt dat er bij deze projecten nauwelijks overschrijdingen voordoen die niet binnen het project kunnen worden opgelost. De nieuwe systematiek leidt bij de jaarrekening 2014 tot een risicobedrag van 2,2 miljoen euro.</p> <p>Vanaf 2016 nemen we het risico van nieuwe verkeersprojecten mee bij het bepalen van de hoogte van dit risico. Dit om niet bij de start van een project geconfronteerd te worden met een noodzaak om het weerstandsvermogen aan te vullen (en daarmee een voorbeslag te leggen op de gemeentebegroting). Daarom hanteren we een stelpost van 0,6 miljoen euro voor risico's van nieuw te starten projecten.</p>
Risicobedrag 2015	2.800
Kans 2015	50%
Risicobedrag 2016	2.800
Kans 2016	50%
Risicobedrag 2017	2.800
Kans 2017	50%

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Risicobedrag 2018	2.800
Kans 2018	50%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Al jaren in P&C documenten
Actie	

Sontwegtracé

Programma	Wonen
Omschrijving	In de exploitatieopzet voor het Sontwegtracé was oorspronkelijke rekening gehouden met een risico van 3,1 miljoen euro. Bij de herziening van de grondexploitatie Eemskanaalzone is dit bedrag verlaagd naar 0,8 miljoen euro. Binnen het project is hiervoor een risicoreservering voor hetzelfde bedrag opgenomen. Analoog aan de systematiek bij Meerstad, nemen we voor het inzicht in onze risico's en afdekking daarvan, het bedrag van 0,8 miljoen euro mee bij de bepaling van het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen. Na afronding van het project vervalt het risico. Naar verwachting wordt het Sontwegtracé in 2015 afgerond en vervalt het risico eind 2015.
Risicobedrag 2015	800
Kans 2015	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	November 2012
Actie	Risico en reservering vervalt bij oplevering brug eind 2015.

Bezwaarprocedures bouwleges

Programma	Wonen
Omschrijving	Er lopen op dit moment 3 procedures over de hoogte van de bouwleges. In 1 zaak moet de Rechtbank nog een uitspraak doen. In de twee zaken loopt op dit moment de bezwaarprocedure. Het totale risico is gekwantificeerd op 965 duizend euro. De kans is geschat 50%. Rekening houdend met de kans op voordoen komen wij op een benodigd weerstandsvermogen van 483 duizend euro. We verwachten in 2015 of 2016 een uitspraak in deze zaken en nemen het risico daarom in 2015 en 2016 mee.
Risicobedrag 2015	965.000
Kans 2015	50%
Risicobedrag 2016	965.000
Kans 2016	50%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2008
Actie	Inzet stadsadvocaat t.b.v. verweer in procedures

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Aanpak spoedlocaties en overige risico's bodemsanering
Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	In het convenant 'bodemontwikkelingsbeleid en spoedlocaties' is afgesproken dat in 2015 alle bodemverontreinigingen gesaneerd of beheerst zijn die een risico voor de mens vormen (humane spoedlocaties). Daarnaast is afgesproken dat de bodemverontreinigingen die onaanvaardbare risico's bevatten voor het ecosysteem en/of bijdragen aan de verspreiding van de verontreiniging (de overige spoedlocaties), ook zoveel mogelijk gesaneerd of beheerst zijn. Er staan nog 5 spoedlocaties op de lijst waar mogelijke sprake is (of was) van risico's voor de mens. Deze locaties worden gesaneerd. Uit de inventarisatie van de overige spoedlocaties blijkt dat er 14 locaties zijn waar een bodemverontreiniging (mogelijk) verspreidings- of ecologische risico's veroorzaakt. Daarnaast kunnen zich, los van de spoedlocaties, nieuwe situaties aandienen waarbij sprake is van risico's (schadeclaims, saneringen en randvoorwaarden bodem). Voor de kosten van bodemsaneringen, het afdekken van mogelijke schadeclaims en onvoorziene zaken is de bestemmingsreserve bodemsanering beschikbaar. Zo is het project grondig fase II gedekt uit deze bestemmingsreserve.
Risicobedrag 2015	2.075
Kans 2015	75%
Risicobedrag 2016	2.075
Kans 2016	75%
Risicobedrag 2017	2.075
Kans 2017	75%
Risicobedrag 2018	2.075
Kans 2018	75%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	2001
Actie	Monitoren en aanpak spoedlocaties (saneren of beheersen).
	Commerciële dienstverlening Stadsbeheer
Programma	Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
Omschrijving	Vanaf november 2009 hebben wij aangegeven dat de omzet en de marge van de bedrijfsafvalinzameling onder druk staan. Dit kwam door de blijvende scherpe concurrentie, mede als gevolg van de recessie. Door aanpassingen in de begroting, beginnend herstel van de economie en efficiencyverbeteringen bij de afvalinzameling is dit risico verkleind.
Risicobedrag 2015	225
Kans 2015	25%
Risicobedrag 2016	225
Kans 2016	25%
Risicobedrag 2017	225
Kans 2017	25%
Risicobedrag 2018	225
Kans 2018	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	November 2009
Actie	Tussentijds de ontwikkelingen volgen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma	Groot onderhoud en vervangingen
Omschrijving	Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
	<p>De komende jaren zijn diverse voorzieningen in de openbare ruimte aan vervanging toe. Of omdat de kosten voor onderhoud in de eindfase te hoog worden, of omdat de voorziening echt 'op' is. De onderhoudsbudgetten zijn ontoereikend om deze vervangingsinvesteringen te kunnen plegen. Daarnaast constateren we knelpunten en risico's op het gebied van groot onderhoud. Wij hebben het risico geïntegreerd tot een risico groot onderhoud en vervangingen. Dit past in onze doelstelling om alle maatregelen op het gebied van groot onderhoud en vervangingen de komende jaren integraal inzichtelijk te maken en af te wegen. Daarvoor is een Meerjarenplan groot onderhoud en vervangingen opgesteld dat elk jaar wordt geactualiseerd. Actualisatie van het risico vindt jaarlijks plaats bij de nieuwe kredietaanvraag. De laatste kredietaanvraag van januari 2015 vormt de basis van de berekening van het hier beschreven risico.</p> <p>Het betreft de volgende risico's en knelpunten:</p> <p>Kabel openbare verlichting: Het Openbaar Verlichting (OVL)-net is op een leeftijd dat de technische levensduur 'op' is. De verouderde, technisch versleten elektriciteitskabels moeten vervangen worden. De toename van het aantal storingen, verergerd door de winters heeft duidelijk gemaakt dat de problemen met de oude kabels snel toenemen.</p> <p>Bruggen: De komende jaren moeten van een aantal beweegbare bruggen onderdelen worden vervangen. Daarnaast ontstaan bij landhoofden van oude bruggen (Maagdenbrug, Trompbrug) problemen door verkeersbelasting en verzakking. Om te voorkomen dat deze bruggen vast komen te zitten, is de komende jaren vervanging van de landhoofden nodig. Er zijn afgelopen jaren diverse houten bruggen vervangen door stalen bruggen en/of extra gerepareerd en geconservéerd. Ook voor de komende jaren blijft dit een punt van aandacht.</p> <p>Oeverbeschoeiing: De kademuren en beschoeiingen van de Groninger watergangen zijn op diverse plaatsen toe aan groot onderhoud of vervanging. De budgetten voor het reguliere onderhoud van deze beschoeiingen voorzien niet in deze grote uitgaven. Op basis van een risicoanalyse werken we vanaf 2007 aan een gefaseerde aanpak van de verschillende knelpunten. In dit risico is ook de kadeophoging, ten behoeve van meer waterberging voor de beide Waterschappen, opgenomen.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Verharding:

Asfaltconstructies kunnen lang mee als tijdig nieuwe deklagen worden aangebracht. We kunnen echter niet onbeperkt een nieuwe deklaag aanbrengen. Na circa 50 jaar is de totale constructie 'op' en is vervanging aan de orde. Ten tweede is in het verleden geen fundering aangebracht bij de aanleg van diverse wegen. Met de huidige verkeersbelasting leidt dat tot verzakkingen en daarmee kosten voor herstel. Zeker als er werkzaamheden in de grond zijn geweest, zoals vervanging van de riolering of nutsvoorzieningen. Bij groot onderhoud moet nu een fundering worden aangebracht. Ook zien we boomwortelproblematiek terugkeren. Tot slot lopen we in de toekomst tegen hogere kosten aan voor geluid reducerend asfalt omdat de levensduur korter is in vergelijking met gewoon asfalt. Een ander risico is verharding in de vorm van gele stenen in de binnenstad. We hebben gekozen om alle stenen in de binnenstad op te ruwen, met een bijdrage van 3 x 170 duizend euro, over de jaren 2016-2018. hoewel de stroefheid van de stenen na opruwen weer aan de normen voldoet, heeft deze maatregel als nadeel dat de ruwere stenen vuil vast houden en daardoor een grauwe uitstraling krijgen, die (nog) niet goed te verhelpen is. Na de drie jaar opruwen is het risico van gladheid eerst opgelost, maar de stenen worden snel vuil.

Tunnels en viaducten:

Er is groot onderhoud noodzakelijk aan het Parkwegviaduct.

Speelvoorzieningen:

Er zijn afgelopen jaren veel nieuwe speeltoestellen geplaatst en ondergronden zijn veiliger gemaakt. De aanlegkosten werden vaak betaald uit incidentele budgetten. Komende jaren dienen de eerste vervangingen zich aan. Het onderhoudsbudget is daar niet op berekend.

Recreatie terreinen Ruskenveen/ Kardinge

Een in 2013 uitgevoerde inspectie van de openbare recreatievoorzieningen van de stad (Kardinge, Ruskenveen, tennisbanen, groenstroken rondom sportparken) maakt duidelijk dat diverse onderdelen daarvan de komende jaren voor het eerst aan groot onderhoud of vervanging toe zijn. Het onderhoudsbudget van deze voorzieningen voorziet echter niet in de ruimte daarvoor. Bij de toekomstige actualisering van het hierboven genoemde Meerjarenplan, worden – in principe met ingang van 2018- ook deze onderdelen betrokken. Omdat voor de vervangingen c.a. in de recreatiegebieden nu nog geen dekking is, terwijl sommige voorzieningen de komende tijd al wel risico's gaan opleveren, hebben wij dit bedrag opgenomen in dit geïntegreerde risico groot onderhoud en vervangingen.

Financiële consequenties

Bij het meerjarenplan 2012 – 2021 is berekend dat we tot en met 2021 56,5 miljoen euro nodig hebben voor noodzakelijke vervangingen en (aanvullend) lang cyclisch onderhoud. Op basis van de in 2013 uitgevoerde inspectie in recreatieterreinen, is deze raming verhoogd naar 57,85 miljoen euro. Met de beschikbaar gestelde middelen (incl. meerjarenbeeld) kunnen we hiervan voor 31,05 miljoen euro aan maatregelen realiseren tot en met 2018. Tot en met 2018 worden de meest urgente maatregelen uitgevoerd waardoor de kans op optreden van storingen of andere calamiteiten voorlopig beperkt blijft. Na herberekening is dit risico vanaf 2015 bepaald op 4,444 miljoen euro.

Risicobedrag 2015	4.444
Kans 2015	25%
Risicobedrag 2016	4.444
Kans 2016	25%
Risicobedrag 2017	6.149
Kans 2017	25%
Risicobedrag 2018	7.844
Kans 2018	25%

Structureel/Incidenteel Incidenteel

1e signaleringsmoment Begroting 2002

Actie Jaarlijks wordt er een krediet aangevraagd voor de meest noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Afschaffen vergoeding proces-verbaal
Programma	Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
1e signaleringsmoment	September 2014
Actie	VERVALLEN
	Huisvestingskosten brandweer
Programma	Veiligheid
Omschrijving	De brandweer is opgegaan in de veiligheidsregio. Elke gemeente betaalt via een nieuwe verdeelsleutel een bijdrage aan de veiligheidsregio. De huisvestingskosten van de brandweer waren vooralsnog niet onder het regime van de nieuwe verdeelsleutel gebracht, mede omdat niet alle gemeenten hun panden overdragen hebben aan de Veiligheidsregio. Wij hebben als gemeente twee kazernes waarop al veel afgeschreven is en die daarmee een lage boekwaarde hebben. Onze huisvestingslasten zijn daardoor laag. In totaal zijn er circa 40 kazernes in de regio. Als alle kazernes en de huisvestingslasten over zijn naar de veiligheidsregio kan dit leiden tot een structurele kostenstijging voor ons omdat wij via een verdeelsleutel mogelijk de relatief hoge huisvestingslasten van andere kazernes in rekening gebracht krijgen. In april 2015 is een besluit genomen over de wijze van overgang van de huisvesting. De financiële consequenties worden uitgewerkt. De effecten voor 2015 nemen we op in de rekening 2015. De effecten voor 2016 en verder nemen we mee in het meerjarenbeeld 2016-2019. Het risico nemen we daarom alleen voor 2015 op.
Risicobedrag 2015	350
Kans 2015	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Augustus 2013
Actie	Tussentijds de ontwikkelingen volgen.
	Glasvezelkabelverleggingen
Programma	Bedrijfsvoering
Omschrijving	Wanneer door externe invloeden een glasvezelkabel moet worden verlegd, bijvoorbeeld omdat Rijkswaterstaat een weg wil verbreden of verleggen, dan is de gemeente vanuit de telecomwet verplicht 'om niet' de glasvezelkabel te verleggen. Dit zijn kostbare aangelegenheden. Op het ontstaan van en het nut van reconstructies hebben wij geen enkele invloed. Bij het nieuwe ODCN netwerk, met kabels van 288 vezelparen, is zo'n operatie nog duurder gezien de complexiteit van het netwerk. Komende jaren komt zeker één hele grote reconstructie in beeld, namelijk de Zuid-Ring. De verwachting is dat hierdoor vijf tot zeven jaar lang veel verleggingen zullen spelen met flinke kosten tot gevolg. Voorheen hadden we hier een aparte voorziening voor, die is opgegaan in de reserve ACG/AIM. Inmiddels is deze uitgeput. De afgelopen jaren, zonder grote verleggingen, waren de kosten ongeveer 80 duizend euro per jaar.
Risicobedrag 2015	75
Kans 2015	75%
Risicobedrag 2016	75
Kans 2016	75%
Risicobedrag 2017	75
Kans 2017	75%
Risicobedrag 2018	75
Kans 2018	75%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	December 2013
Actie	Via de Voortgangsrapportages wordt gerapporteerd op de werkelijke effecten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Gemeentefonds
Programma	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2014.</p> <p>In 2014 is bekend gemaakt hoeveel middelen gemeenten ontvangen voor uitvoering van de decentralisaties in het sociaal domein. De omvang van het gemeentefonds stijgt hierdoor landelijk met 10,3 miljard euro tot circa 27,5 miljard euro. Het gemeentefonds wordt hierdoor de vierde grootste uitgavenpost op de rijksbegroting. Groningen ontvangt voor de uitvoering van deze taken 178,1 miljoen euro in 2015 (stand septembercirculaire 2014).</p> <p>De middelen komen in de periode 2015-2017 beschikbaar via een integratie-uitkering in het gemeentefonds. Vanaf 2018 worden de middelen verdeeld via de algemene uitkering.</p> <p>Een andere belangrijke ontwikkeling die speelt betreft de eerste fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds. Voor het eerst sinds 1997 wordt er weer groot onderhoud gepleegd aan het verdeelstelsel van de algemene uitkering. Dit was noodzakelijk omdat de werkelijke kosten van gemeenten aan gemeentelijke taken niet meer overeen kwam met de ijkpunten hiervoor in het gemeentefonds. De wijzigingen als gevolg van de invoering van de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) zijn ook verwerkt in het groot onderhoud. De tweede (afronddende) fase van de herijking vindt plaats in 2016. Door de herijking verandert de omvang van het gemeentefonds niet, maar het leidt wel tot herverdeel-effecten tussen individuele gemeenten. Voor Groningen leidt de herijking tot een structureel nadeel van 2,6 miljoen euro vanaf 2015 (stand decembercirculaire 2014). Door een overgangsregeling wordt dit nadeel in 2015 teruggebracht tot 1,3 miljoen euro. Het structurele nadeel van 2,6 miljoen euro geldt dus vanaf 2016.</p> <p>Het BTW-compensatiefonds (BCF) blijft in stand. Aan de omvang van dit fonds is een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. In de septembercirculaire 2014 is de verwachte benutting van het BCF geactualiseerd. Het Rijk verwacht een lagere onderschrijding op het fonds. De negatieve bijstelling wordt verrekend met de algemene uitkering. Aangezien we geen betrouwbaardere inschatting kunnen maken van een tekort of overschot op dit fonds nemen we de raming van het rijk op in de algemene middelen. Wanneer hier een actualisatie op plaats vindt, verrekken we deze ook met de algemene middelen.</p>
Risicobedrag 2015	<p>We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 22,0 miljoen euro (naar boven of naar beneden), waarbij de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel.</p>
Kans 2015	<p>We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.</p>
1e signaleringsmoment	1995
Actie	<p>Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Renterisico
Programma	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de in het voorjaar bij het meerjarenbeeld verwachte ontwikkeling van de rente. De werkelijke renteontwikkeling kan hoger of lager uitvallen. Een beperkte afwijking zal zich zeker voordoen. Mutaties in de rente hebben gevolgen voor het resultaat. Het risico op een netto voordelig resultaat is even groot als het risico op een netto nadelig resultaat.
1e signaleringsmoment	Doorlopend
Actie	n.v.t.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Onderdeel 5	ONTWIKKELINGEN
	De ontwikkelingen worden gepresenteerd op volgorde van de programma's in de begroting. De ontwikkelingen die betrekking hebben op diverse programma's worden als eerste opgenomen.
	Wet HOF
Programma	Diversen
Omschrijving	Ingaande 2014 is de wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) van kracht. Europese afspraken over het EMU-saldo en de EMU-schuld zijn daarmee omgezet in wetgeving. Lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP) en een maximale overheidsschuld van 60% van het BBP. De Europese begrotingsregels gelden voor de decentrale overheden. Van het maximale tekort van 3% van lidstaat Nederland is 2,5% voor de rijksoverheid en 0,5% voor de decentrale overheden. Naleving van de EMU-norm is evenwel lastig voor de decentrale overheden, omdat de EMU-norm van een andere begrotingssystematiek uitgaat dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Bij een sluitende begroting in een baten-lasten-stelsel kan een gemeente toch een negatief EMU-saldo hebben. Als gemeenten ook binnen het EMU-saldo moeten blijven betekent dat dat ze hun investeringen zullen moeten beperken, ook als ze daar financieel gezien de ruimte voor hebben. De 0,5% tekort voor de decentrale overheden zal verder in 2016 worden verlaagd naar -0,4% en in 2017 naar -0,3%. Dit zal een verdere druk leggen op het plegen van investeringen en het inzetten van reserves. Voor 2014 is de 0,5% tekort van de decentrale overheden verdeeld over 0,32% voor de gemeenten, 0,11% voor de provincies en 0,07% voor de waterschappen. Bij overschrijding van het EMU-saldo door de decentrale overheden is er een correctiemechanisme. Daarbij wordt niet naar individuele decentrale overheden, maar op macroniveau gekeken. Het correctiemechanisme treedt alleen in werking als de macronorm van de decentrale overheden structureel wordt overschreden. Wel worden voor gemeenten en provincies individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd. De EMU-referentiewaarde voor Groningen voor 2014 bedroeg -30,9 miljoen euro. De voorlopige realisatie over 2014 komt uit op -55,8 miljoen euro. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft echter geen norm, maar is een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente op basis van zijn begrotingstotaal in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Verder zijn Rijk en decentrale overheden in januari 2013 overeengekomen dat sancties als gevolg van overschrijding van de tekortnorm van -0,5% BBP gedurende deze kabinetsperiode niet zullen worden toegepast. Wel kan een eventuele boete uit Europa worden doorberekend aan de decentrale overheden. Daar zal echter niet snel sprake van zijn omdat Nederland sinds een jaar met zijn EMU-saldo onder de 3% zit
Actie	We volgen de landelijke ontwikkelingen en opereren in landelijk verband om de gevolgen voor de gemeenten in beeld te krijgen en zo mogelijk te verminderen.
	Ontwikkeling Vastgoedbedrijf gemeentelijk vastgoed
Programma	divers
Omschrijving	bundeling activiteiten vastgoedontwikkeling en beheer gemeentelijk vastgoed in één centrale vastgoedorganisatie
Actie	divers
	Doorontwikkeling nieuw verdeelmodel BUIG
Programma	Werk en inkomen
Omschrijving	In 2015 is een nieuw verdeelmodel ingevoerd voor de BUIG-uitkeringen. Naar aanleiding van de herverdeel-effecten die hieruit voortvloeien is een landelijk onderzoek gestart naar de mogelijkheden om het model verder te verbeteren. Mogelijk zal het model naar aanleiding van het onderzoek worden bijgesteld en heeft dit financiële consequenties. Voor de begroting 2015 zal het onderzoek geen consequenties meer hebben.
Actie	De gemeente Groningen participeert in de landelijke stuurgroep. Van daaruit volgen we de ontwikkelingen nauwgezet.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Toetsing bouwplannen door derden
Programma	Wonen
Omschrijving	<p>Vanaf 2016 wordt het mogelijk de toetsing aan het bouwbesluit en het toezicht op de bouwkwaliteit door private partijen te laten uitvoeren. Doelstelling is het verlagen van de regeldruk voor bedrijven, professionals en consumenten.</p> <p>In eerste instantie was sprake van overgangperiode van drie jaar. In deze overgangperiode zou de indiener van een aanvraag voor een omgevingsvergunning kunnen kiezen voor private of gemeentelijke toetsing (dual stelsel). In maart 2014 heeft de minister, na overleg met de Tweede Kamer, besloten dat er geen dual stelsel komt en dat de private kwaliteitsborging stapsgewijs wordt ingevoerd. Zo kunnen markt en overheid wennen aan de nieuwe situatie.</p> <p>Er wordt gestart (vooral nog gepland in 2016, maar zeker niet op 1 januari) met het door partijen zelf laten borgen van de kwaliteit van 'eenvoudige' bouwwerken. Dit moet nog nader worden gedefinieerd, maar gedacht kan worden aan bedrijfspanden en woningbouw (tot maximaal 500 m²). Een volledigheidstoets wordt uitgevoerd door de gemeente, inclusief een controle op de juiste kwaliteitsborging en een verklaring dat aan de regels is voldaan.</p>
Actie	De consequenties voor de gemeente Groningen worden nader uitgewerkt.
	Ontwikkeling Iederz inzet Stadsbeheer
Programma	Onderhoud en Beheer openbare ruimte
Omschrijving	<p>Vanaf 2013 zijn ongeveer 300 medewerkers van Iederz gedetacheerd bij Stadsbeheer voor het reguliere onderhoudswerk in de openbare ruimte. Binnen deze groep mensen is de jaarlijkse uitstroom relatief hoog. Vanuit de Participatiewet ontstaat de verplichting om het aantal werknemers dat afkomstig is uit groepen met een afstand tot de arbeidsmarkt, op peil te houden of zelfs te verhogen. Toekomstige uitstroom van Iederz medewerkers bij Stadsbeheer moet dan worden gecompenseerd met zogeheten "banenafpraak-banen". Op dit moment is nog onzeker in welke mate de medewerkers die in deze banen terecht komen, een voldoende bijdrage kunnen leveren aan het onderhoud. Verder is nog onduidelijk welke salaris- en begeleidingskosten dit voor Stadsbeheer met zich mee zal brengen. Bovendien levert de verplichting voor het op peil houden van dit aantal medewerkers forse beperkingen met zich mee bij het doorvoeren van eventuele nieuwe bezuinigingen op het BORG niveau.</p>
Actie	We zullen de ontwikkelingen blijven volgen en indien nodig aangeven wat de gevolgen zijn voor het onderhoudswerk van Stadsbeheer en voor het realiseren van eventuele toekomstige bezuinigingen op het BORG niveau.
	Ontwikkeling stort- en verbrandingsbelasting
Programma	Onderhoud en Beheer openbare ruimte
Omschrijving	<p>Per 2015 wordt een belasting geheven op het afval dat wordt verbrand. Dat heeft de volgende consequenties voor Groningen.</p> <p>Op dit moment wordt 32.200 ton Gronings afval per jaar verbrand. 13,800 ton daarvan wordt in Nederland verbrand, het overige in Duitsland.</p> <p>Er wordt een belasting van € 13,00 per ton afval geheven.</p> <p>In de tarieven voor de afvalstoffenheffing 2015 is rekening gehouden met de heffing op het afval dat niet wordt geëxporteerd. Inmiddels is bekend dat de belasting vanaf 1 juli 2015 ook wordt geheven op het geëxporteerde afval. Dat leidt op jaarbasis tot een verdere kostenverhoging voor Groningen van 239 duizend euro. In 2015 gaat het om de helft van deze extra kosten.</p>
Actie	De extra kosten in 2015 zullen ten laste van het resultaat 2015 en/of de reserve op de afvalstoffenheffing worden gebracht. Voor 2016 zullen deze extra kosten worden meegenomen in de tariefstelling voor de afvalstoffenheffing.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

	Verwerkingslocatie ARCG
Programma	Onderhoud en Beheer openbare ruimte
Omschrijving	Met ingang van juli 2016 hebben SANOG en SOZOG hun contracten met ARCG opgezegd. Op de exploitatie van ARCG kan dit vanaf 2016 een negatieve invloed hebben. Door het bestuur van de ARCG is daarom besloten om hiervoor een bestemmingsreserve te vormen van 800 duizend euro. Op dit moment worden gesprekken gevoerd met Attero over de toekomstige ontwikkelingen.
Actie	Ontwikkelingen nauwlettend volgen
	Terugloop beroepsvaart
Programma	Onderhoud en Beheer openbare ruimte
Omschrijving	
Actie	VERVALLEN
	Operatie BRP
Programma	Stadhuis en Stadter
Omschrijving	De programma naam modernisering GBA is in 2014 gewijzigd in Operatie BRP. Operatie BRP werkt, in opdracht van het ministerie van BZK, aan de invoering van de Basisregistratie Personen (BRP). De bouw van de voorzieningen van de BRP heeft vertraging opgelopen. Na enkele organisatorische aanpassingen ligt het programma weer op koers. De planning voor de oplevering van een volledig werkende BRP is nog niet bekend. Wel wordt er inmiddels in de gemeente Groningen – los van de komst van de Operatie BRP – gekeken naar vervanging van het softwarepakket Cipers, waarbij uiteraard al wel aan de eisen van de Operatie BRP moet worden voldaan. Voor de vervanging van Cipers is het noodzakelijk de planning te kennen van de aansluiting op het BRP. Landelijk dient deze nog te worden vastgesteld. Zodra deze planning bekend is wordt met de voorbereiding van de vervanging van Cipers gestart. Wel is duidelijk dat voor de vervanging van het Cipers softwarepakket de gemeente Groningen aanbesteding-plichtig is. Door de aanbestedingsplicht is de voorgestelde bezuiniging voor de mGBA (dus nu Operatie BRP) van 100 duizend euro structureel niet realiseerbaar. Vanaf 2016 wordt het traject van de aanbesteding gestart. De financiële middelen voor de vervanging en aanbesteding dienen nog gevonden en bestemd te worden. In het laatste kwartaal van 2014 wordt er mogelijk een besluit genomen rondom de deelname van de gemeente Groningen aan het Dimpact concept. Deelname hieraan kan belangrijke consequenties hebben voor financiën als de planning van in gebruik nemen van nieuwe software ter vervanging van Cipers. Dit onderzoek wordt gedaan vanuit het SSC.
Actie	Vanaf 2016 wordt het traject van de aanbesteding gestart. De financiële middelen voor de vervanging en aanbesteding dienen nog gevonden en bestemd te worden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Uitgifte van DigiD en eID-kaart door de gemeente	
Programma	Stadhuis en Stadje
Omschrijving	<p>Minister Plasterk wil een veiliger DigiD proces. De minister wil dat DigiD-codes niet meer per post worden bezorgd in gebieden waar de kans op fraude groot is. Dat schrijft hij in een brief aan de Tweede Kamer. Plasterk vindt extra bescherming nodig in die gebieden, die hij niet met name noemt. De aanmeldcodes voor het digitale overheidssysteem zouden bijvoorbeeld bij de gemeentebalie opgehaald moeten worden. Om het systeem landelijk in te voeren, is veel extra geld nodig. Aanleiding voor de brief is fraude met DigiD's in Amsterdam. Criminelen kwamen achter de codes en maakten daarmee geld buit. In de brief over het eID stelsel en DigiD-kaart van 19 december 2013[1] is door de minister gemeld dat het kabinet een eID stelsel wil realiseren, met een hoog beveiligingsniveau. Tevens is voor de kortere termijn al een pilot gestart waarin een zeer hoog niveau van beveiliging is gerealiseerd in het aanvraag en uitgifteproces met de uitgifte van DigiD. Deze pilot betreft Nederlandse niet-ingezetenen maar doel van de pilot is ook om te kijken hoe het bereik eventueel kan worden verbreed naar andere groepen. De effecten van deze maatregelen zijn nog niet geheel duidelijk. Indien de uitgifte plaats zal vinden aan de gemeentelijke balies zal er toename plaatsvinden van het aantal klantcontacten. Dit geldt voor zowel de uitgifte van DigiD als ook de uitgifte van de nieuwe eID kaart. De definitieve besluitvorming over de inrichting van het eID Stelsel en de introductie van de DigiD-kaart kan pas plaatsvinden als de hiermee samenhangende uitgaven en ontvangsten volledig in kaart zijn gebracht en alle uitgaven zijn gedekt. Er wordt nu ook weer gekeken naar bestaande dragers: NIK en het Rijbewijs als eID. E-Herkenning wordt getransformeerd naar e-ID.</p>
Actie	<p>De effecten van deze maatregelen zijn nog niet geheel duidelijk. Indien de uitgifte plaats zal vinden aan de gemeentelijke balies zal er toename plaatsvinden van het aantal klantcontacten. Dit geldt voor zowel de uitgifte van DigiD als ook de uitgifte van de nieuwe eID kaart.</p> <p>De definitieve besluitvorming over de inrichting van het eID Stelsel en de introductie van de DigiD-kaart kan pas plaatsvinden als de hiermee samenhangende uitgaven en ontvangsten volledig in kaart zijn gebracht en alle uitgaven zijn gedekt.</p>
Samenwerkingsverband Belastingen	
Programma	Stadhuis en Stadje
Omschrijving	<p>In verschillende delen van het land wordt samengewerkt voor de uitvoering van de belastingtaken samengewerkt tussen gemeenten of tussen gemeenten en waterschappen. Die samenwerkingsverbanden blijken te lonen. Samenwerking leidt tot besparingen en is gemakkelijk voor de inwoner die voor zijn lokale belastingen één belastingaanslag krijgt.</p> <p>In het najaar van 2014 hebben Groningen en Hefpunt, het samenwerkingsverband van de drie noordelijke waterschappen, middels een business case onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om door oprichting van een Noordelijk Belastingkantoor maatschappelijke en financiële voordelen te realiseren.</p>
Actie	<p>De business case is afgerond. Besluitvorming op de business case door het college van B&W en het algemeen bestuur van Hefpunt vindt plaats in maart 2015.</p>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 4

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

In deze paragraaf geven wij inzicht in het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Er wordt ingegaan op het gewenste onderhoudsniveau, de hieruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting. Eerst bespreken we de hoofdzaken van het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG). Vervolgens besteden we aandacht aan het onderhoud van de sportaccommodaties en als laatste aan het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Onderdelen

- Beheer Openbare Ruimte
- Gemeentelijke gebouwen
- Overig

Onderdeel 1

Beheer Openbare Ruimte

De gemeente Groningen heeft een oppervlakte van 8.400 hectare. Een deel hiervan is in bezit en dus in onderhoud bij de gemeente. Het gaat om wegen, groen, riolering, kunstwerken en overige kapitaalgoederen (voornamelijk gebouwen). Het beleid voor het niveau van onderhoud van de openbare ruimte kapitaalgoederen is vastgelegd in het BORG. Voor kapitaalgoederen die niet onder BORG vallen, wordt door de verantwoordelijke directies een onderhoudsplan opgesteld.

Bij het plannen van onderhoud wordt zoveel mogelijk gezocht naar de samenhang met andere ontwikkelingen van elementen in de openbare ruimte. We streven ernaar een onderhoudsniveau te realiseren waarbij 90 % van de openbare ruimte voldoet aan het BORG kwaliteitsdoel. We houden rekening met een beperkte daling van de tevredenheid van bewoners over het onderhoud, omdat we minder middelen beschikbaar hebben voor het onderhoud.

Voor een aantal voorzieningen in de openbare ruimte is onderhoud alleen niet meer toereikend. Deze voorzieningen hebben het einde van de technische levensduur bereikt waardoor investeringen noodzakelijk zijn om deze kapitaalgoederen te vervangen of te reconstrueren. Het gaat bijvoorbeeld om de ondergrondse kabels voor de openbare verlichting en de oeverbeschoeiingen. Vanaf 2012 voeren we een meerjarenplan uit waarbij deze voorzieningen worden vervangen.

In het programmadeel van de begroting (programma 9) gaan we nader in op het beheer en onderhoud van de openbare kapitaalgoederen. Van de belangrijkste onderdelen worden hier de speerpunten genoemd.

Vervangen voorzieningen en aanvullend onderhoud

Een aantal voorzieningen in de stad is momenteel aan vervanging toe. Daarnaast voorzagt het onderhoudsbudget niet in alle benodigde groot onderhoud. In 2012 hebben we daarom een structureel budget aan de onderhoudsbegroting toegevoegd. Met dit budget wordt vanaf 2012 een aantal voorzieningen vervangen en wordt aanvullend onderhoud gepleegd. Belangrijk onderdeel daarin is de vervanging van versleten verlichtingskabels, maar we realiseren ook vervanging en groot onderhoud van houten bruggen, kademuren, speelvoorzieningen en asfaltwegen. In 2014 zijn we onverminderd doorgeslagen met de vervanging van oude verlichtingskabels, omdat deze al regelmatig oorzaak waren van uitval van de openbare verlichting. De vervanging van andere onderdelen hebben we een jaar uitgesteld, waardoor de uitvoering van het totale vervangingsprogramma doorloopt tot 2017. Op deze manier realiseerden we een deel van de bezuinigingsopgave.

Wegen

Ook in 2014 hebben we onderhoud uitgevoerd aan diverse asfaltwegen, klinkerwegen, fiets- en voetpaden. Volledige vervanging van een aantal asfaltwegen, die aan het eind van de levenscyclus zijn, hebben we in het kader van de bezuinigingsopgave met 1 jaar uitgesteld. Synergie effecten hebben we behaald door af te stemmen op bijvoorbeeld werkzaamheden aan het riool.

Groen- en speelvoorzieningen

Het groenonderhoud bestaat voor het overgrote deel uit de frequente maatregelen zoals maaien en onkruidbeheersing. In 2014 hebben we de BORG-ambities voor deze kort cyclische werkzaamheden naar beneden bijgesteld (BORG-niveau "Laag") voor de hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen. Op een aantal plekken hebben we in 2014 groot onderhoud aan de bomen en het groen uitgevoerd. De afgelopen jaren hebben we veel

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

kastanjes moeten vellen als gevolg van de kastanjeziekte. We zijn in 2014 begonnen met een gefaseerde herplant van andere boomsoorten op de door de kastanjeziekte opgevalen plekken op de Singels en de Berlageweg.

Naast het verzorgingsonderhoud hebben we ook in 2014 een aantal oudere speeltoestellen vervangen. Bij het vervangen van toestellen bekijken we gelijktijdig of aanpassing van de speelplek nodig is.

Riolsanering.

Dit programma verzorgt het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering en past het aan bij de wettelijke eisen (basisinspanning en zorgplicht). Het Gemeentelijk Riolerings- en Water Plan 2014-2018 (GRWP) vormt het toetsingskader. Gezien de leeftijdsopbouw van het Groninger rioelstelsel en een gemiddelde levensduur van 80 jaar, moet jaarlijks ongeveer 5,5 km riool worden gesaneerd. In 2014 hebben we het project Waterslag 2 afgerond, de aanleg van een grote rioolpersleiding tussen Selwerd en het Damsterdiep. Het riool in de Zonnelaan, Eikenlaan en Kastanjelaan hebben we voorzien van een nieuwe binnenwand (relinen). Bij het riool onder Turfsingel en Schuitediep zijn we ook met deze aanpak begonnen, we ronden dit daar af in de loop van 2015. Het inspraakproces bij de riolsanering in de Oosterparkbuurt en de Hortusbuurt vergde meer tijd dan verwacht, waardoor de uitvoering daar in 2015 zal starten

Kunstwerken

Op diverse plaatsen in de stad wordt door het water- en wegverkeer gebruik gemaakt van (vaste en beweegbare) bruggen. Om blijvend een goede en veilige doorstroming van het verkeer te kunnen garanderen, voeren we regelmatig onderhoud aan de bruggen uit. Het Herewegspoorviaduct vertoont al geruime tijd tekenen van slijtage en is feitelijk aan vervanging toe. Omdat de oorspronkelijk geplande vervanging samenvalt met een aantal andere infrastructurele werken, kan de bereikbaarheid van de stad in het gedrang komen. Om die reden hebben we in 2014 besloten het viaduct eerst (in 2015) te gaan renoveren en de vervanging uit te stellen tot 2028. In 2014 hebben we extra inspecties uitgevoerd en onderzoek gedaan om de veiligheid van het viaduct te kunnen monitoren.

Ondergrondse containers Afvalinzameling

In de openbare ruimte zijn veel ondergrondse voorzieningen aanwezig t.b.v. het inzamelen van afval. Het gaat dan om bijna duizend afvalcontainers en ruim honderd en twintig glas- en even zoveel papiercontainers. Al deze voorzieningen zitten in een onderhoudsplan en worden zo nodig vervangen. De benodigde middelen zijn daarvoor beschikbaar en zitten verwerkt in de tarieven van de afvalstoffenheffing en bedrijfsafval.

Onderdeel 2

Gemeentelijke gebouwen

Sociaal culturele accommodaties

Het onderhoud van de sociaal culturele accommodaties wordt conform het vigerende beleid voortgezet. Voor de eigendomsaccommodaties betekent dat op basis van de meerjarenplanningen. Voor de andere gebouwen kunnen door de besturen aanvragen worden gedaan voor vergoeding van kosten voor groot onderhoud. Het regulier onderhoud wordt door de gebruikers zelf bekostigd en uitgevoerd.

Kernvastgoed

In 2014 zijn er veel ontwikkelingen binnen het gemeentelijke kernvastgoed geweest. Drie gehuurde gebouwen zijn niet meer in gebruik. Dit is het resultaat van de laatste herhuisvestingsoperatie in verband met de besparing op werkplekken en de vorming van het SSC. Dit betreft de gebouwen aan de Europaweg, de Eendrachtsskade en de Waagstraat. Het gebouw aan de Eendrachtsskade hebben we overgedragen aan de eigenaar. De huurovereenkomsten van de Waagstraat en de Europaweg lopen nog door tot respectievelijk april 2016 en augustus 2018. Wij hebben de contractuele verplichting deze twee gebouwen bezet te houden tot de einddatum. Voor de Waagstraat hebben wij een deel onderverhuurd tot 2016. Wat betreft de Europaweg hebben wij dit in beheer gegeven aan Carex BV. Daarnaast is het kantoorgedeelte van de Gotenburgweg leeggekomen. Hier hebben wij een beheerder op gezet (Carex BV). De loods achter het kantoorgedeelte gebruiken we nog. Verder hebben wij het gebouw aan het Harm Buitenplein in gebruik genomen. Dit gebouw biedt ook huisvesting aan derden zoals UWV. Verder hebben wij naar aanleiding van de aanstaande verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw Peizerweg de boekwaarde van het resterende deel naar beneden bijgesteld.

Daarnaast onderzoeken we de wens om de huisvesting van de wijkposten beter aan te laten sluiten bij de bediening van de stadsdelen. Varianten daarvoor worden het komend jaar in beeld gebracht.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Al deze ontwikkelingen zullen leiden tot een efficiënter gebruik (betere bezetting) van het kernvastgoed.

Het onderhoud van de kantoorgebouwen was tot 2014 belegd bij de verschillende gemeentelijke diensten, die in deze gebouwen waren gehuisvest. Inmiddels is het onderhoud van de gebouwen centraal in de gemeentelijke organisatie belegd bij de afdeling Vastgoedmanagement (VGM). De verschillende meerjarenplanningen worden voor de uitvoering van het onderhoud geharmoniseerd. In 2015 stellen we de onderhoudsprioriteiten voor de gebouwen, die structureel voor de gemeentelijke organisatie in gebruik blijven, opnieuw vast.

Cultuur

Stadsschouwburg

Uw raad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van achterstallig onderhoud van de Stadsschouwburg. In maart 2014 hebben wij een subsidie aangevraagd bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) om aanvullende werkzaamheden in dit monumentale gebouw uit te kunnen voeren. Deze subsidieaanvraag is in augustus 2014 afgewezen door de RCE vanwege budgettaire redenen. Deze afwijzing houdt in dat we onze onderhoudsaanpak op onderdelen versoberen. We gaan echter gewoon door met de noodzakelijke werkzaamheden (casco/constructief) en de energiemaatregelen in samenwerking met de Gresco (Groningse Energie Service Compagnie).

Vervolgens hebben wij in oktober 2014 een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend. We verwachten dat deze vergunning in april 2015 wordt verleend en dat we de renovatiewerkzaamheden kunnen starten begin mei 2015.

Ook zijn we in december 2014 het aanbestedingstraject gestart en dienen we opnieuw een subsidieverzoek in bij de RCE en nog een aantal fondsen.

Uiteraard stemmen we de bouwwerkzaamheden af op de programmering van de Stadsschouwburg. Deze zullen bij uitvoering in één traject ongeveer één jaar duren.

Onderdeel 3

Overig

Onderwijshuisvesting

Met ingang van 2015 is de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en het up-to-date houden van de schoolgebouwen PO/SO/VO door het Rijk rechtstreeks belegd bij de schoolbesturen. De schoolbesturen krijgen daarvoor de middelen. We hebben geen verantwoordelijkheid (financieel en inhoudelijk) meer voor de technische en onderwijskundige staat van de gebouwen. Het gemeentefonds is verlaagd met een bedrag van 2,1 miljoen euro. Daar staat tegenover dat we geen uitgaven meer hoeven te doen voor het onderhoud van de schoolgebouwen. Het onderhoud van gebouwen die buiten onderwijsgebruik zijn gesteld blijft wel onze verantwoordelijkheid. Dit totdat een andere bestemming is gevonden.

Sportaccommodaties

Onderhoudswerkzaamheden

Onze inzet is erop gericht ieder jaar de conditie van de sportaccommodaties op peil te houden. Dat hebben we ook in 2014 gedaan. Zowel door onderhoud als door vervangingsinvesteringen. Uitgangspunt is om onze sportaccommodaties te laten voldoen aan de wettelijke eisen en schoon, heel en veilig, te houden. We hebben in 2014 een groot aantal onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, variërend van schilderwerk tot cultuurtechnische werkzaamheden voor sportvelden en de bijbehorende infrastructuur. We noemen:

- de verhuizing van de voetbalclub Gronitas naar sportpark Stadspark waar een pupillengrasveld is aangelegd om de capaciteit te vergroten
- de vervanging van twee kunstgrasvelden op sportpark Kardinge
- de vervanging van een kunstgrasveld en de aanleg van een nieuw combi kunstgrasveld voor voetbal en rugby op sportpark Corpus den Hoorn
- het treffen van infrastructurele maatregelen op de camping Stadspark en op de wielerveden Corpus den Hoorn
- het voorzien van een sportinrichting bij de sporthal en de dojo van sportcentrum Kardinge
- de renovatie van het oefenveld op sportpark Stadspark (Velocitas).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Verduurzaming

In 2014 hebben we flinke stappen gezet in de verduurzaming van onze sportaccommodaties. De grootste investering in 2014 was de 2^e fase van de renovatie sportcentrum Karding (Biomassa-installatie, led verlichting en zonnepanelen). Daarnaast is de proef om de veldverlichting via een pasje beter te beheersen op de sportparken Karding en West End, gerealiseerd. We gaan dit ook toepassen op sportpark Corpus den Hoorn. Er zijn twee nieuwe gymlokalen aan de Violenstraat die zijn voorzien van energiezuinige TL-verlichting en een lage temperatuur vloerverwarming. In diverse accommodaties zijn bewegingsmelders geplaatst voor de verlichting en we willen dit voor de wastafelkranen ook gaan uitrollen. Op sportpark Corpus den Hoorn zijn de eerste gesprekken gestart met clubs rondom de mogelijkheid van één centrale clubaccommodatie. Een dergelijke gezamenlijke accommodatie bespaart energie en onderhoud.

Brandveiligheid

Daarnaast is voor alle gymlokalen, sporthallen en zwembaden een risico-inventarisatie en evaluatie uitgevoerd. Hierbij is de nieuwe wet- en regelgeving omtrent brandveiligheid in beeld gebracht. In 2014 zijn we begonnen met de aanpassingen die hieruit voortvloeien.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 5

FINANCIERING

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen

- Algemene ontwikkelingen
- Rente ontwikkeling 2014
- Risicobeheer
- Gemeentefinanciering

Onderdeel 1

Algemene ontwikkelingen

Treasurystatuut

Het Treasurystatuut wordt telkens voor een termijn van twee jaren opgesteld. Op 19 februari 2014 heeft de gemeenteraad het Treasurystatuut 2014-2015 vastgesteld. De belangrijkste wijziging betrof het schrappen van de limiet voor nieuw aan te trekken leningen. Deze limiet is vervangen door gedetailleerde informatie in de reguliere planning en control documenten over de verwachte omvang van de nieuw aan te trekken leningen en de werkelijk aangetrokken leningen.

Regelgeving en processen Treasury

2014 is het jaar waarin Schatkistbankieren is ingevoerd. De gemeente is verplicht tot het aanhouden van tegoeden in de schatkist. Eerder konden eventuele tegoeden nog worden aangehouden bij een bank naar keuze tegen marktconforme rentetarieven.

Werkelijk aangetrokken leningen en prognose nieuw aan te trekken leningen

In 2014 hebben wij 80 miljoen euro nieuwe langlopende leningen aangetrokken. In de begroting 2014 was voorzien dat de financieringsbehoefte met 130 miljoen euro zou toenemen.

Deze financieringsbehoefte heeft zich in 2014 als volgt ontwikkeld:

Schatkistbankieren	Bedragen x € 1.000			
	Kartaal 1	Kartaal 2	Kartaal 3	Kartaal 4
Vlottende middelen	585	562	530	586
- tegoeden in rekening courant ABN AMRO	320	298	250	328
- tegoeden in rekening courant ING	265	264	280	258
Drempel schatkistbankieren	4.386	4.386	4.386	4.386
Ruimte onder drempel	3.801	3.824	3.856	3.800
Begrotingstotaal	817.868	817.868	817.868	817.868
Grondslag variabele drempel	317.868	317.868	317.868	317.868
Vaste drempel schatkistbankieren	3.750	3.750	3.750	3.750
Variabele drempel schatkistbankieren	636	636	636	636

De hiervoor opgenomen volumes zijn jaargemiddelden.

Het saldo geldleningen o/g is inclusief 80 miljoen euro aan nieuw aangetrokken langlopende leningen. Voor de volledigheid merken we op dat de hiervoor opgenomen onderbouwing niet geheel aansluit bij de Investerings- en Financieringsstaat. In deze staat worden beschikbare kredieten opgenomen in plaats van kasstromen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Kritisch bankieren

Onder kritisch bankieren wordt verstaan het lenen bij banken die belegd geld gebruiken voor de financiering van projecten die in het teken staan van duurzaamheid, bescherming van het milieu en dergelijke. In Nederland kennen we twee banken die 'kritisch' genoemd kunnen worden: ASN en Triodos. Op 30 maart 2005 heeft de raad besloten om met ingang van 2005 voor maximaal 25 miljoen euro per jaar 'kritische' leningen aan te trekken, waarbij de rente tot 0,15% hoger mag zijn dan bij marktconforme leningen. In 2014 is een 'kritische' lening aangetrokken van 20 miljoen euro bij de Triodosbank.

Beoordeling kredietwaardigheid tegenpartijen u/g

Aan de hand van jaarcijfers van de tegenpartijen wordt jaarlijks een analyse uitgevoerd voor de beoordeling van hun kredietwaardigheid. Bij de meeste partijen beperkt de beoordeling van de kredietwaardigheid zich tot het sec uitvoeren van een ratio-analyse.

Uitkomst van de beoordeling 2014 is dat een tegenpartij aan wie een lening is verstrekt als minder kredietwaardig moet worden aangemerkt. Op de totale uitgezette portefeuille per 31 december 2014 van 182,3 miljoen euro bedraagt dit risico 1,3%. Met de betreffende partij zijn begin 2015 goede afspraken gemaakt over tijdige rente- en aflossingsverplichtingen.

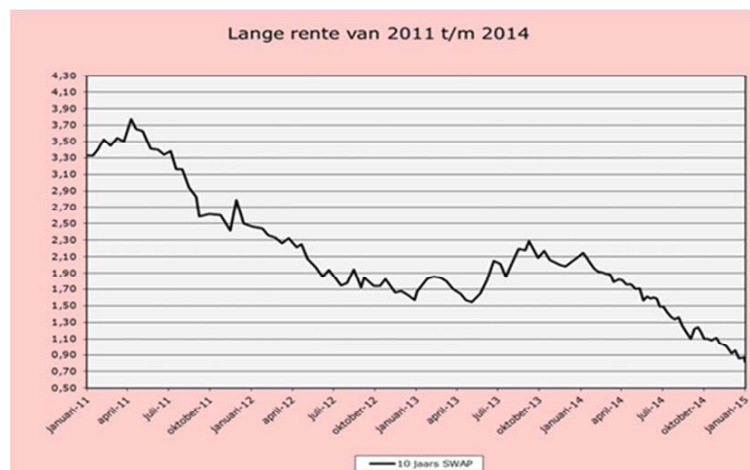
Onderdeel 2

Rente-ontwikkeling 2014

In 2014 is de rente fors gedaald. De centrale banken blijven de economie flink stimuleren. De Europese Centrale Bank verlaagde de refi rente in twee stappen tot 0,05%. Het jaar begon met een tijdelijke opleving. De verschillen tussen de noordelijke en zuidelijke landen in Europa namen af, en er werd een groei van de economie voorspeld. Halverwege het jaar bleek dat de Nederlandse economie weliswaar een beetje groeide (0,5% in het tweede kwartaal), maar binnen Europa bleef er sprake van een krimpende economie.

Lange rente

De volgende grafiek laat het renteverloop van de lange rente (10-jaar SWAP) voor de periode 1 januari 2011 tot en met 31 december 2014 zien.

De lange rente is in 2014 gedaald van 2,15% begin 2014 tot 0,82% ultimo 2014. De opslagen die Gemeenten betalen boven de 10-jaars SWAP dalen een beetje. In 2014 werd er 0,45% extra betaald. De bovengenoemde lage rentes

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

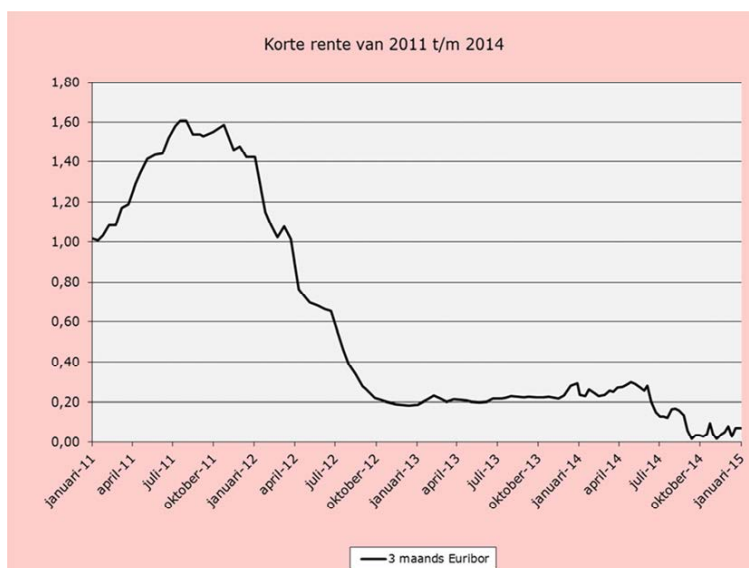
waren lager dan in de begroting voorzien. Ook in 2015 is de marktrente fors lager dan de aannames in de begroting 2015.

Gehanteerde rentepercentages 2014: lange rente

Rente langlopende leningen o/g	2,90%
Rente omslagpercentage	3,00%
Rente reserves en voorzieningen	1,50%

Korte rente

Het beeld van de korte rente is gebaseerd op cijfers van de 3-maands EURIBOR (interbancaire rente). In de onderstaande grafiek zijn de gegevens vanaf 1 januari 2011 tot en met 31 december 2014 verwerkt.

Evenals in voorgaande jaren is in 2014 een (limitatief) deel van de lange financieringsbehoefte gefinancierd met beschikbare korte middelen. Bij deze vorm van financiering wordt overtollig kort vermogen niet volledig aangehouden op de geldmarkt, maar ingezet ter dekking van de lange financieringsbehoefte. Dit levert rentevoordelen op. Het korte geld was veel goedkoper dan het lange geld, respectievelijk 0,13% en 2,37%.

Wel zijn er achttien kasgeldleningen aangetrokken. De vergoeding die wij op deze leningen hebben betaald bedroeg 0,05%.

In 2014 is er regelmatig een tijdelijk overschot naar de schatkist overgeboekt. Telkens slechts voor enkele dagen. Bij de betaalrekeningen van de ING en de ABN AMRO houden wij uit praktische overwegingen een zeer beperkt tegoed aan. Hierover ontvangen wij geen rente.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Schatkistbankieren	Bedragen x 1.000 euro			
	Kartaal 1	Kartaal 2	Kartaal 3	Kartaal 4
Vlottende middelen	585	562	530	586
- tegoeden in rekening courant ABN AMRO	320	298	250	328
- tegoeden in rekening courant ING	265	264	280	258
Drempel schatkistbankieren	4.386	4.386	4.386	4.386
Ruimte onder drempel	3.801	3.824	3.856	3.800
Begrotingstotaal	817.868	817.868	817.868	817.868
Grondslag variabele drempel	317.868	317.868	317.868	317.868
Vaste drempel schatkistbankieren	3.750	3.750	3.750	3.750
Variabele drempel schatkistbankieren	636	636	636	636

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst afgesloten om over het tegoed c.q. het tekort op de bankrekeningen van de gemeente Groningen een geldmarkt-conform tarief te betalen. In 2014 was dit 0,243%.

Gehanteerde rentepercentages 2014: korte rente	
Rente rekening courant faciliteit	0,40%
Rente tegoedpositie derden (credit%)	1,25%
Rente schuldpositie derden (debet%)	3,50%

Rente Omslag Percentage

Het Rente Omslagpercentage (ROP) is van 2010 (3,75%) tot 2014 (3,00%) gestaag gedaald. Voor 2015 bedraagt het ROP weer 3,00%.

Onderdeel 3

Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Tevens wordt ingegaan op de gegevens die uit hoofde van de Wet Fido voor de toezichthouder nodig zijn.

Limieten financiering

Ter beperking van renterisico's gelden voor zowel de korte als de lange geldpositie limieten. Het betreft hier wettelijke limieten en eigen limieten. De limieten zijn omschreven in het Treasurystatuut.

Limietenoverzicht (bedragen in miljoenen euro)	2013	2014
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	71	70
Korte mismatch	133	131
Limieten lang geld		
Lange mismatch	23	23
Renterisiconorm	168	164
Vaste financiering	100	100
Vervroegde aflossing langlopende leningen	-	-

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kort-geldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld van de gemeente mag maximaal 8,5% bedragen van het begrotingstotaal van de gemeentebegroting. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet 2014 bedraagt 70 miljoen euro en blijkt het hele jaar ruim te zijn onderschreden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Modelstaat A: Kasgeldlimiet	Bedragen x € 1,000,-			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1). Omvang vlottende korte schuld	12.006	20.626	29.857	64.817
-opgenomen gelden < 1 jaar	-	-	-	-
-schuld in rekeningcourant	4.017	1.494	6.971	28.560
-gestortegelden door derden < 1 jaar	4.656	4.132	7.219	6.257
-overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	3.333	15.000	15.667	30.000
(2). Vlottende middelen	0	0	0	0
contante gelden in kas	-	-	-	-
-tegoeden in rekeningcourant	-	-	-	-
-overige uistaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
(3) Totaal netto vlottende schuld (1)-(2)	12.006	20.626	29.857	64.817
(4) Toegestane Kasgeldlimiet	70.000	70.000	70.000	70.000
(5) Ruimte onder de kasgeldlimiet	57.994	49.374	40.143	5.183
Begrotingstotaal	817.868	817.868	817.868	817.868
(7) Percentage regeling	8.5%	8.5%	8.5%	8.5%
(4) Kasgeldlimiet (6*7)	70.000	70.000	70.000	70.000

Korte Mismatch-limiet

Gedurende het jaar wordt een deel van de kortlopende middelen gebruikt voor dekking van het lange financieringsstekort. Dit is voordelig omdat de korte rente over het algemeen lager is dan de lange rente. Omdat deze mismatch-financiering leidt tot een vergroting van het renterisico (het risico dat bij een stijgende of hoge rente geconsolideerd moet worden) mag, rekening houdend met een ijzeren voorraad aan korte middelen, maximaal 17,5% van de netto vaste schuld, ofwel 131 miljoen euro met kort geld worden gefinancierd.

In 2014 steeften wij een benutting na van 50% van de bovengenoemde limiet. Enerzijds leidde dat tot een beperkt renterisico, anderzijds hebben wij daardoor goed geprofiteerd van de lage markrente voor nieuwe langlopende leningen. De limiet is in 2014 niet overschreden. De gemiddelde benutting in 2014 bedroeg 67 miljoen euro.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingstotaal. In modelstaat B wordt het renterisico op de vaste schuld berekend. Uit de berekening blijkt dat het renterisico op de vaste schuld in 2014 onder de wettelijke norm is gebleven.

Modelstaat B: Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld 2014-2017	Bedragen x € 1,000,-			
	2014	2015	2016	2017
1. Rente herziening	4.092	3.654	13.041	6.502
2. Aflossingen	57.454	41.933	28.864	43.224
3. Renterisico	61.546	45.587	41.905	49.726
4. Renterisiconorm	163.574	163.574	163.574	163.574
5. Ruimte onder renterisiconorm	102.028	117.987	121.669	113.848
4a. Het bij ministriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b. Begrotingstotaal jaar 2014	817.868	817.868	817.868	817.868
4. Renterisiconorm (4a x 4b)	163.574	163.574	163.574	163.574

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Lange mismatch-limiet

Van de korte vermogensbehoefte mag een bedrag tot maximaal 5% van de netto opgenomen vaste schuld met langlopende leningen worden gefinancierd. Dit is in 2014 niet gebeurd.

Vervroegde aflossing langlopende leningen

In 2014 is niet vervroegd afgelost.

Vaste financiering

De limiet vaste financiering was de limiet voor de jaarlijkse opname van langlopende leningen voor de vaste financiering van gemeentelijke activiteiten. Deze limiet is in het Treasury statuut 2014-2015 vervangen door gedetailleerde informatie over werkelijk aangetrokken en nog aan te trekken langlopende leningen.

Kredietrisico's op verstrekte gelden

Onderstaand onderdeel geeft de kredietrisico's op verstrekte gelden weer. Het betreft verstrekte leningen als uitgezet kasgeld en overige creditposities bij financiële instellingen. Hierbij zijn de uitgezette bedragen per risicogroep aangegeven.

Kredietrisico op verstrekte gelden	Bedragen x € 1,000,-	
Risicogroep	Restant-schuld	%
Gemeenten/ Provincies		
Gemeentelijke Grondexploitatie	275.000	57,1%
Overheidsbanken		
Woningcorporaties met garantie WSW	155.047	32,2%
Semie overheidsinstellingen		
Financiële instellingen (AA en hoger)	586	0,1%
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut	51.309	10,6%
Niet toegestane instellingen volgens Treasury statuut	-	
Totaal	481.942	100%

De verstrekte leningen aan Meerstad zijn nog steeds conform het raadsbesluit Meerstad Vernieuwd, verstandig en met vertrouwen vooruit.

Ten opzichte van de begroting is de portefeuille voor de Woningcorporaties met 19,8 miljoen euro teruggelopen. Ultimo 2014 werden er vrijwel geen tegoeden aangehouden bij financiële instellingen.

Onderdeel 4

Gemeentefinanciering

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling en de grootte van de opgenomen (OG) leningen.

Mutaties in Leningenportefeuille (OG)	Bedragen x € 1,000,-	
	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2014	1.129.504	3,60%
Nieuwe leningen	92.091	2,47%
Reguliere aflossingen	81.966	3,96%
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassing (oud percentage)	4.092	4,64%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	4.092	3,58%
Totaal	1.139.629	3,48%

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De nieuwe leningen betreffen:

- Acht consolidatieleningen van 80 miljoen euro in totaal;
- Gematchte (her) financiering Woningbouw 11,8 miljoen euro;
- Overig 0,3 miljoen euro.

Uitzettingen

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling en de grootte van de uitgezette (UG) leningen.

Mutaties in Leningenportefeuille (UG)	Bedragen x € 1,000,-	
	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2014	490.552	3,93%
Nieuwe leningen	12.341	3,48%
Reguliere aflossingen	33.544	4,20%
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassing (oud percentage)	4.092	4,64%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	4.092	3,58%
Totaal	469.349	3,90%

De (her)financiering van de woningcorporaties is voor een belangrijk deel al vastgelegd voor 2014. Daardoor is de afgesloten gemiddelde rente hoger dan de marktstandigheden in het afgelopen jaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 6

VERBONDEN PARTIJEN

Jaarlijks wordt in de begroting en jaarrekening aandacht besteed aan de verbonden partijen van de gemeente. De verbonden partijen zijn vennootschappen (NV's en BV's), stichtingen, verenigingen en gemeenschappelijke regelingen, waar de gemeente in deelneemt. Een partij geldt als verbonden partij indien de gemeente in die partij een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Een gesubsidieerde instelling geldt als zodanig niet als een verbonden partij. Verbonden partijen voeren (voor een deel) beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf zou kunnen doen. Echter, de gemeente blijft wel eindverantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

Uw raad stelde in oktober 2003 een nota Verbonden Partijen vast. In de desbetreffende nota is een kader gegeven voor het aangaan van nieuwe deelnemingen en het voortzetten van bestaande deelnemingen. Daarnaast zijn criteria ontwikkeld voor de vertegenwoordiging vanuit de gemeente, zoals wie gaat onder welke voorwaarden de gemeente vertegenwoordigen in het bestuur van een private organisatie. Hierbij is vooral gekeken naar eventuele belangenverstrengeling die voor een bestuurder van de gemeente kan optreden door tevens als bestuurder van een NV, BV of CV op te treden. In het duale stelsel heeft het college de bevoegdheid om tot deelnemingen te besluiten. Voordat het college besluit tot een deelneming moet het echter eerst de raad over een ontwerpbesluit horen.

Op 11 december 2013 bracht de rekenkamercommissie een onderzoeksrapport uit naar samenwerkingsverbanden van onze gemeente. Uit dit rapport kwam naar voren dat de gemeente niet altijd voldoende zicht heeft op samenwerkingsverbanden voldoende in control zijn. Ook concludeerde de rekenkamercommissie dat een afwegingskader ontbreekt, waaraan getoetst kan worden of nieuwe verbonden partijen wenselijk zijn en in welke vorm dat zou moeten gebeuren. Op 1 oktober 2014 is in de raadscommissie Financiën en Veiligheid gesproken over de discussienotitie 'Verbonden partijen en samenwerkingsrelaties'. De aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamercommissie en de uitkomsten van de discussie in de raadscommissie zijn verwerkt in een nieuwe kadernota Verbonden Partijen. In deze kadernota wordt uiteengezet hoe de gemeente Groningen met verbonden partijen om wil gaan. Hiervoor hebben we een aantal instrumenten ontwikkeld en een set van afspraken opgenomen. Met de nieuwe kadernota wordt het kader geactualiseerd van de nota Verbonden Partijen uit 2003.

Hieronder gaan wij nader in op de beleidsvoornemens dan wel ontwikkelingen die sinds het uitbrengen van de gemeenterekening 2013 bij de verbonden partijen hebben plaatsgevonden. Tevens volgt een overzicht van de verbonden partijen.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen

NV Waterbedrijf Groningen

In de gemeentebegroting 2014 hebben we rekening gehouden met de verkoop van (een deel van) onze aandelen in het Waterbedrijf voor een bedrag van 15 miljoen euro. De onderhandelingen hierover zijn in 2014 niet afgerond. Hierdoor is in de gemeenterekening 2014 dit bedrag als nadeel meegenomen.

Martiniplaza BV te Groningen

Als gevolg van aanhoudende verliezen heeft Martiniplaza in de jaarrekening 2013 de vaste activa met 3 miljoen euro afgewaardeerd. Als gevolg van deze afwaardering hebben wij de boekwaarde van onze aandelen Martiniplaza (van 5,22 miljoen euro) met 1,3 miljoen euro afgewaardeerd naar 3,92 miljoen euro. Tegenover de waarde van de deelneming staat een reserve. Bij de bestemming van het resultaat 2014 stellen we voor om de afwaardering van 1,3 miljoen euro ten laste van de reserve te brengen. Het effect hiervan op het weerstandvermogen is meegenomen bij de opstelling van de begroting 2015.

WarmteStad BV

In 2014 hebben wij besloten om samen met het Waterbedrijf Groningen ieder voor 50% deel te nemen in WarmteStad BV. WarmteStad BV is een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de stad op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energieneutraal Groningen 2035. Dit is nader uitgewerkt in de 'visie en strategie voor ontwikkeling en gebruik van duurzame warmte en koude in de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

stad Groningen'. Het doel van de BV is om de uitstoot aan CO2 sterk te beperken via het spoor warmte. De rol van de gemeente is primair om dergelijke initiatieven die momenteel niet door de markt worden opgepakt aan te jagen.

Euroborg NV te Groningen

Het voornemen is om een Topsportzorgcomplex aan de Laan Corpus den Hoorn te ontwikkelen, waarin het trainingscomplex van FC Groningen en medische voorzieningen aan alle topsportclubs in Groningen gehuisvest zullen worden. In de loop van 2015 zal duidelijk worden of het project haalbaar is. Euroborg NV wordt opdrachtgever en zal het gebouw verhuren.

Community Network Noord Nederland BV te Groningen

Naast de gemeente is TCN/SIG aandeelhouder met een belang van 16,8%. TCN/SIG is failliet. De curatoren hebben aangegeven op termijn het aandelenbelang te willen verkopen. Hierover vindt doorlopend overleg plaats met de gemeente Groningen.

NV Groningen Airport Eelde te Eelde

In het strategisch plan 'Werelden verbinden' heeft GAE aangegeven dat samen met het UMCG wordt gezocht naar een locatie voor de traumahelikopter, waarbij UMCG en GAE onderzoeken in hoeverre deze faciliteit kan worden gecombineerd met UMCG Ambulancezorg en de luchthavenbrandweer.

Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG): verwerkingslocaties ARCG

SANOG en SOZOG, twee afval gerelateerde samenwerkingsverbanden in de provincie Groningen, hebben hun contracten met ARCG opgezegd. Hierdoor beraadt de afvalverwerker Attero zich over de instandhouding van de verwerkingsfabriek in Groningen. Inmiddels is er een risicoanalyse uitgevoerd, waaruit blijkt dat het risico beheersbaar is.

Gemeenschappelijke regeling Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen

Uw raad heeft in februari 2015 ons college toestemming verleend tot het oprichten van een nieuwe gemeenschappelijke regeling Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen. Het doel van deze regeling is de taken en bevoegdheden van de regiogemeenten vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ, de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente Groningen.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen

Vanaf 1 januari 2014 is de brandweerzorg als gevolg van een wijziging van de wet Veiligheidsregio's geregionaliseerd. Daarvoor is een nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen opgericht. Tegelijkertijd is de gemeenschappelijke regeling V&GR gewijzigd in de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg.

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg Groningen

Overheveling toegangstaken Jeugdzorg

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de toegangstaken triage en casemanagement Jeugdzorg overgeheveld van Bureau Jeugdzorg naar de gemeenschappelijke regeling PG&Z. Vanaf deze datum zullen de medewerkers van Bureau Jeugdzorg, belast met deze taken tijdelijk ondergebracht worden bij GGD Groningen.

Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG)

Met ingang van 1 januari 2015 is de gemeenschappelijke regeling PG&Z uitgebreid met de RIGG. De RIGG zal uitvoering geven aan de taken met betrekking tot inkoop van een aantal (boven)regionale voorzieningen op het gebied van jeugdzorg. Naast inkoop zijn de twee andere hoofdtaken van de RIGG advies en kwaliteitszorg. De begroting 2015 zal in totaal ruim 1,6 miljoen euro bedragen, uitgaande van de personele bezetting, een overhead van 30% en een reservering voor ICT. Daarmee zijn er twee uitvoeringsorganisaties -GGD Groningen en RIGG- onder de vlag van PG&Z actief.

Stichting Infoversum te Groningen

De stichting Infoversum is een nieuwe verbonden partij. De opening voor het publiek heeft medio 2014 plaatsgevonden. De gemeente Groningen heeft een lening verstrekt van 2,5 miljoen euro voor de realisatie van het gebouw, die in 13 jaar moet worden afgelost.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Lijst van verbonden partijen

Bij besluit van 25 juni 2013 is het Besluit Begroting en Verantwoording gewijzigd, waardoor de lijst van verbonden partijen niet alleen in de jaarrekening, maar ook in de begroting moet worden opgenomen. Onderstaand zijn de verbonden partijen opgenomen met daarbij een aantal kenmerken.

NV's, BV's en CV's

NV Waterbedrijf Groningen te Groningen

- Het openbaar belang wordt vertegenwoordigd door de levering van drinkwater aan ruim 280.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in Eelde en Paterswolde.
- In de statuten is bepaald dat het recht om aandelen te verwerven is gebaseerd op het aantal inwoners: 1 aandeel per 2.500 inwoners.
- Op 18 februari 2014 besloot het college een extra aandeel à 500 euro aan te kopen. Deze aankoop is in 2014 geëffectueerd.
- Het financieel belang: de gemeente Groningen heeft 79 aandelen van nominaal 500 euro. Dit is totaal 39,5 duizend euro. Het totaal gestort kapitaal bedraagt 138 duizend euro.
- De gemeente is in onderhandeling met de provincie Groningen over de verkoop van de gemeentelijke aandelen.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 was 61,4 miljoen euro, het vreemd vermogen 96,5 miljoen euro, het nettoresultaat 2013 bedroeg bijna 1,0 miljoen euro.
- De gemeente levert een van de commissarissen.

Martiniplaza BV te Groningen

- Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in brede zin en het aanbieden van een zalencomplex voor sportactiviteiten, congressen en evenementen.
- Het belang bedraagt 1.800 aandelen à duizend euro (1799 gewone aandelen en 1 prioriteitsaandeel van 1 duizend euro nominaal). Gemeente Groningen is enig aandeelhouder. De boekwaarde van de aandelen op 31 december 2013 was 5,22 miljoen euro. Deze is in 2014 met 1,3 miljoen euro afgewaardeerd naar 3,92 miljoen euro.
- Volgens de voorlopige rekening 2014 was het eigen vermogen eind 2014 3,11 miljoen euro en het vreemd vermogen 18,93 miljoen euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 3,62 miljoen euro negatief. Het voorlopig resultaat over 2014 bedraagt 0,83 miljoen euro negatief.

Enexis Holding NV (netwerkbedrijf), Attero Holding NV (voorheen Essent Milieu) en Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (EPZ Borssele)

- Het publieke belang van deze drie deelnemingen betreft het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water.
- In 2014 zijn de aandelen in Attero verkocht aan Recycleco B.V.. Met de overname was een bedrag gemoeid van 170 miljoen euro. Hiervan is ruim 1,8 miljoen euro aan de gemeente overgemaakt.
- In 2011 zijn de bedrijfsactiviteiten van PBE verkocht. De vennootschap PBE is als special purpose vehicle voortgezet voor het verder afhandelen van de financiële transacties.
- Het financiële belang in de bij de verkooptransacties gevormde BV's bedraagt op 1 januari 2014 16,820 miljoen euro. Het betreft de boekwaarde van de deelnemingen, inclusief uitstaande langlopende vorderingen.
- Verkoop vennootschap B.V.:
De vennootschap wordt mogelijk in 2015 geliquideerd. Het verwachte eigen vermogen per 1 januari 2015 is 350 miljoen euro. RWE kan tot 30 september 2015 nog nieuwe claims indienen. Tot deze datum blijft er onzekerheid bestaan hoeveel er zal resteren van de escrow en uiteindelijk vrij zou kunnen vallen aan de aandeelhouders. Voor de vordering heeft de gemeente een voorziening gevormd van 5,247 miljoen euro.
- VCBL vennootschap B.V.:
Deze vennootschap kan mogelijk in 2015 worden geliquideerd. Er speelt nog een discussie over de definitieve afwikkeling van de escrow. Voor de vordering heeft de gemeente een voorziening gevormd van 222 duizend euro.
- CSV Amsterdam:
Bij de verkoop van Attero is in juli 2014 bij een escrow 13,5 miljoen euro gevormd om eventuele claims te kunnen verrekenen. Uitbetaling is afhankelijk van de claims die worden ingediend.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- **Vordering op Enexis B.V.:**
De omvang van het vreemd vermogen is zowel aan het begin en het eind van 2015 862 miljoen euro. In de afgelopen jaren heeft Enexis gebruik gemaakt van de mogelijkheid om vervroegd af te lossen. Wij hebben geen aanwijzingen dat in 2015 van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Vandaar dat de bedragen begin en eind 2015 dezelfde zijn. De vordering van de gemeente bedraagt 10,088 miljoen euro.

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

- Het openbaar belang is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De missie van de bank is duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
- Het belang bedraagt 329.199 aandelen à 2,50 euro. De boekwaarde bedraagt 823 duizend euro.
- Het eigen vermogen eind 2013 bedroeg 3,43 miljard euro, het vreemd vermogen 127,8 miljard euro.
- Het voorlopig resultaat over 2014 bedraagt 126 miljoen euro.

Thermiek BV

- Het openbaar belang betreft het aanbieden van re-integratieactiviteiten voor personen met een achterstand op de arbeidsmarkt.
- Het belang bedraagt 1.800 aandelen à 10 euro. De boekwaarde bedraagt 18 duizend euro.
- Het eigen vermogen eind 2013 bedroeg 8 duizend euro negatief en het vreemd vermogen 530 duizend euro. Volgens de voorlopige jaarcijfers bedraagt het eigen vermogen ultimo 2014 5 duizend euro negatief. Het vreemd vermogen bedraagt op die datum 338 duizend euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 19 duizend negatief. Over 2014 bedraagt het voorlopig resultaat 3 duizend positief.

NV Groningen Airport Eelde te Eelde

- Het openbaar belang betreft de mobiliteit en bereikbaarheid door de lucht.
- Het financieel belang bedraagt 3.120 aandelen à 453 euro nominaal. Het gestort kapitaal bedraagt 1,08 miljoen euro.
- Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2013 15,05 miljoen euro en het vreemd vermogen 29,24 miljoen euro. In de begroting 2015 is de prognose voor het eigen vermogen per 31 december 2014 14,13 miljoen euro. De prognose voor het vreemd vermogen op 31 december 2014 is 3,6 miljoen euro.
- Het financieel resultaat over 2013 bedraagt 490 duizend euro negatief en het voorlopig resultaat 2014 901 duizend euro negatief.

Euroborg NV te Groningen

- Het openbaar belang van de Euroborg is de landmark in de ontwikkeling van het Europapark, de sportvoorziening voor betaald voetbal in Groningen.
- Het geplaatst en gestort kapitaal bedraagt 48.000 aandelen van nominaal 1 euro, zijnde 48 duizend euro. De gemeente heeft een totaalbedrag aan annuïtaire leningen verstrekt van 19,3 miljoen euro. De restschuld hiervan bedraagt per 31 december 2014 16,3 miljoen euro.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 was 0,1 miljoen euro, het vreemd vermogen 19,3 miljoen euro, het resultaat 2013 bedroeg 228 duizend euro negatief.
- Vanaf 2012 is Euroborg NV genoodzaakt om in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving een stelselwijziging toe te passen. Tot die datum werd annuïtair afgeschreven in plaats van lineair. Dit heeft negatieve gevolgen voor het eigen vermogen en het resultaat.
- Het voorlopig resultaat over 2014 bedraagt 181 duizend euro negatief.

NV Wonen boven Winkels te Groningen

- Het openbaar belang van de NV is het vormgeven van een deel van de gemeentelijke volkshuisvestingstaak door het realiseren van 200 wooneenheden in de binnenstad boven winkels in de komende tien jaar, al dan niet in combinatie met andere functies.
- Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 2.000 aandelen van 1 duizend euro, waarvan 50% in het bezit van de gemeente Groningen: totaal 1 miljoen euro. De gemeente heeft in een bestemmingsreserve 1 miljoen euro gereserveerd.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 was 1,8 miljoen euro, het vreemd vermogen 1,9 miljoen euro, het resultaat 2013 bedroeg 3 duizend euro negatief.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- Eind 2011 is besloten de activiteiten van de NV te beëindigen. Daarbij zijn wij afhankelijk van de andere aandeelhouder: woningcorporatie Lefier. De woningcorporatie is gevraagd een deel van de eigendommen over te nemen. De resterende panden worden actief verkocht.

Community Network Noord Nederland BV te Groningen

- De gemeente is sinds 2005 aandeelhouder van de BV, de andere aandeelhouders zijn SIG Real Estate BV en de stichting Administratiekantoor, die certificaten van aandelen beheert namens de Hanze Hogeschool, Biblionet en de Rijksuniversiteit Groningen.
- CNNN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV, die de exploitatie van het glasvezelnetwerk in Groningen uitvoert.
- Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 2,475 miljoen euro en het geplaatst kapitaal 1,238 miljoen euro, bestaande uit 125 aandelen A van 8,9 duizend nominaal (TCN SIG 42 aandelen A en gemeente Groningen 83 aandelen A) en 125 aandelen B van 1 duizend nominaal, die in het bezit zijn van Administratiekantoor CNNN. De aandeelhouders A hebben een goedkeuringsrecht ter zake specifiek genoemde besluiten van de directie en ter zake van de winstbestemming.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 bedroeg 2,5 miljoen euro en het vreemd vermogen 0,7 miljoen euro. Het resultaat in 2013 bedroeg 246 duizend euro positief.

WarmteStad BV

- Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de stad op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energieneutraal Groningen in 2035.
- Het financieel belang bedraagt 100 aandelen à € 10,-, totaal 1 duizend euro. Daarnaast is er een gemeentelijk rekening courant aan de BV (kredietfaciliteit) van 750 duizend euro.
- De BV is in 2014 van start gegaan, het eigen vermogen en het vreemd vermogen zijn nog niet bekend.
- Het voorlopig resultaat over 2014 bedraagt 111 duizend euro negatief.

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad) te Groningen

- De gemeente is 100% aandeelhouder van de GEMM CV en zorgt voor de financiering.
- Het saldo aan langlopende leningen die de gemeente aan GEMM CV heeft verstrekt, bedraagt per 31 december 2013 275 miljoen euro.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 bedroeg 500 duizend euro, het vreemd vermogen 289 miljoen euro. Het resultaat 2013 is nihil.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Regio Centraal Groningen (in liquidatie)

- In de bestuursvergadering van 5 december 2008 heeft het bestuur besloten om een traject te starten om de Regio Centraal Groningen per 1 januari 2010 op te heffen. Bij besluit van 22 april 2009 heeft de gemeenteraad van Groningen hiermee ingestemd.
- Het eigen vermogen eind 2013 was 116 duizend euro, het vreemd vermogen was 10 duizend euro, het resultaat over 2013 was 250 duizend euro negatief. Dit is ten laste van het eigen vermogen gebracht.
- De financiële afwikkeling van de gemeenschappelijke regeling moet binnen de kaders van de liquidatiebegroting plaatsvinden.
- Binnen enkele jaren worden de resterende activiteiten van het BWS (Besluit Woninggebonden Subsidies) overgedragen aan de Gemeente Groningen. Daarna volgt definitieve liquidatie.

Gemeenschappelijke regeling Centrum voor Automatisering Noord-Nederland (in liquidatie)

- Betreft het CEVAN Automatiseringsdiensten in liquidatie te Groningen.
- Het eigen vermogen eind 2013 was 154 duizend euro, het vreemd vermogen 42 duizend euro en het nettoresultaat 2013 bedroeg 105 duizend euro nadelig dat ten laste van het Eigen Vermogen is gebracht.
- De gemeente levert een lid in het College van Vereffenaars.
- Ingaande 2013 worden geen deelnemersbijdragen meer gevorderd. De financiële afwikkeling van de gemeenschappelijke regeling moet binnen de kaders van de liquidatiebegroting plaatsvinden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Gemeenschappelijke regeling Meerstad te Slochteren

- De gemeenschappelijke regeling Meerstad (GRM) is ingesteld per 1 juli 2009. De GR heeft geen publiekrechtelijke bevoegdheden meer, maar functioneert als politiek en bestuurlijk platform voor Meerstad. Het doel is het nemen van besluiten over de beleidskaders voor het ontwikkelen van publieke voorzieningen in Meerstad.
- De GRM heeft een algemeen bestuur bestaande uit 7 gemeenteraadsleden en 2 wethouders uit iedere gemeente en een onafhankelijk voorzitter met een secretaris. Het dagelijks bestuur bestaat uit de 2 wethouders per gemeente en de onafhankelijk voorzitter.
- In 2013 was de bijdrage van de gemeente Groningen, zoals ook voorzien in de begroting van dat jaar, 110 duizend euro. Over 2013 was er een positief resultaat van 145 duizend euro.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 bedroeg 145 duizend euro, wat gelijk was aan het positief resultaat over 2013. Dit bedrag is naar rato van de bijdragen teruggestort aan de gemeenten Groningen (35%) en Slochteren (65%).

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven te Groningen

- Het openbaar belang is dat de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet, alsmede de dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande op orde zijn.
- Financieel belang: de bijdrage in 2014 was 2,1 miljoen euro.
- Het eigen vermogen eind 2013 bedroeg 518 duizend euro, het vreemd vermogen 743 duizend euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 38 duizend euro negatief. Het voorlopig resultaat over 2014 bedraagt 2 duizend euro negatief

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen te Groningen

- Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking.
- Het financieel belang bestaat uit een aantal onderdelen. Ten eerste worden de taken voor de uitvoering van de publieke gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg uitgevoerd door GGD Groningen, onderdeel van de gemeente Groningen zelf. Ook de taken voor de RIGG en een deel van het jeugdzorgdomein (de 'Toegang') worden door personeel van de gemeente Groningen uitgevoerd. Daarnaast worden er middelen verstrekt in de vorm van een gemeentelijke bijdrage van ruim 4,8 miljoen euro en een lening voor de financiering van een Mobile Röntgen Unit ad 1 miljoen euro. Per 31 december 2014 staat van de lening nog 0,9 miljoen euro open.
- Het verwachte resultaat voor 2014 bedraagt 700 duizend euro voordelig.
- Per 31 december 2013 bedroeg het eigen vermogen 4 miljoen euro en het vreemd vermogen 1,1 miljoen euro.
- N.B: De cijfers over de vermogenspositie 2013 hebben betrekking op de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen (V&GR). Vanaf 1 januari 2014 is de brandweezorg als gevolg van een wijziging van de wet Veiligheidsregio's geregionaliseerd. Daarvoor is een nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio getroffen. Tegelijkertijd is de gemeenschappelijke regeling V&GR gewijzigd in de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen te Groningen

- De Veiligheidsregio Groningen stelt zich ten doel om uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg en melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
- Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio bedraagt 14,46 miljoen euro.
- Het verwachte resultaat voor 2014 bedraagt volgens de tussentijdse rapportage 3,45 miljoen euro voordelig.
- Er zijn geen jaarcijfers over 2013 beschikbaar, omdat deze gemeenschappelijke regeling pas met ingang van januari 2014 in werking is getreden.

Gemeenschappelijke regeling Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG) te Groningen

- Het betreft een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam. Het openbaar belang betreft het op milieuhygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.
- Het financieel belang: de kosten van de ARCG worden gedragen door de deelnemende gemeenten.
- Er zijn geen mutaties gedurende het jaar in de zeggenschap/deelname.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- Het eigen vermogen eind 2014 bedroeg 1,265 miljoen euro en het vreemd vermogen 8,680 miljoen euro. Het resultaat over 2014 bedroeg 307 duizend euro.

Gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde

- Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van de recreatie, de landschapsverzorging en de natuurbescherming. De gemeente Groningen participeert samen met de gemeenten Haren en Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.
- Het financieel belang: de bijdrage in 2013 was 492 duizend euro.
- Het eigen vermogen bedroeg eind 2013 751 duizend euro en het vreemd vermogen 4,604 miljoen euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 57 duizend euro positief.

Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenpark Rengers te Groningen

- Het openbaar belang betreft het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid rond het stedelijk knooppunt Groningen door middel van het gezamenlijk -gemeenten Groningen, Hoogezand-Sappemeer en Slochteren- ontwikkelen en exploiteren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar intergemeentelijk bedrijvenpark Rengers (gelegen bij Hoogezand), een en ander conform de profilering gegeven in de structuurvisie.
- De gemeente Groningen is voor 1/3 deel risicodragend.
- Het eigen vermogen was eind 2013 nihil, het vreemd vermogen bedroeg 3,21 miljoen euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 191 duizend euro negatief.

Gemeenschappelijke regeling Eems Dollard Regio te Leer (Bondsrepubliek Duitsland)

- Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling, welke gericht is op het realiseren en bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking op zowel regionaal als plaatselijk niveau.
- Financieel belang: de ledenbijdrage voor onze gemeente bedroeg in 2014 12,5 duizend euro.
- Het eigen vermogen eind 2013 bedroeg 473 duizend euro, het vreemd vermogen 1,3 miljoen euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 2 duizend euro positief. Het begroot resultaat over 2014 bedraagt 19,5 duizend euro positief.

Gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe te Assen

- Het OV-bureau, een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen, is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in Groningen en Drenthe. Het OV-bureau stuurt de vervoerders aan en geeft het openbaar vervoer vorm. Het OV-bureau is verantwoordelijk voor het beheer van de concessies, voor toekomstige aanbestedingen en voor de ontwikkeling van het openbaar vervoer.
- De jaarlijkse bijdrage van de gemeente aan het OV-bureau is 159 duizend euro. De gemeente is voor 21% risicodragend in het OV-bureau. De provincies Groningen en Drenthe zijn dit respectievelijk voor 44% en 35%.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 bedroeg 0 euro, het vreemd vermogen 9,8 miljoen euro, het resultaat 2013 bedroeg 3,8 miljoen euro positief. Het voorlopig resultaat 2014 bedraagt 13 miljoen euronegatief.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen te Veendam

- De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
- Financieel belang: de deelnemersbijdrage in 2014 gezamenlijk met de gemeente Ten Boer bedraagt 877 duizend euro op een lastentotaal van bijna 14,3 miljoen euro.
- Het verwachte resultaat voor 2014 bedraagt ruim 1,1 miljoen euro voordelig.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 bedroeg 599 duizend euro en het vreemd vermogen ruim 5,8 miljoen euro. Eerdere informatie over de vermogenspositie is niet beschikbaar, omdat deze gemeenschappelijke regeling pas op 1 november 2013 in werking is getreden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Stichtingen met daarin een financieel belang

Stichting Sociaal Fonds Groningen te Groningen

- Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente, hun gezinnen en gepensioneerden.
- Financieel belang: de bijdrage in 2014 was 23 duizend euro.
- Het eigen vermogen eind 2013 bedroeg 209 duizend euro, het vreemd vermogen nihil.
- Het resultaat 2013 bedroeg 8 duizend euro positief. Het voorlopig resultaat over 2014 bedraagt 12 duizend euro positief.

Stichting SIG te Groningen

- De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. Deze stichting beheert de aandelen van de SIG Real Estate BV.
- In 2009 had TCN/SIG de laatste tranche van 1 miljoen euro in het kader van de verkoop van de aandelen in de SIG moeten betalen. Deze vordering van de SIG op TCN/SIG van 1,0 miljoen euro is niet voldaan. Door het faillissement van TCN/SIG zal naar verwachting de vordering oninbaar zijn. Dit is tevens het geval voor de achtergestelde lening bij de gemeente van 4,5 miljoen euro en de rekeningcourant met TCN/SIG van 1,8 miljoen euro. Het verlies is genomen. Het faillissement is nog niet definitief afgewikkeld. De vorderingen op de TCN-groep zijn ingediend bij de curator. Het boedeltekort is echter zo groot dat gezien de achtergestelde aard van de gemeentelijke vorderingen, de gemeente hier vermoedelijk niets meer van terug krijgt. Daarom zijn de vorderingen in 2013 afgeboekt.

Stichting Ondernemerstrefpunt te Groningen

- Het openbaar belang betreft de doelstelling om het overleg tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen en daarmee het onderwijs beter op de behoeftes van het bedrijfsleven te laten aansluiten.
- Financieel belang: de bijdrage van de Gemeente Groningen is jaarlijks 80 duizend euro.
- Het eigen vermogen eind 2013 bedroeg 118 duizend euro, het vreemd vermogen 107 duizend euro.
- Het voorlopig resultaat 2014 bedraagt 47 duizend euro positief.

Stichting Infoversum te Groningen

- De stichting Infoversum is verantwoordelijk voor het bouwen en exploiteren van een digitale 3D dome theater annex congrescentrum in de vorm van een futuristische koepel in het Ebbingekwartier en de stad Groningen. Infoversum wil een platform zijn voor de verspreiding van wetenschappelijke kennis aan het grote publiek middels visualisaties in een zo breed mogelijk spectrum, ingebed in een cross-over van kunst, cultuur en wetenschap. Gebouw én programma-inhoud worden optimaal ingezet als medium.
- Financieel belang: de gemeente Groningen heeft aan de stichting een lening verstrekt van 2,5 miljoen euro met het 2e hypotheekrecht.
- Het eigen vermogen per 31 december 2013 was 191 duizend euro, het vreemd vermogen 8,9 miljoen euro. Het resultaat 2013 bedroeg 44 duizend euro negatief.

Stichting Weerwerk Groningen

- Het openbaar belang betreft het aanbieden van reïntegratievoorzieningen aan personen omschreven in de Wet Werk en Bijstand en in de Reïntegratieverordening van de gemeente Groningen. De stichting tracht dit te bereiken door het aanbieden van een dienstverband aan personen uit de beoogde doelgroep en het detacheren van deze werknemers bij werkgevers, zowel in de markt- als in de collectieve sector.
- Het financiële belang valt samen met de vergoeding die de gemeente Groningen aan de stichting verstrekt ten behoeve van de loon-en overige personeelskosten van de medewerkers van de stichting. In 2013 was dit een bedrag ter grootte van 3,3 miljoen euro.
- Volgens de rekening 2013 was het eigen vermogen eind 2013 496 duizend euro.
- Het resultaat over 2013 bedroeg 5 duizend euro voordelig. Het voorlopig resultaat 2014 bedraagt 61 duizend euro negatief.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Overige

Oikocredit Nederland Fonds te Utrecht

- Oikocredit verstrekt leningen aan ondernemers in ontwikkelingslanden.
- In 2004 heeft de gemeente 50 certificaten aangekocht voor een totaalbedrag van 10 duizend euro.
- Het jaarlijkse dividend wordt omgezet in aandelen. In 2014 is hierdoor het aantal participaties op 56,47 uitgekomen. Samen vertegenwoordigen zij een waarde van 11,4 duizend euro.
- De participaties staan op de balans, maar zijn niet van een waarde voorzien.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 7

GRONDBELEID

Onderdelen

- Visie
- Uitvoering
- Resultaten en reserve grondzaken
- Risico's van het grondbedrijf in relatie tot de reserve grondzaken en risicobeheersing
- Sturing en verantwoording

Onderdeel 1

Visie

Het grondbeleid speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de ambities van de stad. De centrale doelstelling hierbij is het zodanig sturing geven aan de inzet en het gebruik van grond dat daarmee ruimtelijke en sectorale doelstellingen (bijvoorbeeld ten aanzien van wonen, werken, natuur en recreatie, zorg en onderwijs) kunnen worden gerealiseerd. Het grondbeleid is daarmee ondersteunend aan andere sectoren en staat niet op zichzelf.

De nota's grondbeleid 2010-2014, grondprijzenbeleid 2014-2018, richtlijnen herziening grondexploitaties en resultaatbepaling en de nota "Gemeenteraad aan het stuur" vormen de kaders voor het voeren van het grondbeleid. Meer nog dan door deze kaders, wordt het resultaat van het grondbedrijf bepaald door de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en andere beleidsvelden met ruimtelijke implicaties die zijn vastgesteld in visies en plannen. Op 13 januari 2015 hebben wij de nieuwe nota Grondprijzenbeleid 2014-2018 vastgesteld. Ook in de nieuwe nota zijn de kaders opgenomen waarbinnen de vaststelling van en de onderhandeling over grondprijzen plaatsvinden. De komende jaren zal deze nota als leidraad worden gehanteerd bij het vaststellen van de verkoopprijzen van gronden. In samenhang met de ontwikkelagenda voor de Stad Ruimtelijk economische strategie 2015-2018 gaan we in het komende jaar de nota grondbeleid herzien. Naar verwachting zal de nota in 2015 ter besluitvorming worden aangeboden.

Onderdeel 2

Uitvoering

In het algemeen geldt dat grondbeleid zich richt op het gebruik van de grond als bepalende factor voor de kwaliteit van de leefomgeving, uitgaande van de volgende doelstellingen:

- het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, grondeigenaren, ontwikkelaars, corporaties en de overheid.

Deze doelstellingen legitimeren de gemeente om in te grijpen in de grondmarkt en een regierol voor zichzelf op te eisen. Een belangrijke voorwaarde voor ingrijpen in de grondmarkt om daarmee publieke doelen te realiseren is transparantie. De gemeente moet aan de markt duidelijk kunnen maken waarom soms publiekrechtelijke middelen worden ingezet of waarom in andere gevallen als marktpartij wordt geopereerd.

Het grondbeleid kan actief, passief of door middel van een tussenvorm worden gevoerd. Bij actief grondbeleid wordt de grond voor eigen rekening en risico aangekocht, bouw- en woonrijp gemaakt en in eigen beheer uitgegeven. In de passieve rol draagt de marktpartij het volledige risico. Bij de tussenvorm is er sprake van locatieontwikkeling in samenwerking met de markt, waarbij het risico, de winst en de zeggenschap gedeeld worden op grond van datgene wat is overeengekomen.

De kern van ons grondbeleid is de keuze voor een actief grondbeleid dat gebaseerd is op het ruimtelijk-economisch beleidskader zoals geformuleerd in het structuurplan "Stad op scherp" en haar voorgangers.

Om de hierin geformuleerde doelstellingen te realiseren is in specifieke gebieden en ontwikkelingszones een actieve grondpolitiek gevolgd. Een actief grondbeleid in specifieke gebieden en ontwikkelingszones betekent tegelijkertijd ook dat in een groot deel van de stad een 'faciliterend grondbeleid' wordt gevoerd. Om bepaalde ontwikkelingen te stimuleren staat de gemeente primair een actief grondbeleid voor; daar waar het moet of wenselijk is, treedt de gemeente faciliterend op.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Strategisch vastgoed

Het strategische vastgoed bestaat voornamelijk uit onroerende zaken die aangekocht zijn ten behoeve van (her)ontwikkeling. In de periode tussen aankopen en de start van ontwikkeling dan wel sloop ten behoeve van de herontwikkeling, worden de gekochte (agrarische) gronden en bebouwde onroerende zaken beheerd en geëxploiteerd. De gronden die ingezet worden voor de uitvoering van het grondbeleid zijn geïnclassificeerd in diverse categorieën. Conform de verordening grondbedrijf van 6 februari 1986 wordt de volgende indeling gehanteerd:

- in (bouwgrond)exploitatie te nemen eigendommen (grondbank en gronden aangekocht op basis van een aankoopkrediet ten behoeve van toekomstige ontwikkelingen);
- niet in exploitatie te nemen eigendommen;
- in erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen.
- in (bouwgrond)exploitatie genomen eigendommen (grondexploitaties en bouwrijpe kavels);

Naast deze categorieën bestaat de categorie "verhuurde kavels". Dit is een verzamelcategorie waarin alle verhuurde eigendommen worden opgenomen voor de periode waarin ze worden verhuurd. Onderstaand zal per onderdeel de ontwikkelingen worden weergegeven.

Nog in exploitatie te nemen eigendommen

De omvang van de voorraad nog te ontwikkelen gronden bedraagt 68,7 miljoen euro per 31 december 2014. De voorraad nog te ontwikkelen gronden is gesplitst in "Nog in exploitatie te nemen eigendommen" (12,1 miljoen euro) en de "Voorraad nog in exploitatie te nemen gronden" (56,6 miljoen euro). Van deze boekwaarde heeft 40,3 miljoen euro betrekking op de Suikerfabriek. Om de tijdelijke invulling van het Suikerunieterrein te versnellen heeft het college in juli 2014 besloten om voor het verharde deel van het Suikerunieterrein (ca. 20 ha.) met opstellen, Zeefgebouw, werkplaats en schoorsteen een tijdelijk beheerder te zoeken voor de duur van 10 tot 15 jaar. Hiervoor zijn een aantal partijen uitgenodigd en hebben zich een aantal gemeld om mee te dingen naar de beheerdersrol. Twee partijen hebben uiteindelijk een aanbod aan de gemeente gedaan. Van deze partijen is begin 2015 één uitgekozen om een overeenkomst aan te gaan.

In de begroting is rekening gehouden met de waarderingsuitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording. De hoofdregel is dat "Nog in exploitatie te nemen eigendommen" worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs. Uitzondering op de hoofdregel is de waardering op basis van ontwikkelingswaarde waarbij op basis van een raadsbesluit er een reëel en stellig voornemen bestaat dat deze in de nabije toekomst worden bebouwd en er een reëel programma is. Eind 2014 zijn nagenoeg alle onroerende zaken gewaardeerd tegen een waarde gebaseerd op huidige bestemming. In 2014 hebben wij door de waardedaling van een aantal onroerende zaken een verliesvoorziening getroffen van 1,8 miljoen euro. Voor de komende jaren is er een risico dat de waarde bij huidige bestemming kan dalen. De omvang van de daling is op dit moment niet in te schatten. Dit daling is grotendeels afhankelijk van locatie-specifieke eigenschappen. In de begroting 2015 is hiervoor een stelpost meegenomen.

Eén consequentie van de waardering tegen de verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs is dat er geen ruimte is voor activering van kosten. Met name de Suikerfabrieklocatie, voormalige Alo locatie en het Hereplein hebben een jaarlijks niet kostendekkende exploitatie. In 2014 bedragen de exploitatielasten inclusief rentekosten van de Suikerfabrieklocatie 1,8 miljoen euro en de Alo locatie en het Hereplein tezamen 0,25 miljoen euro.

Op 28 november 2012 heeft uw raad de gewijzigde verordening op de Grondbank vastgesteld. De verordening op de grondbank geeft ons de mogelijkheid om vooraf op basis van de vastgestelde structuurplannen, visies en bestemmingsplannen en het verwervingsplan strategische aankopen te verrichten en hierover achteraf verantwoording af te leggen. Bij de aanbidding van de nieuwe nota grondbeleid willen wij u een verwervingsplan ter besluitvorming voorleggen.

Bouwrijpe kavels

De categorie bouwrijpe kavels betreft gronden die na het afsluiten van een grondexploitatie nog niet verkocht zijn en beschikbaar zijn om te verkopen. De boekwaarde per 31 december 2013 bedraagt ruim 5,5 miljoen euro.

Erfpacht

In deze groep worden alle gronden (zowel particulier als bedrijven/industrieterreinen) geadmistreerd die in erfpacht zijn uitgegeven. De boekwaarde per 31 december 2014 bedraagt 3,6 miljoen euro. In september 2013 heeft

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

de gemeenteraad besloten dat particuliere woningbezittende erfpachters de keuzemogelijkheid krijgen om de blote eigendom te verwerven. Eind 2013 is de uitvoering daarvan gestart. In 2014 hebben de eerste verkopen plaatsgevonden. In dit eerste jaar hebben 36 erfpachters de blote eigendom gekocht, waarvan de totale koopsom circa 626 duizend euro bedroeg. Daarnaast zijn er veel offertes aangevraagd en wordt er door erfpachters nadere informatie ingewonnen. Wij verwachten dat de belangstelling zich ook in 2015 doorzet. Verder is in de groep erfpacht de "commerciële erfpacht Waagstraat" ondergebracht. De canon bij commerciële erfpacht is voornamelijk afhankelijk van de gerealiseerde huuropbrengsten en kosten van de erfpachter. Het jaarresultaat in 2014 bedraagt 26,5 duizend euro negatief. Het jaarlijkse resultaat wordt gevormd door de canonopbrengsten onder aftrek van de rentekosten en een vergoeding van de huurlasten aan de Bestuursdienst/Concernstaf ter dekking van de jaarlijkse huur voor de kantoorruimte aan het Waagstraatcomplex. Inmiddels is de huur opgezegd en zal de huur worden beëindigd bij einde van het contract in 2016. Gezien de leegstand op de kantorenmarkt kan de opzegging in de toekomst een negatief effect hebben op de erfpachtopbrengsten en het resultaat.

Het totale exploitatieresultaat op erfpacht bedraagt in 2014 84 duizend euro (2013: 66 duizend euro). In 2015 worden de erfpachtcanons herzien. Afhankelijk van de van toepassing zijnde erfpachtsvoorwaarden zullen de canons naar verwachting verlaagd worden. Dit komt voornamelijk doordat de te hanteren rentepercentages in de afgelopen jaren zijn gedaald. Dit het resultaat op de erfpacht zal naar verwachting naar nihil dan wel mogelijk negatief zal worden. De voortgang van de herzieningen van de canons en de effecten op het resultaat wordt in 2015 in de Voortgangsrapportages meegenomen.

Verhuurde kavels/Binnenbezittingen

De categorie verhuurde kavels betreft gemeentelijke panden en percelen grond die binnen het grondbeleid nog geen directe bestemming hebben en die voor langere tijd worden verhuurd of verpacht. De beleidsmatige doelstelling luidt: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met in achtname van de gewenste bestemmingsflexibiliteit.' De boekwaarde van deze kavels per 31 december 2014 bedraagt 3,6 miljoen euro.

Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat bepaald en verrekend met de reserve grondzaken. Het exploitatieresultaat bedraagt in 2014 101 duizend euro negatief. In de begroting hebben wij aangegeven dat dit resultaat onder druk staat. Ten eerste dalen de huuropbrengsten als gevolg van verminderde vraag en lagere huurprijzen. Daarnaast stijgen de onderhoudskosten, omdat een aantal objecten groot onderhoud vergt. Verder wordt het exploitatieresultaat een bijdrage geleverd aan de bezuinigingstaakstelling.

Grondexploitaties

In het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Structuurvisie 2011 (RO10.2469411) heeft uw raad gekozen voor een aanpak met drie stappen om de financiële gevolgen van de crisis zoveel mogelijk te beperken en beheersbaar te houden:

- een analyse in regioverband van de marktvraag naar woningen, kantoren en bedrijventerreinen, om op basis daarvan te komen tot een her-prioritering en sanering van het aanbod;
- een kritische herwaardering van onze grond en grondexploitaties;
- bijstelling van de programma's op de kansrijke ontwikkellocaties (meer marktgericht), in combinatie met een andere manier van gebiedsontwikkeling die meer ruimte biedt voor flexibiliteit en waarbij we zoveel mogelijk samenwerken met potentiële gebruikers en marktpartijen.

Op basis van deze drie stappen willen wij per exploitatie of locatie komen tot beargumenteerde keuzes en blijft het geheel voor uw raad transparant. Op grond van de uitkomsten van de herziening van een exploitatie of herwaardering van grond blijkt of het noodzakelijk is om gemeentelijke middelen te gebruiken ter dekking van een tekort. Daarnaast willen we de prikkel om verliezen te beperken zo groot mogelijk houden. In de komende herzieningen van grondexploitaties komen we terug op de concrete gevolgen hiervan voor de betreffende grondexploitaties en op de mogelijkheden die ontstaan door het benutten van kansen.

Voor de ontwikkeling van de stad zijn inmiddels grote investeringen gedaan in het verwerven en bouwrijpmaken van gronden zowel binnenstedelijk als ook voor met name de bedrijfsterreinen in de uitleggebieden Per 31 december 2014 zijn er 21 grondexploitaties in uitvoering te weten 5 sleutelprojecten (Ciboga, Westpoort, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Oosterhamriktracé en Grote Markt), 4 woningbouwprojecten, 6 kantoren- en bedrijventerreinprojecten, 5 wijkvernieuwingsprojecten en 1 voorzieningen project. In 2014 is 1 project slot gecalculeerd. De omvang van de boekwaarde van de grondexploitaties bedraagt 109 miljoen euro (2013: 75,2

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

miljoen euro) per 31 december 2013. De boekwaarde concentreert zich met name in de grondexploitaties Westpoort (29,6 miljoen), Europapark-Kempkensberg (22,4 miljoen euro) Grote Markt (29,6 miljoen euro) en Eemspoort Zuid (14,1 miljoen euro). In de bijlage Staat P is een uitgebreide toelichting opgenomen over de actuele stand van zaken van de grondexploitaties.

Eind december 2014 is een groot aantal herziene grondexploitaties vastgesteld. Een samenvatting van de resultaten hiervan hebben wij in onze brief d.d. 13 november 2014 (4697961) aan u voorgelegd. Ook in 2015 zullen wij deze aanpak hanteren bij de jaarlijkse herzieningen van de grondexploitaties. In de herziening gaan we nader in op de ontwikkeling van de, in de meest recente grondexploitaties, genoemde risico's. Bijzonder aandachtspunt hierbij is de implementatie van de vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen en het effect hiervan op de grondexploitaties. Andere aandachtspunten met mogelijk effect op de grondexploitatie zijn de ontwikkeling van de vraag naar gronden voor bedrijven en woningen, invloed van de risico's die samenhangen met aardbevingen en de invulling van de afspraken die voortvloeien uit de samenwerkingsovereenkomst Oosterhamriktracé tussen de gemeente Groningen en Nijestee en het effect hiervan op de grondexploitatie Oosterhamrikzone.

De gemeente Groningen staat voor de opgave om met beperkte middelen de stedelijke ontwikkelingsopgave te realiseren. In de afgelopen periode werd het grondbedrijf geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen, die de opgave steeds moeilijker maakt.

Zo heeft de gemeente Groningen minder bouwgrond in eigendom, is door de economische crisis en de kabinetsmaatregelen het vermogen om te investeren bij marktpartijen afgenomen en gaan corporaties terug naar hun kerntaken. Het gevolg is verder dat de ontwikkeling van bestaande plannen stagneert en nieuwe ontwikkelingen worden uitgesteld. De gemeente wordt vaak benaderd om in samenwerking met de markt en andere partijen ontwikkelingen te genereren. Deze op zich positieve ontwikkeling heeft ook een keerzijde namelijk dat er nauwelijks revenuen voor de gemeente uit voortvloeien, terwijl de risico's veelal ook bij de gemeente liggen.

Gelet op het marktfalen en de problemen die (markt)-partijen momenteel ondervinden bij het zelf kunnen financieren van ontwikkelingen, denken we dat een andere rol voor de Gemeente Groningen op het gebied van locatieontwikkeling nodig is. Hierbij willen wij aansluiten bij kansen en initiatieven in de markt e. We willen marktinitiatieven stimuleren en faciliteren. Het grondbedrijf kan hierdoor meer in een regisserende en kaderstellende rol komen, waarbij de uitvoering van de al dan niet tijdelijke ontwikkeling aan derden wordt overgelaten.

Instrumenten die we hier onder meer voor kunnen zijn garantiestellingen, deelname in financiering en exploitatie van ontorend goed inclusief parkeergarages en projectontwikkeling. In aanloop naar de nieuwe nota grondbeleid willen we verkennen welke instrumenten bruikbaar zijn variërend van garanties tot een eigen ontwikkelbedrijf.

Onderdeel 3

Resultaten en reserve grondzaken

Het doel van de bestemmingsreserve Grondzaken is het vormen van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen in de resultaten op de grondexploitaties en op het strategisch grondbezit. Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgifte tempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken en vertraging in het tempo van realisering et cetera.

Om de toereikendheid van de reserves van het grondbedrijf te meten wordt de geprognosticeerde omvang van de reserve van het grondbedrijf vergeleken met de benodigde omvang. De geprognosticeerde omvang van de reserve bestaat uit het actuele saldo van de reserve grondzaken inclusief rentebijdragen en grondbank en de verwachte toekomstige resultaten en onttrekking die ten gunste of ten laste komen van de reserve grondzaken en grondbank.

De geprognosticeerde omvang van de reserve grondzaken en grondbank per 31 december 2015 bedraagt 39,6 miljoen euro (inclusief de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2013). Bij bepaling van het verwachte resultaat zijn de uitgangspunten gebruikt zoals deze zijn neergelegd in de nota resultaatbepaling. De uitgangspunten zijn als volgt:

- goed koopmansgebruik;
- gerealiseerde winsten worden verantwoord in de exploitatie onder aftrek van de nog te verwachten kosten. De nog te verwachten opbrengsten worden buiten beschouwing gelaten;
- winsten worden bepaald op jaarbasis;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- verliezen die op enig moment benoembaar, kwantificeerbaar, onontkoombaar en voorzienbaar zijn, worden als verlies genomen in het betreffende boekjaar;
- de waardering van het actief geschiedt tegen historische kostprijs of lager verwachte opbrengstwaarden. De afwaardering wordt ten laste van de exploitatie gebracht.

Winsten en verliezen worden conform de hiervoor geldende regeling ten gunste of ten laste van de reserve Grondzaken gebracht. De peildatum is 31 december. In 2014 bedraagt het totale resultaat grondzaken 6,8 miljoen euro positief. Dit is 13,5 miljoen euro slechter dan bij de begroting was verwacht. Het resultaat is als volgt opgebouwd (bedragen x duizend euro).

	Begroot	Resultaat	Totaal
	2014	2013	mutatie
Rente en exploitatielasten (nog te ontwikkelen) grondbezit			
inclusief grondbank, bijdrage grondexploitaties	-3.400	377	-3.023
Plankosten	-125	125	-
Exploitatie binnenbezittingen	54	-155	-101
Erfpacht	215	-131	84
Motie Erfpacht	-	-95	-95
Verkoop erfpacht	-	626	626
Bouwrijpe kavel	-	567	567
Suiker Unie	-	-210	-210
Niet in exploitatie genomen gronden	-	14	14
GEM Meerstad	-	-14.500	-14.500
Slotcalculaties	-	-	-
Toevoeging reserve grondzaken	20.098	-	20.098
Dotatie nieuw beleid	3.000	-	3.000
Rente	265	131	396
Totaal resultaat	20.107	-13.251	6.856

Het resultaat grondbezi/grondzaken 2014 bedraagt 13,2 miljoen euro negatief en wordt met name veroorzaakt door een aantal bijzondere posten zoals nagekomen bijdrage grondexploitatie Meerstad-bedrijventerreinen, resultaat verkoop erfpacht en bouwrijpe kavels van 0,5 miljoen euro respectievelijk 0,6 miljoen euro en extra 0,2 miljoen euro kosten in verband met het beheer van de Suikerfabriek.

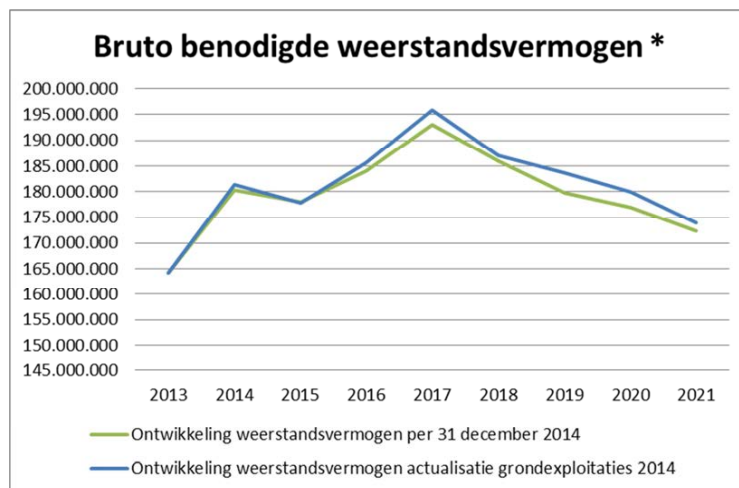
Onderdeel 4

Risico's van het grondbedrijf in relatie tot de reserve grondzaken en risicobeheersing

Vanwege de complexiteit en omvang van het grondexploitatieproces en de beheersing hiervan wordt vanaf 2003 de risicoboxmethode gebruikt voor de beheersing van de risico's binnen de grondexploitatie. Voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van de egaliseringsreserve zijn de in box 3 aangegeven risico's van de lopende grondexploitatie relevant. In de kadernota herijking weerstandsvermogen en risicomangement is aangegeven dat de risicoboxmethode gehanteerd zal gaan worden als de methode voor het bepalen van het weerstandsvermogen en is de methode nader toegelicht. De geactualiseerde kadernota is op 22 juni 2011 vastgesteld.

Vanaf 2014 wordt voor de grondexploitaties inclusief Meerstad en het strategisch grondbezit gewerkt met een meerjarenprognose van het weerstandsvermogen. In de begroting 2015 en de brieven "Voortgang actualisatie grondexploitaties" (01-10-2014, nr 4627635) en "Resultaten actualisatie grondexploitaties" (13-11-2014, nr 4697961) zijn de eerste berekeningen hiervan weergegeven. Per 31 december 2014 heeft een actualisatie van het saldo plaatsgevonden. In onderstaande grafiek wordt de verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 afgezet tegen laatst gepresenteerde ontwikkeling bij de herziening van de grondexploitaties. De berekening is gebaseerd op verwachtingen en aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Op voorhand is niet aan te geven welk risico zich uiteindelijk zal voordoen en zal leiden tot een tekort in de grondexploitatie.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

* Inclusief grondexploitatie Meerstad

De omvang van de risico's op 31 december 2014 volgens bedraagt 180,3 miljoen euro. Ten opzichte van 31 december 2013 is de omvang van de risico's gestegen met 16 miljoen euro. De stijging wordt enerzijds veroorzaakt door een gestegen boekwaarde en door toegenomen onzekerheden met betrekking tot de kosten- en opbrengstenstijging. Deze toename bedraagt per saldo circa 25 miljoen euro. Daarnaast is het weerstandsvermogen met 10 miljoen euro afgenomen doordat circa x ha grondopbrengsten in de grondexploitatie Meerstad zijn verlaagd, waardoor het uitgifterisico is afgenomen. De risico's die samenhangen met de overige projecten zijn gedaald met 1 miljoen euro.

De verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 loopt in lijn met ontwikkeling die is opgenomen in de collegebrief "Resultaten actualisatie grondexploitatie" d.d. 13 november 2014.

De omvang van het weerstandsvermogen wordt voor meer dan de helft bepaald door de grondexploitatie Meerstad (circa 60%). Het aandeel van de projecten CiBoGa, Westpoort, Eemspoort Zuid, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Grote Markt, Oosterhamriktracé en nog in exploitatie te nemen gronden in de berekening bedraagt circa 32%. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitatie en gronden wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal gemeentebreed benodigde weerstandsvermogen.

De risicoboxenmethode is gebaseerd op het boxenmodel van de lopende grondexploitatie. Voor de (grond) exploitatie waarvoor nog geen uitvoeringskrediet beschikbaar is gesteld wordt aangenomen dat er voldoende bijsturingmogelijkheden aanwezig zijn dan wel subsidiebronnen of nieuwe beleidsmiddelen om een eventueel tekort af te dekken.

Onderdeel 5

Sturing en verantwoording

Gedurende het jaar wordt in de diverse planning en control documenten zoals de begroting, de tussenrapportages en de jaarrekening gerapporteerd over de afzonderlijke onderdelen van het grondbeleid. Daarnaast wordt jaarlijks over het gevoerde grondbeleid gerapporteerd middels de rapportage Grondbank en één keer per jaar middels de rapportage Grondbedrijf met de bijlage Staat P. In de rapportage Grondbedrijf wordt een samenvatting gegeven van de stand van zaken en ontwikkelingen van het grondbedrijf inclusief het grondbezit. De Staat P geeft de stand van zaken per grondexploitatie weer. De bestaande regels over de winstafoming worden gevolgd en in de Staten P/rapportage Grondbedrijf wordt hierover verantwoording afgelegd.

Verder worden de herzieningen van de grondexploitatie volgens het ritme zoals dat is vastgelegd in de nota "De gemeenteraad aan het stuur" en de nota Grondbeleid 2015-2019 ter besluitvorming voorgelegd. Voor de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

slotcalculaties wordt jaarlijks op basis van de geldende regelgeving een planning opgesteld. De slotcalculaties van de af te sluiten complexen worden aan het einde van het desbetreffende kalenderjaar ter besluitvorming aangeboden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 8

LOKALE HEFFINGEN

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger in vergelijking met die in andere grotere gemeenten.

Onderdeel 1

Beleid lokale heffingen

Lokale heffingen betreffen zowel publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerende-zaakbelasting, de logiesbelasting en de hondenbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde.
- Rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

Privaatrechtelijke heffingen zijn alle heffingen die niet zijn vastgelegd in een leges- of belastingverordening. In Groningen maken we onderscheid tussen algemene tarieven die vooraf zijn bepaald en voor iedere afnemer gelden en commerciële tarieven. Bij de laatste opereert de gemeente als marktpartij in een concurrerende omgeving. Medio 2014 is de Wet Markt en Overheid in werking getreden. Daarnaast heeft de gemeente voor een aantal producten zelf een beleid voor kostendekkendheid.

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de belangrijkste lokale heffingen en kwijschelding.

Onroerende-zaakbelasting

De onroerende-zaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door uw raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven in de stad wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt als bestemmingsheffing aangemerkt, omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijscheldingen volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Het aantal bewoners van een woning bepaalt de hoogte van het tarief. Er wordt gedifferentieerd naar vier categorieën, namelijk eenpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens, huishoudens van drie tot en met zeven personen en huishoudens van acht personen of meer. Het verschil tussen de verschillende categorieën is m.i.v. 2011 verder vergroot waardoor de relatie tussen de hoeveelheid afval en de heffing sterker is geworden. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe 'de vervuiler betaalt'. De tariefdifferentiatie heeft dus niet gedragsbeïnvloeding ten doel, de belangrijkste functie is het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Voorheen heette die heffing rioolrecht, maar per 1 januari 2009 is het rioolrecht omgevormd tot een rioolheffing. Hierbij hebben gemeenten naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht gekregen voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geïmplementeerd. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing kan zowel van de eigenaar (aansluitrecht) als van de gebruiker (afvoerrecht) worden geheven. Wij kennen alleen het aansluitrecht, waarbij een vast bedrag per aansluiting in rekening wordt gebracht.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bouwleges

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. Het tarief wordt bepaald door de hoogte van de bouwkosten (aanneemsom exclusief BTW). Ook voor de bouwleges is ons beleid een kostendekkendheid van 100%. Een complicatie daarbij is dat door een wisselende omvang van de bouwprojecten de opbrengst van jaar tot jaar sterk kan fluctueren. Verder is vooraf moeilijk te schatten hoeveel de opbrengst in enig jaar zal bedragen. Om risico's van tegenvallende inkomsten zoveel mogelijk uit te sluiten is in 2001 een bestemmingsreserve bouwleges ingesteld. Echter de reserve is uitgeput en is in de afgelopen jaren vanwege negatieve resultaten op de bouwleges niet gevoed.

Parkeergelden

De parkeergelden bestaan uit een publiekrechtelijk en een privaatrechtelijk deel. Onder het publiekrechtelijk deel, ook wel parkeerbelasting genoemd, vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en -automaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en -automaten en de tarieven voor parkeervergunningen. Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Het uitgangspunt is dat het parkeerbedrijf in totaal kostendekkend is. De parkeerbelasting is de belasting waarbij de doelstelling van regulering expliciet in de wet is vastgelegd. In de tariefstelling mag onderscheid gemaakt worden naar parkeerduur (kort/lang), het moment waarop wordt geparkeerd (dag/avond/weekend), het gebied waar wordt geparkeerd en het type vergunning. In Groningen maken we gebruik van de toegestane differentiatiemogelijkheden. We sturen zowel met tarieven, de duur van parkeren als met de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Privaatrechtelijke tarieven

Het uitgangspunt van de Gemeente Groningen is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat stimulering van het gebruik van de voorzieningen en marktwerking er toe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Sinds 1 juli 2014 is de Wet Markt en Overheid van toepassing op de privaatrechtelijke tarieven. Deze wet heeft tot doel zo gelijk mogelijke concurrentieverhouding te creëren tussen overheden en bedrijven. Overheden mogen nog steeds economische activiteiten verrichten maar moeten daarbij voldoen aan gedragsregels die de wet stelt. De belangrijkste daarvan is dat aan afnemers tenminste de integrale kosten worden doorberekend. Op 25 juni 2014 heeft de raad een aantal economische activiteiten benoemd tot activiteiten die verricht worden in het algemeen belasting. Op deze activiteiten is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lager tarief in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. We mogen wel zelf bepalen van welke belastingen en heffingen we kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag of heffing we kwijtschelden.

We verlenen kwijtschelding voor:

- hondenbelasting, alleen voor de eerste hond en tot 60%;
- afvalstoffenheffing. Mensen die vijf jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van het aanslagbedrag kwijtgescholden. Een groot deel van de kwijtscheldingsgerechtigden krijgt de kwijtschelding automatisch. Zij hoeven geen formulier in te vullen en bewijsstukken te overleggen. Als van een formulier gebruik wordt gemaakt geldt een termijn van drie maanden waarbinnen een kwijtscheldingsverzoek moet worden ingediend;
- Leges gehandicaptenparkeerplaats en -kaart en huwelijksleges (volledig).

Onderdeel 2

Opbrengsten en ontwikkeling kostendekkendheid

In begroting en rekening geven we jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste belastingen, rechten en heffingen. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de oorspronkelijk geraamde bedragen, de actuele begroting en de werkelijke opbrengsten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Soort opbrengsten belasting of heffing	bedragen x 1.000 euro			Verschil (3-1)
	Primitieve begroting 2014 (1)	Actuele begroting 2014 (2)	Opbrengsten rekening 2014 (3)	
Belastingen				
Onroerende zaakbelasting (OZB)	59.937	59.767	59.459	-308
Roerende zaakbelasting (RZB)	70	70	86	16
Hondenbelasting	825	825	873	48
Logiesbelasting	1.055	1.055	1.286	231
Precariobelasting	527	527	652	125
Parkeerbelasting	7.391	7.382	7.386	4
Rechten en heffingen				
Afvalstoffenheffing	24.308	25.108	26.624	1.516
Reinigingsrechten	95	95	72	-23
Marktgeden	642	687	671	-16
Rioolheffing	14.043	14.043	14.100	57
Havengelden	145	145	120	-25
Begravenisrechten	1.332	1.332	1.355	23
Leges Burgerzaken	2.521	2.584	1.958	-626
Leges Bouwactiviteiten	6.269	6.269	4.753	-1.516
Leges Huisvestingswet	136	136	62	-74
Leges Instemmingsbesluit	132	132	218	86
Telecommunicatieverordening en Graafverordening.				
Leges Drank & Horeca en Prostitutie	224	224	254	30
Parkeergelden privaatrechtelijk	7.146	7.146	6.863	-283
Totaal	126.798	127.527	126.792	-735

Hieronder worden de *grotere* afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting toegelicht. Voor de rechten en heffingen wordt daarbij ook ingegaan op de ontwikkeling van de kostendekkendheid.

Onroerende zaakbelasting

In 2014 is minder onroerende zaakbelasting ontvangen dan geraamd. De minderopbrengst bedraagt 308 duizend euro. De opbrengstderiving door bezwaren is iets hoger dan geraamd. Daarnaast is er een toename van oninbare vorderingen.

Logiesbelasting

In 2014 zijn de aanslagen 2013 opgelegd. In 2013 zijn er meer overmachtingen geweest dan begroot. Hierdoor vertoont de logiesbelasting een meeropbrengst van 231 duizend euro.

Precariobelasting

Om de precariobelasting volledig kostendekkend te maken heeft uw raad besloten een tariefsverhoging in twee stappen door te voeren. In 2013 was de eerste tariefsverhoging. De begroting 2013 inkomsten precariobelasting is toen met 42 duizend euro verhoogd tot 514 duizend euro. En de laatste tariefsverhoging was in 2014. De begroting is toen verhoogd tot 527 duizend euro. De gerealiseerde inkomsten precariorechten (652 duizend euro) zijn 125 duizend euro hoger dan begroot. Dit komt met name door een toename van de inkomsten precario gebruik gemeente grond. Handhaving middels controles op straat dragen direct en indirect bij aan de opbrengst van de precario.

Afvalstoffenheffing

Ten opzichte van de actuele begroting zijn de werkelijke opbrengsten afvalstoffenheffing 1,5 miljoen euro hoger. Het voordeel bestaat grotendeels uit meer aansluitingen dan begroot, lager bedrag aan oninbaarverklaringen (V 322

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

duizend euro) en meer opbrengsten kunststof (V 1,0 miljoen euro). De kostendekkendheid is uitgekomen op 95%. Begroot was 95%. De begrote kostendekkendheid van 95% hangt samen met de onttrekking aan de reserve afvalstoffenheffing conform raadsbesluit.

Marktgeden

In 2014 zijn er minder opbrengsten uit marktgeden gerealiseerd dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de verder teruglopende economie (minder verhuur m2). De werkelijke kosten bedragen 690 duizend euro tegenover 671 duizend euro aan opbrengsten. De kostendekkendheid is 97%. Begroot was 100%.

Rioolheffing

Het dekkingspercentage 2014 bedraagt op realisatiebasis 101%, dit is 1% hoger dan de nagestreefde 100% kostendekkendheid. Voor de rioolheffing is een gesloten financieringssysteem van kracht. Dit betekent dat resultaten op de exploitatie van de riolering worden verrekend met de reserve Riolering. De hogere kostendekkendheid van 57 duizend euro meer inkomsten uit rioolrecht wordt veroorzaakt door een toename van het aantal aansluitingen. Daarnaast zijn de kosten 103 duizend euro lager dan begroot, veroorzaakt door onder andere lagere kapitaallasten (rente en afschrijving) op de investeringen van sanering riolering.

Havengelden

Door het vertrek van de containeroverslag uit de Scandinavische havens in Groningen lopen de inkomsten uit de beroepsvaart (havengelden) terug. Daarnaast signaleren wij een algemene teruggang in de goederenoverslag. In 2014 leidt dit tot een nadeel van 21 duizend euro. De structurele effecten zijn meegenomen in de tarievennota 2015. Uw raad heeft besloten de tarieven te verhogen. Het dekkingspercentage bedraagt in 2014 op realisatiebasis 85%. Begroot was 100%.

Begravenisrechten

Het dekkingspercentage bedraagt 102%, dit is 2% hoger dan de nagestreefde 100% kostendekkendheid. Ten opzichte van de begrote inkomsten van 1,3 miljoen euro is er door een toename van het aantal crematies 23 duizend euro extra aan rechten ontvangen. De resultaten op de exploitatie begraafplaatsen worden verrekend met de reserve afkoopsommen begraven.

Burgerzaken

Bij de documenten Burgerzaken is er ten opzichte van de actuele begroting een minderopbrengst gemeenteleges van 626 duizend euro.

Deze minderopbrengst wordt veroorzaakt door de volgende factoren:

- De verplichte tariefsverlaging per 1 januari 2014 van het rijbewijstarief, minderopbrengst 322 duizend euro;
- Afschaffing leges bij reisdocumenten voor vermissingen, ongeldig maken, gevonden documenten en wettelijke tariefsverlaging identiteitskaarten totale minderopbrengst 123 duizend euro;
- Lagere afgifte GBA en BS afschriften, minderopbrengst 111 duizend euro;
- Minder huwelijksleges doordat er een verschuiving is van de "duurdere stadhuis huwelijk" naar de goedkopere administratieve huwelijken aan de balie, minderopbrengst 71 duizend euro;
- Overige geringe afwijkingen op de leges van 1 duizend euro voordelig.

Als gevolg van de bovengenoemde factoren is het gerealiseerde kostendekkendheidspercentage van de afgifte gerelateerde producten 65%. Op begrotingsbasis 2014 bedroeg het kostendekkendheidspercentage 79%.

Naast gemeenteleges ontvangt de gemeente rijksleges voor een aantal producten, deze leges dienen afgedragen te worden aan het Rijk.

Leges Bouwactiviteiten

Door de huidige economische omstandigheden blijven grote projecten wegens de crisis deels uit. Ten opzichte van de actuele begroting 2014 is 1,516 miljoen euro minder leges ontvangen. Het dekkingspercentage bedraagt op realisatiebasis 82%, begroot was 100%. De leges bouwactiviteiten beïnvloedt in grote mate de kostendekkendheid van het onderdeel omgevingsvergunning.

Leges Huisvestingswet

Het betreft de inning van leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning tot gehele of gedeeltelijke onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot woonruimte, waaronder

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

kamerverhuurpanden. En tot het verkrijgen van een vergunning tot samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte.

Door een afname van het aantal verleende vergunningen en omdat de achterstand in de aanpak van illegale kamerverhuurpanden grotendeels is weggewerkt, is 74 duizend euro minder leges ontvangen dan begroot. Navenant zijn de kosten ureninzet ook afgenomen. Het dekkingspercentage bedraagt op realisatiebasis 100%.

Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening

Het dekkingspercentage 2014 bedraagt op realisatie basis 114 %, dit is 14 % hoger dan de nagestreefde 100%.

Wegens een toename van het aantal afgegeven vergunningen instemmingsbesluiten zijn de gerealiseerde legesinkomsten 86 duizend euro hoger dan begroot.

De hogere legesinkomsten instemmingsbesluiten 2014 zijn veroorzaakt door meer aanvragen van Telecom bedrijven voor uitbreiding van hun glasvezelnetwerk en meer aanvragen van nutsbedrijven die bezig zijn met saneren van hun kabel- en leidingnet.

De kosten zijn 51 duizend euro hoger dan begroot door extra ureninzet om de toename van het aantal aanvragen op te vangen.

Drank, Horeca en prostitutie

De gerealiseerde legesopbrengsten 2014 van genoemde vergunningen zijn 254 duizend euro.

De exploitatievergunning prostitutie wordt niet jaarlijks verleend maar heeft een 3 jarige cyclus.

2014 laat een piek van de 3 jarige cyclus zien. De begroting wordt bepaald op een gemiddelde van deze 3 jaren. Per saldo is in 2014 een meeropbrengst gerealiseerd ten opzicht van de begroting voor prostitutie van 62 duizend euro.

Drank en horeca vertoonde een lichte daling van 11 duizend euro. Het dekkingspercentage bedraagt in 2014 op realisatiebasis 91% voor drank en horeca en 102% voor prostitutie.

Parkeergelden privaatrechtelijk

De werkelijke opbrengsten (privaatrechtelijk) bedragen 6,863 miljoen euro. In de begroting 2014 is uitgegaan van 7,146 miljoen euro. De omzet in 2014 van de Damsterdiegarage valt 393 duizend euro lager uit dan begroot. De begroting is gebaseerd op de meerjarenprognose uit 2013 van het parkeerbedrijf. In de geactualiseerde meerjarenprognose 2014 is toegelicht dat er een tussenstap is gemaakt in de ingroei van de Damsterdiegarage. Dit komt nu tot uitdrukking in de realisatie. De overige opbrengsten vallen per saldo 110 duizend euro voordeliger uit. De totale kostendekkendheid komt uit op 83%.

Onderdeel 3

Overzicht kostendekkendheid

Naar aanleiding van het tarievenonderzoek van Deloitte in 2014 heeft uw raad de uitgangspunten voor het Groningse tarievenbeleid herbevestigd. Uitgangspunt is dat de gebruikers de volledige kostprijs voor onze producten en diensten betalen. Op dit uitgangspunt gelden de volgende uitzonderingen:

- indien de toegankelijkheid tot een voorziening of marktwerking daartoe aanleiding geeft, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld;
- indien het handhaven van de openbare orde en veiligheid dat wenselijk maakt, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld.

Kostendekkendheid publiekrechtelijke heffingen

In de hiernavolgende tabel wordt inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de publiekrechtelijke heffingen, door per soort heffing de begrote kosten en opbrengsten naast elkaar te zetten. De tabel is gesplitst naar rechten en heffingen die onder de legesverordening vallen en rechten en heffingen die onder overige verordeningen vallen. Voor de onderdelen die onder de legesverordening vallen is de indeling van het VNG-model 2010 gevolgd. Mede als gevolg van de invoering van de Europese dienstenrichtlijn en de omgevingsvergunning/Wabo wordt namelijk de kostendekkendheid van leges niet meer bepaald op het niveau van de totale verordening, maar zijn er nu clusters van dienstverlening die verschillende regels voor kostendekkendheid kennen:

- cluster Algemene dienstverlening: kostendekkendheid geldt op het niveau van de cluster;
- cluster Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo: kostendekkendheid geldt op het niveau van de cluster;
- cluster Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn: de kostendekkendheid wordt bepaald op het niveau van samenhangende diensten binnen de cluster.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit aangegeven. Ook indien uw raad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekking: beperkt).

Soort heffing (publiekrechtelijk)	Criterium kosten-dekkendheid	Legesverordening van toepassing dan art. vermeld	Bedragen x 1.000 euro		
			Opbrengsten rekening 2014	Toerekening kosten rekening 2014	Dekkingspercentage rekening 2014
Titel 1. Algemene dienstverlening					
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:					
a.	Reisdocumenten	Deels kosteloos en wet. max	1.3	1.097	68%
b.	Overige documenten/VOG			56	208
c.	Inlichtingen\afschriften BS		1.8	95	201
Totaal afgifte gerelateerde leges en wettelijk maximum				1.248	2.019
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:					
a.	Huwelijksvoltrekkingen	Deels kosteloos	1.2	132	86
b.	Inlichtingen \ Afschriften GBA			113	377
c.	Rijbewijzen	Max. Tarief	1.4	465	518
Totaal afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum				710	981
Totaal afgifte gerelateerde leges				1.958	3.000
	Naturalisaties		1.6	41	139
	Leges Leegstandswet		1.11	15	13
	Toegangspasje ondergrondse container	100%	1.17	49	49
	Leges Inzage milieudossier		1.17	2	4
	Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	100%	1.15	218	191
	Leges APV - Winkeltijdenwet		1.12	1	4
	Leges Huisvestingswet		1.10	62	62
	Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		1.17	6	18
	Leges Kansspelen		1.13	39	32
	Leges APV - Verkeer	Beperkt	1.16	8	142
	Leges Gehandicapten parkeerkaart		1.16	44	49
	Leges Makelaarsfaxen		1.9	8	8
Totaal Algemene dienstverlening				2.451	3.711
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning					
Omgevingsvergunning					
	Leges Bouwactiviteiten		2.2.1	4.753	5.814
	Leges Aanlegactiviteiten		2.2.2	2	2
	Leges Handelsreclame		2.2.4	4	4
	Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid		2.2.3	15	15
	Leges vellen van de houtopstand		2.2.5	64	166
Totaal leges omgevingsvergunning			100%	4.838	6.001
Totaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning				4.838	6.001

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Soort heffing (publiekrechtelijk)	Criterion kosten-dekkendheid	Legesverordening van toepassing dan art. vermeld	Opbrengsten rekening 2014	Toerekening kosten rekening 2014	Dekkingspercentage rekening 2014
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdstuk 1 Horeca					
Leges APV - Drank en Horeca		3.1	157	173	91%
Hoofdstuk 3 Prostitutie					
Leges APV - Prostitutie		3.3	97	95	102%
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen					
Diversen (muziekvergunningen)	Beperkt	3.2.3	3	7	43%
Leges Evenementen	Beperkt	3.2	51	557	9%
Hoofdstuk 4 Splitsingsvergunning woonruimte					
Leges Splitsingsvergunning		3.4	19	19	100%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			327	851	38%
Totaal Legesverordening			7.616	10.563	72%
Overige verordeningen:					
Afvalstoffenheffing	95% *		26.624	27.949	95%
Reinigingsrechten	100%		73	73	100%
Markt gelden	100%		671	690	97%
Rioolheffing	100%		14.100	13.940	101%
Havengelden	100%		120	141	85%
Begrafenisrechten	100%		1.355	1.334	102%
Precario			652	521	125%
Totaal overige verordeningen			43.595	44.648	98%
Totaal publiekrechtelijk			51.211	55.211	93%

*Een deel wordt gedekt door een onttrekking vanuit de reserve voor verlaging tarieven en verruiming van de kwijscheldingsregeling conform genomen raadsbesluiten en de tarievennota.

De leges uit de legesverordening hebben in 2014 in totaal een kostendekkendheid van 72%. Ook bij de clusters binnen de legesverordening komt geen kostendekking boven de 100% voor. De heffingen uit de overige verordeningen komen uit op een gezamenlijke kostendekking van 98%.

De kostendekkendheid van alle publiekrechtelijke heffingen bij elkaar is uitgekomen op 93%.

Kostendekkendheid privaatrechtelijke heffingen

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat toegankelijkheid van voorzieningen en marktwerking er toe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Het gaat hierbij om tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang. De wet Markt en Overheid staat in deze gevallen een lager dan kostendekkend tarief toe.

De kostendekkendheid van de verschillende privaatrechtelijke heffingen wordt in het volgende overzicht weergegeven:

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bedragen x 1.000 euro			
Soort heffing (privaatrechtelijk)	Opbrengsten rekening 2014	Toerekening kosten rekening 2014	Dekkingspercentage rekening 2014
Inzameling bedrijfsafval	8.658	7.807	111%
Commerciële straatreiniging	912	917	99%
Onderhoud en reparaties derden	1.101	1.039	106%
Verkoop brandstof	875	876	100%
Leasen	293	297	99%
Kermissen	187	98	191%
Stadsschouwborg/Oosterpoort			
Zakelijke tarieven	520	348	149%
Culturele tarieven	7.166	13.596	53%
CBK-kunstuitleen	367	531	69%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges			
- Totaal lasten incl. kapitaallasten	7.271	21.764	33%
- Totaal lasten excl. kapitaallasten	7.080	16.373	43%
<i>- Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges excl. kapitaallasten:</i>			
Sporthallen	1.120	2.199	51%
Sportparken	1.151	2.664	43%
Gymlokalen	1.046	1.756	60%
Zwembaden	2.516	7.014	36%
IJsbanen	1.246	2.741	45%
Parkeergelden privaatrechtelijk	6.863	8.292	83%

Onderdeel 4

Lokale lastendruk

Om de lokale lastendruk van Groningen te vergelijken met die in andere gemeenten maken we gebruik van gegevens uit de publicatie 'Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2014' van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in de grootste gemeenten in Nederland. In het overzicht zijn de woonlasten van Groningen in 2014 afgezet tegen die van 34 andere grote gemeenten. Weergegeven worden de lasten van de OZB, de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing) en de rioolheffing voor een huishouden van gemiddelde omvang in een woning met gemiddelde waarde. De som van die drie zijn de woonlasten. Groningen staat in 2014 qua hoogte van de woonlasten op de dertiende plaats, zie de laatste kolom. In 2015 staat Groningen op de twaalfde plaats.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Woonlasten 2014 voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde (euro)				
Gemeente	Ozb-Eigenaar	Reinigingsheffing (1)	Rioolheffing (1)	Woonlasten (2)
Zaanstad	250,49	273,46	280,48	804,43
Emmen	318,23	276,40	175,75	770,38
Deventer	257,62	325,07	179,40	762,10
Enschede	261,30	310,44	186,72	758,46
Leiden	364,36	270,43	120,46	755,25
Delft	246,23	323,25	183,05	752,53
Haarlem	264,42	332,00	155,00	751,42
Westland	292,95	222,84	227,42	743,21
Arnhem	366,41	205,36	166,55	738,52
Rotterdam	188,59	372,50	177,10	738,19
Breda	233,61	319,68	179,52	732,81
Venlo	342,84	220,88	168,51	732,23
Groningen	258,02	336,00	136,80	730,82
Sittard-Geleen	279,28	273,99	174,60	727,87
Zoetermeer	348,40	272,92	88,85	710,17
Haarlemmermeer	265,75	322,80	119,76	708,31
Utrecht	226,58	252,96	227,37	706,91
Maastricht	232,98	298,33	173,51	704,82
Almere	262,94	306,39	127,78	697,11
Nijmegen	404,59	156,91	132,57	694,07
Ede	279,92	238,44	166,49	684,85
Assen	273,36	221,49	180,44	675,29
Apeldoorn	283,21	246,90	139,29	669,39
Lelystad	311,77	274,48	70,37	656,62
Leeuwarden	214,78	243,21	187,47	645,46
Amersfoort	278,70	240,00	114,81	633,52
Amsterdam	143,85	339,30	149,41	632,56
Dordrecht	203,56	255,72	164,25	623,53
Zwolle	243,41	269,23	104,10	616,74
Middelburg	168,76	274,42	173,19	616,37
's-Hertogenbosch	222,99	258,00	108,96	589,95
Eindhoven	187,75	241,00	148,00	576,75
's-Gravenhage	125,81	287,64	132,30	545,75
Alkmaar	184,46	238,68	114,90	538,04
Tilburg	192,18	230,68	109,54	532,40
Laagste	126	157	70	532
Hoogste	405	373	280	804
Gemiddelde	226	287	156	669

(1) Meerpersoonshuishouden
(2) Woonlasten zijn berekend als de som van ozb, rioolheffing en reinigingsheffing.
Bron: COELO

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Paragraaf 9

VERNIEUWING SOCIAAL DOMEIN

Vanaf 1 januari 2015 is een aantal taken vanuit de rijksoverheid en de provincie overgeheveld naar gemeenten:

- de zorg voor Jeugd (de nieuwe Jeugdwet);
- ondersteuning- en zorgtaken vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo);
- de Participatiewet (zie programma Werk & Inkomen).

Vanaf 2012 zijn we ons aan het voorbereiden op deze decentralisaties met als doel te komen tot een integraal en ontkoerd ondersteuningsaanbod op de gebieden werk, jeugd, ondersteuning en zorg. Hiervoor moeten we het lokale ondersteuningsaanbod, zoals beschreven in de programma's van de begroting, ingrijpend vernieuwen. De decentralisaties vormen dus een opgave, maar bieden tegelijkertijd kansen om de sociale infrastructuur in de stad effectiever en efficiënter te organiseren.

Vanuit het programma Vernieuwing Sociaal Domein hebben we in 2014 verder vorm gegeven aan deze veranderingen. Daarbij ging onze aandacht vooral uit naar een goede overgang van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de gemeente (transitie) en het bieden van zorgcontinuïteit. In deze paragraaf gaan we in op wat we daartoe in 2014, als voorbereiding op de decentralisaties in 2015, hebben gedaan en wat we daarmee hebben bereikt.

Relevante beleidsnota's

Nota Integrale Toegang Sociaal Domein (mei 2013)

Groningen voor elkaar. Visie en uitgangspunten vernieuwing van het sociale domein (september 2012)

Jeugd – Ieders zorg! (september 2012)

Meerjarekader Wet maatschappelijk ondersteuning Samen Sterk in Stad 2012-2015 (mei 2012)

Meedoen maakt het Verschil (februari 2014)

Beleidsplan Vernieuwing Sociaal Domein 2014-2015 gemeente Groningen (oktober 2014)

Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein 2014-2015 gemeente Groningen (oktober 2014)

Doelen

Wat wilden we bereiken?

In het gemeentelijk speelveld gebeurt veel. De transities hebben gezorgd voor een grote uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden voor de gemeente. In 2014 lag de focus vooral op het goed laten verlopen van deze nieuwe taken van het Rijk naar de gemeente. Het jaar 2015 is vooral een overgangsjaar met als doel een verantwoorde omschakeling te realiseren. Een nieuwe Wmo en Jeugdwet met betaalbare ondersteuning en zorg in onze stad.

Welke taken zijn overgekomen?

AWBZ naar de Wmo

Vanaf 1 januari 2015 is een aantal AWBZ taken overgeheveld naar de Wmo. Het gaat hierbij onder andere om taken zoals de individuele begeleiding, dagbesteding en de onafhankelijke cliëntondersteuning. Daarnaast hebben wij als centrumgemeente een aantal extra verantwoordelijkheden erbij gekregen, zoals Beschermd wonen voor GGZ cliënten en de begeleiding Maatschappelijke opvang/Vrouwenopvang. Samenvattend zijn wij hiermee verantwoordelijk geworden voor vrijwel de gehele extramurale AWBZ-zorg.

Jeugdhulp & zorg

De gemeenten waren al verantwoordelijk voor een aantal taken op het terrein van jeugdbeleid en jeugdgezondheidszorg. Op 1 januari 2015 hebben wij er een aantal taken bijgekregen en de regie gekregen over de jeugd-GGZ, de provinciale jeugdzorg (waaronder het meldpunt kindermishandeling, de kindertelefoon, de ambulante en residentiële jeugdzorg en pleegzorg), de gesloten jeugdzorg, de jeugdreclassering, de jeugdbescherming, en de zorg voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking.

Gebiedsgerichte aanpak

De toegevoegde waarde van de decentralisaties zit in de integraliteit die gemeenten, meer dan provincie en het Rijk nu, kunnen hanteren bij de intake, gespreksvoering en toekenning van hulp/voorzieningen. De basis hiervoor, is vanuit een ondersteuningsstructuur die we dicht bij de burger organiseren, de zogeheten gebiedsgerichte aanpak. Deze aanpak is niet de gang van het ene loket naar het andere, maar een laagdrempelige plek in de eigen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

leefomgeving van waaruit verschillende disciplines in samenspraak met bewoners (en het netwerk) problemen aanpakken. Deze disciplines werken in sociale (WIJ) wijkteams.

In de begroting 2014 hebben we gezegd dat er per 1 januari 2015 een integrale toegang functioneel is en dat er een stads brede dekking is van de sociale teams. Deze ambities hebben we moeten bijstellen. De ontwikkeling van de gebiedsgerichte aanpak (inclusief de toegang) kost meer tijd, dan we van te voren hadden ingeschat.

Per 1 januari 2015 zijn er vijf sociale teams en 1 WIJ team operationeel. Komende jaren werken we deze aanpak verder uit. In de wijken waar we nog geen sociale (wijk)team hebben, kunnen inwoners, die ondersteuning nodig hebben, een beroep doen op de stedelijke toegang.

In de begroting 2014 zijn we ook ingegaan op het project 'Doorbraak in de Jeugdhulpverlening'. In het kader van dit project gingen we op basis van casuïstiek op zoek naar nieuwe werkvormen met het uiteindelijke doel het aantal doorverwijzingen naar de specialistische jeugdzorg te verminderen. De ervaringen vanuit dit project hebben we meegenomen in de gedecentraliseerde Jeugdzorg en binnen het gehele Sociale Domein.

Activiteiten

Wat hebben hiervoor gedaan?

Voorbereiding op de decentralisaties WMO en Jeugd

Met betrekking tot de overheveling van de ondersteuningstaken en nieuwe jeugdtaken hebben we ingezet op de transitie per 1 januari 2015. Daarvoor zijn in het kader van de WMO met 71 zorgaanbieders continuïteitsafspraken gemaakt voor 2015. We hebben daarbij samengewerkt met 21 gemeenten in onze provincie. Daarnaast voeren we ook voor hen het contractbeheer uit.

Voor jeugd hebben we de samenwerking gebundeld in de regionale inkooporganisatie groninger gemeenten (RIGG) als onderdeel van de gemeenschappelijke regeling PG&Z. Binnen deze organisatie wordt gezamenlijk de contractering, budgetbewaking, methodiekontwikkeling en programmering van de jeugdhulp in natura uitgevoerd.

Als basis voor de uitvoering zijn in oktober 2014 het Beleidsplan Vernieuwing Sociaal Domein 2014-2015 gemeente Groningen en de verordeningen Jeugd en WMO vastgesteld. Daarnaast is de Back Office verder vormgegeven. Dit laatste geldt overigens ook voor de integrale Toegang.

Ontwikkeling Sociale Teams

In 2014 hebben wij de ondersteuning voor inwoners van onze stad verbreed en onze sociale teams uitgebreid van twee naar zes (inclusief 1 WIJ team). Verder is in 2014 in de wijk Beijum het eerste nieuwe WIJ Groningen-team opgezet. In de (nog op te zetten) WIJ-teams worden alle bestaande ondersteuningsvormen – de ondersteuning van Multi probleem gezinnen, de ondersteuning van jeugd, de ondersteuning in het kader van de Wmo – en de in de gebieden aanwezige (preventieve) collectieve initiatieven samengebracht.

Ook hebben we in 2014 een definitieve planning gemaakt voor de stads brede uitrol van de teams, die erop neerkomt dat er eind 2015 elf sociale teams/WIJ teams operationeel zijn in Groningen.

Clïëntondersteuning en wettelijke taak calamiteiten

Voor cliëntondersteuning zijn we vanuit het oogpunt van continuïteit een subsidierelatie voor 2015 aangegaan met MEE, ook voor 20 regiogemeenten. De wettelijk verplichte benoeming van de toezichthoudend ambtenaar geweld en calamiteiten is rondgekomen en ook hierover zijn afspraken gemaakt met de (22) regiogemeenten.

Beschermd Wonen en begeleidingsfunctie Maatschappelijke Opvang

Voor de beschermd wonen taak, hebben we vanuit onze centrumgemeentefunctie continuïteits- afspraken voor een jaar gemaakt. Het gaat hierbij om 34 zorgaanbieders. De begeleidingsfunctie MO, eveneens een centrumgemeentetaak, is via de subsidieregeling bij de bestaande MO instellingen belegd.

Inloop GGZ

Verder hebben we in 2014 met de gemeenten in onze regio ook voor een jaar afspraken gemaakt met betrekking tot de inloop GGZ. Dit hebben we gedaan door de lokale budgetten te bundelen.

Dagbesteding

Voor het stimuleren van de transformatie in de dagbesteding is met externe partijen een model voor

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

.....
vernieuwde dagbesteding ontwikkeld. Gesprekken met gebruikers van dagbesteding, ondernemers, maatschappelijke en zorgorganisaties in verschillende stadsdelen/wijken hebben geleid tot initiatieven van genoemde partijen. Deze richten zich vooral op vernieuwing in het (doelgroepen)vervoer, in de begeleiding bij dagbesteding en de oprichting van een service-/uitzendbureau voor dagbesteding in de Oosterparkwijk. Ook subsidiëren we 3 pilots wij(k)werken voor nieuwe dagbesteding in de wijken SPT, Oosterpark en Beijum.
.....

Samenwerking met Menzis

In 2014 zijn we als convenantgemeente van Menzis voor onze regio betrokken bij de landelijke werkagenda met Menzis. We werken daarbij onder andere samen met de gemeenten Enschede, Arnhem en Den Haag. Met de zorgverzekeraar zetten we in op een aantal onderwerpen waarbij een goede samenwerking tussen gemeente en verzekeraar van belang is. Zo hebben we met elkaar afspraken kunnen maken voor de wijkverpleegkundige inzet in 2015.
.....

Conclusie

Wat hebben we bereikt?

Met alle afspraken die we in het kader van de WMO en Jeugd hebben gemaakt liggen we wat betreft het transitie-moment van de decentralisaties 2015 per 1 januari 2015 op koers. We hebben samengewerkt met andere gemeenten in de provincie, om zoveel mogelijk kennis en expertise uit te wisselen en gezamenlijk afspraken te maken over de continuïteit van dienstverlening. Door onze inkoop hebben we de zorgcontinuïteit geborgd. Ook hierover zijn afspraken gemaakt met de regiogemeenten. Voor de komende periode zullen we onze aandacht dan ook vooral gaan richten op de transformatieopgave met als basis vanuit de gebiedsgerichte aanpak de (door)ontwikkeling van sociale (wijk)teams naar WIJ-teams.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

JAARREKENING

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

1. TOELICHTING OP DE JAARREKENING ALGEMEEN

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Toelichting op de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), dat op een aantal uitzonderingen na, is gebaseerd op de verslaggeving voorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9.

Consolidatiegrondslag

In de jaarrekening zijn begrepen de activa, passiva, baten en lasten van de diverse organisatieonderdelen.

Binnen de gemeentebalans heeft eliminatie plaatsgevonden van de onderlinge vorderingen en schulden tussen de organisatieonderdelen en van de interne rekening-courantverhoudingen. De deelnemingen zijn niet in de consolidatie betrokken, maar zijn opgenomen onder de financiële vaste activa.

Grondslagen voor waardering en resultaat

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening van de gemeente Groningen zijn in lijn met het BBV en de Financiële verordening. Voor waardering van activa en passiva wordt uitgegaan van de historische kostprijs tenzij anders vermeld.

Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten- en lastenstelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

Voor nadere informatie over specifieke waarderingsgrondslagen per balanspost verwijzen wij naar het hoofdstuk Toelichting op de balans.

Bepalingsgrondslagen resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor zover noodzakelijk zijn ten laste van de exploitatie voorzieningen getroffen voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang per balansdatum onzeker zijn, doch redelijkerwijs in te schatten;
- Risico's inzake verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, respectievelijk schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeldafspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) moet wel een voorziening worden gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

FINANCIEEL PERSPECTIEF

HOOFDSTUKKEN

1. **FINANCIEEL BEELD 2014**
2. **FINANCIELE KNELPUNTEN**
3. **BEZUINIGINGEN**
4. **INVESTERINGEN**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 1

FINANCIEEL BEELD

Onderdelen

- Rekening 2014
- Verschillen tussen Rekening 2014 en Voortgangsrapportage 2014-II

Onderdeel 1

Rekening 2014

We maken in de Gemeenterekening 2014 een uitsplitsing in bijzondere en overige resultaat. Bijzondere resultaten zijn die resultaten waartoe uw raad in het verleden expliciet besloten heeft. De rest wordt aangemerkt als overige resultaten.

In onderstaande tabel staat het totale resultaat uitgesplitst naar bijzonder resultaat en overig resultaat. De resultaten in de kolom Rekening 2014 en Voortgangsrapportage 2014-II (VGR 2014-II) geven het resultaat weer ten opzichte van de actuele begroting. In de analyse van de resultaten zullen de afwijkingen ten opzichte van de VGR 2014-II op hoofdlijnen worden verklaard. Alle bedragen zijn in miljoenen euro's.

	Rekening 2014	VGR 2014-II	Vershil
Bijzonder resultaat	4,2	2,7	1,5
Overig resultaat	-0,8	-3,7	2,9
Totaal	3,4	-1,0	4,4

Bijzonder resultaat

Het bijzondere resultaat is 4,2 miljoen euro positief en is als volgt opgebouwd:

Bijzondere bijstand	1,0	V
Bouwleges	-1,1	N
BORG	1,0	V
Verstrekingenbudget WMO	3,5	V
Inkomensondersteunende maatregelen	0,5	V
Overige bijzondere resultaten	-0,7	N
Totaal	4,2	V

Toelichting

Bijzondere bijstand

V 1,0 miljoen euro

Het grootste deel van deze afwijking wordt veroorzaakt door de individuele bijzondere bijstand (700 duizend euro) en het resultaat op de stadspas (200 duizend euro). Tevens is er vrijval op de budgetten voor de Tegemoetkoming Ouderbijdrage en verstrekte adviezen door de GGD (100 duizend euro). Het resultaat op de individuele bijzondere bijstand van 700 duizend euro wordt veroorzaakt doordat het budget via de algemene uitkering van het gemeentefonds met ongeveer 500 duizend euro is opgehoogd als gevolg van een verwachte toename van het aantal klanten en uit een vrijval (130 duizend euro) op de uitkering voor de koopkrachttegemoetkoming 2014. De verwachte toename van het aantal bijstandsklanten heeft echter niet geleid tot een veel groter beroep op de regeling. Het genoemde voordeel is tevens gunstig beïnvloed door de aanscherping van het beleid voor de witgoedregeling. Met ingang van 1 maart 2014 worden binnen de regeling niet langer nieuwe, maar tweedehands apparaten vergoed. Ook zijn de vergoedingen per soort apparaat aan maxima gebonden.

Via het gemeentefonds hebben wij bijna 1,2 miljoen euro ontvangen voor een eenmalige uitkering in het kader van koopkrachttegemoetkoming. Daarvan hebben wij voor 1,07 miljoen euro aan uitkeringen toegekend. Het verschil tussen beide bedragen is toegerekend aan het resultaat op de bijzondere bijstand.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De stadspas is omgebouwd naar een webshop van waaruit bijvoorbeeld vouchers worden verstrekt die kunnen worden ingewisseld voor kortingen. We zien vanaf oktober een duidelijke toename van het gebruik van de webshop. Wellicht hebben de onbekendheid met de website, de aanloopproblemen en het feit dat veel verstrekte vouchers niet zijn ingewisseld ertoe geleid dat 200 duizend euro van het beschikbare budget niet is uitgegeven.

Bouwleges

N 1,1 miljoen euro

Door de huidige economische omstandigheden zijn grote bouwprojecten wegens de crisis deels uitgebleven of zijn de bouwkosten naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van de actuele begroting legesinkomsten bouwactiviteit 2014 van 6,3 miljoen euro is 1,5 miljoen euro minder aan leges gerealiseerd. De afwijking ten opzichte van de raming leges 2014 is als volgt:

Leges projecten tot 50 duizend euro	N 206 duizend euro
Leges projecten 50 tot 200 duizend euro	N 449 duizend euro
Leges projecten 200 duizend euro en meer	N 861 duizend euro
Totaal	N 1,516 miljoen euro

Het totale resultaat bedraagt 1,1 miljoen euro negatief. Met name door het niet invullen van vacatureruimte en minder uitgaven op overige goederen en diensten is een kostenreductie gerealiseerd van 455 duizend euro.

BORG

V 1,0 miljoen euro

Het resultaat bestaat uit de volgende componenten:

Stormschade (V 565 duizend euro)

Bij het vaststellen van de gemeenterekening 2013 heeft uw raad 600 duizend euro beschikbaar gesteld voor het herplanten van bomen als gevolg van de stormschade van oktober 2013. In 2014 is hiervan 35 duizend euro besteed. Door uw raad is op 17 december 2014 besloten het restantbedrag van 565 duizend euro voor de afwikkeling van de stormschade in 2015 beschikbaar te stellen.

Beheer openbare ruimte: Overig (V 361 duizend euro)

Op de bedrijfsvoeringskosten van het beheer op de openbare ruimte is een voordeel ontstaan van per saldo 361 duizend euro. Dit is vooral veroorzaakt door meevallende exploitatielasten (lagere kapitaallasten en lagere brandstofprijzen) op het wagenpark. Ook zijn er extra kosten gemaakt voor het organiseren van verkiezingen en extra inzet was nodig bij het verstrekken van instemmingsbesluiten voor het verleggen van kabels en leidingen. Per saldo een voordeel van 128 duizend euro. Het verstrekken van instemmingsbesluiten en verrichten van werken voor derden hebben extra inkomsten opgeleverd van 233 duizend euro.

Overig Borg: (V 116 duizend euro)

Naast het resultaat op de bedrijfsvoering Stadsbeheer is er een resultaat op de bedrijfsvoering mbt detachering van Iederz personeel. Het totale bedrijfsvoeringsresultaat met betrekking tot de detachering van Iederz personeel voor het groenonderhoud bedraagt 107 duizend. Tot slot bedraagt het resultaat op de reguliere en programmabudgetten 9 duizend euro.

Verstrekkingsbudget WMO

V 3,5 miljoen euro

De verstrekkingen op Wmo voorzieningen laten per saldo een voordeel zien van 3,5 miljoen euro. Hiervan heeft 1,1 miljoen euro betrekking op huishoudelijke hulp. Daarnaast hebben we een toekenningsbeschikking ontvangen voor een verzameluitkering van 1,8 miljoen euro. Deze uitkering is besteed aan de kosten van collectief vervoer. Deze kosten werden aanvankelijk uit de algemene middelen gefinancierd. Als gevolg van de inzet van de verzameluitkering in combinatie met enkele kleinere afwijkingen valt 1,7 miljoen euro aan algemene middelen vrij. Tenslotte vallen de verstrekkingen van rolstoelen en woonvoorzieningen met respectievelijk 0,3 en 0,4 miljoen euro lager uit.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Inkomensondersteunende maatregelen

V 0,5 miljoen euro

In 2014 hebben we de eerste 450 duizend euro ontvangen voor de ontwikkeling van een nieuwe gemeentelijke maatwerkvoorziening. Deze voorziening dient ter compensatie van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Regeling compensatie eigen risico (CER).

Voor 2015 en 2016 zijn de beschikbare bedragen respectievelijk 2,2 miljoen euro en 2,7 miljoen euro. Vanwege de complexiteit van de regelingen was de tijd te kort om in 2014 nog een maatwerkvoorziening te ontwikkelen en te implementeren. Als gevolg hiervan ontstaat in 2014 een incidenteel voordeel van 450 duizend euro.

Overig

N 0,7 miljoen euro

Overige kleinere afwijkingen op bijzondere resultaten tellen op tot 0,7 miljoen euro nadeel.

Overig Resultaat

Het resultaat exclusief het bijzondere resultaat, bedraagt 0,8 miljoen euro nadelig. Dit nadelige resultaat bestaat uit diverse afwijkingen waarvan de volgende afwijkingen het belangrijkste zijn:

Actieplan Jeugdwerkloosheid	0,6	V
Algemene Uitkering	1,6	V
Verkoop aandelen Attero	1,7	V
Niet gerealiseerde bezuinigingen	-15,8	N
Btw Compensatiefonds	1,2	V
Vrijval extra Beleid	13,5	V
Vrijval overige beleidsbudgetten	1,6	V
Armoedebeleid	1,0	V
Subsidies oude jaren	0,7	V
Vrijval subsidies	1,1	V
Leges en belastingen	-0,5	N
Meerstad	-14,5	V
Overig gronden	1,5	N
Langmangelden	0,8	V
ISV	-0,4	N
Grondig	0,4	V
Bovenwijkse voorzieningen	3,4	V
Afwaardering deelneming Martiniplaza	1,3	N
Groot onderhoud Martiniplaza	4,3	V
Zuidelijke Ring	-0,6	N
G Kracht	-0,7	N
Voorziening huur europaweg	-4,5	N
Schouwburg, vrijval voorziening	1,2	V
Afwaardering Peizerweg	-1,4	N
Kapitaallasten	2,1	V
Onderwijshuisvesting	0,4	V
Overig	1,8	V
Totaal	-0,8	N

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Toelichting

Actieplan Jeugdwerkloosheid

V 0,6 miljoen euro

In 2013 is door het Rijk 1,7 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het tweede Actieplan Jeugdwerkloosheid. Bij de jaarrekening 2013 is hierop een voordeel gemeld van 1,4 miljoen euro. Dit bedrag is overgeheveld naar 2014 via een bestemmingsvoorstel. Het Actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot midden 2015. Niet alle projecten zijn afgerond en lopen nog door in 2015.

Algemene uitkering

V 1,6 miljoen euro

De algemene uitkering is 1,6 miljoen euro hoger uitgevallen dan we verwachtten. Hiervan wordt 3,0 miljoen euro veroorzaakt door plaatselijke ontwikkelingen. Deze stijging zit voornamelijk in het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid en in mindere mate bij het aantal minderheden en het aantal woonruimten. Het Rijk heeft deze hogere groei deels gecorrigeerd via de uitkeringsfactor. Dit levert een nadeel op dat verwerkt is in het onderdeel landelijke ontwikkelingen van 1,4 miljoen euro. De overige voordelen bestaan uit een nacalculatie van de uitkering uit het gemeentefonds in 2011/2012 en door voordelen op integratie-uitkeringen. Een uitgebreide toelichting op de algemene uitkering treft u aan in programma 14.

Verkoop aandelen Attero

V 1,7 miljoen euro

De aandelen van Attero zijn verkocht voor 1,874 miljoen euro. Na verrekening met de boekwaarde is een opbrengst gerealiseerd van 1,723 miljoen euro.

Niet gerealiseerde bezuinigingen

N 15,8 miljoen euro

Van de totale bezuinigingstaakstelling is binnen de jaarschijf 2014 15,8 miljoen euro niet gerealiseerd.

Bezuinigingsperiode 2011-2014

Van het bezuinigingspakket 2011-2014 van 45,1 miljoen euro is bijna 86% structureel (38,6 miljoen euro) gerealiseerd. Van het resterende deel is in 2014 10% (4,6 miljoen euro) incidenteel gerealiseerd. 4% (1,9 miljoen euro) is niet gerealiseerd.

Bezuinigingsperiode 2014-2017

De te realiseren bezuiniging voor 2014 bedraagt 54,9 miljoen euro. Hiervan is bijna 42 miljoen euro incidenteel en bijna 13 miljoen euro structureel. Van de incidentele taakstelling is bijna 27 miljoen gerealiseerd. De niet gerealiseerde taakstelling ad 15 miljoen euro betreft de nog niet verkochte aandelen Waterbedrijf.

De jaarschijf 2014 van de structurele taakstelling bedraagt 12,9 miljoen euro. Hiervan is 93% (12 miljoen euro) structureel gerealiseerd. 5% (0,6 miljoen euro) is incidenteel gerealiseerd. 2% (0,3 miljoen euro) is niet gerealiseerd.

De niet gerealiseerde bezuinigingen uit beide pakketten leiden tot een geprognosticeerd nadeel van 17,2 miljoen euro. Hiervan wordt 15 miljoen euro veroorzaakt doordat de aandelen Waterbedrijf nog niet verkocht zijn. Het nadeel wordt gedempt door een incidenteel voordeel op de bezuiniging op de gemeentelijke bijdrage aan de regio Groningen – Assen à 267 duizend euro. De verlaging van deze bijdrage is met terugwerkende kracht ingegaan, waardoor incidenteel een voordeel is gerealiseerd.

Daarnaast zijn er voordelen op een tweetal taakstellingen waar nog ruimte in zat. Het betreft hier het restant van de taakstelling voor het afboeken van maatregelen uit het pakket 2011-2014 (174 duizend euro) en de ruimte in de taakstelling voor wegleffecten (973 duizend euro). Per saldo resteert hiermee een geprognosticeerd nadeel in 2014 van 15,8 miljoen euro.

In hoofdstuk 3 worden de bezuinigingen uitgebreid toegelicht.

Btw Compensatiefonds

V 1,2 miljoen euro

Dit resultaat ontstaat voor een deel doordat BTW op investeringen in rioleringen kunnen worden gecompenseerd bij het fonds. De investeringen fluctueren jaarlijks. In 2014 is er een voordeel op riolering ontstaan (932 duizend euro).

Daarnaast is er een afwijking op het participatiebudget (V 349 duizend euro). Het restant betreft overige verschillen (N 60 duizend euro). Bij de invoering van het BCF is een reserve BCF ingesteld om jaarlijkse fluctuaties als gevolg van onder andere investeringen op te vangen. Bij de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

jaarrekening 2013 is besloten om de reserve BCF op te heffen en het restant uit die reserve over te hevelen naar de AER. Hierdoor worden de fluctuaties nu zichtbaar in de exploitatie.

Vrijval Extra Beleid

V 13,5 miljoen euro

Jaarlijks ontstaat in de rekening een resultaat omdat beschikbare middelen voor extra beleid niet (geheel) worden uitgegeven. In principe dienen de beschikbare middelen extra beleid binnen twee jaar te worden besteed. In 2014 ontstaat een voordeel van 11,4 miljoen euro door vrijval van incidenteel extra beleid. Het gaat om de volgende middelen:

Iederz WSW	1.063	V
Schuldhulp	70	V
Binnenstadmanagement	6	V
G-Kracht	72	V
Akkoord van Groningen	38	V
Wmo	300	V
Cultuur	188	V
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal		
2025	65	V
GR Meerstad	70	V
Veiligheid: wijk-/stratenaanpak	56	V
Financiering BBZ	159	V
Tekort wet BUIG	5.895	V
Leerlingvervoer	130	V
Tekort parkeerbedrijf	680	V
Groot onderhoud kinderboerderijen	150	V
Tekort Stadtoezicht variant 1	70	V
Basisregistraties	200	V
Tekort bedrijfsvoering ROEZ	62	V
Computers voor Minima	10	V
O DB Norma	212	V
Bezoekercentrum Bijum	42	V
Friciekosten nwe bezuinigingen 2014-2017	2143	V
	11.681	V

Daarnaast is ook sprake van incidentele vrijval van structureel beschikbaar gesteld extra beleid. Wanneer structurele beschikbare middelen nog niet zijn ingezet, kunnen deze in het jaar vrijvallen. Structureel blijven de middelen beschikbaar voor het betreffende project. In 2014 is 1,8 miljoen euro van het structureel beschikbare extra beleid nog niet ingezet. Het gaat om:

Uit 2006	Investeringsbijdrage programma fysiek	220
Uit 2007	Lokaal akkoord - fysiek en sociaal	11
Uit 2007	Terreinwinst	13
Uit 2008	Terreinwinst	62
Uit 2008	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	209
Uit 2009	Project oud en nieuw	20
Uit 2010	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	209
Uit 2010	Budget verkeersmaatregelen-reconstructies	23
Uit 2010	Woningbouwproductie	24
Uit 2010	Herhuisvesting SoZaWe	300
Uit 2011	Wijkcentrum Lewenborg	4
Uit 2014	Risicobuffer	125
Uit 2014	Extra kosten parkeerautomaten Card-Only	72
Uit 2014	Ruil incidenteel/structureel	507
		1.799

Waar mogelijk betrekken we de vrijval bij de voorbereiding op de begroting 2016.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Vrijval overige beleidsbudgetten

V 1,6 miljoen euro

De overige vrijval op beleidsbudgetten bestaat uit een tiental posten. De belangrijkste posten worden hieronder toegelicht:

- Sociale wijkteams (V 259 duizend euro)
De uitrol van sociale wijkteams heeft pas in de tweede helft van het jaar plaatsgevonden. Daarnaast vielen de ICT kosten lager uit en verschuiven deels naar 2015.
- Apparaatskosten (N 548 duizend euro)
In de loop van 2014 is het experiment sociale teams uitgebouwd van 2 naar 6 teams. De deelnemende partners, waaronder de gemeente Groningen, plegen personele inzet in de teams vanuit de reguliere formatie. Deze inzet is in 2014 niet financieel verrekend waardoor een tekort van 150 duizend euro ontstaat in 2014. Daarnaast heeft eind 2014 een project herindicatie HH2 plaatsgevonden met als doel te beoordelen of huidige cliënten, met een indicatie HH2 voor huishoudelijke hulp, deze duurdere zorg nog (volledig) nodig hebben en mogelijk voor goedkopere zorg in aanmerking komen. De inzet van tijdelijk personeel hiervoor bedraagt 0,3 miljoen euro.
- Gids gelden (V 352 duizend euro)
In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (Gids) hebben we met de meicirculaire 354 duizend euro ontvangen. Vanwege de korte periode waarin beleid kon worden ontwikkeld is hiervan slechts een klein deel toegekend.
- Transitiebudget Decentralisaties (V 245 duizend euro)
Op de transitiebudgetten voor de decentralisaties is een voordeel gerealiseerd. Dit voordeel is ontstaan door een bijdrage van de VNG voor de regiosecretaris, vrijval op ict inzet, beschermd wonen en diverse overige vrijval op implementatiebudgetten.

Diverse overige resultaten op beleidsbudgetten tellen op tot een voordeel van 0,2 miljoen euro.

Armoedebeleid

V 1,0 miljoen euro

Naast de bestaande middelen hebben wij extra middelen ontvangen van het Rijk voor het armoedebeleid. Dit geld is gedeeltelijk bij raadsbesluit in februari beschikbaar gesteld (600 duizend euro) en voor een deel in juli (1,2 miljoen euro). Wij zijn in 2014 gestart met diverse nieuwe armoedeprojecten. Doordat het grootste deel van de extra middelen later in het jaar beschikbaar is gesteld, hebben we hiervan slechts 850 duizend euro kunnen besteden aan meerdere projecten. Een deel van deze projecten loopt door in 2015.

Subsidies oude jaren

V 0,7 miljoen euro

De afwikkeling van subsidies voorgaande jaren heeft op diverse beleidsvelden geleid tot een voordelig resultaat van 0,7 miljoen euro.

Vrijval Subsidies

V 1,1 miljoen euro

Er zijn budgetten voor subsidies geparkeerd in verband met de bezuinigingen op de subsidies van 10 %, om een 'zachte landing' voor instellingen mogelijk te maken. Hiervan is tot nu toe geen gebruik gemaakt. Daarnaast zijn er met de gemeentefondscirculaires in de loop van 2014 extra middelen beschikbaar gekomen die niet meer weggezet zijn.

Leges en belastingen

N 0,5 miljoen euro

Dit nadeel bestaat uit een nadeel op de ontvangen Gemeenteleges (0,6 miljoen euro), uit een nadeel op Onroerendzaakbelasting (0,3 miljoen euro) en voordelen op Logiesbelasting (0,2 miljoen euro) en Precariorechten (0,2 miljoen euro). Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Meerstad

N 14,5 miljoen euro

Op 17 december 2014 heeft uw raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vastgesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen. Dit leidt tot een afwijking bij de Gemeenterekening. De bijdrage wordt gedekt uit de beschikbaar gestelde

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

middelen in de begroting 2015, een verlaging van het benodigde weerstandsvermogen en het rekeningresultaat 2014.

Overig gronden **V 1,5 miljoen euro**

Dit resultaat bestaat uit een 5-tal onderdelen:

Grondzaken (V 125 duizend euro)

Dit betreft een resultaat op plankostencomplexen van 125 duizend euro voordeel in relatie tot de reserve Grondzaken.

Erfpacht (V 399 duizend euro)

Binnen de exploitatie van de erfpachterreinen is een nadeel 531 duizend euro in de lasten (rente) en een voordeel van 930 duizend euro in de baten (pachten en verkoop), per saldo een voordeel van 399 duizend euro.

NIEGG (N 133 duizend euro)

De exploitatie van "Nog in exploitatie te nemen gronden", beheer, huuropbrengst, OZB, onderhoud etc., levert in 2014 een voordeel op van 133 duizend euro.

Alo locatie (voordeel 243 duizend euro)

Het resultaat op de exploitatie Alo-locatie is in 2014 begroot op 400 duizend euro. Door hogere huuropbrengsten is het werkelijke exploitatie-resultaat 157 duizend euro negatief. Per saldo levert dit dus een voordeel op van 243 duizend euro.

Bouwrijpe kavels (voordeel 567 duizend euro)

Het betreft hier de winst op verkoop stukjes tuingrond en de winst op verkoop van kavels van reeds afgesloten grondexploitaties.

Langmangelden **V 0,8 miljoen euro**

Op 17 december 2014 heeft uw raad de nacalculaties van de verkeersprojecten: aansluiting P+R Europapark (P3) op Europaweg, Zuidelijke ringweg Langmanmaatregelen, Busbaan Europaweg UMCG en Aanpak Schoolomgevingen vastgesteld. De nacalculaties hebben geresulteerd in een positief resultaat van in totaal 782 duizend euro. Conform het besluit van uw raad wordt dit toegevoegd aan de algemene middelen (rekeningresultaat 2014).

ISV **N 0,4 miljoen euro**

Het totale resultaat bedraagt 414 duizend euro nadelig. Het nadelige resultaat bestaat uit een groot aantal onderwerpen, verdeeld over meerdere programma's. In de programmarekening zal dit uitgebreid aan bod komen. Voor een uitgebreid overzicht van de ISV budgetten wordt verwezen naar bijlage 7 Bestedingen ISV in het boekwerk.

Grondig **V 0,4 miljoen euro**

Uw raad heeft in 2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig zal op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen worden onderzocht. Conform door uw raad goedgekeurde bestemmingsvoorstel Gemeenterekening 2013 is de resterende 685 duizend euro aan de exploitatiebegroting 2014 toegevoegd. In 2014 is een aanvullend onderzoek ten behoeve van fase II uitgevoerd, kosten 317 duizend euro. Het restant van 368 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

Bovenwijkse voorzieningen **V 3,4 miljoen euro**

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is ook aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,4 miljoen euro. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden na de VGR II en daarom was het resultaat onvoorzienbaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Afwaardering deelneming Martiniplaza **N 1,3 miljoen euro**
In 2014 heeft een afwaardering van de aandelen van Martiniplaza plaatsgevonden van 1,3 miljoen euro. Dit leidt tot een nadeel van 1,3 miljoen euro.

Groot onderhoud Martiniplaza **V 4,3 miljoen euro**
Uit het rekening resultaat 2013 is door uw raad een extra bijdrage van 6,75 miljoen euro incidenteel toegezegd aan de Martiniplaza voor het jaar 2014. Het betreft 6,6 miljoen voor achterstallig onderhoud, welke gefaseerd in de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt uitgevoerd en een bedrag van 150 duizend euro, bedoeld voor onderzoek naar een andere locatie en een kostendekkende bedrijfsvoering. In 2014 is de eerste termijn van 2,4 miljoen voor het achterstallig onderhoud uitbetaald. Het verschil van 4,2 miljoen euro zal in de komende jaren 2 jaren door Martiniplaza worden gedeclareerd. Van het onderzoeksbudget van 150 duizend euro is in 2014 een bedrag van 59 duizend euro besteed, wat een voordeel van 91 duizend euro oplevert.

Zuidelijke Ring **N 0,6 miljoen euro**
De gemeente Groningen verricht werkzaamheden voor het projectbureau ZRW. In de afgesloten samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Deze afspraak heeft over de afgelopen jaren geleid tot een nadeel van 600 duizend euro.

G Kracht **N 0,7 miljoen euro**
In de deelprogramma's 2.1 tot en met 2.4 ontstaat in totaal een nadeel van 680 duizend euro (G-kracht). Dit betreft het deel van de kosten dat jaarlijks uit de incidentele vrijval van structurele extra beleidsmiddelen wordt gedekt.

Voorziening huur europaweg **N 4,5 miljoen euro**
Omdat de locatie aan de Europaweg met ingang van 1 september 2014 niet meer in gebruik is, moet vanuit verslagleggingsregels voor de resterende huurverplichtingen een voorziening worden getroffen (analoog aan de voorzieningen voor de Eendrachtskade en de Waagstraat bij de gemeenterekening 2013). Het huurcontract loopt nog tot 1 augustus 2018 door. De totale huurverplichting over de periode 2015- 1 aug 2018 bedraagt 4,5 miljoen euro.

Stadsschouburg, vrijval voorziening **V 1,2 miljoen euro**
Uw raad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de stadsschouburg. Wij hebben de procedure van extra subsidie doorlopen om aanvullende activiteiten met het onderhoud te combineren maar de aanvraag is afgewezen. Dit heeft nodige tijd gekost. Het onderhoud wordt begin mei 2015 gestart nadat de aanbestedingsprocedure is afgerond.

Afwaardering Peizerweg **N 1,4 miljoen euro**
De boekwaarde van dit gebouw per 31 december 2014 bedraagt 4,4 miljoen euro. Door de verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg kunnen wij voor 1,6 miljoen (netto opbrengst) de huidige boekwaarde verlagen naar 2,8 miljoen. Op de andere voor Iederz resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor Iederz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Echter, deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. De schatting van de reële marktwaarde ligt in de orde van 1,4 miljoen euro. De resterende boekwaarde is 2,8 miljoen euro en ligt dus aanzienlijk hoger dan de geraamde restwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro zodat de boekwaarde komt op 1,4 miljoen.

Kapitaallasten **V 2,1 miljoen euro**
Het resultaat op kapitaallasten wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat het project nieuwbouw Harm Buitenplein nog niet financieel is afgerond (V 0,6 miljoen euro). Verder is de vrijval op kapitaallasten ICT (V 0,7 miljoen euro). Het voordeel uit de korte mismatchfinanciering (voordeel 0,4 miljoen euro) is lager dan vorig jaar omdat reeds 1 miljoen euro in de begroting was opgenomen. Omdat de marktrente wederom onder de begrote rente lag was er een rentevoordeel op nieuwe leningen (V 0,4 miljoen euro) Tegenover bovengenoemde

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

posten staat een nadelig resultaat op kort geld. Dit ontstaat door de lage marktrente (N 0,4 miljoen euro).

Tenslotte resteert een beperkt voordeel aan overige afwijkingen van 0,4 miljoen euro.

Onderwijshuisvesting

V 0,4 miljoen euro

De verkoop van het onderwijsgebouw Schouwstraat 6 heeft geresulteerd in een voordeel van 0,2 miljoen euro. Daarnaast is er sprake van vrijval op de verplichting programma onderwijshuisvesting oude jaren van 0,2 miljoen euro. In de programma's onderwijshuisvesting hadden we aan schoolbesturen voorzieningen toegekend. De schoolbesturen hebben afrekeningen ingediend over de afgelopen jaren. Hieruit bleek dat enkele voorzieningen niet uitgevoerd hoeven te worden. En bij enkele voorzieningen zijn de werkelijke uitgaven lager dan de toegezegde bedragen. De opgevoerde verplichting kan daarom vervallen.

Diverse posten kleiner dan 0,5 miljoen euro

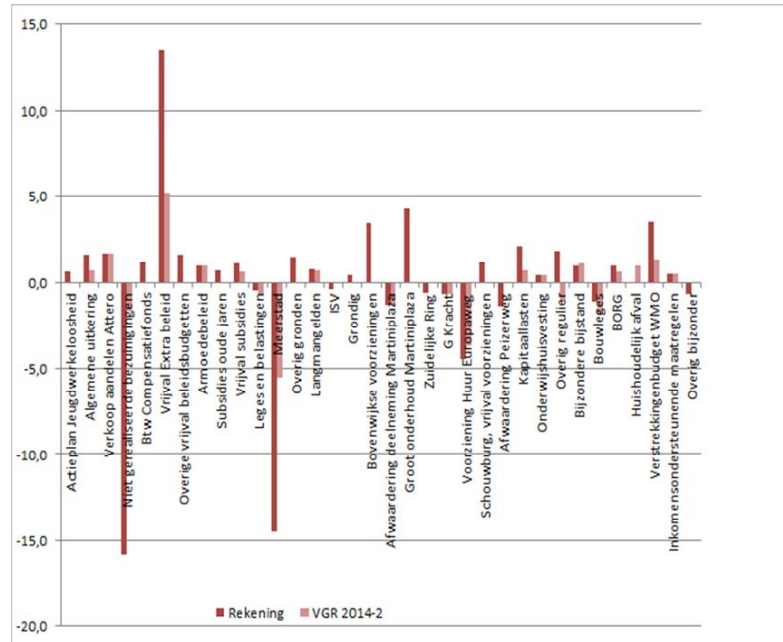
V 1,8 miljoen euro

Een groot aantal posten telt op tot een voordeel van 1,8 miljoen euro. Deze voordelen hebben nagenoeg allemaal het karakter van bedrijfsvoeringbudgetten. Te denken valt aan vrijval van afdelingsbudgetten en overige budgetten voor uitvoeringskosten.

Onderdeel 2

Verschillen tussen Rekening 2014 en Voortgangsrapportage 2014-II

In Voortgangsrapportage 2014-II (VGR 2014-II) verwachtten we een nadeel van 1,0 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2014 en de prognose in de voortgangsrapportage 4,4 miljoen euro voordeliger. In onderstaande grafiek zijn deze resultaten ten opzichte van de VGR2014-II weergegeven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hieronder worden de afwijkingen groter dan 0,3 miljoen euro ten opzichte van de VGR 2014-II toegelicht, evenals de voorzienbaarheid hiervan.

Actieplan Jeugdwerkloosheid (V 0,6 miljoen euro)

Het Actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot midden 2015. Niet alle projecten zijn afgerond en lopen nog door. In de prognose bij de VGR2014-II is ervan uitgegaan dat de middelen volledig ingezet zouden worden in 2014. Dit is niet het geval. Dit resultaat was ten tijde van de VGR 2014-II niet voorzienbaar.

Algemene uitkering (V 0,9 miljoen euro)

Bij VGR 2014-II werd uitgegaan van een resultaat op de algemene uitkering van 0,7 miljoen euro. In januari van dit jaar werd echter bekend dat het Gemeentefonds 1,2 miljoen hoger uitkomt, totaal op 1,6 miljoen. Gezien de datum van bekendmaking is deze afwijking niet voorzienbaar.

Niet gerealiseerde bezuinigingen (N 14,1 miljoen euro)

De gemelde verkoop van de aandelen van het Waterbedrijf is nog niet gerealiseerd. Bij VGR 2014-II is dit al wel als onzekerheid gemeld, en daarmee als niet voorzienbaar aangemerkt. Van de totale jaarschijf in 2014 is, naast de 15 miljoen in verband met het Waterbedrijf, 0,8 miljoen niet gerealiseerd. Bij de VGR 2014-II werd nog uitgegaan van 1,7 miljoen. Onderbouwing en toelichting hiervan vindt plaats in de Gemeenterekening, hoofdstuk Financieel perspectief.

BTW Compensatiefonds (V 1,2 miljoen)

Het voordeel is ontstaan doordat de BTW over rioleringsinvesteringen kunnen worden gecompenseerd via het BTW compensatiefonds. Ten tijde van de VGR 2014-II was dit nog niet administratief verwerkt. Het resultaat was echter wel voorzienbaar.

Vrijval extra beleid (V 8,3 miljoen)

Het resultaat op de inkomensvoorziening BUIG valt 3,4 miljoen hoger uit ten opzichte van de VGR 2014-II. Dit wordt veroorzaakt doordat het definitieve budget 2014 hoger is uitgevallen. Bij de VGR 2014-II is dit als onzekerheid gemeld voor een bedrag van 1 a 2 miljoen euro.

Naast de vrijval op BUIG is er sprake van in totaal 7,5 miljoen euro vrijval op extra beleid. Bij de VGR 2014-II was de prognose nog een vrijval van 2,7 miljoen euro.

Een aantal grote posten extra beleid die bij de VGR 2014-II nog niet als vrijval zijn aangemerkt zijn:

- **Friciekostenbudget (V 2,1 miljoen)**
De mutaties in het frictiekostenbudget worden bepaald door het saldo van enerzijds de voorzienbare salarislasten van herplaatste medewerkers en anderzijds door de mutatie in de voorziening als gevolg van het bepalen van de omvang. Ten tijde van de VGR 2014-II is dat nog niet bepaald. Het resultaat was echter wel deels voorzienbaar.
- **IEderz /WSW (V 1,1 miljoen)**
Het voordelige verschil kunnen we splitsen in een aantal grotere onderdelen, namelijk:
  - een hogere omzet en hogere productiekosten 0,2 miljoen euro N
  - een hogere gerealiseerde subsidie op de loonkosten 0,9 miljoen euro V
  - hogere loonkosten en overige kosten wsw personeel 0,1 miljoen euro N
  - lagere loonkosten ambtelijk personeel 0,3 miljoen euro V
  - overige oorzaken, gezamenlijk 0,1 miljoen euro V

Bij de VGR 2014-II zijn deze resultaten niet in de prognose opgenomen.

- **Parkeerbedrijf (V 0,3 miljoen)**
Het rekeningresultaat bedraagt 678 duizend euro positief. Het resultaat wordt veroorzaakt door een voordeel op de kapitaallasten (lagere ROP en geen kapitaallasten voor Card Only), een voordeel op diverse budgetten en een nadeel op de omzet Damsterdiep. Bij de VGR 2014-II was een resultaat geprognosticeerd van 425 duizend euro positief. In verband

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

met de vele onzekerheden is er een voorzichtige prognose afgegeven en als niet voorzienbaar aangemerkt.

- **Overige vrijval extra beleid (V 1,4 miljoen)**
Verschillen ten opzichte van de VGR 2014 -II bij diverse overige vrijval extra beleidsbudgetten tellen op tot 1,3 miljoen euro. Hier zitten onder andere de posten met betrekking tot Leerling vervoer (V 130), vrijval basisregistraties (V 200), groot onderhoud kinderboerderijen (V 150), O db norm kamerverhuur (V 212). In het raadsvoorstel en in de gemeenterekening komen we hier uitgebreider op terug. De resultaten zijn als niet voorzienbaar aangemerkt.

Overige vrijval beleidsbudgetten (V 1,6 miljoen)

De overige vrijval op beleidsbudgetten bestaat uit een tiental posten waarvan deels pas bij het opmaken van de jaarrekening de resultaten bekend waren. De belangrijkste posten worden hieronder toegelicht:

- **Sociale wijkteams (V 259 duizend)**
De uitrol van sociale wijkteams heeft pas in de tweede helft van het jaar plaatsgevonden. Daarnaast vielen de ICT kosten lager uit en verschuiven deels naar 2015. Bij het opmaken van de jaarrekening werd dit pas zichtbaar, echter deels (129 duizend) wel voorzienbaar
- **Apparaatskosten (N 548 duizend)**
In de loop van 2014 is het experiment sociale teams uitgebouwd van 2 naar 6 teams. De deelnemende partners, waaronder de gemeente Groningen, plegen personele inzet in de teams vanuit de reguliere formatie. Deze inzet is in 2014 niet financieel verrekend waardoor een tekort van 150 duizend euro ontstaat in 2014. Daarnaast heeft eind 2014 een project herindicatie HH2 plaatsgevonden met als doel te beoordelen of huidige klanten, met een indicatie HH2 voor huishoudelijke hulp, deze duurdere zorg nog (volledig) nodig hebben en mogelijk voor goedkopere zorg in aanmerking komen. De inzet van tijdelijk personeel hiervoor bedraagt 0,3 miljoen euro. Het resultaat HH2 wast ten tijde van de VGR 2014-II niet voorzienbaar.
- **Gidsgelden (V 352 duizend)**
In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (Gids) hebben we met de meicirculaire 354 duizend euro ontvangen. Vanwege de korte periode waarin beleid kon worden ontwikkeld is hiervan slechts een klein deel toegekend. Dit resultaat was ten tijde van de VGR 2014-II niet voorzienbaar.
- **Transitiebudget Decentralisaties (V 245 duizend)**
Op de transitiebudgetten voor de decentralisaties is een voordeel gerealiseerd. Dit voordeel is ontstaan door een bijdrage van de VNG voor de regiosecretaris, vrijval op ICT inzet, beschermd wonen en diverse overige vrijval op implementatiebudgetten. Bij het opmaken van de jaarrekening werd dit pas zichtbaar. Het resultaat was deels voorzienbaar.

Afwikkeling subsidies oude jaren (V 0,7 miljoen)

De afwikkeling van subsidies voorgaande jaren heeft op diverse beleidsvelden geleid tot een voordelig resultaat van 0,7 miljoen euro. Dit was ten tijde van de VGR 2014-II nog niet afgerond (onvoorzienbaar).

Vrijval subsidies (V 0,5 miljoen)

Er zijn budgetten voor subsidies geparkeerd in verband met de bezuinigingen op de subsidies van 10 %, om een 'zachte landing' voor instellingen mogelijk te maken. Hiervan is tot nu toe geen gebruik gemaakt. Bij de VGR 2014-II is dit voorzichtig geprognosticeerd. Daarnaast zijn er met de gemeentefondscirculairs in de loop van 2014 extra middelen beschikbaar gekomen die niet meer weggezet zijn. Dit resultaat was niet voorzienbaar.

Meerstad (N 9,0 miljoen)

Nav herziening grex Meerstad is een voorziening getroffen (raadsbesluit 17-12-2014). Op 17 december 2014 heeft uw raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vast gesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen. Dit leidt tot een afwijking bij de rekening. In de VGR II was rekening gehouden met een nadeel van 5,5 mln euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De bijdrage wordt gedekt uit de in de begroting 2015 beschikbaar gestelde middelen, een verlaging van het benodigde weerstandsvermogen en het rekeningresultaat. Bij de VGR 2014- II was dit resultaat onvoorzienbaar en als onzekerheid gemeld.

Overig Gronden (V 1,5 miljoen)

Dit resultaat bestaat uit een 5-tal onderdelen welke bij de VGR 2014- II niet in de prognose zijn opgenomen:

Grondzaken: plankosten complexen	125 duizend V
Grondzaken: Erfpacht	399 duizend V
NIEGG	133 duizend V
Alo Locatie	244 duizend V
Bouwrijpe kavels	567 duizend V

ISV (N 0,4 miljoen)

Het totale resultaat bedraagt 414 duizend euro nadelig. Het nadelige resultaat bestaat uit een groot aantal onderwerpen, verdeeld over meerdere programma's. In de programmarekening zal dit uitgebreid aan bod komen. Bij de VGR 2014-II zijn deze resultaten niet gemeld, echter wel deels voorzienbaar.

Grondig (V 0,4 miljoen)

De raad heeft in 2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig zal op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen worden onderzocht. Conform goedgekeurde bestemmingsvoorstel jaarrekening 2013 is de resterende 685 duizend euro aan de exploitatiebegroting 2014 toegevoegd. In 2014 aanvullend onderzoek uitgevoerd, kosten 317 duizend euro. Het restant van 368 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven. Bij de VGR 2014-II is dit resultaat niet in de prognose opgenomen, het was echter wel voorzienbaar.

Bovenwijkse voorzieningen (V 3,4 miljoen)

OP 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is ook aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,4 miljoen euro. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden na de VGR 2014- II en daarom was het resultaat niet voorzienbaar.

Groot onderhoud Martiniplaza (V 4,3 miljoen)

In 2014 is uit het rekeningresultaat 2013 incidenteel 6,75 miljoen euro toegevoegd aan het toegestaan negatief saldo van de Martiniplaza, in verband met het achterstallig onderhoud. Deze bijdrage van 6,6 miljoen euro wordt in de periode van 2014 tot en met 2016 in drie termijnen uitgevoerd. In 2014 is een eerste termijn uitbetaald van 2,4 miljoen euro. Het saldo van 4,2 miljoen euro wordt uitbetaald in twee termijnen na het indienen van een declaratie die door de gemeente wordt gecontroleerd.

De overige 150 duizend euro is bestemd voor onderzoek naar een nieuwe locatie en een kostendekkende bedrijfsvoering. Hiervan is in 2014 59 duizend euro besteed. Voor het totale bedrag 4,291 miljoen euro wordt een bestemmingsvoorstel ingediend voor storting in een bestemmingsreserve. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden na de VGR II. Het resultaat was niet voorzienbaar ten tijde van de VGR 2014-II.

Zuidelijke ring (N 0,6 miljoen)

De gemeente Groningen verricht werkzaamheden voor het projectbureau ZRW. In de afgesloten samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Deze afspraak heeft over de afgelopen jaren geleid tot een nadeel van 600 duizend euro. Deze afwijking was bij de VGR 2014-II voorzienbaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Voorziening huur europaweg (N 0,8 miljoen euro)

Voor de huur van het pand aan de europaweg moet volgens verslagleggingsregels een voorziening worden opgenomen voor de huurverlichting tot het einde van de looptijd van het huurcontract. De einddatum van de huurverplichting was bij de VGR II abusievelijk genomen op 31 december 2017 maar de huurverplichting loopt tot 1 augustus 2018. Dit resulteert in een voorzienbaar nadeel ten opzichte van de VGR 2014-II van 0,8 miljoen euro.

Stadsschouwburg, vrijval voorziening (V 1,2 miljoen)

De gemeenteraad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van de Stadsschouwburg. Omdat uitvoering hiervan niet eerder dan mei 2015 plaats gaat vinden ivm aanbestedingstraject en vergunningen, is dit bedrag in een voorziening gestopt. Volgens verslagleggingsregels is dit echter niet toegestaan. Het bedrag valt daarom vrij en wordt via een bestemmingsvoorstel overgeheveld naar 2015. Dit resultaat was daarom niet voorzienbaar.

Afwaardering peizerweg (N 1,4 miljoen)

De boekwaarde van dit gebouw per 31 december 2014 bedraagt 4,4 miljoen euro. Door de verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg kunnen wij voor 1,6 miljoen (netto opbrengst) de huidige boekwaarde verlagen naar 2,8 miljoen. Op de andere voor Iederz resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor Iederz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Echter, deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. De schatting van de reële marktwaarde ligt in de orde van 1,4 miljoen euro. De resterende boekwaarde is 2,8 miljoen euro en ligt dus aanzienlijk hoger dan de geraamde restwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro zodat de boekwaarde komt op 1,4 miljoen. De verkoop heeft plaatsgevonden na de VGR 2014-II en daarom was dit resultaat niet voorzienbaar.

Kapitaallasten (V 1,4 miljoen)

Het resultaat op kapitaallasten wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat het project nieuwbouw Harm Buitenplein nog niet financieel is afgerond (V 0,6 miljoen euro). Bij de VGR II is dit resultaat niet meegenomen in de prognose. Daarnaast is de rente op de reserve grondzaken pas laat in het jaar geboekt (V 0,1 miljoen). Verder is de vrijval op kapitaallasten ICT wel voorzien bij de VGR 2014-II, maar netto gepresenteerd met enkele niet gerealiseerde bezuinigingen. Ten opzichte van de VGR 2014- II levert dit een voordeel op (V 0,7 miljoen). Dit was deels voorzienbaar.

Diverse overige posten reguliere resultaten (3,0 miljoen)

Een groot aantal posten telt op tot een voordeel van 1,9 miljoen euro. Bij de VGR 2014-II was dit nog een nadeel 1,1 miljoen. De voordelen bij de rekening hebben nagenoeg allemaal het karakter van bedrijfsvoeringsbudgetten. Te denken valt aan afdelingsbudgetten en overige budgetten voor uitvoeringskosten. Deze resultaten waren deels voorzienbaar.

Bouwleges (V 0,7 miljoen euro)

Bij de VGR II was een negatiever resultaat geprognosticeerd. Uiteindelijk zijn meer aanvragen binnengekomen voor een omgevingsvergunning dan bij de VGR 2014-II was voorzien.

Borg (V 0,4 miljoen euro)

De afwijking betreft een lagere doorbelasting van de bedrijfsvoeringskosten dan bij de VGR2014-II was geraamd. Net name vanwege lagere exploitatiekosten van het wagenpark veroorzaakt door de lage brandstofprijzen in de 2^e helft van het jaar en door het later vervangen van vervoermiddelen, heeft er minder doorbelasting plaatsgevonden.

Huishoudelijk afval (N 1,0 miljoen euro)

Het resultaat op huishoudelijk afval is 0,7 miljoen euro voordelig. Het voordeel komt echter, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet tot uiting in het resultaat over 2014. Dit is het gevolg van aangepaste BBV-regelgeving. Met ingang van 2014 worden resultaten op de afvalstoffenheffing toegevoegd aan de nieuw gevormde voorziening afvalstoffenheffing. Ook de bestaande bestemmingsreserve afvalstoffenheffing is omgezet naar deze voorziening. Bij de VGR 2014-II is

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

hiermee nog geen rekening gehouden en is het resultaat op huishoudelijk afval gepresenteerd als bijzonder resultaat.

Ter vergelijking met de VGR 2014-II: het resultaat op huishoudelijk afval is 0,7 miljoen euro voordelig. Het voordeel bestaat uit een aantal onderdelen. Het stoppen met gratis ophalen van grof vuil heeft een extra voordeel van 0,1 miljoen euro opgeleverd, bovenop de in de begroting opgenomen besparing. Daarnaast is er door een hoger aantal aanslagen met betrekking tot de afvalstoffenheffing en door een lager bedrag aan oninbaarverklaringen een voordeel van 0,3 miljoen euro gerealiseerd. Verder zijn op diverse afvalstromen de opbrengsten 0,2 miljoen euro hoger dan begroot. Diverse overige verschillen leiden tot een voordeel van 0,1 miljoen euro. Bij de VGR 2014 – II werd nog uitgegaan van een voordeel van 1 miljoen euro. Er was bij de VGR 2014 II uitgegaan van een hogere doorbelasting van bedrijfsvoeringskosten. Het voordeel op huishoudelijk afval van 0,7 miljoen euro wordt gedoteerd aan de voorziening afvalstoffenheffing. Daardoor komt het uiteindelijke resultaat uit op nul.

Verstrekkingsbudget WMO (V 2,2 miljoen euro)

Eind oktober hebben we als gemeente Groningen onverwachts een toekenningsbeschikking ontvangen voor een verzameluitkering van 1,8 miljoen euro. Deze uitkering is gebruikt om deels de uitgaven van collectief vervoer te financieren. Deze waren reeds door gemeentelijke middelen afgedekt. Daarnaast vallen de verstrekkingen van Wmo-voorzieningen 0,4 miljoen euro lager uit dan eerder was voorzien rekening wat grotendeels veroorzaakt wordt door het uitblijven van groei in verband met de extramuralisering. Ten tijde van de VGR 2014 II was dit resultaat niet voorzienbaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 2

FINANCIËLE KNELPUNTEN

In dit hoofdstuk zijn de financiële knelpunten opgenomen waarvoor bij de begroting 2014 extra beleidsmiddelen beschikbaar zijn gesteld. In de doorlopende cyclus van begroting, najaarsnota, voorjaarsbrief en rekening worden de financiële knelpunten continu beoordeeld en bewaakt en wordt indien nodig over de knelpunten besloten.

In de Gemeenterekening 2014 geven we alleen een korte opsomming van de stand van zaken van de in de begroting 2014 genoemde knelpunten. In de voorjaarsbrief 2015, in de voorbereiding op de begroting 2016, geven we een actueel beeld van de knelpunten.

In onderstaand overzicht staat voor welke knelpunten extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld zijn. Het betreffen knelpunten die niet binnen bestaande budgetten opgelost kunnen worden of waar dit onwenselijke consequenties heeft. In het eerste overzicht zijn alle knelpunten opgenomen waarvoor in voorgaande begrotingen middelen zijn gereserveerd. In het volgende overzicht staan alle knelpunten opgenomen die geïnventariseerd zijn bij de begroting 2014. We lichten onder de overzichten alle punten afzonderlijk toe.

Knelpunten (reeds middelen voor gereserveerd in voorgaande begrotingen)				
	2014	2015	2016	2017
1. Veiligheidsbeleid	1.263			
2. Formatie financiën	150			
3. Wijkcommunicatie	50			
4. Burgerparticipatie	50			
5. Akkoord van Groningen	300			
6. GR Meerstad	112			
7. Wmo	300			
8. Bedrijfsv iederz	700			
9. Iederz WSW	5.000			
10. Functie Meldpunt verbreden	140			
11. Verduurzamen schoolgebouwen	800			
12. Cultuur	1.000			
13. Aanvulling reserve Grondzaken	3.000			
14. G-kracht	425			
15. Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)	2.250			
17. Binnenstadsmanagement	125			
18. Parkeerbedrijf	1.400			
19. Bijdrage OV bureau	159			
20. Plankosten ZRG / Spoor	475			
22. Herewegviaduct tijdelijke maatregelen	100			
24. Friciekosten SOZAWE	95			
25. Efficiency UWV	500			
26. Schuldhulp	70			
27. 200 banenplan (tot en met 2014)	500			
28. Lokaal inkomensbeleid	333			
29. Armoedebeleid (2013 en 2014)	1.900			
30. Risicobuffer (2,5 mln. structureel is een investering van 34 mln.)	2.500	2.500	2.500	2.500
31. ICT	1.700	1.700	1.700	1.700
Knelpunten	25.397	4.200	4.200	4.200

Nummer 16, 21 en 23 zijn uit de tabel verwijderd omdat de omvang van deze knelpunten bij de begroting 2014 nul was.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

1. Veiligheidsbeleid

In 2012 is het rijk gestopt met middelen beschikbaar te stellen voor veiligheid. In 2014 is 1,263 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld om de activiteiten die wij van belang vinden voor de veiligheid van onze stad voort te zetten. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

2. Formatie financiën

Voor de periode 2012 tot en met 2014 zijn extra beleidsmiddelen beschikbaar voor concernfinanciën, ten behoeve van een verbetering van de control en de rapportages uit de P&C-cyclus. Concern financiën is in 2014 opgegaan in het nieuw opgerichte Shared Service Center en de Concernstaf, wat moet bijdragen aan een verdere verbetering van de kwaliteit.

3. Wijkcommunicatie

Wijkcommunicatie is een project binnen het webbeheer van de gemeente Groningen. Doel was om alle wijkpagina's op de gemeentelijke website ("mijn wijk") te voorzien van wijkrelevante informatie in de vorm van online communicatiedossiers. Deze informatie moet tijdig geplaatst worden en goed vindbaar zijn. Een tweede doel van het project wijkcommunicatie is dat de onafhankelijke redacties van wijkwebsites van de wijken zelf vanuit de gemeente ondersteund worden in hun werk. Voor de jaren 2012 – 2014 is hiervoor jaarlijks 50 duizend euro beschikbaar gesteld.

4. Burgerparticipatie

Begin 2011 heeft uw raad de kadernota Burgerparticipatie vastgesteld. Daarin zijn de doelen en hoofdlijnen voor het (burger)participatiebeleid neergelegd. Voor de jaren 2012 – 2014 is hiervoor jaarlijks 50 duizend euro beschikbaar gesteld.

5. Akkoord van Groningen

Voor de jaren 2012 – 2014 is oorspronkelijk jaarlijks 500 duizend euro beschikbaar gesteld voor het Akkoord van Groningen. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 is besloten om in 2014 200 duizend euro te bezuinigen op het Akkoord van Groningen. Per saldo resteerde hierdoor in 2014 300 duizend euro voor het Akkoord van Groningen. Bij de begroting 2015 is hiervoor 500 duizend euro structureel beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

6. GR Meerstad

In de afgeslankte vorm kost de GR organisatie 320 duizend euro en bedraagt onze bijdrage daarvoor 112 duizend euro. In het verleden werden de kosten gedekt uit de reserve voorzieningen Meerstad. Voor de jaren 2013 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 112 duizend euro beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

7. Wmo

In de begroting 2014 is 300 duizend euro aan extra beleidsmiddelen opgenomen ter compensatie van de afromingstaakstelling Wmo gelden. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

8. Bedrijfsvoering iederz

We waren voornemens te bezuinigen op onze bijdrage aan iederz. Doel was de bijdrage in 2013 met 450 duizend euro te verminderen oplopend in 2014 tot 700 duizend euro. Door de economische crisis kan iederz minder verdienen dan gepland. Wij hebben deze bezuiniging daarom voorlopig teruggedraaid. Voor 2014 hebben we 700 duizend euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor de bedrijfsvoering iederz. Bij de begroting 2015 is het knelpunt structureel opgelost.

9. iederz WSW

Bij de begroting 2012 voorzagen we al tekorten op onze uitvoeringskosten en in ons subsidieresultaat. Voor de jaarschijf 2014 hebben we hiervoor 5 miljoen euro beschikbaar gesteld aan extra beleidsmiddelen. Zie ook punt 37 hieronder.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

10. Functie Meldpunt verbreden

Om de meldpunten overlast en zorg beter toe te rusten op de meldingen is voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 140 duizend euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

11. Verduurzamen schoolgebouwen

Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2013 en 2014 jaarlijks 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld om extra te investeren in de duurzaamheid en energiezuinigheid van schoolgebouwen in het primair onderwijs. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 is besloten om in 2014 200 duizend euro te bezuinigen op deze extra beleidsmiddelen. Per saldo resteerde hierdoor in 2014 800 duizend euro aan extra beleidsmiddelen voor het verduurzamen van schoolgebouwen.

12. Cultuur

Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2013 en 2014 jaarlijks 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor cultuur. Dit ter compensatie van het wegvallen van incidentele middelen vanuit de Stadsmeierrechten (via de cultuurnota 2009-2012) en de bezuinigingen op cultuur vanuit het Rijk en de provincie.

13. Aanvulling reserve Grondzaken

Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 3 miljoen euro aan extra beleid beschikbaar gesteld om te storten in de reserve Grondzaken om deze op het gewenste niveau te brengen.

14. G-kracht

In de begroting 2014 is 425 duizend euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor G-kracht. Samen met 681 duizend euro uit vrijval op kapitaallasten was in 2014 in totaal 1,1 miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van G-kracht.

15. Duurzame ontwikkeling / ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)

In de begroting 2014 was 2,25 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar voor duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025. Bij de begroting 2014 zijn hiervoor 1,0 miljoen euro structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

17. Binnenstadmanagement

Oorspronkelijk was voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 300 duizend euro aan extra beleid beschikbaar voor evenementen in de binnenstad. In de begroting 2014 is besloten 175 duizend euro te bezuinigen op het budget voor binnenstadmanagement. Per saldo resteerde hierdoor in 2014 125 duizend euro aan extra beleidsmiddelen voor binnenstadmanagement.

18. Parkeerbedrijf/ grex Ciboga

Bij de begroting 2012 hebben we extra beleidsmiddelen gereserveerd ter dekking van verwachte tekorten op het parkeerbedrijf. Voor de jaarschijf 2014 hebben we hiervoor 1,4 miljoen euro beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2014 hebben we het verwachte resultaat geactualiseerd, zie ook de punten 41 en 58 hieronder.

19. Bijdrage OV bureau

De jaarlijkse bijdrage aan het OV bureau bedraagt 159 duizend euro. Voor de jaren 2013 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 159 duizend euro beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

20. Plankosten ZRG/ Spoor

Voor onze grote infrastructurele investeringsprojecten maken we plankosten. Die kunnen we niet uit de reguliere middelen bekostigen. Bij de begroting 2014 hebben we voor de jaarschijf 2014 475 duizend euro aan extra beleidsmiddelen gereserveerd.

22. Herewegviaduct tijdelijke maatregelen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bij de begroting 2011 hebben we besloten voor de jaren 2011 – 2014 jaarlijks 100 duizend euro beschikbaar te stellen voor tijdelijke maatregelen aan het Herewegviaduct.

24. Friciekosten SOZAWE

Bij de begroting 2012 is een inschatting gemaakt van de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie bij **SOZAWE**. Hiervoor is in bij de begroting 2014 voor de jaarschijf 2014 95 duizend euro gereserveerd.

25. Efficiency UWV

Bij de begroting 2014 is de resterende efficiency taakstelling op de ketensamenwerking met het UWV/WERKbedrijf vastgesteld op structureel 500 duizend euro. Bij de begroting 2014 is hiervoor incidenteel 500 duizend euro beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

26. Schuldhulp

Voor dit knelpunt is in de jaren 2012 – 2014 70 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

27. 200 banenplan

Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 500 duizend euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor het 200 banenplan. Dit plan bestaat eruit dat we 200 maatschappelijke banen in stand houden tot 2015 en buiten de afbouw van de gesubsidieerde arbeid plaatsen.

Bij de begroting 2015 is voor de afwikkeling van het 200 banenplan 132 duizend euro aan structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

28. Lokaal inkomensbeleid

Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 333 duizend euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor lokaal inkomensbeleid. Deze middelen waren bedoeld om de structurele korting vanuit het rijk van jaarlijks 1 miljoen euro vanaf 2012 (deels) te compenseren. Bij de begroting 2015 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

29. Armoedebeleid

Bij de begroting 2013 is aangegeven dat we in ons armoedebeleid een tekort zien van jaarlijks 2 miljoen euro. Dat is inclusief de benodigde middelen voor schuldhulpverlening. We denken dat het investeren in nieuw armoedebeleid op termijn zal leiden tot een afnemend beroep op de individuele bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Hiervoor hebben we bij de begroting 2013 voor de jaarschijf 2014 2 miljoen euro gereserveerd. In de begroting 2014 is besloten om in 2014 100 duizend euro te bezuinigen op het armoedebeleid (versoberen stadspas). Per saldo resteerde hierdoor in 2014 1,9 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen voor armoedebeleid. Bij de begroting 2015 is hiervoor 1,1 miljoen euro aan structurele middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

30. Risicobuffer

Uit de risicobuffer van structureel 2,5 miljoen euro zijn diverse projecten van in totaal 34,1 miljoen euro gedekt. Tekort regiogram 14,1 miljoen euro, Herewegviaduct 10 miljoen euro, dekking begroting 2014 5 miljoen euro en Sontbrug 5 miljoen euro. Dit laatste bedrag is uitgeruild voor BDU gelden, waarmee 5 miljoen euro aan eigen geld is vrijgespeeld. Deze middelen zijn ingezet ter dekking van de begroting 2014. Doordat bij de projecten met lagere rentepercentages is gerekend dan bij de risicobuffer (4%) ontstaat een structureel voordeel in de risicobuffer van 125 duizend euro.

31. ICT

In de begroting 2012 hebben we extra middelen beschikbaar gesteld om te investeren in ICT voorzieningen, specifiek voor het 'nieuwe werken'. Dit om de organisatie flexibeler te maken,

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

zodat beter en sneller ingespeeld kan worden op de vragen van stadgers. Vanaf de jaarschijf 2014 is hiervoor structureel 1,7 miljoen euro gereserveerd.

In onderstaand overzicht staan alle knelpunten opgenomen die geïnventariseerd zijn bij de begroting 2014.

Knelpunten	2014	2015	2016	2017
32. Aanvulling weerstandsvermogen naar ratio 0,80	-22.613			
33. Ruil incidenteel /structureel	-900	-1.150	-1.150	-1.150
34. Waardering gronden (Suiker unie)	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
35. Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	-11.596	-5.864	-2.324	-216
36. Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	-2.080	-800	-320	
37. Tekort iederz na maatregelen (re) visie zicht op werk	-400	-5.585	-5.070	-4.455
38. Tekort wet BUIG	-7.064			
39. Tekort bedrijfsvoering RO/EZ	-2.000			
40. Leerlingenvervoer	-130			
41. Tekort parkeerbedrijf	-800			
42. Huisvesting Sozawe	-750			
43. Financiering BBZ	-440	-327		
44. Proceskostenvergoeding belastingen	-125	-125	-125	-125
45. SNN	-112	-112	-112	-112
46. Basisregistraties	-500	-500		
47. Bezuinigingspakket 2011-2014	-7.600	-7.600	-7.600	-7.600
48. Tekort Stadstoezicht	-930	-830	-870	-620
49. Vervangen Herewegspoorviaduct		-600	-600	-600
50. <i>Incidenteel gedekte structurele activiteiten</i>				
Tekort Veiligheidsgelden		-1.875	-1.875	-1.875
Compensatie afromingstaakstelling WMO gelden		-800	-800	-800
Stoppen ISV gelden		-170	-170	-170
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025		-1.000	-1.000	-1.000
Meldpunt overlast		-140	-140	-140
Efficiency UWV		-500	-500	-500
Schuldhelpverlening		-70	-70	-70
Lokaal inkomensbeleid		-333	-333	-333
Bijdrage GR Meerstad		-112	-112	-112
Bijdrage OV bureau		-159	-159	-159
Armoedebeleid		-1.100	-1.100	-1.100
51. Groot onderhoud kinderboerderijen	-250	-250		
52. Noodopvang asielzoekers	-345			
53. Uitvoering Antillianenbeleid	-262	-262	-262	-262
54. Extra kosten parkeerautomaten Card- only	-72	-72	-72	-72
55. Boterdiep	-500			
56. Vergoeding eigen bijdrage wet kinderopvang wvb deelnemers reïntegratie	-160	-160	-160	-160
57. Grote zaal Oosterpoort- cofinanciering in verband met legaat	-23	-23	-23	-23
58. Parkeerbedrijf/ grex Ciboga	-510	-510	-510	-510
59. Ontsluiting Suikerunie	-400			
60. Groninger museum/ voorziening onderhoud		-100	-100	-100
Knelpunten	-62.162	-32.729	-27.157	-23.864

32. Aanvulling weerstandsvermogen naar ratio 0,8

Bij de begroting 2014 is een actualisatie gemaakt van de risico's en de beschikbare reserves voor het weerstandsvermogen. Hieruit bleek dat 22,6 miljoen euro nodig was voor een ratio van 0,8.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

33. Ruil incidenteel/ structureel -

Uit de nadere uitwerking van de 'stelselherziening' van het activeren van investeringen in grondexploitatie bleekt dat meer investeringen uit de grondexploitaties op de balans kunnen worden gebracht. Dit in het kader van het ruilen van structurele middelen voor incidentele middelen. Een incidenteel bedrag van 15,2 miljoen euro kan extra worden 'omgeruild'. Tegenover deze incidentele bate van 15,2 miljoen euro in 2014 staat een structurele last van 0,9 miljoen euro.

Ook in 2015 wordt een incidenteel bedrag geruild voor structurele middelen. Het gaat om een bedrag van 4 miljoen euro die we hebben gereserveerd voor een fietsverbinding met Meerstad aan de zuidkant van de stad. Tegenover het investeringsbedrag van 4 miljoen euro staat een structurele kapitaallast van 250 duizend euro. De structurele kapitaallasten zijn onderdeel van de totale opgave in de begroting.

34. Waardering gronden Suikerunie

De boekwaarde van de Suikerunie is eind 2012 39,4 miljoen euro. Dit bestaat uit de verkrijgingsprijs van 35 miljoen euro en de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten vanaf het moment van aankoop (4,4 miljoen euro). Volgens in 2012 aangescherpte landelijke richtlijnen mogen we de jaarlijkse kosten bij gronden alleen activeren als we in de nabije toekomst starten met de exploitatie (het daadwerkelijk bebouwen). Naar verwachting starten we pas na 2035 met de Suikerunie. Daarmee voldoen we niet aan het criteria van nabije toekomst. In dat geval schrijven de regels voor dat we de jaarlijkse kosten (4,4 miljoen euro) direct afboeken en voor de komende jaren de jaarlijkse kosten op een andere manier moeten dekken. Wanneer van de landelijke regels wordt afgeweken, dient dit expliciet te worden toegelicht in rekening en begroting.

In afwijking van de landelijke regels vinden wij het verdedigbaar de huidige boekwaarde te handhaven op 39,4 miljoen euro. Op basis van een voorlopige grondexploitatie Suikerunie, kunnen we concluderen dat we de boekwaarde in de toekomst goed kunnen maken. Wel moeten de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten van 1,6 miljoen euro per jaar op een andere manier worden gedekt. Deze kosten kunnen niet meer worden opgeteld bij de boekwaarde omdat de lange termijn tot de start van de exploitatie daarvoor te veel onzekerheden biedt. We hebben hiervoor extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld..

Voor dekking van de jaarlijkse kosten (1,6 miljoen euro) onderzoeken we ook mogelijkheden voor tijdelijke maatregelen. Na aanleiding van dit onderzoek is een bedrag van 400 duizend euro opgenomen in 2014 om een betere ontsluiting van het terrein te realiseren (zie nummer 59).

35. Friciekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw

In de bezuinigingsopgave 2011-2014 en de maatregelen die we nemen om tekorten in de bedrijfsvoering te dekken, zit een personele bezuinigingsopgave van circa 250 fte. Ieder bezuinigingstraject op formatie gaat gepaard met frictiekosten, aangezien het tijd kost medewerkers te herplaatsen binnen of buiten de organisatie. Onder frictiekosten verstaan we doorlopende loonkosten inclusief overheadkosten. De kosten voor herplaatsing van boventallige medewerkers rubriceren wij onder kosten flankerend beleid. Dat betreft de kosten voor onder andere extra capaciteit van loopbaanadviseurs van het gemeentelijke Loopbaancentrum (LBC) en kosten voor outplacement. Voor flankerend beleid hebben we in totaal al 5 miljoen euro gereserveerd. Hierbij gaan we uit van 25 duizend euro aan kosten per fte en in totaal 200 fte. De frictiekosten voor de komende 4 jaar hebben we bepaald op circa 20 miljoen euro¹. Op basis van ervaringen met frictiekosten in het verleden zou het bedrag aan frictiekosten hoger moeten zijn. We stellen ons echter tot doel maximaal 20 miljoen euro aan frictiekosten te maken. We houden hierbij rekening met de autonome uitstroom en een intensieve aanpak van herplaatsing van medewerkers.

¹ Hierbij gaan we uit van de start van herplaatsing op 1 januari 2014 en gemiddelde kosten per fte van 80 duizend euro per jaar. Voor de uitstroom gaan we uit van 35% in het eerste jaar, 75% in het tweede jaar, 90% in het derde jaar en 100% in het vierde jaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

36. Friciekosten bezuinigingen 2014-2017

In de meerjarenbegroting 2014-2017 is een aanvullend bezuinigingspakket opgenomen om de begroting sluitend te maken. Deze bezuinigingen leiden tot extra frictiekosten voor circa 40 fte. In de meerjarenbegroting 2014-2017 zijn voor deze frictiekosten middelen opgenomen.

37. Tekort op sociale werkvoorziening

In 2014 is, bovenop de structurele gemeentelijke bijdrage van 2,5 miljoen euro, voor de laatste keer 5,7 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Hierdoor resteert per saldo een tekort van 400 duizend euro in 2014. In totaal is er hierdoor 6,1 miljoen euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor het tekort op de sociale werkvoorziening (zie punten 8 en 9 hiervoor).

38. Tekort Wet Buig

In de begroting 2014 werd een tekort op de uitvoering van de wet BUIG verwacht van maximaal 7,1 miljoen euro. Hiervoor zijn bij de begroting 2014 extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Met ingang van 2015 wordt door het rijk een nieuw verdeelmodel toegepast. Dit nieuwe model pakt goed uit voor de gemeente Groningen. Doordat het aandeel van de gemeente Groningen in het macrobudget is toegenomen, verwachten we voor 2015 geen tekort op de uitvoering van de wet BUIG. Daarmee is dit knelpunt opgelost.

39. Tekort bedrijfsvoering RO/EZ

De afgelopen jaren wordt steeds meer inzet gevraagd voor reguliere producten en wettelijke taken, zonder (voldoende) financiële compensatie. Het betreft voornamelijk; extra formatie verkeer en vervoer, tekort ontvlechting stadsbeheer, toename beleidsadvisering en ongedekte werkzaamheden (BAG, kap- en sloopvergunningen, bestemmingsplannen)

Door een volle projectenportefeuille hebben we het tekort de afgelopen jaren (incidenteel) kunnen compenseren. Door de economische crisis zijn er minder projecten. Om de terugloop aan werkzaamheden te compenseren hebben we de formatie in de flexibele schil verminderd. Dat is echter onvoldoende om het tekort op te lossen. In de gemeenterekening 2012 werd voor het eerst een deel van het tekort zichtbaar. Het totale structurele tekort komt uit op 3,2 miljoen euro structureel. Een deel van het tekort moet worden opgelost door een bezuiniging op de formatie. Dit leidt tot frictiekosten. De resterende kosten zijn 2 miljoen euro structureel. Hiervoor zijn bij de begroting 2014 incidenteel extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld.

40. Leerlingenvervoer

In februari 2013 hebben we uw raad geïnformeerd over ons besluit om de bezuinigingsmaatregelen samen te laten vallen met de aanbesteding van het vervoer in januari 2014. De financiële effecten hiervan zouden merkbaar worden bij het ingaan van het nieuwe contract per augustus 2014. Voor 2014 resteerde daardoor een verwacht tekort van 130 duizend euro. Hiervoor zijn extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. In 2015 wordt, zoals het er nu uitziet, de bezuiniging gerealiseerd.

41. Tekort parkeerbedrijf - De exploitatie van het Parkeerbedrijf laat een kwetsbaar beeld zien vanwege reële risico's. In het bijzonder de langere ingroei van de Damsterdiepgarage, de onzekere bijdrage van het OV-bureau ten behoeve van exploitatie/onderhoud van P+R-terreinen en de achterblijvende inhaalslag van de parkeerhandhaving. Er wordt gewerkt aan diverse acties en beheersmaatregelen om het verwachte negatieve resultaat te beperken. Het maximale nadeel schatten we in op 800 duizend euro in 2014. Rekening houdend met het reeds eerder gereserveerde extra beleid ter dekking van een tekort bij het parkeerbedrijf (zie punt 18 hiervoor), hebben we in 2014 in totaal 2,2 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar voor het parkeerbedrijf.

42. Huisvesting SoZaWe

De huur van het pand aan de Eendrachtsskade liep door tot 1 mei 2014. De vrijvallende huur van dit pand is vanaf 1 januari 2014 ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw aan het Europapark. Hierdoor ontstond een knelpunt van 0,6 miljoen euro in 2014. Daarnaast moesten de eigen aangebrachte voorzieningen in het gebouw op eigen kosten moeten worden ontmanteld.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hiermee is circa 0,15 miljoen euro gemeoid. In totaal een knelpunt van 0,75 miljoen euro. Hiervoor zijn bij de begroting 2014 incidenteel extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld.

43. Financiering BBZ

Per 1 januari 2013 is de financieringsystematiek van de Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz) gewijzigd. Voor het verwachte nadeel van 0,4 miljoen euro in 2014 en het nadeel van 0,3 miljoen euro vanaf 2015 zijn in de begroting 2014 extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. In 2016 wordt de norm opnieuw bepaald wat zal leiden tot een aanpassing van het tekort. Vandaar dat tot en met 2015 extra beleidsmiddelen in de begroting zijn opgenomen.

44. Proceskostenvergoeding belastingen De opkomst van 'no-cure-no-pay-adviseurs' bij de bepaling van de WOZ waarde heeft de afgelopen jaren tot een forse stijging aan procedures en kostenvergoedingen geleid. Deze ontwikkeling leidt tot een verwacht nadeel van 125 duizend euro in 2014. Hiervoor zijn incidenteel extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. In 2014 bleek dat de kosten sterker stegen. Voor 2015 is het tekort opgelopen tot 325 duizend euro. Hiervoor zijn bij de begroting 2015 extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld.

45. SNN

We dragen sinds 2008 financieel bij aan de organisatiekosten van het SNN. Het betreft de kosten van de diverse bestuurssecretariaten en de uitvoeringskosten. De bijdrage bedraagt jaarlijks 112 duizend eur. In 2014 is incidenteel extra beleid beschikbaar gesteld. Het is structureel geregeld bij de begroting 2015.

46. Basisregistraties

De overheidsbrede implementatie-agenda dienstverlening e-overheid, kortweg i-NUP, is een verzameling van 24 concrete voorzieningen om de overheid efficiënter te maken, lasten te verminderen en de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren. Het i-NUP is vastgelegd in een bestuursakkoord tussen rijksoverheid, gemeenten, provincies en waterschappen en loopt van 2011 tot 2015. In het i-NUP zijn resultaatverplichtingen afgesproken waaraan rijk en gemeenten in 2015 moeten voldoen.

Het i-NUP valt globaal in twee delen uiteen: publieke dienstverlening en basisregistraties. Het onderdeel publieke dienstverlening is in Groningen (grotendeels) ondergebracht in het Programma Stad en Stadhuis.

Groningen heeft in 2008 besloten tot de inrichting van een binnengemeentelijk stelsel van basis- en kernregistraties, in aansluiting op het landelijk stelsel. De kernregistraties en kerngegevens moeten de gemeentelijke bedrijfsvoering efficiënter maken.

Bij de verdere doorontwikkeling van het stelsel is het van belang die activiteiten uit te voeren die noodzakelijk zijn om aan de wettelijke plicht te voldoen en de onderdelen van het stelsel zo te gebruiken (of in te richten) zodat de baten van het stelsel verzilverd kunnen worden.

Om dit te kunnen realiseren is een programmaorganisatie ingericht. Bij de begroting 2014 is voor 2014 500 duizend euro beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2015 is voor 2015 500 duizend euro beschikbaar gesteld. Vanaf 2016 is structureel 300 duizend euro benodigd dat taakstellend opgelost dient te worden door de organisatie.

Deze kosten zullen op termijn worden terugverdiend door gebruik van de basis- en kerngegevens in onze uitvoerende processen. Met behulp van business cases zal de komende jaren aangetoond moeten worden waar en in welke omvang deze baten te verwachten zijn.

47. Bezuinigingspakket 2011-2014

Uit het overzicht van knelpunten in het bezuinigingspakket 2011-2014 blijkt dat een deel van de bezuinigingen niet structureel wordt gerealiseerd. Hiervoor zijn deels (incidentele) alternatieven gevonden. Voor het deel dat niet structureel kan worden gerealiseerd is bij de begroting 2014 7,6 miljoen euro beschikbaar gesteld. In hoofdstuk 3 Bezuinigingen van het onderdeel financieel perspectief in deze rekening is de stand van zaken bezuinigingspakket 2011-2014 geactualiseerd. Er moet nog 6,5 miljoen euro structureel worden gerealiseerd. In de voortgangsrapportages 2015 zullen we uw raad informeren over de structurele invulling van deze bezuinigingen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

48. Tekort Stadtoezicht

Bij de begroting 2014 is gebleken dat de aannames ten tijde van de oprichting van Stadtoezicht niet reëel zijn geweest. Voor de verwachte tekorten zijn middelen opgenomen in de begroting. Het tekort loopt op tot structureel 620 duizend euro vanaf 2016. Daarnaast is voor de periode 2014-2016 incidenteel 250 duizend euro per jaar extra beschikbaar gesteld voor versterking in de lijn.

49. Vervangen Herewegviaduct

Bij de begroting 2014 is structureel 600 duizend euro extra vanaf 2015 gereserveerd voor vervanging van het Herewegviaduct. Het totaal beschikbare bedrag voor vervanging van het Herewegviaduct komt hiermee op structureel 1,2 miljoen euro, waarmee een investering van 20 miljoen euro kan worden gerealiseerd. Bij de begroting 2015 hebben we besloten de vervanging van het Herewegviaduct uit te stellen met 15 jaar. De kosten van noodzakelijk onderhoud bedragen 1,5 miljoen euro die gedekt wordt uit de vrijval van het gereserveerde budget voor vervanging in 2015 en 2016.

50. Incidenteel gedekte structurele activiteiten

Tot en met 2014 zijn structurele activiteiten incidenteel gedekt. Bij de begroting 2015 zijn structureel aanvullende beleidsmiddelen beschikbaar gesteld vanaf 2015 voor deze knelpunten:

- Tekort Veiligheidsgelden (1,875 miljoen euro)
- Compensatie afromingstaakstelling Wmo gelden (800 duizend euro)
- Stoppen ISV gelden (170 duizend euro)
- Duurzame ontwikkeling/ ambitie energieneutraal 2025 (1 miljoen euro)
- Meldpunt overlast (140 duizend euro)
- Efficiency UWV (500 duizend euro)
- Schuldhulpverlening (70 duizend euro)
- Lokaal inkomensbeleid (333 duizend euro)
- Bijdrage GR Meerstad (112 duizend euro)
- Bijdrage OV bureau (159 duizend euro)
- Armoedebeleid (1,1 miljoen euro)

De knelpunten 'Tekort iederz' (37) en 'Tekort Stadtoezicht' (48) zijn afzonderlijk opgenomen als knelpunt.

51. Groot onderhoud kinderboerderijen

De gemeente is eigenaar van de kinderboerderijen Stadspark, Minerva, Eelderbaan, Malle en Beestenborg. Behalve de kinderboerderij Stadspark worden de kinderboerderijen door derden geëxploiteerd. Hiervoor ontvangen zij van de gemeente subsidie om de exploitatie draaiende te houden en het dagelijks onderhoud aan opstallen en terreinen uit te voeren. Het groot onderhoud aan de gebouwen, opstallen, terreininrichtingen en terreinen valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Sinds het ontstaan van de kinderboerderijen in de jaren '80 is echter weinig geïnvesteerd in dit groot onderhoud. Alleen het meest urgente onderhoud is uitgevoerd. Om een inhaalslag te kunnen maken is bij de begroting 2014 en 2015 voor de jaren 2014 en 2015 jaarlijks 250 duizend euro beschikbaar gesteld. Voor groot onderhoud aan de kinderboerderijen Stadspark (400 duizend euro) en Beestenborg (100 duizend euro). Het groot onderhoud bij de Beestenborg is vrijwel afgerond, het groot onderhoud aan kinderboerderij Stadspark hebben we uitgesteld zodat we dit kunnen afstemmen met de toekomstige exploitant van de kinderboerderij.

52. Noodopvang asielzoekers

In de begroting 2014 is 345 duizend euro extra beleidsmiddelen gereserveerd voor de noodopvang asielzoekers. Bij de begroting 2015 is hiervoor 250 duizend euro structureel gereserveerd.

53. Uitvoering Antillianenbeleid De uitvoering van het Antillianenbeleid is de afgelopen jaren steeds incidenteel gedekt. Na het wegvallen van de rijksbijdrage van 200 duizend euro, is in 2013 het uitvoeringsprogramma sterk afgeslankt. Om dit programma uit te kunnen blijven voeren is 262 duizend euro structureel nodig. Bij de begroting 2014 is hiervoor structureel 262 duizend euro beschikbaar gesteld.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

54. Extra kosten parkeerautomaten Card-only

De parkeerautomaten met muntgeld worden vervangen door "card-only" automaten. De verwachting is dat de eerste "card-only"-automaten begin 2014 geplaatst kunnen worden, voorafgegaan door een uitgebreid communicatie-traject. In 2011 is 2,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de invoering van de nieuwe parkeerautomaten. Hierbij is geen rekening gehouden met de extra kosten voor de nieuwe anti-skimmingmaatregelen en de kosten voor de publiekscampagne, extern advies en onvoorzien.

De kosten hiervan bedragen 72 duizend euro structureel.

55. Boterdiep

De kosten van de herinrichting van het Boterdiep werden bij de begroting 2014 geraamd op 500 duizend euro. Hiervoor zijn incidenteel extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld.

56. Vergoeding eigen bijdrage wet kinderopvang wwb deelnemers re-integratie Ouders die meedoen aan een re-integratietraject WWB of ouders die naast de WWB-uitkering gedeeltelijk werken kunnen in aanmerking komen voor een vergoeding van kinderopvangkosten op basis van de wet Kinderopvang (WKO, 2005). De vaststelling en uitbetaling van de kinderopvangtoeslag is per 1 januari 2013 volledig bij de Belastingdienst/Toeslagen komen te liggen. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de bevoegdheid die gemeenten hebben om de eigen bijdrage voor kinderopvang te vergoeden. De geraamde kosten eigen bijdrage inclusief uitvoeringskosten bedragen 160 duizend euro. Vanaf 2013 is hiervoor 191 duizend euro beschikbaar gesteld in het gemeentefonds. Dit bedrag is eerder vrij gevallen in de algemene middelen in afwachting van de ontwikkeling van beleid op dit onderdeel. Bij de begroting 2014 is hiervoor structureel 160 duizend euro beschikbaar gesteld.

57. Grote zaal Oosterpoort co financiering gemeente in verband met legaat

De gemeente heeft een legaat ontvangen specifiek voor de grote zaal van de Oosterpoort. Een voorwaarde bij het legaat is een extra structurele bijdrage van 23 duizend euro van de gemeente. Deze is bij de begroting 2014 beschikbaar gesteld.

58. Parkeerbedrijf/ grex Ciboga

In 2012 is besloten de parkeergarage Boterdiep voor de periode 2012-2021 onder te brengen in de grondexploitatie CiBoGa. De gedachte hierachter is dat de ontwikkelingen in het gebied (bv. Infoversum) kansen bieden voor de exploitatie van de parkeergarage. Dit uitgangspunt is verwerkt in de herziene grondexploitatie CiBoGa 2012. Door het sturen op realisatie van het programma, kan het resultaat van de Boterdiepgarage worden verbeterd.

Om een deel van het tekort op te kunnen vangen, is in de begroting 2012 in totaal 8,5 miljoen euro beschikbaar gesteld¹. Voor een deel (4,25 miljoen euro) betrof dit het verwachte positieve resultaat van het parkeerbedrijf in de jaren 2012-2014. In het weerstandsvermogen houden we rekening met een risico dat het parkeerbedrijf geen financiële bijdrage aan de grondexploitatie kan doen.

Uit de actualisatie van de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf dit voorjaar (behandeld in de raadscommissie beheer en verkeer van mei 2013), blijkt dat het parkeerbedrijf een tekort heeft waardoor de komende jaren geen afdracht aan de grondexploitatie CiBoGa kan worden gedaan om het tekort in de exploitatie van de Boterdiepgarage te verkleinen.

In een notitie zijn de mogelijke scenario's op een rij gezet. De mogelijkheden zijn:

- Afboeken of het treffen van een verliesvoorziening;
- Bijdrage parkeerbedrijf (deels) vervangen door bijdrage extra beleid;
- Geen aanvullende maatregelen: risico meegenomen in het weerstandsvermogen.

Van belang voor de keuze tussen deze scenario's is hoe in de grondexploitatie Ciboga rekening is gehouden met de bijdrage van het parkeerbedrijf. In de grondexploitatie is rekening gehouden met een storting van 4,25 miljoen euro in de jaren 2012 tot en met 2016. Dit sloot aan bij de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf van 2012.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Op basis van de meerjarenprognose parkeerbedrijf 2013 kan deze bijdrage niet meer plaatsvinden. Alleen in 2020 en 2021 kan het parkeerbedrijf (volgens de huidige prognose) een bijdrage van 1,2 miljoen euro leveren².

¹ In totaal is in de begroting 2012 10 miljoen euro extra beleid beschikbaar gesteld. Samen met de plussen in het parkeerbedrijf in de periode t/m 2016 was circa 14,2 miljoen euro beschikbaar. Deze is bestemd voor het afboeken van de Circusgarage (5,7 miljoen euro) en Boterdiepgarage (8,5 miljoen euro).

² De daadwerkelijke bijdrage van het parkeerbedrijf is afhankelijk van de ontwikkeling van het resultaat van het parkeerbedrijf. Dit blijft een risico.

Wanneer in de grondexploitatie rekening wordt gehouden de actuele meerjarenprognose van het parkeerbedrijf ontstaat een tekort van circa 3,6 miljoen euro (contante waarde / prijspeil 2013). Wanneer de bijdrage over de resterende periode tot en met 2021 wordt verdeeld, is jaarlijks een aanvullende bijdrage van 0,51 miljoen euro nodig. Bij de begroting 2014 is structureel 510 duizend euro hiervoor beschikbaar gesteld.

59. Ontsluiting Suikerunie

De kosten voor de realisatie van een ontsluiting van het Suikerunieterrein zijn bij de begroting 2014 geraamd op 400 duizend euro. Hiervoor zijn bij de begroting 2014 incidenteel extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld.

60. Groninger museum/ voorziening onderhoud

Naar aanleiding van een second opinion door Oranjewoud blijkt dat er tot en met 2022 sprake is van een tekort op de meerjaren-onderhoudsbegroting van ruim 1 miljoen euro bij het Groninger museum. Om dit tekort op te lossen is bij de begroting 2015 hiervoor – van 2015 tot en met 2022 - jaarlijks een bedrag opgenomen in de begroting.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 3

BEZUINIGINGEN

Gedurende 2014 is uw raad door middel van de reguliere voortgangsrapportages geïnformeerd over de voortgang van de bezuinigingen. In dit hoofdstuk rapporteren we over de nog openstaande taakstellingen uit de bezuinigingsperiode 2011-2014 en uit het pakket 2014-2017.

Bezuinigingsperiode 2011-2014

In onderstaande tabel zijn de nog niet structureel gerealiseerde bezuinigingen opgenomen uit het pakket 2011-2014 opgenomen. Deze posten zijn vervolgens van een toelichting voorzien.

Nr.	Maatregel	Directie	Incidenteel afgedekt 2014	Niet afgedekt 2014
1.4	Slimmer inkopen communicatieactiviteiten	SSC	100	
2	Besparing huisvesting vastgoed	SSC	340	110
3.2.3	Gebiedsgericht werken	WSR/RO		120
3.2.4	Beleidsfuncties maatschappelijk domein	BUMO		400
3.2.5	Samenvoeging iederz-SOZAWE	Werk/MP	200	
3.2.6	Ontvlechting HVD	HVD	55	
3.2.9	Vertraging bezuinigingen	CS	600	
9.2	Verminderen aantal telefoons	SSC		100
9.4	Minder secretariale ondersteuning	SSC	50	
13	Verlaging concernbijdrage iederz	MP	700	
17	Griffie, formatiekrimp	CS		20
20	Uitbesteding bezwaar en beroep	SSC	115	
24	Versobering inkoop goederen en diensten			
24.7	- HRM	SSC	250	
24.8	- Strategisch Vastgoed	SSC		25
24.9	- Openbare ruimten	RO		260
24.10	- Afval en vervoer	Stadsbeheer		150
26.7	Catering	SSC	189	
52	Afoming positief resultaat WMO	BUMO	1.700	
62	Meer gebruik openbaar gebied in rekening brengen	RO	120	
64	Hogere dekkinggraad publiekrechtelijke tarieven	CS	25	
69	Dienstverlening derden CIO	SSC	50	
71	Meer werken voor derden	RO	105	
AV3	Investeren in KCC	PD/KCC		660
AV6	Drafbaan/evenementen terrein	WSR		50
			4.599	1.895

1.4. Slimmer inkopen communicatieactiviteiten (100 duizend euro I)

De uitgaven voor communicatieactiviteiten worden vaak incidenteel uit projectbudgetten gedekt en er is een overlap met andere bezuinigingsmaatregelen. Voor 2014 is incidentele dekking gevonden.

2. Besparing huisvesting vastgoed (340 duizend euro I – 110 duizend N)

De structurele taakstelling van 450 duizend euro is voor 340 duizend euro incidenteel gedekt in 2014. Per saldo resulteert dit in 2014 in een nadeel van 110 duizend euro. Het onderzoek naar de structurele invulling loopt nog.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

3.2.3. Gebiedsgericht werken (120 duizend euro N)

De meer efficiënte en effectieve inrichting van het wijk- of gebiedsgericht werken is in voorbereiding. Daarbij maken we onderscheid tussen ondersteuning en faciliterende van de coördinerende, uitvoerende (beherende) en beleidsmatige taken in de wijk. De coördinerende taken worden nu voornamelijk door stadsdeelcoördinatie/wijkzaken (= gebiedszaken) uitgevoerd. Nadere analyse moet uitwijzen of een besparing kan worden gerealiseerd door de coördinerende taken beter in de organisatie te verankeren. Hierbij betrekken we ook de relaties met de gesubsidieerde instellingen in het maatschappelijk domein. Voor 2014 is een incidenteel nadeel ontstaan van 120 duizend euro.

3.2.4. beleidsfuncties maatschappelijk domein (400 duizend euro N)

Dit betreft een structurele concernbezuiniging bij de vorming van de beleidsunit Maatschappelijke ontwikkeling. Tot en met 2015 gaat het om 600 duizend euro structureel. Zowel de jaarschijf 2013 (200 duizend euro) als de jaarschijf 2014 (200 duizend euro) zijn in 2014 niet gerealiseerd.

3.2.5 Samenvoeging iederz – SOZAWE (200 duizend euro I)

Vanuit de maatregelen organisatieontwikkeling wordt een extra taakstelling toegevoegd aan de samenvoeging van de voormalige diensten SOZAWE en iederz. We gaan vooralsnog uit van een taakstelling van 300 duizend euro en vier formatieplaatsen. Deze taakstelling wordt meegenomen bij de organisatieontwikkeling en is incidenteel gedekt in 2014.

3.2.6 Ontvlechting HVD (55 duizend euro I)

De ontvlechting van de voormalige dienst HVD in een regio- en stadsunit levert een bezuinigingsmogelijkheid op van 150 duizend euro. De taakstelling 2013 van 45 duizend euro is gerealiseerd uit vrijvallende budgetten voor formatie. De resterende taakstelling is incidenteel gerealiseerd in 2014.

3.2.9 Vertraging bezuinigingen (600 duizend euro I)

Voor 2014 is incidentele dekking gevonden door de inzet van de bedrijfsvoeringsbuffer (500 duizend euro) en uit het budget weglekcompensatie (100 duizend euro). Structurele invulling moet nog plaatsvinden.

9.2 Vermindering aantal telefoons (100 duizend euro N)

Deze taakstelling kunnen we door uiteenlopende technische tegenvallers niet realiseren. Wij zoeken nog naar structurele alternatieve oplossingen vanaf 2015.

9.4 Minder secretariële ondersteuning (50 duizend euro I)

De bezuiniging is incidenteel gerealiseerd in 2014.

13. Verlaging concernbijdrage aan iederz (700 duizend euro I)

We waren voornemens te bezuinigen op de concernbijdrage aan Iederz. Door de economische crisis kan iederz echter minder verdienen dan gepland. Daarom zijn in 2014 extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld à 700 duizend euro. Daarmee was deze bezuiniging incidenteel gedekt. Door met name een voordeel op de gerealiseerde subsidie op de loonkosten en lagere loonkosten ambtelijk personeel is in 2014 een voordeel gerealiseerd, waardoor deze extra beleidsmiddelen kunnen vrijvallen en de bezuiniging 2014, eveneens incidenteel, is gerealiseerd.

17. Raad / Griffie (20 duizend euro N)

De taakstellingen zijn in 2013 voor 320 duizend euro gerealiseerd. De resterende taakstelling van 80 duizend euro is per 1 maart gerealiseerd. Hiermee is de taakstelling structureel ingevuld maar bestaat in 2014 nog een incidenteel nadeel van 20 duizend euro.

20. Uitbesteding bezwaar en beroep (115 duizend euro I)

Eerder onderzoek naar uitbesteding van deze taak per 2013 heeft uitgewezen dat de taakstelling niet (volledig) kan worden gerealiseerd. Het volledig afschaffen van de externe commissie is van de baan. Er is gekozen voor een mengvorm tussen ambtelijk horen en door een externe commissie. De taakstelling kan worden ingevuld door vrijvallende formatie in 2015. De taakstelling is in 2014 incidenteel gedekt.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

24. Versobering inkoop goederen en diensten

24.7 HRM / Personele diensten (250 duizend euro I)

Als invulling van de inkooptaakstelling categorie HRM/Personele diensten worden de prijsvoordelen van het mantelcontract Randstad tweemaal per jaar geïncasseerd op realisatiebasis. We verwachten een jaarlijkse besparing van 250 duizend euro.

24.8 Inkooptaakstelling strategisch vastgoed (25 duizend N)

De inkooptaakstelling strategisch vastgoed is nog niet ingevuld. Dit levert een incidenteel nadeel op van 25 duizend euro.

24.9 Openbare ruimten (260 duizend euro N)

Binnen enkele aanbestedingstrajecten zijn voordelen gerealiseerd. Deze voordelen vallen vrij bij de nacalculatie van de projectkredieten of hebben bij besluit van uw raad al een bestemming gekregen. Deze voordelen worden niet gekoppeld aan de bezuinigingsopdracht 'openbare ruimte'. Op dit moment analyseren we op welke budgetten welke soorten inkopen worden gedaan. Dit onderzoek kan mogelijk voorstellen opleveren tot het daadwerkelijk inboeken van inkoopvoordelen 'openbare ruimte'.

24.10 Afval en vervoer (150 duizend euro N)

We hebben conform toezegging in de 10e voorgangsrapportage onderzocht of het restant van de taakstelling kan worden opgelost door het verlengen van de economische levensduur van het machine- en wagenpark. In praktijk werden de machines en wagens echter al later vervangen. De structurele vrijval die hierdoor ontstond is al is ingezet voor andere bezuinigingstaakstellingen op de bedrijfsvoering. Een invulling is tot op heden niet gevonden en levert voor 2014 een nadeel op.

26.7.3 Catering (189 duizend euro I)

We hebben voor de besparing op de catering gekozen voor een versoberde exploitatieopzet. Dat zal naar verwachting een bruto besparing opleveren van circa 500 duizend euro. Na aftrek van al ingeboekte besparingen en weglek blijft een netto structurele besparing over van 350 duizend euro. De maatregel is voor 161 duizend euro structureel gerealiseerd in 2013. Het resterende deel van 189 duizend euro is incidenteel gerealiseerd.

52. Afroten positief resultaat WMO (1,7 miljoen euro I)

De maatregel is voor 200 duizend euro structureel ingevuld en wordt t/m 2014 voor 1,7 miljoen euro gedekt met incidentele extra beleidsmiddelen. In 2014 wordt 0,9 miljoen euro incidenteel gerealiseerd door verhoging van de integratie uitkering bij de septembercirculaire 2013 en daarnaast 0,5 miljoen euro opgevangen door teruglopende uitgaven voor WMO voorzieningen.

62. Meer gebruik openbaar gebied in rekening brengen (120 duizend I)

We willen het gebruik van het openbaar gebied meer in rekening brengen. Voor een deel willen we dit realiseren door het uitbreiden van betaald parkeren. Dit uitgangspunt is met ingang van 2013 opgenomen in de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf, maar nog niet structureel gerealiseerd. Parkeerplannen worden altijd in overleg met de wijk opgesteld. In 2015 wordt invulling gegeven aan de taakstelling. Het resterende deel van de taakstelling vullen we in binnen de reclamecontracten straatmeubilair.

64. Publiekrechtelijke tarieven hogere dekkingsgraad (25 duizend I)

Met het vaststellen van de tarievennota 2014 door uw raad eind vorig jaar is deze taakstelling op circa 25 duizend euro na structureel gerealiseerd. Voor dit laatste bedrag zoeken wij nog een oplossing. De taakstelling is in 2014 incidenteel gedekt.

69. Dienstverlening derden CIO (50 duizend euro I)

Deze taakstelling wordt in 2014 en 2015 incidenteel gerealiseerd door incidentele meeropbrengsten van derden. Wij zoeken nog naar een structurele oplossing.

71. Meer werken voor derden (105 duizend euro I)

Door meer voor omliggende gemeenten te gaan werken verwachten we een hogere opbrengst van 105 duizend euro te realiseren. Op dit moment wordt bijvoorbeeld samengewerkt met de gemeente Grootegast en Haren bij de toetsing van bouwaanvragen. De taakstelling is nog niet

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

structureel gerealiseerd. Reden is dat de opbrengst noodzakelijk is om personele kosten te dekken (in verband met de terugloop van 'eigen' projecten). De taakstelling is in 2014 incidenteel gedekt.

AV3. Investeren in KCC (660 duizend euro N)

Het gaat hierbij om een combinatie van maatregelen, zoals de beperking van het aantal loketten en het meer digitaal aanbieden van producten en diensten. Concentratie van de diverse gemeentelijke loketten biedt tevens de kans om op één plek één Groningse kwaliteit te bieden. Daardoor kan het personeel flexibeler worden ingezet. De besparing van 500 duizend euro is op de korte termijn niet te realiseren. Voor 2015 en 2016 is incidenteel extra geld beschikbaar gesteld (2016 330 duizend euro). Voor 2014 resteert een nadeel van 500 duizend euro. Daarnaast moet op dit terrein nog een oude bezuiniging van 160 duizend euro worden opgelost. Ook die bezuiniging is in 2014 niet gerealiseerd.

AV6. Drafbaan en evenemententerrein (50 duizend euro N)

Diverse ontwikkelingen gaven aanleiding om een herbeoordeling te maken van het toekomstige gebruik van de drafbaan c.q. het evenemententerrein. U heeft in september 2013 een aantal scenario's besproken voor de toekomstige integrale invulling van het drafbaan-/evenemententerrein. Een projectleider is aan de slag gegaan met de verdere ontwikkeling van de drafbaan, daarbij zal het overleg met externen worden voortgezet. De taakstelling ad 400 duizend euro is verlaagd tot 50 duizend euro. Een oplossing voor de taakstelling in 2014 is niet gevonden zodat een nadeel resteert van 50 duizend euro.

Bezuinigingsperiode 2014-2017

In onderstaande tabel zijn de nog niet structureel gerealiseerde bezuinigingen opgenomen uit het pakket 2014-2017 opgenomen. Deze posten zijn vervolgens van een toelichting voorzien.

Nr.	Maatregel	Directie	Incidenteel	Niet
			afgedekt 2014	afgedekt 2014
86	Verkoop aandelen Waterbedrijf	CS		15.000
51	Sontwegverbinding –ruil BDU met eigen geld.	Stadsontw.	39	
77	Vervanging software GBA	KCC	100	
47	Bewaking fietsenstalling Europapark	Stadsontw.		70
48	Stoppen met fietsrekken	Stadsontw.		24
67	Leges kapvergunningen	Stadsontw.		41
78	Beperking onderhoud vastgoed	SSC	225	
80	Kapitaalinvesteringen ICT	SSC	190	
83	BD/CS/Griffie naar Kreupelstraat	SSC		200
85	Samenvoegen personeelsbladen	SSC	25	
88	Versobering voorzieningen college en GMT	CS	50	
			629	15.335

86. Verkoop aandelen Waterbedrijf (15 miljoen euro N)

In de gemeentebegroting 2014 is rekening gehouden met een opbrengst van 15 miljoen euro uit de verkoop van aandelen Waterbedrijf. We voeren hierover verkennende gesprekken met de provincie Groningen. De opbrengst is niet gerealiseerd in 2014.

51. Sontwegverbinding - ruil BDU met eigen geld (39 duizend I)

De taakstelling is in 2014 gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

77. Vervanging GBA (100 duizend euro I)

Er is een convenant met een leverancier gesloten voor vier jaar. Het resultaat hiervan is dat voor de aanschaf van het nieuwe bevolkingssysteem minder structureel budget nodig is dan voorzien. Deze taakstelling is in 2014 incidenteel gerealiseerd. Structurele realisatie is juridisch niet mogelijk. De vervanging vergt een volledige aanbesteding in 2015.

47/48. Bezuiniging spitsrekken en stalling (94 duizend euro N)

In het kader van de begroting 2014 is voorgesteld te stoppen met het wekelijks plaatsen van de spitsrekken in de binnenstad en tevens het beheer van de fietsenstalling bij station Europapark terug te brengen. Op 20 februari 2014 is uw raad geïnformeerd dat deze bezuiniging niet kan worden gerealiseerd in 2014. In totaal gaat het om 94 duizend euro. Normaliter zou deze niet te realiseren bezuiniging binnen de sector zelf moeten worden opgevangen, maar dit is niet mogelijk gezien het feit dat alle onderdelen van het pakket fiets parkeren in het contract met Werk Pro zijn opgenomen.

67. Leges kapvergunningen (41 duizend euro N)

Door uw raad is besloten om met ingang van 1 maart 2014 kostendekkende leges te gaan heffen voor aanvragen omgevingsvergunningen voor het vellen van een houtopstand. De leges zijn per 1 maart 2014 zijn ingevoerd. Dit is de belangrijkste reden waarom in 2014 de legesinkomsten nog niet volledig zijn gerealiseerd. Hierdoor is in 2014 een incidenteel nadeel ontstaan van 41 duizend euro.

78. Beperking onderhoud vastgoed (225 duizend euro I)

De structurele taakstelling is in 2014 incidenteel gedekt. Jaarlijks geven wij circa 9 miljoen euro uit aan onderhoud voor vastgoed. Voor de langere termijn moeten de structurele maatregelen komen uit: (1) beperken leveranciers en meer raamovereenkomsten; (2) inrichting nieuwe vastgoedorganisatie: sturing en kaders; (3) ontwikkelen integrale visie op onderhoud; (4) verminderen vastgoedportefeuille. Dit heeft wel consequenties voor de onderhoudsstaat van het gemeentelijk vastgoed. Het onderzoek naar de structurele invulling van deze taakstelling vanaf 2014 is nog niet afgerond.

80. Kapitaal investeringen ICT (190 duizend euro I)

Door een aantal uitgaven uit te stellen, is dit jaar 190 duizend euro incidenteel bespaard. Daarna verwachten we in het kader van opgestarte trajecten andere besparingen te realiseren.

83. verhuizing BD, CS en Griffie naar Kreupelstraat (200 duizend N)

Door de verplaatsing van de Bestuursdienst, Concernstaf en Griffie is een structurele besparing na 2014 mogelijk van 0,2 miljoen euro. De beheerlasten en de lasten voor ICT voor de Waagstraat worden hierdoor beperkt. De verhuizing is een gevolg van het concernbrede onderzoek naar de huisvesting van alle organisatieonderdelen. Voor 2014 is de besparing nog niet mogelijk. Hierdoor ontstaat een incidenteel nadeel.

85. Samenvoegen personeelsbladen (25 duizend euro I)

De samenvoeging van de personeelsbladen door een concernmagazine is in 2014 incidenteel gerealiseerd.

88. Versobering voorzieningen college en GMT (50 duizend euro I)

De besparing op de voorzieningen van het college en GMT is in 2014 incidenteel gedekt.

Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage is inmiddels een aantal bezuinigingstaakstellingen structureel gerealiseerd:

1/6. aanvullende inzet P-budget (2,5 miljoen euro S)

Eind 2014 zijn nieuwe richtlijnen t.a.v. de verantwoording van het Participatiebudget bekend gemaakt. Ook voor 2014 is geen verantwoording naar het rijk meer nodig. Dit betekent dat de kosten van uitvoering voor het relevante deel gedeclareerd kunnen worden ten laste van het Participatiebudget. Daarmee is deze bezuiniging structureel gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

17. Bijdrage regio Groningen Assen (630 duizend euro S)

Met de regio is afgesproken de bijdrage met ingang van 2014 structureel te verlagen met 630 duizend euro (de stad draagt jaarlijks 1,9 miljoen euro bij aan de Regio Groningen-Assen). Met de jaarlijkse bijdrage wordt het Regiofonds gevoed, waaruit wordt geïnvesteerd in de regio. De jaarlijkse bijdrage wordt met 30% wordt verlaagd. Hiermee is de structurele bezuiniging van 630 duizend euro gerealiseerd.

76. Samenvoegen Publiekszaken en Burgerzaken (63 duizend euro S)

Door middel van de samenvoeging van de afdeling Publiekszaken en Burgerzaken kunnen de kosten van een leidinggevende bespaard worden. De bezuiniging is structureel gerealiseerd met ingang van 2014.

Conclusies

Bezuinigingsperiode 2011-2014

Van het bezuinigingspakket 2011-2014 van 45,1 miljoen euro is bijna 86% structureel (38,6 miljoen euro) gerealiseerd. Van het resterende deel is in 2014 10% (4,6 miljoen euro) incidenteel gerealiseerd. 4% (1,9 miljoen euro) is niet gerealiseerd.

Bezuinigingsperiode 2014-2017

De te realiseren bezuiniging voor 2014 bedraagt 54,9 miljoen euro. Hiervan is bijna 42 miljoen euro incidenteel en bijna 13 miljoen euro structureel. Van de incidentele taakstelling is bijna 27 miljoen gerealiseerd. De niet gerealiseerde taakstelling ad 15 miljoen euro betreft de nog niet verkochte aandelen Waterbedrijf.

De jaarschijf 2014 van de structurele taakstelling bedraagt 12,9 miljoen euro. Hiervan is 93% (12 miljoen euro) structureel gerealiseerd. 5% (0,6 miljoen euro) is incidenteel gerealiseerd. 2% (0,3 miljoen euro) is niet gerealiseerd.

Overall conclusie

De niet gerealiseerde bezuinigingen uit beide pakketten leiden tot een geprognosticeerd nadeel van 17,2 miljoen euro. Hiervan wordt 15 miljoen euro veroorzaakt doordat de aandelen Waterbedrijf nog niet verkocht zijn. Het nadeel wordt gedempt door een incidenteel voordeel op de bezuiniging op de gemeentelijke bijdrage aan de regio Groningen – Assen à 267 duizend euro. De verlaging van deze bijdrage is met terugwerkende kracht ingegaan, waardoor incidenteel een voordeel is gerealiseerd.

Daarnaast zijn er voordelen op een tweetal budgetten waar nog ruimte in zat. Het betreft hier het restant van het budget voor het afboeken van maatregelen uit het pakket 2011-2014 (174 duizend euro) en de ruimte in het budget voor wegleffecten (973 duizend euro).

Per saldo resteert hiermee een geprognosticeerd nadeel in 2014 van 15,8 miljoen euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 4

INVESTERINGEN

In 2014 is, exclusief grondexploitaties, voor 54,3 miljoen euro geïnvesteerd. Hier gaan wij nader in op die investeringen in relatie tot de daarvoor beschikbaar gestelde kredieten. De basis hiervoor is bijlage 4 van de rekening: Overzicht Investeringskredieten. De investeringen in grondexploitaties worden in staat P van de rekening toegelicht.

Bijlage 4 kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x 1 miljoen euro	
Beschikbare kredieten:	
- Restantkredieten uit 2013 en eerdere jaren	111,0
- In 2014 nieuw gevoteerde kredieten	75,8
Totaal beschikbaar aan kredieten	186,8
Investeringskredieten in 2014 (-/-)	54,3
Saldo van afgesloten kredieten (-/-)	7,4
Restantkredieten over naar 2015	125,1

Begin 2014 stond voor 111,0 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2014 stelde uw raad voor 75,8 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2014 voor 186,8 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2014 voor 54,3 miljoen euro aan investeringen verricht. Eind 2014 staat nog voor 125,1 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2015 om in 2015 of daarna afgewikkeld te worden. Dit beeld wordt hieronder verder toegelicht.

Openstaande kredieten begin 2014

Begin 2014 stond voor 111,0 miljoen euro aan kredieten open uit 2013 of oudere jaren. Deze vallen als volgt onder te verdelen.

Restantkredieten voorgaande jaren	
Ruimtelijke ordening	45,6
Stadsbeheer	35,8
Onderwijshuisvesting	13,7
Sport en recreatie	2,5
Nieuwbouw Harm Buitenplein	6,8
Overig	6,6
Totaal	111,0

De 45,6 miljoen euro begin 2014 openstaande kredieten in de sector Ruimtelijke ordening betroffen voornamelijk verkeers- en vervoersprojecten, met als grootste:

- 3,7 miljoen euro voor Transferium Hoogkerk;
- 8,1 miljoen euro voor de Zuidelijke Ringweg;
- 1,1 miljoen euro voor de busbaan P&R Europapark-UMCG;
- 3,0 miljoen euro voor de reconstructie kruising Noordelijke Ringweg;
- 2,9 miljoen euro voor P&R Haren;
- 3,0 miljoen euro voor Card only parkeerautomaten;
- 1,0 miljoen euro voor Groningen Bereikbaar;
- 19,1 miljoen euro voor HOV netwerkanalyse Groningen-Assen.

Bij de 35,8 miljoen euro aan restantkredieten bij Stadsbeheer ging het om (grootste posten):

- 24,7 miljoen euro voor sanering riolering;

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

- 7,3 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen in materieel;
- 2,4 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

Voor onderwijshuisvesting stond begin 2014 13,7 miljoen euro aan kredieten open. De grootste daarvan waren:

- 2,6 miljoen euro voor Uitbreiding De Starter;
- 1,7 miljoen euro voor gymzaal Violenstraat;
- 1,2 miljoen euro voor vervangende nieuwbouw Haydyschool;
- 2,6 miljoen euro voor vervangende nieuwbouw van Heemskerckschool;
- 1,1 miljoen euro voor vervangende nieuwbouw Hart de Ruyter;
- 1,4 miljoen euro voor Reitdiep vervangende bouw van Hasselt;

Bij Sport en recreatie stond begin 2014 2,5 miljoen euro aan kredieten open. Dit waren voornamelijk kredieten voor de renovatie en vervangingsinvesteringen in sportcentrum Kardinge.

De 6,6 miljoen euro overige kredieten betroffen in hoofdzaak het krediet voor sporthal Zuid (2 miljoen euro) en allerlei kredieten voor ICT-investeringen en routine investeringen.

Nieuwe kredieten

In 2014 voteerde uw raad, exclusief grondexploitaties, voor 75,8 miljoen euro aan nieuwe kredieten. Deze vallen als volgt onder te verdelen.

Nieuwe kredieten	
Ruimtelijke ordening	33,6
Stadsbeheer	11,8
Onderwijshuisvesting	15,7
Sport en recreatie	7,6
Overig	7,1
Totaal	75,8

De 33,6 miljoen euro aan nieuwe kredieten bij Ruimtelijke ordening betreffen een hele serie maatregelen verkeer en vervoer, met als grootste:

- 12,7 miljoen euro voor de HOV-as west Paterswoldseweg;
- 4,7 miljoen euro voor de Damsterdiepgarage;
- 1,2 miljoen voor het Herewegviaduct;
- 2,9 miljoen euro voor het Basispakket Verkeersmanagement;
- 2,1 miljoen euro voor herinrichting Boterdiep/Bloemstraat;
- 2,9 miljoen voor doorstroommaatregelen Martiniziekenuis;
- 3,1 miljoen voor Fietsmaatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen.

De 11,8 miljoen euro nieuw krediet bij Stadsbeheer betreft:

- 5,6 miljoen euro voor het rioleringsprogramma 2014;
- 4,7 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen in het materieel en het wagenpark;
- 1,5 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

Voor onderwijshuisvesting heeft uw raad voor 15,7 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar gesteld. De grootste daarvan zijn:

- 1,6 miljoen euro voor uitbreiding Zernikecollege;
- 1,0 miljoen euro voor Gomarusschool uitbreiding gymzaal;
- 1,1 miljoen euro voor Reitdiepschool uitbreiding 4 groepen;
- 1,0 miljoen euro voor Gravenburg uitbreiding gymzaal;
- 1,0 miljoen euro voor Binnenklimaat scholen;
- 1,9 miljoen euro voor nieuwbouw Tamarisk;
- 6,7 miljoen euro voor het programma onderwijshuisvesting 2015.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De 7,6 miljoen euro bij Sport en Recreatie betreft voornamelijk een krediet van 5,4 miljoen euro voor sportpark Corpus den Hoorn in verband met FC Groningen.

De 7,1 miljoen euro aan overige kredieten betreft voornamelijk kredieten voor routine investeringen in huisvesting en ICT.

Investerings in 2014

Met al deze kredieten is in 2014 voor 54,3 miljoen euro aan investeringen verricht. Deze vallen als volgt onder te verdelen.

Investerings 2014	
Ruimtelijke ordening	15,3
Stadsbeheer	20,4
Onderwijshuisvesting	6,9
Sport en recreatie	6,7
Nieuwbouw Harm Buitenplein	1,7
Overig	3,3
Totaal	54,3

De 15,3 miljoen euro investeringen bij Ruimtelijke Ordening betroffen voornamelijk een hele serie verkeer- en vervoerprojecten, waarvan de grootste waren:

- 6,8 miljoen euro voor maatregelen Zuidelijke Ringweg;
- 1,4 miljoen euro voor HOV-as west Paterswoldseweg;
- 1,0 miljoen euro voor Groningen Bereikbaar;
- 1,3 miljoen euro voor HOV maatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen.

De 20,4 miljoen euro aan investeringen bij Stadsbeheer betroffen:

- 5,1 miljoen euro vervangingsinvesteringen voor voertuigen en materieel;
- 11,9 miljoen euro aan investeringen in riolering;
- 3,4 miljoen euro aan vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

Bij de 6,9 miljoen euro investeringen in onderwijshuisvesting waren de grootste investeringen:

- 1,2 miljoen euro voor Gymzaal Violstraat;
- 2,6 miljoen euro voor vervangende nieuwbouw van Heemskerck;
- 1,1 miljoen euro voor Rietdieschool uitbreiding 4 groepen.

De investeringen van 6,7 miljoen euro bij Sport en Recreatie betroffen als grootste onderdelen:

- 1,5 miljoen euro voor renovatie Sportcentrum Kardinge;
- 4,2 miljoen euro voor Sportpark Corpus den Hoorn.

De 3,3 miljoen euro Overig betrof in hoofdzaak investeringen in de ICT.

Restantkredieten, over te boeken naar 2015

Investeringsprojecten strekken zich vaak over meerdere jaren uit en kredieten kennen daardoor vaak looptijden van meerdere jaren. Om een beeld te geven van de looptijden van kredieten wordt in het Overzicht Investerings ook de tijdsplanning van het krediet vermeld. Dat is het jaar waarin het krediet is toegekend tot en met het jaar waarin naar verwachting de financiële afwikkeling plaats vindt. Te zien valt dat looptijden voorkomen van wel acht tot tien jaar. Gedurende die jaren blijven kredieten dus openstaan. Verder is het zo dat het grootste deel van de in een jaar nieuw verstrekte kredieten pas in de loop van dat jaar beschikbaar komt. Van de totaal 75,8 miljoen euro aan nieuwe kredieten voor 2014 was slechts 25 miljoen euro (11,5 miljoen euro voor routine-investeringen, 9 miljoen euro kredieten onderwijshuisvesting 2014, 5,6 miljoen euro voor het rioleringsprogramma 2014) meteen op 1 januari beschikbaar. De overige 50 miljoen euro aan kredieten werden door uw raad verspreid over het jaar beschikbaar gesteld. Nog tot in december

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

heeft uw raad kredieten gevoteerd. Van de door uw raad in enig jaar toegekende kredieten gaat dan ook meestal het overgrote deel als restantkrediet over naar het volgende jaar. Eind 2014 staat 125,1 miljoen euro aan restantkredieten open.

Restantkredieten eind 2014	
Ruimtelijke ordening	62,7
Stadsbeheer	23,6
Onderwijshuisvesting	22,5
Sport en recreatie	3,0
Nieuwbouw Harm Buitenplein	5,1
Overig	8,2
Totaal	125,1

De 62,7 miljoen euro openstaande kredieten bij Ruimtelijke Ordening betreffen een hele serie maatregelen verkeer en vervoer, met als grootste:

- 18,0 miljoen euro voor HOV maatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen;
- 11,6 miljoen euro voor HOV-as Paterswoldseweg;
- 3,7 miljoen euro voor Transferium Hoogkerk;
- 3,1 miljoen euro voor fietsmaatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen;
- 2,9 miljoen euro voor de reconstructie kruising Noordelijke Ringweg;
- 2,9 miljoen euro voor P&R Haren;
- 2,9 miljoen euro voor basispakket Verkeersmanagement;
- 2,2 miljoen euro voor Card only parkeerautomaten;
- 1,5 miljoen euro voor het Hereweg-viaduct;
- 1,9 miljoen euro voor herinrichting/sanering Boterdiep;
- 1,6 miljoen euro voor doorstroommaatregelen Martini Ziekenhuis.

Bij de 23,6 miljoen euro bij Stadsbeheer gaat het om:

- 18,4 miljoen euro kredieten voor sanering riolering;
- 3,4 miljoen euro kredieten voor vervangingsinvesteringen in materieel;
- 1,1 miljoen euro krediet voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

De 22,5 miljoen euro voor onderwijshuisvesting betreft een hele serie kredieten met als grootste:

- Uitbreiding De Starter 2,6 miljoen euro;
- Vervangende nieuwbouw Haydyschool 1,2 miljoen euro;
- Reitdiep vervangende bouw van Hasselt 1,4 miljoen euro;
- Uitbreiding capaciteit Zernikecollege 1,6 miljoen euro;
- Gomascollege gymzaal 1,0 miljoen euro;
- Gravenburg gymzaal 1,0 miljoen euro;
- Binnenklimaat scholen 1,0 miljoen euro;
- Nieuwbouw Tamarisk 1,9 miljoen euro
- Programma onderwijshuisvesting 2015 6,4 miljoen euro.

De 3,0 miljoen euro bij Sport en Recreatie betreft verschillende kredieten in de sfeer van sportaccommodaties met als grootste een krediet van 1,1 miljoen euro voor Sportpark Corpus den Hoorn

De 5,1 miljoen euro voor nieuwbouw Harm Buitenplein betreft de afbouw van het nieuwe pand aan het Harm Buitenplein.

De 8,2 miljoen euro Overig betreft voor 1,9 miljoen euro een krediet voor Sporthal Zuid en voor de rest allerlei kredieten voor ICT-investeringen en routine investeringen.

Kredietoverschrijdingen

Eind 2014 is er geen sprake van kredietoverschrijdingen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

**OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE
JAARREKENING**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

HOOFDSTUKKEN

1. **HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING**
2. **TOELICHTING OP OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING**
3. **INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA (MEERJARIG)**
4. **WET NORMERING TOPINKOMENS**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 1

HET OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

Programma 1. Werk en inkomen										
Deelp: Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
1.1	Werk en activering	80.705	62.096	-18.609	82.175	65.371	-16.804	82.107	66.788	-15.319
1.2	Inkomen	193.223	150.922	-42.301	194.858	150.915	-43.943	197.346	161.251	-36.095
1.3	Overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo voor reservemutaties	273.928	213.018	-60.910	277.033	216.286	-60.747	279.463	228.039	-51.414
	Toevoeging reserves			24			24			24
	Onttrekking reserves			20			20			20
	Saldo na reservemutaties			-60.914			-60.751			-51.418

Programma 2. Economie en werkgelegenheid										
Deelp: Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	3.836	1.236	-2.600	3.918	42.719	38.801	4.115	42.832	38.717
2.2	Binnenstad en toerisme	1.523	185	-1.338	1.353	185	-1.168	1.350	27	-1.323
2.3	Groningen kennisstad	555	205	-350	880	265	-615	1.353	363	-990
2.4	Overige acquisitie	541	103	-438	541	103	-438	529	51	-478
2.5	Overige economie en werkgelegenheid	22.379	4.282	-18.097	24.152	8.429	-15.723	23.675	9.097	-14.578
	Saldo voor reservemutaties	28.834	6.011	-22.823	30.844	51.701	20.857	31.022	52.370	21.348
	Toevoeging reserves			388			20.499			20.499
	Onttrekking reserves			3.200			3.539			3.539
	Saldo na reservemutaties			-20.011			3.897			4.388

Programma 3. Jeugd en onderwijs										
Deelp: Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
3.1	Integraal jeugdbeleid	58.963	22.171	-36.792	57.863	22.345	-35.518	57.634	23.480	-34.154
3.2	Overig jeugd en onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo voor reservemutaties	58.963	22.171	-36.792	57.863	22.345	-35.518	57.634	23.480	-34.154
	Toevoeging reserves			50			50			50
	Onttrekking reserves			242			582			582
	Saldo na reservemutaties			-36.600			-34.986			-33.622

Programma 4. Welzijn, gezondheid en zorg										
Deelp: Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
4.1	Sociale samenhang en participatie	48.763	4.744	-44.019	50.549	7.513	-43.036	46.746	8.284	-38.462
4.2	Preventie en zorg	34.215	11.751	-22.464	34.211	12.090	-22.121	34.306	13.560	-20.746
4.3	Integratie en emancipatie	3.067	990	-2.077	3.203	990	-2.213	3.231	1.064	-2.167
4.4	Overig welzijn gezondheid en zorg	56	56	0	56	56	0	56	56	0
	Saldo voor reservemutaties	86.101	17.541	-68.560	88.019	20.649	-67.370	84.339	22.964	-61.375
	Toevoeging reserves			979			1.154			1.154
	Onttrekking reserves			501			514			514
	Saldo na reservemutaties			-69.038			-68.010			-62.015

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma 5. Sport en bewegen									
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Sportieve infrastructuur	24.040	7.779	-16.261	23.656	7.584	-16.072	24.318	8.055	-16.263
5.2 Deelname aan sport	1.839	181	-1.658	1.876	181	-1.695	1.778	207	-1.571
5.3 Overige sport en bewegen	492	122	-370	477	122	-355	490	164	-326
Saldo voor reservemutaties	26.371	8.082	-18.289	26.009	7.887	-18.122	26.586	8.426	-18.160
Toevoeging reserves			26			74			74
Onttrekking reserves			229			229			229
Saldo na reservemutaties			-18.086			-17.967			-18.005

Programma 6. Cultuur									
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Culturele infrastructuur	42.040	9.506	-32.534	48.721	8.982	-39.739	43.826	10.391	-33.435
6.2 Deelname aan cultuur	3.397	0	-3.397	3.689	35	-3.654	3.624	11	-3.613
6.3 Overig cultuur	1.749	378	-1.371	1.663	333	-1.330	1.544	267	-1.277
Saldo voor reservemutaties	47.186	9.884	-37.302	54.073	9.350	-44.723	48.994	10.669	-38.325
Toevoeging reserves			486			486			486
Onttrekking reserves			638			926			926
Saldo na reservemutaties			-37.150			-44.283			-37.885

Programma 7. Verkeer									
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Fiets	901	0	-901	807	0	-807	858	400	-458
7.2 Openbaar vervoer	132	4	-128	732	17.349	16.617	765	19.938	19.173
7.3 Auto	1.751	776	-975	4.251	3.276	-975	4.498	2.926	-1.572
7.4 Parkeren	15.246	16.260	1.014	15.285	29.695	14.410	13.913	29.118	15.205
7.5 Verkeersveiligheid	0	0	0	0	0	0	4	201	197
7.6 Overig verkeer	8.621	2.657	-5.964	7.162	3.817	-3.345	6.225	4.075	-2.150
Saldo voor reservemutaties	26.651	19.697	-6.954	28.237	54.137	25.900	26.263	56.658	30.395
Toevoeging reserves			1.500		22	14.934			14.934
Onttrekking reserves			800			800			800
Saldo na reservemutaties			-7.654			11.766			16.261

Programma 8. Wonen									
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Doelgroepen	663	163	-500	913	613	-300	1.175	1.285	110
8.2 Nieuwbouw	12.608	7.662	-4.946	12.919	17.209	4.290	28.285	15.898	-12.387
8.3 Bestaande woningvoorraad	4.275	3.874	-401	9.021	3.643	-5.378	6.639	3.291	-3.348
8.4 Cultuur historische en archeologie	931	190	-741	1.981	190	-1.791	1.802	236	-1.566
8.5 Overig wonen	6.024	3.529	-2.495	7.822	3.919	-3.903	8.998	3.201	-5.797
Saldo voor reservemutaties	24.501	15.418	-9.083	32.656	25.574	-7.082	46.899	23.911	-22.988
Toevoeging reserves			4.824			40.902			40.902
Onttrekking reserves			125			10.821			10.821
Saldo na reservemutaties			-13.782			-37.163			-53.069

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma 9. Onderhoud en beheer openbare ruimte										
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
9.1	Kwaliteit van de leefomgeving	59.939	22.778	-37.161	59.314	22.774	-36.540	58.890	24.290	-34.600
9.2	Afvalinzameling en -verwerking	30.671	32.438	1.767	32.164	33.938	1.774	33.322	35.282	1.960
9.3	Overig onderhoud en beheer openbare	3.287	894	-2.393	4.417	3.757	-660	4.147	4.039	-108
	Saldo voor reservemutaties	93.897	56.110	-37.787	95.895	60.469	-35.426	96.359	63.611	-32.748
	Toevoeging reserves			568			4.208			4.208
	Onttrekking reserves			1.487			1.844			1.844
	Saldo na reservemutaties			-36.868			-37.790			-35.112

Programma 10. Veiligheid										
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	1.347	0	-1.347	361	0	-361	495	197	-298
10.2	Bedrijvigheid en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.3	Jeugd en Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.4	Integriteit en veiligheid	470	134	-336	737	134	-603	735	202	-533
10.5	Fysieke veiligheid	18.145	2.589	-15.556	18.169	2.588	-15.581	17.374	1.999	-15.375
10.6	Overig veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo voor reservemutaties	19.962	2.723	-17.239	19.267	2.722	-16.545	18.604	2.398	-16.206
	Toevoeging reserves			0			0			0
	Onttrekking reserves			0			0			0
	Saldo na reservemutaties			-17.239			-16.545			-16.206

Programma 11. Stadhuis en Stadler										
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
11.1	Contact met de burger	90	37	-53	90	37	-53	81	5	-76
11.2	Beleidscommunicatie	773	350	-423	773	350	-423	700	350	-350
11.3	publieke dienstverlening	19.939	8.499	-11.440	20.187	9.479	-10.708	20.053	9.052	-11.001
11.4	Overig Stadhuis en Stadler	280	190	-90	281	190	-91	306	179	-127
	Saldo voor reservemutaties	21.082	9.076	-12.006	21.331	10.056	-11.275	21.140	9.586	-11.554
	Toevoeging reserves			567			567			567
	Onttrekking reserves			1.035			1.035			1.035
	Saldo na reservemutaties			-11.538			-10.807			-11.086

Programma 12. Bedrijfsvoering										
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
12.1	Innovaties	3.875	52	-3.823	4.385	52	-4.333	4.919	901	-4.018
12.2	Personeel	0	0	0	2.268	0	-2.268	1.029	905	-124
12.3	Facilitaire dienstverlening intern en ex	39.213	33.289	-5.924	38.758	32.367	-6.391	37.729	31.289	-6.440
12.4	Overig bedrijfsvoering	54	-15	-69	544	55	-489	6.009	1.108	-4.901
	Saldo voor reservemutaties	43.142	33.326	-9.816	45.955	32.474	-13.481	49.656	34.203	-15.453
	Toevoeging reserves			30			31			31
	Onttrekking reserves			0			18			18
	Saldo na reservemutaties			-9.846			-13.494			-15.496

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma 13. Overig										
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
13.1	College, Raad en overig	17.889	19.001	1.112	20.377	20.187	-190	21.501	7.946	-13.555
13.2	Overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo voor reservemutaties	17.889	19.001	1.112	20.377	20.187	-190	21.501	7.946	-13.555
	Toevoeging reserves						42.722			42.722
	Onttrekking reserves						19.648			19.648
	Saldo na reservemutaties			-5.456			-23.264			-36.629

Programma 14. Algemene inkomsten en post onvoorzien										
Deelp/ Deelprogramma	Primitieve begroting 2014			Actuele begroting 2014			Rekening 2014			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
14.1	Algemene inkomsten en post onvoorz	49.362	393.544	344.182	48.191	397.588	349.397	46.003	399.312	353.309
	Saldo voor reservemutaties	49.362	393.544	344.182	48.191	397.588	349.397	46.003	399.312	353.309
	Toevoeging reserves						0			0
	Onttrekking reserves						0			0
	Saldo na reservemutaties			344.182			349.397			353.309

Totaal Programma's	817.869	825.602	7.733	845.750	931.425	85.675	854.483	943.569	89.086
Toevoeging reserves			16.426			125.651			125.651
Onttrekking reserves			8.693			39.976			39.976
Saldo na reservemutaties			0			0			3.410

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 2

TOELICHTING OP HET OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

Programma 1 Werk en Inkomen

1.1 Werk V 1,5 miljoen euro

Actieplan Jeugd Werkloosheid (V 600 duizend euro)

In 2013 is door het Rijk 1,7 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het tweede Actieplan Jeugdwerkloosheid. Bij de jaarrekening 2013 is hierop een voordeel gemeld van 1,4 miljoen euro. Dit bedrag is overgeheveld naar 2014 via een bestemmingsvoorstel. Het Actieplan jeugdwerkloosheid heeft een looptijd tot midden 2015. Niet alle projecten zijn afgerond en lopen nog door in 2015.

Overige bedrijfsvoering (N 200 duizend euro)

De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door kosten van boventallig /gedetacheerd personeel. Deze kosten hebben geen relatie met de lopende reorganisatie en kunnen daarom niet ten laste komen van het concern budget voor frictiekosten. In de begroting is onvoldoende ruimte om deze kosten te dekken.

Iederz (V 1,0 miljoen euro)

Het voordelige verschil kunnen we splitsen in een aantal grotere onderdelen, namelijk:

een hogere omzet en hogere productiekosten	N 0,2 miljoen euro
een hogere gerealiseerde subsidie op de loonkosten	V 0,9 miljoen euro
hogere loonkosten en overige kosten Wsw personeel	N 0,1 miljoen euro
lagere loonkosten ambtelijk personeel	V 0,3 miljoen euro
overige oorzaken	V 0,1 miljoen euro

Dit voordeel leidt tot een vrijval van de extra beleidsmiddelen à 700 duizend euro die beschikbaar gesteld zijn bij de begroting 2014.

We zien een hogere omzet maar ook hogere kosten als gevolg van het feit dat we bij het opstellen van de begroting al rekening hebben gehouden met de verkoop van Business Post per 1 januari 2014. In werkelijkheid is de verkoop pas aan het begin van het 4e kwartaal bekrachtigd. Ook op het gebied van de individuele detachering, begeleid werken en beschut werk is meer omzet gegenereerd dan begroot. Echter aan de hogere omzet zijn ook hogere productiekosten verbonden. Per saldo zien we een nadeel van 200 duizend euro op het totaal van omzet en productiekosten. Dit komt onder meer omdat een aantal activiteiten is afgebouwd. Ook is extra geïnvesteerd in het behouden van een aantal grote klanten. Dit brengt extra kosten met zich mee maar ook de zekerheid dat contracten met afnemers kunnen worden behouden.

Voor wat betreft de afrekening van de subsidie zijn er 16 subsidie-eenheden meer zijn gerealiseerd dan waarmee in de begroting is gerekend. In de begroting is uitgegaan van 1168 subsidie-eenheden terwijl in werkelijkheid 1184 subsidie-eenheden zijn gerealiseerd. De meeropbrengst hiervan is ongeveer 400 duizend euro. Daarnaast is de rijksbijdrage geïndexeerd. Dit leidt tot een meeropbrengst van bijna 200 duizend euro.

Tenslotte hebben we over 2012 een bonus begeleid werken ontvangen van bijna 300 duizend euro. Met deze opbrengst was in de begroting geen rekening gehouden.

De hogere realisatie van subsidie-eenheden dan begroot heeft een gering effect op de loonkosten van het Sw-personeel. Dit komt doordat de gemiddelde loonkosten lager uitvallen dan verwacht. We schrijven dit toe aan de effecten van uitstroom van medewerkers met een hoger salaris en instroom van medewerkers met een lager salaris. Daarnaast zien we meer verhaalde loonkosten Sw-personeel en minder studiekosten. Per saldo resulteert dit in een nadeel van ongeveer 100 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Tenslotte resteert per saldo een incidenteel voordeel van 300 duizend euro op de loonkosten van ambtelijk personeel. Het voordeel is onder meer een gevolg van het feit dat medewerkers zijn vertrokken en de betreffende plekken in verband met de lopende reorganisatie niet weer zijn opgevuld.

Overige resultaten tellen op tot een voordeel van 100 duizend euro.

1.2 Inkomen V 7,8 miljoen euro

BUIG (V 5,9 miljoen euro)

De financiering van een viertal inkomensvoorzieningen (wet werk en bijstand (WWB), inkomensondersteuning oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW) respectievelijk gewezen zelfstandigen (IOAZ) en het besluit bijstandsverlening zelfstandigen – starters (BBZ - starters) is gebundeld in de wet bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG). In 2014 is op deze inkomensvoorzieningen een afwijking van per saldo 5,9 miljoen euro voordelig gerealiseerd. De stijging van de baten (9,9 miljoen euro) komt vooral door een hoger ontvangen budget van het rijk. De verklaring hiervoor is dat ten opzichte van de begroting het macrobudget en het aandeel van de gemeente Groningen daarin ten opzichte van de begroting fors zijn gestegen, onder meer op grond van de realisatiecijfers over 2013. De stijging van de lasten (4,0 miljoen euro) wordt veroorzaakt door hogere uitgaven in verband met een hogere gemiddelde jaaruitkering per Wwb klant (5 miljoen euro), door een toename van de uitgaven voor de overige inkomensvoorzieningen IOAW en Bbz (2 miljoen euro) en door een meevallend gemiddeld aantal klanten Wwb (ruim 200 minder dan geraamd). Dit lagere gemiddelde aantal klanten heeft een positief effect op de uitgaven van 3 miljoen euro.

Inkomensvoorziening Bbz (V 160 duizend euro)

De terug-ontvangsten van zelfstandigen worden sinds 1 januari 2013 genormeerd op basis van een landelijk gemiddelde. Komen we met onze terug-ontvangsten boven dit gemiddelde uit dan mogen we die extra inkomsten behouden. Komen we lager uit dan komt het verschil tussen de norm en de werkelijke inkomsten voor rekening van de gemeente. Wij hebben aangegeven nog niet aan de landelijke norm te kunnen voldoen. Daarvoor is 440 duizend euro extra beleidsgeld toegekend. Wij zijn er in geslaagd om meer inkomsten binnen te halen dan eerder geraamd. Het verschil tussen de norm en de werkelijke inkomsten blijft beperkt tot 280 duizend euro. Dit betekent dat een bedrag van 160 duizend euro kan vrijvallen.

GKB (V 100 duizend euro)

Het resultaat van de GKB bestaat uit 176 duizend euro nadeel in verband met lagere opbrengsten en 273 duizend euro lagere lasten. Deze lagere lasten worden veroorzaakt doordat twee medewerkers van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) zijn vertrokken. Ook worden de werkzaamheden op het gebied van deze wet niet meer door ambtenaren van de gemeente uitgevoerd. Hierdoor ontstaat vacaturruimte die niet is opgevuld. Daarnaast is sprake van vrijval binnen de overige uitvoeringskosten (waaronder vorming en opleiding). De lagere opbrengsten worden grotendeels veroorzaakt doordat met het vertrek van de medewerkers van WSNP ook de bijbehorende inkomsten zijn komen te vervallen (170 duizend euro). Door het voordelige resultaat kan de incidentele bijdrage extra beleid van 70 duizend euro komen te vervallen.

Bijzondere Bijstand (V 1,0 miljoen euro)

Het grootste deel van deze afwijking wordt veroorzaakt door de individuele bijzondere bijstand (700 duizend euro) en het resultaat op de stadspas (200 duizend euro). Tevens is er vrijval op de budgetten voor de Tegemoetkoming Ouderbijdrage en verstrekte adviezen door de GGD (100 duizend euro). Het resultaat op de individuele bijzondere bijstand van 700 duizend euro wordt veroorzaakt doordat het budget via de algemene uitkering van het gemeentefonds met ongeveer 500 duizend euro is opgehoogd als gevolg van een verwachte toename van het aantal klanten en uit een vrijval (130 duizend euro) op de uitkering voor de koopkrachttegemoetkoming 2014. Uiteindelijk is het beroep op de regeling vrijwel gelijk gebleven. Het genoemde voordeel is tevens gunstig beïnvloed door de aanscherping van het beleid voor de witgoedregeling. Met ingang van 1 maart 2014 worden binnen de regeling niet langer nieuwe, maar tweedehands apparaten vergoed. Ook zijn de vergoedingen per soort apparaat aan maxima gebonden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Via het gemeentefonds hebben wij bijna 1,2 miljoen euro ontvangen voor een eenmalige uitkering in het kader van koopkrachttegemoetkoming. Daarvan hebben wij voor 1,07 miljoen euro aan uitkeringen toegekend. Het verschil tussen beide bedragen is toegerekend aan het resultaat op de bijzondere bijstand.

De stadspas is omgebouwd naar een webshop van waaruit bijvoorbeeld vouchers worden verstrekt die kunnen worden ingewisseld voor kortingen. We zien vanaf oktober een duidelijke toename van het gebruik van de webshop. Wellicht hebben de onbekendheid met de website, de aanloopproblemen en het feit dat veel verstrekte vouchers niet zijn ingewisseld ertoe geleid dat 200 duizend euro van het beschikbare budget niet is uitgegeven.

Wet Kinderopvang (N 200 duizend euro)

Het nadeel op de kinderopvang valt volledig toe te rekenen aan de kinderopvang op basis van sociale medische indicatie. Op begrotingsbasis is hiervoor 500 duizend euro beschikbaar. In 2014 hebben we ruim 700 duizend euro uitbetaald aan vergoedingen. Bij voortgangsrapportage 2014-2 gingen we nog uit van een nadeel van 300 duizend euro. Met ingang van 2014 loopt de indicatiestelling meer gestroomlijnd via de gemeente-arts en wordt als richtsnoer gewerkt met een maximum aantal te declareren uren voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie.

Nieuw armoedebeleid (V 1,0 miljoen euro)

Naast de bestaande middelen hebben wij extra middelen ontvangen van het Rijk voor het armoedebeleid. Dit geld is gedeeltelijk bij raadsbesluit in februari beschikbaar gesteld (600 duizend euro) en voor een deel in juli (1,2 miljoen euro). Wij zijn in 2014 gestart met diverse nieuwe armoedeprojecten. Doordat het grootste deel van de extra middelen later in het jaar beschikbaar is gesteld, hebben we hiervan slechts 850 duizend euro kunnen besteden aan meerdere projecten. Een deel van deze projecten loopt door in 2015.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma 2 Economie en werkgelegenheid

2.3 Groningen kennisstad N 375 duizend euro

Cofinancieringsfonds (N 108 duizend euro)

Een aantal voorschotten, die ten laste van het Cofinancieringsfonds komen, die gepland stonden in 2015 zijn, in verband met de voortgang van het project, reeds in 2014 uitbetaald. Hierdoor ontstaat een nadeel van 108 duizend euro in 2014

G kracht (N 80 duizend euro)

Vanuit middelen extra beleid is een bedrag van 425 duizend euro beschikbaar gesteld voor G-kracht. Deze middelen zijn verdeeld over verschillende deelprogramma. Op dit deelprogramma is er sprake van een nadeel van 80 duizend euro. Per saldo is er sprake van een voordeel op G-Kracht van 72 duizend euro.

G-kracht- dekking vrijval kapitaallasten (N 185 duizend euro)

Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. De vrijval kapitaallasten is verantwoord onder de deelprogramma's 2.5, 7.6 en 8.5. Uit deze vrijval wordt een deel van het programma G kracht gedekt. In totaal gaat het om een bedrag van 680 duizend euro, waarvan 185 duizend euro in deelprogramma 2.3. Aangezien de baat niet daadwerkelijk wordt geboekt ontstaat er een administratief nadeel in dit deelprogramma van 185 duizend euro.

Overige resultaten (N 2 duizend euro)

De overige resultaten leveren een tekort op van 2 duizend euro.

2.5 Overige Economie en Werkgelegenheid V 1,1 miljoen euro

Kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (N 536 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. De omvang van de activering is vastgesteld op 85,573 miljoen euro. De structurele kapitaallasten (rente en afschrijving) moeten worden gedekt uit de begroting 2014 (2,463 miljoen euro) en de begroting 2015 (2,438 miljoen euro). In 2014 ontstaat er een tekort, omdat het volledige bedrag is geactiveerd.

De rente is gedekt, omdat er ook rente wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 miljoen (afschrijvingslasten), waarvan 536 duizend euro in het deelprogramma 2.5.

Kapitaallasten extra beleid (V 739 duizend euro)

Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt 1.137 miljoen euro voordeel. Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gefinancierd: G:kracht, structuurplan, en taakstelling meerjarenbeeld.

Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's overig verkeer (7.6) en overig wonen (8.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma overig economie bedraagt 739 duizend euro voordeel.

Regio Groningen Assen (V 267 duizend euro)

In de geactualiseerde Regiovisie is een verlaging opgenomen van de jaarlijkse bijdrage van 30%. De verlaagde bijdrage is opgenomen in de begroting 2014. Omdat de verlaging met terugwerkende kracht ingaat, wordt het in 2013 teveel bedrag verrekend met de bijdrage voor 2014. Per saldo leidt dit tot een voordeel van 267 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Oosterboog (nadeel 125 duizend euro)

De kosten behorend bij de huurgarantie aan het ABP betreffende Oosterboog, de kantorenlocatie aan de Oosterstraat, kunnen tot maximaal 205 duizend euro worden opgenomen als resultaat ten laste van het concern. Voor 2014 bedraagt het nadeel 125 duizend euro.

Exploitatie gemeentelijk bezit (N 155 duizend euro)

In 2014 heeft er een correctie plaatsgevonden van de exploitatiebaten over de jaren 2008 t/m 2011 van een 2-tal bezittingen waarvan de opbrengsten ten gunste van gemeentelijk bezit waren geboekt, maar waarvan de grond in een grondexploitatie was ingeboekt. Deze correctie levert nu een tekort van 140 duizend euro op. Daarnaast zijn de beheerkosten van gemeentelijk bezit 15 duizend euro hoger dan begroot.

NIEGG (V 133 duizend euro)

De exploitatie van "Nog in exploitatie te nemen gronden", beheer, huuropbrengst, OZB, onderhoud etc., levert in 2014 een voordeel op van 133 duizend euro.

Suikerunie (N 210 duizend euro)

De prognose was dat er een tekort op de exploitatie Suikerunie terrein in 2014 zou zijn van 1,6 miljoen euro. Het werkelijke tekort op de exploitatie bedraagt 1,810 miljoen euro. Per saldo levert dit een nadeel op van 210 duizend euro.

Alo locatie (V 243 duizend euro)

Het resultaat op de exploitatie Alo-locatie is in 2014 begroot op 400 duizend euro. Door hogere huuropbrengsten is het werkelijke exploitatie-resultaat 157 duizend euro negatief. Per saldo levert dit dus een voordeel op van 243 duizend euro.

Bouwrijpe kavels (V 567 duizend euro)

Het betreft hier de winst op verkoop stukjes tuingrond en de winst op verkoop van kavels van reeds afgesloten grondexploitaties.

Rente reserve grondzaken (V 131 duizend euro)

In de primitieve begroting is de rente over de reserve Grondzaken begroot op 265 duizend euro. Door resultaatbestemming bij de jaarrekening 2013 is de stand van de reserve Grondzaken hoger uitgevallen. Hierdoor is de werkelijke rente ook hoger (396 duizend euro). Dit levert een voordeel op van 131 duizend euro.

Resultaat bovenwijkse voorzieningen (V 429 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3.263 miljoen, waarvan 429 duizend euro in deelprogramma 2.5 (Europapark).

Structuurplan – dekking vrijval kapitaallasten (N 253 duizend euro)

Jaarlijks valt er structureel extra beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. De vrijval kapitaallasten is verantwoord onder de deelprogramma's 2.5, 7.6 en 8.5. Uit deze vrijval worden de middelen structuurplan gedekt. In totaal gaat het om een bedrag van 253 duizend euro. Aangezien de baat niet daadwerkelijk wordt geboekt ontstaat er een administratief nadeel in dit deelprogramma.

Overige resultaten (N 151 duizend euro)

De overige resultaten leveren een nadeel op van 151 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Programma 3 Jeugd en onderwijs

3.1 Integraal jeugd beleid V 1,4 miljoen euro

Accres subsidies instellingen (V 113 duizend euro)

We hebben het accres voor subsidies aan instellingen in 2014 niet ingezet. Dit budget was bedoeld om eventuele negatieve effecten van de korting op de instellingen te verzachten. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

CJG Budget (V 223 duizend euro)

In 2014 hebben we ons, in samenwerking met Groninger gemeenten, jeugdzorgaanbieders, vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen, voorbereid op de invoering van de nieuwe Jeugdwet die per 1 januari 2015 is ingegaan. Doordat de voorbereidingen op deze nieuwe Jeugdwet alle tijd en aandacht vroegen en nieuwe initiatieven wel moeten passen in de lijn van na 1 januari 2015, hebben we ervoor gekozen vanaf medio 2014 geen extra nieuwe ontwikkelingen uit het CJG-budget te bekostigen.

Leerlingenvervoer (V 227 duizend euro)

Als gevolg van de wijziging van de verordening en de nieuwe aanbesteding van het leerlingenvervoer is een voordelig resultaat behaald van 227 duizend euro. De opdracht van uw raad in 2013 om de overschrijding op het budget leerlingenvervoer terug te dringen is daarmee ruimschoots behaald.

Vanuit de extra beleidsmiddelen heeft uw raad in 2014 incidenteel 130 duizend euro beschikbaar gesteld om het verwachte tekort op te vangen. Dit budget valt nu vrij, als onderdeel van het behaalde voordelige resultaat.

Nieuwe impuls Vensterscholen (V 100 duizend euro)

Voor de Nieuwe Impuls Vensterscholen verstrekken we het grootste deel van het beschikbare budget via subsidies aan vensterscholen. De subsidie kan worden aangevraagd voor vensterschoolplannen die een periode van twee kalenderjaren beslaan. Elk jaar wordt 50% van de aangevraagde subsidie uitgekeerd. Het aantal plannen dat jaarlijks wordt ingediend en hoeveel subsidie er wordt aangevraagd wisselt. In 2014 valt incidenteel 100 duizend euro vrij op het totale budget voor Vensterscholen.

Basis Ontwikkelingsgericht Programma (BOP) voor peuters (V 139 duizend euro)

In 2013 zijn minder BOP-plaatsen voor peuters bezet geweest dan waarvoor in eerste instantie subsidie is toegekend. Het bedrag aan teveel verstrekte subsidie is in 2014 teruggevorderd.

Subsidies voorgaande jaren Jeugd (V 79 miljoen euro)

Dit incidentele voordeel betreft de afwikkeling van diverse subsidies uit voorgaande jaren.

Verkoop onderwijsgebouw Schouwstraat 6 (V 240 duizend euro)

De verkoop van het onderwijsgebouw Schouwstraat 6 heeft geresulteerd in een voordeel van 240 duizend euro. Dit is de eerste opbrengst van een kleine serie verkopen gebouwen. Aanleiding hiervoor is dat uw raad heeft besloten een aantal gebouwen te verkopen en de opbrengst daarvan te gebruiken als dekking voor de kapitaallasten van de VMBO-scholen.

Vrijval verplichting programma oude jaren (V 158 duizend euro)

In de programma's onderwijshuisvesting hadden we aan schoolbesturen voorzieningen toegekend. De schoolbesturen hebben afrekeningen ingediend over de afgelopen jaren. Hieruit bleek dat enkele voorzieningen niet uitgevoerd hoeven te worden. En bij enkele voorzieningen zijn de werkelijke uitgaven lager dan de toegezegde bedragen. De opgevoerde verplichting kan daarom vervallen.

Energiekosten onderwijsgebouwen (N 271 duizend euro)

Gebouwen die niet meer worden gebruikt als schoolgebouwen hebben wij in beheer gegeven aan Carex. Carex vergoedt een deel van de energiekosten. Het resterende deel aan energiekosten levert een nadeel op bij de rekening 2014 van 271 duizend euro. Wij trachten die gebouwen een andere bestemming te geven of te verkopen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Kapitaallasten onderwĳshuisvesting (V 102 duizend euro)

Doordat een aantal geplande investeringen in onderwĳshuisvesting nog niet is afgerond in 2014, ontstaat er een voordeel van 102 duizend euro op de begrote kapitaallasten. De afronding hiervan voorzien we in 2015.

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van ongeveer 254 duizend euro.

Programma 4 Welzijn, gezondheid en zorg

4.1 Sociale samenhang en leefbaarheid V 4,6 miljoen euro

Vervoersvoorzieningen (V 1,7 miljoen euro)

Eind oktober hebben we van het Rijk een verzameluitkering van 1,8 miljoen euro ontvangen. Deze uitkering dient als compensatie voor het budget AWBZ-begeleiding in 2015. De verzameluitkering is besteed aan de kosten van collectief vervoer. Deze kosten bedragen in totaal 2,8 miljoen euro en werden aanvankelijk uit algemene middelen gefinancierd. Als gevolg van de inzet van de verzameluitkering in combinatie met enkele kleinere afwijkingen bij vervoersvoorzieningen valt 1,7 miljoen euro aan algemene middelen vrij.

Huishoudelijke Hulp, Zorg in natura en Persoonsgebonden budget (V 1,7 miljoen euro)

Het financiële voordeel in 2014 op Huishoudelijke hulp (HH), Zorg in natura (ZIN) en het Persoonsgebonden budget (PGB) bedraagt 1,4 miljoen euro. Hierdoor kan de incidentele bijdrage uit de extra beleidsmiddelen van 0,3 miljoen euro achterwege blijven. Het voordeel kunnen we verklaren aan de hand van de volgende oorzaken:

In 2014 hebben we gestuurd op een daling van het aantal cliënten, een verschuiving naar goedkopere zorgvarianten (HH1 voor HH2, PGB laag voor PGB hoog) en een daling van het aantal verleende uren Huishoudelijke hulp. Zoals bij de voortgangsrapportages al gemeld zien we deze ontwikkelingen bij de rekening zich verder manifesteren. Bijvoorbeeld het aantal uren verleende uren Huishoudelijke hulp is met 6 procent gedaald ten opzichte van 2013. Bij de begroting verwachtten we hier nog een groei in verband met de extramuralisering van enkele lichte zorgzwaartepakketten.

Tot slot heeft voor 2014 de aanbesteding in lagere uurtarieven geresulteerd.

Inkomensondersteunende maatregelen (V 450 duizend euro)

In 2014 hebben we de eerste 450 duizend euro ontvangen voor de ontwikkeling van een nieuwe gemeentelijke maatwerkvoorziening. Deze voorziening dient ter compensatie van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Regeling compensatie eigen risico (CER).

Voor 2015 en 2016 zijn de beschikbare bedragen respectievelijk 2,2 miljoen euro en 2,7 miljoen euro. Vanwege de complexiteit van de regelingen was de tijd te kort om in 2014 nog een maatwerkvoorziening te ontwikkelen en te implementeren. Als gevolg hiervan ontstaat in 2014 een incidenteel voordeel van 450 duizend euro.

Sociale teams (V 259 duizend euro)

In 2013 zijn we gestart met het opzetten van de sociale teams in de stad Groningen. In 2014 zijn we van 2 sociale teams uitgegroeid naar 6 sociale teams. Daarnaast hebben we in de wijk Beijum het allereerste WIJ-Groningen team opgestart. Hierbij ontstaat een voordeel van 259 duizend euro onder andere doordat de uitrol van enkele teams later heeft plaatsgevonden dan waar we in de begroting rekening mee gehouden hebben. Ook vielen de kosten voor ICT-voorzieningen lager uit.

Wonen (V 435 duizend euro)

Al gedurende een aantal jaren dalen de uitgaven voor woonvoorzieningen. In de tweede helft van 2011 werd deze ontwikkeling versterkt door de invoering van eigen bijdragen. De dalende uitgaven verklaren we als volgt. Steeds meer woningen bevatten al aanpassingen. Daarnaast blijkt

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

uit de keukentafelgesprekken dat we samen met de cliënten goedkopere oplossingen vinden. Tot slot is er de landelijke trend dat de doelgroep minder vaak verhuist.

Apparaatskosten (N 400 duizend euro)

De inzet van WMO-consulenten binnen de sociale teams ging ten koste van de reguliere werkzaamheden. Dit is met tijdelijk personeel opgevangen waardoor een tekort van 100 duizend euro is ontstaan in 2014.

Daarnaast hebben we eind 2014 een project herindicatie Huishoudelijke Hulp (HH2) uitgevoerd. Het doel van dit project was om te beoordelen of huidige cliënten, met een indicatie HH2 voor huishoudelijke hulp, deze duurder zorg nog (volledig) nodig hebben en mogelijk voor goedkopere zorg in aanmerking komen. De inzet van tijdelijk personeel hiervoor bedraagt 300 duizend euro.

Rolstoelen (V 302 duizend duizend euro)

Het aantal verstrekte rolstoelvoorzieningen blijft ongeveer gelijk maar de gemiddelde kosten per voorziening dalen. Het lijkt erop dat er meer een beroep wordt gedaan op alternatieve, goedkopere oplossingen. Zo zien we een verschuiving van elektrisch- naar handmatig bewogen rolstoelen. Dit leidt ook tot lagere onderhoudskosten.

Transitiebudget decentralisaties (V 245 duizend euro)

Op het transitiebudget voor de invoering van de decentralisaties werk, zorg en jeugd realiseren we een een incidentele vrijval van 245 duizend euro.

We hebben minder uitgegeven aan vorming en opleiding (60 duizend euro voordelig). Daarnaast is er vrijval opgetreden bij een aantal specifieke implementatiebudgetten, onder meer voor de inzet van een regiofunctionaris Hervorming Langdurige Zorg (HLZ), ICT-kosten, Beschermd Wonen. In totaal levert dit een voordeel op van 185 duizend euro.

Nominale compensatie (N 246 duizend euro)

We hebben een korting op de loon- en prijscompensatie toegepast in 2014. Deze was nog niet verwerkt in de begroting. Het gaat hier om een korting op salarissen van 26 duizend euro en een korting op de compensatie aan instellingen van 220 duizend euro.

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van ongeveer 129 duizend euro.

4.2 Preventie en zorg

V 1,4 miljoen euro

GIDS-gelden (V 352 duizend euro)

Voor het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (GIDS) hebben we bij de meercirculaire 354 duizend euro ontvangen. Vanwege de korte periode waarin beleid kon worden ontwikkeld is hiervan slechts een klein deel toegekend.

Inkomensoverdrachten (V 457 duizend euro)

Dit voordeel ontstaat onder meer door een aantal extra ontvangen uitkeringen via de gemeentefondscirculaires en het niet aanspreken van het ontwikkelbudget.

Subsidies voorgaande jaren (V 426 duizend euro)

De afwikkeling van subsidies uit voorgaande jaren heeft geleid tot een voordelig resultaat. Diverse toekenningen zijn lager vastgesteld. Deze subsidies hebben betrekking op de beleidsvelden Maatschappelijke opvang, verslavingszorg, OGGZ en Vrouwen in afhankelijkheidsrelaties.

Balanspost Beilen (V 103 duizend euro)

Jaarlijks stelden we 125 duizend euro beschikbaar voor begeleiding van een groep overlastgegenden in Beilen. Deze aanpak is in 2013 stopgezet en geïmplementeerd in de reguliere hulpverlening.

Het jaarlijks resterende bedrag is vanaf 2010 op de balans opgenomen in verband met een verwachte nog uit te betalen vergoeding aan de zorgverzekeraar. De zorgverzekeraar heeft geen aanspraak gemaakt op een vergoeding. Hierdoor ontstaat een voordeel van 103 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Ambulancezorg (V 185 duizend euro)

De salariskosten en kosten in verband met het FLO-overgangsrecht van de medewerkers van de voormalige gemeentelijke ambulancedienst worden in beginsel volledig gedeclareerd bij de Regionale Ambulancevoorziening Groningen en bij het ministerie van VWS. In 2014 is bovendien eenmalig sprake van een incidentele voordelige afwijking doordat de Belastingdienst de in voorgaande jaren te veel afgedragen loonheffing in 2014 met ons heeft verrekend.

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadeel van ongeveer 148 duizend euro.

Programma 5 Sport en bewegen

5.1 Sportieve infrastructuur N 191 duizend euro

WSR (N 206 duizend euro)

Het resultaat van de werkmataansluiting Sport en Recreatie (WSR) is 206 duizend euro nadelig: naast hogere lasten (676 duizend euro) waren ook de baten hoger dan geraamd (470 duizend euro).

Er is een nadeel op de loonkosten van 177 duizend euro onder meer als gevolg van ziektevervangings- en de negatieve compensatie op de loonkosten. Op onderhoud van gebouwen is een nadeel van 109 duizend euro ontstaan door het aanpassen van de gladde vloer in zwembad Karding en noodzakelijke legionella-aanpassingen. De kapitaallasten laten een vrijval zien van 304 duizend euro als gevolg van vertraging en uitstel van projecten, zoals bijvoorbeeld de camping en het sportpark Esserberg. Tijdens de uitvoering van het project 'Herinrichting sportpark Corpus den Hoorn' is besloten om een extra kunstgrasveld in het Stadspark te realiseren om de verhuizing van Gronitas mogelijk te maken. De gemeente nam de helft van de betaalde afkoopsom aan Gronitas (100 duizend euro) voor haar rekening. Verder moest voor de uitvoering van dit project externe deskundigheid worden ingehuurd, waarmee een bedrag van 58 duizend euro was gemoeid. Deze eenmalige extra kosten zijn ten laste van de exploitatie 2014 gebracht, de volledige afrekening van het project zal in 2015 plaatsvinden.

Basis- en Jeugdsportsubsidies (N 49 duizend euro)

Bij Voortgangsrapportage 2014-II was er nog sprake van een overschrijding van 230 duizend euro. Dit is inmiddels opgelost door het tekort te dekken uit de algemene egaliseringsreserve. Na de 2^e Voortgangsrapportage bleek echter dat de overschrijding van 230 duizend euro nog 49 duizend euro te laag was ingeschat.

Overige resultaten tellen op tot een voordeel van 64 duizend euro.

Programma 6 Cultuur

6.1 Culturele Infrastructuur V 6,3 miljoen euro

Martiniplaza (V 4,3 miljoen euro)

Uit het rekening resultaat 2013 is door uw raad een extra bijdrage van 6,75 miljoen euro incidenteel toegezegd aan de Martiniplaza voor het jaar 2014. Het betreft 6,6 miljoen voor achterstallig onderhoud, welke gefaseerd in de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt uitgevoerd en een bedrag van 150 duizend euro, bedoeld voor onderzoek naar een andere locatie en een kostendekkende bedrijfsvoering. In 2014 is de eerste termijn van 2,4 miljoen voor het achterstallig onderhoud uitbetaald. Het verschil van 4,2 miljoen euro zal in de komende jaren 2 jaren door Martiniplaza worden gedeclareerd. Van het onderzoeksbudget van 150 duizend euro is in 2014 een bedrag van 59 duizend euro besteed, wat een voordeel van 91 duizend euro oplevert.

Groninger Museum (V 429 duizend euro)

In 2014 zijn de onderhoudskosten ten behoeve van het Groninger Museum 250 duizend euro lager dan in het onderhoudsplan is opgenomen. Voor het Groninger Museum gold een uitzondering op de 10% generieke korting op de subsidies van culturele instellingen. Op het budget 2014 is 103 duizend euro nominale compensatie niet aangevraagd en verstrekt. Daarnaast is in de cultuurnota 2013-2016 een bedrag van 76 duizend euro opgenomen voor het geval dat de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

sanering van het Groninger Museum niet goed zou verlopen. Inmiddels blijkt dat dit budget niet meer nodig is wat een voordeel van 76 duizend euro oplevert.

Groninger Forum (V 100 duizend)

Bij de College Onderhandeling in 2013 is, ten aanzien van het Groninger Forum, een structurele bezuiniging van 100 duizend euro afgesproken. Bij de subsidieaanvraag en de subsidietoekenning is hier al rekening mee gehouden, maar de taakstelling was nog niet in de begroting verwerkt. Voor 2014 geeft dit een voordeel van 100 duizend euro.

De Oosterpoort en de Stadsschouwburg (V 1,2 miljoen euro)

In 2014 waren er meer inkomsten bij zowel de programmering (V 1,2 miljoen euro) als de zakelijke evenementen (V 180 duizend euro). De inkomsten uit horeca vielen tegen (N 230 duizend euro). Tegenover de extra inkomsten staan extra programmeringskosten en inhuur tijdelijk personeel. Bij de programmering wordt zowel gestuurd op een veelzijdig cultureel aanbod als op het totaal saldo van de entreegelden en inkoopkosten. Bij de horeca zijn maatregelen genomen om de kosten te verlagen. Het netto resultaat van bovengenoemde activiteiten was circa 3 duizend euro negatief.

Uw raad heeft bij de jaarrekening 2013 een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de Stadsschouwburg. Wij hebben de procedure van extra subsidie doorlopen om aanvullende activiteiten met het onderhoud te combineren, maar de aanvraag is afgewezen. Dit heeft de nodige tijd gekost. Het onderhoud wordt begin mei 2015 gestart nadat de aanbestedingsprocedure is afgerond (V 1,2 miljoen).

Geparkeerde subsidies (V 266 duizend euro)

Het budget van het accres 2014 voor instellingen die in 2014 een bezuiniging van 10% hebben gekregen, is apart gezet. Dit om eventueel een zachte landing voor instellingen mogelijk te maken. Hiervan is in 2014 geen gebruik gemaakt, waardoor er een voordeel van 266 duizend euro ontstaat.

Programma 7 Verkeer

7.1 Fiets

V 349 duizend euro

Fietsbrug ACM (V 400 duizend euro)

Op 16 december 2012 heeft uw raad de nacalculatie fietsbrug ACM vastgesteld. In 2014 is een overeenkomst afgesloten met Lefier over de financiële afwikkeling van een aantal projecten. Deze overeenkomst leidt tot een bijdrage van 400 duizend euro voor de fietsbrug over het Reitdiep ter hoogte van de ACM-locatie.

Fietsparkeren (N 66 duizend euro)

In het kader van de begroting 2014 is voorgesteld te stoppen met het wekelijks plaatsen van de spitsrekken in de binnenstad en tevens het beheer van de fietsenstalling bij station Europapark terug te brengen. Op 20 februari 2014 is uw raad geïnformeerd dat deze bezuiniging niet kan worden gerealiseerd in 2014. In totaal gaat het om 94 duizend euro. Op de overige budgetten is een voordeel gerealiseerd van 28 duizend euro. Per saldo bedraagt het nadeel 66 duizend euro.

Overige resultaten (V 15 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een voordeel van 15 duizend euro op.

7.2 Openbaar Vervoer

V 2,5 miljoen euro

Resultaat bovenwijkse voorzieningen (V 2,6 miljoen euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,263 miljoen euro, waarvan 2,581 miljoen euro in deelprogramma 7.2 (Station Europapark).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Overige resultaten (N 37 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een nadeel van 37 duizend euro op.

7.3 Auto N 597 duizend euro

Werken derden Zuidelijke Ringweg (N 600 duizend euro)

De gemeente Groningen verricht werkzaamheden voor het projectbureau ZRW. In de afgesloten samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Deze afspraak heeft over de afgelopen jaren geleid tot een nadeel van 600 duizend euro.

Overige resultaten (V 3 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een voordeel van 3 duizend euro op.

7.4 Parkeren V 795 duizend euro

Kapitaallasten parkeergarages (V 670 duizend euro)

Het rentepercentage (ROP) was in de meerjarenprognose parkeerbedrijf uit 2013 geschat op 3,45%. De uitgangspunten uit deze meerjarenprognose zijn verwerkt in de begroting 2014. Het rentepercentage voor 2014 bedraagt in werkelijkheid 3%. Zoals toegelicht in de Voortgangsrapportage 2014-II leidt dit tot lagere kapitaallasten.

Straatparkeren – Card only (V 350 duizend euro)

In 2014 zijn de nieuwe Card only parkeerautomaten grotendeels uitgerold. Aangezien het project nog niet is afgerond vallen de kapitaallasten lager uit. Dit leidt tot een voordeel van 350 duizend euro.

Parkeerbedrijf algemeen (V 240 duizend euro)

Er zijn minder kosten gemaakt voor externe deskundigheid, voorlichting en uitbestede werkzaamheden. Per saldo levert dit een voordeel op van 240 duizend euro.

Parkeergarage Damsterdiep (N 393 duizend euro)

De omzet van de Damsterdiepgarage valt in 2014 393 duizend euro lager uit dan begroot. De begroting is gebaseerd op de meerjarenprognose uit 2013 van het parkeerbedrijf. In de geactualiseerde meerjarenprognose 2014 is toegelicht dat er een tussenstap is gemaakt in de ingroei van de Damsterdiepgarage. Dit komt nu tot uitdrukking in de realisatie.

Resultaat bovenwijkse voorzieningen (V 93 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij jaarlijks op basis van de oplevering en gerealiseerde bestedingen de omvang van de te activeren investeringen bepalen. Voor 2014 gaat het om een bedrag van 3,263 miljoen euro, waarvan 93 duizend euro in deelprogramma 7.4 (Damsterdiep).

Overige resultaten (N 165 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een nadeel van 165 duizend euro op.

7.6 Overig Verkeer V 1,2 miljoen euro

Kapitaallasten extra beleid (V 442 duizend euro)

Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt 1,137 miljoen euro voordeel. Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gefinancierd: G:kracht, structuurplan, en taakstelling meerjarenbeeld.

Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's overig economie en werkgelegenheid (2.5) en overig wonen (8.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma overig verkeer bedraagt 442 duizend euro voordeel.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (N 353 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. De omvang van de activering is vastgesteld op 85,573 miljoen euro. De structurele kapitaallasten (rente en afschrijving) moeten worden gedekt uit de begroting 2014 (2,463 miljoen euro) en de begroting 2015 (2,438 miljoen euro). In 2014 ontstaat er een tekort, omdat het volledige bedrag is geactiveerd.

De rente is gedekt, omdat er ook rente wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 miljoen (afschrijvingslasten), waarvan 353 duizend euro in het deelprogramma 7.6.

Nacalculatie verkeersprojecten (V 782 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft de raad de nacalculaties van de verkeersprojecten: aansluiting P+R Europapark (P3) op Europaweg, Zuidelijke ringweg Langmanmaatregelen, Busbaan Europaweg UMCG en Aanpak Schoolomgevingen. De nacalculaties hebben geresulteerd in een positief resultaat van in totaal 782 duizend euro. Conform het besluit van de raad wordt dit toegevoegd aan de algemene middelen (rekeningresultaat 2014).

Balanspost werken derden (V 421 duizend euro)

In de voorjaarsbrief 2013 zijn de balansposten doorgelicht. De uitkomsten zijn betrokken bij de gemeenterekening 2013. Inmiddels is duidelijk dat er nog een balanspost kan vrijvallen. De balanspost heeft betrekking op het aanbrengen van geluidwerende voorzieningen. Het project is afgesloten. Dit leidt tot een voordeel van 421 duizend euro.

Overige resultaten (N 96 duizend euro)

De overige resultaten leveren totaal een nadeel van 96 duizend euro op.

Programma 8 Wonen

8.1 Doelgroepen

V 410 duizend euro

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (V 281 duizend euro)

Het voordelige resultaat van per saldo 281 duizend euro op het stimuleringsfonds volkshuisvesting is ontstaan door een administratieve verwerking in 2014 van de gerealiseerde bezuiniging 2013 op het fonds.

ISV - Jongeren & studentenhuysvesting (V 150 duizend euro)

In 2011 heeft de raad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bijdrage van 1 miljoen euro (verdeeld in jaarschijven van 250 duizend euro voor de jaren 2011 t/m 2014) vanuit ISV-III voor jongerenhuysvesting (BOUWJONG! En kamerverhuurbeleid). In 2014 is hiervan 100 duizend euro uitgegeven. Het restant van 150 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een nadeel van 21 duizend euro.

8.2 Nieuwbouw

N 16,7 miljoen euro

Leges bouwactiviteit (N 1,1 miljoen euro)

Door de huidige economische omstandigheden zijn grote bouwprojecten wegens de crisis deels uitgebleven of zijn de bouwkosten naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van de actuele begroting legesinkomsten bouwactiviteit 2014 van 6,2 miljoen euro is 1,5 miljoen euro minder aan leges gerealiseerd. De afwijking ten opzichte van de raming leges 2014 is als volgt:

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Leges projecten tot 50 duizend euro	N 206 duizend euro
Leges projecten 50 tot 200 duizend euro	N 449 duizend euro
Leges projecten 200 duizend euro en meer	N 861 duizend euro
Totaal	N 1,516 miljoen euro

Het totale resultaat bedraagt 1,1 miljoen euro negatief. Met name door het niet invullen van vacatureruimte en minder uitgaven op overige goederen en diensten is een kostenreductie gerealiseerd van 455 duizend euro.

Rechtszaak bouwleges (N 936 duizend euro)

Door een uitspraak van de Hoge Raad is de Gemeente Groningen in twee bouwlegeszaken op formele gronden in het ongelijk gesteld. Dit betekent dat 936 duizend euro aan leges moet worden terugbetaald. Voor het risico rechtszaken is een bedrag gereserveerd binnen het weerstandsvermogen.

Meerstad (N 14,5 miljoen euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vastgesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen. Dit leidt tot een afwijking bij de Gemeenterekening. De bijdrage wordt gedekt uit de beschikbaar gestelde middelen in de begroting 2015, een verlaging van het benodigde weerstandsvermogen en het rekeningresultaat 2014.

Masterplan Groningen Energieneutraal - extra Beleid (V 65 duizend euro)

Een bedrag van 65 duizend euro is niet uitgegeven.

ISV bouwlocaties (N 50 duizend euro)

De kosten in relatie tot ISV projecten bouwlocaties zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit levert een nadeel op van 50 duizend euro.

Resultaat werken derden (N 72 duizend euro)

In 2014 zijn meer opdrachten werken voor derden uitgevoerd dan begroot. Hierdoor is 257 duizend euro meer aan inkomsten en uitgaven gerealiseerd. Echter waren voor aantal opdrachten de in rekening gebrachte uurtarieven lager dan de interne uurtarieven. Dit resulteert in een nadeel van 72 duizend euro.

Boom effect analyses (N 61 duizend euro)

Ten opzichte van de begroting zijn minder kosten voor de begeleiding van Boom Effect Analyses (BEA's) ten laste van gemeentelijke projecten gebracht. Dit leidt tot een nadeel van 61 duizend euro.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een nadeel van 62 duizend euro.

8.3 Bestaande woningvoorraad

V 2,0 miljoen euro

ISV wijkvernieuwing (V 1,288 miljoen euro)

In 2014 is voor het uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van ISV projecten wijkvernieuwing 2,7 miljoen euro begroot. Hiervan is 1,4 miljoen euro uitgegeven. Het gaat om diverse wijken in de Stad zoals Lewenborg, Corpus den Hoorn en Paddepoel Zuid-Oost.

Wonen op het water (V 136 duizend euro)

De beschikbare middelen zijn in 2014 niet uitgegeven. In 2014 zijn verschillende gesprekken gevoerd met het Woonschepen Comité Groningen (WCG). Op 13 november is een ontwerpessie over water in de stad geweest met ondernemers, bewoners, kennisinstellingen en medewerkers van de Gemeente Groningen als eerste stap om te komen tot een afwegingskader voor het ruimtelijk gebruik van water. Tot slot zijn er een aantal bewonersinitiatieven rond wonen op het water/ruimtelijk gebruik van water die door de gemeente worden gefaciliteerd, hiervoor en voor het ontwikkelen van een ruimtelijk kader zijn de middelen in de begroting nodig.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

0-db norm kamerverhuur (V 212 duizend euro)

Het subsidieproject geluid reducerende maatregelen is in 2014 van start gegaan. Dit in navolging van het handhavingproject 0 dB/geluid reducerende maatregelen bij kamerverhuurpanden. Voor het afronden van de handhavingstrajecten en om subsidie te verstrekken was in 2014 in de exploitatiebegroting 250 duizend euro opgenomen. Hiervan is 212 duizend euro over. Halverwege 2014 is de subsidiemogelijkheid bekendgemaakt. De aanvragen beginnen te lopen en de verwachting is dat dit in 2015 zal doorzetten.

Vrijval voorziening volkshuisvesting (V 372 duizend euro)

In het verleden zijn niet geborgde leningen verstrekt aan woningbouwcorporaties. Voor het risico is een voorziening gevormd. Aangezien de leningenportefeuille afloopt kan een deel van de voorziening vrijvallen. In totaal gaat het om een bedrag van 372 duizend euro.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 22 duizend euro.

8.5 Overig wonen

N 1,9 miljoen euro

ISV Stadsdelen (V 187 duizend euro)

Op ISV stadsdelen is 92 duizend euro meer uitgegeven dan begroot. Daarnaast zijn 279 duizend meer baten gerealiseerd dan begroot door met name bijdragen van derden.

Erfpacht (V 399 duizend euro)

Binnen de exploitatie van de erfpachtterreinen is een nadeel 531 duizend euro in de lasten (rente) en een voordeel van 930 duizend euro in de baten (pachten en verkoop), per saldo een voordeel van 399 duizend euro.

Grondzaken (V 125 duizend euro)

Betreft een resultaat op plankostencomplexen van 125 duizend euro voordeel in relatie tot de reserve Grondzaken.

Kapitaallasten extra beleid (N 45 duizend euro)

Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt 1,137 miljoen euro voordeel. Jaarlijks valt er structureel extra beleidsgeld vrij door het later uitvoeren van projecten. Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gedekt: G-kracht, structuurplan en taakstelling meerjarenbeeld. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's overig verkeer (7.6) en overig economie en werkgelegenheid (2.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma overig verkeer bedraagt 45 duizend euro nadeel.

Kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (N 253 duizend euro)

Op 17 december 2014 heeft uw raad besloten tot een stelselwijziging, waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. De omvang van de activering is vastgesteld op 85,573 miljoen euro. De structurele kapitaallasten (rente en afschrijving van de investeringen) moeten worden gedekt uit de begroting 2014 (2,463 miljoen euro) en de begroting 2015 (2,438 miljoen euro). In 2014 ontstaat er een tekort op de kapitaallasten omdat het volledige bedrag is geactiveerd.

De rentelasten van de investeringen worden gedekt uit de rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een deel van de vrijval is immers toegevoegd aan deze reserve. Er resteert een tekort van 1,143 miljoen euro op de afschrijvingslasten waarvan 253 duizend euro in het deelprogramma 8.5 wordt verantwoord.

Bezuiniging onderhoudssubsidie (V 82 duizend euro)

Bij de voorjaarsbrief 2013 is een bezuiniging op genomen van 82 duizend euro op het verbeterplan wonen op het water. Door de subsidieregeling voor onderhoud aan woonboten te beëindigen kan een bezuiniging van 82 duizend euro worden gerealiseerd. In 2014 is de subsidieregeling beëindigd. De bezuiniging wordt daarmee gerealiseerd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bezuiniging ISV (N 2,5 miljoen euro)

Conform door uw raad destijds is besloten moet er vanuit ISV middelen worden bijgedragen aan de concernbezuinigingen 2011 t/m 2014. Een bedrag van 2,5 miljoen euro moet nog worden onttrokken aan de reserve ISV.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 111 duizend euro.

Programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte

9.1 Kwaliteit van de leefomgeving

V 1,9 miljoen euro

Beheer openbare ruimte (V 361 duizend euro)

Op de bedrijfsvoeringskosten van het beheer op de openbare ruimte is een voordeel ontstaan van per saldo 361 duizend euro. Dit is vooral veroorzaakt door meevallende exploitatielasten (lagere kapitaallasten en lagere brandstofprijzen) op het wagenpark. Ook zijn er extra kosten gemaakt voor het organiseren van verkiezingen en extra inzet was nodig bij het verstrekken van instemmingsbesluiten voor het verleggen van kabels en leidingen. Per saldo een voordeel van 128 duizend euro. Het verstrekken van instemmingsbesluiten en verrichten van werken voor derden hebben extra inkomsten opgeleverd van 233 duizend euro.

Stormschade (V 565 duizend euro)

Bij het vaststellen van de gemeenterekening 2013 heeft uw raad 600 duizend euro beschikbaar gesteld voor het herplanten van bomen als gevolg van de stormschade van oktober 2013. In 2014 is hiervan 35 duizend euro besteed. Door uw raad is op 17 december 2014 besloten het restantbedrag van 565 duizend euro voor de afwikkeling van de stormschade in 2015 beschikbaar te stellen.

Groen- en speelvoorzieningen (V 150 duizend euro)

Voor onderhoud en renovatie van de kinderboerderijen Stadspark en Beestenborg heeft uw raad 250 duizend euro extra beleidsgeld beschikbaar gesteld. Het onderhoud van de kinderboerderij Stadspark is in 2014 niet volledig uitgevoerd in verband met vertraging in de planvorming. Er resteert nog een bedrag van 150 duizend euro.

Riolering (V 159 duizend euro)

Op de activiteit riolering is een voordeel van 159 duizend euro ontstaan. Dit resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kapitaallasten (rente en afschrijving op investeringen riolering).

Resultaat begraven (V 236 duizend euro)

In 2014 heeft uw raad besloten de totale kosten voor de eenmalige beheermaatregelen van de begraafplaatsen te bepalen op 585 duizend euro. De uitvoering hiervan vindt over meerdere jaren plaats. In 2014 is hiervan 460 duizend euro uitgegeven. Anderzijds zijn er meer inkomsten ontvangen uit afkoopsommen onderhoud graven van 113 duizend euro.

Precario (V 151 duizend euro)

De inkomsten precariorechten (652 duizend euro) zijn 125 duizend euro hoger dan begroot door met name een toename van de inkomsten precario gebruik gemeente grond. Handhaving middels controles op straat dragen direct en indirect bij aan de opbrengst van de precario. Door minder ureninzet handhaving en externe kosten is tevens een voordeel op de lasten ontstaan van 26 duizend euro.

Reclame dragend straatmeubilair (V 204 duizend euro)

In 2014 zijn de kosten van de ureninzet contractbeheer en handhaving lager dan begroot. Dit geldt tevens voor de onderhoudskosten abri's omdat deze rechtstreeks ten laste van het desbetreffende project zijn gebracht. Totaal voordeel van 228 duizend euro. Verder zijn in 2014 wegens een afname van het aantal geplaatste reclameobjecten minder inkomsten gerealiseerd uit reclame dragend straatmeubilair (nadeel 24 duizend euro).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Verkeersmaatregelen (N 110 duizend euro)

De kosten voor de ureninzet coördinatie van verkeersregelaars en verkeersbrigadiers bij voornamelijk (inter-)regionale evenementen zijn aan het product APV verkeer toegerekend. Gezien deze kosten een groot raakvlak hebben met het product evenementen is in het tarievenonderzoek van Deloitte geadviseerd om een deel/merendeel van deze kosten toe te rekenen aan het product evenementen.

Diverse voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 197 duizend euro.

9.2 Afvalinzameling en -verwerking V 186 duizend euro

Afvalinzameling en -verwerking heeft betrekking op de activiteiten bedrijfsafval en huishoudelijk afval.

Voor huishoudelijk afval geldt: nadere regelgeving vanuit de BBV leidt tot een omzetting van de reserve Afvalstoffenheffing in een Voorziening afvalstoffenheffing. Voor- en nadelen op product huishoudelijk afval worden nu rechtstreeks vanuit de exploitatie ten gunste van de Voorziening gebracht, en niet meer als resultaat in de rekening gepresenteerd. Voor 2014 gaat het om een voordeel van 0,7 miljoen bestaande uit de volgende onderdelen: Het stoppen met gratis ophalen van grof vuil heeft een extra voordeel van 0,1 miljoen euro opgeleverd, bovenop de in de begroting opgenomen besparing. Daarnaast is er door een hoger aantal aanslagen met betrekking tot de afvalstoffenheffing en door een lager bedrag aan oninbaarverklaringen een voordeel van 0,3 miljoen euro gerealiseerd. Verder zijn op diverse afvalstromen de opbrengsten 0,2 miljoen euro hoger dan begroot. Diverse overige verschillen leiden tot een voordeel van 0,1 miljoen euro.

Voor bedrijfsafval geldt:

De opbrengsten van het bedrijfsafval zijn lager dan begroot doordat er minder afval is aangeboden. Dit resulteert in een nadeel van 171 duizend euro. Ook heeft er een herijking plaatsgevonden van het vereiste niveau van de voorziening dubieuze debiteuren (V 168 duizend euro). Tevens is er een voordeel op de bedrijfsvoeringskosten (inzet personeel en wagenpark) van 73 duizend euro.

Diverse andere voor- en nadelen tellen op tot een voordeel van 168 duizend euro, zodat per saldo een voordelig resultaat van 186 duizend euro wordt gemeld.

9.3 Overig V 552 duizend euro

Grondig (V 368 duizend euro)

Uw raad heeft in 2011 voor het project Grondig 829 duizend euro beschikbaar gesteld. Met het project Grondig zal op programmatische wijze de bodemkwaliteit van alle gemeentelijke eigendommen worden onderzocht. Conform door uw raad goedgekeurde bestemmingsvoorstel Gemeenterekening 2013 is de resterende 685 duizend euro aan de exploitatiebegroting 2014 toegevoegd. In 2014 is een aanvullend onderzoek ten behoeve van fase II uitgevoerd, kosten 317 duizend euro. Het restant van 368 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

ISV Bodem (V 183 duizend euro)

In de actuele begroting is een bedrag van 300 duizend euro opgenomen voor ISV-bodem projecten. 183 duizend euro is in 2014 niet uitgegeven.

Programma 10 Veiligheid

10.5 Fysieke veiligheid V 206 duizend euro

In 2014 is er een voordeel van 206 duizend euro op FLO/levensloop. Bij de ontvlechting van de brandweer naar de Veiligheidsregio Groningen werd in eerste instantie nog uitgegaan dat de FLO bij de Gemeente Groningen zou blijven, dit is later bijgesteld en toch overgegaan naar de Veiligheidsregio Groningen. Doordat de lasten en baten wel begroot waren levert dit op lasten en baten een voordeel op.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bij de ontvlechting van de brandweer naar de Veiligheidsregio Groningen is op het materieel een boekwinst gerealiseerd.

De overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van 339 duizend euro.

Programma 11 Stadhuis en Stadjer

11.3 Publieke dienstverlening N 292 duizend euro

Salarissen/ inhuur/ opbrengsten personeel (V 296 duizend euro)

Het voordeel op de post salarissen betreft met name vacaturevrijval bij de afdelingen Publiekszaken, Belastingen en KCC. In verband met de ontstane vacatures is personeel ingehuurd. Tevens is er personeel gedetacheerd waar een vergoeding voor wordt ontvangen.

Proceskostenvergoeding belastingen (N 245 duizend euro)

Het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures voert neemt toe. Deze bureaus werken gratis. Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt van ons de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten.

Rijksleges / Gemeenteleges (N 623 duizend euro)

Er zijn minder gemeenteleges ontvangen in verband met:

- De verplichte verhoging per 1 januari 2014 van het rijbewijstarief;
- Afschaffing leges bij reisdocumenten voor vermissingen, ongeldig maken, gevonden documenten en wettelijke tariefsverlaging identiteitskaarten. Bij deze tariefsverlaging is het gemeentelijk aandeel verlaagd en het rijksaandeel verhoogd;
- Lagere afgifte GBA- en BS-afschriften;
- Minder huwelijksleges doordat er een verschuiving is van het "duurdere stadhuiswettelijk" naar de goedkopere administratieve huwelijken aan de balie.

Dwanginvordering (V 236 duizend euro)

Voor het versturen van aanmaningen en dwangbevelen brengt de gemeente kosten in rekening bij de belastingplichtige. De opbrengst van de invorderingskosten in 2014 ligt aanmerkelijk hoger dan in de jaren ervoor. De reden hiervan is dat de doorlooptijd aanmerkelijk is verkort van het dwanginvorderingstraject. Dit jaar werd er dus meer geïnd aan kosten op aanslagen 2014.

De overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van 44 duizend euro.

Programma 12 Bedrijfsvoering

12.1 Innovaties V 314 duizend euro

Transitiebudget SSC (V 0,1 miljoen euro)

Voor de vorming en (door)ontwikkeling van het SSC is uit de BOSS-middelen een zogenaamd transitiebudget gereserveerd voor 1 miljoen euro. Dit budget was bedoeld voor diverse doeleinden, zoals doorontwikkelen I&A-functie (serviceplein, kernregistratie HRM, implementatie Dafinci 2.0 etc.), het versterken van de financiële functie en de verdere uitrol van de digitale postkamer. Deze kwaliteitsverbeteringen hebben geleid tot een uitgave van bijna 1,1 miljoen euro. Per saldo leidt dit tot een nadeel van 0,1 miljoen euro.

KCC (V 0,2 miljoen euro)

Het programma Stad en Stadhuis loopt in 2014 af. Hiervoor wordt een (aparte) evaluatie opgesteld. Niet alle activiteiten zijn afgerond. In het kader van de doorontwikkeling van de dienstverlening zullen nog voorstellen worden gedaan voor invulling van jaarschijven 2015 en 2016.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Ureninzet projectmedewerkers (N 0,2 miljoen euro)

Dit betreft de inzet van projectleiding ten behoeve van de doorontwikkeling van het project DaFinci 2.0. Deze kosten worden gedekt uit een bijdrage van het BOSS-budget.

I&A-kosten (N 0,2 miljoen euro)

Deze kosten omvatten ICT-uitgaven zoals hardware en hosting voor het DaFinci 2.0 project.

Bijdrage BOSS (V 0,5 miljoen euro)

Ten behoeve van het project DaFinci 2.0 is een bijdrage van 0,5 miljoen euro uit het BOSS-budget beschikbaar gesteld. De bijdrage is binnen dit deelprogramma verantwoord.

Overige baten en lasten (V 0,1 miljoen euro)

12.2 Personeel

V 2,1 miljoen euro

Budget frictiekosten ter dekking van salarissen en sociale lasten (V 1,2 miljoen euro)

Als uitvoeisel van een aantal organisatiewijzigingen is een budget voor frictiekosten geraamd ter overbrugging van de periode waarin medewerkers uitstromen dan wel herplaatst worden. Van het geraamde frictiekostenbudget resteert een bedrag van 1,2 miljoen euro dat wordt verklaard doordat een deel van de frictiekosten via de reorganisatievoorziening is afgewikkeld. Daarnaast is er minder aanspraak gemaakt op de reorganisatievoorziening dan begroot.

Onttrekking aan de voorziening (V 0,9 miljoen euro)

De voordelige afwijking is het gevolg van de vrijval op salarislasten die werden voorzien en waarvoor uiteindelijk geen beroep op de voorziening reorganisatiekosten hoefde te worden gedaan. Door een betere herplaatsbaarheid dan verwacht is dit bedrag ten gunste van de exploitatie vrijgevallen.

12.4 Bedrijfsvoering overig

N 4,4 miljoen euro

Vrijval vacatureruimte (V 0,1 miljoen euro)

Als gevolg van vacatures die niet zijn ingevuld hebben wij een voordeel ten opzichte van de begroting. Deze post heeft een relatie met personeel derden.

Personeel derden (N 0,4 miljoen euro)

Wij hebben overschrijding op personeel van derden als gevolg van tijdelijke aanvulling van de aanwezigheid capaciteit.

Kapitaallasten, energie en onderhoud (V 1,4 miljoen euro)

Dit voordeel wordt mede veroorzaakt doordat het project nieuwbouw Harm Buitenplein nog niet financieel is afgerond. Daarnaast hebben wij het onderhoud van kernvastgoed beperkt tot alleen correctief onderhoud. Wij hebben 2014 gebruikt om meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) van oude diensten te harmoniseren. Vanaf 2015 zal het onderhoud conform de MOP's worden uitgevoerd.

Overige goederen en diensten (V 0,5 miljoen euro)

Dit is een verzameling van meevallers van diverse beheerkosten. Het gaat hier bijvoorbeeld om: reis- en verblijfkosten, representatie, werving- en selectie, arbo en overige personeelskosten.

Afwaardering Peizerweg (N 1,4 miljoen euro)

De boekwaarde van dit gebouw per 31 december 2014 bedraagt 4,4 miljoen euro. Door de verkoop van het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg kunnen wij voor 1,6 miljoen (netto opbrengst) de huidige boekwaarde verlagen naar 2,8 miljoen. Op de andere voor Iederz resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor Iederz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Echter, deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. De schatting van de reële marktwaarde ligt in de orde van 1,4 miljoen euro. De resterende boekwaarde is 2,8 miljoen euro en ligt dus aanzienlijk hoger dan de geraamde restwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro zodat de boekwaarde komt op 1,4 miljoen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Huurverplichting Europaweg (N 4,5 miljoen euro)

Omdat de locatie aan de Europaweg met ingang van 1 september 2014 niet meer in gebruik is, moet vanuit verslagleggingsregels voor de resterende huurverplichtingen een voorziening worden getroffen (analoog aan de voorzieningen voor de Eendrachtskade en de Waagstraat bij de gemeenterekening 2013). Het huurcontract loopt nog tot 1 augustus 2018 door. De totale huurverplichting over de periode 2015- 1 aug 2018 bedraagt 4,5 miljoen euro.

Overige baten en lasten (N 0,1 miljoen euro)

Programma 13 College en raad

13.1 College, raad en overig N 13,4 miljoen euro

Mobiliteit topkader (V 282 duizend euro)

In 2014 was voor Mobiliteit topkader een budget van 504 duizend euro beschikbaar voor de kosten van werving en selectie, opleiding en assessment, trainingsprogramma's en interimmanagement. Hiervan is 282 duizend euro niet besteed.

Afwaardering Martiniplaza (N 1,3 miljoen euro)

In 2014 heeft een afwaardering van de aandelen van Martiniplaza plaatsgevonden van 1,3 miljoen euro. Dit leidt tot een nadeel van 1,3 miljoen euro.

Extra beleid (V 1,1 miljoen euro)

Jaarlijks wordt Extra beleidsgeld beschikbaar gesteld voor nieuwe projecten en initiatieven. Indien de plannen nog niet concreet zijn uitgewerkt worden de beschikbare middelen tijdelijk geparkeerd bij de Concernstaf. De volgende bij de concernstaf geparkeerde structurele middelen zijn niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel. In 2014 leidt dit tot een resultaat van 315 duizend euro. De structurele vrijval is ingezet in de begroting 2015.

▪ Uit 2006: Investeringsbijdrage programma fysiek	V	220
▪ Uit 2007: Terreinwinst	V	13
▪ Uit 2008: Terreinwinst	V	62
▪ Uit 2009: Project Oud & Nieuw	<u>V</u>	<u>20</u>
	V	315

Het Extra beleidsgeld -dat beschikbaar is gesteld voor projecten die door de concernstaf zelf worden uitgevoerd of waar ze de regie op heeft- is in 2014 niet geheel besteed.

Voor de ruil incidenteel/structureel is structureel 900 duizend euro beschikbaar gesteld. Bij de ruil incidenteel voor structureel geld is in 2014 een structureel voordeel ontstaan van 507 duizend euro (zie hieronder voor structureel resultaat ruil 2013 en incidentele resultaat ruil 2014).

Uit de risicobuffer van structureel 2,5 miljoen euro zijn diverse projecten gedekt. Doordat bij de projecten met lagere rentepercentages is gerekend dan bij de risicobuffer (4%) ontstaat een structureel voordeel in de risicobuffer van 125 duizend euro.

Voor de bijdrage aan de GR Meerstad is 112 duizend euro beschikbaar. De bijdrage was in 2014 19 duizend euro lager en daarnaast is een bedrag van 51 duizend euro ontvangen in verband met een positieve afrekening over 2013.

Voor het Akkoord van Groningen was 300 duizend euro beschikbaar. Hiervan is 38 duizend euro niet besteed.

▪ Uit 2014: Ruil incidenteel/ structureel	V	507
▪ Uit 2014: Risicobuffer	<u>V</u>	<u>125</u>
	V	632
▪ Gr Meerstad	V	70
▪ Akkoord van Groningen	<u>V</u>	<u>38</u>
	<u>V</u>	<u>108</u>

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Ruil incidenteel/structureel (N 122 duizend euro)

In 2013 was meer structureel geld nodig voor de ruil incidenteel voor structureel geld dan in de begroting 2013 beschikbaar was. Dit resulteert ook in 2014 tot een structureel nadeel van 160 duizend euro.

Bij de ruil 2014 incidenteel voor structureel geld is naast het hiervoor genoemde structurele voordeel van 507 duizend euro een incidenteel voordeel ontstaan van 38 duizend euro.

▪ structureel resultaat ruil structureel/incidenteel 2013	N 160
▪ Incidenteel resultaat ruil structureel/incidenteel 2014	<u>V 38</u>
	N 122

Stelposten begroting (V 161 duizend euro)

In de begroting staan concernstelposten die niet zijn verrekend of waar geen beroep op is gedaan.

De volgende posten vallen vrij ten gunste van het resultaat:

▪ Afschrijving nieuwbouw SZW	V 65
▪ Centra voor jeugd en gezin	V 66
▪ Concerneffecten meircirculaire	V 10
▪ LHBT emancipatiebeleid	<u>V 20</u>
	<u>V 161</u>

Nog niet gerealiseerde bezuinigingen (N 14,8 miljoen euro)

Onderstaande zes bezuinigingsmaatregelen zijn in 2014 nog niet gerealiseerd. Dat leidt tot een nadeel 15,980 miljoen euro.

▪ Verkoop aandelen Waterbedrijf	N 15.000
▪ Gebiedsgericht werken	N 120
▪ Versobering inkoop- afval en vervoer	N 150
▪ Investeren in KCC	N 660
▪ Drafbaan/evenemententerrein	<u>N 50</u>
	N 15.980
▪ Weglek	V 973
▪ Afboekingsruimte	<u>V 174</u>
	<u>V 1.147</u>

In het bezuinigingspakket 2011-2014 is structureel 4,1 miljoen euro opgenomen voor de compensatie van de weglek van bezuinigingsmaatregelen naar tarieven. Hiervan is tot en met 2014 3,1 miljoen euro besteed. In 2014 ontstaat daardoor een voordelig resultaat van 973 duizend euro.

Uw raad heeft structureel 7,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de afboeking van niet te realiseren bezuinigingsmaatregelen. Hiervan resteert nog 174 duizend euro. In totaal een voordeel van 1,1 miljoen euro.

Zie voor meer informatie over de bezuinigingen hoofdstuk 3.

BTW-compensatiefonds (V 1,2 miljoen euro)

Het resultaat op het BTW-compensatiefonds bedraagt 1,2 miljoen euro voordelig. Dit resultaat ontstaat doordat BTW op investeringen in rioleringen ad 2,1 miljoen euro en BTW op activiteiten uit het participatiebudget ad 289 duizend euro kunnen worden gecompenseerd bij het BTW compensatiefonds. Voor deze terug te vorderen BTW is 1,174 miljoen euro begroot. Resteert een resultaat van 1,2 miljoen euro.

Pensioenen/wachtgeld wethouders (V 201 duizend euro)

Ten behoeve van de pensioenvoorziening van wethouders die ingaande 2006 politiek ambtsdrager zijn/waren is een verzekeringspolis afgesloten. We kiezen ervoor indien een wethouder met pensioen gaat zelf de pensioenen uit te betalen. In 2014 zijn 2 wethouders met pensioen gegaan. We hebben 415 duizend euro aan opgebouwd kapitaal vanuit de verzekeraar ontvangen wat is doorgestort naar de voorziening pensioenen wethouders.

Er heeft een herrekening van de benodigde actuariële waarde van de pensioenen voor wethouders plaatsgevonden. Dit leidt tot een vrijval van 53 duizend euro uit de voorziening wachtgeld wethouders.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Daarnaast heeft een herrekening van de benodigde waarde van de wachtgelden voor wethouders plaatsgevonden. Dit leidt tot een vrijval van 148 duizend euro uit de voorziening wachtgeld wethouders omdat een aantal wethouders ander werk heeft gevonden.

Overige afwijkingen (V 174 duizend euro)

De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 174 duizend euro.

Programma 14 Algemene inkomsten en post onvoorzien

14.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien V 3,9 miljoen euro

Algemene uitkering (V 1,6 miljoen euro)

Algemene uitkering 2012 (V 82 duizend euro)

Uit de meicirculaire 2014 blijkt dat de integratie-uitkering Wmo over 2012 42 duizend euro lager uitvalt. Dit nadeel is doorgegeven aan de sector en leidt daardoor niet tot een concernresultaat. De hogere uitbetaling over 2012 wordt veroorzaakt door een bijstelling van de verdeelmaatstaf OZB.

Algemene uitkering 2013 (N 255 duizend euro)

Op basis van de mei- en septembercirculaire 2013 en het meest recente specificatie overzicht ontvangen van het rijk, blijkt de algemene uitkering over het jaar 2013 255 duizend euro lager uit te vallen. Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt door een neerwaartse bijstelling van het aantal lage inkomens.

Landelijke ontwikkelingen 2014 (N 1,4 miljoen euro)

Op basis van de decembercirculaire 2014 blijkt dat de uitkeringsfactor voor 2014 met 8 punten wordt verlaagd ten opzichte van de begroting 2014. Dit levert een nadeel op van 1,355 miljoen euro voor Groningen. Deze verlaging van de uitkeringsfactor 2014 wordt grotendeels veroorzaakt door onderuitputting op de rijksbegroting. Via de normeringssystematiek leidt dit tot een lager accres.

Plaatselijke ontwikkelingen 2014 (V 3,0 miljoen euro)

De plaatselijke ontwikkelingen zijn geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de begroting 2014. Op basis van actuele informatie vanuit onder andere het CBS zijn de standen van de verdeelmaatstaven geactualiseerd voor 2014. Uit deze actualisatie blijkt dat de stad op een aantal onderdelen in de afgelopen periode sneller is gegroeid dan waar we rekening mee hebben gehouden. Deze stijging zit voornamelijk in het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid en in mindere mate bij het aantal minderheden en het aantal woonruimten. Het rijk heeft deze hogere groei deels gecorrigeerd via de uitkeringsfactor, dit zit verwerkt in het onderdeel 'landelijke ontwikkelingen' (zie hierboven).

Deze ontwikkelingen leiden er toe dat we per saldo een hogere uitkering verwachten van 3,021 miljoen euro over 2014.

Integratie-, decentralisatie- en suppletieuitkeringen (V 129 duizend euro)

In totaal hebben we in 2014 voor 49,8 miljoen euro aan integratie-, decentralisatie- en suppletie-uitkeringen ontvangen (verspreid over 22 verschillende uitkeringen). De grootste uitkeringen betreffen de Wmo middelen (16,8 miljoen euro), de uitkering voor Maatschappelijke opvang (13,5 miljoen euro) en de ISV middelen (6,4 miljoen euro). Deze uitkeringen zijn ingezet op de betreffende beleidsterreinen. In de decembercirculaire zijn bij drie decentralisatie uitkeringen extra middelen beschikbaar gesteld die vanwege het tijdstip waarop deze middelen beschikbaar zijn gekomen niet meer verrekend konden worden met de sector. Het betreft extra middelen voor de implementatie van de participatiewet (100 duizend euro), extra middelen voor het programma 'Eigen kracht' (30 duizend euro) en extra middelen voor het LHBT-emancipatiebeleid (10 duizend euro). Deze verhogingen vallen in het concernresultaat van de algemene uitkering. Indien noodzakelijk zullen voor deze extra uitkeringen bestemmingsvoorstellen worden gedaan bij de jaarrekening 2014 om deze middelen alsnog te verrekenen met de sector.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Aandelen Attero (V 1,7 miljoen euro)

De aandelen van Attero zijn verkocht voor 1,9 miljoen euro. Na verrekening met de boekwaarde is een opbrengst gerealiseerd van 1,7 miljoen euro.

Rente reserves & voorzieningen (N 501 duizend euro)

Uit de reserve Regio Specifiek Pakket is in 2013 32 miljoen onttrokken. Als gevolg hiervan bedroeg het gemiddelde saldo van de reserve in 2014 63,3 miljoen euro en was de vergoeding 226 duizend euro lager dan in de begroting is aangenomen (N 226 duizend euro). De compensatie naar het programma College en Raad van de bekleemde reserve heeft niet plaatsgevonden. Hierdoor resulteert er bij dit deelprogramma ten onrechte een voordeel van 196 duizend euro en hier een nadeel van 196 duizend euro. Overige kleine afwijkingen N 79 duizend euro.

Onroerende zaakbelasting(N 308 duizend euro)

In 2014 is minder onroerende zaakbelasting ontvangen dan geraamd. De mindere opbrengst bedraagt 308 duizend euro. De opbrengstderiving door bezwaren is iets hoger dan geraamd. Daarnaast is er een toename van oninbare vorderingen.

Logiesbelasting (V 231 duizend euro)

In 2014 zijn de aanslagen 2013 opgelegd. In 2013 zijn er meer overnachtingen geweest dan begroot. Hierdoor vertoont de logiesbelasting een meeropbrengst van 231 duizend euro.

Saldo financieringsfunctie (V 1,2 miljoen euro)

Het voordelige resultaat op de financieringsfunctie is 1,2 miljoen euro. Dit bestaat voornamelijk uit een resultaat als gevolg van het activeren van de bovenwijkse voorzieningen (voordeel 1,3 miljoen euro). Hierdoor kon meer rente worden toegerekend.

Het voordeel uit de korte mismatchfinanciering (voordeel 0,4 miljoen euro) is lager dan vorig jaar omdat reeds 1 miljoen euro in de begroting was opgenomen. Omdat de marktrente wederom onder de begrote rente lag was er een rentevoordeel op nieuwe leningen (voordeel 0,4 miljoen euro) Tegenover bovengenoemde posten staat een nadelig resultaat op kort geld. Dit ontstaat door de lage marktrente (nadeel 0,4 miljoen euro).

Volumeverschillen kunnen ontstaan omdat er meer of minder geld nodig is voor kapitaalverstrekking dan in de begroting aangenomen of omdat er een andere verhouding is tussen eigen vermogen en leningen. De gemiddelde omvang van de reserves en voorzieningen is 9,2 miljoen euro lager dan de begrote omvang. Omdat er minder eigen vermogen beschikbaar is, hebben we meer leningen afgesloten dan we in de begroting hebben aangenomen (nadeel 0,2 miljoen euro). Tenslotte resteert een beperkt nadeel aan overige afwijkingen (nadeel 0,3 miljoen).

Overig (N 55 duizend euro)

Diverse overige posten tellen op tot een nadeel van 55 duizend euro.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 3

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Met het overzicht incidentele baten en lasten wordt beoogd duidelijkheid te geven omtrent de aard van de baten en de lasten. Hiermee wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie. Weergegeven worden incidentele baten en lasten groter dan 250 duizend euro. Als nadere invulling van incidenteel geeft het BBV aan dat het gaat om baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

programma	Omschrijving incidentele baten	Bedrag x 1.000 euro
4. Welzijn gezondheid en zorg	Gids gelden	352
4. Welzijn gezondheid en zorg	Afwikkeling subsidies voorgaande jaren	426
	Verzameliutkering VWS ter compensatie te laag budget	
4. Welzijn gezondheid en zorg	AWBZ 2015	1.841
14. Algemene inkomens en pos	aandelen attero verkocht	1.874
10. Veiligheid	boekwinst verkoop mateneel	89
1. Werk en inkomen	Actieplan Jeugdwerkloosheid	1.385
2. Economie en werkgelegenheid	Bouwrijpe kavels	568
7. Verkeer	Vrijval fietsbrug ACM	400
7. Verkeer	Nacalculatie verkeersprojecten	782
7. Verkeer	Vrijval balanspost werken derden	421
Divers	Activeren bovenwijkse voorzieningen uit grondexploitaties	85.573
Divers	Activeren bovenwijkse voorzieningen uit grondexploitaties	3.263
8. Wonen	Vrijval voorziening volkshuisvesting	372
8. Wonen	Erfpacht	626
Divers	Werken derden projecten (83W)	5.300
8. Wonen	Projecten Stadsdeelprogramma	384
13. College en raad	BTW-comp.fonds	2.396
6. Cultuur	vrijval projectgelden voorgaande jaren	69
Divers	Vrijval van voorzieningen	4.199
	subtotaal incidentele baten	110.320
	Incidentele onttrekkingen aan reserves	18.057
	Totaal incidentele baten	128.377

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

		Bedrag x 1.000 euro
Omschrijving incidentele lasten		
4. Welzijn gezondheid en zorg	Project herindicatie huishoudelijke hulp HH2	277
13. College en raad	afwaardering aandelen martiniplaza	1.300
1. Werk en inkomen	200 banenplan (extra beleid)	500
1. Werk en inkomen	uitbetaling koopkrachttegenmoetkoming 2014	1.055
1. Werk en inkomen	Actieplan Jeugdwerkloosheid	1.385
1. Werk en inkomen	bedrijfsvoering iederz (extra beleid)	700
1. Werk en inkomen	efficiency UWV (extra beleid)	500
1. Werk en inkomen	iederz WSW (extra beleid)	3.896
1. Werk en inkomen	armoedebeleid (extra beleid)	1.900
1. Werk en inkomen	lokaal inkomensbeleid (extra beleid)	333
1. Werk en inkomen	tekort iederz (extra beleid)	400
1. Werk en inkomen	financiering Bbz (extra beleid)	281
1. Werk en inkomen	tekort wet BUIG (extra beleid)	1.169
7. Verkeer	Werken derden Zuidelijke Ringweg	600
8. Wonen	Meerstad	14.500
8. Wonen	Rechtszaak bouwleges	936
divers	Werken derden projecten (S3W)	5.300
8. Wonen	Projecten Stadsdeelprogramma	384
12. Bedrijfsvoering	personele frictiekosten bezuinigingen	1.029
9. Onderhoud en beheer openbare ruime	Herstel stormschade 2013	35
9. Onderhoud en beheer openbare ruime	Kinderboerderij Beestenborg	100
9. Onderhoud en beheer openbare ruime	Uitvoering beheerplan begraafplaatsen	232
Divers	Toevoegingen aan voorzieningen	9.809
Divers	Uitgaven incidenteel extra beleid 2014	31.507
subtotaal incidentele lasten		78.128
Incidentele toevoegingen aan reserves		83.719
Totaal incidentele lasten		161.847

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Hoofdstuk 4

WET NORMERING TOPINKOMENS

Wet Normering Topinkomens

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT).

Het normenkader rondom de WNT is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse

Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 11 december 2014, nr. 2014-0000104920.

Beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd, respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De WNT voorziet in een democratisch gelegitimeerd instrument waarmee normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd voor de bezoldiging en ontslagvergoeding van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector.

De gemeente is verplicht om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum.

Binnen de WNT wordt de bezoldiging en ontslagvergoeding van topfunctionarissen genormeerd. Onder topfunctionarissen wordt bij een gemeente verstaan:

- de gemeentesecretaris;
- de griffier(s).

Het beloningsmaximum bedraagt voor 2014 230.474 euro op fulltime jaarbasis (in 2013: 228.599 euro) inclusief loon in natura en inclusief het werkgeversdeel in de pensioenpremie.

Ontslagvergoedingen voor topfunctionarissen worden niet tot de bezoldiging gerekend, maar kennen een separaat maximum van één jaarsalaris tot een maximum van 75.000 euro.

Uit een onderzoek naar de jaarinkomens 2014 binnen de gemeente Groningen bleek dat er geen medewerkers zijn die boven het genoemde beloningsmaximum uitkomen. Dat geldt ook voor de gemeentesecretaris en de griffier.

Onafhankelijk van de bezoldiging, geldt voor topfunctionarissen een openbaarmakingsverplichting

van de bezoldiging in de jaarrekening, opgesplitst in vier elementen: beloning, werkgeversbijdrage vrijwillige sociale verzekeringspremies, belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (werkgeversdeel pensioenpremie). Binnen de gemeente is dit van toepassing op de gemeentesecretaris en de griffier. De bezoldiging van deze functionarissen is als volgt:

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

drs. M.A. Ruys

Beloning	€	54.256
Werkgeversdeel vrijwillige sociale verzekeringspremies	€	0
Onkostenvergoedingen/representatiekosten	€	4.776
Beloningen betaalbaar op termijn	€	11.869
Gemeentesecretaris		

2014: 4,5 maanden, 36 uur per week

P.J.L.M. Teesink

Beloning	€	89.960
Werkgeversdeel vrijwillige sociale verzekeringspremies	€	0
Onkostenvergoedingen/representatiekosten	€	2.958
Beloningen betaalbaar op termijn	€	20.215
Gemeentesecretaris		

2014: 8 maanden, 36 uur per week

drs. A.G.M. Dashorst

Beloning	€	102.583
Werkgeversdeel vrijwillige sociale verzekeringspremies	€	0
Onkostenvergoedingen	€	4.786
Beloningen betaalbaar op termijn	€	24.133
Griffier		

2014: 12 maanden, 36 uur per week

Voor medewerkers (niet zijnde topfunctionarissen) geldt tevens een publicatieverplichting indien de bezoldiging boven het maximum uitkomt. Voor deeltijdmedewerkers wordt een analyse gemaakt van de bezoldiging over het hele jaar, door de deeltijdfactor naar rato om te rekenen tot een jaarsalaris. Indien het deeltijdsalaris dan boven het bezoldigingsmaximum uitkomt, geldt ook hier een publicatieverplichting. Aangezien er binnen de gemeente Groningen geen medewerkers zijn met een jaarinkomen dat boven het maximum uitkomt, is hierover geen publicatie aan de orde.

In 2014 zijn geen ontslagvergoedingen uitbetaald aan topfunctionarissen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

BALANS

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Toelichtingen

- 1 **Materiële vaste activa**
- 2 **Financiële vaste activa**
- 3 **Vorraden**
- 4 **Vorderingen**
- 5 **Liquide middelen**
- 6 **Overlopende activa**
- 7 **Eigen vermogen**
- 8 **Vorzieningen**
- 9 **Langlopende schulden**
- 10 **Kortlopende schulden**
- 11 **Overlopende passiva**
- 12 **Niet uit de balans blijvende verplichtingen**
- 13 **Gebeurtenissen na balansdatum**

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

BALANS 31-12-2014

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

ACTIVA (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2013	31-12-2014
Vaste Activa		
1 Immateriële vaste Activa		
-kosten sluiten geldleningen	0	0
-kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
2 Materiële vaste Activa		
waarvan economisch nut	451.023	455.210
waarvan economisch nut heffing gerelateerd	134.131	144.095
waarvan maatschappelijk nut	174.483	250.148
3 Financiële vaste activa		
<i>a. Kapitaalverstrekkingen aan:</i>		
1. Deelnemingen	27.554	26.104
2. Gemeenschappelijke regelingen	0	0
3. Overige verbonden partijen	0	0
<i>b. Leningen aan:</i>		
1. Openbare lichamen	0	0
2. Woningbouwcorporaties	174.010	154.541
3. Deelnemingen	305.215	304.288
4. Overige verbonden partijen	5.713	5.432
c. Overige langlopende leningen	16.745	17.851
d. Uitzettingen in Rijk's schatkist > 1 jaar	0	0
e. Uitzettingen Nederlands schuld papier > 1 jaar	0	0
f. Overige uitzettingen > 1 jaar	0	0
g. Bijdragen aan activa van derden	4.470	4.357
Totaal vaste activa	1.293.344	1.362.027
Vlottende Activa		
4 Voorraden		
a. Grond- en hulpstoffen		
1. Niet in expl. genomen bouwgrond	13.024	11.573
2. Grond- en hulpstoffen	58.446	57.110
b. Onderhanden werk	76.146	118.582
c. Gereed produkt en handelsgoederen	2.230	2.138
d. Vooruitbetalingen	0	0
5 Uitzettingen < één jaar		
a. Vorderingen op openbare lichamen	14.251	27.662
b. Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0
c. Overige kasgeldleningen	0	10.000
d. Uitzettingen in Rijk's schatkist < 1 jaar	0	0
e. RC-verhoudingen met het Rijk	0	0
f. RC-verhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0
g. Uitzettingen Nederlands schuld papier < 1 jaar	0	0
h. Overige vorderingen	60.676	43.891
i. Overige uitzettingen	0	0
j. Takken van dienst	0	0
6 Liquide middelen	2.572	8.603
7 Overlopende activa		
a. Nog te ontvangen bedragen van Rijk en EU	1.959	1.077
b. Overige vlottende activa	18.319	3.851
Totaal vlottende activa	247.620	284.488
TOTAAL ACTIVA	1.540.964	1.646.515

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Passiva (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2013	31-12-2014
Vaste Passiva		
8 Eigen vermogen		
a. reserves		
- algemene reserve	28.303	39.354
- bestemmingsreserve voor egalisatie tarieven	5.932	
- overige bestemmingsreserves	164.925	245.936
b. rekeningsresultaat voor bestemming	6.551	3.410
9 Voorzieningen	31.335	36.520
10 Vaste schulden > 1 jaar		
a. obligatieleningen	0	0
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	3.067	0
2. binnenlandse banken en ov. fin inst	1.124.036	1.124.728
3. binnenlandse bedrijven	0	12.500
4. Openbare lichamen	0	
5. overigen binnenlandse sectoren	1.201	1.201
6. buitenlandse instellingen	0	
b. Door derden belegde gelden	0	
c. waarborgsommen	987	911
Totaal vaste passiva	1.366.338	1.464.559
Vlottende passiva		
11 Netto-vlottende schulden < 1 jaar		
a. Kasgeldleningen van openbare lichamen		
b. Overige kasgeldleningen o/g	35.000	45.000
c. banksaldi	23.347	34.678
d. overige schulden	71.532	65.372
12 Overlopende passiva		
a. Verplichtingen	34.821	25.367
b. vooruitontvangen bedragen van Rijk en EU	3.122	2.689
c. overige vooruit ontvangen bedragen	6.804	8.850
totaal vlottende passiva	174.626	181.956
Totaal Passiva	1.540.964	1.646.515
Totaal borg en garantstelling	70.519	69.673

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

TOELICHTING OP DE BALANS

Toelichting 1

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- respectievelijk vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
(niet van toepassing)

Toelichting 2

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijving en, voor zover van toepassing, duurzame waardeverminderingen. De complexen worden gewaardeerd tegen historische kostprijs of lagere verwachte opbrengstwaarde. Het verwachte negatieve eindresultaat op verliesgevende plannen wordt contant gemaakt en gedekt door bijdragen uit reserve. Het resultaat op winstgevende complexen wordt op jaarbasis bepaald door het saldo van de negatieve boekwaarde en de nog te maken kosten.

Materiële vaste activa						
(Bedragen x 1.000)	Boekwaarde 31-12-2013	Corr. Aanschaf waarde	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrij- ving 2014	Boekwaarde 31-12-2014
Gronden en terreinen	39.088	19	2.561	2.924	52	38.692
Woonruimten	203	-	-	-	37	166
Bedrijfsgebouwen	338.887	587-	26.646	1.146	9.869	353.930
Grond, weg & waterbouwkundige werken	128.495	293	16.842	1.039	3.041	141.550
Vervoersmiddelen	13.227	14.505	3.686	16.001	2.971	12.446
Machines, apparaten en installaties	31.102	15.663	6.190	20.411	4.393	28.151
Totaal overige materiële vaste activa *	208.635	4.969	134.428	62.187	11.328	274.517
Totaal materiële vaste activa	759.637	34.862	190.353	103.709	31.691	849.453
waarvan economisch nut	451.025					455.210
waarvan economisch nut heffing gerelateerd	134.129					144.095
waarvan maatschappelijk nut	174.483			-		250.148

Conform het BBV zijn de materiële vaste activa uitgesplitst in materiële vaste activa met een:

- economisch nut;
- economisch nut heffing gerelateerd (waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven);
- maatschappelijk nut.

Activa met een economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

Er zijn in 2014 geen gronden in erfpacht uitgegeven.

Op dit moment hebben wij de erfpachtgronden gewaardeerd tegen registratiewaarde, in overeenstemming met de notitie BBV van 2013, omdat voor deze gronden sprake is van eeuwigdurende erfpachtcontacten.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. In overeenstemming met de financiële verordening worden publieke parkeervoorzieningen en investeringen met een specifieke regelgeving annuïtair afgeschreven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De overige materiële vaste activa met een beperkte levensduur worden vanaf het moment van ingebruikname lineair afgeschreven.

Activa met economisch nut heffing gerelateerd

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Hier worden met name investeringen voor riolering en inzameling van huishoudelijk afval op verantwoord. In overeenstemming met de financiële verordening wordt riolering annuïtair afgeschreven.

Activa met een maatschappelijk nut

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven conform de termijnen uit de financiële verordening.

Stelselwijziging activering bovenwijkse voorzieningen uit de grondexploitaties

Op 17 december 2014 heeft de raad besloten tot een stelselwijziging (zie raadsvoorstel 4684226 d.d. 11 november 2014), waarbij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in een grondexploitatie worden geactiveerd en daarna worden afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige levensduur. Als gevolg van deze stelselwijziging is in de rekening 2014 een bedrag van € 85,6 miljoen geactiveerd (peildatum 1 januari 2014) en is een gelijk bedrag vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Hiervan is € 43,2 miljoen toegevoegd aan de begroting 2014 en is € 42,4 miljoen toegevoegd aan de beklemde reserve "bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties". Tevens zijn als gevolg van deze stelselwijziging de investeringen in de openbare ruimte in 2014 geactiveerd (welke anders ten laste van de grondexploitaties zouden komen) voor een bedrag van € 3,3 miljoen. Hiermee is derhalve in de jaarrekening 2014 als gevolg van deze stelselwijziging voor een bedrag van in totaal € 88,9 miljoen aan investeringen in bovenwijkse voorzieningen uit de grondexploitaties geactiveerd. Deze investeringen zijn opgenomen onder de investeringen in activa met maatschappelijk nut van in totaal € 250 miljoen euro in 2014. Over de geactiveerde investeringen van in totaal € 85,6 miljoen is in 2014 een bedrag van € 3,3 miljoen afgeschreven.

Voor een nadere toelichting op de verwerking van de vrijgevallen middelen in de begroting 2014 verwijzen wij naar het raadsvoorstel d.d. 11 november 2014 met kenmerk 4684226. In de jaarrekening 2014 zijn de vrijgevallen middelen overeenkomstig de begroting verwerkt.

Afschrijven

Investeringen worden lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Als uitzondering is een annuïteiten afschrijving toegestaan voor:

- Aanleg rioleringen en publieke parkeergarages (gesloten financieringsstructuur);
- Investeringen met specifieke (rijks)regelgeving.

Bij publieke parkeergarages en gebouwen die behoren tot het kernvastgoed wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn conform de lijst met afschrijvingstermijnen uit de Financiële verordening gemeente Groningen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Toelichting 3

Financiële vaste activa

KAPITAALVERSTREKKING						
(bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Vermeer	Vermin	Boekwaarde	Rente	Totaal
Omschrijving	1-1-2014	dering	dering	31-12-2014	2014	Kapitaal lasten
Aandelen Waterbedrijf Groningen	2.456	1		2.457	74	74
Aandelen Martiniplaza	5.216		1.300	3.916	156	1.456
Enexis	783			783	23	23
Attero (vh Essent Milieu)	151		151	-	3	154
EPZ	328			328	10	10
Vordering Enexis BV	0			0		-
Verkoop Vennootschap BV	0			0		-
Cross Border Leases BV	0			0		-
Claim Staat Vennootschap BV	0			0		-
Vordering op Vordering Enexis BV	10.088			10.088	303	303
Vordering op Verkoop Vennootschap BV	5.247			5.247	157	157
Vordering op CBL Vennootschap BV	222			222	7	7
BNG	823			823	25	25
Effectenbezit	1			1		-
Aandelen kapitaal CNG BV	1.190			1.190	36	36
NV Wonen boven winkels	1.000			1.000	30	30
Euroborg	48			48	1	1
Airport Eelde	1			1		-
Vordering op CBL Vennootschap BV	-			-		-
Warmstad BV		1		1		-
Totaal deelnemingen	27.555	1	1.451	26.105	825	2.276

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

LENINGEN						
(bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Uitgeleend	Aflossing	Boekwaarde	Rente	Rente en
Omschrijving	1-1-2014	2014	2014	31-12-2014	2014	aflossing
Openbare lichamen						
Totaal Openbare lichamen	-	-	-	-	-	-
Woningbouwcorporaties						
- Gem. woningbouw (tot 1985)	2.584		132	2.452	187	319
- Gem. woningbouw (na 1985)	172.303	11.841	31.549	152.595	6.357	37.906
Voorziening Volkshuisvesting	877-			505-		-
Totaal woningbouwleningen	174.010	11.841	31.681	154.542	6.544	38.225
Deelnemingen						
- Martiniplaza BV	13.457		499	12.958	589	1.088
- Euroborg NV	16.758		428	16.330	853	1.281
- NV Waterbedrijf Groningen	-		-	-	-	-
- Meerstad	275.000		-	275.000	10.288	10.288
Totaal deelnemingen	305.215	-	927	304.288	11.730	12.657
Overige verbonden partijen						
- SIG	-		-	-	-	-
- Monumentenfonds	1.000		-	1.000	47	47
- Groninger Museum	560		38	522	31	69
- Gem. regeling VGR	1.000		100	900	21	121
- ARCG	3.152		143	3.009	119	262
Thermiek BV	1			1		-
Overige verbonden partijen	5.713	-	281	5.432	218	499
Overige langlopende leningen						
- Verpleeghuis Innersdijk	0-			0-		-
- Bejaardenhuizen (Patrimonium & Huisar	1.284		51	1.233	62	113
- Infoversum	2.500		50	2.450	106	156
- Simplon	-			0	-	-
- Zwembad Hoogkerk	120		22	98	6	28
- Multifunctioneel Centrum Engelbert	384		32	352	15	47
- Subsidie BSD	250	250	250	250	2	252
- Grunneger Power	200	-	-	200	8	8
Onderwijshuisverstering	68		18	51		18
Instellingen sport en welzijn	443	26	58	411		58
- Stichting stimulering Volkshuisvesting - (per 01-01-2008 naar liquide middelen (vlottend actief)	-			0		-
- Stichting stimulering Volkshuisvesting -	9.676	2.198	944	10.930		944
Leningen U/G	1.820	894	898	1.834	201	1.099
Overige langlopende leningen	16.745	3.368	2.322	17.808	400	2.722
Totaal geldleningen	501.683	15.209	35.211	482.070	18.892	54.103
BIJDRAGE AAN ACTIVA VAN DERDEN						
(bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Vermeer	Afschrijvi	Boekwaarde	Rente	Totaal
Omschrijving	1-1-2014	dering	ng	31-12-2014	2014	Kapitaal
Parkeergarage Westerhaven	4.124	-	99	4.024		99
Stripmuseum	346	-	13	333		13
Totaal bijdrage aan activa van derden	4.470	-	112	4.357	-	112

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Kapitaalverstrekkingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, waarbij deelnemingen tegen marktwaarde zijn gewaardeerd indien deze lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Waar nodig is bij leningen u/g een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met aflossingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Meerstad

Met ingang van 2012 is Gemeente Groningen volledig aandeelhouder van Gemm CV Meerstad en is de garantstelling aan Gemm CV Meerstad omgezet in een verstrekte lening voor in totaal 275 miljoen euro. (zie hiervoor de paragraaf Financiering)

De waardering van de deelneming en de verstrekte leningen aan Gemm CV Meerstad zijn gebaseerd op de inschatting van de risico's parameters en uitgangspunten van de grondexploitatie Meerstad.

Op 17 december 2014 heeft de raad de herziening van de grondexploitatie 2014 van Meerstad vastgesteld. Voortschrijdend inzicht in de grondexploitatie 2014 hebben geleid tot een aantal aanpassingen. De belangrijkste aanpassingen in de grondexploitatie waren:

- Het verwerken van de effecten van de gerealiseerde verkopen. Als gevolg van de huidige marktsituatie worden voornamelijk woningen gerealiseerd aan de onderkant van de bandbreedte van het totale programma. Dit leidt tot een lager geraamde gemiddelde opbrengst per kavel. In 2014 is de afname van in de grondopbrengsten binnen de grondexploitatie gedekt door inzet van een voorziening van 3,5 miljoen euro en een additionele bijdrage vanuit gemeente Groningen aan Meerstad van 1,5 miljoen euro.
- Als gevolg van de uitwerking van de actualisatie marktanalyse werklocaties 2014 zijn de opbrengsten uit de verkoop van bedrijventerreinen in de periode 2014-2030 verlaagd. De verlaging van de grondopbrengsten heeft een financieel effect van 4 miljoen euro. Voor het risico uit tegenvallende verkoopopbrengsten uit bedrijventerreinen na 2030 is een verliesvoorziening getroffen van 9 miljoen euro.
- De woningbouwprogrammering en hierbij behorende fasering is aangepast als gevolg van de uitwerking van Meerstad Midden. De aanpassing in fasering is beperkt op jaarschijfniveau en op totaalniveau is deze onveranderd. Deze aanpassing heeft vanwege de lange looptijd van de grondexploitatie wel een sterk effect op de totale rentekosten.

In de grondexploitatie Meerstad zijn de parameters als volgt gewijzigd:

Jaar	2013	2014-2018
Kostenindex	2,50%	2,25%
Opbrengstindex	2,30%	2,25%
Rente <5 jaar	N.v.t.	N.v.t.
Rente >5 jaar	3,75%	3,75%

Onderdeel van de grondexploitatie zijn de reeds gemaakte kosten en gerealiseerde opbrengsten en daarnaast de toekomstige verwachte opbrengsten en kosten. De raming van de kosten van verwerving, sloop, sanering, bouw- en woonrijp maken en andere kosten zijn mede gebaseerd op de uitgangspunten in de diverse ruimtelijke plannen voor Meerstad en de gebruikelijk uitgangspunten van de desbetreffende kostensoort.

De raming van de afzetverwachtingen zijn gebaseerd op de meest recente interne en externe onderzoeken. Voor de woningbouw is rekening gehouden met de afzetverwachting uit het woningmarktonderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve woonvraag 2013-2030. De

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

verwachte afzet bedrijfsterreinen is gebaseerd op de actualisatie marktanalyse werklocaties 2014. Voor het verloop van tijd is rekening gehouden met de volgende parameters

- Rekenrente 3,75%
- Opbrengstenstijging 2,25%
- Kostenstijging: 2,25 %

De rente is de gemiddelde rente van de thans lopende projectfinanciering voor Meerstad. De huidige rente voor vergelijkbare leningen ligt in de markt overigens aanzienlijk lager. Gezien de langjarige looptijd van de grondexploitatie is de index van de kostenstijging gebaseerd op het langjarig gemiddelde prijsindex van het CBS. De opbrengstenstijging is gebaseerd op het langjarig gemiddelde van de loonontwikkeling. Dit omdat de marktprijs met name wordt bepaald door de leencapaciteit en dat de ontwikkeling van de leencapaciteit voor het overgrote deel wordt bepaald door het inkomen en de stijging van het inkomen en prijzen.

In de grondexploitatie Meerstad 2011 werd al aangegeven dat het risicoprofiel van de grondexploitatie hoog is. Het risicoprofiel is hoger dan gemiddeld doordat ten eerste de boekwaarde (de al gerealiseerde investeringen minus de al gerealiseerde opbrengsten) zeer hoog is (278 miljoen euro per 31-12-2014). Ten tweede blijft het onzeker in welke mate de toekomstige geraamde opbrengsten uit de verkoop van kavels voor woningbouw en bedrijventerreinen kunnen worden gerealiseerd. Zowel wat betreft de geraamde hoeveelheden als ook het prijsniveau. Daarnaast zijn specifieke risico's en opgaven ten aanzien van de beoogde waardevermeerdering ten aanzien van het plandeel Noord en de opbrengsten uit subsidies benoemd en gewaardeerd.

Toelichting 4

Voorraden

VOORRADEN		
bedragen x 1.000 euro	31-12-2013	31-12-2014
a. grond en hulpstoffen		
1. niet in exploitatie genomen bouwgrond	13.024	11.573
2. grond en hulpstoffen	58.446	57.110
b. onderhandenwerk	76.146	118.582
c. gereed product en handelsgoederen	2.230	2.138
d. vooruitbetalingen		

Onderhanden werken

De onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen de vermoedelijke opbrengstwaarde of tegen verkrijgingsprijs van de nog niet voltooide opdrachten, verminderd met de voor deze opdrachten al ontvangen/ gedeclareerde subsidies.

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie, zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd kunnen worden aangemerkt. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor als voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Niet in exploitatie genomen bouwgrond en grond- en hulpstoffen (Voorraad NIEGG)

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Niet in exploitatie genomen bouwgrond betreft gronden met een ontwikkelingstermijn binnen 5 tot 10 jaar. De grond- en hulpstoffen betreft grond met gemiddeld een ontwikkelingstermijn van 10 jaar of langer. In deze categorie zijn de gronden van de Suiker Unie opgenomen. De gemiddelde prijs per m2 bedraagt 11,30 euro (2013: 12,73 euro)

In de balanspost onderhanden werk ad 118,5 miljoen euro zijn naast de grondexploitaties met een boekwaarde van 113,1 miljoen euro) ook de boekwaarde van werken voor derden ad 5,4 miljoen euro opgenomen.

Grondexploitaties

Niet in exploitatie genomen bouwgrond betreft gronden met een ontwikkelingstermijn binnen 5 tot 10 jaar. De grond- en hulpstoffen betreft grond met gemiddeld een ontwikkelingstermijn van 10 jaar of langer. In deze categorie zijn de gronden van de Suiker Unie opgenomen. De gemiddelde prijs per m2 bedraagt €11,30 (2013: € 12,73)

In de balanspost onderhandenwerk ad 118,5 miljoen euro zijn naast de grondexploitaties met een boekwaarde van 113,1 miljoen euro) ook de boekwaarde van werken voor derden ad 5,4 miljoen euro opgenomen.

Grondexploitaties

In de post onderhanden werk zijn grondexploitaties in uitvoering opgenomen als ook slot gecalculerde complexen en plankostencomplexen.

Per 31 december 2014 zijn er 21 grondexploitaties in uitvoering te weten 5 sleutelprojecten (Ciboga, Westpoort, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Oosterhamriktraacé en Grote Markt), 4 woningbouwprojecten, 6 kantoren- en bedrijventerreinprojecten, 5 wijkvernieuwingsprojecten en 1 voorzieningen project. De totale verwachte omvang van de grondexploitaties bedraagt € 576,2 miljoen waarvan naar verwachting € 337,2 miljoen wordt gefinancierd uit grondopbrengsten en bijdrage derden. Het restant van 239 miljoen wordt gedekt uit subsidies (121 miljoen) en gemeentelijke bijdragen (118 miljoen). De omvang van de gemeentelijk bedragen inclusief de getroffen voorziening van 34,9 miljoen, die is getroffen als gevolg van de economische crisis.

De boekwaarde van deze grondexploitaties per 31 december 2014 bedraagt 109 miljoen euro (2013; 65,9 miljoen euro). In de komende jaren verwachten wij 340 miljoen euro aan kosten te maken ten behoeve van deze grondexploitaties. Aan de opbrengsten kant verwachten wij 74,4 miljoen euro subsidies en 374,7 miljoen grondopbrengsten/ bijdrage derden te realiseren. Daarnaast houden we rekening met 6,5 miljoen euro nieuw beleid.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op de inzichten van medio april 2015 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten.

De verwachte looptijd van de grondexploitaties loopt uiteen van 2 tot 25 jaar. Onderdeel van de grondexploitatie zijn de reeds gemaakte kosten en gerealiseerde kosten en daarnaast de toekomstige verwachte opbrengsten en kosten. De raming van de kosten van verwerving, sloop, sanering, bouw- en woonrijp maken en andere kosten zijn mede gebaseerd op de uitgangspunten van de diverse ruimtelijke c.q. bestemmingsplannen, die behoren bij de grondexploitatie en de gebruikelijk uitgangspunten van de desbetreffende kostensoort. De gehanteerde grondprijzen in de grondexploitaties zijn gebaseerd op het meeste recente grondprijzenbeleid (2014-2018). Voor het verloop van tijd en de hiermee samenhangende kosten van rente en inflatie is rekening gehouden met de volgende parameters:

- Rekenrente looptijd korter dan 5 jaar: 3,00%
- Rekenrente looptijd langer dan 5 jaar: 3,5%
- Opbrengstenstijging: eerste twee jaar 0% en daarna 2%
- Kostenstijging: 2%

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De ramingen van de afzetverwachtingen zijn gebaseerd op de meest recente interne en externe onderzoeken. Voor de woningbouw is op stedelijk niveau rekening gehouden met de afzetverwachting uit het woningmarktonderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve woonvraag 2013-2030 en voor de kantoren zijn de uitgangspunten gehanteerd uit de structuurvisie kantorenmarkt 2010-2012. De verwachte afzet bedrijfsterreinen is gebaseerd op de actualisatie marktanalyse werklocaties 2014. Uitgangspunt bij deze marktanalyse is het prognosemodel "de Bedrijfslocatiemonitor" waarop de marktvoorraag in 2011 is gebaseerd.

De verwachte marktvoorraag tussen 2014 en 2030 wordt ingeschat tussen 70 en 85 hectare. De marktvoorraag na 2030 laat zich minder goed voorspellen door middel van het prognosemodel. Voor de periode 2030-2040 hebben wij op basis van de huidige inzichten een schatting gemaakt van de verwachte marktvoorraag met een bandbreedte van 30 tot 78 ha. De verwachte omvang van de actieve en passieve voorraad na 2030 bedraagt circa 56 ha en ligt voor een deel in Westpoort (17 ha) en voor het merendeel in Meerstad (39 ha). Ten opzichte van 2013 is hiermee sprake van een afname van bijna 40 ha. Deze schattingswijziging is verwerkt in de grondexploitatie van Meerstad. Hiervoor is medio 2014 een verliesvoorziening getroffen van 4 miljoen euro. In het najaar van 2014 is hiervoor nog een additionele verliesvoorziening getroffen van 9 miljoen euro.

De opbrengsten uit de bouw- en grondexploitatie Grote Markt worden voor een groot deel gevormd door grondopbrengsten en de contante waarde van de toekomstige exploitatie van de parkeergarage Grote Markt en Forum. De raming van de opbrengsten uit verkoop van grond zijn in lijn met het meest recente grondprijzenbeleid (2014-2018), de ligging van de locatie, beoogde functie en andere gebruikelijke marktfactoren. De grondopbrengsten staan onder druk als gevolg van de gevolgen van de economische teruggang die een negatieve tendens heeft op de vastgoedmarkt. De raming van de contante waarde van de opbrengsten uit de parkeergarage en Forum zijn gebaseerd op de uitgangspunten zoals die geformuleerd zijn bij de start van de uitvoering van het project (2010). Het college ziet op basis van de huidige inzichten geen reden om hier van af te wijken. Naast de grondopbrengsten wordt de Grote Markt Oostwand gefinancierd door bijdragen van de gemeente en subsidies. De bijdrage en subsidies zijn in de bouw en grondexploitatie opgenomen tegen het nominale bedrag c.q. toegezegde bedrag. In verband met onderzoek naar het verstevigen c.q. aardbevingsbestendig maken van het Groninger Forum is op 11 februari 2015 besloten om de bouwwerkzaamheden aan het Groninger Forum stil te leggen. Daarnaast is besloten om in de periode februari - juni/september 2015 nader onderzoek te verrichten naar de mogelijkheden om de constructie van het gebouw te verstevigen en de impact hiervan op het gebouw en de financiële exploitatie. Naar aanleiding van het onderzoek zal in de loop van 2015 meer inzicht worden verkregen in de technische en financiële consequenties van de versteviging van het gebouw. De kosten van het onderzoek en de bouwstop worden vergoed door de NAM. De NAM heeft voorlopig deze kosten gemaximeerd op € 8 mln aan verifieerbare kosten. Afhankelijk van de uitkomst van de onderzoeken zal het gebouw in meer of mindere mate moeten worden aangepast. Met de NAM worden gesprekken gevoerd over de vergoeding van de schade en overige kosten.

Uiteraard betreft de waardering van het onderhanden werk een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaren zowel positief als negatief kan uitvallen. Met name de afzetverwachting van gronden voor woningbouw- en bedrijfsterreinen is omgeven met onzekerheden welke aanzienlijke impact kunnen hebben op de waardering. De nog te realiseren opbrengsten en kosten in de exploitatiebegrotingen zijn grotendeels bepaald op inschattingen, die mede het uiteindelijke verwachte exploitatieresultaat bepalen. Daarnaast zijn er bijzondere risicofactoren. Per project worden de bijzondere risicofactoren benoemd en gekwantificeerd. De risico's worden ingeschat met behulp van het boxenmodel. Het boxenmodel is een model voor het beheersen van een grondexploitatie. Er wordt onderscheid gemaakt in de grondexploitaties tussen boekwaarde en aangegane verplichtingen (box 1), de nog te realiseren opbrengsten en investeringen waarover reeds besluitvorming door de Raad heeft plaatsgevonden (box 2) en kansen en risico's waarmee geen rekening is gehouden in de grondexploitatie (box 3). Het totaal van box 1 en box 2 bepalen het resultaat van de grondexploitatie. Box 3 geeft inzicht in de kansen en risico's van het project welke niet opgenomen zijn in de projectbegroting. Het gaat om kansen en risico's waarvan de kans dat het zich voordoet kleiner dan 50% is. Wordt de kans op voordoen van een risico groter dan 50% ingeschat, dan wordt de kosten die samenhangen met het risico opgenomen in de

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

grondexploitatie. Is de kans kleiner dan 50% dan wordt het risico meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen.

De boekwaarde per 31 december 2014 is de som van gemaakte kosten minus gerealiseerde opbrengsten. Deze boekwaarde maakt onderdeel uit van de grondexploitaties en is onomkeerbaar. De volgende factoren bepalen de risico's een grondexploitatie en hebben grote invloed op het uiteindelijke resultaat:

- Uitkomsten van aanbesteding van civiel- en cultuurtechnische werken en van invloed zijn op de omvang van de uitvoeringskosten.
- Marktomstandigheden die de omvang van de grondprijzen bij uitgifte van gronden bepalen en van invloed zijn op de verkoopopbrengsten.
- Marktomstandigheden die het gronduitgifte tempo bepalen en uiteindelijk van invloed zijn op de exploitatielasten.
- Juridische en planologische procedures die van invloed zijn op de omvang van de planontwikkelingskosten en eventuele vertraging veroorzaken.
- Algemene prijs- en renteontwikkelingen alsmede de ontwikkeling van het renteomslagpercentage van de gemeente Groningen
- Project specifieke risico's die verbonden zijn aan subsidies, verwervingen, saneringen etc.

Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de voorraden. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de risico's met betrekking tot grondexploitaties opgenomen. Dit risico is berekend op basis van de risicoboxmethode zoals vastgesteld door de Raad op 25 mei 2011. Het berekend risico is berekend op basis een combinatie van verdragingsrisico, voorraadrisico en de projectgebonden risico's. Op basis van deze methode bedraagt het gewogen risico inclusief de risico's van de grondexploitatie Meerstad 180,3 miljoen euro. Het risico is voor 100% meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente Groningen. Een nadere toelichting hierop is meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Toelichting 5

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt als volgt bepaald: indien de werkelijke deurwaardersposten hoger zijn dan de voorziening wordt voorziening opgehoogd tot het werkelijke bedrag.

5. Uitzettingen < 1jaar		
bedragen x 1.000 euro	31-12-2013	31-12-2014
a. Vorderingen op openbare lichamen	14.251	27.662
b. Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	
c. Overige kasgeldleningen	0	10.000
d. Uitzettingen in Rijk's schatkist < 1 jaar	0	0
e. RC-verhoudingen met het Rijk	0	0
f. RC-verhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0
g. Uitzettingen Nederlands schuldpapier < 1 jaar	0	0
h. Overige vorderingen	60.676	43.891
i. Overige uitzettingen	0	0

Schatkist bankieren

Voor het schatkist bankieren is het verplicht om te rapporteren over:

1. het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording wordt afgelegd; en
2. voor ieder kwartaal van dat jaar, het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag door de provincie onderscheidenlijk de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

In 2014 is er regelmatig een tijdelijk overschot naar de schatkist overgeboekt. Telkens slechts voor enkele dagen. Bij de betaalrekeningen van de ING en de ABN AMRO houden wij uit praktische overwegingen een zeer beperkt tegoed aan. Hierover ontvangen wij geen rente.

Schatkistbankieren	Bedragen x € 1.000,-			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Vlottende middelen	585	562	530	586
-tegoeden in rekeningcourant ABN AMRO	320	298	250	328
-tegoeden in rekeningcourant ING	265	264	280	258
Drempel schatkistbankieren	4.386	4.386	4.386	4.386
Ruimte onder de drempel	3.801	3.824	3.856	3.800
Begrotingstotaal	817.868	817.868	817.868	817.868
Grondslag variabele drempel	317.868	317.868	317.868	317.868
Vaste drempel schatkistbankieren	3.750	3.750	3.750	3.750
Variabele drempel schatkistbankieren	636	636	636	636

Toelichting debiteuren en voorziening dubieuze debiteuren

Debiteurensaldo per 31-12-2014	
Debiteuren openbare lichamen	858
overige debiteuren	18.352
	19.210
het saldo van de voorziening dubieuze debiteuren is	-6.234
Netto saldo debiteuren	12.976

Het betreft vorderingen van de Gemeente Groningen op natuurlijke- en rechtspersonen, zowel van publiekrechtelijke- als privaatrechtelijke aard. Hierbij kan worden gedacht aan o.a. leges, vergunningen, huren, pachten, reiniging, aktes, begraven, vaccinaties, koopsommen, etc. In dit saldo zijn niet begrepen: vorderingen van afd. Belastingen, Werk en Inkomen, GKB en Parkeren. Inzake het saldo 'overige debiteuren' ad. 18,352 miljoen euro wordt gekeken naar de ouderdom van de vorderingen, en op basis van een vastgesteld percentage een bedrag voor oninbaarheid berekend.

Voorziening dubieuze debiteuren	na correctie*		dotatie	
< 3 maanden	10.442	10.442	0%	0
3-6 maanden	885	885	5%	44
6-12 maanden	729	729	10%	73
1-2 jaar	743	551	50%	276
> 2 jaar	5.553	486	100%	486
	18.352	13.093	2	879

* correctie: in het saldo van de oudere posten van 1-2 jaar en > 2 jaar zijn vorderingen opgenomen waarvan het niet nodig is om rekening mee te houden als risico. Zo is er o.a. in het saldo van 5,553 miljoen euro en bedrag opgenomen van 2,813 miljoen euro dat reeds was voorzien in de jaarrekening 2013, en een bedrag van 1,871 miljoen euro betreffende bouwleges.

De voorziening dubieuze debiteuren wordt in mindering gebracht op de post debiteuren.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Toelichting op het saldo van de voorzieningdubieuze debiteuren	
Reeds voorzien in 2013	-2.813
in afwachting besluitvorming Regiotram	-2.524
incassoproblemen agenda Oosterpoort	-18
dotatie 2014/2015 zoals hiervoor berekend	-879
	-6.234

Toelichting 6

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

LIQUIDE MIDDELEN		
bedragen x 1.000 euro	31-12-2013	31-12-2014
Liquide middelen	2.572	8.603

Toelichting 7

Overlopende activa

OVERLOPENDE ACTIVA		
bedragen x 1.000 euro	31-12-2013	31-12-2014
a. nog te ontvangen bedragen van Rijk en EU	1.959	1.077
b. overige overlopende activa	18.319	3.851
Totaal	20.278	4.928

Hieronder volgt een specificatie van de nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van Europese en Nederlandse overheidslichamen (ex art 40A BBV).

NOG TE ONTVANGEN BEDRAGEN VAN RIJK EN EU (ex art.40a)				
	Saldo 01-01-2014	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo 31-12-2014
Omschrijving (bedragen x € 1.000)				
Vergoeding inzake papier (Nedvang)	14	54	94	26-
Vergoeding inzake glas (Nedvang)	121	182	240	63
Verg. inz. kunststoffen en verm. vuilverw. Kst (Nedvang)	1.601	2.600	3.341	860
Vergoeding overlast-en parkeerfeiten (CJIB)	223	180	223	180
				-
Totaal	1.959	3.016	3.898	1.077

Toelichting 8

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de reserves wordt verwezen naar Bijlage 1 (Verloopoverzicht reserves en voorzieningen).

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

EIGEN VERMOGEN						
bedragen x 1.000 euro	Saldo 01-01-2014	Bestemming resultaat 2013	Toevoeging	Onttrekking vrijval	Saldo 31-12-2014	
Algemene Egalisatiereserve	28.303	10.893	15.797	15.639	39.354	
Egalisatiereserve tarieven	5.932	277		6.209	0	
Overige bestemmingsreserve	164.925	-4.623	109.856	24.221	245.936	
Totaal reserves	199.160	6.547	125.653	46.069	0	285.290

GEREALISEERD RESULTAAT		
bedragen x 1.000 euro	31-12-2014	31-12-2014
Gerealiseerd resultaat	6.551	3.410

Dit is het voordelig resultaat over 2014. Voor een specificatie wordt verwezen naar het onderdeel Financieel perspectief, hoofdstuk 1 Financieel beeld.

Toelichting 9

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die zich hebben voorgedaan per balansdatum en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs kan worden geschat. De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale of contante waarde.

VOORZIENINGEN					
bedragen x 1.000 euro	Saldo 01-01-2014	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Totaal voorzieningen	31.335	15.391	6.010	4.199	36.520

De voorziening volkshuisvesting van 505 duizend euro is in mindering gebracht op de leningen volks huisvesting. Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de voorzieningen wordt verwezen naar Bijlage 1 (Verloopoverzicht reserves en voorzieningen).

Toelichting 10

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde vermindert met de aflossingen.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

GELDENINGEN				
Bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde		Opgenomen Aflossing Boekwaarde	
Omschrijving	1-1-2014	2014	2014	31-12-2014
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars				
- AEGON Asset Management	3.067		3.067	-
- ING / Nationale Nederlanden	-			-
- Overig				-
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	3.067	-	3.067	-
Binnenlandse banken en ov. financiële instellingen				
- ABN AMRO Bank NV	106.733		3.779	102.954
- Algemene Spaarbank Nederland NV (ASN)	13.000		11.500	1.500
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	639.560	55.867	14.940	680.487
- Rabobank	-			-
- ING Bank	1.072		1.072	-
- Triodos Bank	25.000	20.000		45.000
- Nederlandse Waterschaps Bank	338.314	3.724	47.500	294.538
- St. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Ned.Gemeenter	357		108	249
Totaal binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.124.036	79.591	78.899	1.124.728
Binnenlandse bedrijven				
	-			-
				-
Totaal binnenlandse bedrijven	-			-
Openbare lichamen				
- Gemeente Meerssen	-	2.500		2.500
- Provincie Noord Brabant	-	10.000		10.000
Totaal openbare lichamen	-	12.500	-	12.500
Overige binnenlandse sectoren				
- ARCG	1.200			1.200
- Overig	1			1
Totaal overige binnenlandse sectoren	1.201	-	-	1.201
Totaal buitenlandse instellingen				
	-			-
Totaal geldleningen 2014	1.128.304	92.091	81.966	1.138.429

De rentelasten verbonden met alle vaste schulden bedraagt 40,6 miljoen euro over 2014.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

WAARBORGSMOMEN				
	Boekwaarde	Opgenomen	Aflossing	Boekwaarde
bedragen x 1.000 euro	1-1-2014	2014	2014	31-12-2014
- gemeente grond/ vergunningspas parkeren	851	40	60	831
-Benzinemasjes	22			22
- Borgstelling	31-			31-
- Toegangsmasjes	145		56	89
Totaal waarborgsmomen	987	40	116	911

De gemeente vraagt voor diverse werkzaamheden waarborgsmomen, die na afloop met de werkelijk gemaakt kosten worden verrekend. Ook wordt bij tijdelijk gebruik van gemeentegrond een waarborg verlangd.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Toelichting 11

Kortlopende schulden

KORTLOPENDE SCHULDEN		
Netto vlottende schulden < 1 jaar	31-12-2013	31-12-2014
a. Kasgeldleningen van openbare lichamen	-	-
b. Overige kasgeldleningen	35.000	45.000
c. Banksaldi	23.347	34.679
d. Overige schulden	71.532	65.372

Kortlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde.

- Deze post bestaat hoofdzakelijk uit het saldo van de bankrekening die wordt aangehouden bij de Bank Nederlandse Gemeenten.
- Hieronder worden de kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden opgenomen.

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting 12

Overlopende passiva

OVERLOPENDE PASSIVA		
bedragen x 1.000 euro	31-12-2013	31-12-2014
a. Verplichtingen	34.821	25.367
b. vooruitontvangen bedragen van Rijk en EU	3.122	2.689
c. overige vooruit ontvangen bedragen	6.804	8.850

Onder de overlopende passiva worden vooruit ontvangen bedragen, nog te betalen bedragen, Kruisposten en overige overlopende passiva verantwoord. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen worden in onderstaande tabel verder gespecificeerd (ex art 49B BBV).

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VERLOOPOVERZICHT PASSIVA EX. ART 49B				
Omschrijving	Saldo 01-01-2014	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2014
Bijdrage van gemeente inzake overname uren	11			11
Bijdrage gemeente Ten Boer inzake SLOK	-			-
Polka	-			-
RMC rijksbijdrage	316	15	51	280
OAB bestuursakc 2012	976	2.584	1.800	1.761
FCP CN0912 ntb	27			27
CCC reloaded Crealab		30	-	30
Besluit W.G.S.	131	-	12	119
Afkoop BWS '09 Gem. Hoogezand-Sappemeer	74			74
Liquiditeitsoverschot BWS	35	-	2	33
Huisvesting gehandicapten	95	-	23	72
Rgsvh 1987	9	-	25	16-
Woningbouwaccelerator (BLS)	-			-
Impulsgelden	-			-
REP subsidie Grote Markt	-			-
FES subsidie Eemskanaalzone	-			-
Bijdrage gemeente Ten Boer inzake SLOK*	5		5	-
Polka*	173	11	-	184
BSV projecten	137	62	-	199
Participatiebudget	1.101-	10.019	9.625	707-
Organisatie Inburgering (waaronder Generaal Pardon)	175	114	110	179
Wet Inburgering	914	229	854	289
Generaal Pardon uitvoeringskosten	139	-	1	138
Extra GKB 2009	0			0
Koplopersubsidie	91	-	145	54-
ESF Actie A	944	29	874	99
WIZ	29-	890	890	29-
Totaal	3.122	13.983	14.417	2.691

Toelichting 12

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

GEWAARBORGDE GELDENINGEN					
Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restant 01-01-2014	Nieuwe gewaarborgde geldleningen	Totaal van de gewone en buitengewone aflossing	Restant 31-12-2014
St. Huize de Wijert	1044	65		65	0
Garantie aankoop eigen woning		70.241		722	69.519
Woningaanpassing gehandicapten		3		3	0
Garantie Woningverbetering NRF		210		56	154
Geldleningen GEMM CV		0			0
Totaal gewaarborgde geldleningen	0	70.454	0	781	69.673

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

HUUROVEREENKOMSTEN		
Omschrijving	Bedrag per jaar	einde contract
Parkeergarage Westerhaven	923	2030
Totaal huurverplichtingen	923	

LEASE VERPLICHTINGEN		
Omschrijving	Bedrag per jaar	einde contract
Reprografie Ricoh	140	2014
Reprografie Xerox	71	2021
Repro apparatuur Canon	36	2017
Totaal leaseverplichtingen	247	

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEERJARIGE CONTRACTEN > € 250.000,-		
Omschrijving/ Leverancier	raamcontract bedrag 2014	einde contract
Aann.bedr. H.J. Jurriens	1.942.795	2013
Aebi Schmidt Nederland B.	573.220	2016
Agile Software B.V.	569.175	2016
ArboVitale	401.313	2016
Autobedrijven Esa Groning	384.992	2015
Autobedrijven Esa Verkoop	1.103.510	2015
Axxicom Thuisulp B.V.	507.474	2015
BAM Infratechniek Telecom	809.220	div
BAM Utiliteitsbouw B.V.	13.467.464	2016
Bedrijfsfietsen Nederland	360.319	2014
Bouwcombinatie DUO2 V.O.F	332.500	div
Brocacef	271.465	div
Centraal Beheer Achmea	826.589	2015
Centric Netherlands B.V	464.205	2015
Centric Netherlands B.V	688.073	2015
Cofaly Noord L.N.	1.004.740	2017
Connexxion Taxi Services	1.096.271	2017
Croon Elektrotechniek B.V	401.391	div
Croon/Wolter & Dros facil	609.661	2023
De Vries oppervlaktereini	252.266	2015
DNZT Huishoudelijke Verzo	259.490	2015
Donkergroen	499.165	2015
draaijer+partners B.V.	380.674	2014
DSV Assurantiegroep B.V.	1.089.472	2015
EIC B.V.	431.336	2015
Eneco Business B.V.	2.891.603	2014
ENEXIS B.V.	465.041	div
ENEXIS B.V.	1.255.748	div
Ernst & Young Accountants	318.032	2014
Essent Energie Verkoop Ne	401.029	div
Farraig C.V.	250.963	2014
FieldTurf Benelux B.V.	1.358.213	2014
Geesink B.V.	376.594	2016
Gispin International B.V.	340.999	2015
Gom Schoonhouden BV	673.428	2015
GroesNoord Ag&Turf B.V.	275.180	2016
Grontmij Advies & Technie	392.235	2015
HajemaCommunicatie	251.708	2015
Hanzevast real estate	1.089.218	2018
HaskoningDHV Nederland B.	312.040	2015
Hewlett-Packard Nederland	357.420	2017
HMA Reklame en Marketing	353.237	onb.tijd
Imtech Infra B.V.	3.059.287	2015
Iza Zorgverzekeraar N.V.	1.227.871	2016

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

MEERJARIGE CONTRACTEN > € 250.000,-		
Omschrijving/ Leverancier	raamcontract bedrag 2014	einde contract
KPN Corporate Market B.V.	318.267	2017
KPN Lokale Overheid	664.035	2014
Maas International B.V.	440.189	2015
Machinefabriek Rusthoven	593.792	2015
Menzis	885.000	2015
Menzis Zorgverzekeraar Ua	3.781.942	2015
Microsoft Ireland Operati	996.404	2016
MUG Ingenieursbureau	573.390	2015
N.V. Waterbedrijf Groning	274.730	div
Nns	431.945	2016
Nuon CCC namens N.V.Nuon	2.936.648	2014
Oliecentrale Nederland B	2.322.506	2018
Oosterhof-Holman Beton- e	1.763.185	2014
Ordina ICT B.V.	331.927	2015
Pl On street B.V.	518.071	2016
PinkRocade Local Governm	463.798	2015
PostNL Marketing&Sales B.	709.202	2015
Q-Park Beheer B.V.	297.482	2016
Randstad Uitzendbureau	11.420.611	2015
Ravo B.V.	310.492	2016
Ricoh Nederland B.V.	702.329	2015
Roelofs Wegenbouw B.V.	748.705	2015
Schmit Parkeersysteem B.V	626.355	2017
Scholten Awater B.V.	647.153	2017
Sodexo B.V.	638.355	2015
Telegrootgebruik B.V.	489.252	div
Totality Informatisering	1.073.451	2015
Translift Nederland B.V.	510.977	2015
Trip Advocaten & Notariis	314.309	2015
TSN Thuishulp Nederland B	9.474.430	2015
Van Bergen B.V.	882.596	2016
Van Dijk zakelijk	254.798	2015
Van Hoek Verhuizingen BV	420.389	2015
Van Wijnen Groningen B.V.	662.932	div
Veiligheidszorg Noord	1.526.597	2015
Vendor B.V.	284.251	2016
Vishay-Waste Collection S	421.647	2014
Visschedijk Schoonmaak +	509.859	2015
Vodafone	687.048	2015
Vosko Networking B.V.	401.141	2015
Waterbedrijf Groningen N.	282.931	div
Werkpro	306.949	2014
Yacht	1.242.267	2015
ZCN Totaalvervoer	2.434.912	2017
Zinn	2.435.092	2015
Zorgvervoercentrale Neder	368.436	2017

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Renteswap				
Tegenpartij	Onderliggende lening *	Variabel rente percentage	Vast rente percentage	eind datum contract
ABN-AMRO	2.327	6 mnds euribor	4,7525%	2031
* Hoofdsom per balansdatum		17.327		

Ten behoeve van het afdekken van het renterisico op een langlopende lening met een variabele rente (zijnde de 6-maands euribor) heeft de gemeente Groningen een renteswap afgesloten. Op grond van dit contract dient de gemeente Groningen over de hoofdsom van de langlopende lening (2,04 miljoen euro per 31 december 2014) een vaste rente te betalen en ontvangt de gemeente Groningen een variabele rente over de hoofdsom van de renteswap (2,04 miljoen euro per 31 december 2014).

Het contract kent geen verplichting om een onderpand voor de negatieve marktwaarde aan te houden (margin call). Ook is er geen sprake van een clause waarbij de tegenpartij het contract kan opzeggen. De hedgerelatie is volledig effectief.

De ABN-AMRO kent een AA rating.

Toelichting 13

Gebeurtenissen na balansdatum

Verkoop terrein Peizerweg

In het eerste kwartaal van 2015 is het terrein naast het kantoorgebouw aan de Peizerweg verkocht. Op de andere voor Iederz resterende helft van de kavel staan veel meer opstallen. Dat deel is echter voor Iederz voor de toekomst niet goed bruikbaar en de opstallen zullen vermoedelijk moeten worden gesloopt. Deze resterende boekwaarde is nog te hoog in verhouding tot de reële marktwaarde. Gelet op de staat van het pand (gedateerd en energetisch zeer matig) is er een afboeking gedaan van 1,4 miljoen euro.

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING

Volgt

BIJLAGEN

- 1 VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN
VOORZIENINGEN
- 2 TOELICHTING RESERVES EN VOORZIENINGEN
- 3 SUBSIDIES EN INKOMENSOVERDRACHTEN
- 4 OVERZICHT INVESTERINGEN
- 5 OVERZICHT BEGROTINGSOVERSCHRIJDINGEN
- 6 STAAT P
- 7 TOTAALOVERZICHT EXTRA BELEID
- 8 ONDERHOUDSGEGEVENS GEMEENTELIJKE GEBOUWEN
- 9 SISA-BIJLAGE
- 10 OVERZICHT KAPITAALLASTEN
- 11 STAAT B & 1B PERSONEEL VAN DERDEN
- 12 STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN
ONTTREKKINGEN AAN DE RESERVES
- 13 INTERBESTUURLIJK TOEZICHT
- 14 LIJST MET AFKORTINGEN

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 1 Verloopoverzicht reserves en voorzieningen

RESERVES	Saldo 31-12-2013	Best. resultaat 2013	Toe voeging	Ont trekking	Saldo 31-12-2014
ALGEMENE EGALISATIERESERVE					
Algemene egalisatiereserve (AER)	25.191	10.893	15.797	15.639	36.242
BESTEMMINGSRESERVE EGALISATIE TARIEVEN					
Egalisatie afvalstoffenheffing	5.932	277		6.209	-
Overige egalisatie reserves					
Rente egalisatiereserve	1.750				1.750
Egalisatiereserve WMO	1.362				1.362
BESTEMMINGSRESERVES OVERIGE					
Egalisatiereserve instellingen ivm concernaccres	998		1.376	1.217	1.157
Exploitatie risico Forum	2.900		300		3.200
BSV Paddepoel	51			8	43
NASB	165			165	-
Reserve muziekschool	300			300	-
Aandelen NV Essent	1.262				1.262
Martiniplaza B.V.	5.216				5.216
Kosten dualisering	39		1	13	27
Extra beleid	655		6.500	450	6.705
Reserve Regio Specifiek pakket ZZL	60.214	394	17.260	403	77.465
Ten Boer	235	17			252
Flankerend beleid	4.838			290	4.548
Friciekosten bez 11-14	332			76	256
BR reservering voor tekort 2015			2.728		2.728
Personeel in Balans	504		436	776	164
Kinderfonds Armoede (EB)	132		24	20	136
Minimabeleid (GKB)	75				75
RCF-Noord	33				33
Wachtgeld en mobiliteit	42				42
Bestemmingsreserve huisvesting	48	-48			-
Verkiezingen	526		567	1.035	57
Bodemsanering	4.241		532	125	4.648
Fonds Economische Ontwikkelingen	155				155
Grondbank	4.065		69		4.134
Grondzaken	15.429	-5.041	23.632	3.325	30.696
Kunst op straat	575				575
Parkeren	-		800	800	-
Stimuleringsfonds VHV	12.397	1.093	211		13.701
Reserve extra beleid	2.023		581	1.353	1.251
Wonen boven winkels	1.000				1.000
Groninger Monumentenfonds	932				932

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES	Saldo	Best.	Toe	Ont	Vrijval	Saldo
	31-12-2013	resultaat 2013	voeging	trekking		31-12-2014
ISV	29.812		11.555	9.210		32.157
BWS	644		11	500		155
Gemeentegaranties	150					150
Bouwleges	-					-
Forumgarage	2.100		700			2.800
Br Bovenwijkse infrastructuur			42.417			42.417
Huisvesting Semmelweisstraat	75			75		-
Marktplaats Lewenborg	311	-311				-
Onderwijshuisvesting	2.959		40	340		2.659
Saneringskosten asbest	52			52		-
Egalisatiereserve BTW-compensatiefonds	2.266	-266		2.000		-
WGA	1.030	-30	30			1.030
Bureau Onderzoek & Statistiek	-22	22				-
Afkoopsommen onderhoud graven	1.801	26	36	393		1.469
Onderhoud Stadsbeheer						-
Riolering	1.460	-250		1.210		-
Geluidreducerend asfalt	475	-75				400
Reserve extra beleid	82	-2		42		38
Stadtoezicht	152	-152				-
Kunstvoorraad CBK	1.647					1.647
Verlies kunst CBK	42			21		21
Esserberg 2014			48			48
Recreatiegebied Kardingse	508			22		486
Totaal reserves	199.161	6.547	125.651	46.069	-	285.290

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VOORZIENINGEN	Saldo 31-12-2013	Best. resultaat 2013	Toev.	Onttr.	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Voorzieningen						
Legaat Andrea Elkenbracht	214					214
Pensioen voormalig medewerker WMOO, nu O2G2	165					165
Pensioenen wethouders	2.405		415		53	2.766
Wachtgeld wethouders	823			330	148	346
Nadelig saldo Zodiak	145			62	41	43
Vordering op Verkoop Vennootschap BV	5.247					5.247
Vordering op CBL Vennootschap BV	222					222
RCG	184			14		170
Wmo-collectief vervoer	250			250		-
Personeel	54			18		36
Spaarverlof	41			41		-
Thermiek BV	19					19
Fonds sanering Beckerweg	3.758		57	73	2.800	942
Openbaar vervoer	1.527			1.000		527
Grote Steden Beleid III	622			40		582
Onderhoud Parkeergarages	459		129			588
Onderhoud museum	1.041		248	297		992
Onderhoud gebouwen	125					125
Onderhoud gebouwen	548		353	-3		905
Groot onderhoud Hanzeplein	450		97			548
Groot onderhoud Sontweg	834		208	211		831
Groot onderhoud Duinkerkenstraat	1.541		140			1.681
Groot onderhoud Zuiderdiep	570		200	131		639
Huur leegstand Waagstraat	700			368		332
Onderhoud vensterscholen	330		70			400
Groot onderhoud Harm Buitenplein			357			357
Onderhoud Muziekschool	152					152
Onderhoud voormalig onderwijs gebouwen	104					104
leegstand Eendrachtsskade	700			700		-
Huur leegstand Europaweg 8			4.505			4.505
Ambulancedienst	184					184
Reorganisatie	5.358		28	1.994	905	2.487
Individueel Loopbaanbudget	475		210	35		650
Verzekeringen	604		641	449	252	544
Voorziening risico BTW	60		200			260
Naheffing Ipads	175					175
Afvalstoffenheffing			5.572			5.572
Riolering vervangingsinvesteringen	1.069		1.772			2.842
Riolering groot onderhoud	125		26			151
Groot onderhoud OP/SB	55		163			217
Totaal voorzieningen	31.335	-	15.391	6.010	4.199	36.520

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 2 Toelichting reserves en voorzieningen

RESERVES omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Extra beleid	Nieuw beleidsmiddelen die voor de aankomende jaren beschikbaar zijn gesteld, zijn in deze reserve opgenomen.			0 Deze reserve kan worden opgeheven.	
Egalisatiereserve Instellingen ivm concernaccres	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.		1.157	De raad heeft voor gesubsidieerde instellingen een accresystematiek vastgesteld waarbij het concernaccres met een vertraging van twee jaar wordt verwerkt in de subsidiebudgetten. Het verschil tussen het in enig jaar ontvangen en het in de subsidiebudgetten "doorgegeven" concernaccres wordt verrekend met deze bestemmingsreserve. Bij raadsbesluit van 19 december 2012 is deze systematiek aangepast. Deze aanpassing bestaat slechts hierin dat nu een veiligheidsklep is ingebouwd waardoor het financiële risico voor de gemeente - een negatieve reserve - verdwijnt. Het accres wordt niet meer op percentages aan instellingen doorgegeven maar op basis van beschikbaar budget.	voldoende
Exploitatierisico Forum	Betreft een reserve om de risico's van de exploitatie van het Groninger Forum te dekken, die ontstaan zijn door de verwachte latere opening van het gebouw.	3.500	3.200	Oorspronkelijk niveau was 3,5 miljoen. Er is in 2010 echter 1,95 miljoen aan de het Forum betaald ter ondersteuning van de exploitatie. Dit bedrag wordt in 5 termijnen weer gedoteerd aan de reserve conform raadsbesluit GR10.2268757 punten III en IV. Daarmee is de reserve op niveau voor toekomstige exploitatierisico's.	voldoende
BSV Paddepoel	Deze reserve houdt verband met de aanbouw BSV Paddepoel.	83	43	Deze reserve draagt bij aan de exploitatiesubsidie over periode van 10 jaar van de buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel. Conform raadsbesluit is deze reserve gevormd en daarbij is bepaald dat jaarlijks 8 duizend euro aan deze reserve wordt onttrokken. Het niveau van deze reserve is conform planning en daarmee voldoende.	voldoende
NASB	NASB wil burgers meer aan het sporten en bewegen krijgen. De middelen dienen gedurende de periode 2010 t/m 2014 te worden ingezet. Aangezien de middelen in 2010, 2011 en 2012 van het Rijk worden ontvangen heeft het college op 26 okt 2010 ingestemd met een voorstel om een bestemmingsreserve in te stellen.	328	0	Deze reserve kan worden opgeheven.	n.v.t.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg)					
omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Muziekschool	Versterking van het weerstandvermogen van de fusiecombinatie Muziekschool/Kunstcentrum	300	0		n.v.t.
Algemene Egalisatiereserve (AER)	Het opvangen van eventuele onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn		36.242		voldoende
Aandelen Essent NV	Tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGG naar EGD.		1.262	Waardering is volgens verkrijgingsprijs.	voldoende
Martiniplaza BV	Hervwaardering van de aandelen van Martiniplaza BV.		5.216	Waardering is volgens verkrijgingsprijs.	voldoende
Kosten dualisme	Het afdekken van incidentele lasten vanaf 2003 over de gewenste ondersteuning voor de raad (raadsgriffie) als gevolg van de invoering van het dualisme.		27	De kapitaallasten m.b.t. de investeringen 'inrichting fractiekamers & digitale voorzieningen raadszaal' komen ten laste van deze reserve. De reserve is van voldoende omvang.	voldoende
Extra beleid	In deze reserve zijn nog te besteden nieuw beleidsgelden opgenomen		6.705	De raad heeft vastgesteld welke bedragen in de reserve extra beleid gestort dienen te worden. Het uitgangspunt is dat incidentele, extra beleidsgelden 2 jaar beschikbaar mogen blijven.	voldoende
Regio Specifiek Pakket ZZL	Bij het vaststellen van de jaarrekening 2008 is de reserve RSP ingesteld. De diverse projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) dienen hier uit te worden gefinancierd.		77.465	Bij de begroting 2013 heeft uw raad 28 miljoen euro voorgefinancierd vanuit de reserve RSP voor de dekking van de begroting 2013. Bij de begroting 2014 en de begroting 2015 wordt in totaal 28,8 miljoen euro teruggestort in de reserve vanuit de vrijval van de gereserveerde middelen voor de regiogram. Het bedrag voor 2014 bedraagt circa 16 miljoen euro.	voldoende
Ten Boer	Voordelen en nadelen in de samenwerking met Ten Boer worden met deze reserve verrekend.		252	Voordelen en nadelen in de samenwerking met Ten Boer worden met deze reserve verrekend.	voldoende
Flankerend beleid	Herplaatsing medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie 2011-2014.		4.548	De mobiliteitsmanagers van het programma voeren flankerend beleid uit voor de medewerkers die hun functie hebben verloren.	voldoende
Frictiekosten bezuinigingen 11-14	Doel is hieruit incidentele kosten te betalen die voortvloeien uit vastgestelde maatregelen van de bezuinigingstaakstelling 2011-2014.		256	De projectsecretaris maakt deel uit van deze projectgroep en valt buiten de beschikbare formatie. De kosten worden uit de reserve Frictiekosten Concernbezuinigingen 2011-2014 gedekt.	voldoende
Reservering voor tekort 2015	Bij de begroting 2014 is besloten om de helft van het begrotingsoverschot over 2014 te reserveren voor het begrotingstekort van 2015.		2.728	In 2014 hebben we 2,728 miljoen euro gereserveerd voor het cofinancieringsfonds. Bij de begroting 2015 is besloten deze middelen in te zetten ter dekking van de begroting 2015.	voldoende

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg)	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Egalisatiereserve WMO	Buffer voor het opvangen van schommelingen bij de uitvoering van de WMO.		1.362	N.v.t.	
Personeel in balans	Bij raadsbesluit van 29 oktober 2008 is deze reserve ingesteld. Doel is om de volgende kosten te dekken: 1) in het kader van het programma 'Personeel in Balans'; 2) voor het nieuw op te richten Loopbaancentrum; 3) de resterende frictiekosten uit de bezuinigingen 2004-2006.		164	In 2008 is de reserve Personeel in Balans ingesteld voor het programma personeel in balans. De toevoeging ad 436K bestaat uit structurele toevoeging. De onttrekking heeft betrekking op de kosten voor het traineeprogramma Stadstalent (151 duizend euro) en de kosten voor zes extra werkleerbanen (BBL) (189 duizend euro). (= 340K). Daarnaast heeft er nog een onttrekking (436K) plaatsgevonden ten aanzien van de dekking van de organisatiekosten en uitvoeringskosten voor "van werk naar Werk"	cf notitie GMT programma
Kinderfonds Armoede	Betreeft een bestemmingsreserve voor het verstrekken van pc's aan kinderen van minimegezin.		136	betreft toevoeging rente 24 duizend euro conform begroting en onttrekking van 20 duizend euro ten behoeve van de vergoedingen van internetaansluitingen.	voldoende
Minimabeleid (GKB)	Geoormerkt geld voor zorg c.q. schuldhulpverlening.		75	geen	voldoende
RCF-Noord	Opvangen van mogelijke tekorten in de exploitatie van het Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding-Noord.		33	geen	voldoende
Wachtgeld en Mobiliteit	Dekking wachtgelduitkeringen en kosten van mobiliteit.		42	geen	voldoende
Huisvesting	Opvangen van incidentele huisvestingskosten in verband met de revitalisatie van de Prefectenhof		0	Opgegeven	n.v.t.
Verkiezingen	Egalisatie van de kosten van verkiezingen		57	De geraamde toevoeging van 567 duizend euro betreft de toevoeging vanuit het meerjarenbeeld. In 2014 zijn de Gemeenteraads- en Europese verkiezingen georganiseerd. Om deze kosten te kunnen dekken is 1.035 duizend euro aan de reserve onttrokken. In het meerjarenbeeld 2013/2016 is de financiële meerjarenbegroting van verkiezingen geëvalueerd en dit heeft geresulteerd tot een aanpassing van de storting vanuit het meerjarenbeeld. Naar aanleiding hiervan kan deze reserve als voldoende worden gekwalificeerd.	Voldoende

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg) omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Bodemsanering	Bestemd voor de kosten van bodemsaneringen die niet uit andere bronnen gefinancierd kunnen worden. Daarnaast is deze reserve specifiek bestemd voor het afdekken van eventueel schadeclaims betreffende in het verleden door de gemeente uitgegeven grond, alsmede claims van het rijk in verband met ongerechtvaardigde verrijking en de slijtsanering.		4.648	Toevoeging: 532.000. Betreft de jaarlijkse storting en de toevoeging van rente. Onttrekking van 125.000. Betreft een jaarlijkse onttrekking ter dekking van o.a. personele kosten.	
Fonds Economische Ontwikkelingen	De middelen worden breed ingezet ter stimulering van de economische ontwikkelingen in de stad.		155		
Grondbank	Overeenkomstig besluitvorming is de reserve nodig voor de dekking van risico's en financiering van grondbankaankopen.		4.134	Rentetoevoeging: 69.000 Vormen van een toereikende buffer om de (rente)risico's die samenhangen met het strategisch grondbezit te kunnen afdekken. Beoordeling van de toereikendheid vindt plaats in samenhang met de reserve grondzaken.	
Grondzaken	Het doel van de bestemmingsreserve Grondzaken is het vormen van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen op de grondexploitaties. Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de boxenrisicomethode gehanteerd.		30.696	De totale toevoeging in 2014 bedraagt 23.632.000 en is als volgt opgebouwd: Aanvullende opgave: 20.098.000, extra beleid 2014: 3.000.000, begroot resultaat binnenbezittingen: 54.000, begroot resultaat erfpacht: 215.000, begrote rente: 265.000. De totale onttrekking bedraagt in 2014 8.366.000 en is als volgt opgebouwd: Rekeningresultaat 2013: 5.041.000, NIEGG en Alo locatie: 2.400.000, begroot resultaat plankostencomplexen: 125.000, rente en exploitatie grondbank: 800.000. Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgifte tempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc. De risico's zijn met behulp van de boxenrisicomethode gekwantificeerd. De minimale omvang van de risico's die verband houden met grondexploitaties en nog in exploitatie te nemen gronden per 31 december 2014 bedraagt 180,529 miljoen euro. Dit risico heeft betrekking op alle lopende grondexploitaties inclusief Meerstad.	

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg) omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Kunst op straat	Financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte. Het fonds wordt beheerd door het Centrum Beeldende Kunst (CBK) en ROEZ.		575	In 2014 heeft de dienst OCSW geen onttrekking aan de reserve gedaan. De uitvoeringen van kunstprojecten zijn naar aanleiding van verträgen in de ruimtelijke ordeningprojecten zelf ook vertraagd.	
Parkeren	Deze reserve dient als egaliseringsreserve voor de resultaten van het parkeerbedrijf		0	De reserve is uitgeput vanwege de nadelige exploitatieresultaten van de afgelopen jaren.	
Stimuleringsfonds Vhv	Personen of instellingen de kans te geven onder aantrekkelijke voorwaarden geld te lenen voor initiatieven betreffende aanschaf van een pand, renovaties, woningaanpassingen, groot onderhoud, activiteiten in de gebouw de omgeving		13.701	Toevoeging rekeningresultaat 2013: 1.093.000. Rentetoevoeging 21 De reserve dient der dekking van de verstrekte geldleningen. De leningen worden verstrekt vanuit vier rekening-couranten die we bij SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvestig Nederlandse gemeenten) aanhouden. Bij volledige omzetting van de RC-saldo's is het volledige bedrag van deze reserve nodig ter financiering.	
Extra beleid	In deze reserve zijn nog te besteden nieuw beleids gelden opgenomen		1.251	Onttrekking: 1.353.000. Betreft de bezuiniging 2013 extra beleid duurzaamheid (677.000), Bezuiniging 2013 O db norm (167.000), subsidie O DB norm BW 1e kwartaal (250.000) extra beleid cofinancieringsfonds BW 2e en 3e kwartaal (226.000), extra beleid cofinancieringsfonds jaarrekening 2013 (33.000). Toevoeging 581.000: duurzaamheid jaarrekening 2013 (250.000), duurzaamheid BW 2e en 3e kwartaal (331.000).	
Wonen Boven Winkels	Bij de jaarrekening 2004 is besloten deze bestemmingsreserve te vormen als weerstandsvermogen voor de oprichting van de NV Wonen boven Winkels Groningen waar de gemeente in participeert.		1.000	De middelen in de reserve zijn noodzakelijk als buffer voor de participatie (gemeentelijke inbreng ten gunste van het aandelenkapitaal van de NV bedraagt 1,0 miljoen euro) van de gemeente Groningen in de NV Wonen boven Winkels. De beëindiging van de NV is in gang gezet. De reserve is benodigd om de uiteindelijke beëindiging financieel voor de gemeente te kunnen dekken.	
Groninger Monumentenfonds	Deze reserve is gevormd als buffer voor de lening, die verstrekt is aan het Groninger Monumentenfonds.	1.000	932	Er is 1 miljoen euro nodig als buffer voor de verstrekte achtergestelde lening aan NV Groninger Monumentenfonds. Het saldo van de reserve is ultimo 2014 te laag.	

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg)					
omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
ISV	In deze reserve zijn middelen opgenomen die niet opgenomen mogen worden in de ISV-voorziening.		32.157	Toevoeging: 11.554.000 en onttrekking: 9.210.000. Mutaties vloeien voort uit de BW 2e en 3 kwartaal 2014. Rijk en gemeente Groningen hebben voor de periode 2011-2014 een convenant afgesloten waarin de prestatiedoelstelling en de wijze van besteding van middelen is opgenomen. De mutatie betreft ontvangsten en bestedingen ten gunste c.q. ten laste van de ISV middelen. De bestedingen vinden plaats op basis van het door uw raad goedgekeurde verdeling van ISV middelen.	
BWS	Rente voorziening BWS		155	Rentetoevoeging: 11.000. Onttrekking: 500.000. De gemeenschappelijke regeling Regio Centraal Groningen (RCG) is geliquideerd. Daardoor is 500.000 vrijgevallen (overboeking naar AER)	
Gemeentegaranties	Conform de nota "Herpositionering van het Woonservice Centrum" is deze reserve ingesteld om eventuele claims gemeente garantie te kunnen opvangen.		150	Gemeenten in Nederland hebben geen achterwachtverplichting meer bij nieuwe hypothecariegaranties. Daardoor is de bijdrage aan de voorziening claims gemeentegaranties vervallen. Vanaf 2012 zijn er geen mutaties meer. Al afgegeven gemeentegaranties blijven wel gegarandeerd.	
Forum garage	Afdekking risico parkeergarage Forum		2.800	Jaarlijks wordt 700.000 toegevoegd aan de reserve Forum garage vanuit de exploitatie parkeerbedrijf.	
Bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties			42.417	Op basis van het raadsbesluit van 17 december 2014 is de resterende vrijval van incidentele middelen van 42,417 miljoen euro toegevoegd aan de bekleemde reserve "bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties"	
Huisvesting Semmelweisstraat	Bekleemde reserve ter dekking van kapitaallasten	285	0	De boekwaarde van de gebouw Semmelweisstraat 2 moest afgeboekt worden in verband met de realisatie van de nieuwbouw. Het oude gebouw is niet meer in eigendom van de gemeente. De reserve diende voor de dekking van de kapitaallasten van het oude gebouw. Vandaar de mutatie van de reserve.	nvt
Marktplaats Lewenberg	Bekleemde reserve ter dekking van kapitaallasten	1.550	0	De mutatie betreft de afwikkeling van de jaarrekening 2013 van het project Marktplaats Lewenberg. In 2014 is er geen mutatie geweest.	nvt
Onderwijshuisvesting	Opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.	5.000	2.659	De reserve is bedoeld om de schommelingen binnen onderwijshuisvesting te egaliseren. De mutatie in 2014 betreft de onttrekking in verband met het niet sluitend kunnen maken van de exploitatie.	voldoende
Saneringskosten asbest	Dekking saneringskosten van asbest in gemeentelijke gebouwen	360	0	De mutatie heeft betrekking op de sanering van geconstateerde asbest bij het project Violstraat. Daarmee is de reserve ook nul.	nvt

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg) omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Egalisatiereserve BCF	Het opvangen van exploitatiedeel in de komende jaren.			0 De reserve is opgeheven	
WGA	Afdekken van het eigen risico op de WGA (Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten)	1.000	1.030	In 2014 heeft de reguliere toevoeging van 30 duizend euro plaatsgevonden. Daarnaast heeft er via de resultaatbestemming 2013 een onttrekking van 30 duizend euro plaatsgevonden. In het besluit 'Evaluatie regeling werkhervatting gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid (WGA) 2011' is besloten de gewenste minimum omvang van de reserve WGA op 1 miljoen euro te bepalen. Ook voor 2014 zal weer een voorstel worden ingediend om het surplus in de reserve ten gunste van de exploitatie vrij te laten vallen.	
Onderzoek & Statistiek	De reserve is bedoeld om fluctuaties in de exploitatie van Bureau onderzoek & statistiek af te dekken.			0 De reserve is opgeheven	n.v.t.
Afvalstoffenheffing	Het opvangen van prijsschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Voeding: overdekking van meer dan 100% in enig jaar van de afvalstoffenheffing	8% v/d omzet inzameling huishoudelijk afval		0 In overeenstemming met regelgeving Besluit begroting en verantwoording (BBV) is de reserve afvalstoffenheffing gewijzigd in een Voorziening afvalstoffenheffing.	voldoende
Afkoopsommen onderhoud graven	Veel nabestaanden kiezen voor het afkopen van het onderhoud van de graven in plaats van het jaarlijks te voldoen. Deze inkomsten worden gestort in deze bestemmingsreserve, zodat de rente daarvan kan worden aangewend voor het feitelijke onderhoud.		1.469	In 2014 is vanuit het rekeningresultaat 2013 een toevoeging van 26 duizend euro geweest uit de kostendekkende exploitatie begraven. In mei 2014 is besloten tot een onttrekking van 393 duizend euro uit de reserve voor het uitvoeren van beheerplannen begraafplaatsen en een begrote rentetoevoeging van 36 duizend euro, per saldo is 357 duizend euro onttrokken.	voldoende

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg) omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Onderhoud Stadsbeheer	Het garanderen van de inzet van middelen voor het onderhoud van de stad		0		
Riolering	Als er resultaten worden gerealiseerd op de productgroep riolering zullen deze worden verrekend met de bestemmingsreserve Riolering. Deze reserve geeft mede inzicht in de mate waarin de planning van het GWRP gehaald wordt.		0	In overeenstemming met regelgeving Besluit begroting en verantwoording (BBV) is de reserve riolering gewijzigd in een voorziening riolering.	nvt
Geluidsreducerend asfalt	Het reserveren van gelden voor de meerkosten van het onderhoud ten opzichte van de gebruikelijke traditionele asfaltwegen.		400	Bij rekening 2013 is conform de begroting als resultaatsbestemming 75 duizend euro onttrokken aan de reserve geluidsreducerend asfalt; deze mutatie is in 2014 in de reserve verwerkt. Over 2014 heeft geen onttrekking plaatsgevonden aan deze reserve.	voldoende
Extra beleid	Nieuw beleidsmiddelen die voor de aankomende jaren beschikbaar zijn gesteld, zijn in deze reserve opgenomen.		38	In 2014 is 42 duizend euro onttrokken aan de reserve Extra beleid	voldoende
Egalisatiereserve Stadtoezicht	Opvangen van nadelen Stadtoezicht vanaf 2012		0	nvt	nvt
Rente egalisatiereserve	Opvangen renteschommelingen	1.750	1.750	Geen mutaties	voldoende
Kunstvoorraad CBK	Deze bestemmingsreserve is ingesteld om in geval van schade of verlies van kunstwerken van het Centrum Beeldende Kunst (CBK) de niet verzekerde kosten van herstel van kunstwerken te dekken. Het is kostbaar om de volledige collectie van het Centrum Beeldende Kunst voor alle risico's te verzekeren. Bij "verlies" van de voorraad volstaat het uitgekeerde bedrag niet. Immers, de dan geldende marktwaarde bepaalt de aanschafprijs, de werken zijn verzekerd tegen de toenmalige inkoopprijs. Mocht door andere calamiteiten (zoals waterschade of ongedierte) de collectie onherstelbaar beschadigd raken dan zijn we daarvoor niet verzekerd. Met vaststelling van het collectiebeheersplan is hiervoor een bestemmingsreserve voorraden ingesteld.	2.516	1.647	Geen mutaties	voldoende

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

RESERVES (vervolg)					
omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Verlies kunst CBK	Opvangen exploitatietekorten voor de periode tot en met 2015	168	21	Na afloop van 2015 kan deze reserve vervallen	voldoende
Eeserberg 2014			48	Deze bekleemde reserve is in 2014 nieuw ingesteld middels raadsbesluit en de benodigde middelen zijn in 2014 gedoteerd.	voldoende
Recreatiegebied Kardingse	Deze reserve is voor toekomstige uitgaven voor de herinrichting van het kerngebied van het recreatiegebied Kardingse.	500	486	Deze reserve bestaat voor een gedeelte uit een bekleemde reserve voor de destijds gedane investering in het servicegebouw Zilvermeer. De begrote onttrekking voor de jaarlijkse kapitaallast is de enige mutatie die hier heeft plaatsgevonden.	voldoende
Totaal reserves			291.384		

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VOORZIENINGEN Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Legaat Andrea Elkenbracht	Begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een voortgezette muziekstudie in het buitenland te volgen.	214	geen mutaties	voldoende
Pensioen vm medew O2G2	Het financieel afdekken van een risico in verband met de éénmalige kosten van een pensioenvoorziening van een voormalig medewerker WMOO nu O2G2.	165	geen mutaties	voldoende
Pensioenen wethouders	Sinds 2002 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de pensioenen van wethouders. De voorziening is ingesteld om de pensioenlasten van voormalig wethouders (voor 2006) te kunnen financieren. Waarschijnlijk zal in de komende jaren een landelijk fonds voor pensioenen wethouders in het leven worden geroepen. Ten behoeve van de pensioenvoorziening van wethouders die ingaande 2006 politieke ambtsdragers zijn/waren, is een verzekeringspolis afgesloten.	2.766	Er is 415 duizend euro toegevoegd aan de voorziening. Dit betreft de ontvangen opgebouwde kapitalen ten behoeve van twee oud wethouders. De onttrekking heeft betrekking op de betalingen van de pensioenen van de betrokken deelnemende oud wethouders. Voor deze voorziening wordt jaarlijks een herberekening gemaakt. De uitkomst hiervan leidt tot vrijval.	voldoende
Wachtgeld wethouders	Om in de komende jaren aan de wachtgeldverplichtingen voor oud wethouders te kunnen voldoen is in boekjaar 2012 een voorziening gevormd.	346	onttrekking betreft de betaalde wachtgelden. De vrijval van wachtgeld betreft een aantal wethouders die ander werk gevonden hebben.	voldoende
Nadelig saldo Zodiak	Compensatie voor financiële risico's verbonden aan overname van stafpersoneel Zodiakgroep.	43	onttrekking betreft de loonkosten over 2014. De vrijval is gerealiseerd, omdat het financiële risico lager ligt.	voldoende
Vordering op Verkoop Vennootschap BV	In verband met de verkoop van Essent is er een aandeel in een aantal opgerichte BV's welke dienen ter zekerheid van mogelijke claims, voortvloeiende uit de verkooptransactie of rechtshandelingen van voor de verkoop. Onzeker is in hoeverre er uiteindelijk een beroep gedaan kan worden op het vermogen van deze BV.	5.247	Geen mutaties.	voldoende
Vordering op CBL Vennootschap BV	In verband met de verkoop van Essent is er een aandeel in een aantal opgerichte BV's welke dienen ter zekerheid van mogelijke claims, voortvloeiende uit de verkooptransactie of rechtshandelingen van voor de verkoop. Onzeker is in hoeverre er uiteindelijk een beroep gedaan kan worden op het vermogen van deze BV.	222	Geen mutaties.	voldoende
RCG	Garantstelling loonkosten voormalig RCG medewerkers	170	onttrekking betreft de loonkosten over 2014.	voldoende
Wmo-collectief vervoer	Opvangen van mogelijk extra kosten bij de uitvoering van het lopend vervoercontract Wmo dat per 1-1-2013 is ingegaan.	0	Met de onttrekking zijn de nagekomen extra kosten over 2013 voor de uitvoering van het vervoerscontract Wmo gedekt.	N.v.t.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VOORZIENINGEN (vervolg)				
Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Personeel	Afloop ontvangen voorziening.	36	tijdelijke dekking voor structureel hogere loonkosten	voldoende
Spaarverlof	Dekking vervangend personeel bij opname spaarverlof.	0	bedrag is in 2014 ingezet bij pensionering betreffende medewerker	n.v.t.
Thermiek BV	Opvang negatieve resultaten van Thermiek BV	19	geen mutaties	voldoende
Fonds sanering Beckerweg	Nazorg voor diverse bodemsaneringslocaties, w.o. Beckerweg	942	Rentetoevoeging: 57.000. Onttrekking onderhoudskosten: 74.000	voldoende
Openbaar vervoer	De gemeente participeert in het OV-bureau Groningen Drenthe en is voor 21% risicodragend voor eventuele financieel deconfiture van dit bureau. Daarnaast kan de voorziening worden ingezet voor OV-infrastructuur.	527	Begrotingswijziging vrijval 2.800.000 Er is 1 mln onttrokken voor de bijdrage busbaan Europaweg	voldoende
Grote Steden Beleid III	In het kader van de uitvoering van GSB III zijn rijksbijdragen beschikbaar gesteld voor de pijler Economie. Hiervoor is een meerjarig EBP-programma opgesteld. De nog niet bestede middelen van het Rijk worden toegevoegd aan de voorziening voor de uitvoering van het resterende programma.	582	Bijdrage project Sprint@Work: 40.000	voldoende
Onderhoud Parksegarages	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van het planmatig onderhoud van het parksebedrijf.	588	Dit betreft het voordelig resultaat van de exploitatiekosten: 129.000	voldoende
Onderhoud museum	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van het Groninger Museum.	992	Toevoeging rekeningresultaat 2013: 196.000. Jaarlijkse toevoeging: 52.000. Onttrekking kosten groot onderhoud 2014: 297.000	voldoende
Onderhoud gebouw Stadhuis/Goudkantoor	Egalisatie groot onderhoud Bestuursdienstgebouwen (Oude Stadhuis en Goudkantoor).	125	Geen mutaties	voldoende
Onderhoud gebouwen Perfectenhof	Egalisatie van de kosten van (groot) onderhoud van de beide vm DIA-panden.	905	De mutatie betreft de begrote dotatie in 2014 ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan. Voor de kantoorpanden (kernvastgoed) wordt in april 2015 een actualisatie van de meerjarenplanning onderhoud (in prognoses) afgerond. In 2015 wordt vastgesteld of en in welke mate de opgebouwde voorziening toereikend is voor de bekostiging van het onderhoud in de toekomst. En het met deze voorziening mogelijk is jaarlijkse fluctuaties in het onderhoud op te vangen.	voldoende
Groot onderhoud Hanzplein	Opvangen grote schommelingen in de onderhoudskosten van het Hanzplein.	548	De mutatie betreft de begrote dotatie in 2014 ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan.	voldoende
Groot onderhoud Sontweg	Opvangen grote schommelingen in de onderhoudskosten van de locaties Sontweg en Vinkhuizen.	831	De mutatie betreft de begrote dotatie in 2014 ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan.	voldoende

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VOORZIENINGEN (vervolg)				
Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Groot onderhoud gebouwen Duinkerkenstraat	Onderhoud kapitaalgoederen waarborgen. Voor het opvangen van overschrijdingen van onregelmatig gespreide kosten voor groot onderhoud wordt jaarlijks een dotatie aan deze voorziening gedoteerd.	1.681	De mutatie betreft de begrote dotatie in 2014 ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan..	voldoende
Groot onderhoud Zuiderdiep	De voorziening betreft de verplichting samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van de kosten van groot onderhoud. Jaarlijks wordt een meerjarenplan opgesteld. De belangrijkste onderdelen zijn: schilderwerk binnen / buiten, bestrating en riolering gebouw Menno van Coehoorn, inspectie / onderhoud en vernieuw en van daken, aanbrengen van glas op de balustrades en vervangen van tapijt.	639	De mutatie betreft de begrote dotatie in 2014 ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan..	voldoende
Huur leegstand Waastraat	Dekking huur leegstand Waastraat	332	De Waastraat is buitengebruik gesteld voor de ambtelijke huisvesting. De huur van het gebouw wordt nog gecontinueerd tot april 2016. Om die reden is met een onttrekking aan de voorziening van 350.000 euro (was 700.000 euro) de voorziening gehalveerd.	voldoende
Onderhoud vensterscholen	Opvangen schommelingen onderhoudsplaning voor planmatig/groot onderhoud.	400	geen mutatie	voldoende
Groot onderhoud Harm Buitenplein	Het opvangen van toekomstig onderhoud aan het pand aan het Harm Buitenplein	357	De mutatie betreft de begrote dotatie in 2014 ter dekking van de kosten van meerjaren onderhoudsplan..	voldoende
Onderhoud Muziekschool	Het opvangen van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool.	152	geen mutatie	voldoende
Onderhoud voormalig onderwijs gebouwen	Onderhoud dat ten doel heeft de voormalig onderwijsgebouw en in goede staat te houden voor andere bestemmingen	104	geen mutatie	voldoende
Leegstand Eendrachtskade	Dekking huur leegstand Eendrachtskade	0	De Eendrachtskade is voor de ambtelijke huisvesting na de in gebruikname van het gebouw Harm Buitenplein buiten gebruik gesteld. De huurkosten voor 2015 zijn betaald uit de voorziening	n.v.t.
Huur leegstand Europaweg 8		4.505	Als gevolg van de reorganisatie is ook een herhuisvesting doorgevoerd. Hierdoor staat het gebouw aan de Europaweg dat wij als gemeente huren met ingang van 1 september jl. leeg. Het huurcontract voor dit pand loopt nog tot 1 augustus 2018 door. Boekhoudregels schrijven voor dat de waarde van een doorlopend huurcontract in een voorziening doteren zodat het verlies direct genomen wordt. In de jaren 2015 en verder hebben we voor deze huur wel budgetten in de begroting staan. Het nadeel voor 2014 brengen we deels ten laste van het budget 2015. De budgetten 2016 tot 1 augustus 2018 betrekken we bij de begroting 2016.	Voldoende

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VOORZIENINGEN (vervolg)				
Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Ambulancedienst	Opvangen van mogelijke kosten die voortvloeien uit de saneringsprocedure, die met het indienen van een saneringsaanvraag in december 2002 is ingezet.	184	De voorziening dekt in de eerste plaats de uitredingskosten van het ABP, het VUT-fonds en de pensioenschade die het gevolg zijn van een eventuele overgang van de actieve ambulancemedewerkers naar Ambulancezorg Groningen. Als gevolg van belemmeringen in o.m. de pensioenregelgeving heeft deze overgang tot op heden niet kunnen plaatsvinden. Daarnaast dekt de voorziening kosten in het kader van het FLO-overgangsrecht af, die niet gedeclareerd kunnen worden.	Voldoende
Reorganisatie	Het gevolg van de vorming van het SSC is dat niet iedere medewerker kan worden geplaatst. Voor de kosten van boventaligheid is deze voorziening ingesteld.	2.487	De voorziening is in 2014 ingesteld met als doel de kosten van niet herplaatste medewerkers te dekken. In 2014 is voor een bedrag van 1,99 miljoen euro aan de voorziening onttrokken. Dat betreft salarislasten voor 1,84 miljoen en kosten Flankerend beleid voor 158 duizend euro. Per ultimo 2014 is de benodigde omvang van de voorziening opnieuw vastgesteld. Op grond van deze berekening valt ten aanzien van de salarislasten een bedrag vrij van 905 duizend euro en is een storting van 27 duizend euro nodig voor de te voorzien kosten Flankerend beleid.	Voldoende
Individueel Loopbaanbudget	In de CAO is afgesproken dat ambtenaren met ingang van 2013 recht krijgen op een Individueel Loopbaanbudget (ILB) van 500 euro per jaar. Opsparen kan ook, met een maximum van 1.500 euro in 2015. Het budget is bedoeld voor loopbaan gerelateerde activiteiten gericht op een nieuwe functie.	650	In het kader van ILB is er in 2014 35 duizend euro uitgegeven. Per 31-12-2014 is de omvang van de voorziening vastgesteld op 650 duizend euro. Daarvoor is een bedrag van 210 duizend euro in de aan de voorziening toegevoegd.	Voldoende
Verzekeringen	Afdekken van eigen risico's bij schadeuitkeringen	544	Er is in 2014 431 duizend euro uitgegeven in verband met afwikkeling van schades en claims. Daarnaast is een bedrag van 18 duizend euro onttrokken in verband met automatiseringskosten. Tenslotte is een bedrag van 252 duizend euro vrijgevallen ten gunste van de exploitatie vanwege het surplus in de voorziening in verband met de maximale omvang.	Voldoende
Voorziening risico BTW	Deze voorziening is ingesteld voor de mogelijke suppletie 2012	260	Het onderzoek van de Belastingdienst naar de aftrek van BTW in verband met de uitgaven van het sportonderwijs is nog niet afgerond. In verband met een mogelijke naheffing van de Belastingdienst is eerst voor het jaar 2011/2012 een voorziening getroffen. In 2014 zijn de mogelijke claims van 2013 en 2014 toegevoegd.	Voldoende
Naheffing Ipads	Vanaf 2011 heeft de gemeente Groningen tablets in gebruik. Het gebruik hiervan is fiscaal belast. Tot nu toe is nog geen belasting hierover afgedragen. Met de belastingdienst zal een afspraak worden gemaakt over de wijze waarop belastingheffing en afdracht geregeld zullen gaan worden.	175	Volgens het Gerechtshof Amsterdam is het gebruik van een Ipad niet fiscaal belast. De Belastingdienst is tegen de uitspraak in cassatie gegaan. Zolang dat loopt, moet het bedrag dat gereserveerd is, blijven staan.	Voldoende.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

VOORZIENINGEN				
(vervolg)				
Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2014	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Riolering vervangingsinvesteringen	Spaarbedragen voor toekomstige investeringen mogen in het riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg van uitbreidingsinvesteringen in de grondexploitatie is gedekt.	2.842	Toekomstige vervangingen van rioleringen kunnen worden gedekt uit deze voorziening. In het GWRP 2014-2018 wordt aangegeven dat in 2014 een bedrag van 562 duizend euro kan worden toegevoegd aan deze voorziening. De vorige onttrekking was ten behoeve van riolering Verlengde Hereweg, Zonnelaan/Kastanjelaan, Oliemuldersweg en Admiraal de Ruyterlaan. De volgende onttrekking wordt gekoppeld aan een plan tot systeemwijziging. Deze voorziening is nu te rubriceren als een voorziening ex art. 44 lid 2. Het eindsaldo van de reserve Riolering is in 2014 overgeboekt naar deze nieuw ingestelde voorziening. De BBV schrijft voor dat hiervoor geen reserve mag worden ingesteld, maar een voorziening.	voldoende
Riolering groot onderhoud	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn zoals herijking overstortmuren, inmeting rioolstelsel, uitbaggeren, etcetera.	151	De kosten van groot onderhoud aan riolering worden met deze voorziening geëgaliseerd. In 2014 is conform het GWRP 2014-2018 een bedrag van 26 duizend euro toegevoegd aan de voorziening. In het volgend GWRP zal worden aangegeven volgens welk onderhoudsplan middelen uit deze voorziening wordt onttrokken. Daarom is de voorziening nu te rubriceren als een voorziening ex art. 44 lid 2.	voldoende
Groot onderhoud OP/SB	Het opvangen van groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadsschouw burg.	217	Noodzakelijke dotatie aan de voorziening conform het voorzienbare planmatige onderhoud in 2015 volgens het MIOP	voldoende
Afvalstoffenheffing	Het opvangen van prijsschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. De voeding van deze voorziening komt vanuit overdekking van meer dan 100% in enig jaar van de afvalstoffenheffing.	5.572	Het eindsaldo van de reserve afvalstoffenheffing is in 2014 overgeboekt naar deze nieuw ingestelde voorziening. De BBV schrijft voor dat hiervoor geen reserve mag worden ingesteld, maar een voorziening	voldoende
Totaal voorzieningen		36.520		

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 3 Subsidies en inkomensoverdrachten

SUBSIDIES			
bedragen x 1.000 euro	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
1.1 Werk			
Participatiebudget (oud WWB-Werkdeel)	0	0	67
Totaal deelprogramma 1.1	0	0	67
1.2 Inkomen			
Sociaal Fonds	0	23	23
Diverse armoede projecten	0	0	543
Totaal deelprogramma 1.2	0	23	566
2.1 Ruimte voor bedrijvigheid			
EZ Werklocaties	58	160	129
Ondernemerstrefpunt (OTP)	40	40	40
EZ bedrijvigheid	0	80	38
Totaal deelprogramma 2.1	98	280	207
2.2 Binnenstad en toerisme			
EZ Talent en kenniswerkers	60	60	9
EZ Versterken bedrijfsleven Binnenstad	75	75	10
GCC	65	88	120
Totaal deelprogramma 2.2	200	223	139
2.3 Groningen Kennisstad			
Energy Valley	50	50	50
EZ Innovatie ondersteunende technologie	90	155	183
RUG 400 jarig bestaan	0	0	20
Totaal deelprogramma 2.3	140	205	253
2.4 Overige acquisitie			
Internationalisering	133	133	131
EZ Confucius	60	60	30
EZ Gezond oud worden	65	65	
EZ Overige acquisitie	0	0	28
Totaal deelprogramma 2.4	258	258	189
2.5 Overig economie en werkgelegenheid			
Bijdrage regiofonds	1.485	1.414	1.061
Fonds Ondernemend Groningen	1.957	1.798	1.776
Groninger Congresbureau	30	40	30
MG Binnenstadscampagne	75	75	80
MG Hafengeburststg Hamburg	0	0	37
Totaal deelprogramma 2.5	3.547	3.327	2.984
3.1 Integraal jeugdbeleid			
3.1 Integraal jeugdbeleid	12.402	10.332	10.331
Totaal deelprogramma 3.1	12.402	10.332	10.331

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

SUBSIDIES (vervolg)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
4.1 Sociale samenhang en participatie			
Sociale samenhang en participatie	12.688	11.556	11.545
Vergoeding teamleiders sociale teams	0	406	232
Totaal deelprogramma 4.1	12.688	11.962	11.777
4.2 Preventie en zorg			
Preventie en zorg	16.435	16.710	16.782
Heroïneverstrekking	1.050	1.050	997
Fonds openbare geestelijke gezondheidszorg	46	45	0
Lentis			108
Opvang zwerfdieren		131	130
Totaal deelprogramma 4.2	17.531	17.936	18.017
4.3 Integratie en emancipatie			
Integratie en emancipatie	1.409	1.331	1.307
Inburgering	0	0	110
Totaal deelprogramma 4.3	1.409	1.331	1.417
5.1 Sportieve infrastructuur			
Sportieve infrastructuur	1.182	1.263	1.288
Totaal deelprogramma 5.1	1.182	1.263	1.288
5.2 Deelname aan sport			
Deelname aan sport	940	1.064	1.029
Totaal deelprogramma 5.2	940	1.064	1.029
6.1 Culturele infrastructuur			
Stichting GAVA	24	24	24
Culturele infrastructuur	18.953	17.921	17.405
Groninger Museum	442	442	442
Totaal deelprogramma 6.1	19.419	18.387	17.871
6.2 Deelname aan cultuur			
Deelname aan cultuur	3.397	3.389	3.322
Totaal deelprogramma 6.2	3.397	3.389	3.322
6.3 Cultuur overig			
Cultuur overig	750	744	657
Totaal deelprogramma 6.3	750	744	657
7.2 Openbaar vervoer			
Bijdrage OV-bureau	0	163	165
Totaal deelprogramma 7.2	0	163	165
8.1 Doelgroepen			
Flankerend Beleid Studentenhuisvesting - Leven in Stad	0	0	5
Subsidies Volkshuisvesting	0	5	0
Totaal deelprogramma 8.1	0	5	5

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

OVERIGE INKOMENSOVERDRACHTEN	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
1.1 Werk			
Participatiebudget (oud WWB-Werkdeel)	4.853	4.653	4.201
Werk in Zicht & Actieplan Jeugdwerkloosheid	0	0	611
Overige inkomensoverdrachten	0	0	56
Totaal deelprogramma 1.1	4.853	4.653	4.868
1.2 Inkomen			
WWB Inkomensdeel	147.146	147.146	148.859
Bijzondere Bijstand	6.728	7.469	6.493
BBZ	1.930	1.930	2.574
IOAW	2.334	2.334	3.455
WKO	621	621	828
IOAZ	281	281	406
GKB instellingen	113	113	113
BOB	350	350	29
BBZ (pre)starters	3.800	3.800	4.816
Langdurigheidstoelage	1.653	1.653	1.752
Taalcoaches	0	45	45
Resto	0	30	30
Voedselbank	0	60	0
ex-ROA	0	0	4
WIK	0	0	-2
Totaal deelprogramma 1.2	164.956	165.832	169.402
2.1 Ruimte voor bedrijvigheid			
Visie Ebbingekwartier	0	0	123
Schades derden markt	0	0	2
Totaal deelprogramma 2.1	0	50	125
2.2 Binnenstad en toerisme			
Noorderslag	50	50	
Ondernemersprijs	20	20	20
Stichting Marketing Groningen	900	883	866
Evenementen Binnenstad	0	105	49
EZ Talent en kenniswerkers	0	85	18
Totaal deelprogramma 2.2	970	1.143	953
2.3 Groningen Kennisstad			
Akkoord van Groningen	0	147	80
Keiweek	0	0	4
RUG kenniscafé	0	0	2
Cofinancieringsfonds	0	226	334
EZ Innovatie ondersteunende technologie	0	0	7
Totaal deelprogramma 2.3	0	373	427

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

SUBSIDIES (vervolg)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
8.2 Nieuwbouw			
Groningen Energieneutraal	100	100	217
Duurzaamheid algemeen	0	0	41
Woningmarkt Groningen	0	0	15
Totaal deelprogramma 8.2	100	100	272
8.3 Bestaande woningvoorraad			
AVPW	25	25	25
Bestuit woninggebonden subsidies	15	15	12
Gehandicaptenregeling AGGA	30	41	23
Stimulering energiebesparing in de best. Woningvoorraad	132	132	100
Handhaving OdB norm kamerverh.	0	250	15
Totaal deelprogramma 8.3	202	463	175
8.4 Cultuurhistorie en archeologie			
Monumentenbudget	0	275	245
Archeologisch onderzoek	0	20	0
Totaal deelprogramma 8.4	0	295	245
8.5 Overig wonen			
Platform GRAS	64	78	71
WON uren financiën	0	1	0
Totaal deelprogramma 8.5	64	79	71
9.1 Kwaliteit leefomgeving			
Vogelopvang	12	12	
Dierenweide Het Boegbeeld (Wegafarm beheerssubsidie)	11	11	11
Monumentale bomen	3	3	3
Le Roy Groen	22	22	22
Subsidies in het kader van lentekriebels	0	38	26
Convenant natuur monumenten	0	133	138
Totaal deelprogramma 9.1	48	219	200
9.2 Afval inzameling en verwerking			
Oud papier	0	0	72
Totaal deelprogramma 9.2	0	0	72
13.1 College en raad			
Sociaal Fonds	23	0	0
Totaal deelprogramma 13.1	23	0	0
TOTAAL SUBSIDIES	74.398	72.048	71.319

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

OVERIGE INKOMENSOVERDRACHTEN	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
1.1 Werk			
Participatiebudget (oud WWB-Werkdeel)	4.853	4.653	4.201
Werk in Zicht & Actieplan Jeugdwerkloosheid	0	0	611
Overige inkomensoverdrachten	0	0	56
Totaal deelprogramma 1.1	4.853	4.653	4.868
1.2 Inkomen			
WWB Inkomensdeel	147.146	147.146	148.859
Bijzondere Bijstand	6.728	7.469	6.493
BBZ	1.930	1.930	2.574
IOAW	2.334	2.334	3.455
WKO	621	621	828
IOAZ	281	281	406
GKB instellingen	113	113	113
BOB	350	350	29
BBZ (pre)starters	3.800	3.800	4.816
Langdurigheidstoeslag	1.653	1.653	1.752
Taalcoaches	0	45	45
Resto	0	30	30
Voedselbank	0	60	0
ex-ROA	0	0	4
WIK	0	0	-2
Totaal deelprogramma 1.2	164.956	165.832	169.402
2.1 Ruimte voor bedrijvigheid			
Visie Ebbingekwartier	0	0	123
Schades derden markt	0	0	2
Totaal deelprogramma 2.1	0	50	125
2.2 Binnenstad en toerisme			
Noorderslag	50	50	
Ondernemersprijs	20	20	20
Stichting Marketing Groningen	900	883	866
Evenementen Binnenstad	0	105	49
EZ Talent en kenniswerkers	0	85	18
Totaal deelprogramma 2.2	970	1.143	953
2.3 Groningen Kennisstad			
Akkoord van Groningen	0	147	80
Keiweek	0	0	4
RUG kenniscafé	0	0	2
Cofinancieringsfonds	0	226	334
EZ Innovatie ondersteunende technologie	0	0	7
Totaal deelprogramma 2.3	0	373	427

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

OVERIGE INKOMENSOVERDRACHTEN (vervolg)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
2.4 Overige acquisitie			
Bijdrage experience Groningen			10
Internationalisering	0	70	8
Totaal deelprogramma 2.4	0	70	18
2.5 Overig economie en werkgelegenheid			
Bedrijven contacten / promotiedagen	30	10	10
Ecologie leefomgeving	60	60	44
EemsDollard Regio	12	23	0
EZ activiteiten	0	215	85
NOM	0	54	46
Overig	0	25	11
Totaal deelprogramma 2.5	102	387	196
3.1 Integraal Jeugdbeleid			
Integraal jeugdbeleid	2.384	3.450	3.209
Stadsbijdrage JGZ	3.078	3.147	3.149
Totaal deelprogramma 3.1	5.462	6.597	6.358
4.1 Sociale samenhang en leefbaarheid			
AWBZ Dagopvang	0	110	100
WMO-verstrekingen:	22.615	22.668	20.744
Duinkerkenstraat	0	1	6
Totaal deelprogramma 4.1	22.615	22.779	20.850
4.2 Preventie en zorg			
Preventie en zorg	1.422	549	92
Opvang zwerfdieren	131	0	
Stadsbijdrage IZB	768	768	780
Stadsbijdrage GGZ algemeen	380	380	385
Totaal deelprogramma 4.2	2.701	1.697	1.257
4.3 Integratie en emancipatie			
Inburgering		0	20
Totaal deelprogramma 4.3	0	0	20
5.1 Sportieve infrastructuur			
Sportieve infrastructuur	543	543	308
Totaal deelprogramma 5.1	543	543	308
5.2 Deelname aan sport			
Deelname aan sport	154	57	32
Totaal deelprogramma 5.2	154	57	32
5.3 Overig sport en bewegen			
Overig sport en bewegen	33	33	0
Exploitatatiebijdrage Euroborg	0	297	324
Totaal deelprogramma 5.3	33	330	324

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

OVERIGE INKOMENSOVERDRACHTEN (vervolg)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
6.1 Culturele infrastructuur			
Groninger Archieven	2.107	2.107	2.107
The Passion 2014	0	150	110
Martiniplaza	0	0	2.400
Andrea Alkenbracht Fonds	0	0	5
Totaal deelprogramma 6.1	2.107	2.257	4.622
6.2 Deelname aan Cultuur			
Fusie KCG/SMG	0	300	300
Totaal deelprogramma 6.2	0	300	300
6.3 Overig Cultuur			
Overig Cultuur	0	0	4
Totaal deelprogramma 6.3	0	0	4
7.6 Overig verkeer			
Kapitaallasten SNB			1.000
Lease Centrale Werkplaats			-3
Verkeersonderzoek			5
Totaal deelprogramma 7.6	0	0	1.002
8.1 Doelgroepen			
Subsidies Volkshuisvesting	0	0	31
Totaal deelprogramma 8.1	0	0	31
8.2 Nieuwbouw			
Stimuleringsimpulsen VHV	5	5	5
Bijdrage GEM Meerstad	0	0	14.500
Totaal deelprogramma 8.2	5	5	14.505
8.3 Bestaande woningvoorraad			
Nieuw Lokaal Akkoord	1.000	1.000	2.271
Bijdragen uit Stadsdeelbudgetten	0	0	103
De Kring	0	0	7
Totaal deelprogramma 8.3	1.000	1.000	2.381
8.4 Cultuurhistorie en archeologie			
Groninger Monument Fonds	47	47	47
Totaal deelprogramma 8.4	47	47	47
8.5 Overig Wonen			
Bijdragen uit Stadsdeelbudgetten	0	213	321
LPB Congres 2014	0	0	1
Stedelijke & Regionale strategie	0	0	2
Totaal deelprogramma 8.5	0	213	324
9.1 Kwaliteit van de leefomgeving			
Vergunning iepenbeheer Stichting Iepenwacht	48	48	45
Dierenweide Eelderbaan	11	11	11
Kinderboerderij Beijum	11	11	11
Kinderboerderij Beestenborg	13	13	20
Kinderboerderij Minerva	3	3	3
Beheer & Inrichtingsplan Westrand	0	0	22
Totaal deelprogramma 9.1	86	86	112

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

OVERIGE INKOMENSOVERDRACHTEN (vervolg)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
bedragen x 1.000 euro			
9.2 Afvalinzameling en verwerking			
Wijkstemdagen	0	0	1
Totaal deelprogramma 9.1	0	0	1
10.1 Veilige woon- en leefomgeving			
Veiligheidsgeld SDC	0	0	7
Totaal deelprogramma 10.1	0	0	7
10.5 Fysieke veiligheid			
Stadsbijdrage RBRW	13.342	13.342	13.342
Stadsbijdrage crisismanagement	141	141	141
Stadsbijdrage onvoorzien	269	269	269
Stadsbijdrage GHOR	196	196	196
Totaal deelprogramma 10.5	13.948	13.948	13.948
11.3 Publieke dienstverlening			
Rijksleges overige regelingen	1.059	1.516	1.697
Totaal deelprogramma 11.3	1.059	1.516	1.697
12.2 Personeel			
HRM Beheer	0	4	0
Totaal deelprogramma 12.2	0	4	0
12.3 Facilitaire dienstverlening			
TB Groen Iepziekte	0	0	4
Totaal deelprogramma 12.3	0	0	4
12.4 Overige bedrijfsvoering			
Adviesraad Gehandicaptenbeleid	0	0	6
St.Forum voor Stedelijke Vernieuwing	0	0	2
Totaal deelprogramma 12.4	0	0	8
13.1 College en raad			
Vergoeding raadsfracties	83	68	70
Fractieondersteuning	211	211	207
Gen. regelingen BANN, RCG, Cevan, VGG	126	122	125
Gen. regeling Meerstad (GRM)	112	112	93
Provincie Groningen (SNN-bijdrage)	112	112	117
Totaal deelprogramma 12.4	644	625	612
Overig			
Schades aan derden	0	38	14
Totaal overig	0	38	14
Totaal inkomensoverdrachten	221.285	224.549	244.757
Totaal subsidies	74.398	72.048	71.319
Totaal overdrachten	295.683	296.597	316.076

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 4 Overzicht investeringen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Omschrijving investering	Tijdsplanning krediet	Kredieten voorgaande jaren		Realisatie voorgaande jaren		Restantkrediet per 01-01-2014		In 2014 nieuw geveerd krediet		Realisatie in 2014		Overboeking indien project gereed		Overboeking restant naar 2015		
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
RO FZ:																
Noord-Zuid route Stationsplan	1999-2015	24.281	16.548	24.234	16.501	47	47									
Kolbert	2003-2015	15.173	7.675	15.028	7.927	145	-352									
	2005-2015	11.824	1.566	11.934	1.576	-110	-10	110								
	2012-2013	355	0	355	0	0	0									
Invoeren betaald parkeren Euroberg	2004-2013	937	937	933	1.038	4	-101									
Westelijke Ringweg/Hoofdsp	2004-2015	3.811	1.989	3.592	1.889	219	100									
Ruimte voor de binnenstad	2011-2013	200	200	200	200	0	0									
Ampakhschoolomgeving+ schoolhuisroutes	2006-2015	2.314	664	2.192	664	122	0									
Stap op Fietsmaatregelen 2009-2010	2009-2015	975	975	933	921	42	54									
Doornr. Ln Odfh en V Ketv. Verschuijden	2007-2015	860	310	555	0	305	310									
Fietsbrug Pitaanlaan	2008-2015	2.800	2.800	1.969	1.001	831	1.799									
Reconstr. Knips Raggata/Damitersp	2009-2015	200	0	139	0	61	0									
Informatiecentrum Grote Markt	2010-2015	1.220	1.220	1.220	1.146	0	74									
Transierium Hoogblok	2006-2015	15.188	13.490	11.471	10.095	3.717	3.395									
Maatreg. Zuidelijke Ringweg (Langman)	2003-2015	30.640	27.640	22.578	28.553	8.062	-913									
OV-aanbestedingen-CS	2006-2015	2.700	2.550	2.183	2.591	517	-41									
HOV-aan vast parkeermoldering/keersterweg	2008-2020	1.510	1.510	1.264	983	246	527									
Verderg. verkenning Z.R.	2008-2020	2.225	2.225	2.150	2.225	75	0									
Bakens P-a-R Europapark-UMCG	2011-2015	5.430	5.430	4.298	4.800	1.132	4.800									
Aanblijving P-R Europapark (P3)	2010-2015	3.000	3.000	2.289	4.000	1.111	2.400									
Reconstrctie NRW	2006-2016	1.922	961	1.730	3.221	961	192									
Reconstrctie Kruining Noordelijke Ringw	2006-2015	3.316	3.316	354	3.221	2.962	95									
Klens verbodmaatregelen 2008/2009/2010/2011	2007-2015	1.384	557	1.219	2.14	165	323									
Tegankelbaarheid bushaltes	2009-2015	985	550	547	172	438	428									
Damitersdijgrage	2011-2015	2.549	2.549	2.307	1.801	242	748									
Herinrichting Stadpark	2005-2015	36.782	36.782	40.645	6.600	-3.863	30.182									
P-R Haren	2006-2015	3.454	3.454	3.447	3.234	7	220									
Fietspad de Verbetring Hoogblok	2013-2015	4.449	4.449	1.512	2.937	4.449	447									
	2013-2015	570	570	570	570	570	570									

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Omschrijving investering	Tijdsplanning krediet	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie voorgaande jaren	Restantkrediet per 01-01-2014	(bedragen x 1.000 euro)												
					In 2014 nieuw geviseerd krediet	Realisatie in 2014	Indien project gereed	Overboeking restant naar 2015									
	jaar van krediet t/m	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
	jaar van verwachte financ. afwikkeling (00xx-20xx)	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto	Btoto		
2																	
Revalidering Hoendiep	2013-2015	650	420	515	199	185	221							135	221		
Dynamisch verkeersmanagement	2011-2015	431	431	231		180	431			83	0	0		97	431		
Beter benutten - fietsparkeeren stad Groningen	2013-2015	3.100	2.500	65		3.035	2.500			795	0	2.240	2.500	2.240	2.500		
Groningen Bereikbaar	2013-2014	1.000	995	4		150	991	845		576	644	415	201	415	201		
Openbaar Vervoer: overwegen spoor	2013-2014	0	0	0		0	0			1.000	0	0	0	0	0		
Openbaar Vervoer: stationgebied knoep Groningen	2013-2015	490	490	490		490	490	500		500	500	990	990	990	990		
Sanering vuilstort Beijnum Noord	2013-2015	286	286	286		286	286	286		286	286	286	286	286	286		
Verdubbeling Verbindingab. Oost en Noord. Ringweg	2013-2015	272	272	272		272	272	272		272	272	272	272	272	272		
Harwegviaduct	2011-2018	280	280	280		280	280	280		1.225	36	1.469	1.505	1.469	1.505		
HOV-maatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen	2013-2015	19.189	19.189	110		19.079	19.189	2.920		150	1.276	17.953	19.339	2.920	0		
Basispakket Verkeersmanagement	2014-2015									190	0	190	0	190	0		
Aansluiting parkovergunningensysteem	2014-2015									400	400	400	0	0	0		
Breg Suikerriekak	2014-2015									2.056	2.056	115	500	1.941	1.556		
Herinrichting/sanering Boisdiep/Bloemstraat	2014-2015									192	192	0	192	192	192		
P+R Reisdiep	2014-2015									280	0	280	0	280	0		
Parkseucomaten Oranjebuurt/Noordspijl/lanioenhout	2014-2015									192	192	6	186	186	182		
P+R Meersd	2014-2015									1.850	1.850	204	1.646	1.646	1.850		
Doortronnmaatregelen Martinikerkbuurt	2014-2015									3.090	3.090	0	3.090	3.090	3.090		
Fietsmaatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen	2014-2015									600	600	0	600	600	600		
Automaatregelen netwerkanalyse Groningen-Assen	2014-2015									200	200	40	200	160	0		
Fietsrad Engelbert	2015-2015									44	44	0	44	116	116		
Ontsluiting Ringweg	2014-2015									700	700	0	700	700	700		
Ontsluiting Ringweg (aanvulling)	2015-2016									47	47	0	47	0	0		
Investering krediet Oorteljeke Ringweg (aanvulling)	2014-2016									45	45	0	45	0	0		
Greco - Schiedershof	2014									45	45	0	45	0	0		
Greco - Bassemoor	2014									45	45	0	45	0	0		
SSC-I:																	
Verv. invest. Bassemoorstraat van Liefland	2013-2015	310	310	155		155	0	155		155	0	155	0	155	0		
Uitbreiding Starter	2004-2015	3.519	0	919	0	2.600	0	0		0	0	2.600	0	2.600	0		

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Omschrijving investering	Tijdsplanning krediet	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie voorgaande jaren	Restantkrediet per 01-01-2014	(bedragen x 1.000 euro)												
					In 2014 nieuw gevoerd krediet	Realisatie in 2014	Indien project gereed	Overboeking restant naar 2015									
	jaar van krediet t/m	jaar van verwachte financ. afwikkeling	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014	2006-2014		
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Uitbreiding Redero	2006-2014	57	0	44	0	13	0	0	0	13	0	0	0	0	0		
Onderwijskennedige vernieuwing Redero	2006-2014	72	0	58	0	14	0	0	0	14	0	0	0	0	0		
Vervangende nieuwbouw Begijnsschool	2007-2015	102	0	125	0	102	0	0	0	51	0	0	0	51	0		
Gymzaal Violentstraat	2008-2015	2.942	0	1.235	0	1.707	0	0	0	1.176	0	0	0	551	0		
Buitenterein school Reildiep	2013-2015	133	0	43	0	90	0	0	0	90	0	0	0	90	0		
Uitbreiding en inrichting AMG Smidschool	2009-2013	136	0	81	0	55	0	0	0	55	0	0	0	55	0		
Vervangende nieuwbouw Joseph Haydn	2009-2015	3.691	0	2.538	0	1.153	0	0	0	1.153	0	0	0	1.153	0		
Grono Haydinschool	2012-2015	61	0	0	0	61	0	0	0	61	0	0	0	61	0		
Nieuwbouw Samenlevingsstraat	2010-2015	6.656	3.044	5.871	2.718	785	326	0	0	664	0	0	0	121	326		
Investeren in binnenklimaat scholen	2012-2015	2.025	0	1.868	0	157	0	0	0	157	0	0	0	157	0		
Herstel constructiefouten Boserhaaveschool	2012-2015	265	0	0	0	265	0	0	0	265	0	0	0	265	0		
Voorbereiding Tamarik	2008-2015	26	0	0	0	26	0	0	0	26	0	0	0	26	0		
GSV uitbreiding	2011-2015	1.584	0	1.575	0	19	0	0	0	19	0	0	0	19	0		
Winged vervangende nieuwbouw	2001-2015	1.584	0	1.575	0	19	0	0	0	19	0	0	0	19	0		
Vervangende nieuwbouw van Heemkerck	2001-2015	3.644	0	3.109	0	535	0	0	0	535	0	0	0	535	0		
Vervangende nieuwbouw Hart de Ruyter	2006-2014	4.404	0	1.823	0	2.551	0	0	0	2.551	0	0	0	320	0		
Uitbreiding De Graafschool	2012-2015	1.124	0	140	0	13	0	0	0	13	0	0	0	13	0		
Reildiep ver: bouw van Haast	2010-2015	1.417	0	0	0	1.417	0	0	0	1.417	0	0	0	1.417	0		
Werkmancolleges: aanpassing tuurtoecentrum	2012-2013	204	0	204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Gem. magnetische Boer: gymlokaal	2005-2015	776	0	0	0	776	0	0	0	776	0	0	0	776	0		
Uitbreiding vestenschol Koorenpoor	2005-2015	914	0	854	0	60	0	0	0	58	0	0	0	598	0		
Uitbreiding Vuurtoeren	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Uitbreiding capaciteit Zernike collège	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Gomuncollège Capaciteitsuitbreiding Gymzaal	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Reidiepschool uitbreiding 4 groepen	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Gravenberg Capaciteitsuitbreiding Gymzaal	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Binnenklimaat scholen	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Nieuwbouw Tamarik	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Constructiefout gabeltondak: Annie MG Smit	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	195	0		
Constructiefout gabeltondak Vuurtoeren	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	177	0		

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Omschrijving investering	Tijdsplanning krediet	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie voorgaande jaren	Restantkrediet per 01-01-2014	In 2014 nieuw gevoerd krediet		Realisatie in 2014	In 2014 nieuw project		Overboeking restant naar 2015					
					Btvo	Btvo		Btvo	Btvo						
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2															
2	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	133	153	0	0	0	0	0
2	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	94	94	0	0	0	0	0
2	2014-2016	0	0	0	0	0	0	0	51	51	0	0	0	0	0
2	2012-2013	120	0	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	2015-2015	0	0	0	0	0	0	0	6.700	261	0	0	0	6.439	0
2	2005 - 2015	20	6	6	14	14	0	0	0	0	0	0	0	14	0
2	2006 - 2015	4	4	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0
2	2009 - 2015	4	4	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0
2	2010 - 2015	1.686	1.559	1.559	1.27	1.27	0	0	0	0	0	0	0	127	0
2	2010 - 2015	66.000	59.216	59.216	8.131	6.784	-8.131	0	0	1.692	1.428	0	0	5.092	-9.559
2	2013 - 2015	100	55	55	45	45	0	0	0	0	0	0	0	45	0
2	2013 - 2015	158	158	158	158	158	0	0	0	0	0	0	0	158	0
2	2013-2015	2.045	0	42	0	2.003	0	0	0	87	0	0	0	1.916	0
2	SSC-1/2:														
2	Routine 2014	2014-2015	0	0	0	0	0	1.000	0	303	0	0	0	697	0
2	SSC-1/3:														
2	Routine investeringen 2014	2014-2015	0	0	0	0	0	4.767	0	2.456	0	0	0	2.311	0
2	Routine investeringen 2011	2011-2012	285	40	40	255	0	0	0	0	0	0	255	0	0
2	Routine investeringen 2012	2012-2013	666	666	666	666	0	0	0	0	0	0	666	0	0
2	Routine investeringen	2014-2015	1.035	0	148	0	887	0	340	0	0	0	227	113	0
2	Dienst investeringen 2012	2012-2015	425	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Dienst investeringen 2013	2013-2014	425	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Dienst investeringen 2014	2014-2015	0	0	0	0	0	0	685	0	0	0	0	685	0
2	SSC-3:														
2	Digitale Werkplek	2012-2014	1.900	1.900	1.900	1.900	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	ICT investeringen	2013-2015	2.350	1.620	1.620	730	0	0	0	0	0	0	121	609	0
2	Extra krediet nieuw digitaal werkplek	2013-2015	860	384	384	476	0	0	0	257	0	0	0	219	0

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Omschrijving investering	Tijdsplanning krediet	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie voorgaande jaren	Restantbedrag per 01-01-2014	In 2014 nieuw geviseerd krediet	(bedragen x 1.000 euro)										
						Realisatie in 2014	Overschrijving	Indien project gereed	Overboeking	Bijdragen		Bijdragen		Bijdragen		Bijdragen
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Vervanging Cipeet	2009-2013	171	171	7	114	164	336	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GWSAALL	2008-2013	450	450	7	114	336	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Percefoen	2006-2013	16	16	0	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stadsbeheer:																
routine investeringen 2014	2014-2017							4.731	1.881	0	0	0	0	0	0	0
routine investeringen 2013	2013-2016	4.304	4.304	1.494	2.590	2.810	0	0	2.199	0	0	0	0	0	0	0
routine investeringen 2012	2012-2014	4.140	4.140	2.590	3.139	1.350	0	0	434	0	0	0	0	0	0	0
routine investeringen 2011	2011-2014	4.569	4.569	3.139	4.140	1.410	0	0	296	0	0	0	0	0	0	0
routine investeringen 2010	2010-2014	5.892	5.892	4.784	1.108	1.108	0	0	149	0	0	0	0	0	0	0
watstaftu 2010	2010-2014	150	150	115	35	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
routine investeringen 2009	2009-2014	5.148	5.148	4.753	395	395	0	0	69	0	0	0	0	0	0	0
Saening riolering 2009	2009-2012	15.258	15.258	646	15.258	676	0	-30	457	-201	212	0	0	0	0	0
Saening riolering 2010	2010-2014	10.274	10.274	0	9.027	338	1.247	-338	882	0	0	0	0	0	0	0
Saening riolering 2011	2011-2015	14.316	14.316	0	12.444	312	1.872	-312	4.035	175	0	0	0	0	0	0
Saening riolering 2012	2012-2015	12.640	12.640	0	4.684	133	7.956	-133	5.648	0	0	0	0	0	0	0
Saening riolering 2013	2013-2016	14.315	14.315	646	646	13.669	0	0	860	208	0	0	0	0	0	0
Saening riolering 2014	2014-2018	8.791	8.791	200	6.347	2.444	200	1.500	2.876	230	250	99	0	0	0	0
Vervanging investeringen openbare ruimte 2012-2017	2013-2015	1.304	1.304	250	952	352	250	0	220	0	0	0	0	0	0	0
Afhandeldiening kruigen	2013-2014	220	220	0	0	220	0	0	220	0	0	0	0	0	0	0
Renovatie aula Schiedenhof	2013-2015	1.037	1.037	305	305	732	0	0	62	0	0	0	0	0	0	0
Routine investeringen 2013 (Wagenpark SB oud)																
Werkwij OP/SE:																
Verv. investeringen OP/SE	2008-2013	1.287	1.287	0	1.287	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vervanging rookkandelen Oosterpoort ivm akkost	2013-2013	445	445	0	445	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanpassing grote zaal Oosterpoort	2013-2015	700	700	400	392	308	400	100	88	0	0	0	0	0	0	0
OP/SE vervanging telefoonsentrale	2014-2014								50	50	0	0	0	0	0	0
OP/SE vervanging kasregistratiesysteem	2014-2014								80	80	14	0	0	0	0	0

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

INVESTERINGEN (vervolg)	Omschrijving investering	Tijdplanning krediet	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie voorgaande jaren	Restantkrediet per 01-01-2014	(bedragen x 1.000 euro)										
						In 2014 nieuw gevoteerd krediet	Realisatie in 2014	Indien project gereed	Overboeking restant naar 2015							
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
		Jaar van krediet in	Jaar van	Jaar van	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven	Uitgaven
		verwachting	verwachting	verwachting	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)	(20xx - 20xx)
Wijkwij S&R:																
	Renovatie sportcentrum Kardinge 2e fase	2011-2015	8.031	0	6.313	0	1.718	0	400	1.526	0	0	0	592	0	0
	Waa- en IJedaccommodatie Easberg	2010-2015	211	0	13	0	198	0	256	0	0	0	0	454	0	0
	Herstel natuurgas sportpark De Kring	2012-2014	61	0	34	0	27	0	0	0	0	0	27	0	0	0
	Herkeuring en aanfit recreatiefaciliteit Kardinge	2012-2014	68	0	0	0	68	0	0	0	0	0	68	0	0	0
	Betoning Papenmolen 3e fase	2013-2014	68	0	21	0	47	0	-400	47	0	0	0	0	0	0
	Vervangingsvestingen sportcentrum Kardinge	2013-2014	617	0	68	0	549	0	0	56	0	0	93	0	0	0
	Sportpark Corpus den Hoorn FC Groningen	2014-2015		104		-104			5.264	4.155				1.105		
	Vervanging 2 kunstgrasvelden voetbal Kardinge	2014-2015							673	489				186		
	Infrastructuur maatregelen camping Stadspark	2014-2015							594	44				350		
	Infrastructuur maatregelen voetbalstadion	2014-2015							90	39				51		
	Renovatie oefenveld Valocitas Sportpark Stadspark	2014-2015							304	291				13		
	Kunstgras trainingveld Stadspark 'Vogels'	2014-2015							30	30				30		
	Inrichting sporthal Kardinge	2014-2015							0	0				0		
	Voorbereidingskrediet Sporthal Europapark	2014-2015							130	89				41		
									371	5				0		
	TOTAAL GENERAAL		434.216	173.392	333.236	107.320	110.979	66.072	75.750	30.071	84.357	12.119	0	7.420	125.119	84.191

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 5 Overzicht begrotingsoverschrijdingen

Begrotingsoverschrijdingen Exploitatie					
Deelprogramma	Actuele begroting lasten	Rekening lasten	Overschrijding	Soort NIVRA overschrijding	Toelichting naar oorzaak en achtergronden bij overschrijdingen > 500 duizend euro
01.2 Arbeidsmarktbeleid	194.858	197.346	2.488	1	Meer bijstandsverstrekkingen. De hogere lasten worden volledig gedekt door een hogere rijksbijdrage.
02.1 Ruimte voor bedrijvigheid	3.918	4.115	197	1	
02.3 Groningen kenniastad	880	1.353	473	1	
04.2 Preventie en zorg	34.211	34.306	95	1	
04.3 Integratie en emancipatie	3.203	3.231	28	1	
05.1 Sportieve infrastructuur	23.656	24.318	158	4	Verplaatsingskosten Gronitas (158 duizend euro) en overige exploitatieafwijkingen.
			47	1	Hogere exploitatielasten die worden gecompenseerd door hogere opbrengsten.
05.3 Overig sport en bewegen	477	490	13	1	
07.1 Fiets	807	858	51	2	
07.2 Openbaar vervoer	732	765	33	2	
07.3 Auto	4.251	4.498	247	1	
07.5 Verkeersveiligheid	0	4	4	1	
08.1 Doelgroepen	913	1.175	262	1	
08.2 Nieuwbouw	12.918	28.285	14.501	1	Op 17 december 2014 heeft de raad de herziening grondexploitatie 2014 Meerstad vastgesteld. Besloten is om een bijdrage van 14,5 miljoen euro te verstrekken aan de GEM Meerstad CV ter afdekking van de voorzieningen die in de grondexploitatie zijn getroffen.
			866	6	Door een uitspraak van de Hoge Raad is de Gemeente Groningen in een twee bouwlegeszaak op formele gronden in het ongelijk gesteld. Voor het risico rechtszaken is een bedrag gereserveerd binnen het weerstandsvermogen.
08.5 Overig wonen	7.822	8.998	923	1	Diverse stadsdeelprojecten hebben geleid tot een hogere last van 384 duizend euro, gedekt uit opbrengsten vanuit onder meer Nieuw Lokaal Akkoord en ISV. Binnen de exploitatie van de erfpachtterreinen worden de hogere rentelasten van 531 duizend euro gedekt uit hogere opbrengsten aan pacht en verkoop.
			253	1	Als gevolg van de stelselwijziging met betrekking tot bovenwijkse voorzieningen zijn de lasten 253 duizend euro hoger dan begroot.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Begrotingsoverschrijdingen Exploitatie (vervolg)					
Deelprogramma	Actuele begroting lasten	Rekening lasten	Over-schrij-ding	Soort NIVRA over-schrij-ding	Toelichting naar oorzaak en achtergronden bij overschrijdingen > 500 duizend euro
09.2 Afvalverzameling en-verwerking	32.164	33.322	1.158	1	
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	361	495	134	1	
11.4 Overige stadhuis en stadje	281	306	25	1	
12.1 Innovaties	4.385	4.919	534	1	Betreft vooral de inzet van projectleiding ten behoeve van het project DaFinci 2.0. Deze lasten worden gedekt uit een bijdrage van het BOSS-budget.
12.4 Overig bedrijfsvoering	544	4.923	4.379	1	In 2014 hebben wij de ondersteunende functies ondergebracht in het Shared Service Center (SSC). De lasten van het SSC zijn in de begroting verantwoord onder de diverse (deel)programma's. Vanuit transparantie kiezen we er voor om de afwijking op de ondersteunende functies te rapporteren in programma 12 Bedrijfsvoering. Bij Voortgangsrapportage 2014-2 hebben wij uw raad hierover geïnformeerd.
13.1 College en Raad	20.377	21.501	1.124	1	Dotatie voorziening pensioenen, gedekt door opbrengsten uit het belegde kapitaal ad 500 duizend euro. Verder hebben we hogere lasten aan BTW-compensatiefonds verantwoord in de rekening. Ook deze worden volledig gecompenseerd door opbrengsten.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 6 Staat P

Samenvatting Staat P 2014 (peildatum 31-12-2014)						
Geactiveerde grondexploitaties (balanspost voorraden)						
project nr	activum nr	Investeringen grondexploitaties	Boekwaarde	Vermeerderingen en verminderingen	extra comptabele mutaties 2014 al in begin	Boekwaarde
Bedragen x € 1.000			Ultimo 01-1-2014	2014		Ultimo 31-12-2014
8000010	101186	Winschoterdiep A	-80	-2		-82
8000020	101194	Euvelgunne	125	4		129
8000030	101207	Driebond A I	-767	-21		-788
8000040	101215	Eemspoort	410	150		560
8000050	101223	De Held II	-2			-2
8000060	101231	Kranenburg-Bedrijven	-428	-10		-438
8000070	101240	Piccardthof/Terborglaan	-1.268	-399		-1.667
8000080	101258	Vinkhuizen-Zuid	-899	-28		-927
8000090	101266	Reitdiep-Dorkwerd	-107	33		-74
8000100	101274	Zernike	3.971	-1.926		2.045
8000110	101282	Ruskenveen-Bedrijven	56	2		58
8000130	101303	Hoogkerk-West	27.442	2.173		29.615
8000140	101311	Milieuboulevard II	13.559	594		14.153
8000160	101338	De Held III	-27	14		-13
8000170	101346	Hergebruik Grond	-1.482	336		-1.146
8000180	101354	Ciboga	592	148		740
8000200	101371	Centrumzone Vinkhuizen	-262	-8		-270
8000220	101397	Europapark	-14.912	-236		-15.148
8000230	101400	Oosterhamrik Boulevard	-14.128	-146		-14.274
8000240	101418	Helpermaar	-714	12		-702
8000280	101451	Herstructurering Lewenborg	-964	-416		-1.380
8000290	101469	Herstructurering De Kring	-3	37		34
8000300	101477	Grote Markt	-22.970	2.780		-20.190
8000310	101493	Oosterparkstadion	-2.746	350		-2.396
8000320	102197	Bk Euvelgunne	94	3		97
8000340	101514	Bk Peizerweg	85	2		87
8000360	101531	Bk Donderslaan	-23	-1		-24
8000370	101549	Bk Friesestraatweg	23	1		24
8000380	101557	Bk Zomerlaan	198	6		204
8000400	101573	Bk Diamantlaan	950	29		979
8000460	101611	Bk Vinkhuizen	326	10		336
8000470	101629	Bk Westerbroek	3.312	101		3.413

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

STAAT P (vervolg)						
project nr	activum nr	Investeringen grondexploitaties	Boekwaarde	Vermeerderingen en verminderingen	extra comptabele mutaties 2014 al in begin	Boekwaarde
Bedragen x € 1.000			Ultimo 01-1-2014	2014		Ultimo 31-12-2014
8000480	101637	Bk Driebond	103	3		106
8000530	101688	Corp.Herst. Paddespoel ZO	2.767	-58		2.709
8000620	101696	Houtunie	-184	61		-123
8000630	101709	Eemskanaalzone	-5.122	421		-4.701
8000640	101717	Rev. Winsch.diep/Eemskanaal ZO	-102	-3		-105
8000650	101725	Damsterdiep	-385	93		-292
8000660	101733	Reitdiepzone WRW	105	43		148
8000670	101741	Reitdiep fase 3/4	3.607	541		4.148
8000680	101750	Europapark Euroborg	21.531	655		22.186
8000690	101768	Europapark De Linie	7.967	245		8.212
8000700	101776	Europapark Kantoren	2.757	308		3.065
8000710	101784	Europapark Station	-3.997	3.837		-160
8000720	101792	Europapark Skivijver	-276	-169		-445
8000750	101813	Gravenburg vensterschool	-231	-7		-238
8000760	101821	Overwinningsplein	-248	-8		-256
8000770	101830	Hoendiep-Noord/Westpoort	172	-57		115
8000800	101848	Kempkensberg/Engelse Kamp	2.958	1.717		4.675
8000810	101856	Bornholmstraat Noord	-177	-168		-345
8000820	101864	Ontwikkelingslocatie	-331	-10		-341
8000840	101881	Bornholmstraat Zuid	-201	-6		-207
8000850	101899	Gideon Zuid	-104	-31		-135
8000860	101901	De Havens	-216	-57		-273
8000880	101928	Antillenstraat	-532	-555		-1.087
8000890	101936	Driehoek Peizeweg/Zuiderweg	222	22		244
8000900	101944	Oosterhamriktracé/Wa	-2			-2
8000910	101952	Oosterhamriktracé/De	4.800	322		5.122
8000920	101961	Vinkhuizen/Zilverlaan	-3			-3
8000930	101979	Brivec Locatie	11			11
8000940	101987	Bornholmstraat-zuid	387	3.969		4.356
8000950	101995	Stationsgebied	-112	-306		-418
8000970	102015	Duinkerkenstraat fase 1	-279	-228		-507
8000980	102023	Helperwestsingel	8	-62		-54
8000990	102031	Duinkerkenstraat fase 2	21	8		29
8001000	102040	Meeroevers	6.599	-539		6.060
8001010	102058	Achter de Rietdijk	-326	3		-323

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

STAAT P (vervolg)						
project nr	activum nr	Investerings grondexploitaties	Vermeerderingen en verminderingen		correctie extra comptabele mutaties 2014 al in begin	Boekwaarde
			Boekwaarde			
		Bedragen x € 1.000	Ultimo 01-1-2014	2014		Ultimo 31-12-2014
8001020	102066	Grote Markt Forum	8.084	2.677		10.761
8001030	102074	Grote Markt Parkeergarage	13.963	11.046		25.009
8001040	102082	Grote Markt Fietskelder	2.088	327		2.415
8001060	102103	De Campagne	691			691
8001120	100968	Woonschepenhaven	648	246		894
8001140	100984	Berlagebrug	341	2.282		2.623
8001190	101021	Sontbrug e.o.	-8.693	9.117		424
8001490	113398	Eemskanaalzone Boulevard	43	15		58
8003320	103974	Bessemooerstrook	-2.059	226		-1.833
8003370	115511	OHZ C-locatie	15	13		28
8003380	113347	OHZ OH-kade ZZ	2.018	119		2.137
8003390	113355	OHZ Stadswerf	2.307	70		2.377
8003400	113363	OHZ Paradijsvogelstraat	3.284	100		3.384
8003410	113371	OHZ Struisvogelstraat	2.615	79		2.694
8003420	112846	OHZ Alva Laval	4.077	196		4.273
8003430	113380	OHZ v. Starckenborgh	2.487	109		2.596
8003460	113793	OHZ Bornholmstraat	2.763	84		2.847
8003470	118156	OHZ Tijdelijk Beheer	206	64		270
8003500	117250	OHZ Wielewaalplein	-396	58		-338
8003480	113806	EK Containerterminal	751	-595		156
8003490	113785	EK Noordzijde fase 1	1.332	-1.241		91
8500050	109938	Grote Markt Vindicat	7.600	2.340		9.940
Totaal staat P			74.713	44.936	0	115.621

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 7 Totaal overzicht -extra-beleid

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2005	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
2.5	Overig	-	6.751	6.664		87
Totaal beleid voor 2005 en overig		-	6.751	6.664	-	87

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2005	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
2.5	Grote Markt		388	258	130	
Totaal 2005		-	388	258	130	-

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2006	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
6.3	Cultuurnota	640	-	640	-	
6.2	Bezoekerscentrum Beijum	400	-	320	42	38
2.5	Grote Markt	-	300	163	137	-
2.5	Investeringsbijdrage programma fysiek	-	337	117	220	-
Totaal 2006		1.040	637	1.240	399	38

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2007	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
2.5	Lokaal akkoord - fysiek en sociaal	-	235	224	11	-
2.5	Terreinwinst *	-	112	99	13	-
Totaal 2007		-	747	541	206	-

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2008	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
2.5	Terreinwinst *	-	96	34	62	-
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
7.4	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	-	290	81	209	-
	Totaal extra beleid 2008	-	786	333	453	-
Stadsmeijerrechten 2008						
1.3	Computers voor de minima	1.000	-	854	10	136
	Totaal Stadsmeijerrechten 2008	1.000	-	854	10	136
	Totaal 2008	1.000	786	1.187	463	136

Deelprogramma	Naam beleidswijzigingen begroting 2009	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
Continuering meerjarenbegroting 2007-2010						
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
8.2	Woningbouwproductie	-	100	100	-	-
7.3	Herinrichting Diepenring	-	100	100	-	-
13.1	Project oud en nieuw*	-	20	-	20	-
	Totaal Continuering extra beleid 2009	-	620	418	202	-
Aanvullend extra beleid 2009:						
8.2	0-Db-norm (subsidie)	1.000	-	788	212	-
	Totaal aanvullend extra beleid 2009	1.000	-	788	212	-
	Totaal 2009	1.000	620	1.206	414	-

Deelprogramma	Naam beleidswijzigingen begroting 2010	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
7.4	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	-	291	82	209	-
7.3	Budget verkeersmaatregelen - reconstructies	-	93	70	23	-
8.2	Woningbouwproductie	-	395	371	24	-
	Buffer projecten en beleid	-	1.010	1.010	-	-
1.5	Herhuisvesting SOZAWA (omruil incidenteel - structureel met ROEZ bij	-	1.924	1.624	300	-
	Totaal 2010	-	4.113	3.375	738	-

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2011	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
	Aanvullend extra beleid 2012					
13.1	Organisatieontwikkeling / frictiekosten *	1.000	-	1.000	-	-
2.3	Cofinancieringsfonds kennisprojecten	500	-	481	-	19
	Totaal aanvullend extra beleid 2011	1.500	-	1.481	-	19
	Continuering extra beleid					
7.3	Opwaarderen ringwegen	-	454	454	-	-
11.3	Wijkservicecentrum Lewenborg	-	136	132	4	-
	Totaal continuering extra beleid	-	590	586	4	-
	Totaal 2011	1.500	590	2.067	4	19

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2012	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
	Continuering extra beleid					
8.2	Duurzame ontwikkeling/ambitie	1.000	-	941	-	59
2.3	Cofinancieringsfonds kennisprojecten	500	-	259	-	241
	Totaal continuering extra beleid 2012	1.500	-	1.200	-	300
	Aanvullend extra beleid 2012					
13.1	Organisatieontwikkeling / frictiekosten	1.000	-	795	-	205
	Totaal aanvullend extra beleid 2012	1.000	-	795	-	205
	Totaal 2012	2.500	-	1.995	-	505

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2013	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
	Continuering extra beleid voorgaande jaren					
8.2	Duurzame ontwikkeling/ambitie	1.750	-	905	-	845
	Totaal continuering extra beleid 2013	1.750	-	905	-	845
	Aanvullend extra beleid 2013					
6.1	Volksfeesten	-	30	30	-	-
	Totaal aanvullend extra beleid 2013	-	30	30	-	-
	Totaal 2013	1.750	30	935	-	845

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelprogramma	Beleidswijzigingen begroting 2014	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
Continuëring extra beleid voorgaande jaren						
4.1	WMO	300			300	
4.1	Functie Meldpunt verbreden	140		140		
6.3	Cultuur	1.000		812	188	
4.1	Veiligheid: buurtconciërges	63		63		
4.1	Veiligheid: buurtbemiddeling	41		41		
4.2	Veiligheid: schuldhulpverlening	85		85		
3.1	Veiligheid: supportersproject	90		90		
4.1	Veiligheid: aanpak mensenhandel	30		30		
3.1	Veiligheid: oud en nieuw	68		68		
3.1	Veiligheid: straathoekwerk	244		244		
3.1	Veiligheid: Halt	58		58		
4.2	Veiligheid: hulpverl kinderen huiselijk	100		100		
13.1	Risicobuffer		2.500	2.375	125	
2.3	Akkoord van Groningen	300		262	38	
8.2	GR Meerstad	112		42	70	
10.1	Veiligheid: burgernet	35		35		
10.4	Veiligheidshuis	60		60		
10.1	Veiligheid: cameratoezicht	90		90		
10.1	Veilig uitgaan / veilige evenementen	30		30		
13.1	Veiligheid: aanpak mensenhandel	42		42		
10.5	Veiligheid: fysieke veiligheid	20		20		
3.1	Verduurzamen schoolgebouwen	800		800		
11.2	Burgerparticipatie	50		50		
13.1	Wijkcommunicatie	50		50		
12.3	ICT		1.700	1.700		
1.1	200 banenplan	500		500		
1.1	Bedrijfsvoering Iederz	700		700		
1.1	Efficiency UWV	500		500		
1.1	Iederz WSW	5.000		3.937	1.063	
1.2	Armoedebeleid (2013 en 2014)	1.900		1.900		
1.2	Lokaal inkomensbeleid	333		333		
1.2	Schuldhulp	70		-	70	
9.1	Herewegviaduct tijdelijke maatregelen	100		91	9	
9.1	Veiligheid: stadstoezicht	85		85		
2.2	Binnenstadmanagement	125		119	6	
2.5	G-kracht	425		353	72	
7.2	Bijdrage OV bureau	159		158		
7.6	Plankosten ZRG / Spoor	475		475		
8.2	Aanvulling reserve Grondzaken	3.000		3.000		
8.2	Boterdiepgarage / grex Ciboga	1.400		1.400		
8.2	energie neutraal 2025	2.250		2.185	65	
10.1	Veiligheid: wijk-/stratenaanpak	122		66	56	
1.3	Frictiekosten SoZaWe	30		30		
1.3	Frictiekosten SoZaWe	65		65		
12.2	Formatie financiën	150		150		
Totaal continuëring extra beleid 2014		21.197	4.200	23.334	2.062	-

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Deelpro- gramma	Beleidswijzigingen begroting 2014	Oorspronkelijk bedrag		Besteed	Vrijval	Reserve extra beleid
		(i)	(s)			
	Aanvullend extra beleid 2014					
4.3	Antillianerbeleid		262	262		
3.1	Leerlingenvervoer	130			130	
4.3	Noordopvang asielzoekers	345		345		
2.4	SNN		112	112		
13.1	Ruil incidenteel/structureel		900	393	507	
1.2	Huisvesting SoZaWe	750		750		
11.3	Basisregistraties	500		300	200	
11.3	Proceskostenvergoeding belastingen		125	125		
1.2	Vergoeding eigen bijdr wet kinderopv wwv deeln reïntegr		160	160		
1.1	Tekort Iederz	400		400		-
1.2	Financiering BBZ	440		281	159	
1.2	Tekort wet BUIG	7.064		1.169	5.895	
9.1	Groot onderhoud kinderboerderijen	250		100	150	
9.1	Tekort Stadstoezicht variant 1	790		720	70	
9.1	Tekort Stadstoezicht variant 2	140		140		
6.1	Grote zaal Oosterpoort		23	23		
7.4	Extra kosten parkeerautomaten Card-only		72		72	
8.2	Boterdiepgarage / grex Ciboga		510	510		
8.2	Waardering gronden Suiker Unie		1.600	1.600		
2.5	Boterdiep	500		500		
2.5	Ontsluiting Suiker Unie	400		400		
7.4	Tekort parkeerbedrijf	800		120	680	
12.4	Tekort bedrijfsvoering R.O/EZ	2.000		1.938	62	
13.1	Friciekosten bezuinigingen 2011-2014	11.596		2.953	2.143	6.500
13.1	Friciekosten nwe bezuinigingen 2014-2017	2.080		2.080		
	Totaal aanvullend extra beleid 2014	28.185	3.764	15.381	10.068	6.500
	Totaal 2014	49.382	7.964	38.715	12.130	6.500
<hr/>						
	TOTAAL GENERAAL	58.172	22.626	58.183	14.484	8.130
<hr/>						
	Totaal extra beleid inclusief vrijval kapitaallasten				14.484	
Af:	Inzet vrijval kapitaallasten structuurplan				253	
Af:	Inzet vrijval kapitaallasten G-kracht				680	
	Totaal inzet kapitaallasten	-	-	-	933	-
	Totaal vrijval extra beleid na aftrek inzet vrijval kapitaallasten				13.549	

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bestedingen ISV

ISV	Omschrijving	Afwijking
ISV-I	Stadsdelen	31
ISV-I	Herstructurering	33
ISV-II	Stadsdelen	220
ISV-II	Herstructurering	1.645
ISV-II	Wijkvernieuwing SDC	-1
ISV-II	Bouwlocaties	-50
ISV-III 2010	Stadsdelen	27
ISV-III 2011	Stadsdelen	-129
ISV-III 2011	Duurzame woningvoorraad	-100
ISV-reserve	Herstructurering	-2
ISV-reserve	Bezuiniging	-2.500
ISV-III 2012	Stadsdelen	3
ISV-III 2013	Stadsdelen	-303
ISV-III 2014	Kunst op Straat	28
ISV-III 2014	Jongerenhuisvesting/WbW	150
ISV-III 2014	ISV-Bodem	183
ISV-III 2014	Wijkvernieuwing	-274
ISV-III 2014	NLA organisatiekosten	-15
ISV-III 2014	Cultuurhistorie monumenten	134
ISV-III 2014	Cultuurhistorie archeologie	71
ISV-III 2014	Stadsdelen	340
ISV-III 2014	Subsidiebeheer	83
ISV-III 2014	Monitoring GSB-bijdragen	12
	totaal	-414

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 8 Onderhoudsgegevens gemeentelijke gebouwen

	Herbouw- waarde 1-1-2014	Herbouw- waarde 31-12-2014	Meerjaren- plan aanwezig	Voorziening ultimo 2014	Onderhoud sbudget Begroting 2014	Onderhouds budget Rekening 2014
Bedragen x € 1.000,-						
Oude stadhuis (boekwaarde = 0)	27.770	37.475	ja	125	126	203
Goudkantoor (boekwaarde = 0)	1.738	5.675	ja			
Totaal herbouwwaarde	29.508	43.150		125	126	203
	Boek- waarde 1-1-2014	Boek- waarde 31-12-2014	Meerjaren- plan aanwezig	Voorziening ultimo 2014	Onderhoud sbudget Begroting 2014	Onderhouds budget Rekening 2014
Trompsingel	3.215	3.028	ja		47	53
Prefectenhof	12.984	12.844	ja	902	48	147
Peizerweg	3.790	3.017	ja	-	540	243
Gebouw Sontweg 10	3.343	3.737	ja	1.042	159	176
Gebouw Hanzeplein 120	5.740	5.781	ja	548	121	122
Gebouw Diamantlaan	1.046	1.057	ja	-	61	45
Duinkerkenstraat	4.083	3.380	ja	1.681	121	138
Wijkpost Vinkhuizen	981				-	16
Afvalbrengstation	667	658	nee	-	-	-
Oosterpoort/Stadschouwburg	6.882	7.028	ja	217	499	676
Vensterscholen	7.008	6.823	ja	330	200	228
Muziekschool	51	25	ja	152	12	32
Voormalige schoolgebouwen	714	671	ja	104	80	140
MIOP Sport en Recreatie	34.582	32.140	ja	nvt	2.823	3.017
Welzijnsaccommodaties	5.556	5.055	ja	-	154	171
NDE	665	637	nee	-	26	20
Schoolgebouwen economisch eigendom	130.888	133.119	nee	-	2.002	2.221
Overige activa	447					
Activa in aanbouw	18.573	8.957				
Huisvesting personeel begraafplaatsen	15	6	ja			
Huisvesting Gothenburgweg	3.585	3.934	ja			
Huisvesting Zuiderdiep	9.133	10.503	ja	770	427	312
Wijkposten (inclusief Havenkantoor)	518	1.262				
<i>Totaal thv voorziening grootonderhoud</i>	-					
Groninger Museum	-		Ja	991	134	297
Onderhoud Parkeren.	-		Ja	588	842	713
Harm Buitenplein	-	50.250	ja	357	-	80
Totaal boekwaarde	254.466	293.912		7.682	8.296	8.847
Totaal	283.974	337.062		7.807	8.422	9.050

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 9 Sisa-bijlage

		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties					
Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 2 januari 2015							
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten Beult regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: F11 / 01 € 621.013	Opggebouwd reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicatornummer: F11 / 02 € 316.246			
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsnorm (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 774.682	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 166 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 1.025.428	Besteding (jaar T) aan afschaffen over- en vroegschoolse educatie met benodigde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 0	Opggebouwd reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04 € 976.178	
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaal (n-risicofastrijding spoorweglawaal) Subsidieregeling sanering verkeerslawaal Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01 111.351 ag 2576.252 00 3676.257 00	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02 € 0 € 24.513 € 26.265	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03 € 0 € 24.513 € 0	Eindeverantwoording Ja/nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 04 Nee Nee Ja	
			Kopie beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06 111.351 ag 2576.252 00 3676.257 00	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07 € 0 € 24.513 € 26.265	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08 € 0 € 24.513 € 0	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09 € 0 € 24.513 € 0	
I&M	E10	Tijdelijke subsidieregeling innovatieprogramma Mool Nederland Tijdelijke subsidieregeling innovatieprogramma Mool Nederland Provincies en gemeenten	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E10 / 01 1P4M102012	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E10 / 02 € 0	Eindeverantwoording Ja/nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E10 / 03 Ja	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E10 / 04 € 1.970.000	
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer Sisa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01 12011-35906 / z.k. nr. 341045 22010-18175 / z.k. nr. 241819 32008-11074 / z.k. nr. 85921 42010-18711 / z.k. nr. 241812 52013-37011 / z.k. nr. 469756 62013-37174 / z.k. nr. 469756 72011-16484 / z.k. nr. 205179 82014-45151 / z.k. nr. 244617 92010-53665 / z.k. nr. 278815 102011-18247 / z.k. nr. 320320 112013-37005 / z.k. nr. 469756 122013-37020 / z.k. nr. 469756 132008-11071 / z.k. nr. 85919 142009-15316 / z.k. nr. 165922 152012-264317 / z.k. nr. 396502 162013-37006 / z.k. nr. 469756	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02 € 7.708 € 54.818 € 3.247 € 4.525 € 646 € 47.500 € 79.512 € 0 € 0 € 0 € 662.370 € 2.861.050 € 240.867 € 0 € 0 € 0 € 0	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03 € 8.558 € 100.360 € 5.140 € 48.242 € 203.434 € 170.892 € 3.176 € 0 € 0 € 1.199.564 € 4.820.483 € 913.757 € 0 € 0 € 0 € 0	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoordde bestedingen ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoordde overige bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

			€ 0	€ 0		
17	2013-51279 / z.k. nr. 491156	€ 0	€ 0			
18	2007-042289 (bdu 2001)	€ 453.780	€ 486.240			
19	2007-042289 (bdu 2002)	€ 453.780	€ 453.780			
20	2005-0826916	€ 453.780	€ 453.780			
21	2005-0826917	€ 453.780	€ 453.780			
22	2005-1426630	€ 454.000	€ 556.981			
23	2006-0486613	€ 454.000	€ 454.000			
24	2007-031269	€ 303.871	€ 303.871			
25	2008-11064 / z.k. nr. 85914	€ 381.513	€ 381.513			
26	2009-15272 / z.k. nr. 117172	€ 381.513	€ 381.513			
27	2010-18098 / z.k. nr. 187905	€ 381.513	€ 381.513			
28	2011-18235 / z.k. nr. 320318	€ 238.318	€ 279.747			
29	2012-20413 / z.k. nr. 396501	€ 0	€ 0			
30	2012-20980 / z.k. nr. 396505	€ 0	€ 0			
31	2013-07038 / z.k. nr. 445628	€ 0	€ 0			
32	2014-40334 / z.k. nr. 539952	€ 0	€ 0			
33	2008-15269 / z.k. nr. 50534	€ 90.980	€ 109.520			
	Kopie beschikingsnummer	Cumulative besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulative overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindeverantwoording Ja/Ne	
		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u bereid voor 'ja' bent, dient dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
1	2011-35995 / z.k. nr. 241945	€ 19.430	€ 265.630		Ne	
2	2010-18715 / z.k. nr. 241818	€ 884.508	€ 1.446.688		Ne	
3	2008-11074 / z.k. nr. 85921	€ 218.109	€ 232.177		Ne	
4	2010-18711 / z.k. nr. 241812	€ 212.340	€ 478.842		Ne	
5	2013-37017 / z.k. nr. 499756	€ 646	€ 248.038		Ne	
6	2013-37114 / z.k. nr. 499756	€ 47.500	€ 190.447		Ne	
7	2011-18243 / z.k. nr. 320319	€ 291.917	€ 42.021		Ja	
8	2014-45151 / z.k. nr. 544817	€ 0	€ 0		Ne	
9	2010-15965 / z.k. nr. 278815	€ 0	€ 0		Ne	
10	2011-18241 / z.k. nr. 320320	€ 0	€ 0		Ne	
11	2013-37005 / z.k. nr. 499756	€ 2.339.000	€ 3.751.184		Ne	
12	2013-51235 / z.k. nr. 484192	€ 2.681.000	€ 4.820.483		Ne	
13	2008-11071 / z.k. nr. 85919	€ 242.740	€ 2.079.111		Ne	
14	2009-15315 / z.k. nr. 145622	€ 0	€ 0		Ne	
15	2012-20431 / z.k. nr. 396502	€ 14.177	€ 0		Ne	
16	2013-37006 / z.k. nr. 499756	€ 0	€ 0		Ne	
17	2013-51279 / z.k. nr. 491156	€ 0	€ 0		Ne	
18	2007-042289 (bdu 2001)	€ 453.780	€ 486.240		Ja	
19	2007-042289 (bdu 2002)	€ 453.780	€ 453.780		Ja	
20	2005-0826916	€ 453.780	€ 453.780		Ja	
21	2005-0826917	€ 453.780	€ 453.780		Ja	
22	2005-1426630	€ 454.000	€ 556.981		Ja	
23	2006-0486613	€ 454.000	€ 454.000		Ja	
24	2007-031269	€ 331.487	€ 852.517		Ne	
25	2008-11064 / z.k. nr. 85914	€ 381.513	€ 381.513		Ja	
26	2009-15272 / z.k. nr. 117172	€ 381.513	€ 381.513		Ja	
27	2010-18098 / z.k. nr. 187905	€ 381.513	€ 447.950		Ja	
28	2011-18235 / z.k. nr. 320318	€ 257.040	€ 402.882		Ne	
29	2012-20413 / z.k. nr. 396501	€ 0	€ 0		Ne	
30	2012-20980 / z.k. nr. 396505	€ 0	€ 0		Ne	
31	2013-07038 / z.k. nr. 445628	€ 0	€ 0		Ne	
32	2014-40334 / z.k. nr. 539952	€ 0	€ 0		Ne	
33	2008-15269 / z.k. nr. 50534	€ 1.416.087	€ 1.781.679		Ne	
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Waw) gemeente 2014 Wet sociale werkvoorziening (Waw) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam do.d.v. de Wv.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van wie gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne		
		Aard controle R Indicatornummer: G1 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1 / 02			
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Waw) totaal 2013 Wet sociale werkvoorziening (Waw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T.1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T.1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T.1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Hiervoor per regel één gemeentecode uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; Het totaal aantal gerealiseerde uredigheidswerkplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam		
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03		
		160014 Groningen	1.244,04	108,66		

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

SZW	GZ	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WVB gemeente 2014	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	1 Wet werk en bijstand (WVB)	1 Wet werk en bijstand (WVB)	1 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)	1 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)	1 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatoryummer: G2/01	Aard controle R Indicatoryummer: G2/02	Aard controle R Indicatoryummer: G2/03	Aard controle R Indicatoryummer: G2/04	Aard controle R Indicatoryummer: G2/05	Aard controle R Indicatoryummer: G2/06
			€ 148.657.226	€ 3.199.454	€ 3.454.516	€ 51.597	€ 495.895	€ 2.228
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WVIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WVIK)			
			Aard controle R Indicatoryummer: G2/07	Aard controle R Indicatoryummer: G2/08	Aard controle R Indicatoryummer: G2/09	Aard controle n.v.t. Indicatoryummer: G2/10		
			€ 4.616.184	€ 251.974	€ 57.089			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2014	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 55 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
		Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R Indicatoryummer: G3/01	Aard controle R Indicatoryummer: G3/02	Aard controle R Indicatoryummer: G3/03	Aard controle R Indicatoryummer: G3/04	Aard controle R Indicatoryummer: G3/05	Aard controle R Indicatoryummer: G3/06
			€ 1.384.691	€ 545.977	€ 105.428	€ 554.626	€ 171.428	€ 20.487
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 55 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne			
			Aard controle R Indicatoryummer: G3/07	Aard controle R Indicatoryummer: G3/08	Aard controle n.v.t. Indicatoryummer: G3/09			
			€ 10.035	€ 3.076	Ja			
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB) gemeente 2014	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingelochte contacturen	Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering	Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07			
		Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle D1 Indicatoryummer: G5/01					
			4.618					
			Besteding (jaar T) participatiebudget	Waaran besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waaran baten (jaar T) van educatie bij roc's	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne
			Aard controle R Indicatoryummer: G5/02	Aard controle R Indicatoryummer: G5/03	Aard controle R Indicatoryummer: G5/04	Aard controle R Indicatoryummer: G5/05	Aard controle R Indicatoryummer: G5/06	De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/02 tot en met G5/06 Aard controle n.v.t. Indicatoryummer: G5/07
			€ 19.068.610	€ 721.104	€ 143.138	€ 0	€ 42.712	Ja
SZW	G7	Verzameluitkering SZW	Besteding (jaar T)					
		Regeling verzameluitkering Gemeenten	Aard controle R Indicatoryummer: G7/01					
			€ 450.000					
WVS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	Gerealiseerde behandelplaatsen (jaar T)	Gerealiseerde behandelplaatsen (jaar T)	Besteding (jaar T)			
		Regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Afspraak	Realisatie				
			Aard controle D1 Indicatoryummer: H1/01	Aard controle D1 Indicatoryummer: H1/02	Aard controle R Indicatoryummer: H1/03			
			59	49	€ 778.587			
WVS	H4	Verzameluitkering WVS	Besteding (jaar T)					
		Regeling verzameluitkering Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Aard controle R Indicatoryummer: H4/01					
			€ 1.841.091					

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 10 Overzicht kapitaallasten

Materiële vaste activa		
(Bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2014	Rente 2014
Gronden en terreinen	52	1.189
Woonruimten	37	6
Bedrijfsgebouwen	9.869	10.710
Grond, weg & waterbouwkundige werken	3.041	3.942
Vervoersmiddelen	2.971	339
Machines, apparaten en installaties	4.393	832
Totaal overige materiële vaste activa *	11.328	8.242
Totaal materiële vaste activa	31.691	25.260
Financiële vaste activa		
	Aflossing 2014	Rente 2014
Totaal woningbouwleningen	31.681	6.544
Totaal deelnemingen	927	11.730
Overige verbonden partijen	281	218
Overige langlopende leningen	2.322	400
Totaal financiële vaste activa	35.211	18.892

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 11 Staat B

Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting rekening							
Totaal	Soort formatie:	Primitieve begroting 2014		Actuele begroting 2014		Rekening 2014	
		Toegestane (begrote) formatie		Toegestane (begrote) formatie		Gemiddelde personele bezetting	
		fte	euro	fte	euro	fte	euro
Personeel in dienst: aanstellingsvorm							
Vast	Vast	2.810	185.108	2.837	179.378	2.682	175.977
Tijdelijk	Vast	12	777	12	910	14	910
Vast	Tijdelijk	56	3.547	56	5.850	90	5.850
Tijdelijk	Tijdelijk	7	334	7	520	8	520
Totaal loonsom en fte's personeel in dienst		2.885	189.765	2.912	186.658	2.794	183.257
Waaronder bovenformatief personeel							
Aantal fte en kosten		37	1.926	79	5.612	79	5.972
Loonkosten bovenformatief personeel ten laste van Voorzieningen							-2.900
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel 1		2.885	189.765	2.912	186.658	2.794	180.357
Stagiaires en werklerplekken (waaronder BBL-trajecten)			175		174		495
Bestuur			1.828	45	1.847	45	1.797
WSW		1.149	36.868	1.149	36.868	1.158	36.963
WWB			2.241		2.241		1.926
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB			40.937		40.956		40.686
Externe inhuur			6.810		8.891		19.883
Voormalig personeel							
Wachtgelden (conform EMIS)			653		351		1.237
FLO			700		0		57
FPU (16% gemeentelijke aanvulling en compensatie pensioen)			1.260		1.112		862
Overig			403		0		191
Totaal voormalig personeel			3.016		1.463		2.347
AF:							
Gedetacheerde uitleen			-2.001		-1.869		-2.670
Verhaal salaris			-372		-316		-650
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris			-2.373		-2.185		-3.320
Overige personeelskosten							
Vorming en opleiding			3.217		3.460		2.496
Werving en selectie			115		30		-16
Personele vergoedingen en verstrekkingen			1.410		1.701		2.052
Overig			884		2.379		970
Totaal overige personeelskosten			5.626		7.570		5.502
Totaal generaal fte's en personele lasten		4.034	243.956	4.106	243.527	3.997	245.950

1. In de kolommen primitieve en actuele begroting worden het aantal fte en de kosten van bovenformatieven niet meegenomen in de loonsom personeel in dienst en het totaal generaal. In de kolom realisatie worden het aantal fte en de kosten van bovenformatieven wel meegenomen.

Bijlage 11.b Personeel van derden

In de begroting 2014 is in deze bijlage een overzicht opgenomen met daarin een categorisering van extern personeel en de daarbij behorende verschillende dekkingsbronnen. De belangrijkste reden van het opnemen van deze bijlage was in het verleden dat er in toenemende mate sprake was van externe inhuur en het van belang was vast te stellen dat er (op begrotingsbasis) voldoende dekkingsbronnen aanwezig waren om deze toenemende externe inhuur te financieren.

Met ingang van deze jaarrekening 2014 is deze bijlage niet meer opgenomen. Hiervoor is een aantal redenen. Ten eerste zijn de processen, om daadwerkelijk tot het aantrekken van extern personeel te komen, met ingang van 2014 flink aangescherpt. Er is meer centrale sturing doorgevoerd op inhuur via de gecontracteerde inhuur-partners en er gelden strakke afspraken en specifieke besluiten op grond waarvan kan worden overgegaan op externe inhuur. Op enkele bijzondere situaties na, is toestemming van het programma Van Werk Naar Werk en de gemeentesecretaris nodig om tot externe inhuur te kunnen overgaan. De specifieke besluitvorming, zoals hiervoor genoemd, brengt met zich mee dat er voorafgaand aan de externe inhuur een specifiek besluit wordt genomen, met daarin de specifieke dekkingsbron die de inhuur mogelijk maakt.

We concluderen dat de nieuw ingevoerde geldende regels en afspraken (inclusief de noodzakelijke specifieke besluiten) een goede basis zijn voor een goede beheersing en een adequate verantwoording van de externe inhuur van Groningen.

Ook is deze informatie niet langer beschikbaar. In het verleden werd de informatie die aan deze bijlage ten grondslag lag, op afdelingsniveau per dienst geïnventariseerd en uiteindelijk geaggregeerd op gemeentelijk niveau. Omdat we met ingang van 2014 het dienstniveau hebben verlaten is het uit efficiency-oogpunt niet meer aan de orde deze informatie te inventariseren.

Bijlage 12 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

2015 Structurele toevoegingen aan reserve		bedrag	2015 Structurele onttrekkingen aan reserve		bedrag
		x 1.000			x 1.000
Naam Reserve		euro	Naam Reserve		euro
verkiezingen		780	verkiezingen		810
Forum		700	Bodemsanering		125
Bodemsanering		532	Grondzaken - Alo locatie		400
Grondbank		69	NIEGG		2.800
Onderwijshuisvesting		40	Recreatiegebied Kardinge		-22
Totaal		2.121	Esserberg 2014		-2
			Totaal		4.111

2016 Structurele toevoegingen aan reserve		bedrag	2016 Structurele onttrekkingen aan reserve		bedrag
		x 1.000			x 1.000
Naam Reserve		euro	Naam Reserve		euro
verkiezingen		488	verkiezingen		0
Forum		700	Bodemsanering		125
Bodemsanering		532	Grondzaken - Alo locatie		400
Grondbank		69	NIEGG		2.800
Onderwijshuisvesting		40	Recreatiegebied Kardinge		-22
Totaal		1.829	Esserberg 2014		-2
			Totaal		3.301

2017 Structurele toevoegingen aan reserve		bedrag	2017 Structurele onttrekkingen aan reserve		bedrag
		x 1.000			x 1.000
Naam Reserve		euro	Naam Reserve		euro
verkiezingen		488	verkiezingen		0
Forum		700	Bodemsanering		125
Bodemsanering		532	Grondzaken - Alo locatie		400
Grondbank		69	NIEGG		2.800
Onderwijshuisvesting		40	Recreatiegebied Kardinge		-22
Totaal		1.829	Esserberg 2014		-2
			Totaal		3.301

2018 Structurele toevoegingen aan reserve		bedrag	2018 Structurele onttrekkingen aan reserve		bedrag
		x 1.000			x 1.000
Naam Reserve		euro	Naam Reserve		euro
verkiezingen		488	verkiezingen		518
Forum		700	Bodemsanering		125
Bodemsanering		532	Grondzaken - Alo locatie		400
Grondbank		69	NIEGG		2.800
Onderwijshuisvesting		40	Recreatiegebied Kardinge		-12
Totaal		1.829	Esserberg 2014		-2
			Totaal		3.828

Bijlage 13 Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk Toezicht

Toetsingscriteria IBT

De provincie is in overleg met de gemeenten gekomen tot toetsingscriteria per toezichtterrein voor de beoordeling van de uitvoering. Gemeenten kunnen daarbij goed, matig of slecht scoren. De beoordeling 'goed' betekent dat de gemeente op (vrijwel) alle punten voldoet aan de beoordelingscriteria. Er zijn geen of slechts kleine verbetermogelijkheden. In het volgende jaar zal er voor deze categorie behoudens bijzondere omstandigheden geen sprake zijn van provinciale toezichtbemoediging. De term 'matig' houdt in dat de gemeente op één of meer punten niet (geheel) voldoet aan de beoordelingscriteria of er is onvoldoende inzicht in de uitvoering op die punten. Er is daarmee ruimte voor verbetering. Zo nodig worden daarvoor herstelmaatregelen aangegeven. De provincie kan daarover in overleg treden met de gemeente. Hierbij moet gezegd worden dat voor de toezichtterreinen waarbij de gemeente matig scoort, we vinden dat we het zeker niet slecht doen; de verbeterpunten betreffen in veel gevallen procedurele punten. De lat is dan ook hoog gelegd voor het oordeel 'goed', omdat aan vrijwel alle punten moet worden voldaan. Dit betekent dat vrij snel sprake is van het oordeel 'matig', als aan een (procedureel) punt niet wordt voldaan. De term slecht betekent dat de gemeente niet voldoet aan de wettelijke vereisten.

Over de uitvoering van de taken binnen de toezichtterreinen in 2014 hebben wij in deze rapportage de volgende kwalificaties gegeven: huisvesting statushouders (goed), financiën (matig), archief (matig), Wabo (goed), ruimtelijke ordening (matig) en monumenten en archeologie (goed). In de rapportage over 2013 waren de onderdelen Wabo en monumenten en archeologie nog door ons zelf als matig beoordeeld, maar zijn deze door de Provincie als goed beoordeeld. In de rapportage 2014 zijn deze onderdelen daarom nu als goed beoordeeld. Hieronder is per toezichtterrein de onderbouwing aangegeven en zijn de verbeterpunten aangegeven en is aangegeven op welke wijze invulling wordt gegeven aan verbetering.

1 Huisvesting statushouders

Als gemeente hebben we de wettelijke taak, op basis van de Huisvestingswet, om vergunninghouders te huisvesten. Dit zijn mensen uit het buitenland die in Nederland asiel hebben aangevraagd en een verblijfsvergunning hebben verkregen. Door het rijk wordt elk half jaar een taakstelling opgelegd voor het aantal te huisvesten vergunninghouders. Het COA heeft de verantwoordelijkheid om deze taakstelling uit te voeren, in samenwerking met de gemeenten. De halfjaarlijkse taakstelling wordt gebaseerd op de instroom van vergunninghouders en prognoses die daaromtrent worden opgesteld. Door de politieke instabiliteit in een aantal landen (zoals Syrië en Somalië) neemt de halfjaarlijkse taakstelling de afgelopen twee jaar steeds toe. In de 2e helft 2014 is deze taakstelling opgehoogd naar 107. In het eerste half jaar was deze 74. Zoals aangegeven in de begroting, was de verwachting dat gezien de opgehoogde taakstelling, we het aantal te huisvesten vergunninghouders niet hebben kunnen realiseren. In 2014 zijn we met een kleine achterstand van 14 vergunninghouders geëindigd. Conform de wetgeving mag de achterstand niet groter zijn dan de halfjaarlijkse taakstelling. We blijven binnen deze marge, maar in het najaar van 2014 is de taakstelling voor het eerste halfjaar van 2015 bekend gemaakt en deze is opgehoogd naar 162 vergunninghouders. Dit betekent dus een fors hogere taakstelling dan in 2014. Uiteraard gaan we weer in nauwe samenwerking met de corporaties en Humanitas aan de slag om deze taakstelling te realiseren, maar het wordt een lastige opgave.

De nieuwe toewijzingsprocedure, die op 1 oktober 2012 is ingevoerd door het rijk, werkt naar onze mening goed. Het COA werkt vanaf deze datum met een gebiedsregisseur. Deze regisseur heeft een actieve rol in de bemiddeling tussen vergunninghouders en gemeenten. Het streven is om de procedure te versnellen, aanbod en vraag beter met elkaar te matchen en een wat gelijkmatiger verdeling over de verschillende gemeenten te realiseren. Al met al moet binnen 14 weken na aanmelding een vergunninghouder een passend woning aangeboden krijgen, met daaraan gekoppeld een traject om uitkering, onderwijs en inburgering te organiseren. De gemeente

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

voert de regie op dit traject. Huisvesting gebeurt door de woningcorporaties, begeleiding van de individuele vergunninghouders gebeurt in onze gemeente door vrijwilligers van Humanitas. De ervaring dat dit traject daadwerkelijk zorgt voor een snellere procedure.

2 Rapportage Financiën

Het financiële toezicht valt niet onder de Wet revitalisering generiek toezicht. Wel is het de bedoeling van zowel de provincie als de gemeente om de invulling van het toezicht zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de geest van de wet (vertrouwen en vereenvoudiging). Voor het begrotingsjaar 2014 stonden wij onder repressief toezicht. Dit repressieve toezicht geldt ook voor het begrotingsjaar 2015.

Voor de beoordeling van de financiële situatie per gemeente wordt door de provinciale toezichtambtenaren gebruik gemaakt van een zevental criteria. Twee criteria namelijk het begrotingsjaar is structureel en reëel in evenwicht en de laatste jaarschijf van de meerjarenraming is structureel en reëel in evenwicht, worden door de provincie bij de begroting getoetst. De stand van zaken omtrent de overige vijf criteria komen hierna achtereenvolgens aan de orde.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Het is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de op basis van risico's berekende benodigde weerstandscapaciteit. Voor de lange termijn streeft de gemeente naar een ratio van 1. Op dat moment is het beschikbare weerstandsvermogen gelijk aan het benodigde weerstandsvermogen. Voor de korte termijn willen we een score van 0,8.

Ratio weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)

	2012	2013	2014
Benodigde weerstandscapaciteit (A)	192.605	184.535	191.257
Beschikbare weerstandscapaciteit (B)	115.697	145.788	165.968
Ratio weerstandsvermogen	60%	79%	87%

Bron: gemeenterekeningen betreffende jaren

In de jaarrekening 2014 verbetert onze ratio weerstandsvermogen. Deze verbetering ontstaat door een verlaging van de risico's (9 miljoen euro) en een verhoging van het beschikbare weerstandsvermogen (5,7 miljoen euro).

In de paragraaf weerstandsvermogen is een waarderings tabel opgenomen om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen. Op basis van die tabel is de kwalificatie van de ratio weerstandsvermogen matig.

Onderhoud van onze kapitaalgoederen

Het beleid voor het niveau van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte is vastgelegd in het BORG (Beheer Openbare Ruimte Groningen). Het gaat dan om wegen, groen, riolering, kunstwerken en water. Voor kapitaalgoederen die niet onder BORG vallen, wordt door de organisatieonderdelen een onderhoudsplan opgesteld.

BORG

Wegen

Ook in 2014 hebben we onderhoud uitgevoerd aan diverse asfaltwegen, klinkerwegen, fiets- en voetpaden. Volledige vervanging van een aantal asfaltwegen, die aan het eind van de levenscyclus zijn, hebben we in het kader van de bezuinigingsopgave met 1 jaar uitgesteld. Synergie effecten hebben we behaald door af te stemmen op bijvoorbeeld werkzaamheden aan het riool.

Openbare verlichting

In 2014 zijn we onverminderd doorggegaan met de vervanging van oude verlichtingskabels, omdat deze al regelmatig oorzaak waren van uitval van de openbare verlichting.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Groen- en speelvoorzieningen

Het groenonderhoud bestaat voor het overgrote deel uit de frequente maatregelen zoals maaien en onkruidbeheersing. In 2014 hebben we de BORG-ambities voor deze kort cyclische werkzaamheden naar beneden bijgesteld (BORG-niveau "Laag") voor de hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen. Op een aantal plekken hebben we in 2014 groot onderhoud aan de bomen en het groen uitgevoerd. De afgelopen jaren hebben we veel kastanjes moeten vellen als gevolg van de kastanjeziekte. We zijn in 2014 begonnen met een gefaseerde herplant van andere boomsoorten op de door de kastanjeziekte opgevalven plekken op de Singels en de Berlageweg.

Naast het verzorgingsonderhoud hebben we ook in 2014 een aantal oudere speeltoestellen vervangen. Bij het vervangen van toestellen bekijken we gelijktijdig of aanpassing van de speelplek nodig is.

Riolering

Dit programma verzorgt het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering en past het aan bij de wettelijke eisen (basisinspanning en zorgplicht). Het Gemeentelijk Riolering en Water Plan 2014-2018 (GRWP) vormt het toetsingskader. Gezien de leeftijdsopbouw van het Groninger rioolstelsel en een gemiddelde levensduur van 80 jaar, moet jaarlijks ongeveer 5,5 km riool worden gesaneerd. In 2014 hebben we het project Waterslag 2 afgerond, de aanleg van een grote rioolpersleiding tussen Selwerd en het Damsterdiep. Het riool in de Zonnelaan, Eikenlaan en Kastanjelaan hebben we voorzien van een nieuwe binnenwand (relinen). Bij het riool onder Turfsingel en Schuitendiep zijn we ook met deze aanpak begonnen, we ronden dit daar af in de loop van 2015.

Het inspraakproces bij de rioolsanering in de Oosterparkbuurt en de Hortusbuurt vergde meer tijd dan verwacht, waardoor de uitvoering daar in 2015 zal starten

Kunstwerken

Op diverse plaatsen in de stad wordt door het water- en wegverkeer gebruik gemaakt van (vaste en beweegbare) bruggen. Om blijvend een goede en veilige doorstroming van het verkeer te kunnen garanderen, voeren we regelmatig onderhoud aan de bruggen uit. Het Herewegspoorviaduct vertoont al geruime tijd tekenen van slijtage en is feitelijk aan vervanging toe. Omdat de oorspronkelijk geplande vervanging samenvalt met een aantal andere infrastructurele werken, kan de bereikbaarheid van de stad in het gedrang komen. Om die reden hebben we in 2014 besloten het viaduct eerst (in 2015) te gaan renoveren en de vervanging uit te stellen tot 2028.

In 2014 hebben we extra inspecties uitgevoerd en onderzoek gedaan om de veiligheid van het viaduct te kunnen monitoren.

Ondergrondse containers Afvalinzameling

In de openbare ruimte zijn veel ondergrondse voorzieningen aanwezig t.b.v. het inzamelen van afval. Het gaat dan om bijna duizend afvalcontainers en ruim honderd en twintig glas- en even zoveel papiercontainers. Al deze voorzieningen zitten in een onderhoudsplan en worden zo nodig vervangen. De benodigde middelen zijn daarvoor beschikbaar en zitten verwerkt in de tarieven van de afvalstoffenheffing en bedrijfsafval.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Gemeentelijke gebouwen

	Herbouw- waarde 1-1-2014	Herbouw- waarde 31-12-2014	Meerjaren- plan aanwezig	Voorziening ultimo 2014	Onderhoud sbudget Begroting 2014	Onderhouds budget Rekening 2014
Bedragen x € 1.000,-						
Oude stadhuis (boekwaarde = 0)	27.770	37.475	ja	125	126	203
Goudkantoor (boekwaarde = 0)	1.738	5.675	ja			
Totaal herbouwwaarde	29.508	43.150		125	126	203
	Boek- waarde 1-1-2014	Boek- waarde 31-12-2014	Meerjaren- plan aanwezig	Voorziening ultimo 2014	Onderhoud sbudget Begroting 2014	Onderhouds budget Rekening 2014
Trompsingel	3.215	3.028	ja		47	53
Prefectenhof	12.984	12.844	ja	902	48	147
Paizerweg	3.790	3.017	ja	-	540	243
Gebouw Sontweg 10	3.343	3.737	ja	1.042	159	176
Gebouw Hanzesplein 120	5.740	5.781	ja	548	121	122
Gebouw Diamantlaan	1.046	1.057	ja	-	61	45
Duinkerkenstraat	4.083	3.380	ja	1.681	121	138
Wijkpost Vinkhuizen	981				-	16
Afvalbrengstation	667	658	nee	-	-	-
Oosterpoort/Stadschouwburg	6.882	7.028	ja	217	499	676
Vensterscholen	7.008	6.823	ja	330	200	228
Muziekschool	51	25	ja	152	12	32
Voormalige schoolgebouwen	714	671	ja	104	80	140
MIOP Sport en Recreatie	34.582	32.140	ja	nvt	2.823	3.017
Welzijnsaccommodaties	5.556	5.055	ja	-	154	171
NDE	665	637	nee	-	26	20
Schoolgebouwen economisch eigendom	130.888	133.119	nee	-	2.002	2.221
Overige activa	447					
Activa in aanbouw	18.573	8.957				
Huisvesting personeel begraafplaatsen	15	6	ja			
Huisvesting Gothenburgweg	3.585	3.934	ja			
Huisvesting Zuiderdiep	9.133	10.503	ja	770	427	312
Wijkposten (inclusief Havenkantoor)	518	1.262				
<i>Totaal ivv voorziening grootonderhoud</i>	-					
Groninger Museum	-		Ja	991	134	297
Onderhoud Parkeren.	-		Ja	588	842	713
Harm Buitenplein	-	50.250	ja	357	-	80
Totaal boekwaarde	254.466	293.912		7.682	8.296	8.847
Totaal	283.974	337.062		7.807	8.422	9.050

Voor de meeste gemeentelijke gebouwen zijn meerjaren onderhoudsplannen aanwezig. Het jaarlijkse onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt gedekt vanuit in de begroting opgenomen onderhoudsbudgetten. Op rekeningsbasis is hieraan 9,1 miljoen euro besteed. Naast de reguliere budgetten in de begroting heeft de gemeente voor in totaal 7,8 miljoen euro in diverse onderhoudsvoorzieningen beschikbaar.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Grondexploitatie

	Begroot 2014	Realisatie 2014	Resultaat 2014
Rente en expl.lasten (nog te ontwikkelen) grondbezit	-3.400	-3.023	377
GEM Meerstad	-	-14.500	-14.500
Plankosten	-125	-	125
Exploitatie binnenbezittingen	54	-101	-155
Erfpacht	215	84	-131
Motie erfpacht (kosten begeleiding verkoop)	-	-95	-95
Verkoop erfpacht motie erfpacht		626	626
Bouwrijpe kavel		567	567
Suiker Unie		-210	-210
Niet in exploitatie genomen gronden		14	14
Toevoeging reserve grondzaken	20.098	20.098	-
Dotatie extra beleid	3.000	3.000	-
Rente	265	396	131
	20.107	6.856	-13.251

Resultaten en reserve grondzaken

In het najaar van 2014 zijn de grondexploitaties herzien. Deze herzieningen zijn in de raad van 17 december 2014 behandeld. In de brief aan de raad "Resultaten actualisaties grondexploitaties" van 13 november 2014 zijn de resultaten nader toegelicht.

Het doel van de bestemmingsreserve Grondzaken is het vormen van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen in de resultaten op de grondexploitaties. Het saldo reserve grondzaken per 31 december 2014 bedraagt 30,7 miljoen euro.

De geprognoseerde omvang van de reserve bestaat uit het actuele saldo van de reserve grondzaken inclusief de begrote toevoegingen 2015 en de verwachte toekomstige resultaten en onttrekkingen die ten gunste of ten laste komen van de reserve grondzaken en grondbank.

Het geprognosticeerde saldo per ultimo 2015 bedraagt 35,4 miljoen euro.

Risico's

Per 31 december 2014 zijn de risico's met behulp van de risicoboxen gekwantificeerd. De omvang van de risico's die verband houden met grondexploitaties en het grondbezit bedraagt circa 180,3 miljoen euro per 31 december 2014. In de paragraaf weerstandsvermogen kijken we naar de verwachte ontwikkeling van het risico in de jaren 2015 tot en met 2018. We houden hier rekening met een risico tussen de 178 miljoen euro (jaarschijf 2015) en 193 miljoen euro (jaarschijf 2017). De risico's concentreren zich vooral in de sleutelprojecten Meerstad, Ciboga, Westpoort, Europapark, Grote Markt en de nog in exploitatie te nemen gronden. Het benoemde risicobedrag beweegt zich in een zekere bandbreedte. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen is groter dan het aanwezige weerstandsvermogen. Het verschil per 31 december 2014 bedraagt 145,5 miljoen euro. Hiermee is er sprake van een tekort van het benodigde weerstandsvermogen. Dit tekort wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal benodigde weerstandsvermogen van de gemeente.

Toepassing van het BBV

De gemeentewet schrijft voor dat gemeenten een begroting, meerjarenraming, jaarrekening en jaarverslag maken en geven enkele vereisten waaraan de genoemde documenten dienen te voldoen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. De jaarstukken van de gemeente Groningen voldoen aan de BBV.

Tussentijdse informatievoorziening aan de raad

De gemeentewet geeft de regels over het tijdig aanbieden van de begroting, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag aan de raad.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Daarnaast heeft de gemeente de Financiële Verordening gemeente Groningen 2013, waarin wordt geregeld op welke wijze de raad tussentijds op de hoogte gehouden wordt. In artikel 2a Planning en controlcyclus wordt geregeld dat het college de raad de Voorjaarsbrief aanbiedt voor 1 juni. Tevens biedt het college de raad de voortgangsrapportage van het voorjaar op een zodanig tijdstip aan dat deze kan worden betrokken bij het voorjaarsdebat. Het college biedt de voortgangsrapportage van het najaar op een zodanig tijdstip aan dat deze kan worden betrokken bij de begrotingsbehandeling.

In de raadsvergadering van 25 juni 2014 is de Voorjaarsbrief en het Financieel Meerjarenbeeld 2015 – 2018 door de raad behandeld.

In 2014 zijn twee Voortgangsrapportages (VGR) aan de raad aangeboden.

VGR 2014-I: 28-05-2014;

VGR 2014-II: 15-10-2014.

Saldo jaarrekening

Hieronder treft u de saldi van afgelopen drie jaarrekeningen aan. Als we kijken naar de samenstellende onderdelen van het resultaat zien we dat het resultaat in 2012 negatief beïnvloed werd door het treffen van verliesvoorzieningen voor, dan wel afboekingen van grondwaarden van in totaal 28 miljoen euro. In 2014 is door een extra bijdrage van 14,5 miljoen euro aan de GEMM Meerstad een nadeel ontstaan. Daarnaast is in 2014 een nadeel van 15 miljoen euro ontstaan door het nog niet verkopen van de aandelen Waterbedrijf. Vrijval op nog niet besteed extra beleids leidt tot een voordeel van 13,5 miljoen euro. Daarnaast zijn er nog meer incidentele voordelige resultaten. Voor een volledig beeld van de samenstellende delen van het resultaat verwijzen we naar de respectievelijke jaarrekeningen.

Rekening resultaten (bedragen x 1.000 euro)

2012	2013	2014
-/- 27.806	8.532	3.412

De jaarrekening 2014 is afgesloten met een voordelig saldo van 3,4 miljoen euro. We maken in de Gemeenterekening 2014 nog een uitsplitsing in bijzondere en overige resultaten. Bijzondere resultaten zijn die resultaten waartoe de raad in het verleden expliciet besloten heeft. De rest wordt aangemerkt als overige resultaten.

Deze indeling heeft geen wettelijke grondslag in de BBV. Om aan te sluiten bij het raadsvoorstel Gemeenterekening 2014 en de Gemeenterekening 2014 waarin deze rapportage IBT is opgenomen, presenteren wij ook in de rapportage IBT de genoemde uitsplitsing.

Het voordelig resultaat van 3,4 miljoen euro is als volgt uit te splitsen

Bijzondere resultaten	4,2
Overige resultaten	-0,8
	3,4

Het bijzondere resultaat is 4,2 miljoen euro positief en is als volgt opgebouwd:

Bijzondere Bijstand	1,0 V
Bouwleges	-1,1 N
BORG	1,0 V
Verstrekingenbudget WMO	3,5 V
Maatwerkvoorziening inkomensondersteunende maatregelen	0,5 V
Diverse posten kleiner dan 0,5 miljoen	0,7 V
	4,2 V

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Het overige resultaat bedraagt 0,8 miljoen euro nadelig Dit nadelige resultaat bestaat uit diverse afwijkingen waarvan de volgende afwijkingen het belangrijkste zijn:

Actieplan Jeugdwerkloosheid	0,6 V
Algemene uitkering	1,6 V
Verkoop aandelen Attero	1,7 V
Niet gerealiseerde bezuinigingen	-15,8 N
Btw Compensatiefonds	1,2 V
Overige vrijval extra beleid	13,5 V
Overige vrijval beleidsbudgetten	1,6 V
Armoedebeleid	1 V
Afwikkeling subsidies oude jaren	0,7 V
Vrijval subsidies	1,1 N
Leges en belastingen	-0,5 N
Meerstad*	-14,5 V
Overig gronden	1,5 V
Langmangelden	0,8 N
ISV	-0,4 V
Grondig	0,4 V
Bovenwijkse voorzieningen	3,4 N
Afwaardering deelneming Martiniplaza	-1,3 V
Groot onderhoud Martiniplaza	4,3 N
Zuidelijke Ring	-0,6 N
G Kracht	-0,7 N
Voorziening Huur Europaweg	-4,5 V
Schouwburg, vrijval voorzieningen	1,2 V
Afwaardering Peizerweg	-1,4 N
Kapitaallasten	2,1 V
Onderwijshuisvesting	0,4 V
Overig	1,8 V
	-0,8 N

Solvabiliteit

Onderstaand wordt de solvabiliteit van de gemeente weergegeven. De solvabiliteit geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en de aanwezige activa. Het geeft dus weer in welke mate de gemeente gefinancierd is met eigen vermogen.

Solvabiliteit op basis van de jaarrekening (bedragen x 1.000 euro)

	2012	2013	2014
Eigen vermogen	210.671	205.711	289.910
Totaal activa	1.497.102	1.540.964	1.646.515
Ratio	0,141	0,133	0,176

Uit deze gegevens blijkt dat de solvabiliteit van de gemeente Groningen toeneemt.

Conclusie

In het kader van IBT is afgesproken dat op basis van bovenstaande kenmerken een kwalificatie wordt gegeven over de financiën van de gemeente Groningen. De kwalificatie kan goed, matig of slecht zijn.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Te zien is dat ons weerstandsvermogen ten opzichte van de rekening 2013 verbeterd. Ten aanzien van grondzaken zien we dat dit jaar forse ingrepen in de boekwaarde zoals in voorgaande jaren achterwege zijn gebleven. Daarnaast kunnen we constateren dat het onderhoud van kapitaalgoederen in beeld is en onze BORG score op peil blijft. De solvabiliteit is verbeterd. Op basis van deze indicatoren en het positieve jaarrekeningsaldo zouden we de financiën van de gemeente Groningen als goed kunnen kwalificeren. Echter, er is nog steeds een punt van zorg. De gemeente Groningen heeft een hoog risicoprofiel. Op basis van deze rekening gaan we nog steeds uit van repressief toezicht door de provincie.

3 Archief

De Archiefwet en het Archiefbesluit 1995, de Archiefregeling 2010 en onze eigen Verordening en Besluit Informatiebeheer, bevatten tal van regels waaraan de gemeente Groningen op het gebied van archief moet voldoen.

De VNG heeft een handreiking ontwikkeld voor de horizontale verantwoording van de uitvoering van de Archiefwet 1995. Uit beantwoording van de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) blijkt of een gemeente voldoet aan de Archiefwet- en regelgeving.

Samengevat geven de KPI's antwoord op de volgende vier vragen:

1. Heeft de gemeente een werkend kwaliteitssysteem voor het beheer van archiefbescheiden?
2. Zijn de archiefbescheiden van de gemeente in een goede, geordende en toegankelijke staat gebracht?
3. Worden de archiefbescheiden van de gemeente tijdig vernietigd of overgebracht en openbaar gemaakt?
4. Heeft de gemeente een duurzame en adequate beheer- en bewaaromgeving?

Verantwoording 2014

In juli 2014 zijn de verantwoording en het jaarverslag archiefbeheer 2013 met verbetermaatregelen en een aanbiedingsbrief aan de raad naar de provincie toegezonden. De algemene beoordeling van de toezichhouder is, gebaseerd op bovenstaande informatie, dat wij op het gebied van archief matig scoren. Per onderdeel scoren we op de vier onderstaande thema's respectievelijk slecht, matig, matig tot goed en matig. Hieruit is af te lezen, dat de prioriteit nog nadrukkelijker gelegd moet worden bij een werkend kwaliteitssysteem.

1. Thema Kwaliteitssysteem

Uit de ingevulde KPI lijst is naar voren gekomen aan welke elementen voorrang gegeven moet worden in de verdere uitwerking en implementatie van een kwaliteitssysteem. Zo zal met oog op de toekomst expliciet aandacht geschonken worden aan een toetsingsplan op de inrichting van het nieuwe zaakstelsel om te borgen, dat de inrichting conform artikel 16 van de archiefregeling is. Dit zal waar haalbaar in samenhang met de landelijke ontwikkelingen vanuit Archief2020 plaatsvinden. De doorontwikkeling naar een volledig kwaliteitssysteem is een meerjarentraject.

2. Thema Goede, geordende en toegankelijke staat

Een migratieplan (van 8 naar 1) Structuurplan Informatie Beheer (SIB) ligt gereed om de besluitvorming in te gaan. Onderdeel daarvan is een geactualiseerd totaaloverzicht van analoge en digitale archiefbescheiden.

3. Thema selectie, vernietiging en overbrenging

Dit is een jaarlijks terugkerende activiteit. In 2014 heeft de reguliere jaarlijkse vernietiging plaatsgevonden, inclusief vernietiging waarvoor vervanging gerealiseerd is. De vernietiging van de in het verleden ontstane achterstand bij een aantal voormalige diensten is voor een deel weggewerkt. Aan het wegwerken van de nog resterende achterstand wordt in 2015 een vervolg gegeven.

Voor de overbrenging zullen met de Groninger Archieven nadere afspraken gemaakt worden over eventueel vervroegde overbrenging van archiefonderdelen, waarbij indien van toepassing het aspect openbaarheid in acht genomen dient te worden. Dit in samenhang met de ontwikkeling van een E-depot in samenwerking tussen Friesland, Drenthe en Groningen, dat volgens de planning medio 2016 operationeel zal zijn.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

4. Thema bewaaromgeving

Tot slot is een DVO afgesloten met de RHC Groninger Archieven voor kwalitatief verantwoorde en goedkopere opslag van archieven op locatie Cascadeplein 4.

Samenvattend

In 2014 is op diverse terreinen de digitalisering van diverse werkprocessen voortgezet en voltooid. Voor de toekomst is het vizier gericht op volledig digitaal én zaakgericht. Het concept programmaplan Zaakgericht werken ligt klaar voor definitieve besluitvorming. Het speerpunt ligt bij de uitwerking van een kwaliteitssysteem.

Er zijn stappen gezet in de actualisering van de Verordening- en het Besluit Informatiebeheer met als doel te voldoen aan de wettelijke archiefregelgeving. Voltooiing zal in 2015 plaatsvinden. Voor een nauwere samenwerking tussen de gemeente Groningen en RHC Groninger Archieven is in 2014 het Strategisch Informatie Overleg ingesteld, dat eens in de zes weken plaatsvindt.

4. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Hieronder staat de beoordeling van de gemeente Groningen voor het toezichtsgebied Wabo over 2014.

WABO

Goed

Beleid, probleem- /risicoanalyse

1. Actueel beleid (minimaal vergunningen- en handhaving-beleid inclusief brandveiligheid, protocol bouwplantoetsing, bodembeleid) en probleem- en risicoanalyse (<4 jaar) is beschikbaar voor GS. Resultaat: goed
2. Beleid bevat doelen en prioriteiten, ambitieniveau is in lijn met capaciteit. Resultaat: goed
3. Beleid en probleem- en risicoanalyse besteedt aandacht aan de onderkende Wabo-risico's (asbest, verontreinigde grond, brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen, constructieve veiligheid en brandveiligheid) en is duidelijk over wat de specifieke gemeentelijke risico's zijn. Tevens wordt in kader toezicht en handhaving aandacht besteed aan: veiligheid/ gezondheid, landschap, natuur en cultuurhistorie. Resultaat: goed

Uitvoeringsprogramma

1. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma vth-taken vastgesteld door B&W (uitvoeringsprogramma 2014 vastgesteld op 19 december 2013) en beschikbaar voor GS. Het programma wordt bij de begroting aangeboden aan de raad. Resultaat: goed
2. Het uitvoeringsprogramma heeft duidelijke relatie met risico's, doelen, prioriteiten en evaluatie vorig programma. Beschikbare middelen toereikend voor uitvoering. Resultaat: goed
3. In het uitvoeringsprogramma zijn v.w.b. vergunningverlening in ieder geval de systematiek en werkzaamheden voor het actueel houden van vergunningen voor risicovolle activiteiten beschreven. Resultaat: matig

We beschikken over een systematiek voor beoordeling en actualisering van vergunningen voor risicovolle activiteiten. In ons uitvoeringsprogramma 2014 is de systematiek echter niet beschreven.

Jaarverslag

1. Bij het jaarverslag behorend bij de jaarrekening wordt de evaluatie van het uitvoeringsprogramma en rapportage (art 7.7 Bor) aangeboden aan raad en beschikbaar voor GS (de evaluatie van het uitvoeringsprogramma 2013 is 24 juni 2014 vastgesteld door B&W en aansluitend naar de raad en GS gestuurd). Resultaat: goed
2. Jaarverslag bevat duidelijke conclusies over mate van uitvoering jaarprogramma, de bijdrage aan beleidsdoelen, de beheersing van risico's en/of beleid, prioriteiten en/of programma bijgesteld dienen te worden. Resultaat: goed

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

De beoordeling vindt plaats vanuit het beschikbaar hebben van een actueel beleid, een jaarprogramma en vervolgens een evaluatie over het uitgevoerde programma. Daarnaast wordt beoordeeld of de raad en GS van de provincie (tijdig) zijn geïnformeerd over bovenstaande onderdelen. Op basis van deze criteria komen wij tot de conclusie dat wij goed scoren. We hebben ons beleid en de uitvoering van onze risicothema's op orde.

5 Wet ruimtelijke ordening (Wro)

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) op het gebied van de Wet ruimtelijke ordening richt zich in eerste instantie op de actualiteit van beheersverordeningen en bestemmingsplannen. Het toezicht op het op tijd vaststellen van het uitvoeringsprogramma en jaarverslag vindt plaats in het kader van de Wabo.

Het interbestuurlijk toezicht op het terrein van de ruimtelijke ordening gaat nadrukkelijk niet over het toezicht op de naleving van de provinciale belangen zoals deze zijn verwoord in het Provinciaal omgevingsplan en Provinciale omgevingsverordening (POP en POV). Voor zover sprake is van provinciale belangen worden de mogelijkheden van de Wet ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening ingezet en niet het middel van interbestuurlijk toezicht.

Uitvoering Wro-taken

De gemeente werkt toe naar actuele bestemmingsplannen voor de gehele gemeente. Volgens de Wet ruimtelijke ordening zijn bestemmingsplannen actueel wanneer deze niet ouder zijn dan 10 jaar.

De gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over bestemmingsplannen alsmede één beheersverordening. Het overgrote deel daarvan is actueel (minder dan 10 jaar oud); van de andere bestemmingsplannen zijn de meeste op basis van artikel 3.1, derde lid, Wro verlengd. De geactualiseerde en verlengde bestemmingsplannen dekken de risico's af. Bij de gebieden die nog niet belegd zijn met een (actueel) bestemmingsplan doen de risico's zich niet voor. Voor deze gebieden bestaat een operationeel herzieningsprogramma.

Vanaf 1 juli 2013 geldt een financiële sanctie wanneer een gemeente de bestemmingsplannen niet op tijd heeft geactualiseerd. De gemeente mag dan bij een aanvraag om een omgevingsvergunning geen leges meer invorderen.

Volgens de normen van de provincie voldoet de gemeente matig aan de wettelijke verplichtingen uit de Wro. Dit komt omdat de provincie de lat heel hoog legt voor het oordeel 'goed'. Daarvoor moet namelijk echt volledig aan alle eisen voldaan zijn: het gehele gemeentelijke grondgebied moet belegd zijn met actuele bestemmingsplannen en beheersverordeningen waarin alle risico's voor gezondheid (geurhinder, geluidhinder, luchtkwaliteit), (externe) veiligheid en cultuurhistorie/archeologie afgedekt zijn.

WRO

Matig

Bestemmingsplan en beheersverordening:

- De gemeente beschikt nagenoeg voor het gehele grondgebied over één of meer bestemmingsplannen of beheersverordeningen. Het overgrote deel daarvan is actueel (minder dan 10 jaar oud of geldigheid verlengd). De geactualiseerde en verlengde bestemmingsplannen dekken de risico's af. Bij de gebieden die nog niet belegd zijn met een (actueel) bestemmingsplan doen de risico's zich niet voor. Voor deze gebieden bestaat een operationeel herzieningsprogramma.

De verbeteracties om uiteindelijk de status 'goed' te verwerven bestaan uit het afronden van het actualiseringsprogramma zoals afgesproken met de gemeenteraad.

6. Monumenten en archeologie

Voor de provincie Groningen is het van belang om een beeld te hebben van de 'orde van grootte' rond het onderwerp 'monumenten en archeologie' in de gemeente. Daarom worden een aantal algemene vragen gesteld rond aantallen, menskracht e.d. Het antwoord op deze vragen maakt géén onderdeel uit van de beoordeling in het kader van Interbestuurlijk Toezicht.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

1. Wat is in de gemeente:

- a. het aantal gebouwde en archeologische rijksmonumenten? 636+ 32
- b. aantal (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten? 8
- c. aantal gemeentelijke gebouwde monumenten? 527 + 22 gemeentelijke archeologische
- d. aantal archeologisch waardevolle terreinen? 180 z.g. archeologische percelen

2. Hoeveel menskracht is (in totaal) binnen de gemeente aanwezig voor beleid, vergunningverlening en toezicht op het gebied van monumenten en archeologie? Dit lastig uit te drukken: ca 4 fte. NB. In totaal 7,2 fte voor monumenten en archeologie beschikbaar, maar daarmee worden veel ook niet hierboven genoemde taken op het gebied van erfgoed verricht.

- 3. a. Is er een archeologische waardenkaart? ja
- b. Zo ja, hoe vaak wordt deze geactualiseerd? Permanent

4. Hoeveel beschikkingen zijn er het afgelopen jaar afgegeven voor wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten? 71 verleend en 6 geweigerd

5. Hoeveel (pre-)adviezen heeft de monumentencommissie het afgelopen jaar uitgebracht t.a.v. rijksmonumenten? 85 monumentencommissie procedures doorlopen

6. Hoeveel vondst-meldingen (ex. art. 53 Monumentenwet) zijn het afgelopen jaar in de gemeente gemeld c.q. geregistreerd? Dit betreffen enkele

Indicatoren beleid:

7. Zijn de bestemmingsplannen c.q. beheersverordening voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof én zijn alle (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten opgenomen in bestemmingsplannen c.q. beheersverordening?

- a. goed: de vastgestelde of in procedure zijnde bestemmingsplannen (binnen de wettelijke termijnen) zijn voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en alle (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten zijn erin opgenomen;
- b. matig: de vastgestelde of in procedure zijnde bestemmingsplannen zijn voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en alle (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten zijn erin opgenomen; echter de in procedure zijnde bestemmingsplannen zijn (deels) buiten de wettelijke termijnen;
- c. slecht: de bestemmingsplannen c.q. beheersverordening zijn niet voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en/of niet alle (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten zijn erin opgenomen. Voor ca. 20% geldt nog de Erfgoedverordening.

8. Heeft de gemeente voor de gebouwde rijksmonumenten een monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 van de Monumentenwet?

Toelichting:

In artikel 15 van de Monumentenwet 1988 is bepaald dat collegeleden geen deel uit mogen maken van deze commissie en dat binnen de commissie enkele leden deskundig moeten zijn op het gebied van de monumentenzorg.

- a. goed: een ingestelde monumentencommissie die voldoet aan art. 15 Monumentenwet
- b. matig: wel een monumentencommissie maar voldoet niet aan art. 15 Monumentenwet
- c. slecht: geen monumentencommissie ingesteld

Indicatoren Vergunningen en adviezen

9. Houdt het college voor de gebouwde rijksmonumenten een openbaar register bij van verleende omgevingsvergunningen (als bedoeld in art. 20 Monumentenwet)?

Toelichting:

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Het gaat hier zowel om monumenten als bedoeld in artikel 7, eerste lid, als om vergunningen als bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de Monumentenwet.

- a. goed: er is een openbaar en compleet register en er wordt voldaan aan de termijnen waarbinnen verleende vergunningen in het register moeten zijn opgenomen;
- b. matig: er is een openbaar en compleet register, maar er wordt niet (altijd) voldaan aan de wettelijke termijnen waarbinnen opname in het register plaats moet vinden;
- c. slecht: openbaar register ontbreekt en/of is onvolledig.

10. Wordt in alle wettelijk verplichte gevallen voor gebouwde rijksmonumenten advies gevraagd aan de monumentencommissie?

- a. goed: in alle gevallen wordt advies gevraagd aan de monumentencommissie;
- b. matig: niet in alle gevallen is advies aan de monumentencommissie gevraagd;
- c. slecht: er worden geen adviezen gevraagd aan de monumentencommissie.

Indicatoren Toezicht en handhaving

11. Hebben er het afgelopen jaar incidenten in uw gemeente plaatsgevonden? Zo nee, dan is deze vraag niet van toepassing.

Zo ja, hoe zijn deze incidenten opgevolgd?

Toelichting:

Onder 'incidenten' wordt verstaan: meldingen van voorvallen die kunnen leiden tot het vaststellen van een overtreding van artikel 11 en artikel 63 lid 2 en 3 van de Monumentenwet 1988. Denk bijvoorbeeld aan de bepalingen van artikel 11 Monumentenwet en handelingen die gebouwd en archeologisch erfgoed (monumenten) aantasten.

- a. goed: op alle incidenten is passende actie ondernomen;
- b. matig: op incidenten is niet in alle gevallen passende actie ondernomen;
- c. slecht: op incidenten is geen actie ondernomen of het is onduidelijk of en in hoeverre actie is ondernomen.

Verbeterpunten:

M.b.t. incidenten (meldingen van voorvallen die kunnen leiden tot het vaststellen van een overtreding van de Monumentenwet) is niet in alle gevallen passende actie ondernomen. De handhaving behoeft daarmee verbetering.

Wat gaan we daarvoor doen en wat is daarvoor nodig?

We hebben onze werkprocessen voor toezicht verder verbeterd. We hebben een handhavingsbeleidsplan en we gaan werken met verbeterde uitvoeringsprogramma's voor toezicht en handhaving. Daarmee willen we de kwaliteit en intensiteit van de handhaving beter borgen. We hebben een registratiesysteem, inclusief een uitgebreide workflow voor de vergunningverlening en handhaving. Mede hierdoor zijn we in staat om een kwalitatief goede vergunningverlening te borgen en onder andere een jaarlijks overzicht van de verleende vergunningen te geven.

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

Bijlage 14 Lijst met afkortingen.

Financiële begrippen en afkortingen bij de rekening

A	
ABCG	Advies- en begeleidingscentrum Centraal Groningen
ABW	Algemene Bijstandswet
ACG	Automatiseringscentrum Groningen
ACL	Activiteiten Centrum Lewenborg
ADV	Arbeidsduurverkorting
AER	Algemene Egalisatiereserve
AJM	Alleenstaande en jonge moeders
AMA	Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
AO/IC	Administratieve Organisatie/ Interne Controle
APPA	Algemene Pensioenswet Politieke Ambtenaren
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARCG	Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen
ARG	Ambtenaren Reglement Groningen
ASHG	Advies- en Steunpunt Huiselijk geweld
ATB	Arbeidstijdenbesluit
ATW	Arbeidstijdenwet
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AvG	Akkoord van Groningen
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B	
B&V	Beheer en Verkeer
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BAN	Bestuursacademie Nederland
BANS	Bestuursakkoord nieuwe stijl
BBL	Beroepsbegeleidende leerweg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
BDU	Brede doel uitkering
BEVI	Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIMA	Binnenstad Management
BIRK	Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BLS	Besluit Locatiegebonden Subsidies
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOL	Beroepsopleidende Leerweg
BOP	Basis Ontwikkelingsgericht Programma voor kinderen van twee tot vier jaar
BORG	Beheer Openbare Ruimte Groningen
BOS	Buurt, Onderwijs en Sport
Bpe	Prestaties voor bodemsanering
BRP	Basisregistratie Personen
BSO	Buitenschoolse opvang
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVG	Basis Voorziening Gegevens
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

C	
C2C	Cradle-to-Cradle
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBK	Centrum Beeldende Kunst
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CCC	Carbohydrate Competence Center
CER	Compensatie Eigen Risico
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CMA	Centraal Meld- en Adviespunt
CMP	Crisis Meldpunt Groningen
CMS	Content Management Systeem
CODIN	Contactnet Duurzame Innovatie Noord-Nederland
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
CoT	City of Talent
CPB	Centraal Plan Bureau
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CV	Commanditaire vennootschap
CVAH	Centrale Vereniging voor Ambulante Handel
CVTM	Coördinatie van vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
CWK	Cultuurhistorische Waarden Kaart
D	
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
E	
EB	Extra Beleid
EBP	Economisch Business Plan
ECB	Europese Centrale Bank
EEV	Enhanced Environmentally Friendly Vehicle
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGG	Elektriciteitsbedrijf Gemeente Groningen
EKD	Elektronisch Kind Dossier
ELANN	Eerste Lijns Advies Noord Nederland
EMIS	Employee Management Information System
EPA-U	Energieprestatieadvies voor bestaande utiliteitsgebouwen
EPC	Energieprestatiecoëfficiënt
ESF	Europees Structuurfonds
EVC	Eerder verworven competenties
F	
F&V	Financiën en Veiligheid
FES	Fonds Economische Structuurversterking
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leeftijdsonslag
FMIS	Facilitair Management Informatie Systeem
FPPM	Fonds voor Podium Programmering en Marketing
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
Fte	Fulltime equivalent
FUWA	Functiewaardering

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

G	
G32	Netwerk van 36 (middel)grote steden
GAE	Groningen Airport Eelde
GCC	Groningen City Club
GCI	Groningen Confucius Instituut
GEMM	Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad
GF	Gemeente Fonds
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GKB	Groninger Krediet Bank
GMT	Groningen Management Team
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijn
GRESKO	Groningse Energie Service Compagnie
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GSE	Grote Steden Beleid
GWK	Groninger Woonkwaliteit
GWW	Grond-, Weg- en Waterbouw
H	
HANNN	Healthy Ageing Network Noord Nederland
HLZ	Hervorming Langdurige Zorg
HRM	Human Research Development
I	
I&A	Informatie en Automatisering
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ID-baan	Instroom en Doorstroom
IFAT	International Fair Trade Association
IFLO	Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden
IHP	Integraal Huisvestingsplan
INV	Instituut voor Natuurbeschermingseducatie
IPO	Interprovinciaal Overleg
IOAW	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemer
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandige
IRC	Interne Rekening Courant
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IWCN	International Welcome Center North
IZA	Interim-regeling Ziektekosten voor Ambtenaren
J	
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOAP	Jongeren Activiteitenplek
K	
KVK	Kamer van Koophandel
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
L	
LAAC	Lokale Advies en Arbitrage Commissie
LCW	Logistiek Centrum Westpoort
LDT	Langdurigheidstoelag
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LPH	Licht Pedagogische Hulpverlening

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

M	
MADD	Make a difference day
MAU	Meerjarige Aanvullende Uitkering
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MIOP	Meerjaren Investerings- en Onderhoudsplan
MIT	Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
MJD	Maatschappelijke Juridische Dienstverlening
MJP	Meerjarenplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MOA	Medische Opvang Asielzoekers
MOP	Meerjarenontwikkelingsprogramma
MPG	Ketenzorg Multi Probleem Gezinnen
MTW	Museumtechnische werken
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
N	
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NDE	Natuur en Duurzaamheids Educatie
NIVRA	Koninklijk Nederlands Instituut van Register Accountants
NLA	Nieuw Lokaal Akkoord
NNBT	Noord Nederlands Bureau voor Toerisme
NOA	Noordelijke Ontwikkelings-As
NOM	Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
NPF	Noordelijk Platform Fraudebestrijding
NT2	Nederlands als Tweede Taal
NUG(GERS)	Niet Uitkeringsgerechtigden
NV	Naamloze Vennootschap
NVVK	Brancheorganisatie voor professionele schuldhulpverlening en sociale kredietverlening in Nederland.
NWW-ers	Niet-werkende werkzoekenden
NZA	Nederlandse Zorgautoriteit
O	
O&W	Onderwijs en Welzijn
OBS	Openbare Basisschool
OCSW	Onderwijs Cultuur Sport en Welzijn
ODCN	Overheid Data Center Noord
ODF	Open Document Formaat
OG	Opgenomen (geld)leningen
OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OOG	Omroep Organisatie Groningen
OOGO	Op overeenstemming gericht overleg
ORO	Ontwikkel- en realisatie overeenkomst Euroborg
ORT	Onregelmatigheidstoelag
OV	Openbaar Vervoer
OWWZ	Onderwijs aan Woonwagen- en Zigeunergezinnen
OZB	Onroerende Zaakbelasting
O2G2	Openbaar Onderwijs Groep Groningen

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

P	
PBE	Publiek Belang Electriciteitscentrale Borssele
P&O	Personeel en Organisatie
P&R	Parkeren en Reizen
PGA	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers
PGB	Persoonsgebonden budget
PG&Z	Publieke Gezondheid & Zorg
PHP	Persoonlijk Herstel Plannen
PIB	Persoonsgebonden Inburgeringsbudget
PIJOFACH	Personeel, ICT, Juridische zaken, Organisatie, Financiën, Administratie, Communicatie en Huisvesting.
PM	Pro Memorie
POP	Provinciaal Omgevingsplan
PPS	Publiek Private Samenwerking
PRO	Praktijk Onderwijs
R	
RCE	Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
RCP	Regionaal Crisisplan
R&D	Research and Development
R&W	Ruimte en Wonen
RAAK	Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling
RAJ	Regionaal Actieprogramma Jeugd
RAK	Reserve Aanvaardbare Kosten
RC	Rekening Courant
RCG	Regio Centraal Groningen
REP	Regionaal Educatief Plan
RGSHG	Regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten
RGSVH	Regeling Geldelijke Steun Voorzieningen aan Huurwoning
RHC	Regionaal Historische Centra
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiefunctie
RNVGS	Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen
RO/EZ	Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken
ROA	Regeling Opvang Asielzoekers
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
ROP	Rente Omslagpercentage
RSP	Regiospecifiek pakket
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RUG	Rijks Universiteit Groningen
RZB	Roerende Zaakbelasting

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

S	
SENSE	Centrum voor seksuele gezondheid
SES	Stedelijke Ecologische Structuur
SHV	Schoon, Heel en Veilig
SISA	Single Information Single Audit
SKSG	Stichting Kinderopvang Stad Groningen
SLOK	Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven
SMI	Sociaal Medische Indicatie
SMT	Sociaal Medische Teams
SNN	Samenwerkingsverband Noord Nederland
SO	Speciaal Onderwijs
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SOOG	Stedelijk Overleg Ouderenbonden Groningen
SPT	Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk
SSC	Shared Service Centre
STAG	Stichting Ambulancevervoer Groningen
STIP	Steun- en Informatiepunt
STOV	Stadsgewestelijk Openbaar Vervoer
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
T	
TAG	Teerhoudend asfalt granulaat
TMO	Tussen de Middag Opvang
TMO	Taskforce Management Overstromingen
TOS	Tegemoetkoming Ouderbijdrage Schoolfonds
TROM	Toeristische Recreatieve Ontwikkelings Monitor
U	
UG	Uitgezette (geld)leningen
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
UWV	Uitvoering Werknemers Verzekeringen
V	
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs
VGR	Voortgangsrapportage
VHV	Volkshuisvesting
VIA	Verwijs Index Antillianen
VMBO	Vorbereidend Middelbaar- en Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VR	Veiligheidsregio
VSD	Vernieuwing Sociaal Domein
VSO	Voorgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VTA	Vorming Training en Advies vrijwilligers
VTEC	Vrijwilligers in eigen taal en cultuur
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE-programma	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVTV	Voorlopige Vergunning Tot Verblijf
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

W	
Wbb	Wet Bodembescherming
W&I	Werk en Inkomen
W&OC	Werk en Onderzoekscenarium
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheid
WAS	Waarschuwings- en Alarmeringssysteem
WEW	Waarborgfonds Eigen Woning
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten
WIA	Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet investeren in jongeren
WING	Stichting Welzijn in Groningen
Wko	Wet Kinderopvang
Wm	Wet milieubeheer
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Werkproject Groningen
WSF	Wet Studiefinanciering
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
WSR	Werkmaatschappij Sport en Recreatie
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wtsg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WUW	Wet Uitkeringen Wegen
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WW	Werkloosheids Wet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Wonen, Wijken en Integratie
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
Z	
ZAR	Meldpunt Zorgafstemming risicjongeren
ZAT	Zorgadviesteams
ZIN	Zorg In Natura
ZZL	Zuiderzeelijn
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

Bijlage - Gemeenterekening 2014 - Standaard Raad 24-4-2015 verkleind

COLOFON

Gemeente Groningen
Grote Markt 1
9712 HN Groningen
Telefoonnummer: 14 050
Website: www.gemeente.groningen.nl

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

GEHEIMHOUDING ex artikel 25 Gemeentewet

Afdeling Juridische Zaken, Parkeren en Vastgoed
Steller T.D. Hoefnagel
Onderwerp Rapportage grondbedrijf 2014

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 3678374	Bijlage(n) 2	Ons 4966039
Datum 23-04-2015	Uw brief -	Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand doen wij u toekomen de Rapportage Grondbedrijf 2014 en de daarbij behorende Staat P. Omdat openbaarmaking van de informatie in deze brief en de rapportage schade kunnen toebrengen aan de economische en financiële belangen van de gemeente Groningen, worden deze brief en de rapportage grondbedrijf 2014 inclusief de bijlage Staat P 2014, u conform artikel 25, lid 2 Gemeentewet onder oplegging van de geheimhoudingsplicht overgelegd. Wij stellen u voor om gelet op artikel 25, lid 3 Gemeentewet de door ons voorlopig opgelegde geheimhoudingsplicht te bekrachtigen in de eerstvolgende raadsvergadering.

Rapportage Grondbedrijf/Staat P

In de 'Rapportage Grondbedrijf' wordt samenvattend de stand van zaken besproken van de grondexploitaties, het grondbezit en de investeringen voor de plannen die nog in plan fase zijn. In de bijlage Staat P wordt gedetailleerd per project informatie verstrekt over onder andere de financiële voortgang van de grondexploitaties. De resultaten van de herzieningen 2014 zijn verwerkt in deze staat P (zie brief 13 november 2014, 4697961). In de Staat P is de grondexploitatie Meerstad niet opgenomen. De grondexploitatie Meerstad is ondergebracht in Meerstad CV. Gezien de complexiteit en de omvang van de grondexploitatie Meerstad wordt u afzonderlijk geïnformeerd over de voortgang van de grondexploitatie Meerstad bij de herziening van de grondexploitatie. Laatst nog door middel van vaststelling van de herziene grondexploitatie in uw raadsvergadering van 17 december 2014.

De 'Rapportage Grondbedrijf' begint met het aangeven van de (programmatische) kaders waarbinnen de investeringen plaatsvinden. Daarna gaan we in op de gerealiseerde productieresultaten en de ontwikkeling van de resultaten. Vervolgens worden de risico's behandeld die de uitvoering van de projecten met zich meebrengen en geven we aan welke buffer nodig is om deze risico's op te vangen.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgvel I Rapportage grondbedrijf 2014

Actuele ontwikkelingen

Algemeen

Sinds 2008 hebben we te maken met gewijzigde marktomstandigheden. Mede door de crisis en de verslechtering van de kredietfaciliteiten voor particulieren en bedrijven, zijn zowel de huizenprijzen als ook de omvang van het aantal verkochte huizen gedaald en is de uitgifte van bedrijventerreinen afgenomen. Sinds enige zien we een licht herstel. Het aantal transacties op de woningmarkt voor bestaande huizen als ook de nieuwe huizen nemen toe. Daarnaast stijgt het aantal acquisitie gesprekken voor bedrijventerreinen en ook de daadwerkelijke verkoop hiervan.

Ook met het lichte herstel blijft het risicoprofiel van de grondexploitaties en in het bijzonder de grondexploitatie Meerstad hoog. Dit betekent dat we continue de vinger aan de pols willen hebben om de zaken onder controle te houden. Enerzijds doen we dat door middel van ons periodiek overleg grondexploitaties, waarin de kansen binnen de grondexploitaties worden besproken worden en de mogelijkheden om de kansen te realiseren. Anderzijds doen we dit door middel van de jaarlijkse herzieningen waarin wij zo transparant mogelijk de actuele stand van zaken weergeven.

Wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht

Momenteel wordt het wetsvoorstel "Wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen" behandeld in de eerste kamer. Het wetsvoorstel beoogt de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen. De vennootschapsbelastingplicht vangt aan op 1 januari 2016. Op basis van het huidige wetsvoorstel zal naar verwachting het grondbedrijf vennootschapsbelastingplichtig worden. Het huidige uitgangspunt voor bepaling van de fiscale beginbalans is de waarde in het economische verkeer, waarbij rekening is gehouden met fiscaal toelaatbare kosten. De kosten van de aanleg van de openbare ruimte zijn niet of gedeeltelijk fiscaal toerekenbaar. De waarde in het economisch verkeer van de grondexploitaties en het grondbezit wordt bepaald door de contante waarde van de verwachte toekomstige opbrengsten minus de fiscaal toerekenbare kosten van de verkochte kavel. In het verleden gemaakte kosten spelen hierbij geen rol, omdat deze voor de invoeringsdatum van de belastingplicht zijn gemaakt. Inmiddels is een eerste verkenning gemaakt van een tweetal (representatieve) grondexploitaties. Uit deze verkenning blijkt dat de impact van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht op de grondexploitaties en het risico op een belastinglast groot is. De uiteindelijke omvang van de te betalen belasting zal concernbreed bekeken worden. Wij hebben voor de implementatie van de vennootschapsbelastingplicht een programma "Invoering vennootschapsbelasting" ingevoerd. Dit programma faciliteert de identificatie van de vennootschapsbelastingplichtige activiteiten plaats, analyse van de mogelijke belastinglast en fiscale optimaliseringslasten en de implementatie van de vennootschapsbelasting in de organisatie.

Collegedebat - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgvel 2 Rapportage grondbedrijf 2014

Voor de komende periode gaan we werken aan een nadere uitwerking en verfijning van de fiscale grondexploitaties en de implementatie hiervan. Daarnaast vindt overleg plaats tussen de VNG en de belastingdienst om de fiscale gevolgen te beperken. In het najaar komen wij hierop terug bij onder meer de herzieningen van de grondexploitaties.

Belangrijkste conclusies Rapportage Grondbedrijf

Uit de Rapportage Grondbedrijf en de Staat P zijn de volgende belangrijkste conclusies/aandachtspunten te formuleren:

Grondexploitaties

In de afgelopen decennia heeft de gemeente Groningen in de diverse (structuur) plannen, de ambities weergegeven voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Stad. Het actief grondbeleid is met name ingezet op het realiseren van de gebiedsontwikkelingen zoals Europapark, Grote Markt, CiBoGa en de bedrijfsterreinen. Voor de overige delen van de stad is een passief grondbeleid gevoerd. Voor de ontwikkeling van de stad zijn inmiddels grote investeringen gedaan in het verwerven en bouwrijpmaken van gronden zowel binnenstedelijk als ook voor met name de bedrijfsterreinen in de uitleggebieden. Per 31 december 2014 zijn er 21 grondexploitaties in uitvoering te weten 5 sleutelprojecten (Ciboga, Westpoort, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Oosterhamriktracé en Grote Markt), 4 woningbouwprojecten, 6 kantoren- en bedrijventerreinprojecten, 5 wijkvernieuwingsprojecten en 1 voorzieningen project. De omvang van de boekwaarde van de grondexploitaties bedraagt 109 miljoen euro (2013: 75,2 miljoen euro). De boekwaarde van de diverse grondexploitaties is als volgt samengesteld:

Grondexploitatie	2014	2013
Reitdiep fase 3 en 4	4.146	3.606
Oosterhamriktracé	9.992	9.040
Westpoort	29.615	27.442
Eemspoort-zuid	14.153	13.558
Europapark-E'park Station-Kempkesberg*	22.483	16.026
Grote Markt *	27.935	8.765
Eemskanaalzone*	(576)	(10.885)
Overige grondexploitaties	1.252	(1.669)
Totaal grondexploitaties	109.000	65.883

* De toename van de boekwaarde in 2014 komt met name door investeringen in de afronding openbare ruimte Station Europapark, aanleg Sontwegtracé en Grote Markt Oostwand en Forum.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgvel 3 Rapportage grondbedrijf 2014

Verkopen

In 2014 hebben zich, naast de verkoop van blote eigendommen (zie onder erfpacht), circa 50 verkooptransacties voorgedaan (aktepassering). De belangrijkste daarvan waren de verkoop van een perceel aan de Hanzehogeschool op Zernike (Entrance ca 3,9 ha in 2014 en 1 ha in 2017), een perceel in het centrumgebied van Lewenborg aan Lefier, percelen aan de Berlagehof en op het Ebbingekwartier ten behoeve van projectmatige woningbouw, 2 bouwkavels voor particuliere woningbouw aan de Kuifeend (Piccardthof), 10 bouwkavels in Meerstad-Meeroevers en enkele percelen op de verschillende oudere bedrijventerreinen. Naast deze grotere transacties vinden er regelmatig kleine transacties plaats vanwege de verkoop van tuingrond en de uitgifte aan nutsbedrijven (trafo's, zendmasten e.d.). De circa 50 verkopen hebben een opbrengst opgeleverd van bijna € 7,9 miljoen euro.

Resultaten grondexploitaties

Het nog te behalen resultaat in de komende jaren op de lopende grondexploitaties bedraagt € 5,7 miljoen (€ 7,6 miljoen in 2013) en op de slot gecalculerde grondexploitaties € 1,8 miljoen (€ 1,4 miljoen in 2013). De afname van het resultaat in de lopende grondexploitaties wordt met name veroorzaakt doordat het resultaat op de grondexploitatie Reitdiep fase III en IV met € 1,9 miljoen is verlaagd tot nul. Het positieve eindresultaat per 31 december 2014 wordt met name verwacht op de Eemspoort € 5,7 miljoen) en Piccardthof (slot gecalculerd).

Plankostencomplexen

De boekwaarde van € 5,7 miljoen is per 31 december 2014 gedaald ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2013 (€ 6,6 miljoen). De boekwaarde per 31 december 2014 wordt voornamelijk gevormd door de geleverde bouwkavels ten behoeve van de ontwikkeling van woningen in Meerstad Meeroevers met een boekwaarde van € 6,0 miljoen. In 2014 zijn vooral plankosten gerealiseerd voor de ontwikkeling van het Stationsgebied. De plankosten zijn gedekt uit nieuw beleid en RSP middelen.

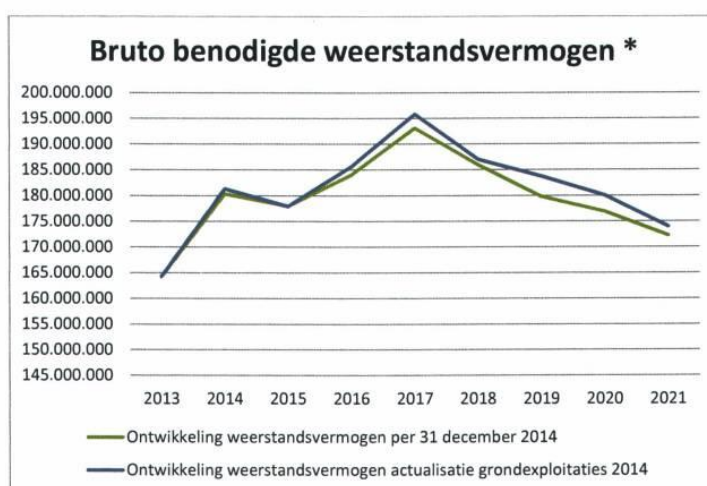
Risico's en weerstandsvermogen

In juni 2011 is de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld. In de kadernota is de aangepaste risicoboxensystematiek opgenomen voor het bepalen van het weerstandsvermogen. Vanaf 2014 wordt voor de grondexploitaties en het strategisch grondbezit gewerkt met een meerjarenprognose van het weerstandsvermogen. In de begroting 2015 en de brieven "Voortgang actualisatie grondexploitaties" (01-10-2014, nr 4627635) en "Resultaten actualisatie grondexploitaties" (13-11-2014, nr 4697961) zijn de eerste berekeningen hiervan weergegeven. Per 31 december 2014 heeft een actualisatie van het saldo plaatsgevonden. In onderstaande grafiek wordt de verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 afgezet tegen laatst gepresenteerde ontwikkeling bij de herziening van de grondexploitaties.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgvel 4 Rapportage grondbedrijf 2014

De berekening is gebaseerd op verwachtingen en aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Op voorhand is niet aan te geven welk risico zich uiteindelijk zal voordoen en zal leiden tot een tekort in de grondexploitatie.

De omvang van het weerstandsvermogen op 31 december 2014 bedraagt € 180,3 miljoen. Ten opzichte van 31 december 2013 is de omvang van de risico's gestegen met € 16 miljoen. De stijging is als volgt te verklaren:

	Bedrag
Gestegen boekwaarde en toegenomen onzekerheden met betrekking tot de kosten- en opbrengstenstijging	25
Afname verwachte grondopbrengsten Meerstad	- 10
Risico's kleine projecten < looptijd 2 jaar	1
Totaal	16

De verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 loopt in lijn met ontwikkeling die is opgenomen in de collegebrief "Resultaten actualisatie grondexploitaties" d.d. 13 november 2014.

De omvang van het weerstandsvermogen wordt voor meer dan de helft bepaald door de grondexploitatie Meerstad (circa 60%). Het aandeel van de projecten CiBoGa, Westpoort, Eemspoort Zuid, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Grote Markt, Oosterhamriktracé en nog in exploitatie te nemen gronden in de berekening bedraagt circa 32%.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgvel 5 Rapportage grondbedrijf 2014

De omvang van het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitaties en gronden wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal gemeentebreed benodigde weerstandsvermogen.

Het resultaat grondbezit/grondzaken 2014 bedraagt € 13,2 miljoen negatief en wordt met name veroorzaakt door een aantal bijzondere posten zoals nagekomen bijdrage grondexploitatie Meerstad-bedrijventerreinen, resultaat verkoop erfpacht en bouwrijpe kavels van € 0,5 miljoen respectievelijk € 0,6 miljoen en extra kosten in verband met de exploitatie Suiker unie € 0,2 miljoen.

Het saldo van de reserve grondzaken en grondbank per 31 december 2014 bedraagt € 30,7 miljoen. De verwachte omvang van de reserves grondzaken en grondbank bedraagt tot en met 2015 € 39,6 miljoen. In het verwachte saldo van de reserve grondzaken en grondbank is rekening gehouden met verwachte resultaten uit grondexploitaties, onttrekkingen en toevoegingen voor 2015. Hierdoor wijkt dit saldo af van het boekhoudkundige saldo, zoals dat in de Gemeenterekening gepresenteerd wordt.

Grondbezit

De totale boekwaarde van de in exploitatie te nemen gronden bedraagt is per 31 december 2014 als volgt samengesteld:

	2014	2013
In exploitatie te nemen gronden*	12,1	13,0
Voorraad in exploitatie te nemen gronden	56,7	58,5
Totaal	68,8	71,5
* Ontwikkelingsperspectief < 10 jaar		

De omvang van de boekwaarde wordt voor het merendeel bepaald door de Suikerfabrieklocatie (€ 40,3 miljoen). Per 31 december 2014 is 570 hectare grond in bezit voor toekomstige ontwikkelingen. Ten opzichte van 2013 is de boekwaarde per saldo met € 2,7 miljoen afgenomen. De afname komt per saldo doordat voor een aantal objecten in het Eemskanaalzone gebied als ook de locatie Hereplein en van Swietenlaan 1-3 een verliesvoorziening is getroffen. Eind 2014 zijn nagenoeg alle bezittingen gewaardeerd tegen een waarde gebaseerd op huidige bestemming met uitzondering van de Suiker Unie locatie.

In de overige categorieën, Bouwrijpe kavels, Niet in bouwexploitatie te nemen gronden en Erfpachterreinen hebben zich zowel in m²'s als in geld geen belangrijke mutaties voorgedaan. Vanuit de categorie verhuurde kavels zijn een aantal onroerende zaken overgeheveld naar het kernvastgoed van de gemeente Groningen. Hierdoor is de boekwaarde met circa € 1 miljoen gedaald.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgvel 6 Rapportage grondbedrijf 2014

Motie erfpacht

In september 2013 heeft de gemeenteraad besloten dat particuliere woningbezittende erfpachters de keuzemogelijkheid krijgen om de blote eigendom te verwerven. Eind 2013 is de uitvoering daarvan gestart. In 2014 hebben de eerste verkopen plaatsgevonden. In dit eerste jaar hebben 36 erfpachters de blote eigendom gekocht, waarvan de totale koopsom circa € 626.000 bedroeg. Daarnaast zijn er veel offertes aangevraagd en wordt er door erfpachters nadere informatie ingewonnen. De verwachting is dat de belangstelling zich ook in 2015 doorzet.

Bovenwijkse voorzieningen

Bij raadsbesluit van 17 december 2014 de financiële verordening gewijzigd. Met deze wijziging worden investeringen in voorzieningen met een bovenwijkse karakter en algemeen nut binnen een grondexploitatie zoals, wegen, pleinen, bruggen, openbaar vervoer infrastructuur geactiveerd en wordt hierop jaarlijks afgeschreven. De bovenwijkse investeringen in de aanleg van met name bruggen en wegen in de grondexploitaties van Westpoort, CiBoGA, Eemskanaalzone – Berlagebrug en Sontwegtracé inclusief Sontbrug, Europapark, Europapark station (inclusief station), Damsterdiep, Hoendiep-Westpark en Revitalisering bedrijventerrein - Duinkerkenstraat worden geactiveerd. De totale omvang van de te activeren investering tot en met 31 december 2013 bedraagt € 85,573 miljoen. Hier is per 31 december 2014 € 3,263 miljoen aan toegevoegd. De omvang van het bedrag is met name bepaald door de bestedingen in 2014 die samenhangen met de afronding van de aanleg van het openbare ruimte rondom het Station Europapark.

Slotcalculaties

In 2014 is het project Hoendiep Noord-Westpark slot gecalculeerd. De slotcalculatie is in april 2014 door uw raad vastgesteld.

Tenslotte

Wij stellen u voor om voorafgaand aan de commissievergadering een informatiebijeenkomst te beleggen over de Rapportage Grondbedrijf en de Staat P.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

56

BIJLAGE

GEHEIMHOUDING
ex artikel 25 Gemeentewet

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

INHOUDSOPGAVE

Rapportage

Samenvatting	4
1 Inleiding	9
2 Kaderstelling	
2.1 Algemeen	10
2.2 Wettelijk kader informatievoorziening (grond)exploitaties	10
2.3 Interne kader "De gemeenteraad aan het Stuur"	11
2.4 Slot- en nacalculaties	11
2.5 Activering bovenwijkse voorzieningen in grondexploitaties	12
3 Verantwoording 2014	
3.1 Algemeen	14
3.2 Productieresultaten	14
3.3 Grondexploitaties	16
3.4 Plankostencomplexen	18
3.5 Af te sluiten en afgesloten complexen	19
3.6 Grondbezit	20
3.7 Tijdelijk beheer	24
4 Resultaatanalyse exploitaties	
4.1 Inleiding	26
4.2 Projecten	27
5 Weerstandsvermogen grondbedrijf	
5.1 Algemeen	29
5.2 Reserve grondzaken	29
5.3 Vereiste omvang reserve grondzaken	30

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlagen

- 1 Uitvoeringsagenda grondbeleid
- 2 Overzicht lopende en afgesloten grondexploitaties
- 3 Overzicht plankostencomplexen
- 4 Kredietoverzicht grondexploitaties
- 5 Kredietoverzicht plankosten
- 6 Resultaatvergelijking lopende grondexploitaties
- 7 Overzicht in exploitatie te nemen gronden
- 8 Overzicht bouwrijpe kavels
- 9 Overzicht verhuurde kavels
- 10 Overzicht niet in exploitatie te nemen eigendommen
- 11 Erfpachterreinen

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

SAMENVATTING

Inleiding

In de 'Rapportage Grondbedrijf' wordt samenvattend de stand van zaken besproken van de grondexploitaties, het grondbezit en de investeringen voor de plannen die nog in planfase zijn. In de bijlage Staat P wordt gedetailleerd per project informatie verstrekt over onder andere de financiële voortgang van de grondexploitaties. In deze rapportage is de grondexploitatie Meerstad niet opgenomen. De grondexploitatie Meerstad is ondergebracht in de Meerstad C.V. Gezien de complexiteit en de omvang van de grondexploitatie Meerstad wordt u afzonderlijk geïnformeerd over de voortgang van de grondexploitatie Meerstad bij de herziening van de grondexploitatie. Laatst nog door middel van vaststelling van de herziene grondexploitatie in uw raadsvergadering van 17 december 2014.

Kaderstelling

De programmatische kaderstelling door de Raad betreft onder andere de stadsvisie en de deelplannen voor de economische en fysieke pijlers, te weten 'G-Kracht' en 'Stad op scherp' en de voorafgaande plannen. Naast de programmatische randvoorwaarden heeft de raad ten aanzien van de uitvoering, de randvoorwaarden vastgelegd in de notitie Herziening grondexploitaties en resultaatbepaling (september 2003), de Nota Grondbeleid 2010-2014. Het College van B & W heeft op 13 januari 2015 de nieuwe nota Grondprijzenbeleid 2014-2018 vastgesteld. Deze nieuwe nota zal als leidraad worden gehanteerd bij het vaststellen van de verkoopprijzen in de komende jaren.

Daarnaast is december 2008 de nota "De Gemeenteraad aan het stuur" vastgesteld. In deze nota is bepaald dat grondexploitaties, als leidend sturingsinstrument, volgens een minimale frequentie worden geactualiseerd en door de raad worden vastgesteld. Tevens is in de nota vastgesteld dat de Staat P de functie heeft van een verantwoordingsdocument. In de Staat P wordt gerapporteerd over de ontwikkeling in de boekwaarde en kredieten, de noodzakelijke herzieningen van grondexploitaties, eventuele grote afwijkingen en/of aanvragen van (deel)kredieten aan te kondigen.

Belangrijkste conclusies Rapportage Grondbedrijf

Uit de Rapportage Grondbedrijf en de Staat P zijn de volgende belangrijkste conclusies/aandachtspunten te formuleren:

Grondexploitaties

In de afgelopen decennia heeft de gemeente Groningen in de diverse (structuur) plannen, de ambities weergegeven voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Stad. Het actief grondbeleid is met name ingezet op het realiseren van de gebiedsontwikkelingen zoals Europapark, Grote Markt, CiBoGa en de bedrijfsterreinen. Voor de overige delen van de stad is een passief grondbeleid gevoerd. Voor de ontwikkeling van de stad zijn inmiddels grote investeringen gedaan in het verwerven en bouwrijpmaken van gronden zowel binnenstedelijk als ook voor met name de bedrijfsterreinen in de uitleggebieden Per 31 december 2014 zijn er 21 grondexploitaties in uitvoering te weten 5 sleutelprojecten (Ciboga, Westpoort, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Oosterhamriktracé en Grote Markt), 4 woningbouwprojecten, 6 kantoren- en bedrijventerreinprojecten, 5 wijkvernieuwingsprojecten en 1 voorzieningen project.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

De omvang van de boekwaarde van de grondexploitaties bedraagt 109 miljoen euro (2013: 75,2 miljoen euro). De boekwaarde concentreert zich met name in de grondexploitaties Westpoort (29,6 miljoen), Europapark-Kempkensberg (€ 22,4 miljoen) Grote Markt (€ 29,6 miljoen) en Eemspoort Zuid (€ 14,1 miljoen).

Verkopen

In 2014 hebben zich, naast de verkoop van blote eigendommen (zie onder erfpacht), circa 50 verkooptransacties voorgedaan (aktepassering). De belangrijkste daarvan waren de verkoop van een perceel aan de Hanzehogeschool op Zernike (Entrance ca 3,9 ha in 2014 en 1 ha in 2017), een perceel in het centrumgebied van Lewenborg aan Lefier, percelen aan de Berlagehof en op het Ebbingekwartier ten behoeve van projectmatige woningbouw, 2 bouwkavels voor particuliere woningbouw aan de Kuifeend (Piccardthof), 10 bouwkavels in Meerstad-Meeroevers en enkele percelen op de verschillende oudere bedrijventerreinen. Naast deze grotere transacties vinden er regelmatig kleine transacties plaats vanwege de verkoop van tuingrond en de uitgifte aan nutsbedrijven (trafo's, zendmasten e.d.). De circa 50 verkopen hebben een opbrengst opgeleverd van bijna € 7,9 miljoen euro.

Resultaten grondexploitaties

Het nog te behalen resultaat in de komende jaren op de lopende grondexploitaties bedraagt € 5,7 miljoen (€ 7,6 miljoen in 2013) en op de slot gecalculerde grondexploitaties € 1,8 miljoen (€ 1,4 miljoen in 2013). De afname van het resultaat in de lopende grondexploitaties wordt met name veroorzaakt doordat het resultaat op de grondexploitatie Reitdiep fase III en IV met € 1,9 miljoen is verlaagd tot nul. Het positieve eindresultaat per 31 december 2014 wordt met name verwacht op de Eemspoort (€ 5,7 miljoen) en Piccardthof (slot gecalculerd).

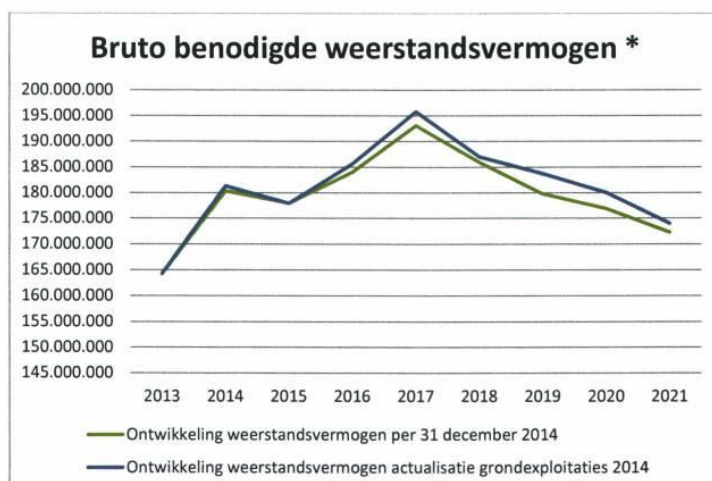
Plankostencomplexen

De boekwaarde van € 5,7 miljoen is per 31 december 2014 gedaald ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2013 (€ 6,6 miljoen). De boekwaarde per 31 december 2014 wordt voornamelijk gevormd door de geleverde bouwkavels ten behoeve van de ontwikkeling van woningen in Meerstad Meeroevers met een boekwaarde van € 6,0 miljoen. In 2014 zijn vooral plankosten gerealiseerd voor de ontwikkeling van het Stationsgebied. De kosten van deze planontwikkeling zijn gedekt uit nieuw beleid en RSP middelen

Risico's en weerstandsvermogen

In juni 2011 is de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld. In de kadernota is de aangepaste risicoboxensystematiek opgenomen voor het bepalen van het weerstandsvermogen. Vanaf 2014 wordt voor de grondexploitaties en het strategisch grondbezit gewerkt met een meerjarenprognose van het weerstandsvermogen. In de begroting 2015 en de brieven "Voortgang actualisatie grondexploitaties" (01-10-2014, nr 4627635) en "Resultaten actualisatie grondexploitaties (13-11-2014, nr 4697961) zijn de eerste berekeningen hiervan weergegeven. Per 31 december 2014 heeft een actualisatie van het saldo plaatsgevonden. In onderstaande grafiek wordt de verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 afgezet tegen laatst gepresenteerde ontwikkeling bij de herziening van de grondexploitaties. De berekening is gebaseerd op verwachtingen en aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Op voorhand is niet aan te geven welk risico zich uiteindelijk zal voordoen en zal leiden tot een tekort in de grondexploitatie.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

De omvang van het weerstandsvermogen op 31 december 2014 bedraagt € 180,3 miljoen. Ten opzichte van 31 december 2013 is de omvang van de risico's gestegen met € 16 miljoen. De stijging wordt enerzijds veroorzaakt door een gestegen boekwaarde en door toegenomen onzekerheden met betrekking tot de kosten- en opbrengstenstijging. Deze toename bedraagt per saldo circa € 25 miljoen. Daarnaast is het weerstandsvermogen met € 10 miljoen afgenomen doordat de grondopbrengsten voor bedrijventerreinen na 2030 in de grondexploitatie Meerstad zijn verlaagd, waardoor het uitgifterisico is afgenomen. De risico's die samenhangen met de overige projecten zijn gedaald met € 1 miljoen. De verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 loopt in lijn met ontwikkeling die is opgenomen in de collegebrief "Resultaten actualisatie grondexploitatie" d.d. 13 november 2014.

De omvang van het weerstandsvermogen wordt voor meer dan de helft bepaald door de grondexploitatie Meerstad (circa 60%). Het aandeel van de projecten CiBoGa, Westpoort, Eemspoort Zuid, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Grote Markt, Oosterhamriktracé en nog in exploitatie te nemen gronden in de berekening bedraagt circa 32%. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitatie en gronden wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal gemeentebreed benodigde weerstandsvermogen.

Het resultaat grondbezit/grondzaken 2014 bedraagt € 13,2 miljoen negatief en wordt met name veroorzaakt door een aantal bijzondere posten zoals nagekomen bijdrage grondexploitatie Meerstad-bedrijventerreinen, resultaat verkoop erfpacht en bouwrijpe kavels van € 0,5 miljoen respectievelijk € 0,6 miljoen en extra kosten in verband met de exploitatie Suiker unie € 0,2 miljoen.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Het saldo van de reserve grondzaken en grondbank per 31 december 2014 bedraagt € 30,7 miljoen. De verwachte omvang van de reserves grondzaken en grondbank bedraagt tot en met 2015 € 39,6 miljoen. In het verwachte saldo van de reserve grondzaken en grondbank is rekening gehouden met verwachte resultaten uit grondexploitaties, onttrekkingen en toevoegingen voor 2015. Hierdoor wijkt dit saldo af van het boekhoudkundige saldo, zoals dat in de Gemeenterekening gepresenteerd wordt.

Grondbezit

De totale boekwaarde van de in exploitatie te nemen gronden bedraagt per 31 december 2014 € 12,1 miljoen (per 31 december 2013 € 13 miljoen). Dit zijn de gronden met een ontwikkelingsperspectief van korter dan 10 jaar. De overige voorraad nog in exploitatie te nemen grond heeft een boekwaarde van € 56,7 miljoen (per 31 december 2012 € 58,5). De omvang van de boekwaarde wordt voor het merendeel bepaald door de Suikerfabrieklocatie (€ 40,3 miljoen). Per 31 december 2014 is 570 hectare grond in bezit voor toekomstige ontwikkelingen. Ten opzichte van 2013 is de boekwaarde per saldo met € 2,7 miljoen afgenomen. De afname komt per saldo doordat voor een aantal objecten in het Eemskanaalzone gebied als ook de locatie Hereplein en van Swietenlaan 1-3 een verliesvoorziening is getroffen. Eind 2014 zijn nagenoeg alle bezittingen gewaardeerd tegen een waarde gebaseerd op huidige bestemming met uitzondering van de Suiker Unie locatie.

In de overige categorieën, Bouwrijpe kavels, Niet in bouwexploitatie te nemen gronden en Erfpachterreinen hebben zich zowel in m²'s als in geld geen belangrijke mutaties voorgedaan. Vanuit de categorie verhuurde kavels zijn een aantal onroerende zaken overgeheveld naar het kernvastgoed van de gemeente Groningen. Hierdoor is de boekwaarde met circa € 1 miljoen gedaald.

Motie erfpacht

In september 2013 heeft de gemeenteraad besloten dat particuliere woningbezittende erfpachters de keuzemogelijkheid krijgen om de blote eigendom te verwerven. Eind 2013 is de uitvoering daarvan gestart. In 2014 hebben de eerste verkopen plaatsgevonden. In dit eerste jaar hebben 36 erfpachters de blote eigendom gekocht, waarvan de totale koopsom circa € 626.000 bedroeg. Daarnaast zijn er veel offertes aangevraagd en wordt er door erfpachters nadere informatie ingewonnen. De verwachting is dat de belangstelling 2015 zal afvlakken.

Bovenwijkse voorzieningen

Bij raadsbesluit van 17 december 2014 de financiële verordening gewijzigd. Met deze wijziging worden investeringen in voorzieningen met een bovenwijkse karakter en algemeen nut binnen een grondexploitatie zoals, wegen, pleinen, bruggen, openbaar vervoer infrastructuur geactiveerd en wordt hierop jaarlijks afgeschreven. De bovenwijkse investeringen in de aanleg van met name bruggen en wegen in de grondexploitaties van Westpoort, CiBoGA, Eemskanaalzone – Berlagebrug en Sontwegtracé inclusief Sontbrug, Europapark, Europapark station (inclusief station), Damsterdiep, Hoendiep-Westpark en Revitalisering bedrijventerrein - Duinkerkenstraat worden geactiveerd. De totale omvang van de te activeren investering tot en met 31 december 2013 bedraagt € 85,573 miljoen. Hier is per 31 december 2014 € 3,263 miljoen aan toegevoegd. De omvang van het bedrag is met name bepaald door de bestedingen in 2014 die samenhangen met de afronding van de aanleg van het openbare ruimte rondom het Station Europapark.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Slotcalculaties

In 2014 is het project Hoendiep Noord-Westpark slot gecalculeerd. De slotcalculatie is in april 2014 door uw raad vastgesteld.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

1 INLEIDING

In de 'Rapportage grondbedrijf 2014' wordt de stand van zaken besproken van de investeringsprojecten en het strategisch grondbezit van de gemeente Groningen opgenomen in het grondbedrijf. De rapportage bestaat uit een samenvatting van de stand van de grondexploitaties, het strategisch grondbezit en de financiële inspanningen voor de plannen die worden voorbereid. De grondexploitatie Meerstad is ondergebracht in de Meerstad C.V. In de jaarrekening van Meerstad C.V. zal separaat worden gerapporteerd over de financiële stand van zaken van Meerstad.

In de bijlage bij deze rapportage is de Staat P 2014 per 31 december van alle lopende grondexploitaties opgenomen evenals de plankostencomplexen. De Staat P geeft per project de financiële voortgang weer ten opzichte van de laatst vastgestelde (herziene) grondexploitatie.

In hoofdstuk 2 van deze rapportage geven we aan binnen welke (programmatische) kaders de investeringen plaatsvinden en wat de door de Raad vastgestelde spelregels en randvoorwaarden zijn waarbinnen de investeringen plaats mogen vinden.

Hoofdstuk 3 gaat in op de gerealiseerde productieresultaten. Onder productieresultaten worden verstaan de gerealiseerde verkochte kavels, de uitgegeven bedrijventerreinen en kantoren. Tevens geven we de omvang aan van de gedane investeringen in 2014 in de grondexploitaties en plankostencomplexen als ook in het grondbezit.

Gedetailleerde informatie over de resultaatontwikkeling per grondexploitatie is opgenomen in hoofdstuk 4.

Omvangrijke investeringen kunnen gepaard gaan met omvangrijke risico's. In hoofdstuk 5 geven we aan welke risico's er aan de projecten verbonden zijn en welke buffer nodig is om deze risico's op te vangen. Ingegaan wordt op de boxenmethode en het beschikbare weerstandsvermogen.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

2 KADERSTELLING

2.1 Algemeen

Het grondbeleid, 2010-2014, is gebaseerd op de stadsvisies uit de afgelopen jaren en de drie deelplannen, waarin de uitgangspunten voor de sociale, economische en fysieke ontwikkeling van de stad zijn opgenomen. In met name de economische deelplannen en de structuurvisie zijn de uitgangspunten opgenomen voor de ontwikkeling en uitvoering van de fysieke investeringsprojecten, die nu (nog) in uitvoering zijn. De laatste versie van het genoemde economische businessplan en de fysieke structuurvisie (op dit moment G-Kracht respectievelijk "Stad op Scherp" ondersteunen in hoofdlijnen de uitgangspunten uit voorgaande versies.

Naast de programmatische randvoorwaarden heeft de raad ten aanzien van de uitvoering, de randvoorwaarden vastgelegd in de notitie Herziening grondexploitaties en resultaatbepaling (september 2003), de Nota Grondbeleid 2010-2014. Het College van B&W heeft op 13 januari 2015 de nieuwe nota Grondprijzenbeleid 2014-2018 vastgesteld. Deze nieuwe nota zal als leidraad worden gehanteerd bij het vaststellen van de verkoopprijzen in de komende jaren.

De nota herziening grondexploitaties en resultaatbepaling heeft betrekking op de grondexploitaties (wanneer herzien, hoe resultaat af te romen, hoe om te gaan met resultaten waar concernbijdragen tegenover stonden, het hanteren van eenheidsprijzenmodellen). In de nota grondbeleid zijn de beleidsuitgangspunten neergelegd met betrekking tot het te voeren grondbeleid inclusief de financiële kaders. De laatste nota geeft richtlijnen voor de wijze van grondprijsbepaling voor de verschillende functies.

In september 2010 is de Nota grondbeleid 2010-2014 vastgesteld. De opzet van de nota is om in

27-tal beleidsuitgangspunten duidelijke regels neer te leggen, die de werking van het grondbeleid binnen de gemeente kernachtig weergeven en die uniform en transparant gemeentelijk handelen bevorderen. Verder is in de nota de uitvoeringsagenda opgenomen, waarin specifieke acties zijn opgenomen die beslissingen vergen van college en raad. In bijlage I is de uitvoeringsagenda opgenomen. In 2015/2016 zal de nota grondbeleid worden herzien. Bijzondere onderwerpen in de herziene nota grondbeleid zijn de bovenwijkse voorzieningen en de mogelijkheden om instrumenten van het grondbeleid (bijvoorbeeld erfpacht) in te zetten om marktdeficiënties op te vangen. Naar verwachting zal de nota in 2015 ter besluitvorming worden aangeboden.

De raad heeft op 22 juni 2011 de Kadernota Herijking Weerstandsvermogen en risicomangement vastgesteld. Hierin wordt aangegeven op welke wijze de gemeente Groningen omgaat met risico's en ontwikkelingen die mogelijk financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. Met de uitgangspunten van deze Kadernota is rekening gehouden met het opstellen van de Staat P en de berekening van het weerstandsvermogen.

2.2 Wettelijk kader informatievoorziening (grond)exploitaties

Vanaf het boekjaar 2004 is het Besluit Verantwoording en Begroting van toepassing. Het besluit geeft voorschriften voor de begroting- en verantwoordingsdocumenten, uitvoeringsinformatie en informatie voor derden van provincies en gemeenten en is afkomstig van de rijksoverheid. Voor de grondbedrijfproducten zijn artikel 9, lid 2g, artikel 16 en artikel 70 van toepassing. Artikel 9 lid 2g en artikel 16 geven voorschriften voor de paragraaf Grondbeleid in de begroting en de rekening. Artikel 70 lid 1 geeft de voorschriften voor de verantwoording van de lopende grondexploitaties.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Daarnaast schrijven de richtlijnen voor de jaarrekening voor dat een afzonderlijk gecompriemd overzicht investeringen in complexen wordt opgenomen, die de informatie bevat zoals in de BBV (art 9 lid 2g, 16 en 70) is beschreven. In de paragraaf grondbeleid wordt ingegaan op de uitvoering van de nota grondbeleid en de belangrijkste ontwikkelingen daarbij. Deze paragraaf maakt deel uit van de programmarekening

2.3 Interne kader “De gemeenteraad aan het stuur”

De gemeenteraad heeft op 17 december 2008 de nota “De gemeenteraad aan het stuur” vastgesteld. De nota bevat ten aanzien van de Sturing en verantwoording van projecten een nieuwe werkwijze, die in 10 samenhangende punten is beschreven. Als rode draad loopt door deze 10 punten heen, dat de vastgestelde grondexploitatie als enige leidend en sturend is, als het gaat om de financiële haalbaarheid en de uitvoering van een project. Grondexploitaties worden, als leidend sturingsinstrument, volgens een minimale frequentie geactualiseerd en aan de raad aangeboden. Voor de sleutelprojecten geldt een frequentie van eens per jaar en voor de overige grondexploitaties eens per 2 jaar. Mochten zich volgens gestelde criteria tussentijds majeure afwijkingen of dreigende overschrijdingen voordoen, dan volgt eveneens een actualisatie. Ook over de verstrekking van (deel)kredieten zijn in dit kader nieuwe afspraken vastgelegd.

In de nota “De gemeenteraad aan het stuur” is, in samenhang met de frequentie en kredietafspraken, ook besloten dat de Staat P meer de functie van verantwoordingsdocument achteraf, met alleen de meeste relevante informatie op hoofdlijnen, kan innemen. Dat is ook noodzakelijk om twee redenen. Ten eerste omdat uw raad besluit over wijzigingen in de grondexploitatie in de herziening. Binnen deze systematiek past het dan ook om in het vervolg middels de Staat P te signaleren of de ontwikkelingen binnen de

grondexploitatie passen binnen de gestelde kaders of dat er een herziening noodzakelijk is. In de staat P, die past binnen de functie als verantwoordingsdocument zijn de volgende elementen opgenomen:

- de boekwaarde van de vorige Staat P dan wel de sindsdien tussentijds vastgestelde grondexploitatie,
- de gerealiseerde kosten en opbrengsten sindsdien, inclusief een korte toelichting,
- de boekwaarde op de huidige peildatum Staat P,
- de nog te maken kosten en opbrengsten op basis van de laatst vastgestelde (herziene) grondexploitatie,
- de stand van de beschikbaar gestelde kredieten, inclusief de nog beschikbare kredietruimte,
- een toelichting op eventuele wijzigingen van de in de grondexploitatie genoemde risico's en
- een vooraankondiging van de eerstvolgende herziening van de grondexploitatie en van de uiteindelijke slotcalculatie.

2.4 Slot- en nacalculaties

Op basis van het structuurplan of ontwikkelingsvisie wordt een project geformeerd, dat leidt tot een startaanvraag. Op basis van de startaanvraag wordt een projectofferte opgesteld. Door middel van de projectofferte wordt de opdracht gegeven aan de projectgroep om een (grond) exploitatie te realiseren binnen de hiervoor gestelde randvoorwaarden. De besluitvorming tot de start van een (grond) exploitatie gaat via de Raad. Een dergelijk besluit is het startsein voor de daadwerkelijke uitvoering van een project dat vaak jarenlang loopt. Bij dergelijke projecten zijn niet alleen financiële afspraken gemaakt, maar zijn er ook inhoudelijke randvoorwaarden meegegeven door de Raad. Door middel van tussentijdse rapportages (onder andere herziene exploitatiebegrotingen en jaarlijkse Staat P) wordt de Raad geïnformeerd over de inhoudelijke en financiële voortgang en eventuele randvoorwaarden.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Op het moment dat 95% van het project is afgerond en wanneer de verwachting bestaat dat het plan verder volgens de exploitatieopzet zal verlopen, wordt conform de interne richtlijnen een slotcalculatie opgesteld worden. Voor investeringsprojecten die groter zijn dan € 500.000 of meer dient een nacalculatie opgesteld te worden. Het doel van de slot- en nacalculatie is tweeledig. Bij voltooiing van het project kan de Raad met een slot- of nacalculatie controleren of het project volgens de gemaakte financiële afspraken is uitgevoerd. Tegelijk wordt door het college van B&W adequaat verantwoording afgelegd aan de Raad over de uitvoering van de diverse investeringen.

Het verschil tussen slot- en nacalculaties kan als volgt worden omschreven:

- Slotcalculaties hebben betrekking op complexen voor stadsuitleg, sanering en reconstructie en stadsvernieuwing, die door het grondbedrijf worden uitgevoerd. In de beheersverordening van het Grondbedrijf is vastgelegd dat de Raad het bevoegde orgaan is om tot liquidatie van dit soort complexen over te gaan.
- Nacalculaties hebben betrekking op alle overige investeringsprojecten binnen de gemeente. (Denk bijvoorbeeld aan investering in aanleg of reconstructie van wegen en bruggen)

2.5 Activering bovenwijkse voorzieningen in grondexploitaties

De BBV commissie geeft in de notitie "Toerekening kosten van bestedingen in de openbare ruimte aan grondexploitaties" en vraag en antwoord 2013.06¹ aan dat het onder voorwaarden is toegestaan om investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut uit de grondexploitatie te halen, te activeren en de jaren

¹ Notitie "Toerekening van bestedingen in de openbare ruimte aan grondexploitaties d.d. 26 april 2013

erna door middel van afschrijvingen ten laste van de exploitatie te brengen. Deze voorwaarden zijn:

1. Er moet sprake zijn van gewijzigde omstandigheden en inzichten in de grondexploitatie
2. De voorwaarden van causaliteit, proportionaliteit en profijt zijn in acht genomen
3. Het project is ten tijde van de activering nog niet slot gecalculeerd.
4. Inhaalafschrijvingen moeten zijn toegepast vanaf het moment van realisering tot het moment van activering
5. De gewijzigde regels met betrekking tot activering moet op alle grondexploitaties worden toegepast.
6. De uitgangspunten uit de Notitie Grondexploitaties (bijgesteld) van de Commissie BBV, februari 2012 zijn in acht genomen
7. Uw raad neemt een expliciet besluit tot een stelselwijziging waarbij de kosten van investering in bovenwijkse voorziening in grondexploitaties worden geactiveerd.

Voor de toekomstig nog te realiseren investeringen in maatschappelijk c.q. bovenwijkse voorzieningen met algemeen nut geldt dat voorwaarden 2,5, 6 en 7 van toepassing zijn

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten is bij raadsbesluit van 17 december 2014 de financiële verordening gewijzigd. Met deze wijziging worden investeringen in voorzieningen met een bovenwijkse karakter en algemeen nut binnen een grondexploitatie zoals, wegen, pleinen, bruggen, openbaar vervoer infrastructuur geactiveerd en wordt hierop jaarlijks afgeschreven. De bovenwijkse investeringen in de aanleg van met name bruggen en wegen in de grondexploitaties van Westpoort, CiBoGA, Eemskanaalzone – Berlagebrug en Sontwegtracé inclusief Sontbrug, Europapark, Europapark station (inclusief station), Damsterdiep, Hoendiep-Westpark en Revitalisering bedrijventerrein - Duinkerkenstraat worden geactiveerd. De totale omvang van de te activeren investering tot en met 31 december 2013 bedraagt € 85,573 miljoen. Aan dit bedrag is per 31 december 2014 € 3,263 miljoen toegevoegd. De omvang van het bedrag is met name bepaald door de bestedingen in 2014, die samenhangen met de afronding van de aanleg

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

van het openbare ruimte rondom het Station Europapark.

De investeringen in bovenwijkse voorzieningen binnen grondexploitaties zijn gefinancierd met incidentele middelen. Door de activering van deze investeringen valt € 85,573 miljoen incidentele middelen vrij. De omzetting van incidentele middelen naar structurele middelen in de begroting 2014 bedraagt € 43,156 miljoen. Het resterende bedrag van € 42,417 miljoen is ingezet

voor de bekleemde reserve "Bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties". In de begroting 2015 is reeds besloten om € 51,585 miljoen incidenteel om te zetten in structurele middelen. Vanuit de reserve "Bovenwijkse infrastructuur kan hiervan € 42.417 miljoen ingezet worden in 2015.

3 VERANTWOORDING 2014

3.1 Algemeen

Jaarlijks wordt in het kader van de jaarverslaggeving verantwoording afgelegd over de financiële en programmatische prestaties en resultaten van het afgelopen (boek) jaar. Voor de grondbedrijfproducten moet hierbij gedacht worden aan:

- De omvang van de hoeveelheid bouwgrond die is geproduceerd/verkoofd ten behoeve van de aanleg van woningbouw-, bedrijventerreinen- en kantorenlocaties.
- De omvang van de kosten en opbrengsten afgezet tegen de begrote opbrengsten en kosten van het desbetreffende jaar.
- De verschillen met de prognose van voorgaand jaar dan wel de herziene begroting.
- De invloed van de verschillen op het toekomstperspectief en
- De ontwikkeling van de vermogenspositie.

In dit hoofdstuk wordt onder grondbedrijfproducten bedoeld, de (grond) exploitaties, plankostencomplexen, in exploitatie te nemen gronden en overige grondbezit. We geven de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten weer. In hoofdstuk 4 gaan we gedetailleerder in op de ontwikkeling van de resultaten van de grondexploitaties.

3.2 Aan- en verkoop en voorraad

Ten behoeve van de ontwikkeling of afronding van verschillende projecten zijn in 2014 circa 15

verwervingen en ruilingen afgewikkeld. De totale aankoopssom bedroeg circa € 1,8 miljoen. De meeste van deze verwervingen en ruilingen vonden plaats ten behoeve infrastructurele projecten, zoals de Peizerweg/Suikerfabriek, Sontweg en de Revitalisering Winschoterdiep.

Naast verwervingen rechtstreeks ten behoeve van het grondbedrijf, wordt grondbedrijfexpertise ook breder binnen de gemeente ingezet en voor opdrachten van derden of andere gemeentelijke onderdelen. In 2014 is expertise ingezet voor verwervingen ten behoeve van de Zuidelijke Ringweg in opdracht van Rijkswaterstaat, het SSC/VGM en voor de verkoop van een deel van iederz ten behoeve van een busremise.

Verkoop

In 2014 hebben zich, naast de verkoop van blote eigendommen (zie onder erfpacht), circa 50 verkooptransacties voorgedaan (aktepassering). De belangrijkste daarvan waren de verkoop van een perceel aan de Hanzehogeschool op Zernike (Entrance), een perceel in het centrumgebied van Lewenborg aan Lefier, percelen aan de Berlagehof en op het Ebbingekwartier ten behoeve van projectmatige woningbouw, 2 bouwkavels voor particuliere woningbouw aan de Kuifeend (Piccardthof), 10 bouwkavels in Meerstad-Meeroevers en enkele percelen op de verschillende oudere bedrijventerreinen. Naast deze grotere transacties vinden er regelmatig kleine transacties plaats vanwege de verkoop van tuingrond en de uitgifte aan nutsbedrijven (trafo's, zendmasten e.d.). De circa 50 verkopen hebben een opbrengst opgeleverd van bijna € 7,9 miljoen euro. Daarnaast zijn er diverse verkoopovereenkomsten gesloten en in voorbereiding die in 2015 tot opbrengsten zullen leiden.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Voorraad Woningbouw

De voorraadpositie grond ten behoeve van woningbouw per 31 december 2014 is als volgt opgebouwd:

Grondgebonden woningen

Locatie	Aantal	Uitgifteperiode
CiBoGa, schots 6 tot en met 10	168	2015 t/m 2023
CiBoGa bodenterrein en Oosterhamrikkade	125	2019 t/m 2026
Oosterhamriktracé	177	2015 t/m 2023
Europapark	184	2015 t/m 2030
Kempkensberg	140	2015 t/m 2020
Reitdiep fase 3 en 4	455	2015 t/m 2022
Eemskanaalzone	273	2022 t/m 2030
Meerstad		
Totaal	1.522	

Appartementen

Locatie	Aantal	Uitgifteperiode
CiBoGa, schots 6 tot en met 10	306	2015 t/m 2023
CiBoGa bodenterrein en Oosterhamrikkade	120	2019 t/m 2027
Oosterhamriktracé	0	2022 t/m 2025
Kempkensberg	60	2018 t/m 2020
Eemskanaalzone	143	2022 t/m 2030
Totaal	629	

Voorraad bedrijventerreinen

In 2014 is circa 39.000 m² (2013: 8.000 m² en 2012: 8.000 m²) grond op de bedrijventerreinen uitgegeven. De voorraadpositie grond ten behoeve van bedrijventerreinen per 31 december 2014 is als volgt opgebouwd:

Locatie	Ha	Uitgifteperiode	Uitgifte per jaar
Westpoort	57,58	2015 t/m 2037	2,5 ha per jaar
Zernike	9,1	2015 t/m 2030	0,5 ha per jaar
Eemspoort	8,23	2015 t/m 2023	ca. 1 ha. per jaar
Eemspoort zuid/Rode Haan	27,69	2015 t/m 2030	ca. 1,5 ha per jaar
Driehoek Peizerweg	0,9	2015 t/m 2017	ca. 3000 m ² per jaar
Totaal	103,5		

3.3 (Grond-)exploitaties

Opzet van een grondexploitatie

De grondexploitatie is de financiële vertaling van een stedenbouwkundig- en/of bestemmingsplan. Het product valt onder de integrale verantwoordelijkheid van een projectleider en wordt opgesteld door de planeconoom op basis van gegevens van de diverse projectdisciplines (als juristen, stedenbouwkundigen, civiel technici, volkshuisvesters, milieukundigen, makelaars). Door middel van de grondexploitatie wordt financiële sturing gegeven bij het opstellen en uitvoering van het stedenbouwkundig- en /of bestemmingsplan. Op basis van calculaties geeft een grondexploitatie inzicht in de economische haalbaarheid van het plan, verwachte kosten en opbrengsten, de gehanteerde parameters en de geplande looptijd. De grondexploitatie wordt door de Raad vastgesteld, waarbij de Raad doorgaans het vanuit de exploitatie benodigde (deel) uitvoeringskrediet ter beschikking stelt. De exploitaties hebben een lange(re) looptijd. De jaarschijf uit de grondexploitaties is een beperkt onderdeel van de gehele looptijd. Verschillen in één jaarschijf tussen gerealiseerde kosten en opbrengsten en geprognosticeerde opbrengsten en kosten worden veelal veroorzaakt doordat geplande werkzaamheden niet of later dan gepland zijn uitgevoerd. De hiervoor begrote budgetten worden in een (grond)exploitatie doorgeschoven dan wel naar voren gehaald.

Als er in één jaar minder investeringen zijn gedaan, dan voor het jaar geprognosticeerd zijn, is er geen sprake van een kostenmeevaller, maar vaak uitstel van nog te maken kosten. Voor opbrengsten geldt hetzelfde. Zolang het verschil

tussen de prognose en raming aan de opbrengstenkant redelijk gelijk is en het verschil tussen de prognose en de raming aan de kostenkant, blijven de financiële consequenties veelal beperkt tot extra rentekosten over de boekwaarde.

Voor de risico's die gepaard gaan met de grondexploitaties, gebruiken we de risicoboxmethode. Over de achtergrond en toepassing hiervan verwijzen we naar hoofdstuk 5 Weerstandsvermogen.

Indeling en omvang

De grondexploitaties zijn als volgt ingedeeld (volgens dienst- en gemeenterichtlijn):

- 1) woningbouw;
- 2) bedrijventerreinen;
- 3) kantoren en
- 4) wijkvernieuwing.

Bijna alle grondexploitaties kunnen ingedeeld worden volgens bovengenoemde indeling. De gecombineerde grondexploitaties CiBoGa en Europapark waarin sprake is van woningen, kantoren en winkels, zijn ingedeeld onder woningbouw respectievelijk kantoren.

Per 31 december 2014 zijn er 21 grondexploitaties in uitvoering te weten 5 sleutelprojecten (Ciboga, Westpoort, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Oosterhamriktracé en Grote Markt), 4 woningbouwprojecten, 6 kantoren- en bedrijventerreinprojecten, 5 wijkvernieuwingprojecten en 1 voorzieningen project. In 2014 is het project Westpark-Hoendiep slot gecalculeerd.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

De totale boekwaarde (excl. de voorzieningcomplexen) van de lopende exploitaties per 31 december 2014 is gestegen van € 65,9 miljoen naar € 109 miljoen. Het verloop van de boekwaarde is als volgt (bedragen x € 1.000):

	Wonen	Bedrijven/ Kantoren	Wijkver- nieuwing	Overige projecten	Totaal
Boekwaarde per 31 december 2013	-1.108	68.727	-255	-1.481	65.883
Bij: Investeringsen	14.545	36.656	606	529	52.336
Af: Subsidies en Interne bijdragen	-2.385	-2.060	-104	-193	-4.742
Af: Grondopbrengsten	153	-3.880	-750	-	-4.477
Totaal mutatie	12.313	30.716	-248	336	43.117
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>11.205</u>	<u>99.443</u>	<u>-503</u>	<u>-1.145</u>	<u>109.000</u>

In paragraaf 3.5 wordt een nadere toelichting gegeven op deze complexen.

Uit bovenstaand staatje blijkt dat in 2014 € 52,3 miljoen (2012: € 73,1 miljoen) aan kosten is bijgeschreven. De uitgaven zijn met name gerealiseerd in het complex Eemskanaalzone (Sontbrug)(€ 10,3 miljoen), Europapark/Europapark Station (€ 8,0 miljoen), Grote Markt (€ 19,2 miljoen). In onderstaand staatje is een nadere specificatie opgenomen van de investeringen per kostensoort per project.

Naam	Verwer- Ving	Sloop/ Bodem- Sanering	BRM/ WRM	Planont- Wikkeling	V&T	Rente/ Exploitatie Lasten	Bijdrage	Totaal
CiBoGA		8	844	394	250	-41	1.064	2.519
EKZ	568	10	8.354	503	1.015	-126	25	10.349
Reitdiep		35	138	219	74	117		583
OHZ	54	184	64	463	21	355		1.141
Westpoort	622		39	254	40	1219	12	2.186
Eemspoort		18	116	73	30	77		314
Eemspoort-zuid			77	96	6	416		595
Europapark	2	3	350	261	100	777		1.493
Station		28	3.922	89	68	10		4.117
Kempkensberg		524	986	26	22	109	800	2.467
Revitalisering Winschoterdiep	540		2771	683	195	-29	50	4.210
Zernike			18	276	0	149	1500	1.943
Grote Markt	3.074	208	55	1.332	65	569	13.913	19.216
Overig	10	18	1063	227	441	-146	-410	1.203
	4.870	1.036	18.797	4.896	2.327	3.456	16.954	52.336

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

In 2014 is € 4,7 miljoen (2013; € 36 miljoen) subsidies en (interne) bijdragen gerealiseerd. Omvangrijke nieuwe bijdrage zijn ingeboekt in CiBoGa (€ 2,0 miljoen nieuw beleid Boterdiepgarage) en Europapark inclusief Station en Kempkensberg (€ 1,8 miljoen). De opbrengsten uit verkoop zijn onder meer gerealiseerd in de Oosterhamrikzone -€ 0,6 miljoen, CiBoGa € 0,4 miljoen, Zernike € 3,9 miljoen en Lewenborg Winkelcentrum € 0,6 miljoen.

Uiteraard zijn niet alleen de boekwaarden op dit moment van belang, maar met name ook de verwachte investeringen en opbrengsten in de toekomst. Het totale verwachte resultaat van de lopende complexen wordt geschat op € 5,7 miljoen (zie bijlage 2a). In de vorige rapportage was het verwachte toekomstige resultaat € 7,6 miljoen. De afname wordt met name veroorzaakt doordat het resultaat op de grondexploitatie Reitdiep fase III en IV met € 1,9 miljoen is verlaagd tot nul. Het positieve eindresultaat per 31 december 2014 wordt met name verwacht op Eemspoort € 5,6 miljoen). In bijlage 2a wordt de

3.4 Plankostencomplexen

Omschrijving

Naast de grondexploitaties wordt er gewerkt aan plannen die zullen uitmonden in een grondexploitatie. De kosten van de

Omvang

Het verloop van de boekwaarde van de plankostencomplexen is als volgt (bedragen x € 1.000):

	Wonen	Kantoren/ Bedrijven	Wijkver- nieuwing	Overige projecten	Totaal
Boekwaarde per 31 december 2013	6.687	-112	-	-	6.575
Bij: Investeringen	260	614	-	-	874
Af: Opbrengsten	-803	-920	-	-	-1.723
Totaal mutatie	-543	-306	-	-	-849
Boekwaarde per 31 december 2014	6.144	-418	-	-	5.726

opbouw van dit resultaat weergegeven alsmede de omvang van de boekwaarden.

Kredieten

Voor een project stelt de raad een (deel-) krediet beschikbaar. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen de verwachte uitgaven en de beschikbare kredieten. Uit het overzicht blijkt dat er voor alle projecten voldoende krediet beschikbaar is.

Zoals reeds eerder is aangegeven zijn er per 31 december 2014 21 grondexploitaties. Hiervan 14 grondexploitaties herzien in 2014 dan wel begin 2015. Voor vier grondexploitaties (Helpermaar, Revitalisering Winschoterdiep en Hergebruik grond, Bessemoerstrook geldt een twee jaarstermijn en de herziening dan wel slotcalculatie hiervan is gepland in 2015. Naar verwachting zullen de projecten Damsterdiep, Lewenborg Winkelcentrum en wijkvernieuwing Oosterparkwijk in 2015 worden slotgecalculeerd.

planontwikkeling worden opgenomen in de zogenaamde plankostencomplexen. De plankosten vormen later onderdeel van de grondexploitatie.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Uit bovenstaande overzicht blijkt dat de boekwaarde is gedaald ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2013. De omvang van de boekwaarde wordt in grote mate bepaald door een klein aantal plankostencomplexen. De boekwaarde per 31 december 2014 is als volgt samengesteld:

Meerstad - Meeroevers	6.061
De Held II	-13
Stationsgebied Glaudé	-418
Overige projecten	96
Totaal	<u>5.726</u>

Zoals uit bovenstaande staatje blijkt wordt de omvang van de boekwaarde bepaald door het "plankostencomplex" Meerstad Meeroevers. In dit complex zijn de bouwkavels ondergebracht die op basis van de productierechten van de Gemeente Groningen van Meerstad CV zijn overgenomen. Inmiddels zijn 5 woonboten verkocht en 1 energie neutrale woning. In 2014 zijn 10 woningen verkocht in Meerstad-Meeroevers vlek 14.

3.5 Af te sluiten complexen en afgesloten complexen

In 2014 is de slotcalculaties Hoendiep Noord-Westpark opgesteld. Deze slotcalculatie is op 23 april 2014 door uw raad vastgesteld.

In bijlage 1B is een overzicht opgenomen van de administratieve stand van zaken van slot gecalculerde projecten. In dit overzicht is een prognose weergegeven van de nog te verwachten kosten en opbrengsten.

Daarnaast zijn met name plankosten gemaakt voor het Stationsgebied en € 600.000 nieuw beleid en € 320.000 RSP subsidie gerealiseerd ter dekking van de plankosten in het Stationsgebied.

Bij het opmaken van de Staat P (1x per jaar) wordt intern beoordeeld in hoeverre de plankosten kunnen worden terugverdiend in een grondexploitatie. Indien noodzakelijk vindt afwaardering plaats van de gemaakte kosten. Ten behoeve van de Suiker Unie zijn circa € 158.000 plankosten gemaakt en afgeboekt. Deze kosten zijn meegenomen in het resultaat Suiker Unie.

Kredieten

Net als bij de grondexploitaties is een analyse gemaakt van de beschikbare kredieten ten opzichte van de gedane uitgaven (bijlage 4). Voor alle projecten is direct voldoende krediet beschikbaar gesteld.

Tevens valt uit dit overzicht af te leiden dat er op termijn per saldo nog een bedrag van € 1,8 miljoen (2013; € 1,4 miljoen) aan de Reserve Grondzaken kan worden toegevoegd. Het moment waarop het resultaat genomen kan worden is voornamelijk afhankelijk van het moment waarop de opbrengsten worden gerealiseerd.

3.6 Grondbezit

Het grondbezit buiten de grondexploitaties van de gemeente is in vijf categorieën in te delen:

- Nog in exploitatie te nemen gronden
- Bouwrijpe kavels
- Verhuurde kavels
- Niet in bouwexploitatie te nemen gronden
- Erfpachtterreinen

In exploitatie te nemen gronden en overige voorraad nog in exploitatie te nemen gronden

In exploitatie te nemen gronden bevat het bezit voor toekomstige ontwikkelingen. In deze groep worden gronden, met of zonder opstallen, geadministreerd die aan worden gekocht met de bedoeling om op een later tijdstip in te worden gebracht in de uitvoeringsprojecten.

De nog in exploitatie te nemen gronden zijn verdeeld over de categorie "Nog in exploitatie te nemen gronden (NIEG)" en "Voorraad nog in exploitatie te nemen gronden" (Voorraad NIEG). De indeling in een categorie wordt bepaald doordat voor een NIEG er sprake moet zijn van een reëel en stellig voornemen bestaan dat deze in de nabije toekomst worden gebouwd. De verwachting (omtrent het voornemen om te bebouwen) moet zijn gebaseerd op een raadsbesluit. In het raadsbesluit moet inhoud gegeven worden aan ambitie en planperiode. De commissie verbindt geen vormvereiste aan het besluit.

Ruimtelijk ordening is een kwestie van lange adem. Een planningshorizon van 10 tot 15 jaar is niet ongebruikelijk. Door de commissie is het begrip "nabije toekomst" niet nader ingevuld. De accountant hanteert als interne regel 5 tot 10 jaar. Nagenoeg alle NIEG hebben een ontwikkelingstermijn van meer dan 5 of 10 jaar, waardoor het merendeel van de nog in exploitatie te nemen gronden is opgenomen onder de "Voorraad nog in exploitatie te nemen gronden".

De programma's c.q. plannen die een beroep doen op het grondbeleid zijn bepalend voor de invulling van de classificatie en waardering van de hiervoor aangekochte onroerende zaken. Besluitvorming omtrent ambities, planperiodes in de ruimtelijke ordening zijn verwoord in onder andere structuurvisies, (deel) visies, programma's, bestemmingsplannen etc. en worden door uw raad voor een bepaalde planperiode opgesteld. Eventuele ontwikkelingen in de programma's zijn voor de classificatie en waardering relevant mits de ontwikkelingen door het College aan uw Raad worden gerapporteerd. Hierdoor wordt de meest actuele informatie met betrekking tot de waardering meegenomen.

Het uitgangspunt voor de waardering van een NIEG is dat de boekwaarde van een NIEG maximaal de huidige marktwaarde van de onroerende zaak mag hebben. Als de boekwaarde groter is dan de marktwaarde kan geen bijschrijving plaatsvinden van het exploitatieresultaat. Om over te gaan tot waardering op grond van de toekomstige marktwaarde is meer duidelijkheid nodig over de nadere invulling van de locatie (programma) en de daartoe nog te maken kosten. Pas nadat meer duidelijkheid is gekomen over het programma kan waardering op basis van toekomstige marktwaarde plaatsvinden.

Mocht een onroerende zaak zich niet kwalificeren als NIEG dan moet de grond in de balans gepresenteerd worden als voorraad grond- en hulpstoffen (art 38 lid a sub 2) ("Overig voorraad nog in exploitatie te nemen gronden") bij bezit met een korte termijn periode of een verhuurde kavel c.q. nog in exploitatie te nemen eigendom met een duurzaam karakter. De waardering van de onroerende zaak vindt plaats op basis van historische aankoop prijs dan wel de lagere marktwaarde.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

De totale boekwaarde van de in exploitatie te nemen gronden bedraagt per 31 december 2014 68,9 miljoen (per 31 december 2013 € 71,6 miljoen). De boekwaarde is gesplitst over de categorie nog in exploitatie te nemen gronden € 12,1 miljoen (2013 € 13 miljoen) en overige voorraad nog in exploitatie te nemen gronden € 56,7 miljoen (2013 € 60,7 miljoen). Het totale oppervlakte bedraagt circa 570 hectare grond. In bijlage 7 is een nadere specificatie opgenomen.

Ten opzichte van 2013 is de boekwaarde per saldo met € 2,7 miljoen afgenomen. De afname wordt met name veroorzaakt doordat voor een aantal objecten in het Eemskanaalzone gebied als ook de locatie Hereplein en van Swietenlaan 1-3. een verliesvoorziening is getroffen. Eind 2014 zijn nagenoeg alle bezittingen gewaardeerd tegen een waarde gebaseerd op huidige bestemming met uitzondering van de Suiker Unie locatie. Naar verwachting zal in de komende jaren mogelijk de waarde bij huidige bestemming dalen. De omvang van de daling is op dit moment niet in te schatten. De mogelijke daling is grotendeels afhankelijk van locatiespecifieke eigenschappen. In de begroting 2015 is hiervoor een stelpost meegenomen.

Eén consequentie van de waardering tegen de verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs is dat er geen ruimte is voor activering van kosten. Bijzondere aandacht hierbij is nodig voor de Suikerfabriek locatie, de voormalig Alo locatie en het Hereplein, omdat deze locaties op begrotingsbasis een niet kostendekkende exploitatie hebben. In 2014 bedragen de exploitatielasten inclusief rentekosten van de Suikerfabriek locatie € 1,8 miljoen en de Alo locatie en het Hereplein samen 0,25 miljoen euro. Het exploitatiedeel in het rekeningresultaat voor de Suikerfabriek locatie bedraagt 0,2 miljoen.

De boekwaarde van de suikerfabriek per 31 december 2014 bedraagt € 40,3 miljoen. Deze boekwaarde ligt boven de verkrijgingprijs. Sinds 2012 wordt afgeweken van de stellige uitspraak

van de commissie BBV om NIEGG zonder ontwikkelperspectief te waarderen tegen de verkrijgingsprijs dan wel lagere waarde in het economische verkeer bij huidige bestemming. Vooralsnog is dit aanvaardbaar. De scenarioberekeningen op basis van de tentatieve grondexploitatie laten zien dat de huidige boekwaarde ruim kan worden goedge maakt met inkomsten uit toekomstige verkoop van grond voor het realiseren van woningen.

Een deel van Nieg en Voorraad Nieg valt binnen de Grondbank. Hierin worden de gronden geadmistriseerd die uit strategisch oogpunt worden verworven (zonder besluitvorming per aankoop door de Raad). De maximale aankoopvolume voor grondbank I bedraagt € 27,2 miljoen en voor Grondbank II € 9 miljoen. De totale boekwaarde van de grondbank per 31 december 2013 bedraagt € 10,9 miljoen (per 31 december 2012 € 11,0 mln.). De belangrijkste terreinen zijn de Held III (- € 1,6 mln.), Winschoterweg (€ 0,8 mln), Friesestraatweg (€ 0,1 mln), Westpoort II (€ 3,1 mln.), Noord-West Groningen (€ 1,7 mln., Spaarnestraat € 1,6 mln., de Arriva locatie € 1,9 mln. en Grote Markt 30-33 € 2,7 mln en Suiker Unie Rasker gronden € 0,6 miljoen.). Eind 2014 bedraagt de beschikbare ruimte voor Grondbank I en II € 25,2 miljoen. Periodiek wordt de Raadscommissie Ruimte en Wonen over dit onderdeel geïnformeerd door middel van de Tussenrapportage Grondbank. Op 28 november 2012 heeft uw raad de nieuwe verordening op de Grondbank vastgesteld. De verordening op de grondbank geeft het College de mogelijkheid om vooraf op basis van vastgestelde structuurplannen, visies en bestemmingsplannen en het verwervingsplan strategische aankopen te verrichten en hierover achteraf verantwoording af te leggen. In 2015 zal bij de actualisatie van het grondbeleid ook het verwervingsplan meegenomen worden.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bouwrijpe kavels

De categorie bouwrijpe kavels betreft de zogenaamde direct uitgeefbare kavels die resterend uit afgesloten complexen. De boekwaarde per 31 december 2014 bedraagt ruim € 5,5 miljoen (per 31 december 2013 € 5,3 miljoen). Voor een specificatie wordt verwezen naar bijlage 8. Het betreft gronden die na het afsluiten van de grondexploitatie van een complex overblijven. Het is als het ware een verzamelgroep voor de overgebleven (onverkochte) gronden voor zowel woningbouw als bedrijvigheid. Omdat het bouw kavels betreft is de intentie dat de gronden worden verkocht.

Speciaal in deze groep zijn de AD (Algemene Dienst) gronden. Dit betreft feitelijk openbaar gebied dat in beheer is bij Stadsbeheer. In principe gaat het om kleine strookjes groen, het zogenaamde 'snippergroen'. Wanneer er een aanvraag komt tot verkoop van deze gronden, wordt deze door Stedelijk beheer getoetst aan hun richtlijnen. De verkoopovereenkomst wordt tot stand gebracht door de afdeling JPV. Het resultaat komt ten gunste van de groep 'Bouwrijpe Kavels'.

Verhuurde kavels

De categorie verhuurde kavels betreft gemeentelijke panden en percelen grond die binnen het grondbeleid nog niet direct worden herontwikkeld en eerst tijdelijk, en soms ook voor langere tijd, worden verhuurd. De beleidsmatige doelstelling luidt: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met in achtneming van de gewenste bestemmingsflexibiliteit. 'Binnen dit bezit is een tweedeling te maken naar aard. Bij de eerste categorie gaat het om panden en terreinen die de gemeente in eigendom heeft om ze langjarig in stand te houden (zoals de voormalige schoolterreinen en de industrieterreinen). De tweede categorie behelst de panden en terreinen die de gemeente heeft en die in de loop van de tijd een bestemming krijgen (zoals de diverse gebouwen en terreinen). Deze beide

categorieën vragen elk een andere vorm van beheer.

Het beheer van de eerste categorie is gericht op langjarige instandhouding, de tweede op een zo minimaal mogelijke investering. De boekwaarde bedraagt per 31 december 2014 3,6 miljoen (2013: € 4,5 miljoen). De afname van het bezit komt met name doordat het Frigge terrein, Coehoornsingel 55 en 73 en de CiBoGa boot zijn afgedragen naar het Kernvastgoed van de gemeente Groningen. De totale omvang van de verhuurde kavels is opgenomen in bijlage 9.

Niet in exploitatie te nemen gronden

De gemeentelijke panden en percelen, die niet voor ontwikkelingen nodig zijn, worden in de groep "niet in exploitatie te nemen gronden" geadministreerd. Er wordt naar gestreefd om deze panden en percelen te ruilen of te verkopen, indien er zich gelegenheid voordoet waarbij dit mogelijk is. De boekwaarde bedraagt per 31 december 2014 0,3 miljoen (zie bijlage 10). In het afgelopen jaar hebben zich hier geen belangrijke mutaties in voorgedaan.

Erfpachterreinen

In deze groep worden alle gronden (zowel particulier als bedrijven/industrieterreinen) geadministreerd die in erfpacht zijn uitgegeven. De boekwaarde per 31 december 2014 bedraagt € 3,5 miljoen (zie bijlage 11) en is ten opzichte van 31 december 2013 met € 0,1 miljoen afgenomen.

De doelstelling van erfpacht is tweeledig. De eerste doelstelling is het bevorderen dat gerealiseerde waardestijgingen van de grond ten goede komen aan de gemeenschap. Dit komt tot uiting in de toegepaste canonstructuur en een periodieke herwaardering van de gronden. De tweede doelstelling is dat het gebruik van gronden in overeenstemming is met het algemeen belang. Dit komt tot uiting in de beheerbepalingen die in de erfpachtovereenkomst zijn opgenomen. Doordat deze bepalingen in verschillende jaren zijn opgesteld (te weten: 1919, 1978, 1985 en

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

1993) bestaat er onderscheid tussen de groepen. Om de vijf jaar wordt de canon van de gronden uitgegeven onder de erfpachtvoorwaarden van 1978, 1985 en 1993 aangepast. De aanpassing geschiedt op basis van de waardeverandering van het geld en de rentestand, voor zover de uitgifte onder de erfpachtvoorwaarden van 1978 en 1985 betreffen. De aanpassing van de canons van de onder de erfpachtvoorwaarden van 1993 plaatsgevonden uitgiften, wordt berekend op basis van de aanpassing van de rentestand.

De waardeverandering van het geld wordt vastgesteld aan de hand van de verandering van de grondwaarde op basis van het prijsindexcijfer binnenlands product (netto marktprijzen) zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

De aanpassing van de rentestand vindt plaats op basis van het gemiddelde rendement van de nieuwste drie staatsleningen, voor zover de uitgiften onder de erfpachtvoorwaarden van 1978 en 1985 betreffen. De aanpassing van de rentestand voor de onder de erfpachtvoorwaarden van 1993 vigerende uitgiften vindt plaats op basis van het effectieve rendement met betrekking tot de vijf langstlopende staatsleningen. De eerstvolgende herwaardering van de gronden en mogelijke aanpassing van de voorwaarden doet zich voor in 2030.

De gemeente heeft momenteel circa 600 percelen in erfpacht uitgegeven. Op sommige van deze percelen zijn appartementencomplexen, flats of portiekwoningen gerealiseerd, waardoor het aantal erfpachtovereenkomsten als gevolg van splitsing in appartementsrechten aanmerkelijk hoger ligt. Een behoorlijk aandeel in de erfpachtovereenkomsten, zo'n 25%, wordt gevormd door het voormalige CWB-bezit (Centraal WoningBeheer). Eventuele splitsing van deze percelen, hetgeen vaak noodzakelijk is bij uitponing, zal leiden tot een toename van het aantal overeenkomsten.

In september 2013 heeft de gemeenteraad besloten dat particuliere woningbezittende erfpachters de keuzemogelijkheid krijgen om de blote eigendom te verwerven. Eind 2013 is de uitvoering daarvan gestart. In 2014 hebben de eerste verkopen plaatsgevonden. In dit eerste jaar hebben 36 erfpachters de blote eigendom gekocht, waarvan de totale koopsom circa € 626.000 bedroeg. Daarnaast zijn er veel offertes aangevraagd en wordt er door erfpachters nadere informatie ingewonnen. De verwachting is dat de belangstelling zich ook in 2015 doorzet.

Erfpacht als facilititeit

Hoewel er dus enerzijds blote eigendommen worden verkocht, blijft erfpacht anderzijds een instrument dat waardevol kan zijn. Het erfpachtinstrument blijft dan ook beschikbaar om in te kunnen zetten indien de woningbouw of de uitgifte van bedrijventerreinen daarmee gestimuleerd kan worden. Erfpacht wordt dan feitelijk ingezet om de haalbaarheid van een project dichterbij te brengen, doordat de totale grondprijs niet in een keer afgerekend en dus gefinancierd hoeft te worden. In de huidige economische omstandigheden kan dit soms de doorslag geven. Er kunnen zich ook andere markt of gemeentelijke belangen voordoen die om de inzet van het erfpachtinstrument vragen. Onderzocht wordt of de erfpachtvoorwaarden zodanig kunnen worden aangepast dat potentiële vestigers, zoals bijvoorbeeld ondernemers op een bedrijventerrein, beter gefaciliteerd kunnen worden. Een keuze mogelijkheid om op een later gewenst moment tot koop te kunnen overgaan, wordt daarin meegenomen.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

3.7 (Tijdelijk) beheer

In het strategisch voorraad bezit worden de onroerende zaken beheerd die opgenomen zijn in de volgende categorieën:

- Nog in exploitatie te nemen gronden
- Bouwrijpe kavels
- Verhuurde kavels
- Niet in bouwexploitatie te nemen gronden

In het beheer van de strategische voorraad hebben zich in 2014 een aantal ontwikkelingen voorgedaan. Zo wordt sinds eind 2013 de verpachting, op jaarbasis, van landerijen weer in eigen beheer uitgevoerd. Het gaat om ruim 300 hectare grond verdeeld over momenteel 35 pachters. Dit levert naast een bezuiniging op de uitbestedingskosten, het voordeel op dat het directe contact tussen de gemeente en de agrarische sector in het buitengebied is hersteld en dat de kennis van de grondmarkt en van hetgeen er speelt in het buitengebied, weer beter intern beschikbaar is. Verder zijn enkele optimalisaties doorgevoerd in zowel het te verpachten areaal als in de opbrengsten.

Het beheer van de diverse panden heeft ook in 2014, mede als gevolg van de stagnatie in de diverse projecten, veel aandacht gevraagd. Door de economische crisis laat (her)ontwikkeling soms langer op zich wachten en dat betekent dat panden vaak langer onderhouden en beheerd moeten worden, waar sloop eerder was voorzien. In z'n algemeenheid lukt het bij de meeste panden goed om deze tijdelijk te verhuren, zodat er in ieder geval ook inkomsten worden gegenereerd. In 2014 zijn dan ook diverse huur- en enkele bruikleenovereenkomsten afgesloten. Panden die in de afweging van kosten en baten, vanwege de planning van een project, of vanwege de slechte onderhoudstoestand niet kunnen worden verhuurd, worden immers veelal in bruikleen gegeven om verdere achteruitgang en kraak te voorkomen. In de strategische voorraad is er dan ook niet of nauwelijks sprake van leegstand.

Naast het aangaan van overeenkomsten is er regelmatig ook sprake van beëindiging van overeenkomsten. Vaak hangt dit samen met de

uitvoering van plannen, waardoor panden vooruitlopend daarop vrijgemaakt dienen te worden om te kunnen slopen. Zo zijn in 2014 bijvoorbeeld in de Naberspassage en in de Poelstraat diverse overeenkomsten ontbonden, waarbij soms schadeloos moest worden gesteld. Ook ten behoeve van de toekomstige sloop en herontwikkeling van de Alfa Lavallocatie, onderdeel van het project Oosterhamrikzone, is dit het geval. De sloop van dit grote complex is medio 2015 voorzien.

Soms worden gronden van de gemeente gekraakt cq. illegaal in gebruik genomen. Dit brengt telkens in zowel praktische zin als in juridische zin veel werk met zich mee.

Teneinde te kunnen onderzoeken of voor de categorie stadsmaden meer structureel beleid en oplossingen gevonden kunnen worden, zijn deze eerst tijdelijk op een locatie nabij de Johan van Zwedenlaan ondergebracht.

SuikerUnierrein

Het voormalig SuikerUnierrein is een bijzonder onderdeel in het grondbezit, dat in 2014 veel aandacht en inzet heeft gevraagd met betrekking tot het beheer, onderhoud en het faciliteren van tijdelijke initiatieven. Aangezien het gebied de eerstkomende 10-15 jaar niet in beeld is voor permanente invulling, is onderzocht hoe tijdelijke invulling van met name voorterrein door derden zou kunnen plaats vinden op een zodanige wijze, dat het gebied al min of meer onderdeel wordt van de stad. Planning is om in het voorjaar van 2015 het beheer voor een periode van tenminste 10 jaar aan derden over te dragen. Naast dit traject hebben er ook in 2014 al veelvuldig tijdelijke functies op huurbasis gebruik gemaakt van het terrein en het Zeefgebouw. Vaak ging het om kort durend tijdelijk gebruik, waarover wel telkens afspraken moesten worden gemaakt. In 2015 wordt een nader invulling gegeven voor het lange termijn perspectief. Dit lange termijn perspectief kan leiden tot een andere waardering.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Tijdelijkheid

Tijdelijkheid is in principe het tijdelijk invulling geven aan braakliggende terreinen of gebouwen, met als doel de omgeving leefbaar, of het gebouw in gebruik te houden in afwachting van verkoop of herontwikkeling. Daarnaast kunnen tijdelijke initiatieven gebieden op de kaart zetten, of voor levendigheid zorgen. Het Ebbingekwartier is hier een goed voorbeeld van.

Veel panden en gronden in de strategische voorraad worden van oudsher al tijdelijk verhuurd of in gebruikgegeven, onder andere ook aan diverse maatschappelijke functies. Er zijn in de afgelopen 2 jaar regelmatig nieuwe initiatieven op de gemeente afgekomen. Er is ook veel energie gestopt in het faciliteren daarvan. Kanttekening is echter wel dat er vaak initiatieven langskomen van mensen die op zoek zijn naar gratis of goedkope ruimte, daar in de markt niet in slagen en zich dan tot de gemeente wenden. Veel van deze initiatieven hebben geen goede financiële basis, zijn niet haalbaar of de maatschappelijke winst,

die incidenteel is, laat zich niet in financiële opbrengsten vertalen. Het verkapt subsidiëren via de huursom of middels bruikleen is geen realistische optie. Verhuur dient conform het grondbeleid waar mogelijk tegen marktconforme tarieven of op z'n minst kostendekkend plaats te vinden.

Herijking bezit

De crisis van de afgelopen jaren is van grote invloed geweest op de stadsontwikkeling en de verschillende gemeentelijke programma's en zal dat naar verwachting ook de komende jaren zijn. Een herijking van de strategische voorraad is mede daarom op zijn plaats. Deze herijking dient plaats te vinden in samenhang met een visie op de stadsontwikkeling op de middellange en lange termijn. Het voornemen is om hier in 2015 een aanvang mee te maken.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

4 RESULTAATANALYSE GRONDEXPLOITATIES

4.1 Inleiding

Op 17 december 2008 heeft de Raad het raadsbesluit "Sturing en verantwoording van projecten" vastgesteld. In het raadsvoorstel zijn tien maatregelen opgenomen met als doel om de raad meer sturing te geven aan projecten en het budgetrecht van de raad tot zijn recht te laten komen. De nadruk ligt vanaf 2009 op sturing vooraf door middel van frequente herzieningen van grondexploitaties en kredietaanvragen. Exploitatieopzetten van de sleutelprojecten jaarlijks herzien, deels kredieten worden

aangevraagd en exploitatieopzetten van de overige projecten worden tweejaarlijks herzien.

Door middel van de Staat P wordt jaarlijks verantwoording gegeven ten opzichte van de laatste vastgestelde herziening en het signaleren van afwijkingen. Bij de totstandkoming van de Staat P zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd, die ertoe leiden dat projecten geïnclassificeerd kunnen worden in een drietal categorieën. Aan deze categorieën zijn werkzaamheden gekoppeld die ertoe moeten leiden dat inzicht wordt verkregen in een juiste waardering en verantwoording van het project op einde van het boekjaar.

Samengevat is de volgende typering te maken.

Categorie	Staat P
I	Grondexploitaties zijn recent herzien in de periode oktober – maart. De basis van de Staat P is de herziening en aangevuld met recente ontwikkeling die mogelijk anderszins financiële impact hebben.
II	Grondexploitaties waarvan de herzieningsperiode nog niet is verstreken. De basis van de Staat P is de herziening waarbij intensiever getoetst is op afwijkingen. Daarnaast wordt de Staat P aangevuld met ontwikkelingen c.q. afwijkingen zich voordoen en die mogelijk anderszins impact hebben op het resultaat.
III	In categorie III zijn projecten opgenomen waarbij zich bijzondere situaties voordoen, die een impact hebben op het projectresultaat.

Per 31 december 2014 zijn de grondexploitaties als volgt worden geïnclassificeerd.

Categorie	Project
I	CiBoGa, Reitdiep fase 3 en 4, Oosterhamriktracé, Eemskanaalzone, Eemspoort, Zernike, Westpoort, Eemspoort Zuid, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Grote Markt, De Velden, Kempkensberg en Driehoek Peizerweg/Zuiderweg
II	Damsterdiep, Revitalisering Winschoterdiep, Lewenborg Centrumzone, wijkvernieuwing Oosterparkwijk, wijkvernieuwing Paddepoel Zuid Oost, Paddepoel zuid Oost inbreng en uitname, Bessemoerstrook en Complex hergebruik grond)
III	-

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

De grondexploitaties zijn ingedeeld in de categorieën:

- grote projecten/sleutelprojecten
- woningbouw
- bedrijventerreinen/kantoren
- wijkvernieuwing
- overige

Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de Staat P die als bijlage bij deze rapportage behoort.

Onderstaand volgt een toelichting op de projecten die niet herzien in de periode oktober 2013 tot en met maart 2014

4.2 Projecten

Damsterdiep, Revitalisering Winschoterdiep, Lewenborg Centrumzone, wijkvernieuwing Oosterparkwijk, wijkvernieuwing Paddepoel zuid-oost, Paddepoel zuid oost inbreng en uitname en Complex hergebruik grond)

Damsterdiep

De parkeergarage is ultimo 2011 deels opgeleverd en in gebruik genomen. De herziene begroting is vastgesteld op 28 maart 2012.

Nijestee heeft in februari 2013 het kantoorpand in gebruik genomen. Daarnaast is de onderste vloer van de parkeergarage opgeleverd en in gebruik genomen. Momenteel wordt gewerkt aan de herontwikkeling van het hoekpand Damsterdiep 48, gevelsanering en afwikkeling van de nadeelcompensatie. Vanwege de onzekerheden met betrekking tot de financiële afwikkeling van onder andere de inrichting openbare ruimte is de verwachte slotcalculatie in 2014 is uitgesteld naar 2015. Ten opzichte van de laatste vastgesteld begroting zijn er geen verschillen.

Revitalisering Winschoterdiep

De bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal Zuid Oost voldoen niet meer aan de wensen van deze tijd, zowel vanuit de overheid

bezien als vanuit het gezichtspunt van de ondernemers laten de terreinen te wensen over: te weinig intensief bebouwd, slechte bereikbaarheid, veranderende bedrijfsfunctie: minder productie en meer diensten, wensen tot clustering, etc.

De opdracht voor het revitaliseringsproject is een modernisering en verduurzaming van het bedrijventerrein. Daarbij kunnen functies op delen van het terrein veranderen, maar gaat het veelal ook om intensivering van ruimte en clustering van bedrijfstypen.

Vanuit de stedelijke economie is de doelstelling om het aantal medewerkers per hectare te vergroten.

In 2014 is gewerkt aan de laatste twee onderdelen van dit plan te weten;

- Bornholmstraat Zuid, herverkaveling en
- Herinrichting Duinkerkenstraat inclusief het doortrekken van de weg over de voormalige Frans Maas locatie en aansluiting op de Boumaboulevard in het Europapark.

Per 31-12-2014 bedragen de werkelijke uitgaven € 26.780.000 en blijven daarmee binnen het beschikbaar gestelde krediet. De totaal geraamde kosten tot 2016 bedragen € 31.345.000. Naar verwachting zal in 2015 een herziene exploitatiebegroting ter vaststelling voorgelegd worden.

Lewenborg Centrumzone

Voor het terrein van de ACL locatie en de parkeerplaatsen voor de kerk bij de Mercator is een inrichtingsplan uitgewerkt. Verder heeft in 2014 een financiële afrekening met betrekking tot de zwembadlocatie met Lefier plaatsgevonden. Na verwachting wordt de exploitatie in 2015 afgesloten.

Wijkvernieuwing Oosterparkwijk

In 2014 is de herinrichting van de Bloemenbuurt en het Blauwe Dorp afgerond en kan de exploitatie wijkvernieuwing Oosterparkwijk in 2015 worden afgesloten.

Wijkvernieuwing Paddepoel Zuid Oost inbreng en uitname

Het gebied Paddepoel zuid Oost wordt begrensd door de Zonnelaan, spoorlijn Groningen CS/Groningen Noord, de Bessemoerstrook en de Wilgenlaan. Paddepoel Zuid Oost is een hoog niveau herstructureringswijk. De herstructurering houdt in dat een vernieuwd stratenpatroon wordt aangelegd en woningen wordt teruggebouwd op een andere plaats dan dat deze voorheen stonden. In deze wijk wordt door de corporatie Nijestee woningen gesloopt, het grondbezit van de gesloopte woningen wordt ingebracht in het complex inbreng en uitname. Na aanleg van een vernieuwde openbare ruimte wordt grond uitgegeven voor nieuwbouw van woningen. In 2014 heeft geen gronduitgifte plaatsgevonden. De boekwaarde per 31 december 2014 bedraagt € 2.709.000. De verwachting is dat de verwachte grondopbrengsten in de komende jaren toereikend zijn om de boekwaarde terug te verdienen.

Wijkvernieuwing Paddepoel Zuid Oost

In het complex Paddepoel Zuid Oost wordt de vernieuwing van het stedenbouwkundig plan in de herstructureringswijk uitgevoerd. In 2014 zijn met name kosten gemaakt voor het woonrijp maken van de tweede fase. Voor de komende jaren staan het bouw- en woonrijp maken van de tweede en derde fase als ook de herinrichting van Grote Beerstraat op de planning. De ontwikkeling van de kosten lopen conform de verwachting in laatst herziene begroting.

Bessemoerstrook

In 2014 zijn met name kosten gemaakt voor het bouw- en woonrijp maken van het terrein rondom het wijkcentrum. Naar verwachting wordt in de loop van 2015 de hemelwaterkoppeling met Paddepoel Zuid Oost voorbereid en uitgevoerd en worden bomen geplant en een voetpadverbinding met de Dierenriemstraat aangelegd. De ontwikkeling van de kosten lopen conform de verwachting in laatst herziene begroting.

Complex hergebruik grond

Het complex hergebruik grond is een administratief complex waarin de geldstromen worden geadmistreerd die samenhangen met de verwerking van overtollige grond uit infrastructurele werken onder directievoering van het onderdeel RO en met de eventuele verwerking van grondaanbod uit de markt. De doelstelling is om de verwerking van de grondstromen budgettair neutraal te laten verlopen. De ontwikkelingen in 2014 zijn in lijn met deze doelstelling.

5 WEERSTANDSVERMOGEN GRONDBEDRIJF

5.1 Algemeen

Het grondbedrijf houdt zich in hoofdzaak bezig met het daadwerkelijk realiseren van bouwgrondproductie voor woningen, kantoren en bedrijven. Verwerving, planontwikkeling, bouwen woonrijpmaken en gronduitgifte, met de nodige ondersteunende activiteiten, zijn de belangrijkste onderdelen in het proces. Het grondbedrijf onderneemt en ondernemen betekent dat er per definitie financiële risico's worden gelopen. Door middel van een zorgvuldig proces van het opstellen van een grondexploitatie, uitgaande van het principe dat er reëel wordt begroot, wordt de realiteit zoveel mogelijk benaderd. Ondanks de grote zorgvuldigheid zullen er mee- en tegenvallers optreden. Enerzijds omdat begrote bedragen in de werkelijkheid er anders uit komen te zien door bijvoorbeeld ander materiaalgebruik dan is voorzien, prijsinvloeden, andere invulling van de ruimte dan vooraf is voorzien en anderzijds omdat zich er zaken voordoen die niet te voorzien waren.

In deze paragraaf zal hierna de stand van zaken van de reserves binnen het grondbedrijf toegelicht worden. Daarna zal de vereiste reserve van het grondbedrijf toegelicht worden en zal de vereiste reserve geconfronteerd worden met de aanwezige reserves.

5.2 Reserve grondzaken

Uitgangspunten

Voor het grondbedrijf van de gemeente Groningen is een bestemmingsreserve Grondzaken gevormd waar positieve en negatieve resultaten van de grondexploitaties in uitlegebieden mee worden verrekend.

Het doel van de bestemmingsreserve Grondzaken is het vormen van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen in de resultaten op de grondexploitaties en het grondbezit. De reserve wordt met name gevoed door de positieve resultaten van grondexploitaties die worden verrekend met de bestemmingsreserve Grondzaken. Andere zaken die verrekend worden met de bestemmingsreserve Grondzaken zijn resultaten op grondbezit (waardeverminderingen en -vermeerderingen), de rente van de grondbank alsmede specifieke projecten waarvoor de raad de egaliseringsreserve als dekkingsbron bepaalt.

Bij het opstellen van de jaarrekening worden projecten met een positieve resultaatverwachting op basis van de grondexploitatie geanalyseerd op boekwaarde en nog te verwachten kosten. Het resultaat van deze saldering wordt gestort in de egaliseringsreserve grondzaken. Deze methode is bij raadsbesluit d.d. 24 september 2003 goedgekeurd. Voor projecten waarvan het resultaat verrekend wordt met een andere financieringsbron dient dezelfde methode gehanteerd te worden.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Stand van zaken reserve grondzaken per 31 december 2014

	Begroot 2014	Resultaat 2014	Totaal mutatie
Rente en exploitatielasten (nog te ontwikkelen) grondbezit inclusief groundbank, bijdrage grondexploitaties	-3.400	377	-3.023
Plankosten	-125	125	-
Exploitatie binnenbezittingen	54	-155	-101
Erfpacht	215	-131	84
Motie Erfpacht (kosten begeleiding verkoop)	-	-95	-95
Verkoop erfpacht motie Erfpacht (verkoopopbrengst bloot eigendom)	-	626	626
Bouwrijpe kavel	-	567	567
Suiker Unie	-	-210	-210
Niet in exploitatie genomen gronden	-	14	14
Slotcalculaties	-	-	-
Toevoeging reserve grondzaken	20.098	-	20.098
Dotatie nieuw beleid	3.000	-	3.000
Rente	265	131	396
Totaal Grondbedrijf	20.107	1.249	21.356
GEM Meerstad	-	-14.500	-14.500
Totaal resultaat	20.107	-13.251	6.856

Het resultaat grondbezit/grondzaken 2014 bedraagt € 13,2 miljoen negatief en wordt met name veroorzaakt door een aantal bijzondere posten zoals nagekomen bijdrage grondexploitatie Meerstad-bedrijfventerreinen, resultaat verkoop erfpacht en bouwrijpe kavels van € 0,5 miljoen respectievelijk € 0,6 miljoen en extra € 0,2 miljoen kosten in verband met het beheer van de Suikerfabriek.

De verwachte toekomstige omvang van de reserve grondzaken en groundbank tot en met 2014 is als volgt opgebouwd:

	€
Saldo Reserve grondzaken 2014	30.696
Bij: Dotatie reserve grondzaken begroting 2015	20.169
Rente	450
Af: Resultaat 2014	-13.251
Af: Begroot resultaat 2015	-2.625
Verwacht saldo 31 december 2014 reserve grondzaken	35.439
Begroot saldo reserve groundbank 2015	4.203
Totaal	39.642

In het verwachte saldo tot en met 2015 zijn de verwachte resultaten op de lopende grondexploitaties van € 5.671 miljoen en de afgesloten grondexploitaties van € 1.851 miljoen niet meegenomen. Verwacht wordt dat deze resultaten zullen worden gerealiseerd in de periode 2016 tot en met 2021.

5.3 Vereiste omvang reserve grondzaken

De nog te realiseren opbrengsten en kosten in de exploitatiebegrotingen zijn grotendeels bepaald op inschattingen, die mede het uiteindelijke verwachte exploitatieresultaat bepalen. Hierbij bestaat het risico dat kosten en opbrengsten zich

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

positief dan wel negatief ten opzichte van de calculatie gaan ontwikkelen.

Als kosten hoger worden dan aanvankelijk begroot is en/of als er lagere opbrengsten worden gerealiseerd ten opzichte van de begroting, kan dit een negatief effect hebben op het uiteindelijke planresultaat. De volgende factoren zijn hier onder meer van invloed op het resultaat van een grondexploitatie en vormen voor het grondbedrijf een normaal risicoprofiel, mits hierbij de gebruikelijke aannames bij de ramingen zijn gehanteerd:

- Uitkomsten van aanbesteding van civiel- en cultuurtechnische werken en van invloed zijn op de omvang van de uitvoeringskosten.
- Marktomstandigheden die de omvang van de grondprijzen bepalen en van invloed zijn op de verkoopopbrengsten.
- Marktomstandigheden die het gronduitgifte tempo bepalen en uiteindelijk van invloed zijn op de exploitatielasten.
- Juridische en planologische procedures die van invloed zijn op de omvang van de planontwikkelingskosten en eventuele vertraging veroorzaken.
- Algemene prijs- en renteontwikkelingen alsmede de ontwikkeling van het renteomslagpercentage van de gemeente Groningen

Daarnaast zijn er bijzondere risicofactoren. Per project worden de bijzondere risicofactoren benoemd en gekwantificeerd.

Boxenmethode

De nieuwe kadernota Weerstandsvermogen en Risicomangement is vastgesteld op 22 juni 2011. In de kadernota is de aangepaste boxenrisicomethode opgenomen als de methode

voor het bepalen van het weerstandsvermogen. In de nota wordt de berekening systematiek nader toegelicht.

Het boxenmodel is een model voor het beheersen van een grondexploitatie. Er wordt onderscheid gemaakt in de grondexploitaties tussen boekwaarde en aangepaste verplichtingen (box 1), de nog te realiseren opbrengsten en investeringen waarover reeds besluitvorming door de Raad heeft plaatsgevonden (box 2) en kansen en risico's waarmee geen rekening is gehouden in de grondexploitatie (box 3). Het totaal van box 1 en box 2 bepalen het resultaat van de grondexploitatie.

Box 3 geeft inzicht in de kansen en risico's van het project welke niet opgenomen zijn in de projectbegroting. Het gaat om kansen en risico's waarvan de kans dat het zich voordoet kleiner dan 50% is.

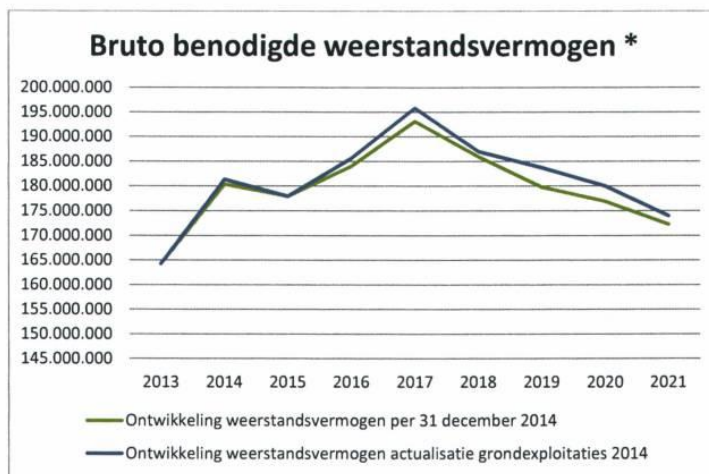
Voor de kwantificering van de risico's van de gronden is box III van de grondexploitaties van belang. Bij de kwantificering wordt onderscheid gemaakt tussen algemene risico's en project specifieke risico's. De algemene risico's betreffen risico's die nagenoeg in iedere grondexploitatie terugkomen. Het gaat voornamelijk om de risico's die voortvloeien uit vertraging, inflatierisico en uitvoeringsrisico.

De project specifieke risico's hebben betrekking op toekomstige gebeurtenissen met betrekking tot verwerving, sloop, vastgoed, subsidies etc. De kwantificering van de risico's vindt plaats op basis van de kans van optreden en de beïnvloedbaarheid c.q. beheersing van het risico.

Vanaf 2014 wordt voor de grondexploitaties en het strategisch grondbezit gewerkt met een meerjarenprognose van het weerstandsvermogen. In de begroting 2015 en de brieven "Voortgang actualisatie grondexploitaties" (01-10-2014, nr 4627635) en "Resultaten actualisatie grondexploitaties (13-11-2014, nr 4697961) zijn de eerste berekeningen hiervan weergegeven. Per 31 december 2014 heeft een actualisatie van het saldo plaatsgevonden. In onderstaande grafiek wordt de verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 afgezet tegen laatst gepresenteerde ontwikkeling bij de herziening van de grondexploitaties.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

De berekening is gebaseerd op verwachtingen en aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Op voorhand is niet aan te geven welk risico zich uiteindelijk zal voordoen en zal leiden tot een tekort in de grondexploitatie.

* exclusief algemene afslag van 10% en een afslag van 20%

De omvang van de risico's op 31 december 2014 volgens bedraagt € 180,3 miljoen. Ten opzichte van 31 december 2013 is de omvang van de risico's gestegen met € 16 miljoen. De stijging wordt enerzijds veroorzaakt door een gestegen boekwaarde en door toegenomen onzekerheden met betrekking tot de kosten- en opbrengstenstijging. Deze toename bedraagt per saldo circa € 25 miljoen.

Daarnaast is het weerstandsvermogen met € 10 miljoen afgenomen doordat de grondopbrengsten voor bedrijventerreinen na 2030 in de grondexploitatie Meerstad zijn verlaagd, waardoor het uitgifterisico is afgenomen. De risico's die samenhangen met de overige projecten zijn gedaald met € 1 miljoen. De verwachte ontwikkeling per 31 december 2014 loopt in lijn

met ontwikkeling die is opgenomen in de collegebrief "Resultaten actualisatie grondexploitaties" d.d. 13 november 2014.

De omvang van het weerstandsvermogen wordt voor meer dan de helft bepaald door de grondexploitatie Meerstad (circa 60%). Het aandeel van de projecten CiBoGa, Westpoort, Eemspoort Zuid, Europapark inclusief station en Kempkensberg, Grote Markt, Oosterhamriktracé en nog in exploitatie te nemen gronden in de berekening bedraagt circa 32%. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitaties en gronden wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal gemeentebreed benodigde weerstandsvermogen.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

BIJLAGE I UITVOERINGS AGENDA NOTA GRONDBELEID

Voorgenomen actie	2010	2011	2012	2013	2014	2015/ 2016	Wie
Vaststellen nota Grondbeleid	gereed					X	Raad
- Nota bovenwijkse voorzieningen - Mogelijkheden ontwikkelbedrijf							
Vaststellen nota Grondprijzenbeleid	gereed				gereed		B&W
Herziening beleid strategische aankopen (grondbank systematiek)			gereed				Raad
Evaluatie regeling interne aankopen OCSW		gereed					B&W
Opstellen van een aankoop- en taxatieprotocol			gereed				B&W
Verbetering informatievoorziening erfpachters door publicatie op gemeentelijke website		gereed					B&W
Evaluatie & verfijning risicoboxmethode		gereed					B&W
Opstellen Rapportage Grondbedrijf	gereed	gereed	gereed	gereed	gereed		B&W

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bylage

Naam	GROND EXPLOITATIES										Slooi-jaar	
	boek-waarde per 31-12-13	ge realiseerde uitgaven na 31-12-14	ge realiseerde opbrengsten na 31-12-14	ge realiseerde opbrengsten 31-12-14	saldo grondwaarde opbrengsten en uitgaven na 31-12-14	boek-waarde per 31-12-14	aanpak- en vergoedingen na 2014	mog te ontvangen bijdragen na 2014	mog te ontvangen verlopen grond na 2014	boek-waarde per 31-12-14		Saldoprognose eindjaars nog te verrichten met grond (aantal)
Schieda	503	2.518	(1.993)	(137)	149	722	1.634	(7.403)	(20.318)	2	0	0
Blickemaar	(714)	13	(1.993)	(137)	13	(701)	1.329	7.203	(7.930)	(1)	0	2020
Bontgatwadien	(2.240)	(66)	(410)	(40)	350	(2.398)	334	2.405	(13.806)	(1)	0	2020
Bromkade	(10.853)	10.349	(40)	(40)	10.309	(576)	0	(5.187)	(13.806)	(10)	0	2014
Boschdijk fase 3 en 4	3.608	0	0	(43)	540	4.146	461	15.712	(20.322)	3	0	2025
Duurbestemming	(9.040)	1.141	(762)	571	975	9.992	456	(2.427)	(22.112)	2	0	2020
Totaal Wonen	(1.188)	14.445	(2.308)	153	12.343	11.385	4.014	13.213	(64.498)	0	0	(5)
Leerpark	410	314			151	561	1.284	2.320	(9.846)			(15.671)
Zentrale Science Park	3.970	1.943		(1.643)	(1.925)	2.045	102	4.345	(6.530)			44
Wierboon	27.442	2.105		(13)	2.173	29.615	176	37.314	(67.308)			0
Wierboon 2	1.000	0			0	0	0	0	0			0
Wierboon 3	16.026	8.077	(1.830)	210	6.457	22.483	885	31.305	(41.400)			14
Genet Markt	8.705	19.216		(46)	19.170	27.935	1.405	(43.532)	(75.400)			33
Damstreek	(1.85)	93			93	(292)	292	44	(1.271)			0
Drehtocht Vastgoed/Zandweg	222	22	(230)		22	244	44	983	(1.271)			0
Revalisweg/Wingvoert	(1.281)	4.210	(2.929)		3.980	2.699	1.011	3.534	(3.181)			0
Totaal Kantoor/bedrijven	68.727	36.656	(2.669)	(1.880)	30.716	99.243	5.802	188.519	(230.344)	0	0	88
Levensberg wijkcentrum e.o.	(663)	184		(660)	(416)	(1.300)	279	1.243	(338)			0
Levensberg wijk	0	20	(20)		0	20	20	0	(28)			0
Levensberg Zandwal, bebouwing en uitbouw	2.707	92		(120)	1.981	2.709	10	1.604	(3.178)			(5)
Levensberg Zandwal, bebouwing en uitbouw	0	0			0	0	0	0	0			0
Levensberg Zandwal, bebouwing en uitbouw	12.080	238	(84)		226	11.832	284	3.073	(3.367)			0
Levensberg Zandwal, bebouwing en uitbouw	(425)	696	(103)	(720)	(240)	(583)	1.807	6.286	(4.056)			(5)
Totaal Wijkvernieuwing	(1.881)	529	(103)		336	(1.145)	701	1.648	(1.206)			1
Levensberg park	(1.481)	529	(103)		336	(1.145)	701	1.648	(1.206)			1
Totaal Overige projecten	(1.481)	529	(103)		336	(1.145)	701	1.648	(1.206)			1
Totaal Grond	65.883	52.336	(4.723)	(4.777)	43.117	109.000	11.964	328.646	(326.899)	0	0	79

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

BILLAGIE 19															
AFGESLOTEN COMPLEXEN															
Naam	boek- waarde per 31-12-13	gerealiseerde uitgaven 2014	gerealiseerde bijdragen 2014	gerealiseerde opbrengsten 2014	sakko gerealiseerde uitgaven en inkomsten	boek- waarde per 31-12-14	aangetre- ven verplich- tingen	nog te besluiten na 2014	nog te ontvangen na 2014	mog te ont- vangen grond na 2014	boek- waarde per 31-12-14	Sakko inbreng en uitname	Nog te verrekenen met grondaan- slag	prognose eindsakko	sluitjaar
Stoetcalcules 2014															
Hoofden Stort Wierboek	172	(57)	0	0	(57)	115	0	334	(145)	(177)	0	0	0	127	2012
Totaal 2014	172	(57)	0	0	(57)	115	0	334	(145)	(177)	0	0	0	127	2012
Stoetcalcules 2013															
Besluit 1001 van 2 Beven	(107)	31	0	0	31	(24)	34	0	0	0	0	0	0	0	2013
Acties de Koning	(736)	3	0	0	3	(52)	32	0	0	0	0	0	0	0	2013
Levenslang Stijgtoone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2013
Milieuwetgeving België	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2013
Totaal 2013	(433)	34	0	0	37	(76)	66	0	0	0	0	0	0	0	2013
Stoetcalcules 2012															
Zhuibus	(1)	0	0	0	0	(1)	3	0	0	0	0	0	0	0	2012
Totaal 2012	(1)	0	0	0	0	(1)	3	0	0	0	0	0	0	0	2012
Stoetcalcules 2011															
Overvloedigheids	(248)	(8)	0	0	(8)	(256)	0	256	0	0	0	0	0	0	2011
Totaal 2011	(248)	(8)	0	0	(8)	(256)	0	256	0	0	0	0	0	0	2011
Stoetcalcules 2010															
Pecariboribus	(1.268)	(15)	0	0	(15)	(1.667)	0	2.410	0	12.009	0	0	0	(1.326)	
Druwalkelecalcules	(172)	(10)	0	0	(10)	(32)	0	212	0	0	0	0	0	(1.300)	
Wetgeving 10.10.10	(10)	0	0	0	0	(10)	0	0	0	0	0	0	0	0	
Wetgeving 10.10.10	(10)	0	0	0	0	(10)	0	0	0	0	0	0	0	0	
Levenslang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Levenslang / W. inbreng en uitname	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Verkeerswetgeving - inbreng en uitname	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Corpus Act Hoort - Nood	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Verkeerswetgeving - per en pax	(410)	0	0	0	0	(10)	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal 2010	(1.692)	(18)	0	0	(34)	(2.066)	0	2.704	0	(2.069)	0	0	0	(1.456)	
Stoetcalcules 2009															
Comp. Lierneux de Wierboek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Wetgeving 10.10.10	(31)	(7)	0	0	(7)	(31)	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal 2009	(31)	(7)	0	0	(7)	(31)	0	(159)	0	0	0	0	0	(397)	
Stoetcalcules 2008															
Wetgeving 10.10.10	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Wetgeving 10.10.10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal 2008	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Stoetcalcules 2007															
Verkeerswetgeving	(800)	(27)	0	0	(27)	(927)	0	923	0	0	0	0	0	0	
Kraaienburg (bedrijven)	(437)	(9)	0	0	(9)	(446)	0	446	0	0	0	0	0	0	
Verkeerswetgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal 2007	(1.335)	(36)	0	0	(36)	(1.371)	0	1.371	0	0	0	0	0	0	
Stoetcalcules 2006															
Wetgeving 10.10.10	57	1	0	0	1	58	0	0	0	(57)	0	0	0	1	
Totaal 2006	57	1	0	0	1	58	0	0	0	(57)	0	0	0	1	

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Naam	boek- waarde per 31-12-13	gerealiseerde uitgaven 2014	gerealiseerde bijdragen 2014	gerealiseerde opbrengsten 2014	saldo gerealiseerde uitgaven en inkomsten	boek- waarde per 31-12-14	margezame verplicht- ingen	programma vanaf 01-01-15		mog te ontvangen na 2014	mog te uit- vaagen grond na 2014	Boek- waarde per 31-12-14	Saldo inhuur en uitname	Nog te verrekenen met grondkap	prognose eindsaldo	staafjaar	
								mog te besleiden na 2014	mog te ontvangen na 2014								
Biorcalculetes 2009																	
Gravelbedrijf (ch. 1x 154 II)	(2)	0	0	0	0	(2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
District	(65)	(20)	0	0	(20)	(85)	0	392	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 2009	(789)	(20)	0	0	(20)	(789)	0	787	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biorcalculetes 2004																	
Commercieel Vastgoed	(263)	(8)	0	0	(8)	(271)	0	139	0	0	0	0	0	0	(132)	0	(132)
Totaal 2004	(263)	(8)	0	0	(8)	(271)	0	139	0	0	0	0	0	0	(132)	0	(132)
Staatshabitats voor 2002																	
Staatshabitats	125	4	0	0	4	129	0	0	0	0	(110)	0	0	0	19	0	19
De Hek II	(2)	0	0	0	0	(2)	0	0	0	0	0	0	0	0	(2)	0	(2)
Totaal 2002	(2)	0	0	0	0	(2)	0	0	0	0	0	0	0	0	(2)	0	(2)
Totaal Generaal	(4.739)	(109)	0	(364)	(473)	(5.212)	400	5.432	(145)	(2.303)	0	0	0	0	(1.851)	0	(1.851)

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

BIJLAGE 3 KREDIETOVERZICHT GRONDEXPLOITATIES (bedragen * € 1.000)										
Omschrijving	uitgaven per 31-12-2014	verwachte uitgaven binnen krediettermijn	totaal uitgegeven en verwacht	beschikbaar krediet	verschil kredietboek-waarde	verschil uitgegeven/verwacht	datum vastgesteld de herziening	Opmerkingen		
	A	B	C=A+B	D	E=D-A	F=D-C				
CIBGA	84.772	12.824	97.596	97.271	12.099	-325	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Oosterhamkruis	36.190	4.444	40.634	40.570	4.380	-64	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Helpemaar	6.121	920	7.041	7.059	938	18	30-10-2013			deekrediet t/m 2015
Oosterparkstadion	3.933	1.017	4.950	4.950	1.017	0	25-3-2015			deekrediet t/m 2016
Eernskanaalzone	49.094	49.823	98.917	99.804	50.710	887	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Rciddep fase 3 en 4	7.932	4.537	12.469	12.940	5.008	451	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Totaal Woningbouw	188.042	73.585	261.627	262.594	74.552	967				
Eernspoor	41.393	3.096	44.489	44.600	3.207	111	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Zrnike	19.229	992	20.221	20.140	911	-81	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Westpoort	70.383	3.367	73.750	73.968	3.585	218	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Eernspoor Zuid/Roodchaan	16.126	2.237	18.363	18.840	2.714	477	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Eurpark-Stai.-Kerkiesberg	156.333	16.299	172.632	171.742	15.409	-890	17-12-2014			deekrediet t/m 2016
Grote Markt Oostzijle	101.900	84.515	186.415	185.581	83.681	-834	27-11-2014			deekrediet t/m 2016
Damsterdijp	12.693	93	12.786	13.672	979	886	28-3-2012			krediet t/m 2014
Dnebock Peizerweg/Zauserweg	333	1.026	1.359	1.359	1.026	0	18-12-2013			deekrediet t/m 2015
Revitalisering Wincscheldiep*	26.780	4.300	31.080	31.165	4.385	85	26-9-2012			deekrediet t/m 2014
Totaal Kantoren/bedrijven	445.170	115.925	561.095	561.067	115.897	-28				
Lewenberg winkelcentrum e.o.	8.959	1.722	10.681	10.681	1.722	0	30-1-2013			Krediet t/m 2015/ Stoccalculatie 2015
Oosterparkwijk	5.052	28	5.080	5.407	355	327	30-1-2013			krediet t/m 2014
Puddepoel Zuid-Oost, inbreng en uit	4.553	619	5.172	5.211	658	39	29-1-2014			Deekrediet t/m 2015
Puddepoel Zuid-Oost	2.222	1.053	3.275	3.300	1.078	25	29-1-2014			Deekrediet t/m 2015
Bessemerstrook	923	2.002	2.925	3.116	2.193	191	29-1-2014			Deekrediet t/m 2015
Totaal Wijkvernieuwing	21.709	5.424	27.133	27.715	6.006	582				
Hergebruik grond **	6.937	1.391	8.328	8.282	1.345	-46	30-1-2013			deekrediet t/m 2014
Totaal Overige projecten	6.937	1.391	8.328	8.282	1.345	-46				
Totaal Generaal	661.858	196.325	858.183	859.658	197.800	1.475				

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

BIJLAGE 2 PLANKOSTENCOMPLEXEN (bedragen * € 1.000)									
Complex	Boekwaarde 31-dec 2013	Toe- voeging*	In exploitatie genomen	werkelijke uitgaven 2014	werkelijke opbrengsten 2014	Boekwaarde per 31-12 2014	Aangeane verplichtingen	Boekwaarde na aangeane verplichting	Opmerkingen
Woningbouw									
Meeroevers	6.599			200	-738	6.061	200	6.261	
De Held III	-26			13	0	-13	0	-13	
WRW/Reidiepzone	105			44	0	149	0	149	
Heiperwestsingel fase 2	9			3	-65	-53	0	-53	
€	6.687	0	0	260	1	6.144	200	6.344	
Bedrijven									
Stationsgebied/Glaudé	-112			614	-920	-418	0	-418	
Gebiedsontw. winschoterweg	0			0	0	0	0	0	
€	-112	0	0	614	-920	-418	0	-418	
Totaal algemeen	€	6.575	0	0	874	-919	5.726	200	5.926

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

BIJLAGE 4 KREDIETOVERZICHT PLANKOSTEN (bedragen * € 1.000)				
Omschrijving	Uitgaven t/m 31-12-2014	Beschikbaar krediet	Verschil krediet/ uitgaven	Opmerkingen (- = overschrijding)
Woningbouw				
8001000 Meerrovers (2BN55)	7.797	8.200	403	
8000160 De Held III (2BB67)	1.452	2.000	548	
8000660 WRW/Reitdiepzone (BN11)	473	520	47	
8000980 Helperwestsingel fase 2 (2BN52)	227	250	23	
Totaal woningbouw	9.949	10.970	1.021	
Bedrijven				
8000950 Stationsgebied/Glaudé (2BN49)	2.843	2.341	-502	
Totaal bedrijven	2.843	2.341	-502	
Totaal Generaal	12.792	13.311	519	

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlage 5
Afwijkingen ten opzichte van de Staat P per 31-12-2014 (of begroting die vastgesteld is na 1 januari 2014)

Sleutelprojecten	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil
	totale kosten	totale kosten		subsidies/ bijdragen	subsidies/ bijdragen		opbreng- sten	opbreng- sten		resul- taat	resul- taat	
	31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13	
Westpoort	108.073	112.188	-4.115	36.815	36.816	-1	71.258	75.384	-4.126	0	12	-12 x
Ciboga	111.749	112.558	-809	73.625	73.625	0	38.117	38.939	-822	-7	6	-13 x
E'park-Slat-Kemkes	188.713	197.366	-8.653	123.715	130.631	-6.916	65.013	66.757	-1.744	15	22	-7 x
Damsterdiep	13.672	13.672	0	5.714	5.714	0	7.958	7.958	0	0	0	0
Grote Markt	191.285	191.222	63	104.969	104.494	475	86.315	86.728	-414	-1	1	-2 x
Revitalisering Wmschot	31.345	31.165	180	25.950	25.802	148	5.395	5.363	32	0	0	0
Oosterhamriktracé	50.657	50.646	11	22.177	22.063	94	28.480	28.564	-84	0	1	-1 x
Zemike	23.676	17.762	5.914	7.596	7.596	0	16.124	5.721	10.403	44	-4.445	4.489 x
	719.170	726.579	-7.409	400.561	406.761	-6.200	318.660	315.415	3.245	51	-4.403	4.454

Woningbouw	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil
	totale kosten	totale kosten		subsidies/ bijdragen	subsidies/ bijdragen		opbreng- sten	opbreng- sten		resul- taat	resul- taat	
	31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13	
Helpermaer	14.753	14.742	11	905	905	0	13.848	13.839	9	0	2	-2
Oosterparkstadion	6.997	6.953	44	72	72	0	6.924	6.924	0	-1	43	-44 x
Eemskanaalzone	116.875	116.601	-1.926	102.881	102.881	0	13.907	15.720	-1.913	13	0	13 x
Reidiep fase 3 en 4	24.105	26.561	-2.456	2.699	2.699	0	21.408	25.735	-4.327	2	1.873	-1.877 x
	162.530	168.857	-4.327	106.557	106.557	0	55.967	62.218	-6.251	14	1.918	-1.904

Kantoren/ bedrijven	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil
	totale kosten	totale kosten		subsidies/ bijdragen	subsidies/ bijdragen		opbreng- sten	opbreng- sten		resul- taat	resul- taat	
	31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13	
Eemspoort	45.007	45.228	-221	7.106	7.106	0	43.572	43.762	-190	5.671	5.640	31 x
Eemsprijs Z Roodde H	35.242	36.239	-997	-1.962	1.962	-3.924	33.277	34.278	-1.001	-3.927	1	-3.928 x
Hoendiep N.w. park		2.090	-2.090		1.770	-1.770		320	-320	0	0	0
Driehoek Petzerweg	1.360	1.359	1	88	88	0	1.271	1.271	0	-1	0	-1 x
	81.609	84.916	-3.308	5.232	10.926	-5.694	78.120	79.631	-1.511	1.744	5.641	-3.897

Wijkver- nieuwing	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil
	totale kosten	totale kosten		subsidies/ bijdragen	subsidies/ bijdragen		opbreng- sten	opbreng- sten		resul- taat	resul- taat	
	31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13	
Wijkvernieuwing Inbreng en Uitname												
Paddepoel ZO, I+U		5.567	-5.567		-3.347	3.347		8.914	-8.914	0	0	0
	0	5.567	-5.567	0	-3.347	3.347	0	8.914	-8.914	0	0	0
Wijkvernieuwing besleprogramma												
Paddepoel ZO, G+G	5.567	5.589	-22	-3.347	5.589	8.936	8.914	0	-8.914	0	0	0
Oosterparkwijk	5.080	5.407	-327	5.080	5.407	-327	0	0	0	0	0	0
	10.647	10.996	-349	1.733	10.996	8.609	8.914	0	-8.914	0	0	0
Wijkvernieuwing overig												
Lavenborg-centrumzon	10.681	10.681	0	7.530	7.529	1	3.151	3.151	0	0	-1	1
Bessemooierstrook	2.925	2.925	0	2.925	2.925	0	0	0	0	0	0	0
	10.681	10.681	0	7.530	7.529	1	3.151	3.151	0	0	-1	1
	21.328	27.244	-5.916	9.263	15.178	11.957	12.065	12.065	-17.828	0	-1	1

grondspliatie heeft 3 maanden voor of na 31 december 2014 plaatsgevonden. Een verschillenanalyse is opgenomen in de desbetreffende herziening

Overige projecten	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil	verw.	verw.	ver- schil
	totale kosten	totale kosten		subsidies/ bijdragen	subsidies/ bijdragen		opbreng- sten	opbreng- sten		resul- taat	resul- taat	
	31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13		31.12.14	31.12.13	
Hergebruik grond	9.287	9.287	0	9.287	9.287	0	0	0	0	0	0	0
	9.287	9.287	0	9.287	9.287	0	0	0	0	0	0	0

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlage 7: In exploitatie te nemen bezittingen

Gebied	Oppervlakte 31-12-2013		Boekwaarde 31-12-2013		Boekwaarde 31-12-2013		Oppervlakte 31-12-2014		Boekwaarde 31-12-2014		Boekwaarde 31-12-2014		Verschil Oppervlakte		Verschil Boekwaarde		Verschil Boekwaarde	
			NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG	NIEG	Voorraad NIEG
Grote Markt - gebied	96		0	379.733	96		0	371.053					0					-8.680
Regiotram/Eikenlaan	app.		0	2.170.400	app.		0	2.165.920					0					-4.480
Woorboten (Tram)	boot		0	0	0 boot		0	0					0					0
Stationsgebied / Achterweg	21.617		0	295.168	21.617		0	275.168					0					-20.000
Uijtersmaweg e.o./OHT	3.350		0	354.733	3.350		0	354.736					0					3
Sontweg / Damsterdiep EKZ	33.689		0	3.067.000	33.689		0	2.770.000					0					-297.000
Damsterdiep 299	3.026		0	446.000	3.026		0	423.000					0					-23.000
Eemskanaalzone, 1e fase EKZ n en CT	0		1.862	0	0		1.862	0					0					0
Euvelgunnerweg EKZ	0		0	0	0		0	0					0					0
Eemsp. Z./Milleub. Oude Rodehaanslens	55.102		0	1.281.331	55.102		0	1.281.345					0					14
Hoogkerk Westpoort fase I	374.613		0	763.498	374.613		0	762.441					0					-1.057
Zuidenweg Hoogkerk	8.320		0	101.320	8.320		0	101.320					0					0
Ruifgronden De Heiden	619.872		0	1.685.725	619.872		0	1.685.728					0					3
Reitdiep fase 3 en 4	0		0	0	0		0	0					0					0
Reitdiep/Dorkwerd	23.262		0	120.569	23.262		0	120.569					0					0
Friesestraatweg 181	10.247		0	629.098	10.247		0	609.098					0					-629.098
Herplein 73 (bloscoop lokatie)	716		2.835.021	0	716		2.085.021	0					0					-750.000
ALO Lokatie v. Swietenlaan 1/3	24.811		5.646.959	0	24.811		4.896.959	0					0					-750.000
Sulkenunie	1.212.670		0	39.880.260	1.265.864		0	40.328.771					73.194					448.511
Schoollok. (Vuursteenlaan)	12.855		0	415.634	12.855		0	415.634					0					0
Diversen			0	467.614			-76.813						0					-76.813
Voorziening			0	0			0						0					0
Totaal	2.404.246		8.483.842	52.056.083	2.477.440		7.516.127	51.055.685					73.194					-967.715
Grondbank I + II	3.217.984		4.589.556	6.450.608	3.217.984		4.589.556	5.694.552					0					-756.056
Totaal generaal	5.622.230		13.073.398	58.506.691	5.695.424		12.105.683	56.750.237					73.194					-1.758.454

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlage 8: Overzicht bouwrijpe kavels

Omschrijving	OPPERVLAKTE 31-12-2013	BOEKWAARDE 31-12-2013	OPPERVLAKTE 31-12-2014	BOEKWAARDE 31-12-2014	Verschil	
					oppervlakte	Boekwaarde
Euvelgunne (Bastion-lokatie)	5.509	94.003	5.509	96.862	0	91.353
Peizerweg	2.657	84.526	2.657	87.097	0	84.440
Donderslaan	2.697	-23.076	2.697	-23.778	0	-26.475
Friestraatweg	857	23.348	857	24.058	0	23.201
Zomerlaan	9.225	197.781	9.225	203.797	0	194.572
Aduarderdiepsterweg	51.714	1	51.714	0	0	-51.714
Vinkhuizen / Sportvelden	32.639	949.864	32.639	978.755	0	946.116
Ulgersmaweg (Korrebrug)	5.450	1	5.450	835	0	-4.615
Vinkhuizen '97	5.270	326.413	5.270	336.341	0	331.071
Westerbroek	60.675	3.312.437	60.675	3.413.188	0	3.352.513
Driebond		103.006		106.138	0	106.138
Reitdiepshaven-Hoogeweg	3.000	256.600	3.000	256.600	0	253.600
Totaal	179.693	5.324.902	179.693	5.479.893	0	5.300.200

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlage 9: Overzicht Verhuurde Kavels

Omschrijving	Oppervlakte	Boekwaarde	Oppervlakte	Boekwaarde	Oppervlakte	Boekwaarde	verschil	verschil
	31-12-12	31-12-12	31-12-13	31-12-13	31-12-14	31-12-14	oppervlakte	boekwaarde
Schoolterreinen	325.703	520.489	325.703	520.490	325.703	520.489	-	1-
Industrieterreinen	459.400	704.694	459.400	704.705	459.400	704.706	-	1
Diverse terreinen	155.390	283.596	155.390	283.603	155.390	56.715	-	226.888
Diverse gebouwen	28.929	3.104.209	28.929	1.744.970	28.929	1.088.364	-	656.606
Wallhouse				140.836		135.806	-	5.030
Groninger Museum	-			1.547.254		1.461.360	-	85.894
Skybox Euroborg	-	259.468		251.516		243.564	-	7.952
Exploitatie bezittingen	-	641.256		-645.264		-649.273	-	4.009
Totaal	969.422	4.231.201	969.422	4.548.110	969.422	3.561.731	48.615	981.681

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlage: 10 Overzicht niet in bouwexploitatie te nemen gronden

Gebied	Oppervlakte 31-12-13	Boekwaarde 31-12-13	Oppervlakte 31-12-14	Boekwaarde 31-12-14	Aankoop (+) Verkoop (-)	Vershil Boekwaarde
Noorderhogebrug	38.345	17.538	38.345	17.538	0	-
Hoendiep / Vinkhuizen	249.321	201.213	249.321	201.213	0	0
De Paddepoel / Selwerderhof	174.055	24.653	174.055	24.641	0	12
Hoogkerk/Kerkstraat	40.393	7.312	40.393	7.312	0	0
Bruilwering	0	39.516	0	39.516	0	0-
Gothenburgweg	0	-12.150	0	-12.150	0	0-
Diverse		14.943	0	14.957	0	14
Exploitatie	0	121.720	0	121.720	0	0-
Totaal	713.145	365.438	713.145	365.465	0	30.320

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bijlage 11: Overzicht erfpachterreinen

Omschrijving	Opper- vlakte 31-12-12	Grond- waarde 31-12-12	Opper- vlakte 31-12-13	Grond- waarde 31-12-13	Opper- vlakte 31-12-14	Grond- waarde 31-12-14	Verschil opper- vlakte	Verschil grond- waarde
industrieterrein 1919		1.117.983		779.525		779.525		0
industrieterrein 1978		135.429		135.429		135.429		0
part.verspreid 1919		23.579		23.579		23.579		0
part.verspreid 1978		712.347		669.057		616.821		52.436
compl.particulieren 1919		-1.375		-2.124		-2.124		0
part.verspreid 1985/1993		2.056.010		2.050.565		2.047.617		2.948
erfpachterrein met afkoop		10.058.644		10.058.644		9.658.549		400.095
Overheveling Grote Markt/kernvastgoed				62.966		0		62.966
comm.erfpacht Waagstraat		438.678		438.678		438.678		0
voom. CWB met afkoop		632.314		622.957		620.831		2.126
Voorziening afkoopsommen		-11.266.124		-10.669.448		-10.267.073		-402.375
Rendementsrekening		-602.166		-602.166		-602.166		0
Totaal		3.305.300		3.567.661		3.449.466		118.195

GEHEIMHOUDING
ex artikel 25 Gemeentewet

BIJLAGE

5b

Staat P 2014

Gemeente Groningen

Peildatum: 31-12-2014

VERTROUWELIJK

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

INHOUDSOPGAVE

Ciboga.....	1
Helpermaar	8
Oosterparkstadion (de Velden).....	12
Reitdiep fase III en IV.....	15
Integrale grondexploitatie Oosterhamrikzone.....	20
Eemskanaalzone.....	24
Eemspoort.....	32
Zernike Campus Groningen.....	36
Westpoort	41
Eemspoort Zuid (Roodehaan)	46
Europapark Station, Europapark en Kemkensberg	50
Grote Markt Oostzijde.....	56
Damsterdiep.....	62
Driehoek Peizerweg/Zuiderweg.....	66
Revitalisering bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal ZO.....	70
Lewenborg Centrumzone – Winkelcentrum e.o.	75
Paddepoel Zuid-Oost – inbreng en uitname	79
Bessemoerstrook.....	83
Hergebruik Grond.....	86
Meerstad, Administratief complex en Meeroevers	89
De Held 3.....	92
Reitdiepzone	94

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

CIBOGA

Complexnummer: 8000180
Naam complex: CiBoGa
Projectleider: Gerrit Lieferring (Bodenterrein)/ Sikko Postma (overig CiBoGa)
Planeconoom: Edwin Mol

Omschrijving:

Vanaf 1995 wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van het project CiBoGa. In het structuurplan “de stad van straks” werd het plangebied CiBoGa als strategische woon- en werklocatie genoemd. Op 25 maart 1998 is door de raad de grondexploitatie CiBoGa vastgesteld. Op 29 januari 1999 is een overeenkomst gesloten betreffende de realisatie van de parkeergarage, de bodemsanering en opstalontwikkeling met een ontwikkelingscombinatie, destijds IMW genaamd (ING Vastgoed, Moes, Wilma cv; later IMA en thans AM). In februari 2000 is de eerste herziening van de grondexploitatie vastgesteld inclusief de benodigde kredieten.

Sinds enkele jaren is de ontwikkeling van het Circusterrein geheel afgerond en is de ondergrondse parkeergarage op het Ebbingekwartier (lees: voorheen Gasfabriekterrein genaamd) geopend. Het Ebbingekwartier heeft de laatste jaren een gedaantewisseling ondergaan. De schotsen c.q. blokken worden weliswaar slechts langzaam ontwikkeld, maar gezien deze vertraging en het besluit daarop om een groot deel van het terrein tijdelijk in te richten met stadsstrand en Open lab heeft Ciboga een betere uitstraling gekregen. Het is een tussenfase voor de nog steeds veranderende vraag op de markt. Daarnaast is de stedenbouwkundige visie aangepast en in uitwerking, en is er feitelijk geen sprake meer van schotsen. Het nieuwe stedenbouwkundige plan speelt daarop in door meer functies te realiseren dan alleen woningbouw. Het daarbij behorende programma is opgenomen in de vorige herziene grondexploitatie van 2013.

De tijdelijke studentenhuisvesting aan de Vrydemalaan (de omgelegde Antonius Deusinglaan) op de deellocatie Bodenterrein functioneert en de locatie is uitgebreid met het Infoversum. De Vrydemalaan functioneert op dit moment volledig en de oostelijke aanrijroute naar de Boterdiepparage – als tweede ingang – is daarmee een feit.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

In maart 1998 is op basis van een globaal stedenbouwkundig plan de daarbij behorende grondexploitatie door de raad vastgesteld. Voor een deel van de totale begroting van € 88,1 miljoen is in 1998 voor € 32,8 miljoen krediet verstrekt. Na een aantal herzieningen en een systematiekwijziging in het toekennen van kredieten (het opknippen van kredieten) is het totaal beschikbare krediet voor de jaarschijf tot en met 2016 nu € 97.271.000.

De totale begroting (tot en met jaarschijf 2027) sluit op € 111.749.000.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Stand van de kredieten:

Raadsbesluit 25 maart 1998:	€ 32.824.000
Raadsbesluit 29 april 2000:	€ 68.046.350
Totaal beschikbaar per 29 maart 2000:	€ 100.870.350
Terug te vorderen BTW:	€ 3.056.000
Totaal per 29 maart 2000:	€ 103.926.350
Uitname krediet Garage per 29-03-2000:	€ -/19.070.114
Totaal beschikbaar krediet grondexploitatie per 29-03-2000:	€ 84.856.236

Raadsbesluit 17-12-2008, besluitnr. 6A:	€ 8.783.000
Raadsbesluit 17-02-2010, besluitnr. 6B:	€ 2.090.000
Raadsbesluit 30-11-2011, besluitnr. 6f (opknippen krediet):	€ -/ 9.634.000
Raadsbesluit 30-01-2013, besluitnr. 8.b.10:	€ 5.986.000
Raadsbesluit 18-12-2013, besluitnr. 6i:	€ 2.863.000
Raadsbesluit 17-12-2014, besluitnr. 6n:	€ 2.327.000
Geknipt beschikbaar krediet t/m jaarschijf 2016:	€ 97.271.000

De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen € 84.772.000. Dit valt binnen de totaal geraamde kosten van € 111.749.000, en binnen het beschikbaar gestelde krediet van € 97.271.000.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014

In 2014 is er ruim € 2,5 miljoen aan kosten gemaakt en is er voor bijna € 2,4 miljoen aan opbrengsten binnengekomen.

Van deze ruim € 2,5 miljoen gemaakte kosten is een bijdrage van bijna € 1,1 miljoen betaald vanuit de grondexploitatie aan het parkeerbedrijf. Dit ter afdekking van de onrendabele top, het tekort zoals het zich in 2014 heeft voorgedaan binnen de meerjaren prognose van het parkeerbedrijf. Voor wat betreft de kosten had circa € 0,85 miljoen betrekking op bouw- en woonrijpmaakactiviteiten. Dit betreft onder andere de inrichting van de omgeving rondom het Infoversum, inrichtingswerkzaamheden rondom de Vrydemalaan (de omgelegde Antonius Deusinglaan), woonrijpmaakactiviteiten van blok 5 en de aanleg van een voet-/fietspad langs het Oosterhamrikkanaal op de Bodenlocatie.

De plankosten over 2014 waren als volgt: bijna € 0,40 miljoen aan planontwikkelingskosten en circa € 0,25 miljoen aan kosten voor voorbereiding en toezicht. Vooral het daadwerkelijk van de grond krijgen van de bouwactiviteiten heeft de nodige tijd gekost, zoals de derde inrit in de Boterdiepparage en het daadwerkelijk gevestigd krijgen van een hotelketen op blok 8 van het Ebbingekwartier. Er is binnen de grondexploitatie in 2014 voor bijna € 2,4 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd. Uit de egalisatiereserve is ten behoeve van de parkeergarage Boterdiep een (begrote) bijdrage binnengekomen van € 1,39 miljoen. Hetzelfde geldt voor de € 0,52 miljoen gerealiseerde (begrote) bijdrage aanvulling parkeerbedrijf uit de extra beleidsmiddelen.

De afname voor de bouw van 13 woningen op het Ebbingekwartier, fase 4C, heeft ruim € 0,37 miljoen aan grondopbrengsten opgeleverd. De toekomstige grondopbrengsten voor de hotelvestiging volgen in 2015, in 2014 is enkel een eerste optievergoeding betaald van € 6.000. Daarnaast heeft de grondexploitatie circa € 65.000 geïnd aan baten, voortvloeiend uit een lening die de gemeente heeft verstrekt aan het Infoversum. Tot slot is er een bijdrage van € 17.500 binnengekomen als bijdrage in de plankosten met betrekking tot een financiële en ruimtelijke studie naar de haalbaarheid van huisvesting van culturele instellingen in en nabij het Ebbingekwartier.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie

Zoals gemeld vindt er een financieel en ruimtelijk onderzoek plaats naar de haalbaarheid van huisvesting van culturele instellingen in en nabij het Ebbingekwartier. Hierbij geldt als uitgangspunt dat de instellingen een effectieve samenwerking met elkaar willen aangaan op gebied van accommodaties en back office taken (administratie, marketing, kaartverkoop, publieksbereik, talentontwikkeling, cultuureducatie). De benodigde accommodaties kunnen zowel gerealiseerd worden in bestaande als in nieuw te bouwen huisvesting, als onderdeel van andere functies. Gezien de huisvestingsknelpunten van enkele cultuurinstellingen, de planning waarmee gewerkt wordt en de termijnen waarin het nieuwe cultuurbeleid ontwikkeld moet worden, is het streven om dit onderzoek in de eerste helft van 2015 met haar conclusie te laten komen.

De start van de bouw van een hotel op blok 8 begint op het moment dat de derde inrit van de Boterdiepgarage gerealiseerd is. De (voorbereidende) werkzaamheden om deze derde inrit spoedig te realiseren zijn sinds begin 2015 volop aan de gang.

Andere noemenswaardige ontwikkelingen:

- In principe worden medio 2016 de tijdelijke initiatieven van het Open Lab beëindigd (o.a. Gasfornuis), waarna de vrijvallende locaties ter beschikking kunnen komen voor de oorspronkelijk bedachte, permanente programma-invulling;
- Mogelijke permanente invulling van een definitieve woonvorm c.q. studentenhuisvesting op het noordelijke deel van de Bodenterrein;
- Het verwijderen van het moerriool en verhardingen e.d. op het huidig UMCG-terrein (voormalig Antonius Deusinglaan).

Volgende herziening:

De laatste begroting is op 17 december 2014 door de raad vastgesteld. Eind 2015 wordt de volgende herziening in procedure gebracht voor vaststelling door de gemeenteraad. Omdat dit project een sleutelproject is, is de afspraak om met een jaarlijkse herziening te komen.

Slotcalculatie

In de vastgestelde exploitatiebegroting loopt de verwachte exploitatieperiode tot en met 2027. Daarna kan de slotcalculatie worden opgesteld en het complex worden afgesloten.

Risico's

In de grondexploitatie van CiBoGa zijn de volgende risico's benoemd ten aanzien van de grondexploitatie.

1. Risico op stagnatie van de woningmarkt. Dit kan betekenen dat de looptijd langer wordt, en in een uiterst geval wellicht een volledige herziening van programma's als de markt daar om vraagt. Dit risico is echter beperkt zoals het er nu voorstaat, omdat de gedachte opbrengsten ook in de huidige markt zeker haalbaar moeten zijn. Ook de vertraagde planning voorziet hierin. Naast de vertraging van het programma is de grondprijsontwikkeling wel kansrijk. De prijzen zijn erg laag en dit kan, mede gezien het grondprijsbeleid, een kans voor de toekomst worden.
2. Risico op hogere kosten (rente, planontwikkeling en prijsontwikkeling) door stagnatie van het proces met de ontwikkelaar;
3. Risico op oplopende kosten van bouw- en woonrijp maken door noodzakelijke tijdelijke voorzieningen in uitvoeringsfase. Omdat het gebied fasegewijs wordt ontwikkeld zijn hier extra kosten mee gemoeid;
4. Ontwikkelingen in de economie met als gevolg wijzigende parameters; de economie heeft een belangrijke invloed op de resultaten. De renteparameter kan wijzigen, de indexering van de

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

kosten- c.q. opbrengstenstijging kan wisselen én afhankelijk van de economie zijn partijen meer dan wel minder bereid om risico's te nemen. Aanbestedingsresultaten zijn hiervan afhankelijk en looptijden kunnen daardoor beïnvloed worden. In deze exploitatie hebben de parameters een behoorlijke invloed. Dat komt omdat de looptijd relatief lang is tot eind 2027. Afwijkingen in de parameters werken daardoor behoorlijk door op de eindwaarde. Maar omdat de looptijd wat langer is, kan er veelal ook beter gestuurd worden op het resultaat. Dit kan zowel een risico vormen, als zeker ook een kans;

5. De Oosterhamrikkade moet nog uitgewerkt worden. Of beoogde programma's en normatieve berekeningen afdoende zijn, moet blijken. Hoewel daar natuurlijk volledig op gestuurd kan worden.
6. De kosten die gemaakt zijn voor derden (UMCG, Nijestee) worden verhaald. Strikt genomen kan dit een risico betekenen, omdat niet alles juridisch is afgedekt door contracten. Op dit moment zijn de gesprekken met partijen echter in een fase waarin dit niet wordt verwacht.
7. De komst van het Infoversum is een waardevolle aanvulling voor Ciboga. In combinatie met het stadsstrand, het Open lab zijn dit ontwikkelingen die het gebied aantrekkelijk maken, wat ook weer zijn uitwerking zal hebben op de marktpotentie van de toekomstige woningbouw. De grond kan tijdelijk gebruikt worden, mede omdat Nijestee daar ook zijn tijdelijke studentenhuysvesting heeft, en de vertraging van de definitieve uitgifte van de locatie is afgedekt. De grond is in erfpacht uitgegeven. Wel is het zo dat de bank die de initiatiefnemer financiert een borgstelling vraagt van de gemeente. Dit risico maakt deel uit van deze exploitatie. Daarnaast kan het Infoversum uiterlijk tot 2024 blijven. De exploitatietermijn van het Infoversum is daarmee minimaal, wat weer een risico voor die partij is. Blijven ze langer, dan wordt de grond later uitgegeven. Dit heeft een negatief rente-effect. Hier zal op gestuurd moeten worden, door een aanvullende bijdrage om de rentenadelen te compenseren en/of door het handhaven van de termijnen.
8. Voor de ontwikkeling van het Infoversum is door het concern een achtergestelde lening verstrekt van € 2,5 miljoen. Deze lening is niet uit de grondexploitatie verstrekt, maar het is wel zo dat het risico van het niet aflossen van deze lening bij de risico's van de grondexploitatie Ciboga is opgenomen. Dit risico is voor deze exploitatie gecijferd op € 625.000 (25% van de lening van 2,5 miljoen conform het risicoboxenmodel). In het collegevoorstel is het maximale risico gecijferd op € 241.000. Dit komt door een andere methodiek. Wat positief van invloed is, is dat we baten hebben voor het complex voortvloeiend uit de lening. Deze zijn als opbrengsten meegenomen.
9. De toevoeging van de parkeergarage blijft een risico. In de herziene grondexploitatie van 2013 is een deel van het risico opgetreden in de vorm van de stijging van de onrendabele top van € 8 naar € 9,1 miljoen. Daarnaast staat de dekking voortdurend onder druk. Als de onrendabele top met een miljoen verder oploopt heeft dat een effect van € 1,5 miljoen op eindwaarde. Indien de dekking, los van de dekking uit de equalisatiereserve wegvalt dan heeft dat een effect van € 1,6 miljoen op eindwaarde. In de begroting van 2013 is een deel van de dekking voor de Boterdiepgarage opgelost door dit op te vangen door het onvoorzien over de investeringen in te zetten. Voorstel is dat bij eventuele meevallers in de toekomst (bijvoorbeeld een lagere rente) als eerste dit onvoorzien weer te activeren in volgende begrotingen.

Actuele risico's

De grondexploitatie kent naast de normale risico's¹ ten aanzien grondexploitaties geen andere actuele risico's. De in de grondexploitatie benoemde risico's zijn nog steeds actueel.

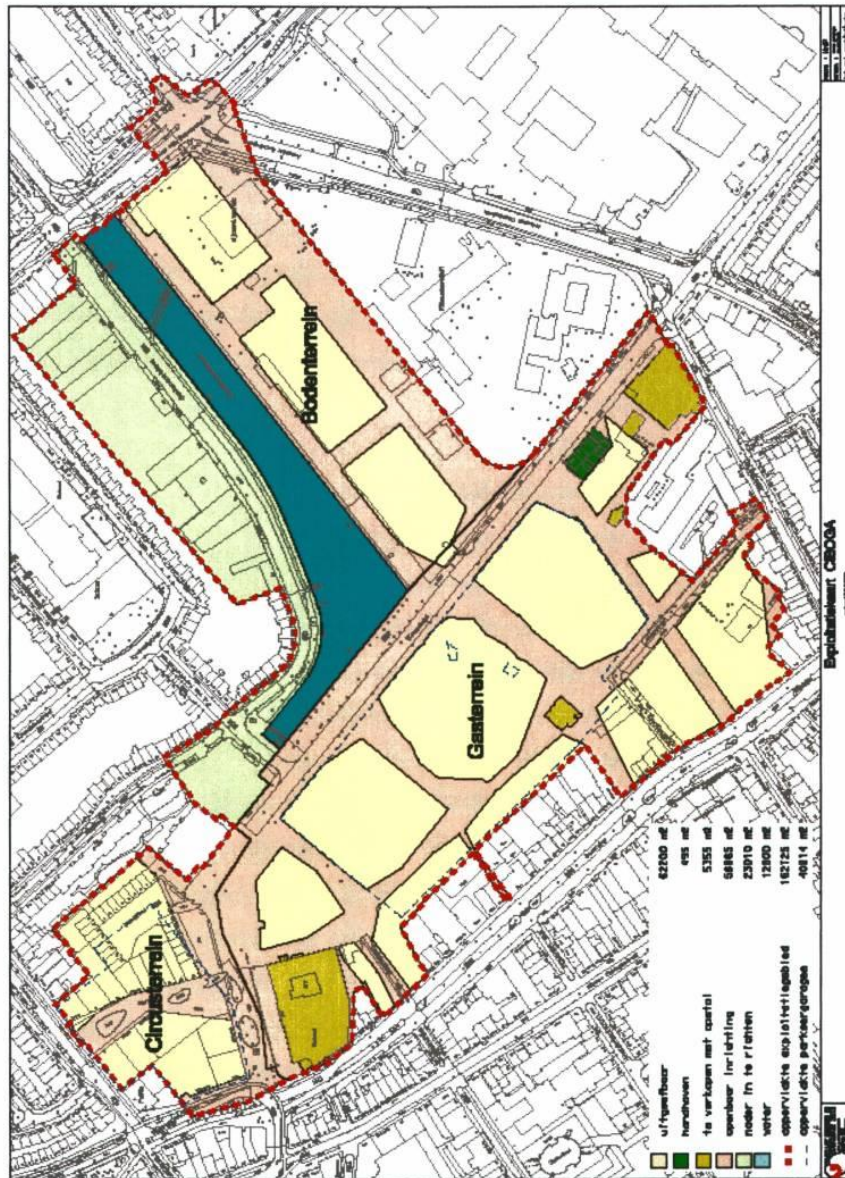
¹ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000180: CiBoGa							
Omschrijving bedragen x €	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatie- begroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Vererving	24.404.000	0	24.404.000	0	1.305.000	580.000	26.289.000
Sloopkosten	2.288.000	1.000	2.289.000	0	670.000	791.000	3.750.000
Bodemonderzoek/-sanering	22.024.000	7.000	22.031.000	51.000	690.000	2.023.000	24.795.000
Bouwrijp en woonrijp maken	16.489.000	844.000	17.333.000	1.292.000	2.209.000	6.265.000	27.099.000
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	52.000	0	52.000
Kunstwerken	1.112.000	0	1.112.000	0	199.000	0	1.311.000
Planontwikkeling	11.186.000	394.000	11.580.000	122.000	45.000	579.000	12.326.000
Voorbereiding en toezicht	4.095.000	250.000	4.345.000	169.000	6.000	1.065.000	5.585.000
Exploitatielasten	-441.000	-72.000	-513.000	0	0	513.000	0
Rentelasten	-2.638.000	31.000	-2.607.000	0	109.000	1.251.000	-1.247.000
Bijdrage aan overige (incl ttvbtw)	3.734.000	1.064.000	4.798.000	0	2.871.000	4.120.000	11.789.000
	82.253.000	2.519.000	84.772.000	1.634.000	8.156.000	17.187.000	111.749.000
Bijdragen							
Subsidies	-7.812.000	0	-7.812.000	0	0	0	-7.812.000
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0
Bijdragen, gem. en van derden	-56.427.000	-1.993.000	-58.420.000	0	-1.954.000	-5.449.000	-65.823.000
	-64.239.000	-1.993.000	-66.232.000	0	-1.954.000	-5.449.000	-73.635.000
Opbrengsten							
Grondverkoop woningbouw	-6.428.000	-377.000	-6.805.000	0	-1.312.000	-16.202.000	-24.319.000
Grondverkoop commercieel	-10.831.000	0	-10.831.000	0	-2.804.000	0	-13.635.000
Grondverkoop overig	-163.000	0	-163.000	0	0	0	-163.000
	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-17.422.000	-377.000	-17.799.000	0	-4.116.000	-16.202.000	-38.117.000
Saldo (kosten -/- bijdragen -/- opbrengsten)	592.000	149.000	741.000	1.634.000	2.086.000	-4.464.000	-3.000

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

7

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

HELPERMAAR

Complexnummer: 8000240 (2BC60)
Naam complex: Helpermaar
Projectleider: Judith Wilke
Planeconoom: Johan Vissinga

Omschrijving:

Met de nieuwbouw van het Martini Ziekenhuis (verder MZH) aan de Van Swietenlaan werd gelijktijdig besloten om het oude Diaconessenhuis aan de Van Ketwich Verschuurlaan af te stoten. In 1998 is door het MZH en de gemeente in gezamenlijkheid een prijsvraag voor de verkoop van deze locatie en de aangrenzende grond van de voormalige Zernikeschool uitgeschreven. In 1999 komt Volker Wessels (VW) als prijsvraagwinnaar uit de bus. In de 1e fase worden 150 woningen en in de 2e fase 200 woningen gebouwd.

In 2011 heeft VW de gemeente Groningen gevraagd de zusterflats te mogen inzetten voor tijdelijke studentenhuisvesting. De gemeente heeft met dit tijdelijk ruimtegebruik, tot en met 2016, onder voorwaarden ingestemd. De afspraken zijn vastgelegd in een aanvullende overeenkomst betreffende de levering van gebied B. Dit gebied wordt in afwijking van de eerdere realisatieovereenkomst in 3 delen geleverd.

Met de ontwikkelaar is in 2014 overeenstemming bereikt over de vergoeding van de hogere kosten van gemeentelijke planbegeleiding als gevolg van een uitgiftefasering in meer plandelen dan in de oorspronkelijke overeenkomst is bepaald.

De succesvolle verkoop van zgn. Singelwoningen in 2014 en de uitstekende verkoopresultaten bij de huidige in verkoop zijnde woningen, bevestigt de aantrekkelijke woningmarkt in het algemeen en voor deze locatie in Groningen-Zuid in het bijzonder.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

In 2013 is een herziene begroting vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 14.742.000.

Stand van de kredieten:

Het volgende krediet is in de afgelopen periode beschikbaar gesteld:

Plankostenkrediet no 5i dd. 23-09-1998	€	293.000
Schoollocatie Bordewijklaan aan Helpermaar (no 5i dd. 23-09-1998)	€	486.000
Aanvullend uitvoeringskrediet dd. 20-06-2007	€	13.475.000
Aanvullend uitvoeringskrediet 2011	€	358.000
Herziene begroting Helpermaar, 30 oktober 2013 nr. 6f.	€	-7.553.000
Totaal beschikbaar gesteld krediet	€	7.059.000

Krediet is beschikbaar gesteld voor de te maken kosten tot en met 2015. De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen circa € 6,12 miljoen en vallen binnen het beschikbaar gestelde krediet.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

De in 2014 gemaakte kosten bedragen € 13.000. Deze kosten betreffen de kosten van gemeentelijke planbegeleiding.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Subsidies:

Ten behoeve van de realisering van Helpermaar zijn geen subsidies aangewend.

Marktpartijen:

Betrokken marktpartijen zijn het Martiniziekenhuis (verkoper) en Volker Wessels (koper)

Slotcalculatie:

De exploitatietermijn loopt van 2010 tot en met 2019. In dat laatste jaar wordt de slotcalculatie verwacht.

Risico's

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

In de laatst vastgestelde grondexploitatie van Helpermaar zijn geen risico's benoemd ten aanzien van de grondexploitatie.

Actuele risico's

De risico's² worden laag ingeschat. Het grootste deel van de kosten en opbrengsten zijn gewaarborgd door de koopovereenkomst en de realiseringsovereenkomst. Bij het niet nakomen van de afspraken voorzien deze overeenkomsten in ontbindende voorwaarden.

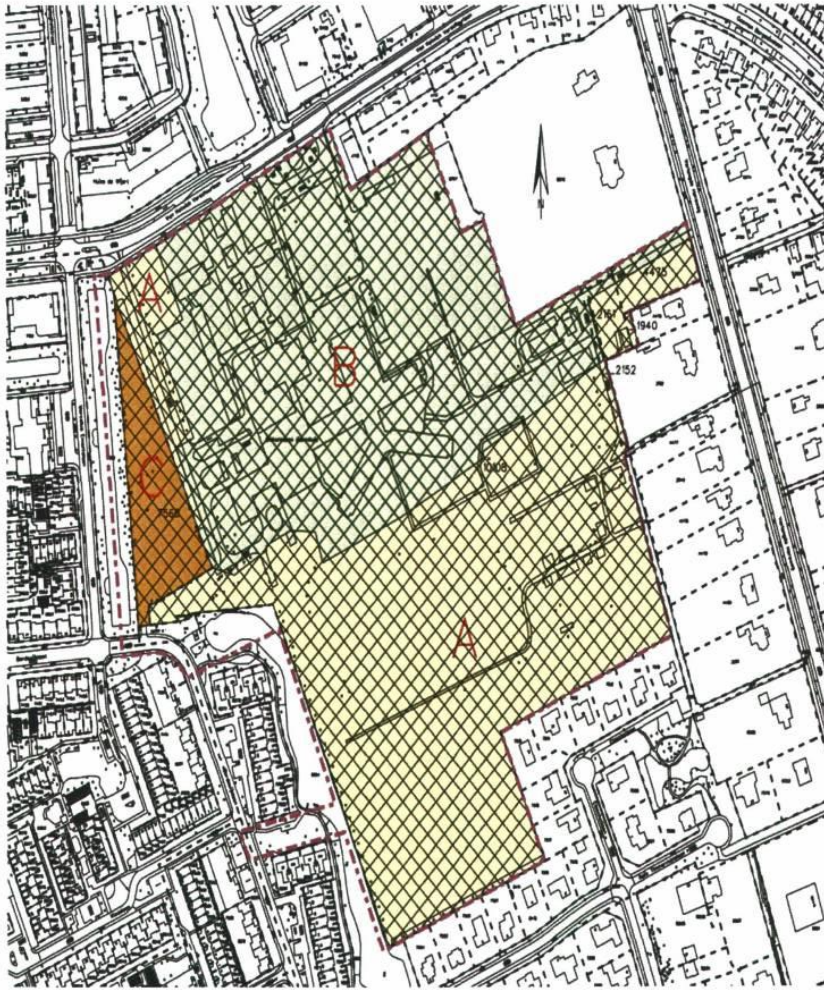
---

² Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000240: Helpermaar (2BC60)							
Bedragen x €							
Omschrijving	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatiebegroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Vererving	4.533.000	0	4.533.000	650.000	0	7.270.000	12.453.000
Sloopkosten	162.000	0	162.000	0	0	0	162.000
Bodemonderzoek	5.000	0	5.000	0	0	0	5.000
Bouwrijp maken	-3.000	0	-3.000	0	0	0	-3.000
Woonrijp maken	0	0	0	0	0	0	0
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	840.000	24.000	864.000	12.000	28.000	112.000	1.016.000
Voorbereiding en toezicht	126.000	10.000	136.000	13.000	13.000	100.000	262.000
Rentelasten	469.000	-21.000	448.000	0	-7.000	-13.000	428.000
Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage overige - Exploitatie - BTW	-24.000	0	-24.000	454.000	0	0	430.000
inkoop btw	0	0	0	0	0	0	0
Complexegalisatie	0	0	0	0	0	0	0
	6.108.000	13.000	6.121.000	1.129.000	34.000	7.469.000	14.753.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	-200.000	0	-200.000	0	0	0	-200.000
Overige bijdragen	-705.000	0	-705.000	0	0	0	-705.000
	-905.000	0	-905.000	0	0	0	-905.000
Opbrengsten							
Woningwet	0	0	0	0	0	0	0
Vrije sector	-5.918.000	0	-5.918.000	0	0	-6.484.000	-12.402.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	0	0	0	0	0	0	0
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	-1.446.000	-1.446.000
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-5.918.000	0	-5.918.000	0	0	-7.930.000	-13.848.000
Saldo (kosten +/- bijdragen +/- opbrengsten)	-715.000	13.000	-702.000	1.129.000	34.000	-461.000	0

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

OOSTERPARKSTADION (DE VELDEN)

Complexnummer: 8000310 (2BC95)
Naam complex: Oosterparkstadion (De Velden)
Projectleider: Paul Corzaan
Planeconoom: Anet Deen

Omschrijving:

De locatie die is vrijgekomen met de sloop van het voormalige FC Groningen stadion in de Oosterparkwijk wordt herontwikkeld tot woningbouwlocatie. Het plangebied is circa 5 hectare groot en wordt begrensd door de Merelstraat aan de Noordzijde, het Oosterpark aan de oostzijde, het Treslinghuis aan de zuidzijde en de Zaagmuldersweg aan de westzijde. Nijestee ontwikkelt de circa 300 woningen die er gerealiseerd worden. De ontwikkeling vindt gefaseerd plaats.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 28 november 2012 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6e, de exploitatiebegroting van het complex De Velden vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 5.723.000 (exclusief een bijdrage van 665.000 aan de reserve grondzaken). De kosten worden gedekt uit de grondverkoop aan woningbouwcorporatie Nijestee. De herziene grondexploitatie wordt in maart 2015 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Stand van de kredieten:

Besluit 26-01-2005, nr. 6g	€ 350.000
Besluit 28-09-2005, nr. 11	€ 5.997.000
Besluit 28-11-2012, nr. 6e	<u>€ 624.000-</u>
Totaal toegestane kosten van het plan	€ 5.723.000

De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen € 4.599.000 (exclusief een bijdrage van € 665.000 aan de reserve grondzaken), en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering

Inmiddels zijn fase 1 en 2 bebouwd en bewoond, dat zijn ongeveer 90 woningen. Als gevolg van de krediet- en economische crisis zijn zowel de woningbouwmarkt als de financiële positie van Nijestee verslechterd. Dit is aanleiding geweest om de woningbouw niet aaneengesloten uit te voeren, maar pas dan uit te voeren nadat de koopwoningen voor 70% zijn verkocht. De verkoop van fase 3 is al een lange periode gestart. Er is nog geen zicht op de bouw van deze woningen door slechte verkoopresultaten. Over herontwikkeling wordt gedacht.

Tevens heeft Het Oosterparkheem i.s.m. De Huismeesters de ontwikkeling gestart van de nieuwbouw als uitbreiding op deze locatie. De oplevering vindt begin 2015 plaats. De bouw van een woonbegeleidingsproject aan de Zaagmuldersweg start begin 2015.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014

Over de afgelopen periode is circa € 428.000 uitgegeven. Dit betreft voornamelijk de aanleg van de vijver en voorbereiding/toezicht en de aanleg van parkeerplaatsen in de Merelstraat. Daarnaast is de bijdrage uit de reserve grondzaken overgeboekt van de kostenkant van de grondexploitatie naar de opbrengstenkant (€ 410.000) (voor de grondexploitatie een budgettair neutrale overboeking). De renteopbrengst bedraagt € 7978.000 omdat de boekwaarde negatief is, opbrengsten hoger dan de kosten.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgende herziening

De volgende reguliere herziening staat gepland voor 2016 (tweejaarlijkse herziening).

Slotcalculatie

De vastgestelde grondexploitatie gaat uit van een looptijd tot en met het jaar 2019. Wanneer 95% van de kosten zijn gemaakt zal een slotcalculatie worden opgesteld.

Risico's

Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

In de grondexploitatie worden risico's benoemd ten aanzien van wijzigingen in het rentepercentage dat wordt doorberekend, een toename in de planontwikkelingskosten.

Actuele risico's

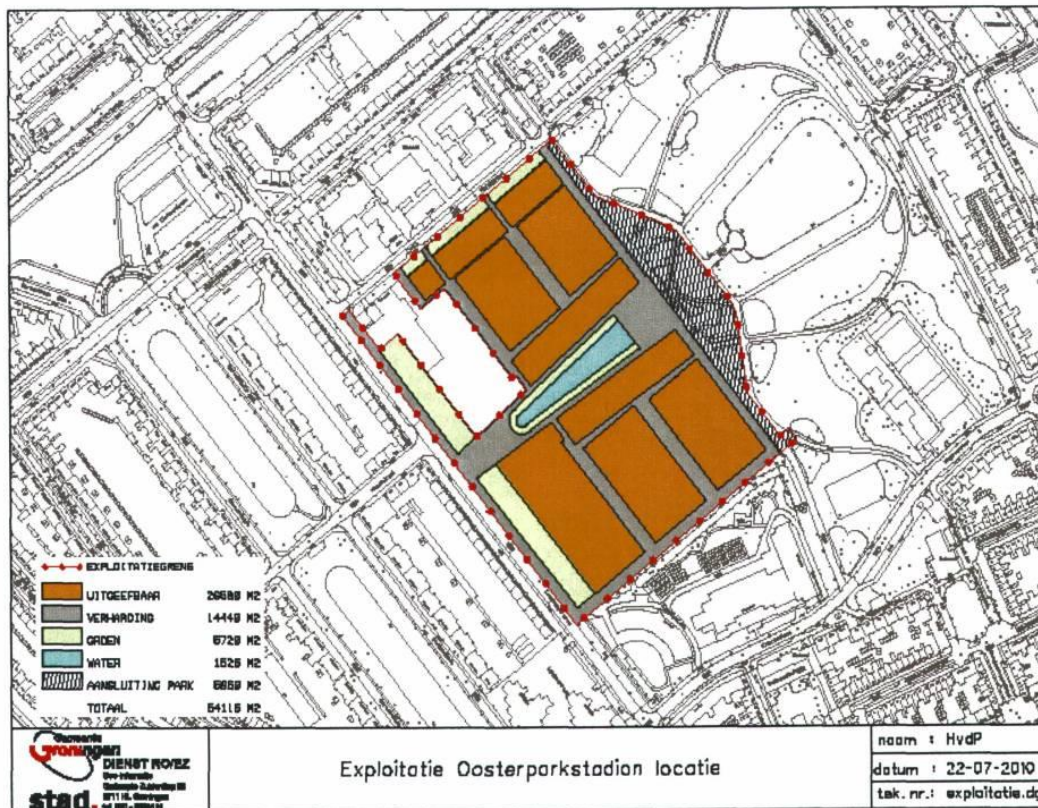
Het tempo waarin de woningen door Nijestee worden opgeleverd, bepaalt het tempo waarin het terrein door ons woonrijp gemaakt wordt. De financiële crisis heeft ook in dit gebied zijn uitwerking en levert vertraging in de bouw op. Dit levert echter geen financieel probleem in de grondexploitatie op omdat er sprake is van een voordelig saldo waardoor rentebaten een voordelig saldo opleveren bij vertraging.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000310 Oosterparkstadion (2BC95)							
Bedragen x €							
Omschrijving	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar 31-12-13	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-14	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen 2015 2016 e.v.		Totaal (exploitatiebegroting)
Kosten							
Vererving	1.134.000	0	1.134.000		0	0	1.134.000
Sloopkosten	315.000	0	315.000		0	0	315.000
Bodemonderzoek	23.000	0	23.000		4.000	4.000	31.000
Bouwrijp maken	835.000	0	835.000		0	0	835.000
Woonrijp maken	892.000	321.000	1.213.000	292.000	178.000	1.140.000	2.823.000
Groenvoorzieningen	0	0					
Kunstwerken	0	0					
Planontwikkeling	541.000	25.000	566.000	20.000	36.000	157.000	779.000
Voorbereiding en toezicht	425.000	82.000	507.000	22.000	78.000	251.000	858.000
Exploitatielasten	16.000	0	16.000				16.000
Rentelasten	-598.000	-78.000	-676.000		-58.000	-58.000	-792.000
Bijdrage aan fondsen		0					
Bijdrage aan reserve grondzaken	1.075.000	-410.000	665.000		330.000	3.000	998.000
Inkoop BTW	0	0					
Terug te vragen inkoop BTW	0	0					
Complexegalisatie	0	0					
	4.658.000	-60.000	4.598.000	334.000	568.000	1.497.000	6.997.000
Bijdragen							
Gemeentelijkebijdragen	-410.000	410.000	0	0	0	0	0
Overige bijdragen	-72.000	0	-72.000	0	0	0	-72.000
	-482.000	410.000	-72.000	0	0	0	-72.000
Opbrengsten							
Woningwet	0	0		0	0	0	0
Vrije sector	-6.924.000	0	-6.924.000	0	0	0	-6.924.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	0	0	0	0	0	0	0
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-6.924.000	0	-6.924.000	0	0	0	-6.924.000
Saldo (kosten -/ bijdragen -/ opbrengsten)	-2.748.000	350.000	-2.398.000	334.000	568.000	1.497.000	1.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

REITDIEP FASE III EN IV

Complexnummer: 8000670
Naam complex: Reitdiep fase III en IV
Projectleider: Sikko Postma
Planeconoom: Leo Dekker

Omschrijving:

De woonwijk Reitdiep is een stadsuiteleggebied gelegen ten westen van het Reitdiep en ten noorden van de Friesestraatweg. Het plangebied biedt ruimte aan woningen, een jachthaven, winkels, kantoren/bedrijven, voorzieningen en diensten. Het plangebied Reitdiep omvat een viertal fases, ondergebracht in een tweetal complexen. De fase I en II (incl. haven) zijn ondergebracht in een afzonderlijk complex (8000090) en is in 2013 afgerond. Centraal in het gebied ligt nog een tweetal locaties, Reitdiep fase III en IV genoemd. De agrarische functie gaat veranderen in een woningbouwlocatie met een capaciteit van ongeveer 340 woningen, een onderwijsvoorziening en een bescheiden bedrijventerrein. Dit laatste onderdeel wordt gedeeltelijk ingevuld met de gewenste P+R voorziening. Het netto oppervlak van fase III en IV is circa 17 hectare.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 17 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6r, de exploitatiebegroting van het complex Reitdiep fase III en IV vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 24.105.000. De kosten worden gedekt uit verkoopopbrengsten van de woningbouw, een onderwijsvoorziening, een bescheiden bedrijventerrein, de P+R voorziening en een bijdrage uit het complex Reitdiep/Dorkwerd.

Stand van de kredieten:

Raadsbesluit 18 juni 2008, nr. 5n, plankostenkrediet	1.000.000
Raadsbesluit 20 oktober 2010, nr. 7d, aanvullend krediet	10.000.000
Raadsbesluit 30 januari 2013, nr. 8b.2b, aanvullend krediet	2.000.000
Raadsbesluit 18 december 2013, nr. 6i, aanvullend krediet	-900.000
Raadsbesluit 17 december 2014, nr. 6r, aanvullend krediet	<u>840.000</u>
Totale toegestane kosten van het plan	<u>12.940.000</u>

De kosten per 31-12-2014 bedragen € 7.932.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering:

De onderwijsvoorziening is in 2012 in gebruik genomen. Door gewijzigde prognoses en een andere verdeling van openbaar/christelijk onderwijs blijkt medio 2013 dat het wenselijk is om de school al weer uit te breiden. OCSW heeft in overleg met de bewoners, de gebruikers en de projectgroep een uitbreiding van de school in 2014 gerealiseerd.

De evaluatie van de verkeersveilige schoolomgeving is afgerond. Door de aanleg van drempels kwamen er klachten binnen over trillingen in de woningen (geluid/schade). Het onafhankelijk bureau (Fugro) heeft trilling metingen verricht. Hieruit blijkt dat de trillingen wel overlast veroorzaken, maar niet de oorzaak kunnen zijn van mogelijke schades. Er is een scherm geplaatst om eventueel optredende overlast te voorkomen.

Door vertraging in de verwerving en realisatie van de Groene Enclave zijn er 3 tijdelijke speelplekken gerealiseerd. Langs Solwerd, ten zuiden van Kleiwerd en uitbreiding van het bestaande tijdelijke sportveld.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

De kosten in 2014 bestaan vooral uit kosten voor de verkeersveilige schoolomgeving, tijdelijke speelvoorzieningen, rente- en planontwikkelingskosten. De rente kosten zijn het gevolg van een hoge boekwaarde. De planontwikkelingskosten hebben betrekking op de ontwikkeling van het stedenbouwkundig plan, het bestemmingsplan en de herziening van de grondexploitatie.

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie:

In 2015 worden het stedenbouwkundigplan en het bestemmingsplan afgerond en samen met een herziening van de begroting in procedure gebracht. Daarnaast worden de eerste woningbouwplannen ten noorden van Reitdiep haven uitgewerkt, waarbij het streven is om eind 2015/begin 2016 de eerste verkopen te kunnen realiseren.

De gewenste P+R voorziening op het bedrijventerrein wordt qua planvorming verder uitgewerkt en de komende 2 jaar gerealiseerd en opgeleverd in een afzonderlijk verkeersproject (complex 8003510).

Volgende herziening:

De reguliere herziening staat gepland in 2015.

Slotcalculatie:

Op basis van de laatste herziene begroting en conform de geldende regels wordt de slotcalculatie opgesteld in 2023.

Risico's:

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

In de vastgestelde grondexploitatie van 2014 is een hoger risico benoemd op een plantekort door:

- Het niet halen van het verwachte uitgiftetempo per jaar.
Om het risico te beperken is er als beheersmaatregel voor gekozen om het uitgifte tempo in de laatste grondexploitatie op 35 woningen per jaar te zetten (rekenkundige verlaging van 45 naar 35 woningen per jaar).
- Het niet halen van het gemiddeld verwachte opbrengstenniveau per m² uit te geven grond.
Directe effecten als gevolg van onder druk staande grondprijzen voor woningbouw- en bedrijfsterrein en mogelijk indirecte effecten als gevolg van subsidievoorwaarden P&+R.
- Een verdere afname van het uitgeefbare oppervlak.
Vooral als gevolg van milieueisen rondom de elektrische- en gasleidingtracés en de milieu normering van het geluid van de Friesestraatweg.
- Een toename van de kosten als gevolg van noodzakelijke verkeersmaatregelen.
Verkeersmaatregelen in het kader van de P+R locatie en de wensen uit de buurt.

Deze risico's zijn nog steeds actueel.

Actuele risico's

Het project Reitdiep fase III en IV bevat verder de normale risico's³ die gelden voor grondexploitaties.

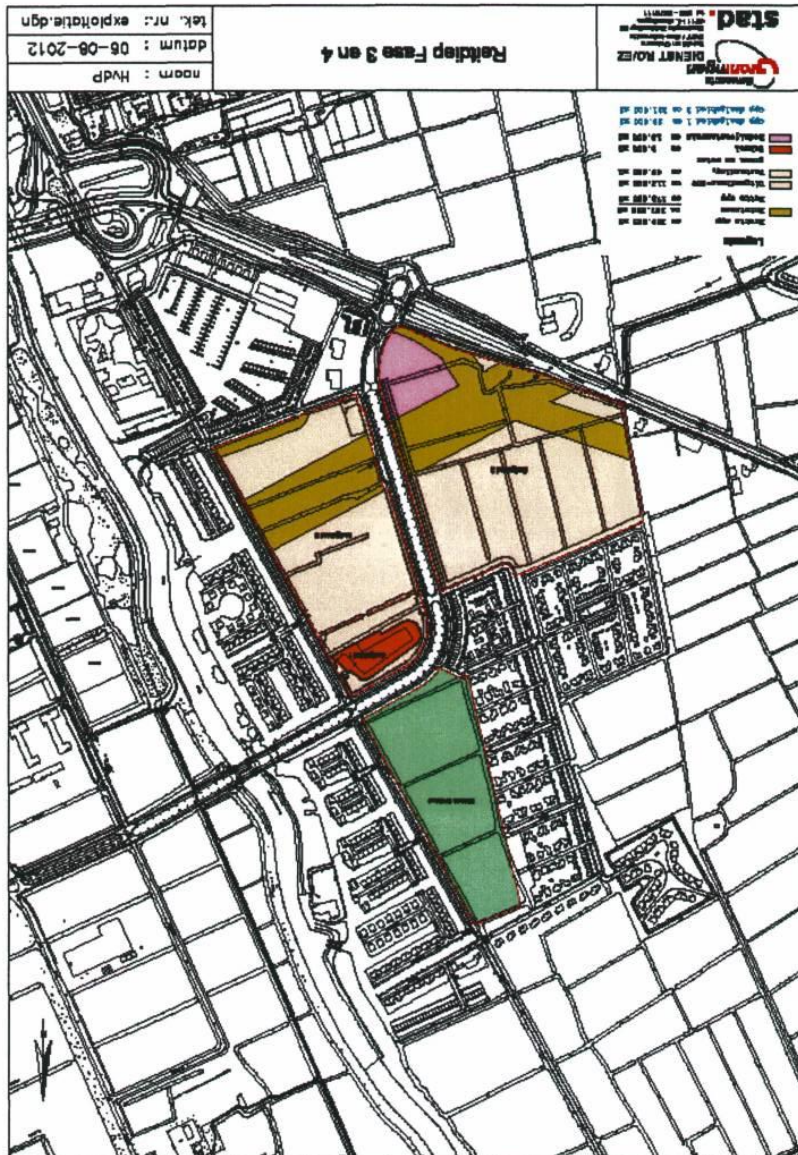
³ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000670: Reittiep fase 3 en 4							
Bedragen x €							
Onschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	log te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatie- begroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Verwerving	4.795.000	0	4.795.000	0	0	860.000	5.655.000
Sloopkosten	0	0	0	0	0	0	0
Bodemonderzoek	12.000	35.000	47.000	13.000	109.000	127.000	296.000
Bouw- en woonrijpmaken e.d.	975.000	138.000	1.113.000	128.000	2.350.000	8.094.000	11.685.000
Planontwikkeling	1.032.000	219.000	1.251.000	320.000	60.000	445.000	2.076.000
Voorbereiding en toezicht	241.000	74.000	315.000	0	253.000	1.253.000	1.821.000
Promotie-/aquisitiekosten	0	1.000	1.000	0	43.000	240.000	284.000
Rente	294.000	116.000	410.000	0	257.000	1.621.000	2.288.000
Bijdrage aan overige	0	0	0	0	0	0	0
Terug te vragen inkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Complexregalisatie	0	0	0	0	0	0	0
	7.349.000	583.000	7.932.000	461.000	3.072.000	12.640.000	24.105.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	0	0	0	0	0	0	0
Overige bijdragen	-2.699.000	0	-2.699.000	0	0	0	-2.699.000
	-2.699.000	0	-2.699.000	0	0	0	-2.699.000
Opbrengsten							
Woningwet	0	0	0	0	0	0	0
Vrije sector	0	0	0	0	-399.000	-18.206.000	-18.605.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	-1.043.000	-43.000	-1.086.000	0	0	-1.717.000	-2.803.000
Overig/ tuiggrond	0	0	0	0	0	0	0
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-1.043.000	-43.000	-1.086.000	0	-399.000	-19.923.000	-21.408.000
Saldo (kosten -/- bijdragen -/- opbrengsten)	3.607.000	540.000	4.147.000	461.000	2.673.000	-7.283.000	-2.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

19

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

INTEGRALE GRONDEXPLOITATIE OOSTERHAMRIKZONE

Complexnummer: 8000230
Complex: Integrale grondexploitatie Oosterhamrikzone
Projectleider: Gerrit Lieferring
Planeconoom: Johan Vissinga

Omschrijving:

De Oosterhamrikzone is één van de aangewezen corridors in de stad. Het is dé verbindende schakel tussen het Centrum en het stadsdeel Noorddijk met daarin de gebieden zoals het CiBoGa terrein, het UMCG terrein, Kardinge en de wijkvernieuwingsgebieden Oosterparkwijk en de Korrewegwijk als bijzondere kwaliteiten. Door functieverandering en een groeiende vraag naar mobiliteitscapaciteit zal het gebied zich naar verwachting in de komende jaren verder kunnen ontwikkelen.

In het voorjaar van 2004 (26 mei 2004, Rb. nr. 34) is de ontwikkelingsvisie voor de Oosterhamrikzone vastgesteld. In september 2009 is het bestemmingsplan Waterrand Oosterparkwijk vastgesteld. Hierin zijn de bestemmingen voor de aan de zuidkant van het Oosterhamrikkanaal gelegen plandelen binnen de Oosterhamrikzone vastgelegd.

In oktober 2013 heeft het college de Routekaart Oosterhamrikzone vastgesteld.

De Routekaart Oosterhamrikzone 2013 is een dynamische ontwikkelagenda waarin de mogelijke ontwikkelscenario's worden getoond in de komende jaren een en ander afhankelijk van de keuze van college en raad met betrekking tot de bereikbaarheid van het UMCG en de binnenstad.

De integrale grondexploitatie geeft inzicht in het geheel van keuzes en aannames ten aanzien van de gemaakte en nog te maken kosten en alle gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten in het ruimtelijk plangebied. De grondexploitatie legt keuzes en aannames vast en geeft verder inzicht in de inhoudelijke randvoorwaarden en de hierbij behorende financiële risico's. Tevens wordt inzicht gegeven in de (financiële) voortgang van het project.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

De eerste integrale grondexploitatie Oosterhamriktracé (OHT) waarin alle gemeentelijke ontwikkellocaties in het gebied worden meegenomen, is op 15 december 2010, nr. 6e, vastgesteld. Op 17 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6u de herziene integrale exploitatiebegroting Oosterhamrikzone 2014 vastgesteld.

Stand van de kredieten

Voor de uitvoering van de visie Oosterhamrikzone is tot 31-12-2014 krediet verstrekt tot een totaalbedrag van € ~~40.750.000~~ 42.355.000. In de volgende tabel zijn deze weergegeven.

Krediethistorie			
Besluit	Nr.	Soort krediet	Bedrag
27 februari 2002	196	Verwerving Oosterhamriktracé	€ 1.707.000
29 januari 2003	199	Verwerving Oosterhamriktracé	€ 1.127.000
17 december 2003	175	Verwerving Oosterhamriktracé	€ 175.000
17 december 2003	153	Visie Oosterhamriktracé, uitvoeringskrediet	€ 14.700.000
31 mei 2006	34	Antillenstraat, uitvoeringskrediet	€ 5.461.000
28 juni 2006	6g	Verwerving Oosterhamriktracé	€ 1.236.000
27 juni 2007	12	Oosterhamriktracé, uitvoeringskrediet	€ 5.430.000
28 mei 2008	6g	Plankostenkrediet Waterrand, A en B	€ 179.000
26 augustus 2008	6h	Verwerving Oosterhamriktracé	€ 399.000
28 oktober 2009	6i	Antillenstraat, uitvoeringskrediet	€ 46.000
29 september 2010	6c	Plankostenkrediet A en B	€ 231.000
15 december 2010	6e	Uitvoeringskrediet, OHT	€ 9.275.000
30 maart 2011	7c	Plankostenkrediet	€ 103.000
25 januari 2012	6g	Herziening grex Oosterhamriktracé 2011	€ -519.000
30 januari 2013	8b-12	Herziening grex Oosterhamrikzone 2012	€ -837.000
18 december 2013	6i	Herziening grex Oosterhamrikzone 2013	€ 1.857.000
17 december 2014	6u	Herziening grex Oosterhamrikzone 2014	€ 1.785.000
Totaal verstrekt krediet			€ 42.355.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Op grond van de herziende integrale exploitatiebegroting 2014 heeft de raad op 17 december 2014 besloten het krediet van € 40.570.000 te verhogen met € 1.785.000 tot € 42.355.000. Dit krediet is gebaseerd op de reeds gemaakte en nog te maken kosten tot en met 2016. De gemaakte kosten tot en met 31-12-2014 bedragen € 36.190.000 en blijven daarmee € 6.165.000 binnen het op 17 december 2014 verstrekte krediet.

Kosten en opbrengsten over de afgelopen periode (01-01-2014 t/m 31-12-2014).

In 2014 is in totaal voor € 1.141.000 aan kosten geboekt. Deze kosten zijn in hoofdzaak opgetreden binnen de projecten bodemonderzoek/-sanering en sloop (184.000), planontwikkeling (463.000) en rente (297.000).

Ontwikkelingen na 2014.

Voor 2015 zijn kosten geraamd die verband houden met:

- de uitvoering van sloop- en saneringswerkzaamheden op de B-locatie, fase 2;
- uitvoering van sloop- en saneringswerkzaamheden op de 'Brezan'-locatie aan Oosterhamrikkade ZZ nrs. 117 en 119;
- voorbereiding van sloop en bodemsanering op de Alfa Laval locatie en de uitkoop van een huurder op deze locatie;
- voorbereiding en uitvoering van sloop- en saneringswerkzaamheden aan Oosterhamrikkade zuidzijde in verband met bouwplanontwikkeling door Nijestee;
- de kosten van voortschrijdende planontwikkeling;
- rentelasten.

In 2015 zijn opbrengsten geraamd uit grondopbrengsten van Ter Steege voor bouwterreinen aan de Antillenstraat en grondopbrengst van Nijhuis voor de 1^e fase van de B-locatie.

Volgende herziening.

Het project Oosterhamrikzone is een sleutelproject. Conform de met de raad gemaakte afspraken over herziening van begrotingen van sleutelprojecten wordt de begroting van de Oosterhamrikzone jaarlijks herzien.

Slotcalculatie.

De exploitatieduur van het complex Oosterhamrikzone loopt tot en met 2028. Een voortijdige slotcalculatie is niet aannemelijk.

Risico's.

In de afgelopen periode hebben zich ten opzichte van de in december 2014 vastgestelde herziene exploitatiebegroting 2014 geen wijzigingen voorgedaan.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000230: Oosterhamriktracé (2BC59)							
Bedragen x €							
Omschrijving	Totaal	Uitgaven en	Totaal	Bedrag van	Nog te besteden		Totaal
	verantwoord	inkomsten	verantwoord		of te ontvangen		
	tot en met	in	tot en met	aangevane	2015	2016	begroting)
	31-12-13	2014	31-12-14	verplicht.		ev	
Kosten							
Verwerving	28.347.000	54.000	28.401.000	0	573.000	252.000	29.226.000
Sloopkosten	239.000	106.000	345.000	36.100	976.000	422.900	1.780.000
Bodemonderzoek	5.000	78.000	83.000	204.700	685.000	2.146.300	3.119.000
Bouwnijp maken	748.000	64.000	812.000	16.100	27.000	2.292.900	3.148.000
Woonrijp maken	0	0	0	0	59.000	1.670.000	1.729.000
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	114.000	194.000	308.000
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	3.651.000	463.000	4.114.000	148.300	716.000	1.160.700	6.139.000
Vorbereiding en toezicht	74.000	21.000	95.000	51.000	177.000	965.000	1.288.000
Exploitatielasten	248.000	58.000	306.000	0	51.000	-278.000	79.000
Bijdrage aan overige	25.000	0	25.000	0	418.000	78.000	521.000
Rentelasten	1.712.000	297.000	2.009.000		385.000	926.000	3.320.000
	35.049.000	1.141.000	36.190.000	456.200	4.181.000	9.829.800	50.657.000
Bijdragen							
Gemeentelijke bijdragen	-16.898.000	-1.012.000	-17.910.000				-17.910.000
Bijdragen derden en subsidies	-460.000	0	-460.000				-460.000
Bijdragen derden (Nijestee)	-1.710.000	0	-1.710.000		-67.000	-2.030.000	-3.807.000
	-19.068.000	-1.012.000	-20.080.000	0	-67.000	-2.030.000	-22.177.000
Opbrengsten							
Woningbouw	-6.660.000	573.000	-6.087.000	0	-3.399.000	-14.635.000	-24.121.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	-281.000	0	-281.000	0		-4.078.000	-4.359.000
Overig/ tuingrond							
TOTAAL opbrengsten	-6.941.000	573.000	-6.368.000	0	-3.399.000	-18.713.000	-28.480.000
Saldo (kosten -/- bijdragen -/- opbrengsten)	9.040.000	702.000	9.742.000	456.200	715.000	-10.913.200	0

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

EEMSKANAALZONE

Complexnummer:	8000630
Complex:	Eemskanaalzone
Projectleider:	Martijn Doornbosch
Planeconoom:	Edwin Mol

Omschrijving

De Eemskanaalzone (EKZ) strekt zich grofweg uit tussen de binnenstad en Meerstad, ten oosten van de Oosterhavenbrug, aan weerszijden van het Eemskanaal, tot aan de oostelijke Ringweg. De EKZ moet een verbindende, intensieve schakel worden tussen de Stad en Meerstad in ruimtelijk, functioneel, economisch en veiligheidsopzicht. Deze nieuwe stedelijke ontwikkelingsas levert op termijn een zone op met grote variëteit aan functies zoals centrumstedelijk wonen, stedelijke voorzieningen en hoogwaardige bedrijvigheid.

Om Meerstad een volwaardig onderdeel van de 'Stad' te laten worden is een goede verbinding noodzakelijk, waarvoor de EKZ het voor de hand liggende gebied is. De aanleg van de Sontbrug is een eerste 'giant leap' in de richting van een goede koppeling van Meerstad met de 'Binnenstad'.

Op 25 februari 2006 heeft de gemeenteraad de Visie EKZ (visie "Eemskanaalzone-verbinding in de stad") en de ontwikkelstrategie vastgesteld. Het doel van deze visie is kaderstellend en randvoorwaardenschepend waarbinnen ontwikkelingen mogelijk worden voor zowel de korte, de middellange enals de lange termijn. De visie is opgesteld om vanuit ruimtelijke, verkeerstechnisch, programmatische en financiële aspecten te kunnen sturen en registreren. Tevens zijn bij de visie de uitgangspunten voor de ontwikkeling (ontwikkelingstrategie), de integrale gebiedsontwikkeling EKZ met het vereveningsprincipe en de begroting vastgesteld als kader.

De integrale grondexploitatie EKZ bestaat uit de volgende reeks deelgebieden:

- Sontwegtracé (Europaplein t/m Oostelijke ringweg)
- Berlagetracé
- Houtunie (Kop van Oost)
- Containerterminal
- Revitalisering Woonschepenhaven
- Eemskanaal noordzijde, 1e fase
- P+R Meerstad (voorheen P+R Driebond genaamd)
- Boardwalk / groenimpuls / aanpak openbare oevers / loop/fietsbrug

De onderlinge verwevenheid van de diverse deelgebieden met elkaar zorgt ervoor dat het sturen op de afzonderlijke gebieden grote financiële onzekerheden en risico's met zich meebrengt. Door het als een gebiedsontwikkeling te benaderen wordt de samenhang bewaakt, kunnen de voor- en nadelen van de diverse keuzes en ontwikkelingen integraal afgewogen worden en kunnen diverse ontwikkelingen op elkaar afgestemd worden.

Een integrale grondexploitatie is noodzakelijk om de financiële verwevenheid en afhankelijkheid van de onderliggende deelloccaties inzichtelijk te maken en op elkaar af te stemmen. De verwachting is dat de ontwikkeling van de deelgebieden in de Eemskanaalzone marktconform en elkaar opvolgend zal verlopen. Bij veranderende (markt)omstandigheden kan dan op eenvoudige wijze inzicht worden verkregen in de consequenties van de ontwikkelingen en kunnen – indien nodig – adequate bijsturingmaatregelen worden getroffen.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 17 december 2014 is de (derde) herziene integrale grondexploitatie door de raad vastgesteld. De totale investeringen binnen deze herziening bedragen € 116,7 miljoen op eindwaarde 31-12-2034, inclusief rente en prijsstijgingen en exclusief BTW. Het overgrote deel van deze investeringen zal worden gedekt uit eigen gemeentelijke bijdragen, subsidies en grondverkopen.

Stand van de kredieten:

Besluit 10-04-2003	40.000
Besluit 24-11-2004, nr 5	838.000
Besluit 19-10-2005, nr 9	23.162.000
Besluit 25-01-2006, nr 180	1.455.000
Besluit 27-09-2006, nr 6a	887.000
Besluit 13-11-2006	40.000
Besluit 19-12-2007, nr 62	1.280.000
Besluit 25-03-2009, nr 6b	60.000
Besluit 26-04-2010	80.000
Besluit 15-12-2010, nr 6e	6.500.000
Besluit 27-04-2011, nr 8b	34.000
Besluit 27-04-2011, nr 8f	720.000
Besluit 21-12-2011, nr 6i	5.000.000
Besluit 25-01-2012, nr 6c	100.000
Besluit 28-11-2012, nr 6b	63.000.000
Besluit 30-01-2013, nr 8b.8	2.353.000
Besluit 18-12-2013, nr 6i	-/-3.100.000
Besluit 17-12-2014, nr 6m	-/-2.645.000

Geknipt beschikbaar krediet t/m jaarschijf 2016 (Sontwegtracé > 2016): **99.804.000**

De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen € 49.094.000.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014

Over het jaar 2014 bedroegen de gemaakte kosten per saldo € 10,3 miljoen. Circa € 9,4 miljoen heeft betrekking op civieltechnische werkzaamheden: € 1,0 miljoen aan voorbereiding- en toezichtkosten en € 8,4 miljoen aan uitvoeringskosten. Met € 9,0 miljoen zijn deze kosten grotendeels gemaakt in (deel)project Sontwegtracé. Binnen de kostenpost verwerving is in 2014 voor € 0,6 miljoen uitgegeven. Zo zijn in 2014 de (grond)transacties afgerond met de overige eigenaren van de (deels) aan te kopen gronden en opstellen van de locatie Sontweg 15/17/19. Ook heeft er een aantal grond(ruil)transacties plaatsgevonden mede om de aanleg van de toekomstige Sontbrug en om het tracé voor de nieuw in te richten Sontweg mogelijk te maken.

Voor het overige is in 2014 grofweg het volgende uitgegeven:

- De kosten voor planontwikkeling kwamen in 2014 uit op € 503.000, waarvan € 310.000 betrekking had op het (deel)project Sontwegtracé;
- De exploitatiebaten waren in 2014 € 127.000 lager dan de exploitatielasten;
- De rentebaten over 2014 waren € 253.000.

De opbrengsten in 2014 bedroegen € 40.000. Dit betrof een bijdrage vanuit Stadsbeheer ten gunste van het (deel)project Revitalisering Woonschepenhaven.

Collegedebat - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie

- Sontwegtracé

Voor het Sontwegtracé is eind 2013 een nieuwe begrotingsopzet opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Destijds was de begroting van € 65 miljoen met € 9,1 miljoen naar beneden bijgesteld tot het nieuw vastgestelde niveau van € 55,9 miljoen. Dit begrotingsniveau van € 55,9 miljoen is bij de laatste herziene grondexploitatie van eind 2014 ongewijzigd gebleven.

Eind 2014 is gestart met de verdere voltooiing van de Sontweg, namelijk het deel tussen de in 2014 gereedgekomen aansluitingen Sontweg-Europaweg en Sontweg-Berlagebrug. De aanbesteding van dit tussenliggende deel heeft in september 2014 plaatsgevonden. Volgens planning moet alles in juli 2015 zijn afgerond.

Alle bedrijven aan de Sontweg hebben we bezocht en er heeft een goede afstemming plaatsgevonden. Medio 2015 starten we met de aanpak van het weggedeelte. Hieraan voorafgaand zijn/ worden de kabels en leiding verlegd.

De BAM is volop aan het werk richting voltooiing van de Sontbrug. De planning van de BAM sluit vooraansnog medio juli 2015. Dit past ruim binnen de contracteis, namelijk oplevering uiterlijk 1 september 2015.

Op basis van de maatschappelijke discussies over aardbeving bestendigheid van bouwwerken heeft de projectgroep Sontwegtracé de opdrachtnemer (BAM) onderzoek laten doen naar de aardbevingsgevoeligheid van de Sontbrug. Tijdens de aanbestedingsperiode van de Sontbrug, d.d. oktober 2013, waren er nog geen ontwerpuitgangspunten over aardbevingsbelasting bekend. Wij vinden het op dit moment verantwoord om door te bouwen. Op dit moment zijn er geen aanpassingen noodzakelijk, omdat het Near-Collapse-criterium geen risico vormt. Eventuele latere schade zal worden verhaald op de NAM.

Tot slot, de herinrichting van de St. Petersburgweg is al vergevorderd, maar is nog niet helemaal afgerond. In het voorjaar van 2014 is gestart met de reconstructie van het wegprofiel met daarbij de verwachting dat deze herinrichting in de eerste helft van 2015 kan worden afgerond.

- Berlagetracé

Rondom de panden van Sontweg 15,17 en 19 (hoek Sontweg – Bornholmstraat) kunnen we pas aan de slag wanneer er een gedeelte gesloopt en teruggebouwd is aan de achterzijde van deze panden. De planning van afronding van dit gedeelte is op dit moment het najaar van 2016.

- Houtunie (Kop van Oost)

Ontwikkelaar Heijmans is voornemens om de Kop van Oost – fase II (Houtunielocatie) te ontwikkelen. Het huidige plan is aangepast aan de huidige marktomstandigheden, namelijk meer grondgebonden woningen in plaats van appartementen. Wij hebben meegewerkt aan de hiervoor noodzakelijke wijziging van het bestemmingsplan. Dit bestemmingsplan is inmiddels vastgesteld. Echter, door wijzigingen in de laatste inzichten van Heijmans is het mogelijk dat we nog een partiële herziening moeten maken van het zojuist vastgestelde bestemmingsplan. De eerste fase van de Kop van Oost – fase II kan zonder problemen gerealiseerd worden. Echter, voor de tweede fase zal eerst het bestemmingsplan moeten worden aangepast.

De rol van de gemeente voor de Kop van Oost – fase II is verschoven naar planbegeleiding. Wethouder Van der Schaaf heeft op 20 november 2014 de “de eerste paal” geslagen voor de eerste fase van de Kop van Oost – fase II. Eind 2014 heeft Heijmans voor de overige woningen een omgevingsvergunning aangevraagd. Wanneer Heijmans deze woningen ook daadwerkelijk gaat bouwen is afhankelijk van het verkoop-tempo.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

- Revitalisering Woonschepenhaven

Vooralsnog is rekening gehouden met een grondig uit te voeren revitalisering. Bovenop de eerder gemaakte – en aan dekking gerealiseerde - (plan)kosten van circa € 0,2 miljoen is er een taakstellend budget verstrekt van € 4,5 miljoen, ofwel een totale krediet van € 4,7 miljoen.

De voorbereiding van de revitalisering kent een lange historie. Er is nu sprake van een sterk interactief proces, waarbij er zoveel mogelijk rekening is gehouden met wensen van bewoners/eigenaren, 100% draagvlak blijft echter onhaalbaar.

Het plan resulteert in de aanleg van riolering, de vernieuwing van kabels en leidingen, het uitvoeren van groot onderhoud aan de steigers en het baggeren van de haven. Het doel was oorspronkelijk om te komen tot een nieuwe ligplaatsindeling voor de woonboten om de (brand-)veiligheid te verbeteren. Deze doelstelling is recent uit de projectscope gehaald. Dit, omdat er geen overeenstemming is bereikt met de bewoners en het bestuur van de Woonschepenhaven (VWG) over een nieuwe ligplaatsindeling.

Vanuit een deel van de bewoners van de Woonschepenhaven en het VWG-bestuur wordt intussen veelvuldig ingezet op trajecten via de gemeentelijke Ombudsman, politieke partijen en overige juridische wegen. Voor deze bewoners is het moeilijk zich te realiseren dat het project zich nu in een fase bevindt waarin geen veranderingen van de kaders meer kunnen plaatsvinden. Dit ondanks de vele gesprekken en afstemming.

Na vele jaren met de bewoners van de Woonschepenhaven gesproken te hebben over de aanpak van de haven zit het project nu in de uitvoeringsfase. De aanbestedingsfase is afgerond en het project is gegund aan een marktpartij. De kaders zoals vastgesteld door de Raad zijn vertaald in een contract richting aannemer. Dit maakt het voeren van gesprekken met de bewoners en VWG over de kaders zeer lastig.

Zoals gemeld heeft een deel van de bewoners veelvuldig ingezet op trajecten middels de gemeentelijke Ombudsman, e.d. Dit heeft de afgelopen maanden veel energie en (planvoorbereidings-)kosten met zich meegebracht. Mede hierdoor staat het huidige beschikbare budget onder druk.

Doordat de planvoorbereidingskosten groot zijn, is het budget wat resteert voor de uitvoering afgenomen. Er is nog slechts zeer beperkt budget beschikbaar om het risicodossier- of mogelijk onvoorziene kosten tijdens de uitvoering te dekken.

In het contract dat is gesloten op 31 oktober 2014 met de betreffende marktpartij is sterk ingezet op communicatie. Het opstellen van de ontwerpen en engineering ligt bij de aannemer, de periode vanaf 31 oktober 2014 t/m eerste kwartaal 2015 wordt gebruikt voor het opstellen van de ontwerpen en de engineering en om met alle bewoners individuele inventarisatiegesprekken te houden.

Conform het communicatieplan en opdracht aan de aannemer houdt hij wekelijks een inloopavond, worden de bewoners individueel gesproken, volgen er steigeroverleggen en bewonersbrieven. Daarnaast brengt de aannemer via social media de bewoners op de hoogte van de actuele stand van zaken.

Van iedere woonboot/bewoner/eigenaar wordt een dossier opgesteld waarin afspraken, nulmeting en opname van de woonboot en opstallen door een onafhankelijk expertisebureau worden vastgelegd. Na uitvoering wordt met iedere bewoner afzonderlijk het dossier besproken en, indien naar tevredenheid, afgesloten.

Met de aannemer is een waardevolle Project Start Up gehouden waarin de afspraak is gemaakt om zorgvuldig samen te werken: samen maken wij dit project.

Grootste zorg is op dit moment dat (een deel van) de bewoners mogelijk in de weerstand blijven, waardoor de aannemer zijn opdracht niet (goed) kan uitvoeren. Op dat moment geeft dat aan ons als opdrachtgever een verantwoordelijkheid.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Voor start van de uitvoering, naar verwachting begin april 2015, dient duidelijk te zijn hoe wij als gemeente gaan acteren om deze opdracht uitvoerbaar te houden.

- Eemskanaal noordzijde, 1e fase in combinatie met Boardwalk / groenimpuls / aanpak openbare oevers / loop/fietsbrug

In dit deelgebied willen we een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkmilieu realiseren, waarbinnen we de interne en externe ontsluiting en de gewenste interwijk-verbindingen voor langzaam verkeer op aantrekkelijke wijze vormgeven. Daarvan kan een stimulerende werking uitgaan op initiatieven vanuit de markt. Nu er meer zicht is gekomen op het bouwplan Kop van Oost – fase II zullen we starten met het opstellen van de visie voor het deelgebied Boulevard.

- P+R Meerstad (voorheen Driebond)

De gemeenteraad heeft op 30 maart 2011 de nota P+R Groningen 2010-2020 vastgesteld. Onderdeel van de nota is de aanleg van een extra P+R-terrein bij Driebond.

Hiermee wordt ook Meerstad verbonden met het centrum. Deze hoogwaardige verbinding is niet alleen een impuls voor Meerstad, maar ook voor de ontwikkeling van de Eemskanaalzone (o.a. aanleg Berlagebrug en Sontbrug). De Eemskanaalzone is volop in ontwikkeling en de aanwezigheid van een P+R levert een bijdrage aan het tempo van deze ontwikkelingen. Daarnaast kan deze P+R een extra vervoersalternatief bieden tijdens de ombouw van de Zuidelijke Ringweg (2015-2020).

De benodigde capaciteit voor Driebond is vastgesteld op 400 parkeerplaatsen. Daarnaast wordt een eerste verkenning gedaan naar nevenfuncties voor het P+R-terrein. Dit kan een meerwaarde opleveren voor het functioneren van het P+R, de Eemskanaalzone en Meerstad.

Idealiter gezien sluiten P+R-terreinen aan op ringwegen/hoofduitvalswegen die de stad verbinden met de regio. Daarom wordt voor het nieuwe P+R-terrein voor een locatie gekozen die zich dicht bij de oostelijke ringweg bevindt, bij het kruispunt Driebond/Meerstad. De aansluiting van het terrein op de ringweg maakt ook onderdeel uit van deze studie.

Nadat een locatiekeuze is gemaakt, zal het voorlopig ontwerp uitgewerkt worden. Hierover zal onder andere overlegd worden met het OV-bureau, Provincie Groningen en Bureau Meerstad. Belangrijk is dat in een vroeg stadium overleg wordt gepleegd over de openbaar-vervoers-verbinding omdat dit één van de belangrijkste eisen aan een P+R-terrein is. Daarna zal het voorlopig ontwerp verder uitgewerkt worden tot een definitief ontwerp.

De Startaanvraag/Projectofferte is vastgesteld en het gevraagde voorbereidingskrediet van € 192.000 is door vaststelling in de raadsvergadering van 29 oktober 2014 beschikbaar gesteld.

De planning is optimistisch en streeft ernaar dat de P+R medio 2016 beschikbaar is. Of dat haalbaar is zal nog blijken.

- Containerterminal

Bij het deelgebied Containerterminal zijn geen ontwikkelingen te melden.

Volgende herziening

De laatste begroting is op 17 december 2014 door de raad vastgesteld. Eind 2015 wordt de volgende herziening in procedure gebracht voor vaststelling door de gemeenteraad. Gezien dit project een sleutelproject is, is de afspraak om met een jaarlijkse herziening te komen.

Slotcalculatie

De laatste vastgestelde herziene integrale grondexploitatie gaat uit van een looptijd tot eind 2034.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Stand van risico's benoemd in de grondexploitatie

Voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van de egaliseringsreserve van het grondbedrijf zijn de in box 3 aangegeven risico's van de lopende grondexploitatie relevant. Door middel van een hiervoor ontwikkelde methodiek wordt de omvang van het benodigde weerstandsvermogen gekwantificeerd. De beoordeling van het risicoprofiel van het grondbedrijf ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen vindt plaats op grondbedrijfniveau.

Ten behoeve van de berekeningssystematiek wordt onderscheid gemaakt tussen algemene risico's en projectrisico's.

Als algemeen risico worden de volgende risico's onderkend:

- 1) Boekwaarderisico;
- 2) Vertragingsrisico;
- 3) Prijs- en uitvoeringsrisico's

De specifieke projectrisico's zijn in de volgende categorieën opgenomen:

- 4) Subsidies;
- 5) Verwervingen;
- 6) Sloopkosten;
- 7) Bodemsanering

De bijdrage aan het benodigde weerstandsvermogen aan de grondexploitatie EKZ bedroeg bij de laatst vastgestelde herziening circa € 1,4 miljoen. Dit bedrag was gebaseerd op de situatie van de boekwaarde per 1 juli 2014.

Sontwegtracé, Berlagetracé, en Woonschepenhaven zijn buiten de berekening van het weerstandsvermogen van de risicoboxmethode gehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen is in de Kadernota Weerstandsvermogen geen specifieke berekeningsmethode voorgeschreven.

Voor infrastructurele projecten wordt de zogenaamde IFLO methode gehanteerd. Middels de IFLO worden de voorzienbare risico's op planafzet en -invulling aangemerkt. De onvoorzienbare risico's zijn de conjuncturele risico's en de risico's op de hoogte van gronduitgifteprijsen. Bij infrastructurele projecten doet zich geen gronduitgifte voor. De methode is derhalve aangepast.

Het benodigde weerstandsvermogen binnen het Sontwegtracé staat op € 0,8 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen wordt gevormd voor de nog te maken kosten, exclusief de Sontbrug. In de begroting is additioneel afgezien van het vormen van een noodzakelijk weerstandsvermogen voor de Sontbrug. Naar verwachting zijn mogelijke tegenvallers voldoende voorzien.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Integrale grondexploitatie Eemskanaalzone							
Bedragen x €							
Omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-13	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-14	Bedrag van aangevane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatie-begroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Vererving	17.581.000	568.000	18.149.000	0	994.000	156.000	19.298.000
Sloopkosten	290.000	10.000	300.000	0	135.000	1.065.000	1.501.000
Bodemonderzoek	26.000	0	26.000	0	0	1.758.000	1.784.000
Bouw- en woonrijp maken, groenvoorzieningen, kunstwerken	14.918.000	8.354.000	23.272.000	0	37.320.000	12.569.000	73.160.000
Woonrijp maken	0	0	0	0	0	0	0
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	4.838.000	509.000	5.347.000	0	1.918.000	4.890.000	12.156.000
Voorbereiding en toezicht	3.380.000	1.015.000	4.395.000	0	2.626.000	2.030.000	9.051.000
Exploitatielasten	-38.000	125.000	87.000	0	1.010.000	-87.000	1.010.000
Rentelasten	-2.250.000	-251.000	-2.501.000	0	214.000	977.000	-1.310.000
Bijdrage aan overige	0	25.000	25.000	0	0	0	25.000
Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	0	0	0
Inkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Complexiegalisatie	0	0	0	0	0	0	0
	38.745.000	10.355.000	49.100.000	0	44.217.000	23.358.000	116.675.000
Bijdragen							
Geneentelijke bijdragen	-22.304.000	-40.000	-22.344.000	0	-9.986.000	-20.927.000	-53.255.000
Subsidies	-27.213.000	0	-27.213.000	0	-22.910.000	800.000	-49.323.000
Bijdragen derden	-113.000	0	-113.000	0	-190.000	0	-303.000
	-49.630.000	-40.000	-49.670.000	0	-33.086.000	-20.127.000	-102.881.000
Opbrengsten							
Grondverkoop woningbouw	0	0	0	0	0	-13.182.000	-13.182.000
Grondverkoop gronden/bedrijfsruimte	0	0	0	0	0	-626.000	-626.000
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	0	0	0	0	0	-13.808.000	-13.808.000
Saldo (kosten -/ bijdragen -/ opbrengsten)	-10.885.000	10.315.000	-570.000	0	11.131.000	-10.577.000	-14.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

EEMSPOORT

Complexnummer: 8000040
Complex: Eemspoort
Projectleider: Martijn Doornbosch
Planeconoom: Leo Dekker

Omschrijving:

Eemspoort is een bedrijventerrein en een ecogebied die de Hunzezone wordt genoemd. Eemspoort ligt in het Zuidoosten van de gemeente Groningen. Het wordt aan de noordzijde begrensd door de Beneluxweg (N28), aan de oostzijde door het Euvelgunnetracé, aan de zuidzijde door de Europaweg (A7) en aan de westzijde door het bedrijventerrein Euvelgunne. Het plan is opgedeeld in een drietal fasen. Fase 1 is het gebied ten noorden van de Verlengde Bremenweg. Fase 2a is het gebied tussen de Verlengde Bremenweg en de Olgerweg en fase 2b is het gebied tussen de Olgerweg en de Europaweg (A7).

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 17 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6l, de exploitatiebegroting van het complex Eemspoort vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 45.007.000. De kosten worden voornamelijk gedekt uit verkoopopbrengsten van de bedrijventerreinen.

Stand van de kredieten:

	€
Raadsbesluit 27 mei 1998 no. 5I (fase 1 + alle verwerving)	30.221.000
Raadsbesluit 31 mei 2000 no. 5G, aanvullend krediet (totale uitvoering)	10.346.000
Raadsbesluit 18 december 2002 no. 13, aanvullend krediet	4.662.000
Raadsbesluit 18 juni 2008 no. 5m, verlaging krediet	-60.000
Raadsbesluit 15 december 2010 no. 6c, aanvullend krediet	1.796.000
Raadsbesluit 30 januari 2013 no. 8b.5, verlaging krediet	-2.365.000
Raadsbesluit 18 december 2013 no. 6i, geen wijziging krediet	0
Raadsbesluit 17 december 2014 no. 6l, verlaging krediet	-162.000
Totaal krediet	<u>44.438.000</u>

De uitgaven per 31 december 2014 bedragen € 41.393.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering:

Eemspoort is bouw- en woonrijp gereed, met uitzondering van fase 2b en een aantal verkeerskundige aanpassingen. Het woonrijp maken van fase 2b vindt gefaseerd plaats nadat de komende jaren de laatste 8 hectare wordt uitgegeven.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

In 2014 zijn vooral kosten gemaakt in de planontwikkeling en uitvoering van een aantal verkeerskundige aanpassingen aan de Kielerbocht en het ontwerp voor een fietsverbinding tussen de Bremenweg en de Verlengde Bremenweg. Daarnaast zijn kosten gemaakt in de sloop van de Euvelgunnerweg 46. Het afgelopen jaar heeft de planschadecommissie een negatief advies uitgebracht aan het college. De reden van het verzoek was dat een planologische wijziging van het bestemmingsplan heeft geleid tot een vermindering van de waarde van de grond. Het college heeft het negatieve besluit overgenomen. Tegen dat besluit is bezwaar en beroep aangetekend, waardoor er nog een kans bestaat dat aan Eemslanld planschade moet worden uitgekeerd. Het is moeilijk in te schatten hoeveel tijd er nodig is voor de definitieve uitspraak.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie:

In 2015 staat de realisatie van de fietsverbinding tussen de Bremenweg en de Verlengde Bremenweg op de planning. Daarnaast zijn er verbeteringen aan de Olgerweg in voorbereiding en wordt fase 2b overgedragen aan Stedelijk Beheer. Het woonrijpmaken wordt binnen de begroting door hun uitgevoerd en zal gelijke tred houden met de verkoop.

Volgende herziening:

De volgende herziening staat gepland in het najaar van 2015. Daarbij wordt een voorstel voorbereid tot het samenvoegen van de Grondexploitatie Eemspoort met de Grondexploitatie Eemspoort Zuid (Roodehaan), conform het raadsbesluit van 17 december 2014 (nr. 6p).

Slotcalculatie:

Wanneer de bovengenoemde samenvoeging geen doorgang kan vinden en medio 2016 de uitgaven uitkomen op 95% van de totale kosten, dan kan er eind 2016 een slotcalculatie worden opgesteld.

Risico's:

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemt in de grondexploitatie

In de laatst vastgestelde grondexploitatie zijn beperkte risico's benoemd ten aanzien van civiel- en technische werken, grondopbrengsten en het mogelijk vervallen van een verkoopopslag van woon-werkkavels. Deze risico's zijn nog steeds actueel.

Actuele risico's

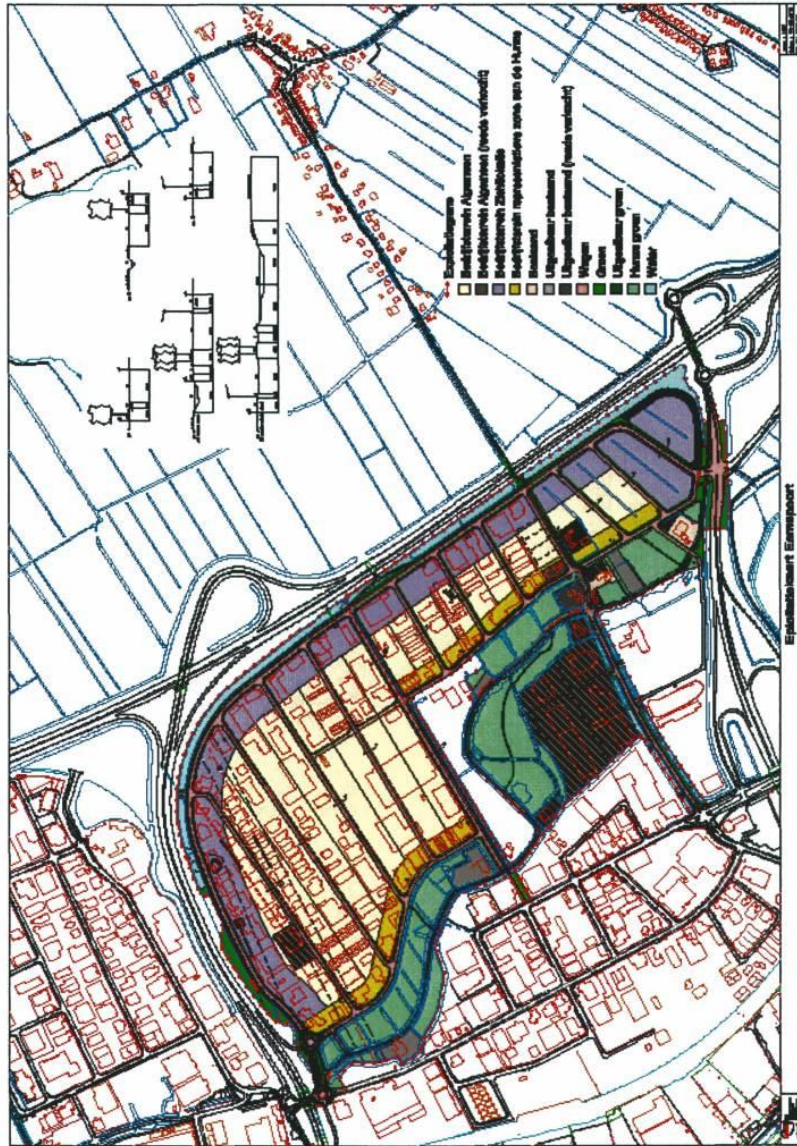
Eemspoort bevat verder de normale risico's⁴ ten aanzien van grondexploitaties.

⁴ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000040 Eemspoort							
Omschrijving	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	2015	2016 e.v.	Totaal (exploitatiebegroting)
Kosten							
Vererving	16.294.000	0	16.294.000	1.000	0	232.000	16.527.000
Sloopkosten en bodemonderzoek	445.000	18.000	463.000	1.000	35.000	21.000	520.000
Bouw- en woonrijpmaken e.d.	17.506.000	116.000	17.622.000	1.060.000	918.000	290.000	19.890.000
Planontwikkeling	2.935.000	73.000	3.008.000	63.000	27.000	194.000	3.292.000
Voorbereiding / toezicht	1.886.000	30.000	1.916.000	169.000	38.000	357.000	2.480.000
Promotie-/aquisitiekosten	0	0	0	0	25.000	114.000	139.000
Rentelasten	2.891.000	77.000	2.968.000	0	56.000	352.000	2.672.000
Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	510.000	-	510.000
Bijdrage aan overige	61.000	0	61.000	0	0	145.000	-84.000
Inkoop BTW	0	0	0	0	0	-	0
Terug te vragen inkoop BTW	-939.000	0	-939.000	0	0	-	-939.000
Complewergalisatie	0	0	0	0	0	-	0
TOTAAL kosten	41.079.000	314.000	41.393.000	1.294.000	1.609.000	711.000	45.007.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	-1.597.000	0	-1.597.000	0	0	-	-1.597.000
Gemeentelijk aandeel	-400.000	0	-400.000	0	0	-	-400.000
Overige bijdragen	-5.109.000	0	-5.109.000	0	0	-	-5.109.000
TOTAAL bijdragen	-7.106.000	0	-7.106.000	0	0	0	-7.106.000
Opbrengsten							
Vrije sector	0	0	0	0	0	-	0
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	-31.713.000	-163.000	-31.876.000	0	-882.000	8.963.000	-41.721.000
Overig/tuingrond	-1.576.000	0	-1.576.000	0	-1.000	-	-1.577.000
Overboekingen naar andere kavels	-274.000	0	-274.000	0	0	-	-274.000
TOTAAL opbrengsten	-33.563.000	-163.000	-33.726.000	0	-883.000	-8.963.000	-43.572.000
Saldo (kosten -/- bijdragen -/- opbrengsten)	410.000	151.000	561.000	1.294.000	726.000	-8.252.000	-5.671.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

ZERNIKE CAMPUS GRONINGEN

Complexnummer: 8000100
Complex: Zernike Campus Groningen
Projectleider: Martijn Doornbosch
Planeconoom: Leo Dekker

Omschrijving:

Op de Zernike Campus Groningen (voormalig Zernike Science Park) ligt één van de bedrijventerreinen die binnen de gemeente Groningen in uitgifte zijn. Zernike Campus wordt aan de zuidzijde begrensd door de Grouwelerie, het fietspad op de dijk aan de westzijde, het Kernfysisch Versneller Instituut (KVI) in het noorden en in het oosten de sloot westelijk van de Paddepoelsterweg.

Het bestemmingsplan Zernike maakt onderscheid in het bedrijventerrein van de gemeente Groningen, het onderwijsterrein van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en Hanze Hogeschool Groningen (HG). Op basis van een gezamenlijke visie ontwikkelen de bovengenoemde partijen de Zernike Campus tot één van de belangrijkste kennisdynamo's van stad en regio.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 17 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6t, de (tentatieve) exploitatiebegroting van het complex Zernike Campus Groningen vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 23.676.000.

Stand van de kredieten:	€
Raadsbesluit 23 oktober 1996 no.5f, eerste fase	3.857.000
Raadsbesluit 26 mei 1999 no. 5k	4.538.000
Raadsbesluit 17 oktober 2001 no. 9, exploitatielasten GN-IX	406.000
Raadsbesluit 18 oktober 2006 no. 6c, aanvullend krediet	14.940.000
Raadsbesluit 27 september 2007 no. 6g, aanvullend krediet	3.256.000
Raadsbesluit 25 mei 2011 no. 8e, afroaming ten behoeve van deelkrediet	-8.747.000
Raadsbesluit 30 januari 2013, no. 8b.3, geen wijziging krediet	0
Raadsbesluit 18 december 2013, no. 6i, verlaging krediet	0
Raadsbesluit 17 december 2014, no. 6t, aanvullend krediet	<u>1.890.000</u>
Totaal krediet	<u>20.140.000</u>

De uitgaven per 31 december 2014 bedragen € 19.229.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering

In de afgelopen jaren is gebleken dat het huidige bestemmingsplan onvoldoende functioneert waardoor de ontwikkeling van het bedrijventerrein nauwelijks van de grond komt. Er is daarom door de gezamenlijke partijen in de stuurgroep Zernike Campus Groningen gewerkt aan een visie en strategie voor het Zernikegebied. Op 14 juni 2013 zijn de ambities voor het gebied vastgelegd met de ondertekening van het werkdocument "Zernike Campus Groningen ... de energieke campus!" Vanuit deze overtuiging is de Stuurgroep Zernike opgericht en heeft het de opdracht gegeven aan onderwerpbureau West 8 voor het maken van een Ruimtelijk Kader voor de Zernike Campus Groningen. Ondertussen zijn ontwikkelingen op het gebied van "energie" op Zernike gestart of doorontwikkeld. Hierbij is de verdere ontwikkeling van de Energy Academy Europe belangrijk, waarbij we een

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

uitbreiding verwachten van het aantal bedrijfsvestigingen op Zernike dat in samenwerking met de aanwezige kennisinstellingen innovatieve producten en diensten ontwikkelt. In 2014 is er een reservering van € 33 miljoen vanuit het Rijk gedaan voor de aanleg van Geothermie. Dit biedt een kans om de ontwikkelingen in het gebied goed op gang te helpen. Hetzelfde geldt voor de ontwikkelingen van EnTranCe (Energie Transition Centre). In 2014 heeft EnTranCe een behoorlijke groei doorgemaakt en is er een uitbreiding gerealiseerd van 1 hectare naar 5 hectare.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014

In de afgelopen periode zijn er vooral kosten gemaakt in de samenwerking met de stuurgroep, t.b.v. de ontwikkeling van de visie en strategie, aan planontwikkeling (€272.000) en een bijdrage aan de ontwikkelingen van EnTranCe (€1.500.000). Daarnaast zijn er opbrengsten gerealiseerd met de verkoop van 4 hectare bedrijventerrein aan Hanze Hogeschool voor de ontwikkeling van EnTranCe (€3.868.000).

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale (tentatieve)grondexploitatie

In 2015 en verder wordt op basis van het ondertekende werkdocument en het Ruimtelijk Kader van West 8 gewerkt aan de profilering van energie, een gezamenlijke uitwerking van het stedenbouwkundig kader en het verkeersplan.

Dit Ruimtelijk Kader geeft, voor de komende 10 tot 15 jaar, op hoofdlijnen, de koers voor de ontwikkeling van de Zernike Campus Groningen aan. Voor meerdere onderdelen van het plan zijn varianten ontworpen die in een vervolgfase vragen om nader onderzoek en besluitvorming.

Op basis van een globale analyse wordt het gebied op verschillende onderwerpen nader geanalyseerd en voorzien van een ruimtelijke of programmatische visie voor de toekomst.

De ontwerpvoorstellen in de visie geven een richting voor het karakter, de organisatie en de inrichting van gebieden. Ze moeten niet gezien worden als ontwerpen die op deze manier uitgevoerd worden, maar als ontwerpogave voor nadere uitwerking.

In het kader van de ambitie tot het samensmeden van zuid en noord tot één Zernike Campus Groningen, worden de volgende ontwerpvoorstellen de komende jaren uitgewerkt:

1. De transformatie van de Zernikelaan naar een aantrekkelijke verbinding voor fietsers en voetgangers, openbaar vervoer en leveranciers
2. Het creëren van verkeersroutes voor langzaam verkeer in het noordelijk deel die aansluiten op het fietsnetwerk in de omgeving en het zuidelijk deel van de campus
3. Het omvormen van de parkeerterreinen van een "scheidende" naar een "verbindende" zone in de campus
4. Het ruimtelijk inkaderen van het gebied zodat er in de 'komende tijd een intiemer en aantrekkelijker vestigingsklimaat ontstaat
5. Het functioneel mengen van bedrijven en instellingen voor onderwijs en onderzoek om een optimale synthese te bereiken
6. Het versterken van de entrees (noord & zuid) van de Campus

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Daarnaast zijn er nog een aantal andere aspecten die verder uitgewerkt moeten worden. Zonder uitputtend hier te zijn moet gedacht worden aan:

- o Inrichtingsplan maken voor aansluiting Zernikelaan-Noordelijke ringweg (verkeerslichten / rotonde variant)
- o Plan/scenario's maken voor het middengebied (parkeerveld van de HG)
- o Opstellen prijsvraag voor ontwikkeling van wonen op Zernike
- o Plan maken voor verdere professionalisering van parkmanagement
- o Acquisitieplan opstellen
- o Mogelijkheden verkennen van Geothermie

En tenslotte zal moeten worden gekeken naar de verdeling en financieringsmogelijkheden (incl. subsidie) van bovenstaande voorstellen en overige aspecten.

In de komende maanden is de verwachting dat de projectvoorstellen verder worden uitgewerkt en worden vertaald voor het gemeentelijk deel in een nieuw op te stellen grondexploitatie voor de Zernike Campus Groningen. Per situatie, per project zal er een verdeling van de kosten overeengekomen moeten worden. We beginnen in 2015 met het uitwerken van de Zernikelaan, gevolgd door de andere projecten.

Volgende herziening:

De laatste begroting is op 17 december 2014 door de raad vastgesteld. Omdat dit project een sleutelproject is, is de afspraak om met een jaarlijkse herziening te komen.

Slotcalculatie:

n.v.t.

Risico's

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemt in de grondexploitatie

In de laatst vastgestelde grondexploitatie zijn beperkte risico's benoemd ten aanzien van het niet halen van het verwachte uitgiftetempo van 0,45 ha per jaar (vanaf 2015) en het niet halen van het gemiddelde verwachte opbrengstniveau. Deze risico's zijn nog steeds actueel.

Actuele risico's

Zernike bevat verder de normale risico's⁵ ten aanzien van grondexploitaties.

Ontwikkelmogelijkheden als gevolg van nieuw Ruimtelijk Kader

Het ontwikkelen van een kansrijk plan kan een beter financieel perspectief met zich meebrengen. Het financieel kader moet daarom ook nadrukkelijk onderdeel uitmaken van de opdracht aan het projectteam dat de visie uitwerkt tot een uitvoerbaar plan.

⁵ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2015							
Complex 8000100: Zernike Campus Groningen							
Bedragen x €							
Omschrijving	Uitgaven en	Uitgaven en	Totaal	Bedrag van	Nog te besteden		Totaal
	inkomsten t/m	inkomsten	verantwoord		of te ontvangen		
	dienstjaar	in	tot en met	verplicht.	2015	2016 ev	begroting)
	31-12-13	2014	31-12-14				
Kosten							
Vererving	5.751.000	0	5.751.000	0	0	0	5.751.000
Sloopkosten en bodemonderzoek	25.000	0	25.000	0	0	0	25.000
Bouw- en woonrijpmaken e.d. incl. V&T	4.910.000	18.000	4.928.000	4.000	808.000	1.911.000	7.651.000
Planontwikkeling	2.126.000	276.000	2.402.000	98.000	11.000	162.000	2.673.000
Exploitatielasten	649.000	76.000	725.000	0	39.000	629.000	1.393.000
Rentelasten	2.344.000	73.000	2.417.000	0	32.000	753.000	3.202.000
Bijdrage aan overige	2.303.000	1.500.000	3.803.000	0	0	0	3.803.000
Terug Gevraagde BTW	-822.000	0	-822.000	0	0	0	-822.000
TOTAAL kosten	17.286.000	1.943.000	19.229.000	102.000	890.000	3.455.000	23.676.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	-1.943.000	0	-1.943.000	0	0	0	-1.943.000
Overige bijdragen	-5.653.000	0	-5.653.000	0	0	0	-5.653.000
TOTAAL bijdragen	-7.596.000	0	-7.596.000	0	0	0	-7.596.000
Opbrengsten							
Vrije sector	0	0	0	0	0	0	0
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	-5.720.000	-3.868.000	-9.588.000	0	-378.000	-6.158.000	-16.124.000
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0	0
Verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Af te dragen verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-5.720.000	-3.868.000	-9.588.000	0	-378.000	-6.158.000	-16.124.000
Saldo (kosten -/ bijdragen -/ opbrengsten)	3.970.000	-1.925.000	2.045.000	102.000	512.000	-2.703.000	-44.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

WESTPOORT

Complexnummer: 8000130
Complex: Westpoort
Projectleider: Martijn Doornbosch
Planeconoom: Edwin Mol

Omschrijving:

Het bedrijventerrein Westpoort omvat de realisatie van een grootschalig nieuw bedrijvenpark aan de westkant van de stad met een rechtstreeks op- en afrit aan de A7. Deze directe verkeersaansluiting op de A7 creëert een optimale bereikbaarheid voor zowel de nieuw te vestigen bedrijven als voor de bestaande bedrijven op het Vierverlatenterrein en de suikerfabriek Suikerunie (voormalig CSM – locatie Vierverlaten). De exploitatiebegroting omvat niet het gehele bedrijventerrein zoals in het bestemmingsplan is omschreven. Het totale plan kan in drie deelgebieden worden onderscheiden. Uitsluitend het eerste deelgebied is opgenomen in deze exploitatiebegroting en omvat het gebied tussen de A7 en het Hoendiep.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

De oorspronkelijke exploitatiebegroting is op 19 oktober 2005 door de Raad vastgesteld. Deze exploitatiebegroting is inmiddels zes keer herzien. De meest recente herziening is vastgesteld op 17 december 2014 bij raadsbesluit nr. 6q. De totale investeringen binnen deze laatste herziene exploitatiebegroting bedragen € 108.073.000 op eindwaarde 31 december 2037. De kosten worden gedekt uit de opbrengsten bestaande uit o.a. uitgifte grond, opbrengstenstijgingen, interne en externe bijdragen en subsidies.

Stand van de kredieten:	€
Besluit 19-07-2000, nr 5h	14.521.000
Besluit 27-02-2002, nr 5e	750.000
Besluit 28-01-2004, nr 8	500.000
Besluit 22-12-2004, nr 10	2.750.000
Besluit 19-10-2005, nr 7	96.329.000
Besluit 20-02-2008, nr 7	5.614.000
Besluit 27-01-2010, nr 7e	-/- 2.022.000
Besluit 30-11-2011, nr 6h	-/- 47.690.000
Besluit 30-01-2013, nr 8b6	872.000
Besluit 18-12-2013, nr 6i	1.127.000
Besluit 17-12-2014, nr 6q	1.217.000
Geknipt beschikbaar krediet t/m jaarschijf 2016:	<u>73.968.000</u>

Het vorige beschikbaar gestelde uitvoeringskrediet van € 72.751.000 is bij de laatste herziening met € 1.217.000 verhoogd naar het afgesproken opgeknipte uitvoeringskrediet tot en met 2016. De begrote uitgaven tot en met 2016 komen uit op € 73.968.000.

De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen circa € 70.383.000.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014

Over het jaar 2014 bedroegen de gemaakte kosten € 2.186.000. Bijna 85% van dit bedrag heeft betrekking op drie kostenposten: rentelasten (€ 850.000), exploitatielasten (€ 370.000)⁶ en verwervingskosten (€ 622.000).

⁶ Binnen deze grondexploitatie is in 2014 o.a. € 465.000 aan OZB administratief geboekt onder de kostenpost exploitatielasten. Naast de betaalde OZB zijn er ook nog andere kosten, maar ook opbrengsten geboekt. Per saldo vielen de exploitatielasten in 2014 uit op € 370.000.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bij de verwervingskosten gaat het om een aantal administratieve correcties tussen deze grondexploitatie met de groundbank en om de administratieve verwerking van de grondruil met de Suikerunie.

Bijna € 0,5 miljoen is ten laste gebracht met betrekking tot de onroerende zaakbelasting voor de jaren 2011, 2012, 2013 en 2014 over de gemeentelijke (grond)bezittingen die binnen dit project liggen. Over de hoogte van de heffing en de bepaling voor de WOZ loopt nog discussie met de heffingsambtenaar, o.m. over de waarderingsgrondslag, objectafbakening, feitelijke juistheid van de aanslag, al dan niet toepassen van vrijstellingen. In beginsel worden niet-woningen (waaronder ook bouwterreinen) betrokken in de WOZ-waardering en OZB-heffing. In de laatst vastgestelde grondexploitatie was enkel de doorbelaste OZB tot en met 2011 achteraf meebegroet. Voor de jaren 2012 en verder was met deze kostensoort geen rekening gehouden. De eerstvolgende herziening van de grondexploitatie zal duidelijkheid moeten verschaffen hoe om te gaan met het OZB-item. De rentelasten zijn een resultante van de boekwaarde van dit project vermenigvuldigd met het doorbelaste rentepercentage (in 2014 3,0%). Eind 2014 was er voor grofweg € 29,6 miljoen meer kosten gemaakt dan aan opbrengsten gerealiseerd.

De belangrijkste overige kosten in 2014 betroffen hoofdzakelijk de planontwikkelingskosten (€ 254.000), kosten voor voorbereiding en toezicht (€ 40.000) en bouw- en woonrijpmaken (€ 39.000). In 2014 zijn er op Westpoort – fase 1 geen (uitgeefbare) kavels verkocht. Wel is bij een met gesloten beurzen grondruiltransactie met de Suikerunie een (administratieve) waarde gekoppeld aan de aan- en verkoop, namelijk tegen zo'n € 128.000. Ook heeft er – net als bij de verwervingskosten – een administratieve correctie plaatsgevonden tussen deze grondexploitatie met de groundbank.

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie

De interesse voor vestiging op Westpoort is momenteel beperkt. Er zijn nu drie bedrijven gevestigd: LCW, Pipelife en het nieuwe datacentrum van KPN / ODC, goed voor 4,8 hectare. Mogelijk vestigen nog meer datacentra zich op Westpoort.

Een paar herzieningen terug is een forse wijziging doorgevoerd van de gehanteerde uitgiftefasering, namelijk van 5,5 hectare per jaar naar circa 2,5 hectare per jaar. Vooralsnog houdt de (herziene) grondexploitatie vast aan dit tempo van 2,5 ha per jaar, vanaf 2015.

De gronden in fase 1B worden in 2015 opgehoogd. Deze actie is geïnitieerd en wordt gefinancierd vanuit het gemeentelijke gronddepot. Directe noodzaak was niet afkomstig vanuit de grondexploitatie, maar deze actie is op zichzelf een welkome aanvulling voor een verdere verbetering van de huidige grondslag van fase 1B.

Voor Westpoort is op het gebied van profilering, flexibilisering, schaalverkleining en tijdelijke invullingen de zogenaamde Rode Loper opgesteld. Hierin omschrijven we onze beleidsintenties voor de werklocaties met als showcase Westpoort.

De centrale doelstelling is: banen creëren door o.a. de vestigingsvoorwaarden voor ondernemers zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Dit doen we met een vraaggericht aanbod en ondersteunend flankerend beleid. Daarmee willen we de marktpotentie van Westpoort verbeteren. Kernbegrippen zijn: wervend, flexibel, lenig en transparant juridisch-planologisch instrumentarium. We vertrouwen op een passende invulling van Westpoort door ondernemers.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Vertaald in operationele termen betekent dit:

- Eén stedenbouwkundig en juridisch-planologisch product waarin vraaggerichtheid centraal staat en beeldkwaliteit, functionele flexibiliteit en mogelijkheden voor gebiedsdifferentiatie zijn opgenomen. Steeds volledig ten dienste aan onze vraaggerichte houding;
- Met een open werkwijze die zal moeten gaan functioneren als het "handelsmerk" van Westpoort;

Uitvoering van beide punten zal moeten resulteren in een imagoshift voor Westpoort.

Volgende herziening:

De laatste begroting is op 17 december 2014 door de raad vastgesteld. Eind 2015 wordt de volgende herziening in procedure gebracht voor vaststelling door de gemeenteraad. Gezien dit project een sleutelproject is, is de afspraak om met een jaarlijkse herziening te komen.

Slotcalculatie

De grondexploitatie gaat uit van een looptijd tot eind 2037.

Stand van risico's benoemd in de toelichting op de grondexploitatie

Een aantal kans- en risicoscenario's geeft verstrekkende positieve en negatieve financiële consequenties voor het eindresultaat weer. Zo zijn vele investeringen al gedaan, resterende (civieltechnische) investeringen zijn relatief beperkt, terwijl de (grond)opbrengsten achterblijven. Het wijzigingen van de renteparameter, het uitgiftetempo, de grondprijzen en/of opbrengstenstijging hebben een veel groter effect op het eindresultaat dan wijzigingen van de parameter kostenstijging, resterende kosten voor het bouw- en woonrijp maken, planontwikkelingskosten e.d. Deze laatstgenoemde reeks van kans- en risicoscenario's zijn in relatieve zin beduidend minder verstrekkend dan die van de eerstgenoemde reeks

Actuele risico's

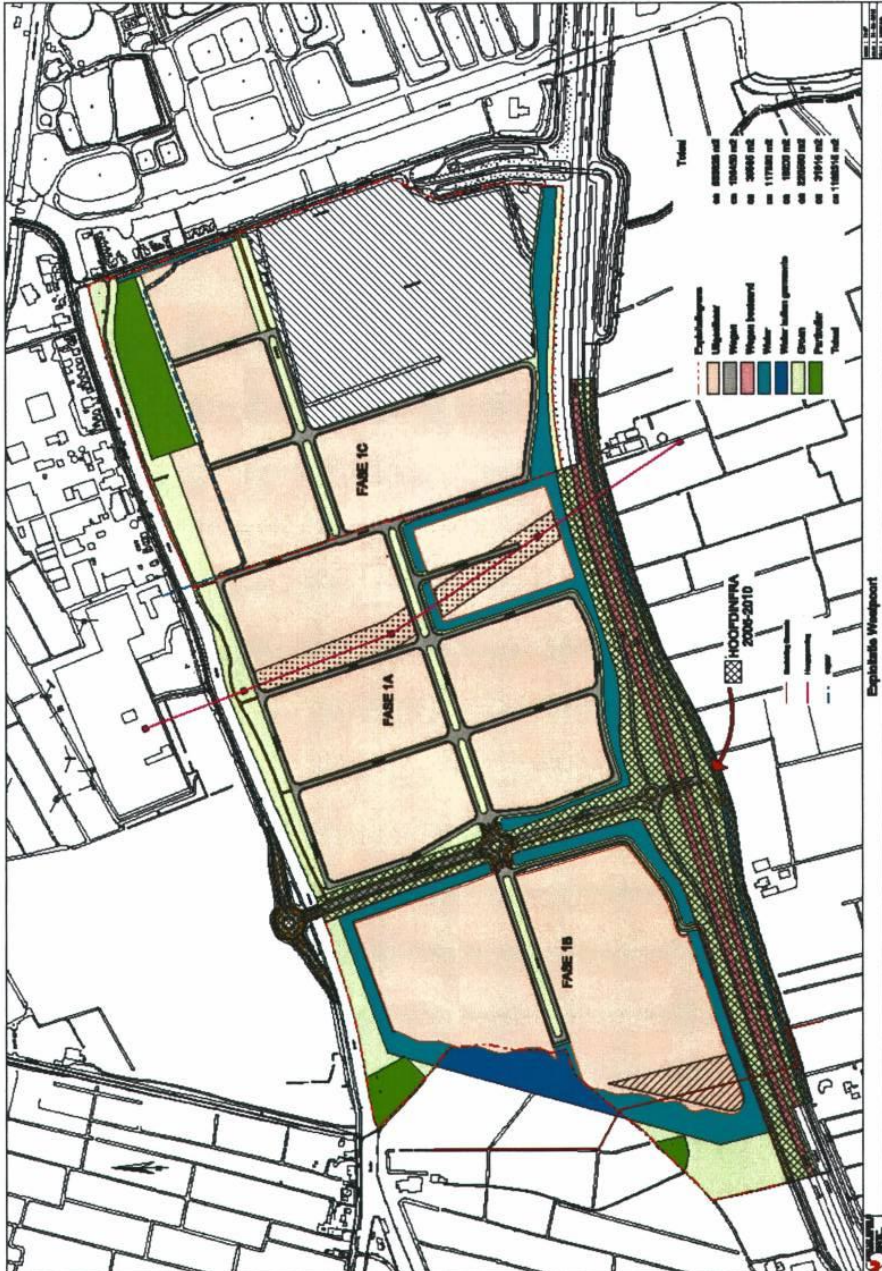
De uitgiftefasering staat binnen de grondexploitatie ongewijzigd op circa 2,5 hectare per jaar, ingaande per 2015. Gezien de huidige economische situatie blijft voornamelijk extra aandacht uitgaan naar het risico "vertraagd uitgiftetempo grondverkoop".

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014								
Complex 8000130 Westpoort - fase 1								
Bedragen x €	Omschrijving	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar 31-12-13	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-14	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatiebegroting)
						2015	2016 e.v.	
Kosten								
	Verwerving	20.547.000	622.000	21.169.000	0	411.000	49.000	21.629.000
	Sloopkosten	270.000	0	270.000	0	70.000	70.000	410.000
	Bodemonderzoek/sanering	41.000	0	41.000	0	0	33.000	74.000
	Bouwrijpmaken	18.581.000	19.000	18.600.000	26.000	61.000	9.904.000	28.591.000
	Woonrijpmaken	627.000	7.000	634.000	0	296.000	1.447.000	2.377.000
	Kunstwerken	5.318.000	13.000	5.331.000	0	9.000	0	5.340.000
	Planontwikkeling	5.910.000	254.000	6.164.000	132.000	118.000	3.780.000	10.194.000
	Voorbereiding / toezicht	2.642.000	40.000	2.682.000	6.000	38.000	1.662.000	4.388.000
	Promotie-/aquisitiiekosten	0	0	0	0	123.000	885.000	1.008.000
	Rentelasten	13.906.000	850.000	14.756.000	0	1.032.000	17.818.000	33.606.000
	Exploitatielasten	292.000	369.000	661.000	0	-361.000	-14.000	286.000
	Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	0	0	0
	Bijdrage aan overige	63.000	12.000	75.000	12.000	19.000	64.000	170.000
	Inkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
	TOTAAL kosten	68.197.000	2.186.000	70.383.000	176.000	1.816.000	35.698.000	108.073.000
Bijdragen								
	Rijksbijdragen	-8.879.000	0	-8.879.000	0	125.000	0	-8.754.000
	Bijdrage derden	-176.000	0	-176.000	0	0	0	-176.000
	Eigen gemeentelijke bijdrage	-27.885.000	0	-27.885.000	0	0	0	-27.885.000
	TOTAAL bijdragen	-36.940.000	0	-36.940.000	0	125.000	0	-36.815.000
Opbrengsten								
	Bedrijventerreinen	-3.662.000	0	-3.662.000	0	-2.300.000	-65.132.000	-71.094.000
	Kantoren/scholen/bedrijfssterreinen	0	0	0	0	0	0	0
	Overig/tuingrond (o.a. afname Suikerunie)	-120.000	-13.000	-133.000	0	0	2.000	-131.000
	Reserveringsvergoeding	-27.000	0	-27.000	0	0	0	-27.000
	Verkooprente	-6.000	0	-6.000	0	0	0	-6.000
		0	0	0	0	0	0	0
	TOTAAL opbrengsten	-3.815.000	-13.000	-3.828.000	0	-2.300.000	-65.130.000	-71.258.000
Saldo		27.442.000	2.173.000	29.615.000	176.000	-359.000	-29.432.000	0

(kosten -/- bijdragen +/- opbrengsten)

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

EEMSPOORT ZUID (ROODEHAAN)

Complexnummer: 8000140
Complex: Eemspoort Zuid (Roodehaan)
Projectleider: Martijn Doornbosch
Planeconoom: Leo Dekker

Omschrijving:

Eemspoort Zuid biedt ruimte aan bedrijven in een breder segment van milieu gerelateerd tot gemengd. In totaal wordt 27,7 ha. uitgegeven, binnen een gebied van circa 51 ha. Het terrein is gelegen aan de oostzijde van de stad, in het noorden begrenst door de Europaweg (A7), in het oosten door het Euvelgunnetracé, in het zuiden door de Winschoterweg en ten slotte in het westen door de Stainkoeln.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 18 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6p, de exploitatiebegroting van het complex Eemspoort Zuid (Roodehaan) vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 35.242.000. De kosten worden voornamelijk gedekt uit verkoopopbrengsten van de bedrijventerreinen.

Stand van de kredieten:

	€
Raadsbesluit 20 december 2000, aankoop krediet	3.344.360
Raadsbesluit 26 september 2007 no. 6d, uitvoering krediet	23.146.640
Raadsbesluit 17 december 2008 no. 6b, aanvullend krediet	4.490.000
Raadsbesluit 27 januari 2010 no. 7h, aanvullend krediet	2.625.000
Raadsbesluit 30 januari 2013 no. 8b.4, verlaging krediet	-14.380.000
Raadsbesluit 18 december 2013 no. 6i, verlaging krediet	-386.000
Raadsbesluit 17 december 2014 no. 6p, verlaging krediet	<u>-475.000</u>
Totaal krediet	<u>18.365.000</u>

De uitgaven per 31 december 2014 bedragen € 16.126.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering:

Fase 1 van het bedrijventerrein is bouw- en woonrijp gemaakt, met uitzondering van de trottoirs en inritten. Deze worden aangelegd wanneer de eerste gronden zijn verkocht. Het gebied is goed ontsloten op de Europaweg in combinatie met het bedrijventerrein Eemspoort (complexnummer 8000040). De beide bedrijventerreinen zijn door een kruispunt met verkeersregelinstallatie verbonden. Onder de Europaweg is een fauna passage aangelegd van ongeveer 30 meter. Het terrein is klaar voor de vestiging van de eerste ondernemer.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014

In 2014 bedroegen de kosten circa € 0,6 miljoen. De kosten hebben vooral betrekking op de rentekosten die in rekening zijn gebracht. Er hebben geen verkopen plaatsgevonden of bijdragen ontvangen.

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie:

De eerste fase van Roodehaan is bouwrijp en kan uitgegeven worden. De interesse voor vestiging op Eemspoort Zuid is voorlopig gering. Momenteel hebben zich nog geen bedrijven gevestigd op Eemspoort Zuid fase 1(9,1 ha). Fase 2 (14,5 ha) en fase 3 (4,1 ha) zullen voorlopig niet ontwikkeld worden. De verwachting is dat als Eemspoort (complex: 8000040) "vol" is de interesse voor Eemspoort Zuid zal aantrekken. Op fase 2 en 3 zijn als proef wilgentenen geplant om het duurzaamheidsimago van de stad te versterken. Ook wordt fase 1 af en toe gebruikt als evenemententerrein.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgende herziening:

De volgende herziening staat gepland in het najaar van 2015. Daarbij wordt een voorstel voorbereid tot het samenvoegen van de Grondexploitatie Eemspoort Zuid (Roodehaan) met de Grondexploitatie Eemspoort, conform het raadsbesluit van 17 december 2014 (nr. 6p).

Slotcalculatie:

Wanneer medio 2028 de uitgaven uitkomen op 95% van de totale kosten, kan er eind 2028 een slotcalculatie worden opgesteld.

Risico's:

Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

In de laatst vastgestelde grondexploitatie is een kansen en risico-paragraaf opgenomen. De effecten van wijzigingen in rente, kosten- en opbrengstenstijging dan wel daling, andere uitgangspunten en aanbestedingsresultaten zijn weergegeven.

Actuele risico's

Eemspoort Zuid (Roodehaan) bevat verder de normale risico's⁷ ten aanzien van grondexploitaties.

---

⁷ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000140 Eemspoort Zuid (Roodehaan)							
Bedragen x €							
Omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	2015	2016 e.v.	Totaal (exploitatie- begroting)
Kosten							
Verwerving	5.798.000	0	5.798.000	5.000	44.000	0	5.847.000
Bodemonderzoek/-sanering	6.000	0	6.000	0	116.000	56.000	178.000
Bouw-/woonrijpmaken	4.824.000	77.000	4.901.000	70.000	369.000	9.758.000	15.098.000
Planontwikkeling	1.680.000	96.000	1.776.000	79.000	26.000	743.000	2.624.000
Voorbereiding en toezicht	388.000	6.000	394.000	19.000	189.000	1.679.000	2.281.000
Promotie-/aquisitiekosten	0	0	0	0	46.000	410.000	456.000
Exploitatielasten	0	0	0	0	0	0	0
Rentelasten	2.435.000	416.000	2.851.000	0	569.000	4.938.000	8.358.000
Bijdrage aan overige inkoop BTW	400.000	0	400.000	0	0	0	400.000
Complexalisatie	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL kosten	15.531.000	595.000	16.126.000	173.000	1.359.000	17.584.000	35.242.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	-51.000	0	-51.000	0	0	0	-51.000
Overige bijdragen	-1.911.000	0	-1.911.000	0	0	0	-1.911.000
TOTAAL bijdragen	-1.962.000	0	-1.962.000	0	0	0	-1.962.000
Opbrengsten							
Woningwet	0	0	0	0	0	0	0
Vrije sector	0	0	0	0	0	0	0
Kantoren/scholen/bedrijfstereinen	0	0	0	0	-1.633.000	-31.633.000	-33.266.000
Overig/ tuingrond	-11.000	0	-11.000	0	0	0	-11.000
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-11.000	0	-11.000	0	-1.633.000	-31.633.000	-33.277.000
Saldo (kosten -/- bijdragen +/- opbrengsten)	13.558.000	595.000	14.153.000	173.000	-274.000	-14.049.000	3.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

EUROPAPARK STATION, EUROPAPARK EN KEMPKENSBERG

Complexnummer: 8000220 (2BN16)
Complex: Europapark Station, Europapark en Kempkensberg
Projectleider: Mark van Maanen
Planeconoom: Henk Zuidhof

Omschrijving:

De integrale grondexploitatie Europapark is opgedeeld in de deexploitaties Europapark, Europapark Station en Kempkensberg. In 2013 heeft uw raad besloten om de grondexploitaties samen te voegen.

I. Europapark

Het project Europapark vindt zijn oorsprong in het structuurplan 'De Stad van Straks'. In de structuurschets Zuidoost (1996) worden de in het structuurplan geconstateerde mogelijkheden om aan de zuidoost kant van de stad de economische positie van de stad te versterken verder uitgewerkt. Deze oorsprong van het plan heeft geresulteerd in het bestemmingsplan Europapark dat in 2003 is vastgesteld. Het plan Europapark wordt begrensd door de Zuidelijke Ringweg, de Europaweg, de goederenspoorlijn en de spoorlijn Groningen – Zwolle. Het gebied is circa 61 ha groot, inclusief de eigendommen van de NS. Het Europapark bestaat uit vijf deelgebieden: Euroborg, Kantoren & park, woonwijk De Linie, het station Europapark en de Skivijver. Het parkgebied en het doorgetrokken Winschoterdiep verbinden de kwadranten onderling met uitzondering van de skivijver die aan de andere kant van de A7 ligt.

II. Station

Het station Europapark is onderdeel van het stedenbouwkundig plan Europapark, vastgesteld door de Raad in 1999. Het station is door de jaren heen genoemd als één van de belangrijke projecten om doelstelling op het gebied van openbaar vervoer te realiseren, zoals verwoord in nota's over het Stadsbestuurlijk Openbaar Vervoer (STOV), Kolibri en kortgeleden het Raamwerk Regiorail. Het station is in Verkeer en Waterstaat term een zogenaamd "basisstation". Binnen dat concept vindt kaartverkoop plaats via automaten; er wordt dus geen stationsgebouw gerealiseerd. Wel moet het station voldoen aan de eisen op het gebied van sociale veiligheid, comfort en bereikbaarheid.

III. Kempkensberg

Op de locatie waar ooit de kenmerkende 4 torens van de IBG groep (nu DUO) stonden wordt een nieuw plan gerealiseerd. De eerste fase ter plaatse van de Kempkensberg is inmiddels ontwikkeld en in plaats van de kenmerkende torens is er nu een nieuw icoon verzezen; het cruiseschip. Bij de gebiedsontwikkeling Europapark was de wens geuit om de woningbouw in de directe nabijheid van de kantorenontwikkeling mogelijk te maken. Op het gedeelte Engelse kamp wordt hard gewerkt om een woningbouwlocatie te ontwikkelen.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 17 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6s, de laatst herziene integrale grondexploitatie vastgesteld. De deexploitaties zijn in totaliteit begroot op € 188.712.000 aan kosten; Europapark € 104.310.000, Station € 60.437.000 en Kempkensberg € 23.965.000.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Stand van de kredieten:

De deelexploitaties hebben gezamenlijk een totaalkrediet van €171.742.000, de kosten per 31-12-2014 bedragen € 156.333.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

I. Europapark	
Raadsbesluit 5 november 1998 nr. 5, aankoop van het EDON-terrein	€ 6.909.000
Raadsbesluit 27 januari 1999 nr. 12, plankosten	€ 681.000
Raadsbesluit 22 december 1999 nr. 18, verwerving sloop bodemsanering en plan	€ 13.296.000
Raadsbesluit 21 november 2001 nr. 11, infra sloop bodemsanering en plan	€ 2 3.716.000
Raadsbesluit 31 maart 2004 nr. 8, verwerving plan en v&t	€ 4.922.000
Raadsbesluit 23 mei 2007 nr. 7, aanvullend uitvoeringskrediet	€ 43.700.000
Raadsbesluit 25 januari 2012 nr. 11, ingetrokken uitvoeringskrediet	-/- € 1.200.000
Correctie	-/- € 24.000
Raadsbesluit 18 december 2013 nr. 6i, aanvullend uitvoeringskrediet	€ 400.000
Raadsbesluit 17 december 2014 nr. 6, aanvullend uitvoeringskrediet	€ 2.260.000
Totaal door de raad verstrekt krediet Europapark	€ 94.660.000
II. Station	
Raadsbesluit 28 mei 2008 nr. 12, plankostenkrediet	€ 2.200.000
Raadsbesluit 17 juni 2009 nr. 09, uitvoeringskrediet	€ 41.900.000
Raadsbesluit 23 juni 2010 nr. 10, boorfinanciering vierde spoor	€ 2.000.000
Raadsbesluit 18 maart 2011 nr. 11 fietskelder en fietsroute Helperzoom	€ 3.061.000
Raadsbesluit 25 januari 2012 nr. 11, aanvullend uitvoeringskrediet	€ 10.819.000
Raadsbesluit 18 december 2013 nr. 6, aanvullend uitvoeringskrediet	€ 10.538.000
Raadsbesluit 17 december 2014 nr. 6, ingetrokken uitvoeringskrediet	-/- € 13.738.000
Totaal door de raad verstrekt krediet Station	€ 56.780.000
III. Kempkensberg	
Raadsbesluit 20 februari 2008 nr. 6	€ 1.390.000
Raadsbesluit 18 juni 2008 nr. 5	€ 528.000
Raadsbesluit 29 oktober 2008 nr. 6	€ 10.815.000
Raadsbesluit 30 maart 2011 nr. 6	€ 1.623.000
Raadsbesluit 30 januari 2013 nr. 8	€ 3.528.000
Raadsbesluit 18 december 2013 nr. 6	€ 686.000
Correctie	-/- € 70.000
Raadsbesluit 17 december 2014 nr. 6	€ 1.802.000
Totaal door de raad verstrekt krediet Kempkensberg	€ 20.302.000

Voortgang uitvoering:

Het afgelopen jaar is op het Europapark de aanleg van de hoofdinfrastructuur – de Boumaboulevard – afgerond. Hiermee is aan een belangrijke randvoorwaarde voldaan om het gebied optimaal bereikbaar te maken. Het station is gerealiseerd en officieel geopend. De financiële afwikkeling wordt voorzien in 2015, met de aannemer is nog niet al het meerwerk afgerekend. Tussen station Europapark en de Kempkensberg is de uitvoering van de herinrichting van de Helperzoom afgerond.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

In 2014 bedroegen de kosten circa € 8 miljoen, hierin heeft € 2,5 miljoen betrekking op termijnen van Prorail voor bouwrijpmaken van het station. Aan opbrengsten zijn gedeeltelijk ISV (€750.000) en BIRK (€280.000) subsidies ingeboekt.

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Ontwikkelingen na 2014:

De aanleg van de infrastructuur in combinatie met het station, de busbaan Europaweg en de P+R Europapark zorgt voor een goede bereikbaarheid van het gebied en daarmee een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers. Dit gegeven en het enigszins weer aantrekken van de economie leidt tot het aantrekken van het aantal bouwinitiatieven op het Europapark. In willekeurige volgende noemen we de initiatieven waarover we met initiatiefnemers in gesprek zijn:

- een woonzorg complex met ca. 300 kamers met een volledig publiek plint tegenover het station;
- een CPOP initiatief van ca. 30 woningen nabij de kolenmuur;
- een programma met startershuurwoningen eveneens nabij de kolenmuur verdeeld over een aantal appartementen complexen;
- een woningbouwprogramma in combinatie met publieke voorzieningen op de locatie bij het buurtpark tegenover De Linie;
- een sportcomplex (nabij het trainingsveld van de A-selectie van de FCG) in samenwerking met het Noorderpoortcollege en;
- een brasserie nabij de Euroborg.

Nu de infrastructuur gereed is en de initiatieven weer aantrekken richten we ons op het vergroenen van het Europapark. Hiervoor hebben we een groenvisie uitgewerkt. De intentie is om na de zomer van 2015 te starten met een gefaseerde aanleg van het groen.

Voor het deelgebied Engelse Kamp – wat door de gemeente wordt ontwikkeld – hebben wij met ontwikkelaars de afgelopen periode een stedenbouwkundig concept gemaakt. Momenteel wordt samen met de ontwikkelaars het concept op zijn financiële haalbaarheid getoetst. Het betreft een plan voor ca. 120 grondgebonden woningen. Over deze ontwikkeling hopen wij eind dit jaar op hoofdlijnen tot overeenstemming te komen. In de visie van het gebied is ook nog een appartementencomplex met ca. 60 appartementen opgenomen. Ook met deze ontwikkeling willen wij op korte termijn een doorstart gaan maken.

Volgende herziening:

Europapark is een sleutelproject waarvan de begroting jaarlijks herzien wordt.

Slotcalculatie:

De grondexploitatie Europapark is naar verwachting in 2032 gerealiseerd. Na afloop van de grondexploitatie zal een slotcalculatie plaatsvinden.

Risico's:

Voor de integrale grondexploitatie zijn de volgende risico's te benoemen:

- omdat met de aannemer nog niet al het meerwerk is afgerekend, kan op dit moment voor het station Europapark nog niet met alle zekerheid worden aangegeven dat binnen het begrote budget van 42 miljoen wordt gebleven;
- door de recessie blijft het uitgifte tempo voor het Europapark van kantoren (jaarlijks 1.875 BVO) een risico;
- het niet halen van het gemiddeld verwachte opbrengstenniveau per m² uit te geven grond. De grondprijzen zoals opgenomen in de grondexploitatie zijn daarom verlaagd ten opzichte van de grondexploitatie 2013.
- voor de Engelse Kamp (deelplan Kempkensberg) blijft het aantal te realiseren woningen en de fasering een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast zal uit een markttoets moeten blijken of de geprognostiseerde grondwaarde niet te hoog is;

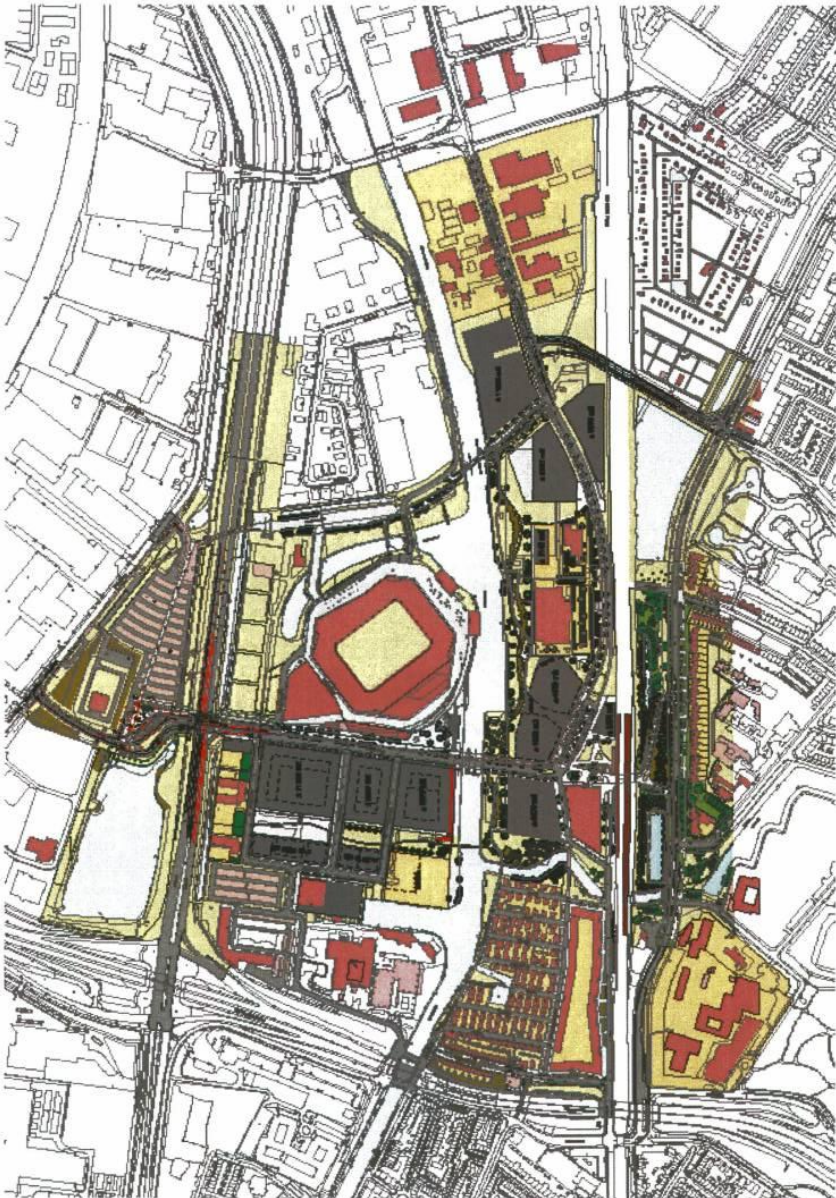
Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

het is nog onzeker of de organisatie "Aanpak Ring Zuid" wel de € 1 miljoen bijdrage betaald als compensatie voor de (bouw) grond welke benodigd is voor de aanleg van de Helperzoomtunnel. De tunnel is geprojecteerd in een bouwkaavel waarop opbrengsten in de grex zijn geprognostiseerd. Deze moeten worden gecompenseerd door de veroorzaker

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000220 Europapark - Station - Kempkensberg							
Bedragen x €							
Omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-13	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-14	Bedrag van aangegane verplicht.	2015	2016 e.v.	Totaal (exploitatie- begroting)
Kosten							
Vererving	25.739.000	2.000	25.741.000	0	0	6.000	25.747.000
Sloopkosten	4.696.000	524.000	5.220.000	0	0	-59.000	5.161.000
Bodemonderzoek en -sanering	7.752.000	31.000	7.783.000	40.000	15.000	42.000	7.880.000
Bouwnijpmaken	32.413.000	3.351.000	35.764.000	32.000	10.710.000	9.330.000	55.836.000
Woonrijpmaken	21.369.000	1.904.000	23.273.000	540.000	3.912.000	-853.000	26.872.000
Groenvoorzieningen	203.000	3.000	206.000	0	0	2.811.000	3.017.000
Kunstwerken	3.869.000	0	3.869.000	0	0	63.000	3.932.000
Planontwikkeling	18.979.000	375.000	19.354.000	144.000	-13.000	957.000	20.442.000
Voorbereiding en toezicht	9.789.000	190.000	9.979.000	129.000	-9.000	1.584.000	11.683.000
Exploitatielasten	201.000	157.000	358.000	0	0	-156.000	202.000
Rentelasten	11.770.000	739.000	12.509.000	0	-197.000	3.352.000	15.664.000
Bijdrage aan overige	11.892.000	800.000	12.692.000	0	0	0	12.692.000
Terug te vragen inkoop BTW	-415.000	0	-415.000	0	0	0	-415.000
TOTAAL kosten	148.257.000	8.076.000	156.333.000	885.000	14.418.000	17.077.000	188.713.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen (subsidies)	-42.484.000	-1.030.000	-43.514.000	0	-12.731.000	0	-56.245.000
Overige bijdragen	-65.932.000	-800.000	-66.732.000	0	12.000	-750.000	-67.470.000
TOTAAL bijdragen	-108.416.000	-1.830.000	-110.246.000	0	-12.719.000	-750.000	-123.715.000
Opbrengsten							
Vrije sector	-11.816.000	0	-11.816.000	0	0	-18.259.000	-30.075.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterrinen	-7.026.000	210.000	-6.816.000	0	0	-21.364.000	-28.180.000
Overig/ tuingrond	-4.973.000	0	-4.973.000	0	-1.785.000	0	-6.758.000
TOTAAL opbrengsten	-23.815.000	210.000	-23.605.000	0	-1.785.000	-39.623.000	-65.013.000
Saldo (kosten -/- bijdragen -/- opbrengsten)	16.026.000	6.456.000	22.482.000	885.000	-86.000	-23.296.000	-15.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

GROTE MARKT OOSTZIJDE

Complexnummer: 8000300
Plankostencomplex: Grote Markt Oostzijde
Projectleider: Elzo Dijkhuis
Planeconoom: Bert Karsens

Omschrijving:

Het project Grote Markt-oostzijde betreft een ingrijpende herontwikkeling van de oostzijde van de Grote Markt. Doel van het project is te komen tot een fundamentele verbetering van het functioneren van de Grote Markt en dan met name de oostzijde.

Projectplan:

De Oostzijde van de Grote Markt was een minder aantrekkelijk gebied. De naoorlogse ingrepen – het achterwaarts verschuiven van de rooilijn en de bouw van een winkelpassage met een bovengrondse parkeergarage – hebben ertoe geleid dat het gebied onvoldoende functioneerde. Dat heeft ook gevolgen voor de noordzijde van de markt.

Toch biedt dit gebied in het hart van de stad volop mogelijkheden. Hier investeren leidt tot een aanzienlijke verbetering van de binnenstad. Een nieuwe culturele voorziening – het Groninger Forum – gecombineerd met commerciële functies moet de Grote Markt Oostzijde weer aantrekkelijk maken voor een breed publiek. Door het herstellen van de oorspronkelijke rooilijn willen we de Grote Markt haar beslotenheid en intimiteit teruggeven. Bovendien willen we achter de bebouwing van de Grote Markt Oostzijde ruimte creëren voor een nieuw stadsplein: de Nieuwe Markt, een werkelijk kloppend hart van de stad.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 26 november 2014 heeft u de “bouw- en grondexploitatie Grote Markt oostzijde” vastgesteld. Het betreft een projectbegroting voor zowel de grondexploitatie als de bouw van het Forum, de fietsenstalling en de parkeergarage.

Aardbevingsbestendig maken Forum:

In de laatst vastgestelde bouw- en grondexploitatie en in de bijbehorende risicoanalyse is geen rekening gehouden met het aardbevingsbestendig maken van het Forum. Dientengevolge is ook de staat P getalsmatig gezien exclusief gevolgen van de aardbevingsproblematiek.

Op 10 februari j.l. is besloten een bouwpaauze van 4 maanden in te lassen om na te gaan of en hoe het Forum aardbevingsbestendig wordt gemaakt. Met het Rijk is de afspraak gemaakt dat de meerkosten en schade als gevolg van de bouwpaauze door het Rijk worden vergoed. Dit is een afspraak op hoofdlijnen. In detail moet de afspraak nog worden uitgewerkt. Het inlassen van de bouwpaauze heeft gevolgen voor zowel de planning, de te maken kosten als het risicoprofiel. De planning vertraagt met in ieder geval 4 maanden. Meerkosten zijn er onder andere in de vorm van extra onderzoekskosten, schadeclaims BAM en rentekosten. Een nieuw financieel risico is in het project geïntroduceerd: het risico dat het Rijk niet de volledige door de gemeente te maken meerkosten en geleden schade vergoed.

Als de komende maanden wordt besloten de constructie van het Forum daadwerkelijk te versterken zal het gevolgen hebben voor de planning. Ook zullen de meerkosten en schade en het risicoprofiel wijzigen.

Nadere besluiten en nieuwe inzichten worden met uw raad gedeeld. In de navolgende tekst is geen rekening gehouden met de hierboven genoemde effecten van de bouwpaauze.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Grondgebruik:

Het plangebied is 18.425 m2 groot. Hiervan wordt ruim 6000 m2 heringericht als nieuw openbaar gebied. De rest blijft bebouwd of wordt opnieuw bebouwd.

Voortgang uitgifte:

Er zijn nog geen gronden uitgegeven.

Voortgang uitvoering:

Verwerving:

De benodigde gronden en panden zijn inmiddels verworven. De nieuwbouw van Vindicat is inmiddels in gebruik genomen.

Bouw- en woonrijp maken:

De archeologische werkzaamheden en het bouwrijp maken zijn grotendeels uitgevoerd. De sloop fase 1 is in 2012 uitgevoerd waardoor ruimte is ontstaan voor de bouw van het Forum en Vindicat. In 2013 en 2014 is ook de Naberpassage en de oudbouw van Vindicat gesloopt. Het woonrijp maken is nog niet aan de orde.

Oostwand:

Intentie en ontwikkelovereenkomst zijn overeengekomen met VVW. Het bestemmingsplan is flexibeler gemaakt en het beeldkwaliteitsplan is aangepast om beter in te kunnen spelen op de wijzigingen in de vastgoedmarkt. Een realisatieovereenkomst met VVW wordt niet eerder dan medio 2015 verwacht.

Bouwexploitatie Forum, parkeergarage en fietsenstalling:

De bouw van het Forum, de parkeergarage en de fietsenstalling is in 2012 binnen budget aanbesteed en gegund aan de BAM. De bouw is volgens planning gestart in september 2012. De BAM heeft momenteel 34 weken achterstand op de bouwplanning. De BAM is voornemens deze achterstand in te lopen. Ingebruikname van het Forum is voorzien in 2017.

Subsidies:

Geen bijzonderheden.

Samenwerking met marktpartijen:

Voor de herontwikkeling van deelproject de Oostwand is een intentieovereenkomst en een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met Volker Wessels Vastgoed B.V. Thans worden nadere afspraken gemaakt over de programmatische en ruimtelijke invulling. Om de door de markt gewenste schaalvergroting mogelijk te maken is het bestemmingplan en het beeldkwaliteitsplan aangepast. Een nader ontwerp wordt niet eerder dan medio 2015 verwacht. De intentie is om na gereedkomen van het (voorlopig) ontwerp een realisatieovereenkomst te sluiten. Deze overeenkomst zal naar verwachting niet eerder dan medio 2015 kunnen worden gesloten. De benodigde aanbouwen aan de achterzijde van het gemeentelijk bezit aan de Poelestraat zullen in opdracht van de gemeente worden gerealiseerd. Voor enkele andere gewenste ontwikkelingen aan de Nieuwe Markt worden nadere afspraken met huidige eigenaren nagestreefd.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Stand van de kredieten:

Plankostenkrediet

De plankosten zijn gebaseerd op door uw raad beschikbaar gestelde kredieten, te weten:

30-12-2002	€ 500.000
29-01-2003	€ 420.000
28-04-2004	€ 1.580.000
25-02-2006	€ 2.500.000
28-03-2007	€ 2.500.000
18-06-2008	€ 1.250.000
29-10-2008	€ 500.000
26-11-2008	€ 2.000.000
17-06-2009	<u>€ 2.500.000</u>
	€ 13.750.000

Uitvoeringskrediet (eerste fase)

De uitvoeringskosten zijn gebaseerd op door uw raad beschikbaar gestelde kredieten, te weten:

17-06-2009	€ 15.000.000
23-06-2010	€ 40.000.000
30-11-2011	€ 115.000.000
27-06-2012	€ 905.612
29-01-2013	€ 122.970
26-11-2014	€ 54.735
26-11-2014	€ 475.000
26-11-2014	<u>€ 272.827</u>
	€ 185.581.144
Totaal krediet	€ 185.581.144 dubbel vermeld???

De dekking van het krediet wordt gevonden in de bouw- en grondexploitatie.

Verschillen met voorgaande staat P:

Zie onderstaand

Verschillen met laatst vastgestelde begroting (2014):

Zoals gemeld is per november 2014 door uw raad de begroting van het project Grote markt Oostzijde vastgesteld. De staat P laat de (administratieve) voortgang van het project zien. Er zijn geen verschillen met de laatst vastgestelde bouw- en grondexploitatie.

Eindresultaat

Het berekende eindresultaat is € 0,= op eindwaarde.

Slotcalculatie:

De slotcalculatie zal conform huidige planning plaatsvinden in 2019.
De grondexploitatie zal in 2015 opnieuw worden herzien.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Risico's:

Het risicoprofiel van de bouw- en grondexploitatie wijkt af van vergelijkbare projecten van gelijke omvang. Vanwege de onderstaande factoren blijft het totaalrisico in vergelijking met andere projecten van dezelfde omvang onverminderd groot:

- complexe binnenstedelijke locatie;
- grote gevoeligheid voor vertragingsschade;
- grote en complexe verwevenheid tussen deelprojecten;
- de technisch complexe uitvoering met name van de parkeerkelder;
- afhankelijkheid van ontwikkelingen op de vastgoedmarkt;
- mogelijk subsidierisico

Voor een uitgebreide risicoanalyse wordt verwezen naar de bouw- en grondexploitatie van november 2014.

Voor bekende risico's in de bouw- en grondexploitatie waarbij de kans dat ze zich voordoen groter is dan 50% (zoals meerwerk tijdens de bouw) zijn zoals gebruikelijk reserves opgenomen in de begroting (BOX II).

Alle overige in de bouw- en grondexploitatie benoemde en bekende risico's die lager uit vallen dan de 50 % norm zijn in BOX III opgenomen. (Reserve Grondzaken).

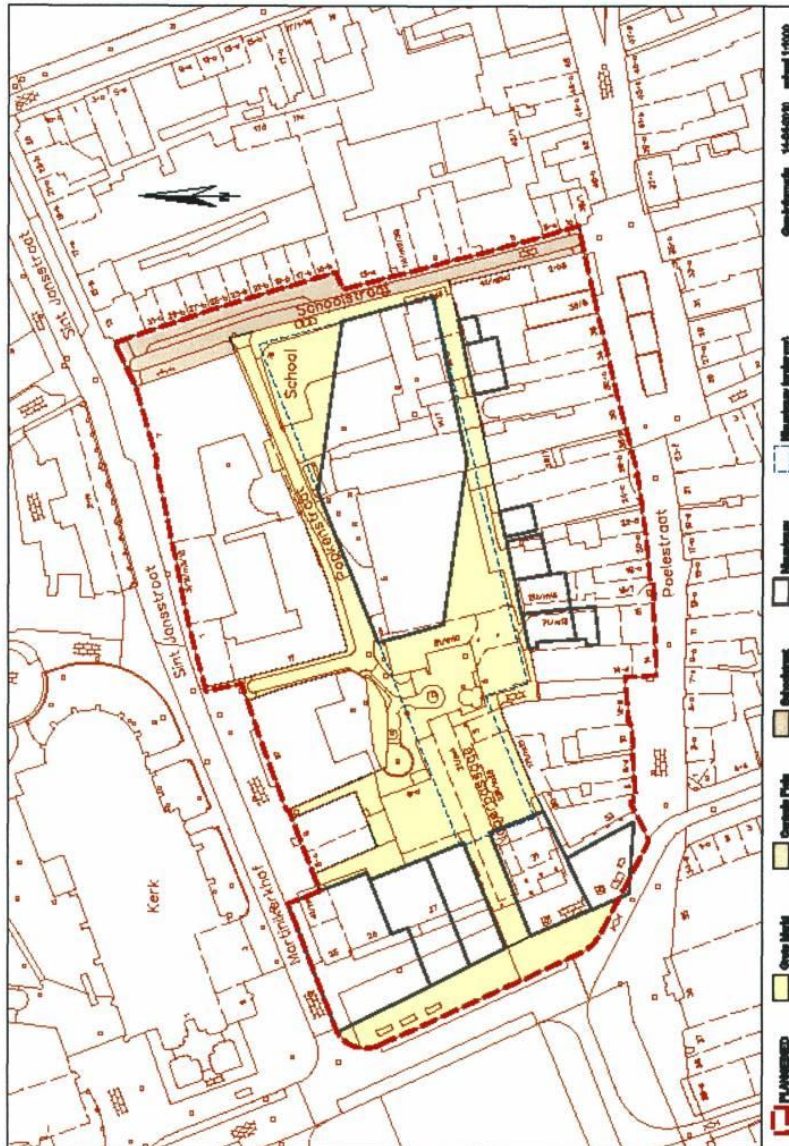
Dit geldt nadrukkelijk niet voor de risico's op overschrijding van de investeringsbudgetten van achtereenvolgens de parkeergarage, het Forum, de fietsenkelder.

Het totale risicoprofiel in BOX III van het project "Grote Markt oostzijde" is berekend op € 6,1 miljoen na aftrek van 10% concernafslag.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014										
Complex 8000300 e.v. Grote Markt (20C91 e.v.)										
Bedragen x €	Omschrijving	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar			Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te betalen of nog te ontvangen			Totaal (exploitatiebegroting)
		31-12-2013	2014				2015	2016	2017 ev	
Kosten										
	Verwerving en schadeloos, incl. Vindicat / NMzz	38.663.000	2.937.000	41.600.000	248.000	10.214.373	293.486	140.541	52.496.400	
	Sloopwerken	1.275.000	326.000	1.601.000	0	716.699	34.084	17	2.351.800	
	Bodemonderzoek en -sanering, archeologie	2.476.000	-118.000	2.358.000	309.000	126.455	0	-55	2.793.400	
	Bouwrijpmaken	1.600.000	55.000	1.655.000	10.000	1.165.151	157.613	36	2.987.800	
	Woonrijpmaken	0	0	0	55.000	-55.000	2.036.842	338.058	2.374.900	
	Planontwikkeling	12.871.000	1.332.000	14.203.000	751.000	-584.788	1.002.768	489.120	15.861.100	
	Voorbereiding en toezicht	1.269.000	65.000	1.334.000	32.000	41.630	215.007	159.063	1.781.700	
	Exploitatielasten	-1.003.000	69.000	-934.000	0	372.925	304.025	37.550	-219.500	
	Boekwaarde BTW	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Rentelasten (nieuw)	1.398.000	500.000	1.898.000	0	1.500.000	2.500.000	4.802.000	10.700.000	
	Algemene reserve	0	0	0	0	343.093	176.710	180.197	700.000	
	Forum, parkeergarage, fietsenstalling	24.135.000	14.050.000	38.185.000	0	39.565.497	21.579.178	127.225	99.456.900	
	TOTAAL kosten	82.684.000	19.216.000	101.900.000	1.405.000	53.406.035	28.299.713	6.273.752	191.284.500	
Bijdragen										
	Rijksbijdragen REP	-17.393.000	0	-17.393.000	0	-4.900.000	-3.218.887	-9.781.413	-35.293.300	
	Europese subsidie EFRO	-5.324.000	0	-5.324.000	0	-3.549.247	0	147	-8.873.100	
	Opbrengstwaarde Forum	0	0	0	0	0	0	-21.902.800	-21.902.800	
	Stadsmeesterrechten en ISV fietsenkelder	-5.050.000	0	-5.050.000	0	0	0	0	-5.050.000	
	ISV archeologie	-2.600.000	0	-2.600.000	0	0	0	0	-2.600.000	
	Bijdrage concem	-31.250.000	0	-31.250.000	0	0	0	0	-31.250.000	
	TOTAAL bijdragen	-61.617.000	0	-61.617.000	0	-8.449.247	-3.218.887	-31.684.066	-104.969.200	
Opbrengsten										
	Grondopbrengsten en verkoop vastgoed	0	0	0	0	0	0	-10.245.300	-10.245.300	
	Overige opbrengsten (bijdrage Vindicat)	-890.000	-46.000	-936.000	0	-206.704	0	45.804	-1.096.900	
	Afrotiming BD inzake BCF	-11.412.000	0	-11.412.000	0	1.392.000	0	0	-10.020.000	
	Opbrengstwaarde parkeergarage	0	0	0	0	0	0	-64.952.800	-64.952.800	
	TOTAAL opbrengsten	-12.302.000	-46.000	-12.348.000	0	1.185.296	0	-75.152.296	-86.315.000	
Saldo	(kosten -/ bijdragen -/ opbrengsten)	8.765.000	19.170.000	27.935.000	1.405.000	46.142.084	25.080.826	100.562.610	-	

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

DAMSTERDIEP

Complexnummer: 8000650 (2BN10)
Complex: Damsterdiep
Projectleider: Gerrit Lieferring
Planeconoom: Bert Karsens

Omschrijving:

Op 30 november 2005 is het stedenbouwkundig plan "Damsterdiep weer Binnenstad" vastgesteld. Hierbij was de woningbouwcorporatie Nijestee nauw betrokken. Het stedenbouwkundig plan dient als kader voor de uitvoering van de herontwikkeling van het Damsterdiep gelegen tussen de Steentilbrug en de Petrus Campersingel/Oosterhavenbrug. Het plan omvat de bouw van een parkeergarage, het herontwikkelen van het openbaar gebied, en de bouw van een nieuw kantoor van Nijestee. Voor de daadwerkelijke uitvoering staat de gemeente Groningen voor de bouw van de parkeergarage en de herontwikkeling van het openbaar gebied. Nijestee realiseert hier zijn nieuw hoofdkantoor. Met deze ingrediënten voor de herontwikkeling komt een geheel nieuwe stedelijke ruimte tot stand met onder andere een nieuw plein.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

De herziende bouw- en grondexploitatie is op 28 maart 2012 door de raad vastgesteld. Ook is het benodigde uitvoeringskrediet gelijktijdig aangevraagd en toegekend.

Grondgebruik:

Het exploitatiegebied van de grondexploitatie Damsterdiep is circa 18.647 m² groot. Zie bijgaande afbeelding van het exploitatiegebied. De herinrichting van het gebied omvat de aanleg van wegen, fiets- en voetpaden, plein en groen. Op het plein is het nieuwe hoofdkantoor van woningbouwcoöperatie Nijestee gerealiseerd. De grootte van dit kantoor is 8.124 m² bvo.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Voortgang uitvoering:

De parkeergarage is opgeleverd en in gebruik genomen. De onderste vloer is in 2013 opgeleverd en in gebruik genomen.

Nijestee heeft zijn hoofdkantoor in gebruik genomen in februari 2013.

De herinrichting van het plein is in 2013 afgerond. De nadeelcompensatie en gevelsanering hebben een nasleep tot in 2014. De eindafrekening met Strukton heeft in 2014 plaatsgevonden.

Subsidies:

De VROM subsidie voor de gevelsanering loopt gelijk op met de uitvoering van de gevelsanering. Na afronding van de werkzaamheden volgt een eindafrekening met betrekking tot de subsidies.

Marktpartijen:

Met betrekking tot de locatie hoekpand Nieuweweg zijn er in 2013 besprekingen geweest met een projectontwikkelaar. De verwachting is dat medio 2015 duidelijk zal worden of de ontwikkelaar tot een haalbare herontwikkeling kan komen. Omdat de geraamde grondopbrengsten in de grondexploitatie nihil zijn, kan hier geen financieel probleem uit volgen.

Stand van de kredieten:

Raadsbesluit 20 september 2004, nr. 96	600.000
Raadsbesluit 25 april 2007, nr. 9	8.008.000
Raadsbesluit 20 juni 2007, nr. 34	400.000
Raadsbesluit 26 september 2007, nr. 53	395.850
Raadsbesluit 23 juni 2010, nr. 8a	2.770.000
Raadsbesluit 28 maart 2012, nr. 8d	<u>1.498.317</u>
Totaal toegestane kosten van het plan	13.672.167

Laatst vastgestelde grondexploitatie:

De laatst vastgestelde herziende grondexploitatie dateert van maart 2012. De begroting is sindsdien niet aangepast.

Eindresultaat grondexploitatie:

De grondexploitatie heeft een neutraal resultaat van € 0,= op eindwaarde rekening houdend met kosten- en opbrengststijgingen en rente. De verwachting is dat het project in 2015 binnen de financiële kaders van de grondexploitatie en de verstrekte kredieten kan worden afgesloten.

Slotcalculatie:

In 2015 zal een slotcalculatie worden opgesteld. In de slotcalculatie zal op hoofdpenniveau de verschillen tussen de grondexploitatie en de werkelijke inkomsten en uitgaven worden toegelicht.

Risico's: uiteenzetting projecten gebonden en algemene risico's:

Bij de vaststelling van de bouw- en grondexploitatie in maart 2012 is uitgebreid gerapporteerd over het risico vanwege de geschillen met de aannemer. Dit risico valt buiten de grondexploitatie. Er wordt in de staat V over gerapporteerd.

Omdat het project zich in de eindfase bevindt, zijn er geen risico's meer. Tijdens de afgelopen periode is wel gebleken dat de constructie van de bloembakken kwetsbaar is bij verplaatsing. Hierover zijn we nog in overleg met de leverancier. Voor eventuele aanpassing of vervanging biedt de grex nog ruimte.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014

Complex 8000650 Damsterdiep (2BN10)

Bedragen x €

Omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen 2015	Totaal (exploitatie- begroting)
Kosten						
Verwerving	3.564.000	10.000	3.574.000	0	106.000	3.680.000
Sloopkosten	38.000	0	38.000	0	0	38.000
Bodemonderzoek	83.000	0	83.000	0	0	83.000
Bouw- en woonrijp maken	6.356.000	10.000	6.366.000	0	-148.000	6.218.000
Gevelsanering	353.000	25.000	378.000	0	308.000	686.000
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0	0
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	2.243.000	49.000	2.292.000	0	-65.000	2.227.000
Voorbereiding en toezicht	114.000	9.000	123.000	0	-16.000	107.000
Rentelasten	89.000	-10.000	79.000	0	154.000	233.000
Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	400.000	400.000
	12.840.000	93.000	12.933.000	0	739.000	13.672.000
Bijdragen						
Rijksbijdragen	-450.000	0	-450.000	0	-47.000	-497.000
Overige bijdragen	-4.817.000	0	-4.817.000	0	-400.000	-5.217.000
	-5.267.000	0	-5.267.000	0	-447.000	-5.714.000
Opbrengsten						
Keuzenota	0	0	0	0	0	0
Grondopbrengsten Nijestee	-2.133.000	0	-2.133.000	0	0	-2.133.000
Grondopbrengst Nijestee en pk-garage	-4.435.000	0	-4.435.000	0	0	-4.435.000
Bijdrage parkeerbedrijf	-1.300.000	0	-1.300.000	0	0	-1.300.000
Bijdrage derden	-90.000	0	-90.000	0	0	-90.000
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0
Verkoop BTW	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-7.958.000	0	-7.958.000	0	0	-7.958.000
Saldo (kosten -/ bijdragen -/ opbrengsten)	-385.000	93.000	-292.000	0	292.000	0

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

65

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

DRIEHOEK PEIZERWEG/ZUIDERWEG

Complexnummer: 8000890
Complex: Driehoek Peizerweg/Zuiderweg
Projectleider: Martijn Doornbosch
Planeconoom: Leo Dekker

Omschrijving:

De Driehoek Peizerweg/Zuiderweg ligt aan de zuidwestkant van Groningen, opgesloten tussen de Peizerweg en de Zuiderweg. De zuidelijke punt van de driehoek wordt ingevuld met hoogwaardige bedrijvigheid als aanvulling op het naastliggende bedrijventerrein Kranenburg-West. In de noord-oostelijke punt wordt een aantal kleinere kavels voor woon-werkfuncties ontwikkeld. Daarnaast wordt de aanleg van de ecologische zone langs de Peizerweg meegenomen in de uitvoering.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 17 december 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6o, de exploitatiebegroting van het complex Driehoek Peizerweg/Zuiderweg vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 1.359.000. De kosten worden voornamelijk gedekt uit de verkopen van de woonwerkkavels.

Stand van de kredieten:

Raadsbesluit 18 juni 2008 no. 51	55.000
Raadsbesluit 17 februari 2010 no.6a	95.000
Raadsbesluit 30 maart 2011 no. 6i	1.010.000
Raadsbesluit 30 januari 2013 no. 8b.7	199.000
Raadsbesluit 18 december 2013 no. 6i, geen wijziging krediet	0
Raadsbesluit 17 december 2014 no. 6o, geen wijziging krediet	0
Totaal krediet	<u>1.359.000</u>

De uitgaven per 31 december 2014 bedragen € 333.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering:

In 2014 hebben zich geen gegadigden gemeld voor de woonwerkkavels. Bij de laatste vaststelling van de grondexploitatie is de doorlooptijd verlengd met 1 jaar (tot 2017). Het terrein is nog niet bouwrijp gemaakt, dit doen we niet eerder dan dat er gegadigden zijn voor de kavels. Momenteel bekijken we of het misschien mogelijk is om een collectieve ontwikkeling te realiseren of dat we de bestemmingsplan bepalingen (vastgesteld 2011) moeten verruimen ("rode loper"-gedachte).

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

In 2014 zijn nauwelijks kosten gemaakt en opbrengsten zijn er niet gerealiseerd.

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie:

De verwachting is dat de provincie Groningen in 2015 een onderdoorgang realiseert in Eemsgolaan. De gewijzigde situatie geeft een nieuwe ontsluitingsmogelijkheid voor het bedrijventerrein, waarbij het de intentie is om aansluitend het bedrijventerrein actiever te presenteren en te promoten. In de laatste exploitatiebegroting is een taakstellende optimalisatie op gevoerd van € 101.000. Dit betekent dat de komende periode oplossingsrichtingen moeten worden gevonden die daadwerkelijk leiden tot lagere investeringen dan begroot, tot hogere grondopbrengsten dan begroot, of een combinatie hiervan.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgende herziening:

De volgende herziening staat gepland in het najaar van 2015.

Slotcalculatie:

Wanneer medio 2016 de uitgaven uitkomen op 95% van de totale kosten, kan er eind 2016 een slotcalculatie worden opgesteld.

Risico's:

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken t.a.v. de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemt in de grondexploitatie

In de herziene grondexploitatie zijn risico's benoemd t.a.v. het gemiddeld begrote opbrengstenniveau, vertraging in de verkoop en het niet verkopen van een grote kavel. Binnen deze risico's zijn geen wijzigingen te melden.

Algemene risico's

Het complex bevat verder de normale risico's⁸ ten aanzien van grondexploitaties.

---

⁸ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

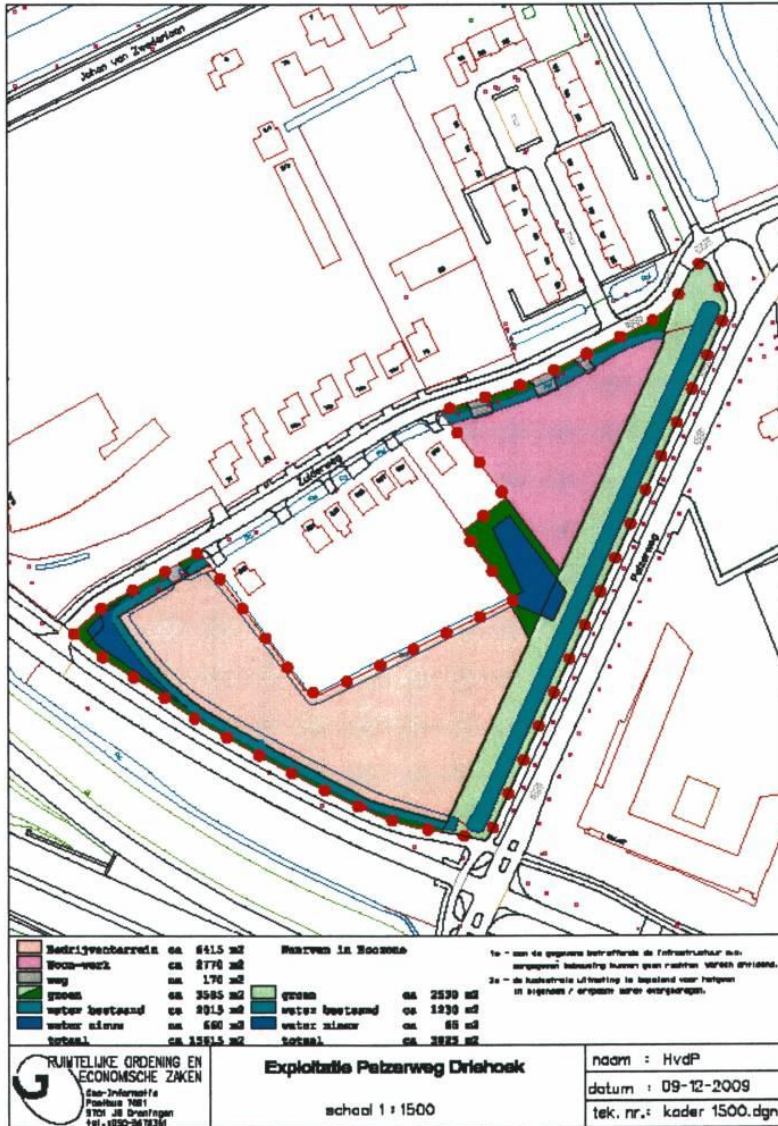
STAAT P 2014

Complex 8000890 Driehoek Peizerweg/Zuiderweg

Bedragen x €

Omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Log te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatie- begroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Verwerving	0	0	0	23.000	400.000	0	423.000
Sloopkosten	0	0	0	0	0	0	0
Bodemonderzoek	0	0	0	0	0	0	0
Bouwnijp maken	29.000	0	29.000	0	398.000	21.000	448.000
Woonrijp maken	0	0	0	0	0	0	0
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	162.000	8.000	170.000	21.000	60.000	63.000	314.000
Voorbereiding en toezicht	87.000	7.000	94.000	0	47.000	9.000	150.000
Promotie-/aquisitiekosten	0	0	0	0	17.000	0	17.000
Rentelasten	33.000	7.000	40.000	0	37.000	32.000	109.000
Bijdrage aan overige	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	0	-101.000	-101.000
Inkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Complexregalisatie	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL kosten	311.000	22.000	333.000	44.000	959.000	24.000	1.360.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	0	0	0	0	0	0	0
Overige bijdragen	-88.000	0	-88.000	0	0	0	-88.000
TOTAAL bijdragen	-88.000	0	-88.000	0	0	0	-88.000
Opbrengsten							
Woningwet	0	0	0	0	0	0	0
Vrije sector	0	0	0	0	0	0	0
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	0	0	0	0	-336.000	-935.000	-1.271.000
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0	0
Verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Af te dragen verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Doorgeschoven BTW	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	0	0	0	0	-336.000	-935.000	-1.271.000
Saldo (kosten +/- bijdragen +/- opbrengsten)	223.000	22.000	245.000	44.000	623.000	-911.000	1.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

REVITALISERING BEDRIJVENTERREINEN WINSCHOTERDIEP EN EEMSKANAAL ZO

Hoofdprojectnummers:	8000640, -810, -840, -850, -860, -940, -970 en -990
Naam complex:	Revitalisering bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal ZO
Projectleider:	Martijn Doornbosch
Planeconoom:	Johan Vissinga

Omschrijving:

Het plangebied wordt begrensd door:

- noordkant: Kopenhagenstraat (middengedeelte Deense haven);
- oostkant: Winschoterdiep;
- zuidkant: Duinkerkenbrug;
- westkant: Duinkerkenstraat, Kooiweg, spoorlijn naar Hoogezand, oude stamspoor Bornholmstraat, Scandinaviëweg.

In 2004 heeft de gemeente, samen met de ondernemers een Masterplan opgesteld voor de revitalisering van de verouderde bedrijventerreinen op "zuidoost". In juli 2005 is het Masterplan door de raad vastgesteld. De opdracht voor het revitaliseringproject is een modernisering en verduurzaming van het bedrijventerrein. Daarbij kunnen functies op delen van het terrein veranderen, maar gaat het veelal ook om intensivering van ruimte en clustering van bedrijfstypen. Vanuit de stedelijke economie is de doelstelling om het aantal medewerkers per hectare te vergroten. Op één deelproject na zijn de deelprojecten binnen de revitalisering afgerond.

In de 'Revitalisering bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal ZO' zijn de begrotingen van de volgende deelcomplexen samengevoegd:

1. Revitalisering Winschoterdiep/Eemskanaal (8000640);
2. Fietspaden Bornholmstraat (2CC1123);
3. Bornholmstraat Noord (8000810)
4. Bornholmstraat Zuid, wegconstructie (8000840);
5. Gideon Zuid, herinrichting (8000850);
6. Havens, Zweedse en Finse Haven (8000860);
7. Bornholmstraat Zuid, herverkaveling (8000940);
8. Duinkerkenstraat e.o., herinrichting (8000970);
9. Duinkerkenstraat 2^e fase (8000990).

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 29 september 2012 heeft de raad, bij raadsbesluit nummer 8b, de herziene exploitatiebegroting Revitalisering bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal ZO vastgesteld en de totale kosten bepaald op € 31.165.000.

In maart 2015 is de herziene exploitatiebegroting Revitalisering Zuidoost 2015 in de besluitvormingsprocedure gebracht.

De totale kosten, bijdragen en opbrengsten in deze staat-P 2014 zijn gebaseerd op nog door de raad vast te stellen herziene exploitatiebegroting 2015.

Kosten en opbrengsten over afgelopen periode (01-01-2014 tot 31-12-2014):

In 2014 is de Uppsalaweg aangelegd. Deze nieuwe weg langs de oever van het Winschoterdiep sluit aan op de in 2009 aangelegde wegenstructuur van het deelgebied Gideon-Zuid en op de in 2011

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

aangelegde 1^e fase van de ontsluitingsweg ter plaatse van de voormalige locatie van het vervoerscentrum.

De Uppsalaweg eindigt nabij het Groothandelscentrum. In de herziene exploitatiebegroting 2015 is rekening gehouden met verlenging van de Uppsalaweg met ca. 300 m waarmee de weg een aansluiting krijgt op de Bergenweg. De gemaakte kosten in 2014 bedragen € 4.574.000. Ten aanzien van de gemaakte kosten van planontwikkeling in 2014 van € 699.000 wordt aangetekend dat van deze kosten € 611.000 het administratieve gevolg is van de omzetting van 'negatieve kosten' naar gemeentelijke bijdragen. De werkelijk gemaakte kosten van planontwikkeling hebben in 2014 € 88.000 bedragen. In 2014 is € 467.000 aan subsidiebijdragen binnengekomen.

Ontwikkelingen na 2014:

Onder voorbehoud van instemming door college en raad met de herziene exploitatiebegroting 2015 wordt in 2015 en 2016 de Uppsalaweg verlengd. Daarnaast wordt de oever van het Winschoterdiep, over de lengte van de aan te leggen weg, van een nieuwe oeverconstructie voorzien bestaande uit stalen damwanden en een steenbestorting.

Marktpartijen:

De werkzaamheden binnen de revitalisering worden aanbesteed conform het gemeentelijk en het door de subsidieverleners vereiste aanbestedingsbeleid. De marktpartijen zijn veelal aannemers uit de wegen- en waterbouwsector.

Stand van de kredieten:

In totaal heeft de raad bij de herziene exploitatiebegroting 2012 voor de revitalisering van de bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal ZO € 31.165.000 krediet beschikbaar gesteld:

Naam hoofdproject	datum en nummer raadsbesluit	plankosten krediet	datum en nummer raadsbesluit	aanvullend (utv.)krediet	verstrekkt krediet
Fietspaden Bornholmstraatvaststelling o.b.v. n.a. calculatie 2006				1.561.500	1.561.500
Revitalisering Winschoterdiep/Eemskanaal					405.000
Bornholmstraat-noord	21-feb-2007, nr. 6f	370.000			2.801.000
Bornholmstraat-zuid, wegconstructie	21-feb-2007, nr. 6f	450.000	28-nov-2007, nr. 6f	2.351.000	994.000
Gideon-zuid, herinrichting	21-feb-2007, nr. 6f	75.000	3-sept-2008, nr. 6e	919.000	4.807.000
Havens, Zweedse- en Finse haven	21-feb-2007, nr. 6f	230.000	18-jun-2008, nr. 5k	4.577.000	238.000
Bornholmstraat-zuid, herverkaveling	28-apr-2004, nr. 9			238.000	
	28-nov-2007, nr. 6f	75.000			1.075.000
	27-jan-2010, nr. 7a	700.000	27-jan-2010, nr. 7a	300.000	464.000
Duinkerkenstraat e.o. (Duink., Rouaanstr., Antw.weg)	30-sep-2009, nr. 6f	464.000			2.216.000
Revitalisering Winschoterdiep/Eemskanaal ZO	20-okt-2010, nr. 6b				
- aanv. krediet masterplan visieontwikkeling € 511.000 (8000640)					
- verervingskrediet Gallagher/Veldman Dijkstra € 980.000 (8000940)					
- verervingskrediet Duinkerkenstraat 46 € 719.000 (8000970)					
Duinkerkenstraat fase 2	15-dec-2010, nr. 8b	462.000		100.000	562.000
- planvoorbereidingskrediet € 462.000					
- slooptuivoeringskrediet € 100.000					
- aanvullend uitvoeringskrediet					
Duinkerkenstraat uitvoeringsplan fase 1 en 2	16-feb-2011, nr. 6d		30-nov-2011, nr. 6g	2.164.000	8.066.000
- Duinkerkenstraat fase 1, aanvullend uitvoeringskrediet € 318.000 (8000970)					
- verervingskrediet tbv inbreng Frans Maas € 3.750.000 (8000990)					
Herziene exploitatiebegroting en uitvoeringsplan Bornholmstraat Zuid			26-sep-2012, nr. 8b	5.811.500	5.811.500
Totaal verstrekt krediet					31.165.000

Per 31-12-2014 bedragen de werkelijke uitgaven € 26.778.000 en blijven daarmee binnen het bij de begroting van 2012 beschikbaar gestelde krediet. De totaal geraamde kosten tot 2016 bedragen volgens de begroting 2012 € 31.165.000.

Volgende herziening:

Conform de met de raad in het kader van "de raad aan het stuur" gemaakte afspraken wordt de begroting van dit complex eens in de twee jaar herzien.

In het voorjaar van 2015 wordt de herziene exploitatiebegroting aan college en raad ter besluitvorming voorgelegd.

Slotcalculatie:

De grondexploitatiebegroting gaat uit van een looptijd tot eind 2017. De slotcalculatie kan naar verwachting in 2016 plaatsvinden.

Risico's:

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's

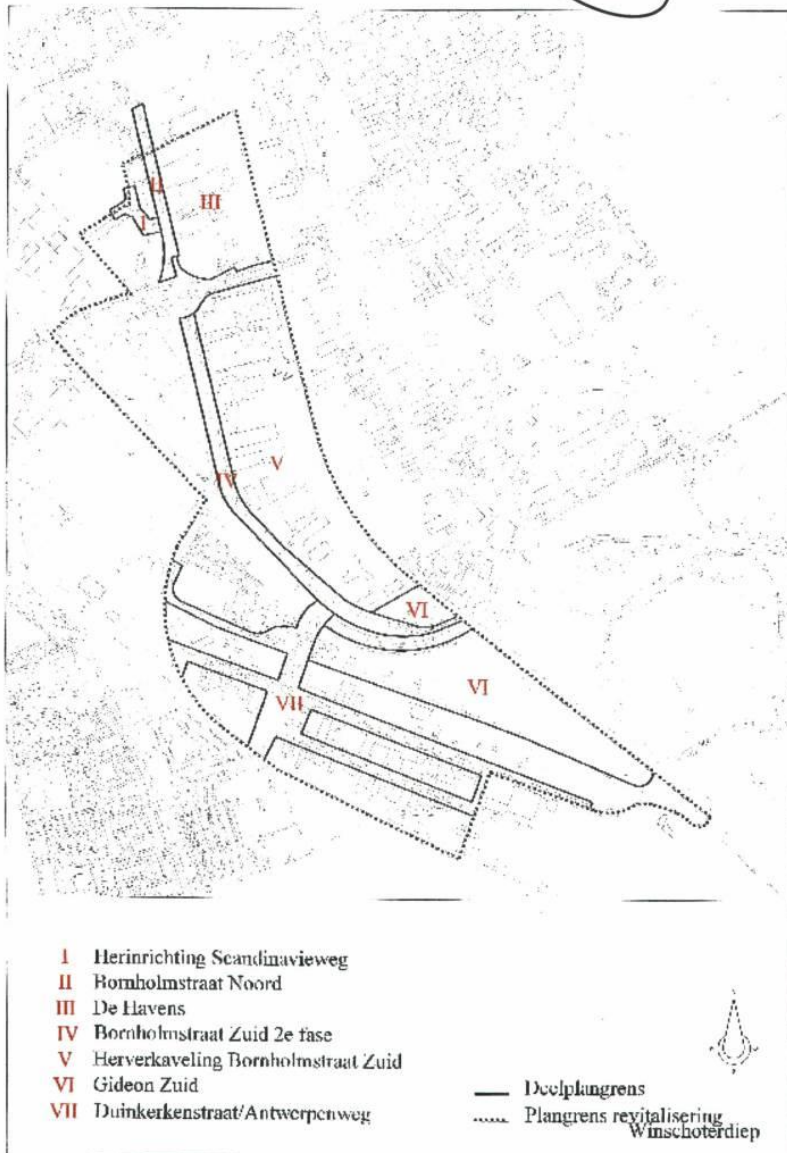
Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

De risico's zoals benoemd in de vastgestelde grondexploitatie zijn nog van toepassing.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000640 e.v. Revitalisering Winschoterdiep							
Bedragen x €							
Omschrijving	Totaal	Uitgaven en	Totaal	Bedrag van	Nog te besteden		Totaal
	verantwoord	inkomsten	verantwoord		aangeane	of te ontvangen	
	tot en met	in	tot en met	verplicht.	2015	2016 e.v.	begroting)
	31-12-2013	2014	31-12-2014				
Kosten							
Verwerving	7.086.000	547.000	7.633.000	649.000	492.000	0	8.774.000
Sloopkosten	366.000	-1.000	365.000	0	25.000	0	390.000
Bodemonderzoek/-sanering	309.000	-1.000	308.000	6.000	8.000	0	322.000
Bouwrijp maken	3.597.000	3.490.000	7.087.000	519.000	1.193.000	63.000	8.862.000
Woonrijp maken	5.687.000	-433.000	5.254.000	0	324.000	0	5.578.000
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	3.046.000	699.000	3.745.000	58.000	316.000	20.000	4.139.000
Voorbereiding en toezicht	2.203.000	223.000	2.426.000	53.000	318.000	36.000	2.833.000
Exploitatielasten	237.000	-38.000	199.000	0	0	0	199.000
Rente en exploitatielasten	-93.000	38.000	-55.000	0	73.000	48.000	66.000
Bijdrage aan overige	132.000	50.000	182.000	0	0	0	182.000
	22.570.000	4.574.000	27.144.000	1.285.000	2.749.000	167.000	31.345.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	-6.903.000	-467.000	-7.370.000		-1.800.000	1.000	-9.169.000
Provinciale bijdragen	-1.472.000	0	-1.472.000		-1.331.000	0	-2.803.000
Gemeentelijke bijdragen	-12.587.000	-14.000	-12.601.000	-75.000	-65.000	0	-12.741.000
Overige bijdragen	-675.000	0	-675.000		-562.000	0	-1.237.000
	-21.637.000	-481.000	-22.118.000	-75.000	-3.758.000	1.000	-25.950.000
Opbrengsten							
Woningwet	0	0	0	0	0	0	0
Vrije sector	0	0	0	0	0	0	0
Kantoren/scholen/bedrijfssterreinen	-2.214.000	0	-2.214.000	0	-651.000	-2.529.000	-5.394.000
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0	0
Verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Af te dragen verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Doorgeschoven BTW	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-2.214.000	0	-2.214.000	0	-651.000	-2.529.000	-5.394.000
Saldo	-1.281.000	4.093.000	2.812.000	1.210.000	-1.660.000	-2.361.000	1.000
<i>(kosten -/- bijdragen -/- opbrengsten)</i>							

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

LEWENBORG CENTRUMZONE – WINKELCENTRUM E.O.

Complexnummer:	8000280
Complex:	Lewenborg Centrumzone – Winkelcentrum e.o.
Projectleider:	Tjerd van Riemsdijk
Planeconoom:	Edwin Mol

Omschrijving:

Lewenborg Centrumzone is een hoog-niveau herstructureringswijk met onder andere als kenmerk, dat onderscheid wordt gemaakt tussen het zogenaamde grijs – groen, inbreng & uitname en het winkelcentrum en omgeving. De kosten van grijs – groen en herstructurering worden in principe gedekt uit de middelen, die daarvoor zijn of worden gereserveerd en het saldo van de inbreng & uitname wordt verrekend met de overige hoog-niveau herstructureringswijken in de gemeente, te weten Paddepoel en Vinkhuizen. Voor de inbreng & uitname is een apart complex geopend. De kosten en opbrengsten uit het exploitatieplan winkelcentrum e.o., die gefinancierd worden met onder andere nieuwe beleidsmiddelen en opbrengsten uit grondverkoop, worden geregistreerd in dit complex (8000280). Het stedenbouwkundige plan – en de hierbij behorende exploitatiebegroting – voorziet in ingrepen in de vier deelgebieden, te weten:

- Winkelcentrum en omgeving;
- Verlengde Ra en omgeving;
- Nieuwe woningen Kajuit;
- Zwembadlocatie.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

In de raadsvergadering van 30 januari 2013 is de meest recente exploitatiebegroting vastgesteld. De totale investeringen van het onderdeel centrumzone bedragen € 10.681.000 en worden gedekt uit de middelen nieuw beleid, ISV – wijkvernieuwing winkelcentra en opbrengsten die worden verkregen uit de verkoop van gronden.

Stand van de kredieten:	€
Raadsbesluit 28 februari 2001, nr 9	22.972.000
Af: toegestane kosten aanleg Singelzone e.o.	-9.096.000
Af: aandeel van het afzonderlijke complex 2BK01 inbreng en uitname	<u>-7.916.000</u>
Onderdeel winkelcentrum e.o.	5.960.000
Bij: aanvullend krediet 26 januari 2005, nr 9	4.131.000
Bij: aanvullend krediet 24 september 2008, nr 6h	1.900.000
Af: afroaming krediet bij Raadsbesluit d.d. 26 november 2008, nr 6l	-517.000
Af: afroaming krediet bij Raadsbesluit d.d. 26 januari 2011, nr. 6f	-962.000
Bij: aanvullend krediet d.d. 30 januari 2013, nr. 8b.9	<u>169.000</u>
Totale toegestane kosten van het plan	<u>10.681.000</u>
De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen € 8.959.000.	

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

In 2014 bedroegen de gemaakte kosten – exclusief rente – (afgerond) € 211.000. Echter, doordat per saldo € 26.000 meer rentebaten dan rentelasten zijn geboekt, komen per saldo de kosten over 2014 uit op € 184.000. Circa € 140.000 is uitgegeven aan het verdere woonrijpmaken. Daar aan gelinkt is voor voorbereiding en toezicht € 64.000 aan kosten gemaakt. Zo is voor het terrein van de ACL-locatie en de parkeerplaatsen voor de kerk bij Mercator een inrichtingsplan ter uitvoering gebracht, als afhechting van het gebied. Daarnaast is het woonrijpmaken van het openbare gebied rondom de

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

nieuwe sporthal met de appartementen en de commerciële ruimtes volgens planning gereed. Dit gebied is gefaseerd uitgewerkt in overleg met de belanghebbende partijen. De gemaakte planontwikkelingskosten bedroegen in 2014 € 7.000. Eind 2014 heeft de woningbouwcorporatie Lefier van de gemeente Groningen de gronden gekocht van de zwembadlocatie voor € 600.000.

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie:

Sinds eind 2014 is Lefier eigenaar van de gronden van de zwembadlocatie. Bedoeling is de bouw van 18 (energie-nul) woningen. Deze kavelfname past binnen de in 2014 gemaakte afspraken tussen de corporatie en gemeente. Dit als uitvloeisel van het gevoerde constructief overleg over de gezamenlijke inzet en samenwerking binnen de gemeentegrenzen en de nog openstaande dossiers. De kavelfname van deze locatie was één van de nog openstaande dossiers. Het bouw- en woonrijpmaken van deze locatie wordt verzorgd door en voor rekening van Lefier.

Volgende herziening:

Een volgende herziening is niet van toepassing, aangezien het project in financiële zin de slotcalculatie ingaat.

Slotcalculatie:

De vastgestelde grondexploitatie ging uit van een looptijd tot eind 2013. Mede door de uiteindelijk in 2014 gemaakte afspraken tussen de corporatie en gemeente en de werkelijke kavelfname van de zwembadlocatie eind 2014 kwam voor 2014 de slotcalculatie voor dit project te vroeg. De slotcalculatie volgt in 2015.

De grondverkoop van de zwembadlocatie aan Lefier in 2014 leidt in positieve zin tot wijzigingen van een aantal financiële uitgangspunten binnen de te slot calculeren grondexploitatie. Per saldo leidt dit tot een gunstiger eindresultaat, o.a. doordat bepaalde huidig begrote kosten bij de aanstaande slotcalculatie niet langer hoeven te worden meebegroot. De slotcalculatie komt hier op terug.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000280: Lewenborg winkelcentrum e.o.							
Bedragen x €							
Omschrijving	Uitgaven en inkomsten t/m dienstjaar 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatiebegroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Verwerving	4.853.000	0	4.853.000	0	0		4.853.000
Sloopkosten	300.000	0	300.000	0	0		300.000
Bodemonderzoek	0	0	0	0	0		0
Bouw- en woonrijp maken	1.989.000	140.000	2.129.000	217.000	465.000		2.811.000
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0		0
Kunstwerken	0	0	0	0	0		0
Planontwikkeling	1.321.000	8.000	1.329.000	49.000	106.000		1.484.000
Voorbereiding en toezicht	726.000	63.000	789.000	13.000	-35.000		767.000
Exploitatielasten	20.000	0	20.000	0	-3.000		17.000
Rentelasten	-434.000	-27.000	-461.000	0	61.000		-400.000
Bijdrage aan overige	0	0	0	0	849.000		849.000
Bijdrage aan BTW compensatiefonds	0	0	0	0	0		0
Complexegalisatie	0	0	0	0	0		0
TOTAAL kosten	8.775.000	184.000	8.959.000	279.000	1.443.000	0	10.681.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	-1.200.000	0	-1.200.000	0	0		-1.200.000
Overige bijdragen	-6.326.000	0	-6.326.000	0	-4.000		-6.330.000
TOTAAL bijdragen	-7.526.000	0	-7.526.000	0	-4.000	0	-7.530.000
Opbrengsten							
Vrije sector	-2.213.000	-600.000	-2.813.000	0	-338.000		-3.151.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	0	0	0	0	0		0
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0		0
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0		0
TOTAAL opbrengsten	-2.213.000	-600.000	-2.813.000	0	-338.000	0	-3.151.000
Saldo	-964.000	-416.000	-1.380.000	279.000	1.101.000	0	0

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

PADDEPOEL ZUID-OOST – INBRENG EN UITNAME

Complexnummer: 8000530 (2BK13)
Complex: Paddepoel Zuid-Oost - inbreng en uitname
Projectleider: Ingrid Bolhuis
Planeconoom: Johan Vissinga

Omschrijving:

Het gebied Paddepoel Zuid-Oost wordt begrensd door de Zonnelaan, de spoorlijn Groningen CS/Groningen Noord, de groene Bessemoerstrook en de Wilgenlaan. Paddepoel Zuid-Oost is een herstructureringswijk van hoog niveau met onder andere als kenmerk, dat onderscheid wordt gemaakt tussen het zogenaamde grijs en groen en inbreng en uitname. De kosten van grijs en groen worden gedekt uit de middelen, die daarvoor zijn of worden gereserveerd. Het saldo van de inbreng en uitname wordt verrekend met de overige herstructureringswijken van hoog niveau in de gemeente, te weten Vinkhuizen, Paddepoel Zuid-West en Lewenborg. De deelnemende corporaties brengen na de sloop van de woningen het grondbezit in. De gemeente vergoedt de corporatie per gesloopte woning een inbrengwaarde, waarvoor normbedragen worden gehanteerd. De waarde van de door de corporaties uit te nemen gronden is de marktwaarde van de grond. Als uitvloeisel van het Nieuw Lokaal Akkoord is een einde gekomen aan de systematiek waarbij, per bouwplan, de grondwaarde werd bepaald met een met de corporaties overeengekomen grondkostenformule. Corporaties en gemeente hebben voor de nog te realiseren bouwplannen uit het vorig Lokaal Akkoord, bindende afspraken gemaakt over de te vergoeden inbrengwaarden en de te realiseren grondopbrengsten in relatie tot haalbaar geachte stichtingskostenniveaus.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 29 januari 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6b, de laatste herziene exploitatiebegroting 'corporatieve herstructurering Paddepoel Zuid-Oost, inbreng en uitname van gronden' vastgesteld.

Stand van de kredieten:

Raadsbesluit 23 februari 2005, nr. 8, bruto	5.480.000
Af: compensabele btw	- 423.000
Raadsbesluit 19 december 2007, nr. 6t, aanvullend krediet (excl. rentesaldo)	-271.000
Raadsbesluit 28 september 2011, nr. 6e, aanvullend krediet	109.000
Raadsbesluit 29 januari 2014, nr. 6b	<u>316.000</u>
Toegestane kosten van het plan, excl. rente	5.211.000
De gemaakte kosten bedragen per 31-12-2014 € 4.553.000 en blijven binnen het toegestane krediet.	

Kosten en opbrengsten van 01-01-2014 tot 31-12-2014:

De ~~in 2014~~ gemaakte kosten zijn in 2014 met € 92.000 toegenomen. Deze kosten betreffen doorberekende beheerlasten, rente en plankosten. De opbrengsten zijn in 2014 met € 150.000 toegenomen door de betaling door Lefier van de overeengekomen afkoopsom met betrekking tot het beëindigen van de bouwplanontwikkeling voor het appartementencomplex 'de Olivijn' aan de Siersteenlaan. In 2013 zijn geen grondopbrengsten gerealiseerd.

Ontwikkelingen na 2014:

De bouw van de zogenaamde 'ZON-woningen' in fase 2 nadert zijn voltooiing. Sluitstuk van de fase 2 zijn 7 rijwoningen aan de zuidzijde van de Grote Beerstraat waarvan de bouw eind 2014 is gestart..

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Overleg tussen gemeente en Nijestee over de bouwplanontwikkeling van 48 woningen in de derde fase is inmiddels gestart. Na overeenstemming over grondprijzen zullen de woningen gefaseerd in 2015 en in 2016 in de verkoop gaan. Tegelijk met de bouwplanontwikkeling van fase 3 wordt een begin gemaakt met bouwplanontwikkeling van 20 rijwoningen aan de noordzijde van de Grote Beerstraat.

Volgende herziening:

De volgende reguliere herziening staat gepland in 2016.

Eindresultaat:

Op 15 december 2010 heeft de raad, bij besluit nummer 6b, de slotcalculaties van de herstructureringsgebieden Vinkhuizen, Paddepoel-Zuidwest en Lewenborg met de volgende exploitatieresultaten vastgesteld.

- Vinkhuizen totaal, inbreng en uitname	€ 1.075.000
- Paddepoel Zuidwest, inbreng en uitname	€ 4.078.000
- Lewenborg, inbreng en uitname	€ -6.796.000
Eindresultaat van de slotgecalculeerde gebieden	€ -1.643.000

De boekwaarden per 31-12-2012 van de slotgecalculeerde complexen zijn, vanwege de samenhang van de vier exploitatiebegrotingen inbreng en uitname van hoog niveau gebieden, overgeboekt naar het complex Paddepoel Zuidoost.

In 2013 hebben nog enkele boekingen plaatsgevonden binnen de drie genoemde complexen. Deze mutaties, tot een totaalbedrag van € 28.000, hebben ten opzichte van de stand per 31-12-2012 geleid tot de volgende boekwaarden per complex:

- Vinkhuizen totaal, inbreng en uitname	€ -101.000
- Paddepoel Zuidwest, inbreng en uitname	€ -3.788.000
- Lewenborg, inbreng en uitname	€ 7.241.000
Boekwaarde per 31-12-2013 van de slotgecalculeerde gebieden	€ 3.352.000

Op grond van de herziene exploitatiebegroting 2014 wordt een budgettair neutraal exploitatieresultaat haalbaar geacht.

Slotcalculatie:

In de herziene exploitatiebegroting 2013 zijn de laatste te realiseren grondopbrengsten geraamd in 2018. Wanneer de realiteit zich voltrekt conform de verwachtingen die binnen de begroting zijn vertaald is slotcalculatie in 2019 mogelijk.

Risico's:

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

In de laatst vastgestelde grondexploitatie zijn geen specifieke risico's benoemd ten aanzien van de grondexploitaties.

Actuele risico's

Het in de afgelopen jaren benoemde risico van een uitblijvende marktvraag is in 2013 en 2014 op grond van de positieve verkoopresultaten in de 2^e fase vrijwel nihil.

De ontwikkelaar heeft de verwachting uitgesproken dat de oorspronkelijk geraamde grondkosten, verhoogd met rente vanaf de in de begroting van 2007 geraamde jaren van uitgifte, haalbaar zijn. Voorzichtigheidshalve is er in de exploitatiebegroting rekening mee gehouden dat de rentevergoeding niet volledig kan worden doorberekend.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014							
Complex 8000530 Paddepoel Zuid-Oost - inbreng en uitname (2BK13)							
Bedragen x €							
omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatie- begroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Vererving	1.466.000	0	1.466.000	0	525.000	284.000	2.275.000
Sloopkosten	60.000	0	60.000	0	0	0	60.000
Bodemonderzoek/-sanering	18.000	0	18.000	0	10.000	10.000	38.000
Planontwikkeling	194.000	8.000	202.000	10.000	8.000		220.000
Voorbereiding en toezicht	5.000	0	5.000	0	0	0	5.000
Exploitatielasten	18.000	1.000	19.000	0	0	0	19.000
Rentelasten	401.000	83.000	484.000	0	66.000	101.000	651.000
Bijdrage aan overigen	2.299.000	0	2.299.000	0	0	0	2.299.000
Inkoop BTW voor 2002							
	4.461.000	92.000	4.553.000	10.000	609.000	395.000	5.567.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	0	0	0	0			0
Overige bijdragen	3.352.000	0	3.352.000	0	0	0	3.347.000
	3.352.000	0	3.352.000	0	0	0	3.347.000
Opbrengsten							
Woningbouw	-5.046.000	-150.000	-5.196.000	0	-1.544.000	-2.174.000	-8.914.000
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	0	0	0	0	0	0	0
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Overboekingen naar andere kavels	0	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0	0
Verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Doorgeschoven BTW	0	0	0	0	0	0	0
Af te dragen verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	-5.046.000	-150.000	-5.196.000	0	-1.544.000	-2.174.000	-8.914.000
Saldo (kosten -/ bijdragen -/ opbrengsten)	2.767.000	-58.000	2.709.000	10.000	-935.000	-1.779.000	0

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Bessemoerstrook

Complexnummer: 8003320
Naam complex: Bessemoerstrook
Projectleider: Kees Muller
Planeconoom: Leo Dekker

Omschrijving:

De Bessemoerstrook is het gebied tussen de Dierenriemstraat in de wijk Paddepoel en de Bessemoerstraat in de Tuinwijk. Aan de noordzijde wordt de Bessemoerstrook begrensd door de Wilgenlaan en aan de zuidzijde door de Dierenriemstraat en de spoorverbinding Groningen-Roodeschool /Delfzijl.

Het is de bedoeling dat de Bessemoerstrook wordt omgevormd naar een groene zone met een open karakter, het Bessemoerpark. Geen barrière tussen twee wijken, maar een verbindingszone. Vanuit de wijkvernieuwing is de Bessemoerstrook het sluitstuk van de ontwikkeling van en tussen beide wijken. Het verbindende karakter wordt naast een open groene zone, gevormd door de nieuwbouw van een gezamenlijk wijkcentrum. Verder wordt er aan de zuidkant van de Bessemoerstrook een gering aantal sociale huur- en/of koopwoningen gerealiseerd.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Op 29 januari 2014 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6b, de exploitatiebegroting van het complex Bessemoerstrook vastgesteld. De totale kosten zijn in deze begroting geraamd op € 3.116.000.

Stand van de kredieten:	€
Raadsbesluit 25 mei 2011, nr. 6d, krediet	1.686.000
Raadsbesluit 29 januari 2014, nr. 6b, krediet	<u>1.430.000</u>
Totale toegestane kosten van het plan	<u>3.116.000</u>

De uitgaven per 31-12-2014 bedragen € 923.000 en blijven daarmee binnen het krediet.

Voortgang uitvoering:

Met een werkgroep van bewoners en betrokken partijen is in 2011 aan de uitwerking van een inrichtingsplan voor de Bessemoerstrook gewerkt. Er is een ontwerp gemaakt door de afdeling Stadsontwerp dat na de zomer 2011 gereed was. Aansluitend is men van start gegaan met het bestemmingsplan, waarvan het voorontwerp in december 2011 de inspraak in is gegaan. Op de informatiebijeenkomst medio december 2011 is het plan toegelicht. Ook was hier inspraak op het bestemmingsplan mogelijk. Er was een grote opkomst, met zeer positieve reacties op het plan. Begin 2012 is het voormalig Alfacollege gesloopt en is voor de woningen van Trebbe Bouw /woningbouwvereniging de Huismeesters een bouwvergunning verleend en gestart met de bouw. De woningen zijn begin 2013 opgeleverd. In 2014 is aansluitend een begin gemaakt met de aanleg van en inrichting van de groene zone en overige voorzieningen. Ook het wijkcentrum is opgeleverd in 2014.

Kosten en opbrengsten van 31-12-2013 tot 31-12-2014:

In 2014 zijn vooral kosten gemaakt in het bouw- en woonrijp maken van het terrein rondom het nieuwe wijkcentrum.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Ontwikkelingen na 2014 ten opzichte van de totale grondexploitatie:

In de loop van 2015 wordt de hemelwaterkoppeling met P'Poel Zuid-Oost voorbereid en uitgevoerd. Daarnaast worden er een aantal wensen uit beide wijken gerealiseerd in de groene zone. Het betreft hier onder andere extra groen in de vorm van bomen en een voetpadverbinding met de Dierenriemstraat.

Volgende herziening:

N.v.t.

Slotcalculatie:

Op basis van de laatste herziene begroting en conform de geldende regels wordt de slotcalculatie opgesteld in 2015.

Risico's:

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de risico's die zijn benoemd in de grondexploitatie en de actuele risico's.

Afloop risico's benoemd in de grondexploitatie

In de grondexploitatie is een risico benoemd ten aanzien van wegvallende subsidie bijdragen. Dit risico is nog steeds actueel.

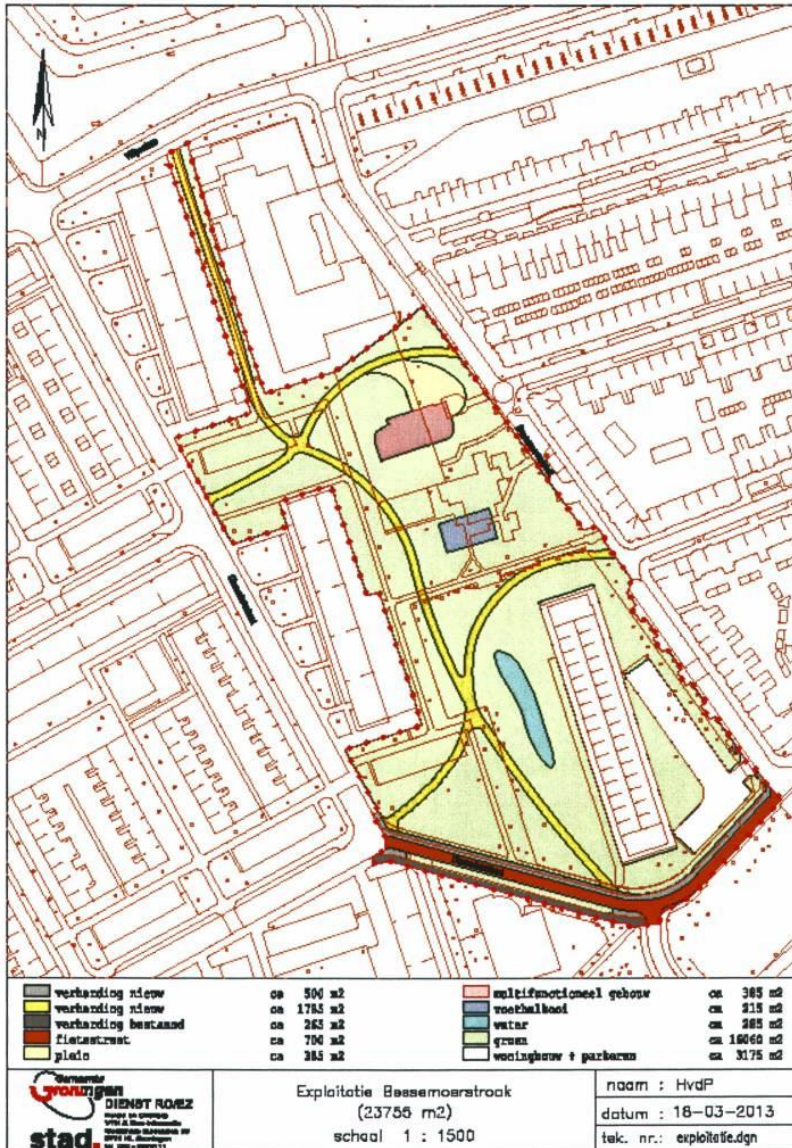
Actuele risico's.

De Bessemoerstrook bevat verder de normale risico's⁹ die gelden voor grondexploitaties.

---

⁹ Een beschrijving van de algemene risico's van een grondexploitatie is opgenomen in de rapportage grondbedrijf.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

HERGEBRUIK GROND

Complexnummer: 8000170 (2BB95)
Complex: Hergebruik Grond
Projectleider: Bert Lap
Planeconoom: Johan Vissinga

Omschrijving:

Het complex hergebruik grond (CHG) is een administratief complex waarin de geldstromen worden geadmireerd die samenhangen met de verwerking van overtollige grond uit infrastructurele werken onder directievoering van RO/EZ en met de eventuele verwerking van grondaanbod uit de markt (bouwaannemers en projectontwikkelaars). Bij de oprichting van het complex is als uitgangspunt gekozen dat de kosten van verwerking van grond gedekt moeten kunnen worden met opbrengsten uit storttarieven/verwerkingsbijdragen, één en ander zonder winsttoogmerk.

Het hebben van overtollige grond in een werk wordt door de regulerende werking van het CHG voor elk werk met eenzelfde tarief belast, ongeacht de toepassing van- en de verwerkingslocatie voor de overtollige grond. Door verwerkingslocaties te combineren met werken waarbinnen grond als secundaire bouwstof kan worden gebruikt, kan een met 'de markt' concurrerend tarief worden bewerkstelligd. Voor de continuïteit van het CHG is het noodzakelijk te allen tijde de beschikking te hebben over kennis van locaties met een grondbehoefte dan wel over locaties waar de grond tijdelijk in depot kan worden geplaatst om van daaruit naar een definitieve plaats van verwerking te worden vervoerd.

Met ingang van 1 april 2013 is het tarief voor de levering aan het CHG van overtollige grond met € 2,00 verlaagd van € 9,00 naar € 7,00 per m3. Het tarief voor levering van grond door het CHG blijft gehandhaafd op € 2,00 per m3.

Laatst vastgestelde exploitatiebegroting:

Bij raadsbesluit d.d. 17 november 2010, nr. 6d, heeft de raad de herziene exploitatiebegroting van het complex hergebruik grond vastgesteld.

Op 30 januari 2013 heeft de raad, bij raadsbesluit nr. 6i de herziene exploitatiebegroting 2012 van het CHG vastgesteld. De exploitatieperiode loopt tot en met 2016.

Stand van de kredieten:

Raadsbesluit d.d. 22 april 1998, nr 5k	€ 1.422.000
Raadsbesluit d.d. 26 september 2007, nr. 6i	€ 4.280.000
Raadsbesluit d.d. 27 november 2010, nr. 6d	€ 3.533.000
Raadsbesluit d.d. 30 januari 2013, nr. 6i	€ -953.000
Totaal toegestane kosten	€ 8.282.000

De per 31 december 2014 totaal gemaakte kosten bedragen € 7.228.000 en blijven ruim € 1 miljoen binnen het beschikbaar gestelde krediet.

Kosten en opbrengsten over 2014:

In de vastgestelde begroting van 2012 zijn de kosten tot en met 31-12-2014 geraamd op € 8.282.000, exclusief € 229.000 rentebaten.

De werkelijke kosten per 31-12-2014 bedragen € 7.228.000, exclusief € 291.000 rentebaten.

In de vastgestelde begroting 2012 zijn respectievelijk de opbrengsten uit afdrachten aan het CHG en rentebaten tot 31-12-2014 geraamd op € 8.461.500 en € 229.000, totaal € 8.690.000. De werkelijke totale opbrengsten per 31-12-2014 bedragen € 8.373.000.

Zowel kosten als opbrengsten blijven achter bij de kosten en opbrengsten zoals geraamd in de begroting 2012.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Volgende herziening:

De laatste herziende begroting is door de raad in januari 2013 vastgesteld.
De eerstvolgende herziening zal in 2015 worden opgesteld.

Eindresultaat:

De doelstelling de verwerking van grondstromen budgettair neutraal te laten verlopen wordt op grond van de financiële stand van zaken per 31 december 2014 realistisch geacht.

Slotcalculatie:

Gezien het voortschrijdende karakter van het complex hergebruik grond is een slotcalculatie niet aan de orde. In 2012 is voor de periode van 2013 tot en met 2016 een herziene exploitatiebegroting opgesteld op basis waarvan aanvullend uitvoeringskrediet is verstrekt.

Risico's:

Het complex hergebruik grond bevat geen specifieke risico's.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

STAAT P 2014

Complex 8000170 Hergebruik grond

Bedragen x €							
Omschrijving	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2013	Uitgaven en inkomsten in 2014	Totaal verantwoord tot en met 31-12-2014	Bedrag van aangegane verplicht.	Nog te besteden of te ontvangen		Totaal (exploitatie- begroting)
					2015	2016 e.v.	
Kosten							
Bodemonderzoek/-sanering	8.000	0	8.000	0	0	0	8.000
Bouwrijp maken	3.944.000	315.000	4.259.000	329.000	660.000	607.000	5.855.000
Woonrijp maken	0	0	0	0	0	0	0
Groenvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Kunstwerken	0	0	0	0	0	0	0
Planontwikkeling	338.000	42.000	380.000	38.000	0	0	418.000
Voorbereiding en toezicht	1.921.000	211.000	2.132.000	334.000	53.000	58.000	2.578.000
Rentelasten	-252.000	-39.000	-291.000	0	-23.000	70.000	-244.000
Bijdrage aan fondsen	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan overige	449.000	0	449.000	0	0	223.000	672.000
	6.408.000	529.000	6.937.000	701.000	690.000	958.000	9.287.000
Bijdragen							
Rijksbijdragen	0	0	0	0	0	0	0
Overige bijdragen	-7.889.000	-193.000	-8.082.000	0	-638.000	-567.000	-9.287.000
	-7.889.000	-193.000	-8.082.000	0	-638.000	-567.000	-9.287.000
Opbrengsten							
Vrije sector	0	0	0	0	0	0	0
Kantoren/scholen/bedrijfsterreinen	0	0	0	0	0	0	0
Overig/ tuingrond	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringsvergoeding	0	0	0	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0	0	0	0
Verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
Af te dragen verkoop BTW	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL opbrengsten	0	0	0	0	0	0	0
Saldo (kosten +/- bijdragen +/- opbrengsten)	-1.481.000	336.000	-1.145.000	701.000	52.000	391.000	0

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

MEERSTAD, ADMINISTRATIEF COMPLEX EN MEEROEVERS

Complexnummer: 8001000 (2BN55) en 8000150 (2BB64)
Naam complex: Meerstad, Administratief complex en Meeroevers
Projectleider: Rene Asschert
Planeconoom: Henk Zuidhof

In deze staat P worden 2 complexen betreffende Meerstad gerapporteerd: het Administratief complex Meerstad en Meeroevers.

1) Administratief complex Meerstad:

Het plankostencomplex Groningen Oost-Meerstad betreft de administratie van de plankosten van de gemeente Groningen voor het project Meerstad (toetsing, begeleiding, besluitvorming en afstemming met Bureau Meerstad, de GEM Meerstad te Harkstede). Voor dit complex is in totaal € 7,5 mln. krediet verleend. De uitgaven tot en met 31 december 2014 bedragen € 6,498 mln. De GEMM (Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij Meerstad) valt volledig onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Groningen, nu de gemeente 100% aandeelhouder is. De GEMM blijft als afzonderlijk bedrijf vooralsnog in stand, inclusief rapportagelij. Op termijn kan worden overwogen of deze organisatievorm het meest wenselijk is. De organisatorische en financieel administratieve inrichting van het project zal hierop in de toekomst zonodig worden aangepast. Per 2015 wordt dit complex afgesloten.

2) Meeroevers:

Omschrijving:

Op 17 februari 2010 werd voor het eerst in de Raad besloten over de kredietaanvraag aankoop kavels Meerstad. Op basis van de Samenwerkingsovereenkomst Meerstad (2005) hadden de gemeente Groningen en Slochteren en de private partijen productierechten binnen Meerstad. Dit betekent feitelijk het recht op levering van bouw kavels ten behoeve van de ontwikkeling van woningen en voorzieningen. In totaal zijn nu in 3 aankoopkredieten voor 8,2 mln. aan kavels gekocht uit het samenwerkingsverband. De aankoopkosten worden gedekt uit de verkoopopbrengsten. In deze staat P wordt uw raad geïnformeerd over het verloop van de woningontwikkeling en de afspraken met de afnemers.

Stand van de kredieten:

De volgende kredieten zijn in de afgelopen periode beschikbaar gesteld:

Aankoopkrediet kavels fase I dd 17-02-2010	€ 3.060.000
Aankoopkrediet kavels fase IIa (dd 29-07-2011)	€ 550.000
Aankoopkrediet kavels fase IIb (dd 20-06-2007)	<u>€ 4.590.000</u>
Totale verstrekte krediet	€ 8.200.000

De gemaakte kosten per 31 december 2014 bedragen € 7,8 miljoen en de totaal geraamde kosten bedragen € 8,2 miljoen. De geboekte opbrengsten per 31 december 2014 bedragen € 1,7 miljoen. Per 2015 wordt een voorstel gemaakt om uit praktische overwegingen dit complex onder te brengen bij de grondexploitatie Meerstad.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Voortgang uitvoering:

Er zijn opbrengsten geboekt voor 6 woonbootkavels en 4 energieneutrale kavels. In de grondexploitatie Meerstad wordt ingegaan op de productie van de totale grondexploitatie Meerstad.

Totaal Meerstad Administratief complex Meerstad en Meeroevers samen, per 31-12-2014:
krediet-totaal: € 15,7 mln. en totaal uitgaven: € 14,3 mln.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

8000150 Administr. Complex Meerstad (2BB64)

Kostensoorten	Uitgaven/ Inkomsten tot en met 31-12- 2013	Mutaties 1-1-2014 tot en met 31-12- 2014	Uitgaven/ Inkomsten tot en met 31-12- 2014	Aangegane verplichting
Verwerving/Sloop/bodemonderzoek	64.000	0	64.000	0
Bouw- en Woonrijpmaken	0	0	0	0
Planontwikkeling	6.178.000	0	6.178.000	0
Voorbereiding en toezicht	5.000	0	5.000	0
Bijdrage	0	0	0	0
Exploitatielasten	0	0	0	0
Inkoop BTW	0	0	0	0
Rentelasten	251.000	0	251.000	0
Te compenseren BTW	0	0	0	0
Gecompenseerde BTW	0	0	0	0
Totale kosten	6.498.000	0	6.498.000	0
Rijksbijdrage	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	-6.498.000	0	-6.498.000	0
Bijdrage van derden	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0
Opbrengst uit grondverkoop	0	0	0	0
Totaal opbrengsten	-6.498.000	0	-6.498.000	0
Boekwaarde	0	0	0	0

8001000 Meeroevers Meerstad (2BN55)

Kostensoorten	Uitgaven/ Inkomsten tot en met 31-12- 2013	Mutaties 1-1-2014 tot en met 31-12- 2014	Uitgaven/ Inkomsten tot en met 31-12- 2014	Aangegane verplichting
Verwerving/Sloop/bodemonderzoek	6.817.000	0	6.817.000	0
Bouw- en Woonrijpmaken	0	0	0	0
Planontwikkeling	187.000	7.000	194.000	0
Voorbereiding en toezicht	0	0	0	0
Bijdrage	0	0	0	0
Exploitatielasten	0	0	0	0
Inkoop BTW	0	0	0	0
Rentelasten	594.000	192.000	786.000	0
Te compenseren BTW	0	0	0	0
Gecompenseerde BTW	0	0	0	0
Totale kosten	7.598.000	199.000	7.797.000	0
Rijksbijdrage	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0
Bijdrage van derden	0	0	0	0
Verkooprente	0	0	0	0
Opbrengst uit grondverkoop	-999.000	-738.000	-1.737.000	0
Totaal opbrengsten	-999.000	-738.000	-1.737.000	0
Boekwaarde	6.599.000	-539.000	6.060.000	0

Collegiebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

DE HELD 3

Complexnummer: 8000160 (2BB67)
Plankostencomplex: De Held 3
Projectleider: Judith Wilke
Planeconoom: Johan Vissinga

Omschrijving:

Tussen Hoogkerk en de wijken Gravenburg en de De Held ligt de geplande woonwijk De Held 3. Dit gebied is bestemd voor de bouw van tussen de 1200 en 1500 woningen in de koopsector. Op 7 januari 2001 is tussen de gemeente Groningen en Groninger Projecten C.V. een intentieovereenkomst gesloten. Middels deze overeenkomst is de intentie tot ruiling van gronden, gelegen binnen de plangebieden Reitdiep 2, Reitdiepshaven z.z. en de Piccardthof vastgelegd.

Projectplan:

In september 2001 heeft het DB ROEZ het projectplan van De Held 3 vastgesteld. In maart 2002 heeft het DB kennis genomen van een 'afwijkingsnotitie Projectvertraging De Held 3'. Op 8 maart 2005 heeft het DB ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en Groninger Projecten C.V. en met de afdekking van het tekort door een gemeentelijke bijdrage. In haar vergadering van 22 maart 2005 heeft het college besloten, onder voorbehoud van goedkeuring door de raad, tot het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst De Held 3. In november 2009 is het bestemmingsplan De Held 3 vastgesteld. Hierdoor bestaat voor woningbouw in De Held 3 direct bouwrecht.

Stand van de kredieten:

	€
Raadsbesluit d.d. 24-09-2008, nr 6g	<u>2.000.000</u>
Totaal beschikbaar krediet	<u>2.000.000</u>

Op 24 september 2008 heeft de raad, bij raadsbesluit nummer 6g, een krediet beschikbaar gesteld van € 2.000.000 (waarvan € 1,6 miljoen voor plankosten en € 0,4 miljoen als bijdrage in de bouw van de Vensterschool Gravenburg).

Ontwikkeling plankosten in 2014:

In 2014 zijn de kosten van planontwikkeling met € 14.000 toegenomen. Door rentewinst zijn de totale kosten in 2014 toegenomen met € 13.000.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Overige ontwikkelingen in 2014:

Er is geen sprake van noemenswaardige ontwikkelingen nadat het college in op 10 oktober 2011 om heeft besloten de samenwerkingsovereenkomst met Groninger Projecten CV (GP CV) buitengerechtelijk te ontbinden wegens de tekortkoming in de nakoming van artikel 15, lid 1 van de overeenkomst zijn diverse contacten met advocaten geweest. GP CV heeft herhaald gemeld niet akkoord te gaan met de ontbinding. Er is in 2013 tweemaal met een vertegenwoordiging van GP CV gesproken. Deze overleggen zijn uiteraard terdege voorbereid en in aanwezigheid van juristen gevoerd.

Tot op dit moment is de situatie nog hetzelfde als eind 2013.

8000160 De Held 3 (2BB67)

Kostensoorten	Uitgaven/ Inkomsten tot 31-12-2013	Mutaties 2014	Uitgaven/ Inkomsten tot 31-12-2014	Aangevane verplichting
Verwerving	0	0	0	0
Bodemonderzoek/-sanering	124.000	0	124.000	0
Bouw-/woonrijpmaken	29.000	0	29.000	17.000
Planontwikkeling	1.356.000	14.000	1.370.000	83.000
Voorbereiding en toezicht	0	0	0	0
Bijdrage	400.000	0	400.000	0
Rentelasten	-456.000	-1.000	-457.000	0
Inkoop BTW	0	0	0	0
Te compenseren BTW	0	0	0	0
Gecompenseerde BTW	0	0	0	0
Totale kosten	1.453.000	13.000	1.466.000	100.000
Rijksbijdrage	-215.000	0	-215.000	0
Gemeentelijke bijdrage	-1.264.000	0	-1.264.000	0
Bijdrage van derden	0	0	0	0
Opbrengst uit grondverkopen	0	0	0	0
Totaal opbrengsten	-1.479.000	0	-1.479.000	0
Boek waarde	-26.000	13.000	-13.000	100.000

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

REITDIEPZONE

Complexnummer: 8000660
Plankostencomplex: Reitdiepzone
Projectleider: Judith Wilke
Planeconoom: Edwin Mol

Omschrijving

Het (plankosten)project beperkt zich tot de aanpak van de gronden aan de oostzijde van de Friesestraatweg. Het gebied Reitdiepzone is opgenomen in de onderzoeken naar locaties voor jongerenhuisvesting. In het project worden verschillende deelprojecten onderscheiden, namelijk:

1. Strukton: Bestemmingsplan vastgesteld, wachten is op aanvraag omgevingsvergunning bouw;
2. Oving-locatie: optie voor jongerenhuisvesting (JHV) door hoge kosten voor verplaatsen gasstation geen reëel ontwikkelpotentieel; geen concrete plannen
3. Garages-locatie: was mogelijke herontwikkeling tot wonen, is nauwelijks rendabel te maken; geen concrete plannen
4. Brivec-locatie: was Intense Laagbouw, JHV mogelijk; geen concrete plannen
5. Gembeton: gemeentelijke locatie: JHV mogelijk; mogelijk planontwikkeling in 2015
6. Woldring: woningbouw JHV mogelijk; plannen in ontwikkeling
7. ACM-locatie: ontwikkelingslocatie voor JHV; mogelijk planontwikkeling in 2015
8. Friesestraatweg 137A, locatie van het voormalige tuincentrum: woningbouw. Plannen in ontwikkeling

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Projectplan:

Het oorspronkelijke projectplan Westelijke Ringweg/Reitdiepzone is in 2003 door het directiebaard van het toenmalige RO/EZ vastgesteld.

Stand van de kredieten:

Besluit 22 december 2004	€ 220.000
Besluit 26 maart 2008	€ 300.000
Totaal beschikbaar krediet	€ 520.000

De dekking van het krediet van december 2004 bestaat uit de post ISV-bouwlocaties. Dit bedrag van € 220.000 is al menig jaar geleden ingeboekt binnen dit complex.

In maart 2008 is een aanvullend krediet voor de visieontwikkeling ad € 300.000 door de Raad geaccordeerd. Dekking wordt hoofdzakelijk gevonden in toekomstige doorbelasting aan deelontwikkelingen en € 100.000 vanuit BLS (dit bedrag vanuit BLS is eind 2012 ingeboekt). Daarnaast is in de afgelopen jaren voor € 116.000 aan (externe) bijdragen binnengekomen, waarvan € 111.000 doorbelastingen aan (vorm van) deelontwikkelingen betreft. Deze zijn enige jaren geleden gecorrigeerd naar een eigen administratieve omgeving.

8000660 Reitdiepzone

Kostensoorten	Uitgaven/ Inkomsten tot 31-12-2013	Mutaties 2014	Uitgaven/ Inkomsten tot 31-12-2014	Aangegane verplichting
Verwerving	1.000	0	1.000	0
Bodemonderzoek/-sanering	7.000	0	7.000	0
Bouw-/woonrijpmaken	0	0	0	0
Planontwikkeling	340.000	40.000	380.000	0
Vorbereiding en toezicht	23.000	0	23.000	0
Bijdrage		0	0	0
Rentelasten	58.000	4.000	62.000	0
Inkoop BTW	0	0	0	0
Te compenseren BTW	0	0	0	0
Gecompenseerde BTW	0	0	0	0
Totale kosten	429.000	44.000	473.000	0
Rijksbijdrage	-320.000	0	-320.000	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0
Bijdrage van derden	-5.000	0	-5.000	0
Opbrengst uit grondverkoppen	0	0	0	0
Totaal opbrengsten	-325.000	0	-325.000	0
Boekwaarde	104.000	44.000	148.000	0

Verschillen t.o.v. voorgaande staat P

In het afgelopen jaar zijn de investeringen per saldo met € 44.000 toegenomen. De gemaakte planontwikkelingskosten over 2014 bedroegen € 40.000 en de rentelasten bedroegen € 4.000.

Collegebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Ontwikkelingen:

Reitdiepzone valt onder de afdeling Beleid/Wonen. Zodra de plannen concreet zijn komen deze bij Projectmanagement.

Per saldo ontbreekt binnen dit plankostencomplex vooralsnog dekking voor het verschil tussen de kosten en opbrengsten – d.i. (€ 473.000 minus € 325.000 =) € 148.000.

Op een later moment dient dit ongedekte bedrag alsnog ten laste te komen van volgende projectinitiatieven.

In de eerste (initiatief)fase van een potentiële locatieontwikkeling komen de benodigde onderzoeks- en planontwikkelingskosten in principe in eerste instantie voor rekening van dit plankostencomplex.

Op het moment dat een bepaald initiatief binnen deze zone tot een verdere, concretere ontwikkeling komt, wordt voor dit initiatief op enig moment een eigen administratieve complexindeling ingericht, dus buiten dit plankostencomplex om. Moment van inrichting van een eigen administratieve complexindeling is bijvoorbeeld het ondertekenen van een anterieure overeenkomst voor zelfrealisatie van een locatie door de betreffende (grond)eigenaar.

Voordat het tot dergelijke besluitmomenten komt, moet het college van B&W volgens de gangbare werkwijze vooraf een projectofferte of een soortgelijk document hebben goedgekeurd.

Bij het vervolgens in leven roepen van een zelfstandige complexindeling worden de tot dan toe gemaakte onderzoeks- en planontwikkelingskosten e.d. één-op-één overgeheveld vanuit dit plankostencomplex naar het betreffende nieuwe complex. Ook kan (een deel van) het zojuist genoemde ongedekte bedrag van € 148.000 hierbij ten laste worden gebracht, mits de financiële ruimte aanwezig is binnen de op te richten zelfstandige complexindeling.

Tot slot, de huidige ontwikkelingen binnen de Reitdiepzone zijn als volgt:

Visie zone

In samenwerking met de corporaties Lefier en De Huismeesters heeft Urban Development een paar jaar geleden een gebiedsconcept annex ontwikkelstrategie opgesteld gericht op jongerenhuisvesting. Deze visie is op 14 juni 2012 ter informatie aangeboden aan de raad als bijlage bij de monitor Jongerenhuisvesting.

Voor de Reitdiepzone geldt in het algemeen: er zijn voldoende initiatieven. De initiatieven zijn steeds afhankelijk van beleggers. Er wordt veel overlegd met verschillende beleggende partijen maar tot nu toe zonder resultaat.

Oving (2)

Eigenaar Lefier, deel gemeente. Ontwikkeling staat stil. Geen nieuws. Geen reële optie tot bouwontwikkeling.

Garages (3)

Het contract met Veldma/Jansen voor de verhuur van grond van hun LPG-vulpunt is verlengd. Geen reële optie tot bouwontwikkeling.

Brivec-locatie (4)

Eigenaar: Brivec bv, kleine delen gemeentelijk eigendom. Herhaaldelijk melden zich ontwikkelaars met plannen op de Brivec-locatie. Tot nu toe is geen plan verder uitgewerkt. Initiatiefnemers willen ontwikkelen met een belegger. Beleggers blijken tot op heden moeilijk vindbaar.

Gembeton-locatie (5)

Eigendom gemeente; overleg met potentiële ontwikkelaar loopt.

Collegedebrief - Rapportage grondbedrijf (2014) + staat P

Woldring (6)

Woldring wil op eigen terrein een groot complex ontwikkelen voor jongerenhuisvesting. De exploitatieovereenkomst is inmiddels getekend, overleg met omwonenden loopt. De projectofferte is op 16 december jl. vastgesteld.

ACM-locatie (7)

Eigendom van Lefier en was op papier verkocht. De beoogde nieuwe eigenaren zijn inmiddels failliet. Lefier overlegt nu met een andere ontwikkelaar. De grove plannen zijn met ons overlegd, de initiatieven zijn op zich passend. Als het project doorgaat moet wel een planologische procedure worden doorlopen.

Tuincentrum Friesestraatweg 137A (8)

Vanuit een prijsvraag is VDM gekozen als ontwikkelaar. Het betreft een plan voor eengezinswoningen. Project Tuin in de Stad gebruikt de gronden (om niet). De raad heeft gevraagd om te zien naar een vervangende locatie voor hen. VDM heeft na een faillissement een doorstart gemaakt en is nog actief. Concrete en formele afspraken worden gemaakt over overname van de grond. Als het project doorgaat moet een planologische procedure worden doorlopen